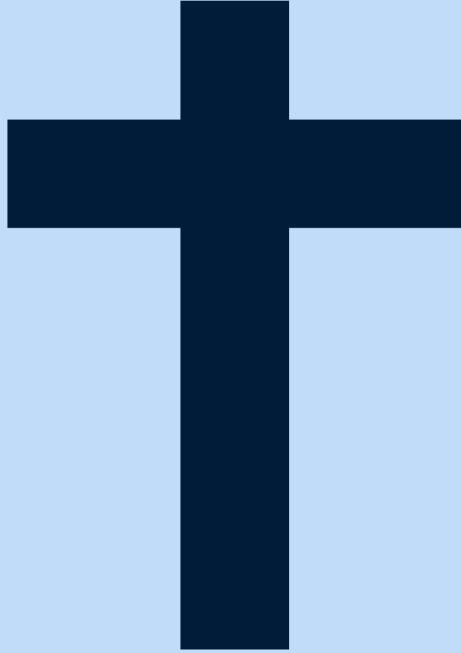

Sbö Tjlõkwo

New Testament and Shorter Old Testament in Teribe
(PM:tfr:Teribe)

Sbö Tjlõ^{kwo}**New Testament and Shorter Old Testament in Teribe (PM:tfr:Teribe)**

copyright © 2008 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Teribe

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Teribe [tfr], Panama

Copyright Information

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Teribe

© 2008, 2007, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 25 Aug 2023 from source files dated 29 Jan 2022

539cf8e3-01bf-5f34-8833-610f18367f8c

Contents

Génesis	1
Rut	57
Jonás	61
Mateo	63
Marcos	109
Lucas	139
Juan	188
Hechos	223
Romanos	272
1 Corintios	291
2 Corintios	309
Gálatas	321
Efesios	328
Filipenses	335
Colosenses	340
1 Tesalonicenses	345
2 Tesalonicenses	349
1 Timoteo	352
2 Timoteo	358
Tito	362
Filemón	365
Hebreos	367
Santiago	382
1 Pedro	387
2 Pedro	393
1 Juan	397
2 Juan	402
3 Juan	403
Judas	404
Apocalipsis	406

Génesis

Kjok weno sorë

¹ Kjok ëre dämär, llëye llëm obishko ga Sbö kjok shäryono uunkong, kjopkwo, klung bakoe. ² Klung ëre ïgöy llëm obi, dlung rong, kjing yët eröe. Eshko ga Sbö Sëya wir pjang dlung kjing pjluk wleni erä.

Dbar kjwara

³ Eshko ga Sbö tjlë ga «Kjok, pja ber shjiye» le. Lara sorë ga shäryono beno eni. ⁴⁻⁵ ïya ga kjok shjiy li beno pjluë. Kjok shjiy li kowara «dba», kjok sï li kowara «shkë», ga iara beno tjeng dboy dboy. Eshko ga öötong dbar kjwara.

Dbar pjök

⁶ Wëshko ga tjlë ga «Dlung, pja opkjös ber dboy» le. ⁷ Lara sorë ga shäryono beno eni. Dlung li iara beno buk töshko, dira iara beno pjang kjomo, ⁸ beno pjang ba tjrëko li kowara «kjok dogo». Eshko ga öötong dbar pjök.

Dbar mya

⁹ Wëshko ga tjlë ga «Dlung, pja tönzong ber tjeng shtor, kjok dogro li wen wlo» le. Lara sorë ga shäryono beno eni. ¹⁰ Kjok dogro li kowara beno «klung», dlung li kowara beno «dlung». Eshko ga ïya ga beno pjluë.

¹¹ Eshko ga tjlë ga «Klung, pja kjing go kjlo sho wenzong, kjlo sho llërba pogo dwlayo tjok wleniyo, kjor botjyë wleniyo bakoe» le. Lara sorë ga shäryono beno eni.

¹² Klung li kjing go kjlo sho weno oblë oblë dwlayo tjok wleniyo, kjor weno bo tjok wleniyo bakoe. Eshko ga ïya ga beno pjluë.

¹³ Eshko ga öötong dbar mya.

Dbar pkëng (4)

¹⁴ Wëshko ga tjlë ga «Kjopkwo, pja goshko iök wenzong, shkë, dba, e ber tjeng dboy dboy wlo, dbar llë, mok llë, lu llë, e miy-doklo wlo bakoe. ¹⁵ Iök, pjäy ber kälä shjiy klung kong» le. Lara sorë ga shäryono beno eni. ¹⁶ Iök shäryara pjök, kjwara kësbang ber shjiy dba wlo, kjwara chirawa ber shjiy shkë wlo. Dbala shäryara uunkong bakoe.

¹⁷ Iök li iara beno lok kjopkwo go, klung kjing li ber shjiy wlo. ¹⁸ Iara beno tjeng shjiy dba wlo, shkë wlo bakoe. Ga kjok shjiy li, kjok ro sï li, e kjara beno tjeng dboy dboy eni. Eshko ga ïya ga beno pjluë.

¹⁹ Eshko ga öötong dbar pkëng (4).

Dbar shkëng (5)

²⁰ Wëshko ga tjlë ga «Dlung, di, pjäy roshko mã wenzong oblë oblëe. Kjok dogo, pja go sënwa wenzong llërba pogo» le. Lara sorë ga shäryono beno eni. ²¹ Äya kësks chila dlung roy so, di roy so, e shäryara uunkong, sënwa, e shäryara uunkong bakoe. Eshko ga ïya ga beno pjluë.

²² Eshko ga tjlë llëbo wena tjeng li kong ga «Pjäy wapga shdärzong dlung kjwang jïkong, di uunkong roshko bakoe. Sënwa, pjäy wapga shdärzong kjok kjwang jïkong bebi» le. Llëbo shäryara beno pjluë ba kong lok eni. ²³ Eshko ga öötong dbar shkëng (5).

Dbar tjer (6)

²⁴ Wëshko ga tjlë ga «Klung, pja kjing go äya kjloshko so wenzong, öng wenzong bakoe» le. Lara sorë ga shäryono beno eni.

²⁵ Eshko ga ïya ga beno pjluë.

²⁶ Eshko ga tjlë obi ga «No shäryëy shara, so shji kjoyoe. E ber tjwlo ara, dbo ara, llëbo oblë oblë tjeng li kjinmo, mã, sënwa, öng, äya kjloshko so bakoe» le.

²⁷ Eni ga no, e shäryara Sbörë so e om go kjoyoe.

Shäryara domer, walë.

²⁸ Eshko ga tjlëno beno pjluë ba kong. Tjlë ga «Pjäy shdärzong ara, tira llëme. Kjok ëre dlimia. Pjäy iër ber löng ba ïga. Mã, sënwa, öng, äya kjloshko so, pjäy iër ber löng ba ïga bakoe» le.

²⁹ E irgo ga tjlë ga «Kjok ïzïa. Kjlo sho llërba pogo dwlayo tjok wleniyo, kjor botjyë wleniyo, e twër ber bomi kong, uëmi wlo. E bomi dli uunkong. ³⁰ Gueniyo ga öng, sënwa, äya kjloshko so, e kong kjlo sho twër ber ba kong, ue wlo» le. Lara sorë ga shäryono beno eni.

³¹ Eshko ga ïya ga uunkong li beno pjluë, owa llëme. Eshko ga öötong dbar tjer (6).

2

¹ Kjek uunkong, llëbo tjeng kës, e shäryara beno pjir eni.

Dbar kjäk (7)

²⁻³ Dbar kjäk (7) ga ba pak shäryara pjir lishko ga woshtono. Ga woshtono eshko dbaryo kjishko ga llëbo shäryara dbar kjäk (7) li kong pjluë. E iara beno pjang dboyë.

⁴ Kjek shäryara Sbö Jehovärë uunkong eni.

Domer, walë, e löng Edén kjokyo

Eshko ga ⁵ kjor, kjlo sho, e wentë llëm obi. Shunyo ichayde Sbö Jehovärë shrë klung kjing go llëm obi. Ëye parkaga klung kjing go llëm bakoe. Llëye wentë llëm obi e kjishko. ⁶ Gueniyo eshko ga di tur tëm klung dirko, e sguin klung kjing go.

⁷ Eshko ga domer, e shäryara Sbörë kjlara klung sho go. Ga pjluk bakwara ba ne roy ber shäng së wlo, ga beno shäng së. ⁸ Ga Sbö kjok poshäryono buk kjrina ko Edén, kjok, e buk dlo wen tëm shwo lëkong. Ga domer shäryara li iara beno shäng eshko.

⁹ Eshko ga kjor shäryara oblë oblë kjloböso, wolësowa, bo uako wleniyo. Ga kjok buk li roworbëshko ga kjor iara beno lok do pjök. Kjlara, ba bo uoroy ga shji wolon llëme. Kjlara obi, e llëbo pjlu, llëbo owa, e miydoklo.

¹⁰ Edén kjokyo lishko ga di wen pjang pjlara. E jer pjang shdär kjor li gloroy. Ey ga shdöktong beno pjloglo pkëng (4). ¹¹ Di bäm go li ko Pisón. E jer pjriya buk Javilá kjokyo worbo tjok. Kjek eshko, e dbur sho shöylör ara. ¹² Dbur sho shöylör kjok eshko so li owa llëm, shöylör anmoyö. Poshtikklo lō pjleblë ko *bedelio* eshko tjok. Akkwo tjwlō ara ko *ónice* eshko tjok bakoe. ¹³ Di pjlara obi li ko Guijón. E jer buk sjöng Cus kjokyo go. ¹⁴ Di pjlara obi li ko Tigris. E jer buk Asiria kjokyo dlo wen tëm shwo lëkong. Di pjlara obi li ko Éufrates.

¹⁵ Domer li iara Sbörë beno shäng Edén kjokyo roshko, kjok li ïga, kjok li daga bakoe. ¹⁶ Eni ga tjlë ba kong ga «Kjek ëreshko ga kjor bo twër ber bop kong uunkong, uëp wlo. ¹⁷ Gueniyo ga llëbo pjlu, llëbo owa, e

miydoklo kjoryo bo, era uëy llëme. Uorop ga pja wolon jlökoyo» le.

¹⁸ Eshko ga tjlë obi ga «Domer ber sök kjlaraso ga pjlu llëme. Kong ba yorkaga shäryër kjlara, ba kjimtë wlo» le. ¹⁹ Eni ga öng, äya kjloshko so, sënwa, e shäryak beno klung sho go, ga söra uunkong, pina domer li kong, koie wlo. ²⁰ Ga koiara uunkong eni. Gueniyo e tjrëko llëye wlëna ber ba kjimtoklo wlo llëme.

²¹ E kjishko ga domer li iara Sbörë beno buk pë ronge. Buk pë wopro ga shgling shira kjwangna, ga sho llira jek iröng obi.

²² Ba shgling li go ga walë shäryara kjlara. E irgo ga söra, pina ba kong.

²³ Ìya domer lirë ga tjlë ga

«jizong! Èrera so tja kjoyoe.

Ba sho kjwe botoya dik.

Ba dboglo kjwe botoya dik.

Koiër ber “walë”,*

shira domer go dwayo kjishko» le.

²⁴ E kjishko ga domer ba data, ba mekë rayë, ga orkwosmok walë tjok, ga ber löng kjlaraso wleni.

²⁵ Eshko ga löng kjwor, gueniyo llëye lökyokjre lok llëme.

3

Adán, Eva, e Sbö kolono llëme

¹ Dgur, e oblë jyäpgwë äe, äya kjloshko so oblë oblë shäryara Sbö Jehovärë li kjinmo. Pjlara ga tjlë walë li kong ga «Jlökoyo ga Sbö tjlëno bomi kong ga “Kjek ëreshko ga kjor bo uëy uunkong llëme” lara eni jlöre?»

² «Kjor bo uërwa uunkong ga pjluë.

³ Gueniyo ga kjor jong kjlara kjok roworbëshko, era uërwa ga äe. Sbö tjlëno borwa kong ga “Kjwe uëy llëme. Porwëy llëm bakoe. Llëm ga pjäy wolon” lara eni» le dgur kong.

⁴ Kuya ga tjlë ba kong ga «E jyö. Pjäy wolon llëme. ⁵ Miyde Sbörë pjir ga kjor ëre bo uoromi ga pjäy bokkwo roshwing, ga pjäy ber long llëbo pjlu, llëbo owa miydë. Eni ga pjäy ber löng Sbö dik» le.

⁶ Kuya ga ïya ga kjor bo, e wolësowae. Ga iara beno uayuae. E kjok miydoklo bakoe le. Eni ga kjor bo li kjrara, ga uarae. E

* **2:23** Hebreo tjlökwo go ga tjlökwo walë, e so tjlökwo domer kjoyoe.

irgo ga twara ba lanma kong, ga omuono bakoe. ⁷ Jekdo eshko ga bokkwo roshwingö, ga opmiydono lok ga löng kjwor. Eni ga kjor ko *higuera* li korga sera, pjirira ba dop go, ber löng kjwor llëm wlo.

⁸ Kjek säng, pjluk ri rishko ga Sbö jék jek shäng kjor gloroy li kura lok. Ga töktong lok zron i, ga opjneno kjor li pjlor go, iya llëm wlo.

⁹ Eshko ga domer li rokara Sbörë. Tjlë ga «¿Pja shäng kjone?»

¹⁰ «Kuror ga pja jék shäng kjor gloroy ga pja bangkjröror ara, ga tja shäng kjwor kjishko ga tja opjnenoe» le ba kong.

¹¹ Kuya ga tjlä ba kong ga «¿“Pja shäng kjwor” laga ërë bop kong? ¿Eni li kjor bo uëy llëme loror bop kong li uoropde?»

¹² «Kjor bo li twaga walë tworop bor kong lirë bor kong ga uorore» le ba kong.

¹³ Eni ga jakrokara walë li kong ga «¿Llëye shäyoropdo?»

«Tja jyäpgwaga dgurdë. E kjishko ga kjor bo li uorore» le ba kong.

¹⁴ Kuya ga tjlä dgur li kong ga «Llëbo owa shäyorop. E kjishko ga pja shdun pja kjlaraso, öng, äya kjloshko so llamo tjeng lira llëme. Pja eröe. Eeri jek lëkong ga pja iër ber buk dopshik i klung kjing go, ga klung sho dwëp bakoe. ¹⁵ Pja, walë, pjäy ber löng ëng moskwo, bop tjëyo, ba tjëyo, e ber eni bakoe. Ba tjëyo, pja kä shguiya. Ga pjara omuë ba kjuktushko» le.

¹⁶ Ga tjlä walë li kong ga «Pja chida buk döröshko ga iër ber bop kong bang ara, woyotjlïnor bäm go sorë li kjinmo. Ga pja wo pjang bop lanma go. Ga e ber bop ichaga» le.

¹⁷ Ga tjlä domer li kong ga «“Kjor bo kjwe uëy llëme” loror bop kong, gueniyo tja kolorop llëm, bop boy wlera kolorop. E kjishko ga klung ëre äyoshtoror, ioror beno llëbo uëp wlo ga pakyo shäryëp kjang enido.

¹⁸ Klung, e kjing go kjlo sho wen ara shkö tjok, kjillgwo shkökyo tjok bakoe. Ga pja ber shäng kjlo sho kjloshko so uako, e uopdë. ¹⁹ Eshko ga pja parkë shorya go llëm ga pja ië llëme. Pja tek shäryak klung sho go, klung sho li pja. Ga llono ga pja

kworkwë jek ber klung sho iröng obishko ga pja parkë pjir äär ber eshko» le.

²⁰ E irgo ga walë li koiara domer lirë Eva, e nopga uunkong meké kjishko.

²¹ Shwong pjüya lok wlo ga shwong shäryara Sbörë öng kwota go. ²² Ga tjlä ga «Era domer li öötong llëbo pjlu miydë, llëbo owa miydë, beno so shji kjoyoe. Kjor jong kjlara, ba bo uoroy ga shji wolon llëme. Uara lok ga ber löng së iyado, e woydër llëme» le. ²³ E kjishko ga domer li shira Edén kjokyo dwayo ba boy tjok. Bäm goshko ga domer li shäryara klung sho go. Shirashko ga beno shäng parkë klung sho li kjing go shara. ²⁴ Shira pjir ga Edén kjokyo dlo wen tëm shwo lëkong ga Sbö parkagaga kjok dogo so sjägä tjok wleniyo iara beno löng kjlobö eshko. Dröng iara pjang kjwangna lletllet iök wleni, pjriya pjang llaw ëre pogo, e beno pjang irbo li dë, ëye jek äär kjor kjlara, ba bo uoroy ga shji wolon llëm jong lishko ga ä wlo.

4

Caín, Abel

¹ E irgo ga Adán pono ba boy tjok, ga beno shäng kjlaraso llëme. E irgo ga wa buk kjlara domer. Ga Eva tjlä ga «Tja wa buk kjlara domer, e twaga Jehováre bor kong» le. E kjishko ga koiara Caín.* ² E irgo ga wa buk kjlara domer obi ko Abel. E pak beno öng daga. Caínda pak beno dwla dgaga.

³ Dbar kjwara ga Caín öör ba dwla dgara li bo kjrë, ga söra jek, twara Jehová kong ba sëngglo. ⁴ Abelda, ba öng wlëp ushko so weno bäm i wleniyo li zröra pjökde myare. Ga ba sho pjlu li söra jek, twara Jehová kong ba sëngglo bakoe. Eni ga Jehová beno wopjlu Abel tjok, ba öng twara ba sëngglo li tjok bakoe. ⁵ Gueniyo beno wopjlu Caín tjok llëm, ba dwla bo twara ba sëngglo li tjok llëm bakoe. E kjishko ga Caín iirkono träk llëm, bokkwo keyeng erä.

⁶ Eni ga Jehová tjlä ba kong ga «¿Pja iirkë ara ega? ⁷ Llëbo pjlu shäyorop kjwe ga tja ber wopjlu bop tjok. Gueniyo llëbo owa shäryëp iyado ga bong kjönma ga pja ber shäng llëbo owa li shäryë llëm ga äe. Bek wlo

* 4:1 Hebreo tjläkwö Caín, e kjrara loklo.

ga llëbo pjłú li shäryëp, llëbo owa li shäryëp ame wlo» le.

⁸ Dbar jek ga Abel mana Caíndë jëk ba tjok. Öötong löng pjola ga ba lëng li shakza pjä, ga zrörae.

⁹ E irgo ga Jehovahä tjlë ba kong ga «¿Bop lëng Abel kwonllo?»

«Miydër llëme. ¿Eni li tja iak shäng bor lëng dagare?» le ba kong.

¹⁰⁻¹¹ Kuya ga tjlë ba kong ga «¿Llëye shäryoropdo? Bop lëng zrörop. Ba srëng tjeng klung kjing li ñnor. E kjishko ga pja shdun. Bop lëng srëng kwono klung kjing go kjishko ga pja parkë ber shäng klung kjing ame. ¹² Pja parkë ara klung kjing ëmdë ga llëye botjyë bop kong ame. Pja to shäng jëk klung kjing kjone pogo ëmdë ga pja shto woshtozlong wlo drete» le ba kong.

¹³ Kuya ga tjlë ba kong ga «Bor shdungglo ëre ber kjang anmoyö. ¹⁴ Tja kuzong. Tja parkë klung kjing ame kjishko ga tja to jongya shäng jëk kjok pjola, tja ber bop soshko ame. Tja to shäng tök wleni. Ga tja wlëna ë pogorë ga tja zröya jekdo» le.

¹⁵ Kuya ga tjlë ba kong ga «Pja zröga ërë ga e shdun, pja shdunor li kjinmo» le. Eni ga poglo jyä tara, wlëngga ërë ga zröya llëm wlo. ¹⁶ Ga Caín opshino to lano shänglishko dwayo ga jek öötong sök Nod kjokyo, e ber buk Edén kjokyo, dlo wen tëm shwo lëkong.

Caín tjëyo tek beno ba irgo

¹⁷ Dbar jek ga Caín pono ba boy tjok, ga beno shäng kjlaraso llëme. E irgo ga wa buk kjlara domer ko Enoc. E dbaryoshko ga Caín shäng u ywë kjwöböso, kjëryo shäryak ak go pjribri kjókshko. Kjok li kowara Enoc, ba wa li ko. ¹⁸ Enoc, e Irad data. Irad, e Mejuyael data. Mejuyael, e Metusael data. Metusael, e Lamec data.

¹⁹ Lamec, e boy do pjök, kjlara ko Ada, kjlara ko Zila. ²⁰⁻²¹ Ada, e wapga domerga do pjök, kjlara ko Jabal, kjlara ko Jubal. Nopga to löng öng daga kjok shto oblë oblë, ba u shäryak öng kwota go li, shäryaga shäng bäm go li Jabal. Nopga dbonmo të, nopga kjorkwang shäryak jong kjiyo tjok tëy or go wleniyo li të, e shäryaga bäm go li Jubal. ²² Ga Zilara wa buk kjlara domer ko Tubal

Caín. Nopga parkoklo shäryë dröng shosho oblë oblë go li, shäryaga shäng bäm go li Tubal Caín. E dor shäng kjlara ko Noamá.

²³ Pjlara ga Lamec tjlë ba boyga kong ga «Llëye lër bomi kong li kuzi yötso.

Domer zröror kjlara, tja zara kjishko.

Dwlas zröror kjlara bako, tja shpora kjishko.

²⁴ Caín zröga ërë ga e shdüya Sbörë, Caín shduna li kjinmo.

Tjara zröga ërë ga shdüya, Caín zröga li kjinmo obi» le.

Set

²⁵ Dbar jek ga Adán, Eva, e wa buk kjlara domer obi, ga koiara Set. Eshko ga Eva tjlë ga «Tja kjimtara Sbörë, tja kong wa twara kjlara obi. E ber shäng Abel, zröra Caíndë li äska. E kjishko ga koiër Set»† le.

²⁶ E irgo ga Set, e wa buk kjlara domer, ga koiara Enós. Enós dbaryo ga oba syöshtono Jehovahä kong kjwlëe.

5

Adán tjëyo tek beno ba irgo

¹⁻² Nopga shäryara Sbörë so e om go kjoyoe. Shäryara domer, walë. E kjimtara, ga koiara «nopga». Ère ba tjëyo tek beno ba irgo li kjibokwoyo.

³ Adán, e öötong lu pjloglo sak dbäw kjingsho sak myashko (130) ga wa buk kjlara domer so e om go kjoyo, ga koiara Set. ⁴⁻⁵ E irgo ga wapga weno obi. Ga lu ñno öötong sak dbäw pjloglo shkaw kjingsho sak myashko (930) ga wolonoe.

⁶ Set, e öötong lu pjloglo sak dbäw kjingsho shkëngshko (105) ga wa buk kjlara ko Enós. ⁷⁻⁸ E irgo ga wapga weno obi. Ga lu ñno öötong sak dbäw pjloglo shkaw kjingsho sak kwara kjingsho pjökshko (912) ga wolonoe.

⁹ Enós, e öötong lu pjloglo sak shkawshko (90) ga wa buk kjlara ko Cainán. ¹⁰⁻¹¹ E irgo ga wapga weno obi. Ga lu ñno öötong sak dbäw pjloglo shkaw kjingsho shkëngshko (905) ga wolonoe.

¹² Cainán, e öötong lu pjloglo sak kjäkshko (70) ga wa buk kjlara ko Malalel. ¹³⁻¹⁴ E irgo ga wapga weno obi. Ga lu ñno

† 4:25 Hebreo tjlökwö Set, e twara loklo.

öötong sak dbäw p̄loglo shkaw kjingsho sak kjwarashko (910) ga wolonoe.

¹⁵ Malalel, e öötong lu p̄loglo sak tjer kjingsho shkēngshko (65) ga wa buk kjlara ko Jared. ¹⁶⁻¹⁷ E irgo ga wapga weno obi. Ga lu ñno öötong sak dbäw p̄loglo kjwong kjingsho sak shkaw kjingsho shkēngshko (895) ga wolonoe.

¹⁸ Jared, e öötong lu p̄loglo sak dbäw kjingsho sak tjer kjingsho pjökshko (162) ga wa buk kjlara ko Enoc. ¹⁹⁻²⁰ E irgo ga wapga weno obi. Ga lu ñno öötong sak dbäw p̄loglo shkaw kjingsho sak tjer kjingsho pjökshko (962) ga wolonoe.

²¹ Enoc, e öötong lu p̄loglo sak tjer kjingsho shkēngshko (65) ga wa buk kjlara ko Matusalén. ²²⁻²⁴ E irgo ga wapga weno obi. Enoc, e Sbö woydē owa llēm, ga jēk shāng ba tjok ñyado. Ga lu ñno öötong sak dbäw p̄loglo mya kjingsho sak tjer kjingsho shkēngshko (365) ga söra Sbörē to, ñnaba ame.

²⁵ Matusalén, e öötong lu p̄loglo sak dbäw kjingsho sak kjwong kjingsho kjäkshko (187) ga wa buk kjlara ko Lamec. ²⁶⁻²⁷ E irgo ga wapga weno obi. Ga lu ñno öötong sak dbäw p̄loglo shkaw kjingsho sak tjer kjingsho shkawshko (969) ga wolonoe.

²⁸ Lamec, e öötong lu p̄loglo sak dbäw kjingsho sak kjwong kjingsho pjökshko (182) ga wa buk kjlara domer. ²⁹ Ga tjlē ga «Shji parkē ara kjok ēre kjing go, kjok li äyoshtara Jehováre kjishko. Gueniyo chida ērera shji ie ber lōng woshtē» le. E kjishko ga ba wa li kowara Noé.* ³⁰⁻³¹ E irgo ga wapga weno obi. Ga lu ñno öötong sak dbäw p̄loglo kjäk kjingsho sak kjäk kjingsho kjäkshko (777) ga wolonoe.

³² Noé, e öötong lu p̄loglo sak dbäw p̄loglo shkēngshko (500) ga wapga tjeng domerga doglo mya, Sem, Jafet, Cam.

6

Nopga jēk lōng owa erōe

¹⁻² Nopga, e wapga shdōktong trāk llēm kjok ēre kjing goshko. Ga wapga walēga kjong kjong wolēsowa. E kjishko ga Sbö wapga orkwosmono walēga woyde kjone

dey li tjok. ³ Eni ga Jehová tjlē ga «Nopga, e iēr ber lōng sē ñyado llēm, e wolon wlo kjishko. Eni ga iēr ber lōng sē lu p̄loglo sak dbäw kjingsho sak pjök (120) erōe» le.

⁴ Sbö wapga orkwosmono walēga kjok ēre so tjokshko ga wapga weno sok kēsēs, oblē kjinmo. Ga nopga tjwlō ara tek dēnashko so li epga.

⁵ Ñya Jehováre ga nopga lōng llēbo owa shāryē ara anmoyō, ga wotjlīk owa erā.

⁶ Eni ga wotjlīk ga «Nopga shāryoror llēm kjwe dey, bangyo ara bor p̄lúshko» le. ⁷ Ga tjlē ga «Nopga shāryoror tjeng klung kjing ēre kjēr jūshko dwayo. Shāryēr ōng, äya kjloshko so, sēnwa tjok eni bakoe. Woyotjlīn ga shāryoror llēm kjwe dey» le.

⁸ Gueniyo ga domer shāng kjlara ko Noé. Jehová wopjlú ba tjok.

Noé kjang shāryono kēsbange

⁹ Ere llēye shāryara Noéré dö li kjibokwoyo. E domer p̄lo bek, pogo llēye dret Sbö bokso. Llēye woyde Sbörē li shārye eni, ga jēk shāng ba tjok ñyado. Nopga oblē oblē omshāryono eni llēm, Noé erōe. ¹⁰ E wapga domerga doglo mya, Sem, Jafet, Cam.

¹¹⁻¹² Ga ñya Sbörē ga klung ēre kjing go llēbo owa ara, nopga ēngkjwē ara ēng tjok, llgwega ērē llēme. Nopga lōng kēs li beno lōng llēbo owa shāryē erōe. ¹³ E kjishko ga Sbö tjlē Noé kong ga «Tja wotjlīk nopga pjik uunkong lēr. Lōng ēngkjwē ara ēng tjok. Lōng llēbo owa shāryē erā. E kjishko ga e pjir ber dret, llēbo tjeng klung ēre kjing go li tjok.

¹⁴ »Eni ga kjorkwang wlēs p̄lú, owa llēm wleniyo, ga kjang* shāryos kjlara kēsbange. Kjang bāngyos pjir kjoko, ro lēkong bako, di opzrēk llēm wlo. ¹⁵ Shāryos jyāglo eni: kur orkwo jyāglo† p̄loglo sak dbäw p̄loglo mya (300); bam orkwo jyāglo p̄loglo sak shkēng (50); jem kjomo lēkong wop orkwo jyāglo p̄loglo sak mya (30). ¹⁶ Shāryos yongyo kjinggwō mya, kjēryo tjok tjok. U dbo kjing shāryos tuk, ba dirko shāryos ber oojong pjiribri, kur orkwo

* **5:29** Hebreo tjlōkwo Noé, e woshtē loklo.

Ro bek sdoke. Roshko beno u wleni.

* **6:14** Kjang, e beno llēbo bapkwō kēsbang kjoyoe. Ne llēm kar kar. **6:15** Orkwo jyāglo p̄lara, e centímetro sak pkēng kjingsho shkēng (45) dik.

jiyäglo kjwara. U bäng shäryos ber jong kjwara ba poglo go, e opzrëkklo.

¹⁷ »Di ichër kësbang, kjok ëre pir wlo. Eshko ga llëye löng së kjok kjwang jikong kjing go ga e kjer drete. ¹⁸ Gueniyo ga tjlokwo twër bop kong, ber iyado wlo. Pja jem opzrëk kjoyong li roy, bop boy, bop wapga, bop pjlaydoga tjok, pjäy wolon llëm wlo.

¹⁹⁻²⁰ »Öng, äya kjloshko so, sënwa, e löng kjok ëre kjing go kës li, e jem sös pjök pjök, wlënggla kjlara kjlara, popga kjlara kjlara, kjer llëm wlo. Woydër ga ber löng së, pjäy dik. ²¹ Dli tös llërba pogo, ga jem sös bomi tjok, e bomi kong, e öng, äya kjloshko so, sënwa tjeng li kong bakoe» le.

²² Llëye lara ba kong li shäryara Noéré uunkong eni.

7

Kjok ëre piktonge

¹ E irgo ga Jehovahä tjlä Noé kong ga «No kjaraso wlënor shäng pjlo bek bor bokso li pja. E kjishko ga pja opzrës jem kjoyong li roy, bop boy, bop wapga, bop pjlaydoga tjok. ²⁻³ Öng ber pjlu bor poshrëkklo wlo oblë oblë, sënwa oblë oblë, e sös wlënggla doglo kjäk kjäk (7), popga doglo kjäk kjäk (7). Llamo sös wlënggla kjlara kjlara, popga kjlara kjlara. Shäryos eni, jer kjok ëre kjing go llëm wlo. ⁴ Sondë kjwara go ga shunyo ichër shrë dbargwo sak pkëng (40), shkë dbae. Eshko ga llëye shäryoror tek dämärshko löng së li pjiga tjarë ber drete» le.

⁵ Kuya ga llëye lara ba kong li shäryara eni.

⁶ Kjok ëre piktongshko ga Noé lu pjloglo sak dbäw pjloglo tjer (600). ⁷ Era eni ga opzrëno jem kjoyong li roy, ba boy, ba wapga, ba pjlaydoga tjok, shtëya dirë llëm wlo. ⁸⁻⁹ Ga öng uako wleniyo, öng uako llëm wleniyo, äya kjloshko so, sënwa, e öötong löng ba shwoy, ga söra jem pjök pjök, wlënggla kjlara kjlara, popga kjlara kjlara, lara Sbörë ba kong sorë li eni.

¹⁰ Öötong dbargwo kjäk (7) ga shunyo shrono, kjok ëre pir wlo. ¹¹⁻¹⁸ Mok pjök, dbar sak kjwara kjingsho kjäk (17) dbaryo

ga Noé lu pjloglo sak dbäw pjloglo tjer (600). E dbaryo ga opzrëno jem kjoyong li roy, ba boy, ba wapga, ba pjlaydoga tjok. Öng, äya kjloshko so, sënwa, e opzrëno jem lok pjök pjök kjoyong li roy ba tjok bakoe. Opzrëno jem wlënggla kjlara kjlara, popga kjlara kjlara. Lara Sbörë ba kong sorë li shäryara eni.

E irgo ga u bäng bängzara Jehovahä beno jong tuke. E dbaryo ga dlung kësbang buk kjok dorong li dloktong, tuktong kjone pogo. Kjok dogo ëmdë ga di börgak tjeng li böptuktonge. Shunyo shrono pjang kjok ëre kjing go dbargwo sak pkëng (40), shkë dbae. Eshkoshko ga di jem poyong llögong llögong, ga kjoyong li beno buk di kjing wëng erä. ¹⁹ Di poyono ara, öötong dlup llë lok kjok ëre kjing go kjókshko li jnena beno drete. ²⁰ E irgo ga dlup llë jnena pjirshko ga di li poyono jem, öötong wop orkwo jiyäglo pjloglo sak kjwara kjingsho shkëng (15). ²¹ Nopga löng kjok ëre kjing go kës li wolono eni. Öng, äya kjloshko so, sënwa, e löng kjok ëre kjing go kës li kjëtong eni bakoe. ²² Llëye löng së kjok ëre kjing go, tjwlo shrë wleniyo, e kjëtong drete. ²³ Gueniyo Noéra beno sök së, löng kjoyong li roshko ba tjok bakoe. Epga eröe. Llamo pjitong dret, nopga, öng, äya kjloshko so, sënwa bakoe. ²⁴ Ga kjok ëre piktong beno eni, öötong dbargwo sak dbäw kjingsho sak shkëng (150).

8

¹ Eshkoshko ga Noé woyojera Sbörë llëm, öng, äya kjloshko so, e löng ba tjok kjoyong roy li woyojera llëm bakoe. Eni ga pjluk ichara di kjing go kjrina. Wop sira ga di klän jer iröng obi. ² Dlung kësbang buk kjok dorong dloktong li sjëktong, ga shunyo ter shrono kjok dogo dwayo ame bakoe. ³ Eni ga di klän jer jong worae. Kjok ëre piktong beno dbargwo sak dbäw kjingsho sak shkëngshko (150) ga di kläno jer dëgong. ⁴ Mok kjäk (7), dbar sak kjwara kjingsho kjäk (17) dbaryo ga kjoyong li dano beno buk Ararat kjokyo, dlup lëkong. ⁵ Eshko ga di kläno jer dëgong obi. Ga öötong mok sak kjwara (10), dbar kjwara dbaryo ga dlup llë kjókshko li dlup dbo go iya ga wen lok wëlle.

⁶ Öötong dbargwo sak pkëng (40) obi ga Noé sökshko ga u bäng shäryara li döra. ⁷ Ga sënwa shira kjwara so ëp uaga kjoyo, ga ichara dbuk pjang jek'lë, tek'lë, kjok dano li koshë. ⁸ E irgo ga sënwa shira kjwara obi, e dunggwo shara, klung kjing di dano beno buk dogrore ik wlo. ⁹ Gueniyo shto wlëno opyë wlo ga ä, klung buk li kjing go di obi kjishko. Eni ga shrono iröng obishko ga Noé orkwo shino kjoko, ga kjrara, iara jek ba shtoshko.

¹⁰ Koshara dbargwo kjäk (7) irgo ga dunggwo ichara jek kjwara obi. ¹¹ Kjok ro zar kjwlë ga dunggwo li shrono tek pjang iröng, kjor korga* tjaqlën söra tjeng kara ba kowo go. Miydara e go ga klung dogrotkë jeke. ¹² Koshara dbargwo kjäk (7) obi irgo ga dunggwo ichara jek kjwara obi, ga shrono ame.

¹³ Noé lu pjloglo sak dbäw pjloglo tjer kjingsho kjwarashko (601) ga di beno klung kjing go ame. Mok kjlara, dbar kjwara dbaryo ga kjoyong li kjing, e kjara ga iya ga klung kjing li beno buk dogrore. ¹⁴ Öötong mok pjök, dbar sak pjök kjingsho kjäk (27) dbaryo ga klung dano beno buk kjange.

¹⁵ Eni ga Sbö tjlë Noé kong ga ¹⁶ «Pja opshis kjoyong wle roy dwayo, bop boy, bop wapga, bop pjlaydoga tjok. ¹⁷ Öng, äya kjloshko so, sënwa, e tjeng bop tjok kës li shis dret bako, shdär ber löng kjok kjwang jikong wlo» le.

¹⁸ Kuya ga opshino kjoyong roy dwayo, ba boy, ba wapga, ba pjlaydoga tjok. ¹⁹ Öng, äya kjloshko so, sënwa, e löng oblë oblë eshko li opshino tjë jikong bakoe.

²⁰ E irgo ga Noé akkwo töno dluw ëng kjing go kjókshko, ga öng zröra, sho sura e kjing go, pjono dret, Jehovah poshrëkklo. Ga öng uako wleniyo shara oblë oblë kjlara kjlara, sënwa uako wleniyo shara oblë oblë kjwara kjwara bakoe. Eshko ga zröra uunkong, ga sho sura Jehovah kong.

²¹ Öng sho sura li lö beno pjlu, owa llëm Jehovah kong. Ga wotjlik ga «Nopga, e tek miteshko ga wotjlik llëbo owa shäryë eröe. Eni ëmdë ga kjok ëre äyoshtër nopga

li kjishko ame. Öng kës, äya kjloshko so kës, e pjiror sorë ga shäryër eni ame bakoe.

²² »Kjok ëre pjang obishko ga dwla dgozlong dbaryo tjok, dwla bo kjrozlong dbaryo tjok, kjok kjlik dbaryo tjok, kjok zengteng dbaryo tjok, shunyo dbaryo tjok, dlo të dbaryo tjok, dba tjok, shkë tjok bakoe» le.

9

Sbö tjlökwo twono Noé kong, beno iyado wlo

¹ Eshko ga Sbö tjlëno beno pjlu Noé, ba wapga kong bakoe. Tjlë ga «Pjäy wapga wenzong ara, shdär ber löng kjok kjwang jikong wlo. ² Öng kës, äya kjloshko so kës, e ber bomi bangkjre ara, dete erä, kjok dirko so, kjok ëre so, dlung roy so, e ber eni bakoe. E ber löng ichaga pjäydë. ³ Dënashko ga llëbo dguëy klung kjing botjyë wleniyo, llamo oblë oblë, e tworor bomi kong uëmi wlo. Eeri ga llëbo löng së, jëk löng i, e twër bomi kong. E ber bomi dli bakoe. ⁴ Gueniyo llëbo löng së li laga ba srëngdë. E kjishko ga sjëngna srëng tjok, e uëy llëme.

⁵⁻⁶ »Nopga shäryoror so tja kjoyoe.

E kjishko ga

ëye no zröno ga
e shdungga tjarë,
zröga äya kjloshko sorë, zröga öng
ushko sorë ëmdë ga
e shdun eni bakoe.
No zröga ërë ga e zröy.

Lër jlökoyo ga eni.

⁷ »Gueniyo bomi kong ga pjäy wapga wenzong ara, shdär ber löng kjok kjwang jikong wlo» le.

⁸ Eshko ga tjlë ba kong obi ga ⁹ «i Tja kuzia! Tjlökwo twër bomi kong, ber iyado wlo. E twër bomi tjëyo tek ber bomi irgo li kong bakoe. ¹⁰ E twër sënwa, öng, äya kjloshko so, e ter söromi bomi tjok kjoyong kësang roy dwayo kës li kong bakoe. ¹¹ Eni ga tjlökwo twër bomi kong, ber iyado wlo. Di ichër kjok ëre kjing go, nopga, öng, äya kjloshko so, e pjir uunkong wlo ame. Di ichër, kjok kjwang jikong pjir wlo ame bakoe. ¹²⁻¹³ Tjlökwo ëre twër bomi kong,

* **8:11** Kjor korga le li, e kjor ko olivo korga.

öng, äya kjloshko so uunkong kong, kjok kjwang jikong kong bakoe. E twër bomi kong, ber iyado wlo. Bor donku ëre iër ber pjang kjok dogo. E ber pjang tjlokwo ëre jyäglö. ¹⁴ Pjäng ichër ïmi wen pjang kjok dogo, ga donku wen pjang ba tjrëkoshko ga ¹⁵ woyoshrër ga tjlokwo tworor bomi kong, öng, äya kjloshko so uunkong kong ga shunyo ichër tjwe e kjoyo kjok pjikklo ame. ¹⁶ Donku wen pjang pjäng tjrëkoshko ga e ïn, ga tjlokwo tworor nopga uunkong kong, öng, äya kjloshko so uunkong kong li woyoshrër eshko. ¹⁷ Donku, e ber pjang tjlokwo ëre jyäglö. Ber eni» le.

Noé, ba wapga

¹⁸ Noé wapga opshino kjoyong kësbang roy dwayo li, e Sem, Jafet, Cam. (Cam wa buk kjlara ko Canaán.) ¹⁹ Shji löng kjok kjwang jikong kës ëre beno löng Noé wapga mya li, e tjëyo.

²⁰ Noé beno shäng dwla dgaga. Ga kjillgwo bo dyo dbo ara shärye wlo ga kjillgwo eniyo li dwlayo dgara kjwöbö. Kjillgwo eniyo dgaga bäm li e. ²¹ Pjlara ga kjillgwo bo dyo dbo ara li iara, ga nelötkonoe. Ga shwong skwono beno buk kjwor ba u shäryak öng kwota go li roshko. ²² Eni ga Canaán data Cam, e opzrëno jek ba data u li roshko, ga wlëna, ïna buk nelö, kjwor. Eshko ga opshino jek, ga roy lara ba shjiyga kong. ²³ Eni ga Sem, Jafet, e kjinyoklo kjrono kara, iara lok ba dbopdo, ga jëktong kokso lëkong ba data buk lishko, ga kjingara e go.

²⁴ Noé nelö jenoshko ga wolleno. Llëye shäryara ba wa iröng wleniyorë li miy-darashko ga ²⁵ tjlä ba kong ga «iBop wa Canaán, e äyoshtër!

iE ber shäng bop shjiyga kjwe parkaga tjwläk shäng pjir wleniyo!» le.

²⁶ Ga tjlä Jehová kong ga

«Jehová, pja tjwlä kësrange. Pja Sem Sbö.

Canaán, e ber shäng ba parkaga tjwläk shäng pjir wleniyo ga pjlúe.

²⁷ Sbö, kjok twos tira llëm Jafet kong.

Ba tjëyoga ios ber löng uunkong Sem tjok.

Ga Canaán ios ber shäng ba parkaga tjwläk shäng pjir wleniyo bakoe» le.

²⁸ Kjok piktong irgo ga Noé lu ïno pjloglo sak dbäw pjloglo mya kjingsho sak shkëng (350). ²⁹ E lu ïno öötong sak dbäw pjloglo shkaw kjingsho sak shkëngshko (950) ga wolonoe.

10

Noé tjëyo tek beno ba irgo

¹ Sem, Jafet, Cam, e Noé wapga. Ère ba tjëyo tek beno ba irgo li kjibokwoyo. Kjok piktong irgo ga mya jikong li wapga tjok.

Jafet tjëyo tek beno ba irgo

² Jafet, e wapga domerga ko eni: Gómer, Magog, Maday, Javán, Tubal, Mésec, Tirás.

³ Gómer, e wapga domerga ko eni: Asquenaz, Rifat, Togarma.

⁴ Javán, e wapga domerga ko eni: Elisá, Tarsis, Quitín, Dodanín.

⁵ Ère Jafet tjëyo tek beno ba irgo. Ga beno to löng dlung kjako. Tjëyo kjrina kjrina li beno löng ba kjok baïya kjing go, ba tjlokwo baïya tjok.

Cam tjëyo tek beno ba irgo

⁶ Cam, e wapga domerga ko eni: Cus, Misrayin, Fut, Canaán.

⁷ Cus, e wapga domerga ko eni: Seba, Javilá, Sabtá, Ragama, Sabteca.

Ragama, e wapga domerga ko eni: Sabá, Dedán.

⁸ Cus, e wa buk kjlara domer obi ko Nimrod. E ëngkjwaga dbo ara wleniyo.

⁹ Kjimtara Jehováre kjishko ga e wlo pjlúe. E kjishko ga oba tjlä ga «Kjwe kjimtara Jehováre kjishko ga kjwe wlo pjlú, Nimrod ï dik» lëba eni. ¹⁰ Kjok tjeng pkëng (4)

ko Babel, Érec, Acad, Calné. Pkëng jikong, e Sinar kjokyo oblë oblë. Kjrina kjrina kjëryo shäryak ak go pjribri kjókshko. Kjok eshko sopga ichaga Nimroddë bäm go. ¹¹ E irgo ga opshino jek shäng Asiria kjokyo lëkong. Eshko ga kjok shto oblë oblë u ywara kjwöböso. Kjok kjrina kjrina kjëryo shäryak ak go pjribri kjókshko. Kjok, e ko Nínive, Rejobot Ir, Cala, ¹² Resén. Resén, e kjokyo kësrange. E ber buk Nínive kjokyo, Cala kjokyo, e tjrëko.

¹³ Misrayin, e tjëyo tek beno ba irgo li beno tjëyo kop ara. E Lud tjëyo, Anam tjëyo, Lehab tjëyo, Naftu tjëyo, ¹⁴ Patrus tjëyo,

Caslu tjëyo, Caftor tjëyo. Filisteoga, e Caftor tjëyo obi.

¹⁵ Canaán, ba wa domer bām īyo li ko Sidón. E irgo ga wa buk kɿlara domer obi ko Het. ¹⁶ Canaán, e tjëyo tek beno ba irgo li beno tjëyo kop ara. E Jebús sopga, amorreoga, gergeseoga, ¹⁷ heveoga, araceoga, sineoga, ¹⁸ Arvad sopga, zemareoga, jamatitaga. E irgo ga Canaán so tjëyoga shdöktonge. ¹⁹ Ba kjok, e ber buk Guerar kjokyo, Sidón kjokyo, e dwayo äär jong Gaza kjokyo go. Sodoma kjokyo, Gomorra kjokyo, Admá kjokyo, Zeboyín kjokyo, e shwo lëkong äär jong Lasa kjokyo go.

²⁰ Ère Cam tjëyo tek beno ba irgo. Tjëyo kjrina kjrina li beno lōng ba kjok baīya kjing go, ba tjlōkwo baīya tjok.

Sem tjëyo tek beno ba irgo

²¹ Jafet shjiy Sem, * e wapga tjeng bakoe. Éber tjëyo tek beno ba irgo li, e beno lōng Sem tjëyo.

²² Sem, e wapga domerga ko eni: Elam, Asur, Arfaxad, Lud, Aram.

²³ Aram, e wapga domerga ko eni: Uz, Hul, Guéter, Mas.

²⁴ Arfaxad, e wa buk kɿlara domer ko Selaj. Selaj, e wa buk kɿlara domer ko Éber. ²⁵ Éber, e wapga domerga do pjök, kɿlara koiara Péleg,† eshko dbaryo ga nopga shdöktong beno tjeng dboy dboy kjishko. Péleg, e lēng ko Joctán.

²⁶ Joctán, e wapga domerga ko eni: Almodad, Sélef, Jazar Mávet, Yeraj, ²⁷ Hadorán, Uzal, Diclá, ²⁸ Obal, Abimael, Sabá, ²⁹ Ofir, Javilá, Jobab. Epga uunkong Joctán wapga. ³⁰ Ba kjok, e beno buk Mesá kjokyo dwayo äär jong Sefar kjokyo go. Sefar, e ber buk dlup lok dlo wen tēm shwo lëkong tjrëko.

³¹ Ère Sem tjëyo tek beno ba irgo. Tjëyo kjrina kjrina li beno lōng ba kjok baīya kjing go, ba tjlōkwo baīya tjok.

³² Tjëyoga uunkong ère, e Noé wapga tjëyoga. Tjëyo kjrina kjrina tak beno lok kji-bokwo ère go ba kjokëso tjok, ba kjok baīya tjok bakoe. Klung piktong irgo ga epga

shdöktong beno lōng kjone pogo. Eeri ga tjëyo lōng kjrina kjrina kjok kjwang jikong, e Noé wapga tjëyoga.

11

Babel kjokyo

¹ Dbar eshkoshko ga nopga uunkong tjlē tjlōkwo kjwaraso. ² Opshino jek lōng dlo wen tēm shwo lëkong dwayo ga jek öötong lōng Sinar kjokyo kjing goshko ga sdam wlēna buk kjrina, ga beno lōng eshko. ³⁻⁴ Pɿlara ga tjlē èng kong ga «Shji klung shosho shäryë, piy iök go ber kjang ak dik wlo, u shäryë e go wlo, ak äska. Sho smoy èng go ba smokklo dishäng kjoyo, gueniyo sho sī go, ak smokklo sho äska. E go ga kjweri shji u ywë kjwöböso, kjëryo shäryë ak go pjribri kjókshko. Ga u shäryë klung akyo go, e shäryë jem äär jong kjok dogo. E go ga shji shdär llēm, gueniyo shji roy shdär ber kjok kjwang jikong. Eni ga shji ber tjlwō ara» le.

⁵ Gueniyo ga nopga lōng u ywë kjwöböso, kjëryo shäryak ak go pjribri kjókshko, ga lōng u shäryë klung akyo go jem jong kjok dogo lëshko ga Jehová ter öör eshko ba pak li ik. ⁶ Eshko ga wotjlik ga «Nopga kjwe tjëyo kjrinaso, tjlōkwo jong kjwaraso bakoe. Eni ga llëye shärye woydë kës li, e slongga èrë llëme. ⁷ Shji to jer ba tjlōkwo kjlopswë, tjlē ber lōng oblë oblë wlo, tjlē ga llë layde èng kong li miyde llēm wlo. Shäryë eni dey» le.

⁸ Nopga iara Jehováre beno tjeng dboy dboy kjok shto oblë oblë eni. Ga ba pak shärye lōng li rayarae. ⁹ Kjok eshko ga tjlōkwo kjlopswara Jehováre beno wëllë llēmshko ga nopga shdöktong to beno lōng dboy dboy kjok kjwang jikong. E kjishko ga kjok ère kowëba Babel.*

Sem tjëyo tek beno ba irgo

¹⁰ Ère Sem tjëyo tek beno ba irgo. Kjok piktong irgo ga öötong lu pjloglo pjök ga Sem, e lu pjloglo sak dbäwshko (100) ga wa buk kɿlara domer ko Arfaxad. ¹¹ E irgo ga lu īno sak dbäw pjloglo shkëng (500) obi, ga wapga weno obi.

* **10:21** Hebreo tjlōkwo ère llë loklo miydëy yōtso llëme. E Jafet shji Sem loklo, llēm ga Sem shjiy Jafet loklo. Kjne dey miydëy yōtso llëme. † **10:25** Hebreo tjlōkwo Péleg, e shdök loklo. * **11:9** Hebreo tjlōkwo Babel, e tjlōkwo wëllë llēm loklo.

¹² Arfaxad, e lu p̄loglo sak mya kjingsho shkēngshko (35) ga wa buk k̄lara domer ko Selaj. ¹³ E irgo ga lu īno sak dbāw p̄loglo pkēng kjingsho mya (403) obi, ga wapga weno obi.

¹⁴ Selaj, e lu p̄loglo sak myashko (30) ga wa buk k̄lara domer ko Éber. ¹⁵ E irgo ga lu īno sak dbāw p̄loglo pkēng kjingsho mya (403) obi, ga wapga weno obi.

¹⁶ Éber, e lu p̄loglo sak mya kjingsho shkēngshko (34) ga wa buk k̄lara domer ko Péleg. ¹⁷ E irgo ga lu īno sak dbāw p̄loglo pkēng kjingsho sak mya (430) obi, ga wapga weno obi.

¹⁸ Péleg, e lu p̄loglo sak myashko (30) ga wa buk k̄lara domer ko Reú. ¹⁹ E irgo ga lu īno sak dbāw p̄loglo pjök kjingsho shkaw (209) obi, ga wapga weno obi.

²⁰ Reú, e lu p̄loglo sak mya kjingsho pjökshko (32) ga wa buk k̄lara domer ko Serug. ²¹ E irgo ga lu īno sak dbāw p̄loglo pjök kjingsho kjäk (207) obi, ga wapga weno obi.

²² Serug, e lu p̄loglo sak myashko (30) ga wa buk k̄lara domer ko Najor. ²³ E irgo ga lu īno sak dbāw p̄loglo pjök (200) obi, ga wapga weno obi.

²⁴ Najor, e lu p̄loglo sak pjök kjingsho shkawshko (29) ga wa buk k̄lara domer ko Taré. ²⁵ E irgo ga lu īno sak dbāw kjingsho sak kjwara kjingsho shkaw (119) obi, ga wapga weno obi.

²⁶ Taré, e lu p̄loglo sak kjäkshko (70) ga wapga tjeng domerga ko Abram, Najor, Jarán.

Taré tjëyo tek beno ba irgo

²⁷ Ère Taré tjëyo tek beno ba irgo. Ba wapga ko Abram, Najor, Jarán. Jarán, e wa k̄lara ko Lot. ²⁸ Jarán li wolono buk Caldea so kjokyo ko Ur, e weno bukshko. Wolonoshko ga ba data sök sē obi.

²⁹ Walë shäng k̄lara ko Saray. Abram, e orkwosmono ba tjok. Jarán, e wapga walëga ko Milca, Iscá. Najor, e orkwosmono Milca tjok. ³⁰ Saray, e wapga llēm, e k̄rong kjīshko.

³¹ Taré wlo opshino Caldea so kjokyo ko Ur dwayo, jongya jong Canaán kjokyo wlo. Ga ba wa Abram, e sōra jek Abram boy Saray tjok, ba tjēr Lot tjok bakoe. Gueniyo

ga öötong löng Jarán kjokyo ga beno löng eshko. ³² Kjek eshko ga Taré lu īno öötong sak dbāw p̄loglo pjök kjingsho shkēngshko (205) ga wolonoe.

12

Abram ichara Sbörë to Canaán kjokyo

¹ P̄lara ga Jehová t̄lë Abram kong ga «Bop kjok, bop tjëyo, bop pjeyoga, e rayos ber uunkong, ga p̄a nom jek kjokyo kjone pin bop kong lishko. ² Eshko ga bop tjëyo tek ber bop irgo li, e iēr ber shdār trāk llēm, ber tjëyo kēsbang wlo. P̄a kjimtēr, p̄a ber t̄wlō ara wlo. Eni ga nopga uunkong kjimtēr bebi. ³ Èye wot̄l̄ik p̄lū bop kong ga t̄a wot̄l̄ik p̄lū ba kong bebi. Èye wot̄l̄ik owa bop kong ga t̄a wot̄l̄ik owa ba kong bebi bakoe. Bop kjīshko ga tjëyoga löng kjok ère k̄jing go kjimtēr uunkong» le.

⁴ Kuya ga toe. Abram lu p̄loglo sak kjäk kjingsho shkēngshko (75) ga opshino Jarán kjokyo dwayo. ⁵ Ba boy Saray, ba shtop Lot, ba llëbo uunkong, ba parkagaga löng ba tjok, e sōra jek uunkong Canaán kjokyo. Öötong löng eshko ga ⁶ jëktong ara ga öötong löng Moré kjokyo, kjor jong k̄lara kēsbang lishko, Siquén kjokyo ber buk soshko. Eshkoshko ga Canaán sopga löng eshko obi. ⁷ Eshko ga Jehová weno shäng Abram kong, ga t̄lë ba kong ga «Kjek ère twēr ber bop tjëyo tek ber bop irgo li kong» le.

Jehová weno shäng ba kong eshko kjīshko ga akkwo tōna d̄luw èng k̄jing go kjókshko, Jehová poshrëkk̄lo. ⁸ P̄jir ga jëk öötong löng d̄lup shwo lëkong, Betel kjokyo ber buk soshko. Eshko ga ba u shäryak öng kwota go sōya jek ba tjok li iara jong Betel kjokyo, Hai kjokyo, e t̄rëko. Eshko ga akkwo tōna d̄luw èng k̄jing go kjókshko, Jehová poshrëkk̄lo obi. Shäryara p̄jir ga syöshtono Jehová kong eshko. ⁹ E irgo ga jek löng shtor shtor, irbo jek jong äär Néguev kjokyo shwo lëkong.

Abram öör Egipto kjokyo

¹⁰ Eshko ga öötong löng lishko ga p̄li shrono arae. E kjīshko ga Abram wlo opshino to lok ey dwayo, jongya jong Egipto kjokyo, ber löng eshko dbar kjwöbö wlo. ¹¹ Jek löng ääto Egipto kjokyo ga Abram

tjlë ba boy kong ga «Miydër pjlú ga pja wolësowa. ¹² Pja ÿya Egipto sopgarë ga pja bor boy le, ga tja zröya lok bop kjishko, pja ber ba kong wlo dani. ¹³ E kjishko ga tja zröya lok bop kjishko llëm wlo ga pja bor dor lëp ba kong eni» le.

¹⁴ Eni ga öötong löng Egipto kjokyo ga kjok eshko sopga tjlë ëng kong ga «Ba boy kjwe wolësowa» le. ¹⁵ Egipto so pjluyo parkagaga omïno lok bakoe. Ga tjlë ba pjluyo kong ga «Walë shrono shäng kjlara wolësowa» le, ga Saray li söra lok jekdo pjlusu.

¹⁶ Eni ga Saray kjishko ga Abram wlojrrara, dara lok pjlúe. Sëna öng kësks chila, ga parkagaga tjwlëk löng pjir wleniyo twara ba kong bakoe. ¹⁷ Gueniyo ga Saray kjishko ga pjlú li shduna Jehovärë, ba pjeyoga uunkong tjok, swlo ichara träk llëm ba ushko. ¹⁸ E kjishko ga Abram rokara pjlú lirë tek ba shwoy, ga tjlë ba kong ga «¿Pja llëbo shäryono bor kong kjweni ega? ¿“Walë ëre bor boy” lorop bor kong llëm ega? ¹⁹ “Kjwe bor dor” lorop bor kong kuzong ga sirashko ga kjwe kjwe kjroror bor boy. Bop boy shäng ëre. ¡Sös bop tjok, ga pjây nomo!» le. ²⁰ Eni ga ba parkagaga ichara Abram ichë jek Egipto kjokyo dwayo, ba boy, ba llëbo uunkong tjok.

13

Abram, Lot, e opkjono lok dboy dboy

¹ Abram opshino to Egipto kjokyo dwayoshko ga jek öötong shäng Néguev kjokyo, ba boy, ba shtop Lot, ba llëbo tjeng kës li tjok. ² Eshko ga Abram dbur sho shöylör ara, dbur sho pjlublún ara, öng ara bakoe. ³⁻⁴ E irgo ga jek löng shtor shtor, irbo jek jong äär Betel kjokyo shwo lëkong. Dëna sök lishko ga akkwo tona dluw ëng kjing go kjókshko, Jehová poshrëkklo. Kjok eshko, e buk Betel kjokyo, Hai kjokyo, e tjrëko. Öötong löng eshko iröng obi ga syöshtono Jehová kong obi.

⁵ Eshko ga Abram shtop Lot, e öng ara, parkaga ara, ba kjokwa dik. ⁶ Ba kjok löng lishko ga öng ara anmoyö kjishko ga ba öng dli pjitënge. E kjishko ga ber löng

eshko uunkong ga äe. ⁷ Dli ara llëm kjishko ga Abram öng dagaga ëngkjwë lok ara Lot i tjok. Eshko dbaryo ga Canaán sopga, ferezeoga, e löng eshko obi.

⁸ Eni ga pjlara ga Abram tjlë Lot kong ga «Shji epenga döe. E kjishko ga shji iirkë ëng tjok kar kar ga äe. Bi parkagaga ëngkjwë ëng tjok ga ä bakoe. ⁹ Rokër bop kong sira ga pja opkjos ber sök dboy. Kjok ëre izong. Woydëp kjone dey ga kjrozong. Pja jek mlëkong ga tja jek kële. Pja jek këlëkong ga tja jek mlë» le.

¹⁰ Kuya ga ÿya Jordán sdamyö kjok kjwang jikong. Ìna ga Jordán diyo kjwo kar kar äär jong Zoar kjokyo go, e diyo bayo ara, so kjok shäryara Jehovärë Adán kong li kjoyo, so Egipto kjokyo kjoyo bakoe. (Eshko ga Sodoma kjokyo, Gomorra kjokyo, e pjiyde Jehovärë llëm obi.) ¹¹⁻¹³ Eni ga kjok kjrara Jordán sdamyö shwo lëkong, ga to jek dlo wen tëm shwo lëkong, öötong sök eshko, Sodoma kjokyo ber buk soshko. (Sodoma sopga, e wotjlik owa erä. Llëbo owa shäryara lok ara Jehová bokso.) Abramda beno sök Canaán kjokyo. Abram, Lot, e opkjono lok dboy dboy eni.

¹⁴ Lot to irgo ga Jehová tjlë Abram kong ga «Kjok is yötso llaw pogo. ¹⁵ Pja bokkwo dbo äär kjone lishko ga kjok, e twër uunkong ber bop kong, bop tjëyo tek ber bop irgo li kong, ber bomi kong ÿyado wlo. ¹⁶ Bop tjëyo li iër shdär lok träk llëm, shtëy ga äär llëm, klung pjlungyo wleni. ¹⁷ Eni ga pja jëkzong! Kjok is kjwang jikong, e twër ber bop kong kjishko» le.

¹⁸ E irgo ga poshäryono ga toe. Domer sök kjlara ko Mamré. E kjor kësks lok arae. Kjok eshko ga Hebrón kjokyo ber buk soshko. Abram wlo öötong löng eshko ga akkwo tona Abramdë dluw ëng kjing go kjókshko, Jehová poshrëkklo.

14

Lot wlikara Abramdë

¹⁻² Eshkoshko ga pjlupga doglo pkëng (4), e ëngkjwono pjlupga doglo shkëng (5) tjok. Pjlupga doglo pkëng (4) li, e Sinar so pjluyo ko Amrafel, Elasar so pjluyo ko Arioc, Elam so pjluyo ko Quedorlaómer, Goyim so pjluyo ko Tidal. Pjlupga doglo shkëng (5)

li, e Sodoma so pjluyo ko Bera, Gomorra so pjluyo ko Birsá, Admá so pjluyo ko Sinab, Zeboyín so pjluyo ko Semeber, Bela so pjluyo. (Bela kjokyo, e ko Zoar kjokyo bakoe.) ³⁻⁴ Eshko dbaryo ga pjlupga doglo shkëng (5) li ichaga Pjlu Quedorlaómer lirë sök lu sak kjwara kjingsho pjök (12) tjan. Gueniyo öötong luyo sak kjwara kjingsho myashko (13) ga epga wotjlino ëngkjwë ba tjok. Eni ga shkëng (5) jikong li ëng tōno lok, ga ba ëngkjwagaga söra jek lok Sidín sdamyó, Di Bäng Buk Kësbang Dlek lishko.

⁵ Öötong lu pjlara obi ga Pjlu Quedorlaómer jongya jong eshko, pjlupga löng ba shwo lëkong li tjok, ëngkjwë wlo. Jek löng eshko wopro ga refaítaga zana lok Astarot Carnayin kjokyo, zuzitaga zana lok Jam kjokyo, emitaga zana lok Save Quiriatayin kjokyo. ⁶ Horeoga zana lok Seir kjokyo dlup shwo lëkong, irpjana lok äär löng Parán kjokyo. E ber buk kjok dogro no llëmshko li worbo go. ⁷ Tek iröng shrono löng Enmispát kjokyo, e ko Cades kjokyo bakoe. Eshko ga Amalec tjëyoga zana lok pjire. Amorreoga löng Jazézón Tamar kjokyo li zana lok pjir bakoe.

⁸⁻⁹ Epga zana lok pjir irgo ga jek öötong löng Sidín sdamyó shara. Eshko ga pjlupga doglo pkëng (4) li ëngkjwono pjlupga doglo shkëng (5) li tjok. ¹⁰ Sidín sdamyó lishko ga pjlebgwo lok träk llëm, roshko di shäng sho sî tjeng tjunge. Eni ga Sodoma so pjluyo, Gomorra so pjluyo, e tök le lokshko ga lono jer lok pjlebgwo li roshko. Eshko ga pjlupga zana lok pjir doglo mya obi li, e töktong jem lok dlup shwo lëkong.

¹¹ Sodoma kjokyo, Gomorra kjokyo ga dli llë, llëbo tjeng kës tjwlö tjok li, e söra lok pjlupga ba kjangyoga lirë drete. ¹² Abram shtop Lot, e sök Sodoma kjokyo kuzong ga shara lok, söra to ba llëbo tjeng kës li tjok bakoe. ¹³ Gueniyo ga no töktong kjlara, ga Lot roy söra jek öötong Abram, hebreo li kong.

Eshkoshko ga Abram sök Mamré kjor kësks lok lishko. Mamré, e amorreo. E lënga tjeng do pjök, kjlara ko Escol, kjlara ko Aner. Pjlara ga domerga doglo mya li tjlökwö lono ëng kong Abram tjok. Tjlëno ëng kong jlökoyo ga «Oba ëngkjwë woydë bi

tjok wleni ga shji ëng wlikë sharae» lara eni.

¹⁴ Eni ga roy kura Abramdë ga ba shtop söra ba toe. Eshko ga Abram ëngkjwagaga tjeng doglo sak dbäw pjloglo mya kjingsho sak kjwara kjingsho kjwong (318). Epga kuno jem löng uunkong ba tjok. Eni ga söra jek pjlupga pkëng (4) li irpjang, äär jong Dan tjëyoga kjokyo. ¹⁵ E shkëyo ga ba ëngkjwagaga li shdöra beno tjeng dboy dboy, ga pjlupga li kopjrina lok pjiribrie. Eshko ga popdara, irpjana lok öötong löng Hobá kjokyo, e Damasco kjokyo pjlor kalëkong. ¹⁶ Eni ga llëbo kjrara, söra tjeng ba tjok li döra Abramdë ba shjiryó drete. Ba shtop Lot, ba llëbo, ba walëga, ba nopga uunkong, e döra eni.

Melquisedec tjlökwö lono beno pjlu Abram kong

¹⁷ Quedorlaómer, pjlupga löng ba shwo lëkong li, e zana pjir ga Abram bojono tek iröng obi. Öötong shäng Save sdamyó ga Sodoma so pjluyo opshino jek ba wlokrë irbo. ¹⁸ Domer shäng kjlara ko Melquisedec. E Salem so pjluyo. E omwlokrjono bakoe. E syöshtaga Sbö Tjwlö Kësbangyo kong ba pjeyoga kjishko. Eshko ga pjlung shosho suk pjir shira, twara Abram kong, kjillgwo bo dyo dbo ara tjok. ¹⁹ Ga tjlëno beno pjlu ba kong. Tjlë ga «Pja kjimte Sbö Tjwlö Kësbangyorë ara.

E kjok uunkong shäryaga.

²⁰ Pja kjimtara,

bop moskwoga iara beno tjeng bop wloshko,
ga zanop song erä.

E kjishko ga e poshrëy kësbang iyado» le.

Eni ga llëbo wlëna Abramdë kës li shtara äär ba sakyó (10) go, ba sakyó (10) go, shira kjrina kjrina, ga twara beno Melquisedec kong.

²¹ E irgo ga Sodoma so pjluyo tjlë Abram kong ga «Llëbo uunkong dörop kjwe ber tjeng bop kong ga pjlu, gueniyo bor nopga kjwera twos bor kong iröng obi» le.

²² Kuya ga tjlë ba kong ga «Tja tjlëno Jehová kong jlökoyo. E Sbö Tjwlö Kësbangyo. E kjok uunkong shäryaga. ²³ Loror ba kong jlökoyo ga llëye bopoya kjrër llëm, trer kjwara llëm, drepkwota pjrikklo pjlara

llëm bakoe. Eni ga llono ga tja llëbo ara wleni ga twaga pjarë bor kong lëp ga äe. ²⁴ Llëye woydër ber bor kong llëm, dli uara bor nopgarë li döe. Gueniyo ga domerga bor yorkaga Aner, Escol, Mamré, kjwepga wle kongda llëbo twos kjrina kjrinae» le.

15

Jehová tjlökwö twono Abram kong, beno ÿyado wlo

¹ E irgo ga Jehová weno shäng Abram kong yoshko wleni, ga tjlë ba kong ga «Abram, llëye bangkjрэp llëme. Tja bop wlikaga. Llono ga pja iër ber tjwlo ara. E kjishko ga llëye bangkjрэp llëme» le.

²⁻³ Kuya ga tjlë ba kong ga «Jehová, llëye shäryëp woydë li shäryëp ga pjlúe. ¿Tja ber tjwlo ara llëno? Miydëp pjlú ga tja wapga drete. Tja kong wapga tworop llëme. E kjishko ga tja wolonoshko ga bor llëbo uunkong ber bor parkaga tjwlek shäng pjir wleniyo ko Eliezer kong. E bor pjeyo llëm, e Damasco so» le.

⁴ Kuya ga tjlë ba kong ga «Bop llëbo uunkong ber ba kong llëm, e ber bop wa domer onmo li kong» le. ⁵ Eshko ga Abram söra jek kjoko, ga tjlë ba kong obi ga «Kjok dogo is yotso. Dbala shtozong, shtëp ga pjlúre ip wlo. Bop tjëyo tek ber bop irgo li ber trák llëm kjweni bakoe» le.

⁶ Kuya ga tjlökwö kjrara, ga mär beno shäng ba go. E kjishko ga iara Jehováre beno pjlo bek ba bokso. ⁷ Ga tjlë ba kong ga «Jehová li tja. Pja shiror tek Caldea so kjokyo ko Ur li dwayo, kjok ëre twër ber bop kong wlo, kjok ëre twër ber bop tjëyo tek ber bop irgo li kong wlo bakoe» le.

⁸ Kuya ga tjlë ba kong ga «Tjlapga Jehová, ¿kjok ëre ber bor kong jlökoyo miydër sorë?»

⁹ «Öng tek sös bor kong kop eni: sögla popga wapga llëm obi wleniyo kjlara, shwling ushko so popga kjlara, öng wlëp ushko so wlënggla kjlara, mya jikong mikbo lu pjloglo mya döe. Dunggwo tek sös kjwo pjok oblë oblë bako, kjwara kësang wleniyo, kjwara chirawa wleniyo» le ba kong.

¹⁰ Kuya ga llëbo rokara li söra uunkong Jehová kong. E irgo ga zröra, sho shora wok, ga iara tjeng ëng gomyo. Dunggwora shora

llëme. ¹¹ Ba öng sho shora, iara tjeng lishko ga lä tjwe lok trák llëm ba kjing go, gueniyo shgawe Abramdë shäng eshko. ¹² Kjok ro zar wleni ga Abram sjeno, opbuno, ga pono rong anmoyö. Buk pëshko ga ÿya yoshko go ga kjok ro beno yët, ga bangkjrara ara.

¹³⁻¹⁵ Eshko ga Jehová tjlë ba kong ga «Pja äär tjlablashko, ga pja wolon döröshko ga pja sök wlëp ÿyado. Gueniyo ga lër bop kong jlökoyo ga bop tjëyo tek ber bop irgo li äär löng kjok shto oblë. Eshko ga ber löng parkagaga tjwlek löng pjir wleniyo, ga bokrotkëba, ga opshik ga ä, äär jong lu pjloglo sak dbaw pjloglo pkëng (400). Gueniyo ba bokrotkagaga li, e shdunga tjarë. Bop tjëyoga opshik ey dwayoshko ga llëbo tjeng kës li söya lok jek ba tjok pjire.

¹⁶ Eeri ga amorreoga löng kjok ëre kjing go, llëbo owa shärye lok ara, gueniyo llëbo owa shärye löng li äätë ba dbo go llëm obi. E kjishko ga bop tjëyoga tjwe iröng maling llëme. Lu äär pjloglo sak dbaw pjloglo pkëngshko (400) ga bop tjëyoga tjwe löng kjok ëreshko iröng obi» le.

¹⁷ Kjok ro zoktongshko ga kjok ro beno yët erä. Eshko ga sbi weno pjang kjwara, roshko yö sho tur jonge. Kjur weno pjang bok kjwara dbo go iök pjë jong ri rie. Pjöyikong jëk lok ba öng sho shora tjeng li tjrëko. ¹⁸ Eshko ga Jehová tjlë Abram kong ga «Tjlökwö twër bop kong, ber ÿyado wlo. Kjok ëre twër bop tjëyo tek ber bop irgo li kong, tek Egipto diyo dwayo äär jong Éufrates diyo kësang li go. ¹⁹ Eeri ga kjok ëre, e quenitaga kjokyo, Cenaz tjëyoga kjokyo, cadmoneoga kjokyo, ²⁰ Het tjëyoga kjokyo, ferezeoga kjokyo, refaítaga kjokyo, ²¹ amorreoga kjokyo, Canaán so kjokyo, gergeseoga kjokyo, Jebús so kjokyo bakoe» le.

16

Agar, ba wa Ismael

¹⁻³ Abram sök Canaán kjokyo lu pjloglo sak kjwarashko (10) ga ba boy Saray wapga llëm obi. Gueniyo ga walë Egipto so shäng kjlara ko Agar, e Saray parkaga tjwlek shäng pjir wleniyo.

Pjlara ga Saray tjlë ba lanma kong ga «Tja kuzong. Jehová kjishko ga tja kjrang. E

kjishko ga rokër bop kong ga pja pë Agar tjok. Ba kjishko ga tja wapga tjok kjwe» le.

Kuya ga «Jöjöö» le ba kong.

Eni ga Agar twara Abram kong, pë ba tjok wlo. ⁴ Eshko ga pono ba tjok, ga beno shäng kjlaraso llëme. Eshko jek lëkong ga ba pjlu Saray bangkjre ame.

⁵ Eni ga Saray tjëlë ba lanma kong ga «iBop kjishko ga tja bangkjre ame! Twak tjarë bop kong, bop boy wlo. Era wloshko dörö kjishko ga wotjlik ga e tjwlo ara, bor kjinmo le. Eye diktong li ë, pjare, de tja miydaga ber Jehovahë» le.

⁶ Kuya ga tjëlë ba kong ga «Tja kuzong. Bop parkaga li shäng bop wloshko. Llëye shäryëp woydë ba tjok li miydaga ber pjarë» le. Eshko jek lëkong ga Agar bokrotke Saraydë ara.

E kjishko ga töktong to ey dwayo. ⁷ Jëk shäng kjok dogro no llëmshko ga öötong woshtë sök di bäng buk kwara li zlong bäng, e buk irbo jek jong äär Sur kjokyo li sor go. Eni ga wlëna Jehovahá parkaga kjok dogo so lirë* sök eshko. ⁸ Ga tjëlë ba kong ga «Agar, ¿pja tek kjone dwayo? ¿Pja to kjone?»

«Tja to shäng bor sogo Saray töywe» le ba kong.

⁹ Kuya ga tjëlë ba kong ga «Pja nom jek bop pjlu Saray ushko iröng obi. Llëye le bop kong li kolozong» le. ¹⁰ Ga tjëlë ba kong obi ga

«Bop tjëyo tek ber bop irgo li iër ber shdär träk llëm,

shtëy ga äär llëme.

¹¹ Pja shäng kjlaraso llëme.

Llono ga pja wa buk kjlara domer,

e koiëp Ismael,†

pja woydë ara li miyde Jehovahë pjir kjishko.

¹² Bop wa, e ber shäng tjëkso llëm,

sëgro äya kjloshko so wleni.

E ber nopga uunkong moskwo.

Eye wotjlik pjlu ba kong llëme.

E ber shäng ëngkjwë ba pjeyoga tjok ïyado» le.

¹³ Kuya ga wotjlik ga «Tja ïna Sbörë, ga tja sök së obi» le. E kjishko ga Jehovahá, e tjëlëno

ba tjok li kowara Sbö, Bor ïga. ¹⁴ E kjishko ga di bäng buk Cades kjokyo, Béred kjokyo, e tjrëko li kowëba Sbö Sök ïyado, Bor ïga li di bäng.

¹⁵ E irgo ga wa buk kjlara domer, ga koiara ba data Abramdë Ismael. ¹⁶ Eshko ga Abram lu pjloglo sak kjwong kjingsho tjer (86).

17

Sbö tjlökwö twono Abraham kong, beno ïyado wlo

¹ Abram lu pjloglo sak shkaw kjingsho shkawshko (99) ga Jehovahá weno shäng ba kong, ga tjëlë ba kong ga «Tja ëre Sbö, llëye shäryër woydë li shäryër ga pjluë. Tja kolozong. Pja jëk pjlo bek bor bokso bakoe. ² Tjölkwö twër bop kong, ber ïyado wlo, ga bop tjëyo tek ber bop irgo li iër ber shdär träk llëme» le ba kong.

³ Kuya ga kjök tono, kujono bokdo kjlay klung go. Eshko ga Sbö tjëlë ba kong ga

⁴ «Tjölkwö twër bop kong, ber ïyado wlo li eni: Pja ber tjëyoga ara data. ⁵ Ga eeri jek lëkong ga pja ko ber Abram* ame. Pja ko ber Abraham† shara, pja ioror beno tjëyoga ara data kjishko. ⁶ Bop tjëyo tek ber bop irgo li iër ber shdär träk llëme. E tjrëko pjlopga wen. Epga ber löng tjëyoga oblë oblëe. ⁷ Tjölkwö ëre twër bop kong, bop tjëyo tek ber bop irgo li kong bakoe. Tja bop Sbö ïyado, tja ber ba Sbö ïyado bakoe. ⁸ Pja sökshko li ko Canaán. Pja kjok ëre so llëm, gueniyo kjok buk kës ëre twër ber bop kong ïyado wlo, epga kong bakoe. Ga tja ber ba Sbö ïyado» le.

⁹ Ga tjëlë Abraham kong obi ga «Tjölkwö twër bop kong li shäryos eni ïyado. Bop tjëyo tek ber bop irgo li omshäryë eni bakoe.

¹⁰ Tjölkwö twër bop kong, ber ïyado wlo li ber eni: Domerga löng bomi tjok kjlobi li ber löng doyo jyã tak pjire. ¹¹ Eni ga bomi chimkwo dbo kwota zëmi tas, e ber tjölkwö ëre kjroromi jlökoyo li jyäglö. ¹²⁻¹³ Eeri jek lëkong ga chidaga domerga wen tjeng bomi tjrëko kjlobi li äär dbar kjwongshko (8) ga doyo jyã tëmi pjir eni, bomi wapga,

* **16:7** Jehovahá parkaga kjok dogo so le li, e Sbö om go layde. † **16:11** Hebreo tjölkwö Ismael, e kuya Sbörë loklo.

* **17:5** Hebreo tjölkwö Abram, e data tjwlo ara loklo. † **17:5** Hebreo tjölkwö Abraham, e tjëyoga ara data loklo.

bomi parkagaga tjwlêk lōng pjir wleniyo li wapga bakoe. Bomi parkagaga tjwlēnomi shto oblē so kong li doyo jyā tēmi pjir bakoe. Pjāy domerga doyo jyā tē uunkong. Ba jyāglō ēre ber pjang bomi sho go īyado, tjlōkwo tworor bomi kong li dik. ¹⁴ Ēye doyo jyā tē llēm ga ber sōk bomi tjok ga āe. Eni wleni ga tjlōkwo tworor bomi kong li shāryara llēm kjīshko ga ichozī bomi shwoy dwayo» le.

¹⁵ Eshko ga tjlē ba kong obi ga «Bop boy kjwe ko ber Saray ame. Eeri jek lēkong ga ko ber Sara shara. ¹⁶ Llēbo shāryēr ber pjū ba kong. Bop kong wa twēr kjlara domer ba tjok. Sara, e ber tjēyoga ara mekē. Ba tjēyo tek ber ba irgo li tjrēko pjūpga wen» le.

¹⁷ Kuya ga kjōk tonο, kujono bokdo kjlay klung go, ga jar jonge. Wotjlīk sōk ga «¿Domer luyo sak dbāw (100) ga data sorē? ¿E ga Sara luyo sak shkaw (90) ga wa tjok sorē?» le. ¹⁸ Eni ga tjlē Sbō kong ga «Rokēr bop kong ga tjlōkwo tworop bor kong li twos Ismael kong dey» le.

¹⁹ Kuya ga tjlē ba kong ga «llēme. Loror bop kong ga bop boy Sara, e llono ga wa buk kjlara domer. E koiēp Isaac. Tjlōkwo tworor bop kong, ber īyado wlo li shāryēr ber ba kong, ber ba tjēyo tek ber ba irgo li kong bakoe. ²⁰ Pja syōstē sōk Ismael kjīshko li kuror, ga kjimtēr bakoe. Ba tjēyo tek ber ba irgo li iēr ber shdār trāk llēme. Ga iēr ber tjēyo kēsbange. E tjrēko pjūpga wen doglo sak kjwara kjingsho pjōk (12). ²¹ Gueniyo ga lu pjlara go ga pjāy wa buk kjlara domer ko Isaac. Tjlōkwo tworor bop kong, ber īyado wlo li, e ber ba kong erōe» le.

²² Sbō tjlēno ba kong pjir ga opshino to ey dwayo. ²³⁻²⁷ E dbaryo ga domerga lōng ba ushko li doyo jyā tara Abrahamdē uunkong, ba wa Ismael, ba parkagaga tjwlēk lōng pjir wleniyo weno tjeng ba ushko, ba parkagaga tjwlēna shto oblē li bakoe. Eshko ga Abraham lu pjloglo sak shkaw kjingsho shkaw (99), ba wa Ismael lu pjloglo sak kjwara kjingsho mya (13). Domerga li doyo jyā tara uunkong, lara Sbōrē ba kong sorē li eni.

18

Domerga tjwe lōng doglo mya Abraham pjlok

¹ Dbar kjwara ga Abraham sōk Mamré kjor kēsēs lok lishko, ba u zlong bāng. Eni ga dlo dluw wleni ga Jehovah weno shāng ba kong. ² Īya jekdo ga domerga bē lōng ba zlong bāng doglo mya. Sōk li kojono maling ba wlokrē, ga kjōk tonο, kujono bokdo kjlay klung go, ³ ga tjlē ba kong ga «Tjlapgaga, rokēr bomi kong sira ga pjāy brik maling llēme. ⁴ Kumi ga pjū wleni ga tja di rokē bomi kong, pjāy dre shkwē e go wlo. Pjir ga pjāy woshtē wop tjok kjor ēre dorko. ⁵ Pjāy lōng tōshko. Pjāy brikdē llēm obi ga pjāy sēn, pjāy jēk ga dbo tjok wlo. Pjāy shrono bor ik kjīshko ga tja wopjlūe. Bor u ēre bomipjōy bebi» le.

Kuya lok ga «Pjlūe» le lok ba kong.

⁶ Eni ga Abraham opzrēno jek ba u roy, ga tjlē Sara kong ga «Pjlung sho kjros bayo eeje. Sho llrus, ga suzong. ¿Shāryos malinge!» le. ⁷ Lara eni ga opshino ey dwayo, ga jek ōōtong shāng ba sōgla tjeng lishko, shara kjlara pjū wleniyo, twara ba parkaga kong, poshāryē jekdo wlo. ⁸ Eni ga dli li poshāryara pjir ga sōra, twara Abrahamdē ba kong lok, ue lok wlo. Ōng nā dyo, ōng nā dyo shor, e twara ba kong lok bakoe. Iē lōng kjor dorko wopro ga e shāng ba dē.

⁹ Iono lok pjir ga tjlē lok ba kong ga «¿Bop boy Sara kwonllo?»

«Shāng kjweshko, kjēr roy» le ba kong.

¹⁰⁻¹³ Domerga doglo mya li, kjlara, e Jehovah. Tjlē Abraham kong ga «Lu pjlara go ga pja in tjwe obi. Eshko ga bop boy Sara wloshko wa tjeng kjlara domer tjan» le.

Kura Sararē kjēr pjlor go, ba lanma kokso lēkong. Eshko dbaryo ga Abraham tjlabla, Sara bakoe. Ga Sara, ba dbar mokyo īya ame. E kjīshko ga jar jong, ga wotjlīk ga «Tja tjlablae. Bor lanma tjlabla bakoe. ¿Tja wa tjok sorē?» le.

Jar shāng li kuya Jehovahē ga tjlē Abraham kong ga «¿Sara jar ega? ¿Tjlabla kjīshko ga wa tjok ga āe lere? ¹⁴ ¿Llēbo kjang, shāryako llēm Jehovah kong tjokde? Lu pjlara go ga pja in tjwe obi. Eshko ga Sara wloshko wa tjeng kjlara domer tjan» le.

¹⁵ Kuya Sararë ga bangkjrara ara, ga tjlë ga «Tja jatong llëme» le.

«Miydër pjir ga pja jatong» le Jehovahë ba kong.

Abraham lano Jehovahá tjok Sodoma kjokyo kjishko

¹⁶ Iono lok pjir ga irbo shano to Sodoma kjokyo, ga wlobyara Abrahamdë irbo.

¹⁷⁻¹⁸ Eshko ga Jehovahá wotjlík ga «Abraham ber tjëyo kësbang, dbo ara data. Tja tjlëno ba kong jlökoyo ga ba kjishko ga tjëyo löng kjrina kjrina kjok kjwang jikong li kjimtër. E kjishko ga llëye shäryër li lër ba kong dey.

¹⁹ E kjrator nopga uunkong tjrëko, ba tjëyo tek ber ba irgo li pïya bor kolë wlo, jëk löng bëy wlo. Eni ga llëye loror li shäryër uunkong. Kjrator parkë shäng bor tjok e kjishko» le.

²⁰ Eni ga Jehovahá tjlë ba kong ga «Sodoma sopga, Gomorra sopga, e roy owa. Kur ga llëbo shärye löng owa li, e kësbang anmoyö.

²¹ E kjishko ga tja jongya eshko roy kuror owa li jlöre ik wlo. Eni llëm wleni ga miydër eshko» le.

²² Eshko ga domerga do pjök ba pjloga li jer Sodoma kjokyo, gueniyo Jehovahá beno shäng Abraham tjok obi. ²³ Wop tjok ga Abraham tjlë ba kong ga «¿Nopga owa li tjrëko nopga pjlo bek tjok wleni ga pjip uunkongde? ²⁴ ¿Kjok eshko nopga kjwe löng pjlo bek sak shkëng (50) wleni ga pjip jek enire? ¿Zröp nopga owa löng li tjokde? ²⁵ Nopga pjlo bek shdum nopga owa li tjok ga äe. Nopga pjlo bek llgwep nopga owa li dik ga äe. Rokër bop kong sira ga shäryöp eni llëme. Pja nopga löng kjok ëre kjing go li llgwega. Miydër ga pja kjok llgwep beke» le.

²⁶ Kuya ga tjlë ba kong ga «Sodoma sopga wlënor pjlo bek löng sak shkëng (50) wleni ga epga kjishko ga shdun llëme» le ba kong.

²⁷ Eshko ga tjlë ba kong obi ga «Tja jnep kësbang, pja bangkjrër llëm wleni. Pja Sbö, tja domer. Tja domer song, tjwölö llëme.

²⁸ Kjwe shkëng (5) obi äär sak shkëng (50) wlo. ¿Shkëng (5) kjishko ga kjok pjip jek enire?»

Kuya ga tjlë ba kong ga «Wlënor pjlo bek löng sak pkëng kjingsho shkëng (45) wleni ga shdun llëme» le.

²⁹ Eshko ga tjlë obi ga «Wlëp tjeng sak pkëng (40) erö dikjoyoe» le.

Kuya ga tjlë ba kong ga «Epga sak pkëng (40) li kjishko ga shdun llëme» le.

³⁰ Eshko ga tjlë ga «Rokër jek bop kong obi ga pja iirkë bor kong llëm, rokër bop kong ara li kjishko. ¿Wlënop tjeng sak mya (30) erö wleni ga llëye shäryöp?»

Kuya ga tjlë ba kong ga «Epga sak mya (30) li kjishko ga shdun llëme» le.

³¹ Eshko ga tjlë obi ga «Tjlapga, pja bangkjrër llëm wleni. ¿Wlënop pjlo bek löng sak pjök (20) erö wleni ga llëye shäryöp?»

Kuya ga tjlë ba kong ga «Epga sak pjök (20) li kjishko ga shdun llëme» le.

³² Eshko ga tjlë pjlara obi ga «Tjlapga, pja iirkë bor kong llëme. Kjakrokër bop kong pjir ëre döe. Pja barwër ame. ¿Wlënop tjeng sak kwara (10) wleni ga llëye shäryöp?»

Kuya ga tjlë ba kong ga «Epga sak kwara (10) li kjishko ga shdun llëme» le ba kong.

³³ Jehovahá tjlëno ba kong pjir ga to ey dwayo, ga Abraham jek ba ushko iröng obi.

19

Sodoma kjokyo, Gomorra kjokyo, e pjira Jehovahä

¹ Kjok ro zar jekshko ga Sbö parkagaga kjok dogo so do pjök li jek öötong löng Sodoma kjokyo. Ga opzrëno jek kjok li roshkoshko ga Lot sök eshko. İya sök ga kojono ba wlokjrë, ga kjök tono, kujono bokdo kjlay klung go, ² ga tjlë ba kong ga «Tjlapgaga, rokër bomi kong sira ga pjäy ber löng bor ushko shkër kwara. Bor u, e bomipjöy bebi. Eshko ga pjäy dre shkwë ga pjluë. Pjäy brik bong, kjok shröngto jä» le.

Kuya lok ga tjlë ba kong ga «Llëme. Tjawa ber löng kjoko dey» le.

³ Gueniyo «Shji to ushko» le ba kong kjër kjishko ga to jek lok ba tjok ushko. Öötong löng eshko ga sëna dli owa llëm, pjlung shosho suk pjir shäryak ba uukklo tjok llëm bako, ga uara lok.

⁴ Löng poydë llëm obishko ga domerga Sodoma so öötong löng eshko uunkong, këskes chila, ga Lot u kopjrina lok pjirrie. ⁵ Eshko ga öö le lok Lot kong, tjlë ga «¿Domerga tjwe löng luna bop ushko yë

kwonllo? ¡Shis borwa kong kjoko! ¡Tjawa pë woydë ba tjok!» le.

⁶ Kuya Lotdë ga opshino jek kjoko, lan ba tjok wlo, ga u bäng bängzara tuk, ba kokso lëkong. ⁷ Eshko ga tjlë ba kong lok ga «Lër bomi kong ga llëbo owa shäryëmi eni llëme. ⁸ Tja wapga walëga tjeng do pjök, domerga miydoydë llëm obi. Epga twotë bomi kong dey. Llëye shäryëmi woydë ba tjok li miydaga ber pjäydë. Gueniyo rokër bomi kong sira ga domerga lëmi li maga tjarë kjishko ga kong llëye owa shäryëmi llëme» le.

⁹ Kuya lok ga tjlë ba kong ga «¡Pja op-kjos ëre dwayo! Pja na so llëme. Tjawa ichëp woydë kuzong ga pja kong llëbo owa shäryërwa, llëbo owa shäryërwa ba kong lok li kjinmo» le lok ba kong eni, ga jek ri ri ba kjing go, u bäng li dloya wlo.

¹⁰ Gueniyo ga Lot wlikara domerga löng ba u roshko lirë, shira jek u roy, ga u bäng bängzara tuke. ¹¹ Eshko ga domerga löng kjoko li iara lok uunkong beno löng kjok ïgö llëme. Eni ga u bäng wlëya lok ga drete.

¹²⁻¹³ Eshko ga domerga do pjök li tjlë Lot kong ga «Sodoma sopga ëre llëbo shäryë löng owa anmoyö, ga roy öötong Jehovahä sök kjok dogo li kong. E kjishko ga tjawa ichara kjok ëre pjik. Pja opshis na dwayo, pja nom pjolae. Pja pjeyo oblë na tjok ga jek sös bop tjok uunkong, bop wapga, bop kwosga, bop pjeyo oblë tjeng kjok ëreshko bako, kjok ëre pjirwa kjishko» le.

¹⁴ Eni ga Lot opshino jek ba kwosga ïni rokë, tjlë ba kong ga «Kjok ëre pjiya Jehovahärë. E kjishko ga pjäy wlëp llëme. Pjäy tökzong pjolae» le.

Gueniyo tjlökwo kjrara lok llëme. Wotjlïk lok ga «Shäng tjötoro» le.

¹⁵ Wëshko kjok shröngto ga Sbö parkagaga kjok dogo so li tjlë Lot kong ga «Pja kojös maling, bop boy, bop wapga walëga do pjök, e jek sös bop tjok. Llëm ga kjok ëre shdunwashko ga pjäy wolon jek kjok ëre sopga tjok» le.

¹⁶ Gueniyo ga Lot wor kuzong ga shara lok ba orkwo go, songe le Jehovahärë kjishko. Shäryara eni ba boy, ba wapga tjok bakoe. Eshko ga shira lok kjok eshko dwayo,

wolon llëm wlo. ¹⁷ Shira lok pjir ga kjlara tjlë ba kong ga «Pjäy zronzong. Iröng ïmi llëme. Pjäy slan kjok ëreshko llëm bakoe. Pjäy tökzong dlup lëkong, pjäy wolon woydë llëmda eni» le.

¹⁸ Kuya Lotdë ga tjlë ba kong ga «Llëme. Tjlapgaga, ¹⁹ tja kjimtoromi ara. Pjäy pjlu bor tjok. Tja shiromi kjishko ga tja sök së obi. Gueniyo ga tja tök dlup go ga äe. Kjok pjimishko ga tja doshaya irbo, ga tja wolon. ²⁰ Ereshko kjok buk chira kjrina soye. Tja jek äär eshko ga pjluë. Tja ichozï jek eshko, tja ber sök së obi wlo. ¿ïmi ga chirawa jlö llëmdo?» le.

²¹ Kuya lok ga kjlara tjlë ba kong ga «Pja kuror. Llëye rokorop bor kong li shäryër eni. Kjok buk lëp li pjir llëme. ²² Pja jëkzong maling kjweshko. Pja äätë kjweshko llëm obishko ga llëye shäryër ga äe» le.

Kjok buk eshko chira li, e kowaraba beno Zoar* e kjishko.

²³ Lot äär shäng eshko ga kjok shröng tjän. ²⁴ Eshko ga akkwo ko *azufre* lono ter iök, shrono shunyo wleni, ichara Jehovahärë ter kjok dogo dwayo lon Sodoma kjokyo, Gomorra kjokyo, e kjing go wlo. ²⁵ Eni ga kjok eshko pjitong dret, nopga löng eshko kjlobi li wolono dret, llëbo tjeng së eshko kës li pjitong beno dret bakoe. ²⁶ Lot boyda tek shäng ba irgo, ga iröng ïya yalerbo ga posgono beno shäng dlungna akyo.

²⁷ Wëshko kjok shröngto ga Abraham jek öötong shäng lano Jehovahä tjok bäm go lishko, ²⁸ ga ïya ga sdam kjwang jïkong pjë jong träk llëm obi äär jong Sodoma kjokyo, Gomorra kjokyo bebi. Beno yöbor erä. ²⁹ Lot sökshko sdamyö pjira Sbörë eni. Gueniyo Abraham woyoshrara kuzong ga Lot shira kjok pjira lishko dwayo.

Moab tjëyo, Amón tjëyo, e weno sorë

³⁰ E irgo ga Zoar sopga bangkjrara Lotdë ara kjishko ga opshino jek shäng dlup shwo lëkong, ba wapga walëga do pjök li tjok, ga beno löng guëng jong ööng kjwara eshko li roshko. ³¹ Pjlara ga ba wa këguëyo tjlë ba lëng kong ga «Bi data kjwe tjlablae. Kjok kjwang jïkong ga oba orkwosmok ïyado. Gueniyo jüshko ga domerga shji

* **19:22** Hebreo tjlökwo Zoar, e chira loklo.

orkwosmok ba tjok wlo drete. ³² Kjweri nelötkëy, shji pë ba tjok wlo, shji wapga shdär jek këgong wlo» le. ³³ E shkëyo ga kjillgwo bo dyo dbo ara twara ba data kong. Nelötkono ga Lot wa bäm ÿyo pono ba tjok. Gueniyo nelö kjishko ga to miydara llëme.

³⁴ Wëshko ga Lot wa këguëyo tjlë ba lëng kong ga «Tja kuzong. Luna shkëyo ga tja pono bi data tjok. Eeri shkëyo ga nelötkëy jek obi, pja pë ba tjok shara wlo, shji wapga shdär jek këgong wlo» le. ³⁵ E shkëyo ga nelötkara lok jek obi, ga Lot wa mite pono ba tjok shara. Gueniyo to miydara llëm obi.

³⁶ Eni ga Lot wapga li beno löng kjlaraso llëm, ba data li ÿ. ³⁷ E irgo ga ba wa këguëyo wa buk kjlara domer, ga koiara Moab. E beno Moab tjëyo data. ³⁸ Ga ba lëng wa buk kjlara domer bebi, ga koiara Ben Amí. E beno Amón tjëyo data.

20

Abraham, Abimélec

¹ E irgo ga Abraham wlo opshino Mamré kjokyo dwayo, to jongya jong Néguev kjokyo. Eshko ga beno löng Guerar kjokyo, e buk Cades kjokyo, Sur kjokyo, e tjrëko. ² Äär löng eshkoshko ga ba boy Sara, e ba dor le uunkong kong. E kjishko ga Guerar so pjluo Abimélec no ichono Sara wlokrë, pë ba tjok wlo le. ³ Eshko ga Sbö tjlë Abimélec kong yoshko ga «Walë sörop kjwe orkwosmok shäng pjire. E kjishko ga pja wolon» le.

⁴ Eshko ga poydë ba tjok llëm obi kjishko ga tjlë Sbö kong ga «Tjlapga, çëye llëbo owa shäryoydë llëm ga pja wotjlik ba zrökde? ⁵ Abraham tjlëno bor kong ga «Walë kjwe bor dor» lara. «Kjwe bor sing jlöe» lara walë lirë bakoe. Eni ga tja opshäryë shäng pjlu bop bokso lër eni bor pjluhsko, llëye owa shäryotë llëme» le.

⁶ Kuya ga tjlë ba kong ga «Miydër pjlu ga pja opshäryë shäng pjlu bor bokso lëp eni bop pjluhsko jlöe. E kjishko ga pja ichoror ba porwë llëm, llëbo owa lër li shäryëp llëm wlo. ⁷ Walë kjwe to twëp ba lanma kong iröng obi. Domer, e bor tjlökwo laga. E kjishko ga syöshtë bor kong bop kjishko, pja wolon llëm wlo. Gueniyo twëp ba

kong iröng llëm ga lër bop kong jlökoyo ga pja wolon, bop pjeyoga uunkong wolon bakoe» le.

⁸ Wëshko kjok shröngto ga ba dboryagaga rokara ba shwoy, ga yoïno sorë ga lara ba kong pjire. Kuya lok ga bangkjrara ara. ⁹ E irgo ga Abraham rokara Abimélecdë ba shwoy, ga tjlë ba kong ga «çlëye shäryorop borwa kongdo? Tja jëktong bëy bop tjok. Gueniyo tja ichorop llëbo owa shäryë, bor nopga ichorop llëbo owa shäryë bakoe. E shäryako llëme. ¹⁰ ç«Kjwe bor dor» lëp bor kongshko ga pja wotjlik shäng llëro?»

¹¹ «Tja wotjlino ga kjok ëre sopga Sbö bangkjrë llëmdo loror, ga tja zröya lok bor boy kjwe kjishko. ¹² Jlökyo ga kjwe bor dor, bor data wa, gueniyo bor mekë wa llëme. Tja orkwosmono ba tjok ga pjlu e kjishko. ¹³ «Pja opshis bop data ushko dwayo» lara Sbörë bor kongshko ga tja tjlë bor boy kong ga «Tja kjimtëp sira. Shji äär kjone pogo ga tja bop sing lëp eni» lër ba kong» le Abrahamdë eni.

¹⁴ Eshko ga ba boy Sara twara Abimélecdë ba kong iröng obi. Öng ushko so, sögla, domerga parkagaga tjwlëk löng pjir wleniyo, walëga parkagaga tjwlëk löng pjir wleniyo, e twara ba kong bakoe. ¹⁵ Ga tjlë ba kong ga «Kjok ëre ÿzong. Woydëp ara kjone dey ga kjros, pja ber sök eshko wlo» le. ¹⁶ Ga tjlë Sara kong ga «Llëbo tworor bop sing kong kjwe tjwlö dbur sho pjluublün kjwo sak dbäw dbäw (1,000). Tworor ba kong, pja llëbo owa shäryono llëm miydëba e go wlo, pja ber pjlu nopga uunkong ëre bokso wlo, pja owa laga ërë llëm wlo» le.

¹⁷⁻¹⁸ Sara kjishko ga walëga löng Abimélec ushko kjlobi li shduna Jehovärë, beno löng wapga ame. Gueniyo ga Abraham syöshtono Jehová kong. E kjishko ga Abimélec poptara Sbörë. Ba boy, ba parkaga walëga poptara bako, wapga tjok obi wlo.

21

Isaac bukshko dbaryo

¹ E irgo ga llëbo shäryara Jehovärë pjlu Sara kong, lara sorë li eni. ² Abraham tjlablashko ga Sara beno shäng kjlaraso llëme. Lara Sbörë dbaryo lishko ga wa

buk kjlara domer, ³⁻⁵ ga koiara ba datarë Isaac. Eshko ga Abraham 'lu pjlölo sak dbäw (100). Öötong dbar kjwongshko (8) ga chida doyo jyā tara, lara Sbörë ba kong sorë li eni.

⁶ Eshko ga Sara wotjlík ga «Tja iara Sbörë jar. Ga tja wa tjok miydaraba ga oba jar wopjlú bor tjok bebi. ⁷ ¿Tja wa tjeng Abraham tjok kjlara laga ëro? ¿Tjlabla ëmdë ga ïzong! Ba tjok ga tja wa buk kjlara domer» le. ⁸ E irgo ga Isaac kunoe. Nä döra dbaryoshko ga dli shäryara ba datarë kësbang, ba poshrëkklo.

Agar, Ismael, e ichara Abrahamdë to ba ushko dwayo

⁹ Ismael, e Egipto so Agar li wa Abraham tjok. Pjlara ga shäng tjör Isaac tjok.* İya Sararë ga ¹⁰ tjlë ba lanma kong ga «Bi parkaga tjlwlek shäng pjir wleniyo li ichos jek na dwayo, ba wa kjwe tjok. Pja wolonoshko ga bop llëbo tjeng kës ber Isaac kong eröe. Llëye ber bi parkaga wa kjwe kong llëme» le.

¹¹ Kuya ga bangyo ba kong ara, e ba wa bebi kjishko. ¹² Gueniyo ga Sbö tjlë ba kong ga «Pja woydë kjwozir li kjishko llëm, bop parkaga kjishko llëm bakoe. Llëye roke Sararë bop kong li shäryos eni. Isaac tjëyo tek ber ba irgo li ber bop tjëyo jlökoyo eröe. ¹³ Bop parkaga wa li, e bop wa kjishko ga e iër ber tjëyo oblë, kësbang bakoe» le.

¹⁴ Wëshko kjok shröngto ga dli, di, e iara Abrahamdë ba bapkwö roshko, twara Agar kong, ga iara pjang ba kokso. Eshko ga «Pja nome» le ba kong, ga ichara to ey dwayo, ba wa li tjok.

Kuya ga to jek kjok dogro no llëmshko kjokyo ko Berseba. Eshko ga jëktong llaw pogo, to jongya shäng kjone miyde llëme. ¹⁵ Ba diwa söra li pjitongshko ga ba wa li iara beno sök tjoksa, kjor chirawa jong eshko li dorko. ¹⁶ Ga wotjlík ga «Bor wa kjwe wolon in woydë llëme» le. E kjishko ga opkwono, sirkeno sök pjola, ga beno sök tjoksa, ga slar träk llëme.

¹⁷ Eshko ga ba wa slar jong bebi. Kuya Sbörë ga Agar rokara Sbö parkaga kjok

dogo sorë tjlë ter kjok dogo dwayo ga «Agar, ¿pja oto? Llëye bangkjërëp llëme. Bop wa kjloshtono li kura Sbörë. ¹⁸ To kjërëba jeke. Rayëp ber tjoksa ame. Ba tjëyo tek ber ba irgo li iër ber tjëyo kësbang» le. ¹⁹ Di bäng shäryak jong kjwara eshko. E pina Sbörë ba kong. Eni ga jek öötong shäng eshko, ga ba di bapkwö li dlina, ga twara ba wa kong, ie wlo.

²⁰⁻²¹ Ismael kunoshko ga beno shäng kjok dogro no llëmshko kjokyo ko Parán. Eshkoshko ga kjimtara Sbörë. Öötong këguë ga swlë dbuk owa llëme. Ga orkwosmona ba mekerë walë Egipto so tjok.

Abraham, Abimélec, e tjlëno ëng kong jlökoyo

²² Eshkoshko ga Guerar so pjluyo Abimélec öör lan Abraham tjok. Ba ëngkjwaga kägäyo ko Ficol, e söra öör ba yorkë. Öötong löng eshko ga Abimélec tjlë Abraham kong ga «In ga llë pogo shäryëp ga pja kjimte Sbörë ara. ²³ Woydër ga eeri dbaryo ga los bor kong jlökoyo Sbö bokso ga llëye owa shäryëp bor kong llëm, bor tjëyo tek ber bor irgo li kong llëm bakoe. Pja na so llëm, gueniyo pja sök jushkoshko ga tja wotjlino bëy bop kong. E kjishko ga woydër ga shäryëp bor kong eni bako, bor pjeyoga kong eni bakoe. ¿Kuropde?»

²⁴ «Jölö. Lër bop kong jlökoyo ga shäryër bop kong eni» le ba kong. ²⁵ Gueniyo ga tjlë ba kong obi ga «Di bäng shäryak jong kjwara botoya. Gueniyo kjrara bop parkagagarë kjishko ga diyo shirwa ga äe» le.

²⁶ Kuya ga tjlë ba kong ga «E miydër eeri jã liro. Shäryaga ërë miydër llëme. Llëye lopdë bor kong llëme. ¿Eni ga miydër sorë?» le ba kong. ²⁷ Eni ga öng ushko so, sögla, e twara kjlëbë Abimélec kong. E dbaryo ga tjlëno ëng kong jlökoyo beno eni. ²⁸ E irgo ga öng wlëp ushko so popga kjara tjeng dboshko doglo kjäk (7).

²⁹ İya Abimélecdë ga tjlë ba kong ga «¿Öng kjorop tjeng kjwe llëno wlo?»

³⁰ «Woydër ga öng ëre kjërëp, ber bop kong wlo. Miydëp e go ga di bäng shäryak jong ëre botoya» le ba kong. ³¹ Tjlëno ëng kong

* **21:9** Hebreo tjlökwo ëre, e shäng tjör Isaac tjok loklo. E shäng Isaac joywë loklo bakoe. † **21:31** Hebreo tjlökwo Berseba, e tjlëno jlökoyoshko di bäng loklo. E kjäk (7) di bäng loklo bakoe.

jlökoyo kjishko ga kjok eshko kowara beno Berseba.[†]

³² Tjlëno eni pjirshko ga Abimélec sano to jek iröng obi filisteo kjokyo, Ficol tjok.

³³ Abrahamda syöshtono Jehovah kong eshko Berseba kjokyo. Jehovah, e ko Sbö Sök İyado bakoe. Eshko ga Abraham kjor dgono kjlara ko *tamarisco*, syöshtono eshko kjishko. ³⁴ Ga beno sök filisteo kjokyo lu kop ara.

22

Abraham tjläna Sbörë, kole jlökoyore miyde wlo

¹ Öötong lu kop ara ga Abraham tjläna woydë Sbörë, kole jlökoyore miyde wlo. Eni ga rokara, tjlä ba kong ga «¡Abraham!»

«¿Llë?, Tjlapga» le ba kong.

² Tjlë ga «Isaac, e bop wa kjlaraso. E woydëp ara. Sös Moria kjokyo. Pja äär eshko ga zröp, ga sho sup, pjë dret bor poshrëkklo, dlup jong kjone pin bop kong li goshko» le.

³ Wëshko kjok shröngto ga kojono, öng so kwomgla kjoyo dre töshko posharyara, wlarglo iara ba kjing go. E irgo ga löng zara, ber Sbö poshrëkklo li sho suya wlo. Pjir ga söra to ba wa tjok, ba parkagaga do pjök tjok bakoe. Eni ga jek kjok kjone lara Sbörë ba kong lishko. ⁴ Jëktong lok dbargwo mya ga İya pjola dwayo ga kjok lara li ber buk wëlle. ⁵ Eshko ga tjlä ba parkagaga kong ga «Pjây ber löng na borwa koshë, bor öng tjok. Tja jek këgong kjwozir ëre tjok. Sbö poshrërorwa pjir ga tjawa tjwe iröng obi» le.

⁶ Eshko ga ba löng li iara ba wa dbopdo. Söglo, iök, e shara, söra jek ba tjok bakoe. Jek löng irbo bäng goshko ga ⁷ Isaac tjlä ba kong ga «¡Data!»

«¿Llë?» le ba kong.

Tjlë ga «¿Shji löng tjok, iök tjok, gueniyo öng ushko so llgwöklë wleniyo suy wlo li sök kjone?»

⁸ «Twe Sbörë bi kong dani» le ba kong.

Eshko ga jëktong lok jek këgong. ⁹ Öötong lok kjokyo kjone lara Sbörë lishko ga Abraham akkwo töno dluw ëng kjing go kjókshko, ga löng iara ba kjing go. Pjir ga ba

wa orkwo pjirra, dre pjirra, ga poyona buk löng li kjing go. ¹⁰ Eshko ga söglo kjrara ba wa zröya wlo lishko ga ¹¹ Jehovah parkaga kjok dogo so li* tjlä ter kjok dogo dwayo ga «¡Abraham! ¡Abraham!»

«¿Llë?, Tjlapga» le.

¹² Tjlë ga «Bop wa kjwe wëyë. Llëye owa shäryëp ba kong llëme. Miydër ga Sbö bangkjërëp jlökoyo, bop wa kjlaraso kjwe kiyokorop bor kong llëm kjishko» le ba kong.

¹³ İya iröng ga öng wlëp ushko so wlënggla llgwina sök kjlara ba sjö go, kjor kowo tjrëko. Eni ga shara, zröra, sho sura, pjono dret Jehovah poshrëkklo, ba wa li äska.

¹⁴ E irgo ga kjok eshko kowara beno «Llëbo uunkong, e twaga Jehovahër.» E kjishko ga eerishko ga oba tjlä ga «Jehová dlupyo go ga shji llëye llëm ga twe Jehovahër bi kong» lëba eni.

¹⁵ Eshko ga Jehovah parkaga li tjläno ba kong ter kjok dogo dwayo jek obi. ¹⁶ Tjlë ga «Jehová tjlä ga “Bop wa kjlaraso kiyokorop bor kong llëm kjishko ga lër bop kong om go jlökoyo ga ¹⁷ pja kjimtër ara. Bop tjëyo tek ber bop irgo li iër ber shdär träk llëm, dbala lok kjopkwo go wleni, la sho tjeng dlung kjako wleni bakoe. Epga ber löng kjok kjone pogo ga ba moskwoga zäya song İyado. ¹⁸ Tja kolorop kjishko ga tjëyo löng kjrina kjrina kjok kjwang jikong li kjimtër bop tjëyo li kjishko” le Jehovahër bop kong» le Jehovah parkagarë ba kong eni.

¹⁹ Kura pjir ga to tek iröng obi ba wa tjok, ba parkagaga beno löng lishko. E irgo ga opshino to iröng Berseba kjokyo ba tjok. Ga beno sök eshko.

Najor wapga

²⁰⁻²³ Öötong dbar kop ara ga roy shrono Abraham kong ga ba kjlara Najor wapga tjeng ara. Wapga tjeng domerga doglo kjwong (8) ba boy Milca tjok. Ba wa domer bäm İyo ko Uz, e irgo Buz, e irgo Quemuel. (Quemuel, e Aram data.) E irgo ga wapga tjeng domerga ko Quésed, Jazó, Pildás, Yid-laf, Betuel. (Betuel, e Rebeca data.)

²⁴ Najor boy oblë ba parkaga wleniyo tjok kjlara ko Reumá. Wapga tjeng

* **22:11** Jehovah parkaga kjok dogo so le li, e Sbö om go layde.

domerga obi ba tjok ko Téba, Gaján, Tajás, Macá.

23

Sara wolonoe

¹⁻² Kjek buk kjrina ko Quiriat Arbá. Eeri ga e ko Hebrón, e Canaán kjokyo obi. Eshko ga Sara lu ñno öötong sak dbäw kjingsho sak pjök kjingsho kjäkshko (127) ga wolonoe. E kjishko ga Abraham slatong, ba boy li soyopora.

³ Pjir ga opshino eshko dwayo, ga öör jek shäng lan Het tjëyoga tjok. Epga kjok eshko sopga. ⁴ Eshko ga tjël ba kong lok ga «Tja na so llëme. Gueniyo rokër bomi kong sira ga tja kong kjok soynezî kjrina, bor boy jner ber buk eshko wlo» le.

⁵ Kuya lok ga tjël ba kong ga ⁶ «Tjlapga, tjawa kuzong. Pja borwa kong ga tjwlö ara, pjlu wa dik. Bop boy jnes borwa sak pjlu, owa llëm wleniyoshko. Kjakrokëp ë pogo kong wleni ga «jölö!» le bop kong» le.

⁷ Kuya ga kojono shäng, ga kâ kujono Het tjëyoga kong. ⁸⁻⁹ Ga tjël ba kong lok ga «Lëmi jlökoyo ga bor boy jner ber buk sak jushko ga pjlu wleni ga tja kjimtëmi eni. Zojar wa Efrón kjok worbo go ga guëng jong ööng kjwara, Macpela kjokyo buk lishko. Woydër ga kjakrokëmi ba kong ga soyneya bor kong. Tjwlö ie kjöm ga tjwlën ba kong eni. Eni ga kjok tjwlënor li ber buk bor kong kjok ëre kjing go» le.

¹⁰ Efrón sök ba pjeyoga tjrëko kuzong ga Abraham dboryara, kuya nopga löng eshko kës lirë pjlu wlo. ¹¹ Tjël ba kong ga «jllëme, Tjlapga! Guëng jong ööng lëp li twër ber bop kong bop sëngglo, kjok buk eshko li tjok bakoe. Bor pjeyoga kjok ëre so ber löng ba miydaga. Eni ga tworor bop kong bop sëngglo kjishko ga bop boy to jnep eshko» le.

¹² Kuya ga kâ kujono jek obi kjok eshko sopga löng li kong, ¹³ ga Efrón dboryara ba bokshto, tjël ga «Tja kuzong. Rokër bop kong sira ga dbur kjros, kjok li äska. E irgo ga bor boy jner ber buk eshko» le.

¹⁴ Kuya Efrondë ga tjël ba kong ga ¹⁵ «Tja kuzong, Tjlapga. Kjek tjwlö dbur sho pjluublún kjwo sak dbäw pjloglo pkëng (400), dbur bayo eni. Gueniyo bi kong ga

ëre llëye drete. E kjishko ga bop boy to jnep eshko» le.

¹⁶⁻¹⁹ Kuya ga tjël ba kong ga «jölö» le. Eni ga Het tjëyoga bokshto ga kjok li tjwlëna Abrahamdë, dburyo shte löng pjlu jong. Efrón kjok, e Macpela kjokyo obi, e ber buk Mamré kjokyo, dlo wen tëm shwo lëkong. Eerishko ga Mamré kjokyo ko Hebrón, e Canaán kjokyo obi. Efrón kjok li tjwlëna Abrahamdë, guëng jong ööng li tjok, kjor lok eshko tjok bakoe. E irgo ga ba boy Sara jnena beno buk eshko. ²⁰ Eni ga guëng jong ööng soynena Het tjëyogarë Abraham kong li beno ba shinmoga jnezhlong shtoyo.

24

Abraham boy wlëno Isaac kong

¹ Abraham öötong tjlabla, ga kjimtara Jehovahë llë pogo go iyado. E kjishko ga llëye shäryara kës li beno pjluë. ²⁻³ Pjlara ga ba parkaga shäng këguë wleniyo rokara. E parkë shäng ba llëbo tjeng kës li daga. Tjël ba kong ga «Woydër ga tjlokwo los bor kong jlökoyo. Pja kâ dos, orkwo ios bor kworbo kjing go, e ber ba jyäglö wlo. Jehovah, e Sbö sök kjok dogo, kjok uunkong shäryaga li e. Los bor kong jlökoyo ba ko go ga bor wa Isaac, e ichëp orkwosmok walë Canaán so tjok llëme. ⁴ Pja jongya bor kjokshko, bor pjeyoga löng lishko. Eshko ga kong boy wlëp kjlara, bor pjeyoga wapga tjrëko» le.

⁵ Kuya ga tjël ba kong ga «¿Gueniyo kjoglo wlënor li tek woydë bor tjok llëm wleni ga llëye shäryär? ¿Enira bop wa li sör jongya bop kjok, pja to tek dëdashko dwayo lishkore?»

⁶ «jllëme! Bor wa, e söp eshko llëme. ⁷ Jehovah, e Sbö sök kjok dogo. Tja shira bor data uy dwayo, bor pjeyoga kjokshko dwayo bakoe. Ga tjëlëno bor kong jlökoyo ga kjok ëre tve ber bor kong, bor tjëyo tek ber bor irgo li kong bakoe. Ba parkaga kjok dogo so iche jek bop bäm go kjlara, pja kjimte kjoglo wlëk kjlara, tek söp bor wa kong wlo. ⁸ Gueniyo kjoglo li tek woydë bop tjok llëm wleni ga pja döktong tjlokwo lëp shäng li go. ¿Gueniyo ga bor wa jek söp eshko llëme!» le.

⁹ Eni ga ba parkaga orkwo iono Abraham kworbo kjing go, ga llëye rokara li lara ba

kong jlökoyo. ¹⁰ E irgo ga llëbo wolësowa anmoyō wleniyo kjrara ba kägäyo li ushko dwayo, ga iara beno tjeng öng jëkklo sok kësks doglo sak kjwara (10) kjing go, ga söra to jek Najor kjokyo, e Aram Najarayin kjokyo obi. ¹¹ Öötong shäng kjok li worbo go ga ba öng li iara löng woshtë, di bäng shäryak jong kjwara lishko. Eshko ga kjok säng, walëga tjwe di shik eshko li dloyo. ¹² Eshko ga syöshtono Jehovah kong. Tjlë ga «Jehová, pja bor kägäyo Abraham Sbö. Pja wotjlík pjlú bor kägäyo li kong kuzong ga tja kjimtos sira, llëbo shäryer shäng ere ber pjlú wlo. ¹³ jžong! Tja sök di bäng shäryak jong ere zlong, kjogloga jüşko so tjwe di shik lishko. ¹⁴ Rokër bop kong sira ga tja kjimtos eni. “Tja kong di shis sira, iër wlo” lër kjoglo kong eni ga woydër ga kjoglo kjrorop bop parkaga Isaac kong li tjlë bor kong ga “Di iozong. Bop öng ëmdë ga kong di twër bakoe” le. Miydër e go ga pja wotjlík pjlú bor kägäyo kong» le.

¹⁵ Syöshtë sök obi wopro ga iya ga Rebeca tek shäng di bapkwō sōya jong ba dbopdo. Rebeca, e Betuel wa. Betuel, e Najor wa, ba boy Milca tjok. Najor, e Abraham kjlarayo.

¹⁶ Rebeca, e wolësowa. Shäng kjlaraso, orkwosmoydë llëm obi, domer miydoydë llëm bakoe. Oplongö jer shäng di puk. Ga di bapkwō li dlina ga toe le. ¹⁷ Eshko ga parkaga li jek zron jong ba irgo, doshaya wlo, ga tjlë ba kong ga «Tja sës di sira, iër wlo» le.

¹⁸ Kuya ga di bapkwō li lona töshko, ga tjlë ba kong ga «lozong, Tjlapga» le. Ga sēna, ga iarae. ¹⁹ Iara pjir ga tjlë ba kong obi ga «Bop öng kjwe ëmdë ga kong di shir, twër, ie lok wlo bakoe. Ie äär bayo kjöm ga eni» le.

²⁰ Jekdo eshko ga ba di li tyara öng di ioklo buk eshko li roshko, ga kjre öör pjlöböso, ina ga äär kjwör ba öng uunkong kong guing.

²¹ E wopro ga Abraham parkaga wojeno sök ba ik, kjing erä. Wotjlík sök jlökoyo ga «¿Tja pak shäryë to shäng li kjimtara Jehovahë beno pjlú lëpde?» le.

²² Ga ba öng di iono pjir ga ne ioklo kjwo shöylör tjwlo ara shira domer lirë kjwara, ga twara kjoglo li kong, kong orkwo ioklo kjwo shöylör kësks tjwlo ara twara ba kong kjwo pjök bako, ²³ ga tjlë ba kong ga

«¿Pja data ë? ¿Bop data ushko, shto tjokde? ¿Tjawa pë eshko ga buere?»

²⁴ «Tja data Betuel. E data Najor, mekö Milca. ²⁵ Borwa ushko ga shto tjok. Pjây pë eshko ga pjlúe. Bop öng kjwe ië wlo ga tjawa kjlo sho tjok bakoe» le ba kong eni.

²⁶ Eshko ga parkaga li wloktong sök kjöpgwo go, ga Jehovah poshrëra. ²⁷ Tjlë ga «Jehová, pja bor kägäyo Abraham Sbö. Pja tjwlo kësange. Pja wotjlík pjlú ba kong, ga kjimtëp ara. Tja sörop tek bek irbo bäng äär jong ba pjeyoga löng lishko» le.

²⁸ Eshko ga Rebeca jek zron jong ba mekö ushko, ga llëye shäryono dö li rotara uunkong kong eshko. ²⁹⁻³⁰ Ba sing shäng kjlara ko Labán. Ba dor li ne ioklo, orkwo ioklo lok li ina, ga domer li tjlëno sorë li roy kura. Jekdo eshko ga jek öötong shäng di bäng shäryak jong lishko, Abraham parkaga li wloktore wlo. Öötong shäng eshko ga iya ga domer li shäng di bäng li zlong, ba öng tjok ga ³¹ tjlë ba kong ga «Pjây tegö. Pjây kjimtara Jehovahë. Pjây ber löng kjoko llëme. U wlënor bomi kong tjän. Bop öng kjwe shto wlënor bakoe» le.

³² Kuya ga jek ba tjok ushko. Öötong löng eshko ga Labán tjlë ba parkagaga kong ga «llëbo lok öng kjing go kjwe döziä. Sëziä bakoe. Domerga kjwe kong di tek sözi, dre shkwë e go wlo» le. Lara sorë ga shäryara eni. ³³ Domerga li kong dli twara tjeng pjirshko ga Abraham parkaga tjlë ga «Tja ië llëm, llëye lër woydë li loror pjir guing» le.

Kuya Labándë ga tjlë ba kong ga «llëye lëp woydë li lozong» le.

³⁴ Kuya ga tjlë ba kong ga «Tja Abraham parkaga. ³⁵ Bor kägäyo, e kjimte Jehovahë ara. Iara beno sök llëbo ara. Kong öng ushko so, sögla, dbur sho shöylör, dbur sho pjlublún, parkagaga tjwlek löng pjir wleniyo, öng jëkklo sok kësks, öng so kwomgla kjoyo dre töshko, e twara ba kong ara. ³⁶ Ga ba boy Sara tjlablashko ga kong wa twara kjlara domer ba tjok. Ga ba llëbo tjeng kës li twara beno ba wa li kong pjir tjän. ³⁷ Kjupäbäshko ga bor kägäyo tjlë bor kong ga “Woydër ga tjlokwo los bor kong jlökoyo. Bor wa Isaac, e ichëp orkwosmok walë Canaán so tjok

llëme. ³⁸ Pja jongya bor kjokshko, bor pjeyoga löng lishko. Eshko ga kong boy wlëp kjlara, bor pjeyoga wapga tjrëko" le.

³⁹ »Kur ga tja tjlë ba kong ga «¿Gueniyo kjoglo wlënor li tek woydë bor tjok llëm wleni ga llëye shäryër?»

⁴⁰ »"Tja jëktong shäng Jehová bokshto ñyado. Ga ba parkaga kjok dogo so iche jek bop bäm go kjlara, pja kjimte äär eshko ga pjlu wlo, pja kjimte kjoglo bor pjeyo wleniyo wlëk kjlara wlo. ⁴¹ Eshko ga kjoglo li iche woydë bor pjeyogarë llëm wleni ga pja döktong tjlökwö lëp shäng li go" le bor kong.

⁴² »Eni ga eerishko ga tja shrono sök di bäng shäryak jong kjok ëreshkoshko ga tja syöshtono Jehová kong. Tja tjlë ga "Jehová, pja bor kägäyo Abraham Sbö. Tja kjimtos, llëbo shäryër shäng ëre ber pjlu wlo. ⁴³⁻⁴⁴ Tja sök di bäng ëre zlong wopro ga 'Tja kong di shis sira, iër wlo' lër kjogloga tjwe löng di kjrë li kong. Eshko ga woydër ga kjoglo kjröröp bor kägäyo wa kong li tjlë bor kong ga 'Di iözung. Bop öng ëmdë ga kong di twër bakoe' le bor kong" loror Jehová kong eni.

⁴⁵ »Tja syöshtë sök obi wopro ga ñn ga Rebeca tek shäng ba di bapkwö söya jong ba dbopdo. Di kjrara pjir ga tja tjlë ba kong ga "Tja sës di sira, iër wlo" lër.

⁴⁶ »Kuya ga ba di bapkwö lona töshko, ga tjlë bor kong ga "Iözung, Tjlapga. Bop öng kjwe ëmdë ga kong di twër bakoe" le. Ga tja di iono, ga di twara bor öng kong bakoe.

⁴⁷ »E irgo ga tja tjlë ba kong ga «¿Pja data ë?»

»"Tja data Betuel. E data Najor, mekë Milca" le bor kong.

»Eshko ga ne ioklo ioror pjang ba ne go, ga orkwo ioklo ioror lok ba orkwo go.

⁴⁸ Eshko ga tja wloktong sök kjöpgwo go, Jehová poshrëror. Tja tjlë ga "Jehová, pja bor kägäyo Abraham Sbö. Tja wopjlu bop tjok. Tja sörop tek bek irbo bäng äär jong bor kägäyo pjeyoga löng lishko" lër.

⁴⁹ »Era eni ga pjäy wotjlík pjlu bor kägäyo kong, ga kjimtemi woydë wleni ga lozi bor kong eni. Llëm ga lozi bor kong eni bakoe. E go ga llëye shäryër li miydër pjluë» le.

⁵⁰ Kuya lok ga Labán, Betuel, e tjlë lok ba kong ga «Llëbo ëre laga Jehováre. "Llëme"

lërwa ga äe. ⁵¹ Ñzung. Kjoglo shäng kjwe. Sözung. Pjäy nomo. Orkwosmok bop kägäyo wa li tjok ga pjlu, lara Jehováre sorë li eni» le.

⁵² Kuya Abraham parkagarë ga kjök tonon, kujono bokdo kjlay klung go, Jehová bokshto. ⁵³ E irgo ga llëbo shira oblë oblë, dbur sho shöylör, dbur sho pjluublün, shwong bakoe. Ga twara Rebeca kong. Ga ba sing, ba mekë, e sëna llëbo tjwölö ara bakoe. ⁵⁴ E irgo ga iono ba parkagaga tjok, ga pono löng eshko. Wëshko ga kojono, ga parkaga li tjlë ga «¿Tja to iröng bor kägäyo shwoy ga buere?»

⁵⁵ Kuya Rebeca pjeyogarë ga tjlë lok ba kong ga «Woydërwa ga kjoglo kjwe ber sök borwa tjok sondë pjök dik obi. E irgo ga jek bop tjok ga pjluë» le ba sing, ba mekëre eni.

⁵⁶ Kuya ga tjlë ba kong ga «Tja shami shäng kjër ame. Tja kuzong. Tja kjimtara Jehováre, ga llëbo shäryër shäng ëre beno pjluë. Eni ga tja to woydë iröng bor kägäyo shwoy» le.

⁵⁷ Kuya lok ga tjlë ba kong ga «Kjoglo rokëy, wotjlík sorë kjakrokëy ba kong wlo» le. ⁵⁸ Eni ga rokara lok tek ba shwoy, ga tjlë lok ba kong ga «¿Pja jek woydë domer ëre tjokde?»

«Ëng. Tja jeke» le.

⁵⁹ Eni ga ichara ba pjeyogarë to domerga li tjok, ba daga ichara jek ba tjok bakoe.

⁶⁰ Ga tjlëno lok beno pjlu ba kong. Tjlë ga «Rebeca, woydërwa ga bop tjëyo tek ber bop irgo li shdär träk llëme. Woydërwa ga ba moskwoga, e zäya pjire» le. ⁶¹ Rebeca, ba parkaga walëga, e opyono jem löng öng jëkklo sok kësks li kjing go. Ga to jek Abraham parkaga irgo.

⁶² E wopro ga Isaac jek öör shäng di bäng ko «Sbö, Bor Ñga» jong lishko, ga shrono sök iröng Néguv kjokyo, ba u jong lishko. ⁶³ Dbar kjwara kjok sëng ga opshino jek shäng woshtë. Ga ñya ga öng jëkklo sok kësks tek tjeng.

⁶⁴ Rebeca ëmdë ga omño bakoe. Isaac ñya ga oplono ba öng kjing go dwayo, ⁶⁵ ga tjlë parkaga li kong ga «¿Domer tek shäng kjloy dwayo bek bi shwo lëkong kjwe ëro?»

«Kjwe bor kägäyo» le ba kong. Eni ga bokkwo kjinyoklo kjrara kara, ga ba bokkwo kjinyara.

⁶⁶ Eshko ga llëye shäryono dö li lara park-aga lirë Isaac kong pjire.

⁶⁷ E irgo ga Rebeca söra Isaacdë jek ba mekë Sara u beno jong li roy, ga orkwosmono ba tjok. Rebeca woydara Isaacdë ara. Eni ga ba mekë wolono ëmdë ga beno wopjlúe.

25

Abraham wapga Cetura tjok

¹ E irgo ga Abraham orkwosmono jek obi, Cetura tjok. ² Wapga tjeng domerga ba tjok ko Zimrán, Jocsán, Medán, Madián, Isbac, Súaj. ³ Jocsán, e wapga tjeng domerga ko Sabá, Dedán. Dedán, e tjëyo tek beno ba irgo li beno tjëyoga kjriringwo mya, Asur tjëyo, Letús tjëyo, Leum tjëyo. ⁴ Madián, e wapga tjeng domerga ko Efá, Éfer, Janoc, Abidá, Eldá. Ère Cetura tjëyoga uunkong.

⁵⁻⁶ Pjlara ga Abraham tjilë ga «Tja wolonoshko ga bor llëbo tjeng kës li iër ber Isaac kong» le. Ba boyga oblë li wapga sëna Abrahamdë llëbo sira sira, ga ichara to Isaac shwoy dwayo, jek öötong löng kjok shto oblë, dlo wen tëm shwo lëkong.

Abraham wolonoe

⁷ Abraham lu ñno sak dbäw kjingsho sak kjäk kjingsho shkëng (175). ⁸ Tjlablashko ga wolonoe. ⁹ Eshko ga iara ba wapga Isaac, Ismaeldë beno buk guëng jong ööng Macpela kjokyo li roshko. E ber buk Efrón kjokyo, Mamré kjokyo, dlo wen tëm shwo lëkong. Efrón, e data Zojar. Zojar, e Het tjëyo. ¹⁰ Kjok, e tjwlëna Abrahamdë Het tjëyoga kong. Eshko ga Abraham doyo iara beno buk ba boy Sara zlong. ¹¹ E irgo ga Isaac kjimtara Sbörë ara. E beno sök di bäng ko «Sbö, Bor İga» jong lishko.

Ismael wapga

¹²⁻¹³ Ismael, e Abraham wa, Sara park-aga tjwlëk shäng pjir wleniyo Egipto so ko Agar li tjok. Ismael, e wa buk domer bäm ñyo ko Nebayot. E irgo tek eni, Cedar, Adbel, Mibsán, ¹⁴ Mismá, Dumá, Masá, ¹⁵ Hadar,

Temá, Jetur, Nafis, Cedema. ¹⁶ Ba wapga domerga doglo sak kjwara kjingsho pjök (12) li kowara eni. Kjlara kjlara beno löng ba tjëyoga tek beno ba irgo li kägäyo, ga beno löng ba kjok baïya lishko. Kjok kjrina kjrina li kowaraba beno ba sogo li ko go. Ba tjëyo kjrina kjrina li kowaraba beno eni bakoe.

¹⁷ Ismael lu ñno öötong sak dbäw kjingsho sak mya kjingsho kjäkshko (137) ga wolonoe. ¹⁸ Ba tjëyo tek beno ba irgo li beno löng kjok buk Javilá kjokyo, Sur kjokyo, e tjrëko. Kjok, e ber buk Egipto kjokyo gomyo, irbo jek jong äär Asiria kjokyo li sor go. Wotjlëno lok ëngkjwë kjishko ga beno löng Abraham wapga tjok llëm, beno löng eshko dboyë.

Rebeca wapga tjeng do pjök

¹⁹ Ère Abraham wa Isaac, e to tek jong sorë, e lanyo. ²⁰ Isaac lu pjloglo sak pkëngshko (40) ga orkwosmono Rebeca tjok. Rebeca, e Betuel wa, Labán, e ba sing. Epga, e arameoga löng Padán Aram kjokyo.

²¹ Rebeca, e kjriong kjishko ga Isaac syöshono Jehovah kong ba kjishko. Kuya Jehovahë ga shäryara eni, ga Rebeca beno shäng kjaraso llëme. ²² Miydara ga wapga tjeng do pjök. Gueniyo epga ëngkjwë tjeng ba bö roy. E kjishko ga tjilë Jehovah kong ga «Ère owa. ¿Tja oto eniro?» le.

²³ Kuya ga tjilë ba kong ga «Pja bö roshko chida tjeng do pjök.

Ba tjëyo tek ber ba irgo li äär ber tjëyoga kjriring pjök.

Eeri jek lëkong ga ëngkjwë lok ëng tjok ara.

Tjëyo kjrina dbo ara, oblë li kjinmo.

Ga bäm ñyo li ichaga ber ba lëngdë» le.

²⁴ Eni ga dbaryo öötong ga Rebeca wapga tjeng kjlë. ²⁵ Buk bäm go li poglo srëzrën, poglo zok do jikong, ga koiara Esaú.* ²⁶ Buk ba irgo li, ba shjiy li kjuktu shara ba orkwo go kjishko ga koiara Jacob.† Eshko ga Isaac lu pjloglo sak tjer (60).

Esaú wa këguëyo shtoyo li soynena ba lëng kong

²⁷ Kjwozirga li kunoe. Öötong kësks ga Esaú, e domer pjö gloroy so, wlo owa llëme.

* 25:25 Hebreo tjlokwo Esaú, e poglo zok ara loklo. † 25:26 Hebreo tjlokwo Jacob, e kjuktu shaga loklo.

Jacob, era domer wlêp, ushko so. ²⁸ Isaac sjëng kjloshko so uë äe. Ga äya kjloshko so zröya Esaürë, söya ba kong ara kjishko ga Esaú woyde ba datarë ara, Jacob kjinmo. Gueniyo Rebecara wotjlik eni llëme. Jacob woydayde.

²⁹ Pjlara ga Jacob shäng dli lik wopro ga Esaú tjwe shäng pjö gloroy dwayo pjli ara. ³⁰ Ga tjlä ga «Tja pjli ara anmoyö. Bop dli dyor srëzrën kjwe twos bor kong sira» le. (E kjishko ga kowëba Edom.)‡

³¹ Kuya ga tjlä ba kong ga «Pja bi data wa domer bäm iyo. Llëye twe bop kong e kjishko li, e iëp ber bor kong, dli ëre äska, llëm ga twër bop kong llëme» le.

³² Kuya ga tjlä ba kong ga «Tja wolonto pjirë. Llëye twe bi datarë bor kong li tjwölö bor kong eni tjok ga llëno llëme» le.

³³ Kuya ga tjlä ba kong ga «Los bor kong jlökoyo eni tjok» le.

Kuya ga tjlä ba kong ga «Jölö» le. Ga beno eni. ³⁴ Era ga pjlung shosho suk pjir twara Esaú kong, shtagwo lik jong dyor li tjok. Uara, iara pjir ga kojono, ga toe. Ga llëye twe ba datarë ba kong li woyotjlina ame.

26

Isaac to jek Guerar kjokyo

¹ Abraham sök së obishko ga pjli shrono arae. Ga Isaac dbaryoshko ga pjli shrono jek kjok eshko, e kjoyo obi. E kjishko ga Isaac to jek Guerar kjokyo, filisteo pjluo Abimélec sökshko. ² Eshko ga Jehovah weno shäng ba kong, ga tjlä ga «Pja jek Egipto kjokyo llëme. Pja ber sök kjone lër bop kong lishko ga pja ber sök ey. ³ Pja ber sök kjok ëreshko dbar kjwöbö. Kjok ëre twër ber bop kong, bop tjëyo tek ber bop irgo li kong kuzong ga tja ber shäng bop tjok, pja kjimtër bakoe. Tjlokwo loror bop data Abraham kong jlökoyo li shäryër ber eni. ⁴⁻⁵ Bop tjëyo tek ber bop irgo li iër ber shdär träk llëm, dbala lok kjopkwo go wleni. Ga kjok ëre twër ber ba kong uunkong. Ba kjishko ga tjëyo kjrina kjrina kjok kjwang jikong li kjimtër. Tja beno wopjlú Abraham tjok. Tja bangkjrara. Tja tjlokwo kjrara. Bor kjok llgwekklo kolara. E kjishko ga

tjlokwo loror ba kong jlökoyo li shäryër pjir eni» le.

⁶ Eni ga Isaac beno sök Guerar kjokyo ⁷ ba boy Rebeca tjok. Rebeca wolësowa kjishko ga Isaac wotjlik ga «Tja zrökoba ba kjishko» le. Kjakroke lok ba kong Rebeca kjishkoshko ga tjlä ba kong ga «Kjwe bor dor» le. ⁸ Ga beno sök kjok eshko dbar kop ara.

Pjlara ga iya Abimélecde ba u bäng bäng dwayo ga Isaac bë shäng Rebeca shrëk. ⁹ Eni ga Isaac rokara ba shwoy, ga tjlä ba kong ga «iMiydoror pjlu ga kjwe bop boy! ¿Kjwe bop dor lorop ega?»

«Tja zrökoba ba kjishko loror. Loror eni e kjishko» le ba kong.

¹⁰ Kuya ga tjlä ba kong ga «¿Kjwe shäryëp borwa kong ega? Bor nopga kjok ëre so pono bop boy kjwe tjok kjwe ga tjawa iorop beno uunkong llëbo owashko» le. ¹¹ Eni ga tjlä ba nopga kong ga «Domer ëre barwaga ërë, ba boy barwaga ërë ga e zrökko» le.

¹² Lu e go ga Isaac dwla dgonon kjok eshko, ga bo kjrara tira llëm, kjimtara Jehovahë kësbang kjishko. ¹³ E irgo ga beno sök dbur ara, llëbo träk llëm bakoe. ¹⁴ Kong öng ushko so twara kjaraso llëm, sögla tira llëm, domerga parkaga kjaraso llëm bakoe. Eshko ga ba llëbo li kjishko ga filisteoga wotjlino ba kong owa. ¹⁵ Eni ga ba data Abraham sök së obishko ga di bäng shäryara ba parkagagarë tjeng li, e dlina filisteogarë uunkong klung sho go.

¹⁶ Eni ga Abimélec tjlä Isaac kong ga «Pja opshis jüshko dwayo. Pja tjwölö ara, borwa kjinmo anmoyö» le.

¹⁷ Eni ga Isaac to jek Guerar sdamyo, ga beno sök eshko. ¹⁸ Ba data Abraham sök së obishko ga di bäng shäryara ba parkagagarë eshko, gueniyo wolono irgo ga dlina filisteogarë uunkong. Eni ga di bäng li shäryara Isaacdë jek obi, ga uunkong li koiara, koiara ba datarë dëdashko sorë li eni. ¹⁹ Pjlara ga Isaac parkagaga löng klung kë, di bäng shärye wlo. Eshko ga di bokkwo wlëna kjrina. ²⁰ Gueniyo eshko ga öng dagaga Guerar so löng kjlöbö. Ga ëngkjwono Isaac öng dagaga tjok, tjlä ba kong ga «Di ëre borwatoy» le. E kjishko ga di bäng li, e kowara Isaacdë «Ëngkjwozlong»

‡ 25:30 Hebreo tjlokwo Edom, e srëzrën loklo.

di bäng, ëngkjwono lok eshko kjishko. ²¹ E irgo ga Isaac parkagaga di bäng shäryono jek kjwara obi, e goyo ga jek ëngkjwono lok obi. E kjishko ga di bäng'li, e kowara Isaacdë «Shji Iirkë Ëng Kong» di bäng.

²² Isaac to pjola eshko dwayo ga di bäng shäryara kjwara obi. Ëngkjwono ba di bäng 'li kjishko ame kuzong ga kowara beno «Shji Döktong» di bäng. Ga tjlë ga «Shji kjimtara Jehovahë, shji kong kjok twara ara, shji wapga shdär kjok ëre kjing go pjlú wlo» le.

²³ Eshko ga Isaac to jek Berseba kjokyo. ²⁴ E shkëyo ga Jehovah weno shäng ba kong, ga tjlë ga «Tja bop data Abraham Sbö. Llëye bangkjrep llëme. Tja shäng bop tjok. Bor parkaga Abraham kjishko ga pja kjimtër, bop tjëyo tek ber bop irgo 'li iër ber shdär trak llëme» le.

²⁵ Eshko ga akkwo tona dluw ëng kjing go kjokshko, Jehovah poshrëkklo. Ga syöshtono Jehovah kong bakoe. Ga ba u shäryak öng kwota go 'li iara jong eshko, ga ba parkagaga di bäng shäryono kjwara. Ga beno löng eshko.

Isaac, Abimélec, e tjlökwö lono ëng kong jlökoyo

²⁶ Dbar kjwara ga Abimélec jek Guerar kjokyo dwayo, lan Isaac tjok wlo. Yorkaga ba kjimtaga ko Ajuzat, ga ëngkjwaga kägäyo ko Ficol bakoe.

²⁷ Öötong löng eshko ga Isaac tjlë ba kong ga «Tja woydoromi llëme. Tja ichoromi bomi kjokshko dwayo. ¿Eni ga pjäy tek löng bor ik llëno?»

²⁸ «Inorwa ga Jehovah shäng bop tjok. E kjishko ga woydërwa ga shji tjlë ëng kong jlökoyo. ²⁹ Llëbo owa shäryororwa bop kong llëme. Tjawa jëktong pjlú bop tjok iyado. Pja brikshko ga pja ichororwa jek wopjlúe. Ga eeri ga pja kjimte Jehovahë shäng. E kjishko ga llëbo owa shäryororwa bop kong llëm kuzong ga los borwa kong jlökoyo ga tjawa kong llëbo owa shäryep llëm bakoe» le.

³⁰ Kuya ga epga mana ië, ga sëna ara. Epga iono lok tira llëme. ³¹ Wëshko kjok shröngto ga tjlëno ëng kong jlökoyo irgo ga jek brik löng kjwlëshko ga Isaac tjlë ba kong lok ga «Pjäy nome» le.

Kuya lok ga tjlë ba kong ga «Shji ëng ikdo» le ba kong, epenga dö wleni.

Ga «Jölö» le ba kong.

³² E dbaryo ga Isaac parkagaga tjwe löng roy söga, tjlë ba kong ga «Klung kërwa löng 'li, e diyo wlënorwae» le ba kong. ³³ Di bäng, e kowara Isaacdë beno Seba. E kjishko ga kjok ber buk eshko 'li ko Berseba obi.

³⁴ Esau 'lu pjloglo sak pkëngshko (40) ga orkwosmono walë ko Judit tjok. Ba data ko Beerí. Orkwosmono Basemat tjok bakoe. Ba data ko Elón. Beerí, Elón, e Het tjëyoga. ³⁵ Gueniyo Isaac, Rebeca, e beno löng wotjlik ara walëga do pjök 'li kjishko.

27

Isaac tjlökwö lono beno pjlú Jacob kong

¹ Isaac öötong tjlablashko ga beno sök kjok igö ame. Pjlara ga ba wa këguëyo rokara, ga tjlë ba kong ga «Esau.»

«¿Llë?, data» le ba kong.

² Tjlë ga «Miydëp pjlú ga tja tjlabla tjan, tja wolon döröe. ³ E kjishko ga bop sböng kjros, bop könkowo tjok, ga pja nom wlorkë pjö gloroy, äya kjloshko so uako wleniyo zröp kjlara. ⁴ Zrórop ga sho shäryep bor kong yötso, woydër sorë 'li eni. Ga söp bor kong, uër wlo. Eshko ga tja wolontë llëm obishko ga tjlökwö lër ber pjlú bop kong» le.

⁵ Gueniyo Isaac tjlë sök Esau kong 'li kura Rebecarë. E kjishko ga Esau to pjö gloroy wlorkë äya kjloshko so uako wleniyo zrök ba data kong wopro ga ⁶ Rebeca tjlë ba wa iröng 'li kong ga «Jacob, tja kuzong. Bop data kuror sök tjlë bop shjiy kong ga ⁷ «Äya kjloshko so uako wleniyo zröp kjlara, ga lip bor kong yötso, uër wlo. Eshko ga tja wolontë llëm obishko ga tjlökwö lër ber pjlú bop kong Jehovah bokshto» le. ⁸ E kjishko ga llëye lër bop kong 'li kus yötso. ⁹ Pja nom öng kjëryo roy, ga tja kong shwling ushko so owa llëm wleniyo tek söp do pjök. Woyde bop datarë sorë ga shäryer ba kong eni. ¹⁰ E irgo ga söga pjarë om go, ue wlo. Eni ga wolontë llëm obishko ga tjlökwö le ber pjlú bop kong» le.

¹¹ Kuya ga tjlë ba kong ga «Bor shjiy, e poglo zok ara, tja eni llëme. ¹² Tja porwara bor datarë wleni ga miyde ga tja le. Eni ga

e ioror beno tjwlō llēm wleni le. Eshko ga tjłkwo le ber pjlú bor kong wlo li, e le ber owa shara» le.

¹³ Kuya ga tjłe ba kong ga «i Tja kuzong! Tjłkwo le ber owa bop kong li, e ber bor kong dey. Llëye lër bop kong li shäryozong. Shwling ushko so li tek sözong» le.

¹⁴ Kuya ga öör öng li kjrë, ga söra jek ba mekë kong. E irgo ga lira, shäryara beno uak owa llēm, woydara Isaacdë sorë li eni.

¹⁵ Esaú shwong jnek tjeng, e shira, ga Jacob doyara e go. ¹⁶ E irgo ga poglo zok llēm kjışko ga ba orkwo popgara öng li kwota go, ba kjwlingdo bakoe. ¹⁷ Öng sho shäryara owa llēm li twara ba kong, pjlung shosho sura, twara ba kong bakoe.

¹⁸ Eni ga Jacob opzrëno jek ba data bukshko, ga tjłe ga ba kong ga «Miga data.»

«Kjobe. ¿Pja bor wa kjone dey?»

¹⁹ «Tja Esaú, bop wa këguëyo. Llëye lorop bor kong li shäryoror pjire. Pja kojös sira, pja sirkes sök töshko. Sjëng zröror, shäryoror ëre uozong. Ga tjłkwo lëp ber pjlú bor kong» le ba kong.

²⁰ Kuya ga tjłe ba kong ga «¿Wlënop maling sorë?»

«Bop Sbö Jehovah, tja kjimtara ba wlëk malinge» le ba kong.

²¹ Kuya ga tjłe ba kong ga «Pja tek nogo sit, pja porwër wlo, pja bor wa Esaüre miydër wlo» le.

²² Kuya ga tek shrono shäng ba data zlong. Eshko ga poglo kura ba datarë, ga tjłe ba kong ga «Bop tjłe li Jacob i, gueniyo bop orkwo lira Esaú i» le. ²³ Eni ga ba orkwo li zok ara Esaú i kjoyo kjışko ga e ë to miydara ba datarë llëme. Gueniyo llëbo ber pjlú ba kong laydeshko ga ²⁴ tjłe ba kong jek obi ga «¿Jlőkoyo ga pja bor wa Esaüre?»

«Ëng. Tja Esaú» le Jacobdë.

²⁵ Eni ga ba data tjłe ba kong ga «Dli shäryorop bor kong li tek sös bor kong uër wlo. Eshko ga tjłkwo lër ber pjlú bop kong» le. Kuya ga sëna, ga kjillgwo bo dyo dbo ara twara ba kong bakoe.

Uara, iara pjir ga ²⁶ tjłe ba wa kong ga «Pja tek bor zlong. Tja lō shizong»* le.

²⁷ Kuya ga jek öötong shäng ba zlong ga shwong lō shira ba datarë. Eshko ga Isaac tjłëno beno pjlú ba kong. Tjłe ga

«Bor wa, e poglo lō klung kjimtara Jehovahë li kjoyoe.

²⁸ Pja kjimte Sbörë, tjong borya ter kjok dogo dwayo, bop dwla llë dgorop li wen pjlú, owa llēm wlo.

²⁹ Pja parkaga ber ara, ga tjëyoga oblë oblë kjök tok bop boksho.

Bop pjeyoga pjlollgwegaga ber pjarë, ga kjök tok bop boksho bakoe.

Ëye wotjlík owa bop kong ga Sbö wotjlík owa ba kong bebi.

Ëye wotjlík pjlú bop kong ga Sbö wotjlík pjlú ba kong bebi bakoe» le.

³⁰ Lara eni pjir ga Jacob opshik jek shäng kjwlë ba data sökshko ga Esaú tek tjwe shäng pjö gloroy dwayo, ³¹ ga sjëng kjłoshko so zröno li shäryara uak owa llēm bakoe. E irgo ga söra ba data kong, ga tjłe ba kong ga «Data, pja kojös sira. Sjëng kjłoshko so zröror ëre uozong. Ga tjłkwo los ber pjlú bor kong» le.

³² Kuya ga tjłe ba kong ga «¿Pja ë?»

«Tja Esaú, bop wa këguëyo» le ba kong.

³³ Kuya ga beno sök sëya llëme. Tjłe ga pjë llëme. Tjłe ga «¿Eni ga ëye sjëng kjłoshko so söno shäryak owa llëme? Uoror bäm go pja tjwayde llëm obishko yë. Ga tjłkwo lër ber pjlú bop kong loror li loror ba kong tjän. Llëye loror li beno ba kong» le.

³⁴ Kuya ga slatong jlőkoyo, iir goshko. Tjłe ga «i Data! i Tjłkwo los ber pjlú bor kong bakoe!» le.

³⁵ Kuya ga tjłe ba kong ga «Bop lëng öör shäng, ga tja jyäpgwarae. Tjłkwo lër ber pjlú bop kong loror li sörae» le.

³⁶ Kuya ga tjłe ba kong ga «Koiak Jacob† e kjışko. Tja lüyotkara kjwe tjok ga pjloglo pjök. Bor sho, tja ba shjiy këguëyo, e döra bor shjiryo. Ëre, tjłkwo le datagarë ber pjlú ba wapga domerga bäm i wleniyo kong li, e söra bakoe. Data, ¿tjłkwo lëp pjlú jnenop beno bor kong oblë llëmde?»

* **27:26** Eshko dbaryo ga shäryëba eni. Ba pjeyo kjışko ga lō shira miga loklo wleni, tja toe loklo wleni bakoe.

† **27:36** Hebreo tjłkwo Jacob, e so tjłkwo jyäpgwaga kjoyoe.

³⁷ «Llëme. E ioror beno sök bop ichaga tjän. Ba pjeyoga uunkong ioror beno ba parkaga. Ba dwla dgara li wen träk llëme loror ba kong. ¿Era pja kjwër llong?»

³⁸ «¿Eni li tjlökwö lëp ber pjlu bor kong obi ga äre? Tjlokwö los ber pjlu bor kong bakoe» le. Ga slatong jek obi.

³⁹ Eni ga ba data tjle ga
«Klung pjlu wleniyo, tjong borya lonshko
ga
pja ber sök pjolae.

⁴⁰ Bop dröng li go ga pja opwlikë.
Pja ber shäng bop lëng parkaga,
gueniyo pja dbokjronoshko ga
pja där» le.

Jacob Esaú töywe

⁴¹ Jekdo eshko ga Esaú beno iirkë ara ba lëng kong, tjlokwö lara ba datarë ber pjlu ba kong li kjishko. Ga wotjlik ga «Bor data dbar beno sira döe. Wolono irgo ga bor lëng zrör kjluwe» le.

⁴² Wotjlik sök sorë li miydara Rebecarëshko ga Jacob rokara, ga tjle ba kong ga «Tja kuzong. Bop shjiy, pja zröya woydë. Llëbo shäryorop, e twlô shiya woydë bop kong le. ⁴³ E kjishko ga tja kuzong. Pja poshäryozong. Pja tökzong jekdo Jarán kjokyo, bor sing Labán ushko. ⁴⁴ Pja ber sök dbar kop ara eshko, bop shjiy iir li jeno guing, ⁴⁵ llëye shäryorop li woyojera guing. Eshko ga roy ichër jek bop kong, pja tek iröng wlo. Woydër ga pjäy ëng zrök llëme. Tja bor wapga do pjök jer dbar kjwaraso ga äe» le.

⁴⁶ E irgo ga Rebeca tjle ba lanma kong ga «Tja sök së woydë kjër ame. Tja kwlera Esaú boyga Het tjëyoga li tjok. Jacob äär orkwosmok Het tjëyoga jushko so tjok wleni ga rokër ga tja wolon dey» le.

28

¹ Eshko ga Jacob rokara Isaacdë ba shwoy, ga tjle beno pjlu ba kong. Tjle ga «Pja orkwosmok walë Canaán so tjok llëme.

² Pja nom Padán Aram kjokyo, bop kjokë Betuel ushko. Pja orkwosmok bop kégue Labán wapga tjok kjlara. ³ Sbö, llëye shärye woydë li shärye ga pjluë. Woydër ga pja kjimte. Pja kong bop tjëyo tek ber bop irgo li ie ber shdär träk llëm, ie ber löng tjëyoga

oblë oblë bakoe. ⁴ Woydër ga tjlokwö lara Abraham kong jlokwö li ber bop kong, bop tjëyo tek ber bop irgo li kong bako, eeri ga kjok shji löngshko ëre ber bomi kong wlo» le.

⁵ Jacob ichara jek Padán Aram kjokyo eni, ga to jongya Labán ushko. Labán, e Betuel wa, Rebeca sing bakoe. Betuel, e arameo. Rebeca, e Jacob, Esaú mekë.

Esaú orkwosmono jek obi

⁶ Miydara Esaürë ga ba data tjle beno pjlu Jacob kong, ga ichara to Padán Aram kjokyo orkwosmok eshko wlo. Eshko ga Jacob ichara orkwosmok walë Canaán so tjok llëme. ⁷ Ba data, ba mekë tjlokwö kolara Jacobdë, ga to jek Padán Aram kjokyo. ⁸ Miydara Esaürë ga ba boyga Canaán so woyde ba datarë llëme. ⁹ E kjishko ga öör shäng Ismael ik, e Abraham wa. Eshko ga walë shäng kjlara ko Majalat. Majalat, e Nebayot dor, Ismael wa, Abraham tjër. Ga Esaú orkwosmono ba tjok. Boyga mya li beno löng ba tjok eni.

Jacob yoïno buk Betel kjokyo

¹⁰ Jacob opshino jek Berseba kjokyo dwayo jek shäng Jarán kjokyo le. (Jarán kjokyo, e ko Padán Aram bakoe.) ¹¹ Jek irbo wenzong ga öötong kjok senge. E kjishko ga shto wlëno pë eshko wlo le. Eni ga ak kjrara kjwara, iara ba kä ioklo, ga opbuno buk töshko eshko. ¹² E irgo ga pë ga yoïno pjlara. İna ga tyoklo jem jong kjlara klung kjing go dwayo äär jong kjok dogo. E goshko Sbö parkagaga kjok dogo so jem löng, ter löng e go. ¹³ Ga Jehová kojono shäng eshko, ga tjle ba kong ga «Tja Jehová, bop kjokë Abraham Sbö, bop data Isaac Sbö bakoe. Kjok pja bukshko ëre twër ber bop kong, bop tjëyo tek ber bop irgo li kong bakoe. ¹⁴ Epga shdär lok träk llëm, shtëy ga äär llëm, klung pjlungyo wleni. Epga äär löng kjok sorshko, pjribrie. Bomi kjishko ga nopga löng kjok ëre kjing go kjimtër uunkong. ¹⁵ Tja shäng bop tjok. Pja jek kjone pogo ga pja dër, ga pja sör tjwe iröng, kjok ëreshko obi. Pja rayër llëm, llëye loror bop kong jlokwö li shäryoror bop kong pjir guing» le.

¹⁶ Jacob wollenoshko ga wotjlik ga «Jlokwö ga Jehová shäng kjok ëreshko,

gueniyo miydoror llème» le. ¹⁷ E kjĩshko ga kjok bangkjrara ara. Wotjlik ga «Kjok ẽreshko iak beno buk dboy Sbõ kong. Ba u jong jũshko. Kjok ẽre iak beno buk ba u bång wleni» le.

¹⁸ Wẽshko kjok shrõngto ga Jacob kojono. Ba ak kã ioklo li kjrara, poyona, iara beno jong kojong, ber ba yoĩno li jyãglo wlo. E kjing go kjyo tyara sira, ber jong dboy Sbõ kong wlo, ga iara beno Sbõ kong eni. ¹⁹ Dẽnashko ga kjok eshko li ko Luz,* gueniyo kjlopswara, iara Jacobdẽ beno ko Betel.†

²⁰ Eshko ga Jacob tjłkwo lono Sbõ kong jlõkoyo, tjłẽ ga «Sbõ, woydẽr ga tja kjimtẽp, tja jẽk shãryẽr shãng ẽre wopro ga pja ber shãng bor tjok, tja kong dli twẽp, tja kong shwong twẽp pjung wlo, ²¹ tja sõp tjwe irõng obi bor data ushko pjłue. Tja kjimtẽp eni wleni ga Jehová, pja bor Sbõ jlõkoyo. ²² Ak kojonor jong ẽre ber jong bop u. Ga llẽye twẽp bor kong dõ li shtẽr aar ba sakyo (10) go, ba sakyo (10) go, shir kjrina kjrina, ga twẽr bop kong» le.

29

Jacob aar shãng Labán ushko

¹ Jacob to jek shãng jẽk ĩ, õõtong shãng kjok dlo wen tẽm shwo lẽkong. ² Eshko ga ĩya kẽm jũni ga kjok tjrẽko di bång shãryak jong kwara. Öng ushko so lõng woshtẽ ba zlong kjrĩnggwo mya, di iẽ eshko ã kjĩshko. Ak buk kwara kẽsbang ba kjing go, di bång li kjingoklo. ³ Öng li ẽng tõng uunkong di bång shãryak jong lishko ga ak kje öng dagagarẽ guing, di shiya ba kong wlo. Sẽya lok pjir ga di bång kjingue jek irõng obi.

⁴ Eni ga Jacob tjłẽ öng dagaga lõng li kong ga «¿Pjãy kjone so?»

«Tjawa Jarán so» le ba kong.

⁵ Kuya ga tjłẽ ba kong ga «¿Labán miydẽmire? E Najor tjer.»

«Ëng, miydẽrwa» le lok ba kong.

⁶ Kuya ga tjłẽ ba kong ga «¿Sök yonde?»

«Ëng, sök yone. Ĩzong. Ba wa Raquel kjwe tek shãng ba öng ushko so tjok» le lok ba kong.

⁷ Kuya ga tjłẽ ba kong ga «Kjok dba obi, dlo pjang obi. Öng bångzazlong dloyo äätẽ llẽm obi. ¿Kong di twẽmi, sømi kjlo sho uẽ obi wlo llẽm ega?»

⁸ «Shãryẽrwa eni ga ä, öng dagaga tõno uunkong, ak buk di bång kjing go kjwe kjara pjir guing. Eshko ga öng kjwe sẽnwa di ga pjłue» le ba kong.

⁹ Lõng lan ẽng tjok wopro ga Raquel tjwe shãng ba data öng tjok, e ba öng daga kjĩshko. ¹⁰ ĩya Jacobdẽ ga tjwe shãng ba data Labán öng tjok ga jekdo shãng di bång zlong, ga ak li kjara, ga ba öng sẽnwa di. ¹¹ E irgo ga Raquel lõ shira,* ga slatong tira llẽme. ¹² Ga tjłẽ ba kong ga «Labán, e bor kẽgue. Ba dor Rebeca, e bor mekẽ» le. E irgo ga Raquel opshino jek zron jong ba roy lẽ ba data kong ushko.

¹³ Jacob roy kuya Labándẽ ga opshino jek maling ba wlokrẽ. Öõtong shãng ba shwoy ga popjłura, lõ shira, ga søra jek ba ushko. Ga llẽye shãryono ba tjok dõ li lara Jacobdẽ ba kong pjire. ¹⁴ Kuya ga tjłẽ ba kong ga «Pja bor pjeyo jlõ» le.

Jacob parkono Labán kong, orkwosmok Raquel, Lea tjok wlo

Jacob beno sök Labán tjok mok kjlarashko ga ¹⁵ Labán tjłẽ ba kong ga «Pja bor pjeyo. Gueniyo pja parkẽ kjẽr ga pja potjwlẽn llẽm ga äe. Woydẽp ga pja potjwlẽn kjõme ga los bor kong, miydẽr wlo» le.

¹⁶ Labán wapga kjogloga tjeng do pjok, ba wa walẽ kẽguẽyo ko Lea, ba lẽng ko Raquel. ¹⁷ Lea bokkwo wolẽsowa† dõ. Gueniyo Raquelda wolẽsowa anmoyõ do jĩkong. ¹⁸ Raquel woydara Jacobdẽ arae. E kjĩshko ga tjłẽ Labán kong ga «Tja parkẽ bop kong lu pjloglo kjäk (7), äska bop wa mite Raquel twẽp bor kong, tja orkwosmok ba tjok wlo» le.

¹⁹ Kuya ga tjłẽ ba kong ga «Pjłú wlo ga twẽr bop kong dey, domer oblẽ kongda

* **28:19** Hebreo tjłkwo Luz, e argashko loklo. † **28:19** Hebreo tjłkwo Betel, e Sbõ u loklo. * **29:11** Lõ shik lanyo, e tak pjang Génesis 27.26 go. † **29:17** Hebreo tjłkwo ẽre llẽ loklo miydẽy pjłú anmoyõ llẽme. E äřeso loklo, llẽm ga wolẽsowa loklo. Kjne dey miydẽy yõtso llẽme.

llëme. Pja ber sök bor shwoy dey» le ba kong.

²⁰ Eni ga Jacob parkono ba kong lu p̄jloglo kjäk (7), orkwosmok Raquel tjok wlo. Gueniyo Raquel woyde ara anmoyō kuzong ga kuya ga dbar ba kong chira anmoyō. ²¹ E irgo ga Jacob tjlē Labán kong ga «Tja parkono bop kong wlo li, e luyo öötonge. Bor boy twos bor kong, tja orkwosmok ba tjok wlo» le.

²² Eni ga Labán, ba pjeyoga eshko so mana uunkong, dli llē shäryara, ää bakoe. ²³ Ga öötong kjok shkē go ga ba wa Lea söra, twara Jacob kong, ga Jacob pono ba tjok. ²⁴ Eshko ga Lea parkaga shäng kjlara ko Zilpá, ga twara ba datarē ba kong, ber ba kjimtaga wlo.

²⁵ Wēshko kjok shröngto ga miydara Jacobdē ga pono Lea tjok. Ga lāywara Labán kong, tjlē ba kong ga «¿Llēye shäryorop bor kongdo? Tja parkono bop kong, tja orkwosmok Raquel tjok wlo. ¿Tja jyāpgworop ega?»

²⁶ «Tjawa jūshko so sgara löng wapga kēguē orkwosmok bām go, e irgo ga ba lēng. ²⁷ E kjīshko ga pja orkwosmono Lea tjok. Woydēr ga dbar shrēy sondē kjwara. Pjir ga pja orkwosmok Raquel tjok bakoe. Gueniyo pja parkē bor kong äär jong lu p̄jloglo kjäk (7) obi ba āska» le.

²⁸ Kuya ga tjlē ba kong ga «Jölö» le. Ga orkwosmono sondēyo bām li p̄jitongshko ga Raquel twara Labándē ba kong, ber ba boy wlo bakoe. ²⁹ Raquel kong parkaga twara ba datarē kjlara ko Bilhá, ber ba kjimtaga wlo. ³⁰ Eshko ga Jacob pono Raquel tjok bakoe. Ga woydara ara, Lea kjinmo. E irgo ga beno shäng parkē Labán kong lu p̄jloglo kjäk (7) obi.

Jacob wapga

³¹ Īya Jehovárē ga Lea, e woyde Jacobdē llēm kuzong ga kong wapga twara. Gueniyo Raquelda beno shäng wapga drete. ³² Lea beno shäng kjlaraso llëme. E irgo ga wa buk kjlara domer ga tjlē ga «Īna Jehovárē ga tja sök woydē ara. Era ère go

ga tja woyde bor lanmarē arae. E kjīshko ga koiēr Rubén»† le.

³³ Lea dbar kjwöböso ga shäng kjlaraso llēm obi. Ga wa buk kjlara domer obi ga tjlē ga «Kura Jehovárē ga tja woydēba llëme. E kjīshko ga tja kong wa twara domer kjlara obi. E kjīshko ga koiēr Simeón»§ le.

³⁴ E irgo ga jek beno shäng kjlaraso llēm obi. Ga wa buk kjlara domer obi ga tjlē ga «Era tja woyde bor lanmarē ara anmoyō, ba tjok ga tja wapga tjeng domerga doglo mya kjīshko. E kjīshko ga koiēr Leví»* le.

³⁵ Lea jek beno shäng kjlaraso llēm obi. Ga wa buk kjlara domer obi ga tjlē ga «Ère go ga Jehovah poshrēr. E kjīshko ga koiēr Judá»† le. E irgo ga beno wa ame.

30

¹ Īya Raqueldē ga wapga Jacob tjok llēm kuzong ga Lea ymoyotkara ara. Ga tjlē ba lanma kong ga «Tja wapga woydē. Shäryēp sorē ga tja ber wapga tjok. Llēm ga tja wolon» le.

² Gueniyo kuya ga iirkono ara ba kong, ga tjlē ga «¿Eni li pja wotjlík ga tja Sbölēpde? Pja wa llēm kjwe laga erē» le.

³ Kuya ga tjlē ba kong ga «Bor parkaga Bilhá shäng ère. Pja pos ba tjok. Eni ga wapga tjokshko ga epga ber löng bor wapga wleni. Eni ga tja wapga tjoklēr wlo» le.

⁴ Eni ga Bilhá twara Jacob kong, ber ba boy oblē ba parkaga wleniyo wlo. Ga Jacob pono ba tjok, ⁵ ga beno shäng kjlaraso llëme. Wa buk kjlara domer ga ⁶ Raquel tjlē ga «Tja syō kura Sbörē. Tja llgwera, ga beno p̄jlú bor kong, ga tja kong wa twara kjlara domer. E kjīshko ga koiēr Dan»* le.

⁷ E irgo ga Bilhá beno shäng kjlaraso llēm obi. Ga wa buk kjlara domer obi, Jacob tjok. ⁸ Eshko ga Raquel tjlē ga «Tja dbonino bor wi tjok ara, ga zanor. E kjīshko ga bor wa ère koiēr Neftalí»† le.

⁹ Miydara Learē ga wa ame kuzong ga ba parkaga Zilpá twara Jacob kong, ber ba boy oblē ba parkaga wleniyo wlo. Ga Jacob

‡ 29:32 Hebreo tjlōkwo Rubén, e wa ère domer loklo. Gueniyo e so Īna ga tja sök woydē ara kjoyo bakoe. § 29:33 Hebreo tjlōkwo Simeón, e tja kuya loklo. * 29:34 Hebreo tjlōkwo Leví, e so tja woyde kjoyoe. † 29:35 Hebreo tjlōkwo Judá, e poshrēk loklo. * 30:6 Hebreo tjlōkwo Dan, e llgwera, ga beno p̄jlú bor kong loklo. † 30:8 Hebreo tjlōkwo Neftalí, e dbonik loklo.

pono ba tjok, ¹⁰ ga beno shäng kjlaraso llême. Wa buk kjlara domer ga ¹¹ Lea tjlê ga «Tja kong llêbo weno pjlú tjän. E kjishko ga bor wa ère koiër Gad»† le.

¹² E irgo ga Zilpá beno shäng kjlaraso llêm obi. Ga wa buk kjlara domer obi, Jacob tjok. ¹³ Eshko ga Lea tjlê ga «Tja woowa llême. Ga walêga uunkong tjlê èng kong ga «Kjwe wopjlúe» le. E kjishko ga bor wa ère koiër Aser»§ le.

¹⁴ Dbar kjwara ga dwla dgara bo kjrozlong dbaryoshko ga Rubén jek kjloshko. Eshko ga kjor lok kjwöbö ko *mandrágora*.^{*} Bo wlêna Rubéndê ga söra, twara ba mekê Lea kong. İya Raqueldê ga tjlê Lea kong ga «Tja kjimtos sira. Tja kong bop kjor bo söra bop warê kjwe twos bor kong pjökde myare» le.

¹⁵ Kuya ga tjlê ba kong ga «Bor lanma dörop bor shjiryo. ¿Ga pja wotjlík ga llêbo shäryorop li beno bor kong pjlú lèpde? ¿Era kjor bo söra bor warê ère ëmdê ga döp woydê bor shjiryo bakore?»

«Eni ga kjor bo kjwe äska, pjesit shkëyo ga pja pë Jacob tjok ga pjlúe» le ba kong.

¹⁶ Kjek sêng ga Jacob tek shäng iröng ba pakshko dwayo ga wlokrara Learê irbo. Tjlê ba kong ga «Eeri shkëyo ga pja pë bor tjok. Pja tjwlênor shäng pjir tjän, *mandrágora* bo söra bor warê bor kong li go» le. Eni ga e shkëyo ga Jacob pono ba tjok, ¹⁷ ga ba syô kura Sbörê kjishko ga beno shäng kjlaraso llême. E irgo ga wa buk kjlara domer. E tjok ga wapga tjeng domerga doglo shkëng (5) tjän. ¹⁸ Ga Lea tjlê ga «Tja potjwlêna Sbörê, bor parkaga tworor bor lanma kong kjishko. E kjishko ga bor wa ère koiër Isacar»† le.

¹⁹ E irgo ga Lea beno shäng kjlaraso llêm obi. Ga wa buk kjlara domer obi, Jacob tjok. ²⁰ Ga tjlê ga «Tja kjimtara Sbörê. Tja sêna llêbo owa llême. Tja wapga tjeng domerga doglo tjer (6) bor lanma tjok kuzong ga tja poshrêya ara. E kjishko ga bor wa ère koiër Zabulón»‡ le.

²¹ E irgo ga Lea wa tjeng kjlara obi walê. E koiara Dina.

²² Gueniyo Sbô, Raquel woyotjlîna bakoe. Ba syô kura, ga wa llêm li döra. ²³ Ga Raquel wa buk kjlara domer ga tjlê ga «Tja lök ara wa llêm kjishko li döra Sbörê bor kong. ²⁴ Woydêr ga tja kong wa twe Jehovárê kjlara domer obi. E kjishko ga koiër José»§ le.

Jacob Labán jyäpgwono

²⁵ Raquel wa José buk irgo ga Jacob tjlê Labán kong ga «Tja ichos to bor kjokshko iröng obi. ²⁶ Bor boyga twos bor kong. Tja parkono bop kong ba kjishko tjän. Bor wapga twos bor kong bakoe. Tja ichos jek ba tjok. Tja parkono shäng bop kong sorê, e miydêp pjlúe» le.

²⁷ Gueniyo kuya ga tjlê ba kong ga «Rokêr bop kong sira ga pja ber sök borwa tjok obi. Miydoror bor llêbo miydoklo go ga tja kjimtara Jehovárê bop kjishko. ²⁸ Pja dbur woydê kjöme li los bor kong, ga pja potjwlên bayo eni» le.

²⁹ Kuya ga tjlê ba kong ga «Miydêp pjlú ga tja parkono bop kong pjlú, bop öng doror owa llême. ³⁰ Dämär ga tja tjwayde llêm obishko ga pja llêbo ara llême. Tja shäng bop tjok kjishko ga pja kjimtara Jehovárê, bop llêbo, e shdöktong träk llême. Gueniyo eerishko ga tja parkê bor kong shara» le.

³¹ Kuya ga tjlê ba kong ga «¿Woydêp ga pja potjwlên kjöm?»

«Tja potjwlêp llême. Llêye rokêr bop kong li jlô lorop wleni ga tja jek bop öng dê obi.

³² Eeri ga tja ichos jek shäng bop öng ushko so tjeng li tjrêko. Löng bayo tjok tjok, e kjêr dboyê. Bop öng wlêp ushko so kjlo sî wleniyo, e kjêr dboy bakoe. Tja potjwlêp e go eröe. Öng bayo eni llêm wleniyo ber bop kong. ³³ Eni bong kjönma ga pja tjwe shäng bor öng kjroror bor pak äska li İga ga pjlúe. Bor öng ber bayo tjok uunkong, ga bor öng wlêp ushko so ber kjlo sî eröe. Eni llêm ga miydêp pjlú ga pja lüyotkoror» le.

³⁴ Kuya ga «Jölö» le ba kong.

‡ **30:11** Hebreo tjlökwo Gad, e llêbo wen pjlú loklo. § **30:13** Hebreo tjlökwo Aser, e wopjlú loklo. * **30:14** Kjek eshko sopga kjong kjong wotjlîno ga kjor ère bo, e uara walêga löng kjrong wleniyorê ga pono ba lanma tjok ga kjimte wa tjok le. † **30:18** Hebreo tjlökwo Isacar, e potjwlêkkîo loklo. ‡ **30:20** Hebreo tjlökwo Zabulón, e poshrêkkîo loklo. § **30:24** Hebreo tjlökwo José, e dök loklo. E obi loklo bakoe.

³⁵ Gueniyo e dbaryo ga ba öng bayo tjok 'li twara Labándë ba wapga kong, de wlo. ³⁶ E irgo ga epga ichara opshino to jek kjok eshko dwayo ba öng'li tjok, Jacob sökshko ga jëktong dbargwo mya äär eshko wlo.

Jacobda beno shäng Labán öng llamo tjeng 'li dë. ³⁷ Eshko ga kyor kowo kësang zara kringgwo mya. E irgo ga poshtara beno sî, pjlublún, îga wëllë wlo. ³⁸⁻³⁹ E irgo ga iara lok ba öng tjwe di iozlong'li bokshto. Eni ga wlënggïa jëk'löng ba popga pogoshko ga wapga shguin löng bayo tjok, so kyor kowo 'li kjoyoe.

⁴⁰ Eshko ga Labán öng bayo tjok tjeng kjlëbë. Ga wlënggïa llë jëk ba popga goshko ga ie Jacobdë ber öng bayo tjok 'li bokshto, öng wlëp ushko so kjlo sî'li bokshto bako, ba wapga wen bayo eni wlo. Eni ga Jacob öng weno trák llëme. Ga iara beno tjeng Labán î tjok llëme.

⁴¹ Wlënggïa jëk'löng ba popga tjokshko ga öng kësëkës, kjlo dik 'li kong kyor kowo 'li ie lok ba bokshto. ⁴² Gueniyo öng kjlo owa 'li kong kyor kowo 'li ie ba bokshto llëme. ⁴³ Eni ga Jacob beno shäng dbur ara, öng ara, parkagaga tjwlëk'löng pjir wleniyo ara bakoe.

31

Jacob Labán töywono

¹ Miydara Jacobdë ga Labán wapga to löng tjlë ëng kong ga «Bi data llëbo kjrara Jacobdë drete. E go ga beno dbur ara» le.

² İya Jacobdë ga e İya Labándë bokkwo owa, dämär dik llëme. ³ Eni ga Jehovah tjlë ba kong ga «Pja nom iröng bop data kjokshko, bop pjeyoga tjengshko. Eshko ga tja jëk shäng bop tjok» le.

⁴ Raquel, Lea, e rokara Jacobdë ba shwoy, shäng ba öng dë lishko, ⁵ ga tjlë ba kong ga «Miydër ga bomi data, tja woyde dämär dik llëme. Gueniyo bor data Sbë, era shäng bor tjok İyado. ⁶ Miydëmi pjlú ga tja parkono shäng bomi data kong pjlúe.

⁷ Gueniyo tja jyäpgwara, bor potjwlëkklo kjlopswara enido. Gueniyo tja kjimtara, dara Sbörë. ⁸ Pjlara ga bomi data tjlë bor kong ga «Pja parkë öng bayo tjok 'li äska» le. Le enishko ga wapga weno löng bayo tjok

uunkong. Pjlara obi ga tjlë bor kong ga «Pja parkë öng kjlo shrit'li äska» le. Le enishko ga wapga weno löng kjlo shrit uunkong. ⁹ Eni ga bomi data öng 'li döra Sbörë ba shjiryo, ga twara bor kong shara.

¹⁰ »Dbar kjwara ga öng löng wlënggïa woydë dbaryo wlenishko ga yoyoİnor ga wlënggïa löng bayo tjok, kjlo shrit'li jëk'löng ba popga tjok, wlënggïa bayo llëm 'li llëme. ¹¹ Era Sbë parkaga kjok dogo so, tja rokara. Tjlë ga «Jacob.»

»«İllë?, Tjlapga» lër ba kong.

¹² »Tjlë ga «İllëye shäryara Labándë bop kong dö 'li İnor. E kjİshko ga İp eshko ga öng wlënggïa löng bayo tjok, kjlo shrit'li jëk'löng ba popga tjok, wlënggïa bayo llëm 'li llëme. ¹³ Sbë weno shäng bop kong Betel kjokyo 'li tja, ak kjing kyo tjyoropshko, tjlëkwo lorop bor kong jlëkoyoshko. Pja nom kjok jİshko dwayo, pja jëk iröng bop kjokshko, pja weno bukshko» le bor kong» le.

¹⁴ Kuya Raquel, Learë ga tjlë ba kong ga «Tjawa kong llëbo twe borwa datarë, e wlënwame. ¹⁵ Tjawa iara beno löng tjwlë llëm, epenga llëm wleni. Tjawa soynena, ga llëye kjrara borwa kjİshko 'li söra drete. ¹⁶ Bek wlo ga llëbo tjeng kës döra Sbörë borwa data shjiryo 'li, e borwatoy, borwa wapga İ bakoe. E kjİshko ga llëye shäryëp lara Sbörë bop kong 'li shäryos eni» le.

Jacob opshino to Padán Aram kjokyo dwayo

¹⁷⁻¹⁹ Eshko ga Labán to ba öng zok shtë kjok shto oblë. Sök llëm wopro ga ba sböpga jyäglo tjeng ba ushko 'li lüyotkara Raqueldë. Eshkoshko ga Jacob poshäryono. E irgo ga ba wapga, ba boyga, e opyono lok ba öng jëkklo sok kësëkës 'li kjing go, ga toe. Ba öng kës jëk tjeng ba tjok, ba llëbo baİya tjeng kës tona tjeng Padán Aram kjokyo 'li, e söra jëk ba tjok bakoe. Ga to jongya Canaán kjokyo, ba data Isaac sökshko.

²⁰ Labán jyäpgwara Jacobdë eni. Ga Jacob töktong to lara ba kong llëme. ²¹ Opshino, ba llëbo tjeng kës 'li söra pjire. Ga jëk öötong Éufrates diyo jakoshko ga zara jëk tas, ga jëktong jëk löng Galaad kjokyo dlup shwo lëkong.

Jacob irpjana Labándë

²² Öötong dbar mya ga roy kura Labándë ga «Jacob to töktonge» lëba. ²³⁻²⁵ Eni ga töno ba pjeyoga tjok, ga irpjana jëktong dbargwo kjäk (7), ga doshara öötong löng Galaad kjokyo dlup shwo lëkong, Jacob wlo löng lishko. Labán wlo slano, pono löng eshko bakoe. E shkëyo ga Sbö tjlëno Labán kong yoshko, tjlë ga «Tja kuzong. Jacob, e kroyoywëp llëme» le.

²⁶ Wëshko ga Labán tjlë Jacob kong ga «¿Llëye shäryoropdo? Tja jyäpgworop. Bor wapga walëga lüyotkorop. ²⁷ ¿Tja jyäpgwëp eni ega? ¿Pja opjneke lütshko ega? Llëye lopdë bor kong llëm obi. Woydoror ga pja opshik dbaryoshko ga pja kong dli shäryër, shji ië ëng tjok, shji të, shji bërke, shji llung llë të bakoe. Loror eni, gueniyo pja brik-tonge. ²⁸ Bor wapga walëga, bor tjërga ëmdë ga iorop lō shir* wlo llëm, “Pjäy nome” lër ba kong wlo llëm bakoe. Pja opshäryono kä llëm wleni. ²⁹ Pja kong llëbo owa shäryër wlo ga pjlu, pjäy uunkong kong. Gueniyo luna shkëyo ga bop data Sbö tjlëno bor kong ga “Tja kuzong. Jacob, e kroyoywëp llëme” le. ³⁰ Miydër pjlu ga pja jek woydë ara bop data ushko iröng obi. ¿Gueniyo bor sböpga jyäglo lüyotkorop ega?» le.

³¹ Kuya ga tjlë ba kong ga «Lër bop kong jlökoyo ga pja bangkjröror ara. Tja wotjlino ga bop wapga walëga döb bor shjiryoror.

³² Gueniyo ëye wlënop jüshko, bop sböpga jyäglo tjok ga zröy. Bi pjeyoga löng ëre iër ber löng ba miydaga. Llëbo bopoya lëp li wlës, ga sözong» le. Gueniyo ba sböpga jyäglo lüyotkara Raqueldë to miydara Jacobdë llëme.

³³⁻³⁴ Eni ga Labán opzrëno jek Jacob u shäryak öng kwota go li roshko ba sböpga jyäglo wlëk. Pjir ga ba wapga parkagaga pjök i li roshko, Lea i li roshko bakoe. Gueniyo llëye wlëna llëme. E wopro ga ba data sböpga jyäglo li jnena Raqueldë tjeng ba öng jëkklo sok kësang li sökklo dirko, sökshko. Labán opshino tek Lea u li roy dwayo ga opzrëno jek Raquel i li roy shara. E roshko ga roina pjir, gueniyo llëye wlëna llëme. ³⁵ Eshko ga Raquel tjlë ba data kong

ga «Pja iirkë bor tjok llëme. Tja kojong bop bokshto ga äe. Eni tjok ga tja shäng bor dbar ik» le. Eni ga ba sböpga jyäglo wlëna dāw ga wlëna llëme.

³⁶ Eshko ga Jacob iirkono ara, ga tjlëno dbo go Labán kong. Tjlë ga «¿Tja llëye wlënop owa bop bokshtoro? ¿Tja irpjam ega? ¿Llëye owa shäryoror bop kongdo?

³⁷ Pja bor llëbo roino, sguinop drete. ¿Eni ga llëbo wlënop bopoya tjokde? Wlënop ga tek sös jüshko, bi pjeyoga ëre bokshto, shji kjone dey ga jëk löng pjlo bek iya lok wlo.

³⁸ »Lu pjloglo sak pjök (20) ga tja öör shäng parkë bop kong ga öng ushko so wa shguino do go kjlara llëme. Bop öng ushko so wlënggla uotë kjlara llëm bakoe.

³⁹ Bop öng uara äya kjloshko sorëshko ga äska tworor bop kong enido. Dba ga lüyotkarabashko ga tjwlo shirop bor kong, ga lüyotkaraba shkëshko ga tjwlo shirop bor kong bakoe. ⁴⁰ Dba ga tja wloyo dlörë. Shkë ga tja wloyo smorë, tja pë eshko ga äe.

⁴¹ »Ga tja öör sök lu pjloglo sak pjök (20) bop ushko ga lu pjloglo sak kjwara kjing-sho pkëng (14) ga tja parkono bop wapga walëga do pjök kjwe äska, ga lu pjloglo tjer (6) ga tja parkono bor öng ushko so kjwe äska. Bor potjwlëkklo li kjlopsworop enido.

⁴² Sbö shäng bor tjok iyoado. E bor data Isaac Sbö, bor kjokë Abraham Sbö bakoe. Sbö shäng bor tjok llëm kjwe ga tja ichorop jek shäng or rorëe. Gueniyo ga tja song li ina Sbörë. Bor pak kës shäryoror li ina bakoe. E kjishko ga luna shkëyo ga shji llgwera beno pjlu bor kong» le.

Jacob, Labán, e tjlökwo lono ëng kong jlökoyo

⁴³ Kuya ga tjlë ba kong ga «Bor wapga walëga kjwe botoya. Bor tjërga kjwe botoya bakoe. Öng kjwe botoya bebi. Llëbo ip uunkong ëre, e botoya eröe. ¿Llëye shäryër eeri dbaryo bor wapga walëga kong, bor tjërga kong ga pjlu? Llëye shäryër ba kong ame. ⁴⁴ E kjishko ga shji tjlökwo twë ëng kong, ber iyoado wlo, ga shji jëk ber löng e go» le.

⁴⁵ Eni ga Jacob ak kjrono, poyona, ga iara beno jong kojong. ⁴⁶ Eshko ga tjlë ba

* **31:28** Lō shik lanyo, e tak pjang Génesis 27.26 go.

parkagaga kong ga «Ak tōzī, ak jong kjwe zlong bäng» le. E irgo ga iono lok eshko.

⁴⁷⁻⁴⁸ Eshko ga Labán tjlē ba kong ga «Ak tjeng dluw ēre ber ba woyoshroklo bi kong» le. E kjīshko ga kjok eshko kowara Labándē arameo tjlōkwo go beno Yegar Saduta.† Jacob omkowono hebreo tjlōkwo go beno Galaad.‡ ⁴⁹ Ga Labán tjlē ba kong obi ga «Shji'lōng pjola, shji ēng īk ame ga shji īga, daga ber Jehovahē» le. E kjīshko ga kjok eshko kowara beno Mizpa§ bakoe.

⁵⁰ Eshko ga Labán tjlē ba kong ga «Pja bor wapga bokrotkē wleni, llēm ga pja ork-wosmok walē oblē tjok wleni ga miydēr llēme. Gueniyo woyoshros ga e miydaga ber Sbörē. ⁵¹ Ak tjeng dluw ēre īzong. Ak kō-jonor beno jong shji pjōk tjrēko jū īs bakoe. ⁵² Kjring pjōyīkong ber lōng ba miydoklo. Pja tek na lē, bor barwē wlo llēm. Tja jek kalē, bop barwē wlo llēm bakoe. ⁵³ Bop kjokē Abraham Sbō, e ber bi llgwega. Bor kjokē Najor sbō, e ber bi llgwega bakoe» le.

Eshko ga Jacob tjlēno jlōkoyo ba data Isaac Sbō bokshto. ⁵⁴ E irgo ga ōng zrōra kjlara, sho sura kjrina, pjono dret Sbō poshrēkklo, llamo beno tjeng li lira ba pjeyoga kong. Uara lok pjir ga pono lōng dlupshko.

⁵⁵ Wēshko kjok shrōngto ga Labán kojono, ba tjērga lō shira,* ba wapga walēga bakoe. Ga tjlēno beno pjlu ba kong. E irgo ga sano jek ba kjokshko irōng obi.

32

Jacob oproy dbuno Esaú kong

¹ Eshko ga Jacob irbo shano to bakoe. Eshko ga Sbō parkagaga kjok dogo so wen lōng irbo bäng. ² Īya Jacobdē ga tjlē ga «Ēre ēngkjwagaga Sbō ī» le. E kjīshko ga kjok eshko koiara beno Majanayin.*

³ E irgo ga nopga ichara jek Seir kjokyo ba roy dbuk bām go, ba shjiy Esaú kong. Seir kjokyo, e Edom kjokyo obi. ⁴ Roy sōgaga brikdē llēm obishko ga tjlē ba kong lok ga «Pjāy tjlē bor shjiy Esaú kong ga “Tjlapga, bop lēng Jacob öör sōk Labán

ushko dāwe. ⁵ Era eerishko ga ōng kēsēs chila ara, parkagaga tjwllēk lōng pjir wleniyo ara bakoe. Ga roy ichara bop kong eni, pja ber wopjlú ba tjok wlo” lēmi ba kong eni» le.

⁶ Roy sōgaga li öör, ga shrono irōng obi ga tjlē Jacob kong ga «Tjawa öör Esaú īk. Eni tjok ga tek shäng om go bop wlokjrē, yorkaga domerga doglo sak dbāw pjloglo pkēng (400)» le.

⁷ Kuya ga bangkjrara ara, beno shäng sjēk. E kjīshko ga ba nopga tjeng ba tjok li shdōra beno kjring pjōk, ba ōng shdōra eni bakoe. ⁸ Wotjlīk ga «Esaú tjwe ēngkjwē bor nopga kjrina tjok wleni ga e wopro ga kjrina, e tōk ga bue» le.

⁹ E irgo ga syōshtono Sbō kong. Tjlē ga «Sbō, pja bor kjokē Abraham Sbō. Pja bor data Isaac Sbō bakoe. Jehovah, pja tjlēno bor kong ga “Pja nom bop kjokshko irōng obi, bop pjeyoga lōngshko. Pja kjimtēr llēbo ber pjlu bop kong wlo” lorop eni. ¹⁰ Pja wotjlīk pjlu bor kong wleni ga tja kjimtēp īyado. ¿Gueniyo ga shāryēp ega? Jlōkoyo ga tja bop parkaga erōe. Jordán diyo jū zēr tek shängshko ga tja wloshko bor kjorkung ēre dōe. Era eni tjok ga tja öötong sōk parkagaga kjring pjōk, ōng kjring pjōk bakoe.

¹¹ Bangkjrēr li bor shjiy Esaú tek shäng bor zrōk, bor boyga, bor wapga zrōk bakoe. Tja wlikos, llēbo owa shārye bor kong llēm wlo.

¹² Pja tjlēno bor kong ga “Pja kjimtēr llēbo ber pjlu bop kong wlo. Bop tjēyo tek ber bop irgo li iēr ber shdār trāk llēm, shtēy ga āār llēm, la sho tjeng dlung kjako wleni” lorop eni» le.

¹³ E shkēyo ga Jacob pono buk eshko. Wēshko ga llēbo tjeng ba tjok kēs li rowllēna ba shjiy kong, ba sēngglo wleni. ¹⁴ Wllēna li ēre: shwling ushko so popga doglo sak dbāw pjloglo pjōk (200), wlēnggla doglo sak pjōk (20), ōng wlēp ushko so popga doglo sak dbāw pjloglo pjōk (200), wlēnggla doglo sak pjōk (20), ¹⁵ ōng jēkklo sok kēsēs wapga chilawa tjok wleniyo doglo sak mya (30) ba wapga tjok, sōgla popga doglo sak pkēng

† **31:47-48** Arameo tjlōkwo Yegar Saduta, e ak tjeng dluw, llēbo woyoshroklo bi kong loklo. ‡ **31:47-48** Hebreo tjlōkwo Galaad, e ak tjeng dluw, llēbo woyoshroklo bi kong loklo. § **31:49** Hebreo tjlōkwo Mizpa, e shji īyashko loklo.

* **31:55** Lō shik lanyo, e tak pjang Génesis 27.26 go. * **32:2** Hebreo tjlōkwo Majanayin, e ēngkjwagaga kjring pjōk loklo.

(40), wlënggla doglo sak kjwara (10), öng so kwomgla kjoyo dre töshko popga doglo sak pjök (20), wlënggla doglo sak kjwara (10).

¹⁶ E irgo ga twara beno ba parkagaga kong, töya dboy dboy wlo, ga tjlë ba kong ga «Pjây jek löng bor bäm go, ga shto twozi öng kjrina kjrina shdök tjeng wle kong» le. ¹⁷ Eshko ga tjlë ba parkaga jek shäng bäm li kong ga «Bor shjiy Esau dowlëp tek shäng ga tjlë bop kong ga «¿Bop kägäyo ë? ¿Pja to kjone? ¿Öng kjwe sogo ë?» le bop kong wleni ga ¹⁸ pja tjlë ba kong ga «Tjlapga Esau, ëre bop sëngglo, ichara bop lëng Jacobdë bop kong. E tek shäng om go borwa irgo» lëp ba kong eni» le.

¹⁹ E irgo ga tjlë ba parkagaga jek ber tjeng iröng li kong ga «Esau dowlëmi tek shäng kjone wleni ga llëye loror kës li lëmi ba kong eni. ²⁰ Pjây tjlë ba kong obi ga «Tjlapga, bop lëng Jacob tek shäng borwa irgo» lëmi ba kong eni» le. Wotjlík ga «Wlëpyotkër ba sëngglo ichoror jek tjeng bäm li go. E irgo ga tja oppingdo ba bokshto kjwle já. Eni ga tja wlokre pjlú kjwe» le. ²¹ Eni ga ba sëngglo li ichara jek bäm go ba parkagaga tjok. Gueniyo Jacob pono beno buk eshko.

Jacob dbonino Sbö parkaga kjok dogo so tjok

²²⁻²⁴ E shkëyo ga ba pjeyoga dipzara jek Jaboc diyo kjwo kalëkong, ba llëbo tjeng kës li tjok. Ba boyga do pjök, ba boyga oblë ba parkagaga wleniyo do pjök, ba wapga doglo sak kjwara kjingsho kjlara (11), e iara beno löng di kjwo kalëkong pjir ga Jacob dipzono jek iröng, ga beno sök eshko tjoksa.

Eshko ga domer weno shäng ba kong kjlara, ga dbonino ba tjok äär jong shkë jek shröngë. ²⁵ Miydara ga Jacob zäya ga äshko ga porwara ba kworboshko, ga ba kworbo jöktëng erä. ²⁶ Eshko ga domer li tjlë ba kong ga «¡Tja rayozong! Kjok shräntoe» le.

Kuya ga tjlë ba kong ga «Tjlökwö los ber pjlú bor kong. Llëm ga pja rayër llëme» le.

²⁷ Kuya ga tjlë ba kong ga «Pjae, ¿ko llë?» «Tja ko Jacob» le.

²⁸ Kuya ga tjlë ba kong ga «Pja ko Jacob ame. Pja dbonino Sbö tjok, nopga tjok, ga zanope. E kjishko ga pja ko ber Israel† shara» le.

²⁹ Kuya ga tjlë ba kong ga «¿Pja e, ko llë?» «¿Tja ko miydëp woydë llëno?» le ba kong, ga tjlëno beno pjlú Jacob kong eshko.

³⁰ Eshko ga Jacob tjlë ga «Tja, Sbö, tjawa ëng ñno löng ëng bokshto ëmdë ga tja iara beno sök së» le. E kjishko ga kjok eshko kowara beno Peniel.‡

³¹ Jacob jek shäng kjwle Peniel kjokyo lishko ga dlo wen tëm pjang llënge. Laga ba kworbo jöktëng lirë ga beno jek yökyöke.

³² Porwara ba kworboshko kjishko ga öng llë kworbo kjoyungyo ue Jacob§ tjëyo tek beno ba irgo lirë ame.

33

Jacob ëng wlëno ba shjiy Esau tjok

¹⁻² Döni ga ñya Jacobdë pjola dwayo ga Esau tek shäng domerga doglo sak dbaw pjloglo pkëng (400) tjokshko ga ba wapga shdöra beno ba mekë tjok tjoke. Ba boyga oblë parkagaga wleniyo do pjök li iara tjeng bäm go, ba wapga baiya tjok. Lea iara shäng ba irgo, ba wapga baiya tjok. Raquel iara beno iröng, ba wa José tjok. ³ Ga Jacob opshino jek bäm go. Jek shäng ba shjiy shwoy wopro ga jek jek sira ga kjök tono, kujono bokdo kjlay klung go. Jek sira obi ga kjök tono eni obi. Shäryara eni öötong pjloglo kjäk (7).

⁴ Gueniyo ga Esaura jek zron ñ äär jong ba lëng shwoy, ga pjä ba go, popjlura, lö shira.* Eshko ga slatong lok ara pjöyikong.

⁵ E irgo ga Jacob boyga, wapga ñya Esaurë ga tjlë ba lëng kong ga «¿Ëye tek löng bop tjok kjwe ë?»

«Tjlapga, kjwe bor wapga twara Sbörë bor kong» le.

⁶ Ga ba boyga oblë parkagaga wleniyo do pjök li öötong löng ba shjiy zlong ba wapga tjok ga kjök tono, kujono bokdo kjlay klung go. ⁷ E irgo ga Lea tek shrono

† 32:28 Hebreo tjlökwö Israel, e dbonik Sbö tjok loklo. ‡ 32:30 Hebreo tjlökwö Peniel, e Sbö bokso loklo. § 32:32 Hebreo tjlökwö go ga tak beno pjang Israel. Jacob kowëba eni bakoe. * 33:4 Lö shik lanyo, e tak pjang Génesis 27.26 go.

shäng ba wapga tjok ga kjök tono, kjujono eni bakoe. E irgo ga José, Raquel omshäryono eni bakoe.

⁸ Eshko ga Esau tjlē ba kong ga «¿Öng wlēnor irbo kjwe llē loklo?»

«Ichoror jek bop kong, pja ber wopjlú bor tjok wlo» le.

⁹ Kuya ga tjlē ba kong ga «Llēme. Botoya arae. Kjwe ber tjeng bop tjok wēyē» le.

¹⁰ Gueniyo kuya ga tjlē ba kong ga «Llēme. Rokēr bop kong sira ga tja wlokjrorop pjlú lēp li jlō wleni ga llēbo twēr bop sēngglo kjwe kjrozon. Pja wotjlino pjlú bor kong kjishko ga pja bokkwo ĩnor ga Sbō bokkwo ĩnor wleni. ¹¹ Sbō kjishko ga tja llēbo ara, llēye woydēr li tjeng enido. E kjishko ga bop sēngglo sōror bop kong kjwe kjrozon» le.

Eshko ga «Llēbo kjrozon» lara ba kong ara kuzong ga «Jölä» le Esaurē, ga kjrarae.

¹² Eshko ga tjlē ga «Shji toe. Tja jek shäng bop bām go» le.

¹³ Kuya ga tjlē ba kong ga «Tjlapga, miydēp pjlú ga kjwozirga chilawa jēk mae. Öng wapga chilawa tjok wleni li sōy jēk dbar kjwara jlōkoyo wleni ga e kjer drete. ¹⁴ Pjlú wlo ga pja to bām dey, Tjlapga. Tja jek ber shäng bop irgo wor, öng kjishko, kjwozirga kjishko. Shji ēng ĩk Seir kjokyo, bop kjokshko jā» le.

¹⁵ Kuya ga tjlē ba kong ga «Jölä. Gueniyo nopga jēk tjeng bor tjok ēre iēr ber löng bop tjok kjlōbō, bop yorkē» le.

Kuya ga «¿Llēno? Pja woydē eshko llēme. Tja kjimtēp woydē kjishko ga tja ber wopjlú» le.

¹⁶ Eni ga e dbaryo ga Esau wlo opshino to jek irōng, äär Seir kjokyo wlo. ¹⁷ Ga Jacob wlora opshino to jek Sucot kjokyo. Öötong löng eshko ga u ywara kjwara ba kong, ga ukwang shäryara ba öng kong. E kjishko ga kjok eshko kowara beno Sucot.†

¹⁸ E irgo ga Jacob wlo opshino tek Padán Aram kjokyo dwayo, ga döktong shrono löng pjlú Canaán kjokyo. Eshko ga pono beno löng kjok li worbo go, e ber buk Siquén kjokyo gomyo. ¹⁹ Kjok eshko li tjwlēna Jamor wapga kong, tjwlō dbur sho pjlublún kjwo sak dbāw (100). Jamor, e

Siquén data. ²⁰ Era Jacob akkwo tōno dluw ēng kjing go kjókshko, Sbō poshrēkklo, ga akkwo tōna dluw li kowara Sbō, e Israel Sbō.

34

Dina kjrara Siquéndē dbo go

¹ Jacob wa kjlara Lea tjok ko Dina. Dbar kjwara ga jek opshino kjogloga eshko so ĩk.

² Eshko ga domer shäng kjlara ko Siquén, ba data ko Jamor. Jamor, e kjok eshko so kägäyo. Dina ĩya Siquéndē ga shara, pono ba tjok dbo go. ³ E irgo ga Dina worryara ara, ga tjlēno ba kong yōtso ba wlēpyotkoklo. ⁴ E irgo ga tjlē ba data Jamor kong ga «Kjoglo kjwe woydēr ara. Tja orkwosmok woydē ba tjok. Wlēs bor kong» le.

⁵ E wopro ga miydara Jacobdē ga ba wa Dina kjrara Siquéndē dbo go. Gueniyo eshkoshko ga ba wapga domerga löng öng dē kjloshko. Ga llēye lara Jacobdē ē kong llēm, ba wapga shrono guing. ⁶ E wopro ga Siquén data Jamor to jek shäng Jacob shwoy, lan ba tjok wlo. Epga löng lanshko ga ⁷ Jacob wapga domerga to löng kjloshko li shrono. Ga llēbo shäryono li miydara ga beno bangyo ara, iirkē ara bakoe. Siquén pono ba dor tjok li, e llēbo owa Israel tjēyoga kong. E shäryako llēme. Epga iirkono ara e kjishko.

⁸ Eshko ga Jamor tjlē ba kong lok ga «Bor wa Siquén, bomi dor woyde arae. Rokēr bomi kong sira ga ichēmi orkwosmok ba tjok. ⁹ Eni ga shji ber löng epenga dö wleni, ga bomi kjogloga orkwosmok borwa tjok, borwa kjogloga orkwosmok bomi tjok bakoe. ¹⁰ Pjāy ber löng borwa tjok kjok ēre kjing go ga pjlú, ga pjāy mär ber löng e go. Pjāy jēk kjone pogo ga pjlú» le.

¹¹ Ga Siquén tjlē ba kong lok ga «Rokēr bomi kong sira ga kumi ga pjlú. Llēye rokēmi bor kong li twēr bomi kong. ¹² Tja kong llēye rokēmi bayo kjöm ga twēr bomi kong, bomi sēngglo. Gueniyo kjoglo li ichēmi orkwosmok bor tjok guing» le.

¹³ Eni emdē ga Dina bangkjrara Siquéndē llēm, kjrara dbo go kjishko ga Jacob wapga tjlēno ba kong, ba data Jamor kong jlō

† 33:17 Hebreo tjlokwo Sucot, e ukwang loklo.

wleni. ¹⁴ Tjlē ga «Borwa dor, e ichērwa orkwosmok domer doyo jyā tak llēm tjok ga äe. Shäryororwa eni kjwe ga tjawa ber löng lök ara. ¹⁵ Tjlökwo lērwa bomi kong li shäryēmi eni wleni ga “Jölö” lērwa. Llē kuzīa. Pjāy domerga doyo jyā tēmi uunkong, pjāy ber tjawa dik wlo. ¹⁶ Eni wleni ga borwa kjogloga orkwosmok bomi tjok, bomi kjogloga orkwosmok borwa tjok bakoe. Tjawa ber löng bomi tjok, ga shji ber tjēyo kjrinaso. ¹⁷ Gueniyo pjāy doyo jyā tē llēm ga tjawa to kjok ēreshko dwayo, borwa dor tjok» le.

¹⁸ Kuya lok ga beno pjlú ba kong. ¹⁹ Dina woyde Siquéndē ara kuzong ga ba doyo jyā tara jekdo eshko. Siquén, ba pjeyoga tjok ga tjwłō ara ba data ushko kuzong ga ²⁰ jek öötong shäng kjok eshko opzrēzlong shtoyo, nopga tön löng lishko, ba data Jamor tjok. ²¹ Eshko ga tjlē löng li kong ga «Domerga ēre bi pjeyoga wleni. Kjok ēre bayo ara ba kong. E kjīshko ga woydērwa ga epga ber löng bi tjok kjok ēre kjing go, mār ber löng e go, jēk kjone pogo ga pjlú bakoe. Eni ga ba kjogloga orkwosmok bi tjok, bi kjogloga orkwosmok ba tjok bakoe.

²² »Gueniyo shji ber löng tjēyo kjrinaso wlo ga woyde lok ga shji domerga doyo jyā tē uunkong, epga omshäryē dik. E ba sdēkwo. ²³ Eni ga ba öng kēs, ba llēbo tjeng kēs, e ber bishīya. Epga ber löng bi tjok wlo ga “Jölö” lēy ba kong eröe» le.

²⁴ Kuya lok ga «Jölö» le ba kong, ga domerga kjok eshko so doyo jyā tono uunkong. ²⁵ Dbargwo mya ga doyo bang ara, poptoyde llēm obishko ga Dina simga Simeón, Leví, e öör löng eshko ga domerga li zrōra lok dröng go dret, wlikaga ēre llēm kjīshko. ²⁶ Jamor, ba wa Siquén, e zrōra lok dröng go. E irgo ga Dina jek söra ey dwayo. ²⁷ E irgo ga Jacob wapga llamo tjwe löng jēktong shinmoga doyo tjeng li kjing go. Ga opzrēno jek lok u kjwara kjwara roshko, ba llēbo lūyotkara lok dret, ba dor kong llēbo owa shäryara li kjīshko. ²⁸ Llēbo uunkong tjeng kjok eshko li söra lok dret, öng ushko so llē, sögla, kwomgla, llēbo tjeng ba ushko,

llēbo tjeng kjōshko bakoe. ²⁹ Ba wapga, ba walēga, e söra lok jek ba tjok uunkong.

³⁰ Eshko ga Jacob tjlē Simeón, Leví kong ga «Tja ioromi beno owa kjok eshko sopga tjok. Canaán sopga, ferezeoga, tja iya lok shjiktēng shara. Shji nopga kjōbō dö anmoyō kjīshko ga kjrīng pjōk li tön ber tjeng kjrinaso ga shji zrōya lok, bi pjeyoga uunkong tjok» le.

³¹ Gueniyo kuya ga tjlē ba data kong ga «Borwa dor kong llēbo owa shäryara, iara beno tjwłō walē to shäng opsoynek domerga oblē oblē kong wleniyo. lērwa ber eni ga äe» le.

35

Sbö tjlökwo lono beno pjlú Jacob kong shäng Betel kjokyo obi

¹ E irgo ga Sbō tjlē Jacob kong ga «Pja shäng Esaú töywēshko ga tja weno shäng bop kong Betel kjokyo. Pja nom sök eshko shara, ga akkwo tōm dluw ēng kjing go kjókshko, bor poshrēkklo» le.

² Eshko ga Jacob tjlē nopga tjeng ba tjok kēs li kong ga «Bomi sbōpga jyāglo tjeng uunkong, shizī, dbuzī drete. Pjāy nom wē, pja shwong kjlopswē oblē. Shäryēmi eni, pjāy Sbō poshrēk ga pjlú wlo. ³ Pjir ga shji to Betel kjokyo. Eshko ga tja akkwo tōng dluw ēng kjing go kjókshko, Sbō poshrēkklo. Tja jek shäng song, woydēshko ga tja kjimtara. Tja jēk kjone pogo ga e shäng bor tjok iyaado» le.

⁴ Kuya lok ga ba sbōpga jyāglo li twara ba kong dret, ba kwomgwo ioklo söya lok li twara ba kong bakoe. Eshko ga kjor jong kjlara kēsbang, Siquén kjokyo zlong, ga llēbo twara ba kong kēs li pjlona Jacobdē uunkong klung roshko, kjor li dorko.

⁵ Opshino jek löngshko ga kjok eshko sopga iara Sbörē beno löng kjok bangkjre arae. E kjīshko ga Jacob wlo irpjana lok llēme. ⁶ Eshko ga öötong löng Luz kjokyo, e ko Betel bakoe. E Canaán kjokyo obi.

⁷ Eshko ga Jacob akkwo tōno dluw ēng kjing go kjókshko, Sbō poshrēkklo. Ba shjiy töywēshko ga Sbō weno shäng ba kong eshko kjīshko ga kjok eshko kowara beno

* **35:7** Hebreo tjlökwo El Betel, e Betel Sbō loklo.

El Betel.* ⁸ Eshko ga Rebeca daga Débora 'li wolono, ga jnena lok klung roshko, kyor jong kësbang eshko 'li dirko, ga kjok eshko kowara Jacobdë beno Alón Bacut.†

⁹ Kjok eshko ga Sbö weno shäng ba kong obi, ga tjälëno beno pjlú ba kong. ¹⁰ Tjlë ga «Pja ko Jacob, gueniyo pja ko eni ame. Eeri jek lëkong ga pja ko ber Israel shara» le.

Koiara eni pjir ga ¹¹ tjälë ba kong obi ga «Tja ëre Sbö, llëye shäryër woydë 'li shäryër ga pjlúe. Pjäy wapga wenzong ara, bop tjëyo tek ber bop irgo 'li shdär ber träk llëm wlo. Epga ber löng tjëyoga oblë oblë, ga tjë jlkong ber löng tjëyo kjrinaso. E tjrëko pjlupga wen. ¹² Kjok tworor Abraham, Isaac kong 'li, e twër bop kong, bop tjëyo tek ber bop irgo 'li kong bakoe» le. ¹³ Lara eni pjir ga to ey dwayo.

¹⁴ Eshko ga Jacob ak kjrono kjwara, poyona, ga iara beno jong kojong, Sbö tjälëno ba kong lishko. E irgo ga ak 'li kjing go kyjo tyara, kjillgwo bo dyo tyara bako, e ber jong dboy Sbö kong wlo. ¹⁵ Ga kjok eshko kowara beno Betel.‡

Raquel wolonoe

¹⁶ E irgo ga to eshko dwayo. Ga Efrata kjokyo beno pjola obishko ga Raquel shara swlorë, gueniyo wloshko tjeng ga ä, beno buk owa. ¹⁷ Swlo arashko, chida buk döröshko ga ba kjimtaga tjälë ba kong ga «Llëye bangkjrep llëme. Buk domer obi» le.

¹⁸ Raquel beno buk ba llëmdo, ga tjälë ga «Koiër Benoni»§ le. Gueniyo koiara ba datarë Benjamín* shara. ¹⁹ Eni ga Raquel wolono, ga jnenaba beno buk irbo jek jong äär Efrata kjokyo 'li sor go. Efrata kjokyo, e ko Belén bakoe. ²⁰ Ba sak 'li kjing go Jacob ak kojono beno jong kjwara, ba jyäglö. Eerishko ga jong eshko wëllë obi.

²¹ E irgo ga Jacob† wlo irbo shano to öötong löng Migdal Edar‡ kjokyo pjlör kalëkong. ²² Löng kjok eshko wopro ga Rubén öör pono ba data boy oblë ba parkaga wleniyo ko Bilhá tjok. Miydara ba datarë ga iirkono tira llëme.

Jacob wapga

Jacob wapga domerga doglo sak kjwara kjingsho pjök (12). ²³ Lea tjok, e Jacob wa domer bäm iyo Rubén, Simeón, Leví, Judá, Isacar, Zabulón. ²⁴ Raquel tjok, e José, Benjamín. ²⁵ Raquel parkaga Bilhá tjok, e Dan, Neftalí. ²⁶ Lea parkaga Zilpá tjok, e Gad, Aser. Ère Jacob wapga weno tjeng Padán Aram kjokyo.

Isaac wolonoe

²⁷ Era Jacob öör ba data Isaac ik, Abraham, Isaac dënashko ga löngshko 'li kjokyo ko Mamré. Mamré kjokyo, e ko Arbá, ko Hebrón bakoe. ²⁸ Isaac lu iño öötong sak dbäw kjingsho sak kjwongshko (180) ga wolonoe. ²⁹ Tjlablashko ga wolono, ga töno ba pjeyo shinmoga tek dënashko so tjok. Eshko ga iara ba wapga Esaú, Jacobdë beno buk sakshko.

36

Esaú tjëyo tek beno ba irgo

¹ Ère Esaú tjëyo tek beno ba irgo. Esaú, e kowëba Edom bakoe. ²⁻³ Esaú orkwosmono walëga Canaán so doglo mya tjok. Epga ko Ada, Aholibama, Basemat. Ba boy Ada, e Elón wa. Elón, e Het tjëyo. Ba boy Aholibama, e Aná wa. Aná, e Zibeón wa. Zibeón, e heveo. Ba boy Basemat, e Ismael wa, Nebayot dor bakoe.

⁴⁻⁵ Esaú sök Canaán kjokyoshko ga wapga tjeng doglo shkëng (5). Ada wa buk kjlara domer ko Elifaz. Basemat wa buk kjlara domer ko Reuel. Aholibama wapga tjeng doglo mya domer ko Jeús, Jalán, Coré.

⁶⁻⁷ Esaú, Jacob, e dbur ara, öng ara. Ba kjok löngshko 'li öng ara anmoyö, ga ba öng dli pjitënge. E kjishko ga ber löng pjöyikong ga äe. Eni ga Esaú to kjok shto oblë, ba lëng sökshko dwayo. Ba boyga, ba wapga, ba parkagaga, ba öng, ba llëbo uunkong wlëna Canaán kjokyo 'li, e söra jek uunkong ba tjok, ⁸ ga öötong Seir kjokyo dlup shwo lëkong, ga beno löng eshko.

† 35:8 Hebreo tjälkwo Alón Bacut, e slarzlong kjoryo loklo. ‡ 35:15 Hebreo tjälkwo Betel, e Sbö u loklo. § 35:18 Hebreo tjälkwo Benoni, e tja song 'li wayo loklo. * 35:18 Hebreo tjälkwo Benjamín, e bor wa orkwo këllë so loklo. Hebreo tjälkwo bor wa orkwo këllë so, e bor wa woydër ara, oblë kjinmo loklo. † 35:21 Hebreo tjälkwo go ga tak beno pjang Israel. Jacob kowëba eni bakoe. ‡ 35:21 Hebreo tjälkwo Migdal Edar, e öng ikklo kjomo loklo.

9-14 Esaú, e Edom tjëyoga data. E beno löng Seir kjokyo dlup shwo lëkong. Ère ba tjëyo tek beno ba irgo. Esaú boyga doglo mya: Ada, Basemat, Aholibama.

Ada tjok ga Esaú wa domer kjlara ko Elifaz. Elifaz, e wapga domerga ko eni: Temán, Omar, Zefo, Gatán, Cenaz. Elifaz boy oblë ba parkaga wleniyo ko Timná tjok ga wa domer kjlara ko Amalec.

Basemat tjok ga Esaú wa domer kjlara ko Reuel. Reuel, e wapga domerga ko eni: Najat, Zera, Sama, Mizá.

Aholibama tjok ga Esaú wapga domerga doglo mya: Jeús, Jalán, Coré. Aholibama, e Aná wa. Aná, e Zibeón wa. Zibeón, e heveo.

15 Esaú tjëyo tek beno ba irgo li tjëyoga ko eni. Esaú wa Ada tjok Elifaz li tjëyo tek ber ba irgo li tjëyoga ère: Temán, Omar, Zefo, Cenaz, 16 Coré, Gatán, Amalec. Epga löng Edom kjokyo.

17 Esaú wa Basemat tjok Reuel li tjëyo tek beno ba irgo li tjëyoga ère: Najat, Zera, Sama, Mizá. Epga löng Edom kjokyo.

18 Esaú wapga Aholibama tjok li tjëyo tek beno ba irgo li tjëyoga ère: Jeús, Jalán, Coré.

19 Esaú tjëyo tek beno ba irgo li tjëyoga, e beno eni.

20 Esaú öötong sök kjok eshkoshko ga nopga löng eshko ko horeoga. Epga domer ko Seir li tjëyo tek beno ba irgo. Seir tjëyoga ère: Lotán, Sobal, Zibeón, Aná, 21 Disón, Ezer, Disán.

22 Lotán, e wapga domerga ko eni: Horí, Homán. Lotán, e dor ko Timná.

23 Sobal, e wapga domerga ko eni: Alván, Manajat, Ebal, Sefó, Onam.

24 Zibeón, e wapga domerga ko eni: Ayá, Aná. Pjlara ga Aná, e shäng ba data öng dëshko ga di bäng wlëna kjrina kjok dogro no llëmshko.

25 Aná, e wa domer kjlara ko Disón, wa walë kjlara ko Aholibama.

26 Disón, e wapga domerga ko eni: Hemdán, Esbán, Itrán, Querán.

27 Ezer, e wapga domerga ko eni: Bilán, Zaván, Acán.

28 Disán, e wapga domerga ko eni: Uz, Arán.

29 Horeo, e tjëyoga ko eni: Lotán, Sobal, Zibeón, Aná, 30 Disón, Ezer, Disán. Epga löng Seir kjokyo.

31 Israel tjëyoga pjlpuga llëm obishko ga Edom so pjlpuga, e ère:

32 Bela, e Dinaba so, Beor wa.

33 Bela wolonoshko ga beno Jobab, e Bosra so, Zera wa.

34 Jobab wolonoshko ga beno Jusán, e Temán so.

35 Jusán wolonoshko ga beno Hadad, e Avit so, Bedad wa. Nopga Madián so zana Bedaddë Moab kjokyo.

36 Hadad wolonoshko ga beno Samla, e Masrecá so.

37 Samla wolonoshko ga beno Saúl, e Rejobot so. Rejobot kjokyo, e buk Éufrates diyo gomyo.

38 Saúl wolonoshko ga beno Baal Janán, e Achbor wa.

39 Baal Janán wolonoshko ga beno Hadar, e Pau so, boy ko Mehitabel. Mehitabel, e mekë ko Matred. Matred, e mekë ko Mezab.

40-43 Edom tjëyoga ko eni: Timná, Alvá, Jetet, Aholibama, Elá, Pinón, Cenaz, Temán, Mibzar, Magdiel, Iram. Epga beno löng kjok kjrina kjrina baíya om go. Esaú beno Edom tjëyoga uunkong data.

37

José, ba shjiyga

1 Jacob beno sök Canaán kjokyo, dëna ba data sökshko. 2 Ère Jacob pjeyoga to tek jong sorë, e lanyo.

José lu pjloglo sak kjwara kjingsho kjäksko (17) ga shäng öng ushko so dë ba shjiyga tjok. Ba shjiyga mekë ko Bilhá, Zilpá, ba data boyga oblë ba parkagaga wleniyo. Llëbo shärye ba shjiygarë owa li roy söya tjwe, le ba data kong.

3 José bukshko ga Jacob* tjlábla kuzong ga José woyde ba datarë ara, ba wapga oblë kjinmo. Ga kong shwong sera kara wolësowae. 4 İya ba shjiygarë ga woyde ba datarë ara ba kjinmo ga İywa lok shjiktëng, tjlë lok ba kong llëme.

5-7 Pjlara ga José yoíno, ga tjlë ba shjiyga kong ga «Tja yoíno llë lër bomi kong. İTja

* 37:3 Hebreo tjlökwo go ga tak beno pjang Israel . Jacob kowëba eni bakoe. Génesis 37.13 eni bakoe.

kuzĩa! Tja yoĩk ga shji uunkong öötong löng bi pakshko ga dwla bo doyo diy löng kjlara ĩ kjrina kjrinae. ĩn ga botoya kojono beno jong bek, ga bomipjõy tek lok botoya zlong, ga kujono ba kong» le.

⁸ Kuya lok ga ĩywa lok shjiktëng ara anmoyõ, ga tjlë ba kong ga «¿Pja wotjlík ga pja ber borwa pjluoy, tjawa ichëp wlo lëpde?» le. Eni ga woydara lok llëm jek këgong ara anmoyõ, yoĩno li kjĩshko, lara ba kong li kjĩshko bakoe.

⁹ E irgo ga José yoĩno jek pjlara obi, ga tjlë ba shjiyga kong ga «Tja yoĩk ga dlo, mok, dbala kop sak kjwara kjingsho kjwara (11) kujono bor kong» le.

¹⁰ Lara ba data, ba shjiyga kongshko ga kuya ba datarë ga iirkorgö, ga tjlë ba kong dbo go ga «¿Pja yoĩno, e llë lokloro? ¿Tja, bop mekë, bop shjiyga, tjawa tjwe löng bop zlong, kujong bop kong wlo lëpde?» le.

¹¹ Ga ĩywa ba shjiygarë shjiktëng erä. Gueniyo yoĩno li woyotjlĩa ba datarë arae.

José soynena ba shjiygarë

¹² Dbar kjwara ga Jacob öng li söra José shjiygarë jek Siquén kjokyo, kjlo sho tjok lishko. ¹³ Eshko ga Jacob tjlë José kong ga «Bop shjiyga löng öng dë Siquén kjokyo. E kjĩshko ga pja nom ba ĩk eshko» le.

Kuya ga «Jöjõ. Tja to ĩk» le.

¹⁴ Kuya ga tjlë ba kong ga «Pja nome. Bop shjiyga löng sorë, bor öng löng sorë ĩp yõtso, ga roy söp bor kong iröng obi» le ba kong, ga ichara jek Hebrón sdamyö lëkong dwayo.

Öötong shäng Siquén kjokyoshko ga ¹⁵ jeno shäng ey. Eni ga domer weno shäng kjlara, ga tjlë ba kong ga «¿Llëye wlëpde shängdo?»

¹⁶ «Tja to shäng bor shjiyga wlëk. ¿Löng öng dë kjone lëp bor kong ga buere?» le ba kong.

¹⁷ Kuya ga tjlë ba kong ga «Opshino to tjän. Gueniyo kuror ga «Shji to Dotán kjokyo» lara lok ëng kong yë» le.

Kuya ga jek ba shjiyga irgo, ga wlëya löng Dotán kjokyo. ¹⁸ ĩya ba shjiygarë pjola dwayo ga ¹⁹ tjlë ëng kong ga «¿Izĩa! Yoĩga döröe. ²⁰ Kjweri kjwe zröy. Pjir ga dbuy di bäng roy, ga uara äya kjloshko sorë lëy eni.

Eshko ga llëye wen ba yo li tjok ĩy» le lok ëng kong eni.

²¹ Kuya ba shjiy Rubéndë ga ba lëng wlike lara. Ga tjlë ba lëmga kong ga «Zröy llëme.

²² Shji srëng kwong llëme. Shji or ië ba go llëm bakoe. Dbuzĩ jer di bapkwo pjlebgwoyo kjwe roy dey» le. Wotjlĩno ga döni ga shiya om go ey dwayo, ga söya jek äär ba data shwoy iröng obi lara. Lara ba lëmga kong eni e kjĩshko.

²³ E irgo ga José öötong shäng ba shjiyga löngshko ga ba shwong pjang ba do go wolësowa li skwara lok ba shjiryo, ²⁴ ga ba lëng li shara lok, dbura jer di bapkwo pjlebgwoyo jong eshko li roshko. Eshko dbaryo ga roy di drete.

²⁵ E irgo ga sirkeno löng ië. Eshko ga ĩya lok ga nopga tek löng träk llëme. Epga Ismael tjëyoga† tek Galaad kjokyo dwayo jongya Egipto kjokyo. Dwlo poshtikklo lö pjleblë söra oblë oblë, ba öng llëbo shgoklo kësks kjing go, dli mokyo söra bakoe. ²⁶ Eni ga Judá tjlë ba pjeyoga kong ga «Shji wotjlík bi kjlara zrök. E irgo ga jney ber miydëba llëm wlo. ¿Llëye shjiy e go? ²⁷ Bi kjlara obi kjĩy ga zröy llëme. Soyney Ismael tjëyoga tek löng wle kong dey» le.

Kuya lok ga «Pjlúe» le lok ëng kong.

²⁸ Llëbo soynega li öötong löng eshko ga José shira ba shjiygarë di bapkwo pjlebgwoyo li roy dwayo, ga soynena Ismael tjëyoga li kong, dbur sho pjluublún kjwo sak pjök (20) äska, ga söra lok to Egipto kjokyo.

²⁹ Rubén tjwe iröng di bapkwo pjlebgwoyo jong lishko ga José wlëya ga drete. Eni ga slatong ara, ga ba shwong dwlëkza tjä tjä erä, woydë ara kjĩshko. ³⁰ Jek äär ba lëmga tjeng lishko ga tjlë ba kong ga «Bi lëng shäng ame. ¿Era llëye shäryër?» le.

³¹ Eni ga öng zröra lok kjlara, ga José shwong li kjrara, shtira öng srëng li go.

³² Pjir ga söra lok jek ba data kong, ga tjlë ba kong ga «Shwong ëre wlënorwa. ¿Bop wa ĩre? ¡Izong!» le.

³³ ĩya ga tjlë ba kong ga «Kjwe bor wa shwong jlöe. Zröra äya kjloshko sorë, ga uarae» le.

† 37:25 Epga kowëba Madián tjëyoga bakoe. Génesis 37.28, 36 eni bakoe.

³⁴ Eni ga Jacob ba shwong dwlëkza tjã tjã, ga shwong pjuno oblë sopok wlo, ga ba wa wolono ga sloywara dbar kop ara. ³⁵ Data slar ëë ga wojeya ba wapga uunkongdë, gueniyo wojer llëme. Slar ëë ba wa kjishko, ga tjëlë ga «Tja wojer llëme. Woyoshrër ÿyado. Tja wolonoshko ga pjir ber eshko» le.

³⁶ E wopro ga José söra Ismael tjëyogarë öötong löng Egipto kjokyo. Eshko ga domer shäng kjlara ko Potifar. E Egipto so pjlyo u daga kägäyo. Ga José soynena lok ba kong.

38

Judá, Tamar

¹ Eshkoshko ga Judá opshino ba pjeyoga shwoy dwayo, öötong sök Adulam kjokyo. Eshko ga domer shäng kjlara ko Hirá, e Adulam so. Ga Judá beno sök ba ushko. ² Domer shäng kjlara eshko obi ko Súaj, e Canaán so. Judá orkwosmono ba wa tjok. ³ E irgo ga ba boy beno shäng kjlaraso llëme. Wa buk kjlara domer, ga koiara Er. ⁴ E irgo ga beno jek shäng kjlaraso llëm obi. Wa buk kjlara domer obi, ga koiara Onán. ⁵ E irgo ga beno shäng kjlaraso llëm jek obi. Wa buk kjlara domer obi, ga koiara Selá. Bukshko ga Judá sök Quezib kjokyo.

⁶ Judá wapga kunoe. Eshko ga walë shäng kjlara ko Tamar. Judá wa domer bäm ÿyo Er li orkwosmona Judaré ba tjok. ⁷ Er, e jëk shäng owa Jehová bokso. E kjishko ga zrörae. ⁸ Eshko ga Judá tjëlë Onán kong ga «Bop shjiy wolono, ga wapga beno llëme. Wa tjeng kjlara bop shjiy ÿ wlo ga pja orkwosmok Tamar tjok kjluwe» le.

⁹ Miyde Onándë ga wapga tjengshko ga epga ber baïya llëm kuzong ga pë ba tjok pjlobi go ga opdë Tamar ber shäng kjlaraso llëm wlo, wapga tjeng ba shjiy kong llëm wlo. ¹⁰ Jehová boksho ga Onán llëbo owa shäryono. E kjishko ga zröra bakoe.

¹¹ Eshko ga Judá tjëlë ba pjlaydo li kong ga «Pja nom bop data ushko iröng obi, gueniyo pja orkwosmok llëm, bor wa Selá öötong këguë ba luyo go guing. Eshko ga orkwosmok bop tjok ga pjluë» le. (Woyotjlïya Judaré ga Selá wolon ba shjiyga dik bakoe le.) Eni ga Tamar to jek beno sök ba data ushko iröng obi.

¹² Lu to jek kop ara ga Judá boy wolonoe. Soyopora pjir ga jekdo shäng Timnat kjokyo, ba kjlara Hirá tjok, ba öng zok shtagaga löng lishko.

¹³ Judá jek Timnat kjokyo, ba öng zok shtë wlo li miydara ba pjlaydorë pjire.

¹⁴ Judá wa Selá öötong kësbang ëmdë ga orkwosmoyde ba tjok llëm obi. E kjishko ga ba syä shwongyo skwara, doyono oblë, kä kjingono pjir, ë miydëba llëm wlo. Pjir ga jek llet sirkeno sök Enayin kjokyo soyozlong, e ber buk irbo jek jong äär Timnat kjokyo li sor go.

¹⁵ Judá jek shäng irbo bäng ga ÿya ga walë sök eshko kjlara. Wotjlïno ga walë to shäng opsoynek domerga oblë oblë kong wleniyo lara, kä kjingono pjir kjïy. ¹⁶ Walë, e ba pjlaydo miydara llëm kjishko ga jek öötong shäng ba shwoy ga tjëlë ba kong ga «¿Tja pë bop tjok ga buere?»

«¿Pja pë bor tjok wleni ga äska llëye twëp bor kong?» le.

¹⁷ Kuya ga tjëlë ba kong ga «Shwling ushko so ichër tjwe bop kong kjlara» le.

Kuya ga tjëlë ba kong ga «jölö. Gueniyo woydër ga llëbo twëp kjrina ber tjeng bor tjok, öng lëp li ichorop shrono bor kong guing» le.

¹⁸ Kuya ga tjëlë ba kong ga «¿llëye woydëp?»

«Bop ko jyäglö pjang bop bëngshko ba kjiyo go kjwe twos bor kong. Bop kjorkung kjwe twos bor kong bakoe» le. Kuya ga twara ba kong, pono ba tjok, ga beno shäng kjlaraso llëme. ¹⁹ E irgo ga Tamar to ba ushko, ga ba kä kjingoklo li kjara, ba syä shwongyo li pjuna jek iröng obi.

²⁰ E irgo ga öng ichara Judaré jek ba kjlara Adulam so li tjok, llëbo iara beno tjeng walë tjok li tek twe ba kong iröng wlo. Gueniyo walë li wlëna shäng eshko llëme. ²¹ Eni ga kjakrokara domerga eshko so kong ga «Walë Enayin so shäng kjlara, to shäng opsoynek domerga oblë oblë kong wleniyo. Lunashko ga sök irbo ëre sor go. ¿E kwonllo?»

«Walë eniyo jüshko drete» le lok ba kong.

²² Eni ga Hirá sano jek Judá shwoy iröng obi, ga tjëlë ba kong ga «Walë li wlënor llëme.

Domerga eshko so tjlëno bor kong ga “Walë eniyo jüşhko drete” lara» le.

²³ Kuya ga tjlë ba kong ga «Eni ga ber tjeng wëyë ba tjok, shji joywëba llëm wlo. Miydëp ga shwling ushko so ichoror jek ba kong, gueniyo wlënop llëme» le.

²⁴ Öötong moglo mya dik ga oba tjlë Judá kong ga «Bop pjlâydo Tamar opsoyneno domerga oblë oblë kong, ga beno shäng kjlaraso llëme» le.

Roy kuya ga tjlë ga «¡Shizĩ ey dwayo, ga suzĩal!» le.

²⁵ Tamar shikoba lëbashko ga roy ichara ba kegue li kong, tjlë ga «Pja tjlë bor kegue kong ga “Llëbo tjeng bor tjok ëre sogo ë ga tja shäng kjlaraso llëm ëre baĩa. Ko jyäglo ëre ba kjiyo go is yõtso, sogo ë miydëp wlo. Kjorkung ëre is bakoe” lëp ba kong eni» le.

²⁶ Roy söra öötong, lara Judá kong. Ba llëbo li iya ga tjlë ga «Tamar llëbo shäryono bëye. Llëbo owa li shäryaga tjarë, bor wa Selá orkwosmonor ba tjok llëm kjĩy» le. Eshko jek lëkong ga pono ba tjok ame.

²⁷ Tamar wloshko tjeng dbaryoshko ga wapga tjeng domerga do pjök jekdo.

²⁸ Tjeng döröshko ga chida kjlara orkwo shino bäm go. Eshko ga ba kjimtaga trer srëzrën pjirino ba orkwo go, ga tjlë ga «Ëre buk bäm go» le. ²⁹ Gueniyo orkwo shino jem iröng ga ba kjlarawa orkwo pjrik llëm li buk bäm go. Eshko ga ba kjimtaga tjlë ba kong ga «¿Pja buk bäm go sorë?» le. E kjishko ga koiara Fares.* ³⁰ E irgo ga orkwo pjirira trer srëzrën go li bukshko ga koiara Zera,† ba trer srëzrën li kjishko.

39

José parkono Potifar kong

¹ Eshkoshko ga José söra öötong Egipto kjokyo. Eshko ga domer shäng kjlara ko Potifar. E Egipto so pjluyo u daga kägäyo. José tjwlëga Ismael tjëyoga kong li e. ²⁻³ José sök ba ushkoshko ga Jehovah shäng ba tjok, ga kjimtara ara. Llëbo beno ba kong pjlú erä, ga miyde Potifardë pjire. ⁴ E kjishko ga wotjlëno pjlú ba kjishko, ga kong pak wlëna ba kjimtaga, iara beno shäng ba llëbo tjeng kës ba ushko li daga. ⁵ Dbar eshko jek

lëkong ga José kjishko ga Potifar kjimtara Jehovah ara. Eni ga llëbo uunkong beno pjlú ba ushko, ba kjokshko bakoe. ⁶ Eni ga Potifar, ba llëbo tjeng kës li iara beno tjeng José wloshko. E kjishko ga llëbo oblë woyotjlëya llëm, ba dli eröe.

José, e domer wolësoe. ⁷ Iya Potifar boydë ga worye kjër, ga tjlë ba kong ga «Pja pë bor tjok» le.

⁸ Kuya ga tjlë ba kong ga «¡Llëme! ¡Tja kuzong! Llëbo tjeng kës iara bor pjlurë beno tjeng bor wloshko. Tja shäng na ga woydë llë kjishko llëme. ⁹ Ëye tjwlö ëreshko bor kjinmo drete. Bor pjlú, tja kong llëye wlikayde llëm, pja erö, pja ba boy kjishko. E kjishko ga llëbo owa shäryër wleni Sbö bokso ga äe» le. ¹⁰ Roke walë lirë ba kong dbar kjwobi go ëmdë ga jlö lara llëm, to jek öötong ba zlong bäng llëm bakoe.

¹¹ Dbar kjwara ga José opzrëno jek u roshko, ba pak shäryë wlo. E dbaryo ga ëye ushko drete. ¹² E wopro ga shakza walë lirë pjä ba shwong go, ga tjlë ba kong ga «Pja pë bor tjok» le ba kong. Gueniyo José opdös wles, opshino jek zron i, ga ba shwong beno tjeng walë li wloshko.

¹³ Iya ga José opshinoshko ga ba shwong beno tjeng ba wloshko ga ¹⁴ ba parkagaga rokara ba shwoy, ga tjlë ba kong dbo go ga «Hebreo söra bor lanmarë li, shji ie woydë ber tjwlö llëm oba bokso. Opzrëno jek bor kjër roshko, pë bor tjok dbo go wlo lara. Gueniyo öö loror jlökoyo. ¹⁵ Kuya ga opshino jek zron i, ba shwongda beno tjeng bor wloshko» le.

¹⁶ E irgo ga José shwong li jnena tjeng, ba lanma shrono ushko guing. ¹⁷ Shrono ga lara jek ba kong obi. Tjlë ga «Bop parkaga hebreo sörop jüşhko li opzrëno jek bor kjër roshko, pë bor tjok dbo go wlo lara, tja ber tjwlö llëm oba bokso wlo. ¹⁸ Gueniyo öö loror jlökoyo kjishko ga opshino jek zron i, ba shwongda beno tjeng bor wloshko» le.

¹⁹ Kuya ga iirkono ara. ²⁰ Eni ga ba parkagaga ichara José shak, ie lok ber no shdüzlong uyo roshko wlo. Ga iara beno sök eshko, nopga shduna pjlurë tjeng lishko.

* 38:29 Hebreo tjlokwo Fares, e döktong loklo. † 38:30 Hebreo tjlokwo Zera, e bolo ara loklo.

José sök eshkoshko ga ²¹ Jehovahä shäng ba tjok, ga kjimtara ara. Jehovahä kjishko ga no shdüzlong uyo daga wotjlino pjlu José tjok. ²² Ga iara beno shäng no shdung löng li daga. Llëye shäryëba eshko dö ga ichaga shäng erë. ²³ Jehovahä shäng José tjok, ga kjimtara ara. E kjishko ga llëbo shärye kës li beno pjluë. E kjishko ga José parkë shäng sorë woyotjlïya no shdüzlong uyo daga lirë llëme.

40

Domerga yoïno li pjollgwera Joséré

¹⁻³ Eshko ga Egipto so pjluoyo li parkagaga löng do pjök. Kjlara, e di ioklo söga ba kong, kjlara, e ba pjlung shosho suga. Pjlara ga epga diktong kjishko ga pjlu iirkono ba kong, ichara jek löng ba u daga kägäyo li ushko, bängzaya no shdüzlong uyo roshko wlo, José shdung shäng lishko. ⁴ José iara Egipto so pjluoyo u daga kägäyo lirë beno shäng domerga li dë. Shduna beno löng dbar kop ara eshko.

⁵ Shkër kjwara ga domerga do pjök li yoïno lok oblë oblë, e loklo dö llëme. ⁶ Wëshko ga ïya Joséré tjwe kjok shröngto ga wlëya bë löng woydë arae. ⁷ Eni ga tjlä ba kong ga «¿Pjäy woydë ara ega?»

⁸ «Tjawa yoïno, ga pjollgwega ërë borwa kong llëme. Tjawa woydë ara e kjishko» le lok ba kong.

Kuya ga tjlä ba kong ga «Pjäy yoïno li llë lozï bor kong. Shji yoïk li llë loklo miyde Sbörë pjire. Ga tja kjimte wleni ga lër bomi kong» le.

⁹ Eni ga tjlapga di ioklo söga li tjlä ba kong ga «Tja yoïk ga kjillgwo jong sok kjwara, ¹⁰ lliywono lok mya. Wërbo wen mite, long tyë, e irgo ga ba longgwo opkjlopswë ber bo kwi tjän. ¹¹ Eshko ga pjlu di ioklo li tjeng bor wloshko. Kjillgwo bo li kjrër ga llrur shäng ba di ioklo li roshko. E irgo ga twër pjlu li wloshko» le.

¹² Kuya ga tjlä ba kong ga «Pja yoïno li llë loklo lër bop kong. Kjillgwo sogwo lliywono mya li, e dbargwo mya loklo. ¹³ Dbargwo mya go ga pja shiya pjlorë na dwayo, pja ie ber shäng parkë bop shtoy iröng obi, ba di ioklo sörop ba kong dämär sorë ga söp ba kong ber shäng eni

obi. ¹⁴ Shäryë enishko ga tja woyoshreba. Pja tjlä pjlu kong bor kjishko, tja shiya na dwayo wlo. ¹⁵ Tja ërë lüyotkaraba tek hebre-oga kjokyo dwayo. Tja kjwe shäng ëreshko llëm gueniyo. Llëye owa shäryoror llëm, tja shäng jushko wlo» le.

¹⁶ Kuya tjlapga pjlung shosho suga lirë ga ba kjlara yoïno li pjollgwera beno pjlu ba kong ga tjlä José kong ga «Tjara yoïk ga shing kjwo mya, roshko pjlung shosho suk pjir, iak tjeng ëng kjing ëng kjing bor dlu kjing go. ¹⁷ Shing tjeng kjwara ba kjing go li, roshko pjleblë sho tjeng oblë oblë pjlu kong, gueniyo ue sënwarë tjwe jonge» le.

¹⁸ Kuya ga tjlä ba kong ga «Pja yoïno li llë loklo lër bop kong. Shing kjwo mya li, e dbargwo mya loklo. ¹⁹ Dbargwo mya go ga pja shiya pjlorë na dwayo. Ba parkagaga iche bop kä zë tas, ga bop doyora ie lok ber pjang kjor go. Eshko ga bop sho ue lärer» le.

²⁰ Öötong dbargwo mya ga pjlu sök ië ba pjloyoga tjok, ba dbar shrëkklo. Eshko ga ba parkagaga ichara ba di ioklo söga li shik, ba pjlung shosho suga li shik bakoe. ²¹ Di ioklo söga li iara beno shäng parkë ba shtoy iröng obi, ba di ioklo söra ba kong dämär sorë ga söya ba kong eni obi. ²²⁻²³ Gueniyo pjlung shosho suga lira, ba parkagaga ichara ba zrök.

Lara Joséré ba kong sorë li shäryono uunkong eni ëmdë ga José woyoshrra pjlu di ioklo söga lirë llëme.

41

Egipto so pjluoyo yoïno li pjollgwera Joséré

¹ Lu pjloglo pjök irgo ga shkër kjwara ga Egipto so pjluoyo yoïk ga shäng Nilo diyo kjako. ² ïya ga sögla wen tëm di roy dwayo doglo kjäk (7), wolëso, kjlo dike. Opshino ga jek tjeng kjlo sho uë jonge. ³ E irgo ga sögla wen tëm di roy dwayo doglo kjäk (7) obi, kjlo owa, slosloe. Tëm shrono tjeng kjlo dik li zlong bäng, ⁴ ga döni ga sögla kjlo dik li uara sögla sloslo lirë drete.

Eshko ga pjlu li wolleno buk ga ⁵ pono jek obi. Ga yoïno jek obi. ïya ga dwla weno jong sok kjlara, boryono lok tjung wolëso, pjloglo kjäk (7). ⁶ E irgo ga weno

sok kjlara obi, boryono lok pjloglo kjäk (7) obi, gueniyo owa, pira pjluk kjlikyorë beno kluktënge. ⁷ Ga bo pjlu li uara bo owa lirë drete. Eshko ga pjlu wollenoshko ga «Tja buk yoïkdo» le.

⁸ Wëshko kjok shröngto ga woyotjlïya ara kuzong ga ba parkagaga ichara ybi löng kjlobi kjok eshko li rokë, nopga kjok miydë ara li rokë bakoe. Shrono lok ga yoïno llë lara ba kong, gueniyo pjloïlgwega ërë ba kong llëme. ⁹ Eni ga ba di ioklo söga li tjilë ba kong ga «Woyoshër kjlay ga tja opshäryono owa. ¹⁰ Kjudäbäshko ga pja iirkono pjlung shosho suga kong, bor kong bakoe. Eshko ga tjawa ichorop bop u daga kägäyo ushko, tjawa bängzaya no shdüzlong uyo roshko wlo. ¹¹ Shkër kjwara ga tjawa yoïno oblë oblë, e loklo dö llëme. ¹² Tjawa löngshko ga domer shäng kjlara hebreo. E bop u daga kägäyo parkaga. Tjawa yoïno li lororwa ba kong ga pjloïlgwera borwa kong pjire. ¹³ Lara borwa kong sorë ga shäryono eni. Tjara shrono iröng bor pakshko, bor kjlarara zröra loke» le.

¹⁴ Kuya ga no ichara José rokë, ga shira no shdüzlong uyo roshko dwayo jekdo. José kä shtono, shwong kjlopswono, doyo-no pjir ga jek pjlu shwoy.

¹⁵ Eshko ga pjlu tjilë ba kong ga «Tja yoïno pjlara ga pjloïlgwega ërë bor kong llëme. Roy kuror ga pja yo pjloïlgwek pjluë» le.

¹⁶ Kuya ga tjilë ba kong ga «E lak tjarë llëme. Gueniyo pjloïlgwega Sbörë ber pjlu bop kong» le.

¹⁷ Kuya ga tjilë ba kong ga «Tja yoïk ga tja shäng Nilo diyo kjako. ¹⁸ Ìnor ga sögla wen tëm di roy dwayo doglo kjäk (7), wolëso, kjlo dike. Opshino ga jek tjeng kjlo sho uë jonge. ¹⁹ E irgo ga sögla wen tëm di roy dwayo doglo kjäk (7) obi, kjlo owa, slosloe. Sögla ìntë Egipto kjokyo kjlo owa eni llëme. ²⁰ Eshko ga sögla kjlo dik li uara sögla sloslo lirë drete. ²¹ Uara pjir ëmdë ga bë löng sloslo sorë ga beno löng eni obi. Eshko ga tja wolleno buk ga ²² tja pono jek obi. Ga tja yoïno jek obi. Ìnor ga dwla weno jong sok kjlara, boryono lok tjung wolëso, pjloglo kjäk (7). ²³ E irgo ga weno sok kjlara obi, boryono lok pjloglo kjäk (7) obi, owa, pira

pjluk kjlikyorë beno kluktënge. ²⁴ Ga bo pjlu li uara bo owa lirë drete. Loror ybipga kong, gueniyo llëye miyde lok llëme» le.

²⁵ Kuya ga tjilë pjlu kong ga «Pja yoïno pjloglo pjök, e llëbo kjrinaso loklo döe. Llëye shärye Sbörë bong kjönma li, e layde bop kong. ²⁶ Sögla doglo kjäk (7) wolëso li, dwla bo pjloglo kjäk (7) wolëso li, e lu pjloglo kjäk (7) loklo pjöyikong. Pja yoïno pjloglo pjök li, e llëbo kjrinaso loklo döe. ²⁷ Sögla doglo kjäk (7) owa, sloslo li, dwla bo pjloglo kjäk (7) owa, pira pjluk kjlikyorë beno kluktëng li, e lu pjloglo kjäk (7) pjli tjwe ara loklo pjöyikong. ²⁸ Lër shäng bop kong sorë ga shäryë eni. Llëye shärye Sbörë bong kjönma li, e layde bop kong. ²⁹ Lu pjloglo kjäk (7) ga dli wen tjwe Egipto kjokyo träk llëme. ³⁰ E irgo ga lu pjloglo kjäk (7) obi ga pjli tjwe träk llëme. Eshko ga dli ara dbaryo woyojekoba, nopga uunkong löng Egipto kjokyo pjli ara kjishko. ³¹ Pjli tjwe träk llëm kjishko ga dli ara dbaryo li woyoshërëba llëme. ³² Llëye shärye Sbörë bong kjönma le li, e shärye jlökoyo, e dörö bakoe. Pja yoïno pjloglo pjök e kjishko. Pja yoïno pjloglo pjök li, e wen dörö loklo.

³³ »E kjishko ga lër bop kong ga no wlës kjlara kjok miydë ara wleniyo, kjok llgwek pjlu wleniyo bakoe. E ber sök Egipto sopga uunkong ichaga. ³⁴⁻³⁵ Era nopga ichos kjlobö, dli töng wlo. Lu pjloglo kjäk (7), dli tjokshko ga dli wen kjöm pogo li ktringgwo shkëng (5) li ship kjrina, ktringgwo sak kjwara (10) li ship ktring pjök, ktringgwo sak kjwara kjingsho shkëng (15) li ship ktringgwo mya. Shäryëp uun eni. Ga dli ëre jnep ber tjeng dboyë. ³⁶ Lu pjloglo kjäk (7), pjli tjwe arashko ga nopga sëm e go, wolon llëm wlo» le.

José iara pjlorë beno Egipto sopga uunkong kägäyo

³⁷ Kuya pjlorë ga beno pjlu ba kong, ba pjloyoga kong bakoe. ³⁸ Eni ga pjlu tjilë ba kong lok ga «Domer ëre go Sbö Séya. Wlëy oblë pjlu kjweni drete» le.

³⁹ Ga tjilë José kong ga «Ëye kjok miydë ara äär bopoya dik llëme. Ëye kjok llgwek pjlu bopoya dik llëm bakoe. Bop kjok miydë li twaga Sbörë bop kong. ⁴⁰ Pja iër

ber sök bor parkagaga ichaga, Egipto sopga uunkong kägäyo bakoe. Llëye lëp ba kong'li kole'lok. Tja pjlú kjîshko ga tja tjwłö ber bop kjinmo, gueniyo ëye oblë llëme. ⁴¹ Eeri jek lëkong ga pja ber sök Egipto sopga uunkong kägäyo» le.

⁴² Eshko ga pjlú, ba sakkwo ioklo goshko ba jyägłö li döra, iara José sakkwo go. Ga ba nopga ichara ba doyë, shwong ko pjlublún, pjlú tjwłö ara wleniyo go, ga bö pjrikklo shäryak dbur sho shöylör go iara ba bëngshko. ⁴³ E irgo ga ichara opyë pjlú jëkkłö roy. Jek jek lōng ga ba parkagaga ichara öö lë, tjłë ga «İËre José, bi kägäyo!» José iara beno sök Egipto sopga uunkong kägäyo eni.

⁴⁴ E irgo ga pjlú tjłë José kong ga «Tja pjlú ëmdë ga llëye shäryëba wlo ga kjakroke bop kong guing» le. ⁴⁵ Walë shäng kjlara ko Asenat, e Potifera wa. Potifera, e sök On kjokyo. E syöshtaga Egipto so sböpga kong. Eshko ga José koiara pjłurë Zafenat Panea, ga kong Asenat twara beno ba boy. E irgo ga José roy öötong Egipto kjokyo kjok kjwang jłkong.

⁴⁶ José lu pjłogłö sak myashko (30) ga söra'lok öötong sök Egipto so pjłuyo shwoy. Eshko ga «Tja toe» le pjlú kong, ga opshino to ba pak shäryë Egipto kjokyo kjok kjwang jłkong. ⁴⁷ Egipto kjokyo ga dli weno ara lu pjłogłö kjäk (7). ⁴⁸ Eshkoshko ga José dli tōno ara Egipto kjokyo kjok kjwang jłkong. Kjrara lōngshko soshko ga dli tōna'lok, ga jnena beno tjeng eshko, u roshko, shtoyo oblë oblë. Shtoyo kjrina kjrina li kjeryo shäryak ak go pjribri kjókshko. ⁴⁹ Dli tōna bayo ara. Shtara ame, beno ara, la sho tjeng dlung kjako wleni kjîshko.

⁵⁰ Pjli tjwe le li bām go ga José wapga domerga do pjök, ba boy Asenat tjok. ⁵¹ Ba wa domer bām İyo bukshko ga José tjłë ga «Tja kjimtara Sbörë, llëbo weno bor kong owa kjōme woyojeror pjir, bor pjeyoga woyojeror bakoe. E kjîshko ga koiër Manasés»* le. ⁵² E irgo ga ba lëng bukshko ga José tjłë ga «Bor kong llëbo weno owa ara

kjok ëreshko. Jüşhko ga bor kong wapga twara Sbörë» le. Koiara Efraín† e kjîshko.

⁵³ Lu to jek kjäk (7), dli ara Egipto kjokyo li dbaryo pjitonge. ⁵⁴ E irgo ga pjli tjwe lu pjłogłö kjäk (7) li soyarae. Lara Joséré sorë ga shäryono eni. Kjok shto oblë oblë dli pjitong drete. Gueniyo Egipto kjokyo ga dli tjok. ⁵⁵ Pjli shrono Egipto kjokyo ga nopga uunkong dli rokono pjlú kong. Eshko ga pjlú tjłë ba kong ga «Pjây to José İk, ga llëye le bomi kong dö li shäryëmi eni» le.

⁵⁶ Pjli shdöktong Egipto kjokyo kjok kjwang jłkongshko ga José dli jneno tjengshko uyo u bäng li döra, dli soyneya Egipto sopga kong wlo, dbar jek ga pjli tjwe ara anmoyö kjîshko. ⁵⁷ Kjok shto oblë oblë dli llëm kjîshko ga nopga tjwe lōng Egipto kjokyo, dli tjwłëk José kong.

42

José shjiyga to jek Egipto kjokyo

¹ Egipto kjokyo dli tjok li miydara Jacobdë, ga tjłë ba wapga kong ga «İPjây ëng İk lōng drëng kar kar egaro? ² «Egipto kjokyo dli tjok» laraba bor kong. Eni ga pjây nom eshko dli tjwłëk, shji wolon pjłirë llëm wlo» le.

³ Eni ga José shjiyga dogłö sak kjwara (10) li to jek'lok Egipto kjokyo dli tjwłëk.

⁴ Gueniyo ga José lëng Benjamín lira ichara ba datarë jek ba shjiyga tjok llëme. Ba data wotjłik ga llëbo wen owa ba tjok kjwe le.

⁵ Pjli shrono ara Canaán kjokyo kjîshko ga Jacob* wapga to dli tjwłëk nopga oblë tjok eni.

⁶ José, e Egipto sopga uunkong kägäyo, shäng dli li soynega bakoe. E kjîshko ga ba shjiyga öötong lōng ba zlong ga kjök tono, kujono bokdo kjlay klung go. ⁷⁻⁸ E José miydara ba shjiygarë llëme. Era ommiy-dono ga ba shjiyga tjwayde lōng. Gueniyo tjłëno ba kong oba oblë wleni, kjang kjange. Tjłë ba kong ga «İPjây kjone so?»

«Tjawa tek Canaán kjokyo dwayo, dli tjwłëga» le'lok ba kong.

⁹ Eshko ga yoİno dënashko ba shjiyga tjok sorë ga woyo tjwe kjlay ba kong. Ga tjłë ba

* **41:51** Hebreo tjłökwö Manasés, e so llëbo woyojek kjoyoe. † **41:52** Hebreo tjłökwö Efraín, e wapga tjok'loklo.

* **42:5** Hebreo tjłökwö go ga tak beno pjang Israel. Jacob kowëba eni bakoe.

kong ga «¿Pjây tek l'öng borwa kjok ëre buk sorë ïga llëmdo?»

¹⁰ «Llëme, Tjlapga. Tjawa bop parkagaga ëre. Tjawa tek l'öng dli tjwlëga. ¹¹ Tjawa uunkong ëre data kjlaraso. Tjawa wotjlik bëy eröe. Tjawa tek l'öng llëbo owa shäryaga bomi kong llëme» le lok ba kong.

¹² Kuya ga tjlä ba kong ga «¡jyö! Pjây tek l'öng kjok ëre buk sorë ïga erä» le.

¹³ Kuya lok ga tjlä ba kong obi ga «Tjlapga, bop parkagaga uunkong ëre epenga döe. Tjawa sak kjwara kjingsho pjök (12), data kjlaraso. Tjawa l'öng Canaán kjokyo. Borwa l'öng chirawa beno sök borwa data tjok. Kjlarara sök borwa tjok ame» le.

¹⁴ Gueniyo kuya ga tjlä ba kong obi ga «Pjây tek l'öng borwa kjok ëre ïk erä. Loror bomi kong eni tjän. ¹⁵ Pjây tjlin ëre go. Lër bomi kong jlökoyo pjlu ko go ga pjây opshik na dwayo llëm, bomi l'öng tek söromi shrono na guing. ¹⁶ Pjây kjlara jek bomi l'öng wlokrë, llamo ber l'öng na, no shdüzlong uyo roshko. Llëye lëmi li jlöre miydër e go. Llëm ga lër jlökoyo ga pjây tek l'öng kjok ëre ïk jlöe» le.

¹⁷ Eshko ga epga bängzara Joséré uunkong tjeng no shdüzlong uyo roshko dbargwo mya. ¹⁸ E irgo ga tjlä ba kong ga «Tja Sbö bangkrë kjishko ga llëye lër bomi kong li shäryëmi eni ga pjây wolon llëme. ¹⁹ Pjây wotjlik bëy jlökoyo wleni ga pjây ëng wlës kjlara, ber shäng na, no shdüzlong uyo roshko wlo, llamo to iröng dli sök bomi pjeyoga kong, ue lok wlo, epga pjli ara kjishko. ²⁰ Bomi l'öng tek sömi bor kong, pjây tjläno bëy jlöre miydër e go wlo. Llëm ga pjây wolon» le.

Kuya lok ga tjlä ba kong ga «Jölö» le. ²¹ E irgo ga tjlä lok ëng kong ga «Shji opshäryono owa bi l'öng tjok. Inoy shäng wosong, gueniyo kjloshtono bi kongshko ga kuroy llëme. Llëbo wen bi kong owa anmoyö ëre e kjishko» le.

²² Ga Rubén tjlä ba kong ga «“Llëye owa shäryëy bi l'öng kong llëme” loror bomi kong. Gueniyo jlö loromi llëme. Wolono kjishko ga potjwlëy l'öng kjwlëe» le.

²³ José tjläkwo pjllölgwega tjok kuzong ga lan l'öng ëng kongshko ga tjläkwo kura Joséré pjir li miydara ba shjiygarë llëme.

²⁴ Eshko ga José opkjono ba shjiyga l'öngshko dwayo tjoksa, ga slatong. Pjir ga tek shrono iröng obi, ga tjläno ba kong obi. Eshko ga Simeón kjara shäng dboy, ga nopga ichara ba pjrik, ba pjeyoga bokshto.

²⁵ E irgo ga José tjlä ba parkagaga kong ga «Domerga ëre dli sho pjangglo, e dlizli dli sho go. Ba dburwa dli sho tjwllëngglo li iozli ber tjeng ba dli sho pjangglo roshko, kjlara ï ïe. Dli twozli ba kong, söya, ue lok irbo wlo bakoe» le. Lara sorë ga shäryara lok eni.

²⁶ Eni ga ba dli sho iara ba shjiygarë ba öng kjing go, ga to lok ey dwayo.

²⁷ Kjër äär slan l'öng, pë wlo lara lishko ga José shjiy kjlara, ba öng sëyashko ga ïya ga ba dburwa iak bë tjeng ba dli sho kjing go.

²⁸ Ga tjlä ba pjeyoga kong ga «Bor dburwa twara lok tek bor kong iröng. ¡jzla! Buk bor dli sho kjing go» le.

Kuya lok ga bangkrara lok ara, opshga-wono l'öng dete erä. Ga tjlä ëng kong ga «¿Llë shäryayde Sbörë bi kong jüni?» le.

²⁹ Öötong l'öng Canaán kjokyo iröng obi ga llëye shäryono ba kong dö li lara lok ba data kong. Tjlä ba kong ga ³⁰ «Domer Egipto so kägäyo tjläno borwa kong kjang kjange. “¿Pjây tek l'öng kjok ëre buk sorë ïga llëmdo? Pjây nopga owa tjwayde l'öng” lara borwa kong eni. ³¹ Tjawa tjläno ba kong ga “Tjawa wotjlik bëy eröe. Tjawa tek l'öng llëbo owa shäryaga bomi kong llëme. ³² Tjlapga, bop parkagaga uunkong ëre epenga döe. Tjawa sak kjwara kjing-sho pjök (12), data kjlaraso. Tjawa l'öng Canaán kjokyo. Borwa l'öng chirawa beno sök borwa data tjok. Kjlarara sök borwa tjok ame” lororwa ba kong eni. ³³ Eshko ga tjläno borwa kong ga “Pjây wotjlik bëy jlö wleni ga pjây ëng wlës kjlara, ber shäng bor tjok na wlo, llamo to iröng dli sök bomi pjeyoga kong, ue lok wlo, epga pjli ara kjishko. ³⁴ Ga bomi l'öng tek sömi bor kong. Eni ga pjây tjläno bëy jlöre miydër e go. Eni ga bomi kjlara li dö, ga pjây to l'öng llëbo tjwlëk kjok ëreshko ga pjluë” lara borwa kong eni» le.

³⁵ Ba dli sho shiya lokshko ga ba dburwa wen tjeng ba roy kjlara i ñe. Eni ga yëy le lok uunkong, ba datarë bakoe. ³⁶ Eshko ga Jacob tjlë ba kong ga «¿Tja iëmi ber shäng wapga dret wlore? José sök bi tjok ame, Simeón bakoe. ¿Benjamín sömi woydë sharare? Ber song'li tja» le.

³⁷ Eshko ga Rubén tjlë ba data kong ga «Benjamín ichos jek bor tjok. Miydaga ber tjarë. Sör tjwe bop kong iröng obi. Sör tjwe llëm ga bor wapga do pjök zröp ga pjlúe» le.

³⁸ Gueniyo kuya ga tjlë ba kong ga «Bor wa jek bomi tjok kjone llëme. Ba kjlara José wolono, beno shäng kjlara kjwe erä. Llëbo wen ba kong owa irbo wleni ga tjlapga ëre wolono woydorbo ga wloyo pjäydë» le.

43

Benjamín söra lok jek Egipto kjokyo

¹ Dbar jek ga pjli tjwe ara anmoyō. ² Dli söra li uara lok pjir ga Jacob tjlë ba wapga kong ga «Pjäy to dli tjwlëk bi kong Egipto kjokyo obi» le.

³⁻⁵ Eshko ga Judá tjlë ba kong ga «Domer shäng këm tjlëno borwa kong wëlle. “Bomi lëng tek sömi tjwe na llëm ga pjäy tjwe bor ik na llëme” lara borwa kong eni. E kjishko ga Benjamín ichëp jek borwa tjok ga tjawa jek dli tjwlëk. Llëm ga tjawa jek llëme» le.

⁶ Kuya ga tjlë ba kong ga «¿Llëbo shäryëmi bor kong owa ara ega? ¿Pjäy lëng shäng kjlara lëmi domer e kong llëno?»

⁷ «Llëbo jakrokara ara borwa kjishko, borwa pjeyoga kjishko bakoe. Tjlëno borwa kong ga “¿Pjäy data tjokde? ¿Pjäy lënga oblë tjokde?” lara eni. Llëbo oblë lororwa ba kong llëme. Dboryororwa eni erä. “Bomi lëng tek sömi bor kong” le borwa kong eni miydororwa llëme» le lok ba data kong.

⁸ Eshko ga Judá tjlë ba data kong ga «Kjwozirwa li ichos jek bor tjok, daga ber tjarë. Shji wolon llëm wlo ga tjawa to dli tjwlëk. ⁹ Ios ber tjeng bor wloshko, ñga ber tjarë, llëye shäryono ba tjok wleni ga jakrokëp bor kong. Sör tjwe iröng llëm ga tja ber pogo tjwlö bop kong ñyado. ¹⁰ Shji löng wor llëm kjwe ga tjawa öör pjloglo pjök tjän» le.

¹¹ Kuya ga tjlë ba kong ga «Llëye shäryako oblë wlo llëme. E kjishko ga dwlo poshtikklo lö pjläblë oblë oblë, or dyo, kjor bo oblë

uako wleniyo, e sömi domer e kong ba sëngglo. ¹² Dbur sözi bayo eni obi. Dbur twara tek tjeng li twëmi ba kong iröng obi, dir i kjwe. ¹³ Bomi lëng kjwe sözi jek bomi tjok. Pjäy nom jekdo, domer li ik. ¹⁴ Sbö, llëye shärye woydë li shärye ga pjlúe. Woydër ga pjäy songe le, pjäy kjimte, bomi kjlara döya wlo, Benjamín döya wlo bakoe. Tja ber wapga dret wlo ga tja beno wapga drete» le.

¹⁵ Eni ga Jacob wapga to jek Egipto kjokyo Benjamín tjok. Domer sëngglo li söra lok jek ba tjok, dburwa lara ba datarë li söra jek bakoe. Eni ga jek öötong löng José shwoy Egipto kjokyo. ¹⁶ Ñya Josére ga Benjamín tek shäng ba shjiyga tjok ga tjlë ba u daga kägäyo kong ga «Domerga kjwe sös jek bor ushko. Sögla zröp kjlara, ga liba. Eeri dlo dluw ga ië lok bor tjok» le ba kong.

¹⁷ Lara ba kong sorë ga shäryara eni. Epga söra jek ba ushko.

¹⁸ Gueniyo bangkjrara lok ara, söya jek José ushko kjishko. Wotjlík lok ga «Shji söya lok jek löng eshko jlö wleni, dbur twara lok tek bi kong iröng li kjishko. Shji shakoba, shji iëba ber löng ba parkagaga tjwlëk löng pjir wleniyo, bi öng wle tjok» le.

¹⁹ Öötong löng José ushko ga epga tjlë ba u daga kägäyo kong ga ²⁰ «Tjlapga, kjupäbäshko ga tjawa öör löng na dli tjwlëk.

²¹ Gueniyo tjawa äär slan löngshko ga borwa dli sho bapkwö jak dörorwa, ga dbur bë tjeng ba roy, kjlara i ñ, uunkonge. Dbur iak tjeng sorë ga sörorwa tek tjeng eni, twërwa bomi kong iröng wlo. ²² Tjawa dbur söno dli sho tjwlëkklo obi. Gueniyo dbur iaga ërë tjeng eshko miydërwa llëme» le.

²³ Kuya ga tjlë ba kong ga «Pjäy woydë llëme. Llëye bangkjreëmi llëme. Dli tjwlënomi, e dburyo kjroror. Dbur beno tjeng bomi dli bapkwö roy li iak bomi Sbörë, e bomi data Sbö bakoe» le. Eshko ga Simeón shira, söra jek öötong ba pjeyoga tjeng lishko.

²⁴ E irgo ga söra jek uunkong José u roshko, ga kong di twara, dre shkwë e go wlo. Ba öng sëna pjir bakoe. ²⁵ Kura lok ga José tjwe ië ba tjok kuzong ga koshe löng. E

wopro ga ba sèngglo söra li poshäryara tjeng ba kong.

²⁶ José jek äär ushko ga ba sèngglo söra li twara lok ba kong, ga kjök tono, kujono bokdo kjlay klung go. ²⁷ Eshko ga José tjlë ba kong ga «¿Pjây yonde? Pjây tjlë bor kong ga bomi data tjlablae. ¿Sök yonde?»

²⁸ «Tjlapga, borwa data sök yone» le lok ba kong, ga kä dono jek obi.

²⁹ Ba shjiyga kjing iya Joséré. Benjamín, ba lèng data, mekë kjlaraso li iya ga tjlë ga «¿Bomi lèng lëmi kjupä kjwere?» le. Ga tjlë Benjamín kong ga «Pja miydaga ber Sbörë» le ba kong.

³⁰ Ba lèng iya ga wopjlú anmoyö, slarwö erä. Eni ga opzrëno jek maling ba kjër roshko, ga slatong ba lèng kjishko.

³¹ Woroyono pjir ga bokkwo shkwono, opshino, ga tjlë ba parkagaga kong ga «Dli shizä» le.

³² Eshko ga José kong dli shira lok dboy, Jacob wapga kong dboy, Egipto sopga kong dboy bakoe. Egipto sopga kong ga hebreoga tjwlö llëme. E kjishko ga ië lok ba tjok llëme. ³³ Ba shjiyga ichara Joséré sirkeno tjeng ba gomyo ba këguëyo äär jong ba lèng mite go. E kjishko ga epga opshgawono, ga ëng ik lóng drëng erä. ³⁴ Sëna Joséré ba dli baiya. Ga Benjamínda sëna ara, ba shjiyga kjinmo. José iono ba pjeyoga tjok, ga uunkong beno lóng woowa llëme.

44

José di ioklo

¹ E irgo ga José tjlë ba u daga kägäyo kong ga «Domerga ëre dli sho pjangglo, e dlis dli sho go. Ba dburwa dli sho tjwlëngglo li ios ber tjeng dli sho pjangglo li roshko, kjlara ië. ² Bor di ioklo shäryak dbur sho pjublún go li ios ber buk ba lèng dli sho pjangglo li roy, ba dbur dli sho tjwlëngglo wle ios ba roy bakoe» le. Lara ba kong sorë ga shäryara eni.

³ Wëshko kjok shröngto ga José ba pjeyoga ichono to iröng obi ba öng tjok. ⁴ Jek lóng pjola llëm obi ga José tjlë ba u daga kägäyo kong ga «Pja nom domerga jek lóng yë irp-jang. Dosharop ga pja tjlë ba kong ga “¿Pjây kjimtak pjlu ga tjwlëmi owa ega? ¿Di ioklo

shäryak dbur sho pjublún go, e lüyotkoromi ega? ⁵ E bor kägäyo di ioklo. E ba llëbo miydoklo. Pjây llëbo owa shäryono” lëp ba kong eni» le.

⁶ Kuya ga to jek ba irgo, ga doshara ga llëye lara Joséré ba kong li lara ba kong pjire. ⁷ Kuya lok ga tjlë ba kong ga «Tjlapga, ¿pja tjlë borwa kong eni ega? E shäryororwa llëme. Borwa kong ga e shäryako llëme. ⁸ Tjawa tek lóng iröng Canaán kjokyo dwayoshko ga dbur wlënorwa borwa dli sho pjangglo roshko li tyororwa bomi kong iröng. ¿Eni ga era bop kägäyo dbur sho lüyotkërwa sorë? ⁹ Di ioklo wen tjeng ë tjok ga e wolon wlo, tjawa ber lóng bomi parkagaga tjwlëk lóng pjir wleniyo bakoe» le.

¹⁰ Kuya ga tjlë ba kong ga «Pjlúe. Shäryër eni. Gueniyo wen tjeng ë tjok ga ber shäng bor parkaga tjwlëk shäng pjir wleniyo, llamo to iröng ga pjluë» le.

¹¹ Ba dli sho pjangglo lona lok töshko, ga kjak döra lok jekdo. ¹² Roína José u daga kägäyorë ba shjiy këguë i äär jong ba lèng mite i go, ga di ioklo li wlëna buk Benjamín dli sho pjangglo roy. ¹³ E kjishko ga ba shwong dwlëkza lok tjä tjä erä, woydë lok ara kjishko. Eshko ga ba llëbo poyona ba öng kjing go, ga sano jek José shwoy iröng obi.

¹⁴ Judá, ba pjeyoga öötong lóng José ushko ga José sök eshko obi. Eni ga kjök tono lok, kujono bokdo kjlay klung go. ¹⁵ Eshko ga José tjlë ba kong ga «¿Llëye shäryoromiro? ¿Tja ëre llëbo miydoklo tjok miydëmi llëmdo?» le.

¹⁶ Kuya Judaré ga tjlë ba kong ga «¿Llëye lërwa? ¿Tjawa llëbo owa shäryono llëm ga pinwa bop kong sorë? Llëbo shäryororwa owa li iara Sbörë beno ikoba wëlleë. Tjawa lóng na. Tjawa bop parkagaga tjwlëk lóng pjir wleniyo, borwa lèng bop di ioklo söga kjwe tjok bakoe» le.

¹⁷ Gueniyo kuya ga tjlë ba kong ga «Eni llëme. Di ioklo tjeng ë tjok ga e ber shäng bor parkaga tjwlëk shäng pjir wleniyo. Pjâyda to jek iröng ushko ga pjluë. Pjây barwaga ërë llëme» le.

Judá tjlëno José kong Benjamín kjishko

¹⁸ Era eni ga Judá jek José zlong bäng, ga tjlê ba kong ga «Tjlapga, ¿tja tjlê bop kong sira tjoksa ga buere? Pja iirkê bor kong llême. Pja tjwłō ara bor kong, Egipto so pjluyo dik. ¹⁹ Pja tjlêno borwa kong ga «¿Pjây data tjokde? ¿Pjây lêmga oblê tjokde?» lorop borwa kong. ²⁰ Eshko ga tjawa tjlê bop kong ga «Borwa data, e tjlablae. Ga tjawa lêng shäng kjlara mite obi. E bukshko ga borwa data tjlablae. Ba meyo li tjok ga wapga tjeng do pjök, gueniyo kjlara shinmotkonoe. E kjishko ga ba wa beno shäng li woyde borwa datarê ara» lërwa bop kong eni.

²¹ »Eshko ga pja tjlê borwa kong ga «Bomi lêng tek sömi bor kong in wlo» lëp. ²² Ga tjawa tjlê bop kong ga «Kjwozirwa ba data rayê ber tjoksa ga äe. Raye ber tjoksa ga wolon» lërwa. ²³ Gueniyo pja tjlê borwa kong ga «Bomi lêng tek sömi na llêm ga pjây tjwe bor ik na llême» lëp. ²⁴ Tjawa jek äär iröng borwa data shwoy ga llêye lorop borwa kong li lororwa ba kong pjire.

²⁵ »Eshko ga borwa data tjlê borwa kong ga «Pjây nom iröng dli sho tjwłêk sira» le. ²⁶ Gueniyo tjawa tjlê ba kong ga «Tjawa yorke borwa lêngdê llêm ga tjlapga sök, e inwa ga äe» lërwa ba kong.

²⁷ »Kuya ga tjlê borwa kong ga «Miydëmi pjłú ga bor boy, e wapga do pjök bor tjok. ²⁸ Kjlara to bor shjiryo dwayo, ga sök bor tjok ame. Miydër ga uara äya kjłoshko sorê. ²⁹ Era ba lêng kjwe söromi to bor zlong dwayo ga llêbo weno ba kong owa bebi wleni ga tja wolon woydorbo. Eshko ga wloyo ber pjâyde» le.

³⁰⁻³¹ »E kjishko ga bor lêng woyde bor datarê ara ba pjlugwo baıya wleni. Kjwozirwa, e äär borwa tjok iröng llêm ga borwa data, e wolon woydorbo. Enira wloyo ber tjawarê. ³² Tja tjlêno bor data kong ga «Ios ber tjeng bor włoshko, İga ber tjarê. Llêye shäryono ba tjok wleni ga kjakrokêp bor kong. Sör tjwe iröng llêm ga tja ber pogo tjwłō bop kong İyado» loror.

³³ »E kjishko rokêr bop kong sira ga tja ios ber shäng bop parkaga tjwłêk shäng pjir wleniyo, kjwozirwa kjwe shtoshko. Ga ichos jek ba shjiyga tjok sira. ³⁴ Tja jek äär

iröng bor data shwoy ba tjok llêm ga äe. Bor data sök woydê, song, e in woydê llême» le.

45

José oppino ba pjeyoga kong

¹⁻³ Eshko ga José slarwō, ga tjlê ba parka-gaga lōng li kong ga «¿Pjây opshis uunkong na dwayo!» le, ga beno shäng tjoksa ba pjeyoga tjok, ga slatong jlōkoyo. Kuya Egipto sopga lōng kjoko lirê ga roy shdōra öötong uunkong kong, öötong Egipto so pjluyo ushko bakoe.

Eshko ga José tjlê ba pjeyoga kong ga «Tja José. ¿Bor data sök sêre?» le. Kuya lok ga beno lōng sêya llême. Dborye lok ga äe. Tjlōkwo drete.

⁴ Eshko ga José tjlê ba kong ga «Pjây tek bor zlong sira» le. Ga tjlê ba kong obi ga «Bomi lêng soynenomi Egipto sopga kong dgue, e tja José. ⁵ Gueniyo ga pjây woydê llême. Tja wloyo pjâyde llême. Tja ichara Sbörê na bomi bäm go, nopga kjimtê, wolon llêm wlo.

⁶ »Pjli ara kjok ëre kjing go lu pjloglo pjök tjän. Kjwe lu pjloglo shkëng (5) obi ga dli llê wen llêm, llêye dguëy ga wen llêm bakoe. ⁷ Gueniyo tja ichara Sbörê bomi bäm go, bomi kjimtê, pjây wolon llêm wlo, bomi tjëyo tek ber bomi irgo li wen wlo. Shäryara Sbörê oblê, ba dbo kësbang go. ⁸ Tja ichaga Sbörê na, pjâyde llême. Tja iara beno shäng Egipto so pjluyo dboryaga, ba u daga kägäyo, Egipto sopga uunkong ichaga bakoe.

⁹ »Pjây nom maling bor data shwoy, ga pjây tjlê ba kong ga «Bop wa José tjlê ga «Tja ichara Sbörê beno shäng Egipto so kägäyo. Pja tek bor ik wop äe. ¹⁰ Pja ber sök Gosén kjokyo, bop wapga, bop tjërğa, bop öng, bop llêbo tjeng kës li tjok. Eni ga pja ber sök bor soshko. ¹¹ Ereshko ga pja sën dli, bop pjeyoga uunkong tjok, pjây pjli kuk llêm wlo, dli llêm kjwe lu pjloglo shkëng (5) obi kjishko» le Josêrê» lëmi ba kong eni.

¹² »Miyde bor lêng Benjamındê, pjây om-miydê bebi ga tja José jlōkoyo. Tja tjlêno li kuromi uunkong. ¹³ Tja sök na, tja tjlapga dbo kësbang, tja parkê sök sorê li lanyotkëmi bor data kong. Llêye İnomi na

dö li lëmi ba kong pjir bakoe. Pjây nomo. Bor data tek sömi wop äe» le.

¹⁴ Eshko ga José, Benjamín, e ëng popjluno lok, ga slatong wop ara ëng tjok. ¹⁵ Eshko ga ba pjeyoga uunkong lõ shira,* slatong ba tjok. E irgo ga ba pjeyoga woroyono, tjlëno ba tjok.

¹⁶ José pjeyoga shrono lõng li roy kuya pjlurë ga beno wopjlú, ba pjloyoga uunkong tjok. ¹⁷ Eni ga pjlú tjlë José kong ga «Lëp bop pjeyoga kong ga dli sho ie lok ba öng kjing go, ga to Canaán kjokyo, ¹⁸ ga bop data, ba pjeyoga tek söya bor kong. Egipto kjok pjlúyo twër ber ba kong, Egipto dli pjlúyo twër ba kong, ue wlo bakoe. ¹⁹ Ichos jek na dwayo jëkklo sök, ba boyga sökklo, ba wapga sökklo, bop data sökklo bakoe. ²⁰ Wotjlik lok ba llëbo ber li kjishko llëm, llëbo pjlúyo tjeng Egipto kjokyo ëre twër ber ba kong kjishko» le.

²¹ Shäryara Jacob† wapgarë eni. Ba jëkklo lara pjlurë li twara Josërë ba kong, dli ichara, ue irbo wlo bakoe. ²² Shwong twara tjaqlën ba shiyga kong. Gueniyo Benjaminda kong dbur sho pjlublún twara kjwo sak dbaw pjloglo mya (300), shwong twara kjringswo shkëng (5) bakoe. ²³ Ba data kong öng llëbo sökklo ichara sak kjwara (10) llëbo pjlúyo tjeng Egipto kjokyo tjok, öng doglo sak kjwara (10) obi dli sho tjok, ue irbo wlo. ²⁴ «Tjawa toe» le lokshko ga José tjlë ba pjeyoga kong ga «jölö. Pjây nome. Pjây ëngkjwë ëng tjok irbo llëme» le ba kong.

²⁵ Eni ga opshino jek Egipto kjokyo dwayo, öötong lõng Canaán kjokyo, ba data Jacob sökshko. ²⁶ Iya lok ga tjlë ba kong ga «jJosé sök sël jE tjlapga tjwlo kësang, Egipto so kägäyo!» le lok ba data kong, gueniyo tjlökwo kjrara llëm, yëy le erä. ²⁷ Gueniyo llëye lara Josërë kjöme li kura. Ga ina ga jëkklo ichara Josërë jong ba wlokjroklo. Eni ga beno wopjlú, ²⁸ ga tjlë ga «jJölö! Era miydër ga José sök sël. Tja wolontë llëm obi ga tja to ba ik» le.

* **45:15** Lõ shik, lanyo, e tak pjang Génesis 27.26 go. † **45:21** Hebreo tjlökwo go ga tak beno pjang Israel . Jacob kowëba eni bakoe. * **46:1** Hebreo tjlökwo go ga tak beno pjang Israel . Jacob kowëba eni bakoe. Génesis 46.2, 8-15, 30 eni bakoe.

46

Jacob to jek Egipto kjokyo ba pjeyoga tjok

¹ E irgo ga Jacob* opshino to jek Egipto kjokyo ba pjeyoga tjok, ba llëbo uunkong tjok bakoe. Jek öötong lõng Berseba kjokyo ga öng zröra, sho sura, pjono dret, ba data Isaac Sbö poshrëkklo. ² E shkëyo ga Sbö weno shäng ba kong yoshko wleni, ga tjlë ba kong ga «jJacob!»

«jLlë?, Tjlapga» le ba kong.

³ Tjlë ga «Tja Sbö, tja bop data Sbö. Pja jek Egipto kjokyo ga llëye bangjrëp llëme. Kjok eshko ga bop tjëyo tek ber bop irgo li iër ber tjëyo kësange. ⁴ Tja jek shäng bop tjok eshko. Llono ga bop tjëyoga shir ey dwayo, ga tek sör na iröng obi. Ga pja wolonshko ga José sök bop zlong bäng» le.

⁵⁻⁷ E irgo ga Jacob iara ba wapgarë opyë sök jëkklo ichara Egipto so pjluyorë ba kong li roshko, ba pjlaydoga, ba tjërga tjok. Ga Jacob opshino to ey dwayo ba tjëyo tek beno ba irgo uunkong li tjok. Ba öng, ba llëbo uunkong wlëna Canaán kjokyo li söra jek ba tjok Egipto kjokyo.

⁸⁻¹⁵ Jacob tjëyo tek beno ba irgo li öötong lõng Egipto kjokyo ko lok eni. Epga beno lõng Israel tjëyoga.

Lea wapga Jacob tjok, e weno tjeng Padán Aram kjokyo, e ko lok eni. Ba tjëyo tek beno ba irgo li tjok ga beno lõng doglo sak mya kjingsho mya (33).

Rubén, e ba wa domer bäm iyo. Rubén, e öötong ba wapga domerga Janoc, Falú, Jezrón, Carmí tjok.

Simeón, e öötong ba wapga domerga Jemuel, Jamín, Oad, Jaquín, Zojar, Saúl tjok. Saúl, e mekë Canaán so.

Leví, e öötong ba wapga domerga Guersón, Coat, Merari tjok.

Judá, e öötong ba wapga domerga Selá, Fares, Zera tjok. Ba wapga domerga Er, Onán, e wolono beno lõng Canaán kjokyo. Fares, e öötong ba wapga domerga Jezrón, Jamul tjok.

Isacar, e öötong ba wapga domerga Tola, Fuvá, Job, Simrón tjok.

Zabulón, e öötong ba wapga domerga Séred, Elón, Yalel tjok.

Jacob wa walë Dina, e öötong bakoe.

¹⁶⁻¹⁸ Parkaga twara Labándë ba wa Lea kong ko Zilpá li wapga Jacob tjok ko lok eni. Ba tjëyo tek beno ba irgo li tjok ga beno löng doglo sak kjwara kjingsho tjer (16).

Gad, e öötong ba wapga domerga Zefón, Jaguí, Ezbón, Suni, Eri, Arodí, Arelí tjok.

Aser, e öötong ba wapga domerga Imná, Isvá, Isví, Beriá tjok, ba wa walë Sera tjok bakoe. Beriá, e öötong ba wapga domerga Héber, Malquiel tjok.

¹⁹⁻²² Raquel wapga Jacob tjok ko lok eni. Ba wapga tjok ga beno löng doglo sak kjwara kjingsho pkëng (14).

José, e sök Egipto kjokyo ga wapga tjeng domer do pjök ba boy Asenat tjok ko Manasés, Efraín. Asenat, e Potifera wa. Potifera, e sök On kjokyo. E syöshtaga Egipto so sböpga kong.

Benjamín, e öötong ba wapga domerga Bela, Béquer, Asbel, Guerá, Naamán, Ehí, Ros, Mupín, Jupín, Ard tjok.

²³⁻²⁵ Parkaga twara Labándë ba wa Raquel kong ko Bilhá li wapga Jacob tjok ko lok eni. Ba wapga tjok ga beno löng doglo kjäk (7).

Dan, e öötong ba wa domer Jusín tjok.

Neftalí, e öötong ba wapga domerga Yazel, Guní, Jéser, Silén tjok.

²⁶ Jacob, e öötong Egipto kjokyo ba tjëyo tek beno ba irgo li doglo sak tjer kjingsho tjer (66) tjok, ba pjlaydoga tjok bakoe.

²⁷ José wapga tjeng Egipto kjokyo do pjök. Eshko ga Jacob tjëyoga shrono löng Egipto kjokyo doglo sak kjäk (70).

²⁸ Epga jek löng irbo ga Judá ichara Jacobdë jek bäm go José ík, wlokjre tek irbo Gosén kjokyo wlo. Öötong löng eshko li kuya Joséré ga ²⁹ ba parkagaga ichara ba jëkklo poshäryë. E irgo ga José jek ba data wlokjre. Öötong shäng ba data sökshko ga ëng popjluno lok, ga slatong wop ara ëng tjok. ³⁰ Eshko ga Jacob tjlë ba kong ga «Pja ñor om go bor bokkwo go, ga pja shäng së jlöe. Era tja wolon ga pjlú» le.

³¹⁻³² Kuya ga tjlë ba data, ba pjeyoga kong ga «Tja to tjlë pjlú kong ga “Bor data, bor

pjeyoga löng Canaán kjokyo li shrono löng na, ber löng bor tjok wlo. Epga öng daga kjishko ga ba öng, ba llëbo uunkong söra tek ba tjok” lër ba kong. ³³ Pjây roke pjürëshko ga “¿Pjây pak llë?” le bomi kongshko ga ³⁴ pjây tjlë ba kong ga “Tjawa tek chilawa obishko dwayo ga tjawa pak, e öng daga, borwa tjëyoga dëna í dik” lëmi ba kong eni. Eni ga Egipto sopga löng öng dagaga tjok woydë llëm kjishko ga pjây ie ber löng Gosén kjokyo» le.

47

¹⁻² Eshko ga ba pjeyoga kjrara doglo shkëng (5), ga söra jek öötong löng Egipto so pjlyo shwoy, ga tjlë ba kong ga «Bor data, bor pjeyoga tek Canaán kjokyo dwayo li shrono löng Gosén kjokyo ba öng tjok, ba llëbo tjeng kës li tjok bakoe» le. Eshko ga ba pjeyoga li pina pjlú kong, miyde wlo.

³ Eni ga pjlú tjlë ba kong ga «¿Pjây pak llë?»

«Tjlapga, tjawa tek chilawa obishko dwayo ga tjawa pak, e öng daga, borwa tjëyoga dëna í dik. ⁴ Canaán kjokyo pjli ara, borwa öng dli drete. E kjishko ga tjawa to tek ber löng na wlo lërwa. Rokërwa bop kong sira ga tjawa ios ber tjeng Gosén kjokyo» le lok ba kong.

⁵ Kuya ga tjlë José kong ga «Bop data, bop pjeyoga tek shrono ber löng bop tjok wlo le.

⁶ Egipto kjokyo tjeng bop wloshko. Gosén kjokyo, e Egipto kjok pjlúyo kuzong ga twos ba kong, ber löng eshko wlo. Íp ga domerga kjone kjone parkë pjlú ga ios ber löng bor öng dë bakoe» le.

⁷ E irgo ga ba data söra, pina pjlú kong, miyde wlo. Eshko ga Jacob tjlëno beno pjlú ba kong. ⁸ Ga pjlú tjlë ba kong ga «¿Pja lu pjlobi?»

⁹ «Tja lu pjloglo sak dbäw kjingsho sak mya (130) erä. Tja sök shtor llëm, tja jëkko erä, tja songe. Bor data, bor kjokë, e jek to löng shtor llëm bako, gueniyo lu ñno bor kjinmo» le ba kong. ¹⁰ E irgo ga Jacob tjlëno beno pjlú ba kong obi, ga toe. ¹¹ Eshko ga lara pjürë sorë ga shäryara Joséré eni. Egipto kjok pjlúyo twara ba data, ba pjeyoga kong, ber löng eshko wlo.

Kjok, e ber buk Ramsés kjokyo. ¹² Ba pjeyoga uunkong sēna dli bakoe.

José pak shäryono sorē pjli ara dbaryo

¹³ Egipto kjokyo, Canaán kjokyo ga dbar jek ga pjli tjwe ara anmoyō. Nopga wolonto pjirē. ¹⁴ Eni ga dli soynena Josérē Egipto sopga kong, Canaán sopga kong bakoe. Dburyo li jnena tjeng pjlu dbur jnezlongshko. ¹⁵ Dbur pjitongshko ga Egipto sopga tjwe tjlē José kong ga «Tjawa dbur pjitonge. Tjawa sēm dli. Llēm ga tjawa wolon pjirē» le.

¹⁶ Kuya ga tjlē ba kong ga «Pjāy dbur pjitong ga bomi öng sömi bor kong, ga kjlopswēr dli sho go» le. ¹⁷ Eni ga Egipto sopga, ba öng oblē oblē,* e söra José kong, kjlopswe dli sho go wlo. Shäryara eni lu pjlara.

¹⁸ E irgo ga tjwe tjlē José kong obi ga «Llëye jnenwa bop kong ga äe. Tjawa dbur pjitong, ga borwa öng, e beno bopoya. Beno tjawa, borwa kjok erä. ¹⁹ Tjawa iēp wolon llēme. Borwa kjok iēp ber tjoksa llēme. Tjawa tjwlēs, borwa kjok tjok bebi, dli sho āska. Eni ga tjawa ber löng parkē borwa kjok li kjing go pjlu kong. Dwla twos borwa kong, tjawa wolon llēm wlo, kjok ère kjing go nopga tjok obi wlo» le.

²⁰ Pjli tjwe ara anmoyō kjishko ga ba kjok soynena uunkong José kong. Eni ga Egipto kjok tjwlēna Josérē uunkong pjlu kong. ²¹ Nopga uunkong beno löng ba parkagaga tjwlēk löng pjir wleniyo. ²² Gueniyo syōshtagaga Egipto so sbōpga kong, epgara kong dli twe pjlrē iyado. E kjishko ga ba kjok soynena llēme.

²³ E irgo ga José tjlē nopga kong ga «Pjāy tjwlēnor uunkong bomi kjok tjok pjlu kong. Dwla tjeng ère to dguēmia. ²⁴ Gueniyo ba bo kjrozlong dbaryo ga dli tömi li kringgwo shkēng (5) li shimi kjrina pjlu kong, kringgwo sak kjwara (10) li shimi kring pjök ba kong, kringgwo sak kjwara kjingsho shkēng (15) li shimi kringgwo mya ba kong. Shäryēmi uun eni» le.

²⁵ Kuya lok ga tjlē ba kong ga «Pja opshäryono pjlu borwa tjok. Tjawa iorop

wolon pjlishko llēme. E kjishko ga tjawa to ber löng pjlu parkagaga tjwlēk löng pjir wleniyo» le. ²⁶ Eni ga José kjok llgwekklo shäryono kjrina Egipto so kjlobi kong, dwla bo kjrozlong dbaryo ga dli töya li twe lok pjlu kong, lara sorē li eni. Kjok llgwekklo li eeri ga buk eni. Gueniyo syōshtagaga Egipto so sbōpga kong lira llëye twe llēm, ba kjok beno pjlu kong llēm kjishko.

Jacob wolon döröe

²⁷ Israel tjeyoga beno löng Gosén kjokyo, e Egipto kjokyo obi. Kjok shano bayo ara, dbur ara, wapga träk llēm bakoe. ²⁸ Jacob beno sök eshko lu pjloglo sak kjwara kjingsho kjäk (17). Lu ño sak dbāw kjingsho sak pkēng kjingsho kjäk (147).

²⁹ Dbar kjwara ga Jacob† sök sē obishko ga wolon dbaryo woyotjlīya buk. Eshko ga ba wa José rokara, ga tjlē ba kong ga «Tja woydēp jlōkoyo wleni ga los bor kong jlōkoyo ga pja wotjlīk pjlu bor kong, ga tja kjimtēp iyado. Pja kā dos, orkwo ios bor kworbo kjing go, e ber ba jyāglo wlo. Tja jnep ber buk na Egipto kjokyo llēme. ³⁰ Tja wolonoshko ga tja ship Egipto kjokyo ère dwayo, tja sōp āār ber buk bor pjeyoga iak tjengshko» le.

Kuya ga tjlē ba kong ga «Shäryēr eni» le.

³¹ Eshko ga tjlē ba wa kong obi ga «Los bor kong jlōkoyo» le.

Kuya ga tjlē ba kong ga «Lēr bop kong jlōkoyo ga shäryēr eni» le. Eshko ga Jacob kā dono, syōshtono Sbō kong buk ba bukklo kjing go.

48

Jacob tjlōkwo lono beno pjlu José wapga kong

¹ E irgo ga oba tjlē José kong ga «Bop data swlo ara» lēba ba kong. Eni ga José jek ba ik, ba wapga Manasés, Efraín tjok.

² Öötong löng ba shwoy ga «Bop wa José shrono shäng bop ik» lēba ba kong. Kuya ga kojono dbo go, sirkeno sök ba bukklo kjing go, ³ ga tjlē José kong ga «Sbō, llëye shärye woydē li shärye ga pjlu. Sbō weno shäng bor kong Luz kjokyo, e Canaán kjokyo obi.

* **47:17** Öng oblē oblē söra lok li, e kwomgla, öng wlēp ushko so, shwling ushko so, sögla, öng so kwomgla kjoyo dre töshko bakoe. † **47:29** Hebreo tjlōkwo go ga tak beno pjang Israel. Jacob kowēba eni bakoe. Génesis 47.31 eni bakoe.

Eshko ga tjlëno beno pjlú bor kong. ⁴Tjlë ga “Pja iër ber shdär träk llëme. Bop tjëyo tek ber bop irgo li iër ber löng tjëyoga oblë oblë, ga tjë jikong ber löng tjëyo kjrinaso. Kjek ëre twër ber ba kong iyado wlo” le. ⁵Bop wapga Efraín, Manasés, e weno tjeng na Egipto kjokyo, tja tjwayde töntë bop tjok llëm obishko. Epga ber bor wapga onmo wleni, Rubén, Simeón dik. ⁶Pja wapga tjok obi wleni ga epgara bopoya. Kjek tve datagarë ba wapga kong li tve Efraín, Manasédë ba kong, epga ba lëmga kjishko. ⁷Tja jek shäng Padán Aram kjokyo dwayo, Efrata kjokyo ber buk pjola obishko ga bop mekë Raquel wolono bor shjiryo eshko Canaán kjokyo. Eni ga jnenor beno buk irbo jek jong äär Efrata kjokyo sor go” le. (Eeri ga Efrata kjokyo, e ko Belén.)

⁸⁻¹⁰Eshko ga Jacob tjläbla, kjok ïgö pjlú ame. E kjishko ga José wapga miydara llëme. Eni ga tjlë José kong ga «¿Kjwepga kjwe ë?»

«Kjwe bor wapga twara Sbörë bor kong na Egipto kjokyo» le ba kong.

Kuya ga tjlë ba kong ga «Tek sös bor zlong bäng, tjlökwo lër ber pjlú ba kong wlo» le. Eni ga ba wapga söra jek ba kjokë zlong. Eshko ga popjlura Jacobdë, ga lõ shira.*

¹¹Ga tjlë José kong obi ga «Pja ïn ame loror. Gueniyo tja kjimtara Sbörë sök së obi, pja ïnor, bop wapga ïnor bakoe» le.

¹²Eshko ga ba wapga kjara Josërë ba kjokë zlong dwayo, ga kjök tono, kujono bokdo kjlay klung go. ¹³E irgo ga ba wa Efraín shara ba or këlle go, Manasés ba or milë go. Eni ga Efraín beno ba kjokë or milëkong, Manasés ba or këllekong.

¹⁴Gueniyo Jacob orkwo ië ba tjërga kjing goshko ga Manasés, e José wa domer bäm ïyo ëmdë ga ba orkwo këlle li iara beno Efraín kä kjing go, orkwo milë li iara Manasés kä kjing go. ¹⁵Eni ga tjlëno beno pjlú José kong. Tjlë ga «Sbö, e kolara bor data Isaac, bor kjokë Abrahamdë. E bor daga, tja bukshko tek lëkong. ¹⁶Llëbo wen bor tjok owashko ga ba parkaga kjok dogo so,† e bor kjimtaga. Kjwozirga ëre kjimte eni bakoe. Kjwepga kjishko ga tja woyoshrëba,

bor data Isaac, bor kjokë Abraham, e woyoshrëba bakoe. Ba tjëyo tek ber ba irgo li shdär träk llëme» le.

¹⁷Ïya Josërë ga ba data orkwo këlle li iara Efraín kä kjing go ga beno ba kong owa. E kjishko ga orkwo shara, kje Efraín kä kjing dwayo, ie Manasés kä kjing go wlo lara.

¹⁸Ga tjlë ba data kong ga «Data, kjweni llëme. Ba shjiy shäng ëre. Bop orkwo këlle kjwe ios ba kä kjing go» le.

¹⁹Gueniyo kuya ga tjlë ba kong ga «Miydër tjan. Ba tjëyo tek ber ba irgo li äär ber tjëyo kësbang, tjwlö ara bakoe. Gueniyo ba lëngda äär tjwlö ara ba kjinmo. Ba tjëyo tek ber ba irgo li äär ber tjëyoga oblë oblë» le.

²⁰Eshko ga Jacob tjlëno beno pjlú ba tjërga kong. Tjlë ga «Llono ga Israel tjëyoga tjlë ga “Pja kjimte Sbörë ber Efraín, Manasés ï dik” le ber pjlú nopga kong wlo» le. Efraín iara beno Manasés bäm go eni.

²¹E irgo ga tjlë José kong ga «Tja wolon e, gueniyo ga Sböra ber shäng bomi tjok, pjäy kjimte äär iröng obi bomi tjëyoga kjokyo.

²²Tja ëngkwono amorreoga tjok, zanor song, ba kjok ko Siquén li döror. Kjek, e pjlú, owa llëme. E twër ber bop kong erö, bop pjeyoga kong llëme» le.

49

Jacob tjlökwo lono beno pjlú ba wapga kong

¹E irgo ga Jacob, ba wapga rokara uunkong tek ba shwoy, ga tjlë ba kong ga «Llëye wen bomi kong llono li lër bomi kong, miydëmi wlo. ²Pjäy tek löng bor zlong bäng. Tja kuzia. Pjäy bor wapga, pjäy uunkong kjweni. Tja bomi data Israel.

³»Rubén, pja bor wa domer bäm ïyo.

Pja bukshko ga tja dwlas lë jä.

Pja tjwlö ara, dbo ara, bop lëmga kjinmo.

⁴Gueniyo pja domer tjëkso llëm, kä llëm wleniyo.

Pja pono bor boy oblë tjokshko ga

tja iorop beno sök lökshko.

E kjishko ga pja tjwlö bop lëmga kjinmo ame.

⁵»Simeón, Leví, pjäy epenga döe.

* 48:8-10 Lõ shik lanyo, e tak pjang Génesis 27.26 go. † 48:16 Ba parkaga kjok dogo so le li, e Sbö om go layde.

Pjây wotjlik no barwë erä.
 6 Pjây ëng töng l'anshko ga
 tja tön woydë bomi tjok llëme.
 Pjây iirkonoshko ga
 no zrömi äe.
 Öng dre kjungyo zëmi
 llë kjishko llëme.
 7 Pjây iir ara.
 Pjây iir äya kjloshko so wleni.
 E kjishko ga pjây äyoshtër.
 Eni ga bomi tjëyo tek ber bomi irgo li
 ber löng kjok drete.
 Epga shdär ber löng Israel tjëyoga tjrëko.
 8 »Judá, bop moskwoga zam song erä.
 E kjishko ga pja poshrëya bop pjeyog-
 arë.
 Epga kjök tok, kujong bokdo kjlay
 klung go bop kong.
 9 Dbong dli shano, uara pjir ga
 bojong iröng woshtë ba shtoshko.
 Dbo ara kjishko ga
 barwaga erë llëme.
 Judá, pja dbong wleni.
 10 Pja dbo kjaga erë llëm,
 bop kjë döga erë llëm,
 ba sogo shrono om go guing.
 Era kole tjëyoga uunkongdë.
 11 Pja ber sök dli ara, opzang i,
 bop kjor bo pjlyüyo twëp bop öng kong.*
 Pja ää ara anmoyö,
 shwong kwoshkwëp e go ga
 pjir llëm, ber obie.
 12 Pja bok ro srëzrën,
 pja ää ara kjishko.
 Pja kowo pjlyublün,
 pja öng nä dyo ara kjishko.
 13 »Zabulóna ber sök dlung kjako,
 kjong kësks tjwe tyëshko.
 Ba kjok worbo äär jong Sidón kjokyo go.
 14 »Isacarda öng llëbo shgaga dbo ara
 woshtë sök ba llëbo tjok wleni.
 15 İya ga woshtozlong pjlyü kjishko ga
 kojono dbo go jek ba llëbo shguë.
 Eni ga beno shäng oblë parkagaga tjwlëk
 löng pjir wleniyo.
 16 »Danda ba tjëyo llgwek om go,

* 49:11 E kjörkö sho twëy köchi kong wleni.

Israel tjëyoga oblë dik.
 17 Dgur buk irbo sor go.
 Kwomgla jek ba zlongshko ga
 ba dre uakza ga
 no sök ba kjing go li lon.
 Dan, pja bangkjërëba dgur wleni» le.
 18 Eshko ga Jacob tjlä ga «İJehová, tja
 dözong!» le.
 19 Ga tjlä ba wapga kong obi ga
 «Gadda, moskwoga tjwe ba zrök lëshko ga
 epga zäya, irpjäya erë shara.
 20 »Aserda dli ara, uak pjlyü,
 pjlyuga dli dik.
 21 »Neftalíra shwling kjloshko so jek zron
 oojong,
 wapga wolëso wleni.
 22 »Joséra, e kjillgwo jong diksor go,
 bo ara,
 llywë shdär äär di dlupyo wleni.
 23 İywa lok shjiktëng ba moskwogarë,
 könkowo dbuya lok ara ba kjing go,
 twe lok tjötö İyado.
 24 Gueniyo ba sböng shaya jlökoyo, wir
 llëme.
 Orkwo ber golong,
 Jacob Sbö dbo ara kjishko,
 e Israel tjëyoga daga, guëng wleni.
 25 Pja kjimte bop data Sbörë.
 Llëye shärye woydë Sbörë li shärye ga pjlyü.
 Llëbo twe bop kong pjlyü.
 Shunyo iche shrë kjok dogo dwayo,
 diwa iche tur klung roy dwayo,
 pja wapga shdär träk llëm,
 bop öng wapga shdär eni bakoe.
 26 Llëbo weno pjlyü bor kong träk llëm,
 äär jong kjókshko, dlup llë kësks
 kjinmo.
 Llëbo pjlyü li ber bop kong,
 pja bop pjeyo kägäyo kjishko.
 27 »Benjamínda, e shjiti kjloshko so iir ara
 wleni.
 Kjok shröngto ga ba sëng ue,
 kjok sëng ga llamo pjlyorgue» le.

²⁸ Ëre Israel tjëyoga kjtinggwo sak kjwara kjingsho pjök (12). Tjëlökwo lara ba datarë beno pjlú tjëyo kjrina kjrina kong eni.

Jacob wolonoe

²⁹ E irgo ga Jacob tjëlë ba kong ga «Tja wolontoe. Tja wolonoshko ga tja sömi äär ber buk bor pjeyoga iak tjengshko, guëng jong ööng Het tjëyo ko Efrón kjokshko li roshko. ³⁰ E ber buk Macpela kjokyo, Mamré kjokyo gomyo, e Canaán kjokyo obi. Guëng li tjwëlëna Abrahamdë Efrón kong, llëye tjeng eshko li bako, ber buk sak ba pjeyoga kong wlo. ³¹ Abraham, ba boy Sara, Isaac, ba boy Rebeca, e iak tjeng eshko, Lea iak buk eshko bakoe. ³² Kjek buk eshko, guëng jong ööng tjwëlëna Het tjëyoga kong» le.

³³ Tjëlëno eni pjir ga opbuno buk töshko, ga wolonoe.

50

¹ Eshko ga doyo popjlura Joséré, lõ shira,* ga slar ëëe. ²⁻³ E irgo ga no dwlomnega ichara ba data doyo poshtik, an llëm wlo. Shinmo doyo poshtiya lok eshko sorë ga Jacob doyo poshtira lok dbargwo sak pkëng (40) eni.

Jacob soyopora Egipto sopgarë dbargwo sak kjäk (70). ⁴ Sopono lok pjir irgo ga José tjëlë pjlú pjloyoga kong ga «Rokër bomi kong sira ga pjây tjëlë pjlú kong bor kjïshko. ⁵ Pjây tjëlë ba kong ga bor data wolon döröshko ga tja ichara tjëlë ba kong jlökoyo ga «Pja wolonoshko ga pja sör äär ber buk Canaán kjokyo, sak shäryorop om go li roshko» loror. Eni ga rokëmi ba kong ga tja iche bor data jnek. Jnenor pjir ga tja tjwe iröng obi lëmi ba kong eni» le.

⁶ Kuya pjürë ga tjëlë José kong ga «Pja jek ga pjlúe. Rokara bop kong sorë li shäryos eni» le.

⁷⁻⁹ Eni ga José jek ba data jnek, ba pjeyoga tjok. Yorkara tjlapgaga parkë löng pjlú kong kjlobi lirë, pjlú ëngkjwagaga jëk kwomgla go, jëkklo roy tjok. Nopga öör träk llëme. Ba öng, ba wapga chilawa, e iara Jacob pjeyogarë beno tjeng Gosén kjokyo erä.

¹⁰ Dipzono lok Jordán diyo kjwo kalëkong pjir ga öötong löng Atad kjokyo, dwla bo kwota shiya lokshko. Eshko ga woydono lok ara, slatong, kjloshtono ara, Jacob soyopora dbargwo kjäk (7) José tjok. ¹¹ İya Canaán sopga löng eshko lirë ga tjëlë ga «Egipto sopga woydë ara» le. E kjïshko ga kjok eshko koiara Abel Misrayin,† e ber buk Jordán diyo dlo wen tëm shwo lëkong.

¹²⁻¹³ E irgo ga Jacob söra ba wapgarë Canaán kjokyo, iara beno buk guëng jong ööng Macpela kjokyo roshko, Mamré kjokyo gomyo. Guëng li tjwëlëna Abrahamdë Efrón kong, llëye tjeng eshko li bako, ber buk sak ba pjeyoga kong wlo. Llëye lara Jacobdë ba kong li shäryara ba wapgarë eni.

¹⁴ Ba data jnena pjir ga José to jek Egipto kjokyo iröng obi, ba pjeyoga, ba yorkaga uunkong tjok.

José tjëlëno ba pjeyoga kong, woydë lok llëm wlo

¹⁵ Jacob wolono kuzong ga José shjiyga wotjlík ga «José wotjlík bi kong owa dikjoyoe. Llëbo shäryoroy ba kong owa kuzong ga llëbo shärye bi kong owa kjwe» le. ¹⁶ E kjïshko ga no ichara tjëlë ba kong ga «Bop data wolontë llëm obishko ga tjëlë bop shjiyga kong ga ¹⁷ «Pjây tjëlë bop lëng kong ga 'Bop data tjëlëno beno bop kong ga "Bop shjiyga llëbo shäryono bop kong owa li rokër bop kong sira ga epga shdum e kjïshko llëme. Epga jnep kësbange" lara bop datarë bop kong eni' lëmi ba kong" lara. Eni ga roke lok bop kong sira ga epga jnep kësbange, epga bop data Sbö parkagaga» le.

Kuya Joséré ga slar jonge.

¹⁸ Eni ga José shjiyga tjwe löng kjök tono, kujono bokdo kjlay klung go, tjëlë ba kong ga «Tjawa löng ëre, tjawa bop parkagaga tjwëlëk löng pjir wleniyo» le.

¹⁹ Gueniyo kuya ga tjëlë ba kong ga «llëye bangkjrëmi llëme. Tja Sbö llëm, pjây shdun wlo. ²⁰ Pjây wotjlïno llëbo shäryë bor kong owa. Gueniyo bomi wotjlík owa li kjlopswara Sbörë beno pjlú, nopga ara kjimtoklo, wolon llëm wlo. ²¹ E kjïshko ga llëye bangkjrëmi llëme. Pjây kong dli twër,

* **50:1** Lõ shik lanyo, e tak pjang Génesis 27.26 go. † **50:11** Hebreo tjëlökwo Abel Misrayin, e Egipto sopga woydë ara loklo.

bomi wapga kong bakoe» le. Eni ga José tjlěno ba shjiyga kong yōtso, wotōye. Ga epga beno lōng wopjlú, woydono ame.

José wolonoe

²²⁻²⁵ José beno sök Egipto kjokyo ba pjeyoga tjok. Öötong tjlābla, ba wa Efraín tjěrga, e wapga ĩna, Manasés wa Maquir, e wapga ĩna bako, wlokjrara ba wapga wleni. Pjlara ga tjlě ba pjeyoga kong ga «Tja wolon dörōe. Pjāy kjimtaga ber Sbörē. Pjāy shiya na dwayo. Pjāy sōya äär lōng kjok twara Abraham, Isaac, Jacob kongshko. Pjāy tjlēs bor kong jlōkoyo ga pjāy shiya Sbörē na dwayoshko ga bor doyo sōmi jek bomi tjok lozĩ bor kong jlōkoyo eni» le. ²⁶ José lu ĩno öötong sak dbāw kjingsho sak kjwarashko (110) ga wolono buk Egipto kjokyo. E irgo ga ba doyo poshtira, an llēm wlo, ga iara beno buk shinmoga bapkwo roshko.

Rut

Elimélec pjeyoga

¹⁻² Domer shäng kjlara ko Elimélec, boy ko Noemí,* wapga domerga do pjök ko Majlón, Quilión. Elimélec, e efrateo, Belén so. Belén kjokyo, e Judá tjëyoga kjokyo obi. Israel tjëyoga pjlyo lëm obi dbaryoshko ga pjli shrono ara jok eshko. E kjishko ga Elimélec to jek öötong beno sök Moab kjokyo, ba pjeyoga li tjok.

³ Eshko ga Elimélec shinmotkonoe. Ba boy Noemí beno sök eshko, ba wapga do pjök tjok. ⁴ E irgo ga ba wapga orkwosmono walëga Moab so tjok, kjlara ko Orfa, kjlara ko Rut. Gueniyo öötong luyo sak kwara (10) ga ⁵ Majlón, Quilión, e shinmotkono lok. Eni ga Noemí beno sök wa dret, lanma dret bakoe.

Rut, Noemí

⁶⁻⁷ Eshkoshko ga Israel tjëyoga kjimtara Jehovärë, ga pjli dbaryo li pjirae. Roy kura Noemirë eshko Moab kjokyo. E kjishko ga wotjlík to iröng Judá tjëyoga kjokyo obi, ba pjlaydoga do pjök li tjok le. Opshik kjok eshko dwayo kwlëshko ga ⁸ tjlä ba kong lok ga «Pjây nom jek iröng bomi mekëga shwoy. Tja, bor wapga, tjawa woydoromi, kjimtoromi ara. E kjishko ga rokër Jehová kong ga pjây woyde, pjây kjimte eni bakoe. ⁹ Pjây kong lanma wlëya jek obi, pjây ber löng wopjlú bomi ushko wlo» le. E irgo ga lö shira,† tja toe loklo.

Kuya lok ga slar tira lëm, ¹⁰ ga tjlä ba kong ga «Llëme. Tjawa jek bop tjok, bop pjeyoga löng lishko» le.

¹¹ Gueniyo kuya ga tjlä ba kong lok ga «Toguëga, pjây to iröng obi. ¿Pjây jek bor tjok lëmi kjër llëno? Tja wapga orkwosmok bomi tjok wlo ame. ¹² Pjây to iröng bomi ushko. Tja këguë anmoyō, tja orkwosmok obi wlo. Tja kjwe orkwosmono eeri jã, ga wapga domerga weno tjeng bor kong jekdo kjwe ga ¹³ pjây orkwosmok lëm, äär jong epga äär këkboga dbaryo guing llëme. Pjây

jek bor tjok llëme. Llëye weno bomi kong li, e kjange. Gueniyo llëye weno bor kong li, e kjang anmoyō, Jehová opyono shäng bor wloyo kjishko» le.

¹⁴ Kuya lok ga slatong jek obi. Eshko ga Orfa, ba ëm lö shira, ga brikotong toe. Gueniyo Rutda jek pjä ba ëm li go, to rayara llëme. ¹⁵ Eshko ga Noemí tjlä ba kong ga «Bop kjlara kjwe izong. To jek iröng ba pjeyoga löng lishko. To ba sböpga baïya poshrëk iröng obi. Pja to ba tjok dey» le.

¹⁶ Kuya ga tjlä ba kong ga «Pja yorkër woydë jlökoyo.

Tja ichëp bop rayë llëme.

Pja jek kjone ga

tja jek bop tjok eshko.

Pja äär sök kjone ga

tja äär sök bop tjok eshko.

Bop pjeyoga lëp li,

e ber bor pjeyoga bakoe.

Bop Sbö lëp li,

e ber bor Sbö bakoe.

¹⁷ Pja shinmotkë äär kjone ga

tja shinmotkë ber eshko bakoe.

Pja jnekoba kjone ga

tja jnekoba eshko bakoe.

Tja tjlä bop kong jlökoyo ga

shji löng së obishko ga

pja äär kjone pogo ga pja rayër llëme.

Rokër Jehová kong ga

shäryoror eni lëm wleni ga

tja shdüya» le.

¹⁸ İya Noemirë ga raye woydë Rutdë lëm kuzong ga llëye lara ba kong ame. ¹⁹ Eni ga jek lok pjöyikong.

Öötong löng Belén kjokyo ga nopga shdöktong tjlä ara. Walëga eshko so tjlä lok ëng kong ga «¿Kjwe Noemí llëmdo?» le lok eni.

²⁰ Kuya Noemirë ga tjlä ba kong lok ga «Tja kowëmi Noemí ame. Jehová, llëye shärye woydë li shärye ga pjluë. Ga tja iara beno sök woydë ara. E kjishko ga tja kowëmi Mara‡ shara. ²¹ Tja opshino na dwayoshko ga llë pogo woydër li tjok. Gueniyo tja söra Jehovärë tek iröng or rorëe. Opyono shäng bor wloyo. ¿Eni ga tja kowëmi Noemí sorëro?» le.

* **1:1-2** Hebreo tjläkwo Noemí, e wolësowa loklo. † **1:9** Lö shik lanyo, e tak pjang Génesis 27.26 go. ‡ **1:20** Hebreo tjläkwo Mara, e kë ara loklo. Ba kong ga tjlä ga «Tja iara sök kë ara», e «Tja iara sök woydë ara» loklo.

²² Eni ga Noemí opshino tek Moab kjokyo dwayo ba pjláyo Rut, Moab so li tjok. Öötong löng Belén kjokyoshko ga dwla bo kjrozlong dbaryo li soyëba löng kjwlëe.

2

Rut ëng wlëno Booz tjok

¹ Domer shäng kjlara ko Booz, e Elimélec, Noemí lanma dëna li pjeyo. E dbur ara bakoe.

² Dbar kjwara ga Rut tjlä Noemí kong ga «Rokër bop kong ga tja ichos jek oba parkë dwla skok löng lishko. Eni ga ëbo, tja iche kjwe dwla bo beno tjeng ba irgo li töng» le.

Kuya ga tjlä ba kong ga «Jölä, toguë» le.

³ Eni ga Rut jek öötong shäng dwla bo kjrëba löng li irgo. Shäng parkëshko li kjokyo sogo, e Booz, Elimélec li pjeyo.

⁴ Eshko ga Booz tek tjwe shäng Belén kjokyo dwayo ga tjlä ba parkagaga löng li kong ga «Miga. Pjäy kjimtaga ber Jehovahë» le.

Kuya lok ga tjlä ba kong ga «Kjobe. Pja kjimtaga ber Jehovahë bakoe» le.

⁵ Eshko ga tjlä ba parkagaga tjeng li kägäyo kong ga «¿Walë shäng kjwe ë pjeyo?»

⁶ «Kjwe Moab so. Walë to tek Noemí tjok Moab kjokyo dwayo li kjwe. ⁷ Kjok shröngto ga tjlä bor kong ga «Tja ichos dwla bo llë beno tjeng ba skogaga irgo li töng sira» le. Ga «Jölä» lër ba kongshko ga jek parkë, ga beno shäng parkë kjweshko. Woshtono shäng eeri jä ukwang kjwe dorko» le ba kong.

⁸ Eshko ga Booz jek Rut zlong bäng, ga tjlä ba kong ga «Chiya, tja kuzong. Pja dwla bo töng shto oblë llëme. Pja ber shäng jüshko bor parkagaga walëga tjeng wle tjok. ⁹ Domerga to löng dwla bo skok tjeng li töngshko ga pja parkë jek ba irgo. Pja twe lok tjötö llëme loror bor parkagaga domerga kong tjän. Ga pja wodogroshko ga di kjrëp di bapkwö dlina domergarë tjeng wle roy dwayo» le.

¹⁰ Kuya ga kjök tono, kujono bokdo kjlay klung go, tjlä ga «Tja shto oblë so. ¿Bop bokso ga tja pjlúe lëp ega?»

¹¹ «Pja roy kuror uunkong. Bop lanma wolono tek lëkong ga bop ëm, e kjimtëp shäng ara. Bop data, bop mekë, bop kjok, e rayorop pjir, ga pja to tek shrono beno sök nopga miydëp llëm löng li tjok. ¹² Jehovah, e Israel tjëyo Sbö. Pja opyono beno sök ba sjägä dirko wleni, pja de wlo. Eni ga rokër ba kong ga pja potjwlëya, llëye shäryorop li kjishko» le ba kong.

¹³ Kuya ga tjlä ba kong ga «Woydër ga bop bokso ga tja pjlúe lëp iyado. Bop tjlökwö, tja ie dbokjrë jek obi. Tja tjwlö llëm, bop parkagaga walëga tjeng wle dorko. Eni ëmdë ga pja tjlä shäng bor kong yötso, wlëpe» le.

¹⁴ Ga öötong iozlong dloyo goshko ga Rut rokara Boozdë, tjlä ba kong ga «Pja tegö. Pjlung shosho suk pjir wle kjros, ga pös kjillgwo bo dyo shpoä wle go, ga uozong» le. Kuya ga wloktëng sök parkagaga tjeng li tjrëko, ga kong dwla jnena tjeng li twara Boozdë ba kong kjwöböso. Eni ga kjrara, uara beno shäng bö tjung, wopjlú, ga beno obie.

¹⁵ E irgo ga jek dwla skok tjeng li töng obi, ga Booz tjlä ba parkagaga löng li kong ga «lëmi dwla töng kjone pogoshko, töya töng tjeng dluw wleshko ëmdë ga wëyë. ¹⁶ Dwla skomi, tömishko ga lomi pjlöbö pjlöbö, töya bomi irgo wlo. Ga kong llëye lëmi llëme» le.

¹⁷ Eni ga Rut dwla bo töno shäng kjok eshko äär jong kjok sënge. E irgo ga kjwokära bayo gök kësbang tjung wleni kjwo sak kjwara (10).* ¹⁸ E irgo ga söra jek u lok lishko, ga pina ba ëm kong. Dli twara ba kong llamo li shira, twara ba kong, ue wlo bakoe.

¹⁹ İya ga tjlä ba kong ga «¿Eerishko ga pja dwla bo töng shäng kjone? ¿Pja parkë shäng kjone? Pja kjimtara kjok sogo lirë ara kjishko ga rokër Jehovah kong ga e kjimte ara bakoe» le.

Kuya ga tjlä ba kong ga «Tja parkono domer shäng kjlara ko Booz tjok» le.

²⁰ Kuya ga tjlä ba kong ga «Eni ga rokër Jehovah kong ga e kjimte. Jehovah, shji nopga löng së obi li kjimte jlökwö. Nopga wolono tjän li kjimte bakoe. Shji kjimte bi pjeyoga soshko tjeng lirë kjluwe. Ga bi pjeyoga kjlara jüni, e Booz» le.

* **2:17** Göc kësbang tjung wleni kjwo sak kjwara (10), e bayo litro sak pjök (20) dik.

²¹ Eshko ga tjlë ba ëm kong ga «Tja ichara ber shäng eshko, ba parkagaga walëga tjeng li tjok, äär dwla bo kjrozlong dbaryo pjitong guing» le.

²² Kuya ga tjlë ba kong ga «Toguë, pja ber shäng ba parkagaga walëga tjeng li tjok ga ber bop kong pjlúe. Pja jek shto oblë kjwe ga llëbo wen bop kong owa kjwe» le.

²³ Eni ga Rut beno shäng parkë Booz parkagaga walëga tjeng li tjok, dwla bo kjrozlong dbaryo pjitong guing. Gueniyo beno sök ba ëm shwoy.

3

Rut öör dwla kjwokäzlong shtoyo

¹ Dbar kjwara ga Noemí tjlë Rut kong ga «Toguë, pja kong lanma wlën kjlara, pja ber sök shtoyo pjlú wlo. ² Booz, pja parkë shäng ba parkagaga walëga tjeng li tjok, e bi pjeyo. Kuzong. Eeri shkëyo ga to ba dwla kjwokäk. ³ Eni ga pja nom wë, pja poshtis poshtikklo lõ pjlëblë go, ga pja doyos shwong pjlú wleniyo go. E irgo ga pja to parkë shäng lishko, gueniyo pja op-ping wëllë ba kong llëm, äär iono, di iono pjir guing. ⁴ Eshko ga pë buk kjoneshko ga ip yôtso. E irgo ga pja jek ba zlong bäng, ba kjinyoklo dre lëkong li kjëp, ga pja opbuk buk eshko. Eshko ga llëye shäryëp wlo li le bop kong» le.

⁵ Kuya ga tjlë ba kong ga «Llëye lëp bor kong li shäryër eni» le. ⁶ Eni ga opshino to jek eshko, ga llëye lara ba ëmdë ba kong kës li shäryara eni.

⁷ Ga Booz iono, di iono pjirshko ga beno shäng wopjlúe. E irgo ga jek opbuno, pë buk dwla tōng tjeng dluw li zlong bäng. Wop tjok ga Rut jek shäng wora wora, öötong shäng ba zlong bäng, ba kjinyoklo dre lëkong li kjara, ga opbuno buk eshko. ⁸ Kjek rong dik ga Booz buk li polläk, ga wolleno. Ga workwë jek kalëkongshko ga kuya ga walë buk ba dre zlong bäng kjlara, ⁹ ga tjlë ba kong ga «¿Pja ëro?»

«Tja bop parkaga Rut. Tja kjimte bor pjeyoga soshko kjlara jüni lirë kjluwe. Ga kjlara jüni, e pja. Woydër ga pja orkwosmok bor tjok» le ba kong.

¹⁰ Kuya ga tjlë ba kong ga «Chiya, rokër Jehovah kong ga pja kjimte. Domerga dwlas bor kjinmo tjeng ara. Kjone kjone dbur ara, kjone kjone song wleniyo. Wlënop kjlara jüni kjwe, orkwosmok bop tjok wlo. Gueniyo shäryorop eni llëme. Tja bop lanma shinmotkono li pjeyo kjishko ga pja opshäryono beno ba kong pjlú, llëye shäryorop pjlú ba kong dënashko li kjinmo. ¹¹ Chiya, llëye bangkjërëp llëme. Llëye lëp bor kong li shäryër. Bor pjeyoga kjok ëre so löng kës li ommiydë ga pja walë wotjlik pjlú wleniyo.

¹² »Jlökoyo ga tja bop pjeyo soshko. Gueniyo domer shäng kjlara obi, bop pjeyo soshko anmoyö bor kjinmo. ¹³ Eeri shkëyo ga pja ber buk na. Bong kjok shröngto ga tja to lan ba tjok, pja dere, de pja de woydë llëmdë, e miydër wlo. Pja de woydë ga pja de. Gueniyo woyde llëm ga lër bop kong jlökoyo Jehovah ko go ga pja dër. Pja pos buk bop shtoshko kjwey äär jong bong kjok shröng guing. ¹⁴ Gueniyo pja öör buk na, woydër ga miydëba llëme» le.

Eni ga pono beno buk ba dre zlong bäng. Gueniyo wëshko kjok shröng, kjok sï obishko ga kojono, opshik ey dwayo wlo. ¹⁵ Eshko ga Booz tjlë ba kong ga «Bop kjinyoklo kjwe skwos, ga shas yôtso, roshko dwla iër wlo» le. Shäryara eni, ga dwla iara Boozdë kjringgwo tjer (6) söya wlo, ga toe.

¹⁶ Rut öötong shäng ba ëm shwoy ga Noemí tjlë ba kong ga «Toguë, ¿pja öör sorë?» le.

Kuya ga llëye lara Boozdë ba kong li lara ba kong pjire. ¹⁷ Ga tjlë ba kong ga «Dwla ëre twara bor kong, ga tjlë bor kong ga «Pja jek shäng iröng bop ëm shwoy or rorë llëme» le bor kong eni» le.

¹⁸ Kuya ga tjlë ba kong ga «Toguë, koshos, llëye wen ip wlo. Eeri ga domer li woshtë llëm, llëbo li llgweya pjir guing» le.

4

Booz orkwosmono Rut tjok

¹ E wopro ga Booz jek öötong shäng kjok eshko opzrëzlong shtoyo, ga wloktëng sök eshko. Ga iya wop tjok ga Rut pjeyo soshko lara li jek shäng eshko ga tjlë ba kong ga

«Kjłara, pja tegö. Pja sirkes sök jüşhko» le. Kuya ga jek sirkeno sök ba tjok. ² Eshko ga tjlapgaga rokara Boozdë doglo sak kjwara (10), tjłë ba kong lok ga «Pjây tegö. Pjây sirkek lōng jüşhko» le. Kuya lok ga jek lōng sirkerğö tjeng ba tjok bakoe. ³ Eshko ga tjłë domer li kong ga «Noemí tek shrono sök irōng Moab kjokyo dwayo, ga wotjłik sök kjok soynek. Kjok, e bi pjeyo Elimélec, ba lanma shinmotkono li i. ⁴ Ba pjeyo soshko anmoyö li pja. E kjışhko ga woydoror ga pja ommiydë, tjwlëp wlo. E tjwlëp jlōkoyo los tjlapgaga tjeng jüşhko, tjlapgaga kjok llgwega wleniyo bokshto. Tjwlëp woydë ga tjwlëzong. Gueniyo tja ba pjeyo soshko bakoe. Pja bām go, irgo tja. E kjışhko ga tjwlëp woydë llēm ga los bor kong, miydër wlo» le.

Kuya ga tjłë ga «Enira tjwlën» le.

⁵ Kuya ga tjłë ba kong ga «Kjok, e Noemí, Elimélec syāyo li i. Ba wa shinmotkono li syāyo ko Rut, e Moab so. Kjok li ber Elimélec tjëyo tek ber ba irgo li i iyoado wlo, ga tjwlënopshko ga pja orkwosmok Rut tjok kjluwe» le.

⁶ Kuya ga tjłë ba kong ga «Enira kjok li tjwlën llēm dey. Tjwlënor ga kjok botoya jer bor shjiryo kjwe. Tjwlën ga äe. E kjışhko ga tjwlës pjarë dey» le.

⁷ Eshko dbaryo ga Israel tjëyoga sdëkwo tjok obi. Kjok llë soynek wlo ga ba soyneka, kjupkwo ioklo skwe kjwara, ga twe ba tjwlëga kong. Kjok soyneka, tjwlëya eni.

⁸ Eni ga domer li, kjupkwo ioklo skwara kjwara, ga twara Booz kong, tjłë ga «Kjok li tjwlës pjarë» le.

⁹ Eshko ga Booz tjłë tjlapgaga lōng li kong, nopga lōng kës li kong ga «Eeri ga pjây uunkong ber lōng ba miydaga. Elimélec, Quilión, Majlón, e kjok kës li tjwlënor Noemí kong. ¹⁰ Ga Majlón syāyo ko Rut, Moab so li kjroror beno sök bor boy, kjok li ber Majlón tjëyo tek ber ba irgo li i iyoado wlo, Majlón roy jer llēm wlo bakoe. Pjây uunkong ber ba miydaga» le.

¹¹ Tjlapgaga lōng li, nopga lōng kës li, Booz tjłōkwo kuya lok ga tjłë ga «Jölö. Tjawa ber lōng ba miydaga jlōkoyo. Ga rokërwa Jehovah kong ga walë li kong wapga twe ara, twara Israel boyga Raquel, Lea kong

sorë ga eni. Rokërwa ba kong obi ga efrateoga tjrëko ga pja ie ber domer tjwlō ara wleniyo, ga Belén sopga tjrëko ga pja ie ber roy kësange. ¹² Judá, Tamar, ba wa Fares kjışhko ga ba tjëyo tek beno ba irgo li shdōktong trāk llēme. Eni ga rokërwa Jehovah kong ga wapga twe bomi kong li kjışhko ga pjây ie ber lōng eni bakoe» le.

¹³ Eni ga Booz orkwosmono Rut tjok, ga pono ba tjok, ga beno shäng kjlaraso llēm, kjimtara Jehovahrë kjışhko. E irgo ga wa buk kjlara domer. ¹⁴ Eshko ga walëga eshko so tjłë lok Noemí kong ga «Jehová poshrëy jlōkoyo! Eeri ga kjimtaga twara Jehovahrë bop kong kjlara. Rokërwa Jehovah kong ga chida li roy ie shdär Israel tjëyoga uunkong kong. ¹⁵ Pja woyde bop pjlaydorë ara. Bop kong ga tjwlō ara, wapga domerga doglo kjäk (7) kjinmo. Ga chida li weno ba kong. E kjışhko ga pja ie ber mite wleni, ga pja këguëshko ga pja de» le.

¹⁶ Eshko ga chida li kjrara Noemírë ba wloshko, ga kuna shäng ba tjok. ¹⁷ E koiara walëga eshko so lirë Obed, ga tjłë lok ga «Noemí wa buk kjlara» le.

E irgo ga Obed, e wa Isaí. Isaí, e wa David.

David dataga, kjokëga

¹⁸ Fares tjëyo tek beno ba irgo li beno eni: Fares, e wa Jezrón; ¹⁹ Jezrón, e wa Ram; Ram, e wa Aminadab; ²⁰ Aminadab, e wa Naasón; Naasón, e wa Salmón; ²¹ Salmón, e wa Booz; Booz, e wa Obed; ²² Obed, e wa Isaí; Isaí, e wa David.

Jonás

Jonás Jehovahä töywonon

¹ Domer shäng kjlara ko Jonás, e Amitay wa. Pjlara ga Jehovahä tjlë ba kong ga ² «Kjok buk kjrina kësbang, kjëryo shäryak ak go pjribri kjókshko ko Nínive. Pja nom eshko. Ga roy sós ba kong ga llëbo owa shärye löng kës'li roy kuror, ga epga shdun e kjishko» le.

³ Gueniyo ga kolara Jonásdë llëm, jek Joje kjokyo shara. Öötong shäng eshko ga kjoyong wlëna buk kjlara ba brikdo, jongya jong Tarsis kjokyo, Jehovahä töywe wlo le. Eni ga oppotjwlëno, opyono ba roshko, jek äär eshko wlo.

⁴⁻⁵ Gueniyo ga pjluk ichara Jehovahärë dlung kjing kësbang, dbo ara. Eni ga kjoyong sögaga li bë löng dete erä. Wotjlik lok ga kjoyong dlar le, bangkjre lok träk llëm, ga kjlara kjlara kjarga löng syöshtë, kjloshtë ba sböpga kong. Eshko ga ba kjoyong jer pir llëm wlo ga kjoyong roshko llëbo tjeng kës'li shira, dbura lok jer dlung roshko.

E wopro ga Jonás beno buk pë dew, kjoyong roshko. ⁶ Eni ga kjoyong söga kägäyo jer Jonás bukshko ga tjlë ba kong ga «¿Pja pë kjër ega? ¿Pja kojös maling kjwey dwayo! ¿Pja syöshtos bop sbö kong, shji songe le kjwe, shji wolon llëm wlo!» le.

⁷ E irgo ga kjoyong sögaga li tjlë lok ëng kong ga «Kjweri, shji llëbo jyäglo dbuk, llëbo owa jü'läga ërë ÿ wëllë wlo» le. Shäryara lok eni, ga miydara e go ga wloyo Jonásdë.

⁸ Eni ga tjlë lok ba kong ga «Los borwa kong ga ¿llëbo owa tjwe borwa kong ega? ¿Pja pak llë? ¿Pja tek kjone dwayo? ¿Pja kjone so? ¿Pja tjëyo kjone dey?»

⁹⁻¹⁰ «Tja hebreo. Jehovahä, e bangkjrotë. E Sbö, kjok uunkong shäryaga, dlung ëre shäryaga bakoe. Tja ëre to shäng ba töywë» le ba kong.

Kuya lok ga bangkjrara ara, tjlë ba kong ga «¿Shäryëp eni ega?» le. ¹¹ Eshko ga dlung poyong dbo kjrë jek këgong këgong, ga tjlë lok ba kong ga «¿Llëye shäryërwa bop tjok, dlung ëre slan ber buk tjëkso wlo?»

¹² «Tja dbuzi jer dlung roy, ga dlung kjwe ber buk tjëkso dani. Miydër pjlu ga pjluk to tek löng kës bi kjing go ëre wloyo tjarë» le.

¹³ Eshko ga kjra lara lok dbo go, kjoyong tje lok pjöshko lara, gueniyo dlung iirkono ara anmoyö kjishko ga tje ga äe. ¹⁴ Eni ga rokara Jehovahä kong ga tjlë lok ga «Jehová, tjawa iëp wolon, domer ëre zrörwa kjishko llëme. Llëbo owa shäryara llëm wleni ga owa ëre iëp ber pjang borwa go llëme. Jehovahä, llëbo uunkong ëre shäryaga li pja» le. ¹⁵ Lara lok pjir ga Jonás dbura lok jer dlung roy, ga dlung kjing shkuno, beno buk tjëkso.

¹⁶ ÿa lok ga Jehovahä bangkjrara lok, ga llëbo söra, twara ba kong, ga tjlökwo lara ba kong jlökoyo bakoe.

¹⁷ Gueniyo ga mã dlung roy so ichara Jehovahärë kësbang kjlara, Jonás dwe wlo. Ga Jonás beno sök mã li bö roy dbargwo mya, shkër dbae.

2

Jonás syöyo

¹ Eni ga Jonás sök mã li bö roshkoshko ga syöshtono ba Sbö Jehovahä kong. Tjlë ga

² «Jehová, tja woydëshko ga

pja rokoror,
ga tja kar dboryorop.

Tëm dlung dorong dwayo, tja wolon döröshko ga

pja rokoror,
ga tja kurop.

³ Tja ichorop jer dlung dorong,
ga tja popnena dlung mäs lirë.

Ba pjublún kës kës'li
to jek bor kjing go.

⁴ Kur ga tja iorop beno sök tjoksa.
Bop u ñn ame loror.

⁵ Tja jnena dlung dyorë uunkong,
tja kjingara dlung rong lirë,
dlung kjlo sho oplgwing jong bor dlu go.

⁶ Tja oplono jer öötong shäng dlung dlupyo
jer äärshko.

Kur ga tja shduna, iara beno sök eshko
ÿyado.

Gueniyo ga tja wolontoshko ga tja dörop.
Pja bor Sbö Jehovahä.

⁷ Kur ga tja wolon döröshko ga
Jehová, pja woyoshroror,

ga bor syõ öötong bop shwoy,
öötong bop u jong lishko.

⁸ Ëye mär sböpga jyäglo go ga
kjimtëp ame.

⁹ Gueniyo bor tjlökwo pjlú go ga
llëbo sör, twër ber bop kong.
Llëye loror bop kong jlökoyo li shäryër
eni.

¡Jehová, bor döga li pja eröel!» le.

¹⁰ Eni ga mã li ichara Jehováre Jonás tjwë
dlung kjako.

3

*Nínive sopga, llëbo owa shärye löng li ra-
yara*

¹ E irgo ga Jehová tjlëno Jonás kong jek
obi. Tjlë ga ² «Kjok buk kjrina kësbang,
kjëryo shäryak ak go pjribri kjókshko ko
Nínive. Pja nom eshko. Ga llëye lër bop
kong li lëp ba kong eni» le.

³ Eni ga Sbö tjlökwo li kolara, ga to jek
Nínive kjokyo. Kjok, e kësbang, shji jek
u ik ba roshko wlo ga woydara dbargwo
mya. ⁴ Jonás jëktong shäng ba roshko dbar
kjjwara ga tjlë nopga kong ga «Äär dbargwo
sak pkëng (40) ga Nínive kjokyo ëre pjiya
Sbörë» le.

⁵ Kuya lok ga tjlökwo kjrarae. Ga tjlë lok
ëng kong ga «Shji ië llëm Sbö kong» le. Eshko
ga nopga uunkong shwong pjuno shtëgro
së ä wleniyo, ba woowa li ïya Sbörë wlo le.

⁶ Roy öötong Nínive so pjluyo kongshko ga
kojono ba sökklo sökshko dwayo, ga shwong
onmo pjlú li skwara, shwong shtëgro së
ä wleniyo pjuna, ga wloktong sök töshko
bakoe. ⁷ E irgo ga pjlú, ba pjloyoga, e
kjibokwo tonon kjwara, miyde kjok eshko
sopga uunkongdë wlo. Kjibokwo li tjlë ga

«Shji ië llëme. Öng llë sëy llëm, kong di
twëy llëm bakoe. ⁸ Shwong shtëgro së ä
wleniyo, e pjüzï, bi woowa li ïya Sbörë
wlo.

Ga pjây kjloshtos jlökoyo Sbö kong.
Llëye owa shäryëmi löng ïyado li rayozïa.
Pjây opshäryë owa, oba zrök, oba shpok,
e rayozï bakoe. ⁹ Eni wleni ga Sbö wotjlük
li kjlopswë, ba iir li löya, slöya, ga shji
pjiya llëm kjwe.»

¹⁰ ïya Sbörë ga llëbo owa shärye löng li
rayara kjishko ga epga songe lara, ga llëye
shärye ba tjok lara li shäryara eshko llëme.

4

Jonás iirkono ara

¹ E kjishko ga Jonás iirkono ara, ² ga
syöshtono Jehová kong, tjlë ga «Jehová, tja
kuzong. Tja shäng bor kjokshko obishko ga
miydoror ga ëre shäryë jüni, ga loror bop
kong pjire. E kjishko ga tja töktong jek Tarsis
kjokyo. Miydër ga pja Sbö, pja wopjlú
anmoyö, nopga songe lëp ïyado, pja iirkë
wlo ga kjange. Nopga shdum lëpshko ga
llëbo wlëp woydë oblë oblë enido, shdum
llëm wlo.

³ »Eni ga rokër bop kong ga tja ios wolon
jekdo. Tja ber sök së ame dey» le.

⁴ Kuya ga tjlë ba kong ga «¿Pja iirkë
kjweni ga pjlúre?» le.

⁵ Eshko ga Jonás opshino kjok eshko
dwayo, jek öötong sök kjok buk dlo wen tëm
shwo lëkong. Eshko ga ukwang shäryara
kjjwara, ga beno sök ba dirko, llëye shäryë
kjok buk li tjok ïya wlo.

⁶ Eshko ga kji sho iara Sbö Jehováre wen
jong kjlara Jonás kopshko, ber sök wopjlú
wlo. Kji sho li kjishko ga Jonás woowa llëme.

⁷ Gueniyo wëshko kjok shröngto ga shtätä
ichara Sbörë, kji sho li ue wlo, ga sho dano
beno drete. ⁸ Dlo wenoshko ga pjluk kjlik
ichara Sbörë weno jong dlo wen tëm shwo
lëkong dwayo, ga dlo jong bek Jonás kä
kjing go. Eni kuzong ga kuya mae, wopjir
kjjoyo, wolon woydë erä. Ga tjlë ga «Tja sök
së woydë ame» le.

⁹ Kuya Sbörë ga tjlë ba kong ga «¿Pja iirkë
kji sho dano li kjishko ga pjlúre?»

«Ëng. Bor kong ga pjlúe. Tja sök ëreshko
wolon iirdë» le.

¹⁰ Kuya ga tjlë ba kong ga «Kji sho kjwe
dgaga pjarë llëm, kungga pjarë llëm bakoe.
Shkër kjwara ga weno, wëshko ga kjëtonge.
Gueniyo ga songe lëp. ¹¹ Nínive kjokyora
nopga ara, sak dbäw dbäw pjloglo sak dbäw
kjingsho sak dbäw dbäw pjloglo sak pjök
(120,000) kjinmo. Llëye pjlúre, de oware, e
miyde lok llëme. Eshko ga öng ara bakoe.
¿Eni ga songe lër llëm sorë?» le.

Evangelio según Mateo Jesucristo roy pjlú ëre, e jyã tara Mateorë Kjibokwo ëre sorë

Domer shäng kjlara ko Mateo. E kowëba Leví bakoe. E judío. Dënashko ga e dbur tōngga Roma so kong. Pjlara ga sök ba pak lishko ga rokara Jesúsdë opping ba tjok. Kuya ga to jek ba tjok, beno shäng ba oppingga shara. E irgo ga öötong beno shäng ba oppinggaga doglo sak kjwara kjingsho pjök (12) li kjlarayo bakoe.

Eshko dbaryo ga judíoga löng no pjluyo iche le Sbörë li koshë, gueniyo e Jesús miydara ararë llëme. E kjishko ga Jesús wolono, ga woshrrara Sbörë irōng obi irgo ga kjibokwo ëre tara Mateorë. Llëbo ina, kura om go li jyã tara beno lok kjibokwo ëre go, ber judíoga uunkong kong wlo. Woyde ga kjibokwo ëre go ga miyde lok ga koshe löng li, e Jesús om go.

Jesucristo data, kjokë, tjlapgaga tek dënashko dwayo

¹ Jesucristo, e David tjëyo, Abraham tjëyo bakoe. Ëre ba data, ba kjokë, ba tjlapgaga tek dënashko dwayo, e kjibokwoyo.

² Abraham, e Isaac data.

Isaac, e Jacob data.

Jacob, e Judá data, ba shjiyga, ba lëmgga data bakoe.

³ Judá, e Fares data, Zera data bakoe.

Epga mekë ko Tamar.

Fares, e Esrom data.

Esrom, e Aram data.

⁴ Aram, e Aminadab data.

Aminadab, e Naasón data.

Naasón, e Salmón data.

⁵ Salmón, e Booz data. Booz mekë ko Rajab.

Booz, e Obed data. Obed mekë ko Rut.

Obed, e Isaí data.

⁶ Isaí, e Pjlu David data.

David, e Salomón data. Salomón mekë, e dënashko ga Urías boy.

⁷ Salomón, e Roboán data.

Roboán, e Abías data.

Abías, e Asa data.

⁸ Asa, e Josafat data.

Josafat, e Joram data.

Joram, e Uzías data.

⁹ Uzías, e Jotam data.

Jotam, e Acaz data.

Acaz, e Ezequías data.

¹⁰ Ezequías, e Manasés data.

Manasés, e Amón data.

Amón, e Josías data.

¹¹ Josías, e Jeconías data, ba shjiy, ba lëmgga data bakoe. E dbaryoshko ga Israel tjëyoga zanaba, söraba jek Babilonia kjokyo dbo go.

¹² Eshko tek lëkong ga wapga weno obi.

Jeconías, e Salatiel data.

Salatiel, e Zorobabel data.

¹³ Zorobabel, e Abiud data.

Abiud, e Eliaquim data.

Eliaquim, e Azor data.

¹⁴ Azor, e Sadoc data.

Sadoc, e Aquim data.

Aquim, e Eliud data.

¹⁵ Eliud, e Eleazar data.

Eleazar, e Matán data.

Matán, e Jacob data.

¹⁶ Jacob, e José data, María lanma. María, e Jesús mekë. Oba tjlä ga no pjluyo ichara Sbörë shrono shäng li, e Jesús.

¹⁷ Abraham wapga, tjërga, tek lëkong tjwe jong David go beno wapga öötong kop eni doglo sak kjwara kjingsho pkëng (14). David wapga, tjërga, tek lëkong tjwe jong Israel tjëyoga söraba jek Babilonia kjokyo dbo go dbaryoshko beno wapga öötong kop eni doglo sak kjwara kjingsho pkëng (14). Eshko dwayo ba wapga, tjërga, tek lëkong tjwe jong no pjluyo iche le Sbörë li buk dbaryoshko beno wapga öötong kop eni doglo sak kjwara kjingsho pkëng (14) bakoe.

Jesucristo bukshko dbaryo

¹⁸ Jesucristo, e bukshko ga eni. Kjoglo shäng kjlara ko María. Domer shäng kjlara ko José. Tjläkwo twono ëng kong, orkwosmok wlo. Gueniyo orkwosmoydë lok llëm obishko ga María beno shäng kjlaraso llëm, Sbö Sëya i. ¹⁹ José, e domer pjlo bek, ga María rote woydë ë kong llëme. E kjishko ga raye kjingtëng lara. ²⁰ Woyotjllya shärye eni lëshko ga Tjlapga parkaga kjok

dogo so weno shäng ba kong kjlara yoshko, ga tjlë ba kong ga «José, David tjëyo, pja orkwosmok María tjok ga bangkjrep llëme. Shäng kjlaraso llëm, Sbö Sëya i. ²¹ Llono ga María wa buk kjlara domer. Eshko ga koiëp Jesús.* Koiëp eni, ba tjëyoga döya llëbo owa shärye löng li dbo dorko dwayo kjishko» le.

²² Shäryono eni, tjlökwö lara Tjlapgarë ba tjlökwö laga kong dënashko li ber jlököyo wlo. Tjlëno beno eni:

²³ «Kjoglö domer miydoydë llëm obi li, e ber shäng kjlaraso llëme.

Wa buk kjlara domer, ga koiëba Emanuel.»†
(Emanuel, e «Sbö shäng bi tjok» loklo.)

²⁴⁻²⁵ José wöllënoshko ga llëye lara Tjlapga parkaga kjok dogo sorë li shäryara eni, ga María wlokrara. Gueniyo José pono ba tjok llëm, äär jong chida li buk guing. Eni ga wa buk kjlara domer, ga koiara Joséré Jesús. E irgo ga beno löng pjöyikong.

2

Domerga llëbo miydë ara dbala go wleniyo, e shrono löng dlo wen tëm shwo lëkong dwayo

¹ Jesús weno buk Belén kjokyo, e Judea kjokyo obi. E dbaryo ga kjok eshko so pjlyo ko Herodes. Eshkoshko ga domerga llëbo miydë ara dbala go wleniyo, e tek shrono löng Jerusalén kjokyo, dlo wen tëm shwo lëkong dwayo ga ² tjlë oba kong ga «¿Judío pjlyo weno buk kjone? Ba dbala inorwa, ga tjawa tek löng ba poshrëk» le.

³ Kuya Pjlu Herodesdë ga beno sök woydë ara. Jerusalén sopga beno löng eni bakoe. ⁴ Eshko ga syöshtaga kägäyoga, no pinggaga kjok llgwekklo tara Moisésdë li go, e rokara pjlyurë uunkong, ga tjlë ba kong lok ga «¿No pjlyo iche le Sbörë li wen buk kjone?»

⁵ «E wen buk Belén kjokyo, e Judea kjokyo obi. Tara beno Sbö tjlökwö laga tek dënashko sorë li eni.

⁶ »«Belén kjokyo, pja Judá tjëyoga kjokyo obi.

Bor nopga Israel tjëyo pjlyo wen kjlara bop kjok kjing go.

E kjishko ga pja tjwölö tira llëm kjok ëre kjing goshko.»*

⁷ Eni ga domerga shrono dlo wen tëm shwo lëkong dwayo li rokara pjlyurë tjoksa lütshko. Ga epga kjishko ga miydara ga dbala weno pjang llonoshko. ⁸ E irgo ga tjlë ba kong ga «Pjây nom Belén kjokyo, ga kjwozirwa wlëmi yötso. Wlënomi ga pjây tek iröng, ga roy sömi bor kong, tja jek ba poshrëk bako wlo» le.

⁹ Kuya lok ga toe. Ga dbala ina weno pjang li jek pjang ba bäm go, ga slan äär pjang kjwozirwa sök li kopshko. ¹⁰ Dbala li iya lok ga beno löng wopjlue.

¹¹ Eshko ga opzrëno jek lok u li roshko, ga kjwozirwa ina sök ba mekë María tjok. Eshko ga kjök tono, ga kjwozirwa li poshrëra. E irgo ga dbur sho shöylör, llëbo lö pjleblë tjwölö ara wleniyo, dwlo poshtikklo lö pjleblë, e shira, twara ba kong ba sengglo. ¹² E irgo ga Sbö tjlë ba kong yoshko ga «Pjây jek pjlu shwo lëkong llëme» le. E kjishko ga irbo shano oblë, ga to jek lok iröng obi ba kjokshko eni.

José töktong to jek Egipto kjokyo María, Jesús tjok

¹³ Domerga li brikong irgo ga Tjlapga parkaga kjok dogo so weno José kong kjlara yoshko, ga tjlë ba kong ga «Kjwozirwa li wlëya Pjlu Herodesdë, zröya wlo le. E kjishko ga pja kojözong. Kjwozirwa, ba mekë, e sös na dwayo. Pjây nom tök Egipto kjokyo. Pjây ber löng eshko, äär jong llono lër bop kong guing» le.

¹⁴ E shkëyo ga José kojono, ga kjwozirwa, ba mekë, e söra to jek Egipto kjokyo.

¹⁵ Öötong beno löng eshko, Pjlu Herodes wolono guing. Shäryono eni, tjlökwö lara Tjlapgarë ba tjlökwö laga kong dënashko li ber jlököyo wlo. Tjlëno beno eni: «Bor wa rokoror Egipto kjokyo dwayo.»†

Herodes nopga ichono kjwozirga zrök

¹⁶ Miydara Herodesdë ga jyäpgwara domerga tjwe dlo wen tëm shwo lëkong dwayo lirë ga iirkono ara anmoyö. Dbala weno pjang llonoshko lara domerga lirë ba kong kjishko ga nopga ichara kjwozirga

* **1:21** Grecia so tjlökwö Jesús, e shji döya Tjlapgarë loklo. 11.1.

† **1:23** Isaías 7.14.

* **2:6** Miqueas 5.2. † **2:15** Oseas

domerga lu p̄loglo p̄jök ter lëkong löng Belén kjokyo 'li zrök uunkong, kjwozirga 'lu eni löng ba soshko 'li tjok bakoe. ¹⁷ Eni ga t̄jlökwo 'lara Sbö t̄jlökwo 'laga tek dënashko so Jeremíasdë 'li beno j̄lökoyo. T̄jlëno beno eni:

¹⁸ «Ramá kjokyo ga ybö p̄luk ara, slar ara, kjloshtë ara.

E Raquel,
ba wapga wolono,
ga slar sök ba kjishko,
wojekoba woyde llëme.»‡

José to jek Nazaret kjokyo iröng obi María, Jesús tjok, ber löng eshko wlo

¹⁹ Herodes wolonoshko ga T̄jlapga park-aga jok dogo so weno shäng kjlara José kong yoshko Egipto kjokyo, ²⁰ t̄jlë ba kong ga «Nopga löng kjwozirwa zrök woydë kjupä 'li wolonoe. E kjishko ga pja kojōzong. Kjwozirwa, ba mekë, e sös jek na dwayo. Pjây nom jek Israel kjokyo iröng obi» le.

²¹ Eni ga José kojono, ga kjwozirwa, ba mekë, e söra to jek iröng Israel kjokyo. ²² Gueniyo kuya ga Arquelaos parkë sök Judea so p̄luyo, ba data Herodes shtoshko ga jek eshko ga bangkjre ara. Eni ga Sbö t̄jlë ba kong yoshko ga «Pjây jek Judea kjokyo llëme» le. E kjishko ga to jek Galilea kjokyo shara. ²³ Öötong eshko ga jek löng Nazaret kjokyo, ber löng eshko wlo. Shäryono eni, t̄jlökwo 'lara T̄jlapgarë ba t̄jlökwo 'lagaga kong dënashko 'li ber j̄lökoyo wlo. T̄jlëno beno eni: «No p̄luyo iche Sbörë tjwe 'li kowëba Nazaret so.»

3

Juan No Waga shäng jok dogro no llëmshko

¹⁻² Lu to jek ara irgo ga domer weno shäng kjlara ko Juan No Waga. E jek to shäng Judea jok dogro no llëmshko, t̄jlë oba kong ga «Sbö ber no p̄luyo wlo 'li, e dbaryo äätoe. E kjishko ga llëbo owa shäryëmi löng 'li, e owa j̄lõe 'lozi, ga rayozia» le.

³ Kjibokwo tara Sbö t̄jlökwo 'laga tek dënashko so Isaíasdë. T̄jlëno beno eni: «Kjok dogro no llëmshko ga ëbo t̄jlë shäng dbo go ga

“Irbo poshäryozĩ T̄jlapga tjwe 'li kong. Shäryozĩ ber beke.”*
 Ebo t̄jlë shäng dbo go 'lara 'li, e Juan layde.

⁴ Eshkoshko ga Juan doyë shwong sek öng jëkklo sok kësbang zok go, dop pjrikklo shäryak öng kwota go bakoe. Ba dli beno sekwa, or kjloshko so dyo bakoe.

⁵ Jerusalén sopga, Judea sopga, Jordán diyo kjokyo sopga, e shrono löng trák llëm ba kuk. ⁶ Eshko ga kjone kjone, llëbo owa shäryara 'li le oba uunkong bokshto. E irgo ga we Juandë jer Jordán diyo roshko.

⁷ Eshko ga nopga tjeng kjring p̄jök ko fariseoga, saduceoga. İya Juandë ga tjwe löng ba shwoy we wlo ga t̄jlë ba kong ga «Pjây so dgur kjoyoe! ¿Nopga owa shdüzlong dbaryo dörö lishko ga pjây dār 'laga ërë bomi kongdo? ⁸ Pjây jek p̄jlo beke. Miydëba e go ga llëbo owa shäryëmi löng 'li, e owa j̄lõe 'loromi, ga rayoromi j̄lökoyo. ⁹ Lër bomi kong ga akkwo ërë ëmdë shärye Sbörë ber Abraham tjëyoga ga p̄lúe. E kjishko ga “Tjawa Abraham tjëyoga kjishko ga tjawa shdūya Sbörë llëme” lëmi llëme. ¹⁰ “Zër e” le Sbörë shäng. Kjor botjyë p̄lú llëm wleniyo tjeng kës 'li ze jek tas, dbuya iök roy, suya wlo.

¹¹ »Ëye, llëbo owa shärye löng 'li, e owa j̄lõe 'lara, ga rayara ga wër shäng di goshko. Gueniyo ga no tjwe bor irgo kjlara. Bek wlo ga tja ba drepkwota sök wlo llëm, e tjwlo ara bor kjinmo anmoyö kjishko.† Era, pjây we iök go, ga pjây go Sbö Sëya iche tjwe ber kësbang bomi tjok. ¹² Tjwe kjwlë tjok, dwla p̄loyong wlo wleni. Dwla pokeshko ga dwla bo töya ber tjeng ba bapkwot roy. Gueniyo ba kasho 'lira suya iök roy. Iök 'li pjë jong ri ri İyado, sjer llëme» le.

Jesús wara Juandë

¹³ Jesús opshino jek Galilea kjokyo dwayo, öötong shäng Jordán diyo, Juan shängshko, we wlo. ¹⁴ Gueniyo we woydë Juandë llëme. T̄jlë ba kong ga «Pja tek shäng bor shwoy, pja wër wlo lëp, gueniyo tja waga pjarë dey» le.

‡ 2:18 Jeremías 31.15. * 3:3 Isaías 40.3. † 3:11 Eshko dbaryo ga parkagaga tjwlek löng pjir wleniyo, ba sogoga drepkwota dōra ba kong, e ba pak kjishko. Eni ga llëye le Juandë ga e «Tja tjwlo äär ber Jesús parkaga tjwlek shäng pjir wleniyo ëmdë llëme» loklo.

¹⁵ Kuya ga tjlē ba kong ga «Ios ber eni gu-ing. Shäryëy jūni, woyde Sbörē eni kjīshko» le.

Kuya ga «Jölö» le. ¹⁶ Eni ga Jesús wara jer di roshko. Wara pjir ga Jesús opshik tēm shäng di roy dwayoshko ga kjok dogo roshwino beno ojong erä. Ga ĩya Jesúsdē ga Sbō Sēya to ter kjok dogo dwayo so dunggwo kjoyo, ga opyono sök ba go. ¹⁷ Eshko ga ybö kuraba kjok dogo dwayo, tjlē ga «Bor wa li kjwe. Kjwe woydēr ara. Tja wopjlú ba tjok» le.

4

Jesús tjlīna Ärē, llēbo shärye owa wlo le

¹ E irgo ga Jesús söra Sbō Sēyarē jek öötong shäng kjok dogro no llēmshko, tjlīya Ärē wlo.

² Eshko ga iono llēm Sbō kong dbargwo sak pkēng (40), shkē dbae. E irgo ga pjli jonge.

³ Eni ga Ä jek äär shäng Jesús tjlīk, llēbo shärye owa wlo le. Tjlē ba kong ga «Pja Sbō Wa jlōkoyo ga akkwo tjeng ère posgos ber pjlung shosho suk pjir, uēp wlo» le.

⁴ Kuya ga tjlē ba kong ga «Sbō tjlōkwo tak pjang eni:

»“No mär dli goshko dö llēme.

Mär tjlōkwo le Sbörē li go bakoe”»* le.

⁵ E irgo ga söra Ärē jek öötong shäng kjok zrek ko Jerusalén, Sbō u kēsbang jong lishko. Eshko ga söra jem, öötong shäng Sbō u dbo go, ⁶ ga tjlē ba kong ga «Sbō tjlōkwo tak pjang eni:

»“Ba parkagaga kjok dogo so iche Sbörē bop dē,

pja shaya ba orkwo go,

pja dre pjē akkwo go llēm wlo.”†

E kjīshko ga pja Sbō Wa jlōkoyo ga pja optos jer na dwayo» le.

⁷ Kuya ga tjlē ba kong ga «Sbō tjlōkwo tak pjang eni bakoe:

»“Tjlapga, bop Sbō li tjlīy llēme”»‡ le.

⁸ E irgo ga söra Ärē jem öötong shäng dlup jong kjōkshko dbo go, ga kjok kjwang jīkong kjrīna kjrīna li pina ba kong uunkong, wolēsowa ĩya wlo. ⁹ Eshko ga tjlē ba kong ga «Pja kjōk tok, tja poshrēp wleni ga kjok uunkong ère twēr ber bop kong» le.

¹⁰ Kuya ga tjlē ba kong ga «Sbō tjlōkwo tak pjang eni:

»“Tjlapga, bop Sbō li poshrēmire döe. E kolomirē döe.”§

E kjīshko ga Ä, pja opkjos na dwayo» le.

¹¹ Eni ga Ä opkiono ey dwayo ga toe. Eshko ga Sbō parkagaga kjok dogo so shrono lok Jesús kjimtē.

Jesús ba pak soyono

¹² Juan bāngzaraba shäng no shdüzlong uyo roshko li roy kuya Jesúsdē ga to jek Galilea kjokyo irōng obi. ¹³ Gueniyo beno sök Nazaret kjokyo llēme. To jek Capernaúm kjokyo, ga beno sök eshko shara. Capernaúm kjokyo, e ber buk di bāng buk kēsbang, shkung, so dlung kjoyo li sor go, Zabulón tjēyoga, Neftalí tjēyoga dēna löngshko. ¹⁴ Shäryono eni, tjlōkwo lara ba tjlōkwo laga tek dēnashko so Isaiásdē li ber jlōkoyo wlo. Tjlēno beno eni:

¹⁵ «Zabulón tjēyoga, Neftalí tjēyoga, e kjokyo ber buk Jordán diyo kjwo kalēkong, di bāng buk kēsbang, shkung, so dlung kjoyo ko Galilea li kjako, nopga judío llēm wleniyo löngshko.

¹⁶ Kjok eshko sopga jēk löng kjok ro sī roshko wopro ga

iök shjiy ĩna lok kēsbang kjwara.

“Nopga li wolono tjeng pjire” laraba,

gueniyo iök shjiy weno ba kong kjwara,

dlo wen tēm pjang kjok shrōngto wleni.”»*

¹⁷ Eshko jek lēkong ga Jesús beno shäng tjlē oba kong ga «Sbō ber no pjluo wlo li, e dbaryo döröe. E kjīshko ga llēbo owa shäryēmi löng li, e owa jlōe lozī, ga rayozīa» le.

Nopga mā shaga kjrara Jesúsdē doglo pkēng (4)

¹⁸ Domer shäng kjlara ko Simón, e kowēba Pedro bakoe. Domer shäng kjlara obi ko Andrés, e Simón lēng. Epga mā shaga. Pjlara ga löng ba kjla mā shakklo dbuk Galilea di bāng buk kēsbang shkung, so dlung kjoyo li roshko. Eshko ga Jesús

* 4:4 Deuteronomio 8.3. † 4:6 Salmo 91.11-12. ‡ 4:7 Deuteronomio 6.16. § 4:10 Deuteronomio 6.13. * 4:16 Isaiás 9.1-2.

jek shäng diksor go, ga ñya ga domerga li bë löng. ¹⁹ Eshko ga tjlä ba kong ga «Pjây tek bor tjok, pjây pin wlo. Pjây to löng mã shak ame. Pjây iër to ber löng no töng bor kong shara» le. ²⁰ Kuya lok ga ba kjla rayara jekdo, ga to jek ba tjok.

²¹ Jek këgo sit ga domerga löng do pjök ko Santiago, Juan. E data Zebedeo. Epga löng ba kjla mã shakklo bängyë kjong roshko ba data tjok. Ga Jesús jek shäng eshko ga domerga do pjök li ñna, ga rokara jek ba tjok, opping ba tjok wlo. ²² Kuya lok ga ba data rayara jekdo, beno sök ba kjong roshko, ga to jek lok Jesús tjok.

Jesús oba pino, swlopga poptono träk llëme

²³ Eshko ga Jesús jek to shäng Galilea kjokyo kjok kjwang jikong. Kjok kjrina kjrina ga oba pñya judíoga syô uyo lok kjwobi li roshko. Sbô ber no pjluo sorë li roy pjlu le oba kong, ga oba swlo llë ara, llayo boyo bang ara, e popte. ²⁴ Eni ga Jesús roy shdöktong Siria kjokyo kjok kjwang jikong, ga swlopga sökoba tjwe ba kong, no swlo llërba pogo tjok, no poglo llë bang ara, no goshko Ä sëyaga, no wopjir ä wleniyo, no dre kuga llëm wleniyo, ga poptara uunkong.

²⁵ Galilea sopga, Decápolis sopga, Jerusalén sopga, Judea sopga, Jordán diyo kjok ber buk dlo wen tëm shwo lëkong li sopga, e to jek lok ba tjok ara.

5

Jesús tjläno oba kong dlup go

¹ Ñya Jesúsde ga nopga ara ga poyono sök dlup go. Eshko ga ba oppinggaga tek shrono löng ba zlong ga ² pina. Tjlä ba kong ga

Llëye shäryë, shji ber wopjlú wlo

³ «Eye songe le, llëye pjlu twe Sbô kong wlo drete le ga era ber wopjlú, Sbô ber ba pjluo kjishko.

⁴ Eye slar ëë ga era ber wopjlú, wojeya Sbörë kjishko.

⁵ Eye wotöy ga era ber wopjlú,

llono ga kjok uunkong twe Sbörë ba kong, ber bañya wlo kjishko.

⁶ Eye, llëye woyde Sbörë li shäryë woydë ara, no pjli ara li dli uë woydë wleni, no wodogro li di ië woydë wleni bako ga

era ber wopjlú, kjimte Sbörë ba shäryë kjishko.

⁷ Eye, oblë songe le ñyado ga era ber wopjlú, songe le Sbörë bako kjishko.

⁸ Eye Sbô woydë jlökoyo ba pjlushko, le kjamo go dö llëm ga era ber wopjlú, llono ga Sbô ñya kjishko.

⁹ Eye oba wlëpyotkë, ber löng wopjlú ëng tjok wlo ga era ber wopjlú, kowe Sbörë ba wa kjishko.

¹⁰ Eye shdungoba, llëye woyde Sbörë li shäryë kjishko ga era ber wopjlú, Sbô ber ba pjluo kjishko.

¹¹ »Pjây wlongoba, pjây shdungoba, pjây jyöyotkëba bor kjishkoshko ga pjây ber wopjlú. ¹² Eshkoshko ga pjây woydë llëme. Pjây ber wopjlú dey. Pjây äär kjok dogoshko ga pjây potjwlën ara. Dënashko ga Sbô tjlökwolagaga shdunaba eni bakoe.

Dlungna, iök shjiy

¹³ »Pjây so dlungna kjoyo, nopga löng kjok ëre kjing go kong. Gueniyo dlungna pjlä ameshko ga iëy ber pjlä ba shtoy iröng obi ga äe. Eshko ga llëno ame. Dbuy ber tjeng irbo bang, shglëkoba wlo.

¹⁴ »Pjây so iök shjiy kjoyo, nopga löng kjok ëre kjing go kong. Ulok dlup dlo go jney ga äe. ¹⁵ Iök shjiy borkey, jney llëbo dorko wlo llëme. Iëy jong kjókshko dey, kälä të shjiy nopga löng ushko kjlobi li kong. ¹⁶ Pjây ber löng iök shjiy wleni. Pjây jek löng bëy oba bokshto, llëye shäryëmi li ikoba wlo, bomi Data sök kjok dogo li poshrëkoba wlo.

Kjok llgwekklo tara Moisésde

¹⁷ »Tja shrono shäng kjok llgwekklo tara Moisésde li kjaga lëmi llëme. Tja shrono shäng llëye lara Sbô tjlökwolagaga tek dënashko sorë li kjaga lëmi llëm bakoe. E eni llëme. Tja shrono shäng llëye lak jlökoyo

li, e llë loklo lë bomi kong, miydëmi wlo. ¹⁸ Lër bomi kong jlökoyo ga kjopkwo, kjok ëre pjitë llëm obishko ga tjlökwo tak lok kjok llgwekklo li jer kjwara llëm, shäryono uunkong guing, tjlökwo chirawayo ëmdë eni bakoe.

¹⁹ »Eni ga ëye kjok llgwekklo tara Moisésdë li kjë kjrina, ba chirawayo ëmdë, ga oblë pïya eni bako ga Sbö sök no pjluyo iyado lishko ga tjwlö sira li e lëba eshko. Gueniyo ëye omkolë, ga oblë pïya ba kolë bako ga Sbö sök no pjluyo iyado lishko ga tjwlö ara li e lëba eshko. ²⁰ ;Tja kuzïa! Woyde ga llëye woyde Sbörë li shäryëmi pjlú, fariseoga kjinmo, no pinggaga kjok llgwekklo tara Moisésdë li go kjinmo bakoe. Shäryëmi eni llëm ga pjây äär ber löng Sbö sök no pjluyo iyado lishko llëme.

Iir

²¹ »“Shji no zrök llëme. Ëye no zröno ga e shdungko” laraba tjlapgaga tek dënashko so kong eni. Tjlökwo ëre kuromi tjan. ²² Gueniyo lër bomi kong ga ëye iirkono ba kjlara kong* ga e shdungko. Ëye “Pja makrae” lono ba kjlara kong ga sökoba Judío Kjok llgwegaga Këskësyö kong, shdüya wlo. Ëye ba kjlara äyoshtono ga e jek shäng irbo äär jong iök pjë jong ri ri sjer llëm shtoyo li go.

²³ »E kjïshko ga pjây jek äär öng sho sukklo Sbö sëngglo tjokshko ga woyoshrëmi ga bomi kjlara shäng iirkë bomi tjok wleni ga ²⁴ Sbö sëngglo li rayëmi ber sök eshko, pjây nom ba llgwek bomi kjlara tjok, pjây ber wopjlú ëng tjok wlo. Pjir ga pjây jek iröng Sbö sëngglo söromi li twë ga pjlúe.

²⁵ »Pjây sökoba no llgwega shwoylëbashko ga pjây lan bomi söga li tjok bäm goshko, pjây ie ber tjeng tjlapga wloshko llëm wlo. Shäryëmi eni llëm ga pjây twe tjlapga lirë ba parkagaga kong, pjây shdüya wlo, ga pjây ie ber löng no shdüzlong uyo roshko. ²⁶ Lër bomi kong jlökoyo ga pjây opshik eshko dwayo llëm, äär jong dburwa kjöme lara bomi kong li potjwlënomi pjir guing.

Shji pë oma boy oblë tjok llëme

* **5:22** Tek dënashko ga kjibokwo ëre jyä shiraba oblë oblë ara. Ga kjone kjone tjlë ga «Gueniyo lër bomi kong ga ëye iirkono ba kjlara kong llë kjïshko llëm ga e shdungko.» † **5:35** No pjluyo kësbang le li, e Sbö loklo.

²⁷ »“Shji pë oma boy oblë tjok llëme” laraba kuromi eni tjan. ²⁸ Gueniyo lër bomi kong ga ëye walë oblë ik, wotjlik ba pjlúshko ba woydë dö wleni ga llëbo owa shäryara, pono ba tjok wleni.

²⁹ »Bomi bokkwo, pjây iche llëbo owa shäryë wleni ga shimi pjus, dbumi pjola, e bomi bokkwo pjlúyo ëmdë. Bomi doyo, e dbuya jer uunkong iök pjë jong ri ri sjer llëm shtoyo li roshko llëm wlo ga shäryëmi eni dey. ³⁰ Bomi orkwo, pjây iche llëbo owa shäryë wleni ga zëmi tas, dbumi pjola, e bomi orkwo pjlúyo ëmdë. Bomi doyo, e jer uunkong iök pjë jong ri ri sjer llëm shtoyo li roshko llëm wlo ga shäryëmi eni dey.

Shji ëng rayë

³¹ »“Ë pogo ba boy rayono ga ëng rayono kjibokwoyo twe ba kong dey” laraba kuromi eni bakoe. ³² Gueniyo lër bomi kong ga domer ba boy rayono, pono domer oblë tjok kjïy llëm ga ba boy orkwosmok oblë tjok wleni ga owa li ber ba go, gueniyo ba go dö llëme. Owa li ber ba rayaga li go, e ber ba lanma kjlara obi li go bakoe.

Shji tjlë ëng tjok jlökoyo

³³ »“Tjlökwo loromi jlökoyo Tjlapga ko go li shäryozï eni iyado” laraba bi tjlapgaga tek dënashko so kong eni bakoe. ³⁴ Gueniyo lër bomi kong ga pjây tjlë jlökoyo Tjlapga ko go llëme. Pjây tjlë jlökoyo kjok dogo so ko goshko llëm, kjok dogo, e Sbö pjlú sökklo wleni kjïshko. ³⁵ Pjây tjlë jlökoyo kjok ëre so ko go llëm bako, kjok ëre, e ba kjupkwo shto wleni kjïshko. Pjây tjlë jlökoyo Jerusalén kjokyo kjïshko llëm bako, e no pjluyo kësbang li† kjokyo kjïshko. ³⁶ Pjây tjlë jlökoyo bomi kägä kjïshko llëm, bomi käkzong, e iëmi ber sï, llëm ga pjlublún pjlara llëm kjïshko. ³⁷ Pjây lan ëng tjokshko ga “Ëng” lëmi, “Llëme” lëmi. Pjây lan ber ëng tjok eni döe. Tjlökwo lëmi oblë obi ga e laga Ärë.

Shji tjwlö shik ëng kong

³⁸ »“Ëye oblë bokkwo shino kjwara ga e bokkwo shikko kjwara bakoe. Ëye oblë orkwo zono tas kjwara ga e orkwo

zako tas kjwara bakoe” laraba kuromi eni.
³⁹ Gueniyo lër bomi kong ga ëye llëbo owa shäryono bomi kong ga wëyë, kar llëbo owa shäryëy ba kong llëme. Pjây kwomso këlä shpora oblërë ga mlëkong twëmi ba kong, shpoya wlo bakoe. ⁴⁰ Pjây rote oblërë tjlapgaga kjok llgwega wleniyo kong, bomi shwong ter lëkong li döya wlo le ga bomi shwong kop lëkong li twëmi ba kong bakoe.
⁴¹ Engkjwaga, pjây iche ba llëbo sök dbo go äär wop kjöme le bomi kong ga äär jong eshko ga sömi ba kong eni pjäla obi. ⁴² E pogo tjwe bomi shwoy llëbo rokë ga twëmi ba kong. No tjwe llëbo poskwong bomi kong ga “Llëme” lëy ba kong llëm bakoe.

Bi moskwoga woydëy dey

⁴³ »“Bi kjäla, e woydako, ga bi moskwo, e woydako llëme” laraba kuromi eni bakoe. ⁴⁴ Gueniyo lër bomi kong ga bomi moskwoga woydozi ara. Pjây syöshetos Sbö kong, bomi shdunggaga kjishko. ⁴⁵ Enira pjây jëk bomi Data sök kjok dogo li wapga wleni. Dlo shäryara li ie të nopga pjlo bek kong, nopga owa kong bakoe. Shunyo iche shrë nopga jëk bëy li kjing go, nopga jëk owa li kjing go bakoe. ⁴⁶ ¿Bomi woydagaga woydomirë dö wleni ga pjây potjwlëkklo llë lëmiro? ¿Pjây tjlë ga nopga dbur töngga Roma so kong, e owa, gueniyo epga omshäryë e kjoyo llëmdo? ⁴⁷ ¿“Miga” lëmi bomi pjeyoga kong erö wleni ga llë shäryomirëro? Nopga Sbö miydë llëm wleniyo omshäryë eni bakoe. ⁴⁸ Bomi Data sök kjok dogo li, e pjlo bek, dir llëme. Pjây ber löng pjlo bek, dir llëm, baïya dik bakoe.

6

Llëbo twëy nopga song wleniyo kong sorë

¹ »Pjây llëbo pjlu shäryëshko ga shäryëmi ikoba wlo llëme. Llëm ga pjây potjwlëya bomi Data sök kjok dogo lirë llëme.

² »E kjishko ga nopga song wleniyo kjimtoromishko ga roy shdömi ë kong llëme. Nopga Sbö tjlökwo söga jlökoyo le, gueniyo wotjlik owa ba pjlushko li omshäryë eni judioga syö uyo roshko, irbo pjlobi bäng

goshko, opposhrek e go wlo. Lër bomi kong jlökoyo ga potjwlëkklo tjok tjän.

³⁻⁴ »Gueniyo pjâyda nopga song wleniyo kjimtëshko ga shäryëmi lütshko, miydaga ërë llëm wlo. Enira pjây potjwlëngga ber bomi Data sök bomi ik lütshko lirë.

Shji syöshtë Sbö kong sorë

⁵ »Pjây syöshtë Sbö kongshko ga pjây ber löng nopga Sbö tjlökwo söga jlökoyo le, gueniyo wotjlik owa ba pjlushko li dik llëme. Epga syöshtë löng kojong nopga arashko, judioga syö uyo roy, irbo pjlobi bäng goshko, ikoba wlo. Lër bomi kong jlökoyo ga potjwlëkklo tjok tjän.

⁶ »Gueniyo pjâyda syöshtëshko ga pjây opzrek jek kjër roshko, ga kjër bängzami tuke. Pjây syöshtë bomi data kong lütshko. Enira pjây potjwlëngga ber bomi Data sök bomi ik lütshko lirë.

⁷ »Pjây syöshtëshko ga tjlökwo lëmi jek ba bokjing obi llëme. Nopga Sbö miydë llëm wleniyo omshäryë eni. Tjlökwo le ara kjishko ga kuya Shörëro le. ⁸ Pjây opshäryë baïya dik llëm, llëbo rokomirë llëm obishko ga llëye woydëmi li miydara bomi Datarë pjir tjän kjishko.

⁹ »Pjây syöshtë Sbö kong eni.

»“Data, pja sök kjok dogo, bop ko, e ber kësbang, dboye.

¹⁰ Pja tjwe ber sök borwa pjluoyo wlo. Kjok dogo ga llëye woydëp sorë ga shäryë eni iyado.

Ichos ga shäryë kjok ëre kjing go eni bakoe.

¹¹ Dli woydërwa li twos borwa kong, eeri wlo.

¹² Llëbo shäryara oblërë borwa kong owa li iororwa beno tjwlö llëm sorë ga owa pjang borwa go li lös ber dret eni bakoe.

¹³ Tjawa iëp ber löng borwa tjlizlong lishko llëme.

Tjawa dös Ä wloshko dwayo.”*

¹⁴ »Llëbo shäryara oblërë bomi kong owa li ioromi beno tjwlö llëm ga owa pjang bomi go li löya bomi Data sök kjok dogo lirë ber dret eni bakoe. ¹⁵ Gueniyo llëbo shäryara oblërë bomi kong owa li ioromi

* **6:13** Tek dënashko ga kjibokwo ëre jyä shiraba oblë oblë ara. Ga kjone kjone tjlë ga «Tjawa dös Ä wloshko dwayo. Pja nopga uunkong pjluoyo. Pja dbo ara. Pja dbo kää ara iyado. Ber eni.»

beno tjlwō llēm wleni llēm ga owa pjang bomi go li lōya bomi Datarē llēm bakoe.

Shji ië llēm Sbō kong dbaryoshko ga shäryë sorë

¹⁶ »Pjây ië llēm Sbō kongshko ga pjây ber lōng nopga Sbō tjlōkwo söga jlōkoyo le, gueniyo wotjlīk owa ba pjłúshko li dik llēme. Epga opyë lōng bokkwo woydë, ikoba wlo. Lër bomi kong jlōkoyo ga potjwlëkklo tjok tjan.

¹⁷ »Gueniyo pjâyda ië llēm Sbō kongshko ga pjây bokkwo shkwë, pjây posharyë yōtso, ¹⁸ pjây lōng ië llēm li miydëba llēm wlo. Miydaga ber bomi Datarë eröe. Enira pjây potjwlëngga ber bomi Data sök bomi ik lütshko lirë.

Shji llëbo tōng kjok dogo

¹⁹ »Pjây parkë bomi kong om go, llëbo tjlwō ara tömi kjok ëre kjing go wlo llëme. Llëye tömi jūshko li ue ba sëyarë dret, srer dret, lūyotkëba bomi shjiryō dret bakoe. ²⁰ Pjây parkë ber lōng Sbō kong dey, llëbo tjlwō ara li ber bomi kong kjok dogo wlo. Eshko ga llëbo li ue ba sëyarë llēm, srer llēm, lūyotkëba llēm bakoe. ²¹ Bomi llëbo tjlwō ara li tōng tjeng kjone ga pjây wotjlīk eshko bakoe.

Iök shjiy bi doyo kong

²² »Iök shjiy igömi wëllë bomi bokkwo go. Bomi bokkwo pjłú wleni ga bomi doyo uunkong iök shjiy tjok wleni. ²³ Gueniyo bomi bokkwo owa wleni ga bomi doyo uunkong kjok ro sī wleni. Eni ga pjây kjok igö llēm ga pjây lōng kjok ro yët erä.

Sbō, dbur

²⁴ »Ëye parkë pjłú do pjök kong ga äe. Shärye eni wleni ga kjlara woyde, kjlara woyde llëme. Ber pjłú kjlara tjok, ber owa kjlara tjok. Pjây wo pjang dbur go iyado wleni ga pjây parkë Sbō kong ga äe.

Shji woydë llëbo kjy llëme

²⁵ »Lër bomi kong ga shji woydë llëme. Shji woydë dli kjy llēm, di kjy llēm, shwong kjy llēm bakoe. Pjây lōng së, e tjlwō ara, bomi dli kjinmo. Bomi doyo, e tjlwō ara, bomi shwong kjinmo. ²⁶ Sënwa dbuk to lōng sorë izia. Dwla dgue llēm, bo kjre llēm, jneya ba jnekklo uyo roy llēm bakoe.

Gueniyo sëya bomi Data sök kjok dogo lirë. jGa pjâyda tjlwō ara, sënwa kjinmo!

²⁷ »¿Pjây woydë ara ga llëye shimi e goro? Bomi lu iëmi om go dbar kjwara obi ga äe. ²⁸ ¿Pjây woydë bomi shwong kjishko ega? Nana kjloshko so izia. Parkë llēm, shwong sek llēm bakoe. ²⁹ Eni ëmdë ga lōng wolësowa iyado. Lër bomi kong ga Pjłú Salomón llëbo ara anmoyō. Gueniyo doyono wolësowa, öötong nana kjloshko so i dik llëme. ³⁰ Kjlo sho llë doye Sbörë eni, eeri ga lok pjłú, bong ga sukoba gueniyo. ¿Pjây doye e kjinmo anmoyō llëmdo? ¿Pjây mär Sbō go jlōkoyo llëm ega?

³¹ »E kjishko ga pjây woydë llëme. “¿llëye uëy? ¿llëye iëy? ¿Shji doyë llë go?”, e lëmi llëme. ³² Llëbo tjeng kës ëre kjishko ga nopga Sbō miydë llēm wleniyo woydë arae. Gueniyo pjâyda Data sök kjlara kjok dogo. Llëye woydëmi dö li miyde sök pjir tjan. ³³ Sbō ber bomi pjłuyo sorë li woyotjlīmi ara, llëbo oblë oblë kjinmo. Tjlōkwo lara li shäryozī eni. Shäryëmi lōng eni ga llëbo oblë woydëmi kës li ber bomi kong bakoe.

³⁴ »Pjây woydë llëye wen bong li kjishko llëme. E woyotjlīmi bong jã ga pjłúe. Dbar kjwara kjwara ga llëbo wen bomi kong owa ara.

7

«No oblë llëbo owa shäryono» lëy ë kong llëme

¹ »“No oblë llëbo owa shäryono” lëy ë kong llēm, pjây llëbo owa shäryono le Sbörë llēm wlo. ² Oblë woyotjlīmi sorë ga pjây woyotjlīya Sbörë eni bakoe. Shäryëmi oblë kong sorë ga shärye Sbörë bomi kong eni bakoe.

³ »Bomi kjlara bok bäng kjor pjłoyo iimi kjër. E wopro ga bomi bok roshko kjorkwang buk kjwangna li igömi llëme. ¿Shäryëmi eni egaro? ⁴ ¿Pjây bok roshko kjorkwang buk kjwangnashko ga “Kjor pjłoyo buk bop bok bäng kjwe shir bop kong” lëmi bomi kjlara kong sorëro? ⁵ ¿Pjây Sbō tjlōkwo söga jlōkoyo lëmi, gueniyo pjây wotjlīk owa bomi pjłúshko! Kjorkwang buk bomi bok roshko li shizī bäm go. Enira kjor pjłoyo buk bomi kjlara bok bäng li igömi wëllë, shimi ba kong wlo.

⁶ »Llëbo Sbö i li twëmi ba wloyoga kong llëm, e so shjiti kjloshko so sëmire wleni. Eni ga tek workwë bomi kjing go iröng obi, ga pjây ue. Bomi obrikkwo tjwlö ara wleniyo dbumi köchi kong llëme. Eni ga sho shglëya bomi shjiryo drete.

Llëbo rokëy, llëbo wlëy, «U bäng bäng dözi bor kong» lëy

⁷ »Llëbo rokozi Sbö kong, ga twe bomi kong. Llëbo wlëzi, ga wlëmi. «U bäng bäng dözi bor kong» lozi, ga där bomi kong. ⁸ Eye llëbo rokë ga e kjre. Eye llëbo wlëk ga e wlëya. Eye «U bäng bäng dözi bor kong» lë ga e där ba kong.

⁹ »Data kjone dey ga kong dli roke ba warëshko ga kong apkwo twaydero? ¹⁰ »Ga kong mã rokesko ga kong dgur twaydero? ¹¹ Eni ga pjây nopga owa ëmdë ga pjây wotjlik llëbo pjlu twë bomi wapga kong. Eni wleni ga bomi Data sök kjok dogo li kong llëbo rokëmishko ga pjây kong llëbo twe pjlu anmoyö.

¹² »Eni ga pjây llëbo shäryos oblë kong, woydëmi ga shärye lok bomi kong sorë ga eni. Pjây omshäryë enira kjok llgwekklo tara Moisésdë li, tjlokwo lara Sbö tjlokwo lagaga tek dënashko sorë li, e shäryëmi löng uunkong.

Kjër bäng bam chira

¹³ »Pjây opzrëk jek kjër bäng bam chira li go. Irbo jek jong äär nopga shdüya ber tjeng iyado shtoyoshko li, e kjang llëm, kjëryo u bäng bam ee bakoe. Nopga jëk ara e go. ¹⁴ Gueniyo irbo jek jong äär shji ber löng së iyado Sbö tjok shtoyoshko li, e kjang, kjëryo u bäng bam chira bakoe. Nopga jëk e go kjlobö döe.

No miydëy ba bo go

¹⁵ »No kjone kjone to löng tjle ga «Tja Sbö tjlokwo laga» le, gueniyo ichaga Sbörë llëme. Tek löng bomi shwoy öng wlëp ushko so wleni, miga pjây shaywa, ue wlo le, shjiti kjloshko so dik. ¹⁶ Kjillgwo bo kjrëy shkë sho doyo go llëme. Kjor bo kjrëy shklik doyo go llëm bakoe. Eni ga llëye shärye nopga lirë goshko ga epga sorë miydëmi wëlle. ¹⁷ Kjor doyo pjlu ga ba bo, e pjluë. Kjor doyo owa ga ba bo, e owa. ¹⁸ Kjor bo owa wlëy kjor

doyo pjlu goshko llëme. Kjor bo pjlu wlëy kjor doyo owa go llëm bakoe. ¹⁹ Kjor lok bo owa kjlobi li köy, suy wlo. ²⁰ Eni ga Sbö tjlokwo lagaga kjok ëre so li miydëmi ba bo go.

²¹ »Oba ara tjle bor kong ga «Pja bor Tjlapga jlökoyo» le. Gueniyo epga kjone kjone äär ber löng Sbö sök no pjluo iyado lishko llëme. Eye bor Data sök kjok dogo li kolë ga äär ber ba nopga eröe. ²² No llgwezlöng dbaryoshko ga oba ara tjle bor kong ga «Pja borwa Tjlapga jlökoyo. Bop tjlokwo lororwa ara. Bop ko go ga Ä sëyaga tjeng oba goshko li ichororwa toe. Bop ko go ga llëbo iydëba llëm wleniyo shäryororwa ara» le. ²³ Gueniyo eshko ga tja tjle ba kong ga «Pjây bor nopga llëme. Pjây nopga owa erä. Pjây opkjös bor shwoy ëre dwayo» lër ba kong eni.

U shäryëy sorë

²⁴⁻²⁵ »Eye, tja tjlokwo kuya, ga llëye loror li shärye ga e so domer u ywaga kjlara kjoyoe. U shäyarashko ga shwleyo pjlonarong, ga ak iara ba so bäng pjribrie. Shäryara pjir ga shunyo shrono, di to jer, pjluk shrono träk llëm, pjono u li goshko ga to wito llëm, ba shwleyo pjlong lok rong, ak roshko kjishko.

²⁶⁻²⁷ »Gueniyo eye, tja tjlokwo kuya, ga llëye loror li shärye llëm ga e so domer u ywaga oblë kjoyoe. U shäyarashko ga shwleyo pjlonaruriso, rong llëme. Shäryara pjir ga shunyo shrono, di to jer, pjluk shrono träk llëm, pjono u li goshko ga skwara pjir, söra dirë drete» le.

²⁸ Tjlëno pjir ga nopga uunkong löng li beno löng yëy le erä, pina sorë li kjishko. ²⁹ Tjlokwo lara jlökoyo, dbo ara go, le no pinggaga kjok llgwekklo tara Moisésdë go lirë dik llëme.

8

Domer poglo go swlo ara, sho an do jikong wleniyo poptara Jesúsde kjlara

¹ E irgo ga Jesús oplono jer dlup dwayoshko, ga nopga to jer ara ba tjok. ² Eshko ga domer shrono shäng Jesús shwoy. Domer li poglo go swlo ara, sho an do jikong. Öötong shäng Jesús zlong bäng ga kjök tono ba bokshto, tjle ba kong ga

«Tjlapga, tja poptëp woydë ga tja poptëp ga pjlúe» le.

³ Kuya ga porwara ba orkwo go, ga tjlä ba kong ga «Pja poptër woydë. Pja ber pjlú shara» le. Jekdo eshko ga domer li poptono, beno pjlúe. ⁴ Eshko ga Jesús tjlä ba kong ga «Tja kuzong. Pja poptoror lëp ë kong llëme. Pja nom opping syöshtaga Sbö kong nopga kjishko li kong, pja ïya wlo eröe. Sbö sengglo lara Moisésdë li söp, twëp ba kong, pja poptono miydëba wlo» le.

Ëngkwaga kägäyo parkaga poptara Jesúsde kjlara

⁵ E irgo ga Jesús opzrëno jek öötong shäng Capernaúm kjokyo. Domer Roma so shäng kjlara eshko, e ëngkwagaga ara kägäyo. E tek shrono shäng Jesús zlong bäng ga tjlä ba kong ga ⁶ «Tjlapga, bor parkaga buk swlo ara bor ushko. Dre kuga llëm, doyo bang ara» le.

⁷ Kuya ga tjlä ba kong ga «Enira tja jek ba poptë» le.

⁸ Kuya ga tjlä ba kong ga «Tjlapga, tja llëno llëm, tjwlö llëm, pja opzrëk tek bor u roshko wlo. Bor parkaga poptë lëp erö ga poptë dani. ⁹ Tja kägäyo tjok. Llëye le bor kong li shäryër eni ïyado. Tja ëngkwagaga ara kägäyo. Llëye lër ba kong li shärye lok eni ïyado bakoe. “Pja nomo” lër kjlara kong ga toe. “Pja tegö” lër kjlara kong ga teke. Bor parkaga tjwlëk shäng pjir wleniyo ichër llëbo shäryë ga shärye eni» le.

¹⁰ Kuya ga beno shäng yëy le erä, ga tjlä nopga jëk löng ba tjok li kong ga «Lër bomi kong jlökoyo ga domer ëre mär bor go jlökoyo, Israel tjëyoga uunkong kjinmo.

¹¹ Lër bomi kong ga nopga judío llëm wleniyo tjwe ara llaw pogo dwayo, äär löng ië Abraham, Isaac, Jacob tjok, Sbö sök no pjluyo ïyado lishko. ¹² Judíogara, epga uunkong äär löng eshko wlo. Gueniyo kjone kjone dbuya ber tjeng kjoko, kjok ro sï roshko, ber tjeng slar eshko, kowo uë, llëbo bang ara ba kong kjishko» le.

¹³ Eshko ga tjlä ëngkwaga kägäyo li kong ga «Pja nom bop ushko. Woyotjlínop sorë ga shäryoror bop kong eni» le, ga ba parkaga li poptono jekdo eshko.

Pedro ëm poptara Jesúsde

¹⁴ E irgo ga Jesús jek öötong shäng Pedro ushko ga ba ëm wlëna buk ba bukklo kjing go, kjlirkono buk träk llëme. ¹⁵ Eshko ga ba orkwo porwara, ga kjlik li zenoe. Eni ga walë li kojono, ga dli shäryono ba kong.

Swlopga poptara Jesúsde ara

¹⁶ Jek kjok ro zar ga nopga goshko Ä sëyaga söraba ara Jesús kong. Ga Jesús tjläno ba kong dö ga Ä sëyaga li to lok ba go dwayo. Swlopga löng kjlobi li poptara bakoe. ¹⁷ Shäryono eni, tjläkwo lara Tjlapgarë ba tjläkwo laga tek dënashko so Isaías kong li ber jlökoyo wlo. Tjläno beno eni:

«Shji döra bi swlo tjeng kës li dbo dorko dwayo.»*

Shji jëk Jesús tjok ga soyo buke

¹⁸ E irgo ga ïya Jesúsde ga oba tjwe tön ara shänglishko ga ba oppinggaga ichara dipzë jek di bäng buk kësbang li kjwo kalëkong.

¹⁹ Eshko ga no pingga kjok llgwekklo tara Moisésdë go li tek shäng ba zlong bäng kjlara ga tjlä ba kong ga «Tjlapga no pingga, woydër ga pja jek kjone ga tja jek bop tjok eshko» le.

²⁰ Kuya ga tjlä ba kong ga «Shjiti kjloshko so, e pë klung bäng. Sënwa, e pë ba usho roy. Gueniyo no to ter kjok dogo dwayo ërera woshtozlong shtoyo drete» le.

²¹ E irgo ga Jesús oppingga kjlara tjlä ba kong ga «Tjlapga, tja ichos jek bor data ushko sira. Bor data wolono, jnenor sakshko pjir ga tja tekdo iröng bop tjok» le.

²² Kuya ga tjlä ba kong ga «Pja tek bor tjok, pja pin wlo dey. Shinmoga ber tjeng ëng jnek wëyë» le.

Pjluk, di bäng buk kësbang, e ichara Jesúsde

²³ E irgo ga Jesús opyono kyyong roshko ba oppinggaga tjok, ga toe. ²⁴ E irgo ga pjluk tjwe jong träk llëm, dbo ara di bäng buk kësbang li kjing go. Di iöya ara, ga kyyong li pir sek seke. Gueniyo Jesús bë buk pëe. ²⁵ Eni ga ba oppinggaga jek löng ba wolleng, ga tjlä ba kong ga «Tjlapga, tjawa kjimtozong, tjawa shten llëm wlo!» le.

* 8:17 Isaías 53.4.

²⁶ Kuya ga tjlē ba kong ga «¿Bangkjrēmi ega? Pjāy lōng mār bor go jlōkoyo llēme» le. E irgo ga kojono, ga pjluk, di iōya, e wlona, ga beno tjeng tjekso.

²⁷ Eni ga epga beno lōng yēy le erä. Ga tjlē lok eng kong ga «¿Domer kjwe ëro? Īzīa. Tjlēno pjluk, di iōya li kong ga kole pjlúe» le.

Domerga do pjök goshko Ä sëyaga

²⁸ Jesús, ba oppinggaga, e dipzono jek öötong lōng di bāng buk kēsbang li kjwo kalēkong, Gadara kjokyo. Eshko ga domerga goshko Ä sëyaga lōng do pjök. Epga iir äya kjloshko so wleni. E kjīshko ga ēye jēk irbo e go llēme. Eshko ga domerga li opshino tek sakshko dwayo, tjwe lōng Jesús zlong bāng ga ²⁹ tjlē ba kong dbo go ga «Sbō Wa, ¿pja tek shāng borwa barwē ega? ¿Pja to tek ëreshko borwa shdung wlore? Borwa shdūzlong dbaryo li äätē llēm obi» le. ³⁰ Epga lōng lishko soshko ga köchi tjeng trāk llēm, iē. ³¹ Eni ga Ä sëyaga li tjlē ba kong ga «Rokērwa bop kong sira ga tjawa ichēp domerga pjök ëre rayē wlo wleni ga tjawa ichos jek köchi tjeng kjwe go» le.

³² Kuya ga tjlē ba kong ga «Pjāy nomo» le. Ga Ä sëyaga li opkjono to lok domerga li go dwayo, jek lok köchi li go shara. Wop eni llēm ga köchi tjeng li zrono jer ri ri dlup poglo go, optono lok jer uunkong di bāng buk kēsbang li roshko, ga shteno lok dret eshko.

³³ Eni ga köchi dagaga tjeng li töktong jek ey dwayo, ga öötong lōng nopga lōngshko ga llēye īna domerga goshko Ä sëyaga tjok li roy lara nopga kong pjire. ³⁴ Eni ga nopga lōng eshko li opshino jek lok uunkong, ga öötong lōng Jesús shāng lishko ga tjlē ba kong ga «Rokērwa bop kong sira ga pja opshis kjok ëreshko dwayo» le.

9

Domer dre kuga llēm wleniyo poptara Jesúsde kjlara

¹ E irgo ga Jesús opyono kiyong roshko, ga dipzono jek ba kjokshko irōng obi. ² Eshko ga domer buk tōshko kjlara, dre

kuga llēm wleniyo, ga söra nopga oblērē lok poglo roshko Jesús zlong bāng. Īya Jesúsde ga swlo sōgaga li mār ba go ga tjlē swlo buk tōshko li kong ga «Pja wosong llēme. Owa pjang bop go li lōnor beno drete» le.

³ No pinggaga kjok ilgwekklo tara Moisésde li go lōng eshko kjlōbö. Kuya lok ga wotjlīk ga «¿Domer kjwe shāng Sbō lāywē owa, ber tjwlō llēm wlo le!» le.

⁴ Wotjlīk lōng llē li miydara Jesúsde pjir kuzong ga tjlē ba kong ga «¿Pjāy wotjlīk owa eni ega? ⁵ “Owa pjang bop go li lōnor beno drete” loror ba kong. Gueniyo lōnorde, de lōnor llēm, e ĩgōmi llēme. Gueniyo ga “Pja kojōzong. Pja jēkzong” loror ba kong ga poptororde, de poptoror llēm, era ĩgōmi wēlēe. ⁶ Kjok ëre kjing go ga no to ter kjok dogo dwayo ëre dbo ara, owa pjang nopga go li lōn ber dret wlo ga pjlúe. Miydēmi wlo ga llēbo shāryēr e» le. Eni ga tjlē swlo buk tōshko li kong ga «Pja kojōzong. Bop bukklo kjwe kjros, ga pja nom bop ushko» le. ⁷ Kuya ga kojono, ga to jek ba ushko. ⁸ Īya lōng eshko lirē ga beno lōng yēy le erä, ga Sbō poshrēra, dbo twara domer kong eni kjīshko.

Mateo rokara Jesúsde

⁹ E irgo ga Jesús opshino to ey dwayo. Jek jēk shāngshko ga domer sök kjlara eshko ko Mateo, e dbur tōngga Roma so kong. E sök ba pak lishko. Īya Jesúsde ga tjlē ba kong ga «Pja tek bor tjok, pja pin wlo» le. Kuya ga kojono, ga to jek ba tjok.

¹⁰ E irgo ga Jesús jek öötong sök iē Mateo tjok ba ushko,* ba oppinggaga tjok. Ga nopga dbur tōngga Roma so kong öötong lōng iē ba tjok eshko, nopga owa wleniyo oblē öötong lōng iē ba tjok eshko bakoe.

¹¹ Īya fariseogarē ga tjlē Jesús oppinggaga lōng li kong ga «¿Bomi pingga kjwe iē nopga owa wleniyo tjok kjweni ega?» le.

¹² Kuya Jesúsde ga tjlē ba kong lok ga «Nopga lōng pjlú, swlo llēm ga e dwlōmnega woydē llēme. Swlopgara dwlōmnega woydē. ¹³ Pjāy to opping Sbō tjlōkwo go. Tjlēno beno eni: “Woydēr ga oblē songe

* **9:10** Grecia so tjlōkwo ëre llē loklo miydēy yōtso llēme. E Jesús jek öötong sök iē Mateo tjok Jesús ushko loklo, llēm ga Jesús jek öötong sök iē Mateo tjok Mateo ushko loklo. E ushko miydēy yōtso llēme. † **9:13** Oseas 6.6.

lëmi. E tjwlõ ara, öng zrömi, sho sumi, pjë dret bor poshrëkklo 'li kjinmo.'† Eni ga tja shrono shäng kjok ëreshko, nopga pjlo bek rokaga llëm, nopga owa rokaga eröe» le.

Jesús lano shji ië llëm Sbö kong dbaryo kjishko

14 Dbar kjwara ga Juan oppinggaga tek shrono löng Jesús shwoy ga tjle ba kong ga «Tjawa ië llëm Sbö kong dbar kop ara. Fariseoga omshäryë eni bakoe. ¿Bop oppinggagara omshäryë eni llëm ega?»

15 «Orkwosmozlong dbaryoshko ga domer orkwosmok wlo li‡ shäng ba tjok obishko ga nopga mak löng eshko li§ woydë llëme. Gueniyo domer li söraba ba shjiryoshko ga epga ië llëm eshko jä.

16 »Shwong këguë* bängyëy shwong likyo tjaqlën† go llëme. Shäryoroy eni kjwe ga shwong likyo tjaqlën li, shwong këguë li, e sreya, dwler jek këgong.

17 »Kjillgwo bo dyo dbo ara tjaqlën‡ tyëy ba bapkwö këguë shäryak öng kwota go§ roshko llëme. Shäryoroy eni kjwe ga bapkwö li böptur. Eni ga kjillgwo bo dyo li ber llëno ame, ba bapkwö li ber eni bakoe. Eni kuzong ga kjillgwo bo dyo dbo ara tjaqlën tyëy wlo ga woyde bapkwö tjaqlën, pjöyikong ber tjeng pjlu wlo» le ba kong.

Kjoglo kjlara wolono buk, walë kjlara swlo ara

18 Jesús shäng tjle wopro ga judío ichaga tjwe shäng kjlara ba zlong bäng, ga kjök tonö, tjle ba kong ga «Bor wa walë wolono buk eeri jä. Gueniyo pja jek orkwö ië ba kjing go ga woshre iröng obi» le.

19 Kuya ga kojono, ga to jek ba tjok, ba oppinggaga jek ba tjok bakoe.

20 Löng li tjrëko walë shäng kjlara swlo ara lu pjloglo sak kjwara kjingsho pjök (12) tjän. Ba dbar iya iyado, poptë llëme. Eshko ga tek shrono shäng Jesús zlong bäng ba kokso shwo lëkong, ga ba shwong worbo porwara. 21 Wotjlük ga «Ba shwong worbo porwër dö ga tja poptë» le.

22 Iya Jesúsdë iröng ga walë bë shäng. Eshko ga tjle ba kong ga «Pja wosong llëme. Pja mär bor go kuzong ga pja poptonoe» le. Ga walë li poptono jekdo eshko.

23 E irgo ga Jesús öötong shäng judío ichaga li ushko ga iya ga nopga dbonmo bakwaga poshäryë löng ba shinmo jnek wlo, ga nopga slar wopjluk jong träk llëme.

24 Eshko ga tjle löng li kong ga «Pjäy opshis na dwayo. Kjoglo, e wolono llëme. Buk pë erä» le. Kuya lok ga Jesús joywe lok jong erä. 25 Gueniyo ga epga ichara opshik pjire. E irgo ga opzrëno jek öötong shäng kjoglo buk lishko, shara ba orkwö go, ga kojono.

26 Llëbo shäryono eshko li roy shdöktong kjok eshko kjwang jikong.

Domerga kjok igö llëm wleniyo poptara Jesúsdë do pjök

27 Jesús opshino jek shäng ey dwayo ga domerga löng do pjök kjok igö llëm wleniyo. Öö le jek löng ba irgo, tjle ba kong ga «David tjëyo, tjawa songe lozong» le.

28 Ga Jesús jek öötong shäng ushko ga nopga kjok igö llëm wleniyo li jek äär löng ba irgo. Eshko ga Jesús tjle ba kong lok ga «¿Woyotjlümi ga pjäy bokkwö poptër ga pjluë lëmi?»

«Eng, Tjlapga» le lok ba kong.

29 Eni ga ba bokkwö porwara Jesúsdë, ga tjle ba kong ga «Pjäy mär bor go kuzong ga shäryë bomi kong eni» le. 30 Bokkwö poptono pjir ga Jesús tjle ba kong ga «Pjäy poptoror lëmi ë kong llëme» le. 31 Gueniyo opshino jek lok ey dwayo, ga llëye shäryara Jesúsdë ba kong li roy shdöra kjok eshko kjwang jikong.

Domer tjle llëm poptara Jesúsdë kjlara

32 Domerga li opshino pjir ga domer söraba tjwe shäng kjlara, tjle llëm, goshko Ä sëya kjlara. 33 Eshko ga sëya li ichara Jesúsdë toe. E irgo ga domer li beno shäng tjle. Iya löng lirë ga beno löng yëy le erä. Ga tjle eng kong ga «Llëye ikdoy Israel kjokyo kjweni llëme» le.

‡ 9:15 Domer orkwosmok wlo le li, e Jesús loklo. § 9:15 Nopga mak löng eshko le li, e Jesús oppinggaga loklo.

* 9:16 Shwong këguë le li, e tjlokwo twara Sbörë Israel tjëyoga kong jlökoyö dëdashko li loklo. † 9:16 Shwong likyo tjaqlën le li, e tjlokwo twara Sbörë jlökoyö tjaqlën Jesús kjishko li loklo. ‡ 9:17 Kjillgwo bo dyo dbo ara tjaqlën le li, e tjlokwo twara Sbörë jlökoyö tjaqlën Jesús kjishko li loklo. § 9:17 Kjillgwo bo dyo dbo ara bapkwö këguë shäryak öng kwota go le li, e tjlokwo twara Sbörë Israel tjëyoga kong jlökoyö dëdashko li loklo.

³⁴ Gueniyo ga fariseoga löng eshko li tjlë ga «Ä sëyaga iche to, dbo twara Ä sëya kägäyorë ba kong li go» le.

Dwla bo ara

³⁵ Jesús to shäng oba ping kjok kjrina kjrina, judíoga syō uyo roshko. Sbō ber no pjluyo sorë li roy pjlú le oba kong. Oba swlo llë ara, llayo boyo bang ara, e poptara.

³⁶ İya ga nopga sjeno löng ara, dbo ame. E kjishko ga songe le. Wotjlík ga epga öng wlëp ushko so daga llëm wleni le. ³⁷ Eni ga tjlë ba oppinggaga kong ga «Dwla bo kjrëy wlo ga ara, gueniyo parkagaga kjlōbō döe. ³⁸ Eni ga rokozī dwla sogo li kong ga parkagaga wlëya obi, dwla bo ara li kjrë wlo» le.

10

Jesús domerga kjrono doglo sak kjwara kjingsho pjök (12)

¹ Jesús, ba oppinggaga doglo sak kjwara kjingsho pjök (12) li rokara, ga kong dbo twara, Ä sëyaga tjeng oba goshko li iche to wlo, swlo oblë oblë, llayo boyo bang ara, e popte wlo bakoe. ² Domerga kjrara parkë löng Sbō tjlōkwo roy lagaga ba äska doglo sak kjwara kjingsho pjök (12) li ko lok eni:

Simón, e kowëba Pedro, e ba bām İyo;

Andrés, e Simón lëng;

Santiago, e Zebedeo wa;

Juan, e Santiago kjlarayo;

³ Felipe;

Bartolomé;

Tomás;

Mateo, e parkono dbur tōngga Roma so kong;

Santiago, e Alfeo wa;

Lebeo, e kowëba Tadeo bakoe;

⁴ Simón, e cananita;*

Judas Iscariote, e Jesús soynege.

Ba oppinggaga doglo sak kjwara kjingsho pjök (12) li poshduna Jesúsde

⁵ E irgo ga ba oppinggaga doglo sak kjwara kjingsho pjök (12) li ichara jek Sbō tjlōkwo lë. Bām goshko ga tjlëno ba kong ga «Pjāy jek judíoga shwoy eröe. Pjāy jek nopga judío llëm wleniyo shwoy

llëme. Pjāy jek opzrëk Samaria kjokyo llëm bakoe. ⁶ Pjāy to Israel tjëyoga shwoy dey, epga, e öng wlëp ushko jeno löng wleni kjishko. ⁷ Pjāy nom Sbō ber no pjluyo wlo li, e dbaryo ääto li roy shdök. ⁸ Swlopga poptëmia. Shinmoga woshre'mia. Nopga poglo go swlo ara, sho an do jikong wleniyo poptëmia. Ä sëyaga tjeng oba goshko li ichëmi toe. Pjāy kong dbo twak iguing kuzong ga oblë kjimtëmi iguing bakoe. ⁹ Dbur sho sömi bomi tjok llëme. ¹⁰ Shwong oblë sömi llëm, drepkwota oblë llëm, llëbo bap-kwo llëm, kjorkung llëm bako, ëye parkë ga mär ba potjwlëkklo ba pak äska li go kjishko.

¹¹ »Pjāy äär kjone pogo ga no wlëmi kjlara, miydëmi ga wotjlík bëy wleniyo, ga pjāy ber löng ba ushko, äär jong pjāy opshik kjok eshko dwayo guing. ¹² Pjāy äär ushko ga «Pjāy kjimte Sbörë» lëmi ba kong eni. ¹³ E irgo ga e beno bomi kong pjlú wleni ga kjimte Sbörë jlōkoyo. Eni llëm wleni ga tjlōkwo loromi pjlú li ber ba kong llëme. ¹⁴ Pjāy öötong löng kjone ga pjāy wlokjre llëm, pjāy kuya llëm wleni ga pjāy opshik kjok eshko dwayo ga bomi dre pjlungyo lözī ber tjeng eshko. ¹⁵ Lër bomi kong jlōkoyo ga no ilgwezlong dbaryoshko ga kjok eshko sopga shdüya Sbörë ara, Sodoma sopga, Gomorra sopga, e kjinmo.

Shji shdungoba

¹⁶ »Tja kuzīa. Pjāy ichër jek löng öng wlëp ushko so jek löng shjiti kjloshko so löngshko wleni. Eni kuzong ga pjāy jek löng nopga kjok miydë ara wleni, gueniyo pjāy ber löng wlëp bakoe. ¹⁷ Pjāy sjëke. Pjāy iëba ber tjeng tjlapgaga wloshko, pjāy sökoba äär judíoga syō uyo roshko, pjāy shpokoba no shpokklo go eshko wlo. ¹⁸ Bor kjishko ga pjāy sökoba äär tjeng no ichagaga bokshto, pjlupga kësks bokshto bakoe. Eshko ga llëbo İnomi, kuromi li roy lëmi ba kong, nopga judío llëm wleniyo kong bakoe. ¹⁹ Gueniyo ga pjāy shakobashko ga pjāy woydë llëm, «¿İlëye lër?» lëmi llëm, «¿Lër sorë?» lëmi llëm bakoe. Pjāy tjlëshko ga tjlōkwo twe Sbörë bomi kong, lëmi wlo. Pjāy woydë llëm e kjishko. ²⁰ Eshko ga pjāy li

* **10:4** Cananitagale li, ba tjëyoga baiya woyde lok ara, woyde ga iche nopga kjok shto oblë sorë ame, ga llëbo shäryara lok ara ber löng opichë om go wlo.

tjlëkdo llëme. Bomi Data Sëya li tjlëkdo bomi kjishko.

²¹ »Nopga epenga dö ëng twë tjlapgaga kong, zröya lok wlo. Dataga, e ba wapga twë eni bakoe. Wapga iirkono ba data, ba mekë kong ga twe tjlapgaga kong, zröya wlo. ²² Pjây iŷwa nopga uunkongdë shjiktëng bor kjishko. Gueniyo ga ëye mär Sbö go äär jong ba dbo go ga era där ber shäng pjlu iŷyado. ²³ Pjây lönghsko ga pjây shdungoba wleni ga pjây tök kjok shto oblë. Gueniyo lër bomi kong jlökoyo ga pjây äätë Israel kjokyo uunkong llëm obishko ga no to ter kjok dogo dwayo ëre shrono tjan.

²⁴ »Oppinggaga tjwlö ara, ba pingga kjinmo llëme. Parkagaga tjwlëk lönng pjir wleniyo tjwlö ara, ba sogo kjinmo llëm bakoe. ²⁵ Woyde oppingga lirë ga äär ber ba pingga dik erö dey. Woyde parkaga lirë ga äär ber ba sogo i dik erö dey bakoe. Tja bomi kägäyo. ¿Tja ga kowëba Beelzebú† ga era pjäye?

Nopga bangkjrëy llëme

²⁶ »Llëbo shäryak lütshko kës li wen wëleshko. Llëbo jnek tjeng kës li wlëkoba pjire. E kjishko ga nopga bangkjrëy llëme. ²⁷ Tjlökwo lër bomi kong shkëshko li, e lëmi oba kong kjok shjiyshko. Tjlökwo lër bomi kong lütshko li, e lëmi oba uunkong kong kjone pogo. ²⁸ Nopga bangkjrëmi llëme. Bomi doyo zröya lok ga pjlu, gueniyo bomi sëyara zröya lok ga äe. Bomi sëya, bomi doyo, e zröga, dbuga iök pjë jong ri ri sjer llëm shtoyo li roshko ga pjlu li, e bangkjromirë dey.

²⁹ »¿Sënwa kjwo pjök, e soynek dburwa kjwara äska llëmdo? Eni ëmdë ga sënwa li iche bomi Datarë lon töshko, enira lon. Gueniyo iche llëm ga lon kjwara llëme. ³⁰⁻³¹ Pjâyda tjwlö ara, sënwa ara kjinmo. Bomi käkzong pjlobi li shtara Sbörë pjir tjan. E kjishko ga llëye bangkjrëmi llëme.

Shji lan oba tjok Jesús kjishko

³² »Pjây tjlëno oba kong ga pjây lönng bor tjok loromi wleni ga bomi kjishko ga tja tjlë bor Data sök kjok dogo li kong ga pjây lönng bor tjok lër eni bakoe. ³³ Gueniyo pjây tjlëno oba kong ga pjây lönng bor tjok llëme

loromi wleni ga tja tjlë bor Data li kong ga pjây lönng bor tjok llëme lër eni bakoe.

Shji moskwoga ara

³⁴ »Tja shrono shäng nopga ichë ber lönng wlëp ëng tjok wlo lëmi llëme. Tja shrono shäng nopga ichë ëngkjwë wlo, ber lönng wlëp ëng tjok wlo llëme. ³⁵ Tja shrono shäng wapga domerga ichë ëngkjwë ba dataga tjok, wapga walëga ichë ëngkjwë ba mekëga tjok, pjlaydoga ichë ëngkjwë ba ëmga tjok. ³⁶ Eni ga bomi pjeyoga lönng bomi ushko li ber lönng bomi moskwoga.

³⁷ »Ëye, ba data, ba mekë, ba wapga, e woyde ara, bor kjinmo wleni ga ber bor oppingga ga äe. ³⁸ Woyde ga llëye shäryëba ba kong bor kjishko llë pogoshko li, e zrökoba pjang kjlös go ëmdë ga e ba kong ga llëye llëme le. Eni llëm ga e ber bor oppingga ga ä bakoe. ³⁹ Ëye beno shäng bor tjok llëm, e zrökoba llëme le wleni ga äär kjok dogo llëme. Gueniyo ga ëye jëk bor tjok jlökoyo, e zröraba bor kjishko ëmdë ga era ber sök së iŷyado Sbö tjok.

Bi potjwlëkklo

⁴⁰ »Ëye, pjây wlojrrara ga tja wlojrrara wleni. Ëye, tja wlojrrara ga bor ichaga wlojrrara wleni bakoe. ⁴¹ Ëye Sbö tjlökwo laga wlojrrara, e Sbö tjlökwo laga kjishko ga Sbö tjlökwo laga li potjwlëkklo ber ba kong bakoe. Ëye no pjlo bek wleniyo wlojrrara, e pjlo bek kjishko ga no pjlo bek li potjwlëkklo ber ba kong bakoe. ⁴² Ëye bor oppingga song ëre kjimtara, e bor oppingga kjishko ga sëna di zeng erö ëmdë ga lër bomi kong jlökoyo ga potjwlëkklo tjok tjan» le.

11

Juan No Waga

¹ Jesús, ba oppinggaga doglo sak kjwara kjingsho pjök (12) li poshduna pjir ga to jek lok eshko dwayo, jongya kjok shto oblë oblë, oba ping wlo.

² Eshkoshko ga Juan shdung shäng no shdüzlönng uyo roshko. Ga Cristo roy kuya ga ba oppinggaga ichara pjök mya, ³ llëbo jakrokë Jesús kong. Öötong lönng Jesús

† 10:25 Ä, e kowëba Beelzebú bakoe.

shängshko ga tjlë'lok ba kong ga «¿No pjluyo iche'le Sbörë koshërwa'löng'li pjare, de oblë koshorwarë?»

⁴ «Llëye kuromi, ñnomi'li to'lëmi Juan kong.

⁵ Nopga kjok ñgö llëm wleniyo kjok ñnoe. Nopga jëk llëm wleniyo jëktonge. Nopga poglo go swlo ara, sho an do jïkong wleniyo poptonoe. Nopga kjok kugö llëm wleniyo kjokkunoe. Shinmoga woshrono iröng obi. Nopga song wleniyo kong Sbö tjlökwo roy pjlú lak ba kong. ⁶ Ëye mär bor go, ga tja raye llëm ga era ber sök wopjlúe» le ba kong.

⁷ Epga brikshko ga Jesús tjlëno oba kong Juan kjishko. Tjlë ga «¿Pjây jek löng kjok dogro no llëmshko, Juan ikshko ga pjây äätë eshko llëm obishko ga domer, e kjwe sorë loromi? ¿E sjro bakwara pjlukdë wleni loromire? ⁸ ¿Eni llëm ga e kjwe sorë loromi? ¿E doyono shäng shwong wolësowa, tjwlö ara wleniyo go loromire? Miydëmi pjlú ga nopga eniyo löng pjlú ushko. ⁹ ¿Eni ga e kjwe sorë loromi? ¿E kjwe Sbö tjlökwo laga loromire? E jlöe. Ga e tjwlö ara, Sbö tjlökwo lagaga oblë kjinmo. ¹⁰ Sbö tjlökwo tak pjang li goshko ga Sbö tjlëno Juan kjishko. Tjlëno beno eni:

»«No ichër kjlara bop bäm go,

bop roy laga,

irbo poshäre bop kong wlo.»*

¹¹ »Lër bomi kong jlökoyo ga nopga uunkong kjok ëre kjing go äätë tjwlö ara, Juan No Waga kjinmo llëme. Eni gueniyo ga nopga löng Sbö sök no pjluyoshko kjlobi li tjwlö ara, Juan kjinmo.

¹² »Juan No Waga dbaryoshko tek lëkong ga nopga ara optwono Sbö kong, e ber ba pjluyo wlo. Ga nopga owa ëngkjwë ara, Sbö ber no pjluyo llëm wlo. ¹³ Juan tjwayde llëm obishko ga Sbö tjlökwo lagaga uunkong tjlëno ga llono ga Sbö, e ber no pjluyo le. Kjok ilgwekklo tara Moisésdë li tjlë eni bakoe. ¹⁴ Ëye, tja tjlökwo kuya woydë li kong ga lër ga Sbö tjlökwo laga Elías tjwe iröng lara koshëmi löng'li, e Juan. ¹⁵ Ëye kwomgwo tjok ga woyde ga kuya yötso.

¹⁶ »Eerishko dbaryo sopga, ¿pjây so llë kjoyo lër bomi kong? Pjây so kjwozirga

öö le löng ëng kong llëbo soynezlong shtoyoshko tjör kjoyoe. Tjlë'lok ga

¹⁷ »«Tjawa dbonmo bakwono ga bëyotkoromi llëme.

Tjawa tono tükwo woydoklo ga pjây slatong llëm bakoe» le lok eni.

¹⁸⁻¹⁹ »Lër ega lër bomi kong. Juan shrono shäng ga iono llëm Sbö kong dbar kop ara, ga kjillgwo bo dyo iono llëm bakoe. Eshko ga «Kjwe goshko Ä sëya kjlara» loromi. E irgo ga no to ter kjok dogo dwayo ëre shrono ga tja ië ara, tja kjillgwo bo dyo ië bakoe. Eni ga «Domer kjwe ië sïyo, nelötkë äe, jëk nopga owa wleniyo tjok, ië nopga dbur töngga Roma so kong li tjok bakoe» lëmi eni. Lër bomi kong ga pjây so kjwozirga löng'li kjoyo e kjishko. Sbö kjok miydë li, e jlöe miydëba ba pak shäryara beno li go» le.

Kjok shto oblë oblë, ba tjlökwo kjrëba woydë llëm kjishko ga kjok eshko sopga wlona Jesúsdë

²⁰ Llëbo ñydëba llëm wleniyo shäryara Jesúsdë kjok shto oblë oblë tjän, ga kjok eshko sopga, llëbo owa shärye löng'li, e owa jlöe loromi llëm, ga rayara llëm bakoe. E kjishko ga e dbaryo ga epga wlona Jesúsdë, tjlë ga ²¹ »¿Corazín sopga, Betsaida sopga, pjây song jlö, pjây shdungko! Llëbo ñydëba llëm wleniyo shäryoror bomi kong li ñna Tiro sopga, Sidón sopgarë tek dënashko kjwe ga llëbo owa shärye löng'li, e owa jlöe lara, ga rayara, ga shwong pjuna shtëgro së ä wleniyo, pjlung sho iara ba dlu kjing go, ba woowa li ñya Sbörë wlo tjän. ²² Eni ga lër bomi kong ga no ilgwezlong dbaryoshko ga pjây shdüya Sbörë ara, Tiro sopga, Sidón sopga, e kjinmo.

²³ »Capernaúm sopga, ¿pjây wotjlik ga pjây söya Sbörë jem äär kjok dogo lëmiro? Eni llëme. Pjây iche jer äär iök pjë jong ri ri sjer llëm shtoyo li roshko. Llëbo ñydëba llëm wleniyo shäryoror bomi kong li ñna Sodoma sopgarë kjwe ga eeri ga ba tjëyoga löng eshko obi. ²⁴ Eni ga lër bomi kong ga no ilgwezlong dbaryoshko ga pjây shdüya Sbörë ara, Sodoma sopga kjinmo» le.

Shji woshtë sorë

* **11:10** Malaquías 3.1.

²⁵ Eshko ga Jesús tjlë Sbö kong ga «Data, pja kjok dogo sopga, kjok ëre sopga, e Tjlapga. Llëye jnenop kjok miydagaga löng kong li pinop oba song, wotöy wleniyo kong. E kjishko ga pja poshrër ara.

²⁶ Shäryorop eni, woydorop eni kjishko» le.

²⁷ Eshko ga tjlë nopga kong ga «Llëbo uunkong iara Data Sbörë beno tjeng bor wloshko. Sbö Wa ëre sorë, e miydaga ërë llëm, e miydaga bor Datarë eröe. Data Sbö, e sorë miydaga ërë llëm, e miydaga tjarë eröe. Gueniyo e sorë pin woydë ë kong ga pin.

²⁸ »Pjây sjeno parkorbo, llëbo pjanbo ga pjây tek bor shwoy uunkong, ga pjây iër ber löng woshtë. ²⁹ Tja wlëp, wotöy kuzong ga pjây kong pak twër li shäryozï, pjây oppïs bor go. Enira pjây woshtë jlökoyo. ³⁰ Llëye pin bomi kong li, e kjang llëme. Llëye twër bomi kong pjami wlo li, e kwing llëm bakoe» le.

12

Woshtozlong dbaryo ga Jesús opping-gaga dwla bo kjrono

¹ Woshtozlong dbaryo kjwara ga Jesús jek shäng dwla dgak buk li tjrëko. Eshko ga ba oppinggaga pjli ara kuzong ga dwla bo kjre löng, ue lok wlo. ² İya fariseogarë ga tjlë Jesús kong ga «jBop oppinggaga kjwe İzong! Löng llëbo shäryako woshtozlong dbaryoshko llëm li shäryë» le.

³ Kuya ga tjlë ba kong ga «İDënashko ga David, ba yorkagaga, e pjli lok arashko ga llëye shäryara tak pjang Sbö tjlökwo go li, e lomirë llëmdo? ⁴ David opzrëno jek shäng Sbö u roshko, ga pjlung shosho suk pjir iak beno tjeng dboy Sbö kong li, e uaga syöshtagagarë erö ëmdë ga uara loke. ⁵ Kjok İlgwekklo tara Moisésdë li tjlë ga woshtozlong dbaryoshko ga syöshtagaga parkë löng Sbö u roshko li, llëye owa shärye löng llëme. İE lomirë llëmdo? ⁶ Lër bomi kong ga ëreshko shäng kjlara tjwlö ara anmoyö, Sbö u kjinmo. ⁷ Sbö tjlökwo tak pjang eni: “Woydër ga oblë songe lëmi. E tjwlö ara, öng zrömi, sho sumi, pjë dret bor

poshrëkklo li kjinmo.”* Tjlökwo ëre llë loklo miydëmi kjwe ga “Pja owa shäryono” lëmi oblë llëye owa shäryono llëm li kong llëme. ⁸ Woshtozlong dbaryo kägäyo li, no to ter kjok dogo dwayo ëre li e» le.

Woshtozlong dbaryoshko ga swlo pop-tara Jesúsde kjlara

⁹ E irgo ga Jesús to ey dwayo, ga opzrëno jek judioga syö uyo jong kjok eshko li roshko. ¹⁰ Domer shäng kjlara eshko orkwo kjwara slosloe. Fariseoga löng eshko kjlëbë, llëbo wlëya löng ara, Jesús rote e go wlo. Eni ga tjlë lok ba kong ga «İWoshtozlong dbaryo ga no poptëy ga pjluë?»

¹¹ «İBomi öng, e lono pjlebgwo roshko woshtozlong dbaryoshko ga shimi llëmdo? ¹² No, e tjwlö ara, öng kjinmo anmoyö. Eni ga llëbo pjlu, e shäryëy woshtozlong dbaryoshko ga pjluë» le ba kong.

¹³ Eshko ga Jesús tjlë domer li kong ga «Pja orkwo roshwizong» le. Kuya ga orkwo roshwino, ga poptono beno pjlu, ba orkwo kar go dik. ¹⁴ Gueniyo ga fariseoga opshino jek lok ey dwayo, ga tjlë lok ëng kong ga «İJesús, e zröy sorë ga pjlu?» le.

Sbö parkaga

¹⁵ Wotjlik löng llë li miydara Jesúsde pjire. Eni ga opshino to kjok eshko dwayo. Oba to jek ara ba tjok. Swlopga löng eshko li poptara uunkong, ¹⁶ ga tjlë ba kong lok ga «Tja ë lëmi ë kong llëme» le. ¹⁷ Shäryono eni, tjlökwo lara ba tjlökwo laga tek dënashko so Isaíasdë li ber jlökoyo wlo. Tjlëno beno eni:

¹⁸ «Bor parkaga kjroror shäng ëre.

Kjwe woydër ara. Tja wopjlu ba tjok bakoe.

Bor Sëya iër ber ba go,
ga kjok İlgwer sorë li roy shdöya tjëyoga uunkong kong.

¹⁹ Kjwe ënglë kar kar ë tjok llëm,
öö le kukoba irbo bäng llëm bakoe.

²⁰ Sjro shüktong tjeng li, e toya llëm,†
shwomzrëng pjë jer jong ba seto li, e
sjëya llëm,‡
kjok İlgwera beno bek pjir guing.

* **12:7** Oseas 6.6. † **12:20** Sjro shüktong tjeng li, e toya llëm le li, e domer li ber kjang, nopga dbo ara llëm li tjok llëme loklo. ‡ **12:20** Shwomzrëng pjë jer jong ba seto li, e sjëya llëm le li, e domer li ber wotöy, nopga mär ba go sira dö li tjok loklo. § **12:21** Isaías 41.1-4.

21 Llono ga tjëyoga uunkong ber löng ba koshtë.»Š

*Jesús, Beelzebú**

22 Eshko ga domer shäng kjlara kjok ïgö llëm, tjëlë llëm, goshko Ä sëya kjlara kjishko. E söraba Jesús shwoy, ga poptara beno shäng kjok ïgö pjlu, tjëlë pjlu bakoe. 23 Nopga löng eshko li beno löng yëy le erä. Ga tjëlë ëng kong ga «¿Ëre David tjëyo shrono shäng bi dögaro llëm?» le lok eni.

24 Kuya fariseogarë lok ga tjëlë lok ëng kong ga «Ä sëyaga iche to, dbo twara Ä sëya kägäyo ko Beelzebürë ba kong li go» le.

25 Wotjlik löng llë li miydara Jesúsdë pjir, ga tjëlë ba kong ga «Pjlu llë, ba nopga ëngkjwë ëng tjok kar kar wleni ga e oppjik lok om go. Nopga tjeng kjok kjrinaso, nopga tjeng u kjwaraso, e ëngkjwë ëng tjok kar kar wleni ga e oppjik lok om go bakoe. 26 ¿Eni ga Ä, e ëngkjwë ba sëyaga tjok wleni ga e pjir maling llëmdo? 27 Ä sëyaga ichër opshik oba goshko dwayo, dbo twara Beelzebürë bor kong li go lëmi. ¿Eni ga bomi oppinggaga kong dbo twaga ërë, Ä sëyaga iche lok wlo? E kjishko ga epga omik wëlë ga pjäy diktong löng jlöe. 28 Ä sëyaga ichër to, Sbö Sëya dbo ara go. Miydëmi e go ga Sbö ber no pjluo wlo li, e dbaryo shrono tjan.

29 »¿Domer sök kjlara dbo ara ba ushko wleni ga no jek äär opzrëk lürkë ba u roshko sorëro? Woyde ga domer li shara, pjirira bäm go guing. Enira ba llëbo lüyotke ga pjluë.†

30 »Ëye shäng bor shwo lëkong llëm ga e shäng bor wloyo. Ëye no töng bor kong llëm ga e shäng ba shdöga. 31 E kjishko ga lër bomi kong ga ëye llëbo owa shäryë, tjlökwö lë owa ga owa pjang ba go li löya Sbörë ber dret wlo ga pjluë. Gueniyo ëye Sbö Sëya läywë owa ga owa li löya ba kong llëme.

32 Ëye no to ter kjok dogo dwayo ëre läywë owa ga owa li löya ber dret wlo ga pjluë. Gueniyo ëye Sbö Sëya läywë owa ga owa li löya eerishko llëm, llonoshko llëm bakoe.

Kjor, e sorë miydëy ba bo go

33 »Kjor doyo pjlu ga ba bo, e pjluë. Kjor doyo owa ga ba bo, e owa. Kjor, e sorë miydëy ba bo go. 34 ¡Pjäy so dgur kjoyoe! ¿Pjäy owa kjishko ga pjäy tjëlë pjlu sorëro? Llëbo tjeng bomi pjluishko lomirë bomi kjamo go. 35 No pjlu ga tjëlë pjlu, wotjlik pjlu kjishko. No owa ga tjëlë owa, wotjlik owa kjishko. 36 Lër bomi kong ga no llgwezlong dbaryo ga no kjlobi li iche Sbörë ba dboryë, tjlökwö owa lono kjwobi li kjishko. 37 Eshko ga pjäy ie ber löng pjlu, llëm ga pjäy ie ber löng shdungko, tjlökwö loromi li kjishko» le.

Jonás jyäglö

38 Eshko ga fariseoga, no pinggaga kjok llgwekklo tara Moisésdë li go, e kjone kjone tjëlë Jesús kong ga «Tjlapga no pingga, pja ichara Sbörë li jyäglö shäryos kjrina borwa kong, llëbo ïydëba llëm wleniyo inwa wlo» le.

39 Kuya ga tjëlë ba kong ga «Eerishko dbaryo sopga, pjäy owa. Pjäy so domer orkwosmok shäng pjir, gueniyo jëk shäng walë oblë tjok kjoyoe. Woydëmi ga llëbo jyäglö shäryër bomi kong, gueniyo shäryër llëm, Sbö tjlökwö laga Jonás, e jyäglö shäryotë bomi kong eröe. 40 Dënashko ga e beno sök mã dlung roy so kësbang bö roshko dbargwo mya, shkë dba sorë ga no to ter kjok dogo dwayo ëre äär ber buk klung roshko dbargwo mya, shkë dba eni bakoe.

41 Nínive sopga, e Jonás tjlökwö kunoshko ga llëbo owa shärye löng li, e owa jlöe lara, ga rayarae. Ga ëreshko no shäng kjlara tjwlö ara, Jonás kjinmo. E kjishko ga eerishko dbaryo sopga, pjäy llgweya Sbörëshko ga Nínive sopga kojong lok, ga tjëlë ga «Kjwepga shdungko» le. 42 Sabá so pjluo walë tek pjola dwayo, Pjlu Salomón kjok miydë li kuya wlo. Ga ëreshko no shäng kjlara tjwlö ara, Salomón kjinmo. E kjishko ga eerishko dbaryo sopga, pjäy llgweya Sbörëshko ga walë li kojong, ga tjëlë ga «Kjwepga shdungko» le.

43 »Ä sëya pjang no goshko li toshko ga to shäng shto wlëk kjok dogro no llëmshko, woshtë wlo, gueniyo wlëya llëme. 44 Eshko

* 12:21 Ä, e kowëba Beelzebú bakoe. † 12:29 Domer dbo ara le li, e Ä loklo. Shrono shäng ba llëbo lüyotkë le li, e Jesús loklo. Lara eni li, e Ä sëyaga iche wlo ga woydara ga Ä zana guing loklo.

ga wotjlik ga “Tja to bor ushko iröng obi” le. Äär iröng ba ushko ga wlëya shäng rorë, pjlokjak pjir, poshäryak pjir wleni. ⁴⁵ Eni ga sëya oblë töya ba tjok doglo kjäk (7), owa ba kjinmo, ga uunkong li pjë jek äär ber tjeng no li go. Eni ga no li beno shäng owa anmoyö, shäng bäm go sorë li kjinmo. Eerishko dbaryo sopga, pjäy owa, ga pjäy ber löng domer ëre dik eni» le.

Jesús, ba mekë, ba lëmga

⁴⁶ Jesús sök tjlä oba tjeng ara li kong wopro ga ba mekë, ba lëmga, e shrono tjeng kjoko, lan ba tjok wlo. ⁴⁷ Eni ga rotaraba Jesús kong, tjlä ga «Bop mekë, bop lëmga, e shrono tjeng bop ik kjoko» le.

⁴⁸ Kuya ga tjlä ba kong ga «¿Bor mekë, e ë? ¿Bor lëmga, e ë?» le. ⁴⁹ Eni ga ba oppinggaga löng li pïya ba sakkwo go, ga tjlä ga «Bor mekë lër li kjwepga. Bor lëmga lër li kjwepga. ⁵⁰ Eye bor Data sök kjok dogo li kolë ga era bor mekë wleni, bor lëng wleni, bor dor wleni» le.

13

Dwla sguingga

¹ E dbaryo ga Jesús opshino jek u li roshko dwayo, ga öötong sirkeno sök di bäng buk kësbang li sor go. ² Nopga shrono löng ara kjishko ga Jesús opyono kjoyong roshko, ga sirkeno sök eshko. Nopga li beno tjeng di bäng li kjako. ³ Eshko ga tjläno ba kong ara llëbo jyäglö go, tjlä ga «Domer shäng kjlara dwla sguingga. Pjlara ga opshino to jek dwla sguing. ⁴ Sguïyashko ga kjone kjone lono tjeng irbo bäng, ga sënwa shrono, uara lok drete. ⁵ Kjone kjone lono tjeng ak ara tjrëko, klung sho ara llëmshko, ga weno maling, klung sho rong llëm kjishko. ⁶ Gueniyo slenggwo dret kjishko ga dlo wenoshko ga dwla li sura, beno dogroe. ⁷ Dwla kjrina obi, e lono tjeng shkë sho roshko, ga shkë sho li kunoshko ga dwla li llgwinae. ⁸ Dwla kjrina obi, e lono tjeng klung sho pjlú kjing go, ga kuno, botjyono pjlúe. Kjoneshko ga sok kwara botjyono kjwo sak dbäw (100), kjoneshko ga botjyono kjwo sak tjer (60), kjoneshko

ga botjyono kjwo sak mya (30). ⁹ Eye kwomgwo tjok ga woyde ga kuya yötso» le.

Jesús tjläno llëbo jyäglö go erä ega

¹⁰ E irgo ga ba oppinggaga tek shrono löng ba zlong bäng ga tjlä ba kong ga «¿Pja tjlä oba kong llëbo jyäglö go erä ega?»

¹¹ «Sbö ber no pjluo sorë li roy miy-daydëba llëm li pinaba bomi kong, gueniyo epga kong llëme. ¹² Eye llëbo tjok ga sëya jek obi, ber llëbo ara wlo. Eye llëye llëm ga llëye tjeng sirawa li döya ba shjiryo drete.*

¹³ Kuya löng ga llë loklo miyde lok llëme. İya löng ga llë İyde miyde lok llëm bakoe. Tja tjlä ba kong llëbo jyäglö go e kjishko. ¹⁴ Llëye lara Sbö tjläkwo laga tek dënashko so Isaíasdë li beno epga li kjishko. Tjläno beno eni:

»Kuya löng kjër ga llë loklo miyde lok llëm, İya löng kjër ga llë İyde miyde lok llëm bakoe.

¹⁵ Nopga ëre, llëye kuya woydë llëme. Kwomgwo bäng bängzara lok tuke. Bokkwo llino lok tuk bakoe.

Shäryara eni,
llëye İya lok ba bokkwo go llëm wlo,
llëye kuya lok ba kwomgwo go llëm wlo,
opping lok sira llëm wlo,
optwë ber bor kong llëm wlo,
epga dör llëm wlo bakoe.”

¹⁶ »Gueniyo pjäyda kjok İgö bomi bokkwo go, pjäy kjok kugö bomi kwomgwo go bakoe. E kjishko ga pjäy ber löng wopjlúe.

¹⁷ Lër bomi kong jlökoyo ga llëbo İmi, kumi löng ëre tjwölö ara. Dënashko ga Sbö tjläkwo lagaga, nopga oblë pjlo bek wleniyo, e omik woydë, omkuk woydë, gueniyo omİno llëm, omkuno llëm bakoe.

Dwla sguingga lanyo, e llë loklo lara Jesúsde

¹⁸ »Dwla sguingga lanyo, e llë loklo lër bomi kong. Kuzİa. ¹⁹ Eye Sbö ber no pjluo sorë li roy kuno, gueniyo llë loklo miyde llëm ga e so dwla lono irbo bäng li kjoyoe. Tjläkwo li dgak pjang ba pjlúshko, gueniyo Ä tjwe eshko, ga döya ba shjiryo. ²⁰ Dwla lono

* **13:12** Llëbo tjok le li, e Sbö tjläkwo loklo. Eni ga eye Sbö tjläkwo kjrë ga kong tjläkwo twe Sbörë obi, gueniyo eye omkjrë llëm ga Sbö tjläkwo miyde tjän li döya ba shjiryo.

ak ara tjrëko'li, e ëye tjlökwö'li kuno, ga beno shäng wopjlu'li loklo. ²¹ Gueniyo tjlökwö'li äär ber ba pjlúshko jlökoyo llëm kjishko ga llëye wen ba kong sirashko, shdungoba tjlökwö'li kjishkoshko ga tjlökwö'li raye, söya ame. ²² Dwla lono shkö sho roshko'li, e ëye tjlökwö'li kuno'li loklo. Tjlökwö'li kura, gueniyo llëbo tjeng kjok ëre kjing goshko'li woyotjlíya ara, wo pjang dbur go bakoe. E kjishko ga tjlökwö'li woyo ba kong ame, ga bo wen tjlökwö'li kjishko llëme. ²³ E ga dwla lono klung sho pjlú kjing go'li, e ëye tjlökwö'li kuno, ga llë loklo miyde pjlú'li loklo. Eni ga e ber shäng so dwla botjyono pjlú kjoyoe. Kjoneshko ga sok kjwara botjyono kjwo sak dbäw (100), kjwo sak tjer (60), kjwo sak mya (30)» le ba kong.

Kjlo sho owa weno dwla pjlú tjrëko

²⁴ Ga Jesús tjlëno ba kong llëbo jyäglö go obi, tjlë ga «¿Sbö ber no pjluyo sorë, e so llë kjoyo lër bomi kong? Domer shäng kjlara. Pjlara ga dwla pjlú wleniyo dgara ba kjok kjing go. ²⁵ Gueniyo dwla dgaga'li ponoshko ga ba moskwö shrono shäng kjlara dwla dgak buk lishko. Kjlo sho owa dwlayo, e söra, dgara dwla buk pjlú'li roshko, ga to ey dwayo. ²⁶ Eni ga dwla pjlú'li weno, botjyë kjwlëshko ga kjlo sho owa'li weno ba tjrëko bakoe.

²⁷ »Íya dwla sogo'li parkagagarë ga öör lok ba rotë ba kägäyo kong, tjlë ga «Tjlapga, pja dwla dgono bop kjok kjing go pjlú eröe. ¿Eni ga kjlo sho owa kjwe wen sorë?»

²⁸ »«Söga, dgaga bi moskworë» le ba kong.

»Kuya lok ga tjlë ba kong ga «¿Kjlo sho owa kjwe shirware?»

²⁹ »«Llëme. Kjlo sho owa kjwe skwëmishko ga dwla pjlú kjwe skwe tëm ba tjok äe. ³⁰ Pjlú wlo ga iozï ber kun uunkong, äär jong bo kjrozlong dbaryo. Eshko ga nopga ichër kjlo sho owa'li zë bäm go, pjriya, ga ie tjeng dboshko, ber sukoba wlo. Shäryara lok eni pjir ga dwla pjlú'li skoya, jneya tjeng dwla jnekklo uyo roshko» le ba kong» le.

Kjor dwlayo chirawa

³¹ Ga Jesús tjlëno ba kong llëbo jyäglö go obi, tjlë ga «Sbö ber no pjluyo sorë, e so kjor dwlayo chirawa ko *mostaza* dgoroy klung roy kjoyoe. ³² Dwlagwo ëre chirawa, dwlagwo oblë oblë dorko. Gueniyo kun kësbang, dwlagwo oblë oblë kjinmo. Eshko ga sënwa llë usho ywë ba kowo go» le.

Pjlung shosho uukklo

³³ Ga Jesús tjlëno ba kong, llëbo jyäglö go obi, tjlë ga «Sbö ber no pjluyo sorë, e so walë pjlung shosho llruno bayo gök kësbang tjung wleni kjwo sak kjwara (10)[†] ba uukklo tjok, ga ie ber buk uur wlo kjoyoe. Ba uukklo shdöktong pjlung shosho'li kjwang jikong» le.

Jesús tjlëno llëbo jyäglö go

³⁴ Llëbo uunkong ëre lara Jesúsdë nopga kong llëbo jyäglö go erä. Eni llëm ga llëye lara ba kong llëme. ³⁵ Shäryono eni, tjlökwö lara Sbö tjlökwö'liga tek dënashko sorë'li ber jlökoyo wlo. Tjlëno beno eni:

«Tja tjlë llëbo jyäglö go;
tjlökwö lër'li, e iak Sbörë tjeng lütshko,
kjok ëre shäryara Sbörë tek lëkong.»[‡]

Kjlo sho owa weno dwla pjlú tjrëko lanyo, e llë loklo lara Jesúsdë

³⁶ Jesús to ey dwayo ga opzrëno jek shäng u roshko. Eshko ga ba oppinggaga tek shrono löng ba zlong bäng ga tjlë ba kong ga «Kjlo sho owa weno dwla pjlú tjrëko lanyo, e llë loklo los borwa kong sira» le.

³⁷ Kuya ga tjlë ba kong ga «Dwla pjlú dgaga'li, e no to ter kjok dogo dwayo ëre loklo. ³⁸ Dwla dgara kjokyo'li, e kjok kjwang jikong loklo. Dwla pjlú'li, e Sbö nopga loklo. Kjlo sho owa'li, e Ä nopga loklo. ³⁹ Ba moskwö, kjlo sho owa dgaga'li, e Ä loklo. Dwla bo kjrozlong dbaryo'li, e kjok pjir dbaryo loklo. Ga dwla skogaga'li, e Sbö parkagaga kjok dogo so loklo.

⁴⁰ »Kjlo sho owa'li töya, dbuya iök roshko, suya wlo sorë ga kjok pjir dbaryoshko ga Ä nopga suya eni bakoe. ⁴¹ Eshkoshko ga nopga ber löng llëbo owa shäryë, nopga ber löng oblë ichë llëbo owa shäryë bakoe. Eshko ga bor parkagaga kjok dogo so ichër

[†] 13:33 Gök kësbang tjung wleni kjwo sak kjwara (10), e bayo litro sak pjök (20) dik. [‡] 13:35 Salmo 78.2.

no to ter kjok dogo dwayo ërerë nopga owa 'li tōng. ⁴² Ga dbuya 'lok iök pjë jong ri ri sjer llëm shtoyo 'li roshko, ber tjeng slar eshko, kowo uë, llëbo bang ara ba kong kjïy. ⁴³ Ga nopga pjlo bek lōng 'li ber lōng kâlā lletllet dlo wleni, ba Data sök 'lishko. Ëye kwomgwo tjok ga woyde ga kuya yōtso.

Llëbo tjwlō ara jnek buk

⁴⁴ »Sbō ber no pjlyo sorë, e so llëbo tjwlō ara jnek buk kjok kjrina roshko kjoyo. Domer, llëbo tjwlō ara 'li wlëna buk eshko, ga jnena jek beno buk eshko obi. Eshko ga woowa llëme. Eni ga ba llëbo tjeng 'li soynena uunkong, ga kjok 'li tjwlëna beno ba kong.

Obrikkwo tjwlō ara

⁴⁵ »Sbō ber no pjlyo sorë, e so domer llëbo tjwlëga, soynega to shäng obrikkwo tjwlō ara wlëk kjoyo bakoe. ⁴⁶ Obrikkwo wlëna kjwara tjwlō ara wleniyoshko ga ba llëbo tjeng 'li soynena uunkong, ga obrikkwo 'li tjwlëna beno ba kong.

Kjla mã shakklo

⁴⁷ »Sbō ber no pjlyo sorë, e so kjla mã shakklo kjoyo bakoe. Dbuya 'lok di roshkoshko ga mã shaya llërba pogo. ⁴⁸ Kjla 'li dlinoshko ga shikoba tjeng pjōshko, ga mã pjlu wleniyo tōngoba shing roshko, ga owa 'li dbukoba. ⁴⁹ Eni ga kjok pjir dbaryoshko ga Sbō parkagaga kjok dogo so tjwe 'lok nopga owa 'li kjë nopga pjlo bek tjeng 'lishko dwayo, ⁵⁰ ga nopga owa 'li dbuya 'lok iök pjë jong ri ri sjer llëm shtoyo 'li roshko, ber tjeng slar eshko, kowo uë, llëbo bang ara ba kong kjïy» le.

Llëbo tjaqlën, llëbo këguë

⁵¹ Eshko ga Jesús tjlë ba kong 'lok ga «¿Tjlokwo lër shäng 'li llë 'loklo miydëmi lōngde?»

«Ëng, miydërwa» le 'lok ba kong.

⁵² Kuya ga tjlë ba kong ga «Ëye no ping pjlu, Sbō ber no pjlyo sorë 'li kjishko ga e so domer u sogo kjoyoe. Llëbo jnek tjeng ara, llëbo tjaqlën, llëbo këguë bakoe. Ga llëbo 'li shiya, twe oba kong ga pjlu» le. §

Jesús shäng Nazaret kjokyo

⁵³ Jesús tjlëno llëbo jyāglo go pjir ga to ey dwayo. ⁵⁴ Jek öötong shäng ba kjokshko, tek chirawa ga kuno shäng 'lishko obi ga nopga pina ara judíoga syō uyo jong eshko 'li roshko. Kuya 'lok ga beno lōng yëy 'le erä. Ga tjlë 'lok ëng kong ga «¿Kjwe kjok miydë ara opping kjone? ¿Llëbo ÿdëba llëm wleniyo shärye sorë? ⁵⁵ ¿Domer kjwe u shäryaga 'li wa llëmdo? ¿Mekë María llëmdo? ¿Lëmga Santiago, José, Simón, Judas llëmdo? ⁵⁶ ¿Dorga lōng na bi tjok bako llëmdo? ¿Kjok miydë ara kjwe wlëya kjone?» 'le 'lok ëng kong eni. ⁵⁷ Ga tjlökwo kjre 'lok woydë llëm, iirkono 'lok ara erä.

Eshko ga Jesús tjlë ba kong 'lok ga «Kjok kjone pogo ga Sbō tjlökwo 'laga, e iëba tjwlō ara. Gueniyo ba kjok om go 'lishko, ba ushko ga iëba tjwlō llëme» le.

⁵⁸ Kjok eshko sopga mär Jesús go llëm kuzong ga llëbo ÿdëba llëm wleniyo shäryara ara eshko llëme.

14

Juan No Waga zrörabae

¹ Dbar eshkoshko ga Pjlu Herodes* parkë sök Galilea so ichaga. Jesús roy kuya ga ² tjlë ba parkagaga kong ga «E Juan No Waga 'li woshrokdo. Llëbo ÿdëba llëm wleniyo shärye ga pjlu e kjishko» le.

³⁻⁴ Kjupäbāshko ga Juan tjlë Herodes kong ga «Herodías kjwe kjrëp ber bop boy wlo ga ä, e bop shjiy Felipe boy kjishko» le. E kjishko ga Juan shara, bāngzara Herodesdë, shdüya wlo. ⁵ Zröya woydë, gueniyo «Juan, e Sbō tjlökwo 'laga» lëba, ga oba bangkjre ara. E kjishko ga zröra llëme.

⁶ Öötong Herodes shrëzlong dbaryoshko ga Herodías wa walë 'li bërkonoba lōng kjlobi 'li bokshto, ga Herodes beno sök wopjlu e kjishko. ⁷ E kjishko ga tjlëno ba kong jlökoyo ga llëye roke 'li twe ba kong. ⁸ Poshduna ba mekerë kjishko ga tjlë Herodes kong ga «Woydër ga no ichëp Juan No Waga kägä zë, ga tek söp bor kong kjwlë roshko» le.

⁹ Kuya ga woydë jonge. Gueniyo tjlëno jlökoyo nopga mana lōng 'li bokshto kuzong

§ 13:52 Llëbo tjaqlën, llëbo këguë 'le 'li, e tjlökwo tjaqlën, tjlökwo këguë 'loklo. * 14:1 Pjlu Herodes, e kowëba Herodes Antipas bakoe.

ga no ichara ba shäryë ba kong. ¹⁰ Eni ga Juan kägä zara tas, no shdüzlong uyo roshko, ¹¹ ga söra, twara kjoglo li kong kjwlë roshko. Eshko ga kjrara, ga söra, twara ba mekë kong. ¹² E irgo ga Juan oppinggaga öör lok ba doyo kjrë, ga söra, jnena lok sakshko. E irgo ga öötong löng Jesús shäng lishko ga roy lara lok ba kong pjire.

Jesús nopga sëno doglo sak dbäw dbäw pjloglo shkëng (5,000)

¹³ Juan roy kuya Jesúsdë ga opshino shäng lishko dwayo ga opyono kjoyong roshko, ga to kjok shto oblë, ber sök tjoksa wlo. Gueniyo ga miydara kjok eshko sopgarë, ga to jek lok ara ba irgo pjö lëkong. ¹⁴ E irgo ga Jesús opshino kjoyong roshko dwayoshko ga nopga ëng töno träk llëm li ña, ga songe le, ga swlopga söra lok tjeng eshko li poptara pjire.

¹⁵ Kjok ro zar kjwlë kuzong ga ba oppinggaga tjëlë lok ba kong ga «Kjok sëng tjän. Kjok ëreshko llëye drete. Pjlú wlo ga nopga kjwe ichos to na dwayo, jek llëbo soynekoba kjone lishko, dli tjwlëk wlo» le.

¹⁶ Kuya ga tjëlë ba kong ga «Brik lok llëm ga pjlúe. Sëzi pjäydë dey» le.

¹⁷ Kuya lok ga tjëlë ba kong ga «Ëreshko tjawa pjlung shosho suk pjir tjeng kjwo shkëng (5), mã tjeng do pjök erä» le.

¹⁸ Kuya ga tjëlë ba kong ga «Tek sözi bor kong» le. ¹⁹ Eni ga nopga tjeng kjlobi li ichara wlar uunkong töshko, shkwamsho kjoyong go. Pjir ga pjlung shosho suk pjir kjwo shkëng (5) li, mã do pjök li, e kjrara Jesúsdë, ga kjok dogo ñya jem drëng ga tjëlë Sbö kong ga «Tjawa kong dli tworop ëre. Tjawa ber wopjlú bop tjok e kjishko» le. E irgo ga pjlung shosho suk pjir li tora, ga twara ba oppinggaga kong. Ga pjloggara lok nopga löng kës li kong.

²⁰ Nopga uunkong iono beno löng bö tjung, wopjlúe. E irgo ga dli worbo töna ba oppinggagarë lok shing roshko, beno tjeng shing kjwo sak kjwara kjingsho pjök (12), tjung tjunge.

²¹ Domerga iono uunkong doglo sak dbäw dbäw pjloglo shkëng (5,000) dik. Walëga, kjwozirga, e shtak llëme.

Jesús jëktong di kjoyong go

²² E irgo ga Jesús ba oppinggaga ichono opyë kjoyong roshko, dipzë di bäng buk kësbang li kjwo kalëkong wlo. Nopga brik lok wopro ga Jesús beno shäng eshko. ²³ Brikong pjir ga Jesús jem öötong shäng dlup go tjoksa, syöshtë Sbö kong eshko wlo. Eni ga kjok ro zoktong shäng eshko tjoksa.

²⁴ Eshko ga kjoyong li jek öötong buk pjola tjän, ga jöya di iöya ararë, pjluk tek jong ba shwo lëkong kjishko. ²⁵ Kjok shränto ga Jesús jek jek shäng di li kjoyong go, ba oppinggaga löng li shwo lëkong. ²⁶ ñya lok ga bangkjre lok ara, ga tjëlë ëng kong ga «¡Kjwe äya jlöe!» le.

²⁷ Jekdo eshko ga Jesús tjëlë ba kong ga «¡Pjäy wokjange! ¡Tja li jekdo shäng! Llëye bangkjre mi llëme» le.

²⁸ Eni ga Pedro tjëlë ba kong ga «Tjlapga, pja jlö ga tja ichos jek jek di kjoyong go, äär bop shwoy wlo» le.

²⁹ Kuya ga tjëlë ba kong ga «Pja tegö» le.

Kuya Pedrorë ga opshino kjoyong roy dwayo, ga jëktong jek di kjoyong go, Jesús shwo lëkong. ³⁰ Eshko ga ñya ga pjluk tjwe jong dbo ara ga bangkjara, ga pir jer jong, ga tjëlë ga «¡Tjlapga, tja kjimtozong!» le.

³¹ Eshko ga shara Jesúsdë jekdo ba orkwo go, ga tjëlë ba kong ga «Pja mär bor go jlökoyo llëme. ¿Pja kjimtër llëme lorop ega?» le.

³² E irgo ga opyono lok kjoyong li roshkoshko ga pjluk li beno tjeksoe.

³³ Eshko ga beno löng kjoyong roshko li, Jesús poshrëra, ga tjëlë lok ba kong ga «Pja Sbö Wa jlöe» le.

Swlopga poptara Jesúsdë Genesaret kjokyo

³⁴ Dipzono lok di bäng buk kësbang li kjwo kalëkongshko ga öötong löng Genesaret kjokyo. ³⁵ Jesús miydara kjok eshko sopgarëshko ga roy shdöra lok kjok eshko kjwang jikong. Eni ga swlopga söra lok ba kong, ³⁶ tjëlë ba kong ga «Swlopga kjwe ichos bop shwong worbo porwë sira döe» le. Ga porwara, ga poptono jekdo uunkong.

15

Nopga äär ber owa Sbö bokso sorë

¹ Eshko ga fariseoga, no pinggaga kjok ilgwekklo tara Moisésdë 'li go, e kjone kjone tjwe löng Jerusalén kjokyo dwayo, tek shrono löng Jesús shwoy ga tjlë 'lok ba kong ga ² «¿Bop oppinggaga kjwe, bi tjlapgaga tek dënashko so sdëkwo bangkjre 'lok llëm ega? Ië 'lokshko ga orkwo shkwë llëme» le.

³ Kuya ga tjlë ba kong ga «¿Bomi sdëkwo kjishko ga Sbö kjok ilgwekklo kolëmi llëm ega? ⁴ Sbö tjlëno ga “Bomi dataga, bomi mekëga, e bangkjrozī, iozī ber tjwlō ara.”* Sbö tjlëno obi ga “Ëye ba data, ba mekë läywono owa ga e zrökko.” ⁵ Gueniyo ga ëye tjlëno ba data, ba mekë kong ga “Pja kjimter ga äe. Bor llëbo uunkong ëre tworor tjeng Sbö kong pjire” lara ba kong pjir ga ⁶ ba data, ba mekë kjimte ame ga pjluë lëmi eni. Eni ga bomi sdëkwo kjishko ga Sbö tjlökwo ioromi beno tjwlō llëme. ⁷ ¡Pjây Sbö tjlökwo söga jlökoyo lëmi, gueniyo pjây wotjlik owa bomi pjluushko! Llëye lara Sbö tjlökwo laga tek dënashko so Isaíasdë bomi kjishko 'li, e jlöe. Tjlëno beno eni:

⁸ »“Nopga ëre, tja poshrëya ba kjamo go, gueniyo tja woyotjlïya ba pjluushko llëme.

⁹ Tja poshrëya löng 'li llëno llëm, nopga pïya kjok ilgwekklo tak norë go erö kjishko”»† le.

¹⁰ Eshko ga nopga rokara tek ba zlong bäng, ga tjlë ba kong ga «Tja kuzña. ¹¹ Nopga äär ber owa Sbö bokso laga dli ue 'lire llëme. Miga ber löng eni 'li laga ba tjlökwo le om go 'lire» le.

¹² Wop tjok ga ba oppinggaga tek shrono löng ba zlong bäng ga tjlë ba kong ga «Llëye 'lorop 'li kjishko ga fariseoga iirkono ara. ¿E miydëpde?»

¹³ «Dwla dgara bor Data sök kjok dogo 'lire llëm ga e skwako sleng go.‡ ¹⁴ Kjwepga löng wëyë. Kjok igö 'lok llëm, gueniyo löng oblë kjok igö llëm wleniyo wlosök. Eni ga no kjok igö llëm wleniyo wlosöya no kjok igö llëm wleniyorë ga 'lon tjeng pjöyikong pjlebgwo kjwaraso roy» le ba kong.

¹⁵ Eshko ga Pedro tjlë ba kong ga «Llëye 'lorop llëbo jyäglo go 'li pjloilgwes borwa kong sira» le.

¹⁶ Kuya ga tjlë ba kong 'lok ga «¿Llëye 'lër shäng 'li llë 'loklo miydomirë llëm obire? ¹⁷ Dli uëy 'li jer bi kjamo roy, äär ber tjeng bi bö roshko. Pjir ga tur bi roy dwayo. ¿E miydëmi llëmdo? ¹⁸ Gueniyo ga tjlökwo lëy 'li wen tëm bi pjluushko dwayo, ga tur bi kjamo go. Nopga äär ber owa Sbö bokso laga erë. ¹⁹ No wotjlik owa, no zrök, pë no orkwosmono ba tjok llëm 'li tjok, lürkë, jyörkë, oblë jyöyotkë, oblë läywë owa, e wen tëm ba pjluushko dwayo uunkong. ²⁰ Nopga äär ber owa Sbö bokso laga llëbo tjeng kës ërerë. Gueniyo ëye ber pjlo bek Sbö bokso, iono orkwo shkwono llëm kjishko llëme» le.

Walë judío llëm wleniyo mär Jesús go jlökoyo

²¹ E irgo ga Jesús opshino to kjok eshko dwayo, jek öötong shäng Tiro kjokyo, Sidón kjokyo, e soshko. ²² Walë sök kjlara eshko Canaán so. Tek shrono shäng Jesús shwoy ga tjlë ba kong dbo go ga «¡Tjlapga, David tjëyo, tja songe 'lozong! Bor wa walë, goshko Ä sëya kjlara, 'in ga songe» le.

²³ Kuya ga dboryara llëme. Eni ga ba oppinggaga tjlë ba kong ga «“Pja nom na dwayo” los walë kjwe kong, tek shäng öö le ara bi irgo kjishko» le.

²⁴ Kuya ga tjlë walë 'li kong ga «Tja ichara Sbörë Israel tjëyoga kong döe. Epga öng wlëp ushko so jeno löng wleni» le.

²⁵ Eni ga walë 'li tek shrono shäng ba zlong bäng ga kjök tono, tjlë ba kong ga «¡Tjlapga, tja kjimtozong!» le.

²⁶ Kuya ga tjlë ba kong ga «Bi wapga dli 'li döy, twëy shjitiš kong wlo ga äe» le.

²⁷ Kuya ga tjlë ba kong ga «Jlöe, Tjlapga. Gueniyo ba sogo iëshko ga dli pjloyo 'lon ter töshko ga ue shjitirë ga pjluë» le.

²⁸ Kuya ga tjlë ba kong ga «Pja mär bor go jlökoyo. Woydorop sorë 'li shäryë eni» le. Ga ba wa 'li poptono jekdo eshko.

Swlopga poptara Jesúsde ara

* **15:4** Éxodo 20.12; Deuteronomio 5.16. † **15:9** Isaías 29.13. ‡ **15:13** Dwla dgara ba Data sök kjok dogo 'lire llëm le 'li, e nopga mär Sbö go llëm 'li 'loklo. Epga ber skwako sleng go le 'li, e epga kje Sbörë ba bokshto dwayo 'loklo.

§ **15:26** Eshko dbaryo ga nopga judío llëm wleniyo kowara judíogarë shjiti, woyde 'lok llëm kjishko.

²⁹ Jesús opshino to eshko dwayo, jek öötong shäng Galilea di bäng buk kësbang li sor go. Eshko ga to jem öötong sök dlup go. ³⁰ E irgo ga nopga shrono löng träk llëm sök lishko. Swlopga söra lok ara, nopga jëk llëm wleniyo, nopga kjok igö llëm wleniyo, nopga orkwo owa, dre owa wleniyo, nopga tjëlë llëm wleniyo, nopga swlo oblë oblë bakoe. Eni ga söra lok Jesús zlong bäng, ga poptarae. ³¹ Eshko ga nopga swlo ara wleniyo, e poptono, nopga tjëlë llëm wleniyo, e tjëlëno, nopga orkwo owa wleniyo, e orkwo poptono, nopga dre owa wleniyo, e dre poptono, nopga jëk llëm wleniyo, e jëktong, nopga kjök igö llëm wleniyo, e kjok ñno bakoe. İya löng lirë ga beno löng yëy le erä, ga Israel tjëyo Sbö poshrëra lok ara.

Jesús nopga sëno doglo sak dbäw dbäw pjlöglö pkëng (4,000)

³² E irgo ga ba oppinggaga rokara Jesúsde tek ba zlong bäng, ga tjëlë ba kong ga «Nopga kjwe löng bor tjok na öötong dbargwo mya, ga llëye uako llëme. E kjishko ga songe lër. Jek ichër löng ba ushko ië llëm ga äe. Wopjir irbo kjwe» le.

³³ Kuya lok ga tjëlë ba kong ga «¿Nopga träk llëm kjwe sëy sorë? ¿Kjok no llëmshko ëre dli wlëy kjone?» le.

³⁴ Kuya ga tjëlë ba kong ga «¿Pjây pjlung shosho suk pjir tjeng kjwobi?»

«Tjeng kjwo kjäk (7), mã chilawa tjeng kjwöbö bakoe» le lok ba kong.

³⁵ Eni ga nopga li ichara Jesúsde wlar uunkong töshko. ³⁶ Pjir ga pjlung shosho suk pjir kjwo kjäk (7) li, mã li, e kjrara, ga tjëlë Sbö kong ga «Tjawa kong dli tworop ëre. Tjawa ber wopjlú bop tjok e kjishko» le. E irgo ga dli li tora, twara ba oppinggaga kong. Ga pjlorgara lok nopga tjeng kës li kong.

³⁷ Nopga uunkong iono beno löng bö tjung, wopjlúe. E irgo ga dli worbo tona ba oppinggagarë lok shing roshko, beno tjeng shing kjwo kjäk (7), tjung tjunge.

³⁸ Domerga iono uunkong doglo sak dbäw dbäw pjlöglö pkëng (4,000). Walëga, kjwozirga, e shtak llëme.

³⁹ E irgo ga nopga briktong pjir ga Jesús opyono kjong roshko, ga to ey dwayo, jek öötong shäng Magdala kjokyo.

16

Llëbo jyäglö kjok dogo dwayo

¹ Eshko ga fariseoga, saduceoga, e tek shrono löng Jesús shwoy, ba tjlik wlo. Tjëlë ga «Llëbo İydëba llëm wleniyo shäryos borwa kong kjrina, pja ichaga Sbörë jlöre miydërwa e go wlo» le.

² Kuya ga tjëlë ba kong ga «İmi kjok sëng ga kjok dogo srëzrën ga bong ga kjok pjlúe lëmi. ³ İmi kjok shröngto ga kjok dogo srëzrën, pjäng sho ara ga eeri ga kjok owa lëmi. Eni ga llëbo wen kjok dogo, e llë loklo miydëmi pjlúe. ¿Eni ga llëbo shärye Sbörë eerishko dbaryo li, e llë loklo miydëmi llëm sorëro? ⁴ Eerishko dbaryo sopga, pjây owa. Pjây so domer orkwosmok shäng pjir, gueniyo jëk shäng walë oblë tjok kjoyoe. Woydëmi ga llëbo jyäglö shäryër bomi kong, gueniyo shäryër llëm, Sbö tjlökwö laga Jonás, e jyäglö shäryotë bomi kong eröe» le.

Fariseoga, saduceoga, ba pjlung shosho uukklo

⁵ E irgo ga Jesús oppinggaga dipzono tek shrono löng di bäng buk kësbang li kjwo na lëkong ga pjlung shosho suk pjir söra lok llëme. ⁶ Eshko ga Jesús tjëlë ba kong ga «Pjây sjëk, fariseoga, saduceoga, ba pjlung shosho uukklo wle tjok» le.

⁷ Kuya lok ga tjëlë ëng kong ga «Shji pjlung shosho suk pjir söno llëme. Le shäng bi kong eni e kjishko» le.

⁸ Tjëlë löng ëng tjok llë li miydara Jesúsde kuzong ga tjëlë ba kong ga «¿Shji pjlung shosho suk pjir söno llëme» lëmi ega? ¿Pjây mär bor go jlökoyo llëm ega? ⁹ ¿Bor tjlökwö li llë loklo miydomirë llëm obire? ¿Domerga sënör doglo sak dbäw dbäw pjlöglö shkëng (5,000), pjlung shosho suk pjir kjwo shkëng (5) goshko ga dli beno obi tönomi shingyo kjwobi woyo bomi kong llëmdo? ¹⁰ ¿Domerga sënör doglo sak dbäw dbäw pjlöglö pkëng (4,000), pjlung shosho suk pjir kjwo kjäk (7) goshko ga dli beno obi tönomi shingyo kjwobi woyo bomi

kong llëm bakoro? ¹¹ ¿Tja tjlë shäng pjlung shosho suk pjir kjishko llëm li miydëmi llëm sorë? Pjây sjëk fariseoga, saduceoga, ba pjlung shosho uukklo wle tjok» le.

¹² Eshko ga miydara lok ga Jesús shäng tjlë li, e pjlung shosho uukklo layde llëme. No pïya fariseoga, saduceogarë löng sorë, e layde shäng.

No pjluyo ichara Sbörë shrono shäng li, e Jesús lara Pedrorë

¹³ Jesús jek öötong Filipino Cesarea kjokyo ga tjlë ba oppinggaga kong ga «¿No to ter kjok dogo dwayo ëre, e ë lëba?» le.

¹⁴ Kuya lok ga tjlë ba kong ga «No kjone kjone tjlë ga pja Juan No Waga li woshrokdo le. Kjone kjone tjlë ga pja Sbö tjlökwo laga tek dënashko so Elías li tjwayde shäng le. Kjone kjone tjlë ga pja Sbö tjlökwo laga tek dënashko so Jeremías li woshrokdo le. Kjone kjone obi tjlë ga pja Sbö tjlökwo lagaga tek dënashko so kjlara li woshrokdo le» le lok ba kong eni.

¹⁵ Kuya ga tjlë ba kong ga «E ga pjây e, ¿tja ë lëmi?» le.

¹⁶ Kuya Simón Pedrorë ga tjlë ba kong ga «No pjluyo ichara Sbörë shrono shäng li, e pja. Pja Sbö Sök İyado li Wa jlö» le.

¹⁷ Kuya ga tjlë ba kong ga «Simón, Jonás wa, pja tjlëno li laga norë bop kong llëm, laga bor Data sök kjok dogo lirë bop kong. E kjishko ga pja ber wopjlúe. ¹⁸ Lër bop kong ga pja kowër Pedro.* Oba u ywë wlo ga ak kjang iëba bäm go, ber ba shakklo wlo. Eni ga nopga tjëyo shäryër kjrina bor tjlökwo kragaga kjlobi li go, so u kjoyo, ga ak lër li, e ber u li shakklo wleni. Tjëyo li zäya Äre ga äe. ¹⁹ Ga pja kong dbo twër, pja ber Sbö nopga bapshiga wlo. Ba nopga ichëp sorë kjok ëre kjing go ga epga iche Sbörë kjok dogo eni bakoe» le.

²⁰ E irgo ga tjlë ba oppinggaga kong obi ga «No pjluyo ichara Sbörë shrono shäng li, e tja lëmi ë kong llëme» le.

Jesús lano ba wolon dbaryo kjishko

²¹ Eshko jek lëkong ga Jesús tjlë ba oppinggaga kong ga «Tja jongya Jerusalén kjokyo. Eshko ga judío tjlapgaga kjok llgwega wleniyo, syöshtaga kägäyoga, no

pinggaga kjok llgwekklo tara Moisésdë li go, tja shdüya lok ara, ga tja zrökoba, gueniyo äär dbargwo mya ga tja woshre Sbörë iröng obi» le.

²² Eni ga rokara Pedrorë tjoksa, ga tjlë ba kong ga «¿Tjlapga, woydër ga e wen bop kong eni llëme!» le.

²³ Gueniyo ga Jesús bojono Pedro shwo lëkong, ga tjlë ba kong ga «¿Ä, pja opkjok bor zlong dwayo! Tja ichëp woydë dir eröe. Llëye woyde Sbörë li woyotjlöp shäng llëme. Llëye woyde norë li woyotjlöpdë shäng eröe» le.

²⁴ Eshko ga tjlë ba oppinggaga kong ga «Ëye jëk woydë bor tjok jlökoyo ga ber shäng bor woyotjlök İyado, wotjlök llëbo shäryë kjok ëre kjing goshko ame bakoe. Bor kjishko ga llëye shäryëba ba kong llë pogoshko li, e zrökoba ëmdë ga e ba kong ga llëye llëme. ²⁵ Ëye wotjlök opdë om go, zrökoba bor kjishko llëm wlo le ga äär kjok dogo llëme. Gueniyo ëye jëk bor tjok jlökoyo, e zröraba bor kjishko ëmdë ga era ber sök së İyado kjok dogo. ²⁶ Ëye llëbo tjeng kjok ëre kjing go kës li kjrara tjeng ba wloy ëmdë ga e llëno llëme. Wolono ga öötong kjok dogo llëm ga to jeno ba llëbo li tjok.

²⁷ »No to ter kjok dogo dwayo ëre tjwe bor Data dbo kälä goshko, bor parkagaga kjok dogo so tjok. Eshko ga no kjlara kjlara potjwlën, llëbo shäryara dö li kjishko. ²⁸ Lër bomi kong jlökoyo ga pjây kjone kjone löng ëreshko wolontë llëm obishko ga tja ber no pjluyo sorë li İmi wëlle» le.

17

Jesús kjlopsono beno kälä lletlet

¹ Dbargwo tjer (6) irgo ga Pedro, Santiago, Juan (e Santiago kjlarayo), e söra Jesús dë jem ba tjok dboshko, dlup jong kjwara kjókshko li go. ² Eshko ga İna ba oppinggaga jem löng ba tjok lirë ga Jesús kjlopsono, bokkwo beno kälä lletlet dlo wleni, ga shwong beno pjlublún shjiye.

³ İya löng wopro ga Moisés, Elías, e weno bë löng lan Jesús tjok eshko. ⁴ Eni ga Pedro tjlë Jesús kong ga «Tjlapga, tjawa löng na ga

* **16:18** Grecia so tjlökwo Pedro, e ak loklo.

pjlúe. Woydöp wleni ga tja ukwang shäryë kjwo mya, bop kong kjwara, Moisés kong kjwara, Elías kong kjwara bakoe» le.

⁵ Shäng tjlë wopro ga pjäng sho shjiylono ter kjrina ba kjing go. Ga pjäng sho li roshko dwayo ga ybö kura lok, tjlë ga «Bor wa li ëre. Woydër ara. Tja wopjlú ba tjok. Ba tjlökwo kuziä» le.

⁶ Kuya ba oppinggaga löng lirë ga jek rish löng töshko bokdo klay klung go, bangkjre lok ara kjishko. ⁷ Gueniyo Jesús tek ba zlong bäng, ga porwara, ga tjlë ba kong ga «Pjây kojözong. Llëye bangkjreämi llëme» le. ⁸ İya lok obi ga nopga löng Jesús tjok li beno drete. Jesúsda beno shäng tjoksa erä.

⁹ Jer oplong löng dlup li go dwayoshko ga Jesús tjlë ba kong lok ga «Llëye İnomi yë lanyotkëmi ë kong llëm, no to ter kjok dogo dwayo ëre woshwara Sbörë iröng obi guing» le.

¹⁰ Kuya lok ga tjlë ba kong ga «No pinggaga kjok llgwekklo tara Moisésdë li go tjlë lok ga «Borwa pjluyo iche le Sbörë li tjwe ber nopga uunkong pjluyo wlo. Gueniyo ga Elías tjwe bäm go» le. ¿Le lok eni ega?»

¹¹ «Elías tjwe bäm go jlöe. E tjwe llëbo uunkong poshäryaga. ¹² Gueniyo lër bomi kong ga e shrono öör tjän. Gueniyo ga to miydaraba llëme. Kong llëbo owa shäyaraba, woydaraba sorë li eni. No to ter kjok dogo dwayo ëre kong llëbo owa shäryëba e kjoyo bakoe» le ba kong.

¹³ Miydara ba oppinggaga lirë eni ga Juan No Waga li lanyotkayde shäng.

Dwlas goshko Ä säya poptara Jesúsde kjlara

¹⁴ Jesús, ba oppinggaga li, e jer äär löng iröng nopga tjeng arashko ga domer tjwe shäng Jesús zlong bäng kjlara, kjök tono, ¹⁵ ga tjlë ba kong ga «Tjlapga, bor wa songe lozong. Llëbo owa tjwe ba kongshko ga jek kjlo dete, wopjir kjlulu erä. Olö ga dguë iök roshko, llëm ga lon dishko. ¹⁶ E kjishko ga söror bop oppinggaga wle kong, gueniyo to poptara lok llëme» le.

¹⁷ Kuya ga tjlë ba oppinggaga beno löng li kong ga «Pjây wotjlik owa. Pjây mär Sbö go

llëme. ¿Tja ber shäng bomi tjok kjër äär jong llono, pjây mär ba go wlo? Tja sjeno shäng bomi tjok tjän. Dwlas li tek sös bor kong» le.

¹⁸ Eshko ga Ä säya li wlona, ichara to dwlas li go dwayo, ga dwlas li poptono jekdo beno shäng pjlúe.

¹⁹ Döni ga ba oppinggaga löng tjoksa Jesús tjokshko ga tjlë lok ba kong ga «¿Ä säya li to ichororwa llëm ega?»

²⁰⁻²¹ «Pjây mär Sbö go jlökoyo llëm kjishko. Lër bomi kong jlökoyo ga pjây mär ba go sirawa kjwe ëmdë ga pjây tjlë dlup ëre kong ga «Pja opkjös jek pjola» lëmi, ga opkjë jek pjolae. Eni wleni ga llëye shäryëmi ga ä wlo li drete»* le ba kong.

Jesús lano ba wolon dbaryo kjishko pjlara obi

²² Jek tjeng uunkong Galilea kjokyoshko ga Jesús tjlë ba oppinggaga kong ga «No to ter kjok dogo dwayo ëre twëba ber tjeng nopga wloshko, ²³ ga tja zröya lok. Gueniyo äär dbargwo mya ga tja woshre Sbörë iröng obi» le. Kuya lok ga woydë lok ara.

Kä potjwlëkklo Sbö u kong

²⁴ Jesús, ba oppinggaga, e öötong löng Capernaüm kjokyoshko ga kä potjwlëkklo dburyo li tönnga Sbö u kong löng eshko li tjlë Pedro kong ga «¿Bop pingga kjwe kä potjwlëk llëmdo?»

²⁵ «Eng, potjwlëya» le ba kong.

Döni ga Pedro opzrëno jek u roshko. Ga llëye layde Pedrorë ba kong llëm obishko ga Jesús tjlë ba kong ga «¿Pjây kä potjwlëk bor kong» le pjlupgarë ë kong? ¿Ba wapga kongde, de oba oblë kong?»

²⁶ «Oba oblë kong eröe» le ba kong.

Kuya ga tjlë ba kong ga «Eni ga ba nopga baïyara kä potjwlëk llëme. ²⁷ Gueniyo ëye barwëy llëm wlo ga pja nom diga, sö dbup jer dishko. Eshko ga mã ship kjlara bäm go li kjak roshko dburwa buk kjwara. Ship, söp, twëp dbur tönnga li kong, bi kä potjwlëkklo wlo» le.

18

Ëye tjwlö ara anmoyö

* **17:20-21** Tek dënashko ga kjibokwo ëre jyä shiraba oblë oblë ara. Ga kjone kjone tjlë ga «Eni kjwe ga llëye shäryëmi ga ä wlo li drete. Ä säya eniyo ichëmi wlo ga woyde ga pjây ië llëm Sbö kong, pjây syöshstë Sbö kong ara dey.»

¹ Eshko ga Jesús oppinggaga tek shrono löng ba zlong bäng ga tjlê ba kong ga «¿Sbô sök no pjluyo iyado lishko ga tjawa löng ëre tjrêko, tjwlô kësbangyo li kjone dey?» le.

² Kuya ga kjwozirwa rokara kjlara, iara shäng ba tjrêko, ³ ga tjlê ba oppinggaga kong ga «Lër bomi kong jlôkoyo ga pjây opkjlpswë ber kjwozirwa jûni llëm ga pjây äär ber löng Sbô sök no pjluyo iyado lishko llëme. ⁴ Ëye opkjlpswë ber wotöy, kjwozirwa jûni ga tjwlô kësbangyo Sbô sök no pjluyo iyado lishko li e. ⁵ Ga ëye, kjwozirwa jûni wlokrara bor kjîshko ga tja wlokrara wleni.

«Shji nopga ichë llëbo owa shäryë llëme» lara Jesúsdë

⁶ »Ëye, kjwozirwa mär bor go jûni ichara llëbo owa shäryë ga e song jlôe. Shäryayde llëm obishko ga shakko, apkwo kësbang pjrikko ba bëngshko, ga dbukko jer dlung dorong dey. ⁷ Llëbo tjeng ara kjok kjwang jîkong no ichë llëbo owa shäryë wleni. Llëbo wen eni iyado. Gueniyo ëye no ichë llëbo owa shäryë ga e song jlôe.

⁸ »E kjîshko ga bomi orkwo, bomi dre, pjây iche llëbo owa shäryë wleni ga zëmi tas, dbumi pjolae. Pjây opzrëk jek äär Sbô sökshko dre kjwara llëm, orkwo kjwara llëm dey ga pjlú, pjây pjë bomi orkwo pjök li tjok, bomi dre pjök li tjok, iök pjë jong ri ri sjer llëm shtoyo li roshko llëm wlo. ⁹ Bomibokkwo, pjây iche llëbo owa shäryë wleni ga shimi pjus, ga dbumi pjolae. Pjây opzrëk jek äär Sbô sökshko bokkwo kjwara llëm dey ga pjlú, pjây pjë bomi bokkwo pjök li tjok, iök pjë jong ri ri sjer llëm shtoyo li roshko llëm wlo.

Öng wlêp ushko so jeno kjlara

¹⁰⁻¹¹ »Kjwozirga kjwe tjwlô llëme lëmi llëme. Lër bomi kong ga Sbô parkagaga kjok dogo so löng bor Data bokkwo ik kjok dogo iyado li, e kjwozirga kjwe daga.*

¹² »¿Llë lëmi? Domer shäng kjlara, e öng wlêp ushko so tjeng doglo sak dbäw

(100). ¿Kjlara jeno wleni ga llamo sak shkaw kjingsho shkaw (99) li ie ber tjeng dlupshko, ga to jeno sök li wlêk llëmdo?

¹³ Wlênashko ga lër bomi kong jlôkoyo ga öng doglo sak shkaw kjingsho shkaw (99) jeno llëm li woyotjlîya ara llëme. E ber sök wopjlú kjlara jeno, wlëna li kjîshko. ¹⁴ Eni ga woyde bomi Data sök kjok dogo lirë ga kjwozirga kjwe jer kjlara llëm bakoe.

Shji llëbo llgwek ëng kong sorë

¹⁵ »Bop kjlara opshäryono owa bop kong ga pja lan ba tjok tjoksa, llëye owa shäryara li jlôe le wlo. Jlô lara ga pjây beno löng wopjlú ëng tjok. ¹⁶ Jlô le llëm ga oblë rokëp jek bop tjok kjlara pjök, llëye lanyotkëp li, e jlôe le lok wlo, Sbô tjlôkwo tjlê ga «Shji oblë rotëshko ga nopga söy pjök mya, e jlôe le lok wlo»† kjîshko. ¹⁷ Jlô le llëm obi ga pja nom syô uyo, ga lëp bor tjlôkwo kragaga löng li kong. Lano lok ba tjok pjir ga jlô le llëm obi ga iëp ber shäng nopga Sbô miydë llëm wleniyo dik, dbur tóngga Roma so kong dik bakoe.

¹⁸ »Lër bomi kong jlôkoyo ga no llgwemi sorë kjok ëre kjing go ga llgweya Sbörë kjok dogo eni bakoe. ¹⁹⁻²⁰ Lër bomi kong obi ga bor tjlôkwo kragaga tön löng bor ko goshko ga tja shäng ba tjok eshko, epga pjökde myare dö gueniyo. E kjîshko ga lër bomi kong ga pjây tön wotjlîk kkrinaso kjok ëre kjing go, pjây löng do pjökde dö ëmdë ga llëbo rokëmi syô go ga twe bor Data sök kjok dogo lirë bomi kong» le.

Domer, ba parkaga pogo tjwlô ba kong li raye woydë llëme

²¹ Eni ga Pedro shrono shäng Jesús zlong bäng ga tjlê ba kong ga «Tjlapga, ¿bor kjlara llëbo owa shäryono bor kong li iër ber tjwlô llëm pjlobi ga pjlú? ¿Shäryër eni pjloglo kjäk (7) ga pjlúre?»

²² »Pjloglo kjäk (7) lër bop kong llëme. Llëbo owa shäryara bop kjararë bop kong li iëp ber tjwlô llëm pjloglo sak kjäk kjingsho kjäk (77).‡

* **18:10-11** Tek dëdashko ga kjibokwo ëre jyâ shiraba oblë oblë ara. Ga kjone kjone tjlê ga «Lër bomi kong ga Sbô parkagaga kjok dogo so löng bor Data bokkwo ik kjok dogo iyado li, e kjwozirga kjwe daga. No to ter kjok dogo dwayo ëre shrono shäng no jeno löng li döga.» † **18:16** Deuteronomio 19.15. ‡ **18:22** Grecia so tjlôkwo ëre llë loklo miydë yôtso llëme. E sak kjäk kjingsho kjäk (77) loklo, llëm ga sak kjäk (70) pjloglo kjäk (7) loklo. (Era sak dbäw pjloglo pkëng kjingsho sak shkaw (490) loklo.) Kjone dey miydë yôtso llëme.

²³ »Eni ga Sbö ber no pjluyo sorë, e so llëbo lër bomi kong ëre kjoyoe. Pjlu sök kjlara. Pjlara ga ba parkagaga rokara, pogo tjwlö ba kong kjöme le lok ba kong wlo. ²⁴ Shärye shäng kjwlëshko ga ba parkaga söraba ba shwoy kjlara, pogo tjwlö ba kong ara, domerga doglo sak dbäw dbäw pjloglo sak kjwara (10,000) parkë lu pjloglo sak kjwara kjingsho shkëng (15) äska wleni. ²⁵ Tjwlëya ba parkaga lirë llë go llëm kuzong ga pjlu tjlä ga “Kjwe soynezï jek ba boy, ba wapga, ba llëbo baïya uunkong tjok, ber löng parkë oblë kong, pogo tjwlö li tjwlëya bor kong e go wlo” le.

²⁶ »Kuya ba parkaga lirë ga kjök tono, tjlä ba kong dbo go ga “Tja songe lozong. Tja koshos sira ga tjwlën bop kong uunkong” le. ²⁷ İya pjürë ga songe le, ga tjwlö shira ba kong ame, döra beno shäng oojong shara.

²⁸ »E irgo ga ba parkaga li opshino ey dwayo, ga ba parkaga wlëna kjlara obi bë shäng eshko, pogo tjwlö ba kong sira döe, domer parkë dbargwo sak dbäw (100) äska wleni. Eni ga shakza pjä ba bëngso go, ga tjlä ba kong ga “İPja pogo tjwlö bor kong li tjwlës bor kong jekdo, eeri eröel” le.

²⁹ »Kuya ba parkaga lirë ga kjök tono, tjlä ba kong dbo go ga “Tja songe lozong. Tja koshos sira ga tjwlën bop kong uunkong” le. ³⁰ Gueniyo ga songe le llëme. Shduna, iara beno shäng no shdüzlong uyo roshko pogo tjwlö li tjwlëna ba kong pjir guing.

³¹ »İya pjlu parkagaga oblërë ga beno ba kong owa, woydë lok ara. Ga llëye İna lok li roy lara pjlu kong. ³² Eni ga ba parkaga li rokara pjürë, ga tjlä ba kong ga “Pja parkaga owa. Pja pogo tjwlö bor kong ara ëmdë ga tjwlö shiror bop kong llëme. Pja kjloshtono bor kong ga pja songe loror. ³³ İEni ga bop kjlara, e songe lorop botoya dik llëm ega?” le. ³⁴ Eni ga pjlu iirkono ara ba kong, ga ba nopga iara beno tjeng no shdüzlong uyo roshko, pogo tjwlö kjöme li tjwlëna ba kong pjir guing.

³⁵ »İlëbo owa shäryara bomi kjlararë bomi kong li iëmi ber tjwlö llëm wleni llëm ga bor Data sök kjok dogo li omshäryë bomi tjok eni bakoe» le ba kong.

* 19:4 Génesis 1.27.

19

Shji ëng rayë

¹ Jesús tjläno pjir ga to Galilea kjokyo dwayo, jek öötong shäng Judea kjokyo, Jordän diyo kjwo kalëkong. ² Nopga to jek ara ba tjok, ga swlopga poptara uunkong.

³ Eshko ga fariseoga kjone kjone tek shrono löng Jesús zlong bäng, ba tjlik wlo. Tjlä ba kong ga «İDomer ba boy rayë llë pogo kjishko ga pjüre?»

⁴ «Sbö tjläkwo tak pjang eni: “Dämärshko ga nopga shäryara Sbörë domer, walë.”* İE lomirë llëmdo? ⁵ E kjishko ga domer ba data, ba mekë rayë, ga orkwosmok walë tjok, ga ber löng kjlaraso wleni. ⁶ Eni ga ber pjök ame, ber kjlaraso shara. Töna Sbörë ga e döy llëme» le ba kong.

⁷ Kuya fariseogarë ga tjlä ba kong ga «Domerga ba boy rayë wlo ga ichara Moisésdë kjibokwo ëng rayoklo twe ba boy kong kjwara, ga iche jek ba ushko dwayo. İLara eni ega?»

⁸ «İlëye kumi woydë llëm kjishko. Pjäy ichara Moisésdë ëng rayë eni e kjishko. Gueniyo ga tek dämärshko ga e eni llëme. ⁹ Lër bomi kong ga ba boy pono domer oblë tjok llëm ga raye ga äe. Llëm ga shäryara eni, ga orkwosmono oblë tjok wleni ga llëbo owa shäryayde, e pono oma boy oblë tjok wleni» le ba kong.

¹⁰ Kuya ba oppinggagarë ga tjlä ba kong ga «Eni kuzong ga ëye orkwosmok llëm dey» le.

¹¹ Kuya ga tjlä ba kong ga «Tjläkwo ëre kjraga uunkongdë llëme. Eye kjimte Sbörë ga era omkjrë. ¹² Domerga kjone kjone orkwosmok llëm, weno beno pë walë tjok ga ä kjishko. Kjone kjone orkwosmok llëm, shäryaga norë beno löng eni kjishko. Kjone kjone orkwosmok llëm, parkë Sbö, ba pjluyo li kong ga pjlu wlo. Ere llë loklo, ëye ommydë woydë ga miyde ga pjüre» le.

İlëbo shäryara Jesúsde pjlu, kjwozirga kong

¹³ Pjlara ga kjwozirga sökoba Jesús kong, Jesús orkwo ië ba kjing go wlo, syöshtë Sbö kong ba kjishko wlo bakoe. Eni ga kjwozirga sögaga li wlöya Jesús oppinggagarë

lông. ¹⁴ Eni ga Jesús tjlê ba oppinggaga kong ga «Kjwozirga somi llëm, tek wëyê bor shwoy. Ëye ber kjwozirga jûni ga Sbô ber ba pjluyo» le. ¹⁵ E irgo ga orkwo iono kjwozirga li kjing go. E irgo ga epga to ey dwayo.

Domer mite dbur ara

¹⁶ Pjlara ga domer mite tek shrono shäng Jesús zlong bäng ga tjlê ba kong ga «Tjlapga no pingga, ¿llëye pjlú shäryër, tja ber sök së ïyado Sbô tjok wlo?»

¹⁷ «¿Llëye pjlú kjakrokëp bor kong li llëro? Pjlú li, e Sbô eröe. Pja ber sök së ïyado Sbô tjok wlo ga kjok llgwekklo tara Moisésdë li kolozong» le ba kong.

¹⁸ Kuya ga tjlê ba kong ga «¿Kjone dey?»

«Shji no zrök llëme. Shji pë oma boy oblê tjok llëme. Shji lürkë llëme. Shji oblê jyöyotkë llëme. ¹⁹ Bop data, bop mekë, e bangkjros, ios ber tjwlô ara,† ga pja opwoydë sorë ga bop kjlara, e woydos eni bakoe»‡ le ba kong.

²⁰ Kuya ga tjlê ba kong ga «Tjlokwo lëp shäng kës li shäryër shäng eni tjän. ¿Llëye shäryër obi?»

²¹ «Pja ber pjlo bek woydë ga pja nom bop llëbo tjeng kës li soynek pjir, ga dburyo twos oba song wleniyo kong. Enira pja llëbo ara kjok dogo. Pjir ga pja tek bor tjok, pja pin wlo» le ba kong.

²² Kuya ga beno shäng woydë ara, ga to ey dwayo, dbur ara kjishko.

²³ E irgo ga Jesús tjlê ba oppinggaga kong ga «Lër bomi kong jlökoyo ga nopga dbur ara wleniyo äär ber lönng Sbô sök no pjluyo ïyado lishko wlo ga kjange. ²⁴ Lër bomi kong jek obi ga öng jëkklo sok kësbang wleniyo opzrëk jek shkë bokkwo bäng go ga kjange. Gueniyo nopga dbur ara wleniyo äär ber lönng Sbô sök no pjluyo ïyado lishko wlo ga kjang anmoyö» le.

²⁵ Kuya lok ga beno lönng yëy le erä. Ga tjlê ba kong ga «¿Enira ëye dardo?» le.

²⁶ Kuya ga ïya drëng, ga tjlê ba kong ga «Nopga kong ga shärye ga äe. Gueniyo llëye shärye Sbörë ga ä wlo drete» le.

²⁷ Eshko ga Pedro tjlê ba kong ga «Borwa llëbo tjeng kës li rayororwa beno pjir, tjawa

jek bop tjok wlo. ¿Llëye wlënwa e kjishko?» le.

²⁸ Kuya ga tjlê ba kong lok ga «Lër bomi kong jlökoyo ga kjok tjaglëshko ga no to ter kjok dogo dwayo ëre sirkek äär sök bor pjlú sökklo kälä lletlet li kjing goshko. Eshko ga pjäy sirkek äär ber lönng sökklo tjeng sak kjwara kjingsho pjök (12) kjing go eni bako, Israel tjëyoga kjringgwo sak kjwara kjingsho pjök (12) li llgwek wlo. ²⁹ Ga ëye, ba u, ba kjlara, ba data, ba mekë, ba wapga, ba kjok, e rayara bor kjishko ga äska wlëya llëye rayara li pjloglo sak dbäw (100) obi. Ga ber lönng së ïyado Sbô tjok bakoe. ³⁰ Gueniyo eerishko ga nopga tjwlô ara wleniyo lönng ara li, e ber lönng tjwlô chira eshko. Ga eerishko nopga tjwlô chira lönng ara li, e ber lönng tjwlô ara eshko» le.

20

Nopga parkono kjillgwo bo ara kjokyo

¹ Jesús tjlê ba oppinggaga kong ga «Sbô ber no pjluyo sorë, e so llëbo lër bomi kong ëre kjoyoe. Domer shäng kjlara kjillgwo bo ara kjokyo sogo. Pjlara ga opshino jek kjok shröngteng, nopga wlëk parkë ba kong wlo. ² Eshko ga tjlëno parkagaga li kong ga potjwlëya dbar kjwara äska lara, ga ichara jek parkë ba kjok buk lishko.

³ »Dlo wenzong ga opshino jek obi, ga nopga wlëna lönng kjlëbö pak dret, llëbo soynezzong. ⁴ Eshko ga tjlê ba kong ga «Pjäy nom parkë bor kjokshko, ga pjäy potjwlën bëye» le. ⁵ Eni ga to jek lok parkë ba kong.

»Dlo dluw ga shäryara eni jek obi. Dlo pjö lë wleni ga jek shäryara obi.

⁶ »Dlo töy wleni ga opshino jek obi, ga nopga wlëna lönng kjlëbö pak drete. Eshko ga tjlê ba kong ga «¿Pjäy dbo ga lönng parkë llëm ega?»

⁷ »«Tjawa parkë ë tjok llëm kjishko» le lok ba kong.

»Kuya ga tjlê ba kong ga «Pjäy nom parkë bor kjokshko» le.

⁸ »Öötong kjok shkë ga kjok sogo li tjlê ba parkaga kägäyo kong ga «Parkagaga to rokëp, ga potjwlëma. Shrono parkë iröng li potjwlëp bäm go, shrono parkë bäm go li

† 19:19 Éxodo 20.12-16; Deuteronomio 5.16-20. ‡ 19:19 Levítico 19.18.

potjwlēp ber irōng” le ⁹ Eshko ga parkagaga shrono dlo tōy li potjwlēna dbar kjwara āska.

¹⁰ »Roy kuya parkagaga shrono bām go lirē ga wotjlik ga potjwlēya lok irōng li kjinmo le. Gueniyo potjwlēna dbar kjwara āska bakoe. ¹¹ Potjwlēna lok pjrshko ga kjok sogo li lāywe lok owa ēng kong, ¹² tjlē lok ga “¿Nopga tjwe lōng irōng kjwe parkono wop tjok erā, ga potjwlēna borwa tjok bēy ega? ¿Tjawa song parkono dlo roshko dboe!” le lok ēng kong eni.

¹³ »Eni ga kjok sogo li tjlē parkaga kjlara kong ga “Tja shāng llēbo owa shāryē bop kong llēme. Pja potjwlēn eni loror bop kong, ga jōlō lorop bor kong. ¹⁴ Bop dburwa kjros, ga pja nom na dwayo. Parkagaga tjwe lōng irōng li potjwlēn woydē bopoya dik bako ga ¹⁵ miydaga ber tjarē, dbur li botoya kjīshko. ¿Pjāy wotjlik owa bor kong, tja no sēng ā kjīshkore?” le.

¹⁶ »Eni ga tjwlō ara eerishko li, e ber lōng tjwlō chira eshko, e ga eerishko tjwlō chira li, e ber lōng tjwlō ara eshko» le.

Jesús lano ba wolon dbaryo kjīshko jek obi

¹⁷ Jesús jek shāng Jerusalén kjokyoshko ga ba oppinggaga doglo sak kjwara kjingsho pjök (12) li rokara dboshko, ga tjlē ba kong ga ¹⁸ «Shji to Jerusalén kjokyo. Eshko ga no to ter kjok dogo dwayo ēre twēba ber tjeng syōshtaga kägāyoga wloshko, no pinggaga kjok llgwekklo tara Moisésdē li go wloshko bakoe. Eshko ga tja iche lok, zrökoba wlo, ¹⁹ ga tja twe lok nopga judío llēm wleniyo kong. Eshko ga tja joywe lok, tja shpoya lok no shpokklo go, ga tja zrōya lok pjang kjlōs go. Gueniyo āār dbargwo mya ga tja woshre Sbörē irōng obi» le.

Santiago, Juan, e mekē llēbo rokono Jesús kong

²⁰ Eshko ga Zebedeo wapga ko Santiago, Juan, e mekē tek shrono lōng Jesús zlong bāng ga kjök tonō, tjlē ba kong ga «Llēbo shāryēp bor kong sira» le.

²¹ Kuya ga tjlē ba kong ga «¿Llēye woydēp?»

«Pja ber sök no pjłuyoshko ga bor wapga do pjök ēre iēp ber lōng bop tjok, or mlē kjlara, or kēlē kjlara» le ba kong.

²² Kuya ga tjlē ba kong lok ga «Llēye rokēmi lōng bor kong li, e llē miydēmi lōng llēme. ¿Pjāy shdungoba, bokrotkēba botoya dik ga pjłure?»

«Ēng» le lok ba kong.

²³ Kuya ga tjlē ba kong ga «Lēr bomi kong ga pjāy shdungoba, bokrotkēba, zrökoba botoya dik jlōe. Gueniyo ga pjāy kjrēr ber tjeng bor or kēlē, or mlē, e laga tjarē llēm, e laga bor Datarē. Shto bor or kēlē, or mlē, e ber ēye kjrara bor Datarē tjeng li kong» le.

²⁴ Kuya ba oppinggaga doglo sak kjwara (10) lirē ga iirkono ba pjeyoga pjök li kong.

²⁵ Gueniyo rokara Jesúsdē uunkong, ga tjlē ba kong ga «Miydēmi pjłú ga kjok ēre kjing go ga nopga judío llēm wleniyo ichagaga ba nopga ichē parkē ara ba kong. Nopga dbo ara wleniyo ba nopga ichē parkē ara ba kong bakoe. Ēye songe le llēm, iche parkē ara ba kong erā. ²⁶ Gueniyo woydēr ga pjāy omshāryē eni llēme. Ēye opyē woydē ber tjwlō ara oblē kjinmo ga opyē ber shāng oblē kjimtaga dey. ²⁷ Ēye opyē woydē ber bām go ga opyē ber shāng parkaga tjwlēk shāng pjir wleniyo oblē kong dey. ²⁸ No to ter kjok dogo dwayo ēre shrono shāng kjok ēreshko, ēye parkē bor kong wlo llēme. Tja shrono shāng parkē oblē kong wlo. Ga tja optwē, wolon wlo, tja ber nopga ara potjwlēkklo wlo, epga dār wlo» le.

Domerga kjok igō llēm wleniyo poptara Jesúsdē do pjök

²⁹ Jesús opshino jek shāng Jericó kjokyo dwayo ba oppinggaga tjokshko ga nopga to jek ara ba tjok. ³⁰ Eshko ga domerga lōng irbo sor go do pjök kjok igō llēm wleniyo. Kuya lok ga Jesús jek shāng eshko ga tjlēno dbo go, tjlē ga «¿Tjłapga, David tjēyo, tjawa songe lozong!» le.

³¹ Eni ga nopga jēk lōng Jesús tjok li tjlē ba kong ga «Pjāy kjinkozong» le.

Kuya lok ga gueniyo kjinkē lok llēme. Tjlē lok dbo go jek obi ga «¿Tjłapga, David tjēyo, tjawa songe lozong!» le.

³² Eni ga Jesús kojongō shāng, ga tjlē ba kong ga «¿Llēye woydēmi ga shāryēr bomi kong?»

³³ «Tjlapga, tjawa kjok ïk woydë» le ba kong.

³⁴ Eshko ga songe le Jesúsdë, ga bokkwo porwara. Jekdo eshko ga beno löng kjok ïgö wëlle, ga to jek lok Jesús tjok.

21

Jesús opzrëno Jerusalén kjokyo, pjlu dik

¹ Jesús jek shäng jongya Jerusalén kjokyo ba oppinggaga tjokshko ga öötong löng Betfagé kjokyo, e ber buk Olivos dlupyo poglo go. Eshko ga ba oppinggaga jek löng ba tjok li rokara do pjök, ² ga tjlä ba kong ga «Pjäy nom kjok buk bi bokshto kweshko. Kweshko ga öng so kwomgla kjoyo dre töshko popga wlëmi sök kjlara kjro go, ba wa wlënggla tjok. Komi, ga tek sömi bor kong. ³ Eshko ga ëbo llëbo lë bomi kong wlenishko ga “Woyde Tjlapgarë” lëmi ba kong eni, ga iche tek bomi tjok jekdo» le.

⁴ Shäryono eni, tjlokwo lara Sbö tjlokwo laga tek dënashko sorë li ber jlökoyo wlo. Tjlëno beno eni:

⁵ «Lëmi Sión* sopga kong ga
“Bomi pjlu tek sök dörö bomi shwoy
wlëp,
öng so kwomgla kjoyo dre töshko kjing
go.
Tjwe öng llëbo shgoklo wa kjing go”
lëmi ba kong eni.»†

⁶ Kuya lok ga shäryara eni. ⁷ Öng li söra tek shrono ba wa tjok. Ga ba shwong kop lëkong li iara öng do pjök li kokso kjing go. Eshko ga Jesús opyono sök öng li kjing go.

⁸ Eshko ga nopga jek löng ba tjok ara. Kjone kjone, ba shwong kop lëkong skwara lok, ga kwoptara lok irbo bäng go. Kjone kjone, kjor korga zara, ga kwoptara lok irbo bäng go bakoe.‡ ⁹ Nopga jek löng ba bäm go, nopga jek löng ba irgo, öö le lok ara. Tjlë ga

«David tjëyo kjwe pjlu jlöe.

Kjwe ichara Tjlapgarë shrono kjok ëreshko.

Kjwe kjimte Sbörë.

Sbö sök kjok dogo, e pjlu jlöe» le.

¹⁰ Jesús jek opzrëno Jerusalén kjokyo roshkoshko ga nopga tjeng eshko li

shdöktong uunkong llaw pogo, ga tjlä ga «¿Kjwe ëro?» le.

¹¹ Nopga jek löng Jesús tjok li tjlä ba kong ga «Kjwe Jesús. E Sbö tjlokwo laga. E Nazaret so. Nazaret kjokyo, e Galilea kjokyo obi» le.

Llëbo soyne gaga löng Sbö u zlong bäng li ichara Jesúsdë drete

¹² E irgo ga Jesús jek opzrëno öötong shäng Sbö u zlong bäng, ga nopga löng eshko llëbo soynek, llëbo tjwlëk li ichara uunkong ey dwayo. Ba dbur bapkwö kjlopswozlong oba kong li poskara beno tjeng töshko. Dunggwo soyne gaga sökklo li poskara beno tjeng töshko bakoe. ¹³ Ga tjlä ba kong lok ga «Sbö tjlokwo tak pjang eni: “Bor u, e kowëba ber syö uyo wlo. Š Gueniyo ioromi beno jong lü uyo”» le.

¹⁴ Eshko ga nopga kjok ïgö llëm wleniyo, nopga jek llëm wleniyo, e tek shrono löng Jesús zlong bäng, ga poptara. ¹⁵ Syöshtaga kägäyoga, no pinggaga kjok llgwekklo tara Moisésdë li go, e löng eshko. Jesús shäng llëbo ïydëba llëm wleniyo shäryë li ïna lok. Eshko ga öö le kjwozirgarë löng Sbö u zlong bäng, tjlä ga «David tjëyo kjwe pjlu jlöe» le li kura lok bakoe. Eni ga iirkë lok ara, ¹⁶ ga tjlä lok Jesús kong ga «¿Llëye le lok li kup shängde?»

«Ëng. Sbö tjlokwo tak pjang eni: “Kjwozirga, chidaga, e ichorop bop poshrëk, ba tükwo go.”* ¿E lomirë llëmdo?» le ba kong. ¹⁷ E irgo ga nopga li beno löng eshko, ga Jesús to opshino Jerusalén kjokyo dwayo, jek öötong shäng Betania kjokyo, ga pono beno buk shkër kjwara eshko.

Tjlokwo lara Jesúsdë beno owa kjor kjlara bo uako wleniyo kong

¹⁸ Wëshko kjok shröng ga Jesús to jek shäng iröng obi Jerusalén kjokyo shko ga pjli arae. ¹⁹ Eshko ga kjor jong kjlara irbo li sor go ko *higuera*. Ìya ga jek äär ba zlong ga jong bo dret, korga tjok erä. Eni ga tjlä kjor jong li kong ga «Pja ber botjyë ame» le ba kong, ga kjor li dano jekdo beno jong dogroe.

* 21:5 Sión kjokyo, e kowëba Jerusalén bakoe. † 21:5 Zacarías 9.9. ‡ 21:8 Eshko dbaryo ga pjlunga opzrëk jek kjok roshkoshko ga shäryëba ba kong eni. § 21:13 Isaías 56.7. * 21:16 Salmo 8.2.

²⁰ İya ba oppinggagarë ga beno löng yëy le erä. Ga tjlë ba kong ga «¿Kjor kjwe dano jekdo sorë?»

²¹ «Pjây mär bor go jlökoyo, ga bor dbo ara äär llë go llëme lëmi llëm wleni ga lër bomi kong jlökoyo ga llëye shäryoror ëre shäryëmi ga pjlu, ga pjây tjlë dlup ëre kong ga “Dlup, pja opkjös jer dlung roy” lëmi ga shäryë eni bakoe. ²² Pjây llëbo rokë syö goshko ga woyotjlïmi ga twe Sbörë lëmi jlökoyo ga wlëmi» le ba kong.

«¿Pja ichaga ërë?» lara Jesús wloyogarë ba kong

²³ E irgo ga Jesús opzrëno jek öötong shäng Sbö u zlong bäng. Eshko ga oba pïya shäng wopro ga syöshtaga kägäyoga, judío tjlapgaga kjok llgwega wleniyo, e tek shrono löng ba zlong bäng ga tjlë lok ba kong ga «¿Llëye shäryëp shäng li shäryëp ega? ¿Pja ichaga ërë?»

²⁴⁻²⁵ «Pjây kong llëbo kjakrokër bakoe. ¿Juan No Waga, e ichaga ërë no wë? ¿Ichaga Sbörëre, de norë? Tja dboryoromi ga tja ichaga ërë lër bomi kong bakoe» le ba kong.

Kuya lok ga tjlë lok ëng kong ga «Ichaga Sbörë loroy ba kong wleni ga “¿Tjlökwo kjroromi llëm ega?” le bi kong. ²⁶ Gueniyo Juan, e Sbö tjlökwo laga le nopga uunkongdë. E kjishko ga ichaga norë lëy ga ä bakoe. Nopga li bangkjrey ara kjishko» le. ²⁷ Eni ga tjlë lok Jesús kong ga «Miydërwa llëme» le.

Kuya ga tjlë ba kong ga «E kjishko ga tja ichaga ërë lër bomi kong llëm bakoe» le.

Wapga do pjök domerga

²⁸ E irgo ga Jesús tjlë ba kong ga «Llëye lër bomi kong ëre woyotjlizä. Domer shäng kjlara, wapga tjeng domerga do pjök. Pjlara ga tjlë ba wa kjlara kong ga “Pja nom parkë bor kjokshko, kjillgwo bo ara lishko” le. ²⁹ Kuya ga tjlë ba kong ga “Tja jek parkë woydë llëme!” le. Gueniyo döni ga wotjlino oblë, ga to jek parkë. ³⁰ E irgo ga domer li tjlë ba wa kjlara obi kong ga “Pja nom parkë bor kjokshko” le. Kuya ga tjlë ba kong ga “Jöjö, Data. Tja to parkë” le, gueniyo to jek llëme. ³¹⁻³² ¿Kumi ga ba wa kjone dey ga ba data kolara?» le.

Nopga löng eshko li tjlë ba kong ga «Bäm go lira ba data kolono» le.

Kuya ga tjlë ba kong ga «Lër bomi kong jlökoyo ga nopga dbur töngga Roma so kong, walëga to löng opsoynek domerga oblë oblë kong wleniyo, e äär ber löng Sbö sök no pjluo İyado lishko bomi bäm go. Juan No Waga shrono shäng irbo pjlo bek li ping bomi kong, ga tjlökwo kjroromi llëme. Gueniyo ga nopga owa lër li, epgara omtjlökwo kjrono. İnomi eni ëmdë ga llëbo owa shäryëmi löng li, e owa jlöe loromi llëm, ga rayoromi llëm, ga tjlökwo kjroromi llëm obi. E kjishko ga nopga owa lër li kongda, Sbö, e ber ba pjluo, bomi bäm go.

Parkagaga owa

³³ »Tja tjlë bomi kong llëbo jyäglo go. Kuzä. Domer shäng kjlara kjok sogo. Pjlara ga kjillgwo dwlayo dgara ba kjokshko, kjëryo tyara jong pjibri, klung kjara ber kjillgwo bo llruzlong shtoyo wlo, ga u shäryara jong kwara ba dwla li doklo. Pjir ga kjok li poskwona parkagaga kjlöbö kong, potjwlëya İ, ga to kjok shto oblë.

³⁴ »Öötong kjillgwo bo kjrozlong dbaryo ga ba parkagaga ichara kjlöbö, kjillgwo bo ber ba kong li rokë parkagaga beno löng ba kjok daga li kong. ³⁵ Gueniyo ga ba parkagaga ichara tjwe löng li shara kjok dagaga löng lirë, kjlara shpora, kjlara zröra, kjlara löra ak go. ³⁶ E irgo ga ba parkagaga ichara jek kjlöbö obi, ichara bäm go li kjinmo. Öötong löng kjok buklishko ga llëye shäryara kjok dagaga löng lirë bäm go sorë ga shäryara jek eni obi parkagaga ichara obi li tjok.

³⁷ »E irgo ga ba wa ichayde shara. Wotjlík ga “Miydër ga bor wa ërera bangkjre lok” le.

³⁸ Gueniyo öötong shäng eshko ga ba wa li İya kjok dagaga löng lirë ga tjlë lok ëng kong ga “Llono ga kjwe ber kjok ëre sogo. Zröroy wleni ga kjok ëre kjrey, ber bi kong wlo” le. ³⁹ Eni ga shara lok, shira kjok li roy dwayo, ga zröra lok.

⁴⁰ »¿Eni ga kjok sogo li tjwe iröng obishko ga llëye shärye ba tjok lok lëmi?» le.

⁴¹ Kuya lok ga tjlë ba kong ga «Parkagaga owa li songe le llëme. Zröya jekdo. Pjir ga parkagaga wlëya oblë, dwla bo kjrozlong

dbaryo ga dwla ba kong bayo kjöme li twe ba kong wlo» le.

⁴² Kuya ga tjlä ba kong ga «Sbö tjläkwo tak pjang eni:

»“Akkwo woydara u shäryagagarë lok llëm li,

e iak beno buk bäm go,

beno tjwlo ara, oblë kjinmo.

Shäryara Tjlapgarë eni,

ga tjawa beno löng yëy lërwa erä.”†

¿E lomirë llëmdo? ⁴³ E kjishko ga lër bomi kong ga pjäy kjrara Sbörë, e ber bomi pjlu wlo. Gueniyo pjäy omkolë llëm kuzong ga oblë omkolë pjlu li kjayde, e ber ba pjlu shara wlo. ⁴⁴ Eye lono akkwo ëre kjing go ga tar pjäs erä. Ga akkwo ëre lono ë kjing go ga e sho shguir ber tjeng lulue» le.

⁴⁵ Tjlëno llëbo jyäglö go li kuya syöshtaga kägäyoga, fariseogarë ga miydara lok ga ba layde shäng. ⁴⁶ Eni ga shaya lok woydë, bängzaya lok wlo. Gueniyo oba bangkjre lok ara, Jesús, e Sbö tjläkwo laga lëba kjishko.

22

Pjlu wa orkwosmozlong dbaryo shrëkklo

¹ Jesús tjläno ba kong llëbo jyäglö go jek obi. Tjlë ga ² «Sbö ber no pjluo sorë, e so llëbo lër bomi kong ëre kjoyoe. Pjlu shäng kjlara, ba wa domer orkwosmozlong dbaryo shrëkklo poshäre shäng. ³ Eni ga ba parkagaga ichara kjläbö nopga mana li rokë, gueniyo tek lok woydë llëme. ⁴ E irgo ga ba parkagaga oblë ichara jek tjlä nopga mana löng li kong ga “Bor wa orkwosmozlong dbaryo shrëkklo, e posharyak pjire. Nopga ichoror öng tjeng kjlo dik li zrök, ga shäryak tjeng pjir tjän. Pjäy tek malinge” le.

⁵ »Kura lok, gueniyo kolara lok llëme. Kjone kjone jek lok ba kjokshko. Kjone kjone jek lok ba pakshko. ⁶ Kjone kjone, pjlu parkagaga li shara lok, shpokza tjä tjä, ga zrörae.

⁷ »Roy kuya pjlrë ga iirkonoe. Eni ga ba engkwagaga ichara ba parkaga zrögaga li zrök, ba kjok li suk pjir bakoe. ⁸ Döni ga tjlä ba parkagaga kong ga “Dli llë shäryak tjeng pjir tjän, gueniyo nopga manor bäm

go li tjwlo llëm, tek tjwe na wlo. ⁹ Eni ga pjäy nom irbo bäng, nopga tön arashko ga ë pogo wlënomi li mami, bor wa orkwosmozlong dbaryo shrëya lok bi tjok wlo” le. ¹⁰ Eni ga ba parkagaga opshino jek, ga nopga pjlu, nopga owa, e wlëna irbo bäng go kjlobi li mana lok drete. Eni ga ba u dlino jong tjung no erä.

¹¹ »Pjlu opzrëk jek äär nopga mana löng li ikshko ga iya ga domer jek shäng kjlara, do go shwong orkwosmökklo wleniyo drete. ¹² Eni ga tjlä ba kong ga “¿Pja tek shäng doyono shwong orkwosmökklo wleniyo go llëm ega?” le. Kuya kjing erä. ¹³ Eni ga pjlu tjlä ba parkagaga löng li kong ga “Kjwe shazï, pjrizï ba dre go, ba orkwo go, ga dbuzï jek kjoko, kjok ro sï roshko, ber shäng slar eshko, kowo uë, llëbo bang ara ba kong kjïy” le. ¹⁴ Nopga mak ara, gueniyo kjrak li kjläbö erä» le.

Shji kä potjwlek pjlu kësbangyo sök Roma kjokyo li kong

¹⁵ E irgo ga fariseoga töno, lano lok eng kong. Woydara ga llëbo jakroke Jesús kong, dborye bëy llëm ga doshaya lok e go, rote wlo. ¹⁶ Eni ga ba oppinggaga ichara kjläbö, Herodes pjloyoga tjok. Öötong löng Jesús shwoy ga tjlä ba kong ga «Tjlapga no pingga, miydërwa ga pja tjlä beke. Woyde Sbörë ga shji jëk sorë li lëp jlökoyo. No tjläshko ga tjläkwo kup llëm, tjwlo kjöm pogo, e bop kong ga tjwlo beke. Pja tjlä bek ë pogo kong. ¹⁷ ¿Eni ga shji kä potjwlek pjlu kësbangyo sök Roma kjokyo li kong ga pjlu?» le.

¹⁸ Kuya ga miyde ga löng wotjlük owa. E kjishko ga tjlä ba kong ga «¿Pjäy Sbö tjläkwo söga jlökoyo lëmi, gueniyo pjäy wotjlük owa bomi pjluško! ¿Tja tjlämi ega? ¹⁹ Dburwa kä potjwlek li tek sözi bor kong kwara, in wlo» le, ga tek söra lok ba kong kwara. ²⁰ Eni ga tjlä ba kong ga «¿Domer jyäglö sök dburwa ëre go jü ë? ¿Ko tak pjang ëre go jü ë?»

²¹ «Kjwe pjlu kësbangyo sök Roma kjokyo li i» le lok ba kong.

Kuya ga tjlä ba kong ga «Eni ga llëye pjlu i li, e twozi pjlu kong, gueniyo llëye Sbö i li,

† 21:42 Salmo 118.22-23.

e twozĩ Sbõ kong bakoe» le. ²² Kuya lok ga beno lōng wotjlik ara, ga to lok ey dwayo.

No woshrozzlong dbaryo

²³ Saduceoga wotjlik ga no wolono ga woshre ame le. Eni ga eshko dbaryo ga saduceoga tek shrono lōng Jesús shwoy kjlobõ ga tjle ba kong ga ²⁴ «Tjlapga no pingga, kjibokwo tara Moisésde beno pjang li tjle ga “Eye wolono, wapga beno ba boy tjok llēm ga shinmo kjlarayo li orkwosmok ba boy beno sök li tjok, wa tjok wleni ga ber shinmo li i wleni wlo.”

²⁵ »Pjara ga borwa tjreko eresko ga domerga lōng doglo kjäk (7), epenga döe. Ba këguëyo orkwosmono, ga wolono, ga wapga beno llēm kuzong ga ba lēng orkwosmono ba syā tjok. ²⁶ Eni ga ba lēng wolono jek bakoe. Ba lēmga kjlobi li orkwosmono ba syā tjok eni bako, ga wolono uunkong, ga wapga beno ba boy tjok llēme. ²⁷ E irgo ga walē li to wolono bakoe. ²⁸ ¿Eni ga domerga doglo kjäk (7) li orkwosmono uunkong walē li tjok kuzong ga no woshrozzlong dbaryoshko ga walē li ber domerga kjone dey li boy?»

²⁹ «Pjāy diktong lōng jlōe! Sbõ tjlokwo tak pjang li miydēmi llēm, ba dbo kēsbang li miydēmi llēm bakoe. ³⁰ No woshrozzlong dbaryoshko ga eye orkwosmok ame. Eshko ga nopga ber lōng Sbõ parkagaga kjok dogo so wleni shara. ³¹⁻³² Pjāy wotjlik ga no wolono, ga woshre ame lēmi. Gueniyo ga Sbõ tjlēno bomi kong ga “Tja Abraham, Isaac, Jacob, e Sbõ”^{*} lara. ¿E lomirē llēmdo? E shinmoga Sbõ llēme. E nopga lōng sē li Sbõ» le ba kong.

³³ Kuya nopga lōng lirē ga beno lōng yēy le erā.

Kjok llgwekklo tjwlō kēsbangyo

³⁴ Saduceoga kjinkara Jesúsde li kuya fariseogarē ga eng tōno lok. ³⁵ Eshko ga fariseo shāng kjlara, kjok llgwekklo tara Moisésde li miydaga pjlu wleniyo. E tek shrono shāng Jesús zlong bāng, ba tjlik wlo. Tjle ba kong ga ³⁶ «Tjlapga no pingga, ¿kjok llgwekklo tjwlō kēsbangyo li kjone dey?»

³⁷ «“Llēbo woydēpshko, llēbo woyotjlipshko, llēbo shāryēpshko, pja sök sē obishko ga Tjlapga, bop Sbõ li woydos jlōkoyo iyado.”[†] ³⁸ Kjok llgwekklo tjwlō kēsbangyo li e. ³⁹ Kjok llgwekklo kjrina obi tjwlō ara, e so bām li kjoyoe. Tjle ga “Pja opwoyde sorē ga bop kjlara, e woydos eni bakoe.”[‡] ⁴⁰ Kjok llgwekklo kjring pjok ere tjwlō ara anmoyō. Kjok llgwekklo llamo tak lok li, llēye tara Sbõ tjlokwo lagagarē li, e beno shji Sbõ woyde sorē, shji eng woyde sorē, e pingglo bi kong erōe» le ba kong.

¿No pjluo iche le Sbõrē li, e ē?

⁴¹ Fariseoga lōng eshko obi wopro ga ⁴² Jesús tjle ba kong ga «¿No pjluo iche le Sbõrē li, e ē tjēyo lēmi?»

«E David tjēyo» le ba kong.

⁴³ Kuya ga tjle ba kong ga «¿Eni ga David go Sbõ Sēyashko ga no pjluo li kowara ba Tjlapgayo ega? Eshko ga David tjle ga

⁴⁴ »“Tjlapga tjlēno bor Tjlapgayo kong ga ‘Pja tek wlar ber sök bor orkwo kēlēkong, aar jong bop moskwoga zanor pjir guing, eshko ga twēr ber bop kong ichēp wlo’ le.”[§]

⁴⁵ »¿Eni ga no pjluo li kowara Davidde ba Tjlapgayo kuzong ga e ber ba tjēyo tek ber ba irgo li sorē?» le. ⁴⁶ Kuya lok ga to dboryara erē llēme. Eshko dbaryo jek lēkong ga eye wokjang llēbo kjakrokē ba kong wlo ame.

23

No pinggaga kjok llgwekklo tara Moisésde li go, fariseoga, e wlona Jesúsde

¹ E irgo ga Jesús tjle nopga tjeng ara li kong, ba oppinggaga kong ga ² «No pinggaga kjok llgwekklo tara Moisésde li go, fariseoga, e wotjlik lok ga no pinggaga Sbõ tjlokwo go jlōkoyo li epga, eye oblē drete le lok eni. ³ E kjishko ga pjāy pīya sorē ga shāryozĩ eni, gueniyo epga omshāryē lōng sorē li, pjāy omshāryē eni llēme. Nopga kjwe tjle ga “Llēbo shāryēy jūni” le, gueniyo omshāryē lōng oblē.

^{*} 22:31-32 Éxodo 3.6. [†] 22:37 Deuteronomio 6.5. [‡] 22:39 Levítico 19.18. [§] 22:44 Salmo 110.1.

⁴ »Oba pñyashko ga tjlökwö le lok ara li shäryëba uunkong ga äe. E so llëbo kwing ä twe oblë kong söya wlo kjoyoe. Shärye lok eni, gueniyo epga om go omkjimtë ba sök llëm, ba sakkwo go ëmdë llëm bakoe. ⁵ Llëbo shärye lok kës li, e ikoba wlo erä. Sbö tjlökwö tak pjang kjibokwo go li pjriya lok ba bokdo go, ba sjäksö go ñyado. Ba shwong kjarbo shëshë li shärye lok kur may, pjë äär kjlay klung go wlo.* ⁶ Oba tön, iëshko ga woyde ga löng bäm goshko, sökklö pjlú goshko, shärye lok eni judíoga syö uyo roshko bakoe. ⁷ Woyde lok ga miga llë lëba ba kong yötso llëbo soynezzlong, ga kowëba no pingga.

⁸ »Gueniyo ga pjäyda epenga dö wleni. Pjäy pingga sök kjlaraso. E kjishko ga pjäy kowëba no pingga llëm dey. ⁹ Pjäy Data kjlaraso, Sbö sök kjok dogo li e. E kjishko ga kjok ëre kjing goshko ga ëye kowëmi data llëm dey.† ¹⁰ Pjäy bapshiga kjlaraso. Tja, no pjluyo ichara Sbörë shrono shäng ëre li e. E kjishko ga pjäy kowëba no bapshiga llëm dey bakoe. ¹¹ Ëye opyë woydë tjwöl kësbang, oblë kjinmo ga opyë ber shäng oblë kjimtaga dey. ¹² Ëye opyono tjwöl ara ga ie ber tjwöl llëme. Ëye opkjlopswono beno wotöy ga ie ber tjwöl ara.

¹³⁻¹⁴ »iNo pinggaga kjok llgwekklo tara Moisésdë li go, fariseoga, pjäy song jlö, pjäy shdungko! iPjäy Sbö tjlökwö söga jlökoyo lëmi, gueniyo pjäy wotjlík owa bomi pjlúshko! Nopga, Sbö ie ber ba pjluyo wlo li le ga somi ara. E so u bäng bängzami, nopga opzrëk jek ba roshko llëm wlo kjoyoe. Pjäy opzrëk eshko llëm, ga no oblë opzrëk woydë eshko li ichëmi opzrëk eshko llëm bakoe.‡

¹⁵ »iNo pinggaga kjok llgwekklo tara Moisésdë li go, fariseoga, pjäy song jlö, pjäy shdungko! iPjäy Sbö tjlökwö söga jlökoyo lëmi, gueniyo pjäy wotjlík owa bomi pjlúshko! Pjäy to löng dlung kjing, kjok shto oblë oblë, no wlëk ber bomi oppingga wlo. Wlënomishko ga pimi owa. Eni ga ber shäng

owa, bomi kjinmo. Pjäy shdungko, pjäy ber löng iök pjë jong ri ri sjer llëm shtoyo li roshko wlo. Gueniyo bomi oppinggaga li, e shdungko, bomi kjinmo anmoyö.

¹⁶ »iPjäy song jlö, pjäy shdungko! Pjäy so no kjok igö llëm wleniyo kjoyoe, gueniyo no wlosömi lëmi. Pjäy tjlë oba kong ga “Shji tjlëno jlökoyo Sbö u kjishko ga e llëno llëme. Gueniyo shji tjlëno jlökoyo dbur sho shöylör smok lok Sbö u goshko li kjishko ga llëye loroy jlökoyo li shäryëy kjluwe” lëmi oba kong eni. ¹⁷ Pjäy kjok miydë sira llëme. Pjäy so no kjok igö llëm wleniyo kjoyoe. Dbur sho shöylör smok lok Sbö u goshko li iak beno tjeng dboy Sbö kong, Sbö u li kjishko. ¿Eni ga llëye tjwöl ara anmoyö li llë, dbur sho shöylör lire, de Sbö u li?

¹⁸ »Pjäy tjlë oba kong ga “Shji tjlëno jlökoyo öng sho sukklo li kjishko ga e llëno llëme. Gueniyo shji tjlëno jlökoyo öng twara, zröra, suya buk öng sho sukklo kjing go li kjishko ga llëye loroy jlökoyo li shäryëy kjluwe” lëmi oba kong eni. ¹⁹ Pjäy so no kjok igö llëm wleniyo kjoyoe. Öng twara, zröra, suya buk öng sho sukklo kjing go li iak beno buk dboy, öng sho sukklo li kjishko. ¿Eni ga llëye tjwöl ara anmoyö li llë, öng lire, de öng sho sukklo li?

²⁰ »E kjishko ga ëye tjlë shäng jlökoyo öng sho sukklo li kjishko ga tjlë shäng jlökoyo ba kjishko dö llëme. Tjlë shäng jlökoyo llëbo buk ba kjing go li kjishko bakoe. ²¹ Ëye tjlë shäng jlökoyo Sbö u kjishko ga tjlë shäng jlökoyo Sbö sök eshko li kjishko bakoe. ²² Ëye tjlë shäng jlökoyo kjok dogo kjishko ga tjlë shäng jlökoyo Sbö pjlú sökklö kjishko bako, Sbö sök ba sökklö kjing go kjishko bakoe.

²³ »iNo pinggaga kjok llgwekklo tara Moisésdë li go, fariseoga, pjäy song jlö, pjäy shdungko! iPjäy Sbö tjlökwö söga jlökoyo lëmi, gueniyo pjäy wotjlík owa bomi pjlúshko! Llëbo wlënomi li shtëmi äär ba sakyo (10) go, ba sakyo (10) go, shimi kjrina kjrina, ga twëmi Sbö kong. Bomi dli mokyo

* **23:5** Shäryara lok eni, ikoba ga Sbö woyde lok ara anmoyö wlo. † **23:9** Kjok ëre kjing goshko ga ëye kowëmi data llëm dey le li, e ëye iëmi ber Sbö shtoshko llëme loklo. ‡ **23:13-14** Tek dënashko ga kjibokwo ëre jyä shiraba oblë oblë ara. Ga kjone kjone tjlë ga «Pjäy opzrëk eshko llëm, ga no oblë opzrëk woydë eshko li ichëmi opzrëk eshko llëm bakoe. Syäpga jyäpgwëmi, ga ba u li dömi ba shjiryo. E irgo ga pjäy syöshtë wop ara, “Nopga kjwera pjlúe” lëba wlo lëmi. E kjishko ga pjäy shdüya Sbörë ara anmoyö, oblë kjinmo.»

oblë oblë tjok ga shäryëmi löng jlökoyo eni bakoe. Gueniyo kjok ilgwekklo tak pjang tjwlö ara, ba kjinmo lira kolëmi löng llëme. Pjây kjok ilgwek bek llëme. Oblë songe lëmi llëme. Llëbo lëmi oblë kongshko ga shäryëmi llëm bakoe. Pjlú wlo ga kjok ilgwekklo tjwlö ara ëre shäryomirë dey, kjok ilgwekklo oblë li shäryozï iyado bakoe. ²⁴ Pjây so no kjok ïgö llëm wleniyo kjoyo, gueniyo no wlosömi lëmi. Kjok ilgwekklo, e llë loklo miydëmi llëme. E kjïshko ga llëye tjwlö ara llëm li, e shäryomirë löng. Gueniyo llëye tjwlö ara li, e shäryëmi löng llëme. Pjây so no sök di ië kjoyoe. Ilgwirwa buk ba di ioklo roshko li shira, gueniyo öng kësbang buk ba roshko lira dwara jer, miydara llëme.

²⁵ »iNo pinggaga kjok ilgwekklo tara Moisésdë li go, fariseoga, pjây song jlö, pjây shdungko! iPjây Sbö tjlökwo söga jlökoyo lëmi, gueniyo pjây wotjlík owa bomi pjlúshko! Pjây llëbo shäryë ara, pjây pjlúe lëba wlo, gueniyo ga pjây kirkë ara, pjây wotjlík dbur töng bomi kong erö. Pjây so di ioklo, dli uoklo kjoyoe. E kwoshkwak ba poglo go, gueniyo roshko wliwlie. ²⁶ iFariseoga, pjây so no kjok ïgö llëm wleniyo kjoyoe! Pjlú wlo ga di ioklo, dli uoklo, e ro kwoshkwëmi bäm goshko. Pjir ga ber drëpdrë jlöe.

²⁷ »iNo pinggaga kjok ilgwekklo tara Moisésdë li go, fariseoga, pjây song jlö, pjây shdungko! iPjây Sbö tjlökwo söga jlökoyo lëmi, gueniyo pjây wotjlík owa bomi pjlúshko! Pjây so shinmo bapkwö poshtik pjlublún, wolësowa kjoyoe. Ikoba ga poglo go pjlú, gueniyo roshko shinmo dboglo, llëbo wliwli tjeng ara eshko. ²⁸ Pjây so e kjoyo bakoe. Ikoba ga pjây pjlo beke lëba, gueniyo pjây wotjlík owa erä, llëye lëmi ga shäryëmi llëme.

²⁹ »iNo pinggaga kjok ilgwekklo tara Moisésdë li go, fariseoga, pjây song jlö, pjây shdungko! iPjây Sbö tjlökwo söga jlökoyo lëmi, gueniyo pjây wotjlík owa bomi pjlúshko! Sbö tjlökwo lagaga shinmotkono tjeng dënashko li, ak sho shäryëmi ba sak kjing go, ber löng kjone miydëba wlo. Nopga pjlo bek shinmotkono li sakyo

poshäryëmi, ber wolësowa wlo. ³⁰ E irgo ga pjây tjlë ga “Tjawa kjwe löng borwa tjlapgaga tek dënashko so dbaryoshko ga Sbö tjlökwo lagaga zrörorwa llëme” lëmi eni. ³¹ Eni ga miydëmi ga pjây Sbö tjlökwo lagaga zröga li tjëyoga. ³² Shäryara bomi tjlapgaga tek dënashko so lirë sorë ga pjây omshäryë jek eni bakoe. ³³ iPjây so dgur kjoyoe! Pjây shdungko, pjây ber löng iök pjë jong ri ri sjer llëm shtoyo li roshko wlo. iPjây där, äär eshko llëm wlo ga sorëro?

³⁴ »E kjïshko ga Sbö tjlökwo lagaga, nopga kjok miydë ara, no pinggaga, e ichër jek bomi kong. Gueniyo kjone kjone zrömi, kjone kjone zrömi lok kjlös go, kjone kjone shpomi no shpokklo go judíoga syö uyo roshko, ga töktong lok. Eni ga irpjami to löng kjok shto oblë oblë go. ³⁵ Tek dämär ga nopga pjlo bek li srëng kwono ara. Tek jong Abel go äär jong Zacarías, Berequíás wa li go eni. Zacarías pjlo bek, gueniyo zröromi Sbö u jong li, öng sho sukklo jong li, e tjreko. Llono ga owa ëre ber pjang bomi go. Pjây shdungko e kjïshko. ³⁶ Lër bomi kong jlökoyo ga eerishko dbaryo sopga, pjây shdungko llëbo owa ëre uunkong kjïshko.

Jesús slatong Jerusalén sopga kjïshko

³⁷ »iJerusalén sopga, tja kuzïa! Sbö tjlökwo lagaga zrömi. Sbö tjlökwo roy lagaga ichara bomi kong li lömi ak go, zrömi wlo. Woydoror enido ga pjây tön, kjörkö meyo ba wapga töno tjeng ba sjägä dirko wleni, gueniyo woydoromi llëme. ³⁸ Tja kuzïa. Bomi u, e raye Sbörë ber jong tjoksa. ³⁹ Lër bomi kong ga tja ëre ïmi ame, äär jong pjây tjlë löng ga

»“Kjwe ichara Tjlapgarë tjwe kjok ëreshko. Kjwe kjimte Sbörë”Š lëmi löng guing» le.

24

«Sbö u pjir ber drete» lara Jesúsdë

¹ E irgo ga Jesús opshino jek Sbö u jong lishko dwayo. Jëk shängshko ga ba opping-gaga tek löng ba zlong bäng ga tjlë lok ba kong ga «U lok ëre ïzong» le.

² Kuya ga tjlë ba kong ga «iU lok ëre ïmi löngde? Lër bomi kong jlökoyo ga ëreshko

akkwo ëmdë ber tjeng ëng kjing go kjwara llëme. Llëbo tjeng kës ëre pjir ber drete» le.

Kjok pjir dbaryo jyäglö

³ E irgo ga jem öötong löng Olivos dlupyo ga Jesús sirkeno sök eshko. Ba oppinggaga tek löng ba zlong bäng, tjlë ba kong tjoksa wlo. Eshko ga tjlë lok ga «¿Llëye lëp shäng li, e shäryë llono? ¿Pja tjwe iröng dörö li jyäglö wen llë? ¿Kjok pjir dörö li jyäglö wen llë?»

⁴ «Pjây sjëk, pjây jyäpgwëba llëm wlo. ⁵ Eshko ga nopga wen tjwe ara tjlë ga “No pjlyo ichara Sbörë shrono shäng li tja” le. E go ga oba jyäpgwe ara.

⁶ »Roy kumi ga oba ëngkjwë kjok shto oblë oblë arashko ga llëye bangkjrëmi llëme. E shäryë eni kjlwë. Gueniyo eshko ga kjok pjir dbaryo li äatë llëm obi. ⁷ Tjëyoga oblë oblë ëngkjwë lok ëng tjok. Nopga kjok shto oblë oblë so ëngkjwë lok ëng tjok bakoe. Pjli tjwe ara kjok shto oblë oblë. E ga yo tjwe ara kjok shto oblë oblë bakoe. ⁸ Gueniyo llëbo wen tjwe owa anmoyö li soye llëbo kës ëre go kjwlë jä.

⁹ »Eshko ga pjây twëba kjok llgwegaga kong, pjây shdüya lok wlo, ga pjây zröya lok bakoe. Bor kjishko ga pjây iywaba shjiktëng kjok kjwang jikong. ¹⁰ Eshkoshko ga nopga ara mär bor go ame. Epga ëng iywö shjiktëng, ëng rotë kar kar, ëng twë kjok llgwegaga kong bakoe. ¹¹ Eshko ga nopga ara to löng tjlë ga “Tja Sbö tjlökwö laga” le, gueniyo e ichaga Sbörë llëme. E go ga oba jyäpgwe ara. ¹² Eshko ga nopga wotjlik owa ëng kong ara. E kjishko ga nopga löng ara ëng woydë ame. ¹³ Gueniyo ga ëye mär bor go äär jong ba dbo go ga era där ber shäng pjlu iyado. ¹⁴ Sbö ber no pjlyo sorë li roy pjlu, e shdär kjok kjwang jikong, miyde tjëyoga uunkongdë wlo. Eshko ga öötong kjok pjir dbaryoshko.

¹⁵ »Dënashko ga Sbö tjlökwö laga Daniel, e tjlökwö tono llëbo shäryë owa anmoyö Sbö shto zrek roshko kjishko. Ère woydër ga kumi yötso. ¹⁶ Eshko ga pjây löng Judea kjokyo ga pjây tökzong dlup lëkong; ¹⁷ pjây löng bop u dbo kjing sdok li kjing go ga pjây tökzong maling, pjây opzrëk jek bomi u roshko llëbo kjrë llëme; ¹⁸ pjây löng bomi

kjokshko ga pjây jek bomi ushko iröng bomi shwong kop lëkong li kjrë llëm bakoe. ¹⁹ E dbaryo ga walëga löng kjaraso llëm, e song jlöe. Walëga kjwozirwa tjeng nä ië, e song jlö bakoe. ²⁰ Rokozï Sbö kong ga pjây tök kjok owa dbaryo llëm, woshtozlong dbaryo llëm bakoe.

²¹ »E dbaryo ga llëbo wen nopga kong owa anmoyö. Llëbo eni, e ikdaba tek dämärshko dwayo llëm, ga wen e kjoyo ame. ²² Llëbo owa ëre ie Sbörë ber dbar ara llëm, ba nopga kjrara li woyde ara kjishko. Eni llëm kjwe ga ëye där ber sök së kjlara llëme.

²³ »Eshko dbaryo ga no tjwe shäng tjlë ga “iNo pjlyo ichara Sbörë li shäng na izïa!” le. Oblë tjlë ga “iShäng kjwe!” le bomi kong, gueniyo jlö lëmi llëme. ²⁴ Eshko ga nopga ara to löng tjlë ga “No pjlyo ichara Sbörë shrono shäng li, e tja” le. “Tja Sbö tjlökwö laga kjok ëre so” le. Gueniyo e ichaga Sbörë llëme. Llëbo iydëba llëm wleniyo shäryë lok kës bang oblë oblë ara. Llëbo jyäglö shäryë lok oblë oblë bakoe. Shäryë lok eni, oba ara jyäpgwe wlo, Sbö nopga kjrara li ëmdë jyäpgwe wlo le, gueniyo epga jyäpgwe ga äe. ²⁵ Gueniyo miydëmi pjir wlo ga llëye wen eshko li loror bomi kong tjän. ²⁶ E kjishko ga ëye tjlë ga “iNo pjlyo ichara Sbörë li shäng kjok dogro no llëmshko!” le bomi kongshko ga pjây jek eshko llëme. Èye tjlë ga “iOpjneno sök na!” le bomi kongshko ga jlö lëmi llëm bakoe. ²⁷ No to ter kjok dogo dwayo ëre tjwe iröng obishko ga e ber so llgwlëng ller kälä lletllet kjok dogo llaw pogo kjoyoe. Eni ga tja ïga nopga uunkongdë wëlle. ²⁸ Shinmo doyo buk kjone ga lä tjwe tön ara eshko.

No to ter kjok dogo dwayo li tjwe iröng obi dbaryo

²⁹ »Llëbo owa ëre dbaryo irgo ga «“Dlo ber pjäng yët, ga mok kälä të ame. Dbala lon ter kjok dogo dwayo, ga kjopkwo ber dete erä.”*

³⁰ »Eshko ga ikoba ga no to ter kjok dogo dwayo ëre jyäglö li wen kjok dogo ga bangkjrëba kjok kjwang jikong, ga slar lok ara. Eshko ga ikoba ga tja ter tjwe pjäng

* 24:29 Isaías 13.10; 34.4.

sho roy ga bor dbo kãã ïkoba wẽëe. ³¹ Bor parkagaga kjok dogo so ichër wli kësbang të, ga bor nopga kjrara 'li kjre 'lok kjok kjwang jïkong, tõya wlo.

³² »Tja kuzĩa. Pjãy pin, kjor ko *higuera* 'li go. KJOR kowo wen mite, korga wen tjaqlëshko ga miydëmi e go ga lushko dbaryo äätoe. ³³ Eni ga llëbo tjeng kës ère shäryë 'li ïmishko ga miydëmi e go ga no to ter kjok dogo dwayo ère tjwe iröng obi dbaryo 'li ääto eni bakoe. ³⁴ Lër bomi kong jïlkoyo ga nopga löng eerishko dbaryo kjone kjone wolontë llëm obishko ga llëye lër shäng bomi kong ère shäryë uunkong. ³⁵ Kjøpkwo, kjok ère, e pjir ber drete. Gueniyo bor tjïlkwora ber pjang ïyado.

³⁶ »E dbaryo llono, kjok orë, èye om-miydë llëme. Miydaga Sbö parkagaga kjok dogo sorë llëm, miydaga Sbö Wa èrerë llëm bakoe. Miydaga Data Sbörë eröe. ³⁷ No to ter kjok dogo dwayo ère tjwe iröng obi döröshko ga llëbo shäryë kjok ère kjing go 'li, e ber so llëbo shäryono Noé dbaryoshko 'li dik. ³⁸ Eshko ga kjok ère pitë llëm obishko ga nopga to löng wlëp dli uë, di ië, orkwosmok ëng tjok öötong Noé opzrëno jem kjoyong kësbang roshko dbaryoshko. ³⁹ Llëye tjwe shäryë eshko 'li miydaraba llëme. Eshko ga shunyo shrono kësbang, ga nopga 'li söra dirë, shtena drete. No to ter kjok dogo dwayo ère tjweshko ga e shäryë eni bakoe. ⁴⁰ Eshko dbaryo ga domerga löng do pjök parkë ba kjokshko. Kjlara söya, kjlara ie ber shäng eshko. ⁴¹ Ga walëga löng do pjök llëbo kläk. Kjlara söya, kjlara ie ber shäng eshko.

⁴² »E kjïshko ga pjãy löng sjëk ïyado, bomi Tjlapga ère tjwe dbar llono miydëmi llëm kjïshko. ⁴³ Tja kuzĩa. Èye tjwe lürkë llono miyde u sogo lirë kjwe ga koshe, ba u de, llëbo lüyotkëba llëm wlo. ⁴⁴ No to ter kjok dogo dwayo ère tjwe llono miydëmi llëm kuzong ga pjãy ber löng bor koshe, posharyak pjir ïyado.

Parkaga pjlu, parkaga owa

⁴⁵ »Parkaga ie ba pjürë ber ba parkagaga oblë daga, sëya äär ba dloyo go kjok orë ga woyde ga parkaga llëye 'le ba kong 'li shärye eni wleniyo, kjok miydë ara wleniyo

bakoe. ¿Gueniyo ga kjre sorë? ⁴⁶ Tjwe iröng obishko ga parkaga wlëya ba pjürë shäng ba pak shäryë pjlu 'li, e kongda ber pjluë. ⁴⁷ Lër bomi kong jïlkoyo ga era ie ba pjürë ber shäng ba llëbo uunkong kägäyo. ⁴⁸ Gueniyo ga parkaga 'li wotjlik owa wleni ga wotjlik ga ba pjlu tjwe maling llëme 'le, ⁴⁹ ga opyorgö to shäng parkagaga oblë shdung, ga glö ara nelöga tjok. ⁵⁰ Eni wleni ga koshe shäng llëm dbaryoshko ga ba pjlu tjwe. ⁵¹ Eshko ga parkaga owa 'li shdüya, iche nopga Sbö tjïlkwo söga jïlkoyo 'le, gueniyo wotjlik owa ba pjlushko tjeng lishko, ber shäng slar eshko, kowo uë, llëbo bang ara ba kong kjï.

25

Kjogloga doglo sak kwara (10)

¹ »Sbö ber no pjluo sorë, e so llëbo lër bomi kong ère kjoyoe. Pjlara ga orkwos-mozlong dbaryo ga kjogloga töno tjeng doglo sak kwara (10), kjoglo orkwosmok wlo 'li yorkaga. Ba iök shjiy bapkwö söra ba tjok kjlara ï ï, ga beno löng domer orkwosmok wlo 'li koshe. ² Kjogloga doglo shkëng (5) wotjlik llëm wleniyo, kjogloga doglo shkëng (5) obi, era wotjlik pjlu wleniyo. ³ Kjogloga wotjlik llëm 'lira iök dyo söno ba tjok llëme. ⁴ Kjogloga wotjlik pjlu 'lira iök dyo söno ba bapkwö roy, ga iök dyo söra 'lok bapkwö oblë roy bakoe. ⁵ Eshko ga domer orkwosmok wlo 'li shrono maling llëm kuzong ga poywö 'lok uunkong, ga ponoe.

⁶ »Kjok rong ga oba tjëlë dbo go ga «jDomer 'li tek shäng döröe! jPjãy opshis ba wlokrë!» 'le.

⁷ »Kuya kjogloga lirë ga kojono 'lok uunkong, ba iök shjiy 'li posharye wlo.

⁸ Kjogloga wotjlik llëm 'li tjëlë 'lok llamo löng 'li kong ga «Borwa iök sjer woydë. E kjïshko ga tjawa sëzï iök dyo sira» 'le.

⁹ »Gueniyo kuya wotjlik pjlu lirë ga tjëlë 'lok ba kong ga «Llëme. Borwatoy kjwör shji uunkong kong wlo llëme. Twërwa bomi kong kjwe ga borwatoy pjir bakoe. E kjïshko ga pjãy to ba tjwlëk bomi kong om go dey» 'le.

¹⁰ »Gueniyo jek 'lok ba tjwlëk wopro ga domer 'li shronoe. Kjogloga löng ïyado ba

koshë'li opzrëno jek orkwosmozlong uyo'li roshko. Ga u bäng'li bängzaraba tuke. ¹¹ E irgo ga kjogloga kjrina'li shrono'lok iröng obi ga tjlë ga "Tjlapga, Tjlapga, u bäng dös borwa kong!" le.

¹² »Gueniyo kuya domer orkwosmok wlo lirë ga tjlë ba kong ga "Lër bomi kong jlökoyo ga pjây ë miydër llëme" le.

¹³ »No to ter kjok dogo dwayo ëre tjwe iröng dbar llono, kjok orë, e miydëmi llëme. E kjishko ga pjây ber löng sjëk ÿyado.

Parkagaga doglo mya

¹⁴ »Sbö ber no pjlyo sorë, e so llëbo lër bomi kong ëre kjoyoe. Pjlara ga domer shäng kjlara. To kjok shto oblë go kjwlë wleni ga ba parkagaga rokara, ie ber löng ba dbur dë wlo. ¹⁵ Ba parkaga dbur dë pjlu anmoyö'li kong dbur sho pjluublün twara kjwo sak dbäw dbäw pjloglo shkëng (5,000). Ba parkaga dbur dë pjlu'li kong twara kjwo sak dbäw dbäw pjloglo pjök (2,000). Ba parkaga dbur dë pjlu anmoyö llëm'li kong twara kjwo sak dbäw dbäw (1,000). E irgo ga toe.

¹⁶ »Parkaga kong dbur twara kjwo sak dbäw dbäw pjloglo shkëng (5,000) li, llëbo tjwlëna dbur'li go, ga soynena jek obi, ga dbur shano öötong bayo eni obi. ¹⁷ Parkaga kong dbur twara kjwo sak dbäw dbäw pjloglo pjök (2,000) li omshäryono e kjoyo bako, ga dbur shano bayo eni obi bakoe. ¹⁸ Gueniyo parkaga kong dbur twara kjwo sak dbäw dbäw (1,000) lira pjlebgwo kjono kjwara klung roshko, ga dbur'li jnena beno tjeng e roshko.*

¹⁹ »Dbar kop ara irgo ga domer'li shrono shäng iröng obi ga ba parkagaga rokara, dbur'li llgweya ba tjok wlo. ²⁰ Ba parkaga kong dbur twara kjwo sak dbäw dbäw pjloglo shkëng (5,000) li shrono shäng ba shwoy ga tjlë ba pjlyo kong ga "Tjlapga, tja kong dbur sho pjluublün tworop kjwo sak dbäw dbäw pjloglo shkëng (5,000). Tja dbur shano bayo eni obi" le, ga dbur'li twara ba kong uunkong.

²¹ »Kuya ga tjlë ba kong ga "Pjlúe. Pja parkaga pjlu wleniyo, llëye le bop kägäyorë bop kong'li shäryëp eni ÿyado. Pja kong llëbo

tworor chira, ga dorop pjlo beke. E kjishko ga llëbo twër bop kong ara, dëp wlo. Pja opzrëk tek bor tjok na, pja ber sök wopjlu wlo" le.

²² »E irgo ga ba parkaga kong dbur twara kjwo sak dbäw dbäw pjloglo pjök (2,000) li shrono shäng ba shwoy ga tjlë ba kong ga "Tjlapga, tja kong dbur sho pjluublün tworop kjwo sak dbäw dbäw pjloglo pjök (2,000). Tja dbur shano bayo eni obi" le, ga dbur'li twara ba kong uunkong.

²³ »Kuya ga tjlë ba kong ga "Pjlúe. Pja parkaga pjlu wleniyo, llëye le bop kägäyorë bop kong'li shäryëp eni ÿyado. Pja kong llëbo tworor chira, ga dorop pjlo beke. E kjishko ga llëbo twër bop kong ara, dëp wlo. Pja opzrëk tek bor tjok na, pja ber sök wopjlu wlo" le.

²⁴ »E irgo ga ba parkaga kong dbur twara kjwo sak dbäw dbäw (1,000) li shrono shäng ba shwoy ga tjlë ba kong ga "Tjlapga, miydër pjlu ga pja kjange. Pja dwla bo kjrë, dwla dgorop llëmshko. Dwla sguinop llëmshko ga dwla bo jöp eshko bakoe. ²⁵ E kjishko ga pja bangkjröror ara, ga bop dbur'li jnenor beno tjeng klung roshko. Tjeng ëre" le ba kong.

²⁶ »Kuya ga tjlë ba kong ga "Pja parkaga owa, shmi ara. Miydëp pjlu ga tja dwla bo kjrë, dwla dgoror llëmshko. Dwla sguinor llëmshko ga dwla bo jör eshko bakoe. ²⁷ E kjishko ga bor dbur ëre sörop, jnenop dbur jnezlong uyo roshko dey. Eni kjwe ga tja tjwe iröng obi ga tja dbur töno e kjinmo kjwe" le ba kong.

²⁸ »Eshko ga ba pjlyo tjlë oba kong ga "Dbur tjeng ba wloshko kjwe dözi, twozi kjlara shäng dbur shano kjwo sak dbäw dbäw pjloglo sak dbäw (10,000) li kong. ²⁹ Eye llëbo tjok ga sëya jek obi, ber llëbo ara wlo. Eye llëye llëm ga llëye tjeng sirawa li döya ba shjiryö drete. ³⁰ Parkaga llëno llëm kjwe dbuzi jek kjoko, kjok ro si roshko, ber shäng slar eshko, kowo uë, llëbo bang ara ba kong kjiy" le.

No llgwezlong dbaryo

³¹ »No to ter kjok dogo dwayo ëre tjwe bor dbo kälä go, bor parkagaga kjok dogo

* **25:18** Eshko dbaryo ga nopga dbur jnenö tjeng klung roy, lüyotkëba llëm wlo.

so tjokshko ga tja sirkek wlar sök bor pjlü sökklo kälä lletlet li kjing go. ³² Eshko ga tjëyoga kjrina kjrina kjok kjwang jikong tjwe tön uunkong bor bokshto. Öng daga, ba öng wlëp ushko so, ba shwling ushko so, e kje dboy dboy sorë ga nopga kjër dboy dboy eni bakoe.

³³ »Nopga so öng wlëp ushko so kjoyo li iër ber tjeng or këlëkong. Nopga so shwling ushko so kjoyo li iër ber tjeng or milëkong. ³⁴ E irgo ga no pjlüyo ëre tjlë nopga tjeng or këlëkong li kong ga “Pjây kjimtara bor Datarë. Pjây tek löng kjok ëreshko. Kjok ëre posharyak buk pjir, kjok ëre sharyara Sbörë tek lëkong. ³⁵ Tja pjli arashko ga tja sën timer. Tja wdogroshko ga tja kong di tworomi. Tja song, tjwe shto oblë so dwayoshko ga tja wlokjroromi bomi ushko. ³⁶ Tja shwong llëmshko ga tja kong shwong tworomi. Tja swlo arashko ga tja kjimtoromi. Tja sök no shdüzlong uyo roshko ga tja ñnimer öör jong ey” lër.

³⁷ »Kuya nopga pjlo bek lirë ga tjlë lok bor kong ga “Tjlapga, ¿pja ñnorwa pjli arashko ga pja sën timerwa lëp li, e llonoshko? ¿Pja wdogroshko ga pja kong di twororwa lëp li, e llonoshko? ³⁸ ¿Pja song, tjwe shto oblë so dwayoshko ga pja wlokjrororwa borwa ushko lëp li, e llonoshko? ¿Pja shwong llëmshko ga pja kong shwong twororwa lëp li, e llonoshko? ³⁹ ¿Pja swlo arashko, pja sök no shdüzlong uyo roshko ga pja ñnorwa öör jong lëp li, e llonoshko?” le.

⁴⁰ »Eshko ga tja tjlë ba kong ga “Lër bomi kong jlökoyo ga sharyoromi eni bor pjeyo song wleniyo kjlara kong wleni ga sharyoromi bor kong wleni” lër.

⁴¹ »E irgo ga tja tjlë nopga tjeng or milëkong li kong ga “Pjây shdungko. Pjây opkjos bor zlong dwayo. Iök jong kjwara pjë jong ri ri iyado. Sharyak jong Ä kong, ba pjeyoga kjok dogo so kong bakoe. Pjây nom ber löng eshko iyado. ⁴² Tja pjli arashko ga tja sën timer llëme. Tja wdogroshko ga tja kong di tworomi llëme. ⁴³ Tja song, tjwe shto oblë so dwayoshko ga tja wlokjroromi bomi ushko llëme. Tja shwong llëmshko ga tja kong shwong tworomi llëme. Tja swlo

arashko, tja sök no shdüzlong uyo roshko ga tja ñnimer öör llëm bakoe” lër.

⁴⁴ »Kuya lok ga tjlë lok bor kong ga “Tjlapga, ¿pja ñnorwa sorë lëp li ga pja kjimtororwa llëm llonoshko?” le.

⁴⁵ »Eshko ga tja tjlë ba kong ga “Lër bomi kong jlökoyo ga llëye sharyoromi eni bor pjeyo song wleniyo kjlara kong llëm wleni ga sharyoromi bor kong llëm wleni” lër.

⁴⁶ »E irgo ga epga jongya ber tjeng shdüya iyado wlo. Ga nopga pjlo bek li jongya ber tjeng së iyado Sbö tjok wlo» le ba kong.

26

«¿Jesús, e shay, zröy wlo sorë ga pjlü?» lara ba wloyogarë

¹ Jesús tjlëno pjir ga tjlë ba oppinggaga kong ga ² «Miydëmi pjlü ga Israel tjëyoga döktong tek Egipto kjokyo dwayo dbaryo shrëkklo li kjönma. Eshko dbaryo ga no to ter kjok dogo dwayo ëre twëba bor wloyoga kong, tja zröya lok pjang kjlös go wlo» le.

³ Eshkoshko ga syöshtaga kägäyoga, judío tjlapgaga kjok llgwega wleniyo, e tön timer lok syöshtaga kësbangyo ko Caifás ushko, ⁴ ga tjlë lok ëng kong ga «¿Jesús, e shay, zröy wlo sorë ga pjlü? Shay wlo ga jyöyotkëy. ⁵ Gueniyo dbar shrëzlong dbaryo llëme. Llëm ga nopga ara ga wlike lok äe» le.

Walë kjlara, poshtikklo lö pjläblë tjwlo ara wleniyo tyara Jesús dlu kjing go

⁶ E irgo ga Jesús jek öötong shäng Betania kjokyo, Simón ushko. Dënashko ga Simón li poglo go swlo ara, sho an do jikong, gueniyo poptonoe. ⁷ Jesús sök Simón ushkoshko ga walë shrono shäng ba zlong bäng kjlara, wloshko poshtikklo bapkwö tjwlo ara sharyak akkwö ko *alabastro** go, roshko poshtikklo lö pjläblë tjwlo ara wleniyo. Eshko ga söra jek Jesús sök ië lishko, ga tyara ba dlu kjing go. ⁸ Iya ba oppinggagarë ga iirkë jong, ga tjlë lok ëng kong ga «¿Kjwe zäya kjweni ega? ⁹ Zok ga kjwe soynena dburyo ara, oba song wleniyo kjimtoklo wlo dey» le.

¹⁰ Tjlë löng llë li miydara Jesúsdë pjir kuzong ga tjlë ba kong ga «¿Walë kjwe läywëmi

* **26:7** Alabastro, e ak pjlublün wleni, ga poshtikklo bapkwö sharyëba e go.

eni ega? Llëye shäryara bor kong ëre beno pjlúe. ¹¹ Oba song wleniyo löng bomi tjok ýado, gueniyo tjara shäng bomi tjok ýado llëme. ¹² Poshtikklo tyara bor doyo go ëre, e bor doyo poshäryoklo, tja iëba sakshko wlo. ¹³ Lër bomi kong jlökoyo ga kjok kjwang jikong kjone pogo ga Sbö tjlökwo roy pjlú lëbashko ga llëye shäryara walë kjwerë bor kong ëre woyoshreba, ga roy lëba bakoe» le.

*«Jesús soyner, twër ba wloyoga kong»
lara Judasdë*

¹⁴ Jesús oppinggaga doglo sak kjwara kjingsho pjök (12) kjlara ko Judas Iscariote. E öör shäng syöshtaga kägäyoga ik, ¹⁵ ga tjlë ba kong ga «¿Jesús, e twër bomi kong ga tja potjwlëmi kjöm?» le. Eni ga potjwlëna lok dbur sho pjlublún kjwo sak mya (30). ¹⁶ Eshko jek lëkong ga Judas beno shäng wotjlík ga «¿Jesús twër ba kong sorë ga pjlú?» le.

Jesús iono ba oppinggaga tjok

¹⁷ E irgo ga pjlung shosho suk pjir shäryak ba uukklo tjok llëm dbaryo li öötonge. E dbaryo ga Jesús oppinggaga tek shrono löng ba zlong bäng ga tjlë ba kong ga «¿Israel tjëyoga dëktong tek Egipto kjokyo dwayo dbaryo shrëkklo li dliyo shäryërwa kjone ga pjlú?»

¹⁸ «Pjây to Jerusalén kjokyo roshko. Domer shäng kjlara eshko. Pjây tjlë ba kong ga «Tjlapga no pingga tjlë ga «Tja dbaryo äätoe. Tja jek bop ushko bor oppinggaga tjok, Israel tjëyoga dëktong tek Egipto kjokyo dwayo dbaryo li shrërwa wlo» le» lëmi ba kong eni» le ba kong. ¹⁹ Kuya lok ga shäryara lok eni, ga dbar shrëkklo li dliyo poshäryara lok pjire.

²⁰ Öötong kjok shkë ga Jesús sök ië, ba oppinggaga doglo sak kjwara kjingsho pjök (12) li tjok. ²¹ Löng ië wopro ga Jesús tjlë ba kong ga «Lër bomi kong jlökoyo ga pjây kjlara, tja soyneya, twe oba kong» le.

²² Kuya lok ga beno löng woydë arae. Ga kjlara kjlara tjlë Jesús kong ga «Tjlapga, ¿tja llëm llëmdo?» le.

²³ Kuya ga tjlë ba kong ga «Ëye sök bor tjok, ba pjlung shosho suk pjir li pöya sök

bor tjok ioklo kjwaraso roy ga bor soynega li e. ²⁴ No to ter kjok dogo dwayo ëre wolon, tak pjang Sbö tjlökwo go sorë li eni. Gueniyo bor soynega, era song jlöe. Weno llëm kjwe ga pjlú ba kong dey» le.

²⁵ Eni ga Judas, ba soynega li tjlë ba kong ga «No pingga, ¿tja llëm llëmdo?»

«Lëp sök om go liro» le ba kong.

²⁶ Löng ië wopro ga pjlung shosho suk pjir kjrara Jesúsdë kjwara, ga tjlë Sbö kong ga «Tjawa kong dli tworop ëre. Tjawa ber wopjlú bop tjok e kjishko» le. E irgo ga pjlung shosho suk pjir li tora, twara sira sira ba oppinggaga kong, ga tjlë ba kong lok ga «Kjrozï, uozï, ëre bor sho wleni» le.

²⁷ E irgo ga di ioklo kjrara kjwara, roy kjillgwo bo dyo dbo ara, ga tjlë Sbö kong ga «Tjawa kong kjillgwo bo dyo tworop ëre. Tjawa ber wopjlú bop tjok e kjishko» le. E irgo ga twara ba oppinggaga kjlara kjlara kong, ga tjlë ba kong lok ga «lozï pjây uunkongdë sira sira. ²⁸ Ëre bor srëng wleni. E go ga tjlökwo twara Sbörë, beno ýado wlo li, e shärye. Bor srëng li kwon, nopga ara kong. E go ga owa pjang ba go li löya Sbörë ber drete. ²⁹ Gueniyo lër bomi kong ga kjillgwo bo dyo iër ame, äär jong bor Data ber sök no pjluyo dbaryoshko jâ. Eshko ga iër bomi tjok jek obi» le.

*«Pjây tjeng uunkong ëre, tja rayëmi pjire»
lara Jesúsdë ba oppinggaga kong*

³⁰ E irgo ga tono lok pjlara Sbö kong, ga to jem lok Olivos dlupyo. ³¹ Öötong löng eshko ga Jesús tjlë ba kong ga «Sbö tjlökwo tak pjang eni:

»«Öng daga li zrör,

ga öng wlëp ushko so tjeng li shdär ber kjloro erä.»†

Eni ga eeri shkëyo ga pjây tjeng uunkong ëre, tja rayëmi pjire. ³² Gueniyo ga tja wolono, ga tja woshrra Sbörë iröng obishko ga tja äär Galilea kjokyo bomi bäm go. Pjây koshër shäng eshko» le.

³³ Kuya Pedrorë ga tjlë ba kong ga «Ílamora, pja rayara uunkong pjir ëmdë ga tjara, pja rayër llëme» le.

³⁴ Kuya ga tjlë ba kong ga «Lër bop kong jlökoyo ga pjesit kjok shränto ga kjörkö

† 26:31 Zacarías 13.7.

kjluntë llëm obishko ga “Jesús, e ë miydër llëme” lorop oba kong pjloglo mya tjän» le.

³⁵ Gueniyo kuya ga tjlë ba kong obi ga «Eni llëme. Tja zrökoba jek bop tjok ëmdë ga “Jesús, e ë miydër llëme” lër ë kong llëme» le.

Ba oppinggaga llamo li omilono e kjoyo bakoe.

Jesús syöshtono Sbö kong Getsemani kjokyo

³⁶ E irgo ga Jesús jek öötong shäng Getsemani kjokyo ba oppinggaga tjok. Eshko ga tjlë ba kong lok ga «Tja to syöshtë Sbö kong këm ëre wle wopro ga pjäy wlar ber tjeng na» le.

³⁷ Eni ga jek syöshtë lishko ga ba oppinggaga tjeng li söra jek ba tjok doglo mya, Pedro, Santiago, Juan. Jek löngshko ga Jesús wosong, woydë ara. ³⁸ Ga tjlë ba kong lok ga «Tja woydë ara bor pjlushko. Kur ga tja wolon kjoyoe. Pjäy ber tjeng na, ga pjäy sjëke» le.

³⁹ Eni ga opkwono jek këgo sit, ga kjök tonono, kujono bokdo kjay klung go, ga syöshtono Sbö kong, tjlë ga «Data, rokër bop kong sira ga llëbo wen bor kong owa dörö li, e wen tjwe bor kong llëm kjwe dey. Shäryë eni ga pjlu kjwe ga woydër eni. Gueniyo ga e laga tjarë llëme. E laga ber pjarë. Woydër ga llëbo shäryë, woydëp sorë li eni» le.

⁴⁰ E irgo ga tek shrono shäng ba oppinggaga doglo mya beno tjeng lishko ga wlëna bë tjeng pëe. Eni ga tjlë Pedro kong ga «¿Pjäy löng së wop sira ga äre? ⁴¹ Pjäy pë llëme. Pjäy sjëke. Pjäy syöshtozong. Eni ga pjäy tjläy Äreshko ga pjäy kjimte Sbörë, llëbo owa shäryëmi llëm wlo. Pjäy llëbo pjlu shäryë woydë jlö, gueniyo pjäy womae» le.

⁴² E irgo ga jek syöshtë obi. Tjlë ga «Data, llëbo wen tjwe bor kong owa li kjëp ga ä wleni ga laga ber pjarë» le.

⁴³ E irgo ga tek shrono shäng iröng obi ba oppinggaga beno tjeng lishko ga wlëna bë tjeng pë obi, bokkwo llir woydë ëng go poywörë kjishko. ⁴⁴ Eni ga jek syöshtë pjlära obi, öötong pjloglo mya. Eshko ga tjlëno jek obi, lara bäm go sorë ga eni.

⁴⁵⁻⁴⁶ Syöshtono pjir ga tek shrono shäng iröng obi ba oppinggaga beno tjeng lishko

ga tjlë ba kong ga «¿Pjäy löng pë, woshtë obire? No to ter kjok dogo dwayo ëre twëba ber tjeng nopga owa wloshko li dbaryo öötonge. İzä. Bor soynega tek shäng dörö tjän. Pjäy kojözong. Shji to ëng dowlëk ba tjok» le.

Jesús shara ba wloyogarë

⁴⁷ Jesús tjlëydë pjité llëm obishko ga ba oppinggaga doglo sak kjwara kjingsho pjök (12) kjlära ko Judas, e shrono shäng eshko. Nopga shrono löng träk llëm ba tjok, kjone kjone wloshko dröng, kjone kjone wloshko wlëng no shpökklo. Epga ichaga syöshtaga kägäyoga, judío tjlapgaga kjok llgwega wleniyorë. ⁴⁸ Lunashko ga llgwera Judasdë nopga li kong pjir tjän, Jesús, e ë miyde lok wlo. Tjlëno ba kong ga «Imi ga ëye lö shir† ga domer li e. E shamirë» lara eni.

⁴⁹ Eni ga Judas jek öötong shäng Jesús zlong bäng ga tjlë ba kong ga «¡Miga, Tjlapga no pingga!» le ba kong, ga lö shira.

⁵⁰ Kuya ga tjlë ba kong ga «Kjobe. Pja bor kjlära. Llëye shäryëp wlo li shäryozong» le.

Eni ga nopga li tek shrono löng Jesús zlong bäng ga shakza lok pjä erä. ⁵¹ Eshko ga nopga löng Jesús tjok eshko li kjlära dröng shino kjwangna, ga syöshtaga kësbangyo parkaga kwomgwo zakza tas jer lon pjik buk töshko erä.

⁵² Eni ga Jesús tjlë ba kong ga «Bop dröng kjwe jnes ba shtoy iröng obi. Eye ëngkjwë dröng go ga zrökoba dröng go bakoe. ⁵³ Eni tjok ga rokër bor Data kong kjwe ga tja kong ba parkagaga kjok dogo so iche träk llëm ga pjlu, kjrिंगgwo sak kjwara kjingsho pjök (12) wleni. ¿E miydëp llëmdo? ⁵⁴ Gueniyo llëye wen bor kong li, e tak pjang Sbö tjlökwo go tjän. Rokër bor Data kong eni kjwe ga llëye tak pjang li shäryë eni llëme» le.

⁵⁵ Ga Jesús tjlë nopga li kong ga «¿Pjäy tjwe bor shak dröng tjok, wlëng no shpökklo tjok kjweni ega? ¿Tja shamishko ga tja ëngkjwë bomi tjok lëmiro? Tja öör shäng oba ping ara, Sbö u zlong bäng. ¿Tja sharomi eshko llëm egaro? ⁵⁶ Gueniyo ëre shäryë jüni, tjlökwo tara Sbö tjlökwo lagaga tek dënashko sorë li ber jlökoyo wlo» le.

† 26:48 Lö shik lanyo, e tak pjang Génesis 27.26 go.

Eshko ga ba oppinggaga Jesús rayono uunkong, ga töktong to lok ey dwayo.

Jesús söraba öötong shäng Judío Kajok Llgwegaga Këskësyö bokshto

⁵⁷⁻⁵⁸ E irgo ga Jesús söra lok to jongya syöshtaga kësbangyo ko Caifás ushko. Pedro jek shäng kä kjwaraso kä kjwaraso ba irgo. Öötong löng eshko ga opzrëno jek u li roshko, ga Pedro beno sök u bongkjako, Sbö u dagaga löng li tjok, llëye shäryëba pjir ber sorë iya wlo.

No pinggaga kjok llgwekklo tara Moisésdë li go, judío tjlapgaga kjok llgwegaga wleniyo, e töno löng u li roshko tjän. ⁵⁹ Syöshtaga kägäyoga, Judío Kajok Llgwegaga Këskësyö uunkong, Jesús zröya lok woydë. E kjishko ga nopga rokara ara töno tjeng lishko, Jesús jyöyotkë wlo, rote lok e go wlo. ⁶⁰ Jyöyotkara lok ara, gueniyo llëye to wlëna llëme. E irgo ga nopga kojono oblë do pjök, Jesús rotë wlo. ⁶¹ Tjlë lok ga «Domer ëre tjläno ga “Sbö u ëre shdör dret, ga äär dbargwo mya ga shäryër ber ba shtoshko iröng obi” lara eni» le.

⁶² Eni ga syöshtaga kësbangyo li kojono, ga tjlä Jesús kong ga «Pja rote löng ara. ¿Dboryëp llëmdë?» le. ⁶³ Kuya ga beno shäng kjinge. Eni ga syöshtaga kësbangyo li tjlä ba kong ga «¿No pjluo ichara Sbörë shrono shäng li, Sbö Wa lëba li, e pjare? Los borwa kong jlökoyo, Sbö Sök İyado li ko go» le.

⁶⁴ Kuya ga tjlä ga «Lëp shäng pjarë om go eni. Gueniyo lër bomi kong ga Sbö, llëye shärye woydë li shärye ga pjluë. Ga llono ga no to ter kjok dogo dwayo ëre İmi sök ba orkwo këlëkong, § tja İmi ter tjwe kjok dogo pjäng sho tjrëko bakoe» le.

⁶⁵ Kuya syöshtaga kësbangyo lirë ga ba shwong dwlëkza tjä tjä iirdë. Tjlë ga «¿Domer kjwe shäng Sbö lăywë owa, ber tjwlo llëm wlo le! ¿Ëye wlëy ba rotë obi llëno? Llëye lara li kuromi pjir tjän. ⁶⁶ ¿Kumi ga sorë?» le.

Kuya nopga töno tjeng uunkong lirë ga tjlä ga «¿Kjwe zrökko!» le.

⁶⁷ Eshko ga Jesús yora lok. Bokso go tröng twara lok bakoe. Kjone kjone omkwomso shpono, ⁶⁸ ga tjlä ba kong ga «Pja no pjluo

ichara Sbörë shrono shäng li jlökoyo wleni ga pja shpoga ërë los borwa kong» le.

«Jesús, e ë miydër llëme» lara Pedrorë

⁶⁹ E wopro ga Pedro sök kjoko, u bongkjako. Eshko ga kjoglo shäng kjlara, syöshtaga kësbangyo parkaga wleniyo. Tek shrono shäng Pedro zlong bäng ga tjlä ba kong ga «Nopga jëk löng Jesús, Galilea so li tjok, e kjlarayo pja» le.

⁷⁰ Kuya ga tjlä ga «¿Jyö! Llëye lëp shäng li miydër llëme» le. ⁷¹ E irgo ga jek öötong shäng kjër pjlor kalëkong, u bäng jong lishko.

Eshko ga kjoglo oblë omİno, ga tjlä nopga löng li kong ga «Kjwe jëk shäng Jesús, Nazaret so li tjok» le.

⁷² Kuya Pedrorë ga tjlä nopga li kong ga «¿Jyö! Lër bomi kong jlökoyo ga domer, e ë miydër llëme» le.

⁷³ E irgo ga nopga löng eshko li tek shrono löng ba zlong bäng ga tjlä ba kong ga «Miydërwa pjlu ga pja ba kjlarayo. Pja ba pjeyo jlöe, bop tjlä wle go ga wëlle» le.

⁷⁴ Kuya ga tjlä ba kong ga «¿Jyö! Lër bomi kong jlökoyo ga domer, e ë miydër llëme. Eni llëm ga rokër Sbö kong ga tja shdüya» le.

Jekdo eshko ga kjörkö kjlunoe. ⁷⁵ Eshko ga woyoshre kjlay ga Jesús tjläno ba kong ga «Kjörkö kjluntë llëm obishko ga “Jesús, e ë miydër llëme” lorop oba kong pjloglo mya tjän» lara. Eni ga opshino ey dwayo, ga slatong jlökoyo.

27

Jesús söraba Pilato bokshto

¹ Wëshko kjok shröng ga syöshtaga kägäyoga, judío tjlapgaga kjok llgwegaga wleniyo, Jesús zröya lok sorë li, e llgwera lok pjire. ² E irgo ga Jesús orkwo pjirira, ga söra lok jek, ga twara Pilato kong. Pilato, e kjok eshko so ichaga.

Judas wolonoe

³ Jesús roy kura Judas, ba soynega lirë, ga miydara ga Jesús, e zrökko. Eshko ga bangyo ba kong ara, ga dbur sho pjluoblün kjwo sak mya (30) ba potjwllëkklo li twara iröng syöshtaga kägäyoga, judío tjlapgaga

kjok llgwega wleniyo kong, ga tjlē ba kong lok ga ⁴ «Llēbo owa shäryoror. Domer pjlo bek tworor bomi kong, zrömi wlo» le.

Gueniyo kuya lok ga tjlē ba kong ga «E borwa kong ga llēye drete. E miydaga ber pjarē om go» le.

⁵ Eni ga dbur sho li dbukza Judasdē shläw, beno tjeng Sbō u dburyo jnezlong uyo li roshko, ga to jek ey dwayo, ga opskunoe.

⁶ Dbur sho li tōna syōshtaga kägäyogarē, ga tjlē ēng kong ga «Dbur sho ēre, e domer potjwlēkklo, zrökoba wlo. E kjishko ga iēy ber jong Sbō u li dburyo jnezlong ga äe» le.

⁷ Eni ga lanyotkara lok pjir ga kjok tjwlēna kjrina ko Klung Sbiyo Shäryaga kjokyo, ber buk sakshko, oba shto oblē so kong wlo.

⁸ E kjishko ga kjok eshko kowaraba beno srēng kjokyo, ga eerishko ga kowēba jong eni obi. ⁹ Eni ga tjlōkwolara Sbō tjlōkwolaga tek dēnashko so Jeremiasdē li beno jlōkoyo. Tjlēno beno eni:

«Dbur sho pjublún kjwo sak mya (30) li kjrara lok,

e tjwlō iara Israel tjēyogarē beno eni.

¹⁰ Ga Klung Sbiyo Shäryaga kjokyo li tjwlēna lok dbur li go,

tja ichara Tjlapgarē sorē li eni.»*

Jesús sōraba Pilato bokshto

¹¹ Jesús sōra lok öötong shäng kjok eshko so ichaga Pilato bokshtoshko ga Pilato tjlē ba kong ga «¿Judío pjluoyo li pjare?»

«Lēp sök om go liro» le ba kong.

¹² Eshko ga Jesús rote syōshtaga kägäyoga, judío tjlapgaga kjok llgwega wleniyorē löng ara. Gueniyo dboryara Jesúsde llēme.

¹³ Eni ga Pilato tjlē ba kong ga «¿Pja rote löng ara li kugöp llēmdo?» le. ¹⁴ Gueniyo dboryara jak kjwara llēme. E kjishko ga woyotjlīya Pilatorē arae.

Jesús ichara Pilatorē, zrökoba wlo

¹⁵ Äär lu pjlobi go ga Israel tjēyoga dōktong tek Egipto kjokyo dwayo dbaryo shrēkkloshko ga nopga bängzak tjeng no shdüzlong uyo roshko li, enido ga raye Pilatorē kjlara. Woyde nopgarē kjone dey ga e rayayde. ¹⁶ Eshko ga no bängzak

shäng kjlara ko Barrabás, roy kēsbanke.

¹⁷ Eni ga nopga shrono löng arashko ga Pilato tjlē ba kong lok ga «¿Woydēmi ga ēye dör, Barrabásde, de Jesús, e kowēba no pjluoyo ichara Sbörē shrono shäng li?» le. ¹⁸ Miydara pjlu ga Jesús woydēba ara kjishko ga ymoyotke ba wloyogarē ara, ga sōra lok ba kong e kjishko.

¹⁹ Pilato sök no llgwezlong shtoyo wopro ga ba boy tjlōkwo ichono ba kong. Tjlē ga «Domer llgwep sök li, e pjlo beke. Kjpke shkēyo ga e yoyoīnor owa anmoyō. ¡E kjishko ga wēyē, barwēy llēme!» le.

²⁰ Gueniyo ga nopga tjeng ara eshko li poshduna syōshtaga kägäyoga, judío tjlapgaga kjok llgwega wleniyorē arae. Tjlē ga «Rokozī ba kong ga Barrabás, e dōyde bi kong dey lozī eni. Rokozī obi ga Jesúsda zrōkko lozī eni» le.

²¹ Eshko ga Pilato tjlē nopga löng li kong ga «¿Nopga do pjök ēre dör bomi kong kjone dey?»

«¡Barrabás, e dōpdē!» le lok ba kong.

²² Kuya ga tjlē ba kong ga «¿Eni ga llēye woydēmi ga shäryer Jesús, no pjluoyo ichara Sbörē shrono shäng lēba li kong?»

«¡Zrös pjang kjlōs go!» le lok eni.

²³ Kuya ga tjlē ba kong ga «¿Llē kjīy? Llēbo owa shäryara li lozī bor kong» le.

Gueniyo nopga tjlē jek obi ga «¡Zrös pjang kjlōs go!» le eni.

²⁴ Eni ga iya Pilatorē ga nopga li tjlōkwo jong kjwaraso, nopga shdōktong ēngkjwē woydē wleni, llēye le ba kong, kjlopswē ber wotjlīk oblē wlo ga äe. E kjishko ga di rokara sira, ga orkwo shkwono nopga li bokshto.† Tjlē ga «Kjwe icher zrökoba wlo, gueniyo miydaga ber tjarē llēme. Miydaga ber pjāydē om go» le.

²⁵ Kuya nopga lirē ga tjlē ba kong ga «Wolono ga miydaga ber tjawarē, borwa wapgarē bakoe» le.

²⁶ Eni ga Barrabás, e shira, ga rayarae. E irgo ga Jesúsda twara ba ēngkjwagaga kong, shpoya lok no shpokklo go wlo, zrōya lok pjang kjlōs go wlo bakoe.

Jesús joywara ēngkjwagagarē

* **27:10** Zacarías 11.12-13; Jeremías 19.1-13; 32.6-9. † **27:24** Pilato orkwo kwoshkwono, llēye shärye Jesús tjok li miydaga ber erē llēme loklo.

²⁷ Eni ga söra lok, öötong shäng Pilato u bongkjako. Shto eshko, e kowëba *pretorio*. Ga ëngkjwagaga töno tjeng uunkong eshko, ba zlong bäng pjribrie. ²⁸ Eshko ga Jesús shwong skwara lok, äska wlëna lok kara pjlunga shwong wleniyo ko dingding shwëshwë, ga pjuna lok ba do go. ²⁹ Ga shkô sho ywara lok kjwara, beno pjlu dlu ioklo wleni, ga iara lok pjang ba dlu go, ga kong kjë twara kjwangna, ba orkwo këlëkong. Eshko ga tjëlë lok ba kong dbo go ga «Judío pjluoyo, pja pjlu, pja tjwlo arae!» le lok eni, ba joywoklo. ³⁰ Eshko ga go tröng twara, shpokza lok tjä tjä kjë li go ara ba käshko bakoe.

³¹ Joywara lok pjir ga ba shwong pjang ba do go li skwara lok, ga ba shwong baiya li pjuna lok jek iröng obi. E irgo ga söra lok to, zröya lok pjang kjlös go wlo.

Jesús zröraba pjang kjlös go

³² Jek löng kjwlë irbo bäng go ga domer wlëna lok kjlara ko Simón, e Cirene so, ga ichara lok dbo go Jesús kjlös li sök.

³³ E irgo ga jem öötong löng kjokyo ko Gólgota. (E «No Kä Dboglo dlupyo» loklo.)

³⁴ Eshko ga kjillgwo bo dyo dbo ara rop-srära lok llëbo këä wleniyo[‡] tjok, ga twara lok Jesús kong, ie wlo. Tjlina sira, gueniyo iara llëme.

³⁵ Eshko ga löra lok pjang kjlös go irgo ga ëngkjwagaga tjeng li tjöto lok llëbo jyäglö go, Jesús shwong li ber ë kong iya lok wlo. ³⁶ E irgo ga sirkeno löng eshko ba dë. ³⁷ Jesús lök pjangshko li kopshko, kjibokwo iak pjang kjwara, e zröya lok llë kjïy miydëba wlo. Kjibokwo tak pjang li tjëlë ga «Domer ëre ko Jesús. E judío pjluoyo.» ³⁸ Jesús löra pjangshko ga nopga lü ä wleniyo löra lok do pjök kjlös go bakoe. Kjlara pjang or këlë, kjlara pjang or mlë, kjlösyo dboy dboy.

³⁹ Eshko ga nopga jek löng Jesús lök pjangshko li kä wikza tjä tjä, joywe lok wlo. Ga läywe löng owa bakoe. ⁴⁰ Tjlë ga «Pja Sbö u shdök ber dret, ga äär dbargwo mya ga shäryëp ber ba shtoshko iröng obi lorop eni. Pja Sbö Wa jlökoyo ga pja opdös om go, pja ter oplös töshko kjlös kjwe go dwayo» le.

⁴¹ Jesús joywe syöshtaga kägäyoga, no pinggaga kjok llgwekklo tara Moisésdë li go, judío tjlapgaga kjok llgwegaga wleniyorë eni bakoe. Tjlë lok ëng kong ga ⁴² «Oba oblëra döra, gueniyo opdök om go ga äe. Kjwe Israel tjëyo pjluoyo le. Woyde ga oplong töshko kjlös kjwe go dwayo. Enira tjawa mär ba go kjwe. ⁴³ «Tja mär Sbö go» lara. Enira woyde Sbörë ga döya. «Tja Sbö Wa» lara bi kong om go» le. ⁴⁴ Nopga do pjök lü ä wleniyo lök lok kjlös go Jesús pjlor kar kar ëmdë ga omläywë löng eni bakoe.

Jesús wolono pjang kjlös go

⁴⁵ Öötong dlo dluw bek ga kjok ro zoktong kjok kjwang jikong beno yët erä. Beno eni äär jong dlo pjö lë wleni. ⁴⁶ Dlo öötong eni ga Jesús tjëlëno dbo go, tjëlë ga «*Elí, Elí, ¿lama sabactani?*» le. (E «Bor Sbö, bor Sbö, ¿tja rayorop jüni ega?» loklo.)

⁴⁷ Kuya nopga tjeng eshko lirë ga tjëlë ëng kong ga «Sbö tjëlökwo laga tek dënashko so Elías, e rokeyde pjang» le. ⁴⁸ Eshko ga domer shäng kjlara jek tji tji, ga llëbo lluklluk di shak ara wleniyo kjrara kjwara, pöra kjillgwo bo dyo shpoä go, kjrochara kjor dbo go, ga poyona jem, shuya Jesúsde wlo lara. ⁴⁹ Eshko ga llamo löng li tjëlë ba kong ga «Wëyë. Elías tjwe ba dökde iya» le.

⁵⁰ E irgo ga ay le Jesúsde dbo go obi, ga wolonoe. ⁵¹ Eshko ga Sbö u roshko ga shwong kësbang iak pjang eshko li dwlëtong aas ter kjomo dwayo äär jong töshko, beno kjring pjök. Klung iano jek shkik shkik, guëng woktong aas, ⁵² ga sak roshwino ara. Eshko ga Sbö nopga kjone kjone wolono tjeng li, e woshrrara Sbörë iröng obi, beno löng së, ⁵³ ga opshino ba sak roy dwayo. Ga Jesús woshrrara Sbörë iröng obi irgo ga epga jek öötong opzrëno löng kjok zrek ko Jerusalén li roshko. Eshko ga ikoba löng arae.

⁵⁴ Jesús lök pjang kjlös go li bokshto ga ëngkjwagaga löng kjlëbö ba dë, ba kägäyo shäng ba tjok. Yo li kura lok, ga llëbo shäryono li ina lok uunkong. Eni ga bangkjara lok tira llëm, ga tjëlë lok ëng kong

[‡] 27:34 Llëbo këä wleniyo le li, e dwlo wleni, ga twaraba nopga lök lok kjlös go li kong, bang kuga ara llëm wlo.

§ 27:35 Löyde lok pjang kjlös go llëm obishko ga ba shwong skwara lok pjire.

ga «Shinmo lök pjang kjlös go kjwe, e Sbö Wa jlöe» le.

⁵⁵ Eshko ga walëga tjeng kjlöbö, tek tjeng Galilea kjokyo dwayo Jesús tjok, ba kjimtë wlo. Eshko ga llëye shäryëba Jesús kong li ïya tjeng pjola sit. ⁵⁶ E tjrëko tjeng doglo mya, kjlara ko María Magdala so, kjlara, e Zebedeo boy, kjlara ko María. María, e Santiago, José mekë.

Jesús doyo jnena Joséré

⁵⁷ Domer dbur ara wleniyo shäng kjlara ko José, e Arimatea so. E oppino ara Jesús tjok. Kjok säng ga ⁵⁸ jek öötong shäng Pilato shwoy ga Jesús doyo rokara ba kong, jneya wlo. Eni ga ba nopga ichara Pilatorë, Jesús doyo twë ba kong wlo. ⁵⁹ Eni ga kjrara Joséré, popgara shwong ko pjublún, pjlu wleniyo go, ⁶⁰ ga söra jek öötong sak baiyashko. Eshko ga pjlebgwo jong kwara guëmkwota roshko, kara Joséré om go. Shinmo iaydëba eshko llëm obi. Eshko ga doyo li iara beno buk ba roshko, ga bängzara ak kësang wleniyo go, ga toe.

⁶¹ María Magdala so, María oblë li, e sirkeno beno löng sak li boksho.

Jesús doyo buk li dagaga

⁶² Wëshko, woshtozlong dbaryo ga syöshtaga kägäyoga, fariseoga, e jek lok Pilato shwoy. Öötong löng ba shwoy ga ⁶³ tjlä lok ba kong ga «Tjlapga, woyoshrërwa ga jyögwang li shäng së obishko ga tjläno ga «Äär dbargwo mya ga tja woshre Sbörë iröng obi» lara eni. ⁶⁴ E kjishko ga rokërwa bop kong sira ga nopga ichëp ba doyo buk sakshko li dë, äär jong dbargwo mya. Eni llëm ga ba oppinggaga tjwe ba lüyotkë kjwe. Eni kjwe ga tjlä lok oba kong ga «E woshrara Sbörë iröng obi» le kjwe. Eni ga jyö ëre ber owa anmoyö, jyö lara bäm go li kjinmo» le.

⁶⁵ Kuya ga tjlä ba kong ga «Jölö. Engkwagaga sözi kjlöbö, doyo buk kjone li dëmi yötso wlo, miydëmi sorë li eni» le.

⁶⁶ Eni ga jek öötong löng sak lishko ga jyä iara lok beno pjang ak jong ba bängzakklo li go, dökoba llëm wlo, ga engkwagaga li iara beno löng ba dë eshko.

28

Jesús woshrara Sbörë iröng obi

¹ Woshtozlong dbaryo li pjitonge. Wëshko kjok shröng, sondëshko ga walëga do pjök ko María Magdala so, María oblë li, e jek lok jongya sak li ik. ² Eshko ga Sbö parkaga kjok dogo so ter shrono shäng eshko kjlara. E kjishko ga yo ian pjang kjok eshko dbo träk llëme. Ga Sbö parkaga li jek öötong shäng sakshko ga ak iak beno jong ba bängzakklo li dira, kjara beno jong ba sor go, ga sirkeno sök ba kjing go. ³ Sbö parkaga li kälä ara so llgwöleng kjoyo, shwong ko pjublún so pjäng sho kjoyo bakoe. ⁴ ïya engkwagaga löng lirë ga sëya llëm, kjlo dete erä, ga dgono jek rish rish tjeng töshko, beno wolono löng wleni.

⁵ Eshko ga Sbö parkaga li tjlä walëga li kong ga «Llëye bangkjre mi llëme. Miydër ga pjäy tek löng ëre Jesús, zröraba pjang kjlös go li doyo wlëga. ⁶ Gueniyo ga e buk na llëme. E woshrono iröng obi, lara om go sorë li eni. Pjäy tek iak beno buk li shtoyo imia. ⁷ Inomi ga pjäy nom maling ba oppinggaga löng li shwoy, ga pjäy tjlä ba kong ga «Jesús, e woshrara Sbörë iröng obi. E jek Galilea kjokyo bomi bäm go. Imi eshko» lëmi ba kong eni. Llëye lër bomi kong wlo li e» le.

⁸ Eshko ga kjok bangkjre lok ara, gueniyo löng wopjlu bakoe. Eni ga jek zron jong jongya Jesús oppinggaga löng lishko, roy söya lok ba kong wlo. ⁹ Eshko ga Jesús eng wlëno ba tjok ga tjlä ba kong ga «Miga» le. ïya lok ga tek ba zlong bäng, ga dre popjlura lok, poshrëya wlo. ¹⁰ Eni ga Jesús tjlä ba kong ga «Llëye bangkjre mi llëme. Pjäy nom tjlä bor pjeyoga kong ga «Pjäy nom Galilea kjokyo. Jesús imi eshko» lëmi ba kong eni» le.

Jesús doyo dagaga icharaba jyörkë

¹¹ E wopro ga engkwagaga Jesús doyo daga li kjone kjone jek öötong löng Jerusalén kjokyo roshko, syöshtaga kägäyoga ik. Öötong löng eshko ga llëye shäryono kës li lara lok ba kong pjire. ¹² Kuya lok ga to lan judío tjlapgaga kjok llgwega wleniyo tjok, llëye shärye wlo li woyotjläya jong kjrinaso wlo. E irgo ga dbur

twara lok ëngkwagaga li kong arae. ¹³ Ga tjlë lok ba kong ga «Llëye ñnomi li roy lëy ë kong llëme. Pjây to löng tjlë oba kong ga “Shkëshko ga tjawa löng pë wopro ga ba oppinggaga tek shrono löng eshko, shinmo doyo buk li lüyotkara, ga söra toe” lëmi oba kong eni. ¹⁴ Roy kuya nopga kjok ëre so ichagaga lirë ga tjawa lan ba tjok yõtso eshko. Pjây woydë llë kjïy llëme» le. ¹⁵ Kuya ëngkwagaga lirë ga dbur li kjrara, ga llëbo shäryara, lara lok ba kong sorë li eni. E kjïshko ga dbar eerishko ga judíoga omroy lë löng eni.

Jesús weno ba oppinggaga doglo sak kjwara kjingsho kjlara (11) li kong

¹⁶ E irgo ga Jesús oppinggaga doglo sak kjwara kjingsho kjlara (11) li to öötong löng Galilea kjokyo, dlup jong lara Jesúsdë ba kong li go. ¹⁷ Eshko ga Jesús ñna lok, ga poshrëra. Gueniyo kjone kjone wotjlik ga e Jesús llëm dikjoyoe le. ¹⁸ Eshko ga Jesús tek ba zlong bäng ga tjlë ba kong ga «Tja kong dbo twara Sbörë, tja ber sök kjok dogo sopga, kjok ëre sopga löng kës li, e ichaga wlo. ¹⁹ Eni ga pjây jongya jong kjok kjwang jikong, tja roy lëmi tjëyoga uunkong kong, epga ber löng bor oppingga wlo. Ga Data Sbö ko go, Sbö Wa ëre ko go, Sbö Sëya ko go ga epga wëmia. ²⁰ Ga llëye loror bomi kong, shäryëmi wlo li pimi ba kong pjir, shärye lok eni bako wlo. Ga tja ber shäng bomi tjok ñyado, äär jong kjok pjir dbaryo lishko» le.

Evangelio según Marcos Jesucristo roy pjlú ère, e jyã tara Marcoscđ Kjibokwo ère sorè

Domer shäng kjlara ko Marcos. E kowëba Juan Marcos bakoe. E Jesús oppinggaga doglo sak kwara kjingsho pjök (12) li kjlarayo llème. Gueniyo woyotjlikoba ga e lan Pedro tjok enido, ga kjimtara Pedrorè kjibokwo ère tè. Woyotjlikoba kjrina obi ga Jesús sök kjok ère kjing go obishko ga Marcos sök Jerusalén kjokyo, ga llèbo shäryara, lara Jesúsdë li ña, kura om go.

Jesús wolono, ga woshrra Sbörè iröng obi irgo ga ba tjlokwo kragaga judío llëm wleniyo löng Roma kjokyo li shdunaba ara, mär löng Jesús go kjishko. E kjishko ga kong kjibokwo ère tara Marcoscđ, Jesús roy pjlú li miyde lok pjlú wlo, epga mär ber löng Jesús go jlökoy wlo.

Jesús öör kjok ère kjing go, ga llèbo ñydëba llëm wleniyo shäryara ara nopga ara boksho sorè li tara ba kong. E shdunaba ara, ga wolono pjang kjlös go sorè li tara ba kong. Gueniyo wolono irgo ga e woshrra Sbörè iröng obi sorè li tara ba kong bakoe. Woyde ga miyde lok kjibokwo ère go ga Jesús dbo ara, bi moskwo Ä li kjinmo, ga eerishko ga shji kjimte ara.

¹ Jesucristo, e Sbö Wa. E roy pjlú li soy-ozlong eni.

Juan No Waga shäng kjok dogro no llëmshko

² Kjibokwo tara Sbö tjlokwo laga tek dënashko so Isaíasdë. Tjlëno beno eni:

«Sbö tjläno ba Wa kong ga
“No ichër kjlara bop bäm go,
bop roy laga,
irbo poshäryë bop kong wlo” le.

³ Kjok dogro no llëmshko ga ëbo tjlä shäng dbo go ga
“Irbo poshäryozï Tjlapga tjwe li kong.
Shäryozï ber beke”* le.»

⁴⁻⁶ Eni ga no weno shäng kjlara ko Juan. E doyono shäng shwong sek öng jëkklo sok kësang zok go, dop pjrikklo shäryak öng kwota go bakoe. Dli ba kong ue wlo li, e sekwa, or kjloshko so dyo bakoe. E öötong shäng kjok dogro no llëmshko ga shäng oba wë jer di roshko ga tjlä oba kong ga «Llëbo owa shäryëmi löng li, e owa jlöe lozï, ga rayozï, ga pjäy wër jer di roshko. Shäryoromi eni ga owa pjang bomi go li löya Sbörè ber drete» le.

Judea sopga, Jerusalén sopga, e shrono löng träk llëm ba kuk. Eshko ga kjone kjone, llëbo owa shäryara li le oba uunkong boksho. E irgo ga we Juandë jer Jordán diyo roshko.

⁷ Ga Juan tjlä oba kong ga «No tjwe bor irgo kjlara. Bek wlo ga tja ba drepkwota dök wlo llëm, e tjwlo ara bor kjinmo an-moyö kjishko.† ⁸ Pjäy wër shäng di goshko, gueniyo domer tjwe bor irgo lira, pjäy go Sbö Sëya iche tjwe ber kësang bomi tjok» le.

Jesús wara Juandë

⁹ Eshkoshko ga Jesús opshino jek Nazaret kjokyo dwayo, e Galilea kjokyo obi, ga öötong shäng Jordán diyo, Juan shängshko. Eshko ga wara Juandë jer Jordán diyo roshko. ¹⁰ Wara pjir ga Jesús opshik tëm shäng di roy dwayoshko ga ñya ga kjok dogo roshwino beno ojong erä, ga Sbö Sëya to ter kjok dogo dwayo so dunggwo kjoyo, ga opyono sök ba go. ¹¹ Eshko ga ybö kuraba kjok dogo dwayo, tjlä ga «Bor wa li pja. Pja woydër ara. Tja wopjlú bop tjok» le.

Jesús tjläna Äre, llëbo owa shäryë wlo lara

¹² E irgo ga Jesús söra Sbö Sëyarë jek öötong shäng kjok dogro no llëmshko, ¹³ äya kjloshko so tjeng ara lishko, ga beno shäng eshko dbargwo sak pkëng (40). Eshko ga tjläna Äre ara, llëbo owa shäryë wlo lara. Ga Sbö parkagaga kjok dogo so shrono tjeng ba tjok kjlobö ba kjimtë.

Jesús ba pak soyono

¹⁴ Juan bängzaraba shäng no shdüzlong uyo roshko irgo ga Jesús jek öötong shäng Galilea kjokyo. Eshko ga Sbö tjlokwo roy

* **1:3** Isaías 40.3. † **1:7** Drepkwota döga lanyo, e tak pjang Mateo 3.11 go.

pjlú le shäng oba kong, ¹⁵ tjlë ga «Dbar iara Sbörë li öötonge. Sbö ber no pjluyo wlo li, e dbaryo döröe. E kjishko ga llëbo owa shäryëmi löng li, e owa jlöe lozî, ga rayozîa. Sbö tjlökwo roy pjlú lër shäng bomi kong li, e kjrozîa» le.

Jesús, domerga mã shaga kjrara doglo pkëng (4)

¹⁶ Domer shäng kjlara ko Simón. Kjlara obi ko Andrés, e Simón lëng. Epga mã shaga. Pjlara ga löng ba kjla mã shakklo dbuk Galilea di bäng buk kësbang, shkung, so dlung kjoyo li roshko. Eshko ga Jesús jek jek shäng diksor go, ga ÿya ga domerga li bë löng. ¹⁷ Eshko ga tjlë ba kong ga «Pjây tek bor tjok, pjây pin wlo. Pjây to löng mã shak ame. Pjây iër to ber löng no töng bor kong shara» le. ¹⁸ Kuya lok ga ba kjla rayara jekdo, ga to jek ba tjok.

¹⁹ Jek këgo sit ga domerga löng do pjök ko Santiago, Juan. E data Zebedeo. Epga löng ba kjla mã shakklo bängyë kjoyong roshko ba data tjok. Ga Jesús jek shäng eshko ga domerga do pjök li ña, ²⁰ ga rokara jek ba tjok, opping ba tjok wlo. Kuya lok ga ba data rayara jekdo, beno sök ba kjoyong roshko ba parkagaga tjok, ga to jek lok Jesús tjok.

Ä sëya pjang domer goshko ichara Jesúsde kjlara toe

²¹ E irgo ga to lok öötong löng Capernaüm kjokyo. Öötong woshtozlong dbaryoshko ga Jesús opzrëno jek judíoga syö uyo jong eshko li roshko, ga nopga pina. ²² Tjlökwo lara jlökoyo, dbo ara go, le no pinggaga kjok llgwekklo tara Moisésde go lirë dik llëme. E kjishko ga nopga löng ba kuga li beno löng yëy le erä.

²³ Eshko ga domer shäng kjlara, goshko Ä sëya kjlara. Ga Jesús ÿya sëya lirë ga öö le ba kong dbo goshko, tjlë ga ²⁴ «Jesús, Nazaret so, ¿pja tek shäng borwa barwë ega? ¿Pja tek shäng borwa pjigare? Pja è miydër pjlúe. Pja iak beno shäng dboy Sbö kong» le.

²⁵ Kuya ga sëya li wlona, tjlë ba kong ga «Pja kjinkozong. Pja opkjos domer kjwe go

dwayo» le. ²⁶ Kuya ga domer li iara jek klan kjlulu erä. Eshko ga öö le sëya lirë dbo goshko, ga opkjono to domer li go dwayo.

²⁷ ÿya nopga tjeng eshko lirë ga beno löng yëy le erä, ga tjlë ëng kong ga «¿Kjwe llëro? ¿Tjlökwo tjaqlën wleniyo bi kongdo llëm? Tjlökwo kjwe dbo ara. Ä sëyaga iche ga kole bakoe» le. ²⁸ Eshko jek lëkong ga Jesús roy shdöktong jekdo Galilea kjokyo kjok kjwang jikong.

Simón ëm poptara Jesúsde

²⁹ E irgo ga Jesús opshino judíoga syö uyo li roshko dwayo Santiago, Juan tjok, ga jek öötong löng Simón, Andrés ushko.

³⁰ Eshko ga Simón ëm buk ba bukklo kjing go, kjlirkono buk träk llëme. Roy lara Jesús kongshko ga ³¹ jek öötong shäng swlo buk lishko. Eshko ga orkwo shara, kojona, ga kjlik li zenoe. Eni ga walë li dli shäryono ba kong.

Swlopga poptara Jesúsde ara

³² Jek kjok ro zar ga swlopga, nopga goshko Ä sëyaga, e söraba ara Jesús kong.†

³³ Kjok eshko sopga uunkong töno shrono lok u bäng li bokshto. ³⁴ Nopga swlo llë ara poptara Jesúsde, Ä sëyaga tjeng oba goshko li ichara to bakoe. Jesús, e è miyde Ä sëyaga tjeng oba goshko lirë owa llëme. E kjishko ga ichara Jesúsde tjlë llëme.

Jesús, Sbö tjlökwo roy pjlú le judíoga syö uyo oblë oblë roshko

³⁵ Wëshko kjok shröngto ga Jesús kojono, opshino jek kjok eshko dwayo, to jongya ëye llëmshko, syöshtë Sbö kong wlo. ³⁶ E irgo ga Simón to shäng ba pjeyoga oppingga tjok ba wlëk. ³⁷ Wlëdashko ga tjlë lok ba kong ga «Oba uunkong to löng bop wlëk» le.

³⁸ Kuya ga tjlë ba kong ga «Shji to jongya kjok shto oblë oblë, Sbö tjlökwo roy lër eshko wlo, miydëba wlo. Tja shrono shäng e kong wlo» le. ³⁹ Eni ga to shäng Sbö tjlökwo roy pjlú lë Galilea kjokyo kjrina kjrinishko, judíoga syö uyo lok kjwobi li roshko. Ga Ä sëyaga tjeng oba goshko li iche to bakoe.

† 1:32 Eshko ga e woshtozlong dbaryo. Ga e dbaryo ga epga jek pjola llëm kjishko ga swlopga söraba Jesús shwoy kjok ro zar kjwlëshko.

Domer poglo go swlo ara, sho an do jikong wleniyo poptara Jesúsdë kjlara

⁴⁰ Pjlara ga domer shrono shäng kjlara Jesús shwoy. Domer li poglo go swlo ara, sho an do jikong. Öötong shäng Jesús zlong bäng ga kjök tono ba bokshto, tjlä ba kong ga «Tja poptëp woydë ga tja poptëp ga pjluë» le.

⁴¹ İya ga songe le, ga porwara ba orkwo go, ga tjlä ba kong ga «Pja poptër woydë. Pja ber pjlu shara» le. ⁴² Jekdo eshko ga domer li poptonoe.

⁴³⁻⁴⁴ Eshko ga Jesús tjlä ba kong ga «Tja kuzong. Pja poptoror lëp ë kong llëme. Pja nom opping syöshtaga Sbö kong nopga kjishko li kong, pja İya wlo eröe. Sbö sengglo lara Moisésdë, pja äär Sbö poshrëk ba ushko ga pjlu wlo li söp, twëp ba kong, pja poptono miydëba wlo» le, ga ichara toe.

⁴⁵ Gueniyo ga domer poptono li to shäng kjone pogoshko ga tjlä ga «Tja poptara Jesúsdë» le ë kong pogo. E kjishko ga Jesús jek opzrëk u ara tjeng lishko ga äe. To jek wleni ga oba tön ba shwoy ara anmoyö kjishko. Eni ga beno shäng no llëmshko. Eni ëmdë ga İkoba äär träk llëme.

2

Domer dre kuga llëm wleniyo poptara Jesúsdë kjlara

¹ Dbar kjwöbö irgo ga Jesús shrono sök Capernaúm kjokyo iröng obi ba ushko. Miydaraba ga shrono sök iröng ga ² oba shrono löng träk llëm ba shwoy, ga u li dlino tjung no eröe. Oba ara ba u bongkjako bakoe. Eye äär u bäng zlong ga äe.

Jesús sök Sbö tjlökwo roy lë oba kong kjër roshkoshko ga ³ domerga tjwe löng doglo pkëng (4), swlo söno kjlara. Swlo li buk töshko, dre kuga llëm wleniyo. ⁴ Eshko ga söra lok shrono u bongkjako ga söya kjër roshko, Jesús sökshko lara, gueniyo to öötong ey llëm, oba ara kjİy. Eni kuzong ga jem tyono lok u dbo kjing sdok li kjing go, kjing döra sira, swlo li lona ter pjang ba poglo roshko öötong buk dew, Jesús sök lishko.

* **2:15** Grecia so tjlökwo ëre llë loklo miydëy yötso llëme. E Jesús jek öötong sök İë Levı ushko loklo, llëm ga Jesús jek öötong sök İë Jesús ushko loklo. E ushko miydëy yötso llëme.

⁵ İya Jesúsdë ga swlo sögaga li mär ba go ga tjlä swlo buk töshko li kong ga «Domer, owa pjang bop go li lönor beno drete» le.

⁶ No pinggaga kjok llgwekklo tara Moisésdë li go löng eshko kjlöbö. Wotjlik lok ga ⁷ «İKjwe ëro? İDomer kjwe shäng Sbö lăywë owa, ber tjwlo llëm wlo le! Owa löngga nopga kong li Sbö eröe» le.

⁸ Wotjlik löng llë li miydara Jesúsdë pjir kuzong ga tjlä ba kong ga «İPjăy wotjlik owa eni ega? ⁹ «Owa pjang bop go li lönor beno drete» loror ba kong. Gueniyo lönorde, de lönor llëm, e İgömi llëme. Gueniyo ga «Pja kojözong. Bop bukklo kjwe kjrozong. Pja jëkzong» loror ba kong ga poptororde, de poptoror llëm, era İgömi wëlle. ¹⁰ Kjok ëre kjing go ga no to ter kjok dogo dwayo ëre dbo ara, owa pjang nopga go li lön ber dret wlo ga pjluë. Miydëmi wlo ga llëbo shäryër e» le. Eni ga tjlä swlo buk töshko li kong ga ¹¹ «Lër bop kong ga pja kojözong. Bop bukklo kjwe kjros, ga pja nom bop ushko» le. ¹² Kuya ga kojono, ba bukklo kjrara, ga to jek ba ushko.

İya löng eshko lirë ga beno löng yëy le erä, ga Sbö poshrëra, ga tjlä lok ëng kong ga «İlonoshko ga llëbo İydë kjweni llëme» le.

Levırokara Jesúsdë

¹³ E irgo ga Jesús jek öötong shäng di bäng buk kësbang li kjako obi. E irgo ga nopga öötong löng ara ba zlong, ga epga pİya Jesúsdë shäng. ¹⁴ Jek jëk shängshko ga domer sök kjlara eshko ko Levı, e dbur tōngga Roma so kong. E Alfeo wa. E sök ba pak lishko. İya Jesúsdë ga tjlä ba kong ga «Pja tek bor tjok, pja pin wlo» le. Kuya ga kojono, ga to jek ba tjok.

¹⁵ E irgo ga Jesús jek öötong sök İë Levı ushko,* ba oppinggaga tjok. Ga nopga dbur tōngga Roma so kong öötong löng İë ba tjok eshko, nopga owa wleniyo oblë öötong löng İë ba tjok eshko bakoe. Nopga eniyo jëk löng Jesús tjok ara.

¹⁶ Eshko ga nopga löng kjlöbö no pinggaga kjok llgwekklo tara Moisésdë li go, epga fariseoga bakoe. İya lok ga Jesús sök İë

nopga eniyo tjok ga tjlë ba oppinggaga löng li kong ga «¿Bomi pingga kjwe ië nopga owa wleniyo tjok kjweni ega?» le.

¹⁷ Kuya Jesúsde ga tjlë ba kong lok ga «Nopga löng pjlú, swlo llëm ga e dwlomnega woydë llëme. Swlopgara dwlomnega woydë. Eni ga tja shrono shäng kjok ëreshko, nopga pjlo bek li rokaga llëm, nopga owa li rokaga eröe» le.

Jesús lano shji ië llëm kjishko

¹⁸ Olö ga Juan oppinggaga, fariseoga, e ië llëm Sbö kong. Pjlara ga löng ië llëm enishko ga nopga tek shrono löng Jesús shwoy ga tjlë ba kong ga «Juan oppinggaga ië llëm Sbö kong dbar kop ara. Fariseo oppinggaga omshäryë eni bakoe. ¿Bop oppinggagara omshäryë eni llëm ega?»

¹⁹ «Orkwosmozlong dbaryoshko ga domer orkwosmok wlo li† shäng ba tjok obishko ga nopga mak löng eshko li‡ ië llëm ga äe. ²⁰ Gueniyo domer li söraba ba shjiryoshko ga epga ië llëm eshko jä.

²¹ »Shwong këguë§ bängyëy shwong likyo tjaqlën* go llëme. Shäryoroy eni kjwe ga shwong likyo tjaqlën li, shwong këguë li, e sreya, dwler jek këgong.

²² »Kjillgwo bo dyo dbo ara tjaqlën† tyëy ba bapkwö këguë shäryak öng kwota go‡ roshko llëme. Shäryoroy eni kjwe ga ba bapkwö li böptur. Eni ga kjillgwo bo dyo li, e ber llëno ame, ba bapkwö li ber eni bakoe. Eni kuzong ga kjillgwo bo dyo dbo ara tjaqlën tyëy wlo ga woyde bapkwö tjaqlën» le ba kong.

Woshtozlong dbaryo ga Jesús oppinggaga dwla bo kjrono

²³ Woshtozlong dbaryo kjwara ga Jesús jek shäng dwla dgak buk li tjrëko ba oppinggaga tjok. Eshko ga ba oppinggaga löng dwla bo kjrë, ue lok wlo. ²⁴ İya fariseogarë ga tjlë Jesús kong ga «¿Bop oppinggaga kjwe İzong! ¿Löng llëbo shäryako woshtozlong dbaryoshko llëm li shäryë ega?»

²⁵ «¿Dënashko ga David, ba yorkagaga pjlí lok arashko ga llëye shäryara tak pjang Sbö tjlökwo go li, e lomirë llëmdo? ²⁶ Abiatar sök syöshtaga Sbö kong ba pjeyoga kjishko kësbangyo dbaryoshko ga David opzrëno jek shäng Sbö u roshko, ga pjlung shosho suk pjir iak beno tjeng dboy Sbö kong li uara, ga twara ba nopga jek löng ba tjok li kong, ue wlo bako, e uaga syöshtagarë erö gueniyo» le ba kong.

²⁷ E irgo ga tjlë ba kong obi ga «Woshtozlong dbaryo, e shäryak beno nopga kjimtoklo. Nopga, e shäryak beno woshtozlong dbaryo kjimtoklo llëme. ²⁸ E kjishko ga woshtozlong dbaryo kägäyo li, no to ter kjok dogo dwayo ëre li e» le.

3

Woshtozlong dbaryo ga swlo poptara Jesúsde kjlara

¹⁻² Woshtozlong dbaryo oblë ga Jesús opzrëno jek judioga syö uyo jong kjok eshko li roshko. Domer shäng kjlara eshko orkwo kjwara slosloe. Fariseoga löng eshko bako, Jesús dë, swlo li popte woshtozlong dbaryore İya lok wlo, rote e go wlo.

³ Eshko ga Jesús tjlë swlo li kong ga «Pja kojös shäng nopga löng kës ëre tjrëko» le.

⁴ E irgo ga Jesús tjlë fariseoga li kong ga «¿Woshtozlong dbaryo ga llëye shäryëy oblë kong ga pjlú? ¿İlëbo pjlüre, de llëbo owa? ¿Ëre dbaryo ga kjlara buk ba llëmdo shinmotkë wlo ga llëye shäryëy? ¿Wëyëre, de kjimtyë?» le. Kuya lok ga beno tjeng kjing erä. Dboryara lok llëme.

⁵ Eshko ga löng ba zlong bäng pjribri li İna, ga iirkorgö ba kong, swlo li songe le lok llëm kjishko. Ga tjlë swlo li kong ga «Pja orkwo roshwizong» le. Kuya ga orkwo roshwino, ga poptono beno pjlúe.

⁶ Gueniyo ga fariseoga opshino jek lok ey dwayo, ga öötong ëng tönö lok Herodes pjloyoga tjok. Eshko ga tjlë lok ëng kong ga «¿Jesús, e zröy sorë ga pjlú?» le.

† 2:19 Domer orkwosmok wlo le li, e Jesús loklo. ‡ 2:19 Nopga mak löng eshko le li, e Jesús oppinggaga loklo.

§ 2:21 Shwong këguë le li, e tjlökwo twara Sbörë Israel tjëyoga kong jllökoyö dënashko li loklo. * 2:21 Shwong likyo tjaqlën le li, e tjlökwo twara Sbörë jllökoyö tjaqlën Jesús kjishko li loklo. † 2:22 Kjillgwo bo dyo dbo ara tjaqlën le li, e tjlökwo twara Sbörë jllökoyö tjaqlën Jesús kjishko li loklo. ‡ 2:22 Kjillgwo bo dyo dbo ara bapkwö këguë shäryak öng kwota go le li, e tjlökwo twara Sbörë Israel tjëyoga kong jllökoyö dënashko li loklo.

Swłopga poptara Jesúsde ara

⁷⁻⁸ Dbar kjwara ga Jesús opkiono jer öötong shäng ba oppinggaga tjok di bäng buk kësang li kjako. Nopga to jek ara ba tjok. Jesús roy öötong kjok shto oblë oblë, ga nopga shrono löng ara ba ik, Galilea sopga, Judea sopga, Jerusalén sopga, Idumea sopga, kjok buk Jordán diyo kjwo kalëkong sopga, Tiro sopga, Sidón sopga bakoe. ⁹⁻¹⁰ Jesús shäng nopga poptë ara, e miydaraba kuzong ga swłopga shrono lok ara ba zlong bäng, porwe lok wlo. E kjishko ga ba oppinggaga ichara kyyong wlëk kjlara, nopga tjwe arashko ga jem tyë kyyong li roy wlo, likoba llëm wlo.

¹¹ Eshko ga nopga goshko Ä sëyaga tjeng kjlöbö. Jesús iya lokshko ga tjwe löng ba zlong bäng, ga kjök torgö, öö le lok, tjlä ba kong ga «¡Pja Sbö Wa!» le.

¹² Kuya ga tjlä ba kong ga «Tja ë lëmi ë kong llëme. ¿Kuromire?» le.

Jesús domerga kjrono doglo sak kjwara kjingsho pjök (12)

¹³ E irgo ga Jesús to jem dlup jong kjwara eshko bigdo go. Eshko ga nopga rokara tek ba zlong bäng kjlöbö, ¹⁴ ga kjrara doglo sak kjwara kjingsho pjök (12), ber löng Sbö tjlökwö roy laga ba äska wlo, ber tjeng jëk ba tjok wlo, iche Sbö tjlökwö roy pjlu shdök kjok shto oblë oblë wlo, ¹⁵ Ä sëyaga tjeng oba goshko li iche dbo twara ba kong li go wlo bakoe. ¹⁶ Domerga kjrara doglo sak kjwara kjingsho pjök (12) li ko lok eni:

Simón, e koiara beno Pedro;

¹⁷ Santiago, e Zebedeo wa;

Juan, e Santiago kjlarayo, pjöyikong li kowaraba Boanerges (e epga so kjrik kjoyo loklo);*

¹⁸ Andrés;

Felipe;

Bartolomé;

Mateo;

Tomás;

Santiago, e Alfeo wa;

Tadeo;

Simón, e zelote;

¹⁹ Judas Iscariote, e Jesús soynega.

Jesús, Beelzebú†

²⁰ E irgo ga Jesús jer dlup li dwayo, ga opzrëno jek u roshko. Jesús ikoba shrono löng ara kuzong ga Jesús, ba oppinggaga, e kong dbar ië lok wlo ëmdë ga drete.

²¹ Eni ga llëye shärye shäng li roy kuya ba pjeyoga epenga lirë ga woyotjlíya lok ga «E skwërkono dikjoyoe» le. E kjishko ga tjlä lok ëng kong ga «Shji to wlokjrë» le.

²² No pinggaga kjok llgwekklo tara Moisésdë li go tek shrono löng Jerusalén kjokyo dwayo kjlöbö, ga tjlä lok ga «¡Domer kjwe goshko Beelzebú! Ä sëyaga iche to, dbo twara Ä sëya kägäyo ko Beelzebúrë ba kong li go» le.

²³ Eni ga nopga löng li rokara Jesúsde tek ba zlong bäng, ga tjläno ba kong llëbo jyäglö go. Tjlä ga «¿Ä, e iche Ärë opshik om go sorëro? ²⁴ Pjlu llë, ba nopga ëngkjwë ëng tjok kar kar wleni ga e oppjik lok om go.

²⁵ Nopga tjeng u kjwaraso, e ëngkjwë ëng tjok kar kar wleni ga e oppjik lok om go bakoe. ²⁶ ¿Eni ga Ä, e ëngkjwë ba sëyaga tjok wleni ga e pjir maling llëmdo?

²⁷ »Domer sök kjlara dbo ara ba ushko wleni ga no jek äär opzrëk lürkë ba u roshko ga äe. Woyde ga domer li shara, pjirira bäm go guing. Enira ba llëbo lüyotke ga pjluë.‡

²⁸ »Lër bomi kong jlökoyo ga ëye llëbo owa shäryë, tjlökwö lë owa ga owa li löya Sbörë ber dret ga pjluë. ²⁹ Gueniyo ëye Sbö Sëya läywë owa ga owa li löya llëme. To beno pjang ba go iyadoe» le.

³⁰ Tjläno eni, lunashko ga no pinggaga kjok llgwekklo tara Moisésdë li go tjläno lok ga «Domer kjwe goshko Ä sëya kjlara» lara eni kjishko.

Jesús, ba mekë, ba lëmga

³¹ Eshko ga Jesús mekë, ba lëmga, e shrono tjeng kjoko, ga no ichara lok kjlara ba rokë. ³² Eni ga nopga sirkeno tjeng Jesús zlong bäng li tjlä ba kong ga «Bop mekë, bop lëmga, e shrono tjeng bop wlëk kjoko» le.

* **3:17** Grecia so tjlökwö ëre llë loklo miydëy yötso llëme. Gueniyo kjone kjone tjlä ga epga so kjrik kjoyo loklo le li, e domerga iir ä wleniyo loklo. † **3:19** Ä, e kowëba Beelzebú bakoe. ‡ **3:27** Domer dbo ara le li, e Ä loklo. Lürkaga le li, e Jesús loklo. Lara eni li, e Ä sëyaga iche wlo ga woydara ga Ä zana guing loklo.

³³ Kuya ga tjlē ba kong ga «¿Bor mekē, e ē? ¿Bor lēmga, e ē?» le. ³⁴ Eni ga ba oppinggaga sirkeno tjeng ba tjok li iya ga tjlē ga «Bor mekē lēr li kjwepga. Bor lēmga lēr li kjwepga. ³⁵ Ēye Sbō kolē ga era bor mekē wleni, bor lēng wleni, bor dor wleni» le.

4

Dwla sguingga

¹ Jesús oōtong sirkeno sök di bāng buk kēsbang li sor go ga nopga pina eshko jek obi. Nopga shrono lōng ara kjishko ga Jesús opyono kjong roshko, ga sirkeno sök eshko. Nopga li beno tjeng di bāng li kjako. ² Eshko ga epga pina ara llēbo jyāglo go. Tjlē ga ³ «Tja kuziā. Domer shāng kjlara dwla sguingga. Pjlara ga opshino to jek dwla sguing. ⁴ Sguīyashko ga kjone kjone lono tjeng irbo bāng, ga sēnwa shrono, ga uara lok drete. ⁵ Kjone kjone lono tjeng ak ara tjrēko, klung sho ara llēmshko, ga weno maling, klung sho rong llēm kjishko. ⁶ Gueniyo slenggwo dret kjishko ga dlo wenoshko ga sura, beno dogroe. ⁷ Dwla kjrina obi, e lono tjeng shkō sho roshko, ga shkō sho li kunoshko ga dwla li llgwīna beno bo llēme. ⁸ Dwla kjrina obi, e lono tjeng klung sho pjlú kjing go, ga kuno, botjyono pjlúe. Kjoneshko ga sok kjwara botjyono kjwo sak mya (30), kjoneshko ga botjyono kjwo sak tjer (60), kjoneshko ga botjyono kjwo sak dbāw (100)» le.

⁹ E irgo ga tjlē ba kong jek sira obi ga «Ēye kwomgwo tjok ga woyde ga kuya yōtso» le.

Jesús tjlēno llēbo jyāglo go erä ega

¹⁰ Nopga tjeng kēs li brikong irgo ga Jesús oppinggaga doglo sak kjwara kjing-sho pjök (12) li, oba oblē jēk lōng ba tjok wleniyo, e tjlē lok ba kong ga «Rokērwa bop kong sira ga llēye lorop llēbo jyāglo go yē, e llē loklo pjlollgwes borwa kong, miydērwa wlo» le.

¹¹ Kuya ga tjlē ba kong ga «Sbō ber no pjluyo sorē li roy miydaydēba llēm li pinaba bomi kong. Gueniyo nopga oblē kongda, lēr llēbo jyāglo go erä. ¹² Eni ga
» «Iya lōng kjēr ga llē iye miyde lok llēm,

kuya lōng kjēr ga llē loklo miyde lok llēm bakoe.
Eni llēm kjwe ga
optwē ber Sbō kong,
ga owa pjang ba go li lōya ber drete» le.

Dwla sguingga lanyo, e llē loklo lara Jesúsdē

¹³ E irgo ga Jesús tjlē ba kong ga «¿Tjlōkwo lēr shāng llēbo jyāglo go ēre llē loklo miydēmi llēmde? Miydēmi llēm ga tjlōkwo lēr llēbo jyāglo go obi ga miydēmi llēm bakoe. ¹⁴ Dwla sguingga li, e Sbō tjlōkwo laga oba kong li loklo. ¹⁵ Kjone kjone, e so dwla lono tjeng irbo bāng li kjoyoe. Tjlōkwo li kuya, gueniyo Ä tjwe eshko, ga dōya ba shjiryo.

¹⁶ »Kjone kjone, e so dwla lono ak ara tjrēko li kjoyoe. Tjlōkwo li kuya ga kjre lok wopjlúe. ¹⁷ Gueniyo tjlōkwo li äär ber ba pjlúshko jlōkoyo llēm kjishko ga llēye wen ba kong sirashko, epga shdungoba tjlōkwo li kjishkoshko ga raye, sōya ame.

¹⁸ »Kjone kjone, e so dwla lono shkō sho roshko li kjoyoe. Tjlōkwo li kura, ¹⁹ gueniyo llēbo tjeng kjok ēre kjing goshko li woy-otjlīya ara, wo pjang dbur go, llēbo tjeng kēs li kjre woydē ber ba kong wlo bakoe. E kjishko ga tjlōkwo li woyo ba kong ame, ga bo wen tjlōkwo li kjishko llēme.

²⁰ »Gueniyo ga kjone kjone obi, e so dwla lono tjeng klung sho pjlú kjing go li kjoyoe. Tjlōkwo li kuya, ga kjre jlōkoyo. E ber shāng so dwla botjyono pjlú kjoyoe. Kjoneshko ga sok kjwara botjyono kjwo sak mya (30), kjwo sak tjer (60), kjwo sak dbāw (100)» le.

Iök shjiy

²¹ E irgo ga Jesús tjlē ba kong ga «Iök borkey jong shjiy, jney llēbo dorko wlo llēme. Iēy jong kjókshko dey. ²² Llēbo jnek tjeng li, e woyde Sbōrē ga ber ikoba wēlē wlo. Ga llono ga e ber miydēba dret, iök shjiy poyong jong kjókshko wleni. ²³ Ēye kwomgwo tjok ga woyde ga kuya yōtso.

²⁴ »Ga llēye kumi lōng li kuzi yōtso. Kumi yōtso wleni ga pjāy opping ara. Kumi yōtso llēm wleni ga pjāy opping ara llēme. Kumi sorē ga pjāy opping eni, ga pjāy opping e kjinmo obi. ²⁵ Ēye llēbo tjok ga sēya jek obi.

Ëye llëye llëm ga llëye tjeng sirawa li döya ba shjiryo drete» le.

Dwla wen sorë

²⁶⁻²⁷ E irgo ga Jesús tjlë ba kong obi ga «Sbō ber no pjluyo sorë, e so dwla sguina domer kjlararë kjoyoe. Dwla, e sguina beno klung sho kjing go, ga domer li shrono iröng ba ushko. Eshko ga pë, wollen, ga bë sök wlëpe. E wopro ga dwla sguina beno tjeng li weno, ga kuno, shäryë eni sorë miyde domer lirë llëm gueniyo. ²⁸ Dwla li kun jong laga klung shorë. Kun jem, korga wen, kjing shen, ga bo kwirkë shjiye. ²⁹ Bo kwirkono shjiy kuzong ga domer li jongya ba skok kjwlë jã» le.

Kjor dwlayo chirawa

³⁰ E irgo ga Jesús tjlëno ba kong jek obi. Tjlë ga «Sbō ber no pjluyo sorë, e so llë kjoyo? ÿLër bomi kong sorë ga pjlú? ³¹ E so kjor dwlayo chirawa ko *mostaza* dgoroy klung roy kjoyoe. Dwlagwo ëre chirawa, dwlagwo oblë oblë dorko. ³² Gueniyo kun kësbang, dwlagwo oblë oblë kjinmo. Eshko ga sënwa llë usho ywë ba kowo go» le.

³³ Nopga pina Jesúsde llëbo jyäglö go eni. Kura lok, gueniyo llë loklo miydara lok uunkong llëme. ³⁴ Jesús tjlëno nopga kong llëbo jyäglö go erä. Gueniyo nopga tjeng kës li briktong lok pjirshko ga llëye lara llëbo jyäglö go li, e llë loklo pjllölgwera ba oppinggaga kong pjire.

Pjluk, di bäng buk kësbang, e ichara Jesúsde

³⁵⁻³⁶ Kjok sëng ga Jesús sök kjoyong roshko obi, ga tjlë ba oppinggaga kong ga «Shji to dipzë, di bäng buk kësbang ëre kjwo kalëkong» le.

Kuya lok ga opyono lok kjoyong li roy ga «Tjawa toe» le lok nopga kong, ga to jek ey dwayo. Eshko ga kjoyong oblë sökoba jek tjeng ba tjok bakoe. ³⁷ Eshko ga pjluk tjwe jong träk llëm, dbo ara di bäng buk kësbang li kjing go. Di iöya ara, ga di dlin jong kjoyong li roy, pir sek seke.

³⁸ Eshko ga Jesús buk pë kjoyong sigwo lëkong, kä iak buk kä ioklo kjing go. Eni ga ba oppinggaga jek löng ba wolleng, ga

tjlë ba kong ga «Tjlapga no pingga! jShji ba pitoe! ÿPja buk wlëp ega?» le.

³⁹ Kuya ga kojono, ga tjlë pjluk, di iöya li kong ga «Pja slanzong. Pja ber tjëkso» le, ga beno buk tjëkso. ⁴⁰ Eshko ga tjlë ba oppinggaga kong ga «Kjok bangkjreämi ara ega? ÿPjây mär bor go llëm obire?» le.

⁴¹ Eni ga epga shgawara löng ara. Ga tjlë ëng kong ga «Kjwe ëro? Jzã. Tjlëno pjluk, di iöya li kong ga kole pjlú» le.

5

Domer goshko Ä sëya kjlara

¹ Jesús, ba oppinggaga, e dipzono jek öötong löng di bäng buk kësbang li kjwo kalëkong, Gadara kjokyo. ²⁻⁶ Eshko ga domer goshko Ä sëya kjlara. Kjra lëba, shakoba or go ga ä kuzong ga kjrocharaba dröng sho go pjloglo kop ara, gueniyo ba dröng sho li skoya jek tas tas erä. Ga domer li kjwëy llong llëme. Shaga ërë llëm bakoe. Jëk to shäng sakshko erä. To shäng öö le öö le kjloy. Äär kjone ga opyok to shäng ak go. Eni ga Jesús iya sak tjeng lishko dwayo ga tek shrono shäng ba zlong bäng ga kjök tono.

⁷⁻⁸ Iya Jesúsde ga tjlë ba kong ga «Ä sëya, pja opkjös domer kjwe go dwayo!» le.

Kuya ga tjlë ba kong dbo go ga «Sbō Tjwlö Kësbangyo Wa li pja! ÿPja tek shäng bor barwë ega? jRokër bop kong sira Sbō ko go ga tja shdum llëme!» le.

⁹ Kuya ga tjlë ba kong ga «Pja ko llë?»

«Tja ko Kop Arae. Tjawa sëya ara domer ëre go kjy» le. ¹⁰ Eshko ga tjlë lok ba kong obi ga «Rokër bop kong sira ga tjawa ichëp kjok ëreshko dwayo llëme» le ba kong eni kop arae.

¹¹ Epga löng lishko soshko ga köchi tjeng träk llëm dlup poglo go, ië. ¹² Eni ga sëyaga li tjlë Jesús kong ga «Rokërwa bop kong sira ga tjawa ichos jek köchi tjeng kjwe go» le.

¹³ Kuya ga «Jölä» le, ga sëyaga li opkjono to lok domer li go dwayo, ga jek lok köchi li go shara. Wop eni llëm ga köchi tjeng li zrono jer ri ri dlup poglo go, optono lok jer uunkong di bäng buk kësbang li roshko, ga shteno lok dret eshko. Köchi shteno li kop sak dbäw dbäw pjloglo pjök (2,000) dik.

¹⁴ Eni ga köchi dagaga tjeng'li töktong jek ey dwayo, ga öötong löng nopga löngshko ga llëye shäryono 'li roy lara nopga kong pjire. Kuya lok ga tek shrono löng ara ba ik. ¹⁵ Shrono löng Jesús shäng lishko ga iya lok ga domer dämär ga goshko Ä sëya li, e wlëna lok bë sök eshko, doyono pjir shwong go, skwë ame, poptono sök pjluë. Iya lok eni ga beno löng sëya llëme. ¹⁶ Llëye shäryono domer 'li tjok, köchi 'li tjok, e lara ba igaga tjeng eshko 'lire nopga shrono tjeng 'li kong. ¹⁷ Eshko ga nopga 'li tjëlë Jesús kong ga «Rokërwa bop kong sira ga pja opshis kjok ëreshko dwayo» le.

¹⁸ Kuya ga jlô lara. Jer opyë kjong royshko ga domer poptono 'li tjëlë ba kong ga «Rokër bop kong sira ga tja ios jek bop tjok» le.

¹⁹ Kuya ga tjëlë ba kong ga «Llëme. Pja nom bop ushko iröng dey. Llëye shäryara Tjlapgarë bop kong 'li, pja songe lara sorë 'li, e lëp bop pjeyoga uunkong kong, miyde lok wlo» le.

²⁰ Kuya ga jlô lara, ga to jek öötong shäng kjokyo ko Decápolis. Eshko ga e poptara Jesúsde sorë 'li roy le öötong shäng oba kong eshko. Kukoba ga woyotjlikoba beno löng arae.

Kjoglo wolono buk kjlara, walë swlo ara kjlara

²¹ E irgo ga Jesús dipzono jek iröng di bäng buk kësbang 'li kjwo kalëkong. Öötong shäng di kjako ga oba töno löng träk llëm eshko. ²² Eshko ga domer shäng kjlara ko Jairo. Judíoga syô uyo jong eshko 'li kägäyoga shäng kjlara 'li e. Jesús iya ga tek shrono shäng ba zlong bäng ga kjök tono, kujono bokdo kjlay klung go, ²³ tjëlë ba kong ga «Bor wa walë buk ba llëmdo, shinmotkokdoe. Rokër bop kong sira ga kayo ip bor kong. Pja orkwo ië ba kjing go, poptëp wlo, shinmotkë llëm wlo» le.

²⁴ Kuya ga to jek ba tjok.

Oba ara kjishko ga Jesús jëk shängshko ga pollikoba arae. ²⁵ Löng 'li tjirëko walë shäng kjlara swlo ara lu pjloglo sak kjwara kjingsho pjök (12) tjän. Ba dbar iya iyado, poptë llëme. ²⁶ Öör shäng dwlomnega ara shwoy ga ba dburwa tjeng 'li zana drete. Eni ëmdë ga poptono llëme. Miga beno

shäng ro bang ara jek këgong. ²⁷⁻²⁸ Bäm go ga Jesús roy miydara, ga wotjlik ga «Tja to ik. Tja öötong shäng ba shwoy ga ba shwong worbo porwër dö ga tja poptë» le. Eshko ga tek shrono shäng Jesús zlong bäng ba kokso shwo lëkong ga ba shwong worbo porwara, ²⁹ ga poptono jekdo eshko. Opkuk ga beno shäng pjluë, swlo ame.

³⁰ Jekdo eshko ga Jesús wotjlik ga «Miydër ga ëbo poptono, llëbo shäryono bor dbo kësbang go» le. E kjishko ga iya iröng ga tjëlë oba kong ga «¿Bor shwong porwaga ërë?» le.

³¹ Kuya ba oppinggagarë lok ga tjëlë ba kong ga «Nopga ara kuzong ga pja polliya löng bop zlong bäng pjlor kar kare. ¿Eni ga «¿Tja porwaga ërë?» lëp sorëro?» le.

³² Gueniyo jlô lara llëme. Iya beno shäng obi kjlarashko kjlarashko, porwaga ërë miyde wlo.

³³ Eni ga walë lira ommiydë shäng pjluë. Ga tek shäng Jesús zlong bäng ga kjök tono sök kjlo dete erä. Eshko ga llëye shäryono ba kong 'li lara ba kong pjire.

³⁴ Kuya ga tjëlë ba kong ga «Pja mär bor go kuzong ga pja poptonoe. Pja nom wopjluë bop ushko. Pja woydë ame. Bop swlo, e wen bop kong ame» le.

³⁵ Jesús tjëlë shäng walë 'li kong wopro ga nopga tek shrono löng Jairo ushko dwayo ga tjëlë Jairo kong ga «Bop wa yë shinmotkoe. Tjlapga no pingga kjwe twëy tjötö ame» le.

³⁶ Kuya Jesúsde ga jlô lara llëme. Tjëlë Jairo kong ga «Pja woydë llëme. Pja mär bor go erä» le.

³⁷ Eshko ga Jesús to jek Jairo ushko. Ba oppinggaga tjeng ba tjok doglo mya 'li jek söra ba yorkë, Pedro, Santiago, Santiago kjlarayo Juan bakoe. Llamo söra jek ba tjok llëme. ³⁸ Öötong löng ushko ga iya Jesúsde ga nopga slar wopjluë jong träk llëm, kjloshtë ara bakoe. ³⁹ Eni ga opzrëno jek shäng u 'li roy ga tjëlë löng 'li kong ga «¿Pjây slar ara kjweni ega? Kjoglo, e wolono llëme. Buk pë erä» le. ⁴⁰ Kuya lok ga joywe lok jong erä.

Gueniyo ga epga ichara opshik pjire. E irgo ga opzrëno jek öötong shäng kjoglo buk lishko, kjoglo 'li data, mekë tjok, ba oppinggaga tjeng ba tjok 'li tjok bakoe. ⁴¹ Eshko

ga kjoglo li orkwo shara, ga tjlē ba kong ga «*¡Talita cum!*» le. (E «Kjwozirwa, pja kojōzong» loklo.) ⁴² Jekdo eshko ga kjoglo li kojono, ga jēktonge. Kjoglo li lu pjloglo sak kjwara kjingsho pjök (12). İya lōng lirē ga beno lōng yēy le erä. ⁴³ Gueniyo Jesús tjlē ba kong lok ga «İlēye shāryono jūshko ēre lēmi ē kong llēme» le. Ga ba data, ba mekē, e ichara ba wa li sēng.

6

Jesús shäng Nazaret kjokyo

¹ E irgo ga Jesús opshino to ey dwayo ba oppinggaga tjok, ga jek öötong lōng ba kjokshko, tek chirawa ga kuno shäng lishko. ² Ga öötong woshtozlong dbaryo ga Jesús opzrēno jek judioga syō uyo jong eshko li roshko, ga nopga pina. Kuya lok ga nopga ara beno lōng yēy le erä. Ga tjlē ēng kong ga «İKjwe kjok miydē ara opping kjone? İKjok miydē ara li twaga ērē? İİlēbo İydēba llēm wleniyo shārye sorē? ³ İU shāryaga wle kjwe llēmdo? İMekē María llēmdo? İLēmga Santiago, José, Judas, Simón llēmdo? İDorga lōng na bi tjok bako llēmdo?» le eni. Ga tjlōkwo kjre lok woydē llēm, iirkē lok ara erä.

⁴ Eshko ga Jesús tjlē ba kong ga «Kjok kjone pogo ga Sbō tjlōkwo laga, e iēba tjwlō ara. Gueniyo ba kjok om go lishko, ba ushko ga iēba tjwlō llēme» le.

⁵ E kjishko ga llēbo İydēba llēm wleniyo to shāryara kjok eshko sopga kong ara llēme. Orkwo iono swlopga pjökde myare kjing go, ga poptara. Llēbo oblē shāryara llēme.

⁶ Ga Jesús beno shäng wotjlīk ara, kjok eshko sopga mär ba go llēm kjishko.

Ba oppinggaga doglo sak kjwara kjing-sho pjök (12) li poshduna Jesúsde

E irgo ga Jesús to jongya oba ping shäng kjok shto oblē oblē ber lok soshko wleniyoshko. ⁷ Öötong shäng shto kjri-nashko ga ba oppinggaga doglo sak kjwara kjingsho pjök (12) li rokara, ga ichara jek pjök pjöke. Kong dbo twara, Ä sēyaga iche wlo. ⁸ Brikdē lok llēm obishko ga tjlē ba kong lok ga «Pjāy brikshko ga llēbo sömi ara llēm, bomi kjorkung döe. Pjāy dli sök llēm,

kjla llēm, dbur sho llēm bakoe. ⁹ Shwong pjang bomi do go li sömi ga pjlu, drepkwota bako, gueniyo shwong oblē, drepkwota oblē, e sömi llēme. ¹⁰ Pjāy äär kjone pogo ga pjāy ber lōng u kjwaraso, äär jong pjāy opshik kjok eshko dwayo guing. ¹¹ Pjāy öötong lōng kjone ga pjāy wlokjre llēm, pjāy kuya llēm wleni ga pjāy opshik kjok eshko dwayo, ga bomi dre pjlungyo lözi ber tjeng eshko. E ber pjāy kura lok llēm li jyāglo, ga owa li ber pjang ba go» le.

¹² Eni ga epga to jek lōng tjlē oba kong ga «İlēbo owa shāryēmi lōng li, e owa jlōe lozi, ga rayozia» le. ¹³ Eshkoshko ga nopga goshko Ä sēyaga wlēna ara, ga sēyaga li ichara to drete. Swlopga ara, e dlu kjing go kjyo kwona, ga poptara.*

Juan No Waga zrōrabae

¹⁴ E dbaryoshko ga Jesús roy shdōktong kjone pogoshko. Ga kura Pjlu Herodesdē. No kjone kjone tjlē ga «E Juan No Waga li woshrokdo. Llēbo İydēba llēm wleniyo shārye ga pjlu e kjishko» le. ¹⁵ Kjone kjone tjlē ga «E Sbō tjlōkwo laga tek dēnashko so Elías tjwayde shäng» le. Kjone kjone obi tjlē ga «E Sbō tjlōkwo lagaga tek dēnashko so oblē li kjoyoe» le. ¹⁶ Gueniyo ga oba tjlēno li kuya Herodesdē ga tjlē ga «E Juan. Tja no ichono ba kägä zē kjupargue. E woshrokdo shäng» le.

¹⁷⁻¹⁸ Herodes shjiy ko Felipe. Ba boy ko Herodías. Kjupāshko ga Herodías kjrara Herodesdē beno sök ba boy shara. E kjishko ga Juan tjlē Herodes kong ga «Herodías kjwe kjrēp ber bop boy wlo ga ä, e bop shjiy Felipe boy kjishko. Tak pjang kjok llgwekklo tara Moisésdē li go eni» le. E kjishko ga nopga ichara Herodesdē Juan shak, bāngzaya wlo, shdūya wlo.

¹⁹⁻²⁰ Eni ēmdē ga Juan bangkjre Herodesdē ara. Wotjlīk ga e domer pjlo bek, iara Sbörē beno shäng dboy Sbō kong le. Juan tjlōkwo lē li kuya pjloglo ara, kuya ä kjishko, woyotjlīya ara ēmdē. E kjishko ga Juan wlikara. Herodíasda omīywō shjiktēng, e tjlēno sorē li kjishko. Zrōya woydē, gueniyo Juan wlikara Herodesdē kuzong ga zrōya ga äe.

* **6:13** Eshko dbaryo ga kjyo kwonaba swlopga dlu kjing go, ba dwlomnekklo.

²¹ Öötong Herodes shrëzlong dbaryoshko ga Herodes dli shäryono ara, ga nopga parkë ba tjok li mana ië ba tjok. Ba pjloyoga, ba ëngkjwaga kägäyoga, domerga Galilea so tjwlo ara wleniyo, e mana, ga shrono lok, ië wlo.

Eshko ga nopga ara li iya Herodiasdë ga wotjlik ga «Juan, e wolon dbaryo öötonge» le. ²² E irgo ga Herodias wa walë shrono shäng ga bërkono nopga löng kës li bokshto. Iya lok ga beno löng wopjluë. E kjishko ga Herodes tjle ba kong ga «Lëye woydëp li rokos bor kong, ga twër bop kong. ²³ Lër bop kong jlökoyo ga kjok ichër sök li ëmdë ga “Woydër bëye” lëp bor kong ga twër bop kong» le.

²⁴ Kuya ga opshino jek ba mekë shwoy. Tjle ba kong ga «¿Era lëye rokër?»

«Juan No Waga kägä rokopdë» le ba kong.

²⁵ Eni ga kjoglo li jekdo shäng maling pjlu shwoy, ga tjle ba kong ga «Woydër ga no ichëp Juan No Waga li kägä zë, ga tek söp bor kong kjwle roshko» le.

²⁶ Kuya ga woydë jonge. Gueniyo «Lëme» le ba kong woydë llëm, tjleno jlökoyo nopga mana löng li bokshto kjishko.

²⁷ Eni ga no ichara kjlara Juan kägä li zë no shdüzlong uyo roshko, tek söya ba kong wlo. ²⁸ Eni ga no li jek öötong shäng no shdüzlong uyo ga Juan kägä zara tas, ga söra, twara kjoglo li kong kjwle roshko. Eshko ga kjrara, ga söra, twara ba mekë kong.

²⁹ Roy kuya Juan oppinggagarë ga öör lok ba doyo kjrë, ga söra, jnena lok sakshko.

Jesús nopga sëno doglo sak dbäw dbäw pjloglo shkëng (5,000)

³⁰ Sbö tjlokwo roy lagaga Jesús äska li shrono löng iröng obishko ga lëye shäryara lok, Sbö tjlokwo lara oba kong sorë, e lara lok Jesús kong pjire. ³¹ Jesús sökshko ga nopga tjwe jong ara ga brik jong eni bakoe. Eni kuzong ga dbar epga kong ië wlo ëmdë ga äe. E kjishko ga Jesús tjle ba oppinggaga kong ga «Shji to jongya kjok shto oblë, kjok kjing, no llëm wleniyoshko, shji woshtë wlo» le.

³² Eni ga opshino jek ey dwayo, ga opy-ono jem lok kjoyong roshko, ga to kjok shto

oblë, ber löng tjoksa wlo le. ³³⁻³⁴ Gueniyo opshinoshko ga ina nopga ararë. Ga nopga kjok shto oblë oblë so to jek lok ba irgo pjö lëkong. Jesús opshino kjoyong roshko dwayoshko ga nopga ëng töno träk llëm li ina, ga songe le. Wotjlik ga epga öng wlëp ushko so daga llëm wleni le. E kjishko ga epga pina ara.

³⁵ Kjok ro zar kjwle kuzong ga ba oppinggaga tjle lok ba kong ga «Kjok sëng tjän. Kjok ëreshko llëye drete. ³⁶ Pjlu wlo ga nopga kjwe ichos to na dwayo, jek llëbo soynekoba kjone lishko, dli tjwlek wlo» le.

³⁷ Kuya ga tjle ba kong ga «Sëzi pjäydë dey» le.

Kuya lok ga tjle ba kong ga «Sëy uunkong wlo ga woyde ga dbur bayo domer parkono dbargwo sak dbäw pjloglo pjök (200) äska wleni. ¿Shäryërwa sorëro?» le.

³⁸ Eni ga tjle ba kong lok ga «¿Pjäy pjlung shosho suk pjir tjeng kjwobi? To imia» le.

Öör ina, ga tjwe löng iröng ga tjle ga «Ereshko pjlung shosho suk pjir tjeng kjwo shkëng (5), mã tjeng do pjök bakoe» le.

³⁹ Kuya ga epga ichara nopga tjeng kjlobi li ichë wlar uunkong töshko, shkwamsho kjing go. ⁴⁰ Kuya lok ga nopga wloktong töshko, shtor shtor, kjoneshko ga doglo sak dbäw (100), kjoneshko ga doglo sak shkëng (50).

⁴¹ Pjir ga pjlung shosho suk pjir kjwo shkëng (5) li, mã do pjök li, e kjrara Jesüsdë, ga kjok dogo iya jem drëng ga tjle Sbö kong ga «Tjawa kong dli tworop ëre. Tjawa ber wopjlu bop tjok e kjishko» le. E irgo ga pjlung shosho suk pjir li tora, ga twara ba oppinggaga kong. Ga pjlogara lok nopga tjeng kës li kong. Mã do pjök li shdüra uunkong kong bakoe.

⁴² Nopga uunkong iono beno löng bö tjung, wopjluë. ⁴³ E irgo ga dli worbo töna ba oppinggagarë lok shing roshko, beno tjeng shing kjwo sak kjwara kjingsho pjök (12), tjung tjunge.

⁴⁴ Domerga iono uunkong ga doglo sak dbäw dbäw pjloglo shkëng (5,000). Walëga, kjwozirga, e shtak llëme.

Jesús jëktong di kjing go

⁴⁵ E irgo ga Jesús ba oppinggaga ichono opyë kjoyong roshko, dipzë di bäng buk

kësbang li kjwo kalëkong wlo, äär ber löng Betsaida kjokyo shwo'lëkong wlo. Ga nopga brik wopro ga Jesús beno shäng eshko. ⁴⁶ Nopga brikong pjir ga Jesús jem öötong shäng dlup go tjoksa, syöshtë Sbö kong eshko wlo. ⁴⁷ Kjok ro zoktong ga shäng eshko tjoksa.

Eshko ga ïya ga kyyong li jek öötong buk di bäng buk kësbang li roworbëe. ⁴⁸ Ga pjluk tek jong ba shwo'lëkong. E kjishko ga kjra le lok ba kyyong li roshgue jong ba kjlongkwang go. Kjok ba shränto ga Jesús jek jëk shäng di bäng buk kësbang li kjing go, dipzë kjwo kalëkong wlo lara. Gueniyo öötong jek shäng ba oppinggaga li soy ga ⁴⁹ ïya lok ga tjlä ëng kong ga «ïKjwe äya jlöe!» le, ga öö le lok ara. ⁵⁰ ïya lok uunkongdë ga bangkjre beno löng ara.

Jekdo eshko ga Jesús tjlä ba kong ga «ïPjây wokjange! ïTja li jekdo shäng! Llëye bangkjre mi llëme» le.

⁵¹⁻⁵² E irgo ga jem opyono kyyong li roy, ga pjluk li beno tjëksoe. Eshko ga epga beno löng yëy le erä. Llëye kuya woydë llëm kjishko ga pjlung shosho suk pjir twara oba ara kong li, e llë loklo to miydara lok llëm, ga beno löng wotjlük ara e kjishko.

Swlopga poptara Jesúsde Genesaret kjokyo

⁵³ Dipzono lok di bäng buk kësbang li kjwo kalëkongshko ga öötong löng Genesaret kjokyo. ⁵⁴ Eshko ga opshik lok kyyong roy dwayoshko ga nopga löng eshko kjlöbö. Miydara lok ga kjwe Jesús le eni. ⁵⁵ Eni ga roy shdöra lok kjok eshko kjwang jikong. E kjishko ga swlopga sökoba swlo sökklo roy, tjwe jong llaw pogo, öötong löng Jesús jëk shäng lishko. ⁵⁶ Eni ga äär kjone pogoshko ga swlopga söra, iaraba tjeng llëbo soynezzlong irbo sor go llögong llögong. Ga tjlä lok Jesús kong ga «Swlopga kjwe ichos bop shwong worbo porwë sira döe» le ba kong. Ga porwara, ga poptono jekdo uunkong.

7

Nopga äär ber owa Sbö bokso sorë

¹ Pjlara ga no pinggaga kjok llgwekklo tara Moisésdë li go, fariseoga kjone kjone, e tjwe löng Jerusalén kjokyo dwayo, ga tek shrono löng Jesús shwoy. ² Eshko ga ïya lok ga Jesús oppinggaga kjong kjong iono, orkwo shwoyde llëm obishko. E kjishko ga lälwe lok owa. ³ (Fariseoga, judíoga llamo li, e löydë llëm obishko ga orkwo shkwë yötso enido, ba tjlapgaga tek dënashko so sdëkwo sorë ga eni.* ⁴ To llëbo soynezzlong ga tjwe ushko iröng ga orkwo shkwë e kjoyo enido, llëm ga ië llëme. Ga ba llëbo ioklo, e kwoshkwe lok pjir bako, ba di bapkwö shäryak klung shosho go, ba sbi shäryak dröng sho go, ba ioklo bako, lara ba pjeyoga tek dënashko so lirë sorë ga eni. Sgara beno löng llëbo shäryë oblë oblë, e kjoyo kjoyo eni bakoe.)

⁵ E kjishko ga tjlä lok Jesús kong ga «ïBop oppinggaga kjwe, bi tjlapgaga tek dënashko so sdëkwo bangkjre lok llëm ega? Ië lokshko ga orkwo shkwë llëme» le.

⁶ Kuya ga tjlä ba kong ga «ïPjây Sbö tjläkwo söga jlökoyo lëmi, gueniyo pjây wotjlük owa bomi pjlushko! Llëye lara Sbö tjläkwo laga tek dënashko so Isaíasdë bomi kjishko li, e jlöe. Tjlëno beno eni:

»“Nopga ëre, tja poshrëya ba kjamo go, gueniyo tja woyotjlüya pjang ba pjlushko llëme.

⁷ No pïya kjok llgwekklo taga norë li go eröe. E kjishko ga tja poshrëya löng li llëno llëme.”†

⁸ »Sbö kjok llgwekklo li sömi ïyado llëme. Pjây ber löng no sdëkwo shäryë döe.

⁹ Sbö kjok llgwekklo li kolëmi llëm, bomi sdëkwo shäryëmi wlo. ¹⁰ Moisés tjläno tek dënashko ga “Bomi dataga, bomi mekëga, e bangkjrozï, iozï ber tjwlo ara.”‡ Tjlëno obi ga “Ëye ba data, ba mekë, e äyoshtono ga e zrökko.”§ ¹¹ Gueniyo ga pjây tjlä ga ëye tjläno ba data, ba mekë kong ga “Pjây kjimtër ga äe. Bor llëbo uunkong ëre tworor tjeng Sbö kong pjire” lara ba kong pjir ga ¹² ba data, ba mekë, e kjimte ame ga pjluë lëmi eni. ¹³ Eni ga bomi sdëkwo pimi oba kong li kjishko ga Sbö tjläkwo li ioromi beno

* **7:3** Shäryara lok eni, woydara Sbörë eni kjishko lara, miga eni llëme. † **7:7** Isaías 29.13. ‡ **7:10** Éxodo 20.12; Deuteronomio 5.16. § **7:10** Éxodo 21.17; Levítico 20.9.

tjwlō llēme. Ga pjāy llēbo shāryē owa oblē oblē e kjoyo bakoe» le.

¹⁴ Eshko ga nopga rokara tek ba zlong bāng obi, ga tjlē ba kong ga «Tja kuzi uunkong, miydēmi wlo. ¹⁵⁻¹⁶ Nopga āār ber owa Sbō bokso laga dli ue lirē llēme. Miga ber lōng āār ba bokshto wlo laga ba wotjlik wen ba pjlúshko lirē*» le.

¹⁷ Tjlēno oba kong pjir ga opshino jek ey dwayo, ga opzrēno jek öötong shāng u jong kjwara eshko li roshko. Eshko ga ba oppinggaga tjlē lok ba kong ga «Rokērwa bop kong sira ga llēye lēp shāng oba uunkong kong yē, e llē loklo los borwa kong, miydērwa wlo» le.

¹⁸⁻¹⁹ Kuya ga tjlē ba kong ga «¿Llēye lēr shāng li llē loklo miydomirē llēm obire? Nopga āār ber owa Sbō bokso laga dli uara lirē llēme. Dli uēy li jer āār ber tjeng bi bö roshko. Pjir ga tur bi roy dwayo. E āār ber tjeng bi pjlúshko llēme. E kjishko ga shji āār ber pjlo bek Sbō bokso dli kjishko llēme» le. Tjlōkwo lara Jesúsdē shāng li, e dli uunkong uēy ga pjlúe loklo.

²⁰ Pjir ga tjlē obi ga «Nopga āār ber owa Sbō bokso laga ba wotjlik wen ba pjlúshko lirē. ²¹⁻²² No wotjlik owa, pē no orkwos-mono ba tjok llēm li tjok, no zrök, pē walē ba boy llēm li tjok, lürkē, wotjlik dbur tōng ba kong erō, llēbo shāryē oblē kong owa, oba jyāpgwē, llēbo owa shāryē lötkē llēm wleniyo, wotjlik owa oblē tjok ba llēbo kjishko, oblē lāywē owa, opyē woydē ber tjwlō ara oblē kjinmo, llēbo shāryē wotjlik llēm, e wen tēm ba pjlúshko dwayo uunkong. ²³ Nopga āār ber owa Sbō bokso laga llēbo tjeng kēs ēre wen ba pjlúshko lirē» le.

Walē judío llēm wleniyo mär Jesús go jlōkoyo

²⁴ Jesús opshino to kjok eshko dwayo ga jek öötong shāng Tiro kjokyo. Eshko ga u wlēna jong kjwara ber sök eshko miydēba llēm wlo lara. Gueniyo öötong sök eshko li miydarabae. ²⁵⁻²⁶ Kjok eshko ga walē sök

kjlara, e judío llēm, e Fenicia so. Fenicia kjokyo, e Siria kjokyo obi. E wa sök kjlara walē, kjwozirwa wleniyo, goshko Ä sēya kjlara. Jesús roy miydara walē lirēshko ga tekdo shrono shāng ba zlong bāng ga kjök tōno, tjlē ba kong ga «Tja wa sök kjlara ushko walē, goshko Ä sēya kjlara. Rokēr bop kong sira ga sēya li ichēp to bor kong» le.

²⁷ Gueniyo kuya ga tjlē ba kong ga «Woyde ga bi wapga iē bām go. Bi wapga dli li döy, twēy shjiti kong wlo ga äe» le.†

²⁸ Kuya ga tjlē ba kong ga «Jlōe, Tjlapga. Gueniyo wapga li iēshko ga ba dli pjloyo lon ter töshko ga ue shjitirē ga pjlúe» le.

²⁹ Kuya ga tjlē ba kong ga «Tja dboryorop eni kjishko ga pja woydē ame. Pja nom irōng bop ushko. Ä sēya pjang bop wa go li to tjan» le.

³⁰ Walē li to ey dwayo. Öötong shāng ba ushko ga ba wa li wlēna buk ba bukklo kjing go. Ä sēya li to tjan.

Domer kjok kugō llēm, tjlē ma wleniyo poptara Jesúsdē kjlara

³¹ E irgo ga Jesús opshino to Tiro kjokyo dwayo, jongya Galilea di bāng buk kēsbang bukshko. Jek shāng li jek jong Sidón kjokyo ga öötong shāng Decápolis kjokyo. ³² Eshko ga domer sök kjlara kjok kugō llēm, tjlē ma wleniyo. Domer li söraba Jesús zlong bāng, ga tjlē lok ba kong ga «Rokērwa bop kong ga pja orkwo ios domer ēre kjing go sira, poptēp wlo» le.

³³ Kuya ga domer li orkwo shara, ga sōra jek nopga ara lōng lishko dwayo pjola sira. Öötong lōng eshko ga Jesús sakkwo zrēno domer li kwomgwo bāng kar kare. E irgo ga ba sakkwo shira irōng, ga pōra ba trōng go, ga domer li kjoyorkwo porwara ba sakkwo go. ³⁴ Eshko ga kjok dogo iya jem drēng ga tjwlō shrono rong, domer li songe le kjishko. Ga tjlē domer li kong ga «¡Efata!» le. (E «Kwom ro, pjāy roshwīzong» loklo.) ³⁵ Jekdo eshko ga domer li kwom ro

* **7:15-16** Tek dēnashko ga kjiobokwo ēre jyā shiraba oblē oblē ara. Ga kjone kjone tjlē ga «Miga ber lōng āār ba bokshto wlo laga ba wotjlik wen ba pjlúshko lirē. Eyē kwomgwo tjok ga woyde ga kuya yōtso.» † **7:27** Eshko dbaryo ga nopga judío llēm wleniyo kowara judiogarē shjiti, epga pjeyo oblē kjishko. Eni ga shjiti lara walē li kongshko ga e nopga judío llēm wleniyo layde. Ga llēbo ichara Sbōrē judioga kong li, e ber nopga judío llēm wleniyo kong llēme layde.

tuk li roshwino beno kjok kugö pjlúe. Ba kjoyorkwo li döktong beno tjlē pjlú bakoe.

³⁶ E irgo ga Jesús tjlē nopga löng li kong ga «Domer ère popporor lēmi è kong llēme» le. Gueniyo jlō lara llēme. «Lēmi llēme» le Jesúsde jek obi. Enira kuya lok ga roy shdōra lok jek kēgong.

³⁷ Eni ga nopga beno löng yēy le erä. Ga tjlē lok èng kong ga «Llēbo shārye kēs li, e owa llēme. Nopga kjok kugö llēm wleniyo ie ber shāng kjok kugö wēlēe. Nopga tjlē llēm wleniyo emde ga ie ber shāng tjlē bakoe» le.

8

Jesús nopga sēno doglo sak dbāw dbāw pjlōglo pkēng (4,000)

¹ Dbar kjwara ga nopga shrono tōno löng ara Jesús sök lishko. Dli llēm kuzong ga ba oppinggaga rokara Jesúsde tek ba zlong bāng, ga tjlē ba kong ga ² «Nopga kjwe löng bor tjok na öötong dbargwo mya, ga llēye uako llēme. E kjīshko ga songe lēr. ³ Jek ichēr ba ushko iē llēm ga äe. Kjone kjone tjwe pjola dwayo. E kjīshko ga wopjir irbo kjwe» le.

⁴ Kuya lok ga tjlē ba kong ga «¿Nopga trāk llēm kjwe sēy sorē? ¿Kjok no llēmshko ère dli wlēy kjone?» le.

⁵ Kuya ga tjlē ba kong ga «¿Pjāy pjlung shosho suk pjir tjeng kjwobi?»

«Tjeng kjwo kjāk (7)» le ba kong.

⁶ Eni ga nopga li ichara Jesúsde wlar uunkong tōshko. Pjir ga pjlung shosho suk pjir kjwo kjāk (7) li, e kjrara, ga tjlē Sbō kong ga «Tjawa kong dli tworop ère. Tjawa ber wopjlú bop tjok e kjīshko» le. E irgo ga dli li tora, twara ba oppinggaga kong. Ga pjlorgara lok nopga tjeng kēs li kong.

⁷ Mā tjeng kjlōbö chilawa bakoe. Eni ga Jesús tjlē Sbō kong ga «Tjawa kong dli tworop ère. Tjawa ber wopjlú bop tjok e kjīshko» le. E irgo ga mā li twara ba oppinggaga kong, pjlorgue lok nopga tjeng kēs li kong wlo.

⁸ Eshko ga nopga uunkong iono beno löng bö tjung, wopjlúe. E irgo ga dli worbo tōna ba oppinggagarē lok shing roshko, beno tjeng shing kjwo kjāk (7), tjung tjunge.

⁹ Domerga iono uunkong ga doglo sak dbāw dbāw pjlōglo pkēng (4,000) dik. Walēga, kjwozirga, e shtak llēme.

E irgo ga nopga briktong pjir ga ¹⁰ Jesús opyono kjoyong roshko ba oppinggaga tjok, ga to ey dwayo, jek öötong löng Dalmanuta kjokyo.

Llēbo jyāglo shāryara Jesúsde llēme

¹¹ Eshko ga fariseoga tek shrono löng Jesús shwoy, ba tjlik wlo. Tjlē ba kong ga «Llēbo iydēba llēm wleniyo shāryos borwa kong kjrina, pja ichaga Sbōrē jlōre miydērwa e go wlo» le.

¹² Kuya ga tjwlo shrono rong, ga tjlē ba kong ga «¿Eerishko dbaryo sopga, woydēmi ga llēbo jyāglo shāryēr bomi kong ega? Lēr bomi kong jlōkoyo ga shāryēr llēme» le, ¹³ ga rayara beno löng eshko. E irgo ga opyono kjoyong roy, ga dipzono jek di bāng buk kēsbang li kjwo kalēkong.

Fariseoga, Herodes, ba pjlung shosho uukklo

¹⁴ Ga jek löng kjoyong roshkoshko ga miydara ba oppinggagarē lok ga dli sōra lok llēm, pjlung shosho suk pjir beno buk kjwara erōe. ¹⁵ Ga Jesús tjlē ba kong lok ga «Pjāy sjēk fariseoga, Herodes, ba pjlung shosho uukklo wle tjok» le.

¹⁶ Eni ga epga tjlē lok èng kong ga «Shji pjlung shosho suk pjir sōno llēme. Le shāng bi kong eni e kjīshko» le.

¹⁷ Tjlē löng èng tjok llē li miydara Jesúsde kuzong ga tjlē ba kong ga «¿“Shji pjlung shosho suk pjir sōno llēme” lēmi ega? ¿Bor tjlōkwo li llē loklo miydomirē llēm obire? ¿Llēye kumi woydē llēm obire? ¹⁸ Pjāy bokkwo tjok, gueniyo pjāy kjok igō llēme. Pjāy kwomgwo tjok, gueniyo pjāy kjok kugö llēm bakoe. ¿Llēye woyo bomi kong llēmdo? ¹⁹ ¿Domerga sēnor doglo sak dbāw dbāw pjlōglo shkēng (5,000), pjlung shosho suk pjir kjwo shkēng (5) goshko ga dli beno obi tōnomi shingyo kjwobi?»

«Shingyo dlinorwa kjwo sak kjwara kjingsho pjök (12)» le lok ba kong.

²⁰ Eshko ga tjlē ba kong lok obi ga «¿Domerga sēnor doglo sak dbāw dbāw pjlōglo pkēng (4,000), pjlung shosho suk

ppir kjwo kjäk (7) goshko ga dli beno obi tónomi shingyo kjwobi?»

«Shingyo dlinorwa kjwo kjäk (7)» le lok ba kong.

²¹ Eni ga tjlē ba kong lok ga «¿Eni ga bor tjlōkwo llē loklo miydēmi llēm obire?» le.

Domer kjok īgō llēm wleniyo poptara Jesúsdē kjlara

²² E irgo ga Jesús öötong shäng Betsaida kjokyo. Eshko ga domer sök kjlara kjok īgō llēme. E söraba shrono löng Jesús zlong bäng, ga tjlē lok ba kong ga «Rokērwa bop kong ga domer ēre porwos sira, poptēp wlo» le.

²³ Kuya ga domer li orkwo shara, ga söra jek u lokshko li worbo go. Öötong löng eshko ga Jesús tröng twono domer li bokkwo go, orkwo iara ba bokkwo kjing go, ga tjlē ba kong ga «¿llēbo īgōpde?» le.

²⁴ Eshko ga kjok roīno, ga tjlē ga «īn ga no jēk jonge. Gueniyo ga īgōr yōtso llēme. E kjīy ga nopga jēk löng li īn ga so kjor kjoyoe» le.

²⁵ Eni ga Jesús orkwo iono ba bokkwo kjing go jek obi. Eshko ga bokkwo poptono, beno kjok īgō wēlē. ²⁶ E irgo ga Jesús tjlē ba kong ga «Pja nom bop ushko. Pja jek āar Betsaida kjokyo guing llēme»* le.

No pjluyo ichara Sbörē shrono shäng li, e Jesús lara Pedrorē

²⁷ E irgo ga Jesús, ba oppinggaga, e jek löng Filipino Cesarea kjokyo shto oblē oblē. Eshko ga jek löng irbo ga Jesús tjlē ba kong lok ga «¿Kumi ga tja ē lēba?»

²⁸ «No kjone kjone tjlē ga pja Juan No Waga li woshrokdo le. Kjone kjone tjlē ga pja Sbō tjlōkwo laga tek dēnashko so Elías tjwayde shäng le. Kjone kjone obi tjlē ga pja Sbō tjlōkwo lagaga tek dēnashko so kjlara li woshrokdo le» le lok ba kong eni.

²⁹ Kuya ga tjlē ba kong ga «E ga pjāy e, ¿tja ē lēmi?» le.

Kuya Pedrorē ga tjlē ba kong ga «No pjluyo ichara Sbörē shrono shäng li, e pja» le.

³⁰ Kuya ga tjlē ba kong lok ga «Tja ē lēmi ē kong llēme» le.

Jesús lano ba wolon dbaryo kjīshko

* **8:26** Tek dēnashko ga kjibokwo ēre jyā shiraba oblē oblē ara. Ga kjone kjone tjlē ga «Pja nom bop ushko. Pja jek llēbo weno bop kong li roy lē Betsaida kjokyo guing llēme.»

³¹ Eshko jek lēkong ga Jesús tjlē ba oppinggaga kong ga «Äär dbar kjwara ga no to ter kjok dogo dwayo ēre shdungoba ara guing. Judío tjlapgaga kjok llgwega wleniyo, syōshtaga kägāyoga, no pinggaga kjok llgwekklo tara Moisésdē li go, tja wlokjre lok llēme. Ga tja zrökoba, gueniyo āär dbargwo mya ga tja woshre Sbörē iröng obi» le eni. ³² Llēbo shäryēba ba kong tjweli, e lara ba oppinggaga kong wēlē, miyde lok wlo.

Kuya Pedrorē ga Jesús rokara tjoksa, ga wlonaē. ³³ Gueniyo ga Jesús bojono, ba oppinggaga llamo beno tjeng li īk wlo. Eshko ga tjlē Pedro kong ga «¡Ä, pja opkjōs bor zlong dwayo! Llēye woyde Sbörē li woyotjlip shäng llēme. Llēye woyde norē li woyotjlipdē shäng erōe» le.

³⁴ Eshko ga ba oppinggaga rokara tek ba zlong bäng, nopga tjeng li rokara eni bakoe. Ga tjlē ba kong ga «Ēye jēk woydē bor tjok jlōkoyo ga ber shäng bor woyotjlīk īyado, wotjlīk llēbo shäryē kjok ēre kjing goshko ame bakoe. Bor kjīshko ga llēye shäryēba ba kong llē pogoshko li, e zrökoba pjang kjlōs go ëmdē ga e ba kong ga llēye llēme. ³⁵ Ēye wotjlīk opdē om go, zrökoba bor kjīshko llēm wlo le ga āär kjok dogo llēme. Gueniyo ēye jēk bor tjok jlōkoyo, e zröraba bor kjīshko, llēm ga Sbō tjlōkwo roy pjlū kjīshko ëmdē ga era ber sök sē īyado kjok dogo. ³⁶ Ēye llēbo tjeng kjok ēre kjing go kēs li kjrara tjeng ba wloy ëmdē ga e llēno llēme. Wolono ga öötong kjok dogo llēm ga to jeno ba llēbo li tjok. ³⁷ Shji ber löng sē īyado Sbō tjok wlo ga tjwlēkkio kjok ēre kjing goshko drete.

³⁸ »Nopga löng eerishko dbaryo li owa, so domer orkwosmok shäng ppjir, gueniyo jēk shäng walē oblē tjok kjoyoe. Llono ga no to ter kjok dogo dwayo ēre tjwe bor Data dbo kälā goshko, bor parkagaga kjok dogo so tjok. Eerishko ga ēye, tja lökyokjre nopga owa bokshto ga eshko ga lökyokjrēr eni bakoe» le.

9

¹ Ga Jesús tjlē ba kong obi ga «Lēr bomi kong jlōkoyo ga pjāy kjone kjone löng

ëreshko wolontë llëm obishko ga Sbö ber no pjluyo dbo ara go sorë 'li ïmi wëlle» le.

Jesús kjlopswono beno kälä lletlet

² Dbargwo tjer (6) irgo ga Pedro, Santiago, Juan, e söra Jesúsde jem dboshko, dlup jong kjwara kjókshko 'li go. Öötong löng tjoksa eshko ga ïna ba oppinggaga jem löng ba tjok lirë ga Jesús kjlopswono, ³ shwong beno pjlublún shjiye. Shji shwong kwoshkwono beno pjlublún stek lëy wleni, gueniyo äär eni llëme.

⁴ Eshko ga ïya lok ga Moisés, Elías, e weno löng lan Jesús tjok eshko. ⁵⁻⁶ Eni ga ba oppinggaga beno löng kjok bangkjre arae. Pablo, e llëye 'lako ba kong wlo drete. Eni ëmdë ga tjlë Jesús kong ga «Tjlapga no pingga, tjawa löng na ga pjlúe. Tjawa ukwang shäryë kjwo mya, bop kong kjwara, Moisés kong kjwara, Elías kong kjwara bakoe» le.

⁷ E wopro ga pjäng sho 'lono ter kjrina ba kjing go. Ga pjäng sho 'li roshko dwayo ga ybö kura lok, tjlë ga «Bor wa 'li ëre. Woydër ara. Ba tjlökwo kuzïa» le. ⁸ Jekdo eshko ga ïya lok ba sor go obi ga ëye beno drete. Jesúsda beno shäng erä.

⁹ Jer oplong löng dlup 'li go dwayoshko ga Jesús tjlë ba kong lok ga «Llëye ïnomi yë lanyotkëmi ë kong llëm, no to ter kjok dogo dwayo ëre woshrono iröng obi guing» le.

¹⁰ Eni ga llëye 'lara lok ë kong llëme. Gueniyo ga «No to ter kjok dogo dwayo ëre woshrono iröng obi guing» lara 'li, e llë loklo lanyotke beno löng ëng kong.

¹¹ E irgo ga ba oppinggaga löng 'li tjlë lok ba kong ga «No pinggaga kjok llgwekklo tara Moisésde 'li go tjlë lok ga «Borwa pjluyo iche le Sbörë 'li tjwe ber nopga uunkong pjluyo wlo. Gueniyo ga Elías tjwe bäm go» le. ¿Le lok eni ega?»

¹² «Elías tjwe bäm go jlöe. E tjwe llëbo uunkong poshäryaga. Gueniyo ga no to ter kjok dogo dwayo ëre shdungoba ara guing, ga tja wlojkrëba llëm bakoe. ¿Tak pjäng Sbö tjlökwo go eni bako jlöre? ¹³ Gueniyo lër bomi kong ga Elías shrono öör tjän. Ga kong llëbo owa shäryaraba, woydaraba sorë 'li eni, tak pjäng Sbö tjlökwo go sorë 'li eni» le ba kong.

Dwlas goshko Ä sëya poptara Jesúsde kjlara

¹⁴ Jesús, ba oppinggaga jëk löng ba tjok 'li, e jer äär löng ba oppinggaga llamo beno tjeng lishko. Ga ïna lok ga nopga töno ara eshko. E tjrëko no pinggaga kjok llgwekklo tara Moisésde 'li go löng kjlöbö. Epga löng ënglë Jesús oppinggaga beno tjeng 'li tjok kar kare.

¹⁵ Jesús tek shäng 'li ïya nopga löng lirëshko ga beno löng yëy le erä. Ga jek zron jong öötong löng Jesús zlong bäng, wlojkre lok wlo.

¹⁶ Eshko ga Jesús tjlë ba kong ga «¿Pjây löng ënglë kar kar, llëro?» le.

¹⁷⁻¹⁸ Kuya domer kjlararë ga tjlë Jesús kong ga «Tjlapga no pingga, tja wa shäng kjlara domer, goshko Ä sëya kjlara. Iara beno shäng tjlë llëme. Shaya sëya lirëshko ga dbukza rish buk töshko erä, ga kjamo ber bung ara, kowo uë shmët, ber buk kjlo des erä. Tek söror bop kong, poptëp wlo loror, gueniyo tja tjwe ga pja shäng na llëme. Tja tjlëno bop oppinggaga beno tjeng ëreshko wle kong ga «Bor wa ëre, goshko Ä sëya kjlara. Rokër bomi kong ga ichozï to bor kong sira» loror, gueniyo to ichara lok llëme» le.

¹⁹ Eni ga Jesús tjlë ba oppinggaga 'li kong ga «Pjây mär Sbö go llëme. ¿Tja ber shäng bomi tjok kjër äär jong llono, pjây mär ber löng ba go wlo? Tja sjeno shäng bomi tjok tjän. Dwlas 'li tek sös bor kong» le.

²⁰ Eni ga dwlas 'li söra lok tek ba zlong bäng. Jesús ïya sëya lirë ga dwlas 'li dbukza rish buk töshko erä, ga jek workwë to buk pjuk pjuk klung kjing, kjamo bung erä.

²¹ Eshko ga Jesús tjlë dwlas 'li data kong ga «¿Kjwe shäryë kjweni tek llono tjän?»

«Tek chirawa obishko. ²² Dbura iök roshko, llëm ga dishko, zröya wlo kop ara tjän. E kjïshko ga pja dbo ara ba poptoklo tjok ga tjawa songe lozong, tjawa kjimtozong» le ba kong.

²³ Kuya ga tjlë ba kong ga «¿Tja dbo ara ba poptoklo tjokde, de llëmde lëp eni ega? Ëye mär Sbö go ga llëye shärye ga ä wlo drete» le.

²⁴ Jekdo eshko ga domer'li tjlē ga «Tja mär ba go. Gueniyo tja kjimtos mär ba go jek kēgong» le.

²⁵ Tjlē lōng eni wopro ga nopga tjwe tōn jong ara eshko. Īya Jesúsdē ga tjlē sēya 'li kong ga «Ä sēya, dwlas ēre iorop beno kjok kugō llēm, tjlē llēm bakoe. Lēr bop kong ga pja opkjos dwlas ēre go dwayo. Ga pja tjwe ba go ame» le.

²⁶ Kuya sēya lirē ga öö le, ga dwlas li dbukza rish buk tōshko erä, ga opkiono toe. Eshko ga dwlas li beno buk shinmo wleni, ga no kjone kjone tjlē ga «Kjwe shinmotkono ĩzong» le. ²⁷ Eshko ga dwlas li shara Jesúsdē ba orkwo go, ga kojonaē.

²⁸ E irgo ga Jesús opzrēno jek u jong kjwara roshko. Dōni ga ba oppinggaga lōng ba tjok tjoksashko ga tjlē lok ba kong ga «¿Ä sēya li to ichororwa llēm ega?»

²⁹ «Ä sēya eniyo ichēmi wlo ga woyde ga pjāy syōstē Sbō kong ara guing»* le ba kong.

Jesús lano ba wolon dbaryo kjīshko pjāra obi

³⁰⁻³¹ E irgo ga to lok eshko dwayo ga jek lōng uunkong Galilea kjokyo. Ba oppinggaga pīya woydē tjoksa kuzong ga woyde ga öötong lōng kjone li miydaga ērē llēme. Eni ga tjlē ba oppinggaga kong ga «No to ter kjok dogo dwayo ēre twēba ber tjeng nopga wloshko, ga tja zrōya lok. Gueniyo äär dbargwo mya ga tja woshre Sbōrē irōng obi» le. ³² Llēye le shāng li llē loklo miydara lok llēme. E llē loklo jakroke lok woydē ba kong, gueniyo jakrokara lok llēm, bangkjre lok ara kjīshko.

Ēye tjwlō ara anmoyō

³³⁻³⁴ Eshko ga Jesús opshino to jongya Capernaúm kjokyo ba oppinggaga tjok. Jek lōng irboshko ga ba oppingga kjāra tjlē ga «Tja ber tjwlō ara, pjāy uunkong kjinmo» le kjāra obi kong.

Kuya ga tjlē ga «Llēme. Ber tjwlō ara li tja» le. Ga llamo omlē jong e kjoyo bakoe. Tjlē jek lōng lan ēng tjok eni irgo ga jek

öötong lōng Capernaúm kjokyo ga opzrēno jek u jong kjwara roshko.

Eshko ga Jesús tjlē ba kong lok ga «¿Llēye lēmi tek lōng kar kar ēng kong yē llē?» le. Kuya lok ga beno lōng kjing erä. Dboryara lok llēme. Miydara lok pjāy ga llēye lara tek lōng ēng kong li, e bēy llēme.

³⁵ Eni ga Jesús wloktong sök, ga ba oppinggaga doglo sak kjwara kjingsho pjōk (12) li rokara tek lōng ba zlong bāng, ga tjlē ba kong ga «Ēye opyē woydē ber tjwlō ara oblē kjinmo ga woyde ga opyē ber tjwlō chira, ber shāng parkaga oblē kong dey» le.

³⁶ Eshko ga kjwozirwa kjrara Jesúsdē kjāra, ga iara shāng ba tjrēko. Kjrarga tjeng ba wloshko ga tjlē ba oppinggaga kong ga ³⁷ «Ēye, kjwozirwa jūni wlokrara bor kjīshko ga tja wlokrara wleni.† Ga ēye, tja wlokrara ga bor ichaga wlokrara wleni bakoe» le.

«Ēye shāng bi wloyo llēm ga shāng bi shwo lēkong» lara Jesúsdē

³⁸ E irgo ga Juan tjlē Jesús kong ga «Tjāpaga no pingga, domer ĩnorwa shāng kjāra, Ä sēyaga tjeng oba goshko li iche to shāng bop ko go. Gueniyo ga e bop oppingga bi tjok llēm kjīshko ga tjawa tjlēno ba kong ga «Ä sēyaga ichēp Jesús ko go ame» lororwa eni» le.

³⁹ Kuya ga tjlē ba oppinggaga kong ga «¡Wēyē! “Shāryēp ame” lēmi ba kong llēme. Ēye llēbo ĩydēba llēm wleniyo shāryē bor ko go ga tja owa le jekdo ga äe. ⁴⁰ Ēye shāng bi wloyo llēm ga shāng bi shwo lēkong. ⁴¹ Lēr bomi kong jlōkoyo ga ēye, pjāy kjimtara, pjāy bor nopga kjīshko ga pjāy sēna di erō ēmdē ga potjwlēkklo tjok tjan.

«Shji no ichē llēbo owa shāryē llēme» lara Jesúsdē

⁴² »Ēye, kjwozirwa mär bor go jūni ichara llēbo owa shāryē ga e song jlōe. Shāryayde llēm obishko ga shakko, apkwo kēsbang pjrikko ba bēngshko, ga dbukko jer dlung dorong dey. ⁴³⁻⁴⁴ Eni ga bomi orkwo, pjāy iche llēbo owa shāryē wleni ga zēmi tas. Pjāy opzrēk jek äär Sbō sökshko orkwo

* **9:29** Tek dēnashko ga kjibokwo ēre jyā shiraba oblē oblē ara. Ga kjone kjone tjlē ga «Ä sēya eniyo ichēmi wlo ga woyde ga pjāy iē llēm, syōstē Sbō kong wlo ara guing.» † **9:37** Eshko dbaryo ga kjwozirga tjwlō ara llēme.

kjwara llëm dey ga pjlú, pjây pjë bomi orkwo pjök'li tjok, iök pjë jong ri ri sjer llëm shtoyo li roshko llëm wlo.† 45-46 Bomi dre, pjây iche llëbo owa shäryë wleni ga zëmi tas. Pjây opzrëk jek äär Sbö sökshko dre kjwara llëm dey ga pjlú, pjây pjë bomi dre pjök'li tjok, iök pjë jong ri ri sjer llëm shtoyo li roshko llëm wlo.‡ 47 Bomi bokkwo, pjây iche llëbo owa shäryë wleni ga shimi pjuse. Pjây opzrëk jek äär Sbö sök no pjluyo iyado lishko bokkwo kjwara llëm dey ga pjlú, pjây pjë bomi bokkwo pjök'li tjok, iök pjë jong ri ri sjer llëm shtoyo li roshko llëm wlo. 48 Kjek eshko ga shtä kjer llëm, ga iök sjer llëm bakoe.

49 »Shji sjëng tjokshko ga shtirgöy dlungna go, an maling llëm wlo. Sbö omshäryë bi kong eni wleni bakoe. Llëbo kjang ie ber bi kong, bi poshdungglo, shji ber pjlú jek këgong wlo.

50 »Dlungna, e pjlúe. Gueniyo ga pjle ameshko ga iëy ber pjle ba shtoy iröng obi ga äe. Pjây ber löng dlungna wleni. Pjây ber löng wopjlú ëng tjok iyado» le.

10

Shji ëng rayë

1 E irgo ga Jesús to ey dwayo, jek öötong shäng Judea kjokyo, Jordán diyo kjwo kalëkong. Eshko ga nopga töno ara Jesús shäng'lishko obi. Sgara shäng oba ping sorë ga epga pina eshko eni bakoe.

2 Eshko ga fariseoga kjone kjone tek shrono löng Jesús zlong bäng, ba tjlík wlo. Tjlë ba kong ga «¿Domer ba boy rayë ga pjlúe?» le.

3 Kuya ga tjlë ba kong ga «¿Pjây ichara Moisésdë llë shäryë?»

4 «Domerga ba boy rayë wlo ga ichara Moisésdë kjibokwo ëng rayoklo twe ba boy kong kjwara guing» le lok ba kong

5 Kuya ga tjlë ba kong lok ga «Llëye kumi woydë llëme. Pjây ichara Moisésdë ëng rayë eni e kjishko. 6 Gueniyo ga dämärshko ga

nopga shäryara Sbörë domer, walë.* 7 E kjishko ga domer ba data, ba mekë rayë, ga orkwosmok walë tjok, ga ber löng kjlaraso wleni.† 8 Eni ga ber pjök ame, ber kjlaraso shara. 9 Töna Sbörë ga e döy llëme» le.

10 Döni ga Jesús opzrëno jek sök u roshko, ga ba oppinggaga tjlë ba kong ga «Tjlapga, ¿llëye lëp shäng yë, e llë loklo?»

11 «Domer ba boy rayono, ga orkwosmono oblë tjok wleni ga llëbo owa shäryayde.

12 Walë ba lanma rayono, ga orkwosmono oblë tjok wleni ga llëbo owa shäryayde bakoe» le ba kong.

Llëbo shäryara Jesúsde pjlú, kjwozirga kong

13 Kjwozirga sökoba jek Jesús kong, Jesús orkwo ië ba kjing go wlo. Eni ga kjwozirga sögaga li wlöya Jesús oppinggagarë löng.

14 Iya Jesúsde ga iirkono, tjlë ba oppinggaga kong ga «Kjwozirga somi llëm, tek wëyë bor shwoy. Eye ber kjwozirga jüni ga Sbö ber ba pjluyo. 15 Lër bomi kong jlökoyo ga eye Sbö tjlökwo kjrë kjwozirwa dik llëm ga äär ber sök Sbö sök no pjluyo iyado lishko llëme» le. 16 E irgo ga kjwozirga li kjrara ba wloshko, orkwo iono ba kjing go, ga tjlökwo lara beno pjlú ba kong.

Domer dbur ara kjlara

17 Jesús opshik to jongya kjok shto oblë le shäng kjwlë ga domer tek zron jong, shrono shäng Jesús zlong bäng ga kjök tonö, tjlë ba kong ga «Tjlapga no pingga, pja pjlúe. ¿Llëye shäryër, tja ber sök së iyado Sbö tjok wlo?»

18 «¿Tja pjlúe lëp ega? Pjlú li, e Sbö eröe. 19 Kjek llgwekklo tara Moisésdë li, e miydëp tjän. Shji no zrök llëme. Shji pë oma boy oblë tjok llëme. Shji lürkë llëme. Shji oblë jyöyotkë llëme. Shji oblë jyäpgwë llëme. Bop data, bop mekë, e bangkjros, ios ber tjwlö ara» le.

‡ 9:43-44 Tek dënashko ga kjibokwo ëre jyä shiraba oblë oblë ara. Ga kjone kjone tjlë ga «Pja opzrëk jek äär Sbö sökshko orkwo kjwara llëm dey ga pjlú, pja pjë bop orkwo pjök'li tjok, iök pjë jong ri ri sjer llëm shtoyo li roshko llëm wlo. Kjek eshko ga shtä kjer llëm, ga iök sjer llëm bakoe.» § 9:45-46 Tek dënashko ga kjibokwo ëre jyä shiraba oblë oblë ara. Ga kjone kjone tjlë ga «Pja opzrëk jek äär Sbö sökshko dre kjwara llëm dey ga pjlú, pja pjë bop dre pjök'li tjok, iök pjë jong ri ri sjer llëm shtoyo li roshko llëm wlo. Kjek eshko ga shtä kjer llëm, ga iök sjer llëm bakoe.» * 10:6 Génesis 1.27. † 10:7 Génesis 2.24. ‡ 10:19 Éxodo 20.12-16; Deuteronomio 5.16-20.

²⁰ Kuya ga tjlē ba kong ga «Tjlapga no pingga, tjłokwo lēp shäng kēs 'li shäryēr shäng enido tja tek dwlas lē obishko» le.

²¹ Eni ga domer 'li iya Jesúsdē, ga woydara ara. Tjlē ba kong ga «Llēbo shäryorop kēs 'li, e pjlúe. Gueniyo llēbo beno kjrīna obi. Pja nom bop llēbo tjeng kēs 'li soynek pjir, ga dburyo twos oba song wleniyo kong. Enira pja llēbo ara kjok dogo. Pjir ga pja tek bor tjok, pja pin wlo» le.

²² Kuya ga beno shäng woydē ara, ga to ey dwayo, dbur ara kjishko.

²³ E irgo ga ba oppinggaga iya Jesúsdē ga tjlē ba kong ga «Nopga dbur ara wleniyo äär ber lōng Sbō sök no pjluyo iyo lishko wlo ga kjange» le.

²⁴ Kuya lok ga beno lōng wotjlik arae. Š Eni ga Jesús tjlē ba kong ga «Pjeyoga, ēye äär ber sök Sbō sök no pjluyo iyo lishko wlo ga kjange. ²⁵ Öng jēkklo sok kēsbang wleniyo opzrēk jek shkō bokkwo bāng go ga kjange. Gueniyo nopga dbur ara wleniyo äär ber lōng Sbō sök no pjluyo iyo lishko wlo ga kjang anmoyō» le.

²⁶ Kuya lok ga beno lōng wotjlik ara jek kēgong, ga tjlē lok ba kong ga «¿Enira ēye dardo?» le.

²⁷ Kuya ga iya drēng, ga tjlē ba kong ga «Nopga kong ga shārye ga äe. Gueniyo llēye shārye Sbörē ga ā wlo drete» le.

²⁸ Eshko ga Pedro tjlē ba kong ga «Borwa llēbo tjeng kēs 'li rayororwa beno pjir, tjawa jēk bop tjok wlo» le.

²⁹ Kuya ga tjlē ba kong lok ga «Lēr bomi kong jlōkoyo ga ēye, ba u, ba kjlara, ba data, ba mekē, ba wapga, ba kjok, e rayara bor kjishko, llēm ga Sbō tjłokwo roy pjlú kjrara 'li kjishko ga ³⁰ āska wlēya ara anmoyō. Kjok ēre kjing go ga wlēya llēye rayara 'li pjloglo sak dbāw (100) obi: u, pjeyoga, mekēga, wapga, kjok. Gueniyo ga kong llēbo tjwe owa bako, iywaba shjiktēng, ga bokrotkēba. Gueniyo llono ga ber sök sē iyo Sbō tjok.

³¹ »Gueniyo eerishko ga nopga tjwlō ara wleniyo lōng ara 'li, e ber lōng tjwlō chira eshko. Ga eerishko ga nopga tjwlō chira wleniyo lōng ara 'li, e ber lōng tjwlō ara eshko» le.

Jesús lano ba wolon dbaryo kjishko jek obi

³² Öötong dbar kjwara ga Jesús jek shäng Jerusalén kjokyoshko ga ba oppinggaga jek lōng wotjlik ara, ga oba jek lōng ba tjok 'li kjok bangkjre ara. Eshko ga ba oppinggaga doglo sak kjwara kjingsho pjök (12) 'li rokara Jesúsdē jek dboshko, 'lan ba tjok, llēye wen ba kong 'li kjishko wlo. Eshko ga tjlē ba kong ga ³³ «Shji to Jerusalén kjokyo. Eshko ga no to ter kjok dogo dwayo ēre twēba ber tjeng syōshtaga kägāyoga wloshko, no pinggaga kjok llgwekklo tara Moisésdē 'li go wloshko bakoe. Tja iche lok, zrōya wlo, ga tja twe lok nopga judío llēm wleniyo kong. ³⁴ Eshko ga tja joywe lok, trōng twe lok bor go, tja shpoya lok no shpokklo go, ga tja zrōya. Gueniyo äär dbargwo mya ga tja woshre Sbörē irōng obi» le.

Santiago, Juan, e llēbo rokono Jesús kong

³⁵ Eshko ga Zebedeo wapga ko Santiago, Juan, e tek shrono lōng Jesús zlong bāng ga tjlē ba kong ga «Tjlapga no pingga, llēye rokērwa bop kong 'li shāryos borwa kong sira» le.

³⁶ Kuya ga tjlē ba kong ga «¿Llēye shāryēr bomi kong ga pjlú?»

³⁷ «Pja ber sök no pjluyo, bop dbo kālā ikoba wēlēshko ga tjawa iēp ber lōng bop tjok, or mlē kjlara, or kēlē kjlara» le ba kong.

³⁸ Kuya ga tjlē ba kong ga «Llēye rokēmi lōng bor kong 'li, e llē miydēmi lōng llēme. ¿Pjāy shdungoba, bokrotkēba, zrōkoba botoya dik ga pjlú?»

³⁹ «Ēng» le lok ba kong.

Kuya ga tjlē ba kong lok ga «Pjāy shdungoba, bokrotkēba, zrōkoba botoya dik jlōe.

⁴⁰ Gueniyo ga pjāy kjrēr ber tjeng bor or kēlē, or mlē, e 'laga tjarē llēm, e 'laga bor Datarē. Shto bor or kēlē, or mlē, e ber ēye kjrara bor Datarē tjeng 'li kong» le.

⁴¹ Kuya ba oppinggaga doglo sak kjwara (10) lirē ga iirkono Santiago, Juan kong.

⁴² Gueniyo rokara Jesúsdē uunkong, ga tjlē ba kong ga «Miydēmi pjlú ga kjok ēre kjing go ga nopga judío llēm wleniyo ichagaga ba

Š 10:24 Eshko dbaryo ga oba wotjlik ga nopga dbur ara wleniyo tjwlō ara Sbō kong, nopga song wleniyo kjinmo lēba.

nopga ichë parkë ara ba kong. Nopga dbo ara wleniyo ba nopga ichë parkë ara ba kong bakoe. Ëye songe le llëm, iche parkë ara ba kong erä. ⁴³ Gueniyo woydër ga pjây omshäryë eni llëme. Ëye opyë woydë ber tjwlö ara oblë kjinmo ga opyë ber shäng oblë kjimtaga dey. ⁴⁴ Ëye opyë woydë ber bäm go ga opyë ber shäng parkaga tjwlëk shäng pjir wleniyo oblë kong dey. ⁴⁵ No to ter kjok dogo dwayo ëre ëmdë ga shrono shäng kjok ëreshko, ëye parkë bor kong wlo llëme. Tja shrono shäng parkë oblë kong wlo. Ga tja optwë, wolon wlo, tja ber nopga ara potjwlëkklo wlo, epga dâr wlo» le.

Domer kjok ïgö llëm wleniyo ko Bartimeo poptara Jesúsdë

⁴⁶ E irgo ga Jesús öötong shäng Jericó kjokyo, ba oppinggaga tjok. Ga opshino löng eshko dwayo ga nopga to jek ara ba tjok. Domer sök kjlara eshko kjok ïgö llëm wleniyo ko Bartimeo, e Timeo wa. E sök dbur rokë irbo li sor go. ⁴⁷ Kura ga «Jesús, Nazaret so li tekdo shäng» lëba. Eni ga tjlä ba kong dbo go ga «¡Jesús, David tjëyo, tja songe lozong!» le.

⁴⁸ Kuya löng lirë ga tjlä ba kong ga «Pja kjinkozong» le lok ba kong, gueniyo ga kjinkë llëme.

Tjlëno dbo go jek obi, tjlä ga «¡David tjëyo, tja songe lozong!» le.

⁴⁹ Eni ga Jesús kojongö shäng, ga tjlä löng li kong ga «Rokozï tek bor shwoy» le.

Ga nopga li tjlä ba kong ga «Pja kojözong. Pja woydë llëme. Pja roke shäng» le.

⁵⁰ Kuya ga ba shwong kop lëkong kur may pjang ba kjing go li skwakza wles, ga dbura lono beno buk eshko. Ga kojono jekdo, jek öötong shäng Jesús shäng lishko.

⁵¹ Eshko ga Jesús tjlä ba kong ga «¿Llëye woydëp ga shäryër bop kong?»

«Tjlapga no pingga, tja kjok ïk woydë» le ba kong.

⁵² Kuya ga tjlä ba kong ga «Pja to ga bue. Pja mär bor go kuzong ga pja poptonoe» le.

Jekdo eshko ga beno shäng kjok ïgö wëllë, ga to jek shäng Jesús tjok.

11

Jesús öötong opzrëno Jerusalén kjokyo, pjlu wleni

¹ E irgo ga Jesús jek shäng jongya Jerusalén kjokyo ba oppinggaga tjokshko ga öötong löng Betfagé kjokyo, Betania kjokyo, e ber löng Olivos dlupyo poglo go. Eshko ga ba oppinggaga rokara do pjök, ² ga tjlä ba kong ga «Pjây nom kjok buk bi bokshto kjweshko. Eshko ga öng so kwomgla kjoyo dre töshko llgwoklë wleniyo wlëmi sök kjro go kjlara wlënggla, kjing go ëye opyoydë llëm wleniyo. Komi, ga tek sömi bor kong. ³ Eshko ga ëbo tjlä bomi kong ga «¿Shäryëmi kjweni ega?» le bomi kong wleni ga «Woyde Tjlapgarë, ga iche tjwe maling iröng obi» lëmi ba kong eni» le.

⁴ Eni ga jek öötong löng eshko, ga önglara li wlëna sök kjro go, irbo sor go, u bäng jong kwara zlong. Ga köya löngshko ga ⁵ ïya nopga tjeng eshko kjlëbörë ga tjlä lok ba kong ga «¿Öng kjwe komi llëno?» le.

⁶ Kuya lok ga dboryara, lara Jesúsdë ba kong sorë li eni.

Ga nopga tjeng eshko li tjlä lok ba kong ga «Jölö» le.

⁷ Eni ga öng li tek söra shrono löng Jesús kong, ga ba shwong kop lëkong li iara lok öng li kokso kjing go. Eshko ga Jesús opyono sök öng li kjing go, ga jeke.

⁸ Eshko ga nopga jek löng ba tjok ara. Kjone kjone, ba shwong kop lëkong skwara lok, ga kwoptara lok irbo bäng go ba bäm go. Kjone kjone, kjor korga zara, ga kwoptara lok irbo bäng go eni bakoe.* ⁹ Nopga jek löng ba bäm go, nopga jek löng ba irgo, öö le lok ara. Tjlä ga «Kjwe pjlu jlöe.

Kjwe ichara Tjlapgarë shrono kjok ëreshko. Kjwe kjimte Sbörë.

¹⁰ Kjwe ber sök bi pjlu, bi tjlapga tek dënashko so David dik.

Kjwe kjimte Sbörë.

Sbö sök kjok dogo, e pjlu jlöe» le.

¹¹ E irgo ga Jesús jek opzrëno Jerusalén kjokyo roshko, ga öötong shäng Sbö u zlong bäng. Eshko ga u li roina llaw pogoshko.

* **11:8** Eshko dbaryo ga pjlunga opzrëk jek kjok roshkoshko ga shäryëba ba kong eni.

Gueniyo öötong kjok säng kuzong ga to jek Betania kjokyo iröng obi, ba oppinggaga doglo sak kjwara kjingsho pjök (12) li tjok.

Tjlökwo lara Jesúsde beno owa kyor kjlara bo uako wleniyo kong

¹² Wëshko kjok shröng ga opshino to lok Betania kjokyo dwayoshko ga Jesús pjli ara. ¹³ Eshko ga iya pjola dwayo ga kyor jong kjlara korga tjok ko *higuera*. Eni ga jek äär shäng ba zlong, bo tjokde iya wlo, gueniyo jong bo dret, korga tjok erä, eshko dbaryo ga kyor li bo dbaryo äätë llëm obi kjishko. ¹⁴ Eni ga tjle kyor jong li kong ga «Ëye tjwe bop bo uë ame» le, ga tjlokwo lara li kura ba oppinggagarë lok pjire.

Llebo soynegaga löng Sbö u zlong bäng li ichara Jesúsde toe

¹⁵ E irgo ga Jesús jek opzrëno Jerusalén kjokyo, ga öötong shäng Sbö u zlong bäng ga nopga löng eshko llebo soynek, llebo tjwlëk li ichara opshik ey dwayo. Ba dbur bapkwö kjlopswozlong oba kong li poskara beno tjeng töshko. Dunggwo soynega sökklo li poskara beno tjeng töshko bakoe. ¹⁶ Eshko ga ëye llebo soynekko li sök tek kalëkong dwayo jek Sbö u roshko jer oplong pjlor kalëkong ga ä, slona Jesúsde kjishko. ¹⁷ Eni ga oba pïya shäng ga tjle ba kong ga «Sbö tjlokwo tak pjang eni: “Bor u, e kowëba ber syö uyo wlo, tjëyoga uunkong kong.”† “Gueniyo ioromi beno jong lü uyo”»‡ le.

¹⁸ Jesús tjlokwo li kura syöshtaga kägäyoga, no pinggaga kjok llgwekklo tara Moisésde go lirë, ga ina ga nopga löng ba kuga li beno löng yëy le erä. E kjishko ga Jesús bangkjre lok ara. Eni ga ëng töno ga tjle lok ëng kong ga «¿Jesús, e zröy sorë ga pjlu?» le lok eni.

¹⁹ Kjok säng ga Jesús opshino jek Jerusalén kjokyo dwayo, ba oppinggaga tjok.

Shji syöshtë Sbö kong sorë

²⁰ Wëshko kjok shröng ga jek löng kyor äyoshtara Jesúsde jong li soy obi. Eshko ga ina ga kyor li bë jong dogro, dano ba sleng dwayo äär jong ba dbo go. ²¹ Eni ga Pedro

tjle Jesús kong ga «¿Tjlapga no pingga, kyor äyoshtorop kjurgue dano beno jong dogro, izong!» le.

²²⁻²³ Kuya ga tjle ba kong ga «Pjây mär Sbö go jlökoyo. Llebo shärye Sbörë ga äe lëmi llëme. Eni ga lër bomi kong jlökoyo ga pjây tjle dlup kësbang ëre kong ga “Dlup, pja opkjos jer dlung roy” lëmi ga shäryë bomi kong eni. ²⁴ Pjây llebo rokë syö goshko ga woyotjlimi ga “Wlënor beno bor kong tjän” lëmi jlökoyo ga wlëmi.

²⁵⁻²⁶ »Pjây löng syöshtëshko ga llebo owa shäryara oblërë bomi kong, e woyotjlimi wleni ga iozi ber tjwlö llëme. Shäryëmi eni ga owa pjang bomi go li löya bomi Data sök kjok dogo lirë ber dret eni bakoe» le. §

«¿Pja ichaga ërë?» lara Jesús wloyogarë ba kong

²⁷ E irgo ga jek opzrëno Jerusalén kjokyo obi, ga öötong löng Sbö u zlong bäng. Eshko ga Jesús jek shäng wopro ga syöshtaga kägäyoga, no pinggaga kjok llgwekklo tara Moisésde li go, judío tjlapgaga kjok llgweaga wleniyo, e tek shrono löng ba zlong bäng ga ²⁸ tjle lok ba kong ga «¿Llëye shäryëp shäng li shäryëp ega? ¿Pja ichaga ërë?»

²⁹⁻³⁰ «Pjây kong llebo kjakrokër bakoe. ¿Juan No Waga, e ichaga ërë, no wë? ¿Ichaga Sbörëre, de norë? Tja dboryoromi ga tja ichaga ërë lër bomi kong bakoe» le ba kong.

³¹ Kuya lok ga tjle ëng kong ga «Ichaga Sbörë loroy ba kong wleni ga “¿Tjlokwo kjroromi llëm ega?” le bi kong. ³² Gueniyo Juan, e Sbö tjlokwo laga jlökoyo le nopga uunkongdë. E kjishko ga e ichaga norë lëy ga ä bakoe. Loroy eni wleni ga nopga iirkë lok ara bi kong» le. ³³ Eni ga tjle lok Jesús kong ga «Miydërwa llëme» le.

Kuya ga tjle ba kong lok ga «E kjishko ga tja ichaga ërë lër bomi kong llëm bakoe» le.

12

Parkagaga owa

¹ Eshko ga Jesús tjleño ba kong lok llebo jyäglö go. Tjle ga «Domer shäng kjlara kjok

† 11:17 Isaías 56.7. ‡ 11:17 Jeremías 7.11. § 11:25-26 Tek dënashko ga kjibokwo ëre jyä shiraba oblë oblë ara. Ga kjone kjone tjle ga «Shäryëmi eni ga owa pjang bomi go li löya bomi Data sök kjok dogo lirë ber dret eni bakoe. Gueniyo llebo shäryara oblërë bomi kong owa li ioromi beno tjwlö llëm wleni llëm ga owa pjang bomi go li löya bomi Datarë llëm bakoe.»

sogo. Pjlara ga kjillgwo dwlayo dgara ba kjokshko, kjëryo tyara jong pjribri, klung kjara ber kjillgwo bo llruzlong shtoyo wlo, ga u shäryara jong kjwara ba dwla 'li doklo bakoe. Pjir ga kjok 'li poskwona parkagaga kjlëbö kong, potjwlëya i, ga to kjok shto oblë.

² »Öötong kjillgwo bo kjrozlong dbaryo ga ba parkaga ichara kjlara, kjillgwo bo ber ba kong 'li rokë parkagaga beno löng ba kjok daga 'li kong. ³ Gueniyo ga ba parkaga ichara tjwe shäng 'li shakza 'lok pjä, ga shpokza 'lok tjä tjä, ga ichara to iröng or go. ⁴ E irgo ga ba parkaga ichara jek eshko kjlara obi. Öötong shäng kjok buk lishko ga shpokza 'lok tjä tjä ba käshko, ga läywara 'lok owa. ⁵ E irgo ga ba parkaga ichara jek kjlara obi. Era zröra 'lok. E irgo ga ichara jek kjlëbö obi. Kjone kjone shpora 'lok, kjone kjone zröra 'lok.

⁶ »E irgo ga beno sök kjlaraso döe. Ba wa 'li e. E woyde ara wleniyo. E ichayde domer lirë shara. Wotjlík ga «Miydër ga bor wa ërera bangkjre 'lok» le.

⁷ »Gueniyo ga öötong shäng eshko ga parkagaga kjok dagaga löng 'li tjëlë 'lok ëng kong ga «Llono ga kjwe ber kjok ëre sogo. Zröroy wleni ga kjok ëre kjrëy, ber buk bi kong wlo» le. ⁸ Eni ga shara 'lok, zröra 'lok, ga doyo dbura kjok 'li roy dwayo.

⁹ »¿Eni ga llëye shärye kjok sogo lirë ba tjok 'lok lëmi? E jongya eshko ba zrök dani. Pjir ga parkagaga wlëya oblë, kjok 'li de 'lok ba kong wlo. ¹⁰⁻¹¹ Sbö tjlökwo tak pjang eni: »«Akkwo woydara u shäryagagarë 'lok llëm

li,
e iak beno buk bäm go,
beno tjwlö ara, oblë kjinmo.
Shäryara Tjlapgarë eni,
ga tjawa beno löng yëy lërwa erä.»*
¿E 'lomirë llëmdo?» le.

¹² Tjlëno llëbo jyäglo go 'li kuya ba wloyoga löng lirë ga miydara ga ba layde shäng. Shaya 'lok woydë, bängzaya 'lok wlo. Gueniyo oba bangkjre 'lok ara kjishko ga rayara 'lok toe.

Shji kä potjwlëk pjlü kësbangyo sök Roma kjokyo 'li kong

¹³ E irgo ga woydara ga llëbo kjakroke Jesús kong, dborye bëy llëm ga doshaya 'lok, ga rote 'lok e go wlo. Eni ga fariseoga ichara kjlëbö, Herodes pjloyoga tjok. ¹⁴ Öötong löng Jesús shwoy ga tjëlë ba kong ga «Tjlapga no pingga, miydërwa ga pja tjëlë beke. No tjëlëshko ga tjlökwo kup llëm, tjwlö kjöm pogo, e bop kong ga tjwlö beke. Pja tjëlë bek ë pogo kong. Woyde Sbörë ga shji jëk sorë 'li lëp jlökoyo. ¿Eni ga shji kä potjwlëk pjlü kësbangyo sök Roma kjokyo 'li kong ga pjlüre?» le.

¹⁵ Kuya ga miyde ga löng wotjlík owa, nopga Sbö tjlökwo söga jlökoyo le, gueniyo wotjlík owa ba pjlúshko 'li dik. E kjishko ga tjëlë ba kong 'lok ga «¿Tja tjilimi ega? Dburwa kä potjwlëkklo 'li tek sözi bor kong kjwara, in wlo» le, ¹⁶ ga tek söra 'lok ba kong kjwara. Iya ga tjëlë ba kong ga «¿Domer jyäglo sök dburwa ëre go jü ë? ¿Ko tak pjang ëre go jü ë?»

«Kjwe pjlü kësbangyo sök Roma kjokyo 'li i» le 'lok ba kong.

¹⁷ Kuya ga tjëlë ba kong 'lok ga «Eni ga llëye pjlü i 'li, e twozi ber pjlü kong, gueniyo llëye Sbö i 'li, e twozi ber Sbö kong bakoe» le. Kuya 'lok ga beno löng yëy le erä.

No woshrozlong dbaryo

¹⁸ Saduceoga wotjlík ga no wolono ga woshre ame le. Eni ga eshko dbaryo ga saduceoga tek shrono löng Jesús shwoy kjlëbö ga tjëlë ba kong ga ¹⁹ «Tjlapga no pingga, kjibokwo tara Moisésdë beno pjang 'li tjëlë ga «Ëye wolono, wapga beno ba boy tjok llëm ga shinmo kjlarayo 'li orkwosmok ba boy beno sök 'li tjok, wa tjok wleni ga e ber shinmo 'li i wleni wlo.»†

²⁰ »Pjlara ga domerga löng doglo kjäk (7) epenga döe. Ba këguëyo orkwosmono, ga wolono, ga wapga beno llëme. ²¹⁻²² Eni kuzong ga ba lëng orkwosmono ba syä tjok, gueniyo wolono jek, ga wapga beno llëm bakoe. Ba lëmgä orkwosmono ba syä tjok kjlara kjlara eni bako, ga wolono uunkong, ga wapga beno ba boy tjok llëme. E irgo ga walë 'li to wolono bakoe. ²³ ¿Eni ga domerga doglo kjäk (7) 'li orkwosmono uunkong walë 'li tjok kuzong ga no woshrozlong

* **12:10-11** Salmo 118.22-23. † **12:19** Deuteronomio 25.5-6.

dbaryoshko ga walë li ber domerga kjone dey'li boy?»

²⁴ «¡Pjây diktong löng jlõe! Sbö tjlökwo tak pjang li miydëmi llëm, ba dbo kësbang li miydëmi llëm bakoe. ²⁵ No woshrozlong dbaryoshko ga ëye orkwosmok ame. Eshko ga nopga ber löng Sbö parkagaga kjok dogo so wleni shara. ²⁶ Pjây wotjlík ga no wolono ga woshre ame lëmi. Gueniyo ga dënashko ga kji sho pjë jong ri ri lishko ga llëye lara Sbörë Moisés kong li, e tara Moisésdë beno pjang kjibokwo go. Tjlë ga “Tja Abraham, Isaac, Jacob, e Sbö.”† ¿E lomirë llëmdo? ²⁷ E shinmoga Sbö llëme. E nopga löng sê li Sbö. Pjây diktong löng jlõe» le ba kong.

Kjok llgwekklo tjlwö kësbangyo

²⁸ Eshko ga domer shäng kjlara, e no pingga kjok llgwekklo tara Moisésdë li go. Jesús lano saduceoga tjok li kura, ga wotjlík ga Jesús omdboryono beke le. Eni ga tjlë ba kong ga «¿Kjok llgwekklo tjlwö kësbangyo li kjone dey?»

²⁹ «Tjlökwo tak pjang kjwara tjlë ga “Israel tjëyoga, tja tjlökwo kuziã. Tjlapga, e bi Sbö, e kjlaraso. ³⁰ Llëbo woydëpshko, llëbo woyotjlípshko, llëbo shäryëpshko, pja sök sê obishko ga Tjlapga, bop Sbö li woydos jlökoyo iyado.”§ Kjok llgwekklo tjlwö kësbangyo li e. ³¹ Kjok llgwekklo kjrina obi tjlwö ara. Tjlë ga “Pja opwoydë sorë ga bop kjlara, e woydos eni bakoe.”* Kjok llgwekklo tak pjang tjlwö ara, kjrining pjök ère kjinmo drete» le ba kong.

³² Kuya ga tjlë ba kong ga «Tjlapga no pingga, eni jlõe. Sbö, e kjlaraso, e pjlor kar go oblëyo dret, lëp shäng sorë li eni. ³³ Ga llëbo woydëyshko, llëbo woyotjlíyshko, llëbo shäryëyshko ga woyde ga Sbö, e woydëy jlökoyo iyado, e jlõe. Shji opwoydë sorë ga woyde ga bi kjlara, e woydëy eni bako, e jlö bakoe. Kjok llgwekklo kjrining pjök ère tjlwö ara, öng llë, dli llë twëy Sbö kong, suy öng sho sukklo kjing go wlo tjeng kës li kjinmo» le.

³⁴ Kuya ga wotjlík ga domer li tjlë shäng bëye le. Eni ga tjlë ba kong ga «Sbö ber bop pjluo wlo ga kjwe sira obi eröe» le.

Eshko dbaryo jek lëkong ga ëye wokjang llëbo kjakrokë ba kong wlo ame.

¿No pjluo iche le Sbörë li, e ë?

³⁵ Ga Jesús sök oba ping Sbö u zlong bäng wopro ga tjlë oba kong ga «Tjlapga no pinggaga kjok llgwekklo tara Moisésdë li go tjlë lok ga “No pjluo iche le Sbörë li, e David tjëyo tek ber ba irgo li” le. ¿Le lok eni ega? ³⁶ Pjlara ga David go Sbö Sëyashko ga no pjluo li kowara ba Tjlapgayo. Eshko ga David tjlë ga

»“Tjlapga tjlëno bor Tjlapgayo kong ga ‘Pja tek wlar ber sök bor orkwo këlëkong, äär jong bop moskwoga zanor pjir guing, eshko ga twër ber bop kong ichëp wlo’ ”le.†

³⁷ ¿Eni ga no pjluo li kowara Daviddë ba Tjlapgayo kuzong ga e ber ba tjëyo tek ber ba irgo li sorë?» le.‡ Llëye le Jesús dë shäng li, e kukoba ga beno löng woowa llëme.

No pinggaga kjok llgwekklo tara Moisésdë li go wlona Jesús dë

³⁸ Ga Jesús sök oba ping obi ga tjlë ba kong ga «¡Pjây sjëk, no pinggaga kjok llgwekklo tara Moisésdë go li tjok! Jëk löng doyono shwong kur may, tjlwö ara wleniyo go äe. Woyde lok ga bangkjreba llëbo soynezzlong shtoyo. ³⁹ Judíoga syö uyo roshko ga woyde lok ga löng sökklo pjlu goshko. Oba tön, iëshko ga woyde lok eni bakoe. ⁴⁰ Gueniyo syäpga llëbo döya lok ba shjiryo. E irgo ga syöshtë wop ara, “Nopga kjwera pjluë” lëba wlo le. E kjishko ga epga shdüya Sbörë ara anmoyö, oblë kjinmo» le.

Syã kjlara dburwa twono Sbö kong

⁴¹ E irgo ga Jesús sök Sbö u zlong bäng ga dbur bapkwö jong soy ba boksho kjwara, ga iya sök ga oba tjwe dbur ië jong ba bapkwö li roy. Ga nopga dbur ara wleniyo omië jong bayo arae. ⁴² E irgo ga syã song wleniyo shrono shäng kjlara eshko, ga dburwa iara kjwo pjök dëwa. Ba dburwa iara li, e tjlwö chira anmoyö wleniyo. ⁴³⁻⁴⁴ Iya Jesús dë ga ba oppinggaga rokara

‡ 12:26 Éxodo 3.6. § 12:30 Deuteronomio 6.4-5. * 12:31 Levítico 19.18. † 12:36 Salmo 110.1. ‡ 12:37 Eshko dbaryo ga ëye, nopga mite ba dorko kowe tjlapga llëme.

tek ba zlong bäng, ga tjlë ba kong ga «Nopga dbur ara wleniyo kjwe omiono ara wleni jlõe. Gueniyo kjwe ba worbo wleniyo iayde. Syä song wleniyo kjwera, ba dburwa tjeng sira li woydara ba llëbowa tjwlëkklo. Eni ëmdë ga twara Sbö kong drete. E kjishko ga lër bomi kong jlökoyo ga syä kjwe, dburwa iara sira tjwlö llëm wleni jlõe. Gueniyo Sbö kong ga tjwlö ara, llamo omiono lok kës wle kjinmo» le.

13

«Sbö u pjir ber drete» lara Jesúsde

¹ E irgo ga Jesús opshino jek Sbö u jong lishko dwayo, ba oppinggaga tjok. Eshko ga kjlara tjlë ba kong ga «Tjlapga no pingga, Sbö u ëre akyo lok këskëse. U lok ëre wolëso ïzong» le.

² Kuya ga tjlë ba kong ga «¿U lok këskës ëre ïp shängde? Llono ga ëreshko akkwo ëmdë ber tjeng ëng kjing go kwara llëme. Llëbo tjeng kës ëre pjir ber drete» le.

Kjok pjir dbaryo jyäglö

³ E irgo ga jem öötong löng Olivos dlupyo, Sbö u jong li bokshto, ga Jesús sirkeno sök eshko. Eshko ga Pedro, Santiago, Juan, Andrés, e tek shrono löng ba zlong bäng, tjlë lok ba kong dboshko wlo. Tjlë ga ⁴ «¿Llëye lëp shäng li, e shäryë llono? ¿E shäryë döro li jyäglö wen llë?»

⁵ «Pjây sjëk, pjây jyäpgwëba llëm wlo. ⁶ Eshko ga nopga wen tjwe ara, tjlë ga “No pjlyo ichara Sbörë shrono shäng li tja” le. E go ga oba jyäpgwe lok ara.

⁷ »Roy kumi ga oba ëngkwë kjok shto oblë arashko ga llëye bangkjre mi llëme. E shäryë eni kjluwe. Gueniyo eshko ga kjok pjir dbaryo li äätë llëm obi. ⁸ Tjeyoga oblë oblë ëngkwë lok ëng tjok. Nopga kjok shto oblë oblë so ëngkwë lok ëng tjok bakoe. Kjok shto oblë oblë goshko ga yo tjwe ara, pjli tjwe ara bakoe. Gueniyo llëbo wen tjwe owa anmoyö li soye llëbo kës ëre go kwë lä.

⁹ »Eshko ga pjây sjëke. Pjây twëba kjok llgwegaga kong, pjây shpoya lok no shpokklo go judioga syö uyo roshko wlo. Bor kjishko ga pjây iche lok äär löng no ichagaga bokshto, pjlyuga kës bokshto bakoe. Eshko ga llëbo ïnomi, kuromi li roy lëmi ba

kong, miyde lok wlo. ¹⁰ Kjok pjitë llëm obishko ga Sbö tjlökwo roy pjly äär tjëyo kjrina kjrina kong, kukoba wlo. ¹¹ Ga pjây shakoba, sökoba äär löng tjlapgaga kës bokshto ga pjây woydë llëm, “Llëye lër” lëmi llëme. Eshko ga pjây tjlëshko ga tjlökwo twe Sbörë bomi kong, lëmi wlo. E kjishko ga pjây woydë llëme. Eshko ga pjây li tjlëkdo llëme. Sbö Sëya li tjlëkdo bomi kjishko.

¹² »Nopga epenga dö ëng twë tjlapgaga kong, zröya lok wlo. Dataga, e ba wapga twë eni bakoe. Wapga iirkono ba data, ba mekë kong ga twe tjlapgaga kong, zröya wlo. ¹³ Pjây ïywa nopga uunkongdë shjiktëng bor kjishko. Gueniyo ga ëye mär bor go äär jong ba dbo go ga era där ber shäng pjly ïyado.

¹⁴ »Llëbo lër bomi kong miydëmi wlo. Llono ga llëbo wen owa anmoyö Sbö shto zrek li roshko. E kjishko ga shto li ber zrekteng ame, ga ëye äär eshko ame bakoe. Jekdo eshko ga pjây löng Judea kjokyo ga pjây tökzong jem dlup lëkong; ¹⁵ pjây löng bomi u dbo kjing sdok li kjing go ga pjây tökzong jek maling, pjây opzrëk jek bomi u roshko llëbo kjrë llëme; ¹⁶ pjây löng bomi kjokshko ga pjây jek bomi ushko iröng bomi shwong kop lëkong kjrë llëme. ¹⁷ E dbaryo ga walëga löng kjlaraso llëm, e song jlõe. Walëga kjwozirwa tjeng nä ië, e song jlö bakoe. ¹⁸ Rokozï Sbö kong ga pjây tök eni kjok owa dbaryo llëme. ¹⁹ E dbaryo ga llëbo wen nopga kong owa anmoyö. Llëbo eni, e ïkdaba tek kjok shäryara Sbörë dämärshko dwayo llëm, ga wen e kjoyo ame. ²⁰ Llëbo owa ëre ie Sbörë ber dbar ara llëm, ba nopga kjrara li woyde ara kjishko. Eni llëm kjwe ga ëye där ber sök së kjlara llëme.

²¹ »Eshko dbaryo ga no tjwe shäng tjlë ga “ïNo pjlyo ichara Sbörë li shäng na ïzäl” le, llëm ga tjlë ga “ïShäng kjwe!” le bomi kong, gueniyo jlö lëmi llëme. ²² Eshko ga nopga ara to löng tjlë ga “No pjlyo ichara Sbörë shrono shäng li, e tja” le. “Tja Sbö tjlökwo laga kjok ëre so” le. Gueniyo epga ichaga Sbörë llëme. Llëbo ïydëba llëm wleniyo shäryë lok ara. Llëbo jyäglö shäryë lok oblë oblë bakoe. Shäryë lok eni, oba ara jyäpgwe wlo, Sbö nopga kjrara li ëmdë jyäpgwe wlo le, gueniyo epga jyäpgwe ga äe. ²³ ïEshko ga

pjây sjêke! Llëye wen eshko li loror bomi kong pjir tjân.

No to tjer kjok dogo dwayo li tjwe iröng obi dbaryo

²⁴ »Llëbo owa ëre dbaryo irgo ga
»«Dlo ber pjang yët,
ga mok kâlâ të ame.

²⁵ Dbala lon ter kjok dogo dwayo,
ga kjopkwo ber dete erä.”

²⁶ »Eshko ga ikoba ga no to ter kjok dogo dwayo ëre ter tjwe pjäng sho roy, ga bor dbo kâlâ ikoba wëlle. ²⁷ Bor parkagaga kjok dogo so ichër bor nopga kjrara li wlokrë lok kjok kjwang jikong, kjok pjir äär kjone ga eshko, kjopkwo pjir äär kjone ga eshko bako, epga töya wlo.

²⁸ »Tja kuziä. Pjây pin, kyor ko higuera li go. Kyor kowo wen mite, korga wen tjaglënsko ga miydëmi e go ga lushko dbaryo äätoe. ²⁹ Eni ga llëbo kës ëre shäryë li imishko ga miydëmi e go ga no to ter kjok dogo dwayo ëre tjwe iröng obi dbaryo li ääto eni bakoe. ³⁰ Lër bomi kong jlökoyo ga nopga löng eerishko dbaryo kjone kjone wolontë llëm obishko ga llëye lër shäng bomi kong ëre shäryë uunkong. ³¹ Kjopkwo, kjok ëre, e pjir ber drete. Gueniyo bor tjlökwora ber pjang iyado.

³² »E dbaryo llono, kjok orë, ëye om-miydë llëme. Miydaga Sbö parkagaga kjok dogo sorë llëm, miydaga Sbö Wa ërerë llëm bakoe. Miydaga Data Sbörë eröe.

³³ E kjishko ga koshëmi löng sjëk iyado, e dbaryo wen äär llono miydëmi llëm kjishko.

³⁴ Tjlökwo lër bomi kong llëbo jyäglo go, shäryëmi eni wlo. Domer shäng kjlara u sogo. To opshik jek kjok shto oblë wlo ga ba parkagaga ie ber löng ba u li dë. Kjlara kjlara kong pak twe ber oblë oblëe. Ga tjlë u bäng daga li kong ga “iPja shäng sjêke!” le. ³⁵ Eni ga u sogo tjwe iröng llono miydëmi llëm, kjok ro zar kjwlëre, kjok rongde, kjörkö kjlunshkore, de kjok shräntore. E kjishko ga pjây löng sjëk iyado.

³⁶ U sogo li tjwe maling wleni ga woyde ga pjây wlëya löng pë wleni llëme. ³⁷ Llëye lër bomi kong li, e lër nopga uunkong kong, “iPjây löng sjêke!” le ba kong.

14

«¿Jesús, e shay, zröy wlo sorë ga pjlu?» lara ba wloyogarë

¹ Eshko ga Israel tjëyoga döktong tek Egipto kjokyo dwayo dbaryo shrëkklo, pjlung shosho suk pjir shäryak ba uukklo tjok llëm dbaryo kjwe dbar pjök obi. Eshkoshko ga syöshtaga kägäyoga, no pinggaga kjok ilgwekklo tara Moisésdë li go, e töno lok, ga tjlëno lok ëng kong ga «¿Jesús, e shay, zröy wlo sorë ga pjlu? Shay wlo ga jyöyotkëy. ² Gueniyo dbar shrëzlong dbaryo llëme. Llëm ga oba ara ga wlikëba äe» le.

Walë kjlara, poshtikklo tjwlö ara wleniyo tyara Jesús dlu kjing go

³ Jesús jek öötong shäng Betania kjokyo, Simón ushko. Dënashko ga Simón li poglo go swlo ara, sho an do jikong, gueniyo popto-noe. Jesús sök Simón ushkoshko ga walë shrono shäng kjlara, wloshko poshtikklo bapkwö tjwlö ara shäryak akkwö ko *alabastro** go, roshko poshtikklo lö pjlebë tjwlö ara wleniyo. Eshko ga söra jek Jesús sök ië lishko, ga ba bapkwö li dlora, ga poshtikklo li tyara ba dlu kjing go. ⁴ Iya no kjone kjone tjeng eshko lirë ga iirkë jong, tjlë lok ëng kong ga «¿Kjwe zäya kjweni ega? ⁵ Soynena kjwe ga dburyo shaya bayo domer parkë dbargwo sak dbäw pjloglo mya (300) äska wleni, oba song wleniyo kjimtoklo wlo dey» le. Ga walë li wlona lok ara.

⁶ Eni ga Jesús tjlë ba kong ga «iWëyë! ¿Walë kjwe läywëmi kjweni egaro? Llëye shäryara bor kong ëre beno pjluë. ⁷ Oba song wleniyo löng bomi tjok iyado, ga kjimtëmi, woydëmi llono ga eshko. Gueniyo tjara ber shäng bomi tjok iyado llëme. ⁸ Llëye shärye bor kong ga pjlu li, e shäryayde bor kong. Poshtikklo li tyara bor doyo go, ëre bor poshäryayde, tja iëba ber buk sakshko wlo. ⁹ Lër bomi kong jlökoyo ga kjok kjwang jikong kjone pogo ga Sbö tjlökwö roy pjlu lëbashko ga llëye shäryara walë kjwerë bor kong ëre woyoshrëba, ga roy lëba bakoe» le.

* **14:3** Alabastro, e ak pjublún wleni, ga poshtikklo bapkwö shäryëba e go.

«Jesús twër ba wloyoga kong» lara Judasdë

¹⁰ Jesús oppinggaga doglo sak kjwara kjingsho pjök (12) kjlara ko Judas Iscariote. E öör shäng syöshtaga kägäyoga ïk, Jesús soyneya, twe ba kong lok wlo le. ¹¹ Kuya lok ga beno löng wopjlú, ga tjlä lok ba kong jlökoyo ga «Enira pja potjwlënwa» le.

Eshko jek lëkong ga beno shäng wotjlik ga «¿Jesús twër ba kong sorë ga pjlu?» le.

Jesús iono ba oppinggaga tjok

¹² E irgo ga pjlung shosho suk pjir shäryak ba uukklo tjok llëm dbaryo li öötonge. E dbaryo ga öng wlëp ushko so llgwoklë zröya, sho suya, Israel tjëyoga döktong tek Egipto kjokyo dwayo dbaryo shrëkklo. Eshko ga ba oppinggaga tjlä ba kong ga «¿Israel tjëyoga döktong tek Egipto kjokyo dwayo dbaryo shrëkklo li, e dliyo shäryërwa kjone ga pjlu?» le.

¹³ Kuya ga tjlä ba oppinggaga do pjök kong ga «Pjäy nom jek u lok arashko. Eshko ga domer wlëmi shäng kjlara, di bapkwö sök jong kjwara, roshko di. Pjäy jek ba irgo. ¹⁴ Ìmi ga opzrëk jek u roy ga pjäy tjlä u sogo kong ga “Tjlapga no pingga tjlä ga ¿Israel tjëyoga döktong tek Egipto kjokyo dwayo dbaryo shrëkklo li, e dliyo uër bor oppinggaga tjok li kjëryö kjone?” le” lëmi ba kong eni. ¹⁵ Eni ga pjäy kong, kjër pïya jong kjomo kjwara kësbang, poshäryak pjire. Llëye uëy wlo li shäryëmi pjir ber tjeng bäm go eshko» le.

¹⁶ Eni ga ba oppinggaga do pjök li to jek öötong löng u lok arashko ga llëye lara Jesúsdë ba kong li wlëna tjeng eshko uunkong eni. E irgo ga dbar shrëkklo li dliyo poshäryara lok.

¹⁷ Öötong kjok shkë ga Jesús öötong shäng eshko, ba oppinggaga doglo sak kjwara kjingsho pjök (12) li tjok. ¹⁸ Löng ië wopro ga Jesús tjlä ba kong ga «Lër bomi kong jlökoyo ga pjäy löng ië bor tjok kjlara, tja soyneya, twe oba kong» le.

¹⁹ Kuya lok ga beno löng woydë arae. Ga kjlara kjlara tjlä Jesús kong ga «¿Tja llëm llëmdo?» le.

† 14:27 Zacarías 13.7.

²⁰ Kuya ga tjlä ba kong ga «Pjäy doglo sak kjwara kjingsho pjök (12) kjlara. Eye sök bor tjok, ba pjlung shosho suk pjir pöya sök bor tjok ioklo kjwaraso roy ga bor soynege li e. ²¹ No to ter kjok dogo dwayo ëre wolon, tak pjang Sbö tjläkwo go sorë li eni. Gueniyo bor soynege, era song jlöe. Weno llëm kjwe ga pjlu ba kong dey» le.

²² Löng ië wopro ga pjlung shosho suk pjir kjrara Jesúsdë kjwara, ga tjlä Sbö kong ga «Tjawa kong dli tworop ëre. Tjawa ber wopjlú bop tjok e kjishko» le. E irgo ga pjlung shosho li tora, twara sira sira ba oppinggaga kong, ga tjlä ba kong lok ga «Kjrozi, ëre bor sho wleni» le.

²³ E irgo ga di ioklo kjrara kjwara, roy kjillgwo bo dyo dbo ara, ga tjlä Sbö kong ga «Tjawa kong kjillgwo bo dyo tworop ëre. Tjawa ber wopjlú bop tjok e kjishko» le. E irgo ga twara ba oppinggaga kjlara kjlara kong, ga iara lok sira sira uunkong. ²⁴ Ga Jesús tjlä ba kong lok ga «Ère bor srëng wleni. E go ga tjläkwo twara Sbörë, beno ïyado wlo li, e shärye. Bor srëng li kwon, nopga ara kong. ²⁵ Gueniyo lër bomi kong jlökoyo ga kjillgwo bo dyo iër ame, äär jong Sbö ber no pjluo dbaryoshko jä. Eshko ga iër obi» le.

«Pjäy tjeng uunkong ëre, tja rayëmi pjire» lara Jesúsdë ba oppinggaga kong

²⁶ E irgo ga tono lok pjlara Sbö kong, ga to jem lok Olivos dlupyo. ²⁷ Öötong löng eshko ga Jesús tjlä ba kong ga «Sbö tjläkwo tak pjang eni:

»“Öng daga li zrör,
ga öng wlëp ushko so tjeng li shdär ber
kjloro erä.”†

Eni ga pjäy tjeng uunkong ëre, tja rayëmi pjire. ²⁸ Gueniyo ga tja wolono, ga tja woshrara Sbörë iröng obishko ga tja äär Galilea kjokyo bomi bäm go. Pjäy kosher shäng eshko» le.

²⁹ Kuya Pedrorë ga tjlä ba kong ga «Llamora, pja rayara uunkong pjir ëmdë ga tjara, pja rayër llëme» le.

³⁰ Kuya ga tjlä ba kong ga «Lër bop kong jlökoyo ga pjesit kjok shränto ga kjörkö kjluntë pjloglo pjök llëm obishko ga “Jesús,

e ë miydër llëme" lorop oba kong pjloglo mya tjän» le.

³¹ Gueniyo kuya ga tjlë ba kong obi ga «Eni llëme. Tja zrökoba jek bop tjok ëmdë ga "Jesús, e ë miydër llëme" lër ë kong llëme» le.

Ba oppinggaga llamo li omilono e kjoyo bakoe.

Jesús syöshtono Getsemaní kjokyo

³² E irgo ga jek öötong löng Getsemaní kjokyo. Eshko ga Jesús tjlë ba oppinggaga kong ga «Tja to syöshtë Sbö kong wopro ga pjây wlar ber tjeng na» le.

³³ Eni ga jek syöshtë lishko ga ba oppinggaga tjeng li söra jek ba tjok doglo mya, Pedro, Santiago, Juan. Jek löngshko ga Jesús wosong, woydë ara ba pjlushko. ³⁴ Ga tjlë ba kong lok ga «Tja woydë ara bor pjlushko. Kur ga tja wolon kjoyoe. Pjây ber tjeng na, ga pjây sjëke» le.

³⁵ Eni ga opkwono jek këgo sit, ga kjök tonono sök, kujono bokdo kjlay klung go, ga rokara Sbö kong ga llëbo wen owa ba kong llëm wlo, ³⁶ tjlë ga «Abba,† Data, llëye shäryëp woydë li shäryëp ga pjluë. Rokër bop kong sira ga llëbo wen owa dörö li, e tjwe bor kong llëm kjwe dey. Woydër eni, gueniyo ga e laga tjarë llëme. E laga ber pjarë» le.

³⁷ E irgo ga tek shrono shäng ba oppinggaga doglo mya beno tjeng lishko ga wlëna bë tjeng pëe. Eni ga tjlë Pedro kong ga «Simón, ¿pja buk përe? ¿Pja sök së wop sira ga äre?» le. ³⁸ Ga tjlë mya jikong li kong ga «Pjây pë llëm, pjây syöshtos dey. Eni ga pjây tjlïya Äreshko ga pjây kjimte Sbörë, llëbo owa shäryëmi llëm wlo. Pjây llëbo pjlu shäryë woydë jlö, gueniyo pjây womae» le.

³⁹ E irgo ga jek syöshtë obi. Ga tjlëno jek obi, lara bäm go sorë li eni. ⁴⁰ Syöshtono pjir ga tek shrono shäng iröng obi ba oppinggaga beno tjeng lishko, ga wlëna bë tjeng pë obi, bokkwo llir woydë ëng go poywörë kjishko. Eni ga to dboryara lok llëme.

⁴¹ E irgo go ga öör pjlara obi. Shrono shäng iröng pjloglo mya go ga tjlë ba oppinggaga kong ga «¿Pjây löng pë, woshtë obire? ¿Kjweni ga bue! No to ter kjok

dogo dwayo ëre twëba ber tjeng nopga owa wloshko li dbaryo öötonge. Ízïa. ⁴² Bor soynega kjwe tek shäng tjän. Pjây kojözong. Shji to ëng dowlëk ba tjok» le.

Jesús shara ba wloyogarë

⁴³ Jesús tjlëydë pjité llëm obishko ga ba oppinggaga doglo sak kjwara kjingsho pjök (12) kjlara ko Judas, e shrono shäng eshko. Nopga shrono löng träk llëm ba tjok, kjone kjone wloshko dröng, kjone kjone wloshko wlëng no shpökklo. Epga ichaga syöshtaga kägäyoga, no pinggaga kjok llgwekklo tara Moisésdë li go, judío tjlapgaga kjok llgwega wleniyorë. ⁴⁴ Lunashko ga llgwera Judasdë nopga li kong pjir tjän, Jesús, e ë miyde lok wlo. Tjlëno ba kong ga «Ími ga ëye lö shir§ ga domer li e. E shami, ga sömi, dëmi yötso» lara eni.

⁴⁵ Eni ga Judas jek öötong shäng Jesús zlong bäng ga tjlë ba kong ga «¿Miga, Tjlapga no pingga!» le ba kong, ga lö shira. ⁴⁶ Eni ga shakza lok pjä erä.

⁴⁷ Eshko ga nopga löng Jesús zlong bäng kjlara dröng shino kjwangna, ga syöshtaga kësbangyo li parkaga kwomgwo zakza tas jer lon pjik buk töshko erä.

⁴⁸ Eshko ga Jesús tjlë nopga li kong ga «¿Pjây tjwe bor shak dröng tjok, wlëng no shpökklo tjok kjweni ega? ¿Tja shamishko ga tja ëngkjwë bomi tjok lëmiro? ⁴⁹ Tja öör shäng oba ping ara, Sbö u zlong bäng, pjây löng lishko. ¿Tja sharomi eshko llëm egaro? Gueniyo ëre shäryë jüni, Sbö tjlökwo tak pjang li ber jlökoyo wlo» le.

⁵⁰ Eshko ga ba oppinggaga Jesús rayono uunkong, ga töktong to lok ey dwayo. ⁵¹ Eshko ga dwlas jek shäng kjlara ba irgo, taywono kjingoklo pjluublün wleniyo go döe. Íya nopga jek tjeng Jesús söga lirë ga shakza lok pjä le, ⁵² miga shara lok uriso, beno löng ba shwong li shayde erä. Eni ga opdöno jek wles, ba shwong lira beno tjeng nopga li wloshko erä. Ey ga töktong jek shäng kjlop drete.

Jesús söra ba öötong shäng Judío Kjok Llgwegaga Këskësyo bokshtö

† 14:36 Arameo tjlökwo abba, e datawa loklo. § 14:44 Lö shik lanyo, e tak pjang Génesis 27.26 go.

53-54 E irgo ga Jesús söra lok to jongya syöshtaga kësbangyo sök lishko. Pedro jek shäng kä kjwaraso kä kjwaraso ba irgo. Öötong löng eshko ga opzrëno jek u li roshko, ga Pedro beno sök iökkok, u bongkjako, Sbö u dagaga löng li tjok.

Syöshtaga kägäyoga, judío tjlapgaga kjok llgwega wleniyo, no pinggaga kjok llgwekklo tara Moisésdë li go, e töno tjeng uunkong u li roshko tjän. 55-56 Syöshtaga kägäyoga, Judío Kjok Llgwegaga Këskësyu uunkong, Jesús zröya lok woydë. E kjishko ga nopga rokara ara töno tjeng lishko, Jesús rotë wlo. Eshko ga nopga kojono ara, Jesús rotë wlo, gueniyo ba jyöyotkayde lok eröe. Kjlara kjlara tjläno oblë oblë erä. E kjishko ga Jesús rotoklo wlo wlëna lok llëme. 57 E irgo ga domerga kojono oblë, ga Jesús jyöyotkara jek obi. Tjlë ga 58 «Kjwe kurorwa, tjlä ga “Sbö u ëre shäryak norë, e shdör dret, ga äär dbargwo mya ga shäryër kjwara obi shäryak norë llëme” le eni» le. 59 Gueniyo epga tjläno bekllëm, tjläno lok oblë oblë erä.

60 Eni ga syöshtaga kësbangyo li kojono nopga töno tjeng li bokshto, ga tjlä Jesús kong ga «Pja rote löng ara. ¿Dboryëp llëmdë?» le. 61 Kuya ga beno shäng kjinge. Dboryara llëme. Eni ga syöshtaga kësbangyo li tjlä ba kong ga «¿No pjluo ichara Sbörë shrono shäng li, e pjare? ¿Sbö poshrërwa li, pja ba Ware?» le.

62 Kuya ga tjlä ga «Ëng, e tja. Sbö, llëye shärye woydë li shärye ga pjluë. Ga llono ga no to ter kjok dogo dwayo ëre ïmi sök ba orkwo këlëkong, tja ïmi ter tjwe kjok dogo pjäng sho tjrëko bakoe» le.

63 Kuya syöshtaga kësbangyo lirë ga ba shwong dwlëkza tjä tjä iirdë. Tjlë ga «¿Rota wläy obi llëno? 64 ¿Domer kjwe shäng Sbö läywë owa, ber tjwlo llëm wlo le! E kuromi pjir tjän. ¿Kumi ga sorë?» le.

Kuya nopga töno tjeng uunkong lirë ga tjlä ga «¿Kjwe zrökkol!» le.

65 Eshko ga kjone kjone, Jesús go tröng twara lok, bokkwo go shwomzrëng kjrochara lok tuke. Eni ga yokza lok pjök pjök, ga tjlä ba kong ga «Pja yoga ërë los borwa kong» le. E irgo ga Sbö u dagaga omsöno, ga shpokza lok pjök pjök erä.

«Jesús, e ë miydër llëme» lara Pedrorë

66 E wopro ga Pedro sök kjoko, u bongkjako. Eshko ga kjoglo shäng kjlara, syöshtaga kësbangyo parkaga wleniyo. 67 Ìya ga Pedro sök iökkok. Ga ìya yötso robyë wëlëshko ga tjlä ba kong ga «¿Nopga jëk löng Jesús, Nazaret so tjok li kjlarayo pja llëmdo?»

68 «¿Jyö! E ë miydër llëme. Llëye lëp shäng li miydër llëm bakoe» le ba kong. Ga jek öötong shäng kjër pjlor kalëkong. Eshko ga kjörkö sök kjwara, ga kjluno pjlara.

69 Eshko ga ìya kjoglo lirë jek obi ga tjlä nopga tjeng li kong ga «Kjwe ëmdë ga ba kjlarayo» le.

70 Kuya Pedrorë ga tjlä nopga li kong ga «¿Jyö!» le obi.

E irgo ga nopga tjeng eshko li tjlä ba kong ga «¿Pja Galilea so llëmdo? E kjishko ga miydërwa pjlu ga pja ba kjlarayo» le.

71 Kuya ga tjlä ba kong ga «¿Jyö! Lër bomi kong jlökoyo ga domer lëmi löng li, e ë miydër llëme. Eni llëm ga rokër Sbö kong ga tja shdüya» le.

72 Jekdo eshko ga kjörkö li kjluno jek pjlara obi, öötong pjloglo pjök. Eshko ga woyoshre Pedrorë kjlay ga Jesús tjläno ba kong ga «Kjörkö kjluntë pjloglo pjök llëm obishko ga “Jesús, e ë miydër llëme” lorop oba kong pjloglo mya tjän» lara. Eni ga woroyë ga ä, ga slatonge.

15

Jesús söra Pilato bokshto

1 Wëshko kjok shröng ga syöshtaga kägäyoga, judío tjlapgaga kjok llgwega wleniyo, no pinggaga kjok llgwekklo tara Moisésdë li go, e töno lok Judío Kjok Llgwegaga Këskësyu uunkong tjok, llëye shärye lok Jesús tjok li llgwega lok ba tjok wlo. Lanyotkara lok pjir ga Jesús orkwo pjirra, ga söra, twara Pilato kong.

2 Öötong löng ba bokshto ga Pilato tjlä Jesús kong ga «¿Judío pjluo li pjare?»

«Lëp sök om go liro» le ba kong.

3 Eshko ga Jesús rotara syöshtaga kägäyogarë, llëbo ara kjishko. 4 E kjishko ga Pilato tjlä Jesús kong ga «Tja kuzong. Pja rote löng ara. ¿Dboryëp llëmdë?» le.

⁵ Gueniyo dboryara llëme. E kjishko ga woyotjlïya Pilatorë beno sök arae.

Jesús ichara Pilatorë, zrökoba wlo

⁶ Äär lu pjlobi go ga Israel tjëyoga döktong tek Egipto kjokyo dwayo dbaryo shrëkkïoshko ga nopga bängzak tjeng no shdüžlong uyo roshko li, enido ga raye Pilatorë kjlara. Rokëba ba kong ë ga e rayayde. ⁷ Eshko ga domer bängzak shäng no shdüžlong uyo roshko kjlara ko Barrabás. Dënashko ga ba pjlu, e woyde llëme. E kjishko ga ëng tōno oblë tjok kjlōbō, ga ëngkjwono lok pjlu li nopga tjok, ga nopga zrōra lok. E kjishko ga bängzak shäng eshko, no zrōga oblë li tjok. ⁸ Eni ga nopga shrono lōng ara ga tjlē Pilato kong ga «Rokërwa bop kong sira ga nopga bängzak tjeng no shdüžlong uyo roshko li rayos kjlara borwa kong, shäryëp enido sorë ga eni» le.

⁹ Kuya ga tjlē nopga li kong ga «¿Woydëmi ga judío pjluo lëmi li dötë bomi kongde?» le. ¹⁰ Miydara pjlu ga Jesús woydëba ara kjishko ga ymoyotke syōshtaga kägäyogarë ara, ga söra lok ba kong e kjishko. ¹¹ Gueniyo ga nopga tjeng eshko li poshduna syōshtaga kägäyogarë arae. Tjlë lok ba kong ga «Rokozī ba kong ga Barrabás, e döyde bi kong dey» le ba kong. Ga rokara lok eni.

¹² Eni ga Pilato tjlē nopga li kong ga «¿Eni ga llëye woydëmi ga shäryër judío pjluo lëmi li kong?» le.

¹³ Kuya lok ga tjlēno dbo go, tjlē ga «¿Zrös pjang kjlös go!»

¹⁴ «¿Llë kjïy? Llëbo owa shäryara li lozī bor kong» le ba kong.

Gueniyo ga nopga öö le, tjlē jek obi ga «¿Zrös pjang kjlös go!» le.

¹⁵ Eni ga woydara Pilatorë ga nopga ber lōng wopjlú ba tjok wlo kuzong ga Barrabás, e shira, ga rayarae. E irgo ga Jesúsda twara ëngkjwagaga kong, shpoya lok no shpokklo go wlo, zrōya lok pjang kjlös go wlo bakoe.

¹⁶ Eni ga söra lok öötong shäng Pilato u bongkjako. Shto eshko, e kowëba *pretorio*. Ga ëngkjwagaga tōno tjeng uunkong eshko. ¹⁷ Eshko ga kong shwong wlëna lok kara pjlopaga shwong wleniyo ko dingding shwëshwë, ga pjuna lok ba do go. Ga shkō sho ywara lok kjrina, beno pjlu dlu ioklo wleni, ga iara lok ba dlu go. ¹⁸ Eni ga tjlē lok dbo go ga «¿Judío pjluo, pja pjlu, pja tjwlō arae!» le lok ba kong, joywe lok wlo. ¹⁹ Eshko ga shpokza lok ara kjorkung go ba kashko, go trōng tjwara lok bakoe. E irgo ga kjök tono ba zlong bäng, poshrëya lōng wleni, miga ba joywayde lok erä.

²⁰ Joywara lok pjir ga ba shwong pjang ba do go ko dingding shwëshwë li skwara lok, ga ba shwong baïya li pjuna lok jek irōng obi. E irgo ga söra lok to, zrōya lok pjang kjlös go wlo.

Jesús zröraba pjang kjlös go

²¹ Jek lōng irbo bäng go ga domer tek shäng kjlara ko Simón, e Cirene so. E wapga domerga do pjök ko Alejandro, Rufo. Simón li tek shäng kjloy dwayoshko ga ïya ëngkjwagaga jek lōng lirë ga ichara lok dbo go Jesús kjlös li sök.

²² Ga Jesús söra lok jem öötong lōng kjokyo ko Gólgota. (E «No Kā Dboglo dlupyo» loklo.) ²³ Eshko ga kjillgwo bo dyo dbo ara ropsrära lok dwlo lö pjlēblë* tjok. Ga pina lok Jesús kong ie wlo, gueniyo iara llëme.

²⁴⁻²⁶ Öötong dlo wenzong ga löra lok pjang kjlös go. Ga Jesús lök pjang lishko, kjibokwo iak pjang kwara, e zrōya lok llë kjïy miydëba wlo. Kjibokwo tak pjang li tjlē ga «Domer ëre, e judío pjluo.» E irgo ga ëngkjwagaga tjeng li tjöto lok llëbo jyäglo go, Jesús shwong li ber ë kong ïya lok wlo.†

²⁷⁻²⁸ Jesús löra lokshko ga lūgwangga löra lok do pjök lok kjlös go bakoe. Kjlara pjang or këlë, kjlara pjang or mlë, kjlösyo dboy dboy.‡

²⁹ Eshko ga nopga jek lōng Jesús lök pjangshko li kã wikza tjã tjã, joywe lok wlo.

* **15:23** Dwlo lö pjlēblë le li, e twaraba nopga lök lok kjlös go li kong, bang kuga ara llëm wlo. † **15:24-26** Löyde lok pjang kjlös go llëm obishko ga ba shwong skwara lok pjire. ‡ **15:27-28** Tek dënashko ga kjibokwo ëre jyã shiraba oblë oblë ara. Ga kjone kjone tjlē ga «Kjlara pjang or këlëkong, kjlara pjang or mlëkong, kjlösyo dboy dboy. «Domer kjwe llëbo owa shäryaga» laraba ara.»

Ga läywe löng owa bakoe. Tjlë ga «¿Pja Sbö u shdök ber dret, ga äär dbargwo mya ga shäryëp ber ba shtoshko iröng obi lorop ga pja oto? ³⁰ Pja opdös om go, pja ter oplös töshko kjlös kjwe go dwayo» le ba kong eni.

³¹ Syöshtaga kägäyoga, no pinggaga kjok llgwekklo tara Moisésdë li go, e omläywono lok eni bakoe. Tjlë lok ëng kong ga «Oba oblëra döra, gueniyo opdök om go ga äe.

³² No pjluvo ichara Sbörë shrono shäng li, Israel tjëyo pjluvo li, e pjang om go. Tjawa mär ba go wlo ga woyde ga oplong om go jer töshko kjlös kjwe go dwayo. Eni ga ïnwa, ga jlöe lërwa bakoe» le. Nopga do pjök lök lok kjlös go Jesús pjlor kar kar ëmdë ga omläywë lok eni bakoe.

Jesús wolono pjang kjlös go

³³ Öötong dlo dluw ga kjok ro zoktong kjok kjwang jikong beno yët erä. Benoni äär jong dlo pjö lë wleni. ³⁴ Dlo öötong eni ga Jesús tjläno dbo go, tjlä ga «Eloi, Eloi, ¿lama sabactani?» le. (E «Bor Sbö, bor Sbö, ¿tja rayorop jüni ega?» loklo.)

³⁵ Kuya nopga tjeng eshko lirë ga tjlä ëng kong ga «Kjwe kuzong. Sbö tjläkwo laga tek dënashko so Elías, e rokyade pjang» le.

³⁶ Eshko ga domer shäng kjlara jek tji tji, ga llëbo lluklluk di shak ara wleniyo kjrara kjwara, pöra kjillgwo bo dyo shpoä go, kjrochara kjor dbo go, ga poyona, shuya Jesúsde wlo. E irgo ga tjlä nopga tjeng eshko li kong ga «Wëyë. Elías tjwe ba long kjlös kjwe go dwayore ïy» le.

³⁷ E irgo ga ay le Jesúsde dbo go, ga wolonoe. ³⁸ Sbö u roshko ga shwong kësbang iak pjang eshko li dwlëtong aas ter kjomo dwayo äär jong töshko, beno kjring pjök.

³⁹ Jesús lök pjang kjlös go li boksho ga ëngkjwagaga löng li kägäyo shäng eshko. Jesús wolono sorë li ïya ga tjlä ga «Shinmo lök pjang kjlös go kjwe, e Sbö Wa jlöe» le.

⁴⁰⁻⁴¹ Eshko ga walëga tjeng kjlöbö, kjupäshko ga öötong löng Jerusalén kjokyo Jesús tjok. Eshko ga llëye shäryëba Jesús kong li ïya tjeng pjola sit. E tjrëko tjeng doglo mya, kjlara ko María Magdala so, kjlara ko Salomé, kjlara ko María. María li, e Santiago mite li mekë, José mekë bakoe. Jesús jëk shäng Galilea kjokyo obishko

ga epga jëktong löng ba tjok, ga kjimtara lok dawe. Walëga oblë omshäryono eni eshko bako, ga to tek ba tjok, shrono löng Jerusalén kjokyo bebi.

Jesús doyo jnena Joséré

⁴² Jesús wolono lishko ga poshäryozlong dbaryo li ey. Eshko ga woshtozlong dbaryo li dloyo ääto, kjok sëng tjän. ⁴³ Eshko ga domer shäng kjlara ko José. E Arimatea so, Judío Kjok llgwegaga Këskësyo kjlarayo, tjwlö ara wleniyo. Sbö ber no pjluvo dbaryo li koshe sök bakoe. E opyono wokjang, jek öötong shäng Pilato shwoy, ga Jesús doyo rokara ba kong, jneya wlo.

⁴⁴ Kuya Pilatorë ga beno sök wotjlik ga Jesús, e wolono maling jlöre le. Eni ga ëngkjwaga kägäyo li rokara tek ba shwoy, ga tjlä ba kong ga «¿Jesús wolono tjände?»

⁴⁵ «Ëng, wolono tjän» le ba kong. Eni ga José ichara Pilatorë Jesús doyo pjang li kjrë, jneya buk sakshko wlo.

⁴⁶ Eni ga José shwong tjwlëno kara ko pjublün, pjlu wleniyo, ga jek öötong shäng shinmo lök pjang kjlös go lishko. Eshko ga doyo li lona ter töshko, popgara shwong li go, ga söra jek öötong sakshko. Eshko ga iara pjlebgwo kak jong guëmkwota roshko, ga ak kësbang dira beno jong ba u bäng bäng go, bängzaya wlo.

⁴⁷ María Magdala so, María José mekë, Jesús doyo li iak buk kjone, e ïya beno löng eshko.

16

Jesús woshrono iröng obi

¹ Woshtozlong dbaryo pjitong, öötong kjok shkë ga walëga doglo mya ko María Magdala so, María Santiago mekë, Salomé, poshtikklo lö pjleblë tjwlëna lok Jesús doyo li poshtiya lok wlo le. ² Wëshko kjok shröng sondëshko ga jek lok jongya jong sakshko, Jesús doyo iak buk lishko. ³ Jek löng irboshko ga tjlä lok ëng kong ga «¿Ak jong ba sak bängzakklo li kjaga ërë bi kong dani?» le. ⁴ Öötong löng eshko ga ak kësbang li wlëna lok dik beno jong pjlebgwo li sor go.

⁵ Eni ga opzrëno jek pjlebgwo li roy, ga ïya or këlëkong ga domer sök kjlara mite jä,

shwong ko p̄lublún, kur maye. Ga beno lōng sēya llēme.

⁶ Eshko ga domer sōk eshko li tjlē ba kong'lok ga «Llēye bangkjrēmi llēme. Jesús, Nazaret so li zrōraba pjang kjlōs go, ga wolonoe. Pjāy tek lōng ēre ba doyo wlēga. Gueniyo buk na llēme. ¡E woshrono irōng obi! ¡Iak buk li shtoyo kjwe īzīa! ¡Bukde īzīa! ⁷ Īnōmi ga pjāy nom tjlē Pedro, Jesús oppinggaga llamo li kong ga “Jesús jek Galilea kjokyo bomi bām go. Īmi eshko, lara bomi kong sorē li eni” lēmi ba kong eni» le.

⁸ Eshko ga sēya llēm kjīshko ga walēga tōktong to lok ey dwayo, jek zron jonge. Llēye īna li bangkjrara lok ara kuzong ga llēye lara ē kong llēme.

*Jesús weno María Magdala so kong**

⁹ Jesús woshrono irōng obi li, e dbaryo sondē. E dbaryo kjok shrōng ga Jesús weno shāng María Magdala so kong bām go. Walē, e dēnashko ga goshko Ā sēya doglo kjāk (7), ga ichara Jesúsde to drete. ¹⁰⁻¹¹ Jesús weno ba kong irgo ga walē li jek ōōtong shāng nopga jēktong Jesús tjok lōng lishko, ga wlēya ga lōng woydē, slar ara. Eshko ga tjlē ba kong ga «¡Jesús woshrono shāng sē obi, ga oppino shāng bor kong!» le. Gueniyo kuya lok ga tjlōkwo kjre lok llēme.

Jesús weno ba oppinggaga do pjök kong

¹² E irgo ga Jesús oppinggaga do pjök jek jek lōng irbo bāng goshko ga Jesús weno shāng ba kong eshko. Dāmār ga Jesús weno María Magdala so kong sorē ga weno shāng ba kong lok e kjoyo llēm, īya lok ga oblē shara. ¹³ Jesús weno ba kong irgo ga jek irōng ba pjeyoga llamo lōng lishko. Ōōtong lōng eshko ga llēye īna li lara lok ba kong pjire. Gueniyo kuya lok ga tjlōkwo kjre lok llēme.

Jesús weno ba oppinggaga doglo sak kjwara kjingsho kjlara (11) li kong

¹⁴ E irgo ga Jesús oppinggaga doglo sak kjwara kjingsho kjlara (11) li lōng iēshko ga Jesús weno shāng ba kong eshko. Ga epga wlona ara. Epga mār ba go jlōkoyo llēme. E īnaba shāng sē li roy kura, gueniyo jlō lara

lok llēm bakoe. Epga wlona ara e kjīshko. ¹⁵ E irgo ga tjlē ba kong lok ga «Pjāy jongya kjok kjwang jīkong, ga Sbō tjlōkwo roy pjlú lēmi nopga uunkong kong. ¹⁶ Ēye tjlōkwo pjlú li kjrono, ga wono jer di roshko ga dōya Sbörē. Gueniyo ēye omkjrono llēm ga e shdungko. ¹⁷ Tjlōkwo pjlú kjraga li kong ga dbo twe Sbörē, ga llēbo jyāglo shārye eni: Ā sēyaga iche oba goshko dwayo bor ko go; tjlē tjlōkwo tjaglēn; ¹⁸ dgur shaya or goshko, dwlo bi zrōkklo ieshko ga llēye shāryē ba kong llēme; orkwo ie swlopga kjing goshko ga poptē eshko bakoe» le.

Jesús to jem kjok dogo

¹⁹ Tjlapga Jesús tjlēno ba kong pjir ga sōra Sbörē to jem kjok dogo, ga ōōtong sirkeno beno sōk ba orkwo kēlēkong. ²⁰ E irgo ga Jesús oppinggaga jēktong to kjok shto oblē oblē, Sbō tjlōkwo roy pjlú lē oba kong. Jek lōng lishko ga kjimte Tjlapga Jesúsde arae. Ga dbo twara ba kong, llēbo jyāglo shārye lok ara wlo, tjlōkwo le lok li, e jlōe woy-otjlīkoba wlo.

* **16:8** Tek dēnashko ga kjibokwo ēre jyā shiraba oblē oblē ara. Ga Marcos 16.9-20 wen pjang kjibokwo kēguē anmoyō li go llēme.

Evangelio según Lucas Jesucristo roy pjlú ëre, e jyã tara Lucasdë Kjibokwo ëre sorë

Domer shäng kjlara ko Lucas. E no dwlomnega. Woyotjlikoba ga Lucas, e judío llëm wleniyo. E jëktong shäng parkë ba kjlara Pablo tjok, tak pjang Colosenses 4.14 go, Filemón 24 go, 2 Timoteo 4.11 go sorë li eni. Domer shäng kjlara obi ko Teófilo. Woyotjlikoba ga e Roma so, domer tjwlo ara wleniyo bakoe.

Kjibokwo ëre tara Lucasdë ba kjlara Teófilo kong, Jesús roy li miyde pjlú wlo. Jesús öör kjok ëre kjing go judíoga döga, nopga judío llëm wleniyo döga, e tara ba kong. E öör, Data Sbö li miyde nopga uunkongdë wlo, e tara ba kong bakoe.

1-4 Miga, Tjlapga Teófilo.

Llëbo shäryara Sbörë bi tjrëko li, e tër bop kong, miydëp wlo. Tja omïno llëm, gueniyo nopga omïno ara ba bokkwo go, ba soyožlong tek lëkong. Epga beno löng ba roy laga. Ga roy le lok li kuya lok ga kjone kjone tjlä ga «E jyã tÿ, llëye inaba li ber wëllë wlo» le. Ga jyã tara lok beno bi kong. Ba jyã tagaga li kjlëböso, ga tjläkwo tara lok li beno bi kong kjibokwo oblë oblë go. Tjara omtë eni bakoe. Jesús roy kurorshko ga tja wotjlino ga «¿E sorëro?» loror, «Tja omkjakrokë ba miydagaga kong» loror bakoe. Ga jakrokror shäng yötso, eeri ga öötong luyo kop arae. E kjishko ga tja wotjlino ga e jyã tër ber bop kong beke. Miydëp e go wlo ga llëbo pinaba bop kong li, e jlöe.

«Chida buk döro kjlara ko Juan» le Tjlapga parkaga kjok dogo so kjlararë

5 Tjlapga Herodes sök Judea so pjluyoshko ga tjlapga sök kjlara syöshtaga Sbö kong nopga kjishko wleniyo ko Zacarías, e Abías tjëyo. Ba boy ko Elisabet, e Aarón tjëyo bakoe. 6 Epga pjök li pjlo bek Sbö bokso, ba tjläkwo köle lok iyado. 7 Epga wapga llëm, Elisabet kjrong kjishko. Eshko ga epga öötong tjlabla tjän.

8 Dbar kjwara ga Zacarías tjëyoga parkë Sbö kong ba u roy wlo dbaryo li öötonge. 9 E ba sdëkwo kjishko ga jyã shira lok, ga lono Zacarías kong, opzrëk jek Sbö u roshko, llëbo lö pjläblë suya eshko wlo. 10 Eni ga opzrëno jek öötong shäng ba llëbo lö pjläblë li suk. E wopro ga nopga tjeng kjoko kës li beno tjeng syöshtë Sbö kong.

11 Eshko ga këm kjër roshko ga Tjlapga parkaga kjok dogo so weno shäng Zacarías kong kjlara, shäng llëbo lö pjläblë sukklo jong lishko e sor go, or këlëkong. 12 Iya ga beno shäng sëya llëm erä.

13 Eshko ga Tjlapga parkaga li tjlä ba kong ga «Zacarías, llëye bangkjрэp llëme. Llëye rokorop Sbö kong bop syö go li, e kura, ga shärye bop kong. E kjishko ga llëye bangkjрэp llëme. Llono ga bop boy, e wa buk kjlara domer. Bukshko ga koiëp Juan. 14 Eshko ga pja ber wopjlú, woowa llëme. Nopga ara ber löng wopjlú eshko bakoe. 15 Bop wa, e ber kësbang Sbö bokso. Kjillgwo bo dyo ie wlo llëm, ää dbo ara ie wlo llëm bakoe. Buk llëm obishko ga ba go Sbö Sëya tjwe ber kësbang ba tjok.

16 »Ba kjishko ga Israel tjëyoga ara wotjlík owa wleniyo, e tjwe Tjlapga, ba Sbö li kolë iröng obi. 17 Sbö Sëya ber ba tjok kësbang, beno kësbang tjlapga tek dënashko so Elías tjok dik. Ga e jek shäng Tjlapga bäm go. Eshko ga dataga ie ber wotjlík pjlú ba wapga kong obi, nopga Sbö bangkjрэp llëm wleniyo, e ie ber ba tjläkwo kolë. Eni ga nopga poshärye, Tjlapga wlokjрэp wlo» le.

18 Kuya ga tjlä ba kong ga «Tja tjlabla, bor boy, e tjlabla bakoe. ¿Tjläkwo lëp shäng li, e jlöre miydër sorë?»

19 «Tja Gabriel. Tja parkë Sbö kong ba bokshto. Tja ichara lan bop tjok, chida li roy pjlú söga bop kong. 20 Ga tja tjläkwo kjrorop llëm kuzong ga pja ber shäng tjlä llëm äär jong tjläkwo loror bop kong li shäryono eni pjir guing» le ba kong.

21 E wopro ga nopga beno löng Zacarías koshë kjoko li wotjlík lok arae. «¿Shäng wop ara oto lëba? ¿Opshik Sbö u kjwe roy dwayo maling llëm ega?» le ëng kong eni. 22 Eshko ga opshinoshko ga tjlä ga äe. Eni ga miydara lok ga llëbo ino yoshko këm kjër

roshko. Tjlë ga ä e kjishko. Beno shäng tjlë or goshko erä.

²³ Ga ba pak shäryë Sbö kong ba u roy wlo dbaryo li pjitongshko ga to iröng obi ba ushko. ²⁴ E irgo ga ba boy beno shäng kjlaraso llëme. Beno sök ba ushko, opshino llëm öötong moglo shkëng (5). Wotjlik ga ²⁵ «Tja wapga llëm kjishko ga tja kong wa twe Tjlapgarë bor kong, tja wa tjokshko ga tja lëba ame wlo» le.

«Jesús buk döröe» le Sbö parkaga kjok dogo sorë

²⁶⁻²⁷ Kjoglo shäng kjlara ko María. E sök Nazaret kjokyo, e Galilea kjokyo obi. Domer miydoydë llëm obi, gueniyo tjlokwo twono José kong, orkwosmok ba tjok wlo le. José, e David tjëyo. Elisabet shäng kjlaraso llëm moglo tjershko (6) ga ba parkaga kjok dogo so ko Gabriel li ichara Sbörë María ik. ²⁸ Eni ga Sbö parkaga li tjwe shäng ba shwoy ga tjlë ba kong ga «Miga, María. Pja woyde Tjlapgarë ara. Ba kong ga pja tjwlö ara. E shäng bop tjok» le.

²⁹ Kuya ga woyotjliya beno sök ara. «¿Tjlokwo le shäng eni bor kong ega?» le ba pjlúshko.

³⁰ Eshko ga Sbö parkaga li tjlë ba kong ga «María, llëye bangkjrëp llëme. Sbö ber shäng wopjlú bop tjok. ³¹ Pja ber shäng kjlaraso llëme. Pja wa buk kjlara domer. Bukshko ga koiëp Jesús. ³² E ber tjwlö kësbang. E kowëba Sbö Tjwlö Kësbangyo li Wa. E ie Sbö Tjwlö Kësbangyorë ber shäng Israel tjëyo pjluyo, ba pjeyo tek dënashko so David i dik, ³³ ber Israel tjëyo pjluyo iyado wlo. E ber pjlú dbaryo li, e pjir llëme» le.

³⁴ Kuya ga tjlë ga «¿Tja wa tjok sorë? Tja domer miydoydë llëm obi.»

³⁵ «Bop go Sbö Sëya tjwe ber kësbang bop tjok, ga pja kjingue Sbö Tjwlö Kësbangyo dbo lirë. Eshko ga pja ber shäng kjlaraso llëm, laga Sbörë eni. E kjishko ga chida buk li, e iak beno buk dboy Sbö kong, e kowëba Sbö Wa bakoe. ³⁶ Lër bop kong kjrina obi ga bop pjeyo Elisabet, e tjlabla tjan ëmdë ga wa buk kjlara döröe. Läywëba ga e wapga llëm wleniyo laraba. Gueniyo shäng kjlaraso llëm moglo tjer (6) tjan. ³⁷ Llëye shärye Sbörë ga ä wlo drete» le ba kong.

³⁸ Kuya ga tjlë ba kong ga «Jölö. Tja ichaga Tjlapgarë. Eni ga llëye lorop li, e miydaga ber Sbörë» le.

E irgo ga Sbö parkaga li toe.

María öör Elisabet ik

³⁹⁻⁴⁰ E irgo ga María to jek maling Elisabet ik. Elisabet sök Judea kjokyo dlup shwo lëkong. E sök eshko ba lanma Zacarías tjok. María öötong shäng eshko, opzrëno jek ba u roshko ga «Miga» le Elisabet kong.

⁴¹ Kuya chida buk Elisabet roshko lirë ga wiktong jlökoyo. Ga ba mekë go Sbö Sëya shrono beno kësbang ba tjok. ⁴² E kjishko ga tjlëno dbo go, tjlë ga «María, pja kjimtara Sbörë ara, walëga uunkong kjinmo, bop chira kjimtara ara bakoe. ⁴³ Bor Tjlapga mekë li pja. Tjara tjwlö llëme. ¿Tja ip tjwe llë kjydo? ⁴⁴ Bop ybö kur ga chida li wiktong jekdo bor bö roshko, wopjlú kjishko. ⁴⁵ Llëye lara Tjlapgarë bop kong li tjlokwo kjröröp. E kjishko ga pja ber wopjlú» le ba kong.

⁴⁶ Kuya ga tjlë ga «Tja bor Tjlapga poshrëk arae.

⁴⁷ Tja wopjlú Sbö tjok, e bor döga.

⁴⁸⁻⁴⁹ Tja ba parkaga, tja tjwlö llëm wleniyo, gueniyo ga tja ina, tja miydara.

Llëbo shäryara Sbö Kjangyo lirë bor kong kësrange.

E kjishko ga eeri jek lëkong ga tja roy shdär nopga uunkong kong.

«Walë kjwe kjimtara Sbörë kësbang jlöe» le iyado.

E ko Eröe. E bishiya dik llëme.

⁵⁰ Pja songe le ba bangkjruga uunkong kong iyadoe.

⁵¹ Llëbo kësbang shärye iyado, e dbo ara kjishko.

Nopga opposhrëk ä wleniyo, opyë woydë ber kësbang li,

e shdöra kjloroe.

⁵² Pjlupga këskes wleniyo, e lona beno tjwlö ame.

Nopga wlëp wleniyo, e poyona beno këske.

⁵³ Nopga pjli ara wleniyo kong, llëye woyde li, e twara ba kong pjire.

Nopga tjeng llëbo ara wleniyo, e ichara jek or rorëe.

⁵⁴ Shji Israel tjëyoga ber löng ba parkaga.

Shji kjimtara.

Shji songe le ÿyado.

⁵⁵ Lara eni jlökoyo bi pjeyoga tek dënashko so kong, Abraham kong bako, ga shäryara eni» le.

⁵⁶ Ga María beno sök Elisabet tjok ba ushko moglo mya dik. E irgo ga tek shrono shäng iröng obi ba ushko.

Juan No Waga bukshko dbaryo

⁵⁷ Elisabet dbaryo öötongshko ga wa buk kjlara domer. ⁵⁸ Eshko ga ba mekë beno wopjlúe. Roy kura nopga tjeng ba zlong bäng li, ba pjeyogarë, ga beno löng wopjlú ba tjok eshko bakoe. Miydara lok ga llëbo shäryara Tjlapgarë pjlu ba kong.

⁵⁹ Öötong dbargwo kjwongshko (8) ga chida li söra lok, doyo jyã te wlo. «Koiëy Zacarías, ba data li ko» lara nopga löng lirë, ⁶⁰ gueniyo ga ba mekë tjle ga «Eni llëme. E ko Juan» le.

⁶¹ Kuya lok ga tjle ba kong ga «¿Eni ega? Pja pjeyo ko eni drete» le. ⁶² Ga tjleño lok chida data li kong or goshko, koie ber llë miyde lok wlo. ⁶³ Eshko ga ba data kjorkwang rokono kjwangna, llëbo jyã të e go wlo. Twara lok ba kong ga jyã tara ga «E ko ber Juan» le. ÿya nopga uunkong lirë ga beno löng yëy le erä. ⁶⁴ Jekdo eshko ga chida data li tjleño jek obi, ga Sbö poshrëra arae.

⁶⁵ Kuya lok ga yëy le uunkong lirë. Ga llëbo shäryono li, e lanyotkëba ara Judea kjokyo dlup shwo lekong kjwang jlkong.

⁶⁶ Kuya nopga löng eshko lirë ga beno löng wotjlík ara uunkong. Tjle ëng kong ga «Jlökoyo ga Tjlapga shäng chida li tjok. ¿E kjishko ga e ber llë shäryë?» le lok eni.

Tjlapga poshrëra Zacaríasdë

⁶⁷ Eshko ga Zacarías go Sbö Sëya shrono beno kësbang ba tjok, ga tjlokwo lara Sbö Sëyarë ba kong. Kuya ga lara jekdo eshko obi. Tjle ga

⁶⁸⁻⁶⁹ «Tjlapga, e poshrëy ara.

Shji Israel tjëyo Sbö li e.

E shrono, shji kjimte wlo, shji döya wlo bakoe.

Bi döga ichara kjlara bi kong, e kësbang,

e ba parkaga tek dënashko so David li tjëyo.

E poshrëy träk llëm e kjishko.

⁷⁰ Tek dënashko ga tjlokwo twara beno bi kong,

lak ba tjlokwo lagagarë drete.

Tak pjang eni:

⁷¹ «Tja tjwe ber bomi döga, bomi wloyoga wloshko dwayo,

bomi woydaga llëm li wloshko dwayo bakoe.

⁷² Pjây songe lër ÿyado.

Bor tjlokwo tworor bomi kong beno ÿyado wlo li woyojer llëme.»

⁷³ Tjlokwo lara bi tjlapga Abraham kong jlökoyo li beno jong eni.

⁷⁴⁻⁷⁵ Shji döya bi wloyoga wloshko dwayo.

Eni ga llëye bangkjërë llëm, dbar kjwobi go, shji löng së obishko ga ba tjlokwo li söy ga pjlu, pjlo bek, owa llëme.

⁷⁶⁻⁷⁷ Ga pja, bor wa,

pja jek Tjlapga tjwe li bäm goshko, irbo poshärëp shäng ba kong wleni.

E kjishko ga pja kowëba Sbö Tjwlö Kësbangyo tjlokwo laga.

Ba tjlokwo lorop ba nopga kong li go ga miyde lok ga owa pjang ba go li löna Sbörë beno dret,

ga döra llëbo owa shärye löng li dbo dorko dwayo,

shdüya Sbörë ame wlo.

Lörop ba kong li, e irbo poshärëp shäng ba kong wleni.

⁷⁸⁻⁷⁹ Bi Sbö, shji woyde ara, shji songe le ÿyado.

Miyde ga shji tjeng kjok ro sï roy wleni,

shji wolon li, e bangkjërë arae.

Eni kuzong ga bi kong bi döga iche tjwe kjlara kjok dogo dwayo,

kälä shjiy dlo wleni,

dba, e ie ber bi kong tjaqlën wleni.

Dlo li kälä të shjiy shji löng lishko,

shji ber tjeng kjok ro sï roy ame wlo,

shji wolon li, e bangkjërë ame wlo bakoe.

Irbo pjlu li, e pïya bi kong, shji ber löng wlëp wlo» le.

⁸⁰ Ga chida li kun jem, ga ba wotjlík pjlu li kun jem bakoe. Öötong kësbangshko ga öötong sök kjok dogro no llëmshko, äär jong

ba dbar opping Israel tjëyoga kong, Sbö tjlökwo roy le ba kong wlo li öötong guing.

2

Jesucristo bukshko dbaryo

¹ Chida li buk chirawa obishko ga pjlü kësbangyo sök Roma kjokyo li ko Augusto. Dbar kjwara ga ba parkagaga ichara jek ko kjrë kjok kjwang jikong, nopga tjeng kjlobi miyde wlo. ² E bäm goshko ga ko kjayde eni llëm, kjre eshko jä. Kjreshko ga Cirenio parkë sök Siria so ichaga. ³ Eshko ga nopga uunkong jek jongya ba tjlapgaga tek dënashko so li kjokshko iröng obi, ko twë ba ko kjrägaga kong wlo.

⁴ Eshkoshko ga José sök Nazaret kjokyo, e Galilea kjokyo obi. Eni ga José opshino jek ey dwayo, to jek shäng Judea kjokyo, ga öötong shäng Belén kjokyo, David weno buk lishko. To shäng eshko, David, e ba tjlapga tek dënashko so kjishko. ⁵ Dënashko ga tjlökwo twono María kong, orkwosmok ba tjok wlo le, gueniyo eshkoshko ga orkwosmoydë ba tjok llëm obi. Eni ga jek shäng ko twëshko ga María jek shäng ba tjok bakoe. Eshko ga María wloshko tjeng döröe. ⁶ Löng Belén kjokyo wopro ga María chida bukshko dbaryo li öötonge. ⁷ Ga wloshko wa buk kjlara domer, ba wa bäm iyo. Ga popgara shwong chida popgoklo wleniyo go, ga iara beno buk öng dli ioklo bapkwö kjing go, öng tjeng lishko. Söya jek no pozlong uyo roy ga ä, shtoyo dret kjishko.

Sbö parkagaga kjok dogo so weno löng öng dagaga kong

⁸ Eshko soshko ga öng wlëp ushko so dagaga löng kjlöbö, ber tjeng ba öng li dë ba kjokshko. Shkë ga ⁹ Tjlapga parkaga kjok dogo so weno shäng kjlara ba kong eshko, Tjlapga dbo kälä tono lletlet pjribri löng lishko. İya lok ga bangkjre lok ara. ¹⁰ Gueniyo Tjlapga parkaga li tjlä ba kong ga «Llëye bangkjre mi llëme. Tja tjwe shäng llëbo roy pjlü söga bomi kong. Kuromi ga pjây ie ber löng wopjlü träk llëme. Kuromi ga pjây ber wopjlü li, e ber nopga uunkong

kong bakoe. ¹¹ Lunashko ga David kjokshko ga chida buk kjlara. Chida li, e bomi döga. No pjluyo ichara Sbörë shrono buk li e. E ber bomi pjluyo bakoe. ¹² Chida li miydëmi wëlle wlo ga wlëmi ga popgak iak buk öng dli ioklo bapkwö kjing go» le.

¹³ Jekdo eshko ga Sbö parkagaga kjok dogo so weno tjeng ara obi ba kjlara li sor go. Ga Sbö poshrëra lok ara, tjlä ga

¹⁴ «Kjok dogo ga Sbö, e poshrëya lok träk llëme.

“Pja kësbanqe” le lok ba kong.

Kjok ëre kjing go ga nopga woyde Sbörë ara li, e ber löng wopjlü ëng tjok» le.

¹⁵ E irgo ga Sbö parkagaga li to jem lok kjok dogo iröng obi. E irgo ga öng dagaga li tjlä lok ëng kong ga «Llëbo roy ichara Tjlapgarë bi kong. Eni ga shji to ik Belén kjokyo» le. ¹⁶ Eni ga jek lok shëstëng, ga tjwe löng ga chida li wlëna bë buk öng dli ioklo bapkwö kjing go. María, José, e wlëna löng eshko bakoe.

¹⁷ Chida li İna pjir ga llëye lara Sbö parkagarë ba kong li roy shdöra lok nopga uunkong kong. ¹⁸ Kuya lok ga beno löng wotjlik arae. ¹⁹ Gueniyo Mariara omkuno, ga beno sök kjing erä. Woyojeja llëm, söya tjeng ba pjlúshko erä.

²⁰ Ga öng dagaga İira to iröng obi, ba öng iara beno tjeng lishko. Llëye lara Sbö parkagarë ba kong li İna lok, kura lok pjire. E kjishko ga Sbö poshrëra lok ara, tjlä ga «Sbö, pja kësbanqe» le lok eni.

Chida Jesús söra ba mekë, ba datarë Sbö u zlong bäng

²¹ Öötong dbargwo kjwongshko (8) ga chida li doyo jyä tara pjire. Eshko ga koiara Jesús, ko li İara Sbö parkagarë María kong, e shäng kjlaraso llëm li llëm obishko.

²²⁻²³ Ga sopono, dbar tak pjang kjok llgwekklo tara Moisésdë li go sorë ga eni.

Tjlapga tjlökwo tak pjang eni: «Wapga domerga bäm İyo, e kje ber tjeng dboy Tjlapga kong.»* E kjishko ga chida li söra ba mekë, ba datarë jek Jerusalén kjokyo, kje ber shäng dboy Tjlapga kong wlo.

²⁴ Tjlapga tjlökwo tak pjang eni: «Dunggwo

* 2:22-23 Éxodo 13.2, 12.

kjring pjök, dunggwo kjwo kësks wleniyo, llëm ga dunggwo kjwo chilawa wleniyo twe Tjlapga kong kjwo pjök.»[†] E kjishko ga Tjlapga sengglo li shäryara eni.

²⁵ E dbaryoshko ga domer sök kjlara Jerusalén kjokyo ko Simeón. E domer pjlo bek, Sbö poshrëya shäng ara, Israel tjëyoga döga dbaryo li koshe sök ÿyado, e goshko Sbö Sëya bakoe. ²⁶ Pjlara ga Sbö Sëya tjlä ba kong ga «Pja wolon llëm, no pjluoyo iche le Sbörë li ñnop om go guing» le.

²⁷ Jesús söra ba mekë, ba datarë jek Sbö u zlong bäng, llëye tak pjang kjok llgwekklo tara Moisésdë go li shärye eni wlo dbaryoshko ga Simeón ichara Sbö Sëyarë jek eshko ba koshë. Öötong löngshko ga ²⁸ chida li ñna, ga kjrara ba wloshko, ga Sbö poshrëra ara, tjlä ga

²⁹⁻³² «Borwa pjluoyo ëre ichorop, ÿya tjëyoga löng kës lirë wlo.

Ëre ber iök shjiy wleni,
nopga judío llëm wleniyo kong.

Bop tjëyo Israel,
e poshrëkoba ara ba kjishko.

Tjlapga, tja bop parkaga.

Llëye lorop bor kong jlökoyo li,
e shäryorop eeri.

Borwa döga ëre
ñnor bor bokkwo go.

E kjishko ga tja shinmotkë wopjlú ga pjlué»
le.

³³ Lanyotke Simeóndë shäng eni li kuya ba mekë, ba datarë ga beno löng wotjlik arae. ³⁴ E irgo ga tjlokwo lara Simeóndë beno pjlu ba kong lok. Ga tjlä chida mekë María li kong ga «Israel tjëyoga kong ga chida ëre, e ber shäng no kjone kjone longga, ber tjwlö ame wlo, no kjone kjone poyongga, ber tjwlö ara wlo bakoe. E ber shäng llëbo jyäglo ichara Sbörë wleni, ga läywëba owa ara, ³⁵ oba wotjlik sorë ba pjlushko li ñgöy wëlä wlo. Gueniyo llono ga ba kjishko ga pja ber woydë ara, pja shorkera söglorë wleni» le.

³⁶ Eshko walë shäng kjlara ko Ana, e Sbö tjlokwo laga. Ba data ko Fanuel, e Aser tjëyo. Ana, e tjlablae. Mite obishko ga orkwosmono, ga beno sök ba lanma tjok

lu pjloglo kjäk (7). ³⁷ E irgo ga ba lanma shinmotkono, ga beno sök syä. Eshko ga öötong sök lu pjloglo sak kjwong kjingsho pkëng (84). Beno sök Sbö u zlong bäng Sbö poshrëk shkë dba, opshik llaw llëme. Syöshtë Sbö kong ara, ga ië llëm Sbö kong dbar kop ara bakoe.

³⁸ Eshko ga tek shrono shäng chida buk li zlong bäng. ÿya ga beno shäng wopjlúe. Ga tjlä ga «Sbö, chida ëre ichorop borwa pjluoyo. E kjishko ga tja wopjlú bop tjok» le. Eshko Jerusalén kjokyo ga nopga tjeng ara ba pjluoyo tjwe dbaryo li koshë. Ga chida li roy lara ba kong pjire.

³⁹ Tjlokwo tak pjang Tjlapga kjok llgwekklo go shärye wlo li shäryara lok pjirshko ga chida li söra José, Maríarë to jek iröng obi Galilea kjokyo, ga öötong löng ba kjokshko Nazaret kjokyo. ⁴⁰ Eshko ga Jesús kun jem, beno dbo ara, kjok miydë ara bakoe. Ga kjimte Sbörë arae.

Kjwozir Jesús sök Sbö u zlong bäng nopga kjok miydë tjok

⁴¹ Lu pjlobi go ga ba data, ba mekë, e jek lok Jerusalén kjokyo, Israel tjëyoga döktong tek Egipto kjokyo dwayo dbaryo shrëk wlo. ⁴² Ga Jesús öötong lu pjloglo sak kjwara kjingsho pjökshko (12) ga jek dbar li shrëk ba tjok bebi, sgara judiogarë sorë ga eni. ⁴³⁻⁴⁴ Dbar li shrëra lok pjir ga ba data, ba mekë, e tek löng iröng obi, ga nopga jek löng ara ba tjok. Jesús lira tek shäng ba tjokdo lara lok, miga llëm, beno shäng Jerusalén kjokyo. Jëktong lok dbar kjwarashko ga wlëya lok ba pjeyoga tjrëko, ⁴⁵ gueniyo wlëna llëme. Eni ga sano jek iröng obi Jerusalén kjokyo, wlëya lok eshko wlo.

⁴⁶ Kjöshko ga wlëna lok bë sök Sbö u zlong bäng, no pinggaga kjok llgwekklo tara Moisésdë go li tjrëko. E sök ba tjlokwo le lok li kuk, ga omkjakrokë jong bakoe. ⁴⁷ Kuya nopga löng lirë lok ga Jesús kjok miydë ara, llëbo jakroke kjöme li dboryara pjlué. E kjishko ga yëy le lok erä.

⁴⁸ ÿya ba mekë, ba datarë äär eshko ga ba wa sök nopga li tjrëko ga yëy le erä. Eshko ga ba mekë tjlä ba kong ga «Jesús, ðpja opshäryë borwa kong kjweni ega? Tja, bop

[†] 2:24 Levítico 12.8.

data, tjawa to löng bop wlëk. Tjawa woydë ara bop kjishko» le.

⁴⁹ Kuya ga tjlë ba kong ga «¿Tja wlëmi löng ega? ¿Tja sök bor Data ushko, e miydëmi llëmdo?» le. ⁵⁰ Gueniyo tjlökwo lara li llë loklo miydara lok llëme.

⁵¹ E irgo ga tek shrono shäng iröng obi ba tjok ba ushko Nazaret kjokyo. Ga kuno sök ba mekë, ba data tjok. Llëye lara lok ba kong kës li söya eni. Ba mekëra, llëye shäryara li woyojeya llëm, söya tjeng ba pjlushko erä.

⁵² Ga Jesús kun jeme. Ba kjok miydë li kun jem bakoe. «Jesús kjwe pjluë» le Sbörë, le nopgarë eni bakoe.

3

Juan No Waga shäng kjok dogro no llëmshko

¹ Tiberio sök pjlu kësbangyo öötong lu pjloglo sak kjwara kjingsho shkëngshko (15) ga Poncio Pilato sök Judea so ichaga, Herodes sök Galilea so pjluo, ba shjiy Felipe sök Iturea so pjluo, Traconite so pjluo bako, Lisantias sök Abilene so pjluo, ² Anás, Caifás, e löng syöshtaga Sbö kong nopga kjishko kësksyo.

Eshkoshko ga Juan, Zacarías wa li sök kjok dogro no llëmshko. Eshko ga tjlökwo lara Sbörë Juan kong, le oba kong wlo. ³ Eni ga to jek shäng kjok buk kës Jordán diyo sor go, tjlë oba kong ga «Llëbo owa shäryëmi löng li, e owa jlöe lozï, ga rayozï, ga pjäy wër jer di roshko. Shäryoromi eni ga owa pjang bomi go li löya Sbörë ber drete» le.

⁴ Shäryono eni, tara Sbö tjlökwo laga tek dënashko so Isaíasdë sorë li eni. Tjlëno beno eni:

«Kjok dogro no llëmshko ga ëbo tjlë shäng dbo go ga

“Irbo poshäryozi Tjlapga tjwe li kong.
Shäryozi ber beke.

⁵ Dipkwo uunkong li,
e klungyo dlingko, kjing ber bek wlo.
Dlup kësks, chilawa li,
e löngko, kjing ber bek wlo.

Irbo sjöng li,
e llgwekko, ber pjlo bek wlo.
Irbo pjlebgwoyo ara li,

e kjingako, ber kjing bek wlo bakoe.

⁶ Ga no pjluo iche Sbörë no döya wlo li,
e ïya nopga tjeng kjok kjwang jikong
lirë» le.»*

⁷ Eni ga nopga tjwe jong Juan shwoy ara, we jer di roshko wlo. Ga Juan tjlë ba kong ga «¿Pjäy so dgur kjoyoe! ¿Nopga owa shdüzlong dbaryo dörö lishko ga pjäy där laga ërë bomi kongdo? ⁸ Pjäy jëk pjlo beke. Miydëba e go ga llëbo owa shäryëmi löng li, e owa jlöe loromi, ga rayoromi jlökoyo. Lër bomi kong ga akkwo ëre ëmdë shärye Sbörë ber Abraham tjëyoga ga pjluë. E kjishko ga “Tjawa Abraham tjëyoga kjishko ga tjawa shdüya Sbörë llëme” lëmi llëme. ⁹ “Zër e” le Sbörë shäng. Kfor botjyë pjlu llëm wleniyo tjeng kës li ze jek tas, dbuya iök roy, suya wlo» le.

¹⁰ Kuya lok ga tjlë ba kong ga «¿Eni ga llëye shäryërwa?»

¹¹ «Ëye shwong ko pjök ga twe kara ëye shwong llëm li kong, ëye dli tjok ga shdüya, twe ëye dli llëm li kong» le ba kong.

¹² Nopga dbur töngga Roma so kong li shrono löng eshko, we wlo bakoe. Epga tjlë ba kong ga «Tjlapga no pingga, ¿llëye shäryërwa?»

¹³ «Pjäy ichara bomi kägäyorë dbur töng bayo kjöme li, e shimirë erö, shimi e kjinmo llëme» le ba kong.

¹⁴ Engkjwagaga löng eshko li tjlë ba kong ga «¿Tjawa orwë llong?»

«Llëye dömi oblë shjiryo llëme. Llëye dömi dbo go llëm, jyöyotkëmi i llëm bakoe. Pjäy tjwlëkoba kjöme ga pjäy ber löng wlëp ba tjok» le ba kong.

¹⁵ Eshko ga nopga beno löng wopjlu an-moyö, ga wotjlik lok ga «¿No pjluo ichara Sbörë shrono shäng li, e Juan kjwe lëpde?» le.

¹⁶ E kjishko ga Juan tjlë ba kong ga «Pjäy wër shäng di goshko. Gueniyo no tjwe bor irgo kjlara. Bek wlo ga tja ba drepkwota dök wlo llëm, e tjwlö ara bor kjinmo an-moyö kjishko.† Era, pjäy we iök go, ga pjäy go Sbö Sëya iche tjwe ber kësbang bomi tjok. ¹⁷ Tjwe kjwlë tjok, dwla pjloyong wlo wleni. Dwla pokeshko ga dwla bo töya ber

* **3:6** Isaías 40.3-5. † **3:16** Drepkwota döga lanyo, e tak pjang Mateo 3.11 go.

tjeng ba bapkwo roy. Gueniyo ba kasho lira suya iök roy. Iök li pjë jong ri ri ñyado, sjer llême» le. ¹⁸ Eni ga nopga poshduna Juandë tjlökwo oblë oblë go ara, ga Sbö tjlökwo roy pjlu lara ba kong bakoe.

¹⁹ Eshkoshko ga Pjlu Herodes, ba shjiy boy li kjrara beno sök ba boy. Llëbo owa shäryara oblë ara bakoe. E kjishko ga wlona Juandë ara. ²⁰ Gueniyo Juan kolara llëm, llëbo owa shäryara jek këgong, Juan iara beno shäng no shdüzlong uyo roshko.

Jesús wara Juandë

²¹ Iayde shäng no shdüzlong uyo roy llëm obishko ga Juan shäng oba wë ara. Pjlara ga Jesús jek öötong shäng eshko, ga wara Juandë jer di roshko. Wara pjir ga Jesús shäng syöshtë Sbö kong wopro ga kjok dogo roshwino beno oojong erä, ²² ga Sbö Sëya to ter kjok dogo dwayo so dunggwo kjoyo, ga opyono sök ba go, ikoba ga wëlle. Eshko ga ybö kuraba ter kjok dogo dwayo, tjlä ga «Bor wa li pja. Pja woydër ara. Tja wopjlu bop tjok» le.

Jesús data, kjokë, tjlapgaga tek dëna dwayo

²³ Ga Jesús lu pjloglo sak myashko (30) ga ba pak soyarae.

Jesús, e José wa lëba.

José, e Elí wa.

²⁴ Elí, e Matat wa.

Matat, e Leví wa.

Leví, e Melquí wa.

Melquí, e Jana wa.

Jana, e José wa.

²⁵ José, e Matatías wa.

Matatías, e Amós wa.

Amós, e Nahúm wa.

Nahúm, e Esli wa.

Esli, e Nagai wa.

²⁶ Nagai, e Maat wa.

Maat, e Matatías wa.

Matatías, e Semei wa.

Semei, e José wa.

José, e Judá wa.

²⁷ Judá, e Joanán wa.

Joanán, e Resa wa.

Resa, e Zorobabel wa.

Zorobabel, e Salatiel wa.

Salatiel, e Neri wa.

²⁸ Neri, e Melquí wa.

Melquí, e Adi wa.

Adi, e Cosam wa.

Cosam, e Elmodam wa.

Elmodam, e Er wa.

²⁹ Er, e Josué wa.

Josué, e Eliézer wa.

Eliézer, e Jorim wa.

Jorim, e Matat wa.

³⁰ Matat, e Leví wa.

Leví, e Simeón wa.

Simeón, e Judá wa.

Judá, e José wa.

José, e Jonán wa.

Jonán, e Eliaquim wa.

³¹ Eliaquim, e Melea wa.

Melea, e Mainán wa.

Mainán, e Matata wa.

Matata, e Natán wa.

³² Natán, e David wa.

David, e Isaí wa.

Isaí, e Obed wa.

Obed, e Booz wa.

Booz, e Salmón wa.

Salmón, e Naasón wa.

³³ Naasón, e Aminadab wa.

Aminadab, e Aram wa.

Aram, e Esrom wa.

Esrom, e Fares wa.

Fares, e Judá wa.

³⁴ Judá, e Jacob wa.

Jacob, e Isaac wa.

Isaac, e Abraham wa.

Abraham, e Taré wa.

Taré, e Najor wa.

³⁵ Najor, e Serug wa.

Serug, e Ragau wa.

Ragau, e Péleg wa.

Péleg, e Heber wa.

Heber, e Selaj wa.

³⁶ Selaj, e Cainán wa.

Cainán, e Arfaxad wa.

Arfaxad, e Sem wa.

Sem, e Noé wa.

Noé, e Lamec wa.

³⁷ Lamec, e Matusalén wa.

Matusalén, e Enoc wa.

Enoc, e Jared wa.

Jared, e Malalel wa.

Malalel, e Cainán wa.

³⁸ Cainán, e Enós wa.

Enós, e Set wa.

Set, e Adán wa.

Adán, e Sbö wa.

4

Jesús tjlina Äre, llëbo owa shäryë wlo le

¹ Eshko ga Jesús go Sbö Sëya jlökoyo. Eni ga tjwe iröng Jordán diyo dwayoshko ga söra Sbö Sëyarë jek öötong shäng kjok dogro no llëmshko. ² Eshko ga tjlina Äre shäng dbargwo sak pkëng (40), llëbo owa shäryë wlo le. Dbar eshko ga Jesús iono llëme. E irgo ga pjli jonge.

³ Eni ga Ä tjlë ba kong ga «Pja Sbö Wa jlökoyo ga akkwo ëre posgos ber pjlung shosho suk pjir, uëp wlo» le.

⁴ Kuya ga tjlë ba kong ga «Sbö tjlökwo tak pjang eni: “No mär dli go dö llëme”»* le.

⁵ E irgo ga söra Äre jem öötong shäng dlup jong kjókshko dbo go, ga kjok kjwang jikong kjrina kjrina li pina ba kong uunkong jekdo. ⁶⁻⁷ Eshko ga tjlë ba kong ga «Pja kjök tok, tja poshrëp wleni ga kjok uunkong ëre twër ber bop kong. Ba llëbo wolësowa tjeng kës kjwe, ba dbo ara, e ber bopoya, ga pja ber ba ichaga. E twak beno bor kong uunkong, ga twër woydë ë kong ga twër» le.

⁸ Kuya ga tjlë ba kong ga «Sbö tjlökwo tak pjang eni: “Tjlapga, bop Sbö li poshrëmirë döe. E kolomirë döe”»† le.

⁹⁻¹¹ E irgo ga söra Äre jek öötong shäng Jerusalén kjokyo, Sbö u kësbang jong lishko. Eshko ga söra jem öötong shäng Sbö u dbo go, ga tjlë ba kong ga «Sbö tjlökwo tak pjang eni:

»“Ba parkagaga kjok dogo so iche Sbörë bop dë,

pja shaya ba orkwo go,

pja dre pjë akkwo go llëm wlo.”‡

E kjishko ga pja Sbö Wa jlökoyo ga pja optos jer na dwayo» le.

¹² Kuya ga tjlë ba kong ga «Sbö tjlökwo tak pjang eni bakoe:

»“Tjlapga, bop Sbö li tjlily llëme”»§ le.

¹³ Tjlina Äre pjir ga rayara to ey dwayo. Ga barwara ame äär jong llono jä.

Jesús ba pak soyono

¹⁴ E irgo ga Jesús to jek Galilea kjokyo iröng obi. Jëk shäng Sbö Sëya dbo ara li tjok. Ga e roy shdöktong kjok eshko kjwang jikong. ¹⁵ Kjok kjrina kjrina ga oba

pïya judíoga syö uyo roshko, ga poshrëkoba uunkong.

Jesús shäng Nazaret kjokyo

¹⁶ Pjlara ga Jesús jek öötong shäng Nazaret kjokyo, kuno shäng lishko. Ga öötong woshtozlong dbaryo ga opzrëno jek shäng judíoga syö uyo jong eshko li roy. Eshko ga kojono shäng, Sbö tjlökwo le nopga tjeng li kong wlo, sgara shäng enido sorë ga eni. ¹⁷ Ga kjibokwo tara Sbö tjlökwo laga tek dënashko so Isaíasdë li twara tjeng ba kong. Eshko ga kjibokwo li koshwina, ga lara nopga li kong. Tjlökwo tak pjang lara li tjlë eni:

¹⁸ «Tja kjrara Tjlapga Sëyarë, ba tjlökwo roy pjlu lë oba song wleniyo kong wlo.

E kjishko ga Tjlapga Sëya pjang bor go.

Tja ichara

tjlë nopga shdung löng li kong ga “Pjäy där malinge”,

tjlë nopga kjok igö llëm li kong ga “Pjäy kjok ik shara”,

tjlë nopga bokrotkëba ara li kong ga “Pjäy bokrotkëba ame”,

¹⁹ tjlë nopga uunkong kong ga “Sbö nopga där dbaryo li öötonge.”*

²⁰ E irgo ga kjibokwo li llira, twara iröng ba kjimtaga parkë shäng judíoga syö uyo roy li kong, ga sirkeno sök eshko. Eshko ga ñya nopga löng lirë beno löng drëng erä.

²¹ Eni ga Jesús tjlë ba kong ga «Sbö tjlökwo ëre kuromi li, e shäryono eeri» le.

²² Tjlë shäng ga ba kugaga löng li tjlë ëng kong ga «Kjwe pjluë. Ba tjlökwo le li, e wolësowa» le, ga beno löng yëy le erä. Ga tjlë ëng kong ga «¿Domer kjwe José wa llëmdo?» le.

²³ Kuya Jesúsdë ga tjlë ba kong ga «Llëye lëmi woydë bor kong li, e miydoror pjir tjän. ¿No dwlomnega shäng kjlara swlo ara ga shji tjlë ba kong ga “Pja no dwlomnek pjluë pja opdwlomnes om goshko” lëy eni llëmdo? Eni ga “Pja no dwlomnek pjluë nopga tjeng bop kjok ëreshko dwlomnezong” lëmi woydë bor kong eni. “Capernaúm kjokyoshko ga llëbo shäryorop oblë oblë ara li roy kurorwa

* 4:4 Deuteronomio 8.3. † 4:8 Deuteronomio 6.13.

* 4:19 Isaías 61.1-2.

‡ 4:9-11 Salmo 91.11-12. § 4:12 Deuteronomio 6.16.

ppire. Eni ga bop kjok ëreshko ga shäryos eni bakoe” lëmi woydë bor kong eni bakoe.

²⁴ Lër bomi kong jlökoyo ga Sbö tjlökwo laga, e iëba tjwlö ara ba kjok om go lishko llëme.

²⁵ Lër bomi kong jlökoyo ga Sbö tjlökwo laga Elías dbaryoshko ga shunyo shrono llëm lu pjloglo mya kjingsho bëy, ga pjli shrono ara kjone pogo. Eshkoshko ga syäpga tjeng ara Israel kjokyo, Elías sök lishko, ²⁶ gueniyo ichara Sbörë syäpga löng eshko li kjimtë llëme. Miga ichara Sarepta kjokyo, kjok li buk Sidón kjokyo worbo go, syä sök kjlara eshko kjimtë wlo. ²⁷ Sbö tjlökwo laga Eliseo dbaryoshko ga nopga tjeng Israel tjëyoga ara poglo go swlo ara, sho an do jikong wleniyo, gueniyo poptara kjlara llëme. Miga domer Siria so ko Naamán, era poptara» le.

²⁸ Kuya nopga tjeng judíoga syö uyo roshko lirë ga iirkono ara ba kong. ²⁹ Ga kojono lok, ga Jesús söra lok jek kjok eshko dwayo. Kjok eshko li, e pjang dlup poglo go. Eni ga söra lok jek öötong lok dlup li dbo go, dbuya lon jer töshko wlo lara. ³⁰ Miga Jesús opdöno jek ba tjrëko, ga toe.

Ä sëya pjang domer goshko ichara Jesúsde toe

³¹ E irgo ga jek öötong shäng Capernaúm kjokyo, e Galilea kjokyo obi. Ga öötong woshtozlong dbaryo ga opzrëno jek shäng judíoga syö uyo jong eshko li roshko, ga nopga pina. ³² Tjlökwo lara jlökoyo, dbo ara go. E kjishko ga nopga löng ba kuga li beno löng yëy le erä.

³³ Eshko ga domer shäng kjlara, goshko Ä sëya kjlara. Ga Jesús İya sëya lirë ga öö le ba kong dbo goshko, tjlä ga ³⁴ «Jesús, Nazaret so, ¿pja tek shäng borwa barwë ega? ¿Pja tek shäng borwa pjigare? Pja ë miydër pjluë. Pja iak beno shäng dboy Sbö kong» le.

³⁵ Kuya ga sëya li wlona, tjlä ga «Pja kjinkozong. Pja opkjos domer kjwe go dwayo» le. Kuya ga domer li dbura buk töshko, gueniyo llëye owa shäryara ba kong llëme. Eshko ga opkjono ba go dwayo.

³⁶ Eni ga nopga tjeng eshko li beno löng yëy le erä. Ga tjlä ëng kong ga «¿Tjlökwo

kjwe llëro? Dbo ara go ga Ä sëyaga iche opkjë ga kole jlökoyo» le. ³⁷ Ga Jesús roy shdöra lok kjok eshko kjwang jikong.

Simón ëm poptara Jesúsde

³⁸ E irgo ga Jesús opshino judíoga syö uyo li roshko dwayo, ga jek öötong shäng Simón ushko. Eshko ga Simón ëm buk swlo ara, wloyo kjlikdë. Eni ga nopga tjeng eshko li tjlä Jesús kong ga «Rokërwa bop kong sira ga kjwe kjimtozong» le. ³⁹ Öötong shäng ba zlong bäng ga kjlik li zenoe. Jekdo eshko ga kojono, ga dli shäryono ba kong.

Swlopga poptara Jesúsde ara

⁴⁰ Jek kjok ro zar ga nopga swlo oblë oblë wleniyo söra ba Jesús kong. Ga orkwo iono kjlara kjlara kjing go, ga poptara.

⁴¹ Jesús, e no pjluo ichara Sbörë shrono shäng li miyde Ä sëyaga tjeng oba goshko lirë owa llëme. Epga toshko ga tjlä löng dbo go ga «¡Pja Sbö Wa!» le. E kjishko ga ichara Jesúsde tjlä llëme.

Jesús Sbö tjlökwo roy pjlu lono judíoga syö uyo oblë oblë roshko

⁴² Wëshko kjok shröngto ga Jesús opshino jek kjok eshko dwayo, to jongya ëye llëmshko, ber sök tjoksa wlo. E irgo ga nopga to löng ba wlëk. Ga wlëna lok, ga tjlä lok ba kong ga «Pja brik llëme» le.

⁴³ Gueniyo kuya ga tjlä ba kong ga «Tja to jongya kjok shto oblë oblë, Sbö ber no pjluo sorë li roy pjlu shdök, miydëba wlo. Tja ichak shäng e kong wlo» le. ⁴⁴ Eni ga to shäng ba lë judíoga kjokyo kjrinishko kjrinishko, judíoga syö uyo lok kjwobi li roshko.

5

Nopga mā shaga kjrara Jesúsde doglo pkëng (4)

¹⁻³ Pjlara ga Jesús shäng di bäng buk kësang, shkung, so dlung kjoyo ko Genesaret* li kjako. Eshko ga nopga shrono löng ara ba zlong bäng, Sbö tjlökwo kuya lok wlo, ga Jesús lliya lok ara. Eshko ga İna Jesúsde ga kjoyong tjeng do pjök di bäng li kjako, roy no llëme. Nopga tjeng ba roy li opshino tjeng ba kjla mā shakklo

* 5:1-3 Genesaret di bäng, e ko Galilea di bäng bakoe.

kwoshkwë. Eni ga Jesús opyono kyyong buk kjlara roshko, kyyong'li sogo ko Simón. Eshko ga tjëlë Simón kong ga «Ichos jek sira di rong shwo lëkong» le. Ga ichara jeke. Eshko ga Jesús sirkeno sök kyyong'li roshko, ga nopga beno tjeng pjöshko'li pïya sök.

⁴ Tjëlëno pjir ga tjëlë Simón kong ga «Kyyong ëre ichos jek këgong sit di rong wleshko, ga bomi kjla mã shakklo kjwe dbuzi dishko, pjây mã shak wlo» le.

⁵ Kuya ga tjëlë ba kong ga «Tjlapga no pingga, tjawa parkono löng shkë ga mã sharorwa kjlara llëme. Gueniyo tjawa ichaga pjarë ga kjla dburwa» le.

⁶ Shäryara eni ga mã shara lok träk llëme. Shiya lokshko ga kjla li kjiyo kjone kjone skoktong tjän. ⁷ İya ga dwleto ga ba pjeyoga tjeng kyyong oblë roshko li rokara or go, tek ba kjimtë wlo. Ga epga shrono, ga parkono tjë jikong. Ba kyyong do pjök li pito, roy dlina tjung mã erö kjishko. ⁸⁻⁹ Ga İya lok ga mã shara lok ara ga beno löng yëy le erä. Eni ga Simón Pedro kjök tono Jesús bokshto, ga tjëlë ba kong ga «Tjlapga, pja opkjös bor zlong dwayo sira. Tja domer owa wleniyo» le. ¹⁰ Ba pjeyoga tjeng kyyong oblë roshko li beno löng eni bakoe. Tjeng kyyong oblë roshko li, epga ko Santiago, Juan. E Zebedeo wapga.

Eshko ga Jesús tjëlë Simón kong ga «Lëye bangkjrep llëme. Pja to shäng mã shak ame. Pja iër to ber shäng no töng bor kong shara» le. ¹¹ Eni ga kyyong li shira tjeng pjöshko iröng obi, ba llëbo tjeng kës li rayara, ga to jek lok Jesús tjök.

Domer poglo go swlo ara, sho an do jikong wleniyo poptara Jesúsde kjlara

¹² Pjlara ga Jesús öötong shäng kjök kjri-nashko ga domer shrono shäng kjlara ba shwoy. Domer li poglo go swlo ara, sho an do jikong. Jesús İya ga kjök tono, kujono bokdo kjlay klung go, ga tjëlë ba kong ga «Tjlapga, tja poptëp woydë ga tja poptëp ga pjluë» le.

¹³ Kuya ga porwara ba orkwo go, ga tjëlë ga «Pja poptër woydë. Pja ber pjluë shara» le. Jekdo eshko ga domer li poptono beno pjluë.

¹⁴ Eshko ga Jesús tjëlë ba kong ga «Pja poptoror lëp ë kong llëme. Pja nom opping syöshtaga Sbö kong nopga kjishko li kong, pja İya wlo eröe. Sbö sengglo lara Moisésdë, pja äär Sbö poshrëk ba ushko ga pjluë wlo li söp, twëp ba kong, pja poptono miydëba wlo» le.

¹⁵ Gueniyo ga Jesús roy shdöktong jek këgong. E kjishko ga shäng lishko ga oba tön löng ba shwoy ara anmoyö, ba kuk wlo, ba swlo llë li popte wlo bakoe.

¹⁶ Gueniyo olöshko ga Jesús opkwë jek shäng ëye llëmsheko, syöshtë Sbö kong tjoksa wlo.

Domer dre kuga llëm wleniyo poptara Jesúsde kjlara

¹⁷ Dbar kjwara ga Jesús sök oba ping. Eshko ga fariseoga, no pinggaga kjök llgwekklo tara Moisésdë li go, e shrono löng Galilea kjokyo oblë oblë dwayo, Judea kjokyo oblë oblë dwayo, Jerusalén kjokyo dwayo bako, ga sirkeno löng eshko. Eshko ga Tjlapga dbo kësang tjeng Jesús tjök, swlopga popte wlo. ¹⁸ Eni ga domerga tjwe löng eshko kjlöbö, swlo söno kjlara poglo roshko. Swlo li buk töshko, dre kuga llëm wleniyo. Söya lok kjër roshko, ie buk Jesús bokshto wlo lara. ¹⁹ Gueniyo jek opzrëk kjone go llëm, oba ara kjïy. Eni kuzong ga jem tyono lok u dbo kjing sdok li kjing go, kjing döra sira, swlo li lona ter pjang ba poglo roshko öötong buk dew, oba ara tjreko, Jesús bokshto.

²⁰ İya Jesúsde ga swlo sögaga li mär ba go ga tjëlë swlo buk töshko li kong ga «Domer, owa pjang bop go li lönor beno drete» le.

²¹ No pinggaga kjök llgwekklo tara Moisésdë li go, fariseoga löng eshko, e wotjlik lok ga «¿Kjwe ëro? ;Domer kjwe shäng Sbö läywë owa, ber tjwlo llëm wlo le! Owa löngga nopga kong li Sbö eröe» le.

²² Wotjlik löng llë li miydara Jesúsde pjir kuzong ga tjëlë ba kong ga «¿Pjây wotjlik owa eni ega? ²³ “Owa pjang bop go li lönor beno drete” loror ba kong. Gueniyo lönorde, de lönor llëm, e İgömi llëme. Gueniyo ga “Pja kojözong. Pja jëkzong” loror ba kong ga poptororde, de poptoror llëm, era İgömi wëlle. ²⁴ Kjök ëre kjing go ga no to ter kjök dogo dwayo ëre

dbo ara, owa pjang nopga go li lön ber dret wlo ga pjlúe. Miydëmi wlo ga llëbo shäryër e» le. Eni ga tjlë swlo buk töshko li kong ga «Lër bop kong ga pja kojōzong. Bop bukklo kjwe kjros, ga pja nom bop ushko» le. ²⁵ Kuya ga kojono nopga löng li bokshto, ba bukklo li kjrara, ga to jek ba ushko Sbō poshrëk ara. ²⁶ İya nopga tjeng eshko lirë ga beno löng yëy le erä, ga Sbō poshrëra, ga tjlë lok ëng kong ga «Eeri ga llëbo İydë llëm obi, e İnoy jlõe» le.

Leví rokara Jesúsde

²⁷ E irgo ga Jesús opshino to ey dwayo. Jek jëk shängshko ga domer sök kjlara eshko ko Leví, e dbur tōngga Roma so kong. E sök ba pak lishko. İya Jesúsde ga tjlë ba kong ga «Pja tek bor tjok, pja pin wlo» le. ²⁸ Kuya ga kojono, ba llëbo tjeng kës li rayara, ga to jek ba tjok.

²⁹ E irgo ga Leví dli shäryono kësbang ba ushko, Jesús poshrëkklo. Eshko ga oba shrono löng ara ië, tjrëko nopga dbur tōngga Roma so kong shrono löng ara bakoe. ³⁰ İya fariseoga, no pinggaga kjok İlgwekklo tara Moisésde go lirë ga tjlë lok Jesús opping-gaga löng li kong ga «¿Pjāy ië nopga owa wleniyo tjok kjweni ega?» le.

³¹ Kuya Jesúsde ga tjlë ba kong lok ga «Nopga löng pjlú, swlo llëm ga e dwlōmnega woydë llëme. Swlopgara dwlōmnega woydë. ³² Eni ga tja shrono shäng kjok ëreshko, nopga pjlo bek li rokaga llëm, nopga owa li rokaga, llëbo owa shärye löng li, e owa jlõe le, ga raye wlo» le.

Jesús lano shji ië llëm kjishko

³³ Eshko ga tjlë lok ba kong ga «Juan opping-gaga ië llëm syōshtë Sbō kong wlo dbar kop ara. Fariseo opping-gaga omshäryë eni bakoe. ¿Bop opping-gagara ië enido ega?»

³⁴ «Orkwosmozlong dbaryoshko ga domer orkwosmok wlo li† shäng ba tjok obishko ga nopga mak löng eshko li‡ ië llëm ga äe.

³⁵ Gueniyo domer li söraba ba shjiryoshko ga epga ië llëm eshko jã» le ba kong.

³⁶ Eshko ga tjlëno ba kong lok llëbo jyāglo go obi. Tjlë ga «Shji shwong tjaglën§ zëy sira, shwong këguë* bāngyëy e go wlo llëme. Shäryoroy eni kjwe ga shwong tjaglën li sreya, ga shwong këguë li ber owa bakoe.

³⁷ »Kjillgwo bo dyo dbo ara tjaglën† tyëy ba bapkwo këguë shäryak öng kwota go‡ roshko llëme. Shäryoroy eni kjwe ga ba bapkwo li böptur. Eni ga kjillgwo bo dyo li, e ber llëno ame, ba bapkwo li ber eni bakoe. ³⁸ Eni kuzong ga kjillgwo bo dyo dbo ara tjaglën tyëy wlo ga woyde bapkwo tjaglën. ³⁹ Eye kjillgwo bo dyo dbo ara këguë li iono ga kjillgwo bo dyo tjaglën li ie woydë llëme. Eshko ga tjlë ga «Këguë li pjlú, tjaglën li kjinmo» le eni» le.

6

Woshtozlong dbaryo ga Jesús opping-gaga dwla bo kjrono

¹ Woshtozlong dbaryo kjwara ga Jesús jëk shäng dwla dgak buk li tjrëko ba opping-gaga tjok. Eshko ga ba opping-gaga löng dwla bo kjrë, ga kjwokäya or go, ue lok wlo.

² Eni ga fariseoga kjone kjone tjlë ga «¿İlëbo shäryako woshtozlong dbaryoshko llëm li shäryëmi löng kjweni ega?» le.

³ Kuya Jesúsde ga tjlë ba kong ga «¿Dënashko ga David, ba yorkagaga, e pjli lok arashko ga llëye shäryara tak pjang Sbō tjlökwo go li, e lomirë llëmdo? ⁴ David opzrëno jek shäng Sbō u roshko, ga pjlung shosho suk pjir iak beno tjeng dboy Sbō kong li uara, ga twara ba nopga jëk löng ba tjok li kong, ue wlo bako, e uaga syōshtagare erō gueniyo» le.

⁵ Ga tjlë ba kong obi ga «Woshtozlong dbaryo kägäyo li, no to ter kjok dogo dwayo ëre li e» le.

Woshtozlong dbaryo ga swlo poptara Jesúsde kjlara

† 5:34 Domer orkwosmok wlo le li, e Jesús loklo. ‡ 5:34 Nopga mak löng eshko le li, e Jesús opping-gaga loklo.

§ 5:36 Shwong tjaglën le li, e tjlökwo twara Sbörë jlökoyo tjaglën Jesús kjishko li loklo. * 5:36 Shwong këguë le li, e tjlökwo twara Sbörë Israel tjëyoga kong jlökoyo dënashko li loklo. † 5:37 Kjillgwo bo dyo dbo ara tjaglën le li, e tjlökwo twara Sbörë jlökoyo tjaglën Jesús kjishko li loklo. ‡ 5:37 Kjillgwo bo dyo dbo ara bapkwo këguë shäryak öng kwota go le li, e tjlökwo twara Sbörë Israel tjëyoga kong jlökoyo dënashko li loklo.

⁶ Woshtozlong dbaryo oblëshko ga Jesús opzrëno jek judíoga syō uyo jong kjok eshko 'li roshko, ga nopga tjeng eshko 'li pina. Domer shäng kjlara eshko orkwo këlë slosloe. ⁷ Fariseoga, no pinggaga kjok ilgwekklo tara Moisésdë 'li go, e lōng eshko bako, Jesús dë, swlo 'li popte woshtozlong dbaryore ĩya 'lok wlo, rote e go wlo.

⁸ Wotjlík lōng llë 'li miydara Jesúsde pjir kuzong ga tjlë swlo 'li kong ga «Pja kojōs shäng nopga lōng kës ère tjrëko» le. Kuya ga shäryara eni. ⁹ E irgo ga Jesús tjlë nopga tjeng 'li kong ga «Pjāy kong llëbo kjakrokër kjrina. ¿Woshtozlong dbaryo ga llëye shäryëy oblë kong ga pjłú? ¿Llëbo pjłúre, de llëbo owa? ¿Ère dbaryo ga kjlara buk ba llëmdo shinmotkë wlo ga llëye shäryëy? ¿Wëyëre, de kjimtëy?» le.

¹⁰ Eshko ga lōng ba zlong bäng pjribri 'li ĩna uunkong, ga tjlë swlo 'li kong ga «Pja orkwo roshwīzong» le.

Kuya ga shäryara eni, ga ba orkwo poptono beno pjłúe. ¹¹ Gueniyo ga nopga lōng 'li iirkono ara, tjlë 'lok èng kong ga «¿Llëye shäryëy Jesús kjwe kong ga pjłú?» le.

Jesús domerga kjrono doglo sak kjwara kjingsho pjök (12)

¹² Eshko dbaryo ga Jesús opshino to jem shäng dlup jong kjwara bigdo go, syōshtë Sbō kong wlo, ga syōshtono shkëe.

¹³ Wëshko kjok shrōng ga ba oppinggaga rokara tek lōng ba zlong bäng. Eshko ga kjrara doglo sak kjwara kjingsho pjök (12), ber lōng Sbō tjlōkwo roy 'laga ba āska wlo. Epga ko 'lok eni:

¹⁴ Simón, e koiara beno Pedro;

Andrés, e Simón'lëng;

Santiago;

Juan;

Felipe;

Bartolomé;

¹⁵ Mateo;

Tomás;

Santiago, e Alfeo wa;

Simón, e zelote;

¹⁶ Judas, e Santiago wa;

Judas Iscariote, e Jesús soynega.

Jesús nopga pino trāk llëme

¹⁷⁻¹⁸ E irgo ga Jesús to ter dlup 'li dwayo ba oppinggaga kjrara 'li tjok, ga öötong'lōng sdam 'lëkong. Eshko ga nopga tjeng trāk llëm, opping ba tjok wlo. Nopga shrono lōng ara ba kuk wlo, ba swlo llë 'li popte wlo bakoe. Shrono lōng 'li, e Judea sopga, Jerusalén sopga, Tiro sopga, Sidón sopga bakoe. Tiro kjokyo, Sidón kjokyo, e tjeng dlung sor go. Ėye tjeng eshko goshko Ā sëyaga ga e poptara Jesúsde. ¹⁹ Eshko ga ėye ba shwong porwono ga poptono ba dbo kësang go. E kjīshko ga uunkong wotjlík 'lok ba porwë le.

Llëye shäryëy, shji ber lōng wopjlú wlo

²⁰ Eshko ga ba oppinggaga ĩya Jesúsde ga tjlë ba kong ga

«Nopga song wleniyo,

pjāy ber wopjlú,

Sbō ber bomi pjłuyo kjīshko.

²¹ Pjāy lōng pjli ara wleniyo,

pjāy ber wopjlú,

llono ga pjāy ber lōng bö tjung kjīshko.

Pjāy lōng slar ëë wleniyo,

pjāy ber wopjlú,

llono ga pjāy ber lōng jar kjīshko.

²² Pjāy ĩywaba shjiktëng, pjāy wlo kjrëba llëm, pjāy lāywëba owa, bomi ko e owa lëba, shäryëba eni no to ter kjok dogo dwayo ère kjīshkoshko ga

pjāy ber wopjlúe.

²³ Eni ga pjāy äär kjok dogoshko ga pjāy potjwlën ara. E kjīshko ga shäryëba owa bomi kong enishko ga pjāy woydë llëme. Pjāy ber woowa llëm dey. Sglik lëmi, öö lëmi ara, pjāy lōng wopjlú kjīshko bakoe.

Dënashko ga Sbō tjlōkwo 'lagaga shdun-aba eni bakoe.

²⁴ Gueniyo ga pjāy nopga dbur ara wleniyo, pjāy song jlō,

llono ga pjāy lōng pjłú dbaryo 'li pjitong kjīshko.

²⁵ Pjāy lōng bö tjung wleniyo,

pjāy song jlō,

llono ga pjāy ber lōng pjli ara kjīshko.

Pjāy lōng jar wleniyo,

pjāy song jlō,

llono ga pjāy ber lōng slar ëë kjīshko.

²⁶ Pjāy poshrëkoba arashko ga

pjāy song jlōe.

Dënashko ga nopga to löng tjlë ga “Tja Sbö tjlökwo laga” le, gueniyo ichaga Sbörë llëme. Eshko ga epga poshrëraba ara bakoe.

Bi moskwoga woydëy ara

²⁷ »Gueniyo ga lër pjây bor kuga li kong ga bomi moskwoga woydozï ara. Ëye, pjây iywa shjiktëng ga kong llëbo shäryozï pjlú dey. ²⁸ Ëye wotjlik owa bop tjok ga pjây wotjlik pjlú ba tjok. Ëye, pjây bokrotke ga pjây syöshtë Sbö kong ba kjishko dey. ²⁹ Pjây kwomso shpora oblërë pjara ga kalëkong twëmi ba kong, shpoya wlo bakoe. Bomi shwong kop lëkong döra ga bomi shwong ter lëkong twëmi ba kong bakoe. ³⁰ Ë pogo tjwe bomi shwoy llëbo rokë ga twëmi ba kong. Llëbo döra bop shjiryo ga wëyë. ³¹ Pjây llëbo shäryos oblë kong, woydëmi ga shärye lok bomi kong sorë ga eni.

³² »¿Bomi woydagaga woydomirë dö wleni ga pjây potjwlëkklo llë lëmiro? Nopga owa ëmdë ga omshäryë e kjoyoe. ³³ ¿Bomi kjimtagaga kjimtomirë erö ga pjây potjwlëkklo llë lëmiro? Nopga owa ëmdë ga omshäryë e kjoyo bakoe. ³⁴ ¿Dbur poskwomi, tjwlö shimi iröng wlo dö ga pjây potjwlëkklo llë lëmiro? Nopga owa ëmdë ga omshäryë e kjoyoe. ³⁵ Eni llëme. Nopga kong llëbo shärye Sbörë pjlú bako, “Tja kjimtara Sbörë” le llëm gueniyo. E kjishko ga bomi moskwoga woydozï ara. Llëbo shäryozï pjlú ba kong. Dbur poskwözi oba kong, ga tjwlö shimi llëme. Eni ga bomi potjwlëkklo ber kësrange. Ga pjây ber löng Sbö Tjwlö Kësbangyo li wapga jlökoyo. ³⁶ Pja songe le bomi Datarë oba kong. Pja songe lozi oba kong eni bakoe.

«No oblë llëbo owa shäryono» lëy ë kong llëme

³⁷ »“No oblë llëbo owa shäryono” lëy ë kong llëme. Eni ga “Pjây llëbo shäryono owa” le Sbörë bomi kong llëm bakoe. “Pja shdungko” lëy ë kong llëme. Eni ga “Pjây shdungko” le Sbörë bomi kong llëm bakoe. Llëbo shäryara oblërë bomi kong owa li iozi ber tjwlö llëme. Eni ga owa pjang bomi go li löya Sbörë ber dret eni bakoe. ³⁸ Oba sëziä. Eni ga pjây sëya Sbörë bakoe. Pjây

kong llëbo twe bayo ara, so resgwo bapkwö tjung kjoyo, resgwo bapkwö li roshko resgwo yoroy, kjing lliy or go, sigwo yoy ber lliktëng wlo, kjing goshko iëy jek obi, ber tjung kjopkwö shopte jong om go wleni. Shäryëmi oblë kong sorë ga shärye Sbörë bomi kong eni bakoe» le.

³⁹ E irgo ga tjlëno ba kong llëbo jyäglö go obi. Tjlë ga «Nopga tjeng do pjök kjok igö llëm wleniyo. ¿Kjlara wlosöya ba kjlara lirë le ga lon jer tjeng pjöyikong pjlëbgwo kjwaraso roy llëmdo? ⁴⁰ Oppinggaga tjwlö ara, ba pingga kjinmo llëme. Gueniyo ga oppino pjirshko ga äär ber ba pingga dik.

⁴¹ »Bomi kjlara bok bäng kjor pjloyo imi kjër. E wopro ga bomi bok roshko kjorkwang buk kjwangna li igömi llëme. ¿Shäryëmi eni egaro? ⁴² ¿Kjorkwang buk bomi bok roshko li igömi llëm ga “Kjor pjloyo buk bop bok bäng kjwe shir bop kong” lëmi bomi kjlara kong sorëro? ¡Pjây Sbö tjlökwo söga jlökoyo lëmi, gueniyo pjây wotjlik owa bomi pjlúshko! Kjorkwang buk bomi bok roshko li shizi bam go. Enira kjor pjloyo buk bomi kjlara bok bäng li igömi wëllë, shimi ba kong wlo.

Kjor, e sorë miydëy ba bo go

⁴³ »Kjor doyo pjlú ga botjyë ga owayo drete. Kjor doyo owa ga botjyë ga pjlúyo dret bakoe. ⁴⁴ Kjor, e sorë miydëy ba bo go. Kjor bo kjrëy shklik doyo go llëme. Kjillgwo bo kjrëy shkö sho doyo go llëm bakoe. ⁴⁵ No pjlú ga tjlë pjlú, wotjlik pjlú ba pjlúshko kjishko. No owa ga tjlë owa, wotjlik owa ba pjlúshko kjishko bakoe. Llëbo tjeng bomi pjlúshko lomirë bomi kjamo go.

U shäryëy sorë

⁴⁶ »Pjây tjlë bor kong ga “Pja bor Tjlapga jlökoyo” lëmi, gueniyo tja kolëmi llëme. ¿Shäryëmi eni egaro? ⁴⁷⁻⁴⁸ Ëye tjwe bor shwoy, tja tjlökwo kuya, ga llëye loror li shärye ga e so domer u ywaga kjlara kjoyoe. U shäryarashko ga shwleyo pjlonarong, ga ak iara ba so bäng pjribrie. Shäryara pjir ga di to jer, pjono u li goshko ga to wito llëm, u li shäryara pjlú kjishko. ⁴⁹ Gueniyo ëye, tja tjlökwo kuya, ga llëye loror li shärye llëm ga e so domer u ywaga oblë kjoyoe. U shäryarashko ga ba shwleyo pjlonariso,

rong llëme. Shäryara pjir ga di to jer, pjono u li goshko ga skwara pjir, söra dirë drete» le.

7

Ëngkwaga kägäyo parkaga poptara Jesúsdë kjlara

¹ Jesús tjlëno oba kong pjir ga opzrëno jek öötong shäng Capernaúm kjokyo. ² Domer sök kjlara eshko, e Roma so, e ëngkwagaga ara kägäyo bakoe. Domer li parkaga tjwlëk shäng pjir wleniyo buk kjlara, woyde ara wleniyo, e swlo ara, wolontoe. ³ Ga Jesús roy kura ba kägäyo lirë, ga judío tjlapgaga kjok ilgwega wleniyo ichara kjlëbö, Jesús rokë, ba parkaga li poptë wlo. ⁴⁻⁵ Öötong löng Jesús shwoy ga tjlë ba kong ga «Tjlapga, rokërwa bop kong ga domer li kjimtos sira. E judío bishïya dik llëm, gueniyo bi tjëyoga woyde ara. Tjawa kong syö uyo shäryara kjwara om go. E kjimtako jlë» le. ⁶ Kuya ga to jek ba tjok.

Jek löng ääto ba ushko ga ëngkwaga kägäyo li, ba pjeyoga ichara kjlëbö, lan Jesús kong obi wlo. Öötong löng ba shwoy ga tjlë lok ba kong ga «Domer li tjlokwo ichono bop kong. Tjlë ga «Tjlapga, pja tek bor ushko llëm ga bue. Tja llëno llëm, tjwlö llëm, pja opzrëk tek bor u roshko wlo. ⁷ Pja ñnor jek om go bop shwoy llëm e kjishko. Bor parkaga poptë lëp erö ga poptë dani. ⁸ Tja kägäyo tjok. Llëye le bor kong li shäryër eni ñyado. Tja ëngkwagaga ara kägäyo. Llëye lër ba kong li shärye lok eni ñyado bakoe. ‘Pja nomo’ lër kjlara kong ga toe. ‘Pja tegö’ lër kjlara kong ga teke. Bor parkaga tjwlëk shäng pjir wleniyo ichër llëbo shäryë ga shärye eni» le bop kong eni» le.

⁹ Kuya ga beno shäng yëyle erä. Ga nopga jëk löng ba tjok li ñya ga tjlë ba kong ga «Lër bomi kong ga domer, e mär bor go jlökoyo, Israel tjëyoga uunkong kjinmo» le.

¹⁰ E irgo ga domerga ichara li öötong löng ëngkwaga kägäyo li ushko iröng obishko ga ba parkaga swlo ara li wlëna shäng pjlu tään.

Syã wa shinmotkono woshrra Jesúsdë kjlara iröng obi

¹¹ E irgo ga Jesús jek shäng jongya kjok ko Naín, ba oppinggaga tjok. Oba jek löng ara ba tjok bakoe. ¹² Jek löng ääto eshko ga shinmo sökoba jek pjang kjlara, iëba sakshko wlo. Shinmo li meyo, e syã, ga wa domer oblë drete. Kjok eshko sopga jek löng ara ba yorkë. ¹³ ñya Tjlapga Jesúsdë ga songe le, ga tjlë ba kong ga «Pja slar ame» le.

¹⁴ E irgo ga jek öötong shäng shinmo li zlong bäng ga ba bapkwö söya lok pjang li porwara. Ba sögaga jek löng li slongtëng löng. Eshko ga Jesús tjlë shinmo li kong ga «jDwlas, lër bop kong ga pja kojözong!» le. ¹⁵ Ga shinmo li wloktëng sök, ga tjlëno. Eshko ga ichara Jesúsdë to iröng ba mekë tjok obi.

¹⁶ ñya löng lirë ga bangkjre lok träk llëme. Ga Sbö poshrëra lok ara. Tjlë lok ga «Sbö tjlokwo laga weno shäng bi tjrëko kjlara kësban» le. Ga tjlë lok obi ga «Sbö shrono shäng, ba nopga kjimtë wlo» le. ¹⁷ Jesús roy shdöktong Judea kjokyo kjok kjwang jikong, kjok shto oblë oblë ber tjeng ba worbo go bakoe.

Juan No Waga

¹⁸ E irgo ga llëbo shäryak eni li, e roy kura Juandë pjir, laga ba oppinggagarë ba kong. Eni ga ba oppinggaga rokara ba shwoy do pjök, ¹⁹ ga ichara tjlë Tjlapga Jesús kong ga «¿No pjluoyo iche le Sbörë koshërwa löng li pjare, de oblë koshorwarë?» le.

²⁰ Eni ga öötong löng Jesús shwoy ga tjlë ba kong ga «Tjawa ichara Juan No Wagarë tjlë bop kong ga «¿No pjluoyo iche le Sbörë koshërwa löng li pjare, de oblë koshorwarë?» le lok ba kong eni.

²¹ Jekdo eshko ga nopga swlo oblë oblë wleniyo, nopga goshko Ä sëyaga, e poptara Jesúsdë ara. Ga nopga kjok igö llëm wleniyo poptara ara, beno löng kjok igö pjluë. ²² E irgo ga Jesús tjlë Juan oppinggaga li kong ga «Llëye ñnomo, kuromi li to lëmi Juan kong. Nopga kjok igö llëm wleniyo kjok ñnoe. Nopga jëk llëm wleniyo jëktonge. Nopga poglo go swlo ara, sho an do jikong wleniyo poptonoe. Nopga kjok kugö llëm wleniyo kjok kunoe. Shinmoga woshrono iröng obi. Nopga song wleniyo kong Sbö

tjlōkwo roy pjlú lak ba kong. ²³ Ēye mār bor go, ga tja raye llēm ga era ber sōk wopjlúe» le.

²⁴ Epga toshko ga Jesús tjlēno oba kong Juan kjishko. Tjlē ga «¿Pjāy jek lōng kjok dogro no llēmshko, Juan ikshko ga pjāy äätē eshko llēm obishko ga domer, e kjwe sorē loromi? ¿E sjro bakwara pjlukdē wleni loromire? ²⁵ ¿Eni llēm ga e kjwe sorē loromi? ¿E doyono shäng shwong wolēsowa, tjwlō ara wleniyo go loromire? Miydēmi pjlú ga nopga dbur ara eniyo lōng pjlú ushko. ²⁶ ¿Eni ga e kjwe sorē loromi? ¿E kjwe Sbō tjlōkwo laga loromire? E jlōe. Ga e tjwlō ara, Sbō tjlōkwo lagaga oblē kjinmo. ²⁷ Sbō tjlōkwo tak pjang li goshko ga Sbō tjlēno Juan kjishko. Tjlēno beno eni: “No ichēr kjlara bop bām go, bop roy laga, irbo poshāryē bop kong wlo.”* ²⁸ Lēr bomi kong ga nopga uunkong kjok ēre kjing go äätē tjwlō ara, Juan kjinmo llēme. Eni gueniyo ga nopga lōng Sbō sōk no pjluyoshko kjlobi li tjwlō ara, Juan kjinmo» le.

²⁹ (Jesús tjlōkwo kugaga uunkong, nopga dbur tōngga Roma so kong ēmdē ga tjlē ga «Sbō tjlōkwo, e beke» le, optwono Juan kong, we jer di roshko li kjishko. ³⁰ Gueniyo ga fariseoga, kjok llgwekklo tara Moisésdē li miydagaga pjlú wleniyo, era optwono Juan kong, we wlo llēme. E kjishko ga Sbō tjlōkwo kjrara lok llēme.)

³¹ Ga Jesús tjlē obi ga «Eerishko dbaryo sopga, ¿pjāy so llē kjoyo lēr bomi kong? ³² Pjāy so kjwozirga öö le lōng eng kong llēbo soynezzlong shtoyoshko tjör kjoyoe. Tjlē lok ga

»“Tjawa dbonmo bakwono ga bēyotkoromi llēme.

Tjawa tono tēkwo woydoklo ga pjāy slatong llēm bakoe” le lok eni.

³³⁻³⁴ »Lēr ega lēr bomi kong. Juan No Waga shrono shäng ga iono llēm Sbō kong dbar kop ara, ga kjillgwo bo dyo iono llēm bakoe. Eshko ga “Kjwe goshko Ä sēya kjlara” loromi. E irgo ga no to ter kjok dogo dwayo ēre shrono ga tja iē ara, tja kjillgwo bo dyo iē bakoe. Eni ga “Domer kjwe iē siyo, nelōtkē äe, jek nopga owa wleniyo tjok, iē nopga dbur tōngga Roma so kong li tjok

bakoe” lēmi eni. Lēr bomi kong ga pjāy so kjwozirga lōng li kjoyo e kjishko. ³⁵ Sbō kjok miydē li, e jlōe miydēba ba sōgaga li go» le.

Fariseo ko Simón

³⁶ Fariseo shäng kjlara. Pjlara ga Jesús mana jek ba ushko iē, ga Jesús jek öötong sirkeno sōk iē ba tjok eshko. ³⁷ Kjok eshko ga walē shäng kjlara, llēbo owa shāryaga wleniyo. Kuya ga Jesús sōk iē fariseo li ushkosho ga jek öötong shäng eshko, wloshko poshtikklo bapkwō tjwlō ara, roshko poshtikklo lō pjlēblēe. ³⁸ Öötong shäng Jesús zlong bäng ga slar ēēe. Ba boryo li tjōno Jesús dre kjing go, ga dōya sōk ba kākzong go. Eni ga ba dre li lō shira, ga kjing go poshtikklo li kwona.

³⁹ İya fariseo, Jesús maga lirēshko ga wotjlīk ga «Domer kjwe Sbō tjlōkwo laga wleniyo jlōkoyo kjwe ga walē sōk ba porwē kjwe owa miydara pjire» le. ⁴⁰ Fariseo li ko Simón.

Eni ga Jesús tjlē ba kong ga «Simón, tjlōkwo lēr woydē bop kong sira» le.

Kuya ga tjlē ba kong ga «Tjlapga no pingga, lozong» le.

⁴¹ Eshko ga tjlē ba kong ga «Pjlara ga nopga tjeng do pjök, pogo tjwlō dbur poskwongga wleniyo kong. Kjlara pogo tjwlō ba kong bayo domer parkē dbargwo sak dbāw pjloglo shkēng (500) āska wleni. Kjlara obi pogo tjwlō ba kong bayo domer parkē dbargwo sak shkēng (50) āska wleni.

⁴² Ga potjwlēya lok ga ä kuzong ga dbur poskwongga li tjlē ba kong lok ga “Wēyē, tja potjwlēmi ame” le. ¿Eni ga kjone dey ga e woyde ara anmoyō?»

⁴³ «Bor kong ga kjlara pogo tjwlō ara, potjwlēkklo ame li e» le.

Kuya ga tjlē ba kong ga «Lēp li eni jlōe» le. ⁴⁴ Eni ga walē li İya ga tjlē Simón kong ga «Walē kjwe İzong. Tja shrono tek shäng bop u roshkosho ga tja kong di tworop, tja dre shkwē e go wlo llēme. Gueniyo bor dre pōra kjwerē ba boryo go, ga dona ba kākzong go. ⁴⁵ Tja wlojroropshko ga tja lō shirop llēme. Gueniyo tja shrono tek lēkong ga bor dre lō shiya kjwerē wop sit wop site. ⁴⁶ Kjyo kwonop bor dlu kjing go llēme. Gueniyo

* 7:27 Malaquías 3.1.

poshtikklo kwona kjwerë bor dre kjing go.
⁴⁷ E kjishko ga lër bop kong ga owa pjang ba go ara li lönor beno drete. E kjishko ga tja woyde ara anmoyö. Gueniyo ëye kong, owa pjang ba go li lönor sira dö ga tja woyde ara anmoyö llëme» le.

⁴⁸ E irgo ga Jesús tjlë walë li kong ga «Owa pjang bop go li lönor beno drete» le.

⁴⁹ Eshko ga nopga mana tjeng ië ba tjok li tjlë ëng kong ga «¿Kjwe ëro? ¿Owa pjang oba go li löya sorë?» le.

⁵⁰ Gueniyo ga Jesús tjlë walë li kong ga «Pja mär bor go kuzong ga pja döktonge. Pja nom wopjlú bop ushko» le.

8

Walëga Jesús kjimtaga

¹ E irgo ga Jesús jëk to shäng kjok kjrina kjrina, ga Sbö ber no pjluo sorë li roy pjlu le shäng oba kong. Ga domerga kjrara doglo sak kwara kjingsho pjök (12) li jek löng ba tjok, ² walëga jek löng ba tjok kjlöbö bakoe. Walëga li bäm goshko ga kjone kjone swlo oblë oblë, kjone kjone goshko Ä sëyaga, ga poptara Jesúsde beno pjluë. Kjlara ko María Magdala so. Dämärshko ga Ä sëyaga tjeng ba goshko doglo kjäk (7) li ichara to uunkong. ³ Kjlara obi ko Juana, e Cuza boy. Cuza, e parkë shäng Herodes kong, ba llëbo daga. Kjlara obi ko Susana. Jesús kjimte walëga lirë löng, ba dbur baïya li go.

Dwla sguingga

⁴ Pjlara ga oba shrono kjok shto oblë oblë dwayo ga töno ara Jesús sök lishko. Eshko ga Jesús tjlëno ba kong llëbo jyäglö go. Tjlë ga ⁵ «Domer shäng kjlara dwla sguingga. Pjlara ga opshino to jek dwla sguing. Sguïyashko ga kjone kjone lono tjeng irbo bäng, ga shglëraba, uara sënwarë drete. ⁶ Kjone kjone lono tjeng ak ara tjrëko. Gueniyo klung sho li shglëk llëm kjishko ga dwla li wenoshko ga danoe. ⁷ Dwla kjrina obi, e lono tjeng shkë sho roshko, ga wenoshko ga llgwina drete. ⁸ Dwla kjrina obi, e lono tjeng klung sho pjlu kjing go, ga kuno, botjyono pjluë. Kjoneshko ga sok kwara botjyono kjwo sak dbäw (100)» le.

* 8:10 Isaías 6.9.

E irgo ga tjlë ba kong jek sira obi ga «Ëye kwomgwo tjok ga woyde ga kuya yötso» le.

Jesús tjlëno llëbo jyäglö go erä ega

⁹ E irgo ga Jesús oppinggaga tjlë lok ba kong ga «Rokërwa bop kong sira ga llëye lorop llëbo jyäglö go li, e llë loklo pjllölgwes borwa kong, miydërwa wlo» le.

¹⁰ Kuya ga tjlë ba kong ga «Sbö ber no pjluo sorë li roy miydaydëba llëm li pinaba bomi kong, miydëmi wlo. Gueniyo nopga oblë kongda, lër llëbo jyäglö go erä. Eni ga » «Ëya löng ga llë ïyde miyde lok llëm, kuya löng ga llë loklo miyde lok llëm bakoe.»*

Dwla sguingga lanyo, e llë loklo lara Jesúsde

¹¹ »Dwla sguingga lanyo, e llë loklo lër bomi kong. Dwla li, e Sbö tjlökwo loklo. ¹² Dwla lono irbo bäng li, e ëye Sbö tjlökwo kuno li loklo. Gueniyo Ä tjwe eshko, ga döya ba pjluhshko dwayo, tjlökwo li kjre llëm wlo. Eni ga epga där llëme. ¹³ Dwla lono ak ara tjrëko li, e ëye tjlökwo li kuno ga beno shäng wopjlú li loklo. Gueniyo tjlökwo li äär ber ba pjluhshko jlökoyo llëm kjishko ga tjlökwo li kjre dbar kjwöbö erä. E irgo ga llëye wen ba kong sira tjlökwo li kjishko ga raye, söya ame. ¹⁴ Dwla lono shkë sho roshko li, e ëye tjlökwo li kuno li loklo. Tjlökwo li kura, gueniyo wotjlük sök ara, wo pjang dbur go, llëbo pjlu kjok ëre kjing goshko li woyotjlüya ara bakoe. E kjishko ga tjlökwo li woyo ba kong ame, ga bo wen tjlökwo li kjishko llëme. ¹⁵ E ga dwla lono klung sho pjlu kjing go li, e ëye tjlökwo li kuno, ga kjre jlökoyo ba pjluhshko li loklo. Kjre, ga söya iyado, ga bo wen tjlökwo li kjishko arae.

Iök shjiy

¹⁶ »Iök shjiy borkey, kjinguëy wlo llëm, jney bi bukklo dorko wlo llëm bakoe. Iëy jong kjókshko dey, nopga opzrëk jek eshkoshko ga kälä të shjiy wëllë wlo. ¹⁷ Llëbo jney, miydëba jekdo llëm wlo. Gueniyo lono ga e miydëba dret, iök shjiy iak jong kjókshko wleni. ¹⁸ E kjishko ga bor tjlökwo kuzi yötso, miydëmi pjlu wlo. Ëye

llëbo tjok ga sëya jek obi. Ëye llëye llëm ga llëye tjeng sirawa li döya ba shjiryö drete» le.

Jesús, ba mekë, ba lëmga

¹⁹ Eshko ga Jesús mekë, ba lëmga, e shrono tjeng Jesús sök lishko, gueniyo öötong ba soshko llëm, oba ara kjishko. ²⁰ E kjishko ga roy laraba Jesús kong ga tjlë ga «Bop mekë, bop lëmga, e shrono tjeng bop ik kjoko» lëba.

²¹ Kuya ga tjlë ba kong ga «Ëye, Sbö tjlökwo kura, ga kole ga era bor mekë wleni, bor lëng wleni» le.

Pjluk, di bäng buk kësbang, e ichara Jesúsde

²² Dbar kjwara ga Jesús opyono kjong roshko ba oppinggaga tjok, ga tjlë ba kong ga «Shji to dipzë, di bäng buk kësbang ëre kjwo kalëkong» le. Ga jek lok. ²³ Jek löng dipzë wopro ga Jesús ponoe. Eshko ga pjluk tjwe jong träk llëm, dbo ara di bäng buk kësbang li kjing go. Di iöya ara, ga di dlin jong kjong li roy, pir sek seke.

²⁴ Eni ga ba oppinggaga äär löng ba wolleng, tjlë ba kong ga «Tjlapga, shji ba pitoel» le.

Kuya ga kojono, ga pjluk, di iöya, e wlona, ga beno tjeng tjëkso.

²⁵ Eshko ga tjlë ba oppinggaga kong ga «¿Pjây oto? ¿Pjây mär bor go llëm ega?» le.

Eshko ga epga beno löng sëya llëm, kjok bangkjre lok ara bakoe. Ga tjlë ëng kong ga «¿Domer kjwe ëro? Tjlëno pjluk, di iöya li kong ga kole pjlúe» le.

Domer goshko Ä sëya kjlara

²⁶ E irgo ga öötong löng Gadara kjokyo, di bäng buk kësbang li kjwo kalëkong. ²⁷⁻²⁹ Eshko ga domer shäng kjlara, goshko Ä sëya kjlara. Shäng dbar kop ara ga shwong pjung llëm, sök u roshko llëm, jëk to shäng sakshko erä. Ba orkwo, ba dre, e kjrocharaba dröng sho go pjloglo kop ara, där llëm wlo laraba, gueniyo shaya sëya lirëshko ga ba dröng sho li skoya jek tas tas erä, ga iche sëya lirë kjok dogro no llëmshko.

Eni ga Jesús opshino jek shäng kjong roy dwayo li iya sakshko dwayoshko ga tek shrono shäng ba zlong bäng ga kjök tono.

İya Jesúsdë ga tjlë ba kong ga «¿Ä sëya, pja opkjös domer kjwe go dwayo!» le.

E kjishko ga sëya li tjlë ba kong dbo go ga «¿Sbö Tjwlö Kësbangyo Wa li pja! ¿Pja tek shäng bor barwë llëme! ¿Rokër bop kong sira ga tja shdum llëme!» le.

³⁰ Kuya ga tjlë ba kong ga «¿Pja ko llë?»

«Tja ko Kop Arae» le ba kong. Lara eni, Ä sëyaga tjeng domer li go ara kjishko.

³¹ Eni ga rokara Jesús kong ga iche Ä sëyaga shdüzlong shtoyo llëme le. ³² Epga löng lishko soshko ga köchi tjeng träk llëm dlup poglo go, ië. Eni ga rokara Jesús kong ga iche jek köchi tjeng li go.

Kuya ga «Jööl» le, ³³ ga sëyaga li opkjono lok domer li go dwayo, ga jek lok köchi li go shara. Wop eni llëm ga köchi tjeng li zrono jer ri ri dlup poglo go, optono lok jer uunkong di bäng buk kësbang li roshko, ga shteno lok dret eshko.

³⁴ İya köchi dagaga tjeng lirë ga töktong jek ey dwayo, ga öötong löng nopga löngshko ga llëye shäryono li roy lara nopga kong pjire. ³⁵ Kuya lok ga tek shrono löng ara ba ik. Shrono Jesús shäng lishko ga iya lok ba zlong bäng ga domer dämär ga goshko Ä sëya li, e wlëna lok bë sök eshko, doyono pjir shwong go, skwë ame, poptono sök pjlúe. İya lok eni ga beno löng sëya llëme. ³⁶ Domer goshko Ä sëya li poptara sorë, e lara ba igaga tjeng eshko lirë nopga shrono tjeng li kong. ³⁷⁻³⁹ Eshko ga kjok eshko sopga uunkong tjlë Jesús kong ga «Rokërwa bop kong sira ga pja opshis kjok ëreshko dwayo» le. Lara eni, kjok bangkjre lok ara kjishko.

Kuya ga jlö lara, jer opyë sök kjong li roy. Eshko ga domer poptono li tjlë ba kong ga «Rokër bop kong sira ga tja ios jek bop tjok.»

«Llëme. Pja nom bop ushko iröng dey. Llëye shäryara Sbörë bop kong li, e lëp oba kong, miydëba wlo» le ba kong. E irgo ga Jesús to ey dwayo.

Eni ga jlö lara domer lirë, ga to jek kjok eshko kjwang jikong. Eshko ga e poptara Jesúsdë sorë li roy le öötong shäng oba kong eshko.

Kjoglo wolono buk kjlara, walë swlo ara kjlara

⁴⁰ Jesús dipzono jek di bäng buk kësbang li kjwo kalëkong iröng obi. Öötong shäng di kjako ga oba töno löng träk llëm eshko ba wlokjre. ⁴¹⁻⁴² Eshko ga domer shäng kjlara ko Jairo. Judíoga syō uyo jong eshko li kägäyoga shäng kjlara li e. Ba wa walë kjlaraso li wolontoe. E lu ploglo sak kjwara kjingsho pjök (12) erä. E kjishko ga Jesús iya ga tek shrono shäng ba zlong bäng ga kjök tono, kujono bokdo kjlay klung go, ga rokara jek ba ushko.

Kuya ga «Jööl» le, ga to jek ba tjok.

Oba ara kjishko ga Jesús jek shängshko ga pollikoba arae. ⁴³ Löng li tjrëko walë shäng kjlara swlo ara lu ploglo sak kjwara kjingsho pjök (12) tjän. Ba dbar iya iyado, popte llëme. Öör shäng dwlomnega ara shwoy, ga ba dburwa tjeng li zana drete. Eni emdë ga poptono llëme. ⁴⁴ Eshko ga tek shrono shäng Jesús zlong bäng ba kokso shwolekong ga ba shwong worbo porwara, ga poptono jekdo eshko.

⁴⁵ Eni ga Jesús tjlä oba kong ga «¿Tja porwaga ërë?» le.

Kjlara kjlara tjlä ga «Tja llëme» le lok ba kong eni.

E kjishko ga Pedro tjlä ba kong ga «Tjlapga, nopga ara kuzong ga pja polliya löng pjlor kar kare» le.

⁴⁶ Gueniyo kuya ga tjlä ba kong ga «Tja porwara ëborë, e miydorore. Kuror ga ëbo poptono, bor dbo kësbang go» le.

⁴⁷ Eni ga miydara walë lirë ga Jesús porwara li beno lütshko llëme. Eni kuzong ga tek shäng Jesús zlong bäng ga kjök tono sök kjlo dete erä. Eshko ga nopga uunkong bokso ga porwara ega, poptono jekdo sorë, e lara ba kong pjire.

⁴⁸ Kuya ga tjlä ba kong ga «Pja mär bor go kuzong ga pja poptonoe. Pja nom wopjlu bop ushko» le.

⁴⁹ Jesús tjlä shäng walë li kong wopro ga no tek Jairo ushko dwayo shrono shäng kjlara ga tjlä Jairo kong ga «Bop wa yë shinmotkonoe. Tjlapga no pingga kjwe twëy tjötö ame» le.

⁵⁰ Kuya Jesúsde ga jlö lara llëme. Tjlä Jairo kong ga «Pja woydë llëme. Pja mär bor go ga bop wa popte dani» le.

⁵¹ E irgo ga Jesús öötong shäng Jairo ushkoshko ga Pedro, Santiago, Juan, Jairo, Jairo boy, epgara ichara opzrëk jek ba tjok. No oblëra ichara opzrëk llëme. ⁵² Eshko ga nopga slar wopjlu jong träk llëm, kjloshtë ara bakoe. Jesús opzrëno jek u li roshkoshko ga tjlä löng li kong ga «Pjây slar ame. Kjoglo, e wolono llëme. Buk pë erä» le. ⁵³ Kuya lok ga Jesús joywe lok jong erä. Miyde lok ga kjoglo li shinmotkonoe.

⁵⁴ Eni ga Jesús opzrëno jek öötong shäng kjoglo buk lishko, orkwo shara, ga tjlä ba kong dbo go ga «Kjwozirwa, pja kojözong» le. ⁵⁵ Jekdo eshko ga kjoglo li woshrono, ga kojono shäng. Eni ga ba data, ba mekë, e ichara Jesúsde ba säng. ⁵⁶ Eshko ga epga beno löng yëy le erä. Gueniyo ga Jesús tjlä ba kong lok ga «llëye shäryono jüshko ëre lëmi ë kong llëme» le.

9

Ba oppinggaga doglo sak kjwara kjingsho pjök (12) li poshduna Jesúsde

¹ E irgo ga Jesús, ba oppinggaga doglo sak kjwara kjingsho pjök (12) li rokara, ga kong dbo twara, Ä sëya oblë oblë tjeng oba goshko li iche to wlo, swlo oblë oblë popte wlo bakoe. ² Ga ichara Sbö ber no pjluoy sorë li roy lë oba kong, swlopga popte bakoe. ³ Eni ga tjlä ba kong ga «Pjây brikshko ga llëye sömi llëme. Pjây kjorkung sök llëm, kjla llëm, dli llëm, dbur sho llëm bakoe. Shwong pjang bomi do go li sömi ga pjlu, gueniyo shwong oblëra sömi llëme. ⁴ Pjây äär kjone pogo ga pjây ber löng u kjwaraso, äär jong pjây opshik kjok eshko dwayo guing. ⁵ Pjây öötong löng kjone ga pjây wlokjre llëm wleni ga pjây opshik eshko dwayo, ga bomi dre pjlungyo lözi ber tjeng eshko. E ber pjây kura lok llëm li jyäglö, ga owa li ber pjang ba go» le.

⁶ Eni ga epga to jek löng kjok kjrinishko kjrinishko, Sbö tjlökwö roy pjlu lë oba kong, ga swlopga popte lok bakoe.

Juan No Waga zröraba

⁷ E dbaryo ga llëye shärye Jesúsde shäng li roy shdöktong ara. Ga kura Pjlu Herodesde, ga beno sök wotjlik ara. No kjone kjone tjlä ga «E Juan No Waga li woshrokdo» le.

⁸ Kjone kjone obi tjlë ga «E Sbö tjlökwö 'laga tek dënashko so Elías tjwayde shäng» le. Kjone kjone obi tjlë ga «E Sbö tjlökwö 'lagaga tek dënashko so kjlara 'li woshrokdo» le.

⁹ Gueniyo Herodes tjlë ga «E 'lanyotkëba ara. ¿Eni ga ë 'lëba? ¿E Juan woshrokdore? Nopga ichaga tjarë om go, Juan kägä zë tase» le eni. Eni ga dröno ara, ñya wlo.

Jesús nopga sëno doglo sak dbäw dbäw pjloglo shkëng (5,000)

¹⁰ Sbö tjlökwö roy 'lagaga Jesús äska 'li shrono löng iröng obishko ga llëye shäryara 'lok 'li 'lara 'lok Jesús kong pjire. E irgo ga epga tona Jesúsde tjeng dboy, ga söra jek öötong löng kjok ko Betsaida. ¹¹ Gueniyo ga miydara kjok eshko sopgarë, ga to jek 'lok ba irgo. Shrono löng ba shwoy ga nopga 'li wlojrrara, ga Sbö ber no pjluoy sorë 'li roy 'lara ba kong, ga swlopga söra 'lok tjeng eshko 'li poptara.

¹² Kjok sëng ga ba oppinggaga doglo sak kjwara kjingsho pjök (12) 'li tek shrono löng ba zlong bäng ga tjlë ba kong ga «Kjok ëreshko llëye drete. Pjlú wlo ga nopga kjwe ichos to na dwayo, jek llëbo soynekoba kjone 'lishko, dli tjwlëk wlo, pozlong shtoyo wlëk wlo bakoe» le.

¹³ Kuya ga tjlë ba kong ga «Sëzi pjäydë dey» le.

Kuya 'lok ga tjlë ba kong ga «Ëreshko tjawa pjlung shosho suk pjir tjeng kjwo shkëng (5), mã tjeng do pjökdewa erä. ¿Woydëp ga tjawa jongya dli tjwlëk nopga tjeng kës ëre kongde?» le. ¹⁴ (Eshko ga domerga tjeng doglo sak dbäw dbäw pjloglo shkëng (5,000) dik. Walëga, kjwozirga, e shtak llëme.)

Eni ga Jesús tjlë ba kong ga «Nopga kjwe ichozï wlar tjeng töshko, shtor shtor, doglo sak shkëng (50) sak shkëng (50)» le.

¹⁵ Kuya 'lok ga shäryara eni, ga nopga 'li wloktong tjeng töshko uunkong. ¹⁶ Pjir ga pjlung shosho suk pjir kjwo shkëng (5) 'li, mã do pjök 'li, e kjrara Jesúsde, ga kjok dogo ñya jem drëng ga tjlë Sbö kong ga «Tjawa kong dli tworop ëre. Tjawa ber wopjlú bop tjok e kjishko» le. E irgo ga dli 'li twara ba oppinggaga kong, pjlorgue 'lok nopga tjeng kës 'li kong wlo.

¹⁷ Nopga uunkong iono beno löng bö tjung, wopjlúe. E irgo ga dli worbo tona ba

oppinggagarë 'lok shing roshko, beno tjeng shing kjwo sak kjwara kjingsho pjök (12), tjung tjunge.

No pjluoy ichara Sbörë shrono shäng 'li, e Jesús 'lara Pedrorë

¹⁸ Pjlara ga Jesús sök syöshtë Sbö kong. Ba oppinggaga löng ba tjok eröe. Eshko ga tjlë ba kong 'lok ga «¿Kumi ga tja ë 'lëba?»

¹⁹ «No kjone kjone tjlë ga pja Juan No Waga 'li woshrokdo le. Kjone kjone obi tjlë ga pja Sbö tjlökwö 'laga tek dënashko so Elías tjwayde shäng le. Kjone kjone obi tjlë ga pja Sbö tjlökwö 'lagaga tek dënashko so kjlara 'li woshrokdo le» le 'lok ba kong eni.

²⁰ Kuya ga tjlë ba kong ga «E ga pjäye, ¿tja ë 'lëmi?» le.

Kuya Pedrorë ga tjlë ba kong ga «No pjluoy ichara Sbörë shrono shäng 'li, e pja» le.

²¹ Kuya ga tjlë ba kong 'lok ga «Tja ë 'lëmi ë kong llëme» le.

Jesús 'lano ba wolon dbaryo kjishko

²² Eshko ga tjlë ba kong obi ga «Äär dbar kjwara ga no to ter kjok dogo dwayo ëre shdungoba ara guing. Judío tjlapgaga kjok llgwegga wleniyo, syöshtaga kägäyoga, no pinggaga kjok llgwekklo tara Moisésde 'li go, tja wlojre 'lok llëme. Ga tja zrökoba, gueniyo äär dbargwo mya ga tja woshre Sbörë iröng obi» le.

²³ E irgo ga tjlë uunkong kong ga «Ëye jëk woydë bor tjok jlököyo ga ber shäng bor woyotjlik ñyado, wotjlik llëbo shäryë kjok ëre kjing goshko ame bakoe. Bor kjishko ga llëye shäryëba ba kong llë pogoshko 'li, e zrökoba pjang kjlös go ëmdë ga e ba kong ga llëye llëme. ²⁴ Ëye wotjlik opdë om go, zrökoba bor kjishko llëm wlo le ga äär kjok dogo llëme. Gueniyo ëye jëk bor tjok jlököyo, e zröraba bor kjishko ëmdë ga era ber sök së ñyado kjok dogo. ²⁵ Ëye, llëbo tjeng kjok ëre kjing go kës 'li kjrara tjeng ba wloy ëmdë ga e llëno llëme. Wolono ga öötong kjok dogo llëm ga to jeno ba llëbo 'li tjok.

²⁶ »Llono ga no to ter kjok dogo dwayo ëre tjwe bor dbo kälä goshko, Data Sbö dbo kälä go, bor parkagaga kjok dogo so tjok. Eerishko ga ëye, tja lökyokjre oba bokshto ga eshko ga lökyokjrër eni bakoe. ²⁷ Lër

bomi kong jlökoyo ga pjây kjone kjone löng ëreshko wolontë llëm obishko ga Sbö ber no pjluyo sorë li ïmi wëlle» le.

Jesús kjlopswono beno kãlã lletlet

²⁸ Dbargwo kjwong (8) irgo ga Pedro, Santiago, Juan, e söra Jesúsdë jem ba tjok dboshko, ga öötong löng dlup jong kjwara kjókshko li go, syöshtë Sbö kong wlo. ²⁹ Eshko ga Jesús syöshtë Sbö kong wopro ga ba bokkwo kjlopswono, shwong beno pjlublún, kãlã lletlete. ³⁰⁻³¹ Eshko ga Moisés, Elías, e weno löng lan ba tjok, kãlã të shjiye. Ga wop tjok ga Jesús zrökoba Jerusalén kjokyo sorë li lanyotke lok ëng tjok.

³² Ba oppinggaga tjeng eshko li löng poywö erä. Gueniyo polläk ga ïna lok ga Jesús kãlã shjiye. Domerga löng do pjök ba tjok li ïna lok bakoe.

³³ Domerga li brik lok kjwlëshko ga Pedro tjlë Jesús kong ga «Tjlapga, tjawa löng na ga pjlúe. Tjawa ukwang shäryë kjwo mya, bop kong kjwara, Moisés kong kjwara, Elías kong kjwara bakoe» le. Lara eni, gueniyo llë layde shäng li miyde shäng llëme.

³⁴ Shäng tjlë wopro ga pjäng sho lono ter kjrina ba kjing go, ga ba oppinggaga li beno kjok bangkjre ara. ³⁵ Ga pjäng sho li roshko dwayo ga ybö kura lok ga tjlë ga «Bor wa li ëre. E kjröror. Ba tjlökwo kuziä» le. ³⁶ Kura lok pjir ga ïya lok ga Jesús beno shäng kjlaraso. Dbar eshko ga beno löng kjing, llëye ïna lok li lara ë kong llëme.

Dwlas goshko Ä sëya poptara Jesúsdë kjlara

³⁷ Wëshko ga ter shrono dlup li dwayoshko ga nopga shrono löng träk llëm, Jesús ik. ³⁸ Eshko ga domer shäng kjlara nopga tjeng li tjrëko. Tjlë Jesús kong dbo go ga «Tjlapga no pingga, rokër bop kong ga bor wa domer ëre is sira. Tja wa oblë drete. ³⁹ Olö ga shaya Ä sëyarë, ie öö le, dbukza rish buk töshko, jek kjlo dete, ga kjamo ber bung erä. Shärye owa eni wop sit wop sit. ⁴⁰ Tja tjlëno bop oppinggaga beno tjeng ëreshko wle kong ga «Bor wa ëre, goshko Ä sëya kjlara. Rokër bomi kong ga

ichozi to bor kong sira» loror, gueniyo to ichara lok llëme» le.

⁴¹ Kuya ga tjlë löng li kong ga «Pjây wotjlik owa. Pjây mär Sbö go llëme. ¿Tja ber shäng bomi tjok kjër äär jong llono, pjây mär ber löng ba go wlo? Tja sjeno shäng bomi tjok tjan» le. Eshko ga tjlë domer li kong ga «Bop wa tek sös bor kong» le.

⁴² Eni ga dwlas li söya lok jek shäng äätë ba zlong bäng ga dwlas li dbura sëya lirë rish buk töy, jek kjlo dete erä. Eshko ga sëya li wlona Jesúsdë, ga dwlas li poptara, ga twara iröng ba data kong. ⁴³ ïya nopga tjeng eshko lirë ga beno löng yëy le erä, Sbö dbo ara kjishko.

Jesús lano ba wolon dbaryo kjishko pjlara obi

Llëye shäryara Jesúsdë li woyotjlikoba löng wopro ga tjlë ba oppinggaga kong ga ⁴⁴ «Llëye lër bomi kong li kuzi yötso, woyojemi llëme. No to ter kjok dogo dwayo ëre twëba ber tjeng nopga wloshko» le. ⁴⁵ Gueniyo ga llëye le shäng li llë loklo miydara lok llëm, e jnena Sbörë beno, miyde lok llëm wlo kjishko. Ga llë loklo kjakrokara lok ba kong llëm, bangkjre lok ara kjishko.

Ëye tjwlö ara anmoyö

⁴⁶ E irgo ga ba oppingga kjlara tjlë ga «Tja ber tjwlö ara pjây uunkong kjinmo» le kjlara obi kong. Kuya ga tjlë ga «Llëme. Ber tjwlö ara li tja» le. Ga llamoga omlë jong eni bakoe. ⁴⁷ Llëye le löng li miydara Jesúsdë drete. Eni ga kjwozirwa kjrara kjlara, ga iara shäng ba zlong bäng, ⁴⁸ ga tjlë ba oppinggaga kong ga «Ëye, kjwozirwa ëre wlojrrara bor kjishko ga tja wlojrrara wleni. Ga ëye, tja wlojrrara ga bor ichaga wlojrrara wleni bakoe. Bomi tjrëko ga ëye shäng kjlara wotöy anmoyö ga tjwlö ara anmoyö li e» le.

«Ëye shäng bi wloyo llëm ga shäng bi shwo lëkong» lara Jesúsdë

⁴⁹ E irgo ga Juan tjlë ba kong ga «Tjlapga no pingga, domer ïnorwa shäng kjlara, Ä sëyaga tjeng oba goshko li iche to shäng bop ko go. Gueniyo ga e bop oppingga bi tjok llëm kjishko ga tjawa tjlëno ba kong ga «Ä

sëyaga ichëp Jesús ko go ame” lororwa eni» le.

⁵⁰ Kuya ga tjlë ba kong ga «!wëyë! “Shäryëp ame” lëmi ba kong llëme. Ëye shäng bi wloyo llëm ga shäng bi shwo lëkong» le.

Jesús wlokjrara Samaria sopgarë llëme

⁵¹ Eshko ga Jesús jem kjok dogo iröng obi wlo dbaryo li ääto, ga wotjlík ga to jongya Jerusalén kjokyo, lara jong kjwaraso eni. Ga to jek ba nopga tjok. ⁵² Jëk lönghsko ga nopga ichara pjök mya ba bäm go ba roy söga wleniyo. Eni ga ba roy sögaga li öötong lönng bäm go Samaria kjokyo kjrina, pozlong shtoyo wlëk lara. ⁵³ Gueniyo ga miydara Samaria sopgarë ga jongya jong Jerusalén kjokyo. E kjishko ga wlokjrara lok llëme. ⁵⁴ Roy kuya ba oppinggaga Santiago, Juan lirë ga tjlë lok Jesús kong ga «Tjlapga, ¿woydëp ga tjawa iök long ter kjok dogo dwayo, epga pjir wlore?» le.

⁵⁵ Kuya ga bojono ba shwo lëkong ga wlongza tjä tjä erä. ⁵⁶ Eshko ga jek lok kjok shto oblë.

Shji jëk Jesús tjok ga soyo tjok

⁵⁷ Eni ga jek lönng irbo wopro ga no shäng kjlara eshko tjlë Jesús kong ga «Tjlapga, woydër ga pja jek kjone ga tja jek bop tjok eshko» le.

⁵⁸ Kuya ga tjlë ba kong ga «Shjiti kjloshko so, e pë klung bäng. Sënwa, e pë ba usho roy. Gueniyo no to ter kjok dogo dwayo ërera woshtozlong shtoyo drete» le.

⁵⁹ E irgo ga tjlë oblë kong ga «Pja tek bor tjok, pja pin wlo» le.

Gueniyo kuya ga tjlë ba kong ga «Tjlapga, tja ichos jek bor data ushko sira. Bor data wolono, jnenor sakshko pjir ga tja tekdo iröng bop tjok» le.

⁶⁰ Kuya ga tjlë ba kong ga «Shinmoga ber tjeng ëng jnek wëyë. Pja nom Sbö ber no pjlyo sorë li roy lë oba kong dey» le.

⁶¹ E irgo ga no shäng kjlara obi tjlë Jesús kong ga «Tjlapga, tja jek bop tjok lër. Gueniyo tja koshëp sira, “Tja toe” lër bor pjeyoga kong guing» le.

⁶² Kuya ga tjlë ba kong ga «Ëye ba pak soyono, ga wotjlík llëbo beno iröng li kjishko ga e llëno llëm Sbö ber no pjlyo lishko» le.

10

Nopga ichara Jesúsdë jek doglo sak kjäk kjingsho pjök (72)

¹ E irgo ga nopga jek lönng ba tjok li kjrara Jesúsdë doglo sak kjäk kjingsho pjök (72). To kjok shto oblë oblë le lishko ga epga ichara jek lönng pjök pjök ba bäm go. ² Eshko ga tjlë ba kong ga «Dwla bo kjrëy wlo ga ara, gueniyo parkagaga kjlöbö döe. Eni ga rokozi dwla sogo li kong ga parkagaga wlëya obi, dwla bo ara li kjre wlo. ³ Eni ga pjäy nomo. Pjäy to lönng sjëke. Pjäy ichër jek lönng öng wlëp ushko so llgwoklë jëk lönng shjiti kjloshko so lönghsko wleni.

⁴ Pjäy brikshko ga pjäy dbur sök llëm, kjla sök llëm, drepkwota sök llëm bakoe. Pjäy jëkko eröe. No wlëmi irbo ga “Miga” lëmi ba kong llëm, pjäy jek bek eröe. ⁵ Pjäy äär ber lönng kjone ga pjäy opzrëk jek u jong kjwara eshko li roshko, ga pjäy tjlës nopga tjeng eshko li kong ga “Miga. Rokër Sbö kong ga pjäy lönng u ëreshko uunkong ie ber lönng wlëpe” lozi ba kong eni. ⁶ Eshko ga pjäy wlokjre lok wopjlú wleni ga epga ie Sbörë ber lönng wlëp jlökoyo. Gueniyo pjäy wlokjre eni llëm ga epga kjimte Sborë llëme. ⁷ Pjäy öötong lönng kjone pogo ga pjäy to lönng u kjwara kjwara llëm, pjäy ber lönng u kjwaraso dey. Ëye parkë ga e potjwlëkko ba pak li äska. E kjishko ga pjäy sëya llë ga uozi, bomi potjwlëkklo li e.

⁸ »Pjäy öötong lönng kjone pogo ga pjäy wlokjre nopga eshko sorë wleni ga pjäy sëya llë ga uozi, ⁹ swlopga lönng eshko li poptozí, ga pjäy tjlë nopga lönng li kong ga “Sbö ber no pjlyo wlo li, e dbaryo döroe” lëmi ba kong eni.

¹⁰ »Gueniyo ga pjäy öötong lönng kjok kjrara ga pjäy wlokjre nopga eshko sorë llëm ga pjäy to lönng jëk irbo pjlara pjlara tjwe lok li go, ga pjäy tjlë kjok eshko sopga li kong ga ¹¹ “Bomi kjokshko pjlungyo pjono borwa dre go li lönwa ber tjeng jushko, pjäy shdungko loklo. Gueniyo miydozi pjlu ga Sbö ber no pjlyo wlo li, e dbaryo döroe” lëmi ba kong eni. ¹² Lër bomi kong ga no llgwezlong dbaryoshko ga kjok eshko sopga shdüya Sbörë ara, Sodoma sopga kjinmo» le.

Kjok shto oblë oblë, ba tjlôkwo kjrëba woydë llëm kjishko ga kjok eshko sopga wlonä Jesúsdë

¹³ E irgo ga tjlëno nopga kjok shto oblë oblë li kjishko. Tjlë ga «¡Corazín sopga, Bet-saida sopga, pjây song jlô, pjây shdungko! Llëbo ÿdëba llëm wleniyo shäryoror bomi kong li ñna Tiro sopga, Sidón sopgarë tek dëdashko kjwe ga llëbo owa shärye löng li, e owa jlôe lara, ga rayara, ga shwong pjuna shtëgro së ä wleniyo, pjlung sho iara ba dlu kjing go, ba woowa li ñya Sbörë wlo tjan. ¹⁴Eni ga no llgwezlong dbaryoshko ga pjây shdüya Sbörë ara, Tiro sopga, Sidón sopga, e kjinmo.

¹⁵ »Capernaúm sopga, ¿pjây wotjlík ga pjây söya Sbörë jem äär kjok dogo lëmiro? Eni llëme. Pjây ñche jer äär iök pjë jong ri ri sjer llëm shtoyo li roshko» le.

¹⁶ Eshko ga tjlë ba oppinggaga kong ga «Pjây tjlôkwo kjräga ërë ga e bor tjlôkwo kjayde wleni. Ëye, pjây wlokrara llëm ga tja wlokrara llëm wleni. Ga ëye, tja wlokrara llëm ga bor ichaga wlokrara llëm wleni bakoe» le.

Nopga doglo sak kjäk kjingsho pjök (72) li shrono iröng obi

¹⁷ Eni ga nopga doglo sak kjäk kjingsho pjök (72) li toe. Tjlôkwo lara lok kjok shto oblë oblë pjir ga tek shrono löng wopjlú iröng obi. Eshko ga tjlë lok Jesús kong ga «Tjlapga, Ä sëyaga ëmdë ga tjawa bangkjre. Epga ichororwa bop ko goshko ga tjawa kolara» le lok eni.

¹⁸ Kuya ga tjlë ba kong ga «Eni jlôe. Ñnor ga Ä zana Sbörë, ga e lono ter kjok dogo dwayo llgwlëng wleni. ¹⁹ Ga pjây kong dbo tworor kësang, bi moskwo kësang li zami wlo, ga llëye wen owa bomi kong llëme. Dgur shglëmi, dyë shglëmi ëmdë ga llëye wen owa bomi kong llëme. ²⁰ ¿Gueniyo pjây löng wopjlú, pjây kole Ä sëyagarë kjishko egaro? Pjây kole eni li tjwlô ara llëme. Pjây ko tak lok kjibokwo go kjok dogo lira tjwlô ara. Woyde ga pjây ber löng wopjlú e kjishko shara» le.

²¹ Jekdo eshko ga go Sbö Sëya jlökoyo kjishko ga Jesús beno shäng wopjlú ara, tjlë

Sbö kong ga «Data, pja kjok dogo sopga, kjok ëre sopga, e Tjlapga. Llëye jnenop kjok miydagaga löng kong li pinop oba song, wotöy wleniyo kong. E kjishko ga pja poshrër ara. Shäryorop eni, woydorop eni kjishko» le.

²² Eshko ga tjlë nopga kong ga «Llëbo uunkong iara Data Sbörë beno tjeng bor wloshko. Sbö Wa ëre sorë, e miydaga ërë llëm, e miydaga bor Datarë eröe. Data Sbö, e sorë miydaga ërë llëm, e miydaga tjarë eröe. Gueniyo e sorë pin woydë ë kong ga pin» le.

²³ E irgo ga ba oppinggaga ñya ga tjlë ba kong tjoksa ga «Llëye shäryër li ñmi löng bomi bokkwo go. Ëye omño ga era ber wopjlúe. ²⁴ Lër bomi kong ga llëbo ñmi, kumi löng ëre tjwlô ara. Dëdashko ga Sbö tjlôkwo lagaga, pjlungga, e omík woydë, omkuk woydë, gueniyo omño llëm, omkuno llëm bakoe» le.

Samaria so kjlara pjlu wleniyo

²⁵ Domer shäng kjlara, kjok llgwekklo tara Moisésdë li miydaga pjlu wleniyo. Pjlara ga kojono shäng Jesús zlong bäng, tjliya wlo. Tjlë ba kong ga «Tjlapga no pingga, ¿llëye shäryër, tja ber sök së ñyado Sbö tjok wlo?»

²⁶ «¿Llëye tara Moisésdë pjang kjok llgwekklo kjibokwoyo li go? ¿Bop kong ga e pjlllgwep ber sorë?»

²⁷ ««Llëbo woydëpshko, llëbo woy-otjlípshko, llëbo shäryëpshko, pja sök së obishko ga Tjlapga, bop Sbö li woydos jlökoyo ñyado»,* ga «Pja opwoydë sorë ga bop kjlara, e woydos eni bakoe.»† Kjok llgwekklo tak pjang li e» le.

²⁸ Kuya ga tjlë ba kong ga «Tja dboryorop beke. Shäryorop eni ga pja beno sök së ñyado Sbö tjok» le.

²⁹ Eshko ga domer li opwlikë woydë. Eni ga tjlë ba kong ga «¿Bor kjlara le li ë?»

³⁰ «Domer opshino kjlara Jerusalén kjokyo dwayo, jongya jer shäng Jericó kjokyo wlo lara. Jek jëk shängshko ga wlëna nopga lürkë ä wleniyorë irbo. Llëbo söya tjeng ba tjok li döra lok ba shjiryo dret, ba shwong pjang ba do go li tjok, shpora

* 10:27 Deuteronomio 6.5. † 10:27 Levítico 19.18.

lok träk llëm, ga iara beno buk eshko ba llëmdo. ³¹ E bër ga syöshtaga Sbö kong ba nopga kjishko wleniyo tek shäng kjlara irbo li go. Buk li ina, gueniyo kjimtara llëm, koskara jek irbo sor go, jek bek erä. ³² E irgo ga Leví tjëyo tek shäng kjlara irbo li go bakoe. Omño, ga kjimtara llëm, koskara jek irbo sor go, jek bek erä bakoe. ³³ E irgo ga tek shäng irbo li go kjlara obi, Samaria so shara. Buk li ina, ga songe le. ³⁴ Eni ga jek öötong shäng ba zlong bäng. Shporaba jyäglö lok li dwlomnena kjo go, kjillgwo bo dyo dbo ara go, ga pjrira shwomzrëng go. E irgo ga poyona, iara ba öng kjing go, söra jek no pozlong uyoshko, ga dara buk eshko. ³⁵ Wëshko ga pozlong uyo sogo li potjwlëna dbur sho pjublún kjwo pjök go, ga tjëlë ba kong ga “Shporaba kayo buk kjwe dos bor kong jushko sira. Dbur zanop ëre kjinmo wleni ga tja tjwe iröng obishko ga pja potjwlën eshko” le.

³⁶ »¿Eni ga bop kong ga nopga doglo mya li kjone dey ga beno shporaba kayo li kjlarayo?»

³⁷ «Songe laga ba kong li e» le kjok llgwekklo miydaga lirë.

Kuya ga tjëlë ba kong ga «Eni ga pja nom omshäryë e kjoyo bakoe» le.

Jesús öötong sök Marta, María, e ushko

³⁸⁻³⁹ Kjok kjrinasshko ga walë shäng kjlara ko Marta, lëng ko María. Jesús jëk shäng irbo ba oppinggaga tjok, ga öötong shäng eshko ga wlokrara Martarë ba ushko. Eshko ga María wloktong sök ba dre zlong, tjölkwö le sök li kuya wlo. ⁴⁰ Martara shäng wotjlík ara, llëbo shärye wlo li ara kjishko. E kjishko ga jek shäng Jesús zlong bäng ga tjëlë ba kong ga «Tjlapga, bor lëng kjwe ichos jek bor kjimtë. Tja iara beno shäng parkë ara tjoksa. ¿E Igöp llëmdo?»

⁴¹ «Marta, pja woydë ara, llëbo woyotjlíp shäng ara kjishko. ⁴² Gueniyo llëbo tjwlö ara li kjrinaso, ga tjwlö ara li kjayde Maríarë, ga döga ërë ba shjiryo llëme» le ba kong.

11

Shji syöshtë Sbö kong sorë

* **11:13** Ä, e kowëba Beelzebú bakoe.

¹ Pjlara ga Jesús sök syöshtë Sbö kong. Syöshtono pjir ga ba oppingga kjlara tjëlë ba kong ga «Tjlapga, tjawa pïs syöshtë, Juan ba oppinggaga pino dik» le.

² Kuya ga tjëlë ba kong ga «Pjäy syöshtë Sbö kongshko ga lëmi eni:

»“Data, bop ko, e ber kësbang, dboye.

Pja tjwe ber sök borwa pjluwo wlo.

³ Dbar kjwobi go ga dli woydërwa li twos borwa kong.

⁴ Llëbo shäryara oblërë borwa kong owa li iërwa ber tjwlö llëme.

E kjishko ga owa pjang borwa go li löös ber dret eni bakoe.

Tjawa iëp ber löng borwa tjilzlong lishko llëme.”»

⁵⁻⁶ E irgo ga tjëlë ba kong lok ga «Kjok rong bek ga pjäy kjlara shwoy, no tjwe shäng kjlara pjola dwayo, ga pja dli ba kong drete. ¿Eni wleni ga pja to dli rokë bop pjeyo sök soshko kong llëmdo? Pja äär ba shwoy ga pja tjëlë ba kong ga “Bor kjlara shrono shäng bor shwoy, ga tja dli ba kong drete. E kjishko ga tja sëm pjlung shosho suk pjir kjwo myare” lëp ba kong eni.

⁷ »Pja kuya ga tjëlë bop kong ga “Llëme. Tja barwëp llëme. U bäng jong tuke. Bor wapga tjeng bor tjok pëe. Tja kojong, llëye twër bop kong wlo llëme” le.

⁸ »Gueniyo lër bop kong ga rokëp jek rokëp jek wleni ga kojong, llëye woydëp li twe bop kong pjire. Eshko ga kojono bop kjimtë, pjäy ëng tjok pjlu kjishko llëme. Kojono, e barworop ara kjishko.

⁹ »Eni ga lër bomi kong ga llëbo rokozi Sbö kong, ga twe bomi kong. Llëbo wlëzi, ga wlëmi. “U bäng bäng dözi bor kong” lozi ba kong, ga där bomi kong. ¹⁰ Eë llëbo rokë ga e kjre. Eë llëbo wlëk ga e wlëya. Eë “U bäng bäng dözi bor kong” lë ga e där ba kong.

¹¹ »¿Data kjone dey ga kong mã roke ba warëshko ga kong dgur twaydero? ¹² ¿Ga kong kjörkö wa ak lë rokesshko ga kong dyë twaydero? ¹³ Eni ga pjäy nopga owa ëmdë ga pjäy wotjlík llëbo pjlu twë bomi wapga kong. Eni wleni ga bomi Data sök kjok dogo li kong llëbo rokëmishko ga pjäy kong ba Sëya twe» le.

*Jesús, Beelzebú**

¹⁴ Pjlara ga domer shäng kjlara tjëlë llëm, goshko Ä sëya kjlara kjishko, ga sëya li ichara Jesúsdë toe. E irgo ga domer li beno shäng tjëlë. İya löng lirë ga beno löng yëy le erä. ¹⁵ Gueniyo kjong kjong tjëlë ëng kong ga «Ä sëyaga iche to, dbo twara Ä sëya kägäyo ko Beelzebúrë ba kong li go» le lok eni.

¹⁶ Kjong kjong löng obi omtjlik woydë, ga tjëlë ba kong ga «İlëbo İydëba llëm wleniyo shäryos borwa kong kjrina, pja ichaga Sbörë jlöre miydërwa e go wlo» le.

¹⁷ Wotjlik löng llë li miydara Jesúsdë pjir, ga tjëlë ba kong ga «Pjlu llë, ba nopga ëngkjwë kar kar wleni ga e oppjik lok om go. Nopga tjeng u kjwaraso, e ëngkjwë kar kar wleni ga e oppjik lok om go bakoe. ¹⁸ ¿Eni ga Ä, e ëngkjwë ba sëyaga tjok wleni ga e pjir maling llëmdo? Lër bomi kong eni, tja Ä sëyaga ichë to, dbo twara Beelzebúrë bor kong li go lëmi kjishko. ¹⁹ ¿Eni kjwe ga bomi oppinggaga kong dbo twaga ërë, Ä sëyaga iche wlo? E kjishko ga pjây diktong löng jlöre laga epgarë om go. ²⁰ Ä sëyaga ichër to, Sbö dbo ara go. Miydëmi e go ga Sbö ber no pjluwo wlo li, e dbaryo shrono tjan.

²¹⁻²² »Domer shäng kjlara dbo ara, wloshko opwlikoklo tjok. Shäng ba u dëshko gallëbo tjeng u roshko li lüyotkëba ba shjiryo ga ä, wokjang ba opwlikoklo tjeng li kjishko. Gueniyo ga tjwe kjlara obi, dbo ara ba kjinmo wleni ga shäng li zäya, ba opwlikoklo li döya ba shjiryo, llëbo tjeng ba u roshko li söya jek ba tjok, ba opwlikoklo tjok bako, ga shdöya oblë kong drete.†

²³ »Ëye shäng bor shwo lëkong llëm ga e shäng bor wloyo. Ëye no töng bor kong llëm ga e shäng ba shdöga.

²⁴ »Ä sëya pjang no goshko li toshko ga to shäng shto wlëk kjok dogro no llëmshko, woshtë wlo, gueniyo wlëya llëme. Eshko ga wotjlik ga «Tja to bor ushko iröng obi» le. ²⁵ Äär iröng ba ushko ga wlëya shäng pjlokjak pjir, poshäryak pjir wleni. ²⁶ Eni ga sëya oblë töya ba tjok doglo kjäk (7), owa ba kjinmo, ga uunkong li pjë jek äär ber

tjeng no li go. Eni ga no li beno shäng owa anmoyö, shäng bäm go sorë li kjinmo» le.

²⁷ Tjëlë shäng wopro ga walë shäng oba tjeng li tjrëko kjlara, tjëlëno dbo go. Tjëlë ga «Bop mekë, pja wena, pja kuna. Miydër ga shäng wopjlú bop kjishko» le.

²⁸ Kuya ga tjëlë ga «Ëng. Gueniyo ga ëye Sbö tjlokwo kuno, ga kole ga era ber shäng wopjlú anmoyö» le.

Jonás jyäglö

²⁹ Eshko ga nopga töno ara, tjwe jong obi Jesús shäng lishko. Ga Jesús tjëlë ba kong ga «Eerishko dbaryo sopga, pjây owa. Woydëmi ga llëbo jyäglö shäryër bomi kong, gueniyo shäryër llëm, Sbö tjlokwo laga Jonás, e jyäglö shäryotë bomi kong eröe.

³⁰ Dënashko ga Jonás, e beno llëbo jyäglö Nínive sopga kong. Ga no to ter kjok dogo dwayo ëre ber llëbo jyäglö nopga löng eerishko li kong eni wleni bakoe. ³¹ Sabá so pjluwo walë tek pjola dwayo, Pjlu Salomón kjok miydë li kuya wlo. Ga ëreshko no shäng kjlara tjwlö ara, Salomón kjinmo. E kjishko ga eerishko dbaryo sopga, pjây llgweya Sbörëshko ga walë li kojong, ga tjëlë ga «Kjwepga shdungko» le. ³² Nínive sopga, e Jonás tjlokwo kunoshko ga llëbo owa shärye löng li, e owa jlöre lara, ga raryae. Ga ëreshko no shäng kjlara tjwlö ara, Jonás kjinmo. E kjishko ga eerishko dbaryo sopga, pjây llgweya Sbörëshko ga Nínive sopga kojong lok, ga tjëlë ga «Kjwepga shdungko» le.

Iök shjiy bi doyo kong

³³ »Iök shjiy borkey, jney wlo llëm, iëy sbi dorko wlo llëm bakoe. İëy jong kjókshko dey, nopga opzrëk jek eshkoshko ga kälä të shjiy wëllë wlo. ³⁴ Iök shjiy İgömi wëllë bomi bokkwo go. Bomu bokkwo pjlu wleni ga bomu doyo uunkong iök shjiy tjok wleni. Gueniyo bomu bokkwo owa ga bomu doyo uunkong kjok ro sï wleni. ³⁵ Eni ga pjây sjëke. ¿Tjlokwo kjrromi li, e jlöre? Bomu iök shjiy li e. E kjishko ga tjlokwo kjrromi li jyö wleni ga pjây löng kjok ro sï roy wleni. ³⁶ Gueniyo bomu doyo uunkong iök shjiy

† 11:21-22 Domer dbo ara le li, e Ä loklo. Ba llëbo döga le li, e Jesús loklo. Lara eni li, e Ä sëyaga iche wlo ga woydara ga Ä zana guing loklo.

tjok, kjok ro yët eshko llëm ga kjok ïgömi wëïë, pjây jëk löng iök shjiy tjok wleni» le.

No pinggaga kjok llgwekklo tara Moisésdë li go, fariseoga, e wlona Jesúsde

³⁷ Tjlëno eni pjir ga e mana fariseo shäng kjlara lirë ië ba tjok ba ushko. Eni ga opzrëno jek ba tjok ba u roshko, ga sirkeno sök, ië wlo. ³⁸ Ìya fariseo lirë ga Jesús orkwo shkwono judíoga ï dik llëm ga beno shäng wotjlík ara. ³⁹ Eshko ga Jesús tjlë ba kong ga «Pjây fariseoga llëbo shäryë ara, pjây pjlúe lëba wlo, gueniyo pjây wotjlík dbur tòng bomi kong erö, pjây wotjlík llëbo owa shäryë. Pjây so di iöklo, dli uöklo kjoyoe. E kwoshkwak ba poglo go, gueniyo roshko wliwlie. ⁴⁰ ¡Pjây wotjlík llëme! Shji shäryara Sbörë pjir, bi doyo dö llëm, bi sëya bakoe. ¿E miydëmi llëmdo? ⁴¹ Gueniyo pjây wotjlís llëbo pjlú shäryë oba song wleniyo kong. Eni ga pjây ber löng pjlo bek Sbö bokso jlökoyo.

⁴² »¡Fariseoga, pjây song jlö, pjây shdungko! Llëbo wlënomi li shtëmi äär ba sakyö (10) go, ba sakyö (10) go, shimi kjrina kjrina, ga twëmi Sbö kong. Bomi dli mokyo oblë oblë tjok ëmdë ga shäryëmi jlökoyo eni bakoe. Gueniyo ga pjây jëk löng pjlo bek oblë tjok llëm, Sbö woydëmi llëm bakoe. Pjlú wlo ga pjây jëk pjlo bek nopga uunkong tjok, ga Sbö woydëmi pjlú bakoe. Gueniyo woyde ga llëbo wlënomi li twëmi Sbö kong, shäryëmi löng wleni bakoe.

⁴³ »¡Fariseoga, pjây song jlö, pjây shdungko! Judíoga syö uyo roshko ga woydëmi ga pjây löng sökklo pjlú goshko erä. Woydëmi ga miga llë lëba bomi kong yötso llëbo soynezzlong shtoyo bakoe. ⁴⁴ ¡Pjây song jlö, pjây shdungko! Pjây so shinmo doyo iak buk jyäglo llëm kjoyoe. Nopga jëk ba kopshko ga llëye miyde lok llëme»† le.

⁴⁵ Domer shäng kjlara eshko, kjok llgwekklo tara Moisésdë li miydaga pjlú wleniyo. Eshko ga tjlë Jesús kong ga «Tjlapga no pingga, llëye lëp shäng li, e borwa barwoklo» le.

⁴⁶ Kuya ga tjlë ba kong ga «¡Kjok llgwekklo tara Moisésdë li miydagaga pjlú

wleniyo, pjây song jlö, pjây shdungko! Oba pimi löngshko ga tjlökwo lëmi ara li shäryëba uunkong ga äe. E so llëbo kwing ä twëmi oblë kong söya wlo kjoyoe. Shäryëmi eni, gueniyo pjây om go omkjimtë ba sök llëm, bomi sakkwo go ëmdë llëm bakoe. ⁴⁷ ¡Pjây song jlö, pjây shdungko! Dënashko ga Sbö tjlökwo lagaga, e zröra bomi tjlapgagarë ara, ga jnena lok. E ga pjây eerishko ga löng ba sak li poshäryë ber wolësowa wlo. ⁴⁸ E goshko ga pimi löng oba uunkong kong ga pjây wotjlík ga zröra lok li, e pjlúe lëmi. Zröra, jnena epgarë lok, ga pjâyda beno löng ba sak shäryaga.

⁴⁹ »E kjishko ga Sbö tjlëno ba kjok miydë li go. Tjlëno ga «Epga kong bor tjlökwo lagaga ichër oblë oblë. Kjong kjong zröya lok, kjong kjong shdüya lok, bokrotke lok ara» lara. ⁵⁰ E kjishko ga eerishko dbaryo sopga, pjây shdüya Sbörë, ba tjlökwo lagaga zröra lok tek dämärshko dwayo li kjishko, ⁵¹ soyara lok Abel go, äär jong Zacarías go. Zacarías, e zröra lok Sbö u jong li, öng sho sukklo jong li, e tjrëko. Lër bomi kong ga pjây shdüya Sbörë, llëbo shäryara lok ba tjlökwo lagaga löng kës kong li kjishko.

⁵² »¡Kjok llgwekklo tara Moisésdë li miydagaga pjlú wleniyo, pjây song jlö, pjây shdungko! Pjây opping kjok llgwekklo li go ara kjishko ga shji Sbö miydë sorë miydëmi löng pjlú, gueniyo lëmi ë kong llëme. Nopga oblë somi, Sbö miydë lok llëm wlo, ga pjây om go ëmdë ga Sbö miydë löng llëm bakoe» le.

⁵³ E irgo ga Jesús to eshko dwayo. E dbaryo jek lëkong ga no pinggaga kjok llgwekklo tara Moisésdë li go, fariseoga, e iirkono lok ara ba kong, ga llëbo kjakroke lok ara, ⁵⁴ tjliya lok wlo, rote lok llëbo lara li go wlo le.

12

Bangkjrëy li, e Sbö eröe

¹ E wopro ga oba tjwe jong tjwe jong träk llëm, sho llik llik lë. Eshko ga Jesús tjlë ba oppinggaga kong ga «¡Pjây sjëk fariseoga tjok, ba pjlung shosho uukklo wle tjok! ¡Epga Sbö tjlökwo söga jlökoyo le, gueniyo wotjlík owa ba pjlúshko! ² Llëbo shäryak

† 11:44 Fariseoga ikoba ga nopga pjlú wleniyo, gueniyo jlökoyo ga epga owa.

lütshko kës li wen wëlëshko. Llëbo jnek kës li wlëkoba pjire. ³ Eni ga tjlōkwo loromi shkëshko li, e kukoba kjok shjiyshko. Tjlōkwo loromi lütshko li, e kukoba kjone pogoshko.

⁴ »Pjeyoga. Lër bomi kong ga nopga bangkjrëmi llëme. Bomi doyo zrōya lok ga pjlú, gueniyo llëye shärye lok bomi kong obi ga äe. ⁵ Bangkjrako li ë lër bomi kong. Sbō, e bangkjromirë dey. Pjây zrōya ga pjlúe. E irgo ga pjây iche äär ber lōng iök pjë jong ri ri sjer llëm shtoyo li roshko ga pjlú bakoe. Era bangkjrozia.

⁶ »¿Sënwa kjwo shkëng (5) soynek dburwa kjwo pjök äska llëmdo? Eni ëmdë ga sënwa li woyojeya Sbörë kjwara llëme. ⁷ Pjâyda tjwlō ara, sënwa ara kjinmo. Bomi kākzong pjlobi shtara Sbörë pjir tjan. E kjishko ga llëye bangkjrëmi llëme.

Shji lan oba tjok Jesús kjishko

⁸ »Lër bomi kong ga pjây tjlëno oba kong ga pjây lōng bor tjok loromi wleni ga no to ter kjok dogo dwayo ëre tjlë bor parkagaga kjok dogo so li kong ga pjây lōng bor tjok lër eni bakoe. ⁹ Gueniyo pjây tjlëno oba kong ga pjây lōng bor tjok llëme loromi wleni ga tja tjlë bor parkagaga li kong ga pjây lōng bor tjok llëme lër eni bakoe.

¹⁰ »Ëye no to ter kjok dogo dwayo ëre lāywë owa ga owa li löya Sbörë ber dret ga pjlúe. Gueniyo ëye Sbō Sëya lāywë owa ga owa li löya llëme.

¹¹ »Pjây shakoba, sökoba judíoga syō uyo roshko, llëm ga tjlapgaga bokstoshko ga pjây woydë llëm, “¿Tja opwlikë sorë?” lëmi llëm, “¿Llëye lër?” lëmi llëm bakoe. ¹² Pjây tjlëshko ga llëye lëmi wlo li, e twaga Sbō Sëyarë bomi kong eshko» le.

Domer dbur ara kjlara

¹³ Domer shäng kjlara eshko oba tjrëko, tjlë Jesús kong ga «Tjlapga no pingga, bor data wolono, ga ba llëbo beno tjeng li, e shdöya woydë bor shjiydë bor kong llëme. E kjishko ga los ba kong ga llëbo botoya li twe bor kong» le.

¹⁴ Kuya ga tjlë ba kong ga «¿Tja iaga ërë beno shäng bomi llgwega, bomi llëbo lëp li shdör wloro?» le.

¹⁵ Eshko ga tjlë oba kong ga «¡Pjây sjëke! Shji wotjlik llëbo tōng bayo ara wlo llëme. Shji wopjlú laga bi llëbo tjeng ara lirë llëme» le.

¹⁶ E irgo tjlëno ba kong llëbo jyäglo go. Tjlë ga «Domer shäng kjlara dbur ara wleniyo. Ba kjok buk li kjing go dwla dgara, ga bo kjrara arae. ¹⁷⁻¹⁸ Eni ga wotjlik ga “¿Tja orwë llong? ¿Bor dwla bo kjrator ara kjwe jner tjeng kjone? Bor dwla bo jnekklo uyo lok kjwe, e chilawa anmoyō” le. Wotjlino sök dāw ga tjlë ga “Llëye shäryër miydër tjan. Bor dwla bo jnekklo uyo kjwe shdör, äska shäryër kësks anmoyō. E roshko bor dwla bo kjwe jner tjeng pjir eshko, bor llëbo oblë oblë tjeng kjwe jner eshko bakoe. ¹⁹ Shäryoror eni pjir ga lër bor pjlúshko ga ‘Tja llëbo jnek tjeng ara, äär lu pjloglo ara kong wlo. Tja woshtë, tja ië ara, tja ber wopjlúe lër eni eshko jã” le.

²⁰ »Gueniyo ga Sbō tjlë ba kong ga “Pja kä llëme. Eeri shkëyo ga pja wolon. ¿Eshko ga bop llëbo jnenop tjeng li ber ë kongdo?” le.

²¹ »Eni ga ëye dbur tōng, jneya ber ba kong om go wlo, gueniyo llëbo tjwlō ara Sbō kong li shärye llëm ga era kong, llëbo wen tjwe ba kong eni kjoyo bakoe» le.

Shji woydë llëme

²² E irgo ga Jesús tjlë ba oppinggaga kong ga «Lër bomi kong ga shji woydë llëme. Shji woydë dli kjy llëm, shwong kjy llëm bakoe. ²³ Pjây lōng së, e tjwlō ara, bomi dli kjinmo. Bomi doyo, e tjwlō ara, bomi shwong kjinmo. ²⁴ Sënwa so ëp uaga kjoyo li woyotjlizia. Dwla dgue llëm, bo kjre llëm, jneya ba jnekklo uyo roy llëm bakoe. Gueniyo sëya Sbörë. ¡Pjâyda tjwlō ara, sënwa kjinmo! ²⁵ ¿Pjây woydë ara ga llëye shimi e goro? Bomi lu iëmi om go dbar kjwara obi ga äe. ²⁶ ¿Eni ga llëbo chirawayo li shäryëmi ga ä kuzong ga pjây woydë llëbo oblë kjishko llëno?»

²⁷ »Nana kjloshko so woyotjlizia. Parkë llëm, shwong sek llëm bakoe. Eni ëmdë ga lōng wolësowa iyado. Lër bomi kong ga Pjlu Salomón llëbo ara anmoyō. Gueniyo doyono wolësowa, öötong nana kjloshko so i dik llëme. ²⁸ Kjlo sho llë doye Sbörë eni, eeri ga lok pjlú, bong ga sukoba gueniyo. ¿Pjây

doye e kjinmo anmoyō llēmdo? ¿Pjāy mär Sbō go jlōkoyo llēm ega?

²⁹ »E kjīshko ga shji woydē llēme. Shji woydē dli kjīy llēm, di kjīy llēm bakoe.

³⁰ Llēbo tjeng kēs ēre kjīshko ga nopga Sbō miydē llēm wleniyo woydē arae. Gueniyo bomi Data, llēye woydēmi dō li miyde sök pjir tjän. ³¹ Sbō ber bomi pjlyo sorē li woyotjlīmi ara, llēbo oblē oblē kjinmo. Shāryēmi lōng eni ga llēbo oblē woydēmi kēs li ber bomi kong bakoe.

³² »Pjāy bor öng wlēp ushko so wleni. Pjāy ara llēm, gueniyo woyde Sbörē ga pjāy ber lōng no ichagaga ba tjok, sök no pjlyo iyado lishko. E kjīshko ga llēye bangkjreimi llēme.

³³ Pjāy llēye tjok ga soynezi, ga dburyo twozi oba song wleniyo kong. Llēbo tjwlō ara li iēmi ber tjeng ba bapkwō roy kjok dogo, eshko ga llēbo li pjir llēm, lūyotkēba llēm, ue ba sēyarē llēm bakoe. ³⁴ Bomi llēbo tjwlō ara li tōng tjeng kjone ga pjāy wotjlīk eshko bakoe.

Shji ber lōng bi kägäyo koshē iyado

³⁵⁻⁴⁰ »No to ter kjok dogo dwayo ēre tjwe llono miydēmi llēme. E kjīshko ga pjāy ber lōng bor koshē, poshāryak lōng pjir iyado. Woyde ga pjāy ber lōng parkagaga lōng ba kägäyo koshē wleni. Ba kägäyo li jek kjok shto oblē orkwosmozlong dbaryo shrēk. Woyde ga ba parkagaga lōng ba ushko obi li ber lōng ba koshē iyado, wloshko iök borkek tjeng shjiy, tjwe irōng obishko ga wlokjre lok jekdo ga pjlu wlo. Tjwe kjok rong, llēm ga kjok ba shrānto ēmdē ga woyde ga lōng ba koshē eni. Ga shronoshko ga epga wlēna lok eni ga e ber ba kong lok pjlu. Lēr bomi kong jlōkoyo ga eni ga epga ie wlar lōng sökklo go, iē wlo, ga dli shiya, söya, twe ba kong lok om go.

»Tja kuzia. Ēye tjwe lürkē llono miyde u sogo lirē kjwe ga ēye opzrēk jek ba ushko llēbo lūyotkē wlo llēme. Ga no to ter kjok dogo dwayo ēre tjwe dbar llono miydēmi llēm kuzong ga pjāy ber lōng bor koshē, poshāryak lōng pjir iyado» le.

Parkaga pjlu, parkaga owa

⁴¹ Eshko ga Pedro tjlē ba kong ga «Tjlapga, ¿tjlōkwo lēp shäng li lēp shäng borwa kong dōre, de oba uunkong kong?»

⁴² «Parkaga ie ba pjlrē ber ba parkagaga oblē daga, sēya äär ba dlōyo go kjok orē ga woyde ga parkaga llēye le ba kong li shārye eni wleniyo, kjok miydē ara bakoe. ¿Gueniyo ga kjre sorē? ⁴³ Tjwe irōng obishko ga parkaga wlēya ba pjlrē shäng ba pak shāryē pjlu li, e kongda ber pjlu. ⁴⁴ Lēr bomi kong jlōkoyo ga era ie ba pjlrē ber shäng ba llēbo uunkong kägäyo. ⁴⁵ Gueniyo ga parkaga li wotjlīk owa wleni ga ba pjlu tjwe maling llēme le wleni ga opyorgō to shäng parkagaga oblē shdung, ga glō ara, nelōtkē ara bakoe. ⁴⁶ Eni wleni ga koshe shäng llēm dbaryoshko ga ba pjlu tjwe. Eshko ga parkaga owa li shdüya, iche jek nopga kē llēm wleniyo llamo tjeng lishko.

⁴⁷ »Parkaga llē, llēye woyde ba pjlrē li miyde pjlu, gueniyo shāryara eni llēm, ba tjlōkwo kolara llēm ga e shdungko, e shpokko ara bakoe. ⁴⁸ Gueniyo parkaga llē, llēbo owa shāryara, miydara llēm kjīshko ga era shdungko bako, gueniyo e shpokko sira dōe. Ēye kong llēbo twara ara ga kong llēbo roke ara, oblē kjinmo. Ēye kong llēbo iara beno tjeng ba wloshko ara ga kong llēbo roke, oblē kjinmo bakoe.

Shji moskwoga ara

⁴⁹ »Tja shrono shäng kjok ēre kjing go, iök borkek wlo wleni. ¿Ga woydēr ga iök li pjē jong ri ri tjän! ⁵⁰ Tja kong llēbo wen tjwe owa kjluwe. E kjīshko ga tja woydē ara, äär jong llēbo li shāryono bor kong pjir guing. ⁵¹ ¿Tja shrono shäng nopga ichē ber lōng wlēp ēng tjok wlo lēmire? Eni llēme. Lēr bomi kong ga tja shrono shäng no shdōga, ber lōng dboy dboy wlo. ⁵² Eeri jeklēkong ga nopga tjeng u kjwaraso doglo shkēng (5) ga e shdär ber pjring pjök, kjrina doglo mya, kjrina do pjök, ga ber lōng ēng moskwo. ⁵³ Dataga, ba wapga domerga, e ber lōng ēng moskwo; mekēga, ba wapga walēga, e ber lōng ēng moskwo; walēga, ba pjlaydoga, e ber lōng ēng moskwo eni bakoe» le.

Llēbo wen li llē loklo

⁵⁴ Eshko ga Jesús tjlē nopga kong ga «Pjäng sho poyong jem pjang dlo jer shwo lēkong li imishko ga miydēmi e go ga shunyo shrē lēmi, ga shrē jlōe. ⁵⁵ Pjluk tjwe kjok

dogro no llēm shwo lēkong dwayo li kumishko ga miydēmi e go ga kjok kjlirkēlēmi, ga shāryē eni jlōe. ⁵⁶ iPjāy Sbō tjlōkwo sōga jlōkoyo lēmi, gueniyo pjāy wotjlīk owa bomi pjłúshko! Llēbo wen kjok dogo, kjok ēre kjing go, e llē loklo miydēmi pjłúe. ¿Eni ga llēbo shārye Sbōrē eerishko dbaryo li, e llē loklo miydēmi llēm sorēro?

⁵⁷ »¿Llēye ber pjłú, llēye ber owa, e miydēmi llēmde? ⁵⁸ Pjāy sōkoba no llgwega shwoy lēbashko ga pjāy lan bomi sōga li tjok bām goshko, pjāy ie ber tjeng tjlapga wloshko llēm wlo. Shāryēmi eni llēm ga pjāy twe tjlapga lirē ba parkagaga kong, pjāy shdūya wlo, ga pjāy ie ber lōng no shdūzlong uyo roshko. ⁵⁹ Lēr bomi kong ga pjāy opshik eshko dwayo llēm, āar jong dburwa kjōme lara bomi kong li potjwlēnomi pjir guing» le.

13

Woyde ga llēbo owa shāryēy lōng li, e owa jlōe lēy, ga rayēy

¹ Eshko ga nopga lōng kjlōbō tjlē Jesús kong ga «Galilea sopga lōng kjlōbō ōng zrōk, sho suya, pjē dret Sbō kong wlo. E wopro ga nopga ichara bi pjłuyo Pilatorē ba zrōk, ga zrōra lok eshko» le.

² Kuya ga tjlē ba kong ga «¿Pjāy wotjlīk ga Galilea sopga li zrōraba, epga owa, nopga oblē ba kjokshko so kjinmo kjīshko lēmire?

³ Lēr bomi kong ga eni llēme. Gueniyo llēbo owa shāryēmi lōng li, e owa jlōe lozī, ga rayozīa. Llēm ga pjāy pjir bakoe. ⁴ ¿E ga pjāy wotjlīk ga nopga wolono Siloé kjokyo doglo sak kjwara kjingsho kjwong (18), ak sho jong kjōkshko eshko li dgono jer ba kjing goshko li, e owa, Jerusalén sopga llamo li kjinmo lēmire? ⁵ Lēr bomi kong ga eni llēme. Gueniyo llēbo owa shāryēmi lōng li, e owa jlōe lozī, ga rayozīa. Llēm ga pjāy pjir bakoe» le.

Kjor jong kjlara, botjyē llēme

⁶ E irgo ga tjlēno nopga kong llēbo jyāglo go. Tjlē ga «Domer shāng kjlara, kjor jong kjlara, ba kjillgwo bo ara kjokyo li tjrēko. Kjor li ko *higuera*. Dbar kjwara ga jek jēk shāng e go, bo tjokde ūya wlo, gueniyo bo drete. ⁷ Eni ga tjlē ba kjok daga li kong ga

“Kuzong. Eeri ga ōōtong lu pjloglo mya ga kjor kjwe īnshko ga bo wlēn kjwara llēme. iKjwe kōzong! ¿Shto kjrē jong ara llēnoro?” le ba parkaga li kong.

⁸ »Kuya ga tjlē ba kong ga “Tjlapga, wēyē. Rayos ber jong lu pjłara obi, sor pokēr, ga dwlomner, ⁹ botjyēre ūy wlo, llēm ga kōm eshko jā ga pjłúe” le ba pjłu kong» le.

Woshtozlong dbaryo ga walē poptara Jesúsdē kjlara

¹⁰ Woshtozlong dbaryo kjwara ga Jesús sōk oba ping judioga syō uyo jong kjwara li roshko. ¹¹ Walē sōk kjlara eshko, swlo ara lu pjloglo sak kjwara kjingsho kjwong (18) tjan, wloyo Ä sēya kjlararē. Walē li beno shāng wozōnge. ¹² ūya Jesúsdē ga rokara tek ba shwoy, ga tjlē ba kong ga «Pja dōktong, pja rayara bop swlo wlerē» le, ¹³ ga orkwo iono ba go. Jekdo eshko ga walē li poptono beno shāng kjlo bek ba shtoshko. Ga opy-ono beno shāng Sbō poshrēk.

¹⁴ Gueniyo judioga syō uyo kagāyo li shāng eshko. ūya ga iirkono ara, tjlē nopga lōng li kong ga «Shji parkozlong dbaryo iak lok kjwo tjer (6). Pjāy poptē woydē ga pjāy tek eshko dbaryo ga pjłúe. Gueniyo woshtozlong dbaryo lira llēme» le.

¹⁵⁻¹⁶ Kuya Jesúsdē ga tjlē ba kong ga «iPjāy Sbō tjlōkwo sōga jlōkoyo lēmi, gueniyo pjāy wotjlīk owa bomi pjłúshko! Walē kjwe, e Abraham tjēyo, ga tjeng Ä wloshko eeri ga ōōtong lu pjloglo sak kjwara kjingsho kjwong (18). ¿Pjāy uunkong bomi ōng dōk, sōmi di iē woshtozlong dbaryo llēmde? ¿Eni ga walē kjwe dōror Ä wloshko dwayo dbar ēreshko ga owa lēmi sorēro?» le.

¹⁷ Kuya ba wloyoga lirē ga lōkkjrono ara. Gueniyo llamoga lōng lira beno lōng wopjłú, llēbo shāryara kēs li kjīshko.

Kjor dwłayo chirawa

¹⁸ Eshko ga Jesús tjlē lōng li kong ga «¿Sbō ber no pjłuyo sorē, e so llē kjoyo? ¿Lēr bomi kong sorē ga pjłú? ¹⁹ E so kjor dwłayo chirawa ko *mostaza* dgoroy klung roy kjoyoe. Kuno ga kēsbang, kjor wleni. Eshko ga sēnwa llē usho ywē ba kowo go» le.

Pjlung shosho uukklo

²⁰ E irgo ga tjlë ga «¿Sbö ber no pjluyo sorë, e so llë kjoyo? ²¹ E so walë pjlung shosho llruno bayo ara ba uukklo tjok, ga ie ber buk uur wlo kjoyoe. Ba uukklo shdöktong pjlung shosho li kjiwang jikong» le.

Kjër bäng bam chira

²² Jesús to jek shäng Jerusalén kjokyo wlo le. Eshko ga jek shäng irbo goshko ga äär kjok kjrina kjrinishko ga slan oba ping.

²³ Pjlara ga no kjlara llëbo kjakrokono ba kong. Tjlë ga «Tjlapga, ¿no kjre Sbörë där wlo li kjlëbö dörë?»

²⁴ «Pjây drön ëë, pjây opzrëk jek kjër bäng bam chira li go wlo. Lër bomi kong ga nopga ara opzrëk woydë jek e go wlo, gueniyo jek ga äe. ²⁵ U sogo li u bäng bängzano pjir ga pjây beno löng kjoko li, u bäng li porwëmi kjöw kjöw, ga öö lëmi, pjây tjlë ga «Tjlapga, u bäng dös borwa kong sira» lëmi eni.

»Kuya ga tjlë bomi kong ga «Pjây ë, pjây kjone so, e miydër llëme» le.

²⁶ »Eshko ga pjây tjlë ba kong ga «Dënashko ga tjawa iono bop tjok, ga oba pinop borwa kjokshko bakoe» lëmi eni.

²⁷ »Kuya ga tjlë bomi kong ga «Pjây ë, pjây kjone so, e miydër llëme. Pjây llëbo owa shäryaga eröe. Pjây opkjos bor shwoy ëre dwayo» le.

²⁸⁻²⁹ »Eshko ga Abraham, Isaac, Jacob, Sbö tjlokwo lagaga löng kës li, e ber löng Sbö sök no pjluyo iyado lishko. Ga nopga kjok kjwang jikong so sirkek äär ber löng ië ba tjok. İmi eni ga pjây iak beno tjeng kjoko kjishko ga pjây ber tjeng slar eshko, kowo uë, llëbo bang ara bomi kong kjishko. ³⁰ Eerishko ga kjong kjong tjwlö ara li, e ber löng tjwlö chira eshko. E ga eerishko ga kjong kjong tjwlö chira li, e ber löng tjwlö ara eshko» le.

Jesús slatong Jerusalén sopga kjishko

³¹ Eshko ga fariseoga shrono löng kjlëbö, ga tjlë ba kong ga «Pjlu Herodes, pja zröya woydë. E kjishko ga pja nom jüy dwayo» le.

³² Kuya ga tjlë ba kong ga «Domer lëmi löng li, e oba jyäpgwaga erä. Pjây nom ba shwoy, ga pjây tjlë ba kong ga «Eeri, bong

ga tja shäng Ä sëyaga tjeng oba goshko li ichë to, ga tja shäng oba poptë bakoe. Pak shäryër wlo li, e pjir kjönma» lëmi ba kong eni. ³³ Gueniyo ga eeri, bong, kjönma ga tja to jek shäng Jerusalén kjokyo wlo. Tek këgongshko ga Sbö tjlokwo lagaga zröraba shtoyo eshko.

³⁴ »Jerusalén sopga, tja kuziä! Sbö tjlokwo lagaga zrömi. Sbö tjlokwo roy lagaga ichara bomi kong li lömi ak go, zrömi wlo. Woydoror enido ga pjây tön, kjörkö meyo ba wapga töno tjeng ba sjägä dirko wleni, gueniyo woydoromi llëme. ³⁵ Tja kuziä. Bomi u, e raye Sbörë ber jong tjoksa. Lër bomi kong ga tja ëre İmi ame, äär jong pjây tjlë löng ga

»«Kjwe ichara Tjlapgarë tjwe kjok ëreshko. Kjwe kjimte Sbörë»* lëmi löng guing» le.

14

Woshtozlong dbaryo ga swlo poptara Jesúsdë kjlara

¹ Woshtozlong dbaryo kjwara ga Jesús öötong shäng fariseo tjwlö ara wleniyo, e ushko, ië ba tjok wlo. Nopga löng eshko li löng ba dë, llëye shärye li İya lok yötso wlo.

² Domer sök kjlara eshko swlo ara, poglo dguë do jikong. ³ İya Jesúsdë ga tjlë fariseoga löng li kong, kjok llgwekklo tara Moisésdë li miydagaga pjlú wleniyo löng li kong ga «¿Woshtozlong dbaryo ga shji swlo poptë ga pjlúre?» le.

⁴ Kuya lok ga beno löng kjing erä. Eni ga Jesús orkwo iono swlo li go, ga poptara, tjlë ba kong ga «Pja nom ga pjlúe» le. Kuya ga toe. ⁵ Eshko ga Jesús tjlë nopga li kong ga «¿Bomi wa, bomi öng, e lono di bäng roshko woshtozlong dbaryoshko ga shimi jekdo maling llëmdo?» le.

⁶ Kuya lok ga dboryara llëm, beno löng kjing erä.

Shji manabashko ga shji llë shäryë

⁷ E irgo ga İya Jesúsdë ga nopga mak li shrono löngshko ga sökklo wlëya lok pjlú wleniyo, oba tjwlö ara tjeng lishko. Eni ga tjlëno ba kong llëbo jyäglö go. Tjlë ga ⁸ «Ëbo orkwosmok wlenishko ga pja mana

* 13:35 Salmo 118.26.

ië ba tjokshko ga pja jek sirkek sökklo kjing, oba tjwlo ara tjeng lishko llëme. No tjwlo ara bop kjinmo tjwe shäng eshko wleni ga ⁹ bomi maga li tjwe tjlë bop kong ga “Pja kojõzong. Sökklo kjwe twos kjlara wle kong” le kjwe. Eshko ga pja lötkë ara, ga pja ber sök sökklo tjeng iröng wleniyo kjing go shara.

¹⁰ »Pja manabashko ga pja shronoshko ga pja jek sirkek sök sökklo tjeng iröng wleniyo kjing go dey. Eni ga bop maga li tjwe tjlë bop kong ga “Tjlapga, pja tjwlo ara. Pja tek sirkek sök sökklo ëre pjlu anmoyõ kjing go shara” le bop kong eni kjwe. Eshko ga pja ikoba ga pja tjwlo tjok. ¹¹ Eye opyë ber tjwlo ara ga iëba ber tjwlo llëme. Eye opyë ber tjwlo llëm ga iëba ber tjwlo ara» le.

¹² Eshko ga tjlë ba maga li kong ga «Pja dli shäryono bayo arashko ga woyde ga oba llëbo ara wleniyo mapdë dö llëm, bop pjeyoga mapdë dö llëm bakoe. Shäryorop eni wleni ga dbar oblë go ga pja kjwe kar maya eni bakoe. Eshko ga pja potjwlëkklo tjok. ¹³ Pja dli shäryono bayo arashko ga nopga song wleniyo, nopga jëk llëm wleniyo, nopga jëk yökyök wleniyo, nopga kjok igö llëm wleniyo, e mapdë dey. ¹⁴ Epgara, pja potjwlëya ga äe. Gueniyo shäryorop eni wleni ga pja ie Sbörë ber wopjlú, ga pja potjwlëga erë, nopga pjlo bek li woshre iröng obi dbaryo lishko» le.

Nopga mana domerdë ara, ië ba tjok wlo

¹⁵ Eshko ga sirkeno sök kjlara ba tjok eshko li tjlë ba kong ga «jsbö ber no pjluo dbaryo öötongshko ga eye öötong sök ië ba nopga tjok eshko li ber wopjlú!» le.

¹⁶ Kuya ga tjlë ba kong ga «Domer shäng kjlara, nopga mana träk llëm, tjwe ba ushko ië ba tjok wlo, ga opyono beno shäng dli shäryë ba kong bayo ara. ¹⁷ Öötong iozlong dloyo go ga ba parkaga ichara kjlara, tjlë nopga mana li kong ga “Pjäy tegö. Dli kwirkonoe” le eni.

¹⁸ »Gueniyo kuya lok ga kjlara kjlara llëbo wlëno, jek mana lishko llëm wlo. Bäm go li tjlë ga “Tja kjok tjwleño kjrina. Tja jongya ba ik. Tja jnep kësrange” le.

¹⁹ »Kjlara obi tjlë ga “Tja sögla klung workwoklo dopshiga wleniyo tjwleño doglo sak kjwara (10). Tja jongya ba tjlik. Tja jnep kësrange” le.

²⁰ »Kjlara obi tjlë ga “Tja orkwosmok sök eeri jä. Tja jek ga äe” le.

²¹ »E irgo ga parkaga li tek shrono shäng iröng obi ba pjluo shwoy, ga roy lara ba kong pjire. Kuya ga iirkono ara, ga tjlë ba kong ga “Pja to u lok ara wleniyo tjreko, irbo pjlara pjlara bäng go, irbo chilawa oblë oblë bäng go bakoe. Eshko ga nopga song wleniyo, nopga jëk llëm wleniyo, nopga kjok igö llëm wleniyo, nopga jëk yökyök wleniyo, e tek söba” le.

²² »Shäryara eni pjir ga shrono tek shäng iröng obi, tjlë ba pjluo kong ga “Tjlapga, llëye lorop bor kong li shäryorop pjire. Gueniyo iozlong shtoyo obie” le.

²³ »Kuya ga tjlë ba kong ga “Pja nom nopga wlëk kjok shto oblë shara. Pja to u lok kjwöbö kjwöbö wleniyo tjreko. Eshko ga eye wlënop ga ichëp tek bor ushko, bor u ëre dlin ber jong tjung wlo. ²⁴ Lër bop kong ga nopga manor löng bäm go li, bor dli li ue sira llëme” le ba parkaga kong» le.

Shji jëk Jesús tjok wlo li, e tjwlo tjok

²⁵ Jesús jek jëk shäng irbo go, ga oba jëk löng ba tjok ara. Eni ga bojono iröng, tjlë ba kong lok ga ²⁶ «Eye jëk woydë bor tjok jlökoyo ga woyde ga ba data, ba mekë, ba wapga, ba pjeyoga uunkong, e ie ber woyo ba kong ame. Woyde ga wotjlik ga “Tja wolonde, de tja wolon llëmde, tja jëk ba tjok” le iyado bakoe. Shärye eni llëm ga e ber bor oppingga ga äe. ²⁷ Woyde ga llëye shäryëba ba kong bor kjishko llë pogoshko li, e zrökoba pjang kjlös go ëmdë ga e ba kong ga llëye llëme le. Eni llëm ga e ber bor oppingga ga ä bakoe.

²⁸ »Pjäy kjlara wotjlik ak sho shäryë jong kjokshko wleni ga pja sirkek sök ba woyotjlik ga “Tjwlo kjöm? Dburyo kjwörde?” lëp bäm go llëmde? ²⁹ Eni llëm ga u shakklo li shäryorop pjirshko ga dbur pjir eshko wleni ga pja ikoba ga pja joywëba, ³⁰ tjlë ga “Domer kjwe ba pak soyono, ga kjra lara ga pjitong llëm izia” lëba eni.

³¹ »ǂPǂǂu llē opshik jek ba ǂngkjwagaga doglo sak dbāw dbāw pǂloglo sak kjwara (10,000) tjok, ǂngkjwē pǂlu oblē tjok wleni ga ǂya ga pǂlu oblē ǂi ǂngkjwagaga doglo sak dbāw dbāw pǂloglo sak pǂjok (20,000) wleni ga llēye shārye eshko lēmi? ǂWotǂǂik ga “ǂNo kjwōrde? ǂShji ǂngkjwē ba tjok sorē? ǂShji kjangde, de llēmde?” le eni llēmde? ³² Eni ga “Shji songe” le wleni ga pǂjola obishko ga nopga iche jek kǂlōbō, ǂan pǂlu oblē ǂi tjok wlo, ie ber sōk wlēp wlo, ǂngkjwē ba tjok llēm wlo. ³³ Bomi llēbo tjeng kēs ǂi iēmi ber irōng llēm ga pǂjāy ber bor oppingga llēm eni bakoe.

³⁴ »Dǂlungna, e pǂlūe. Gueniyo ga pǂlē ameshko ga iēy ber pǂlē ba shtoy irōng obi ga ǂe. ³⁵ Eshko ga llēno ame, ioroy klung kjing go ǂmdē ga llēno llēme. E dbukko erā. ǂye kwomgwo tjok ga woyde ga kuya yōtso» le.

15

ǂng wlēp ushko so jeno kǂlara

¹ Jesús shāng oba ping wopro ga nopga dbur tōngga Roma so kong, nopga owa wleniyo oblē, e shrono lōng ara ba kuk eshko. ² Fariseoga, no pinggaga kjok ǂlgwekklo tara Moisésdē ǂi go, e lōng eshko kǂlōbō bakoe. Nopga owa ǂi ǂya lok ga tǂlē ǂng kong ga «Nopga wotǂǂik owa wlokjre, ga iē ba tjok bakoe» le.

³ Eni ga Jesús tǂlēno ba kong llēbo jyāgǂo go. Tǂlē ga ⁴ »ǂPǂjāy kǂlara ǂng wlēp ushko so tjeng doglo sak dbāw (100), ga kǂlara jeno wleni ga llēye shāryēp eshko? ǂǂlamo sak shkaw kjingsho shkaw (99) ǂi iēp ber tjeng ba kjok kjing go, ga pǂja to jeno ǂi wlēk, ǂār jong wlēnop guing llēmde? ⁵ Wlēnopshko ga pǂja wopǂlūe. Eshko ga iēp buk bop dbopdo, ⁶ sōp tek irōng bop ushko, ga bop pǂjeyoga rokēp uunkong tek eshko. Ga pǂja tǂlē ba kong lok ga “Bor ǂng jeno ǂi wlēnore. Tǂja wopǂlūe. Woydēr ga pǂjāy ber wopǂlū botoya dik bakoe” lēp eni.

⁷ »Eni bakoe. Lēr bomi kong ga no kǂlara, llēbo owa shārye shāng ǂi, e owa ǂlōe ǂara, ga rayarashko ga kjok dogo ga lōng wopǂlū ba kǂǂshko. Eshko ga nopga pǂjlo bek doglo

sak shkaw kjingsho shkaw (99) ǂi, era woy-otǂǂiya lok ara llēme.

Dbur jeno kjwara

⁸ »ǂWalē shāng kǂlara, dbur tjeng kjwo sak kjwara (10) ga jeno kjwara wleni ga llēye shārye? ǂǂōk borkeya, ga u ro pǂjloke yōtso, ba dbur jeno ǂi wlēna guing llēmde? ⁹ Wlēnashko ga ba pǂjeyoga roke tek eshko uunkong. Ga tǂlē ba kong ga “Bor dbur jeno ǂi wlēnore. Tǂja wopǂlūe. Woydēr ga pǂjāy ber wopǂlū botoya dik bakoe” le eni.

¹⁰ »Eni bakoe. Lēr bomi kong ga no kǂlara, llēbo owa shārye shāng ǂi, e owa ǂlōe ǂara, ga rayarashko ga Sbō parkagaga kjok dogo so lōng wopǂlū eni bakoe» le.

Wa jeno kǂlara

¹¹ Eshko ga tǂlē ba kong obi ga «Domer sōk kǂlara wapga do pǂjok. ¹² Pǂlara ga ba wa miteyo tǂlē ba data kong ga “Data, bop llēbo ber bor kong ǂlono wlo ǂi twos bor kong jekdo” le. Kuya ga ba llēbo tjeng kēs ǂi shdōra ba wapga do pǂjok ǂi kong.

¹³ »Dbar kjwōbō ga ba wa miteyo ǂi, llēbo twara ba kong ǂi soynena pǂjir, ga dburyo sōra jek ba tjok, ǂōtong beno sōk kjok shto oblē pǂjlae. Eshko ga ba dbur ǂi zana, to shāng sorē pogo. ¹⁴ Zana pǂjirshko ga kjok shāng ǂishko ga pǂjli shrono kēsbang, ga llēye wlēya, ue wlo drete.

¹⁵ »Eni ga to shāng pak wlēk domer kjok eshko so kong, ga kong pak twara, ichara kōchi dē ba kjokshko. ¹⁶ Parkēshko ga pǂjli ara, kōchi dǂli worbo ǂi ue woydē, gueniyo twēba ba kong llēme.

¹⁷ »Eni ga wotǂǂik tǂjwe kǂlay ga “Bor data ushko ga dǂli trāk llēm, ba parkagaga lōng kēs ǂi bō tǂjung ǂyado, ga dǂli ber obie. ǂNa ga tǂja sōk wolonto pǂjirē! ¹⁸ Tǂja to bor data shwoy irōng obi dey. Tǂja ǂār eshko ga lēr ba kong ga ‘Data, tǂja llēbo owa shāryono Sbō kong, bop kong bakoe. ¹⁹ Bek ga tǂja tǂjwō bop wa dik ame. Tǂja ios ber bop parkaga wleni dey’ lēr ba kong eni” le. ²⁰ Eni ga to sōk ǂishko dwayo, jongya ba data shwoy.

»Jek shāng ǂāto ga ǂna ba datarē pǂjola dwayo, ga songe le. Jekdo eshko ga jek zron jong ba wlokjre, popǂlura, ga lō shira.*

* 15:20 Lō shik lanyo, e tak pǂjang Génesis 27.26 go.

²¹ »Eshko ga ba wa li tjlë ba kong ga “Data, tja llëbo shäryono owa Sbö kong, bop kong bakoe. Bek ga tja tjwlö bop wa dik ame” le.

²² »Eshko ga ba data tjlë ba parkagaga löng li kong ga “Pjäy shwong shis maling, pjlu wleniyo, ga doyozi e go. Kong sakkwo ioklo iozi kjwara, drepkwota iozi bakoe.

²³ Sögla ilgwoklë kjlo pjlu wleniyo li tek sözi, ga zrözi. Shji dli shäryë, ba shrëkklo.

²⁴ Bor wa ëre shinmotkonoe loror, miga shäng së. Jenö bor shjiryo, gueniyo shrono shäng iröng” le. E irgo ga kjarga löng ba shrëk.

²⁵ »E wopro ga ba wa këguëyo shäng parkë kjloshko. Tek shäng iröng tjwayde ushko ga kuya ga oba löng bërkë. ²⁶ Eni ga parkaga rokara kjlara, tjlë ba kong ga “¿E llëro?”

²⁷ »“Bop lëng shäng së, shrono shäng pjluë. E kjishko ga sögla ilgwoklë kjlo pjlu wleniyo li zröra bop datarë ba shrëkklo” le.

²⁸ »Kuya ga iirkono, opzrëk jek woydë u roshko llëme. Miydara ba datarëshko ga opshino jek ba wlëpyotkë, opzrëk wlo.

²⁹ Gueniyo tjlë ba data kong ga “Miydëp pjlu ga tja parkë shäng bop kong luyo ara, pja kolër iyado. Eni ëmdë ga tja kong shwling ushko so chirawa tworop bor kong, tja opshrëk bor pjeyoga tjok wlo pjlara llëme. ³⁰ Gueniyo bop wa bopoya, bop dbur zana dret walëga owa wleniyo tjok li, era kong sögla ilgwoklë pjlu wleniyo li zrörop” le.

³¹ »Kuya ga tjlë ba kong ga “Pja sök bor tjok iyado, bor llëbo tjeng kës li, e bopoya.

³² Gueniyo bop lëng, e shinmotkonoe loror, miga shäng së. Jenö bor shjiryo, gueniyo shrono shäng iröng obi. E kjishko ga shrëy llëm ga äe” le ba kong» le.

16

Parkaga kägäyo kjok miydë ara, wotjlik maling wleniyo

¹ Eshko ga Jesús tjlë ba oppinggaga kong ga «Domer shäng kjlara dbur ara. Domer li parkaga shäng kjlara, ba parkagaga tjeng kës li kägäyo. E rotaraba ga ba pjluo li dbur zäya ara sorë pogo. ² Eni ga rokara

ba pjluorë tek ba shwoy, ga tjlë ba kong ga “Pja bor dbur jek shäng ara lëba. ¿E sorëro? Llëbo soynenop kjöm, tjwlënop kjöm, e kjibokwoyo twos bor kong, bor llëbo dorop sorë li miydër wlo. Pja ber shäng bor parkaga kägäyo ame” le.

³ »Kuya ga wotjlik ga “Tja ie bor pjluorë ber shäng pak drete. Tja parkë kjloshko ma, ga tja to shäng dbur rokë ga tja lök ara. ¿Era tja orwë llong? ⁴ Woydër ga tja pak llëmshko ga tja wlojkrëba ba ushko. ¿Gueniyo llëye shäryër ga pjlu? Ää, llë miydoror tjän” le.

⁵ »Eshko ga ë pogo tjwlö ba pjluo kong li, e rokara tek ba shwoy. Ga tjlë shrono shäng bäm li kong ga “¿Pja pogo tjwlö bor pjluo kong kjöm?”

⁶ »“Tja pogo tjwlö kjyo bayo ba bapkwö kësbang tjung wleni kjwo sak dbäw (100) dik” le.

»Kuya ga tjlë ba kong ga “Bop tjwlö kjöme li kjibokwoyo ëre kjrozong. Pja sirkes maling, kjibokwo tos kjwara oblë, gueniyo kjyo bayo ba bapkwö kësbang tjung wleni kjwo sak shkëng (50) dik” le.

⁷ »E irgo ga tjlë shrono shäng kjlara obi li kong ga “¿Pja pogo tjwlö ba kong kjöm?”

»“Tja pogo tjwlö dwla bayo ba bapkwö kësbang tjung wleni kjwo sak dbäw (100) dik” le.

»Kuya ga tjlë ba kong ga “Bop tjwlö kjöme li kjibokwoyo ëre kjrozong. Kjibokwo tos kjwara oblë, gueniyo dwla bayo bapkwö kësbang tjung wleni kjwo sak kjwong (80) dik” le.

⁸ »Roy kura ba pjluorë, ga wotjlik ga “Bor parkaga kägäyo li wotjlik owa ëmdë ga kjok miydë ara, wotjlik malinge” le. Nopga Sbö miydë llëm wleniyo omshäryë eni bakoe. Llëbo tjeng kjok ëre kjing go pakyo shärye lok pjlu wlo ga epga wotjlik maling, nopga Sbö i li kjinmo.

⁹ »Iër bomi kong ga pjäy dbur tjok ga zäzi oba kjimtoklo, epga ber wopjlu bomi tjok wlo. Eni ga bomi dbur pjitongshko, pjäy wolonoshko ga pjäy wlojkraga tjok kjok dogo, shji sök së iyado lishko.

* **16:6** Kjyo bapkwö kësbang tjung wleni kjwo sak dbäw (100) dik, e bayo litro sak dbäw dbäw pjloglo mya kjingsho sak dbäw pjloglo kjäk (3,700) dik loklo.

¹⁰ »Ëye kong llëbo twëy tjwlō chira ga de pjlú wleni ga miydëy e go ga kong llëbo twëy tjwlō ara ga de pjlú eni bakoe. Ga ëye kong llëbo twëy tjwlō chira ga de ma wleni ga miydëy e go ga kong llëbo twëy tjwlō ara ga de ma eni bakoe. ¹¹ Eni ga bomi dbur, bomi llëbo, e doromi pjlú llëm kjok ëre kjing goshko wleni ga llëbo tjwlō ara tjeng kjok dogo li twaga ërë bomi kong llëme. ¹² ¿Ga llëbo oma i li doromi pjlú llëm ga llëbo twe oblërë ber bomipjōy wlo sorëro?

¹³ »Ëye parkë pjluyo do pjök kong ga äe. Shärye eni wleni ga kjlara woyde, kjlara woyde llëme. Ber pjlú kjlara tjok, ber owa kjlara tjok. Pjāy wo pjang dbur go iyoado ga pjāy parkë Sbō kong ga äe» le.

¹⁴ Fariseoga löng eshko kjlōbō. Dbur sīyo kjīshko ga tjlōkwo li kuya lok ga joywakza lok tjā tjā erä. ¹⁵ Eni ga Jesús tjlē ba kong ga «Pjāy llëbo shäryë ara oba bokso, pjāy pjlúe lëba wlo. Gueniyo pjāy wotjlīk llē li miyde Sbörë pjire. Nopga kong ga llëbo tjwlō ara le li, e Sbō kong ga llëbo owa anmoyō.

Kjok llgwekklo tara Moisésdē li, Sbō ber no pjluyo sorē li, e roy

¹⁶ »Kjok llgwekklo tara Moisésdē li, tjlōkwo tara Sbō tjlōkwo lagaga tek dēnashko sorē li, e beno bi kong, kolëy wlo, äär jong Juan No Waga shrono guing. Eshko tek lëkong ga Sbō ber no pjluyo sorē li roy pjlú shdōktong ara, ga nopga drön ëë, Sbō ber ba pjluyo wlo. ¹⁷ Gueniyo kjok llgwekklo li, e pjir wlo llëme. Kjopkwo, kjok ëre, e pjir ber dret, gueniyo ga tjlōkwo tak lok kjok llgwekklo go li löngko kjwara llëme.

Shji ëng rayë

¹⁸ »Domer ba boy rayono, ga orkwosmono oblë tjok wleni ga llëbo owa shäryayde. Ga ëye orkwosmok walë rayak sök li tjok ga llëbo owa shäryayde bakoe.

Lázaro, e ga domer dbur ara kjlara

¹⁹ »Domer shäng kjlara dbur ara, doyë shwong pjlú, wolëso go. Dbar kjwobi go ga bë shärye kësbang, dli opzang i. ²⁰ Eshko obi domer sök kjlara ko Lázaro, poglo go ūta ara do jīkong, sirkek sök tōshko, domer dbur ara li u bäng zlong. ²¹ Sök oma dli worbo lon tōshko li koshë, ue wlo, pjli ara kjīy. Shjiti llë tjwe ba zlong bäng ba ūta li shuk. ²² Dbar

kjwara ga domer song li wolono, ga ba sēya sōra Sbō parkagaga kjok dogo sorë öötong sök Abraham zlong.

»E ga domer dbur ara li ëmdë ga wolono bako, jnenaba to sakshko. ²³ Ga ba sēya öötong sök iök pjë jong ri ri sjer llëm shtoyo li roshko. Eshko ga song, suya iökdë, bang ara. Eni ga iya jem pjola dwayo ga Abraham bë sök Lázaro tjok, ²⁴ ga öö le, tjlē ba kong ga «Kjokë Abraham, tja songe lozong! Tja suya iökdë, bang ara. E kjīshko ga Lázaro kjwe ichos ba sakkwo dbo pök di go, tek di smoktong ba go li sök bor kong iër wlo, bor kjyorkwo zēya wlo» le.

²⁵ »Kuya ga tjlē ba kong ga «Pja wotjlīs sira. Pja sök kjok kjing go obishko ga pja öör sök owa llëme. Lázarora öör songe. Eerishko ga sök wopjlú jūshko, ga pjara sök song, suya iökdë, bang ara. ²⁶ E pjlor kar go ga jūshko kjok tjrëk pjang oojong kësbang, borwa shwo lë, bop shwo lë bakoe. E kjīshko ga ëye jek ga ä, ëye tek ga ä bakoe» le.

²⁷ »Kuya ga tjlē ba kong ga «Kjokë, rokër bop kong ga Lázaro kjwe ichos bor data ushko, ²⁸ kjok owa anmoyō ëre roy sök bor lëmgä doglo shkëng (5) löng eshko li kong, tjwe kjok ëreshko llëm wlo» le.

²⁹ »Kuya ga tjlē ba kong ga «Llëme. Epga kong kjok llgwekklo tara Moisésdē li beno tjeng ba kong, tjlōkwo tara Sbō tjlōkwo lagaga tek dēnashko sorē li beno tjeng ba kong bakoe. Woyde ga e kolayde lok» le.

³⁰ »Kuya ga tjlē ba kong ga «E kole lok llëme. Gueniyo ëbo wolono, ga woshrono iröng obi, ga jek lan ba tjok wleni ga llëbo owa shärye löng li, e owa jlōe le, ga raye eshko» le.

³¹ »Kuya ga tjlē ba kong ga «Moisés tjlōkwo, Sbō tjlōkwo lagaga tjlōkwo, e kjre lok llëm ga ëye wolono, ga woshrono iröng obi li tjlōkwo kjre lok llëm bakoe» le ba kong eni» le.

17

Shji oblë ichë llëbo owa shäryë llëme

¹ Eshko ga Jesús tjlē ba oppinggaga kong ga «Llëbo tjeng ara, pjāy iche llëbo owa shäryë wlo. E ber eni iyoado. Gueniyo ëye oblë ichono llëbo owa shäryë ga era song

jłō, shdungko. ² Kjwozirwa bor tjlōkwo kjraga kjlara ichayde llēbo owa shāryē llēm obishko ga ba ichaga 'li shakko, apkwo kēsbang pjrikko ba bēngshko, ga dbukko jer dlung dorong dey. ³ E kjīshko ga pjāy sjēke.

»Bop kjlara, e llēbo owa shāryono ga pīzong, «Shāryēp eni ame» los ba kong. Eni ga «E owa jłōe. Shāryēr ame» lara bop kong wleni ga llēbo shāryara owa 'li ios ber tjwłō llēme. ⁴ Dbar kjwara ga llēbo shāryara bop kong owa pjloglo kjāk (7) ěmdē ga tjwe bop shwoyshko ga tjlē bop kong ga «E owa jłōe. Shāryēr ame» leshko ga owa 'li ios ber tjwłō llēme» le.

Shji mār Sbō go ga shji llēbo shāryē kēsbang ga pjłúe

⁵ Eshko ga Sbō tjlōkwo roy lagaga ba āska 'li tjlē ba kong ga «Tjawa mār lōng Sbō go. Tjawa kong dbo twos, tjawa mār ba go jek kēgong wlo» le.

⁶ Kuya ga tjlē ba kong ga «Dwlagwo chirawayo ěmdē ga kun jem ga pjłúe. Eni wleni ga pjāy mār Sbō go sirawa dō ěmdē ga pjāy tjlēno kjor kēsbang kjwe kong ga «Pja opshis ěre dwayo, pja nom wen jong dlung roy» loromi ga pjāy kole, ga shāryē eni.

Shji parkē Sbō kong sorē

⁷ »Pjāy kjlara, parkaga shāng kjlara wleni ga brik shāng klung workwē, llēm ga ōng dē. ¿Tjwe shāng irōng bop shwoyshko ga llēye lēp ba kong eshko? ¿Pja tjlē ba kong ga «Pja tegō. Pja sirkes sōk iē jekdo» lēp ba kong enire? Eni llēme. ⁸ Pja tjlē ba kong ga «Bor dli shāryos bor kong jekdo. Pja poshāryos, pja shwong skwos stek wleniyo, bor dli pjłorguēp bor kong wlo. Tja iono pjir ga iē pja shara» lēp ba kong eni dani. ⁹ ¿Shāryara bop kong eni pjir ga pja tjlē ba kong ga «Tja kjimtorop ara, tja wopjlú bop tjok» lēp ba kong enire? Eni llēm bakoe. ¹⁰ Pjāy parkaga eniyo wleni bakoe. Pjāy ichara Sbōrē parkē ga pak 'li shāryoromi pjir ga woyde ga pjāy tjlē ga «Tjawa tjwłō ara llēme. Tjawa parkaga erōe. Llēye lara Sbōrē borwa kong 'li shāryorwarē erā» lēmi eni» le.

Domerga poglo go swlo ara, sho an do jīkong wleniyo poptara Jesúsdē doglo sak kjwara (10)

¹¹ Jesús jek shāng Jerusalén kjokyo wlo leshko ga jek shāng Samaria kjokyo, Galilea kjokyo, e tjrēko. ¹² Jek āār shāng kjok kjri-nashko ga domerga wen tjeng doglo sak kjwara (10), poglo go swlo ara, sho an do jīkong wleniyo. Tek shrono lōng pjola sit, ¹³ ga ōō le, tjlē ba kong ga «¡Tjlapga Jesús, tjawa songe lozong!» le.

¹⁴ Īya ga tjlē ga ba kong lok ga «Pjāy nom opping syōshtagaga Sbō kong ba pjeyoga kjīshko 'li kong, pjāy Īya lok wlo» le.

Jek lōng jēkko wopro ga poptonoe. ¹⁵ Kjlara opīno ga beno drēpdrē, sano irōng, ga Sbō poshrēya shāng pjłuk ara. ¹⁶ Eni ga jek ōōtong shāng Jesús zlong bāng ga kjōk tonο, kujono bokdo kjlay klung go, ga tjlē ba kong ga «Tja poptorop. Tja beno wopjlú bop tjok e kjīshko» le. Domer 'li, e Samaria so.

¹⁷ Kuya ga tjlē nopga lōng 'li kong ga «¿Domerga poptono, e doglo sak kjwara (10) llēmdo? ¿Llamo doglo shkaw (9) 'li kjwono llong? ¹⁸ Domer ěre Samaria so, e judío llēme. Era shrono irōng obi Sbō poshrēk. ¿Judíogara kjwono llong?» le. ¹⁹ Eshko ga tjlē domer 'li kong ga «Pja kojōzong. Pja nomo. Pja mār bor go kuzong ga pja poptonoe» le.

Sbō ber no pjłuyo dbaryo

²⁰ Pjlara ga fariseoga kjone kjone tjlē Jesús kong ga «¿Sbō ber no pjłuyo wlo 'li, e dbaryo tjwe llono?»

«Sbō ber no pjłuyo 'li, e llēbo ĩkko wleni llēme. ²¹ «Sbō, e no pjłuyo shāng ĩzong» lēy ga āe, ĩgōy llēme. Sbō ber no pjłuyo 'li, e llēbo wen bomi pjłúshko» le ba kong.

²² Eshko ga tjlē ba oppinggaga kong ga «Dbar tjwe kjwara ga no to ter kjok dogo dwayo ěre ĩmi woydē ara jek pjłara obi. Gueniyo eshko ga tja ĩmi llēme. ²³ Eshko ga no tjwe shāng tjlē bomi kong ga «¡Shāng na ĩzā!» le. Oblē tjlē ga «¡Shāng kjwe!» le bomi kong, gueniyo jłō lēmi llēm, pjāy jek eshko llēme. ²⁴ Tja tjwe irōng obishko ga e ber so llgwłēng ller kālā lletilet kjok dogo llaw pogo kjoyoe. Eni ga tja ĩga nopga uunkongdē wēlēe. ²⁵ Gueniyo e bām go ga tja shdungoba ara guing. Tja wlokjre nopga lōng eerishko dbaryo lirē llēme.

²⁶ »No to ter kjok dogo dwayo ëre tjwe iröng obi döröshko ga llëbo shäryë kjok ëre kjing go 'li, e ber so llëbo shäryono Noé dbaryoshko 'li dik. ²⁷ Eshko ga kjok ëre pitë llëm obishko ga nopga to löng wlëp dli uë, di ië, orkwosmok ëng tjok, öötong Noé opzrëno jem kjoyong kësbang roshko dbaryoshko. Eshko ga shunyo shrono kësbang, ga nopga 'li söra dirë, shtena drete.

²⁸ »Lot dbaryo ga nopga opshäryono eni bakoe. To löng dli uë, di ië, llëbo tjwlëk, llëbo soynek, dwla dguë, u ywë, beno löng llë 'le. ²⁹ Gueniyo Lot opshino Sodoma kjokyo dwayo irgo ga akkwo lono ter iök, shunyo shrono wleni, ga nopga 'li pjira drete. ³⁰ Ga tja wen obishko ga shäryë eni bakoe.

³¹ »Eshko dbaryo ga ëye sök ba u dbo kjing sdok 'li kjing go ga jek llëbo beno tjeng ba u roshko 'li kjrë llëm, tök jekdo dey. Ëye shäng ba kjokshko ga jek ba ushko iröng, llëbo beno tjeng 'li kjrë llëm bakoe. ³² Llëye weno Lot boy kong dënashko 'li woyotjlizä.

³³ »Ëye wotjlík opdë om go, zrökoba bor kjishko llëm wlo 'le ga äär kjok dogo llëme. Gueniyo ëye jëk bor tjok jlökoyo, e zröraba bor kjishko ëmdë ga era ber sök së iyado kjok dogo. ³⁴ Lër bomi kong ga eshko dbaryo ga nopga tjeng do pjök bukklo kjwaraso kjing go. Kjlara söya, kjlara ie ber buk eshko. ³⁵⁻³⁶ Ga walëga löng do pjök llëbo kläk. Kjlara söya, kjlara ie ber shäng eshko»* 'le.

³⁷ Kuya lok ga tjlä ba kong ga «Tjlapga, ¿shäryë eni 'li, e kjone?»

«Shinmo doyo buk kjone ga lä tjwe tön tjeng ara eshko» 'le ba kong.

18

Kjok llgwegaga kjlara, e ga syä kjlara

¹ Eshko ga Jesús tjläno ba oppinggaga kong llëbo jyäglo go, epga syöshtë ber löng Sbö kong iyado wlo, wosonkë llëm wlo. ² Tjlä ba kong ga «Kjok buk kjrinashtko ga no shäng kjlara no llgwegaga, ëye bangkjre llëm, Sbö ëmdë ga bangkjre llëm bakoe. ³⁻⁴ Kjok eshko ga syä shäng kjlara. Tjwe tjlapga kjok llgwegaga wleniyo 'li shwoy enido, tjlä ga «Bor wloyo, e llgwep bor kong sira. Tja

wlikozong» 'le ba kong eni enido. Kjok llgwegaga sök 'li iya öör ga llgwegaga woydë tjlapga lirë ba kong llëme. Eni ga iya jek tjwe obi, iya jek tjwe obi.

»Gueniyo pjlara ga tjlapga 'li wotjlík ga «Tja, ëye bangkjrer llëm, Sbö ëmdë ga bangkjrer llëm bakoe. ⁵ Gueniyo walë kjwe tjwe shäng bor barwë ara enido. E kjishko ga llëbo 'li llgwer ba kong, tja barwe ame wlo. Llëm ga tjwe bor barwë jek obi, ga tja ie ber sök wlëp llëme» 'le.

⁶ »Llëye lara no llgwegaga owarë 'li, e woyotjlizä. ⁷ ¿Pjäy wotjlík ga Sbö, ba nopga kjrara tjeng 'li wlike llëme lëmiro? Epga syöshtë lok ba kong shkë dba, wlike wlo. ¿Pjäy wotjlík ga dborye maling llëme lëmiro? ⁸ Lër bomi kong ga wlike maling. ¿Gueniyo ga no to ter kjok dogo dwayo ëre tjwe kjok ëre kjing goshko ga nopga wlën löng mär bor gore?» 'le.

Fariseo kjlara, e ga dbur töngga Roma so kong kjlara

⁹ Nopga löng eshko kjlëbö, wotjlík ga «Tjawa jëk pjlo bek, oblëra jëk bëy llëme» 'le eni. Eni ga Jesús tjläno ba kong llëbo jyäglo go. Tjlä ga ¹⁰ «Domerga öötong löng Sbö u zlong bäng do pjök syöshtë. Kjlara, e fariseo, kjlara obi, e dbur töngga Roma so kong. ¹¹ Eshko ga fariseo 'li syöshtono shäng kojong, tjlä ga «Sbö, tja no oblë dik llëme. Tja lürkë llëm, tja llëbo owa shäryë llëm, tja pë oma boy oblë tjok llëm bakoe. Dbur töngga kjwe jëk owa, tjara jëk eni llëme. Tja wopjlú bop tjok e kjishko. ¹² Sondë kjwobi go ga tja ië llëm bop kong dbar pjök. Llëbo wlënor 'li shtër äär ba sakyö (10) go, ba sakyö (10) go, shir kjrina kjrina, ga twër bop kong» 'le eni.

¹³ »Dbur töngga lira beno shäng ro pjola sira. Llëbo owa shäryara 'li bangyo ba kong ara kjishko ga beno shäng pjlu kjing shpok, ga kjok dogo jem iya woydë sira llëm, lötkkë ara Sbö bokso kjly. Eni ga syöshtono, tjlä ga «Sbö, tja llëbo owa shäryono ara. Tja songe lozong» 'le.

¹⁴ »Lër bomi kong ga brik lokshko ga dbur töngga 'li beno shäng pjlo bek Sbö

* **17:35-36** Tek dënashko ga kjibokwo ëre jyä taraba oblë oblë ara. Ga kjone kjone tjlä ga «Kjlara söya, kjlara ie ber shäng eshko. Ga domerga löng do pjök parkë kjloshko. Kjlara söya, kjlara ie ber shäng eshko.»

bokso, fariseo lira llëme. Ëye opyë ber tjwlō ara ga ie ber tjwlō llëme. Ëye opyë ber tjwlō llëm ga ie ber tjwlō ara» le.

Llëbo shäryara Jesúsdë pjlú, kjwozirga kong

¹⁵ Eshko ga kjwozirga sōkoba jek Jesús kong, Jesús orkwo ië ba kjing go wlo. Ìya ba oppinggagarë ga kjwozirga sōgaga'li wlona. ¹⁶ Eni ga ba oppinggaga'li rokara Jesúsdë tek ba shwoy, ga tjlë ba kong ga «Kjwozirga somi llëm, tek wëyë bor shwoy. Ëye ber kjwozirga jūni ga Sbō ber ba pjluyo. ¹⁷ Lër bomi kong jlōkoyo ga ëye Sbō tjlōkwo kjrë kjwozirwa dik llëm ga äär ber sōk Sbō sōk no pjluyo Ìyado lishko llëme» le.

Domer dbur ara kjlara

¹⁸ Tjlapga shäng kjlara eshko tjwlō ara wleniyo. Tjlë Jesús kong ga «Tjlapga no pingga, pja pjlúe. ¿Llëye shäryër, tja ber sōk së Ìyado Sbō tjok wlo?»

¹⁹ «¿Tja pjlúe lëp ega? Pjlú li, e Sbō eröe. ²⁰ Kjok Ìlgwekklo tara Moisésdë'li, e miydëp tjan. “Shji pë oma boy oblë tjok llëme. Shji no zrök llëme. Shji lürkë llëme. Shji oblë jyōyotkë llëme. Bop data, bop mekë, e bangkjros, ios ber tjwlō ara”»* le.

²¹ Kuya ga tjlë ba kong ga «Tjlōkwo lëp shäng kës'li, e shäryër shäng enido, tja tek dwlas lë obishko» le.

²² Kuya ga tjlë ba kong ga «Llëbo shäryorop kës'li, e pjlúe. Gueniyo llëbo beno kjrina obi. Pja nom bop llëbo tjeng kës'li soynek pjir, ga dburyo twos oba song wleniyo kong. Enira pja llëbo ara kjok dogo. Pjir ga pja tek bor tjok, pja pin wlo» le.

²³ Kuya ga beno shäng woydë ara, dbur ara kjishko. ²⁴ Woydë ara li Ìya Jesúsdë ga tjlë ga «Nopga dbur ara wleniyo äär ber lōng Sbō sōk no pjluyo Ìyado lishko wlo ga kjange. ²⁵ Öng jëkklo sok kësbang wleniyo opzrëk jek shkō bokkwo bäng go ga kjange. Gueniyo nopga dbur ara wleniyo äär ber lōng Sbō sōk no pjluyo Ìyado lishko wlo ga kjang anmoyō» le.

²⁶ Kuya lōng eshko lirë ga tjlë lok ba kong ga «¿Enira ëye dardo?»

²⁷ «Llëye shärye norë ga ä'li, e shärye Sbörë ga pjlúe» le.

²⁸ Eshko ga Pedro tjlë ba kong ga «Borwa llëbo tjeng kës'li rayororwa beno pjir, tjawa jek bop tjok wlo» le.

²⁹ Kuya ga tjlë ba kong lok ga «Lër bomi kong jlōkoyo ga ëye, ba u, ba boy, ba kjlara, ba data, ba mekë, ba wapga, e rayara, Sbō ber ba pjluyo wlo ga ³⁰ äska wlëya ara anmoyō. Kjok ëre kjing go ga wlëya llëye rayara li pjloglo ara obi. Ga llonoshko ga ber sōk së Ìyado Sbō tjok» le.

Jesús lano ba wolon dbaryo kjishko jek obi

³¹ Eshko ga ba oppinggaga doglo sak kjwara kjingsho pjök (12) li rokara dboshko, ga tjlë ba kong ga «Shji to Jerusalén kjokyo. Eshko ga llëye tara Sbō tjlōkwo lagagarë no to ter kjok dogo dwayo ëre kjishko'li, e shäryë eni. ³² Tja twëba nopga judío llëm wleniyo kong, ga tja joywe lok, tja läywe lok owa, trōng twe lok bor go, ³³ tja shpoya lok no shpokklo go, ga tja zröya. Gueniyo äär dbargwo mya ga tja woshre Sbörë irōng obi» le.

³⁴ Llëye lara li, e llë loklo miydara lok llëme. E tjlōkwo rong kjishko ga llë loklo miydara lok llëme.

Domer kjok Ìgō llëm wleniyo poptara Jesúsdë kjlara

³⁵ Jesús jëk shäng ääto Jericó kjokyoshko ga domer sōk kjlara eshko kjok Ìgō llëm wleniyo. E sōk dbur rokë irbo li sor go.

³⁶ Kuya sōk ga nopga jëk lōng trāk llëm ga tjlë ga «¿Oba jëk lōng llë kjishko?»

³⁷ «Jesús, Nazaret so li tekdo shäng» lëba ba kong.

³⁸ Kuya ga tjlë ba kong dbo go ga «Jesús, David tjëyo, tja songe lozong!» le.

³⁹ Kuya nopga jëk lōng Jesús bām go lirë ga tjlë ba kong ga «Pja kjinkozong» le ba kong, gueniyo kjinkë llëme.

Tjlëno dbo go jek obi, tjlë ga «JDavid tjëyo, tja songe lozong!» le.

⁴⁰ Eni ga Jesús kojongō shäng ga tjlë lōng li kong ga «Tek sōzī bor shwoy» le, ga sōra lok jek ba shwoy. Eshko ga tjlë ba kong ga

⁴¹ «¿Llëye woydëp ga shäryër bop kong?»

«Tjlapga, tja kjok Ìk woydë» le ba kong.

* **18:20** Éxodo 20.12-16; Deuteronomio 5.16-20.

⁴² Kuya ga tjlë ba kong ga «Kjok ïs jek obi. Pja mär bor go kuzong ga pja poptonoe» le.

⁴³ Jekdo eshko ga beno shäng kjok ïgö wëlle, ga to jek shäng Jesús tjok Sbö poshrëk. Ìya nopga löng eshko lirë ga beno löng Sbö poshrëk bakoe.

19

Zaqueo

¹ E irgo ga Jesús opzrëno jek Jericó kjokyo roshko, tur pjlör kalëkong wlo le. ² Domer sök eshko kjlara ko Zaqueo, e dbur ara. E parkë shäng dbur töngga Roma so kong li kägäyo. ³ Jesús, e sorë Ìya woydë. Gueniyo domer li sok chirawa töshko, ga oba ara. E kjishko ga Ìya ga äe. ⁴ Eni kuzong ga Jesús tek tjwe irbo e go miydarashko ga jek zron jong ba bäm go këm jüni. Ga tjyono jem kjor jong eshko kjlara li ko roy, Ìya wëlle wlo.

⁵ Jesús jek shäng irbo e goshko ga Ìya sök kjomo, ga tjlë ba kong ga «Zaqueo, pja oplös kjwey dwayo ter töshko maling. Eeri ga tja ber sök bop ushko» le. ⁶ Kuya ga oplono ter töshko maling, ga Jesús wlojrrara shäng wopjlúe.

⁷ Eni ga Ìya löng eshko lirë ga Jesús läywe lok owa ara. Tjlë lok ëng kong ga «Domer kjwe llëbo owa shäryaga. ¿Jesús kjwe jek ba ushko llëno?» le lok eni.

⁸ Eshko ga Zaqueo kojongö shäng, tjlë Jesús kong ga «Tjlapga, bor llëbo tjeng kës li twër bëy oba song wleniyo kong. Ga ëbo llëbo lüyotkoror jyäpgwër Ì wleni ga äska twër iröng bayo llëbo kjroror li pjloglo pkëng (4)» le.

⁹ Kuya ga tjlë ba kong ga «Eeri ga pja dëktong, bop pjeyoga löng bop ushko li tjok. Jlökooyo ga pja Abraham tjëyo. ¹⁰ No to ter kjok dogo dwayo ëre shrono shäng no jeno löng wleniyo, e wlëga, e döga» le.

Parkagaga doglo mya

¹¹ Jesús jek jëk shäng ääto Jerusalén kjokyoshko ga nopga jëk löng ara ba tjok, llëye le li kuya lok wlo. Wotjlük lok ga äär Jerusalén kjokyo ga Sbö ber no pjluoyo dbaryo li eshkoro lara. Miga eni llëme. E kjishko ga Jesús tjlëno ba kong llëbo jyäglo go. ¹² Tjlë ga «Pjlara ga domer shäng kjlara, tjwlö ara wleniyo. To kjok shto

oblë pjola, iëba ber sök ba kjokshko sopga pjluoyo wlo, ga tjwe iröng ba kjokshko wlo le. ¹³ Opshiydë llëm obishko ga ba parkagaga rokara doglo sak kjwara (10). Kjlara kjlara kong dbur twara bayo ara, ga tjlë ba kong lok ga «Pjäy ber löng dbur shak ëre go, tja tjwe iröng obi guing» le ba kong, ga toe.

¹⁴ »Gueniyo Ìywa kjok eshko sopga lirë shjiktëng. E kjishko ga nopga ichara kjlëbö ba irgo, tjlë ga «Kjwe woydërwa ber borwa pjluoyo llëme» le lok eni. ¹⁵ Woydara lok eni llëm ëmdë ga iaraba beno sök ba pjluoyo.

»E irgo ga tek shrono iröng ba kjokshko. Shrono shäng ga ba parkagaga kong dbur twara li, e rokara, dbur shano e go kjöme miyde wlo.

¹⁶ »Parkaga shrono shäng bäm go li tjlë ba kong ga «Tjlapga, bop dbur tworop bor kong li go ga kjingsho sharor kjringgwo sak kjwara (10) obi» le.

¹⁷ »Kuya ga tjlë ba kong ga «Pjlúe. Pja parkaga pjlu wleniyo. Pja kong llëbo tworor chira, ga dorop pjlo beke. E kjishko ga pja iër ber no ichaga kjok kjringgwo sak kjwara (10)» le.

¹⁸ »E irgo ga parkaga shrono shäng kjlara obi, tjlë ba kong ga «Tjlapga, bop dbur tworop bor kong li go ga kjingsho sharor kjringgwo shkëng (5) obi» le.

¹⁹ »Kuya ga tjlë ba kong ga «Eni ga pja iër ber no ichaga kjok kjringgwo shkëng (5)» le.

²⁰ »E irgo ga parkaga shrono shäng kjlara obi, tjlë ba kong ga «Tjlapga, bop dbur tworop bor kong kjupargue li kjros iröng. Popgoror beno tjeng jangsher roshko, jer llëm wlo. ²¹ Miydër pjlu ga pja kjange. Pja parkono llëmshko ga pja dbur shak eshko, ga pja dwla bo kjrë, dwla dgorop llëmshko bakoe. E kjishko ga pja bangkjroror ara» le.

²² »Kuya ga tjlë ba kong ga «Pja parkaga owa wleniyo. Pja llgwer, tjlokwo lëp shäng om go li go. Miydëp pjlu ga tja kjange. Tja parkono llëmshko ga tja dbur shak eshko, ga tja dwla bo kjrë, dwla dgoror llëmshko bakoe. ²³ E kjishko ga bor dbur ëre sörop, jnenop beno dbur jnezlong uyo roshko kjwe dey. Eni kjwe ga tja tjwe iröng obi ga tja dbur töno e kjinmo kjwe» le ba kong.

²⁴ »Eshko ga p̄lu li t̄l̄e ba parkagaga obl̄e l̄ong eshko li kong ga “Ba dbur tjeng ba wloshko kjwe d̄oz̄i, twoz̄i kjlara shāng dbur shara ktringgwo sak kwara (10) li kong” le.

²⁵ »Kuya lok ga t̄l̄e ba kong ga “T̄lapga, kjwera dbur tjeng ktringgwo sak kwara (10) t̄jān” le.

²⁶ »Kuya ga t̄l̄e ba kong ga “L̄er bomi kong ga ēye ll̄ebo tjok ga s̄eya jek obi. Ēye ll̄eye ll̄em ga ll̄eye tjeng sirawa li d̄oya ba shjiryo drete. ²⁷ E ga bor wloyoga lira, tja woydara ber ba p̄luyo ll̄eme. Epgara to shami, ga tek s̄oz̄i, zr̄omi bor bokshto wlo” le.

Jesús öötong opzr̄eno jek Jerusalén kjokyo, p̄lu wleni

²⁸ Jesús t̄l̄eno eni p̄jir ga jek jongya Jerusalén kjokyo obi, ²⁹ ga öötong shāng Betfaḡe kjokyo, Betania kjokyo, e ber l̄ong Olivos dl̄upyo poglo go. Eshko ga ba oppinggaga jek l̄ong ba tjok li rokara do p̄jok, ³⁰ ga t̄l̄e ba kong ga «P̄jāy nom kjok buk bi bokshto kweshko. Eshko ga öng so kwomgla kjoyo dre t̄oshko ll̄gwokl̄e wleniyo wl̄emi s̄ök kjro go kjlara wl̄enggla, kjing go ēye opyoyd̄e ll̄em wleniyo. Komi, ga tek s̄ömi bor kong. ³¹ Eshko ga ēbo t̄l̄e bomi kong ga “¿Komi kweni ega?” le bomi kong wleni ga “Woyde T̄lapgar̄e” l̄emi ba kong eni» le.

³² Eni ga jek öötong l̄ong eshko, ga öng wl̄ena s̄ök kjlara, lara ba kong sor̄e li eni.

³³ K̄oya l̄ongshko ga ĩya ba sogogar̄e ga t̄l̄e lok ba kong ga «¿Öng kjwe komi ll̄eno?»

³⁴ «Woyde T̄lapgar̄e» le ba kong.

³⁵ Eni ga öng li tek s̄öra shrono l̄ong Jesús kong, ga ba shwong kop l̄ekong iara lok öng li kokso kjing go. Eshko ga Jesús kjimtara lok opȳe s̄ök öng li kjing go, ga jeke. ³⁶ Jek s̄ökshko ga nopga j̄ek l̄ong ba tjok ara. Kjone kjone, ba shwong kop l̄ekong skwara lok, ga kwoptara lok irbo bāng go ba bām go. ³⁷ Jek s̄ök ääto kuj̄özl̄ong irboyoshko ga nopga j̄ek l̄ong ba tjok li, öö le lok, wop̄l̄u kj̄ishko. Ga Sb̄ö poshr̄eya lok trāk ll̄em, ll̄ebo ĩyd̄eba ll̄em wleniyo ĩna lok ara kj̄ishko. ³⁸ T̄l̄e ga «P̄j̄u kjwe ichara T̄lapgar̄e shrono kjok ēreshko.

Kjwe kjimte Sb̄ör̄e.

L̄ong kjok dogo li l̄ong wop̄l̄u Sb̄ö tjok, poshr̄eya lok trāk ll̄eme.

“P̄ja k̄esbange” le lok ba kong» le.

³⁹ Fariseoga l̄ong eshko kj̄l̄öb̄ö, nopga li t̄r̄eko. Kuya lok ga t̄l̄e Jesús kong ga «T̄lapga no pingga, bop oppinggaga kjwe kjinkozong» le.

⁴⁰ Kuya ga t̄l̄e ba kong ga «L̄er bomi kong ga kwepga kjinkoror kjwe ga akkwo tjeng kjwey, öö le shara» le.

⁴¹ Jek s̄ök ääto Jerusalén kjokyo ga kjok li ĩna, ga slatong ara, ⁴² t̄l̄e ga «Jerusalén sopga, p̄jāy iaga ber l̄ong wl̄ep li ē, e miydomir̄e ll̄em obi. Woydoror ga miydoromi t̄jān, gueniyo jnek tjeng p̄jir bomi kong, miyd̄emi ll̄em wlo. ⁴³⁻⁴⁴ Sb̄ö shrono s̄ök bomi ĩkshko ga wlokjroromi ll̄eme. E kj̄ishko ga dbar tjwe bomi kong owa kjrina. Eshko ga p̄jāy popde bomi moskwogar̄e lok, ga p̄jāy kopj̄r̄iya lok p̄jiribri, p̄jāy opshik t̄ök llaw ll̄em wlo. Bomi kjok kj̄eryo sh̄aryak ak go p̄jiribri kj̄ökshko kjwe d̄loya lok ber tjeng t̄oshko, akkwo ěmd̄e ber tjeng ěng kjing go kwara ll̄eme. Eshko ga p̄jāy zr̄öya lok» le.

Ll̄ebo soyne-gaga l̄ong Sb̄ö u zlong bāng li ichara Jesús d̄e drete

⁴⁵ Jesús opzr̄eno jek Jerusalén kjokyo roshko irgo ga öötong shāng Sb̄ö u zlong bāng ga nopga l̄ong eshko ll̄ebo soynek li ichara opshik ey dwayo, ⁴⁶ t̄l̄e ga «Sb̄ö t̄l̄ökwo tak p̄jang eni: “Bor u, e kow̄eba ber sȳo uyo wlo.” Gueniyo ioromi beno jong l̄u uyo”»† le.

⁴⁷ Dbar kwobi go ga Jesús öör shāng nopga ping Sb̄ö u zlong bāng. Ga sȳoshtaga k̄äḡayoga, no pinggaga kjok ll̄gwekklo tara Moisés d̄e li go, t̄lapgaga t̄jw̄l̄o ara wleniyo, e t̄l̄e ěng kong ga «¿Zr̄öy sor̄e ga p̄l̄u?» le lok eni enido. ⁴⁸ Gueniyo shaya lok ga ä, Jesús zlong bāng nopga l̄ong ara ba kuk kj̄ishko.

20

«¿P̄ja ichaga ěr̄e?» lara Jesús wloyogar̄e ba kong

¹ Dbar kwara ga Jesús Sb̄ö t̄l̄ökwo roy p̄l̄u lono oba kong Sb̄ö u zlong bāng. Eshko ga oba p̄iya shāng wopro ga sȳoshtaga k̄äḡayoga, no pinggaga kjok ll̄gwekklo tara

* 19:46 Isaías 56.7. † 19:46 Jeremías 7.11.

Moisésdë'li go, judío tjlappaga kjok llgwega wleniyo, e tek shrono löng ba zlong bäng
 2 ga tjlë lok ba kong ga «¿Llëye shäryëp shäng'li shäryëp ega? ¿Pja ichaga ërë?»

3 «Pjây kong llëbo kjakrokër bakoe. Kjakrokër ga tja dboryozia. 4 ¿Juan No Waga, e ichaga ërë no wë? ¿Ichaga Sbörëre, de norë?» le ba kong.

5 Kuya lok ga tjlë ëng kong ga «Ichaga Sbörë loroy ba kong wleni ga “¿Tjlökwo kjroromi llëm ega?” le bi kong. 6 Gueniyo Juan, e Sbö tjlökwo laga le nopga uunkongdë. E kjishko ga ichaga norë lëy ga ä bakoe. Loroy eni wleni ga shji zröya lok ak go» le. 7 Eni ga tjlë lok Jesús kong ga «E ichaga ërë miydërwa llëme» le.

8 Kuya ga tjlë ba kong ga «E kjishko ga tja ichaga ërë lër bomi kong llëm bakoe» le.

Parkagaga owa

9 Eshko ga Jesús tjlëno nopga kong llëbo jyäglo go. Tjlë ga «Domer shäng kjlara kjok sogo. Pjlara ga kjillgwo dwlayo dgara ba kjokshko, ga kjok'li poskwona parkagaga kjlëbë kong, potjwlëya i, ga to kjok shto oblë dbar kop ara wlo. 10 Öötong kjillgwo bo kjrozlong dbaryo ga ba parkaga ichara kjlara, kjillgwo bo ber ba kong'li rokë parkagaga beno löng ba kjok daga'li kong. Gueniyo ga ba parkaga ichara tjwe shäng'li shpokza lok tjä tjä, ga ichara lok to iröng or go. 11 E irgo ga ba parkaga ichara jek eshko kjlara obi. Öötong shäng kjok buk lishko ga läywara lok owa, shpokza lok tjä tjä, ga ichara to iröng or go bakoe. 12 E irgo ga ba parkaga ichara jek eshko kjlara obi. Era shpokza lok tjä tjä, dbukza lok jek kjoko, srëng llë kwono llaw pogo.

13 »Eni ga domer'li wotjlük ga “¿Tja orwë llong? Bor wa woydër ara ëre ichotë shara. Èrera bangkjre lok kjwe” le.

14 »Gueniyo öötong shäng eshko ga ba wa'li iya parkagaga kjok daga löng lirë ga tjlë lok ëng kong ga “Llono ga kjwe ber kjok ëre sogo. Zröroy wleni ga kjok ëre kjrëy, ber buk bi kong wlo” le. 15 Eni ga shira lok kjok'li roy dwayo, ga zröra lok.

»¿Eni ga llëye shärye kjok sogo lirë ba tjok lok lëmi? 16 E jongya eshko ba zrök dani.

Pjir ga parkagaga wlëya oblë, kjok'li de lok ba kong wlo» le.

Kuya lok ga tjlë lok ga «¡Ay! ¡Eni llëme!» le.

17 Eshko ga nopga'li iya Jesúsde jek drëng ga tjlë ba kong lok ga «Sbö tjlökwo tak pjang eni:

»“Akkwo woydara u shäryagagarë lok llëm

li,
 e iak beno buk bäm go,

beno tjwlö ara, oblë kjinmo.”*

¿E llë loklo lëmiro? 18 Èye lono akkwo ëre kjing go ga tar pjäs erä. Ga akkwo ëre lono ë kjing go ga e sho shguir ber tjeng lulue» le.

19 Tjlëno llëbo jyäglo go'li kuya no pinggaga kjok llgwekklo tara Moisésdë'li go, syöshtaga kägäyogarë ga miydara lok ga ba layde shäng. Shaya lok woydë, bängzaya lok wlo. Gueniyo oba bangkjre lok ara.

Shji kä potjwlëk pjlu kësbangyo sök Roma kjokyo li kong

20 Eshko ga nopga ichara lok kjlëbë oba'li tjrëko, Jesús tjlökwo kuk wlo. Nopga'li ikoba ga pjlo bek wleniyo, miga llëme. Woydara lok ga llëbo kjakroke Jesús kong, dborye bëy llëm ga doshaya lok e go, rote no ichaga Roma so'li kong wlo. 21 Eshko ga nopga ichara'li tjlë lok Jesús kong ga «Tjlapga no pingga, miydërwa ga pja tjlë bek, oba pim tjlökwo bek'li go bakoe. Nopga tjwlö kjöm pogo, e bop kong ga tjwlö beke. Pja tjlë bek ë pogo kong. Woyde Sbörë ga shji jëk sorë'li lëp jlökoyo. 22 ¿Eni ga shji kä potjwlëk pjlu kësbangyo sök Roma kjokyo li kong ga pjlu?» le.

23 Kuya ga miyde ga löng wotjlük owa. E kjishko ga tjlë ba kong ga 24 «Dburwa kä potjwlëkklo'li tek sözi bor kong kjwara» le, ga tek söra lok ba kong kjwara, in wlo. Eni ga kjrara, ga tjlë ba kong lok ga «¿Domer jyäglo sök dburwa ëre go jü ë? ¿Ko tak pjang ëre go jü ë?»

«Kjwe pjlu kësbangyo sök Roma kjokyo'li i» le lok ba kong.

25 Kuya ga tjlë ba kong lok ga «Eni ga llëye pjlu i'li, e twozi ber pjlu kong, gueniyo llëye Sbö i'li, e twozi ber Sbö kong bakoe» le.

26 Eni ga llëbo lara oba kong'li go ga llëbo

* 20:17 Salmo 118.22.

wlëya lok, rote wlo le li, e wlëna llëme. E kjishko ga beno llong yëy le erä, jek kjingtëng llong erä.

No woshrozlong dbaryo

²⁷ Saduceoga wotjlik ga no wolono ga woshre ame le. Eni ga eshko dbaryo ga saduceoga tek shrono llong Jesús shwoy kjlobö ga tjle ba kong ga ²⁸ «Tjlapga no pingga, kjibokwo tara Moisésdë beno pjang li tjle ga “Ëye wolono, wapga beno ba boy tjok llëm ga shinmo kjlarayo li orkwosmok ba boy beno sök li tjok, wa tjok wleni ga e ber shinmo li i wleni wlo.”†

²⁹ »Pjlara ga domerga llong doglo kjäk (7) epenga döe. Ba këguëyo orkwosmono, ga wolono, gueniyo wapga beno llëme. ³⁰⁻³¹ Eni kuzong ga ba lëng orkwosmono ba syä tjok, gueniyo wolono jek, ga wapga beno llëm bakoe. Ba lënga orkwosmono ba syä tjok kjlara kjlara eni bako, ga wolono uunkong, gueniyo wapga beno ba boy tjok llëme. ³² E irgo ga walë li to wolono bakoe. ³³ ¿Eni ga domerga doglo kjäk (7) li orkwosmono uunkong walë li tjok kuzong ga no woshrozlong dbaryoshko ga walë li ber domerga kjone dey li boy?»

³⁴ «Eerishko ga nopga orkwosmok ëng tjok kjok ëre kjing go. ³⁵ Gueniyo llono ga nopga tjwlö ara Sbö bokso woshre ber llong ba tjok wlo li, era orkwosmok ame, ³⁶ ga wolon ame bakoe. Eshko ga ber llong Sbö parkagaga kjok dogo so wleni shara. Woshrrara Sböre kjishko ga beno llong Sbö wapga.

³⁷ »Dënashko ga Moisés öötong shäng kji sho pjë jong ri rishko ga tjle ga “Sbö, e Abraham, Isaac, Jacob, e Sbö”‡ le. Miydëy e go ga shji wolono ga shji woshre iröng obi. ³⁸ Sbö, e shinmoga Sbö llëme. E nopga llong së li Sbö. Ba kong ga shji nopga uunkong llong së, shji wolono ëmdë ga eni» le ba kong.

³⁹ No pinggaga kjok llgwekklo tara Moisésdë li go llong eshko kjlobö. Kuya kjone kjonerë ga tjle ba kong ga «Tjlapga no pingga, dboryorop beke» le.

⁴⁰ Eshko dbaryo jek lëkong ga ëye wokjang llëbo kjakrokë ba kong wlo ame.

¿No pjluoyo iche le Sböre li, e ë?

⁴¹ Eshko ga Jesús tjle nopga llong li kong ga «¿“No pjluoyo iche le Sböre li, e David tjëyo tek ber ba irgo li” lëba eni ega? ⁴² Kjibokwo ko Salmos go ga David tjlokwo tono om go, tjle ga

»«Tjlapga tjleño bor Tjlapgayo kong ga ‘Pja tek wlar ber sök bor orkwo këlëkong,

⁴³ äär jong bop moskwoga zanor pjir guing,

eshko ga twër ber bop kong ichëp wlo’ ”§ le.

⁴⁴ ¿Eni ga no pjluoyo li kowara Daviddë ba Tjlapgayo kuzong ga e ber ba tjëyo tek ber ba irgo li sorë?» le.

No pinggaga kjok llgwekklo tara Moisésdë li go wlona Jesúsde

⁴⁵ Eshko ga Jesús tjleño ba oppinggaga kong shara. Gueniyo nopga llong eshko li omkuno lok bakoe. Tjle ga ⁴⁶ «iPjây sjëk, no pinggaga kjok llgwekklo tara Moisésdë go li tjok! Jëk llong doyono shwong kur may, tjwlö ara wleniyo go äe. Woyde lok ga bangkjreba llëbo soynezzlong shtoyo. Judloga syö uyo roshko ga woyde lok ga llong sökklo pjlu goshko. Oba tön, iëshko ga shärye lok eni bakoe. ⁴⁷ Gueniyo ga walëga song, beno llong syä wleniyo, ba u döya lok ba shjiryo. E irgo ga syöshtë wop ara, “Nopga kjwera pjluë” lëba ba kjishko wlo le. Nopga eniyo, e shdüya Sböre ara anmoyö, oblë kjinmo» le.

21

Syä kjlara dburwa twono Sbö kong

¹ Pjlara ga Jesús sök Sbö u zlong bängshko ga iya ga nopga dbur ara wleniyo tek llong dbur ië jong ba bapkwö roy. ² Eshko ga syä song wleniyo shrono shäng kjlara, ga dburwa iara kjwo pjökdeba. Ba dburwa iara li, e tjwlö chira anmoyö wleniyo. Iya Jesúsde ga ³⁻⁴ tjle ga «Nopga dbur ara wleniyo kjwe omiono ara wleni jlöe. Gueniyo kjwe ba worbo wleniyo iayde. Syä song wleniyo kjwera, ba dburwa tjeng sira li woydara ba llëbowa tjwlëkklo. Eni ëmdë ga twara Sbö kong drete. E kjishko ga lër bomi kong jlökoyo ga syä kjwe, dburwa

† 20:28 Deuteronomio 25.5-6. ‡ 20:37 Éxodo 3.6. § 20:43 Salmo 110.1.

iara sira tjwlō llēm wleni jlōe. Gueniyo Sbō kong ga tjwlō ara, llamo omiono lok kēs wle kjinmo» le.

«Sbō u pjir ber drete» lara Jesúsde

⁵ Eshko ga ba oppinggaga kjong kjong lōng Sbō u lāywē, tjlē lok ga «Ak lok kjwe wolēso. Llēbo oblē oblē twaraba, iaraba beno tjeng dboy Sbō kong kjwe wolēso bakoe» le lok eni.

Eshko ga Jesús tjlē ga ⁶ «Dbar tjwe kjwara ga llēbo ĩmi lōng kēs kjwe, e pjir ber drete. Akkwo ěmdē ber tjeng ěng kjing go kjwara llēme» le.

Kjok pjir dbaryo jyāglo

⁷ Kuya lok ga tjlē ba kong ga «¿Llēye lēp shāng li, e shāryē llono? ¿E shāryē dōrō li jyāglo wen llē?»

⁸ «Pjāy sjēk, pjāy jyāpgwēba llēm wlo. Eshko ga nopga wen tjwe ara, tjlē ga “No pjlyuo ichara Sbōrē shrono shāng li tja” le. Tjlē jek obi ga “Dbaryo li shronoe” le. Gueniyo pjāy jek ba tjok llēme.

⁹ »Roy kumi ga oba ěngkwē kjok shto oblē oblē ara, llēm ga oba ěngkwē ba pjlyuo sōk li long wloshko ga llēye bangkjrēmi llēme. E shāryē eni kjlwue. Gueniyo eshko ga kjok pjir dbaryo li āātē llēm obi.

¹⁰ »Tjēyoga oblē oblē ěngkwē lok ěng tjok. Nopga kjok shto oblē oblē so ěngkwē lok ěng tjok bakoe. ¹¹ Kjok shto oblē oblē goshko ga yo tjwe kēs kēs, pjli tjwe ara, swlo tjwe oblē oblē bakoe. Ga kjok dogoshko ga llēbo ĩydēba llēm wleniyo wen kēs kēs, ga bangkjrēba ara.

¹² »Gueniyo llēbo tjeng kēs ěre bām go ga pjāy shakoba, shdunghoba wlo. Pjāy sōkoba judiōga syō uyo roshko, pjāy llgweya lok eshko wlo, ga pjāy ie lok ber lōng no shdūzlong uyo roshko. Bor kjīshko ga pjāy sōkoba pjlyuga kēs kēs bokshto, no ichagaga bokshto bakoe. ¹³ Eshko ga llēbo ĩnōmi, kuromi li roy lēmi ba kong, miyde lok wlo.

¹⁴ »Gueniyo pjāy āātē eshko llēm obishko ga pjāy wotjlīk ga “¿Tja opwlikē sorē?” lēmi llēme. ¹⁵ Eshko ga pjāy kong tjlōkwo twēr, pjāy opwlikē wlo. Kuya lok ga wotjlīk ga pjāy kjok miydē ara le, ga pjāy kar dborye lok ga āe. ¹⁶ Gueniyo pjāy wloyo ber bomi dataga, bomi mekēga, bomi pjeyoga bakoe.

Pjāy twe lok tjlapgaga kong, pjāy shdūya lok wlo, ga pjāy kjone kjone zrōya lok bakoe.

¹⁷ Pjāy ĩywa nopga uunkongdē shjiktēng bor kjīshko. ¹⁸ Gueniyo pjāy dēr ĩyado, pjāy jer kjlara llēm wlo. Bomi kākzong ěmdē ga jer pjlara llēme. ¹⁹ Ga pjāy mār Sbō go āār jong ba dbo go ga pjāy ber lōng sē ĩyado.

²⁰ »ĩmi ga Jerusalén kjokyo kopjrina ěngkwagaga ararē pjirbrishko ga miydēmi e go ga ba pjirzlong dbaryo li dōrōe.

²¹ Eshko ga ěye lōng Judea kjokyo ga tōk jem dlup lēkong, ěye lōng Jerusalén kjokyo roshko ga tōk ey dwayo, ga ěye lōng ba kjokshko ga tjwe irōng Jerusalén kjokyo ame. ²² Jerusalén so shdungglo dbaryo li eshko, tak pjang Sbō tjlōkwo go sorē li eni. ²³ E dbaryo ga walēga lōng kjlaraso llēm, e song jlōe. Walēga kjwozirwa tjeng nā iē, e song jlō bakoe. Eshko ga kjok ěreshko sopga song ara anmoyō, shdūya Sbōrē ara. ²⁴ Kjong kjong zrōkoba drōng go. Kjong kjong sōkoba to dbo go kjok shto oblē oblē. Ga nopga judiō llēm wleniyo āār ber lōng Jerusalén kjokyo, ga llēbo owa shārye lok eshko, āār jong ba dbaryo pjitong guing.

No to ter kjok dogo dwayo li tjwe irōng obi dbaryo

²⁵ »Eshko ga kjok dogoshko ga llēbo ĩydēba llēm wleniyo wen dlo go, mok go, dbala go bakoe. Kjok ěre kjing goshko ga dlung, e pjlyublyuo kēs kēs ara, pjlyukyo ara bakoe. E kjīshko ga tjēyoga oblē oblē ber lōng sēya llēm, kjok bangkjrē lok ara. ²⁶ Llēbo wen tjwe kjok ěre kjing go li ĩkobashko ga kjone kjone wopjir jek kjlulu erā. Llēbo lok kjopkwo go ěmdē ga jek dete erā bakoe. ²⁷ Eshko ga ĩkoba ga no to ter kjok dogo dwayo ěre ter tjwe pjāng sho roy, ga bor dbo kālā ĩkoba wēlēe. ²⁸ Llēbo ěre ĩmi kwlē enishko ga miydēmi e go ga bomi dōga dbaryo li dōrōe. E kjīshko ga eshko dbaryo ga pjāy dbokjrozong. Ga pjāy wotjlīs llēye wen dōrō li kjīshko» le.

²⁹ Eshko ga tjlēno ba kong llēbo jyāglo go. Tjlē ga «Kjor ko *higuera* kjwe ĩzīa. Kjor oblē oblē kjwe ĩzī bakoe. ³⁰ Korga wen tjaglēnshko ga miydēmi e go ga lushko dbaryo āātoe. ³¹ Eni ga llēbo tjeng kēs ěre shāryē li ĩmishko ga miydēmi e go ga Sbō ber

no pjluyo dbaryo li ääto eni bakoe. ³² Lër bomi kong jlökoyo ga nopga löng eerishko dbaryo kjone kjone wolontë llëm obishko ga llëye lër shäng bomi kong ëre shäryë uunkong. ³³ Kjopkwo, kjok ëre, e pjir ber drete. Gueniyo bor tjlökwora ber pjang iyado.

³⁴ »Pjây sjëk, bor tjlökwo woyotjlizî iyado. Pjây sgara löng nelötkë, llëbo owa shäryë, llëbo tjeng kjok ëre kjing go woyotjlîk wleni ga eshko dbaryo ga pjây wlëya löng llë lëmi. ³⁵ Llëbo wen eshko dbaryo li, e wen tjwe nopga tjeng kjok kjwang jîkong kës li kong. ³⁶ ¡Eni ga pjây sjëkel! Pjây syöshtos Sbö kong iyado, pjây döya llëbo owa shäryë kës li dwayo wlo, no to ter kjok dogo dwayo ëre ber wopjlú bomi tjok wlo bakoe» le.

³⁷ Dbar kjwobi go ga Jesús öör shäng oba ping Sbö u zlong bäng, ga kjok sëng ga opshino jek iröng beno sök Olivos dlupyoshko. ³⁸ Ga kjok shröngto ga nopga uunkong öör Sbö u zlong bäng ba kuk.

22

«¿Jesús, e shay, zröy wlo sorë ga pjlú?» lara ba wloyogare

¹ Eshko ga Israel tjëyoga döktong tek Egipto kjokyo dwayo dbaryo shrëkklo, pjlung shosho suk pjir shäryak ba uukklo tjok llëm dbaryo li döroe. ² Eshkoshko ga syöshtaga kägäyoga, no pinggaga kjok lîgwekklo tara Moisésdë li go, e töno lok ga tjlë lok ëng kong ga «¿Jesús, e shay, zröy wlo sorë ga pjlú?» le, gueniyo oba bangkjre lok ara.

³ Jesús oppinggaga doglo sak kjwara kjingsho pjök (12) kjlara ko Judas Iscariote. Eshko dbaryo ga Ä shrono, pjonon ba go. ⁴ Eni ga Judas öör shäng syöshtaga kägäyoga, Sbö u daga kägäyoga, e ik, Jesús twe ba kong lok sorë li lanyotkë ba kong lok wlo. ⁵ Kuya lok ga beno löng wopjlú, ga tjlë lok ba kong ga «Enira pja potjwlënw» le.

⁶ Kuya ga «Jölö. Enira pjlú» le. Eshko jek lëkong ga beno shäng wotjlîk ga «¿Jesús twër ba kong sorë ga pjlú? Woyde ga dbar oba ara llëm wlenishko» le.

Jesús iono ba oppinggaga tjok

⁷ E irgo ga pjlung shosho suk pjir shäryak ba uukklo tjok llëm dbaryo li öötonge. E

dbaryo ga öng wlëp ushko so lîgwoklë zröya, sho suya, Israel tjëyoga döktong tek Egipto kjokyo dwayo dbaryo shrëkklo. ⁸ Eshko ga Jesús tjlë Pedro, Juan kong ga «Pjây nom dli shäryë, Israel tjëyoga döktong tek Egipto kjokyo dwayo dbaryo li shrëy wlo» le.

⁹ Kuya lok ga tjlë ba kong ga «¿Shäryërwa kjone ga pjlú?»

¹⁰ «Pjây nom jek u lok arashko. Eshko ga domer wlëmi shäng kjlara, di bapkwosök jong kjwara ba dlu kjing go, roshko di. Pjây jek ba irgo äär jong opzrëk jek u roy jong kjone ga eshko. ¹¹ Eshko ga pjây tjlë u sogo kong ga «Tjlapga no pingga tjlë ga ¿Israel tjëyoga döktong tek Egipto kjokyo dwayo dbaryo shrëkklo li, e dliyo uër bor oppinggaga tjok li kjëryo kjone?» le» lëmi ba kong eni. ¹² Eni ga pjây kong, kjër piya jong kjomo kjwara kësbang, poshäryak pjire. Llëye uëy wlo li shäryëmi pjir ber tjeng bäm go eshko» le ba kong.

¹³ Eni ga ba oppinggaga do pjök li to jek öötong löng eshko ga llëye lara Jesúsdë li wlëna tjeng eshko uunkong eni. E irgo ga dbar shrëkklo li dliyo poshäryara lok.

¹⁴ Öötong ba dloyo go ga Jesús öötong shäng Sbö tjlökwo roy lagaga ba äska li tjok, ga sirkeno löng tjë jîkong dli ioklo jong li zlong. ¹⁵ Eshko ga Jesús tjlë ba kong ga «Tja wotjlîno ara ga tja shdüydëba llëm obishko ga dbar shrëkklo ëre dliyo uër bomi tjok loror. ¹⁶ Lër bomi kong ga uër ame, äär jong Sbö ber no pjluyo dbaryoshko jä, dbar shrëkklo ëre llë loklo shäryono pjir ga eshko» le.

¹⁷ Eshko ga di ioklo kjrara kjwara, roshko kjillgwo bo dyo dbo ara, ga tjlë Sbö kong ga «Tjawa kong kjillgwo bo dyo tworop ëre. Tjawa ber wopjlú bop tjok e kjîshko» le. E irgo ga tjlë ba oppinggaga kong ga «Kjrozî, shdözî ëng kong. ¹⁸ Lër bomi kong ga kjillgwo bo dyo iër ame, äär jong Sbö ber no pjluyo dbaryoshko jä» le.

¹⁹ E irgo ga pjlung shosho suk pjir kjrara kjwara, ga tjlë Sbö kong ga «Tjawa kong dli tworop ëre. Tjawa ber wopjlú bop tjok e kjîshko» le. E irgo ga pjlung shosho li tora, twara sira sira ba oppinggaga

kong, ga tjlē ba kong lok ga «Ëre bor sho wleni, twak bomi kong. Shäryēmi jūni, bor woyoshroklo» le.

²⁰ Ga uara lok irgo ga shäryara eni obi, kjillgwo bo dyo dbo ara tjok, tjlē ga «Tjłkwo twara Sbörē tjaqlēn, beno iyado wlo. Shärye wlo ga bor srēng li kwon bomi kjishko. Kjillgwo bo dyo ëre, e ba jyāglo. ²¹ Gueniyo bor soynega li sökiē bor tjokjūshko. ²² Llēbo wen no to ter kjok dogo dwayo ëre kong owa, lara Sbörē sorē li eni. Gueniyo bor soynega, era song jlōe» le.

²³ Kuya lok ga tjlē ëng kong ga «¿Ë layde lēba?» le lok ëng kong eni. ²⁴ E irgo ga opyono lok ënglē kar kar, tjlē lok ga «¿Shji kjone dey tjwłō ara, lamo li kjinmo?» le lok ëng kong eni.

²⁵ Kuya Jesúsde ga tjlē ba kong lok ga «Miydēmi pjłú ga kjok ëre kjing go ga nopga judío llēm wleniyo ichagaga ba nopga ichē parkē ara ba kong. Ba nopga dbo ara wleniyo opyē lok ko no kjimtaga. ²⁶ Gueniyo woydēr ga pjāy omshäryē eni llēme. Ëye opyē woydē ber tjwłō ara oblē kjinmo ga opyē ber tjwłō llēm dey. Ëye opyē woydē ber oblē ichaga ga ber shäng oblē kjimtaga dey. ²⁷ Nopga tjeng do pjök ga kjlara sök iē, kjlara shäng dli pjłorguē ba kong. ¿Kjone dey ga tjwłō ara lēba? Sök iē li lēba. Gueniyo tjara shäng bomi tjreko, parkaga bomi kong wleni.

²⁸ »Pjāy lōng bor tjok iyado. Llēbo kēs li weno bor kong owashko ga tja rayoromi llēme. ²⁹ E kjishko ga llono ga pjāy iēr ber lōng no pjłuyo, tja iara bor Datarē beno sök no pjłuyo sorē ga eni. ³⁰ Ga Sbō ber no pjłuyo lishko ga pjāy äär ber lōng iē bor tjok eshko, ga pjāy sirkek äär lōng pjłu sökklo kjing go, Israel tjēyoga ktringgwo sak kjwara kjingsho pjök (12) li llgwek wlo» le.

«Pjāy tjłiya Äre» lara Jesúsde ba opping-gaga kong

³¹ Eshko ga tjlē Pedro kong ga «¡Simón, tja kuzong! Shji dwla pjłoyongshko ga ba pjłungyo dbuk ber llēno ame. Pjāy tjłiya woydē Äre eni, pjāy ber llēno ame eni bako wlo. Ga pja iara Sbörē beno shäng tjłiya eni

wlo. ³² Gueniyo Simón, tja syōshtono Sbō kong bop kjishko, pja kjimte mār ber shäng bor go wlo, pja mār bor go jlōkoyo irōng obishko ga bop pjeyoga kjimtēp mār bor go eni bako wlo» le.

³³ Kuya ga tjlē ba kong ga «Tjłapga, tja sökoba no shdūzlong uyo roshko bop tjok, llēm ga tja zrökoba jek bop tjok ëmdē ga tja shäng bop tjok, pja rayēr llēme» le.

³⁴ Kuya ga tjlē ba kong ga «Pedro, lēr bop kong ga pjesit kjok shrānto ga kjörkö kjłuntē llēm obishko ga “Jesús, e ē miydēr llēme” lorop oba kong pjłoglo mya tjān» le.

³⁵ E irgo ga Jesús tjlē ba kong lok ga «Kjupā ga pjāy ichoror jek lōng dbur sho tjok llēm, kjla tjok llēm, drepkwota tjok llēm bakoe. ¿Eshko ga llēye söromi llēm li kjishko ga songyo kjroromire?»

«Llēme» le lok ba kong.

³⁶ Eshko ga tjlē ba kong lok ga «Eni. Gueniyo eeri ga ëye dbur tjok ga söya. Ëye kjla tjok ga söya bakoe. Ëye drōng llēm ga ba shwong kop lēkong soyneya, drōng tjwłēkklo. ³⁷ Sbō tjłkwo tak pjang eni: “Domer kjwe llēbo owa shäryaga’ laraba ara.”* E bor layde, ga wop ä ga shäryē bor kong eni kjluwe» le.

³⁸ Kuya lok ga tjlē ba kong ga «Tjłapga, jūshko drōng tjeng kjwang pjök» le.

Kuya ga tjlē ba kong ga «Erō ga bue» le.

Jesús syōshtono Sbō kong Getsemaní kjokyo

³⁹ E irgo ga Jesús opshino jek Olivos dlupyo ba oppinggaga tjok, sgara lōng sorē ga eni. ⁴⁰ Öötong lōng eshko ga tjlē ba kong lok ga «Pjāy syōshtos Sbō kong ara, pjāy tjłiya Äreshko ga pjāy kjimte Sbörē, llēbo owa shäryē llēm wlo» le.

⁴¹ E irgo ga opkjono jek ba zlong bäng dwayo wop ak dburoy lonshko wleni. Eshko ga kjök tono, syōshtono Sbō kong, ⁴² tjlē ga «Data, woydēr ga llēbo wen owa bor kong dörō li, e wen tjwe bor kong llēme. Woydēp eni wleni ga shäryos eni. Gueniyo ga e laga tjarē llēm, e laga ber pjarē» le.

⁴³ Eshko ga Sbō parkaga kjok dogo so weno shäng kjlara ba kong, kong dbo twe obi wlo. ⁴⁴ Ga woydē ara llēbo wen tjwe

* 22:37 Isaías 53.12.

ba kong owa li kjishko ga syōshtono ara, shorya tjok tjok klung kjing go srēng dik. ⁴⁵ Syōshtono pjir ga kojono, ga tek shrono shāng ba oppinggaga tjeng lishko ga wlēya bē tjeng pē, woydē lok ara kjishko. ⁴⁶ Ga tjlē ba kong lok ga «¿Pjāy pē egaro? Pjāy kojōzong. Pjāy syōshtos Sbō kong ara, pjāy tjliya Ärēshko ga pjāy kjimte Sbörē, llēbo owa shāryē llēm wlo» le.

Jesús shara ba wloyogarē

⁴⁷ Jesús tjlēydē pjitē llēm obishko ga nopga tjwe jong trāk llēme. Ba oppinggaga doglo sak kwara kjingsho pjok (12) kjlara ko Judas, e tek shāng ba bām go. Eshko ga tek shrono shāng Jesús zlong bāng, lō shiya† wlo. ⁴⁸ Eshko ga Jesús tjlē ba kong ga «Judas, ¿no to ter kjok dogo dwayo ēre lō ship, iēp ber tjeng oba wloshko wlore?» le.

⁴⁹ Tek lōng llēno miydara ba oppinggaga lōng lirēshko ga tjlē lok ba kong ga «Tjlapga, ¿shji ēngkjwē ba tjok drōng gore?» le. ⁵⁰ Jekdo eshko ga kjlara jūni drōng shino, ga syōshtaga kēsbangyo li parkaga kwomgwo kēlēkong zakza tas jer lon pjik buk tōshko erā.

⁵¹ Eshko ga Jesús tjlē ba oppingga li kong ga «¡Wēyē! ¡Kjweni llēme!» le, ga parkaga li kwomgwo porwara, ga poptonoe.

⁵² Eshko ga tjlēno ba kjaraga kong. Epga syōshtaga kägāyoga, Sbō u daga kägāyoga, judío tjlapgaga kjok llgwega wleniyo bakoe. Tjlē ba kong lok ga «¿Pjāy tjwe bor shak drōng tjok, wlēng no shpökklo tjok kjweni ega? ¿Tja shamishko ga tja ēngkjwē bomi tjok lēmiro? ⁵³ Tja öör shāng oba ping ara, Sbō u zlong bāng, pjāy lōng lishko. ¿Tja sharomi eshko llēm egaro? Gueniyo dbaryo koshoromi li, e öötonge. Eni tjok ga kjok ichaga li beno Äre» le.

⁵⁴⁻⁵⁵ Eshko ga Jesús shara lok, söra to jongya syōshtaga kēsbangyo li ushko. Pedro jek shāng kē kjwaraso kē kjwaraso ba irgo. Öötong lōng eshko ga opzrēno jek u li roshko, ga Pedro beno sök iökkok, u bongk-jako, iök borkegaga lōng li tjok. ⁵⁶ Eshko ga kjoglo shāng kjlara, syōshtaga kēsbangyo parkaga wleniyo. İna ga Pedro sök iökkok. Ga İya yōtso robyē wēlēshko ga tjlē nopga

lōng li kong ga «Domer sök kjwe jēk shāng Jesús tjok bakoe» le.

⁵⁷ Kuya sök ga tjlē kjoglo li kong ga «¡Jyō! ¡E ē miydēr llēme!» le.

⁵⁸ Wop tjok ga oblē omīno, ga tjlē ba kong ga «Pja ēmdē ga ba kjlarayo» le.

Kuya ga tjlē ba kong ga «¡Jyō! ¡Tja llēme!» le.

⁵⁹ Wop ara obi ga oblē tjlē ga «Domer kjwe Galilea so. E kjishko ga miydērwa pjlu ga kjwe jēktong shāng ba tjok» le.

⁶⁰ Kuya ga tjlē ba kong ga «¡Jyō! ¡Llēye lēp shāng li miydēr llēme!» le.

Pedro shāng tjlē obishko ga kjörkö kjlunoe. ⁶¹ Eshko ga Tjlapga Jesús bojono tek, Pedro İya drēng, ga woyoshre Pedrorē kjlay ga Jesús tjlēno ba kong ga «Kjörkö kjluntē llēm obishko ga “Jesús, e ē miydēr llēme” lorop oba kong pjloglo mya tjan» lara. ⁶² Eni ga opshino ey dwayo, ga slatong ara jlōkoyo.

Jesús joywara ba dagagarē

⁶³ E irgo ga nopga lōng Jesús daga li ba joywono, ga shpora lok ara. ⁶⁴ Ga bokkwo go shwomzrēng kjrochara lok tuke. Ga tjlē lok ba kong ga «Pja yoga ēre los borwa kong» le. ⁶⁵ Ga İaywara lok owa oblē oblē ara bakoe.

Jesús söra öötong shāng Judío Kjok Llgwegaga Kēskēsyo bokshto

⁶⁶ Kjok shrōngto ga Judío Kjok Llgwegaga Kēskēsyo tōno lok uunkong, syōshtaga kägāyoga, no pinggaga kjok llgwekklo tara Moisésdē li go bakoe. Eshko ga Jesús söra lok, jek öötong shāng tjlapgaga li bokshto. ⁶⁷ Ga tjlē lok ba kong ga «¿No pjluo ichara Sbörē shrono shāng li, e pjare? Los borwa kong» le.

Kuya ga tjlē ba kong lok ga «İloror bomi kong wleni ga tjlōkwo kjrēmi llēme. ⁶⁸ Ga pjāy kong llēbo kjakrokēr kjwe ga tja dboryēmi llēm bakoe. ⁶⁹ Gueniyo Sbō, llēye shārye woydē li shārye ga pjluē. Ga eeri jek lēkong ga no to ter kjok dogo dwayo ēre sirkeno öötong sök ba orkwo kēlēkong» le.

⁷⁰ Kuya lok ga tjlē ba kong ga «¿Eni ga pja Sbō Ware?»

«İlēm lōng pjāydē om go eni» le ba kong.

† 22:47 Lō shik İanyo, e tak pjang Génesis 27.26 go.

⁷¹ Kuya lok ga tjlë ëng kong ga «Ië shäng om go ba kjamo go. ¿Nopga wlëy ba rotë obi llëno?» le lok eni.

23

Jesús söraba Pilato bokshto

¹ E irgo ga löng eshko li kojono uunkong, ga Jesús söra lok, jek öötong löng Pilato bokshto. ² Eshko ga rote löng ara. Tjlë ga «Domer kjwe wlënorwa shäng oba shdök ara kjok kjwang jikong. Oba pïya shäng kä potjwlëk pïlu kësbangyo sök Roma kjokyo li kong llëme le eni. Tjlë obi ga “No pïluyo ichara Sbörë shrono shäng li, e tja” le eni bakoe» le.

³ Eni ga Pilato tjlë ba kong ga «¿Judío pïluyo li pjare?»

«Lëp sök om go liro» le ba kong.

⁴ Eni ga Pilato tjlë syöshtaga kägäyoga kong, nopga tjeng ara li kong ga «Domer ëre bor kong ga llëye owa shäryara ber shdungko wlo drete» le.

⁵ Gueniyo tjlë lok jek obi ga «Tjïlökwo le shäng li go ga oba shdöya ara Judea kjokyo kjok kjwang jikong. Soyara tek shäng Galilea kjokyo dwayo, era eni tjok ga shrono shäng jushko bakoe» le.

Jesús söraba Herodes bokshto

⁶ Kuya ga tjlë ba kong ga «¿Domer ëre Galilea sore?»

⁷ «Ëng» le lok ba kong. Eni ga ichara Pilatorë jek Herodes shwoy, e Galilea so pïluyo kjishko. Ey dbaryo ga Herodes sök Jerusalén kjokyo.

⁸ Eni ga söra lok, jek öötong shäng ba bokshto ga Herodes beno wopïlú anmoyö. Jesús, e lanyotkëba ara li kura tek kjupäbäshko, ga ïya woydë, llëbo ïydëba llëm wleniyo pïya ba kong wlo. ⁹ E kjishko ga kong llëbo kjakrokara ara, gueniyo dboryara llëme. ¹⁰ Syöshtaga kägäyoga, no pinggaga kjok ilgwekklo tara Moisésdë li go, e löng eshko bakoe. Ga rotara lok ara iir go.

¹¹ Eshko ga joywara Herodesdë ara. Ba ëngkwagaga omshäryono eni bakoe. Doyara lok shwong tjwlö ara go, pïlu shwongyo

dik, joywe lok wlo, ga ichara jek iröng obi Pilato shwoy. ¹² Ey dbaryo ga Herodes, Pilato, e opyono beno löng wopïlú ëng tjok. Bäm go ga löng iirkë ëng tjok erä.

Jesús ichara Pilatorë, zröya lok wlo

¹³ E irgo ga nopga rokara Pilatorë uunkong tek ba shwoy, syöshtaga kägäyoga, no ichagaga, e tjok. ¹⁴ Töna löng pjir ga tjlë ba kong ga «Domer ëre söromi shäng bor bokshto, oba shdöya ara kjishko lëmi. E kjishko ga llëbo kjakrokror ba kong ara bomi bokshto, gueniyo rotëmi löng li, e bor kong ga llëye drete. ¹⁵ Herodes kong ga llëye dret bakoe. Ichara shrono shäng bi kong iröng obi e kjishko. Miydër pïlú ga llëye owa shäryara ber zrökko wlo drete. ¹⁶⁻¹⁷ E kjishko ga shdun. E irgo ga rayër toe» le.*

¹⁸ Kuya lok ga öö le lok uunkong, tjlë Pilato kong ga «¿Domer kjwe zrözong! ¿Barrabás döpdë borwa kong dey!» le. ¹⁹ (Domer le löng li, e bängzak shäng no shdüzlong uyo roshko. Dënashko ga ba pïlu, e woyde llëme. E kjishko ga ëng töno oblë tjok kjlöbö, ga ëngkwono lok pïlu nopga tjok, ga nopga zröra lok. E kjishko ga bängzak shäng eshko.)

²⁰ Jesús döya woydë Pilatorë, ga tjlëno nopga löng li kong jek obi. ²¹ Gueniyo öö le lok uunkong, tjlë ba kong ga «¿Zrös pjang kjlös go! ¿Zrös pjang kjlös go!» le lok eni.

²² Eni ga Pilato tjlëno ba kong jek pïlara obi, öötong pjloglo mya. Tjlë ga «¿Llë kjïy? Llëbo owa shäryara li lozï bor kong. Llëye wlënor ba go owa ber zrökko wlo drete. E kjishko ga shdun. E irgo ga rayër toe» le.

²³⁻²⁴ Kuya ga öö le lok jek tjë jikong, Jesús iche zröya lok pjang kjlös go wlo. Eni ga nopga löng li wlëpyotke Pilatorë ga ä kuzong ga wotjïlno oblë, llëye woyde lok li shäryara ba kong eni. ²⁵ Eni ga domer bängzak shäng no shdüzlong uyo roshko lara lok li döra, ga Jesúsda twara ba ëngkwagaga kong, llëye woydara nopgarë ba kong li shärye lok ba kong wlo.

Jesús zröraba pjang kjlös go

* **23:16-17** Tek dënashko ga kjibokwo ëre jyä shiraba oblë oblë ara. Ga kjone kjone tjlë ga «... le. Äär lu pïlobi go ga dbar shrëkkloshko ga nopga bängzak tjeng no shdüzlong uyo roshko li raye no ichagarë kjlara kjluwe.

²⁶ Jesús söya lok jek zröya pjang kjlös go wlo wopro ga domer tek shäng kjlara ko Simón, e Cirene so. Tek shäng iröng ba kjokshko dwayo ga shara ëngkjwagaga jek löng lirë, ga ichara lok dbo go Jesús kjlös li sök ba irgo.

²⁷ Oba jëk löng ara ba irgo, tjrëko walëga löng ara, slar ara ba kjishko. ²⁸ İya Jesúsdë bojono iröng, ga tjëlë ba kong ga «Walëga Jerusalén so, pjây slar bor kjishko llëme. Pjây slar bomi kjishko dey, bomi wapga kjishko bakoe. ²⁹ Llono ga oba tjëlë ga «Walëga kjrong, wapga llëm wleniyo, löng wopjlú li epga» lëba eni. ³⁰ Ey dbaryo ga nopga tjëlë dlup tjeng li kong ga »«Pjây lon ter borwa kjing go,

tjawa jek jëktëng ber dret wlo»† le eni.

³¹ ¿Shäryëba eni kjour kësang kong ga llëye wen kjour dogro li kong?»‡ le.

³² Eshko ga domerga owa wleniyo söra tjeng do pjök, zröya lok Jesús tjok wlo. ³³ Ga öötong löng kjokyo ko No Kã Dboglo dlupyoshko ga Jesús löra lok pjang kjlös go, domerga do pjök li tjok, kjlara pjang or këlë, kjlara pjang or mlë, kjlösyo dboy dboy.

³⁴ Eshko ga Jesús tjëlë ga «Data, llë shäryayde miyde löng llëme. E kjishko ga llëbo owa shärye löng ëre lös ba kong ber drete» le.

Eshko ga ëngkjwagaga tjeng li tjöto lok llëbo jyäglö go, Jesús shwong li ber ë kong İya lok wlo. §

³⁵ Nopga löng ara eshko ba İk. No icha-gaga löng li omlâywono lok owa ara, tjëlë ga «Oba oblëra döra, eeri ga woyde ga opdök om go. Tjëlëno ga no pjluo ichara Sbörë shrono shäng li e lara, e kjruga Sbörë om go lara eni bakoe. Lara eni li jlö wleni ga woyde ga opdök om go» le lok eni.

³⁶ Ëngkjwagaga löng li omjoywono lok bakoe. Kjillgwo bo dyo shpoä twara lok ba kong ie wlo, joywe lok wlo. ³⁷ Ga tjëlë lok ba kong ga «Pja judío pjluo jlö wleni ga pja opdös om go» le.

³⁸ Ga Jesús lök pjangshko li kopshko, kjibokwo iak pjang kjwara, e zröya lok llë kjïy miydëba wlo. Kjibokwo tak pjang li tjëlë ga «Domer ëre, e judío pjluo.»

³⁹ Domerga owa wleniyo lök lok ba tjok kjlara omlâywono eni bakoe. Tjëlë ga «¿No pjluo ichara Sbörë shrono shäng li, e pja llëmdo? Pja opdös om go, ga tjawa dös eni bakoe» le.

⁴⁰ Gueniyo kuya ba kjlara pjang lirë ga tjëlë ba kong ga «¿Pja Sbö bangkjre llëmdo? ¿Pja shdungoba ba tjok bek llëmdo? ⁴¹ Shjira llëbo owa shäryono jlökoyo, shji shdungoba wlo. Gueniyo domer kjwera, llëye owa shäryara llëme» le. ⁴² Eshko ga tjëlë Jesús kong ga «Pja äär ber sök no pjluoyoshko ga tja woyoshreba» le.

⁴³ Kuya ga tjëlë ba kong ga «Lër bop kong jlökoyo ga eeri dö ga pja ber sök bor tjok kjok ko Paraíso* lishko» le.

Jesús wolono pjang kjlös go

⁴⁴⁻⁴⁵ Öötong dlo dlw bek ga kjok ro zok-tong kjok kjwang jikong beno yët erä. Beno eni äär jong dlo pjö lë wleni. Eshko ga Sbö u roshko ga shwong kësang iak pjang eshko li dwlëton ter aas beno kjing pjök. ⁴⁶ Ga Jesús tjëlëno dbo go, tjëlë ga «Data, bor sëya ëre iër ber tjeng bop wloshko» le, ga wolonoe.

⁴⁷ Lök pjang kjlös go li boksho ga ëngkjwaga Roma so li kägäyo shäng eshko kjlara. Llëbo weno li İya ga Sbö poshrëra, ga tjëlë ga «Shinmo lök pjang kjlös go kjwe, e pjlo bek jlöe» le.

⁴⁸ İya nopga löng eshko lirë ga to iröng ba ushko pjlu kjing shpok, woydë ara kjishko. ⁴⁹ Gueniyo nopga Jesús miydë pjlu wleniyo li beno tjeng llëbo tjeng kës ëre İk pjola sit, walëga tek tjeng Galilea kjokyo dwayo Jesús tjok li tjok.

Jesús doyo jnena Josére

⁵⁰⁻⁵¹ Eshko ga domer shäng kjlara ko José. E Arimatea so. E wotjlik pjlu, pjlo bek Sbö bokso. Sbö ber no pjluo dbaryo li koshe sök bakoe. Domer li Judío Kjok llgwagaga Këskësyö kjlarayo, gueniyo llëye shäryara

† 23:30 Oseas 10.8. ‡ 23:31 Kjour kësang le li, e Jesús loklo. Kjour dogro le li, e nopga owa loklo. Eni ga Jesús shdunaba ara eni kuzong ga nopga owa ber shdungko kjang anmoyö. § 23:34 Löyde lok pjang kjlös go llëm obishko ga ba shwong skwara lok pjire. * 23:43 Sbö sök kjok dogo li kjokyo kowëba Paraíso.

lok Jesús kong li woydara llëm, ba kong ga beno bëy llëme.

⁵² Jesús wolono irgo ga domer li jek öötong shäng Pilato shwoy, ga Jesús doyo rokara ba kong, jneya wlo. ⁵³ E irgo ga jek öötong shäng shinmo lok pjang kjlös go lishko. Eshko ga doyo li lona ter töshko, popgara shwong ko pjublún, pjlu wleniyo go, ga söra jek sakshko. Eshko ga iara beno buk pjlebgwo kak jong guëmkwota roshko. Eshko ga ëye iaydëba llëm obi. ⁵⁴ Dbar eshko ga poshäryozlong dbaryo li ey. Eshko ga woshtozlong dbaryo li dloyo ääto, kjok sëng tjän.

⁵⁵ Walëga tek tjeng Galilea kjokyo dwayo Jesús tjok li jek löng José irgo, ga shinmo doyo iara beno buk sakshko sorë li, e ina lok pjire. ⁵⁶ E irgo ga jek öötong löng ushko, poshtikklo llë lö pjleblë wleniyo, e shäryë, shinmo doyo poshtik e go wlo lara. Gueniyo shäryayde pjité llëm obishko ga woshtozlong dbaryo li öötonge. E kjishko ga woshtono lok, tak pjang kjok llgwekklo tara Moisésdë go sorë li eni.

24

Jesús woshrono iröng obi

¹ Öötong sondë kjok shröngto ga jek lok jongya sakshko, Jesús doyo iak buk lishko. Poshtikklo shäryara li söya tjeng ba tjok. ² Öötong löng eshko ga ak kësbang jong ba sak bängzakklo li wlëna lok dik beno jong pjlebgwo li sor go. ³ Eni ga opzrëno jek pjlebgwo li roy, gueniyo shinmo doyo drete. ⁴ Woyotjlïya löng obishko ga domerga weno tjeng do pjök, shwong kälä lletlet. ⁵ İya lok ga beno löng sëya llëm, ga kjök tonon, kujono bokdo kjlay klung go. Eshko ga domerga li tjle ba kong lok ga «¿Shäng së li wlëmi shinmo tjrëko llëno?» ⁶ Buk na llëme. Woshrara Sbörë iröng obi. Zröydëba llëm obishko ga llëye lara bomi kong Galilea kjokyo li woyoshrozä. Tjlëno ga ⁷ «No to ter kjok dogo dwayo ëre iëba ber tjeng nopga owa wloshko guing, tja zröya lok pjang kjlös go wlo. Gueniyo äär dbargwo mya ga

tja woshre Sbörë iröng obi» lara bomi kong eni» le.

⁸ Kuya lok ga tjlökwo lara li woyoshrarae. ⁹ Eni ga opshino lok eshko dwayo, ga jek öötong löng Jesús oppinggaga doglo sak kjwara kjingsho kjlara (11) li löngshko. Eshko ga llëbo ina, kura kës li lara lok pjir ba kong, ba pjeyoga llamo tjeng eshko ba tjok li kong bakoe. ¹⁰ Tjlökwo roy sögaga li, e María Magdala so, Juana, María Santiago mekë, walëga llamo oblë li bakoe. ¹¹ Kuya Jesús oppinggaga lirë lok ga tjlökwo kjre lok llëme. Wotjlik lok ga walëga li skwë kjoyoe le.

¹² Eni ëmdë ga Pedro jek zron jong sakshko. Öötong shäng eshko ga opzrëno jek ba roshko, ga shwong shinmo pjrikklo li ina beno buk eshko eröe. E irgo ga to iröng ushko, llëbo weno shinmo kong li woyotjlïya jek shäng.

Jesús weno ba oppinggaga do pjök kong

¹³ E irgo ga Jesús oppinggaga do pjök jek jek löng irbo jek jong äär Emaús kjokyo li bäng. Emaús kjokyo ber buk pjola, shji opshik jek jek Jerusalén kjokyo dwayo kjok shröngto ga shji äär kjok eshko dlo dluw dik wleni.* ¹⁴⁻¹⁵ Jek löng llëbo shäryono Jesús tjok li lanyotkë ëng tjok. E wopro ga Jesús tek shrono shäng ba zlong, ga jek jek shäng ba tjok, ¹⁶ gueniyo e ë miydara lok jekdo llëm, woydara Sbörë eni llëm kjishko.

¹⁷ Eshko ga Jesús tjle ba kong ga «¿Pjây jek jek löng llë lanyotkë ëng tjok?» le.

Kuya lok ga slongtëng löng, woydë ara. ¹⁸ Kjlara ko Cleofas tjle ba kong ga «¿Kjakrokëp ega? Llëbo shäryono Jerusalén kjokyo tjaqlën jä, e miydara nopga uunkongdë. U İga llë ëmdë ga ommyidono lok pjire. ¿Eni ga pjara ommyidono llëm sorëro?»

¹⁹ «¿Llëbo shäryono eshko li llë?» le.

Kuya lok ga tjle ba kong ga «Domer shäng kjlara ko Jesús, e Nazaret so. E Sbö tjlökwo İaga, llëye shärye li, llëye le li, e dbo ara. Sbö kong ga tjwlö ara, nopga kong ga eni bakoe. ²⁰ Gueniyo syöshtaga kägäyoga, bi tjlapgaga, e twara lok oba kong, zrökoba wlo, ga zröraba pjang kjlös go.

* **24:13** Jerusalén kjokyo dwayo äär Emaús kjokyo wlo ga e wop kilómetro sak kjwara kjingsho kjwara (11) dik.

²¹ Tjawara wotjlino ga e shji Israel tjëyoga döga'lororwa. Gueniyo shäryono eni eeri ga öötong dbargwo mya tjän.

²² »Eerishko kjok shröngto ga walëga jëk löng borwa tjok kjong kjong jek öör löng sakshko, ²³ gueniyo shinmo li doyo wlëna llëme. Tek shrono lok iröng obi ga tjle borwa kong ga «Sbö parkagaga kjok dogo so weno löng borwa kong yoshko wleni, ga tjle ga 'Jesús, e woshrra Sbörë iröng obi' le lok borwa kong eni» le. ²⁴ E irgo ga borwa pjeyoga kjong kjong jek öör löng sakshko bebi, ga llëbo wlëna lok, lara walëga lirë sorë li eni. Gueniyo Jesúsda ina lok llëme» le.

²⁵ Kuya ga tjle ba kong lok ga «iPjây kâ kjange! ¿Pjây opping llonoro? ¿Tjlökwolara Sbö tjlökwolagagarë lok tek këgongshko kës li, e kjrëmi llonoro? ²⁶ ¿No pjluyo iche le Sbörë li, e shdungoba bäm go wlo, e irgo ga ie Sbörë ber tjwlo ara llëmdo?» le. ²⁷ E irgo ga tjlökwotak pjang ba kjishko Sbö tjlökwogo li, e pjlollgwera ba kong pjire. Soyara Moisés kjibokwoyo li go, äär pjë jong Sbö tjlökwolagaga tek dënashko so kjibokwoyo tjeng kës li go bakoe.

²⁸ Ga jek löng ääto kjok äär woydë lishkoshko ga Jesús jek jëk shäng obi, äär jek këgong woydë wleni. ²⁹ Gueniyo mana lok ber sök ba tjok. Tjle lok ba kong dbo go ga «Pja jek këgong ame. Kjok säng tjän, kjok ro zatoe. Pja ber sök borwa tjok kjok ëreshko dey» le. Kuya ga opzrëno jek shäng ba tjok, ber sök ba tjok eshko wloro lara lok.

³⁰ Eshko ga sirkeno sök ba tjoklok, ië wlo, ga pjlung shosho suk pjir kjrara kjwara, ga tjle Sbö kong ga «Tjawa kong dli tworop ëre. Tjawa ber wopjlú bop tjok e kjishko» le. E irgo ga pjlung shosho li tora, twara sira sira ba kong lok. ³¹ Jekdo eshko ga bokkwo roshwino wleni, e ë miydara lok pjir, gueniyo sök li jek jëktëng erä. ³² Eshko ga tjle lok ëng kong ga «Shji tek jëk löng ba tjok irbo bängshko ga Sbö tjlökwopjlollgwera bi kong. ¿Eshkoshko ga shji wopjlú ara anmoyö llëmdo?» le.

³³ Jekdo eshko ga sano jek iröng Jerusalén kjokyo. Öötong löng eshko ga Jesús oppinggaga doglo sak kjwara kjingsho kjlara

(11) li wlëna töno löng eshko, nopga oblë tjok. ³⁴ Ga tjle lok shrono löng li kong ga «Tjlapga Jesús woshrono iröng obi jlöe. E weno shäng Simón kong tjän» le.

³⁵ Kuya lok ga llëbo weno ba kong irbo bängli, e lara ba kong pjire. Pjlung shosho suk pjir torashko ga e ë miydara lok sorë li, e lara ba kong pjir bakoe.

Jesús weno ba oppinggaga doglo sak kjwara kjingsho kjlara (11) li kong

³⁶ Ga lanyotke löng obi wopro ga Jesús weno shäng ba tjrëko, ga tjle ba kong lok ga «Miga. Pjây ber löng wlëpe» le.

³⁷ İya, kuya lok ga beno löng sëya llëm, bangkjre lok ara. Wotjlík lok ga ba shingyo le.

³⁸ Eni ga Jesús tjle ba kong obi ga «¿Pjây sëya llëm ega? ¿Tja woshrono iröng obi woyotjlími llëm ega? ³⁹ ¿Tja li shängdo! Bor orkwö ëre İzİa. Bor dre ëre İzİa. Tja porwozİa. Bi shingyo, e sho dret, dboglo dret, botoyara tjok» le. ⁴⁰ Lara eni ga ba orkwö bäng, ba dre bäng, e pina ba kong lok. ⁴¹ Kuya, İya lok ga tjlökwokjrayde lok jlökoyo llëm obi, gueniyo beno löng wopjlú anmoyö, yëy le lok bakoe. Eshko ga tjle ba kong lok ga «¿Pjây jüşhko llëbo uako tjokde?» le. ⁴² Kuya lok ga kong mã sho suk pjir wleniyo twara ba kong bok kjwara, ⁴³ ga kjrara, uara ba bokshto.

⁴⁴ Eshko ga tjle ba kong lok ga «Tja shäng bomi tjok obishko ga tja tjleño bomi kong ga «Tjlökwotak pjang bor kjishko Moisés kjibokwoyo li go, Sbö tjlökwolagaga tek dënashko so kjibokwoyo tjeng kës li go, kjibokwo ko *Salmos* go, e shäryë uunkong kjluwe» loror bomi kong eni» le.

⁴⁵ Eshko ga epga kjimtara Sbö tjlökwotak pjangli llëloklo miydë pjlúe. ⁴⁶ Tjle ba kong ga «Tjlökwotak pjang li tjle eni: «No pjluyo iche le Sbörë li, e wolon wlo. Gueniyo äär dbargwo mya ga woshre Sbörë iröng obi.»

⁴⁷ Tjlökwotak pjang obi tjle eni: «Ba ko goshko ga tjlökwölëba tjëyo kjrina kjrina löng kjok ëre kjing go li kong. Tjlökwölëba li ëre: 'Llëbo shäryëy löng owa li, e owa jlöe lëy, ga rayëy ga owa pjang bi go lillöya Sbörë ber drete.' » ⁴⁸ Pjây beno löng llëbo İnomi, kuromi li roy laga oba kong. ⁴⁹ Ga bomi

go Sbō Sëya ichër kjok dogo dwayo äär ber kësbang bomi tjok, lara bor Datarë jlōkoyo sorë 'li eni. Gueniyo pjây ber 'lōng ëreshko Jerusalén kjokyo, ëye 'lër shäng bomi kong 'li shrono guing»'le.

Jesús to jem kjok dogo

⁵⁰ E irgo ga epga söra jek Jerusalén kjokyo dwayo, öötong 'lōng Betania kjokyo. Eshko ga orkwo poyono, ga tjlōkwo lara beno pjlú ba kong 'lok. ⁵¹ Shäng tjlë obishko ga op-kjono eshko dwayo, ga söra Sbörë to jem kjok dogo.

⁵² E irgo ga poshrëra 'lok ara, ga sano to tek 'lōng wopjlú irōng Jerusalén kjokyo. ⁵³ Eshko ga beno 'lōng Sbō poshrëk, ba u zlong bäng enido.

Evangelio según Juan

Jesucristo roy pjlú ëre, e jyã tara Juandë

Kjibokwo ëre sorë

Domer shäng kjlara ko Juan. E judío. Dënashko ga e ma shaga ba kjlara Santiago tjok. Pjlara ga lōng parkë di bāng buk kësbang, shkung, so dlung kjoyo ko Galilea li sor goshko ga epga rokara Jesúsdë opping ba tjok. Kuya lok ga to jek ba tjok, beno lōng ba oppingga shara. E irgo ga öötong beno lōng ba oppinggaga doglo sak kjwara kjingsho pjök (12) li pjeyoga bakoe. Ba oppingga woyde Jesúsdë ara ba kjlara wleni tak pjang kjibokwo ëre go li, e Juan om go.

Jesús wolono, ga woshrra Sbörë irōng obi irgo ga judíoga ara lōng ba kjok baíya lishko llēm, öötong beno lōng kjok shto oblë oblë shara. Woyotjlíkoba ga kjibokwo ëre tara Juandë judíoga lōng kjok shto oblë oblë li kong. Kjibokwo ëre tara ba kong llēno, e tara beno pjang Juan 20.31 go. Tjlë ga «Ëre toror, miydëmi e go wlo ga no pjluo ichara Sbörë li, e Jesús, e Sbö Wa bakoe. Ga pjây mär ba go wleni ga pjây ber lōng së ÿado Sbö tjok.»

Tjlökwo li weno beno no

¹ Shäng kjlara ko Tjlökwo.*

Kjok ëre dāmār, llëye llēm obishko ga e sök tjän.

E sök Sbö tjok,
ga e Sbö.

² Llëye llēm obishko ga
e sök Sbö tjok.

³ Ba go ga
llëbo tjeng kës ëre shäryara Sbörë
Llëbo tjeng kës ÿ lōng ëre,
e shäryara ba go.

⁴ Llëbo tjeng së kës ëre, e laga erë.
Shji uunkong ber lōng së tjaglën wleni,
e laga erë bakoe.

Shji kong kjok miydë twaga li e,
e bi kong ga iök jong shjiy wleni.

⁵ Kjok ro sī lishko ga

iök li jong shjiy ÿado,
e sjëya kjok ro sī lirë ga äe.

⁶ Eebor ga domer weno shäng kjlara ko Juan, e ichaga Sbörë. ⁷ Ichara Iök Shjiy li† roy lë oba kong, nopga uunkong mär ber lōng ba go wlo. ⁸ Juan, e Iök Shjiy li llëme. E shrono shäng Iök Shjiy li roy laga erë. ⁹ Iök Shjiy jlökoyo li, shji uunkong ber lōng kjok miydë ara li laga erë, ga eshko ga tjwe dörë.

¹⁰ Eshkoshko ga sök kjok ëre kjing go, ga kjok ëre shäryara kës ëmdë ga e ë miydaraba llëme. ¹¹ Öör shäng kjok baíya lishko, gueniyo wlokjrara ba tjëyogarë llëme. ¹² Gueniyo no kjong kjongda omwlokjrano, ga beno lōng mär ba go. Epga iara beno lōng Sbö wapga. ¹³ E weno beno Sbö wapga, shji nopga wen kjok ëre kjing go dik llëme. E laga domerdë llēm, e laga Sbörë.

¹⁴ Ga Tjlökwo li, e weno beno no, ga beno sök shji nopga tjok. E Data Sbö Wa kjlaraso, e Sbö bakoe. E kjishko ga e dbo ara, ga ba dbo kälä ñoy wëlëe. E go ga Sbö wopjlú li, Sbö tjlökwo bek li, e shrono beno sök bi tjok, ÿy, kuy wlo.

¹⁵ Juan tjlëno ba kjishko, tjlë ga «Kjupäshko ga tja tjlëno bomi kong ga “No tjwe bor irgo kjlara. Gueniyo tja llēm obishko ga sök tjän. E kjishko ga tjwlö ara bor kjinmo” loror eni. Ga loror li shäng kjwe» le.

¹⁶ Ba wopjlú ara li kjishko ga shji uunkong kjimte ÿado. ¹⁷ Dënashko ga kjok llgwekklo twara Sbörë Moisés kong, le bi kong wlo. E goshko ga e llë miydoroye. Ga Sbö wopjlú li sorë, Sbö tjlökwo bek li llë, era miydoroy Jesucristo go. ¹⁸ Sbö, e ÿga erë llëme. Gueniyo ba Wa kjlaraso li, e Sbö bakoe. Data Sbö miyde sök owa llēm, ga e sorë laga erë bi kong.

Juan No Waga tjlëno Jesús kjishko

¹⁹⁻²⁰ Pjlara ga syöshtagaga Sbö kong, ba kjimtagaga Leví tjëyoga, e ichara judío tjlapgaga kjok llgwegaga wleniyo lōng Jerusalén kjokyo lirë tjlë Juan kong ga «¿No pjluo ichara Sbörë shrono shäng li, e pjare?»

«Tja llëme» le ba kong wëlëe.

* **1:1** Tjlökwo le li, e Jesucristo loklo. † **1:7** Iök Shjiy le li, e Jesucristo loklo.

²¹ Ga kjakrokara lok jek obi ga «¿Eni ga pja ë? ¿Pja Elías tjwaydere?»

«Llëme» le ba kong.

Ga kjakrokara lok jek obi ga «¿Sbö tjlökwö laga tjwe lëba li pjare?»

«Llëme» le ba kong.

²² Eni ga tjlë lok ba kong ga «Eni ga pja ë los borwa kong om go, roy sörwa borwa ichagaga kong wlo» le.

²³ Kuya ga tjlë ba kong lok ga «Kji-bokwo tara Sbö tjlökwö laga tek dënashko so Isaiásdë. Tjlëno beno eni:

»«Kjok dogro no llëmshko ga ëbo tjlë shäng dbo go ga

‘Irbo shäryozī ber bek Tjlapga tjwe li kong’ le.”†

Ëbo tjlë shäng dbo go lara li, e tja layde» le.

²⁴ Fariseoga löng eshko kjlöbö. ²⁵ Kuya lok ga tjlë ba kong ga «Pja no pjluvo ichara Sbörë shrono shäng li llëm, pja Elías llëm, pja Sbö tjlökwö laga tjwe lëba li llëm bakoe lëp shäng eni. ¿Eni ga pja no wë ega?»

²⁶ «Nopga wër shäng di goshko. Gueniyo bomi tjréko shäng kjlara, era ë miydëmi löng llëme. ²⁷ No tjwe bor irgo kjlara li e. Bek wlo ga tja ba drepkwota dök wlo llëm, e tjwöl ara bor kjinmo anmoyö kjishko» S le ba kong.

²⁸ Llëbo shäryono kës eni li, e shäryono Betania kjokyo, Jordán diyo kjwo kalëkong, no we jer shäng di roshko lishko.

Öng Wlëp Ushko So Llgwoklë ichara Sbörë li, e Jesús

²⁹ Wëshko ga Jesús İya Juandë tek shäng tjwayde ba shwoy ga tjlë ga «İzīa! Öng Wlëp Ushko So Llgwoklë ichara Sbörë li shäng kjwe. Shji öng ushko so zrök, owa pjang bi go li löya Sbörë ber dret wlo. Domer kjwe öng ushko so eniyo wleni, owa pjang bi go li löya Sbörë ber dret wlo, shji nopga löng kjok ëre kjing go kës li kong. ³⁰ Kjupäshko ga tja tjlëno bomi kong ga “No tjwe bor irgo kjlara. Gueniyo tja llëm obishko ga e sök tjän. E kjishko ga tjwöl ara bor kjinmo” loror eni. Ga loror li shäng kjwe. ³¹ Tja shrono shäng no wë di goshko, e ë miyde

Israel tjëyogarë wlo, gueniyo tja ëmdë ga ommyidono llëme» le.

³²⁻³³ Ga Juan tjlë jek obi ga «E ë miydër shäng llëm obishko ga bor ichaga no wë di goshko li tjlëno bor kong ga “Sbö Sëya to ter kjok dogo dwayo so dunggwo kjoyo, ga opyë ber sök ë kjing go li, era nopga go Sbö Sëya iche tjwe ber kësbang ba tjok” lara bor kong eni. E irgo ga tja omīno ga Sbö Sëya to ter kjok dogo dwayo so dunggwo kjoyo, ga opyono beno sök ba go. ³⁴ Tjara omīno eni, ga lër bomi kong ga e Sbö Wa jlöe» le.

Jesús oppinggaga bām İyo

³⁵ Wëshko ga Juan shäng eshko obi, ba oppinggaga do pjök tjok. ³⁶ Jesús İya shäng ga tjlë ga «İzīa! Öng Wlëp Usho So Llgwoklë ichara Sbörë li shäng kjwe» le.

³⁷ Kuya Juan oppinggaga lirë ga to jek lok Jesús irgo.

³⁸ İya Jesúsde iröng ga tjlë ba kong lok ga «¿Llëye woydëmiro?»

«Tjlapga no pingga, ¿pja pë buk kjone?» le ba kong.

³⁹ Kuya ga tjlë ba kong ga «Pjāy tek bor tjok, İmi wlo» le. Ga to jek lok ba tjok, öötong löng u jong kjone sök lishko. Dlo töy kuzong ga beno löng ba tjok eshko äär jong shkë go.

⁴⁰ Kjlara jūni ko Andrés, e Simón Pedro lëng. ⁴¹ Andrés opshino eshko dwayoshko ga jek öötong shäng ba shjiy li shwoy ga tjlë ba kong ga «İMesías* li, e wlënorwael!» le ba kong. (Mesías, e no pjluvo iche le Sbörë li loklo).

⁴² Eshko ga ba shjiy li söra jek Jesús shwoy. İya Jesúsde ga tjlë ba kong ga «Pja ko Simón. Pja data ko Juan. Gueniyo pja kowëba ber Cefas shara» le. (Cefas, e Pedro loklo.)†

Felipe, Natanael, e rokara Jesúsde

⁴³⁻⁴⁴ Wëshko ga Jesús jek jongya Galilea kjokyo le. Jek jëk shängshko ga domer wlëna shäng kjlara ko Felipe, e Betsaida so, Pedro, Andrés, e kjokyo. Felipe İya ga tjlë ba kong ga «Pja tek bor tjok, pja pin wlo» le.

⁴⁵ Kuya ga jek öötong shäng domer oblë ko Natanael shwoy ga tjlë ba kong ga

‡ 1:23 Isaiás 40.3. S 1:27 Drepkwota döga lanyo, e tak pjang Mateo 3.11 go.

† 1:42 Arameo tjlökwö Cefas, e ak loklo. Grecia so tjlökwö Pedro, e ak loklo bakoe.

* 1:41 Mesías, e Hebreo tjlökwö.

«Tjłkwo tara Moisésdë kjok ilgwekklo go, ëbo tjwe kjlara llono li kjışhko. Sbō tjłkwo lagaga lōng li omtono ba kjışhko bakoe. Domer lara lok li ĩnorwa. E ko Jesús, e Nazaret so, José wa»† le.

⁴⁶ Kuya ga tjłë ba kong ga «¿Nazaret kjokyo lëpdo? ¿Llëbo pjłú wen eshko laga ëro?»

«Kjweri shji to ĩk» le ba kong.

⁴⁷ Eshko ga jek öötong lōng Jesús shäng lishko. Natanael ĩya Jesúsde ga tjłë ba kong ga «Domer tek shäng kjwe, e Israel tjëyo jlōkoyo, tjłkwo le ga jlōkoyo, jyörkë llëm wleniyo» le.

⁴⁸ Kuya ga tjłë ba kong ga «¿Tja no eniyo miydëp sorë?»

«Pja rokayde Feliperë llëm obishko ga pja ĩnor sök kjor jong kjlara ko *higuera* li dirko» le ba kong.

⁴⁹ Kuya ga tjłë ba kong ga «Tjłapga no pingga, Sbō Wa li pja, Israel tjëyo pjłuyo li pja bakoe» le.

⁵⁰ Kuya ga tjłë ba kong ga «Tja tjłëno bop kong ga “Pja ĩnor sök kjor jong kjlara ko *higuera* li dirko” loror eni. Tja tjłkwo kjorop e kjışhko. Ga llëbo ĩp kësbang, ĩnop kjwe kjinmo» le. ⁵¹ Ga tjłë ba kong obi ga «Lër bop kong jlōkoyo ga llono ga ĩp ga kjok dogo roshwing, ga Sbō parkagaga kjok dogo so jem lōng, ter lōng no to ter kjok dogo dwayo ëre go» le.

2

Di kworkwara Jesúsde beno kjillgwo bo dyo dbo ara

¹⁻² Dbargwo mya irgo ga oba orkwosmok lōng Caná kjokyo, e Galilea kjokyo obi. Ga Jesús öötong shäng eshko ba oppinggaga tjok, mana orkwosmoga lirë kjıy. Jesús mekë sök eshko bakoe.

³ Oba lōng orkwosmozlong dbaryo li shrëk wopro ga kjillgwo bo dyo dbo ara yë pjitonge. Eni ga Jesús mekë tjłë ba kong ga «Kjillgwo bo dyo dbo ara yë pjitonge» le.

⁴ Kuya ga tjłë ba kong ga «Mekë, ¿lëp shäng bor kong eni ega? Tja dbaryo äätë llëm obi» le.

⁵ Eshko ga ba mekë tjłë parkagaga lōng li kong ga «Llëye le bomi kong li shäryozı eni» le.

⁶ Judıoga sgara lōng orkwo shkwë yōtso enido, ba pjeyoga tek dënashko so sdëkwo sorë ga eni. E kjışhko ga di bapkwō tjeng eshko kjwo tjer (6), shäryak ak go, kjwara kjwara di shak bayo bonkö kësbang tjung wleni* kjwo sak pjök (20) dik, llëm ga sak mya (30) dik. ⁷ Eshko ga Jesús tjłë parkagaga lōng li kong ga «Di bapkwō kjwe dlızı di go» le ba kong, ga uunkong li dlina lok beno tjeng tjung di go. ⁸ Eshko ga tjłë ba kong lok jek obi ga «Shizı sira, ga sözı jek këm bomi kägäyo shäng wle kong» le.

Kuya lok ga shäryara eni. ⁹ Twara lok ba kägäyo kongshko ga miydara lok ga di li kworkwara Jesúsde beno kjillgwo bo dyo dbo ara, gueniyo llë miydara ba kägäyorë shäng llëme. Eni ga iarashko ga domer orkwosmono li rokara tek ba shwoy, ¹⁰ ga tjłë ba kong ga «Nopga uunkong orkwosmozlong dbaryo shrëkshko ga kjillgwo bo dyo dbo ara iako owa llëm wleniyo twe nopga mak pjir lōng li kong bäm go, ie lok wlo. Iara lok ara irgo ga kjillgwo bo dyo dbo ara tjwłō chira wleniyo twe ba kong lok shara. Gueniyo pjara omshäryono eni llëme. ¿Iako owa llëm wleniyo lira ship shäng kjwłë jä egaro?» le.

¹¹ Llëbo ĩydëba llëm wleniyo shäryara Jesúsde bäm li e, shäryara eshko Caná kjokyo, e Galilea kjokyo obi. E go ga ba dbo kälä pina ba oppinggaga kong, ga beno lōng mär ba go. ¹² E irgo ga to jek öötong shäng Capernaúm kjokyo ba mekë, ba lëmga, ba oppinggaga tjok, ga beno lōng eshko dbar kjwöbö.

Llëbo soynegaga lōng Sbō u zlong bäng li ichara Jesúsde drete

¹³ Israel tjëyoga döktong tek Egipto kjokyo dwayo dbaryo shrëkklo judıoga kong li döro kjışhko ga Jesús jek öötong shäng Jerusalén kjokyo. ¹⁴ Eshko ga opzrëno jek shäng Sbō u zlong bäng ga nopga wlëna lōng llëbo soynek, söglä, öng wlëp ushko so, dunggwo bakoe. Nopga oblë wlëna wloktong lōng

† **1:45** Eshko dbaryo ga Jesús, e José wa lëba, miga eni llëme. (4) dik.

* **2:6** Bonkö kësbang tjung wleni, e bayo litro pkëng

dbur kjlopswë. ¹⁵ İya Jesúsdë eni ga no sh-pokklo shäryara pjłara kjillgwo go, ga lōng li ichara jek eshko dwayo dret, ba ōng llë tjok. Dbur kjlopswaga dburyo li dbura ba shjiryo, ga ba dbur bapkwō kjlopswozlong li poskara beno tjeng tōshko. ¹⁶ Ga tjlë dunggwo soynegaga lōng li kong ga «İBomi dunggwo kjwe shizī ère dwayo! İBor Data u ère iëmi ber jong llëbo soynezlong uyo llëmel» le.

¹⁷ Eshko ga tjlōkwō tak pjang Sbō kjibokwoyo go li woyoshrara ba oppinggagarë lok kjrina. Tak pjang li tjlë ga «Tja wo pjang bop u li go İyado. Tja ymo ara ba kjışko.»†

¹⁸ Eshko ga judiōga tjeng li tjlë lok ba kong ga «İLëye shäryëp shäng li shäryëp ega? İPja ichaga èrë? Pja ichaga Sbörë wleni ga llëbo İydëba llëm wleniyo shäryos borwa kong, e miydërwa e go wlo» le.

¹⁹ Kuya ga tjlë ba kong lok ga «Sbō u ère shdōzī ber dret, ga äär dbargwo mya ga shäryër ber jong ba shtoshko irōng obi» le.

²⁰ Kuya lok ga tjlë ba kong ga «Sbō u ère shäryëba wlo ga woydara lu pjloglo sak pkëng kjingsho tjer (46). İGa pja omshäryë dbargwo mya lëp sorëro?» le.

²¹ Gueniyo Sbō u le shäng li, e ba doyo om go li layde. ²² E irgo ga wolono, ga woshrara Sbörë irōng obishko ga llëye lara li woyoshrara ba oppinggagarë lok. Eshko ga Sbō tjlōkwō tak pjang li, e kjrara lok, ga Jesús tjlōkwō kjrara lok eni bakoe.

No wotjlīk sorë, e miydara Jesúsdë pjire

²³ Ga nopga lōng Israel tjëyoga dōktong tek Egipto kjokyo dwayo dbaryo li shrëkshko ga Jesús shäng llëbo İydëba llëm wleniyo shäryë Jerusalén kjokyo. İya nopga lōng eshko lirë ga kjone kjone beno lōng mär ba go. ²⁴ Gueniyo nopga wotjlīk sorë li miyde Jesúsdë shäng pjire. E kjışko ga tjlōkwō lëba li kjre uunkong llëme. ²⁵ Nopga wotjlīk llë, e miyde shäng pjir İyado. E kjışko ga wotjlīk sorë li lëba ba kong guing llëme.

3

Jesús, Nicodemo

¹ Domer shäng kjłara ko Nicodemo, e fariseo, judiō tjlapga kjok llgwegaga wleniyo

bakoe. ² Shkër kjwara ga jek öötong shäng Jesús shwoy ga tjlë ba kong ga «Tjłapga no pingga, miydërwa ga pja ichaga Sbörë no ping. Sbō shäng bop tjok llëm kjwe ga llëbo İydëba llëm wleniyo shäryëp shäng li shäryëp ga äe» le.

³ Kuya ga tjlë ba kong ga «Lër bop kong jlōkoyo ga shji uunkong weno pjłara. Gueniyo èye wen jek pjłara obi llëm ga äär ber Sbō nopga ga äe» le.

⁴ Kuya ga tjlë ba kong ga «İShji öötong këguë tjän ga shji wen obi sorë? Shji äär ber buk bi mekë bō roshko, shji wëya jek obi wlo ga äe» le.

⁵ Kuya ga tjlë ba kong ga «Lër bop kong jlōkoyo ga èye we Sbō Sëyarë, ga wëya ber tjaqlën wleni llëm ga äär ber Sbō nopga ga äe. ⁶ Èye wengga norë ga ber no erë. Èye äär ber Sbō İ wlo ga woyde ga wengga Sbō Sëyarë. ⁷ «Nopga uunkong wen jek obi kjluwe» lër bop kongshko ga pja ber sök polläk llëme. ⁸ Pjluk, e shrono ga kup ga wële, gueniyo tjwe jong kjone dwayo, jongya jek kjone, e miydëp llëme. To woydë jek kjone ga eshko. Nopga wëya Sbō Sëyarë li, e so e kjoyo bakoe» le.

⁹ Kuya ga tjlë ba kong ga «İLëye lëp shäng li, e sorëro?»

¹⁰ «Pja Israel tjëyoga pingga. İEni ga e miydëp llëm sorëro? ¹¹ Lër bop kong jlōkoyo ga tjlōkwō lërwa bomi kong, e miydërwa kjīy, llëbo İnorwa om go li, e lorwarë, gueniyo tjlōkwō lërwa lōng li, e kjrëmi llëme. ¹² Llëbo tjeng kjok ère kjing go li lër shäng bomi kong, ga tjlōkwō kjrëmi llëme. İEni ga llëbo tjeng kjok dogo li lotë bomi kong kjwe ga tjlōkwō kjrëmi sorëro?

¹³ »Èye öör jem kjok dogo llëme. Gueniyo no to ter kjok dogo dwayo ère ter shrono ey dwayo. ¹⁴ Dgur jyäglō poyona Moisésdë dënashko sorë ga llono ga tja poyongoba pjang kjomo eni bako, ¹⁵ èye mär bor go ga ber lōng së İyado Sbō tjok wlo.

¹⁶ »Nopga lōng kjok ère kjing go woyde Sbörë ara. E kjışko ga ba Wa kjlaraso ère ichara zrökoba nopga kjışko wlo, èye mär bor go ga jer llëm wlo, ber lōng së İyado Sbō tjok wlo. ¹⁷ Tja ichara kjok ère kjing go no

† 2:17 Salmo 69.9.

dök wlo, no shdung wlo llëme. ¹⁸ Ëye mär bor go ga ber shdungko llëme. Gueniyo ëye mär bor go llëm ga era beno shdungko tjän, mär Sbö Wa kjlaraso ëre go llëm kjishko.

¹⁹⁻²⁰ »Ëye llëbo owa shäryë ga woyde ga ïga ërë llëme. Ga tja shrono shäng kjok ëre kjing go, iök jong shjiy wleni. E kjishko ga tja woydara llëbo owa shäryagagarë llëm, ga beno löng pjola, llëbo shärye löng owa li ber wëllë llëm wlo le. Epga beno shdungko e kjishko. ²¹ Gueniyo ëye jëk tjlokwo bek li go ga woyde lok ga ber löng iök jong shjiy lishko, llëbo pjlu shärye löng Sbö kjishko li ber wëllë wlo» le ba kong.

Juan Jesús läywono

²² E irgo ga Jesús jek öötong shäng Judea kjokyo ba oppinggaga tjok, ga beno löng eshko dbar kjwöbö no wë jer di roshko. ²³⁻²⁴ Kjok buk kjrina ko Enón, Salim kjokyo ber buk soshko. Enón kjokyo lishko ga di ara. E kjishko ga Juan bängzaydëba no shdüzlong uyo roshko llëm obishko ga shäng eshko no wë, ga nopga jek äär löng ara ba shwoy, we Juandë wlo.

²⁵ Eshko ga Juan oppinggaga opyono löng englë kar kar judío shäng kjlara eshko li tjok, shji wë di go sorë li läywe löng.

²⁶ Pjir ga jek öötong löng Juan shwoy ga tjlä ba kong ga «Tjlapga no pingga, kjupä ga domer shäng bop tjok Jordán diyo kjwo kalëkong li, läyworop li, e shäng no wë, ga nopga löng kës li jek löng ba shwo lëkong shara» le.

²⁷ Kuya ga tjlä ba kong lok ga «Ëye llëbo tjok ga e twaga Sbörë ba kong kjishko.

²⁸ «No pjluyo ichara Sbörë shrono shäng li, e tja llëme. Tja ichara jek ba bäm go erä» loror bomi kong tjän, ga kuromi wëllë.

²⁹ »Kjoglö shäng kjlara orkwosmok wlo wleni ga e sogo domer orkwosmok ba tjok wlo li eröe. Domer orkwosmok wlo li yorkaga shäng li, e ber shäng wopjlú, ba kjlara tjläno shäng li kura kjishko. Tjara so domer yorkaga li kjoyoe. Tja wopjlú ara anmoyö e kjishko. ³⁰ Bek wlo ga era ber tjwölö ara jek këgong këgong, ga tjara ber tjwölö chira.

³¹ »Ter shrono shäng kjok dogo dwayo lira tjwölö ara, oblë kjinmo. Ëye kjok ëre

so ga e jushko so erä, ga llëbo jushko so li läywayde. Ter shrono shäng kjok dogo dwayo lira tjwölö ara, oblë kjinmo. ³² Llëbo ïna, kura eshko li, e läywayde, gueniyo ba tjlokwo kjrëba llëme. ³³ Gueniyo tjlokwo kjruga ë li kong ga tjlokwo lara Sbörë ba kjishko li, e beke le. ³⁴ Jesús ichara Sbörë ba tjlokwo roy lë oba kong, ga e go ba Sëya twara beno ba kong kësbang anmoyö. ³⁵ Ba Wa woyde Data Sbörë ara, ga llëbo tjeng kës li iara beno tjeng ba wloshko. ³⁶ Ëye mär ba Wa go ga beno löng së Sbö tjok tjän, ga ber löng eni iyado. Gueniyo ëye omwlokjrë llëm ga äär ber löng Sbö tjok eni llëm, ga shdüya Sbörë ber iyado wlo bakoe» le.

4

Jesús lano walë Samaria so tjok

¹⁻³ Jesús roy kura fariseogarë lok ga nopga pïya shäng, we shäng jer di roshko ara, Juan kjinmo, miga shäng no wë om go llëm, waga ba oppinggagarë lok. E miydara Jesüsdë, ga to Judea kjokyo dwayo, jek jongya Galilea kjokyo iröng obi. ⁴ Irbo li jek jong Samaria kjokyo go kuzong ga ⁵ jek öötong shäng kjok buk kjrina ko Sïcar, e Samaria kjokyo obi, kjok twara Jacobdë beno ba wa José kong dënashko li buk soshko. ⁶ Eshko ga di bäng jong kwara, shiga Jacobdë dënashko. Dlo dluw dik ga Jesús sjeno jërbo kuzong ga sirkeno sök di bäng jong li zlong. ⁷⁻⁸ Ba oppinggaga jek lok u lok arashko dli tjwölë, Jesúsda beno sök eshko.

Eshko ga walë Samaria so tek tjwe shäng kjlara di shik. Walë li ïya sök ga tjlä ba kong ga «Tja sës di sira» le.

⁹ Kuya ga tjlä ba kong ga «Pja judío, ga tja walë Samaria so. ¿Eni ga tja kong di rokëp sorëro?» le. (Lara ba kong eni, judíoga pjë Samaria sopga tjok llëm kjishko.)

¹⁰ Kuya ga tjlä ba kong ga «Llëbo twe woydë Sbörë bop kong, gueniyo e llë miydëp shäng llëme. Ga di rokaga sök ëre, tja ë miydëp shäng llëm bakoe. Miydëp kjwe ga tja kong di rokorop, di shji ie ber löng së jlokoyo wleniyo» le.

¹¹ Eshko ga walë li tjlä ba kong ga «Tjlapga, di bäng ëre jong rong, ga pja di shikklo drete. ¿Eni ga di shji ie ber löng

së lëp sök li ship sorëro? ¹² Bi tjlapga tek dënashko so Jacob di shino di bäng ëre dwayo, ga iara beno ba wapga kong, ba öng kong bakoe. Pjir ga iara beno jong bi kong. ¿Pja tjwölö ara ba kjinmore?»

¹³ «Ëye di ëre iono ga pjesit ga jek wodogro obi. ¹⁴ Gueniyo di twak tjarë li, ëye omiono ga ber wodogro ame. E ber pjang di shlälä wleni, ga ie ber löng së ïyado Sbö tjok bakoe» le ba kong.

¹⁵ Kuya ga tjlë ba kong ga «Tjlapga, di lëp sök li twos bor kong sira, tja wodogro ame wlo, tja tek shäng di shik kjër jüshko ame wlo bakoe» le.

¹⁶ Kuya ga tjlë ba kong ga «Pja nom bop lanma wlokrë. Wlënop ga tek söba» le.

¹⁷ Kuya walë lirë ga tjlë ba kong ga «Tja lanma drete» le.

Kuya ga tjlë ba kong ga «“Tja lanma drete” lëp shäng li, e lorop beke. ¹⁸ Jlököyo ga pja lanmaga rayono öötong doglo shkëng (5) tjän, ga eerishko ga domer sök bop tjok li, e bop lanma llëme. Lëp shäng li, e lorop beke» le.

¹⁹ Kuya walë lirë ga tjlë ba kong ga «Tjlapga, miydër ga pja Sbö tjlökwo laga. ²⁰ Borwa tjlapgaga Samaria so tek dënashko so li Sbö poshrëno dlup ëreshko. Gueniyo pjäy judiögara tjlë ga “Sbö, e poshrëy wlo ga woyde ga shäryëy eshko Jerusalén kjokyo dey” lëmi eni» le.

²¹ Kuya ga tjlë ba kong ga «Tja tjlökwo kjrozong. Dbar tjwe kjwara ga Data Sbö poshrëmi wlo ga pjäy tek dlup ëre go ame, pjäy jek Jerusalén kjokyoshko ame bakoe.

²² Samaria sopga, Sbö poshrëmi löng li miydëmi löng llëme. Gueniyo tjawa judiöga tjrëko no shäng kjlara, kjrara Sbörë ber no döga wlo. E kjishko ga Sbö poshrërwa löng li, e miydërwa löng pjluë. ²³ Gueniyo dbar tjwe kjwara ga ëye Data Sbö poshrëk woydë jlökoyö ga e poshrëya jlökoyö ba pjlushko, Sbö Sëya go, woyde Sbörë sorë li eni. Ga dbar tjwe lër shäng li, e shrono tjän. ²⁴ Sbö, e sëya. E kjishko ga woyde ga e poshrëy jlökoyö bi pjlushko, ba Sëya go» le.

²⁵ Kuya ga tjlë ba kong ga «Miydër ga no pjluoyo iche le Sbörë li tjwe.* Shrono ga

llëbo tjeng kës li pjllölgweya borwa kong drete» le.

²⁶ Kuya ga tjlë ba kong ga «Tjwe lëp shäng li, e tja» le.

²⁷ E irgo ga Jesús oppinggaga shrono lok iröng obi. Ìya lok ga sök lan walë tjok ga yëy le erä, ga wotjlik lok ga «¿Llëye woyde? ¿Sök lan walë kjwe tjok llëno?» le, gueniyo kjakrokara lok ba kong llëme.

²⁸ Eshko ga ba di bapkwö iara walë lirë beno jong eshko, ga to jongya u lok arashko. Öötong shäng eshko ga tjlë nopga kong ga ²⁹ «Domer sök këm kjlara, tja, llëye shäryoror dö li, e miyde sök pjir, ga lara bor kong pjire. ¿No pjluoyo ichara Sbörë shrono shäng li ero llëm? Pjäy tegö. Shji to ik» le.

³⁰ Kuya lok ga opshino to jek lok ba tjok, jongya Jesús sök lishko.

³¹ E wopro ga Jesús oppinggaga tjlë ba kong ga «Tjlapga no pingga, pja ios sira» le löng eni.

³² Kuya ga tjlë ba kong ga «Tja llëbo uako tjok, gueniyo llë miydëmi löng llëme» le.

³³ Kuya lok ga tjlë lok ëng kong ga «¿Ëbo dli söno ba kongdo?» le.

³⁴ Gueniyo tjlë ba kong lok ga «Llëye woyde bor ichagarë ga shäryër le li, e shäryër woydë äär jong shäryoror pjir guing. Bor kong ga pak ëre, e bor dli wleni.

³⁵ Pjäy tjlë ga “Kjwe moglo pkëng (4) obi ga dwla bo shjiye” lëmi. Gueniyo lër bomi kong ga nopga tek tjeng kjwe ïzä. Nopga koshëy Sbö tjlökwo kjrë ame, tek löng Sbö tjlökwo kjrë eniwa tjok wlo.

³⁶ »Ëye dwla skok ga dburyo shaya. Ga dwla skozlong dbaryo ga dwla skogaga li löng wopjlú, dwla dgagaga tek dënashko li löng wopjlú bakoe. Sbö tjlökwo, e eni wleni bakoe. Ëye tjlökwo kjrono ga ber löng së ïyado Sbö tjok. Gueniyo eshko ga tjlökwo pjllölgwegaga ba kong, kjre wlo li, e löng wopjlú, tjlökwo lagaga ba kong tek dënashko li löng wopjlú bakoe. ³⁷ Oba tjlë ga “Kjlara dwla dguë, kjlara obi ba bo töng” lëba eni. Eni jlöe. ³⁸ Pjäy ichër tjlökwo pjllölgwek oba kong, kjrëba wlo. Gueniyo tek dënashko ga nopga oblë öör löng tjlökwo lë oba kong. Ba

* 4:25 No pjluoyo iche le Sbörë li, e kowëba Cristo bakoe.

pak li kjange. Ga llëbo weno pak shäryara lok kjishko li, e beno bomi kong» le.

³⁹ Eshko ga Samaria sopga löng kjok eshko li mär beno löng Jesús go ara, llëye lara walë lirë ba kong li kjishko. Tjlëno ga «Llëye shäryoror dö li, e miyde shäng pjir, ga lara bor kong pjire» lara ba kong lok eni. ⁴⁰ Eni ga öötong löng Jesús shwoy ga rokara ber sök ba tjok, ga beno sök eshko ba tjok dbar pjök. ⁴¹ Eshko ga nopga mär beno löng ba go ara obi, tjlokwo lara om go ba kong li kjishko. ⁴² Eni ga tjlä lok walë li kong ga «Bäm go ga tjawa mär Jesús go, llëye lorop borwa kong li kjishko. Gueniyo kurorwa tjawarë om go shara. E kjishko ga miydërwa pjlu ga nopga kjok ëre so döga li e» le.

Domer parkaga pjlu kong li wa poptara Jesúsde

⁴³ Dbar pjök irgo ga Jesús opshino to eshko dwayo jongya jong Galilea kjokyo. ⁴⁴ (Pjlara ga Jesús tjlä ga «Kjok kjone pogo ga Sbö tjlokwo laga, e iëba tjwlö ara. Gueniyo ba kjok om go lishko ga iëba tjwlö llëme» le eni.) ⁴⁵ Gueniyo kjupäbä ga Jesús sök Jerusalén kjokyo, Israel tjëyoga döktong tek Egipto kjokyo dwayo dbaryo shrëzlong dbaryoshko. Eshko ga llëbo ÿdëba llëm wleniyo shäryara ara. Galilea sopga kjone kjone öör löng eshko bako, ga llëye shäryara kës li ina lok. E kjishko ga Jesús öötong shäng Galilea kjokyoshko ga e wlokrara lok wopjlue.

⁴⁶ Dbar kjwara ga Jesús jek öötong shäng Caná kjokyo jek obi. Caná kjokyo, e Galilea kjokyo obi, di kjlospwara beno kjillgwo bo dyo dbo ara kjupäbäshko lishko. Domer shäng kjlara Capernaüm kjokyo, parkaga pjlu kong wleniyo. Wa buk kjlara swlo ara. ⁴⁷ Kuya domer lirë ga Jesús shrono shäng Judea kjokyo dwayo ga jek öötong shäng ba shwoy ga tjlä ba kong ga «Bor wa swlo ara, buk wolontoe. Rokër bop kong sira ga pja jek bor tjok bor ushko, poptëp wlo» le.

⁴⁸ Kuya ga tjlä ba kong ga «Llëbo ÿdëba llëm wleniyo shäryër bomi kong llëm ga pjäy mär bor go llëme» le.

* **5:3-4** Tek dënashko ga kjibokwo ëre jyä shiraba oblë oblë ara. Ga kjone kjone tjlä ga «Swlöpga oblë oblë tjeng töshko eshko ara, no kjok igö llëm wleniyo, no jek llëm wleniyo, no dre kuga llëm wleniyo bakoe. Ga löng di buk li dgön koshë. Olö ga Sbö parkaga kjok dogo so ter tjwe kjlara, ga di buk li rorwe, dgön wlo. Eshko ga ëye opzrëk jer di li roshko bäm go ga poptë jekdo.»

⁴⁹ Kuya domer lirë ga tjlä ba kong ga «Tjlapga, shji to jekdo, bor wa wolontë llëm obi tjok» le.

⁵⁰ Kuya ga tjlä ba kong ga «Pja nom bop ushko. Bop wa poptono tjän» le.

Kuya ga tjlokwo kjrara, ga toe. ⁵¹ Wëshko ga jek shäng ääto ba ushko ga ba parkagaga tek löng ba wlokrë irbo, ga tjlä lok ba kong ga «Tjlapga, bop wa, e poptono beno pjlu!» le.

⁵² Kuya ga tjlä ba kong lok ga «¿Kayoyonkë kjok orë?»

«Kjlik li zeno kjupke dlo jöya kjwlëshko» le lok ba kong.

⁵³ Eshko ga miydara domer lirë ga Jesús tjläno ga «Bop wa poptono tjän» lara ba kong li, e dloyo e go. Eni ga beno shäng mär Jesús go, ba pjeyoga löng ba ushko uunkong tjok.

⁵⁴ Jesús tek Judea kjokyo dwayo shrono shäng Galilea kjokyo irgo ga llëbo ÿdëba llëm wleniyo shäryara e tjok ga öötong pjloglo pjök tjän.

5

Woshtozlong dbaryo ga domer jek llëm wleniyo poptara Jesúsde kjlara

¹ Öötong dbar shrëzlong dbaryo judioga kong oblëshko ga Jesús jek öötong shäng Jerusalén kjokyo obi. ² Shji opzrëk jek Jerusalén kjokyo roshko u bäng bängyo ko Öng Wlëp Ushko So li goshko ga shji jek jek sira wleni ga di bapkwö shäryak buk eshko kjwara kësbang, roshko di, arameo tjlokwo go ko Betzata. Ba kopshko ga u tjeng kjwo shkëng (5), di bapkwö li sor go pjribrie. ³⁻⁴ Swlopga oblë oblë tjeng töshko eshko ara, nopga kjok igö llëm wleniyo, nopga jek llëm wleniyo, nopga dre kuga llëm wleniyo bakoe.* ⁵ Buk kjlara eshko jek llëm wleniyo. E öötong lu pjloglo sak mya kjingsho kjwong (38). ⁶ Eni ga Jesús jek öötong shäng eshko ga buk li ina, ga buk eshko öötong lu kop ara li miydara, ga tjlä ba kong ga «¿Pja poptë woydëre?»

⁷ «Tjlapga, di kjwe luywëshko ga tja oplong woydë ba roy, gueniyo tja kjimtaga ërë llëme. Tja drön ara, oplong om go wlo lërshko ga oblë oplono bor bäm go tjän» le.

⁸ Kuya ga tjëlë ba kong ga «Pja kojōzong. Bop bukklo buk kjwe kjros, ga pja jëkzong» le ba kong. ⁹ Jekdo eshko ga poptono, ba bukklo buk li kjrara, ga jëktonge.

Eshko ga woshtozlong dbaryo. ¹⁰ Eni ga domer li iya judío tjlapgagarë lok ga tjëlë lok ba kong ga «Eeri ga woshtozlong dbaryo. Bi bukklo, e sōy wlo ga äe» le.

¹¹ Kuya ga tjëlë ba kong lok ga «Bor pop-tagatja tjëlëno bor kong ga «Bop bukklo kjwe kjros, ga pja jëkzong» lara bor kong eni» le.

¹² Eni ga tjëlë lok ba kong ga «¿Laga ërë bop kong eni?» le. ¹³ Gueniyo e ë miydara llëm, poptono pjirshko ga Jesús opjneno jek nopga tjeng ara li tjrëko kjishko.

¹⁴ E irgo ga domer li wlëna Jesúsdë öötong sök Sbö u zlong bäng, ga tjëlë ba kong ga «Tja kuzong. Pja poptono beno shäng pjluë. Gueniyo llëbo owa shäryëp ame, llëm ga llëbo wen bop kong owa e kjinmo kjwe» le. ¹⁵ Eshko ga domer li to ey dwayo, jek öötong shäng judío tjlapgaga shwoy, ga tjëlë ba kong lok ga «Bor poptaga, e Jesús» le. ¹⁶ Eni ga llëbo shärye Jesúsdë eni woshtozlong dbaryo kjishko ga opyono beno löng ba wloyo.

¹⁷ Gueniyo Jesús tjëlë ba kong lok ga «Woshtozlong dbaryo ëmdë ga bor Data, e shäng parkë obi, ga tjara omshäryë eni bakoe» le. ¹⁸ Kuya lok ga iirkono ara ba kong. Woshtozlong dbaryo ga pak shärye enido dö llëm, Sbö, e kowara ba Data lara lishko ga miydara lok ga e opyono tjwlö Sbö dik layde shäng. E kjishko ga zröya lok woydë ara anmoyö.

Sbö Wa, e ichaga ba Datarë

¹⁹ Eshko ga Jesús tjëlë ba kong lok ga «Lër bomi kong jlökoyo ga llëye shärye Data Sbörë li, e shäryotë tja ba Wa ërerë döe. Llëbo shäryër bor woshko llëme. ²⁰ Tja woyde bor Datarë ara, ga llëbo tjeng kës shärye shäng li, e pïya bor kong drete. Ga llëbo pïya bor kong kësbang, ëre kjinmo anmoyö. ²¹ Eye wolono ga woshre Data Sbörë ber shäng së iröng obi. Eni wleni ga eye iër

woydë ber shäng së ga iër ber eni ga pjlu bakoe. ²² Ga eye llgweya Data Sbörë ber shdungko wlo llëme. No llgweya iara beno shäng li, e tja. ²³ Shäryara eni, tja bangkjrëba wlo, e bangkjrëba sorë ga eni. Eye, tja bangkjre llëm ga bor ichaga bangkjre llëm bakoe.

²⁴ »Lër bomi kong jlökoyo ga eye, bor tjlökwö kjrara, ga mår bor ichaga go ga beno löng së iyado ba tjok, epga shdungko ame. Bäm go ga beno löng no wolono wleni, gueniyo iara beno löng së jlökoyo shara. ²⁵ Lër bomi kong jlökoyo ga dbar tjwe kwara ga Sbö Wa ëre ybö kuya nopga wolono löng wleni lirë, ga eye omtjlökwö kjrë ga ie Sbörë ber löng së jlökoyo shara. Ga dbar tjwe lër shäng li, e shrono tjän. ²⁶ Nopga ber tjeng së, e laga Data Sbörë eröe. Gueniyo ba Wa ëre iara beno ba laga eni bakoe. ²⁷ Ga dbo twara bor kong no llgwek ber shdungko wlo, tja shrono kjok dogo dwayo beno no kjishko.

²⁸ »Pjây kong llëbo loror li, pjây opshgawë e kjishko llëme. Dbar tjwe kwara ga Sbö Wa ëre ybö kuya nopga wolono iak öötong tjeng sakshko lirë, ²⁹ ga woshre, ga opshik lok tjeng lishko dwayo. Eshko ga eye wolono löng llëbo pjlu shäryë wleniyo ga woshre ber tjeng së iyado Sbö tjok wlo, ga eye wolono löng llëbo owa shäryë wleniyo ga woshre ber tjeng shdüya Sbörë wlo. ³⁰ Llëbo shäryër bor woshko llëme. No llgwer, tja ichara ba llgwek sorë li eni. Llghwershko ga woydër ga bor ichaga ber wopjlu bor tjok. E kjishko ga llëye lër shäng li, e bek lotë.

Tjölkwö lagaga Jesús kjishko

³¹ »Tja tjëlë bor kjishko om go kjwe ga e tjwlö llëme. ³² Gueniyo shäng kjlara obi tjëlë bor kjishko, ga miydër ga llëye le li, e jlöe.

³³ »Pjây nopga ichono llëbo jakrokë Juan kong, ga llëye lara bomi kong li, e jlöe. ³⁴ Bor kong ga tjölkwö lara norë li, e tjwlö llëme. Gueniyo lër shäng bomi kong, ba tjölkwö kjrëmi wlo, pjây dār e go wlo. ³⁵ Juan Sbö tjölkwö lono shäng bomi kong, iök jong shjiy wleni, ga pjây beno löng wopjlu ba kälä li goshko dbar kjwöbö.

³⁶ »Gueniyo llëbo shäryër kësbange. Shäryër eni, tja ichara Data Sbörë ba shäryë

kjishko. Miydëmi e go ga tja ichaga erë. Eni ga bor tjłkwo tjwłō ara, tjłkwo lara Juandë bor kjishko li kjinmo.

³⁷ »Tja ichara Data Sbörë, ga tjłëno bor kjishko bakoe. Gueniyo e ĩmirë llëm, ba tjłë li kumirë llëm bakoe. ³⁸ Ba tjłkwo kumi woydë llëme. Tja ichara ba lë bomi kong, gueniyo pjây mâr woydë bor go llëme.

³⁹ »Pjây opping Sbō kjibokwoyo go ara, pjây opping aâr ber lōng sē ĩyado Sbō tjok wlo. Ga llëbo tak lok ara eshko bor kjishko.

⁴⁰ Eni ëmdë ga pjây ber lōng sē ĩyado Sbō tjok wlo ga pjây mâr woydë bor go llëme.

⁴¹ »Tja poshrëkoba li, e bor kong ga tjwłō llëme. ⁴² Miydër pjłú ga Sbō woydëmi llëme. ⁴³ Tja ichaga bor Datarë, ga tja shrono shäng na, gueniyo tja tjłkwo kjrëmi woydë llëme. Gueniyo oblë tjwayde shäng ba woshko kjwe ga era tjłkwo kjrëmi owa llëme. ⁴⁴ Woydëmi ga oba ber lōng wopjłú bomi tjok, gueniyo Sbō sök kjlaraso li ber wopjłú bomi tjok li, e bomi kong ga llëno llëme. ¿Eni ga tja tjłkwo kjrëmi sorëro?

⁴⁵ »Gueniyo pjây rotaga Data Sbō kong li, e tja llëme. Bomi rotaga, e Moisés. Pjây mâr lōng tjłkwo tara li go lëmi. ⁴⁶ Ga tjłkwo li tara bor kjishko. Eni ga ba tjłkwo li kjroromi jlōkoyo kjwe ga bor tjłkwo kjroromi bakoe. ⁴⁷ ¿Gueniyo ba tjłkwo tara pjang li kjroromi llëm kuzong ga bor tjłkwo kjrëmi sorëro?» le.

6

Jesús nopga sēno doglo sak dbāw dbāw pjloglo shkëng (5,000)

¹ E irgo ga Jesús jek dipzono öötong shäng di bäng buk kësbang, shkung, so dlung kjoyo ko Galilea kjwo kalëkong. Di bäng li ko Tiberias bakoe. ² Eshko ga nopga jëk lōng ara ba tjok, llëbo ĩydëba llëm wleniyo shärye shäng ara li ĩna lok kjishko. ³ Ga Jesús jem öötong wloktong sök dlup jong kjwara eshko li go ba oppinggaga tjok. ⁴ Eshko dbaryo ga Israel tjëyoga döktong tek Egipto kjokyo dwayo dbaryo shrëkklo judíoga kong li döröe.

⁵ Eshko ga nopga tēm lōng trāk llëm ba shwoy li kop ĩya ga tjłë Felipe kong ga «¿Shji dli tjwłëk oba lōng kës tēm tjeng kjwe kong kjone?» le. ⁶ Llëye shärye eshko li miydara

shäng pjir tjän, gueniyo lara ba kong eni, ba tjłikklo, dborye sorë kuya wlo.

⁷ Eni ga Felipe tjłë ba kong ga «Kjwepga kjwe sëy uunkong wlo ga woyde ga dbur bayo domer parkono dbargwo sak dbāw pjloglo pjök (200) āska wleni. Shäryoroy eni ëmdë ga dliyo shdöy sira sira ga pjitënge» le.

⁸ Eshko ga ba oppingga kjlara obi ko Andrés, Simón Pedro lëng li tjłë ba kong ga ⁹ «Kjwozirwa shäng jüşhko kjlara, pjlung shosho suk pjir tjeng kjwo shkëng (5), mā tjeng do pjök bakoe. ¿Gueniyo kjwe llëno oba lōng kës kjwe kong?» le.

¹⁰ Kuya Jesúsdë ga tjłë ba oppinggaga kong ga «Nopga kjwe ichozĩ wlar tjeng tōshko» le. Eni ga ichara lok wloktong tjeng shkwamsho ara eshko li kjing go. Domerga tjeng eshko doglo sak dbāw dbāw pjloglo shkëng (5,000) dik.

¹¹ Pjir ga pjlung shosho suk pjir kjwo shkëng (5) li kjrara Jesúsdë, ga tjłë Sbō kong ga «Tjawa kong dli tworop ëre. Tjawa ber wopjłú bop tjok e kjishko» le. E irgo ga pjlung shosho li shdöra nopga sirkeno tjeng kës li kong, woydara lok bayo kjöm ga eni. Ga shäryara eni mā li tjok bakoe.

¹² Nopga uunkong iono beno lōng bö tjung, wopjłú irgo ga Jesús tjłë ba oppinggaga kong ga «Worbo tōmi, opzang llëm wlo» le ba kong. ¹³ Eni ga pjlung shosho li worbo tōna lok shing roshko, beno tjeng shing kjwo sak kjwara kjingsho pjök (12), tjung tjunge.

¹⁴ Llëbo ĩydëba llëm wleniyo shäryara Jesúsdë li ĩya nopga tjeng lirë ga tjłë lok ëng kong ga «Jlōkoyo ga Sbō tjłkwo laga tjwe wlo li kjwe» le. ¹⁵ Ga wotjlik lok ga shaya, iche ber sök ba pjłuyo dbo go wlo le. E miydara Jesúsdë pjir kuzong ga opshino jem llögong sit, ber sök tjoksa wlo.

Jesús jëktong di kjing go

¹⁶⁻¹⁷ Kjek ro zoktong irgo ga ba oppinggaga jer dlup li go dwayo öötong di bäng buk kësbang li sor go. Eshko ga Jesús tjwayde llëm obishko ga opyono jem lok kjoyong roshko, jek dipzë lōng Capernaúm kjokyo wlo le, di bäng buk kësbang li kjwo kalëkong. ¹⁸ Jek lōng kjoyong roshkoshko ga pjłuk shrono dbo ara, di iōya ara bakoe.

¹⁹ Jek lōng kjoyong roshguë wop ara, öötong lōng di bāng roworbëshko* ga Jesús iya lok ga tek jek shāng di li kjing go, ba kjoyong jek pjang li shwo lēkong, ga bangkjrara lok ara. ²⁰ Eshko ga tjlē ba kong lok ga «i Tja li jekdo shāng! Llēye bangkjrēmi llēme» le. ²¹ Kuya lok ga wlokjrara lok kjoyong li roshko. Jekdo eshko ga ba kjoyong öötong pjang di bāng li kjako, äär woydē lok kjone lishko.

²² Nopga beno tjeng di bāng kjwo kalēkong li ommiydono ga Jesús opping-gaga briktong lok kjoyong kjlara roshko, ga Jesús to jek ba tjok llēme. Ga kjoyong oblēra drete. Wëshko ga ²³ kjoyong tek lok kjlōbö Tiberias kjokyo dwayo, shrono tjeng nopga iono kjupkeshko li shtoyoshko. ²⁴ Ga miydara lok ga Jesús sök llēm, ba oppinggaga lōng llēmshko ga opyono lok kjoyong roshko, ga to dipzono jek Capernaúm kjokyo, Jesús wlēk.

Dli, shji ie ber lōng sē iyoado Sbō tjok li, e Jesús

²⁵ Öötong lōng di kjwo kalēkong ga wlēna lok, ga tjlē lok ba kong ga «Tjlapga no pingga, ¿pja tjwe shāng na llonoshko?»

²⁶ «Lēr bomi kong jlōkoyo ga tja wlēmi lōng, pjāy iono bö tjung, wopjlú kjishko erē. Gueniyo llēbo iydēba llēm wleniyo shäryoror li, e llē loklo miydēmi lōng llēme. ²⁷ Pjāy parkē dli srer wleniyo kjishko llēme. Pjāy parkē dli srer llēm wleniyo kjishko dey, uoromi ga pjāy ie ber lōng sē iyoado Sbō tjok wleniyo. No to ter kjok dogo dwayo ēre, tja ichaga Data Sbörē, ga dli ēre twaga bomi kong li, e tja» le.

²⁸ Eni ga tjlē lok ba kong ga «¿Pak woyde Sbörē ga shäryērwa le li llē? ¿Llēye shäryērwa ga pjlu, Sbō ber wopjlú borwa tjok wlo?»

²⁹ «Tja ichaga erē, ga pak woyde ga shäryēmi le li, e ēre: Pjāy mär ber lōng bor go» le.

³⁰ Kuya lok ga tjlē ba kong ga «Tjawa mär ber lōng bop go wlo ga woydērwa ga llēbo iydēba llēm wleniyo shäryēp borwa kong, inwa wlo. ¿Llēye shäryēp ga pjlu? ³¹ Borwa

tjlapgaga tek dēnashko so lōng kjok dogro no llēmshko ga *maná* uara lok eshko, tak pjang Sbō tjlokwo go sorē li eni. Tjlē ga «Dli twara ba kong kjok dogo dwayo»† le.

³² Kuya ga tjlē ba kong lok ga «Pjāy wotjlīk ga dli lēmi lōng li twaga Moisésdē bomi kong kjok dogo dwayo lēmi. Gueniyo lēr bomi kong jlōkoyo ga e eni llēme. E twaga bor Datarē bomi kong. Dli jlōkoyo ter tjwe kjok dogo dwayo twaga li e. ³³ Dli twe li, kjlara ichak Sbörē ter shrono shāng kjok dogo dwayo, nopga lōng kjok ēre kjing go ie ber lōng sē iyoado ba tjok wlo li e» le.

³⁴ Eni ga tjlē lok ba kong ga «Tjlapga, dli lēp shāng li twos borwa kong iyoado» le.

³⁵ Kuya ga tjlē ba kong lok ga «Dli, e uoromi ga pjāy ie ber lōng sē iyoado Sbō tjok wleniyo li, e tja. Eye tjwe ber bor tjok wlo, ga mär bor go ga ber pjlrō ame, e ber wodogro ame bakoe. ³⁶ Gueniyo tja inomi emdē ga pjāy mär bor go llēm, loror bomi kong sorē li eni. ³⁷ Nopga twara Data Sbörē beno bor kong kēs li, e tjwe ber tjeng bor tjok wlo. Ga eye tjwe ber bor tjok wlo ga wlokjrēr uunkong, «Llēme» lēr ē kong llēme.

³⁸ »Tja ter shrono shāng kjok dogo dwayo, llēbo shäryēr bor woshko wlo llēme. Tja ichara bor Datarē shrono shāng llēye woyde ga shäryēr le li, e shäryotē. ³⁹ Ga llēye woyde bor ichagarē li, e ēre: Kjok pjir dbaryoshko ga nopga twara beno tjeng bor kong kēs li woshrēr irōng obi, jer kjlara llēm wlo. ⁴⁰ Woyde bor Datarē ga eye ba Wa ēre tjlokwo kjrē, ga mär bor go ga ber lōng sē iyoado ba tjok. Eni ga epga woshrēr uunkong irōng obi kjok pjir dbaryo lishko» le.

⁴¹ Kuya judioga lōng lirē ga Jesús läywara lok owa, «Dli ter shrono kjok dogo dwayo li tja» lara li kjishko. ⁴² Tjlē lok eng kong ga «¿Domer kjwe Jesús llēmdo? ¿Data José llēmdo? Ba data, mekē, e miydērwa pjluē. ¿«Tja ter shrono shāng kjok dogo dwayo» le sorēro?» le.

⁴³ Kuya Jesúsde ga tjlē ba kong lok ga «Tja läywēmi eng kong eni kjēr llēme. ⁴⁴ Tja ichaga Data Sbörē. Ga eye ichara ber bor tjok wlo llēm ga tjwe ber bor tjok wlo ga äe. Gueniyo eye tjwe ber bor tjok wlo ga

* **6:19** Di bāng li sor go äär ba roworbëshko wlo ga e wop kilómetro shkēng (5) dik. † **6:31** Éxodo 16.4; Nehemías 9.15; Salmo 78.24-25.

woshrër iröng obi kjok pjir dbaryo lishko. ⁴⁵ Tjłökwö tara Sbö tjłökwö laga tek dënashko so kjlararë beno pjang eni: “Llono ga nopga uunkong pīya Sbörë om go.”[‡] Eni ga ëye Data Sbö tjłökwö kuno, ga llë loklo miy-dara ga tjwe ber tjeng bor tjok uunkong.

⁴⁶ »Data Sbö, e ĩga ërë llëme. Gueniyo to ter ba shwoy dwayo ërera omĩno eröe. ⁴⁷ Lër bomi kong jlökoyo ga ëye mār bor go ga ber löng sē ĩyado Sbö tjok uunkong.

⁴⁸ »Dli, e uoromi ga pjāy ie ber löng sē ĩyado Sbö tjok wleniyo li, e tja. ⁴⁹ Bomi tjlapgaga tek dënashko so löng kjok dogro no llëmshko ga *maná* uara lok eshko. Eni ëmdë ga wolono uunkong. ⁵⁰ Gueniyo dli ter shrono kjok dogo dwayo wleniyo lira, ëye omuono ga wolon llëme. ⁵¹ Dli ter shrono kjok dogo dwayo li, e tja. Ĕye omuono ga ber löng sē ĩyado Sbö tjok. Dli lër shäng li, e bor sho lotë. E twër nopga löng kjok ëre kjing go kēs li kong, äär ber löng sē ĩyado Sbö tjok wlo» le.

⁵² Kuya judíoga löng lirë ga ëng lono lok kar kar ëng tjok. Tjlë lok ga «¿Domer kjwe, llë laydero? ¿Shji iche ba sho uë le, e sorëro?» le lok eni.

⁵³ Kuya Jesúsdë ga tjłë ba kong lok ga «Lër bomi kong jlökoyo ga pjāy ber löng sē jlökoyo wlo ga no to ter kjok dogo dwayo ëre sho uëmi, srëng iëmi kjluwe. ⁵⁴ Ga ëye omshäryono eni ga woshrër iröng obi kjok pjir dbaryo lishko, ga ber sök sē ĩyado Sbö tjok. ⁵⁵ Dli jlökoyo lër shäng li, e bor sho. Llëbo iëy wlo jlökoyo li, e bor srëng. ⁵⁶ Ĕye bor sho uono, bor srëng iono ga beno sök bor tjok, ga tja beno sök ba tjok, no kjlaraso wleni.

⁵⁷ »Data Sbö sök sē, ga tja sök sē ba kjışhko. Tja ichara shrono shäng na, ga ëye mār bor sho go ga ber löng sē jlökoyo bor kjışhko. ⁵⁸ Bomi tjlapgaga tek dënashko so *maná* uono lok, ga wolonoe. Dli ter shrono kjok dogo dwayo li, e so e kjoyo llëme. Ĕye dli lër shäng li uono ga ber löng sē ĩyado Sbö tjok» le.

⁵⁹ Llëbo tjeng kēs ëre lara Jesúsdë shäng oba kong Capernaúm kjokyo, judíoga syö uyo jong eshko li roshko.

Jesús oppinggaga ba rayono lok ara

‡ 6:45 Isaías 54.13.

⁶⁰ Kuya ba oppinggaga tjeng eshko lirë ga epga ara tjłë lok ëng kong ga «Tjłökwö le shäng li, e kjrëy wlo ga kjange. ¿Ĕye omkjrë ga pjłuro?» le.

⁶¹ Llëye le löng li miyde Jesúsdë shäng pjir, ga tjłë ba kong lok ga «¿Tjłökwö lër shäng li, e bomi barwoklore? ⁶² ¿No to ter kjok dogo dwayo ëre jem eshko iröng obi li ĩnomi wleni ga llëye lëmi eshko? ⁶³ Nopga ber löng sē laga Sbö Sëyarë, llëye shärye norë om go ga äe. Ga tjłökwö lër shäng bomi kong li, e Sbö Sëya ĩ. E kjışhko ga tjłökwö kjroromi wleni ga pjāy beno löng sē ĩyado Sbö tjok. ⁶⁴ Gueniyo pjāy kjong kjong mār woydë bor go llëme» le. Ĕye mār ber löng ba go llëm li ë, ba soynega shäng li ë, e miyde shäng pjir tek dämārshko. Lara eni e kjışhko. ⁶⁵ E irgo ga tjłë ba kong lok ga «Tja tjłëno bomi kong ga “Ĕye ichara Data Sbörë ber bor tjok wlo llëm ga tjwe ber bor tjok wlo ga äe” loror eni e kjışhko» le.

⁶⁶ Kuya ba tjłökwö kjragaga tjeng eshko lirë ga epga ara shdöktong to lok, jëktong lok Jesús tjok ame.

⁶⁷ Eshko ga Jesús tjłë ba oppinggaga doglo sak kjwara kjingsho pjök (12) li kong ga «¿Pjāy ëmdë ga toe woydë bakore?» le.

⁶⁸ Kuya Pedrorë ga tjłë ba kong ga «Tjlapga, tjawa ber löng sē ĩyado Sbö tjok wlo ga bop tjłökwö kjrorwarë. ¿Eni ga pja rayororwa kjwe ga tjawa mār ber löng ë go? ⁶⁹ Bop tjłökwö kjrorwarë. Ga miydërwa ga pja iak beno shäng dboy Sbö kong» le.

⁷⁰ Kuya ga tjłë ba kong ga «¿Pjāy doglo sak kjwara kjingsho pjök (12) kjraga tjarë llëmdo? Eni ëmdë ga pjāy kjlara wotjłik Ä wleni» le. ⁷¹ Lara eni li, e Judas layde shäng. E Simón Iscariote wa. Judas, e Jesús oppinggaga doglo sak kjwara kjingsho pjök (12) li kjlarayo, gueniyo Jesús soynena, iara beno tjeng ba wloyoga wloshko.

7

Jesús to jek judíoga löng u shäryak öng kwota go dbaryo li shrëk

¹ E irgo ga Jesús to jek shäng kjok shto oblë oblë Galilea kjokyo. Gueniyo Judea kjokyo ga judíoga löng ba wlëk, zröya lok

wlo le. E kjishko ga jek woydë eshko llëme. ² Eshko dbaryo ga judíoga löng u shäryak öng kwota go dbaryo li döröe. ³ Eni ga Jesús lëmga tjëlë ba kong ga «Pja nom jek Judea kjokyo, llëbo ÿdëba llëm wleniyo shäryëp shäng li ÿya bop oppinggaga tjeng eshko lirë bako wlo. ⁴ Woydëy ga llëbo shäryëy li miydëba wlo ga shäryëy lütshko wlo ga äe. Eni ga llëbo shäryëp shäng li, e shäryos oba uunkong bokshto, pja ë miydëba wlo» le. ⁵ Lara lok eni, epga ba lëmga ëmdë ga mätë ba go llëm obi kjishko.

⁶ Kuya ga tjëlë ba kong lok ga «Pjây jek eshko woydëmi llono ga eni. Gueniyo tja dbaryo äätë llëm obi. ⁷ Nopga Sbö miydë llëm wleniyo, pjây ÿywa lok shjiktëng llëme. Gueniyo tjara ÿywa lok shjiktëng, llëbo shärye löng li, e owa lër shäng ba kong kjishko. ⁸ Pjây to dbar li shrëk. Tjara jek llëm obi, tja dbaryo äätë llëm obi kjishko» le, ⁹ ga beno sök eshko Galilea kjokyo.

¹⁰ Gueniyo ba lëmga briktong pjir irgo ga jek öötong shäng eshko, lütshko wleni, miydëba llëm wlo.

¹¹ Eshko ga wlëya judío tjlappagarë löng, ga tjëlë ga «¿Domer, e kwonllo?» le löng ëng kong eni.

¹² Nopga löng eshko li Jesús lanyotkë löng ara. Kjong kjong tjëlë ga «Domer, e pjluë» le. Kjong kjong obi tjëlë ga «Eni llëme. Shäng oba jyäpgwë eröe» le. ¹³ Eni ëmdë ga judío tjlappaga bangkjre lok ara. E kjishko ga Jesús lanyotke lok lütshko erö, kuya lok llëm wlo.

Jesús oba pino

¹⁴ Dbar li shrëkoba äär jong sondë kjwara, ga öötong dbar bëy wleni ga Jesús opzrëno jek öötong shäng oba ping Sbö u zlong bäng kjwlëe. ¹⁵ Kuya judío tjlappagarë ga beno löng sëya llëm, ga tjëlë lok ëng kong ga «Domer kjwe oppino llëme. ¿Eni ga kjok miydë ara kjweni sorëro?» le lok eni.

¹⁶ Llëye le löng li miyde Jesúsdë shäng pjir, ga tjëlë ba kong lok ga «Tjëlökwo lër shäng bomi kong ëre, e laga tjarë llëm, e laga bor ichagarë. ¹⁷ Tjëlökwo li laga tjarëre, de laga Sbörë, e miydaga Sbö kolagaga löng lirë. ¹⁸ Ëye tjëlökwo lë ba woshko ga opyë woydë ber pjluë oba bokso eröe. Gueniyo ëye opyë

woydë ber pjluë ba ichaga bokso ga tjëlökwo bek li layde, jyö le llëme. ¹⁹ ¿Kjok llgwekklo twara Moisésdë beno bomi kong dënashko llëmdo? Eni ëmdë ga pjây omkolë llëme. ¿Eni ga tja zrömi woydë egaro?»

²⁰ «¿Pja skwëro? Pja goshko Ä sëya kjlara. ¿Pja zröga ërë lëpdo?» le ba kong.

²¹ Kuya ga tjëlë ba kong ga «Woshto-zlong dbaryo ga llëbo ÿdëba llëm wleniyo shäryoror bomi kong kjrina, ga pjây beno löng sëya llëme. ²² Dënashko ga pjây ichara Moisésdë bomi wapga domerga doyo jyä të. (Ichaga Moisésdë jlökoyo, gueniyo so-yara bomi tjlappaga tek dënashko so tjwlö ara lirë bäm go.) Pjây ichara eni kuzong ga bomi wapga äär dbargwo kjwong (8) ga doyo jyä tëmi, woshtozlong dbaryo ëmdë ga shäryëmi eni. ²³ ¿Eni ga shäryëmi eshko dbaryo, kjok llgwekklo tara Moisésdë pjang li shäryëmi wlo ga no poptoror ey dbaryoshko ga pjây iirkono ara bor kong ega? ²⁴ No llgwemishko ga llgwemi llëbo ÿmi li go ame, llgwemi bek shara» le.

²⁵ Kuya Jerusalén sopga löng lirë ga kjong kjong tjëlë ëng kong ga «¿Domer wlëkoba löng, zrökoba wlo li shäng kjwe llëmdo? ²⁶ Shäng tjëlökwo lë oba uunkong bokshto, ga kong llëye le bi ichagagarë ba kong llëme. ¿Miydara lok ga no pjluo iche le Sbörë li kjwe jlöe le lëpdo? ²⁷ Gueniyo no pjluo iche le Sbörë li tjweshko ga e kjone so miydaga ërë llëme. Domer kjwera kjone so miydërwa pjluë» le löng eni.

²⁸ E wopro ga Jesús shäng oba ping Sbö u zlong bäng. Llëye le löng li kuya ga tjëlë ba kong lok dbo ga «Tja ë miydëmi lëmi löng eni. Tja kjone so miydëmi lëmi löng eni bakoe. Gueniyo tja ëre shrono shäng bor woshko llëme. Tja ichaga tjok. Tjëlökwo bek laga li e. Era miydëmi löng llëme. ²⁹ Gueniyo tjara tek ba shwoy dwayo, ga tja ichaga erë. E kjishko ga e miydër pjluë» le.

³⁰ Eshko ga shaya lok woydë, gueniyo ba dbaryo äätë llëm obi kjishko ga to porwara lok llëme. ³¹ Eni ëmdë ga nopga tjeng eshko li tjërko ga nopga ara beno löng mär ba go. Tjëlë löng ga «¿No pjluo iche le Sbörë li shronoshko ga llëbo ÿdëba llëm wleniyo

shärye domer kjwe kjinmo sorëro?» le löng eni.

Nopga ichara fariseogarë Jesús shak le

³² Jesús lanyotkëba sorë li roy kura fariseogarë, ga töno lok syöshtaga kägäyoga tjok. E irgo ga Sbö u dagaga ichara lok kjlöbö ba shak. ³³ Öötong jek löng ba shwoy ga Jesús tjäl löng li kong ga «Tja ber sök bomi tjok dbar kjwöbö döe. E irgo ga tja to iröng bor ichaga sök lishko. ³⁴ Eshko ga tja wlëmi löng kjër ga tja wlëmi llëm, tja öötong sök lishko ga pjäy äär eshko ga ä kjishko» le.

³⁵ Kuya judíoga löng lirë ga tjäl lok ëng kong ga «¿Wlëy ga äe le li, e sorëro? ¿Jongya kjok shto oblë oblë, judíoga shdöktong öötong löng tjëyoga oblë oblë tjrëko lishko, nopga judío llëm wleniyo ping wlo lëpde? ³⁶ ¿Tjäl ga «Tja wlëmi löng kjër ga tja wlëmi llëm, tja öötong sök lishko ga pjäy äär eshko ga ä kjishko» le shäng li llë layde?» le.

Di tur ri ri bi roy dwayo

³⁷ E irgo ga dbar shrëzlong dbaryo pjirzlong dbaryo li öötonge. Dbar eshko li tjwöl ara anmoyö lëba. Eshko dbaryo ga Jesús kojono shäng kojong, ga tjäl dbo go ga «Ëye wodogro ga tek bor shwoy, di twër ba kong li ie wlo. ³⁸ Ëye mär bor go ga ber shäng di jong tur ri ri ba roy dwayo wleni, e iaga ërë ga ber löng së iyado Sbö tjok, tak pjang Sbö tjälkwo go sorë li eni» le. ³⁹ (Di li, e Sbö Sëya loklo. Ëye mär ba go ga kong Sbö Sëya twe ber ba go wlo layde. Eshko dbaryo ga Jesús äatë ber sök kësbang, tjwöl ara kjok dogo llëm obi. E kjishko ga Sbö Sëya twayde llëm obi.)

Nopga shdöktong beno wotjlik oblë oblë

⁴⁰ Kuya löng lirë ga kjong kjong tjäl ga «Jlökoyo ga Sbö tjälkwo laga tjwe lëba li kjwe» le. ⁴¹ Kjong kjong tjäl ga «No pjluoyo iche le Sbörë li kjwe» le. Kjong kjong obi tjäl ga «Eni llëme. No pjluoyo iche le Sbörë li wen tjwe Galilea kjokyo dwayo llëme. ⁴² Sbö tjälkwo tak pjang li tjäl ga e David tjëyo, e ber Belén so, David weno buk lishko» le. ⁴³ Eni ga nopga shdöktong beno wotjlik oblë oblë Jesús kjishko. ⁴⁴ Kjong

kjong omshak woydë, gueniyo porwara lok llëme.

Judío tjlapgaga Jesús tjälkwo kjrono llëme

⁴⁵ E irgo ga Sbö u dagaga ichara löng li to jek lok ba ichagaga löng lishko iröng obi. İya ba ichagagarë lok ga tjäl ba kong lok ga «¿Söromi llëm ega?» le syöshtaga kägäyoga, fariseoga lirë eni.

⁴⁶ Kuya lok ga tjäl ba kong ga «Ëye tjäl wolëso eni li kurwarë llëme» le.

⁴⁷ Eni ga fariseoga tjäl ba kong lok ga «¿Pjäy ëmdë ga jyäpgwara bakore? ⁴⁸ Shji judío ichagaga, fariseoga, shji mär ba go kjlara llëme. ⁴⁹ Ba tjälkwo kjragaga löng li, kjok llgwekklo tara Moisésdë li miyde löng llëme. Epga shdungko» le.

⁵⁰ Eshko ga fariseo shäng kjlara ko Nicodemo. Pjlara ga öör lan Jesús tjok. Eshko ga tjäl löng li kong ga ⁵¹ «Tjälkwo tak pjang bi kjok llgwekklo go tjäl ga ëye rotaraba ga kjakrokëy ba kong, llëye shäryara li, e llë miydëy yötso wlo, ga shdüydë eshko kjwölë jä» le.

⁵² Kuya lok ga tjäl ba kong ga «¿Pja ëmdë ga Galilea soro? Sbö tjälkwo tak pjang kjibokwo go li is yötso. Miydëp e go ga Sbö tjälkwo laga wen tjwe Galilea kjokyo dwayo llëme» le. ⁵³ E irgo ga töno löng eshko li to jongya lok ba ushko.

8

*Walë llëbo owa shäryaga wleniyo söra öötong shäng Jesús bokshto kjlara**

¹ E irgo ga Jesús jem Olivos dlupyo. ² Wëshko kjok shröngto ga jer öötong shäng Sbö u zlong bäng obi. Eshko ga nopga shrono löng ara ba shwoy, ga Jesús wloktong sök ba ping eshko.

³ E wopro ga no pinggaga kjok llgwekklo tara Moisésdë li go, fariseoga, e tek löng kjlöbö eshko. Walë tek söra lok kjlara. Walë li wlënaba buk domer tjok, gueniyo domer, e ba lanma llëme. Öötong löng eshko ga walë li iara lok beno shäng nopga löng li bokshto, ⁴ ga tjäl lok Jesús kong ga «Tjlapga no pingga, walë kjwe wlënaba buk domer tjok, gueniyo domer, e ba lanma llëme.

* 8: Tek dënashko ga kjibokwo ëre jyä shiraba oblë oblë ara. Ga Juan 7.53-8.11 wen pjang kjibokwo këguë anmoyö li go llëme.

⁵ Kjek llgwekklo go ga shji ichara Moisésdë walë kjweniyo l'ok ak go, zröy wlo. «Llëye lëp eshko?» le. ⁶ Lara lok eni, Jesús tjlïya wlo, rote lok llëye le li go wlo.

Kuya Jesúsdë ga dboryara llëme. Kujono shäng llëbo të klung kjing go ba sakkwo go. ⁷ Ga kjakroke lok ba kong kjër kuzong ga kojono iröng, ga tjlë ba kong lok ga «Pjây kjone dey ga kumi ga pjlo bek, llëbo owa shäryaga llëm wleniyo ga akkwo kjrëmi kjwara ga walë kjwe lözï e go bäm go» le, ⁸ ga kujono shäng llëbo të klung kjing go ba sakkwo go jek obi.

⁹ Kuya nopga tjeng lirë ga brik lok kjlara kjlara, këkboga äär jong dwlasga go. To pjir ga walë li beno shäng Jesús tjok eröe.

¹⁰ Eshko ga Jesús kojongö shäng, ga tjlë ba kong ga «¿Bop rotaga tjwe löng yë kwonllo? ¿Pja shduna lok llëmdë?»

¹¹ «Llëme, Tjlapga. Tja shduna lok llëme» le ba kong.

Kuya ga tjlë ba kong ga «Tja ëmdë ga pja shdun llëm bakoe. Eni ga pja nomo. Gueniyo ga llëbo owa shäryëp ame» le.

Jesús tjlëno ba kjishko om go

¹² E irgo ga Jesús tjlëno nopga kong obi. Tjlë ga «Tja so iök jong shjiy nopga kjok ëre so kong kjoyo, kjok miyde lok ara wlo. Ëye jëk shäng bor tjok ga jëk kjok ro sï roy wleni ame. Era jëk iök shjiy li tjok wleni, kjok igö wëllë wlo, ga beno shäng së iyado Sbö tjok» le.

¹³ Kuya fariseogarë lok ga tjlë ba kong ga «Pja tjlë shäng bop kjishko om go erä. E kjishko ga bop tjlokwo tjwlo llëme. Woyde ga laga oblërë bop kjishko dey» le.

¹⁴ Kuya ga tjlë ba kong ga «Tja tjlë shäng bor kjishko ëmdë ga tjlokwo lër shäng li, e jlö, tja tjwe kjone dwayo, tja jek kjone, e miydër shäng pjlu kjishko. Gueniyo pjâyda ommydë llëme. ¹⁵ Pjây no llgwek, nopga kjok ëre so i dik. Gueniyo tjara no llgwek llëme. ¹⁶ Llgweror kjwe ga shäryoror bor woshko llëm, shäryoror Data Sbö, bor ichaga li tjok. E kjishko ga llgweror kjwe ga kjwe beno beke. ¹⁷ Bomi kjok llgwekklo tak pjang li tjlë ga ëye llgwey wlo ga woyde ga nopga wlëy do pjök omïno, omle jong eni wleniyo. Enira llgwey ga pjluë. ¹⁸ Tjlokwo

lagaga bor kjishko li tjeng do pjök eni bakoe. Kjlara li tja, kjlara li Data Sbö, bor ichaga. Tjawa pjöyikong tjlëno bor kjishko beke» le.

¹⁹ Kuya lok ga tjlë ba kong ga «¿Bop data lëp li sök kjone?»

«Tja ë miydëmi löng llëme. Miydoromi kjwe ga bor Data li ë miydëmi bakoe» le ba kong. ²⁰ Lara shäng eni Sbö u zlong bäng, dbur twozlong shtoyo lishko. Gueniyo eshko ga ba dbaryo äätë llëm obi kjishko ga to sharaba llëme.

²¹ Eshko ga tjlëno nopga kong jek pjlara obi. Tjlë ga «Tja toe. E irgo ga tja wlëmi, gueniyo pjây wolon ber löng owa pjang bomi go löna Sbörë llëm li tjok. Ga tja öötong sök lishko ga pjây äär eshko ga äe» le.

²² Kuya judío tjlapgaga tjeng lirë ga tjlë lok ëng kong ga «¿Tjlë shäng ga “Tja öötong sök lishko ga pjây äär eshko ga äe” le shäng li llë layde? ¿Domer kjwe opzrök woydë layde shängde?» le lok eni.

²³ Gueniyo tjlë ba kong lok obi ga «Pjây kjok töshko ëre so, gueniyo tjara kjok dogo so. Pjây wotjlïk nopga kjok ëre so dik, gueniyo tjara wotjlïk eni llëme. ²⁴ “Pjây wolon ber löng owa pjang bomi go löna Sbörë llëm li tjok” loror bomi kong e kjishko. Tjlokwo lër shäng bor kjishko li kjrëmi llëm ga pjây wolon ber löng owa pjang bomi go löna Sbörë llëm li tjok jlökoyo» le.

²⁵ Kuya lok ga tjlë ba kong ga «¿Eni ga pja ëro?»

«Tja ë loror bomi kong tek dämärshko li tja. ²⁶ Tja tjlë woydë bomi kong ara, llëbo owa shäryëmi löng li kjishko. Gueniyo lër bor woshko llëme. Bor ichaga tjlë bek iyado, ga tjlokwo lara bor kong li, e lotë nopga kjok ëre so kong» le.

²⁷ Tjlëno shäng ba ichaga kjishkoshko ga ba Data sök kjok dogo li layde shäng, gueniyo miydara lok llëme. ²⁸ Eni ga tjlë ba kong lok jek obi ga «No to ter kjok dogo dwayo ëre poyonomi pjang kjomoshko ga tja ë miydëmi eshko, ga llëbo shäryër bor woshko llëm, tja pina bor Datarë sorë li lotë shäng, e miydëmi eshko bakoe. ²⁹ Bor ichaga, e shäng bor tjok, tja raye llëm, llëbo woyde li shäryër iyado kjishko» le. ³⁰ Kuya nopga tjeng eshko lirë ga nopga ara beno löng mär ba go.

Abraham tjëyoga

³¹ Eshko ga Jesús tjlëno judíoga mär beno löng ba go löng li kong. Tjlë ga «Tjlökwo kjrromi li rayëmi llëm ga pjây ber löng bor oppinggaga jlökoyo. ³² Enira tjlökwo bek li miydëmi löng pjlu, ga pjây där e go» le.

³³ Kuya lok ga tjlë ba kong ga «Tjawa Abraham tjëyoga, ga tjawa äatë parkagaga tjwlëk löng pjir wleniyo ë tjok llëme. ¿Eni ga tjawa ber löng där wlo lëp ega?»

³⁴ «Lër bomi kong jlökoyo ga ëye llëbo owa shäryë ga ber löng parkagaga tjwlëk löng pjir wleniyo dik. Ichaga beno ba wotjlík owa lirë. ³⁵ Ga parkagaga tjwlëk löng pjir wleniyo, e shtoyo ber ba sogo li pjeyoga tjok iyado wlo llëme. Woyde ameshko ga iche toe. Gueniyo ga ba wa llë, era ber sök ba pjeyoga tjok iyado wlo. ³⁶ Eni ga pjây döga Sbö Wa ërerë ga pjây döktong jlökoyo. ³⁷ Miydër ga pjây Abraham tjëyoga, lëmi löng sorë li eni. Gueniyo ga tja zrömi woydë, bor tjlökwo kjrëmi woydë llëm kjishko. ³⁸ Llëbo ñnor Data Sbö bokshto li lotë shäng bomi kong, gueniyo pjây jëk löng tjlökwo laga bomi datarë bomi kong li go» le ba kong.

³⁹ Kuya lok ga tjlë ba kong ga «Tjawa Abraham tjëyoga» le.

Kuya ga tjlë ba kong lok ga «Pjây Abraham tjëyoga jlökoyo kjwe ga pjây opshäryë baíya dik. ⁴⁰ Gueniyo tjlökwo bek lara Sbörë bor kong li lër shäng bomi kong, ga tja zrömi woydë e kjishko. ¡Abraham opshäryono eni llëme! ⁴¹ Pjây opshäryë löng bomi data jlökoyo li i dik» le.

Kuya lok ga tjlë ba kong ga «Tjawa data oblë llëme. Borwa data, e kjaraso, Sbö eröe» le.

⁴² Kuya ga tjlë ba kong lok ga «Tja tek Sbö shwoy dwayo, ga tja shrono shäng na. Eni ga Sbö, e bomi data jlökoyo kjwe ga tja woydëmi ara. Tja shrono shäng bor woshko llëm, tja ichaga erë. ⁴³ ¿Tjlökwo lër shäng bomi kong li llë loklo miydëmi llëm ega? Tjlökwo li kjrëmi woydë llëm kjishko. ⁴⁴ Bomi data jlökoyo lër shäng bomi kong li, e Ä. Pjây wotjlík baíya dik, ga llëye woyde li, e shäryëmi woydë eni. Wenoshko tek lëkong ga e shäng no zröga iyado. Tjlökwo bek li rayara, e jyörkë ä kjishko. Tjlëshko ga

jyörkë erä. Wotjlík jyö erä. Jyörkagaga löng kës data wleni li e. ⁴⁵ Gueniyo tjlökwo lër shäng bomi kong li, e beke. Tjlökwo li kjrëmi llëm e kjishko. ⁴⁶ ¿Pjây kjone dey ga tja ñnoma llëbo owa shäryë? Eye llëme. Tjlökwo lër shäng bomi kong li, e beke. ¿Eni ga tjlökwo li kjrëmi llëm ega? ⁴⁷ Sbö tjlökwo li, e kuya ba nopga löng kës lirë. Gueniyo pjâyda omkuk llëm, pjây ba nopga llëm kjishko» le.

Jesús tjlëno ba kjishko om go

⁴⁸ Kuya judío tjlapgaga löng lirë ga tjlë lok ba kong ga «Pja Samaria so erä, pja goshko Ä sëya kjlara bakoe. Lërwa eni, ga miydërwa ga e jlöe» le.

⁴⁹ Kuya ga tjlë ba kong lok ga «Tja go Ä sëya llëme. Llëye shäryër shäng li, e shäryër bor Data bangkjrër kjishko. Gueniyo tja bangkjrëmi llëme. ⁵⁰ Tja ber tjwlö ara li wlëga tjarë llëme. E wlëga oblërë. No llgwegali e. ⁵¹ Lër bomi kong jlökoyo ga bor tjlökwo kolagaga löng kës li, e wolon llëme» le.

⁵² Kuya lok ga tjlë ba kong ga «Miydërwa bop tjlë li go ga pja goshko Ä sëya kjlara jlökoyo. Abraham, e wolonoe. Sbö tjlökwo lagaga löng kës li, e wolono bakoe. ¿Eni ga «Bor tjlökwo kolagaga löng kës li, e wolon llëme» lëp shäng eni sorëro? ⁵³ ¿Pja tjwlö ara borwa kjokë Abraham kjinmo lëpdo? Era wolono, Sbö tjlökwo lagaga löng kës li wolono bakoe. ¿Eni ga pja ë lëpdo?»

⁵⁴ «Llëbo shäryër tjarë om go, tja ber kësang, tjwlö ara wlo kjwe ga e llëno llëme. Gueniyo bor iaga ber kësang, tjwlö ara li, e bor Data, bomi Sbö lëmi li e. ⁵⁵ Gueniyo era miydëmi löng llëme. Tjara ommiydë. Tja ommiydë llëme loror bomi kong kjwe ga tja ber shäng jyö laga pjây dik. Gueniyo tja ommiydë, ga ba tjlökwo kolër iyado. ⁵⁶ Bomi kjokë Abraham, tja wen tjwe kjok ëre kjing go dbaryo ëre iya woydë ara, koshara shäng woowa llëme. Ga pina Sbörë ba kongshko ga beno wopjlúe» le.

⁵⁷ Kuya lok ga tjlë ba kong ga «Borwa kjokë Abraham, e wolono tek dëna tjän, ga pja mite já, pja lu pjloglo sak shkëng (50) llëm obi. ¿Eni ga Abraham ñnop sorëro?»

⁵⁸ «Lër bomi kong jlökoyo ga Abraham llëm obishko ga tja sök tjän» le.

⁵⁹ Kuya lok ga iirkono ara ba kong, ga akkwo kjrara lok, löya wlo le, gueniyo Jesús opjneno, opshino to Sbö u jong lishko dwayo.

9

Domer kjok igö llëm tek wenoshko dwayo poptara Jesúsdë kjlara

¹ Jesús jek jek shäng wopro ga domer ina sök kjlara kjok igö llëm, weno buk eni.

² Eshko ga ba oppinggaga tjlä lok ba kong ga «Tjlapga no pingga, ¿domer kjwe weno buk kjok igö llëm kjweni ega? ¿llëbo owa shäryaga erëre, de ba datagarë?»

³ «Eni llëme. Beno kjweni, opshäryono owa kjishko llëm, ba dataga opshäryono owa kjishko llëm bakoe. Domer kjwe kjok igö llëm, Sbö dbo ara li pin oba kong wlo. ⁴ Pak twara bor ichagarë bi kong, shäryëy wlo. Ga dbar tjok obi wopro ga pak li shäryëy kjluwe. Dbar pjitong ga llëye shäryëy wlo ame. ⁵ Tja sök kjok ëre kjing go obishko ga tja so iök jong shjiy nopga kjok ëre so kong kjoyo, kjok miyde lok ara wlo» le ba kong.

⁶ Tjlëno pjir ga tröng tjwono klung kjing go, ga ba tröng li rorwara klung sho tjok beno dishäng. Eshko ga kjrara sira, ga shtira domer sök li bokkwo kjing go kar kar, ⁷ ga tjlä ba kong ga «Pja nom bokkwo shkwë di buk di bapkwo ko Siloé roshko li go» le. (Siloé, e ichara loklo.)

Kuya ga to jek eshko, bokkwo shkwono di lara li go. E irgo ga tjwe shäng iröng obi, ga bokkwo poptono beno pjlué.

⁸ Iya ba pjeyoga löng soshko lirë ga tjlä lok ëng kong ga «¿Domer kjwe, iy sök dbur rokë oba kong kjupargue kjwe llëmdo?» le lok eni. Nopga dämär ga omïno dbur rokë oba kong wleniyo omlono eni bakoe.

⁹ Eshko ga kjone kjone tjlä ga «Kjwe jlöe» le.

Kjone kjone obi tjlä ga «Llëme. Domer kjwe so e kjoyo erä» le.

Tjlë löng llë li kuya domer lirë ga tjlä ba kong ga «Domer lëmi löng li, e tja» le.

¹⁰ Kuya lok ga tjlä ba kong ga «¿Eni ga pja kjok ik pjlué sorë?»

¹¹ «No shäng kjlara kowëba Jesús. E dishäng shäryono sira, ga shtira bor bokkwo kjing go. E irgo ga tja ichara

bokkwo shkwë di buk di bapkwo ko Siloé roshko li go. E irgo ga tja öör bokkwo shkwë eshko, ga tja beno shäng kjok ik pjlué» le.

¹² Kuya lok ga tjlä ba kong ga «¿Domer lëp shäng li kwonllo?»

«Miydër llëme» le ba kong.

Fariseoga lano domer poptono li kjishko

¹³⁻¹⁴ Eshko ga woshtozlong dbaryo. E kjishko ga domer li söra lok, jek öötong shäng fariseoga löng li shwoy. ¹⁵ Eshko ga fariseoga tjlä lok ba kong ga «¿Pja poptono sorë?»

«Dishäng shtira Jesúsdë bor bokkwo kjing go. E irgo ga tja bokkwo shkwono, ga tja beno shäng kjok ik pjlué» le ba kong.

¹⁶ Kuya lok ga kjone kjone tjlä ga «Domer le li, woshtozlong dbaryo jneya llëme. Miydëy e go ga e ichaga Sbörë llëme» le.

Kjone kjone obi tjlä ga «¿Gueniyo e llëbo owa shäryaga wleniyo kjwe ga llëbo ÿdëba llëm wleniyo shärye sorë?» le. Eni ga beno löng wotjlik oblë oblë.

¹⁷ E irgo ga tjläno lok domer poptono shäng li kong obi. Tjlë ga «Bokkwo poptono li pja. ¿Eni ga bop kong ga domer lëp shäng li ë?»

«Bor kong ga domer li, e Sbö tjläkwo laga» le ba kong.

¹⁸ Kuya judío tjlapgaga löng lirë ga tjläkwo kjre llëme. E kjishko ga no ichara lok ba dataga wlokrë. ¹⁹ Söra lok, öötong löng eshko ga judío ichagaga li tjlä lok ba kong ga «¿Weno kjok igö llëm lëmi löng li kjwe jlöre? ¿Eni ga shäng kjok ik pjlué sorë?»

²⁰ «Miydërwa ga kjwe borwa wa jlöe. Ga weno kjok igö llëme. ²¹ Gueniyo eeri ga kjok igö pjlué sorë, poptaga ë, e miydërwa löng llëme. Kjwe këguë tjän. Kjakrokozi ba kong om go dey, pjäy dborye om go wlo» le ba kong. ²²⁻²³ Lara lok eni, judío tjlapgaga li bangkjre lok ara kjishko. Tjwayde lok llëm obishko ga judío tjlapgaga li tjläno lok ëng kong ga «Ëye tjläno ga “No pjluéyo iche le Sbörë li, e Jesús” lara ga ichërwa opzrëk bi syö uyo roshko ame» lara lok eni pjir tjän, ga beno eni. E miydara domer li data, mekerë pjire. Tjlëno ga «Kjwe këguë tjän. Kjakrokozi ba kong om go dey» lara lok eni e kjishko.

²⁴ E irgo ga domer bokkwo poptono li rokara judío ichagaga lirë jek obi, ga tjlë lok ba kong ga «Miydërwa ga domer lëp shäng'li, e llëbo owa shäryaga eröe. E kjishko ga tjlökwo los bëy, Sbö ber kësbang, tjwlo ara wlo» le.

²⁵ Kuya ga tjlë ba kong lok ga «Domer li llëbo owa shäryagare, de llëm, e miydër shäng llëme. Gueniyo ga dämär ga tja kjok igö llëm, ga eeri ga tja kjok igö pjlúe. Era miydër pjlúe» le.

²⁶ Eshko ga tjlëno lok ba kong obi. Tjlë ga «¿Bop bokkwo kjwe popteshko ga llëye shäryara bop kong?»

²⁷ «¿loror bomi kong tjän, gueniyo tja tjlökwo kjrëmi woydë llëme. ¿Kjakrokëmi bor kong kjër llëno? ¿Pjây kjlopswë woydë ber löng opping ba tjokde?» le ba kong.

²⁸ Kuya lok ga domer li äyoshtakza lok tjä tjä, tjlë lok ga «¿Ba oppingga li pja eröe! ¿Tjawa opping Moisés tjlökwo go!

²⁹ Miydërwa ga tjlökwo laga Moisés kong li, e Sbö. Gueniyo domer lëp shäng'li wen tjwe kjone dwayo miydërwa ëmdë llëme» le.

³⁰ Kuya ga tjlë ba kong lok ga «¿E sorëro? E wen tjwe kjone dwayo miydëmi löng llëm, gueniyo bor bokkwo poptara beno pjlúe. ³¹ Miydëy pjlú ga llëbo owa shäryaga syöshtë Sbö kongshko ga tjlökwo kuya llëme. Gueniyo ëye Sbö poshrëk, llëye woyde li shäryë iyado ga era syöshtë ba kong ga tjlökwo kuya. ³² ¿Kuy llonoshko ga ëye weno kjok igö llëm li bokkwo poptaraba enilëba? Ëye llëme. ³³ Domer li ichaga Sbörë llëm kjwe ga llëbo shärye kjweni ga äe» le.

³⁴ Kuya lok ga tjlë ba kong ga «Pja wenoshko tek lëkong ga pja llëbo owa shäryaga eröe. ¿Eni ga tjawa pim woydë ega?» le lok ba kong, ga ichara lok judioga syö uyo dwayo, ga ichara lok opzrëk e roshko ame.

Nopga kjok igö llëm wleniyo

³⁵ Roy kura Jesúsdë. Eni ga domer li wlëna, ga tjlë ba kong ga «¿Pja mär no to ter kjok dogo dwayo li gore?»

³⁶ «Tjlapga, lëp shäng'li ë los bor kong, tja mär ber shäng ba go wlo» le ba kong.

³⁷ Kuya ga tjlë ba kong ga «E inop tjän. Shäng lan bop tjok li e» le.

³⁸ Kuya ga tjlë ba kong ga «Tjlapga, tja mär bop go» le, ga kjök tono sök ba zlong bäng, ga poshrëra.

³⁹ Eshko ga tjlë domer li kong ga «Tja shrono shäng kjok ëre kjing go no llgwega, nopga kjok igö llëm wleni ber löng kjok ik pjlú wlo, nopga kjok ik pjlú wleni li ber löng kjok igö ame wlo bakoe» le.

⁴⁰ Fariseoga löng eshko kjlöbö. Tjlëno eni li kuya lok ga tjlë ba kong ga «¿E sorë? ¿Enira bop kong ga tjawa löng kjok igö llëm wlenire?»

⁴¹ «Pjây löng kjok igö llëm kjwe ga pjây ber shdungko, llëbo owa shäryoromi li kjishko llëme. Gueniyo pjây kjok ik pjlú lëmi kuzong ga pjây shdungko» le.

10

Öng wlëp ushko so daga pjlú anmoyö li, e Jesús

¹ Eshko ga Jesús tjlë obi ga «Lër bomi kong jlökooyo ga ëye jek opzrëk öng wlëp ushko so kjëryo jong li u bäng go llëm, gueniyo jek opzrëk ba poglo go ga e öng lüyotkaga. ² E ga ëye jek opzrëk u bäng li go ga öng daga jlökooyo li e. ³ Ga kong u bäng li döya u bäng daga shäng lirë, opzrëk jek e go wlo. Eshko ga ba öng li roke kjlarashko kjlarashko ba ko go, ga kuya ba öng tjeng lirë ga tjwe ba zlong bäng, bapshiya to wlo. ⁴ E irgo ga öng baïya li shira pjir ey dwayoshko ga jek shäng ba bäm go, ga öng li jek tjeng ba irgo, ba daga ybö miyde lok pjlú kjishko. ⁵ Gueniyo oblë kjwe ga irpjäya lok llëm, tök lok llet erä, ba ybö miyde lok llëm kjishko» le. ⁶ Tjlëno öng wlëp ushko so jyäglö go eni, gueniyo llë loklo miydaraba llëme.

⁷ E kjishko ga tjlë obi ga «Lër bomi kong jlökooyo ga öng kjëryo u bäng lër shäng li, e tja om go loklo. ⁸ Nopga öör löng bor bäm go kës li, e öng lüyotkaga wleni, gueniyo öng li rokara lokshko ga ba ybö kura lok llëme. ⁹ U bäng lër shäng li, e tja loklo bakoe. Ëye jek opzrëk tja shäng li go ga era döktonge. E opzrëk jek, opshik tek, ga kjlo sho ue wlëpe.

¹⁰ »Lügwanggaga tjwe löng öng li lüyotkaga, zröga, pjiga bakoe. Tjara shrono shäng na, öng li ber löng së iyado Sbö tjok wlo, ber löng wopjlú wlo. ¹¹ Tja öng daga pjlú anmoyö wleni. Öng daga pjlú li optwë

wolon öng li kjishko. ¹² Eyë parkë öng li dë dbur kjïy dö ga opshäryë eni llëm, öng li baïya llëm kjishko. İya ga shjiti kjloshko so iir ä wleniyo tjwe sök kjlara ga öng daga potjwlëk ï li tök, ga öng li raye beno tjeng tjoksa eshko. Eshko ga shjiti li shrono ga öng li shaya kjlara, ga llamo shdär ber kjloroe. ¹³ Öng daga potjwlëk ï li töktong, ba kong ga öng li tjwlö ara llëm kjishko, dbur woydayde shäng eröe.

¹⁴ »Tjara öng daga pjlu anmoyö wleni. Bor öng li miydër shäng pjlu, ga tja miyde lok pjlu bakoe. ¹⁵ Tjawa ëng miydë löng eni li, e so Data Sbö miydër shäng pjlu, ga tja miyde shäng pjlu li kjoyoe. Ga tja optwë wolon bor öng li kjishko. ¹⁶ Tja öng tjeng kjrina obi, gueniyo epga so öng kjëryo lër shäng li kjoyo llëme. Eni ëmdë ga bor ybö kuya lok bakoe. Epga tön tjwe uunkong kjluwe, bor öng li ber tjeng kjrinaso wlo, öng daga ber kjlaraso wlo bakoe. ¹⁷ Tja optwë wolon ba kjishko, e irgo ga tja woshre iröng obi. Tja woyde bor Datarë ara e kjishko. ¹⁸ Woydoror eni llëm kjwe ga tja zröga ërë llëme. Tja optwë wolon wlo laga tjarë. Tja kong dbo twara bor Datarë ara, tja optwë wolon wlo, tja woshre iröng obi wlo bakoe» le.

¹⁹ Kuya judiöga löng lirë ga beno löng wotjlïk kkring pjök obi. ²⁰ Epga ara tjlä ga «ïDomer kjwe goshko Ä sëya kjlara! ïKjwe skwë! ¿Kuy ega?» le. ²¹ Gueniyo kjone kjone tjlä ga «No goshko Ä sëyaga tjlä eni llëme. ¿No kjok ïgö llëm wleniyo popte Ä sëyagarë sorëro?» le lok eni.

Judiöga mär woydë Jesús go llëme

²² E irgo ga öötong kjok owa dbaryo, ga Sbö u iak beno jong dboy ba kong dbaryo li shrëkoba wopro ga ²³ Jesús jek jëk shäng Salomón Shto buk lishko. E ber buk Sbö u jong lishko. ²⁴ Eshko ga kopjringa judiö tjlapgagarë lok pjribri, ga tjlä lok ba kong ga «¿Tjawa iëp ber tjeng wotjlïk pja ëro lërwa äär jong llonoro? No pjluwo ichara Sbörë shrono shäng li, e pja jlökoyo wleni ga los borwa kong wëlä, miydërwa wlo» le.

²⁵ Kuya ga tjlä ba kong lok ga «Loror bomi kong tjän, gueniyo tja tjlokwo kjroromi

llëme. Llëbo İydëba llëm wleniyo shäryër shäng bor Data ko goshko ara. Woyde ga e go ga tja ë miydëmi wëlä. ²⁶ Gueniyo tja tjlokwo kjrëmi löng llëm, pjäy öng wläp ushko so botoya llëm kjishko. ²⁷ Botoya lira, bor ybö kuya lok. Epga miydër pjlu, ga jëk lok bor irgo. ²⁸ Epga iër ber tjeng së İyado Sbö tjok, wolon ame. Tjeng bor wloshko, ga döga ërë bor shjiryo llëme. ²⁹ Twaga bor Datarë beno tjeng bor kong. Era kësbang, uunkong kjinmo. Tjeng ba wloshko, ga döga ërë ba shjiryo llëm bakoe. ³⁰ Tja, Data Sbö, tjawa kjlaraso» le.

³¹ Kuya lok ga iirkono ara ba tjok, ga akkwo kjrara lok, löya wlo le, ³² gueniyo Jesús tjlä ba kong lok ga «Llëbo İydëba llëm wleniyo shäryoror Data Sbö ko goshko ara. ¿Tja lömi, zrömi woydë akkwo kjwe go llëbo shäryoror kjone dey li kjishko?»

³³ «Pja lörwa e kjishko llëme. Pja no eröe. Gueniyo pja opyë woydë ber Sbö wleni. Pja shäng Sbö läywë owa, iëp ber tjwlö llëm wlo lëp. Pja lörwa e kjishko» le.

³⁴ Kuya ga tjlä ba kong ga «Tak pjang bomi kjok ilgwekklo go eni: “Lër bomi kong ga pjäy sböpga’ le Sbörë eni.”*

³⁵ Miydëy ga llëye tak pjang Sbö tjlokwo go li, e kjëy ga äe. Ga Sbö tjläno nopga kong, ga kowara sböpga. ³⁶ Tja kjrara Data Sbörë, ga tja ichara ter shrono shäng kjok ëre kjing go. Eni ga ¿“Tja Sbö Wa” loror bomi kongshko ga pjäy wotjlïk ga tja shäng Sbö läywë owa, tja ber tjwlö ara wlo lër lëmi eni ega? ³⁷ Tja opshäryë bor Data dik llëm kjwe ga tja tjlokwo kjrëmi llëm ga pjluë. ³⁸ Gueniyo tja opshäryë Data Sbö dik kuzong ga tja tjlokwo kjrëmi woydë llëm ëmdë ga woyde ga miydëmi llëbo shäryër shäng li go ga Data Sbö shäng bor tjok, pjäy mär woydë bor go llëm gueniyo» le.

³⁹ Kuya lok ga shaywa lok erä, gueniyo töktonge.

⁴⁰ E irgo ga Jesús jek öötong shäng Jordán diyo kjwo kalëkong iröng obi, ga beno sök eshko, nopga wara Juandë dënashko, e kjokyo. ⁴¹ Eshko ga nopga öötong löng ara ba shwoy, ga tjlä lok ëng kong ga «Llëbo İydëba llëm wleniyo shäryara Juandë llëme. Gueniyo llëye lara domer kjwe kjishko kës

* **10:34** Salmo 82.6.

li, e beno jlõe» le lok eni. ⁴² Ga kjok eshko ga nopga ara beno löng mär ba go.

11

Lázaro wolonoe

¹⁻² Domer shäng kjlara ko Lázaro. E Betania so, ba dorga María, Marta, e kjokyo. María, poshtikklo lõ pjlëblë kwongga Tjlapga Jesús dre kjing go, ga dongga ba käkzong go li e. Pjlara ga Lázaro buk swlo ara. ³ E kjishko ga ba dorga no ichono ba roy sök Jesús kong, tjlä ba kong ga «Tjlapga, Lázaro woydöp ara li, e buk swlo ara» le.

⁴ Kuya ga tjlä ga «E shara swlorë, ba wolon dbaryo wlo li öötong kjy llëme. E shäryono eni, Sbö ber kësbang, tjwlo ara oba bokshto wlo, Sbö Wa ëre ber kësbang, tjwlo ara oba bokshto wlo bakoe» le. ⁵ Lázaro woyde Jesúsde ara, ba dorga woyde ara bakoe. ⁶ Roy kura eni ëmdë ga beno shäng dbar pjök obi shäng lishko.

⁷ Eshko ga tjlä ba oppinggaga kong ga «Shji to Judea kjokyo iröng obi» le.

⁸ Kuya lok ga tjlä ba kong ga «Tjlapga no pingga, kjupäshko ga kjok eshko ga pja löya, zröya judiogarë lara. ¿Eni ga pja jek woydë eshko iröng obi ega?» le.

⁹ Kuya ga tjläno ba kong lok llëbo jyäglö go. Tjlä ga «¿Dbar kjwobi go ga dlo të kjok shröngto äär jong kjok säng iyado llëmdo? Ëye jek shäng dba ga sabyë llëm, kjok shjiy kjy. ¹⁰ Gueniyo ëye jek shäng shkë ga era sabyë, kjok shjiy llëm kjishko» le. ¹¹ E irgo ga tjlä ba kong lok obi ga «Bi kjlara Lázaro, e buk pëe. Gueniyo tja to ba wolleng» le.

¹²⁻¹³ Kuya lok ga wotjlík ga buk pë jlökoyo le. E kjishko ga tjlä lok ba kong ga «Tjlapga, ¿pono ga kayo yonkë llëmdo?» le, miga «E buk pëe» le Jesúsde li, e Lázaro wolonoe layde.

¹⁴ Eni ga tjläno ba kong lok wëllëe. Tjlä ga «¡Lázaro, e wolonoe! ¹⁵ Gueniyo miydër ga tja shäng ey llëm li, e ber bomi kong pjlúe. Llëbo shäryër wlo li inomi ga pjäy mär ber löng bor go jek këgong. E kjishko ga tja wopjlúe. Kjweri shji to ik» le.

¹⁶ Ba oppinggaga tjeng li tjrëko shäng kjlara ko Tomás, e kowëba Kjlö bakoe. Eshko ga tjlä ba pjeyoga oppinggaga tjeng li kong ga «Shji to jek ba tjok, shji wolon ba tjok wlo» le.

Lázaro woshrra Jesúsde iröng obi

¹⁷ Eni ga Jesús jek Betania kjokyo ba oppinggaga tjok. Gueniyo öötong löng eshko ga Lázaro iaraba buk sakshko öötong dbargwo pkëng (4) tjän. ¹⁸ Kjok eshko ga Jerusalén kjokyo ber buk soshko. Shji opshik jek jek Jerusalén kjokyo dwayo kjok shröngto ga shji äär kjok eshko dlo kjókshko wleni.* ¹⁹ Eni kuzong ga judioga öötong löng ara Jerusalén kjokyo dwayo, Marta, María, e yorkë wlo.

²⁰ Jesús jem shäng ääto eshko li kuya Martarë ga jer ba wlokrë irbo. Maríara beno sök ushko. ²¹ Marta öötong shäng Jesús zlong bäng ga tjlä ba kong ga «Tjlapga, pja kjwe shäng ëreshko ga bor sing, e shinmotkono llëme. ²² Gueniyo miydër ga öötong dbar kop ara tjän ëmdë ga llëye rokëp Sbö kong li twe ber bop kong» le.

²³ Kuya ga tjlä ba kong ga «Bop sing, e woshre iröng obi» le.

²⁴ Kuya ga tjlä ba kong ga «Miydër ga woshre iröng obi kjok pjir dbaryo lishko jã» le.

²⁵ Kuya ga tjlä ba kong ga «Nopga woshraga ber löng së iröng obi li, e tja. Nopga iaga ber löng së iyado Sbö tjok li, e tja bakoe. Ëye mär bor go ga wolono ëmdë ga ber löng së iyado. ²⁶ Ga ëye mär löng bor go, ga beno löng së iyado Sbö tjok ga era wolon ame. ¿Llëye lër shäng li tjlokwo kjrëpde?»

²⁷ «Ëng, Tjlapga. Miydër ga no pjluyo, Sbö Wa iche le Sbörë ter tjwe kjok ëre kjing go li, e pja» le ba kong.

²⁸ E irgo ga jem iröng ba ushko ba lëng rokë. Öötong shäng eshko ga rokara dboshko, ga tjläno ba kong tjoksa. Tjlä ga «No pingga li shrono shäng jushko, ga pja roke shäng» le.

²⁹ Kuya Maríarë ga kojono jekdo, ga jek Jesús ik. ³⁰ Eshko ga Jesús wlëna Martarë shäng kjone ga shäng eshko obi, tjwayde

* **11:18** Jerusalén kjokyo äär Betania kjokyo wlo ga e wop kilómetro mya dik.

Betania kjokyo llëme. ³¹ Eshko ga María kono maling, ga opshino jek eshko dwayo li ÿa judíoga tjeng ba yorkë eshko lirë ga wotjlik lok ga to slar sakshkoro le, ga jek lok ba irgo.

³² Jesús ÿa Maríarë pjola dwayo ga jer öötong shäng ba zlong bäng ga kjök tono, tjëlë ba kong ga «Tjlapga, pja kjwe shäng ëreshko ga bor sing, e shinmotkono llëme» le.

³³ Eshko ga kjök tono sök slar ëëli, judíoga löng ba yorkaga li slar lok ara li ÿa Jesúsde ga jek wosong erä, beno woydë ara, ³⁴ ga tjëlë löng li kong ga «¿Shinmo li ioromi beno buk kjone?»

«Ïp woydë ga shji to ïk» le ba kong.

³⁵ Eshko ga Jesús slar ëëe. ³⁶ ÿa judíoga löng lirë ga tjëlë lok ëng kong ga «Shinmo li woydara ara, ïzïa» le.

³⁷ Gueniyo kjone kjone tjëlë ga «Kjupä ga no kjok ïgö llëm wleniyo poptara domer kjwerë kjlara. ¿Eni ga shinmo li kjimtara wolon llëm wlo llëm ega?» le.

³⁸ Eshko ga Jesús woydë ara obi. Sak li jong guëng jong ööng kjwara li roshko, ak kësbang iak jong kjwara ba bängzakklo. Öötong shäng eshko ga ³⁹ tjëlë nopga tjeng li kong ga «Ak kjwe kjozïa» le.

Kuya shinmo dor Marta lirë ga tjëlë ba kong ga «Gueniyo Tjlapga, e shinmotkono eeri ga öötong dbargwo pkëng (4). Eni ga lö ong tjän» le.

⁴⁰ Kuya ga tjëlë ba kong ga «Tja tjëlëno bop kong tjän ga tja tjëlökwo kjrëp ga Sbö dbo kälä ïp jlökoyo lorop bop kong eni» le.

⁴¹ Eshko ga ak li kjara lok jong lishko dwayo. E irgo ga kjok dogo ÿa Jesúsde, tjëlë ga «Data, llëye loror bop kong li kurop. Tja wopjlú bop tjok e kjïshko. ⁴² Miydër ga tja kup ÿado, gueniyo lër shäng ëre, nopga tjeng ëre kjïshko, tja ichaga pjarë miyde lok wlo» le.

⁴³ Syöshtono eni pjir ga tjëlëno dbo go. Tjëlë ga «¡Lázaro, pja opshis tek kjwey dwayo!» le. ⁴⁴ Eshko ga shinmo iak buk sakshko li opshino tek ey dwayo, gueniyo woshrono tek shäng së tjän. Eshko ga ba orkwo, ba dre, e poyrik shwomzrëng go, ga kä potaywak tuk shwong go bakoe. Eni ga Jesús tjëlë nopga tjeng li kong ga «Ba poyrikklo, ba kä potaywoklo kjwe dözïa. Ga to wëyë» le.

Jesús zröya woydë judío ichagagarë le

⁴⁵ Eni ga llëbo shäryara Jesúsde li ÿa judíoga öör löng María yorkë lirë ga epga ara beno löng mär ba go. ⁴⁶ Gueniyo kjone kjone obi jek löng ba lanyotkë fariseoga kong. ⁴⁷ Kuya lok ga Judío Kjok Llgwegaga Këskësyo rokara fariseoga, syöshtaga kägäyogarë lok, ëng töng wlo. Eshko ga tjëlë lok töno löng li kong ga «Ïlëbo ÿydëba llëm wleniyo shärye domer lirë ara. ¿Kjwëy llong? ⁴⁸ Rayëy ber kjweni ga nopga löng kës li kjlopswë mär ber löng ba go eröe. Eni wleni ga miydëy ga ëngkjwagaga iche bi ichagaga Roma so lirë bi Sbö u ëre pjik, ga bi tjëyoga ëre zröya lok pjir bakoe» le.

⁴⁹ Domer sök kjlara eshko ko Caifás. Lu eshko ga parkë sök syöshtaga kësbangyo. Eshko ga tjëlë töno löng li kong ga «Pjây kjok miydë sira llëme. ⁵⁰ Pjlú wlo ga no wolon kjlara oba uunkong äska, uunkong li wolon llëm wlo. ¿E ëmdë ga miydëmi llëmdo?» le. ⁵¹ Caifás tjëlëno sök eni, gueniyo le sök ba woshko llëme. Lu eshko ga parkë sök syöshtaga kësbangyo kuzong ga e iara Sbörë ba tjëlökwo lë oba kong eni, ga tjëlökwo lara li, e Jesús wolon judíoga löng kës äska li loklo. ⁵² Ga Jesús wolon ba äska dö llëme. E wolon Sbö nopga shdöktong tjeng kjok kjwang jikong li äska, töya wlo, ber tjeng tjëyo kjrinaso wlo. ⁵³ Eni ga llgwera lok ëng tjok ga Jesús zröya le. Ga eshko jek lëkong ga beno löng wotjlik eni.

⁵⁴ E kjïshko ga Jesús jëktong shäng judíoga bokshto ame. Opshino to jek eshko dwayo ba oppinggaga tjok, ga öötong beno löng kjok buk kjrina ko Efraín, kjok dogro no llëmshko li ber buk soshko.

⁵⁵ Eshko ga Israel tjëyoga döktong tek Egipto kjokyo dwayo dbaryo shrëkklo judíoga kong li döröe. Eni ga nopga to jem Jerusalén kjokyo ara ba kjokshko dwayo, dbaryo li äätë llëm obishko ga ba sdëkwo li shäryë, opyë äär Sbö poshrëk ba ushko ga pjlú wlo. ⁵⁶ Eshko ga to löng Jesús wlëk, ga kjakroke lok ëng kong ga «¿Jesús tjwe dbar li shrëk lëpde?» le lok eni Sbö u zlong bäng.

⁵⁷ Bäm go ga fariseoga, syöshtaga kägäyoga, e tjëlëno nopga uunkong kong. Tjëlë ga «Jesús, e shäng kjone li miydaga ë ga

woydërwa ga le borwa kong, sharwa wlo» le lok eni.

12

Poshtikklo lõ pjlëblë tjwlõ ara wleniyo tyara Maríarë Jesús dre kjing go

¹ Israel tjëyoga dëktong tek Egipto kjokyo dwayo dbaryo shrëkklo li, kjwe dbargwo tjer (6) obishko ga Jesús jek öötong shäng Betania kjokyo, Lázaro sök lishko. Dëna ga Lázaro wolono, ga woshrra Jesúsde iröng obi. ² Öötong shäng eshko ga dli shäryaraba ba shrëkklo. Ga dli li pjlorgara Martarë nopga uunkong tjeng eshko li kong, ga tjrëko Lázaro sök bebi. ³ Eshko ga María poshtikklo lõ pjlëblë tjwlõ ara wleniyo söno bayo eeje* bapkwö kjwara kësbang tung, ga tyara Jesús dre kjing go, ga dona ba käkzong go. Eshko ga u li roshko beno lõ poshtikklo lõ pjlëblë li eröe.

⁴ Jesús oppinggaga tjeng li tjrëko sök kjlara ko Judas Iscariote, Jesús soynega li e. Llëye shäryë eshko li iya ga tjle ga ⁵ «¿Kjwe zäya kjweni ega? Soynena kjwe dburyo shaya bayo domer parkë dbargwo sak dbäw pjlöglo mya (300) äska wleni, oba song wleniyo kjimtoklo wlo dey» le. ⁶ Lara eni, oba song wleniyo kjimte woydë kjy llëme. E iak beno shäng dbur bapkwö daga ba pjeyoga kong. Olö ga dbur iak tjeng ba bapkwö roshko li lüyotke, e lügwang kjishko. Lara eni e kjishko.

⁷ Kuya Jesúsde ga tjle ba kong ga «¡Wëyë! Poshtikklo kjwe beno bor kong, tja iëba sakshkoshko ga bor doyo ëre beno poshtik pjir tjan wlo. ⁸ Oba song wleniyo, e löng bomi tjok iyado, gueniyo tjara shäng bomi tjok iyado llëme» le.

Lázaro zröya woydë syöshtaga kägäyogarë

⁹ Eshko ga Jesús öötong shäng Betania kjokyo li roy miydara judiöga ararë, ga shrono löng ba ik. Shrono löng Lázaro ik bakoe. Wolono, ga woshrra Jesúsde iröng obi li e. ¹⁰⁻¹¹ Lázaro kjishko ga judiöga ara mär beno löng Jesús go. E kjishko ga syöshtaga kägäyoga wotjlik lok ga «Lázaro ëmdë ga zröy bakoe» le lok ëng kong eni.

Jesús öötong opzrëno Jerusalén kjokyo, pjlwleni

¹² Wëshko ga Jesús opshino jek Betania kjokyo dwayo jongya Jerusalén kjokyo. Roy miydara nopga öötong löng eshko dbar shrëk lirë. ¹³ Eni ga mek korga kjrara, söra lok jek ba tjok, ga to jongya ba wlokjre. Ga tjle lok dbo go ga

«Kjwe pjlü jlöe.

Ichara Tjlapgarë shrono kjok ëreshko.

Kjwe kjimte Sbörë.

Kjwe Israel tjëyo pjluyo.

Kjwe kjimte Sbörë» le.

¹⁴ E bäm go ga öng so kwomgla kjoyo dre töshko llgwoklë wleniyo wlëna Jesúsde kjlara, ga opyono sök ba kjing go, tak pjang Sbö tjlokwo go sorë li eni. Tjlëno beno eni:

¹⁵ «Sión† sopga, llëye bangkjre mi llëme.

¡Zia! Bomi pjluyo, e tek sök döröe.

Tjwe sirkeno sök öng so kwomgla kjoyo dre töshko llgwoklë wleniyo kjing go.»‡

¹⁶ Eshko dbaryo ga llëbo shäryono li, e llë loklo miyde Jesús oppinggaga tjeng lirë löng llëme. Gueniyo Jesús brikton to jem kjok dogo irgo ga llëbo shäryono Jesús kong ëre, e tak beno pjang Sbö tjlokwo go ba kjishko tek dëna tjan li miyde lok kwilë jä.

¹⁷ Shinmo Lázaro buk sakshko obishko ga Jesús öör shäng eshko, rokara tek ey dwayo, ga woshrra iröng obi. Ga Jesús opzrëk jek Jerusalén kjokyo roshkoshko ga nopga öör löng ba tjok sakshko kjupäbäshko li, e jek löng ba irgo eshko, roy le löng oba kong. ¹⁸ Roy kura nopga löng eshko lirë, ga opshino tek lok ara ba wlokjre. ¹⁹ Eshko ga iya fariseogarë lok ga tjle lok ëng kong ga «¿Imi ga sorë? Shji zanae. Nopga tjeng kës kjwe to jek ba shwo lëkong drete» le.

Jesús lano ba wolon dbaryo kjishko

²⁰ Nopga öötong löng eshko dbar shrëk li tjrëko, Grecia sopga löng kjlëbö bakoe.

²¹ Domer shäng kjlara eshko obi ko Felipe, e Betsaida so. Grecia sopga li tjle lok ba kong ga «Tjlapga, tjawa lan woydë Jesús tjok» le.

²² Kuya ga jek shäng Andrés shwoy, ga lara ba kong. E irgo ga jek öötong löng ba le Jesús kong.

* **12:3** Poshtikklo lõ pjlëblë tjwlõ ara li söra bayo litro bëy dik. † **12:15** Sión kjokyo, e kowëba Jerusalén bakoe.

‡ **12:15** Zacarías 9.9.

²³ Kuya Jesúsdë ga tjlë ba kong lok ga «No to ter kjok dogo dwayo ëre ber kësbang, tjwlö ara nopga uunkong bokshto 'li, e dbaryo öötonge. ²⁴ Lër bomi kong jlökoyo ga dwla llë botjyë ber ara wlo ga lon jer klung kjing go, ga kjer guing. Enira dwla wen ara obi, llëm ga llëye wen llëme. ²⁵ Ëye wotjlík opdë om go, zrökoba bor kjishko llëm wlo le ga äär kjok dogo llëme. Gueniyo ëye wotjlík ara ber sök së kjok ëre kjing go wlo llëm ga era ber sök së iyado Sbö tjok. ²⁶ Ëye parkë woydë bor kong le ga woydër ga jëk löng bor tjok iyado, tja äär sök kjone ga e äär löng eshko bakoe. Ga ëye parkë bor kong ga ie bor Datarë ber löng tjwlö ara.

²⁷ »Eeri ga tja ëre wosonge. Llëye shäryër miydër llëme. Tja shrono shäng na, llëye wen tjwe bor kong li wen bor kong wlo. E kjishko ga «Data, tja kjimtos, tja dös llëye wen tjwe bor kong lishko dwayo» lër ga äe» le.

²⁸ E irgo ga tjlë obi ga «Data, pja ko ios ber kësbang, tjwlö ara» le.

Eshko ga ybö kuraba ter kjok dogo dwayo. Tjlë ga «Bor ko ioror beno kësbang, tjwlö ara tjan. Ga shäryër jek obi» le.

²⁹ Kuya nopga löng lirë ga kjone kjone tjlë ga «E kjrik» le, kjone kjone obi tjlë ga «E Sbö parkaga kjok dogo so li tjlëkdo ba kong» le.

³⁰ Eni ga Jesús tjlë ba kong lok ga «Ybö kuroy li tjlëno beno bor kong llëm, beno bomi kong. ³¹ Nopga Sbö miydë llëm wleniyo llgwezlong dbaryo li öötonge. Kjok ëre ichaga li,š e kjozlong kjok ëre kjing go dbaryo li öötong bakoe. ³² Tjara poyonaba kjok ëre kjing go dwayo jem pjang kjomoshko ga nopga uunkong iër tek löng bor shwoy» le. ³³ Lara eni, e wolon sorë li loklo.

³⁴ Eshko ga nopga löng li tjlë ba kong ga «No pjluyo iche le Sbörë li ber sök së iyado, tak pjang kjok llgwekklo tara Moisésdë li go eni. Ga pja tjlë ga no to ter kjok dogo dwayo li pja. ¿Eni ga pja poyongoba pjang kjomo kjuwelep sorë? ¿No to ter kjok dogo dwayo li pja lep shäng li llë loklo?»

³⁵ «Iök shjiy ëre ber shäng bomi tjrëko dbar kjwöbë obi döe. E wopro ga pjây jëk löng bor go, pjây wlëna shkërëshko ga pjây

sabyë llëm wlo. Ëye jëk shäng kjok ro sï roy ga jongya kjone miyde llëme. ³⁶ Eni ga iök shjiy ëre shäng obishko ga pjây mär ber löng bor go, pjây opyë ber löng so tja kjoyo wlo» le ba kong. Tjlëno ba kong pjirshko ga opshino to eshko dwayo, ga opjnenoe.

Judíoga mär woydë Jesús go llëm obi

³⁷ Llëbo ÿydëba llëm wleniyo shäryara Jesúsdë kës ëre nopga li bokshto. Eni ëmdë ga mär woydë ba go llëm obi. ³⁸⁻⁴¹ Shäryono eni, tjlökwo tara Sbö tjlökwo laga tek dënashko so Isaíasdë li ber jlökoyo wlo. Jesús dbo kälä ina, ga tjlëno ba kjishko. Tjlëno beno eni:

«Tjlapga, ¿borwa tjlökwo kjraga ëro?

¿Bop dbo ara li iğa ëro?»*

Tjlëno beno obi eni:

«Epga iara Tjlapgarë beno löng kjok iğö llëm wleni,
iara beno löng llëye kuya woydë llëm bakoe.

Shäryara eni,

llëye iya lok ba bokkwo go llëm wlo,
llëye kuya lok llëm wlo,
optwë ber löng bor kong llëm wlo,
epga dör llëm wlo.»†

Epga mär ber löng ba go ga ä e kjishko.

⁴² Eni ëmdë ga judíoga ara mär löng ba go, ba ichagaga kjone kjone bakoe. Gueniyo bangkjre lok ga iche fariseogarë opzrëk judíoga syö uyo roshko ame. E kjishko ga llëye lara lok ë kong llëme. ⁴³ Woydara lok ga ber löng pjlú oba bokso. Ba kong ga e tjwlö ara, ber löng pjlo bek Sbö bokso li kjinmo.

Jesús shrono shäng kjok ëre kjing go no döga

⁴⁴ Eshko ga Jesús tjlëno nopga kong dbo go. Tjlë ga «Ëye mär bor go ga mär bor go dö llëme. E mär bor ichaga go bakoe.

⁴⁵ Ga tja iýashko ga bor ichaga iya bakoe.

⁴⁶ Tja shrono shäng kjok ëre kjing go iök shjiy wleni, nopga mär bor go li ber löng kjok ro sï roy wleni ame wlo.

⁴⁷ »Tja shrono shäng nopga kjok ëre so li llgwegga llëm, tja shrono shäng ba döga. E kjishko ga ëye bor tjlökwo kuno, gueniyo kjrara llëm ga e llgwegga tjarë

llëm, ⁴⁸ e llgwega oblërë. Kjek pjiir dbaryo lishko ga e llgwega Sbörë, ga shdūya, bor tjłkwo kjrara llëm kjışko, tja wlokjrara llëm kjışko bakoe. ⁴⁹ Tjłkwo li loror bor woshko llëme. Llëye loror li, loror sorë li, e laga Data Sbö, bor ichaga lirë bor kong, ⁵⁰ ga loror eni. Miydër ga ba tjłkwo kjragaga li ie ber lōng sē ŷyado ba tjok. Loror eni e kjışko» le.

13

Ba oppinggaga dre shkwara Jesúsde

¹ Eshko ga Israel tjëyoga dōktong tek Egipto kjokyo dwayo dbaryo shrëkklo li dōrōe. Ga miyde Jesúsde ga kjok ëre raye ber, ga jongya irōng Data Sbö sōk lishko dbaryo li öōtonge. Ba nopga lōng kjok ëre kjing go li woydara ara ŷyado, ga pina ba kong, äär jong pjiirshko.

² Judas Iscariote, e Simón wa. Jesús ië ba oppinggaga tjok kjok sēng li dloyo äätë llëm obishko ga Judas go Ä shrono beno ba tjok, ga ichara wotjłik Jesús soynek, ga twe ba wloyoga kong tjän. ³ Miyde Jesúsde pjiir ga llëbo tjeng kës li iara Data Sbörë beno tjeng ba wloshko. Miyde ga ter Sbö shwoy dwayo, ga jongya ba shwoy irōng obi. ⁴ Eni ga sōk ië ba oppinggaga tjokshko ga kojono shäng, ba shwong kop lëkong li skwara, ga äska shwong podongglo wleniyo pjiirra pjang pjibri ba dop go. ⁵ Eshko ga di kjrara, tjyara ba bapkwō roy, ga opyono sōk ba oppinggaga tjeng eshko li dre shkwë, ga ba dre dōya sōk shwong podongglo li go.

⁶ Öötong sōk Simón Pedro dre shkwë ga Pedro tjłë ba kong ga «Tjłapga, ¿tja dre shkwëp lëpdo?»

⁷ «Llëye shäryër bop kong li, e llë loklo miydëp sōk llëme. Gueniyo llono ga llëbo ëre llë loklo miydëp pjire» le ba kong.

⁸ Kuya ga tjłë ba kong ga «Llëme. Pja ichër bor dre shkwë llëme» le.

Kuya ga tjłë ba kong ga «Bop dre kjwe shkwër llëm ga pja ber no botoya llëme» le.

⁹ Kuya ga tjłë ba kong ga «Tjłapga, enira woydër ga tja dre shkwëp dō llëme. Bor

orkwo, bor kägä, e shkwos bor kong bakoe» le.

¹⁰ Kuya ga tjłë ba kong ga «Ëye wono pjiir tjän ga doyo uunkong beno drëpdrëe. Eshko ga woyde ga ba dre shkwoydë eröe. Ga pjây lōng drëpdrë wleni tjän, gueniyo pjây uunkong llëme» le. ¹¹ Miyde ga ba soynega ba wloyoga kong li sōk kjone dey, lōng drëpdrë wleni uunkong llëme lara eni e kjışko.

¹² Ba oppinggaga dre shkwara pjiir ga shwong kop lëkong skwara dāmār li pjuna jek obi, ga öötong sirkeno sōk ba iozlong shtoyo irōng obi. Eshko ga tjłë ba oppinggaga kong ga «¿Llëbo shäryoror bomi kong kjwe llë loklo miydëmire? ¹³ Tja kowëmi no pingga, llëm ga Tjłapga lëmi, ga lëmi eni li beke. ¹⁴ Tja bomi Tjłapga, bomi pingga. Eni ga pjây dre shkworor kuzong ga woyde ga pjây ëng dre shkwë kar kar eni bakoe. ¹⁵ Shäryoror bomi kong kjweni, ĩmi wlo, pjây omshäryë ëng kong kjweni ŷyado wlo. ¹⁶ Lër bomi kong jłōkoyo ga parkagaga tjwłëk lōng pjiir wleniyo tjwłō ara, ba sogo kjinmo llëme. Ëye roy sōga wleniyo ga e tjwłō ara, ba ichaga kjinmo llëm bakoe. ¹⁷ Tjłkwo lër shäng bomi kong li, e llë loklo miydëmi lōng pjłue. Ga shäryëmi eni wleni ga pjây ie Sbörë ber wopjłue.

¹⁸ »Gueniyo lër shäng pjây uunkong kong llëme. Kjrōrōr tjeng botoya li ë, e miydër sōk pjire. Gueniyo ëre shäryë jūni, Sbö tjłkwo tak pjang li ber jłōkoyo wlo. Tjłëno beno eni: «Ëye ië sōk bor tjok ga kworkwono beno sōk bor wloyo.»* ¹⁹ Llëbo ëre lër shäng bomi kong, e shäryoydë llëm obishko. Eni ga shäryonoshko ga miydëmi e go ga Sōk ŷyado li, e tja. ²⁰ Lër bomi kong jłōkoyo ga ëye, no ichoror li wlokjrara ga tja wlokjrara wleni. Ëye, tja wlokjrara ga bor ichaga wlokjrara wleni bakoe» le.

«Pjây kjłara, tja soynega, twe bor wloyoga kong» lara Jesúsde

²¹ Tjłëno eni pjiir ga wosonkono ara, ga tjłë ga «Lër bomi kong jłōkoyo ga pjây kjłara, tja soynega, twe bor wloyoga kong» le.

* **13:18** Salmo 41.9. † **13:23** Ba oppingga woyde ara ba kjłara wleni le li, e Juan layde.

²² Kuya lok ga beno löng eng bokkwo ik drëng kjlarashko kjlarashko, gueniyo ë layde miyde lok llëme. ²³ Kjlara sök Jesús zlong bäng, woyde Jesúsdë ara ba kjlara wleni li† e. ²⁴ Eshko ga Simón Pedro kâ wikzong sök eshko li kong, ë layde kjakroke Jesús kong wlo.

²⁵ İya ga tjlë Jesús kong ga «Tjlapga, ¿ë lopdë?» le ba kwomsoshko.

²⁶ Kuya ga tjlë ba kong ga «Pjlung shosho suk pjir ëre pör, ga twër ë kong ga e e» le. Eshko ga pjlung shosho suk pjir li pöra, ga twara Judas Iscariote, Simón wa li kong.

²⁷ Ga pjlung shosho suk pjir li kjrarashko ga go Ä shrono beno ba tjok.

Eshko ga Jesús tjlë Judas kong ga «Llëye shäryëp wlo li shäryos malinge» le. ²⁸ Kura ba oppinggaga llamo tjeng lirë, gueniyo llë layde sök li miyde lok llëme. ²⁹ Judas iak beno shäng dbur daga ba pjeyoga kong. E kjishko ga kjone kjone wotjlino ga ichara Jesúsdë llëbo tjwlëk ba dbar shrëya wlo li kong, llëm ga ichara dbur twë oba song wleniyo kong lara. ³⁰ Eni ga pjlung shosho suk pjir li kjrara Judasdë pjir ga opshino to ey dwayo. Eshko ga kjok shkë tjän.

Tjlökwö tjaqlën

³¹ Judas opshino to irgo ga Jesús tjlë ba oppinggaga beno tjeng li kong ga «No to ter kjok dogo dwayo ëre ber kësbang, tjwlö ara oba bokso, ga Sbö ber kësbang, tjwlö ara bor kjishko eni bakoe. ³² Eni ga Sbö iër ber kësbang, tjwlö ara eni ga Sbö Wa ëre ie ber kësbang, tjwlö ara eni bakoe. Ga shärye eni malinge.

³³ »Pjây bor wapga wleni. Tja ber sök bomi tjok sira obi eröe. Llëbo loror judioga kong li, e lër bomi kong eni bakoe. Tja to irgo ga tja wlëmi, gueniyo tja öötong sök lishko ga pjây äär eshko ga äe. ³⁴ Tjlökwö lër bomi kong, shäryëmi wlo li, e tjaqlën. Pjây eng woydos ara kar kare. Pjây woydoror sorë ga pjây eng woydos kar kar eni bakoe. ³⁵ Shäryoromi eni wleni ga miydëba e go ga pjây bor oppinggaga jlökoyo» le.

«Jesús, e ë miydër llëme» lëp oba kong lara Jesúsdë Pedro kong

³⁶ Eshko ga Simón Pedro tjlë ba kong ga «Tjlapga, ¿pja to kjone?»

«Tja to äär kjone lishko ga pja äär eshko ga äe. Gueniyo llono ga pja jek äär bor irgo» le ba kong.

³⁷ Kuya ga tjlë ba kong ga «Tjlapga, ¿tja jek bop tjok eni tjok ga ä ega? Tja optwë wolon bop kjishko ga pjluë» le.

³⁸ Kuya ga tjlë ba kong ga «¿Pja optwë wolon bor kjishko jlökoyore? Lër bop kong jlökoyo ga pjesit kjok shränto ga kjörkö kjluntë llëm obishko ga “Jesús, e ë miydër llëme” lorop oba kong pjloglo mya tjän» le.

14

Shji äär Data sök lishko sorë

¹ Eshko ga Jesús tjlë ba oppinggaga kong ga «Pjây wosonkë llëme. Pjây mär ber löng Sbö go, pjây mär ber löng bor go bakoe.

² Bor Data ushko ga nopga ber löng wlo li shtoyo ara. Eni llëm kjwe ga loror bomi kong tjän. Tja to shto poshäryë bomi kong eshko. ³ Ga shto poshäryër bomi kong ku-zong ga tja tjwe iröng obi bomi wlokjre, ga pjây sör bor tjok, pjây äär ber löng bor tjok eshko wlo. ⁴ Irbo jek äär tja to kjone lishko li miydëmi löng pjir tjän» le.

⁵ Kuya lok ga Tomás tjlë ba kong ga «Tjlapga, pja to kjone miydërwa löng llëme. ¿Eni ga irbo li miydërwa sorë?»

⁶ «Pjây äär ber löng Data Sbö sök lishko bor kjishko. Tjlökwö bek li miydëmi bor kjishko. Pjây äär ber löng së jlökoyo bor kjishko bakoe. Eye mär bor go llëm ga äär Data Sbö sök lishko llëme. ⁷ Bäm goshko ga tja ë miydoromi llëme. E kjishko ga bor Data miydoromi llëm bakoe. Gueniyo eeri jek lëkong ga e miydëmi löng pjlu, e ñnomi shäng wleni kjishko» le.

⁸ Eshko ga Felipe tjlë ba kong ga «Tjlapga, Data Sbö pīs borwa kong. Woydërwa li e eröe» le.

⁹ Kuya ga tjlë ba kong ga «Felipe, tja shäng bomi tjok dbar kop ara tjän. ¿Eni ga tja miydëp shäng llëm obire? Eye, tja ñna ga Data Sbö ñna bakoe. ¿Eni ga “Data Sbö pīs borwa kong” lëp bor kong sorëro? ¹⁰ Tja shäng ba tjok, ga e shäng bor tjok bakoe. Tjawa kjlaraso. ¿E jlöe lëmi llëmde?» le.

Eshko ga tjlë ba oppinggaga uunkong löng li kong ga «Tjlökwö lër shäng bomi kong

li, e botoya llëme. Jlökoyo ga pak shäryër shäng'li, e shäryaga Data Sbö shäng bor tjok lirë.

¹¹ »Tja shäng ba tjok, ga e shäng bor tjok bakoe. Tjawa kjaraso. E jlöe lozïa. Llëm ga pjây mär bor go, llëbo shäryoror ïnomi 'li kjïshko. ¹² Lër bomi kong jlökoyo ga ëye mär bor go ga pak shäryër shäng'li shärye eni. Ga tja to Data Sbö shwoy irgo ga pak shärye kësbang e kjinmo bakoe. ¹³ Ga llëye rokëmi bor kong bor ko go kës'li shäryër bomi kong, Data Sbö iër ber kësbang, tjwlö ara oba bokso wlo. ¹⁴ Llëye rokëmi bor kong bor ko go kës'li shäryër bomi kong eni jlökoyo.

«Sbö Sëya ichër jek bomi kjimtë» lara Jesúsde

¹⁵ »Tja woydëmi wleni ga bor tjlökwo kolozïa. ¹⁶ Enira llëbo rokër Data Sbö kong, ga pjây kong bomi poshdungga twe oblë, ber shäng bomi tjok ïyado wlo. ¹⁷ Sbö Sëya 'li e. Tjlökwo bek'li pïya bomi kong, miydëmi wlo. Nopga Sbö miydë llëm wleniyo omwlokjrë llëm, ïya lok llëm kjïshko, miyde lok llëm kjïshko bakoe. Pjâyda ommiydë, shäng bomi tjok kjïshko, ber shäng bomi yorkaga ïyado wlo kjïshko bakoe.

¹⁸ »Tja toshko ga pjây rayër ber lönng llupsëng wleni llëme. Tja tjwe iröng bomi shwoy obi. ¹⁹ Dbar sira obi ga tja ïya nopga Sbö miydë llëm wleniyorë ame. Gueniyo pjâyda, tja ïmi obi. Eshko ga tja sök së kjïshko ga pjây ber lönng së jlökoyo. ²⁰ Eshko dbaryo ga pjây ommiydono ga tja shäng bor Data tjok, pjây lönng bor tjok, ga tja shäng bomi tjok bakoe. ²¹ Ëye bor tjlökwo kjrë, ga kole ga bor woydaga jlökoyo'li e. Bor woydagaga lönng kës'li, e woyde bor Datarë ara. Epga woydër, ga tja opping ba kong lok bakoe» le.

²² Kjlara shäng eshko ko Judas, gueniyo e Judas Iscariote llëme. Judas 'li tjlä Jesús kong ga «Tjlapga, ¿pja opping borwa kong erö ega? ¿Pja opping oba uunkong kong llëm ega?»

²³ »Ëye, tja woyde ga bor tjlökwo kole. Eni ga e woyde bor Datarë, ga tjawa jek ba shwoy, ga tjawa ber lönng ba tjok. ²⁴ Ëye,

tja woyde llëm ga bor tjlökwo kole llëme. Tjlökwo lër shäng kumi lönng'li, e laga tjarë llëm, e laga Data Sbö, bor ichaga lirë.

²⁵ »Tjlökwo ëre loror bomi kong, tja shäng bomi tjok obishko. ²⁶ Gueniyo Sbö Sëya, bomi poshdungga li iche Data Sbörë bomi kong bor ko go, ga pjây pïya jek këgong, tjlökwo loror bomi kong kës'li woyoshre bomi kong bakoe.

²⁷ »Tja toe. Gueniyo ga pjây iër ber lönng wlëpe. Pjây lönng wlëp laga li, e tja. Pjây ie nopga Sbö miydë llëm wleniyorë ber eni llëme. Pjây wosonkë llëm, llëye bangkjrëmi llëm bakoe.

²⁸ »Tja tjläno bomi kong ga «Tja toe. Ga tja tjwe iröng bomi shwoy obi» loror'li kuromi tjän. Tja to iröng Data Sbö shwoy. Eni ga tja woydëmi jlökoyo wleni ga pjây ber lönng woplú eshko, Data Sbö kësbang, tjwlö ara bor kjinmo kjïshko. ²⁹ Llëbo ëre shäryoydë llëm obishko ga lër shäng bomi kong. Eni ga shäryonoshko ga pjây mär ber lönng bor go jek këgong ba kjïshko. ³⁰ Klok ëre ichaga li* tek tjwe shäng. E kjïshko ga tja tjlä bomi kong ara obi llëme. E dbo ara, bor ichë wlo llëme. ³¹ Gueniyo Data Sbö woydër ara. E kjïshko ga e miyde nopga lönng kës lirë wlo ga tja ichara llëbo shäryër wlo'li, e shäryër eni.

»Ëësë, shji toe» le.

15

Kjillgwo sokö, ba kowo

¹ Eshko ga Jesús tjlä ba oppinggaga kong ga «Tja so kjillgwo sokö bo pjlëblë tjok wleniyo kjoyoe. Oblëyo tja dik drete. Bor Data, e so kjillgwo li daga kjoyo bakoe. ² Kjillgwo kowo llë botjyë llëm ga ze tas tas. Kowo kjong kjong botjyë ga dbo toya pjäs pjäs, kowo'li botjyë pjlú anmoyö wlo. ³ Pjây so kowo dbo tok pjir'li kjoyo, tjlökwo loror bomi kong'li kjrromi kjïshko. ⁴ Eni ga pjây ber lönng bor tjok, ga tja ber shäng bomi tjok bakoe. Kowo llë botjyë om go ga ä, jong tuktëng ba sokö go guing. Pjây so e kjoyo bakoe. Pjây ber lönng bor tjok llëm wleni ga pjây llëbo pjlú shäryë ga äe.

* 14:30 Klok ëre ichaga le'li, e Ä loklo.

⁵ »Tja so kjillgwo sokö li kjoyoe. Pjây so ba kowo li kjoyo bakoe. Ëye löng bor tjok, ga tja shäng ba tjok ga llëbo pjlú shärye ara, so kowo botjyë pjlú li kjoyoe. Gueniyo ëye löng bor tjok llëm ga llëbo pjlú shärye ga äe. ⁶ Ga ëye löng bor tjok llëm ga ber so kowo dbukko, iak beno tjeng dan dogro wlo li kjoyoe. Kowo eni li, e töy, suy wlo erä. ⁷ Gueniyo pjây ber löng bor tjok, ga pjây mär ber löng bor tjlökwö go ga llëye rokëmi woydë li rokozi, ga twër bomi kong. ⁸ Pjây ikoba ga llëbo pjlú shärye ara, so kowo botjyë pjlú li kjoyo ga miydëba e go ga pjây bor oppingga, ga bor Data iëba ber kësbang, tjwlö ara bomi kjishko.

⁹⁻¹⁰ »Pjây woydër, tja woyde Data Sbörë sorë ga eni. E kolër shäng iyado, ga tja woyde ber shäng eni iyado bakoe. Eni ga tja kolozî ber löng iyado, pjây woydër ber löng eni iyado bako wlo. ¹¹ Lër shäng bomi kong eni, pjây ber löng wopjlú, botoya dik wlo. Eni ga pjây wopjlú jlökoyö. ¹² Tjlökwö lër shäng bomi kong shäryëmi wlo li eni: Pjây ëng woydos ara kar kar, pjây woydoror sorë ga eni. ¹³ Shji bi kjlara woydë ara ga llëbo shäryëy ba kong tjwlö ara an-moyö li, shji optwë wolon ba kjishko li e. ¹⁴ Ga tja kolëmi wleni ga pjây kowër bor pjeyoga. ¹⁵ Parkagaga tjeng li, llëye shärye ba kägäyorë li, e miyde löng llëme. Gueniyo llëbo lara bor Datarë bor kong li, e loror bomi kong pjir tjan. E kjishko ga pjây kowër bor parkaga ame, pjây kowër bor pjeyoga shara.

¹⁶ »Tja kjruga pjäydë llëm, pjây kjruga tjarë. Ga pjây ioror beno to löng llëbo pjlú ber iyado li shäryë. Shäryëmi eni ga llëye rokëmi Data Sbö kong bor ko go li, e twe bomi kong. ¹⁷ Tjlökwö lër shäng bomi kong shäryëmi wlo li eni: Pjây ëng woydos ara kar kare.

Shji iywa nopga Sbö miydë llëm wleniyorë shjiktëng

¹⁸ »Nopga Sbö miydë llëm wleniyo, pjây iywa lok shjiktëng wleni ga woyoshrëmi eshko ga tja iywa lok shjiktëng bomi bäm go bakoe. ¹⁹ Pjây so epga kjoyo kjwe ga pjây woyde lok pjlú, ba pjeyoga wleni.

* **15:25** Salmo 35:19; 69:4.

Gueniyo pjây kjröror ba tjrëko dwayo kuzong ga pjây so epga kjoyo ame. Pjây iywa lok shjiktëng e kjishko. ²⁰ Tjlökwö loror bomi kong li woyoshrozîa. Tja tjlëno bomi kong ga “Parkagaga tjwlëk löng pjir wleniyo tjwlö ara, ba sogo kjinmo llëme” loror eni. Eni ga tja shduna lok kuzong ga pjây shdüya lok eni bakoe. Tjlökwö loror ba kong li kjrara lok kjwe ga tjlökwö lëmi ba kong li kjre lok eni bakoe. ²¹ Llëbo uunkong ëre shärye lok bomi kong, pjây bor nopga kjishko, bor ichaga miyde lok llëm kjishko bakoe.

²² »Tja kjwe shrono tjlëno ba kong llëm ga llëbo owa shäryara lok li ber pjang ba go llëme. Gueniyo epga iak beno shdungko tjan, bor tjlökwö kura lok li kjrara lok llëm kjishko. ²³ Ëye, tja iywa shjiktëng ga bor Data, e iywa shjiktëng bakoe. ²⁴ Llëbo iydëba llëm wleniyo shäryoror ba kong ara. Eni llëm kjwe ga llëbo owa shäryara lok li ber pjang ba go llëme. Gueniyo llëbo shäryoror li ina lok wëë ëmdë ga tja, bor Data, tjawa iywa lok shjiktëng. ²⁵ Ëre shäryë jüni, kjok llgwekklo baïya tak pjang li ber jlökoyö wlo. Tjlëno beno eni: “Tja goshko llëye owa wlëna lok llëm ëmdë ga tja iywa lok shjiktëng.”*

²⁶ »Rokër Data Sbö kong ga ba Sëya, bomi poshdungga li iche tjwe ber bomi tjok. Ga ichara shronoshko ga pjây kjimte, tjlökwö bek li pïya bomi kong bakoe. Ga tjlë bomi kong bor kjishko ara. ²⁷ Ga pjây löng bor tjok tek dämärshko dwayo kuzong ga pjây tjlë bor kjishko eni bakoe.

16

¹ »Lër shäng bomi kong eni, pjây mär ber löng bor go wlo, tja rayëmi llëm wlo. ² Pjây ichëba opzrëk jek judioga syö uyo roshko ame. Ga dbar tjwe kwara ga pjây zröya nopgarëshko ga wotjlik lok ga llëbo shärye löng Sbö kong pjlúe le. ³ Shärye lok eni, tja, Data Sbö, tjawa miyde lok llëm kjishko. ⁴ Lër shäng bomi kong eni, äär ba dbaryoshko ga tjlökwö ëre woyoshrëmi eshko wlo.

Pak shärye Sbö Sëyarë bi kong

»Tjłkwo  re  loror bomi kong tek d m rshko ll m, eshko ga tja sh ng bomi tjok obi kj shko. ⁵ Gueniyo eerishko ga tja to bor ichaga s k  lishko. Eni  md  ga   Pja to kjone?   l mi bor kong ll me. ⁶ Ll bo l r sh ng  i kuromi kj shko ga pj y beno l ng woyd  ara. ⁷ Gueniyo l r bomi kong jl koyo ga tja brikotong  i, e ber bomi kong pj l  anmoy . Tja brik ll m kjwe ga Sb  S ya, bomi poshdungga  i tjwe ber bomi tjok ll me. Gueniyo tja brikotong pjir ga e ich r tjwe ber bomi tjok. ⁸⁻¹⁰ Ga shronoshko ga nopga Sb  miyd  ll m wleniyo, epga diktong ara  i p ya ba kong, miyde lok w l  wlo. M r l ng bor go ll m kj shko ga p ya ba kong ga wotj k b y ll bo owa  i kj shko ll me. Tja to Data Sb  s k  lishko kj shko ga p ya ba kong ga irbo bek  i miyde lok ll me. ¹¹ K ok  re ichaga  i* iak beno shdungko tj n kj shko ga nopga llgweya Sb r  sor   i miyde lok ll m bakoe.

¹² »Tja ll bo l  woyd  bomi kong ara obi, gueniyo eni tjok ga woyotj mi ga pj y   r ba dbo go ll me. ¹³ Gueniyo Sb  S ya shronoshko ga tjłkwo bek k s  i p ya bomi kong. Eshko ga tjłkwo  e bomi kong ba woshko ll m, tjłkwo kura  i layde bomi kong er e. Ga ll ye wen wlo  i le bomi kong, went  ll m obishko. ¹⁴ Tjłkwo botoya  i le bomi kong, miyd mi wlo. Eni ga tja ie ber k sbang, tjwł  ara. ¹⁵ Data Sb  ll bo tjeng k s  i, e botoya. Tjłkwo botoya  i le Sb  S yar  bomi kong, miyd mi wlo  loror bomi kong e kj shko.

¹⁶ »Wop   ga tja  mi sh ng bomi tjok ame. Gueniyo wop   obi ga tja  mi sh ng bomi tjok jek obi  le.

Jes s oppinggaga woydono ara pjir ga ber l ng wopj l  shara

¹⁷ Kuya ba oppinggagar  lok ga tj l  lok  ng kong ga     Wop   ga tja  mi sh ng bomi tjok ame. Gueniyo wop   obi ga tja  mi sh ng bomi tjok jek obi   e sh ng  i ll  layde?   Tja to Data Sb  s k  lishko   e sh ng  i ll  layde?   e lok eni. ¹⁸ Ga  jakroke lok  ng kong jek obi ga     Wop     e sh ng  i ll  layde? Ll  layde miyd y l ng ll me   e lok  ng kong eni.

* **16:11** K ok  re ichaga  e  i, e   loklo.

¹⁹ Ll ye  jakroke woyde ba kong  i miydara Jes sd  pjire. E kj shko ga tj l  ba kong lok ga       Wop   ga tja  mi sh ng bomi tjok ame. Gueniyo wop   obi ga tja  mi sh ng bomi tjok jek obi   e sh ng  i ll  layde?   l mi l ng  ng kong eni. ²⁰ L r bomi kong jl koyo ga nopga Sb  miyd  ll m wleniyo l ng wopj l  wopro ga pj y l ng woyd , slar ara eshko. Gueniyo e irgo ga pj y ber l ng eni ame, pj y kjlopsw  ber l ng wopj l  shara.

²¹ »W l  wloshko buk döröshko ga shaya swlor , dbaryo   tong kj shko. Gueniyo wloshko tjeng irgo ga bang ara  i woyo ba kong ame, wopj l  ba chida tjeng  i kj shko. ²² Eni wleni ga eeri ga pj y l ng woyd  ara. Gueniyo e irgo ga pj y  n jek obishko ga pj y ber l ng wopj l . Eshko ga wopj l   i d ga  r  bomi shjiryo ll me. ²³ Eshko dbaryo ga ll ye  jakrok mi bor kong wlo drete. L r bomi kong jl koyo ga ll ye rok mi bor Data kong bor ko go  i, e t e bomi kong. ²⁴ Ll bo rokomir  Sb  kong bor ko  i go ll m obi. Gueniyo eeri ga ll bo rokoz  ba kong, ga kjr mi, ga pj y ber l ng wopj l  jl koyo.

²⁵ »Tja tj l  sh ng bomi kong ll bo jy g lo go, gueniyo llono ga tja tj l  bomi kong eni ame. Eshko ga bor Data   yw r bomi kong w l e. ²⁶ Eshko dbaryo ga ll bo rok mi ba kong om go bor ko go. Tjara ll bo rok  ba kong bomi kj shko guing ame. ²⁷ Tja woyd mi, ga miyd mi ga tja ter shrono Sb  shwoy dwayo. E kj shko ga pj y woyde Data Sb r  om go. ²⁸ Tja ter shrono   ok  re  jing go ba shwoy dwayo, ga tja to   ok  re  jing go dwayo jem ba shwoy ir ng obi  le.

²⁹ Kuya ba oppinggagar  lok ga tj l  lok ba kong ga   Eeri ga pja tj l  sh ng borwa kong w l . Pja tj l  sh ng ll bo jy g lo go ll me. ³⁰  re go ga miyd rwa ga ll bo tjeng k s  i miyd p sh ng pjir, ll bo  jakrok ba bop kong guing ll me. E kj shko ga miyd rwa ga pja ter shrono Sb  shwoy dwayo  le.

³¹ Kuya ga tj l  ba kong lok ga     Bor tjłkwo kjr mi tj nde? ³² Dbar tjwe kjwara ga pj y shd r ber l ng llaw pogo, pj y kjlara kjlara ber l ng bomi ushko om go. Eshko ga tja ray mi ber s k tjoksa. Gueniyo eshko

ga tja sök tjoksa llëm, bor Data sök bor tjok kjishko. Ga dbar tjwe lër li, e shrono tjän. ³³ Lër shäng bomi kong eni, pjây ber lëng wlep bor kjishko. Pjây lëng kjok ëre kjing go obishko ga llëbo wen tjwe bomi kong owa ara. Gueniyo nopga Sbö miydë llëm wleniyo li dbo zanor pjir tjän. E kjishko ga pjây dbokjrozong» le.

17

Jesús syöshtono Sbö kong ba kjishko om go

¹ E irgo ga kjok dogo iya Jesúsdë drëng, ga syöshtono Sbö kong. Tjlë ga «Data, dbar li öötonge. Bop Wa ëre ios ber kësbang, tjwlö ara, pja iër ber kësbang, tjwlö ara bako wlo. ² Tja kong dbo tworop kësbang, nopga lëng kës li ber tjeng bor wloshko wlo, tjrëko nopga tworop beno bor kong kës li iër ber lëng së iyado bop tjok wlo. ³ Sbö kjlaraso li pja, ga tja Jesucristo, tja ichaga pjarë. Nopga li ber lëng së iyado bop tjok wlo ga woyde ga shji miyde lok guing. ⁴ Pak tworop bor kong shäryër wlo li shäryoror pjire. Eni ga pja ioror beno kësbang, tjwlö ara kjok ëre kjing go. ⁵ Kjok ëre wentë llëm obishko ga tja kësbang, tjwlö ara bop bokso. Eeri ga Data, tja ios ber kësbang, tjwlö ara eni obi.

Jesús syöshtono Sbö kong ba oppinggaga kjishko

⁶ »Nopga kjok ëre so kjrrop, tworop bor kong. Ga pja ë loror ba kong lok. Epga bopoya twopdë bor kong, ga bop tjlokwo kolara lok pjluë. ⁷ Miydara lok ga llëbo tjeng kës tworop bor kong li, e twaga pjarë. ⁸ Tjlokwo lorop bor kong li, e loror ba kong lok pjir, ga kjrara lok. Miydara lok pjluë ga tja ter shrono bop shwoy dwayo. Tja ichaga pjarë li, e jlöë miydara lok bakoe. ⁹ Tja syöshtë nopga tworop bor kong li kjishko, epga bopoya kjishko. Gueniyo tja syöshtë nopga pja miydë llëm wleniyo kjishko llëme. ¹⁰ Nopga botoya lëng kës li, e bopoya. Nopga bopoya lëng kës li, e botoya bakoe. Ba kjishko ga tja beno kësbang, tjwlö ara.

¹¹ »Data, pja eröe. Tja shäng kjok ëre kjing go wlo ame. Tja to bop shwoy. Nopga tworop bor kong bop dbo go lira ber lëng kjok ëre kjing go. Eni ga epga dos yötso bop

dbo go, ber lëng kjlaraso wleni wlo, shji kjlaraso sorë ga eni. ¹² Tja shäng ba tjok lok obishko ga epga wlikoror, doror dbo tworop bor kong li go. Eni ga jeno kjlara döe. Weno shäng jer wlo li e. Shäryono eni, tjlokwo tak pjang bop tjlokwo go ba kjishko li ber jlökoyo wlo.

¹³ »Eni tjok ga tja to bop shwoy iröng obi. Gueniyo tja shäng kjok ëre kjing go obishko ga llëbo ëre lër shäng bop kong eni, epga ber lëng wopjluë jlökoyo, botoya dik wlo. ¹⁴ Bop tjlokwo loror ba kong lok. Epga, e nopga pja miydë llëm wleniyo dik llëme. Tja eni llëm bakoe. E kjishko ga bor nopga iya nopga pja miydë llëm wleniyorë lok shjiktëng.

¹⁵ »Rokër bop kong ga bor nopga kjep kjok ëre kjing go dwayo llëme. Woydër ga wlikëp, llëbo owa shärye Äre ba kong llëm wlo. ¹⁶ Epga, e nopga pja miydë llëm wleniyo dik llëme. Tja eni llëm bakoe. ¹⁷ Bop tjlokwo, e beke. Eni ga bor nopga ios ber tjeng dboy bop kong, jëk ber lëng pjlo bek bop tjlokwo bek li go wlo. ¹⁸ Epga ichër jek kjok ëre kjing go, tja ichorop ter shrono shäng kjok ëre kjing go sorë ga eni. ¹⁹ Ba kjishko ga tja opyono beno shäng dboy bop kong jlökoyo, epga ber tjeng dboy bop kong jlökoyo tjlokwo bek li go wlo.

Jesús syöshtono Sbö kong tjlokwo kjranga lëng kës li kong

²⁰ »Tja syöshtë ba kjishko dö llëme. Llono ga tjlokwo le lok oblë kong, ga kjong kjong mär ber lëng bor go eshko. Tja syöshtë ba kjishko lok bakoe. ²¹ Data, pja shäng bor tjok, ga tja shäng bop tjok bakoe. E kjishko ga shji kjlaraso. Woydër ga epga ber lëng kjlaraso eni bakoe. Woydër ga lëng bi tjok, tja ichaga pjarë li miyde nopga pja miydë llëm wleniyorë wlo. ²² Epga ioror beno tjwlö ara, tja iorop beno tjwlö ara sorë ga eni, epga ber lëng kjlaraso wlo, shji kjlaraso sorë ga eni. ²³ Tja shäng ba tjok, ga pja shäng bor tjok. Woydër ga ber lëng kjlaraso jlökoyo, tja ichaga pjarë li miyde nopga pja miydë llëm wleniyorë wlo, bor nopga woydorop ara, tja woydorop sorë ga eni li miyde lok eni bako wlo.

²⁴ »Data, kjok ëre shäryopdë llëm obishko ga tja woydorop ara. E kjishko ga tja iorop

beno kësbang, tjwlō ara. Woydër ga nopga tworop bor kong tjeng 'li jem bor tjok, ber tjeng tja äär sōk 'lishko wlo, tja iorop beno kësbang, tjwlō ara 'li ïya 'lok wēlē wlo.

²⁵ »Data, pja pjlo beke. Pja miyde nopga kjok ëre so 'lirë 'lōng 'lēm, gueniyo tjara ommydë, ga tja ichaga pjarë 'li miyde bor nopgarë pjluë. ²⁶ Pja sorë, e 'loror ba kong, miyde 'lok wlo, ga 'lër shäng ba kong 'lok obi. Shäryër eni, epga ëng woydë ara kar kar wlo, tja woydëp sorë ga eni, tja ber shäng ba tjok 'lok wlo bakoe» le.

18

Jesús shara ba wloyogarë

¹ Jesús syōshtono pjir ga opshino jek eshko dwayo ba oppinggaga tjok, ga jek dipzono Cedrón diwa kjwo kalëkong. Eshko ga kjok dgak buk kjrina, kjor ko *olivo* 'lok ara, ga opzrëno jek 'lok eshko. ² Jesús tōn shäng enido eshko ba oppinggaga tjok. E kjishko ga kjok 'li miydara Judas, ba soynega 'lirë pjluë. ³ Eni kuzong ga Judas jek äär shäng eshko. Ëngkjwagaga, Sbō u dagaga, e jek 'lōng ba irgo, ichak syōshtaga kägäyoga, fariseogarë. Ëngkjwoklō sōya tjeng ba wloshko, iōk bakoe.

⁴ Llëye shärye ba tjok 'li miyde Jesúsde shäng. Eni ga ëng wlëno ba tjok, ga tjlë ba kong 'lok ga «¿Ë wlëmirë?»

⁵ «Jesús, Nazaret so 'li wlënwarë» le 'lok ba kong.

Eni ga tjlë ba kong 'lok ga «E tja» le. (Judas, ba soynega 'li shäng eshko ba tjok bebi.) ⁶ Lara eni 'li kuya 'lok ga opshino jek 'lok irōng sira, ga dgono jek rish rish tjeng tōshko.

⁷ Eshko ga Jesús tjlë ba kong 'lok jek obi ga «¿Ë wlëmirë?»

«Jesús, Nazaret so 'li wlënwarë» le 'lok ba kong.

⁸ Eni ga tjlë ba kong 'lok jek obi ga «E tja 'loror bomi kong tjän. Tja wlëmirë dö ga 'lamo 'lōng ëre ichozī toe» le. ⁹ Shäryono eni, tjlōkwo 'lara 'lunashko 'li ber 'lōkoyo wlo. Tjlëno ga «Nopga tworop bor kong 'li jeror kjlara llëme» lara eni.

¹⁰ Eshko ga Simón Pedro drōng shino kjwangna ba bapkwō roy dwayo, ga syōshtaga kësbangyo parkaga kwomgwo

zakza tas jer 'lon pjik buk tōshko erä. (Parkaga 'li ko Malco.)

¹¹ Eshko ga Jesús tjlë ba kong ga «Bop drōng kjwe jnes ba shtoy irōng obi. Tja ichara Data Sbörë, tja shdungoba, bokrotkëba, zrökoba wlo, ga shäryër eni kjluwe» le.

Jesús söraba Anás bokshto

¹² Eshko ga ëngkjwagaga, ba kägäyo, Sbō u dagaga, Jesús shara 'lok, ga kjrochara. ¹³ E irgo ga sōra 'lok jek Anás bokshto. Anás, e Caifás kegue. Lu eshko ga Caifás parkë sōk syōshtaga kësbangyo. ¹⁴ Kjpüshko ga tjlëno ga «Pjlú wlo ga no wolon kjlara oba uunkong äska» lara eni.

«Jesús, e ë miydër llëme» lara Pedrorë

¹⁵ E wopro ga Simón Pedro, Jesús oppingga kjlara obi, e jek 'lōng Jesús sōkoba jek shäng 'li irgo. Jesús oppingga oblë 'li miyde syōshtaga kësbangyo 'lirë kuzong ga pjöyikong jek opzrëno shäng Jesús tjok u 'li worbo go. ¹⁶ Pedrora beno sōk kjoko, u bäng zlong. Eshko ga Jesús oppingga oblë 'li opshino tek irōng, ga 'lano kjoglo parkë shäng u bäng daga 'li tjok, ga Pedro sōra jek ba tjok kjër roshko.

¹⁷ Eshko ga kjoglo 'li tjlë Pedro kong ga «¿Pja ëmdë ga domer 'li oppingga bebi llëmdo?»

«Llëme» le ba kong.

¹⁸ Eshko ga smo ara kuzong ga parkagaga, Sbō u dagaga 'lōng 'li, e iōk boktōno kjwara, ga beno 'lōng iōkkok. Pedro ëmdë ga shäng iōkkok ba tjok bakoe.

Llëbo kjakrokara Anásde Jesús kong

¹⁹ E wopro ga syōshtaga kësbangyo 'li llëbo kjakrokono Jesús kong, ba oppinggaga kjishko, llë pïyde oba kong 'li kjishko bakoe.

²⁰ Kuya ga tjlë ba kong ga «Tja tjlëno oba uunkong bokshto. Dbar kjwobi go ga oba pinor shäng judíoga syō uyo 'lok 'li roshko, 'lēm ga Sbō u zlong bäng, judíoga 'lōng kës 'li tōn 'lōng enido 'li shtoshko. Llëbo 'loror lütshko llëme. ²¹ ¿Eni ga llëbo kjakrokëp bor kong ega? Kjakrokos bor tjlōkwo kugaga kong. Llëye 'loror 'li miyde 'lok pjire» le.

²² Lara eni 'li kura Sbō u daga kjlara shäng 'lirë, ga Jesús kwomso shpokza pjök, ga tjlë

ba kong ga «¿Tjlapga syöshtaga kësbangyo kjwe dboryëp eniro?»

²³ «Llëbo loror owa kjwe ga llë los bor kong. ¿Gueniyo loror pjlú ga tja shpop ega?» le ba kong.

²⁴ E irgo ga ichara Anásdë jek jëk shäng kjro go Caifás, syöshtaga kësbangyo li shwoy.

«Jesús, e ë miydër llëme» lara Pedrorë jek obi

²⁵ E wopro ga Simón Pedro shäng iökkok kjoko, ga löng li tjlä ba kong ga «¿Pja ëmdë ga domer li oppingga bebi llëmdo?»

«Llëme» le ba kong.

²⁶ Syöshtaga kësbangyo parkaga kjlara shäng eshko, e domer kwomgwo zara Pedrorë li pjeyo. E tjlä Pedro kong ga «¿Pja ñor shäng kjok dgak buk, kjor ko olivo lok ara lishko ba tjok bebi llëmdo?»

²⁷ «Llëme» le ba kong. Jekdo eshko ga kjörkö kjlunoe.

Jesús söraba Pilato bokshto

²⁸ Kjok shröngto ga Jesús söraba to Caifás shwoy dwayo, jek öötong löng kjok eshko so ichaga ko Pilato, e ushko, gueniyo judío tjlapgaga lira opzrëno jek lok u li roshko llëme. (Dbar shrëkklo llë döröshko ga judíoga sgara löng opkjë löng dboshko. Opzrëno lok nopga judío llëm wleniyo u roshko wleni ga Israel tjëyoga döktong tek Egipto kjokyo dwayo dbaryo li shrëya ga äe le. Opzrëno jek lok u li roshko llëm e kjishko.) ²⁹ Eni kuzong ga Pilato opshino tek kjoko, ga tjlä ba kong lok ga «¿Domer kjwe rotëmi llë kjishko?»

³⁰ «Llëbo owa shäryara llëm kjwe ga sörorwa tek bop kong llëme» le ba kong.

³¹ Eni ga Pilato tjlä ba kong lok ga «Eni ga sözi, ilgwezï pjäydë om go bomi kjok ilgwekklo li go» le.

Kuya lok ga tjlä ba kong ga «Gueniyo no zrörwa tjararë om go ga äe. No zrökko laga li pja eröe» le. ³² Shäryono eni, tjläkwo lara Jesúsdë, e wolon sorë li ber jlökoyo wlo.

³³ Eshko ga Pilato jek opzrëno ba u roshko iröng obi, ga Jesús rokara tek ba shwoy, ga tjlä ba kong ga «¿Judío pjluoyo li pjare?»

³⁴ «¿E kjakrokëp shäng, tja ë miydëp woydë kjishkore, de laga oblërë bop kong?» le ba kong.

³⁵ Kuya ga tjlä ba kong ga «¿Tja judío lëpdo? Pja söga, twaga bor kong li, e bop pjeyoga om go, syöshtaga kägäyoga bakoe. ¿Pja llëye owa shäryono?»

³⁶ «Tja ber pjlu kjok ëre kjing go wlo llëme. Eni kjwe ga bor nopga ëngkjwë judíoga tjok, tja wlike lok wlo. Gueniyo bor pjlu shtoyo li kjokyo oblë» le ba kong.

³⁷ Kuya ga tjlä ba kong ga «¿Enira pja pjlu?»

«Tja pjlu laga pjarë, ga lorop beke. Tja weno to ter shäng kjok ëre kjing go, tjläkwo bek li laga. Eëye tjläkwo bek li kuk woydë ga tja kuya» le.

³⁸ Kuya ga tjlä ba kong ga «¿Tjläkwo bek li llë?» le. Lara eni pjir ga opshino jek lan judío tjlapgaga tjok obi. Tjlä ga «Domer ëre bor kong ga llëye owa shäryara ber shdungko wlo drete. ³⁹ Äär lu pjlobi go ga Israel tjëyoga döktong tek Egipto kjokyo dwayo dbaryo shrëkkloshko ga nopga bängzak tjeng no shdüzlong uyo roshko li, enido ga rayër kjlara. ¿Eni ga woydëmi ga judío pjluoyo lëmi li dötë bomi kongde?»

⁴⁰ «Llëme. ¡Barrabás, e döpdë dey!» le ba kong. Barrabás, e dënashko ga ëngkjwono Roma sogga tjok.

19

Jesús ichara Pilatorë zrökoba pjang kjlös go wlo

¹ Eni ga Jesús twara Pilatorë ba ëngkjwagaga kong, shpoya lok no shpokklo go wlo. ² Eshko ga shkë sho ywara lok kjrina, beno pjlu dlu ioklo wleni, ga iara lok ba dlu kjing go, ga kong shwong wlëna lok kara pjluPGA shwong wleniyo ko dingding shwëshwë, ga pjuna lok ba do go. ³ E irgo ga jek lok ba zlong bäng, ga tjlä ba kong ga «¡Judío pjluoyo, pja pjlu, pja tjwlo arae!» le lok eni, ga shpokza lok pjök pjök ba kwomsoshko erä.

⁴ Eshko ga Pilato opshino tek kjoko iröng obi, ga tjlä löng li kong ga «Domer tek sör shäng ëre izña. Woydër ga miydëmi ga bor

kong ga llëye owa shäryara ber shdungko wlo drete» le. ⁵ Jesús opshino tek shäng ba bokshto pñlu ðlu ioklo ywak shkô sho go 'li jong ba ðlu kjing go, doyak shäng pñlupga shwong wleniyo 'li go bakoe. Eshko ga Pilato tjlë löng 'li kong ga «Domer shäng ëre ïzïa» le.

⁶ Ìya syôshtaga kägäyoga, Sbô u dagagarë ga tjlë lok dbo go ga «¡Zrôs pjang kjlös go! ¡Zrôs pjang kjlös go!» le lok eni.

Kuya Pilatorë ga tjlë ba kong lok ga «Sözï, ga zrözï pjäydë. Bor kong ga llëye wlënor ber shdungko wlo drete» le.

⁷ Kuya judío tñlapgaga löng lirë ga tjlë ba kong ga «Domer kjwe tjlëno ga “Tja Sbô Wa” lara eni. E kjishko ga borwa kjok llgwekklo tak pjang 'li tjlë ga e zrökko» le.

⁸ Kuya ga bangkjrara ara jek këgong.* ⁹ Eni ga jek opzrëno ba u roshko iröng obi, ga tjlë Jesús kong ga «¿Pja kjone so?» le, gueniyo dboryara llëme. ¹⁰ Eni kuzong ga tjlë ba kong obi ga «¿Tja dboryëp woydë llëmde? Pja shäng bor wloshko. Pja därde, de pja zrökoba pjang kjlös gore, e laga tjarë. ¿E miydëp llëmdo?»

¹¹ «Dbo twara Sbörë bop kong llëm kjwe ga tja shäng bop wloshko llëme. E kjishko ga bor twagaga bop kong löng kjwe, e llëbo owa shäryono kësbang, bop kjinmo» le ba kong.

¹² Eshko jek lëkong ga Pilato beno shäng llëbo shäryë ara, Jesús döya wlo le. Gueniyo ga judío tñlapgaga öö le lok jek tjë jïkong, tjlë ga «Ë pogo opyë sök pñlu ga e pñlu kësbangyo sök Roma kjokyo 'li wloyo. Eni ga domer kjwe rayëp jek to wleni ga pja ba wloyo bakoe» le.

¹³ Kuya Pilatorë ga sirkeno sök no llgwezlong sökklo jong 'li kjing go, ga nopga ichara Jesús shik eshko. Shto eshko 'li kowëba Töshko Shto Shäryak Buk Akkwo Go, arameo tjlökwo go kowëba Gabatá. ¹⁴ Eshko ga öötong ðlo ðluw, ga Israel tjëyoga döktong tek Egipto kjokyo dwayo dbaryo shrëkklo 'li bong. Eshko dbaryo ga judíoga poshäryë, ba dbar 'li shrëya lok wlo. Ga Pilato tjlë judío tñlapgaga kong ga «Bomi pñluyo shäng kjwe ïzïa» le.

¹⁵ Kuya lok ga tjlë ba kong dbo go ga «¡Ichos jüy dwayo! ¡Ichos jüy dwayo! ¡Zrôs pjang kjlös go!» le.

Eshko ga Pilato tjlë ba kong lok ga «¿Woydëmi ga bomi pñluyo kjwe zrör pjang kjlös gore?»

«Tjawa pñluyo sök kjlaraso, pñlu kësbangyo sök Roma kjokyo 'li e» le.

¹⁶ Era eni ga Jesús twara Pilatorë ba ëngkjwagaga kong, löya lok pjang kjlös go wlo, ga söra lok to ey dwayo.

Jesús zröraba pjang kjlös go

¹⁷ Ga Jesús jek shäng ba tjok, ba kjlös 'li söya pjang om go, ga öötong löng kjokyo ko No Kâ Dboglo ðlupyo, arameo tjlökwo go ko Gólgota. ¹⁸ Eshko ga löra lok pjang kjlös go. Nopga löra lok kjlös go do pjök obi bakoe. Kjlara pjang or këlë, kjlara pjang or mlë, kjlösyo dboy dboy.

¹⁹ Pilato kjibokwo tono kjwara, ga iara lok Jesús lök pjangshko 'li kopshko, e zröya lok llë kjïy miydëba wlo. Kjibokwo tak pjang 'li tjlë ga «Domer ëre ko Jesús, Nazaret so. E judío pñluyo.» ²⁰ Ga jyäglö tak pjang kjibokwo go 'li, e tak pjang arameo tjlökwo go, latín tjlökwo go, Grecia so tjlökwo go bakoe. Ga kjibokwo 'li lara judíoga ararë, kjok eshko 'li buk Jerusalén kjokyo soshko kjishko. ²¹ Eni ga judío syôshtaga kägäyoga tjlë lok Pilato kong ga «Tëy kjweni llëme. Tos “Domer ëre tjlë ga ‘Judío pñluyo 'li tja’ le.” Tos eni dey» le.

²² Kuya ga tjlë ba kong lok ga «Llëbo toror pjang pjir tjän. Ber pjang eni» le.

²³ Jesús löra ëngkjwagagarë lok pjirshko ga ba shwong töna, ga pñlorgara ktringgwo pkëng (4) kjlara ï ïe. Ba shwong ro lëkong 'li, e shäryak shwong karaso, sera ter jong llöm lëkong dwayo äär jong dre lëkong. ²⁴ E kjishko ga tjlë lok ëng kong ga «Dwlëy llëme. Shwong kjwe ber ë kong ïy wlo ga jyä shiy dey» le, ga shäryara lok eni. Shäryono eni, Sbô tjlökwo tak pjang 'li ber jlökoyo wlo. Tjlëno beno eni:

«Bor shwong shdöra lok ëng kong,
ga jyä shira lok, shwong 'li ber ë kong
ÿya wlo.»†

* 19:8 Eshko ga Pilato wotjlik ga Jesús, e Sbô Wa jlökoyo kjwe le. Bangkjrara ara e kjishko. † 19:24 Salmo 22:18.

²⁵ Jesús kjlös jong lishko ga ba mekë shäng soshko, ba mewa shäng eshko bakoe. Cleofas boy ko María, María Magdala so, e löng eshko ba tjok'lok bakoe. ²⁶ Ga ba mekë ïya shäng ba oppingga woyde ara ba kjlara wleni li[‡] zlong bäng, ga tjlä ba mekë kong ga «Walë, bop wa shäng kjwey» le ba kong, ²⁷ ga tjlä ba oppingga li kong ga «Bop mekë shäng kjwey» le. Eni ga eshko jek lëkong ga Jesús mekë wlokrara, ga söra beno sök ba ushko.

Jesús wolono pjang kjlös go

²⁸ E irgo ga miyde Jesúsde ga ba pak li shäryara pjire. Eni ga Sbö tjlokwo tak pjang li ber jlökoyo wlo ga tjlä ga «Tja wodogroe» le. ²⁹ Eshko ga di bapkwö jong kwara, roshko kjillgwo bo dyo shpoä. Ga llëbo lluklluk di shak ara wleniyo kjrara no shäng eshko lirë kwara, pöra kjillgwo bo dyo shpoä li go, kjrochara pjang kjor dbo go, ga poyona jem, shuya Jesúsde wlo lara. ³⁰ Shura sira, ga tjlä ga «Llëbo uunkong li shäryono pjire» le. E irgo ga kä kujono, ga wolonoe.

³¹ Eshko ga poshäryozlong dbaryo li ey, ga woshtozlong dbaryo tjwlo ara wleniyo li bong. E kjishko ga woyde judío tjlapgagarë ga shinmo doyo ber lok kjlös go äär jong bong jä llëme. E kjishko ga rokara lok Pilato kong ga nopga iche ba kworbo tok, wolon maling wlo. E irgo ga woyde lok ga ba doyo löya ter ba kjlös go dwayo jekdo. ³² Eni ga engkwagaga jek lok domer löra pjang bäm go Jesús zlong li kworbo tok. E irgo ga ba kjarayo li kworbo tora bakoe. ³³ Gueniyo jek äär Jesús pjang lishko ga ïya lok ga wolono pjang tjän, ga kworbo tora llëme.

³⁴ Eshko ga engkwaga kjlara, Jesús shorkekza lö kowo go ba pjloksoshko. Wop eni llëm ga srëng tek tur jong di tjok. ³⁵ Tjlokwo ëre taga li tja, ga llëbo tër shäng ëre, e ïnor om go. Miydër ga tja tjlä beke. Ga llëbo ïnor li totë shäng bomi kong, jlöe lëmi wlo. ³⁶ Shäryono eni, Sbö tjlokwo tak pjang li ber jlökoyo wlo. Tjlëno beno eni: «Ba dbuglo tar kjlara llëme.» ³⁷ Sbö tjlokwo tak pjang

kjrina obi. Tjlëno beno eni: «Shorkera pjus li ïnaba lok.»*

Jesús doyo jnena José

³⁸ Domer shäng kjlara ko José, e Arimatea so. E oppino ara Jesús tjok, gueniyo shäryara lütshko, judío tjlapgaga bangkrara ara kjishko. Ga Jesús wolono irgo ga ba doyo rokara Pilato kong, ga «Jölö» le ba kong.

Eni ga José öör ba dök, ga söra to ey dwayo.

³⁹ Domer jek shäng ba tjok kjlara obi ko Nicodemo. Pjlara ga öör lan Jesús tjok shkë. Jek shäng José tjokshko ga dwlo poshtikklo shtiya lok shinmo doyo go an maling llëm wleniyo söra jek ba tjok kkring pjök kwing dunggwo kjwo sak kjäk kjingsho shkëng (75) dik.[†] ⁴⁰ E irgo ga José, Nicodemo, Jesús doyo söra lok, dwlo poshtikklo li shtira shwong go, ga doyo li popgara e go, judioga sgara shinmo doyo jnek sorë ga eni. ⁴¹ Jesús zröraba pjang kjlös go lishko ga kjok dgak buk kjrina soshko, roshko sak buk kjrina, shinmo doyo iaydëba eshko llëm obi. ⁴² Ga judioga poshäryozlong dbaryo li ey kuzong ga doyo li iara beno buk sak li roshko, buk soy kjishko.

20

Sak beno buk rorë

¹ Öötong sondë kjok shränto ga María Magdala so jek öötong shäng sak lishko, ga ïna ga ak iak beno jong ba bängzakklo li, e kjak beno jong ba sor go. ² Eni ga jek zron jong Simón Pedro sök oppingga woyde Jesúsde ara ba kjlara wleni li* tjok lishko, ga tjlä ba kong lok ga «Tjlapga doyo li söra to sakshko dwayo! ;Öötong iaraba kjone li miydëy llëme!» le.

³ Kuya lok ga opshino jek lok jongya sakshko. ⁴ Pjöyikong li jek zron jong eng tjok, gueniyo kjlara zrono Pedro kjinmo, ga öötong shäng bäm go sakshko. ⁵ Eshko ga roina doktëng shäng töshko. Ga ïna ga ba popgoklo beno tjeng erä, gueniyo opzrëno

[‡] 19:26 Ba oppingga woyde ara ba kjlara wleni le li, e Juan layde. § 19:36 Éxodo 12.46; Números 9.12; Salmo 34.20.

* 19:37 Zacarías 12.10. † 19:39 Dunggwo kjwo sak kjäk kjingsho shkëng (75), e kwing libra sak kjäk kjingsho shkëng (75) dik. * 20:2 Ba oppingga woyde ara ba kjlara wleni le li, e Juan layde.

jek ba roy llëme. ⁶ E irgo ga Simón Pedro öötong shäng eshko, ga opzrëno jek ba roy. Ba popgoklo 'li ña tjeng eshko. ⁷ Ba kä potaywoklo ña shpuk, iak beno buk dboshko. ⁸ Eshko ga oppingga shrono shäng bäm go 'li opzrëno jek ba roy bakoe. Ña pjir, ga woshrono jlõe 'le. ⁹ Gueniyo eshko ga Sbö tjlökwö tak pjang 'li tjlë ga Jesús woshre iröng obi kjluwe 'le 'li llë loklo miydayde lok llëm obi.

Jesús weno María Magdala so kong

¹⁰ E irgo ga to jek lok ba ushko iröng obi. ¹¹ Gueniyo María Magdala so lira beno shäng sak 'li zlong bäng kjoko, slar ëë, ga sak 'li roña doktëng shäng töshko. ¹² Eshko ga ña ga Sbö parkagaga kjok dogo so löng do pjök, doyono lok shwong ko pjublún go, sirkeno löng Jesús doyo iak beno buk lishko, kjlara sök kä lëkong, kjlara sök dre lëkong.

¹³ Eshko ga tjlë lok ba kong ga «Walë, ¿pja slar ega?»

«¡Bor Tjlapga doyo 'li sörabael! ¡Öötong iaraba buk kjone miydër llëmel!» 'le ba kong. ¹⁴ Lara eni pjir ga bojongö kalëkong, ga ña ga Jesús bë shäng, gueniyo e Jesús miydara llëme.

¹⁵ Eshko ga Jesús tjlë ba kong ga «Walë, ¿pja slar ega? ¿Ë wlëpdë?» 'le.

Woyotjliya beno shäng wotjlik ga kjok eshko daga 'li shängdo 'le. Eni ga tjlë ba kong ga «Tjlapga, shinmo doyo 'li söga pjarë wleni ga iorop beno buk kjone los bor kong, tja to kjrë wlo» 'le.

¹⁶ Eshko ga tjlë ba kong ga «María» 'le.

Kuya ga bojongö iröng, tjlëno ba kong arameo tjlökwö go, tjlë ga «¡Rabuni!» 'le. (Rabuni, e no pingga loklo.)

¹⁷ Kuya ga tjlë ba kong ga «Tja rayozong. Tja äätë iröng Data Sbö shwoy llëm obi. Gueniyo pja nom bor pjeyoga shwoy. Pja tjlë ba kong ga tja jek jongya iröng bor Data shwoy, e bomi Data bakoe. E bor Sbö, e bomi Sbö bakoe lëp ba kong eni» 'le.

¹⁸ Kuya ga jek ba oppinggaga löng lishko, ga tjlë ba kong ga «¡Tjlapga ñnor!» 'le, ga llëye lara ba kong 'li lara ba kong lok pjire.

Jesús weno ba oppinggaga doglo sak kjwara (10) 'li kong

¹⁹ Öötong sondë kjok sëng ga ba oppinggaga töno löng ëng tjok. Eshko ga judío tjlapgaga bangkjre lok ara kjishko ga u bäng bäng 'li bängzara lok jong tuk tjän. Eni ga Jesús weno shäng ba tjrëko, ga tjlë ba kong lok ga «Miga. Pjây ber löng wlëpe» 'le. ²⁰ Lara eni ga ba orkwo bäng, ba pjlokso bäng, e pina ba kong lok. Ga ña lok ga beno löng wopjlú, woowa llëme. ²¹ E irgo ga Jesús tjlë ba kong lok obi ga «Pjây ber löng wlëpe. Tja ichara Data Sbörë sorë ga pjây ichër eni bakoe» 'le. ²² Eshko ga pjlok bakwara ba kopshko, tjlë ga «Pjây go Sbö Sëya tjwe ber bomi tjok. ²³ Ë pogo, owa pjang ba go 'li lömi ba kong ga löya Sbörë ba kong eni bakoe. Gueniyo owa pjang ba go 'li lömi ba kong llëm ga löya Sbörë ba kong llëm bako, beno löng ba owa 'li tjok ñyado» 'le.

Jesús weno Tomás kong

²⁴ Jesús oppinggaga doglo sak kjwara kjingsho pjök (12) kjlara ko Tomás, e kowëba Kjlo bakoe. Jesús weno shäng ba oppinggaga 'li kongshko ga Tomás shäng eshko llëme. ²⁵ E kjishko ga e irgo ga ba pjeyoga tjlë ba kong ga «¡Tjlapga ñnorwa!» 'le ba kong.

Kuya ga tjlë ba kong lok ga «Löra ba orkwo bäng 'li ñn woydë, ga bor sakkwo zrër woydë ba roshko. Bor orkwo zrër woydë ba pjlokso bäng roshko bakoe. Eni llëm ga jlõe lër llëme» 'le.

²⁶ Öötong sondë kjwara obi ga Jesús oppinggaga 'li töno uunkong löng u 'li roshko jek obi. Eshko dbaryo ga Tomás sök eshko bakoe. Eshko ga u bäng bäng jong tuke. Eni ga Jesús weno shäng ba tjrëko obi, ga tjlë ba kong lok ga «Miga. Pjây ber löng wlëpe» 'le. ²⁷ E irgo ga tjlë Tomás kong ga «Bor orkwo ëre ñzong. Bop sakkwo kjwe zrës jushko. Bop orkwo kjwe kjëmö, zrës bor pjlokso bäng ëre roshko. Tja woshrono iröng obire, de llëm, e woyotjlip ame. E jlõe lozong» 'le.

²⁸ Eshko ga Tomás tjlë ba kong ga «Pja bor Tjlapga, bor Sbö bakoe» 'le.

²⁹ Kuya ga tjlë ba kong ga «Tja woshrono iröng obi jlõe lëp, tja ñnop kjishko. Ëye, llëye ña llëm ëmdë ga jlõe 'le ga ber wopjlú» 'le.

³⁰ Llëbo ñydëba llëm wleniyo shäryara Jesúsde ba oppinggaga bokshto ara obi,

gueniyo tak pjang kjibokwo ëre go llëme.
³¹ Gueniyo ëre toror, miydëmi e go wlo ga no pjluyo ichara Sbörë 'li, e Jesús, e Sbö Wa bakoe, ga pjây mär ba go wleni ga pjây ber löng së iyado Sbö tjok.

21

Jesús weno ba oppinggaga doglo kjäk (7) kong

¹ E irgo ga Jesús weno shäng ba oppinggaga kong obi, di bäng buk kësbang, shkung, so dlung kjoyo ko Tiberias* 'li sor go. Shäryono eni. ² Eshko ga löng Simón Pedro, Tomás (e kowëba Kjölö), Natanael (e Caná so, Caná kjokyo, e Galilea kjokyo obi), Zebedeo wapga do pjök, ba oppinggaga do pjök obi. ³ Ga Simón Pedro tjlë llamo löng 'li kong ga «Tja to mã shak» 'le.

Kuya lok ga tjlë ba kong ga «Tjawa ëmdë ga jek bop tjok bebi» 'le.

Eni ga uunkong 'li opyono lok jek kjoyong roshko, gueniyo e shkëyo ga mã shano llëme.

⁴ Wëshko kjok shröngto ga iya lok ga Jesús weno shäng di bäng 'li sor go, gueniyo e ë miyde löng llëme. ⁵ Eni ga Jesús tjlë ba kong lok dbo go ga «Pjeyoga, ¿mã sharomire?»

«Llëme» 'le lok ba kong.

⁶ Kuya ga tjlë ba kong lok ga «Bomi mã shakklo kjwe dbuzi jer orkwo këlëkong, ga mã shami dani» 'le.

Kuya lok ga shäryara eni, ga ba shakklo 'li poyöya ga ä, roshko mã ara kjishko.

⁷ Eshko ga Jesús oppingga woyde ara ba kjlara wleni li† tjlë ga «Tjlapga li shängdo!» 'le. Kuya Simón Pedrorë ga ba shwong kop lëkong skwara lunashko 'li pjuna jekdo, ga optono jer dishko chuwa erä. ⁸⁻⁹ Eshko ga kjoyong 'li buk këm di rong wop tjok. Eni ga llamo löng 'li jek ba irgo kjoyong 'li go, mã shakklo roy mã tjung 'li dopshiya jek öötong löng pjöshko lëkong. Opshino lok kjoyong 'li roy dwayoshko ga iya lok ga iök jong kjirina ri ri, ga iökgwo 'li kjing go mã buk kjlara, pjlung shosho suk pjir buk kwara bakoe.

¹⁰ Eshko ga Jesús tjlë ba kong lok ga «Mã sharomi yë tek sözi kjlöbö» 'le.

¹¹ Kuya Simón Pedrorë ga opyono kjoyong 'li roy, ga mã shakklo beno pjang di roshko 'li dopshira jek öötong buk pjöshko. Roshko tjeng mã kësks doglo sak dbäw kjingsho sak shkëng kjingsho mya (153), eni ëmdë ga dwlëdong llëme.

¹² Eshko ga Jesús tjlë ba kong lok ga «Pjây tek ië» 'le.

Miyde lok pjlú ga e Tjlapga Jesús. E kjishko ga «¿Pja é?» 'le lok ba kong llëme. ¹³ E irgo ga Jesús jek ba zlong bäng, ga pjlung shosho suk pjir 'li kjirara, ga shdöra ba kong. Mã suk pjir 'li kjirara, ga shdöra eni bakoe. ¹⁴ Jesús woshwara Sbörë iröng obi irgo ga weno ba oppinggaga kong e tjok ga öötong pjloglo mya.

Jesús tjlëno Pedro kong

¹⁵ Iono lok pjir ga Jesús tjlë Simón Pedro kong ga «Simón, Juan wa, ¿tja woydaga ara li ë? ¿E pjare?»

«Ëng, Tjlapga. Miydëp ga pja woydër» 'le ba kong.

Kuya ga tjlë ba kong ga «Eni ga bor tjlökwo kjragaga dëp yötso, öng wlëp ushko so de ba dagarë sorë ga eni» 'le.

¹⁶ Eshko ga Jesús tjlë ba kong obi ga «Simón, Juan wa, ¿tja woydëp ara jlökoyore?»

«Ëng, Tjlapga. Miydëp ga pja woydër» 'le ba kong.

Kuya ga tjlë ba kong ga «Eni ga bor tjlökwo kjragaga dëp, öng wlëp ushko so de ba dagarë sorë ga eni» 'le.

¹⁷ Era eni ga Jesús tjlëno ba kong obi, öötong pjloglo mya. Tjlë ga «Simón, Juan wa, ¿tja woydëp jlökoyore?» 'le.

Kuya ga woydë ara, jakrokara ba kong pjloglo mya kjishko. Eni ga tjlë ba kong ga «Tjlapga, llëbo tjeng kës 'li miydëp shäng pjlúe. Miydëp ga pja woydër» 'le.

Kuya ga tjlë ba kong ga «Eni ga bor tjlökwo kjragaga dëp, öng wlëp ushko so de ba dagarë sorë ga eni. ¹⁸ Lër bop kong jlökoyo ga dënashko ga pja mite obishko ga pja opdoyë tjoksa, pja jek äär woydëp kjone lishko. Gueniyo llono ga pja öötong këguë ga pja orkwo ië ber lok bek, pja doyëba wlo, ga pja sökoba jek äär woydëp kjone llëm lishko»

* 21:1 Tiberias di bäng, e kowëba Galilea bakoe. † 21:7 Ba oppingga woyde ara ba kjlara wleni 'le li, e Juan layde.

le. ¹⁹ Lara eni li, e Pedro wolon sorë li loklo, ga Sbö ber kësbang, tjwlö ara e kjishko. Eshko ga Jesús tjlë ba kong ga «Tja rayëp llëme. Tja opshäryono sorë ga pja opshäryë eni bakoe» le.

²⁰ Eshko ga Pedro bojono iröng, ga ïya ga Jesús oppingga woyde Jesúsdë ara ba kjlara wleni li tek shäng ba irgo. (Dënashko ga löng iëshko ga «Tjlapga, ¿pja soynega li ë?» laga Jesús kong ba kwomsoshko li e.) ²¹ ïya Pedrorë ga tjlë Jesús kong ga «Tjlapga, ¿e ga kjwe, llëye shäryëba ba tjok?»

²² «Woydër ga kjwe ber shäng, tja tjwe iröng obi guing wleni ga wëyë, e miydaga ber tjarë. Tja rayëp llëme. Tja opshäryono sorë ga pja opshäryë eni bakoe» le. ²³ E kjishko ga roy shdöktong Jesús tjlökwö kjragaga uunkong kong ga domer lara li beno wolon llëm wlo le. Gueniyo lara Jesúsdë eni llëme. Tjlëno ga «Woydër ga kjwe ber shäng, tja tjwe iröng obi guing wleni ga wëyë, e miydaga ber tjarë» lara eni eröe.

²⁴ Ba oppingga lër shäng li, e tja. Ère ïnor om go, ga tër shäng om go bakoe. Miydëba ga tja tjlë beke.

²⁵ Llëbo shäryara Jesúsdë ara obi oblë oblëe. Toroy uunkong wleni ga kjok kjwang jikong dlino jong kjibokwo sho eröe.

Hechos de los Apóstoles

Llëbo shäryara Sbö tjlökwö roy lagaga Jesús äskarë Kjibokwö ëre sorë

Domer shäng kjlara ko Lucas. E no dwlomnega. Woyotjlikoba ga e judío llëm wleniyo. Domer shäng kjlara obi ko Teófilo. Woyotjlikoba ga e Roma so, domer tjwlo ara wleniyo bakoe.

Bäm go ga kjibokwö ko *Evangelio según Lucas* li tara Lucasdë Teófilo kong, Jesús roy li miyde pjlu wlo. Kjibokwö ërera jyä tara ba kong, llëbo weno e irgo li miyde pjlu bako wlo. Jesús to jem kjok dogo irgo ga Sbö Sëya ichara ba nopga kong, ga llëbo shäryara ara epga tjok sorë li tara ba kong. Tjlëno eni Hechos 1.8 go. Tjlë ga «Gueniyo ga Sbö Sëya tjwe bomi go kjlarashko kjlarashko, ga pjäy kong dbo twe kësrange. Kjrromi ga pjäy opshik tja ñnómi, kuromi li sorë roy lë Jerusalén kjokyo, Judea kjokyo, Samaria kjokyo, äär jong kjok kjwang jikong bakoe.»

E irgo ga Pablo öötong beno shäng Jesús tjlökwö kjranga, ga Jesús roy pjlu lara kjok shto oblë oblë sorë li tara ba kong bakoe. Eshkoshko ga Lucas jëktong shäng parkë ba tjok, tak pjang Colosenses 4.14 go, Filemón 24 go, 2 Timoteo 4.11 go sorë li eni. Eni ga llëbo shäryara Sbörë Pablo tjok li ñna om go, ga jyä tara kjibokwö ëre go.

1-2 Teófilo, kjibokwö toror bäm go li, e Jesús roy loklo. Shäng kjok ëre kjing go obishko ga llëbo shäryara, pina kës li toror beno pjang eshko. Jemdë kjok dogo llëm obishko ga jëk shäng Sbö tjlökwö roy lagaga kjrara beno tjeng ba äska li tjok. Ga kong llëbo shärye wlo li lara beno ba kong. Leshko ga kjimtara Sbö Sëyarë.

3 Zröraba irgo ga weno shäng Sbö tjlökwö roy lagaga li tjrëko obi, ga llëbo shäryara oblë oblë, miyde lok e go wlo ga shäng së obi. Dbar kop sak pkëng (40) tjrëko ga olö ga wen shäng ba tjrëko, ga ñna lok. Eshko ga Sbö ber no pjlu sorë li roy lara beno ba kong. 4-5 Pjlara ga sök ië ba tjokshko

ga tjlë ba kong ga «Pjäy go Sbö Sëya iche bor Datarë tjwe, lara jlökoyo sorë li eni. E lanyotkoror bomi kong tjän. Juan, e no wono di goshko. Gueniyo ga dbar kjwöbö obi ga pjäy go Sbö Sëya iche Sbörë tjwe ber kësrange bomi tjok. Pjäy opshik Jerusalén kjokyo dwayo llëm, e shäryono eni pjir guing» le.

Jesús to jem kjok dogo

6 Pjlara ga töno löng Jesús tjokshko ga tjlë ba kong ga «Tjlapga, ¿eni tjok ga Israel tjëyoga döb ber ichaga tjëyoga oblëre ame dbaryo li öötongde?»

7 «E miydaga pjäydë llëme. Dbar lëmi löng li, e miydaga Data Sbörë. Llono le ga eshko jä. 8 Gueniyo ga Sbö Sëya tjwe bomi go kjlarashko kjlarashko, ga pjäy kong dbo twe kësrange. Kjrromi ga pjäy opshik tja ñnómi, kuromi li sorë roy lë Jerusalén kjokyo, Judea kjokyo, Samaria kjokyo, äär jong kjok kjwang jikong bakoe» le ba kong.

9 Tjlëno eni pjir ga ñya lok ga Jesús söra Sbörë to jem kjok dogo, ga pjäng shrono kjrina eshko, jek yow e roshko jëktëng erä, ga ñna lok ame. 10 Kjok dogo ñya beno löng wopro ga domerga wen löng do pjök ba soshko, shwong ko pjlublune. 11 Ga tjlë lok ba kong ga «Galilea sopga, ¿kjok dogo ñmi löng kjër llëno? Jesús ñnómi söra to jem kjok dogo bomi tjrëko dwayo sorë ga llono ga ter tjwe iröng eni bakoe» le.

Matías kjrara lok beno shäng Judas shtoshko

12 Kjok eshko li ko Olivos dlupyo. E irgo ga Sbö tjlökwö roy lagaga Jesús äska to ter lok iröng Jerusalén kjokyo. Olivos dlupyo li ber äär Jerusalén kjokyo wlo ga wop tjok eröe. Woshtozlong dbaryo ga judioga jëk lok wop eni eröe. 13 E irgo ga ter shrono löng Jerusalén kjokyo lishko ga opzrëno jek u jong kjwara eshko li roshko, ga tjyono jem kjomo, ga beno löng eshko. Nopga löng eshko li ko eni:

Pedro;
Santiago;
Juan;
Andrés;
Felipe;
Tomás;
Bartolomé;

Mateo;
Santiago, e Alfeo wa;
Simón, e zelote;
Judas, e Santiago wa.

¹⁴ Dbar kjwobi go ga epga tön lok tjë jïkong eshko syöshtë Sbö kong Jesús lëmga tjok, ba mekë María tjok, walëga oblë tjok bakoe.

¹⁵ Eni ga dbar kjwara ga epga tönö löng kop sak dbäw kjingsho sak pjök (120). Eshko ga Pedro kojono shäng ba pjeyoga llamo löng li tjrëko, ga tjëlë ba kong ga ¹⁶⁻¹⁷ «Pjeyoga, Judas, e kjrara Jesúsde jëk shäng borwa tjok wlo, ga parkono borwa tjok bakoe. Gueniyo ga Jesús shakoba wlo ga pingga erë, ga beno Jesús roy laga ame. Dënashko ga tjëlökwo lara Sbö Sëyarë Judas kjïshko, tjëlökwo li tara Pjlu Daviddë. E kjïshko ga tjëlökwo lara li shäryono eni tjän.

¹⁸ »(lëbo owa shäryara Judasde li potjwlëkklo dburyo li go ga kjok tjwlëna kjrina. Eshko ga lono jer jong kä lëkong, bögwö dloktong, llangkogro tukdong drete. ¹⁹ Nopga löng Jerusalén kjokyo li, e miydara lok pjir, ga kjok eshko kowara lok Acéldama, lëy bi tjëlökwo go ga «Srëng kjokyo.»)

²⁰ »Dënashko ga kjibokwo ko *Salmos* li tak beno pjang eni:

»«Ba u jong lishko, e kworkwë ber buk kjok ëye llëmshko.

Ëye ber sök eshko ame.»*

»Eshko ga tak pjang eni bakoe:

»«Ba pak, e ber sogo oblë.»†

²¹ »Eni kuzong ga domer kjrërwa kjlara parkë ber shäng Judas äska. Jÿshko ga domerga löng, jëktong löng bi tjok bebi, Tjlapga Jesús shäng bi tjok lishko. ²² Jesús wara Juandë li ina lok. E irgo ga jëktong löng ba tjok, ga dbaryo öötong söra to jem kjok dogo ga ina löng obie. Woyde ga kjwepga kjwe kjlara tek ber borwa tjok. Eni ga llëbo ina, kura li roy le borwa tjok wlo» le.

²³ Eni ga kjrara lok do pjök. Kjlara ko José, kowëba Barsabás, kowëba Justo bakoe. Kjlara obi ko Matías. ²⁴ Eshko ga syöshtono lok Sbö kong, tjëlë ga «Tjlapga,

tjawa uunkong wotjlik löng borwa pjlushko sorë li, e miydëp pjire. Nopga do pjök ëre kjröröp kjone dey ga pïs borwa kong. ²⁵ E ber bop tjëlökwo roy laga Jesús äska. Pak li, e Judas i, gueniyo rayara to ba shdüzlong kjokyo lishko» le.

²⁶ Eni ga llëbo jyäglo shira lok, ga jyä lono beno Matías kong. Eshko ga Matías beno shäng Sbö tjëlökwo roy lagaga Jesús äska doglo sak kjwara kjingsho kjlara (11) li kjlarayo.

2

Jesús tjëlökwo kragaga go Sbö Sëya shrono beno kësbang ba tjok

¹ Öötong judío dbar shrëzlong dbaryo kowe lok Pentecostés* ga Jesús tjëlökwo kragaga tönö löng uunkong uyo kjwaraso. ² Jekdo eshko ga kuya lok ga llëye ter kjok dogo dwayo pjluk träk llëm, pjluk tjwe jong ri ri dbo träk llëm wleni, ga tönö beno pjang u li roshko, epga löng lishko. ³ Eni ga llëbo weno kälä iök pjë jong ri ri wleni, so kjoyorkwo kjoyo, ga beno eni kjlara kjlara kjing go. ⁴ Eshko ga uunkong go Sbö Sëya shrono beno kësbang ba tjok. Eni ga tjëlë löng kjok shto oblë oblë so tjëlökwo go, iara Sbö Sëyarë tjëlë sorë ga tjëlë löng eni.

⁵ E dbaryo ga judiöga löng Jerusalén kjokyo, Sbö poshrëk löng enido wleniyo shrono löng kjok shto oblë oblë uunkong dwayo. ⁶ Pjluk jong kës li kura lokshko ga tönö löng eshko. Eshko ga kura lok ga Jesús tjëlökwo kragaga tjëlë löng kjlara i i ba tjëlökwo baiya layde. Ga wojeno löng. ⁷ Eni ga beno löng polläk, yëy le erä. Ga tjëlë lok ëng kong ga «¿Kjwepga Galilea sopga dö llëmdo? ⁸ ¿Kuy ga tjëlë lok bi tjëlökwo bishïya kjlara i i, e sorëro? ⁹ Jÿshko shji nopga tjeng kjone pogo so: Partia so, Media so, Elam so, Mesopotamia so, Judea so, Capadocia so, Ponto so, Asia so, ¹⁰ Frigia so, Panfilia so, Egipto so, Libia so shrono löng Cirene kjokyo worbo goshko, Roma so, ¹¹ Creta so, Arabia so bakoe. Shji kjong kjong judiöga

* **1:20** Salmo 69.25. † **1:20** Salmo 109.8. * **2:1** Pentecostés, e judiöga dbar shrëkklo. E kowëba dwla bo kjrozlong dbaryo bakoe. Israel tjëyoga döktong tek Egipto kjokyo dwayo dbaryo shrëkklo pjir irgo ga äär dbargwo sak shkëng (50) go ga Pentecostés dbaryo li shrëya lok. Eshko dbaryo ga dwla bo mite kjrara li twe lok Sbö kong, ba sëngglo, tak pjang Levítico 23.15-22 go sorë li eni.

weno bukshko. Shji kjong kjong weno judío llëm, gueniyo shji kjlopswono beno Sbö tjlökwö kjruga judíoga í dik. Ga kuy'löng ga llëye shäryara Sbörë kësbang li le löng bi kong bi tjlökwö om go li go» le. ¹² Löng yëy le tjë jïkong, llëbo woyotjlïya löng miyde llëme. Ga tjlë lok ëng kong ga «¿Llëbo tjeng kës ëre llë loklo?» le lok eni.

¹³ Ga tjrëko löng kjlëbö ba läywë owa, tjlë ga «¡Kjwepga löng nelöe!» le.

Pedro tjlëno nopga ara kong

¹⁴ Eni ga Pedro kojono shäng Sbö tjlökwö roy lagaga Jesús äska llamo doglo sak kjwara kjingsho kjlara (11) li tjok, nopga li bokshto. Eshko ga tjlëno ba kong lok dbo go. Tjlë ga «Pjây judíoga, pjây löng ëreshko Jerusalén so tjë jïkong, llëye ñnómi kës ëre pjölölgwer bomi kong. Llëye lër bomi kong li kuzi yötsoe. ¹⁵ Woyotjlïmi ga domerga löng ëre löng nelöe lëmi, miga eni llëme. Eni tjok ga dlo wenzong jã. Kjok eni ga ëye shäng nelö llëme. ¹⁶ Llëye shäryë pjang ëreshko lara Sbö tjlökwö laga tek dënashko so Joeldë ba pjeyoga kong pjir tjän. Tjlëno beno eni:

¹⁷ »«Sbö tjlë ga 'Kjok pjir lëshko ga pjây go bor Sëya ichër äär ber kësbang bomi tjok.

Tjlökwö lër bomi wapga domerga, walëga kong,
ga le lok oba kong eni.

Dwlasga,
era kong llëbo botoya ichër wen ñya lok yoshko wlo.

Tjlapga domerga këkboga,
era kong yo llë botoya ichër ñya lok wlo bakoe.

¹⁸ Eshko dbaryo ga bor parkagaga domerga, walëga,
era go bor Sëya ichër äär ber kësbang ba tjok,
e irgo ga llëye lara ba kong li le lok oba kong.

¹⁹ Kjopkwo go ga
llëbo ñydëba llëm wleniyo shäryër ara kësbang eshko.

Klung kjing go ga
imi ga nopga ëng zrök ara, iök ara, yö sho ara bakoe.

E ber tja tjwe döröe loklo.

²⁰ Tjlapga tjwe dbaryo,
e tjwlö kësbang, e pjlu, owa llëme.

Tjwayde llëm obishko ga
dlo, e kjlopswë ber kjok ro yët,
mok, e kjlopswë ber srëzrën, srëng wleni.

²¹ Eshko ga ëye, tja rokara ba kjimtë ga era döktonge' le Sbörë eni."†

²² »Israel tjëyoga, llëye lër li kuziã. Jesús, Nazaret so li llëbo ñydëba llëm wleniyo shäryono oblë oblë bomi tjrëko. E miydoromi pjire. Shäryono eni, e ichaga Sbörë miydëmi e go wlo. ²³ Eni gueniyo ga e twaraba shäng bomi kongshko ga sharomi, ga löromi pjang kjlös go, zrömi wlo, ga pjây kjimtaga nopga owa wleniyorë. Tek dënashko ga e miydara, lara Sbörë eni. ²⁴ Gueniyo ga woshrara Sbörë iröng obi. Bäm go ga wolono. E irgo ga döra eshko dwayo. Wolono beno buk eshko, ber buk shinmo ñyado wlo llëme. ²⁵ Dënashko ga Pjlu David tjlëno Jesús kjishko. Tjlëno beno eni:
»«Tja Tjlapga ik enido bor bokshto.

Shäng bor zlong bäng orkwö këlëkong,
eni kuzong ga llëye bangkjrër llëme.

²⁶⁻²⁷ E kjishko ga tja wopjlú,
tja të bor kjamo go woowa llëme.

Miydër ga bor doyo woshrëp iröng obi ber shäng së.

Tjlapga, tja iëp ber buk sakshko llëme.
Tja bop parkaga iak beno shäng dboy bop kong,
ga bor doyo iëp an ber buk eshko llëm bakoe.

Pja koshër shäng wopjlú ñyado e kjishko.

²⁸ Tja woshrë iröng obi wlo ga irboyo pinop bor kong,
tja iorop beno sök bop bokshto ga tja ber wopjlú, woowa llëme."‡

²⁹ »Pjeyoga, tja tjlë bomi kong jlökoyo ga kuzi sira. Bi tjlapga tek dënashko so tjwlö ara David, e wolono, ga jnenaba buke. Ga ba sak li buk bi tjrëko obi. ³⁰ Gueniyo ga e Sbö tjlökwö laga. Miydara ga Sbö tjlëno ba kong jlökoyo li shäryë eni kjluwe. Sbö tjlëno ba kong ga "Llono ga bop tjëyo tek ber bop irgo li tjrëko pjlu wen kjlara ber no pjlujo pja dik bakoe" lara Sbörë eni.

† 2:21 Joel 2.28-32. ‡ 2:28 Salmo 16.8-11.

³¹ Eni ga p̄lu li weno ña shäng tjän wleni, ga ña ga shinmotkono, gueniyo woshrono iröng obi. E kjishko ga tjlēno ga p̄lu li, e ie Sbörē ber buk sakshko llēm, doyo ie an ber buk eshko llēm, woshre iröng obi kjluwe le.

³² P̄lu le li, e Jesús layde. Era woshrara Sbörē iröng obi, ga tjawa tjē jīkong beno löng e ñnorwa jlōe laga. ³³ E söra Sbörē to jem öötong sirkeno beno sök ba tjok ba orkwo kēlëkong, ga iara beno tjwlō kēsbange. Ga “Sbō Sēya, e twēr ber bop kong” lara Data Sbörē ba kong jlōkoyo li, e twara beno ba kong. Ga borwa go Sbō Sēya ichara ba Warē ber kēsbang borwa tjok. Llëbo tjeng kēs ñnōmi, kuromi li e. ³⁴⁻³⁵ Dēnashko ga David tjlē ga

»“Tjlapga tjlēno bor Tjlapgayo kong ga
‘Pja tek wlar ber sök bor orkwo
kēlëkong,
äär jong bop moskwoga zanor pjir gu-
ing,
eshko ga iēr ber tjeng bop wloshko,
ichēp wlo’ le Tjlapgarē”Š le Daviddē
eni, to jem kjok dogo llēm gueniyo.

³⁶ »Israel tjēyoga tjē jīkong, tjlōkwo lēr li kuzī yōtsoe. E jlōe. Jesús zrōromi pjang kjlōs go. Gueniyo ga iara Sbörē beno shäng bi Tjlapgayo. No p̄luyo iche tjwe lara li e» le.

³⁷ Kuya lok ga woydono ara, wosonkono ara erä. Ga tjlē lok Pedro kong, Sbō tjlōkwo roy lagaga Jesús äska llamo li kong ga «Pjeyoga, ¿llēye shäryērwa?» le.

³⁸ Kuya Pedrorē ga tjlē ba kong ga «Llëbo owa shäryēmi löng li, e owa jlōe lozī, ga rayozī, ga pjāy nom kjlarashko kjlarashko, pjāy wēba jer di roshko Jesucristo ko go, owa pjang bomi go li löya Sbörē ber dret wlo. Eshko ga ba Sēya twe Sbörē bomi kong jlōkoyo. ³⁹ Tjlōkwo ēre, e ber ēye rokara Sbörē ber ba nopga wlo li kong uunkong, bomi kong, bomi wapga kong, ēye löng pjola li kong bakoe» le.

⁴⁰ Pedro tjlēno ara obi, nopga li poshduna tjlōkwo oblē oblē go. Tjlē ga «Nopga löng eerishko wotjlīk owa li shdüya Sbörē. E kjishko ga pjāy wotjlīk baiya dik llēm, pjāy opkjōs nopga owa löng lishko dwayo» le.

⁴¹ Eni ga ēye ba tjlōkwo kjrono ga wara lok jer di roshko tjē jīkong. E dbaryo ga tjlōkwo kragaga beno doglo sak dbāw dbāw pjloglo mya (3,000) dik obi, ga tōno löng bām go li tjok. ⁴² Eshko jek lēkong ga beno löng tjlōkwo le Sbō tjlōkwo roy lagaga Jesús äskarē li kuk, ga tōn lok èng tjok ara iē wlo, syōshtë Sbō kong wlo bakoe.

Jesús tjlōkwo kragaga, e löng èng tjok sorē

⁴³ Sbō tjlōkwo roy lagaga Jesús äska llëbo ñydeba llēm wleniyo shäryono oblē oblē nopga li bokshto ara. E kjishko ga ña Jerusalén sopgarē ga yēy le lok tjē jīkong. ⁴⁴ Ga Jesús tjlōkwo kragaga tōn tjeng èng tjok ñyado, ga ba llëbo kēs li shdüya lok èng kong. ⁴⁵ Kjong kjong kjok tjok ga soyneya, kjong kjong llëbo oblē tjok ga soyneya, ga dburyo shdüya èng kong, kjone ñllēm ga twe lok ba kong opkjimtē wlo. ⁴⁶ Dbar kjwobi go ga tōn löng Sbō u zlong bäng. Löng ushko ga iē lok èng tjok, ga ba dli shdüya èng kong enido. Eshko ga löng wopjlú, wotöy kjlara kjlara kong. ⁴⁷ Sbō, e poshrēya lok ara. Ga nopga oblē beno wopjlú ba tjok uunkong. Dbar kjwobi go ga nopga döya Sbörē obi ber ba nopga wlo. Ga Jesús tjlōkwo kragaga tōn jek kēgong kēgong.

3

Domer sök töshko jek llēm wleniyo kojona Pedrorē kjlara Jesucristo dbo go

¹ Dbar kjwara ga syōshtozlōng dlōyo, dlo tōy wleni ga Pedro, Juan, e jem löng Sbō u zlong bäng. ² Eshko ga domer sök töshko kjlara jek llēm wleniyo, weno buk eni. Dbar kjwobi go ga sökoba tjwe Sbō u zlong bäng. U bäng jong eshko kjwara kowēba Wolēsowa, iēba sök eshko li ēye jem opzrēk eshko ga kong dbur roke wlo le. ³ Pedro, Juan, e jem opzrēk löng eshko kjwlē ga kong dbur rokara ba kong. ⁴ Ñya lok drēng ga Pedro tjlē ba kong ga «¡Tjawa ñzong!» le.

⁵ Eni ga ñya beno sök drēng, kong dbur twero le ga koshe sök. ⁶ Gueniyo Pedro tjlē ba kong ga «Tja dbur llēm, dbur sho shōyīör llēm bakoe. Gueniyo ga llëbo tjeng bor tjok li twēr bop kong. Tja kong dbo

twara Jesucristo, Nazaret so lirë. E go ga pja kojōzong, pja jëkzong» le ba kong.

⁷ Eni ga shara Pedrorë ba orkwo këlëkong go, ga kojonaë. Jekdo eshko ga ba dreglo, e dbokjronoe. ⁸ Eni ga jek zrow shäng erä, kojongö shäng ba dre li go, eni ga jëktong, opzrëno jek Sbö u zlong bäng ba tjok lok. Jëk jong, zron jong, Sbö poshrëk arae. ⁹⁻¹⁰ Domer li ikoba sök eshko u bäng jong kjwara ko Wolësowa li zlong bäng, sök dbur rokë eshko enidoe. E kjishko ga shäng jëk, Sbö poshrëk ara li iya lok ga beno löng yëy le, polläktëng erä.

Pedro tjlëno nopga ara kong obi

¹¹ Eshko ga swlo kayo poptono li, Pedro, Juan, e raye woydë ame. Ga nopga löng kjlobi beno löng yëy le erä, ga tek zron jong tjwe löng lishko, Salomón Shto buk lishko. E ber buk Sbö u jong lishko.

¹² Iya Pedrorë ga tjlë nopga löng kës li kong ga «Israel tjëyoga, ¿pjây beno löng yëy lëmi ega? ¿Tjawa ïmi löng kjër egaro? ¿Woyotjïmi ga domer kjwe iororwa jëk shäng borwa woshko lëmi? Eni llëme. ¿Shäryororwa, tjawa jëk pjlo bek kjishko lëmi? Eni llëm bakoe. ¹³ Sbö, e Abraham, Isaac, Jacob, e Sbö, bi tjlapgaga tek dënashko so Sbö bakoe. Ba parkaga Jesús, e iara beno kësbang, tjwlo ara. Gueniyo bomi kongda, e tjwlo llëme. Tworomi beno shäng no shdunga-gaga kong. Eni ga döya Pilatorë larashko ga “Woydërwa llëme” loromi. “Zrös pjang kjlös go” loromi eni. ¹⁴ No pjlo bek iak beno shäng dboy Sbö kong li, e woydoromi llëme. No rokoromi kjlara no zrök ä wleniyo, “Era dözi borwa kong dey” loromi eni. ¹⁵ Eni ga shji löng së laga li, e zröromie. Gueniyo ga woshrra Sbörë iröng obi, ga tjawa beno löng e ïnorwa jlöe laga. ¹⁶ Eni ga domer kjwe poptono shäng, e miydoromi pjluë. Tjawa mär Jesús go. E kjishko ga domer kjwe dreglo dbokjronoe. Kjwe poptara Jesúsdë, tjawa mär ba go kjishko, ga ïmi löng wëlleë.

¹⁷ »Pjeyoga, miydër ga Jesús zröromi, e ichak Sbörë miydoromi llëm kjishko, bomi tjlapgaga ommiydono llëm bakoe. ¹⁸ Dënashko ga Sbö tjlëno ba tjlökwo lagaga kong ga bi pjluo iche le li kong llëbo

owa wen ara. Llëye shäryoromi ba kong li shäryono eni e kjishko. ¹⁹ E kjishko ga llëbo owa shäryëmi löng li, e owa jlöe lozi, ga rayozï, ga pjây optwos Sbö kong dey, owa pjang bomi go li löya ber dret wlo.

²⁰ Shäryëmi eni ga pjây iche Sbörë dbokjrë, ga Jesús, e dënashko ga kjrara Sbörë ber bomi pjluo li, e iche ber shäng bomi tjok.

²¹ Eni gueniyo ga eerishko ga sök kjok dogo. Äär jong eni, llëbo uunkong, e kjlopswara Sbörë beno tjaglën guing. Tjlökwo lara ba tjlökwo lagaga tek dënashko sorë li beno eni.

²² »Dënashko ga Moisés tjlëno bi tjlapgaga kong eni. Tjlëno beno eni: “Tjlapgaga bomi Sbö, pjây kong tjlökwo laga kjre bomi tjreko kjlara, so tja kjoyoe. Llëye le bomi kong li kolozi uunkong. ²³ Ëye omkolono llëm ga kje Sbörë ber sök ba nopga tjok ame”* lara Moisésdë eni.

²⁴ »Llëye wen eerishko dbaryo li lak tek dënashko Sbö tjlökwo lagaga uunkongdë, Samuel dwayo tek lëkong. ²⁵ Eni ga llëye lara Sbörë ba tjlökwo lagaga tek dënashko so kong jlökoyo li, e beno bomi kong, tjlökwo twara bomi tjlapgaga tek dënashko so kong, beno iyado wlo li, e beno bomi kong bakoe. Dënashko ga Sbö tjlë Abraham kong ga “Tjëyo löng kjrina kjrina kjok kjwang jïkong kjimtër, bop tjëyo tek ber bop irgo kjlara li kjishko”† le. ²⁶ Eni ga ba Wa ichara Sbörëshko ga ichara bomi shwoy bäm go, pjây kjlobi li kjimte wlo, llëbo owa shäryëmi löng li rayëmi wlo» le.

4

Pedro, Juan, e söraba tjlapgaga kong

¹ Ga Pedro, Juan, e tjlë löng oba kong wopro ga syöshtagaga Sbö kong ba pjeyoga kjishko shrono löng eshko kjloböso, Sbö u daga kägäyo tjok, saduceoga kjong kjong tjok bakoe. ² Pedro, Juan, e löng oba ping ga Jesús, e wolono, ga woshrono iröng obi, ga shji ëmdë ga wolonoshko ga shji woshre eni bakoe. E kjishko ga shrono löng li iirkë ara ba kong. ³ E kjishko ga shara lok, söra to no shdüzlong uyo, ga bängzara lok eshko. Kjok sëng anmoyö kjishko ga llgweya wëshko jä le. ⁴ Gueniyo ga ba tjlökwo kugaga löng li

* **3:23** Deuteronomio 18.15, 18-19. † **3:25** Génesis 22.18; 26.4.

ara, ga ara eni, e omtjłōkwo kjronoe. E tjok ga Jesús tjłōkwo kfragaga shtēy domerga dō wleni ga öötong kop sak dbāw dbāw pjloglo shkēng (5,000) dik.

⁵ Wēshko ga tjlapgaga kēsēs li tōno lōng Jerusalén kjokyo, epga syōshtaga kägäyoga, judío tjlapgaga kjok llgwega wleniyo kägäyoga, no pingga kjok llgwekklo tara Moisésdē go li kägäyoga bakoe. ⁶ Lōng eshko li Anás, e syōshtaga kēsbangyo, Caifás, Juan, Alejandro, epga syōshtaga kēsbangyo li pjeyoga obi. ⁷ Eshko ga nopga ichara lok Pedro, Juan, e sōya tek lōng lishko dwayo. Ga shrono lōngshko ga kojonga lōng ba bokshto. Eshko ga tjlapgaga li tjlē ba kong ga «¿Domer li popotoromi sorē? ¿Pjāy kong dbo twaga ērē no poptēmi eni wlo?» le ba kong lok.

⁸ Eni ga Pedro go Sbō Sēya shrono beno kēsbang ba tjok, ga tjlē ba kong ga «Pjāy syōshtaga kägäyoga, tjlapgaga, ⁹ llēbo pjłú shāryororwa swlo sök kjlara kong, ga poptērwa sorē lēmi lōng borwa kong eni. ¹⁰ Eni ga pjāy ommydē wlo ga Israel tjēyoga uunkong ommydē wlo bako ga lērwa ga kuzīa. Domer poptono shāng pjłú ēre, e poptororwa Jesucristo, Nazaret so li dbo go. Zrōromi pjang kjłōs go kjupā li e. Zrōromi, gueniyo woshrra Sbōrē irōng obi.

¹¹ »“Akkwo woydoromi pjāy u shāryagagarē llēm li,

e iak beno buk bām go,

beno tjwlō ara, oblē kjinmo.”*

Akkwo le li, e Jesús layde. ¹² Shji dōga erē. Ēye oblē iara Sbōrē beno kjok ēre kjing go shji dōya wlo llēme. E kjīshko ga ēye oblē shji dōya wlo drete» le ba kong eni.

¹³ Īna tjlapgagarē ga Pedro, Juan, e tjlē lōng dbo go ba kong, llēye bangkjre lok llēme. Miydara lok eshko ga epga kjok miydē llēm, oppino ara llēm bakoe. E kjīshko ga kuya lok ga tjlē lok eni ga beno lōng ba woyotjłik arae. Ga miydara lok ga Jesús shāng obishko ga epga jēktong lōng dāw ba tjok. ¹⁴ Eshko ga domer poptara li kojono shāng ba tjok eshko. E kjīshko ga beno lōng kjing, llēye le lok ga äe. ¹⁵ Eni ga ichara lok eshko dwayo. Ga epga beno lōng tjoksa, ga tjłōkwo kjłopswe lok ēng tjok

kar kare. ¹⁶ Tjlē ēng kong ga «¿Domerga kjwe kong llēye shāryēy? Llēbo ĩydēba llēm wleniyo shāryara lok kēsbang jłōkoyo bi bok-shto, e miyde Jerusalén sopgarē uunkong. E jyō lēy ga äe. ¹⁷ Llēbo, e iēy ber eni. Gueniyo ga tjłōkwo le oba kong ame wlo ga kjweri kroyoywēy. Shji tjlē ba kong ga “Eeri jek lēkong ga Jesús roy lēmi ē kong ame” lēy ba kong eni» le.

¹⁸ Eni ga rokara tek irōng obi, ga tjlē ba kong lok ga «Pjāy Jesús roy lē ē kong ame, ga ēye pimi Jesús tjłōkwo go ame bakoe» le.

¹⁹ Kuya lok ga tjlē ba kong ga «Woyotjłīzī pjāydē om goshko. ¿Pjāy bangkjirako bām gore, de bangkjirako li Sbō? ¿Kjone dey ber pjłú Sbō kong? ²⁰ Llēbo ĩnorwa, kurorwa li, e lāyworwarē ĩyado, tjawa ber lōng kjing ga äe» le.

²¹ Kuya tjlapgaga lirē ga kroyoywara lok jek obi, gueniyo llēye shāryara ba tjok llēm, rayara to, shduna llēm bakoe. Shdūya lara, gueniyo Sbō poshrēkoba ara, llēbo ĩnaba to jek shāryono li kjīshko. E kjīshko ga shdūya ga bangkjre lok ara. ²² Domer poptara li, e lu pjloglo sak pkēng (40) kjingsho tjok.

Jesús tjłōkwo kfragaga syōshtono Sbō kong

²³ E irgo ga Pedro, Juan, e rayara lok toe. Eshko ga jek öötong lōng ba pjeyoga Jesús tjłōkwo kfraga tōno lōng lishko. Ga tjlapgaga li tjlēno ba kong llēro li lara lok ba kong pjire. ²⁴ Kura lok pjir ga syōshtono lok Sbō kong tjē jłikong. Tjlē ga «Tjlapga, pja borwa pjłuyo. Kjopkwo, e shāryaga pjarē. Kjok kjwang jłikong, e shāryaga pjarē. Dlung, e shāryaga pjarē. Llēbo tjeng eshko kēs li, e shāryaga pjarē bakoe. ²⁵ Bop Sēya kjīshko ga lorop borwa tjlapga tek dēnashko so David kong. Tjlēno beno eni:

»“¿Tjēyoga tjeng kjok kjwang jłikong li, e shdōktong iirkē ara egaro?

¿Wotjłik lōng ‘¿Llēye shāryēy Sbō kong owa ga äe?’ le egaro?

²⁶ Pjłupga, no kägäyoga, e ēng tōno lok bi Tjlapga wloyo, bi pjłuyo iche le li wloyo bakoe.”†

²⁷ Jyā tak beno pjang ēre, e jłōe. Kjupābāshko ga Herodes, Poncio Pilato, e tōno kjok ēreshko Jerusalén kjokyo Israel

* 4:11 Salmo 118.22. † 4:26 Salmo 2.1-2.

tjëyoga tjok, nopga judío llëm wleniyo tjok bakoe. Opyono lok Jesús, bop parkaga iak beno shäng dboy li wloyo. E kjrorop. Borwa p̄lu ichëp lorop li e. ²⁸ Tek dënashko ga llëye shärye lok ba tjok li, e miydorop, ga laga beno pjarë. Ga shäryara lok eni. ²⁹ Tjlapga, ïs ga tjawa kroyoywëba arae. Ga tjawa bop parkaga ëre kjimtos bop tjlokwo roy lë wlo, llëye bangkjrërwa llëm wlo bakoe. ³⁰ Bop dbo go ga swlopga dwlomnezong. Llëbo ïydëba llëm wleniyo shäryos ara, bop parkaga iak beno shäng dboy Jesús li ko goshko» le lok Sbö kong eni.

³¹ Syöshtono lok pjir ga töno löng lishko ga kjok eshko jek dete yo wleni. Eni ga uunkong li go Sbö Sëya shrono beno kësbang ba tjok, ga Sbö tjlokwo le lok dbo go, llëye bangkjre lok llëme.

Jesús tjlokwo kragaga ba llëbo shdöno ëng tjok

³² Eshko ga Jesús tjlokwo kragaga uunkong wotjlik jong kjrinaso. Ëye wotjlik ga «Llëbo ëre, e botoya döe» le llëm, sogo uunkong. ³³ Ga Sbö tjlokwo roy lagaga Jesús äska li, e jek löng Tjlapga Jesús woshara Sbörë iröng obi li lanyotkë dbo go oba kong. Ga uunkong li kjimte Sbörë ara. ³⁴ Llëye woydako ba kong lok eshko drete. Olö ga ëye kjok tjok, u tjok, e soyneya, dburyo söya tjwe, ³⁵ ga twe Sbö tjlokwo roy lagaga kong. Eni ga shdöya lok kjone kjone löng llëye dret wleniyo kong.

³⁶⁻³⁷ Tjrëko domer shäng kjlara ko José. E Leví tjëyo, dlung tjrëko ko Chipre li so, kowe Sbö tjlokwo roy lagaga lirë Bernabé. Bernabé, e no wojega loklo. Pjlara ga kjok baïya soynena kjrina, ga dburyo söra, twara Sbö tjlokwo roy lagaga kong.

5

Ananías, Safira

¹ Domer shäng kjlara obi ko Ananías, ba boy ko Safira. Pjlara ga epga kjok soyneno kjrina bakoe. ² Eshko ga domer li tjlä ba boy kong ga «Dbur kjrër kjrina, ga llamo sör, twër Sbö tjlokwo roy lagaga Jesús äska kong, tworor uunkong wleni» le ba kong

eni. Kuya ga «Jölä» le. E irgo ga shäryara Ananíasdë eni.

³ Tweshko ga Pedro tjlä ba kong ga «Ananías, ¿Ä iorop tjwe bop go, pja wotjlik kjok li dburyo kjrër kjrina wlo, pja jyörkë Sbö Sëya kong wlo ega? ⁴ ¿Kjok li, e bopoya llëmdo? ¿Eni kuzong ga soynenopshko ga dburyo bopoya llëmdo? ¿Pja opshäryë eni ega? Pja jyörkono nopga kong dö llëm, pja jyörkono Sbö kong bakoe» le.

⁵ Kuya ga jek rish buk töshko, ga wolonoe. Nopga omroy kuno kjlobi li beno löng dete erä. ⁶ Eni ga dwlasga löng eshko li ëng töno kjlobö, shinmo doyo li popgara shwong go, söra jek sakshko, ga jnena.

⁷ E irgo wop ara ga Ananías boy tek tjwe shäng eshko, gueniyo llëye shäryono li miyde shäng llëme. ⁸ Eshko ga Pedro tjlä ba kong ga «Los bor kong jlökoyo. ¿Bomi kjok soynenomi dburyo lara bop lanmarë li eni jlöre?»

«Ëng, tjwöl lara sorë li eni» le ba kong.

⁹ Kuya ga tjlä ba kong ga «¿Pjây opyë wotjlik kjrinaso ëng tjok eni ega? ¿Tjlapga Sëya tjlinomi eni ega? Këm kjoko ga bop lanma jnegaga löng sakshko li tek löng kjwlëe. Eni ga pja söya lok jongya sakshko, pja jneya lok eshko wlo bakoe» le.

¹⁰ Jekdo eshko ga jek rish buk töshko Pedro zlong bäng, ga wolonoe. Ga dwlasga li opzrëk tek löng kjwlë ga ïya ga Safira wolono buk, ga shira lok jek eshko dwayo, söra jek sakshko, ga jnena lok buk ba lanma zlong bäng. ¹¹ Eni ga Jesús tjlokwo kragaga uunkong beno löng dete erä. Ga nopga omroy kuno kjlobi li beno löng dete eni bakoe.

Nopga poptono ara

¹² E irgo ga llëbo ïydëba llëm wleniyo shäryara Sbö tjlokwo roy lagaga Jesús äskarë oblë oblë oba bokshto ara. Eshkoshko ga Jesús tjlokwo kragaga tön löng enido uunkong Salomón Shto buk lishko. E ber buk Sbö u jong lishko. ¹³ Jesús tjlokwo kragaga woydëba ara ëmdë ga ëye oblë opyë tön ba tjok eshko llëm, bangkjre lok ara kjishko. ¹⁴ Eni ëmdë ga nopga ara mär beno löng Tjlapga Jesús go, ga ba tjlokwo kragaga tön jek këgong këgong, domer, walë.

¹⁵ Eshko ga swlopga shikoba ba ushko dwayo, sökoba tjwe irbo bäng, ie ba bukklo kjing go, llëm ga swlo sökklo kjing go. Pedro jek e go ga ba jyäglo pjë ba go sira kjwe le lok eni. ¹⁶ Nopga löng kjok shto oblë oblë soshko, Jerusalén kjokyo sor go, e tjwe jong Jerusalén kjokyo tira llëm, ba swlopga, nopga goshko Ä sëyaga, e söya lok eshko. Ga uunkong li poptono lok pjire.

Sbö tjlökwö roy lagaga Jesús äska li shdun-aba ara

¹⁷ Eni ga ïya syöshtaga kësbangyo, saduceoga löng ba tjok lirë ga ymoyotkara ara. ¹⁸ E kjishko ga Sbö tjlökwö roy lagaga shara lok, iara lok beno löng no shdüzlong uyo roshko. ¹⁹ Gueniyo kjok shkë ga Sbö parkaga kjok dogo so shrono shäng kjlara eshko, no shdüzlong uyo li u bäng döra, ga löng eshko li shira jek ey dwayo. Ga tjlë ba kong ga ²⁰ «Pjäy nomo. Pjäy opyos löng kojong Sbö u zlong bäng. Eshko ga tjlökwö ëre, shji ie Sbörë ber löng së ïyado ba tjok li, e lëmi nopga kong pjire» le ba kong. ²¹ Eni kjok shröngto ga öötong löng Sbö u zlong bäng, ga nopga löng eshko li pina lok.

E wopro ga syöshtaga kësbangyo, ba dboryagaga, e nopga rokono tjwe lan ëng tjok wlo, nopga rokara li, e judío tjlapgaga kjok llgwega wleniyo. Eni ga Judío Kjok Llgwegaga Këskësyo ëng töno löng, ga nopga ichara to Sbö tjlökwö roy lagaga tjeng no shdüzlong uyo li kjrë le. ²² Gueniyo ga no dagaga li öötong löng no shdüzlong uyo li roshko ga ëye wlëna llëme. Ga roy söra tjwe löng iröng, ²³ tjlë kjok llgwega li kong ga «Tjawa opzrëno jek löng no shdüzlong uyo roshko, ga bängzak jong yötso, ga no dagaga obi bë löng u bäng li dë. Gueniyo u bäng li dörorwa ga këm kjër roshko ëye drete» le.

²⁴ Kuya Sbö u dagaga kägäyo, syöshtaga kägäyogarë ga wotjlik lok ga «¿Llëbo ëre, e pjir äär jong kjone?» le eni.

²⁵ Eshko ga domer shrono shäng kjlara, tjlë ga «¡Pjäy wlëp llëme! Domerga zrëromi jek löng kjër roshko kjurgue bë löng oba ping träk llëm llöm Sbö u zlong bäng» le.

²⁶ Eni ga Sbö u daga kägäyo öör ba kjrë ba parkagaga tjok. Ga söra lok tek obi,

gueniyo llëye shäryara ba tjok llëm, oba bangkjre lok ara, lökoba ak go le kjishko.

²⁷ Eni ga söra, iara lok Judío Kjok Llgwegaga Këskësyo töno löng li bokshto, ga syöshtaga kësbangyo tjlë ba kong ga ²⁸ «Tjawa tjlëno bomi kong jlökoyo ga «Pjäy Jesús roy lë ë kong ame, ga Jesús tjlökwö pimi ë kong ame bakoe» lororwa bomi kong. ¿Eni ga llëye shäryoromiro? Bomi tjlökwö loromi Jerusalén sopga löng kës li kong, ga domer wolono li wloyo tjawarë lëmi eni bakoe» le.

²⁹ Kuya Pedro, Sbö tjlökwö roy lagaga Jesús äska llamo lirë ga tjlë lok ba kong ga «Sbö tjlökwö kolorwarë dey, nopga ï llëme. ³⁰ Jesús zrëromi, löromi pjang kjlös go kjupä li, e woshrara bi tjlapgaga tek dënashko so Sbö lirë iröng obi, ³¹ ga söra, iara beno sök ba orkwo këlekong, beno tjwlo kësbang bi ichaga, bi döga, Israel tjëyoga li, llëbo owa shärye löng li, e owa jlöe le, ga raye wlo, owa pjang ba go li löya Sbörë ber dret wlo. ³² Ga tjawa beno löng e ïnorwa jlöe laga. Sbö Sëya beno shäng ba roy laga bakoe. E twara Sbörë ba kolagaga uunkong kong» le.

³³ Kuya lok ga iirkono ara, zröya lok woydë erä. ³⁴ Gueniyo fariseo sök kjlara eshko ko Gamaliel, e no pingga kjok llgwekklo tara Moisésdë li go, e bangkjreba arae. Kojono shäng eshko, ga tjlë no dagaga löng li kong ga «Domerga kjwe jek sözi kjoko sira» le, ga sörae. ³⁵ E irgo ga tjlë tjlapgaga llamo tjeng li kong ga «Israel tjëyoga, pjäy sjëke. Llëye shäryëy domerga kjwe kong li, e woyotjlily yötso guing. ³⁶ Woyotjlizi ga domer weno shäng kjlara dënashko ko Teudas. E opyono shäng tjwlo kësrange. E irgo ga domerga töno tjeng ba tjok doglo sak dbäw pjloglo pkëng (400) dik. Miga, e irgo ga zröraba, ga llamo li shdöktonge. Eshko ga llëbo li pjitonge.

³⁷ »E irgo ga öötong shji ko kjrëba dbaryoshko ga domer weno shäng kjlara obi ko Judas, e Galilea so. E irgo ga oba töno ba tjok ara bakoe. Miga, e ëmdë zröraba ga llamo li shdöktong bakoe.

³⁸ »E kjishko ga pjäy poshdun ga nopga kjwe wëyë, rayozï, shji opzrëk ba tjok llëme. Llëbo li, e sogo no wleni ga e pjir. ³⁹ Gueniyo e Sbö ï wleni ga e zangga pjäydë

llëme. Eni wleni ga pjây opzrëk woydë Sbô wloyo llëme» le.

Kuya lok ga jlôlara, ga zrôra llëme. ⁴⁰ Eni ga domerga li rokara, ga shpora ara no shpökklo go erä. E irgo ga tjlë lok ba kong ga «Pjây nomo. Pjây Jesús roylë ë kong ame, ga Jesús tjlôkwo pimi ë kong ame bakoe» le lok ba kong. E irgo ga rayara toe.

⁴¹ Eshko ga Sbô tjlôkwo roy lagaga Jesús äska opshino lok tjlapgaga li bokshto wopjlúe. Opmydë lok ga Sbô kong ga epga shdungoba Jesús kjîshko li, e tjwlô ara. Ga iara Sbörë shdungoba eni kjîshko ga beno löng wopjlúe. ⁴² Eni ga dbar kjwobi go ga oba pîya löng enido Sbô u zlong bäng, u kjwarashko kjwarashko bakoe. Jesús, e ichara Sbörë ber bi pjlyo sorë li roy pjlyú le löng oba uunkong kong eni.

6

Domerga kjararaba doglo kjäk (7), parkë wlo

¹ Eshkoshko ga Jesús tjlôkwo kjaragaga tjwe tön jong arae. Epga tjlë tjlôkwo kjing pjök, kjong kjong tjlë Grecia so tjlôkwo, kjong kjong tjlë hebreo tjlôkwo. Ga nopga tjlë Grecia so tjlôkwo li kjloshtë ara, tjlë ga «Kjwepga kjwe dli pjlorguë syäpga Grecia so kong ga twe chira anmoyô» le eni.

² Eni ga Sbô tjlôkwo roy lagaga Jesús äska doglo sak kjwara kjingsho pjök (12) li, ba pjeyoga llamo tona löng uunkong ba tjok. Ga tjlë lok ba kong ga «Tjawa Sbô tjlôkwo roy lagaga Jesús äska. Borwa pak rayërwa, tjawa ber löng dli pjlorgaga wlo ga äe. E bëy llëme. ³ E kjîshko ga pjeyoga, domerga kjrozî bi tjrëko doglo kjäk (7), miydëmi ga pjlyú wleniyo, kjok miydë ara, go Sbô Sëya jlôkoyo. E irgo ga kjrromi li ber löng pak li shäryaga. ⁴ Tjawara ber löng syôshtë, Sbô tjlôkwo roy lë oba kong» le.

⁵ Kuya lok ga «Jlô» le uunkongdë ga domerga kjarara lok eni. Kjarara li beno Esteban, domer go Sbô Sëya jlôkoyo, e mär Jesús go eröe. Llammo beno Felipe, Prócoro, Nicanor, Timón, Parmenas, Nicolás. Nicolás, e Antioquía so, gueniyo dëdashko ga kjlopswono beno shäng Sbô tjlôkwo söga judíoga tjok. ⁶ Kjarara lok irgo ga söra lok öötong löng Sbô tjlôkwo roy lagaga

Jesús äska shwoy, ga epga syôshtono Sbô kong ba kjîshko, orkwo iono lok ba dlu kjing go, pak li twe ber ba kong wlo.

⁷ Dbar kjwobi go ga Sbô tjlôkwo le lok ara, ga Jerusalén kjokyoshko ga ba kjaragaga tön jek këgong këgong. Tjlapgaga syôshtaga Sbô kong ba pjeyoga kjîshko li ëmdë ga omtjlôkwo kjrono ara bakoe.

Esteban sharaba

⁸ Esteban, e kjimtara Sbörë ara beno dbo ara, ga llëbo ÿdëba llëm wleniyo shärye kësbang oblë oblë oba bokshto ara. ⁹ Gueniyo kjong kjong omwoydonno llëme. Epga opping löng judíoga syô uyo ko No Döktong Uyo. Epga Cirene so, Alejandria so, Cilicia so, Asia so bakoe. Lano Esteban tjok ara, ga ëng dboryono kar kare. ¹⁰ Gueniyo Esteban kjimte Sbô Sëyarë ara, kjok miydë ara e kjîshko. E kjîshko ga epga löng ba bokshtoshko ga dborye ga äe ¹¹ Eni ga nopga wlëna lok pjök mya, ba jyöyotkë wlo. Tjlë lok ga «Jlôkoyo ga kurorwa pjlara ga Moisés läywara owa, Sbô läywara owa bakoe» le eni.

¹² Eni ga oba shdöra jong träk llëm, iirkë ara. Löng eshko li judío tjlapgaga kjok llgwegaga wleniyo, no pinggaga kjok llgwekklo tara Moisésdë li go bakoe. Eni ga Esteban shara lok, söra jek, öötong shäng Judío Kjek Llgwegaga Këskësyö tön löng lishko. ¹³ Eshko ga nopga wlëna pjök mya, ba jyöyotkë wlo. Tjlë lok ga «Domer kjwe tjlë arae. Sbô u kjwe läywe owa träk sira llëm, kjok llgwekklo tara Moisésdë li läywe owa bakoe. ¹⁴ Tjlëno kurorwa ga Jesús, Nazaret so li Sbô u pjik ber dret, shji iara Moisésdë jëklöng sorë li, e kjlopswe bakoe» le lok eni.

¹⁵ Eshko ga tjlapgaga, llamo sirkeno löng eshko li, Esteban ÿa lok drëng ga bokkwo kälä shjiy, so Sbô parkaga kjok dogo so kjoyoe.

7

Esteban tjlëno Judío Kjek Llgwegaga Këskësyö kong

¹ Eni ga syôshtaga kësbangyo tjlë Esteban kong ga «¿Tjlôkwo lëba bop kjîshko kës li eni jlöre?»

² »Pjeyoga, tɬlapgaga, tja kuzña. Bi kjokë tek dënashko so Abraham sôk Mesopotamia kjokyo, jekdë Jarán kjokyo llëm obishko ga Sbô Kësbangyo weno shäng ba kong eshko. ³ Eshko ga tjlë ba kong ga “Bop kjok, bop tjëyoga, e rayos ber, ga pja nom jek kjokyo kjone pin bop kong lishko” le. ⁴ Eni ga Abraham opshino Caldea kjokyo dwayo, ga to beno sôk Jarán kjokyo.

»Ba data wolono irgo ga Abraham tek sôra Sbörë shrono sôk kjok ëreshko, eeri ga shji lönng jüşko. ⁵ Gueniyo sôk jüşko ga kjok baïya dret, sëna kjok sira jûni ba dre shtoyo wlo ëmdë llëme. Gueniyo ga Sbô tjlëno ba kong jlôkoyo. Tjlë ga “Kjok ëre twër ber bop kong, pja wolonoshko ga e ber bop tjëyo tek ber bop irgo li kong wlo” le. Eshko dbaryo ga Abraham wapga llëm obi. ⁶ Sbô tjlë ba kong obi ga “Bop tjëyo tek ber bop irgo li, e to lönng kjok shto oblë, ga parkë oblë kong, ga bokrotkëba, opshik ga ä äär luyo pjloglo sak dbäw pjloglo pkëng (400). ⁷ Gueniyo ba bokrotkaga li shdun tjarë. Ga bop tjëyoga tjwe iröng kjok ëreshko, ga tja poshrëya lok jüşko” le Sbörë ba kong eni.

⁸ »Sbô tjlôkwo twono Abraham kong, beno ïyado wloshko ga Abraham ichara ba doyo jyã të. E kjishko ga ba wa Isaac bukshko ga dbargwo kjwong (8) ga doyo jyã tara eni bakoe. Isaac omshäryono eni ba wa Jacob kong. Ga Jacob omshäryono eni ba wapga domerga doglo sak kjwara kjingsho pjök (12) li kong. Israel tjëyo tɬlapgaga tɬwlô ara li epga.

⁹ »Kjłara jûni ko José. Ba shjiyga uunkong ymorkono ba kjishko, ga soynena lok, sôraba to Egipto kjokyo parkaga tɬwlëk shäng wleniyo, gueniyo Sbô shäng José tjok. ¹⁰ Eshko ga song, shdungobashko ga dôra Sbörë llëbo owa li dbo dorko dwayo, ga iara beno kjok miydë ara, woyde Egipto so pɬluyorë pɬlú wlo. Ga iara pɬlurë beno sôk Egipto sopga uunkong kägäyo, ba parkagaga ichaga bakoe.

¹¹ »E irgo ga pɬli shrono ara Egipto kjokyo kjok kjwang jikong, Canaán kjokyo bakoe. Eshko ga oba woydë arae. Bi tɬlapgaga tek dënashko so lönng kjok jüşko obi ga woydë ara bako, dli llëm kjishko. ¹² Gueniyo ga kuya Jacobdë ga Egipto kjokyo dli tjok ga

bi dataga lönng li ichara to eshko dli tɬwlëk. Epga öör lönng eshko e jã. ¹³ Ga öör pɬloglo pjök goshko ga José tjlë ba kong lok ga “Tja José, bomilëng” le ba kong. E go ga miydara ba pjeyogarë. Ga pɬlu ëmdë, José, e tjëyo llërba miydara bakoe.

¹⁴ »E irgo ga ba data rokara Josërë tek ba pjeyoga uunkong tjok. Epga doglo sak kjäk kjingsho shkëng (75). ¹⁵ Eni ga Jacob to jek beno sôk Egipto kjokyo, ga wolono buk eshko. Bi dataga li wolono beno lönng eshko bakoe. ¹⁶ Gueniyo ba doyo sôraba tek Siquén kjokyo, jnenaba beno tjeng eshko, sak eshko tɬwlëna Abrahamdë dbur go, domer ko Jamor, e wapga kong.

¹⁷ »Sbô tjlôkwo lono Abraham kong jlôkoyo li dbaryo äätoshko ga Israel tjëyoga weno jong träk sira llëm Egipto kjokyo. ¹⁸ Eshko ga Egipto so pɬluyo poyono oblë, José, e ë miydara llëme. ¹⁹ Eshko jek lëkong ga bi tɬlapgaga lönng kës li jyäpgwara ara, ga bokrotkara ara bakoe. Ichara dbo go ga ba wapga chilawa weno lönng jã wleniyo li raye lok, wolon pɬir wlo.

²⁰ »Eshko dbaryo ga Moisés weno buk. Chida li wolësowa, ga dara ba data, ba mekerë buk ba ushko moglo mya. ²¹ E irgo ga rayara ba data, ba mekerë dbo goshko ga wlokrara pɬlu wa walë lirë, ga dara, kuna ba wa baïya wleni. ²² E kjishko ga Moisés, e kuno jem shäng Egipto sopga tjrëko, ga pina lok ara, kjok miydë ara Egipto so kägäyoga dik. E domer dbo ara, tjlëga dbo ara bakoe.

²³ »Moisés öötong lu pɬloglo sak pkëngshko (40) ga wotɬlino u ik ba pjeyoga Israel tjëyoga lönng lishko. ²⁴ Jek shäng u ikshko ga Egipto so wlëna shäng kjłara, Israel tjëyo shpok kjłara träk llëme. Eni ga tɬwlô shira Moisésdë, ga Egipto so li zrôrae. ²⁵ Ga wotɬlik ga “Ëre goshko ga tja woyotɬliya bor pjeyogarë ga tja iaga Sbörë beno shäng ba dök jüşko dwayo le lok” le. Gueniyo ga e woyotɬliya lok llëme.

²⁶ »Wëshko ga Israel tjëyoga wlëna lönng do pjök ëngkwë. Woydara ga ber lönng wopɬlú ëng tjok, ga tjlë ba kong ga “¿Pjây epenga dö ga pjây ëngkwë ëng tjok ega?” le ba kong.

²⁷ »Eni ga shäng ba kjłara kjwë li Moisés poskakza jek jong, ga tjlë ba kong ga “¿Pja

iaga ërë beno shäng jûshko borwa ichaga, borwa llgwega? ²⁸ ¿Tja zröp woydë, Egipto so zröröp kjupkeshko sorë ga eni lëpdo?” le. ²⁹ Kuya ga töktong, ga to jek Madián kjokyo, ga öötong beno sök eshko, no shto oblë so wleni. E irgo ga wapga do pjök.

³⁰ »Öötong lu pjloglo sak pkëng (40) obi ga dbar kjwara ga Moisés jëk shäng kjok dogro no llëmshko, Sinaí dlupyo jong soshko. Eshko ga Sbö parkaga kjok dogo so weno shäng ba kong, kji sho pjë jong ri ri roshko. ³¹ Ga Moisés sëya llëm, kji sho pjë jong ri ri li ña kjishko. Ñya woydë yôtso ga öötong jek shäng soshko ga Sbö tjlë ba kong ga ³² “Tja bop data Sbö. Tja Abraham, Isaac, Jacob, e Sbö bakoe” le. Kuya ga bangkjre ara, dete erä, ga ñya woydë ame.

³³ »Eshko ga Tjlapga tjlë ba kong ga “Bop drepkwota kjwe dözong. Klung sho shglëp shäng kjwe iak beno buk dboy bor kong. ³⁴ Bor nopga löng song Egipto kjokyo li ñgör wëïë, kur ga kjloshtë ara, ga tja ter shäng ba döga. Eni ga pja ichër to Egipto kjokyo” le ba kong.

³⁵ »Dënashko ga ba pjeyoga tjlëno Moisés kong ga “¿Pja iaga ërë beno shäng borwa ichaga, borwa llgwega?” lara lok ba kong eni. Eni ëmdë ga Sbö parkaga weno shäng ba kong kji sho pjë jong ri ri roshko li ichara Sbörë ba kong, iche ber ba pjeyoga ichaga wlo, ber ba döga wlo bakoe.

³⁶ »Eni ga bi tjlapgaga tek dënashko so shira Egipto kjokyo dwayo. Llëbo ñydëba llëm wleniyo shäryara oblë oblë Egipto kjokyo, Dlung Srëzrën buk lishko, kjok dogro no llëmshko bako, öötong lu pjloglo sak pkëng (40). ³⁷ Domer li tjlëno Israel tjëyoga kong ga “Pjây kong tjlökwo laga kjre Sbörë bomi tjrëko kjlara, so tja kjoyoe” le. ³⁸ Eni ga Israel tjëyoga löng kjok dogro no llëmshkoshko ga Moisés öör ëng töno Sbö parkaga weno shäng Sinaí dlupyo li tjok. Sbö parkaga li tjlëno ba kong, ga shji jëk sorë tjlökwoyo li lara ba kong, le bi kong wlo.

³⁹ »Gueniyo ga bi tjlapgaga tek dënashko so, Moisés woydara lok llëm, kolara lok llëm bakoe. Woydara lok ga to Egipto kjokyo

iröng obi. ⁴⁰ Tjlë lok Aarón kong ga “Tjawa kong sböpga jyäglo shäryos pjök mya, tjawa söya wlo, Moisés, bi shiga tek Egipto kjokyo dwayo, e oto miydërwa llëm kjishko” le lok eni. ⁴¹ Eni ga sögla wlënggla llgwoklë jyäglo shäryara kjlara. E irgo ga öng zröra, sho sura ba sbö li kong. Ga bë shäryara pjlara, ba sbö shäryara om go li poshrëkklo.

⁴² »E kjishko ga epga rayara Sbörë, iara beno löng dbala poshrëk shara. E kjishko ga tak beno pjang Sbö tjlökwo laga tek dënashko so li kjibokwoyo go eni:

»“Israel tjëyoga,
¿pjây öör löng kjok dogro no llëmshko lu
pjloglo sak pkëngshko (40) ga
tja kong öng zröromi, sho suromi bor
kongde? Llëme.

⁴³ Bomi sbö Moloc syö uyo li sömirë bomi tjok.

Bomi sbö Refán dbalayo jyäglo li söromi bakoe.

Llëbo jyäglo shäryoromi om go li, e poshrëmirë löng erä.

E kjishko ga pjây ichër bomi kjok jûshko dwayo

to kjok ko Babilonia pjlor kalëkong.”†

⁴⁴ »Bi tjlapgaga tek dënashko so löng kjok dogro no llëmshkoshko ga Sbö u shäryak öng kwota go li jong ba tjok ñyado. “E shäryak jyäglo jûni” lara Sbörë Moisés kong, ga shäryara lok eni. ⁴⁵ Wolono lokshko ga Sbö u li kjrara ba wapgarë beno ba kong. Ga shrono tek löng Josué tjok, ga nopga kjok jûshko so zana lokshko ga söya pjang ba tjok, tjëyoga oblë oblë kjara Sbörë kjok twe ba kong wlo lishko. Eni ga beno jong eshko äär jong Pjlu David dbaryo lishko. ⁴⁶ E ñna Sbörë, ga beno pjlu ba kong. Ga David u shäryë woydë kjwara ber jong Jacob Sbö li kong wlo le. ⁴⁷ Miga u li shäryaga beno ba wa Salomóndë.

⁴⁸ »Eni ëmdë ga miydëy pjlu ga Sbö Tjwlö Kësbangyo, e opyë sök u shäryak norë roshko llëm, lara Sbö tjlökwo laga tek dënashko so Isaíasdë sorë li eni. Tjlëno beno eni:

⁴⁹ »“Sbö tjlë ga ‘Kjok dogo, e bor pjlu sökklo wleni,

* **7:37** Deuteronomio 18.15. † **7:43** Amós 5.25-27.

ga kjok ëre kjing, e bor kjupkwo shtoyo wleni.

¿Tja kong u shäryëmi llërba bor kong ga kjwördo?

¿Bor woshtozlong shtoyo ber jong kjone?

⁵⁰ ¿Llëbo tjeng kës kjok ëre kjing go kjwe, e shäryaga tjarë bor orkwo om go go llëmdo? le Sbörë.”‡

⁵¹ »Pjây, llëye kumi woydë llëm, Sbö tjlökwö kolëmi woydë llëm bakoe. Pjây löng Sbö Sëya wloyo ñyado. Pjây wotjlík löng bomi tjlapgaga tek dënashko so ñ dik. ⁵² Sbö tjlökwö lagaga ichak ba kong kës li irpjana lok, shdüya wlo. Ëye tjlë shäng no pjlo bek tjwe li kjishko ga zröra loke. Eni ga no pjlo bek li shronoshko ga pjây opyono beno löng ba wloyo, tworomi nopga owa kong, ga zrörabae. ⁵³ Pjây kong kjok llgwekklo tara Moisésdë li, e laga Sbö parkaga kjok dogo sorë Moisés kong, le bomi kong wlo. Eni gueniyo ga e kolëmi llëme» le.

Esteban löra, zröraba ak go

⁵⁴ Kuya lok ga iirkono ara, kowo uë shmët iirdë Esteban kong.

⁵⁵ Gueniyo ga Esteban go Sbö Sëya jlökoyo. Eni kuzong ga ñya ga kjok dogo ga Sbö sök kälä lletllet, ga Jesús shäng ba zlong bäng, orkwo këlkong. ⁵⁶ ñya eni ga tjlë ga «ñzñ! ñn ga kjok dogo roshwino, ga no to ter kjok dogo dwayo li shäng Sbö zlong bäng orkwo këlkong» le.

⁵⁷ Gueniyo ga epga kwomgwo bängzargö jong tuktëng, öö le lok dbo go, ga jek rish ba kjing go tjë jikong. ⁵⁸ Eni ga shira lok kjok eshko dwayo, ga löra lok ak go, zröya lok wlo. Eshko ga dwlas shäng kjlara ko Saulo. Esteban rotagaga shwong ter lëkong li skwara lokshko ga e beno shäng shwong li dë.

⁵⁹ Löya löng ak go wopro ga Esteban syöshono Jesús kong, tjlë ga «Tjlapga Jesús, bor sëya ëre wlojkrozon» le. ⁶⁰ Eni ga kjök torgö sök, ga tjlë dbo go ga «Tjlapga, llëbo owa shärye löng ëre wëyë, kjwepga shdum e kjishko llëme» le. Lara eni pjir ga wolonoe.

8

¹⁻² Saulo omwoydono eni, Esteban, e zrökko le eni. Jesús tjlökwö kjrägaga kjong kjong, shinmo doyo iara to sakshko, ga slatong lok ara ba kjishko.

Jesús tjlökwö kjrägaga irpjana Saulorë

Eshko dbaryo jek lëkong ga Jesús tjlökwö kjrägaga löng Jerusalén kjokyo li irpjanaba, shdunaba arae. E kjishko ga töktong to lok Judea kjokyo oblë oblë, Samaria kjokyo oblë oblë bakoe. Sbö tjlökwö roy lagaga Jesús äska lira töktong llëme. Epga beno löng Jerusalén kjokyo. ³ Eshkoshko ga Saulo shäng Jesús tjlökwö kjrägaga li irpjang. Opzrëk jek u kjwara kjwara roshko, ga nopga dopshiya domer, walë, iche dbo go jongya no shdüzlong uyo roshko.

Jesús roy pjlu li öötong Samaria kjokyo

⁴ Gueniyo ga ëye töktong jek Jerusalén kjokyo dwayo ga beno löng Jesús roy pjlu le kjone pogo, jek löng kjone ga eshko.

⁵ Kjlara jüni ko Felipe. E to jek Samaria kjokyo kësbang nopga arashko ga Cristo ichara Sbörë li roy lara nopga kong, ⁶ llëbo ñydëba llëm wleniyo shäryara ba kong bakoe. E kjishko ga nopga tön jong träk llëm, ga llëye le li kuya lok yötsoe. ⁷ Eshko ga nopga goshko Ä sëyaga li poptara ara. Sëyaga li opkjë jek ba goshko dwayoshko ga sglik le erä. Nopga dre kuga llëm wleniyo, nopga jek llëm wleniyo, e poptara bakoe. ⁸ E kjishko ga kjok eshko ga nopga beno löng wopjlu anmoyö.

⁹ Gueniyo domer shäng kjlara eshko ko Simón. Dënashko ga e oppino shäng ybi, llëbo Ä sëyaga li go ara. Eni ga Samaria sopga jyäpgwara ara, opyono shäng tjwlö kësbange le eni. ¹⁰ Kuya lok yötso tjë jikong, këskes chirawa bakoe. Tjlë lok ga «Domer ëre dbo kësbang, Sbö dik» le lok eni. ¹¹ Ga epga jyäpgwara lu pjloglo ara ba Ä sëyaga li go kuzong ga ba tjlökwö kjrara lok.

¹² Gueniyo ga Sbö ber no pjluo sorë li roy pjlu, Jesucristo roy pjlu, e lara Feliperë nopga li kongshko ga e kjrara lok, ga wara jer di roshko, domer, walë. ¹³ Simón omtjlökwö kjrono, ga wara bakoe. Eni ga to opyono shäng Felipe yorkë ñyado, wojeno

‡ 7:50 Isaías 66.1-2.

to shäng llëbo ÿdëba llëm wleniyo shärye shäng kësbang oblë oblë li ik.

¹⁴ Ga Samaria sopga beno löng Jesús tjlökwo kragaga lëba li roy kuya Sbö tjlökwo roy lagaga Jesús äska löng Jerusalén kjokyo lirë ga Pedro, Juan, e ichara lok jek eshko.

¹⁵ Öötong löng eshko ga syöshtono Sbö kong, ba Sëya iche ba tjlökwo kragaga Samaria so li kong wlo le. ¹⁶ Jesús tjlökwo kragaga li waraba Tjlapga Jesús ko go tjän, gueniyo go Sbö Sëya tjwayde ba kong llëm obi. ¹⁷ Eni ga Pedro, Juan, e orkwo iono nopga li dlu kjing go, ga ba go Sbö Sëya shrono beno kësbang ba tjok eni.

¹⁸⁻¹⁹ İya Simóndë ga tjlë Pedro, Juan kong ga «Bomi dbo kësbang kjwe twozï ber bor kong, kjwe go ga tja orkwo ië ë pogo dlu kjing go, ba go Sbö Sëya tjwe ber ba tjok wlo. Pjây kong dbur twër kjwe äska» le.

²⁰ Kuya Pedrorë ga tjlë ba kong ga «Llëye tjwlëp woydë li, e twaga Sbörë eröe. E kjishko ga bop dbur, e pjir bop tjok. ²¹ İya Sbörë ga pja wotjlïk bëy llëme. E kjishko ga pja iara beno shäng parkë ba kong borwa tjok llëme. ²²⁻²³ İn ga pja ymo ara, pja shäng bop wotjlïk owa li dbo dorko obi. E kjishko ga llëbo owa shäryëp shäng ëre, e owa jlöe los, ga rayos, ga pja syöshtos Sbö kong. Eni ga owa pjang bop go li löya kjwe» le.

²⁴ Kuya ga tjlë ga «Pjây syöshtos Sbö kong bor kjishko, llëbo owa lëmi li tjwe bor kong llëm wlo» le.

²⁵ Eni ga Sbö tjlökwo roy lara lok ara kjok eshko sopga kong. E irgo ga to tek löng iröng, Jesús tjlökwo roy pjlu lara ara kjok shto oblë oblë Samaria kjokyoshko obi, ga shrono tek löng Jerusalén kjokyo iröng obi.

Etiopía so wara Feliperë kjlara

²⁶ E irgo ga Sbö parkaga kjok dogo so tjlë Felipe kong ga «Pja posharyos, pja jongya irbo jek jong Jerusalén kjokyo äär Gaza kjokyo li go» le. Irbo le li jek jong kjok dogro no llëmshko. ²⁷ Eni ga posharyono, ga toe. Jek shäng irbo ga domer wlëna jek sök kjlara Etiopía so, e tjlapga tjwlö kësbang, parkë sök dbur töngga kägäyo, ba pjlu walë

Candace kong. Domer, e tek sök Jerusalén kjokyo dwayo, brik shäng Sbö poshrëk.

²⁸ Bojono tek sök iröng ba jëkklo go, to ba kjokshko wlo le, ga jek sök kjibokwo tara Sbö tjlökwo laga tek dënashko so Isaíasdë li lë.

²⁹ Eshko ga Sbö Sëya tjlë Felipe kong ga «Pja jëkzong. Pja nom jek jëkklo kjwe zlong bäng» le. ³⁰ Eni ga Felipe jek zron jong öötong ba zlong bäng. Kuya ga sök kjibokwo tara Sbö tjlökwo laga tek dënashko so Isaíasdë li lë ga tjlë ba kong ga «¿Lëp sök kjwe llë loklo miydëpde?»

³¹ «¿Pjlölgwega ërë bor kong llëm ga miydër sorë?» le ba kong. Eni ga Felipe rokara jem sirkek sök ba tjok ba jëkklo roshko, ga jem öötong sök ba tjok. ³² Tjlökwo le sök li eni:

«E beno shäng kjing erä,

öng wlëp ushko so sökoba, zrökoba wlo wleni.

Kjamo roshwino llëm,

öng wlëp ushko so llgwoklë wleniyo shtëba löngshko wleni.

³³ Läywaraba owa, ga llgweraba bek llëme.

¿Shira kjok ëre kjing go dwayo kjishko ga ba tjëyo tek ber ba irgo li roy laga ber ërë?»*

³⁴ Eshko ga tjlapga Etiopía so tjlë Felipe kong ga «¿Los bor kong sira ga e ë layde Sbö tjlökwo laga tek dënashko so lirë, oplokdo om gore, de no oblë layde?» le.

³⁵ Eni ga domer li pina Feliperë sök, tak pjang kjibokwo le li dwayo öötong Jesús roy pjlu li go. ³⁶⁻³⁷ Eni ga jek löng irbo wenzong ga äär di bäng buk kjrina eshko ga domer li tjlë ba kong ga «Jüshko di tjok, izong. ¿Tja wëp kjweshko ga buere?» le.† ³⁸ Eni ga ba jëkklo söga ichara ba jëkklo slong. E irgo ga oplono lok pjöyïkong dishko, ga domer li wara Feliperë jer di roshko. ³⁹ Opshino tëm di roshko dwayoshko ga Felipe söra Sbö Sëyarë to, ga ina domer lirë ame, gueniyo to jek sök wopjlü ba irbo bäng go. ⁴⁰ Felipera weno shäng Azoto kjokyo, eshko ga jek shäng kjok kjrinashko kjrinashko

* **8:33** Isaías 53.7-8. † **8:36-37** Tek dënashko ga kjibokwo ëre jyä shiraba oblë oblë ara. Ga kjone kjone tjlë ga «... le. Kuya Feliperë ga tjlë ba kong ga «Pja mär Jesucristo go jlökoyo ga pja wër ga pjlu» le. Kuya ga tjlë ba kong ga «Woyotjlïn ga Jesucristo, e Sbö Wa» le.»

Jesús tjlōkwo roy pjlú lē oba kong äär jong Cesarea kjokyo.

9

Saulo kjlōpswara Jesúsdē beno ba tjlōkwo kjraga

¹ E wopro ga Saulo shäng Jesús tjlōkwo kjragaga kroyoywē ara, zrōya wlo le. E kjishko ga öör shäng syōshtaga kēsbangyo ik.

² Ga tjlē ba kong ga «Tja jek woydē Damasco kjokyo. Eshko ga nopga jek lōng Irbo Tjaglēn go li wlēnor domer, walē kjlobi li shar, ga tek sör jūshko Jerusalén kjokyo, shdūy wlo. E kjishko ga woydēr ga tja kong kjibokwo twēp kjwöbō, twēr judiōga syō uyo jong kjok eshko li kägäyoga kong, tja kjimte lok wlo» le. Eni ga kjibokwo twara ba kong, ga jek Damasco kjokyo.

³ Eni ga jek shäng ääto Damasco kjokyo ga iya ga iök shjiy ter tjwe kjok dogo dwayo, jek lletllet, ga kopjrina iök shjiy lirē beno pjang pjribrie. ⁴ Jekdo eshko ga dgono jer rish buk tōshko, ga kuya ga ēbo tjlē ga «Saulo, Saulo, ¿tja irpjam ega?»

⁵ «Tjlapga, ¿pja ē?»

«Tja Jesús. Irpjam to shäng wle, e tja.*

⁶ Pja kojōs, pja jongya opzrēk jek Damasco kjokyo. Llēye shäryēp wlo li, e lēba bop kong eshko» le ba kong.

⁷ Nopga jek lōng Saulo tjok li, ēbo tjlēno li kura lok, gueniyo ēye ina lok llēme. E kjishko ga beno lōng sēya llēme. ⁸ E irgo ga Saulo kojono tōshko li dwayo. Bokkwo roshwing ga kjok igō llēme. E kjishko ga shara lok ba orkwo go, ga söra to jek Damasco kjokyo. ⁹ Beno sök eshko dbargwo mya kjok igō llēm, iē llēm, llēye ie llēm bakoe.

¹⁰ Domer sök kjlara Damasco kjokyo ko Ananías. E Jesús tjlōkwo kjraga. Eshko ga Tjlapga Jesús weno shäng ba kong yoshko wleni, ga tjlē ba kong ga «Ananías.»

«¿Llē?, Tjlapga» le ba kong.

¹¹ Tjlē ga «Pja nom Judas ushko, e jong irbo kowēba Irbo Pjlo Bek li zlong. Domer sök eshko kjlara ko Saulo, e Tarso so. E sök syōshtë bor kong. ¹² Yoīno ga domer shrono

shäng kjlara ba shwoy ko Ananías, orkwo iē ba dlu kjing go wlo, kjok igō obi wlo» le.

¹³ Kuya ga tjlē ba kong ga «Tjlapga, nopga ara tjlēno bor kong domer lēp shäng li kjishko. Llēbo owa shäryara ara nopga kjro-rop tjeng dboy bop kong lōng Jerusalén kjokyo li kong. ¹⁴ Ga shrono shäng jūshko, ichaga syōshtaga kägäyogarē tek bop tjlōkwo kjragaga söya, shdūya wlo le eni» le ba kong.

¹⁵ Gueniyo ga Tjlapga Jesús tjlē ba kong ga «Pja nomo. Domer li, e kjroror, bor roy lē oba kong wlo. E ichēr jek nopga kjok shto oblē oblē so kong, ba pjlyoga kong, Israel tjeyoga kong bakoe. ¹⁶ To shäng song bor kjishko sorē li pin ba kong om go» le.

¹⁷ Kuya ga jek öötong shäng Saulo sök lishko, ga opzrēno jek kjēr roshko. Öötong shäng ba shwoy ga orkwo iono ba dlu kjing go, ga tjlē ba kong ga «Saulo, pja bor kjlara, Tjlapga Jesús, e weno shäng bop kong irbo, pja tek shäng lishko. Ga tja ichara bop shwoy, pja bokkwo poptēr wlo, bop go Sbō Sēya tjwe ber kēsbang bop tjok wlo bakoe» le.

¹⁸ Jekdo eshko ga Saulo bokkwo kjing go, llēbo lōno jer so mā zrērkwā kjoyo, ga bokkwo poptono beno pjlú irōng obi. E irgo ga kojono, ga wara Ananíasdē jer di roshko.

¹⁹ Eni ga iono pjir ga dbokjrōno obi.

Saulo Jesús roy lono Damasco kjokyo

E irgo ga beno sök eshko dbar kjwöböso, Jesús tjlōkwo kjragaga lōng eshko li tjok.

²⁰ Eshko ga öötong shäng judiōga syō uyo oblē oblē roshko, ga tjlē oba kong ga «Jesús, e Sbō Wa jlōe» le to shäng enido.

²¹ Nopga lōng ba kuk kēs li beno lōng yēy le erä, tjlē lok eng kong ga «Domer kjwe sök Jerusalén kjokyoshko ga to shäng Jesús tjlōkwo kjragaga irpjang. Ga shrono tek shäng ēreshko epga shak, söya jongya twe syōshtaga kägäyoga kong wlo. ¿Kjwe e llēmdo?» le lok eng kong eni.

²² Gueniyo Saulo tjlē shäng oba kongshko ga tjlē dbo ara jek kēgong kēgong anmoyō. Pīya oba kong wēlē ga bi pjlyo iche le

* **9:5** Tek dēnashko ga kjibokwo ēre jyā shiraba oblē oblē ara. Ga kjone kjone tjlē ga «“Tja Jesús. Irpjam to shäng wle, e tja. Llēbo shäryēp shäng kjwe kjang bop kong, tja kolēp llēm ga pja opsrek shäng om goshko” le. Ga bangkjrra Saulorē ara ga tjlē ba kong ga “¿Llēye woydēp ga shäryēr?” le. Kuya ga tjlē ba kong ga...»

Sbörë li, e Jesús jlõe. Kuya judíoga kjok eshko so lirë ga beno löng kjing erä, dborye lok sorë miyde löng llëme.

²³ Dbar kop ara ga judíoga töno löng, ga beno wotjlík kjrinaso, Saulo zröya wlo le eni. ²⁴ Ga Damasco kjokyo kjëryo shäryak ak go pjribri kjókshko ga u bäng bäng tjeng pjök mya, nopga opshik kjok eshko dwayo wlo. Eshko ga u bäng dagaga iara lok beno löng eshko shkë dba, Saulo opshik leshko ga shaya, zröya wlo le eni. Gueniyo ga miy-dara Saulorë pjire. ²⁵ E kjíshko ga kjok shkë ga lona ba oppinggarë jer kjër li poglo go pjlor kalëkong, shing kësbang roshko. Eni ga dëktong toe.

Saulo shrono shäng iröng obi Jerusalén kjokyo

²⁶ E irgo ga Saulo shrono tek shäng iröng Jerusalén kjokyo ga tön Jesús tjlökwo kjrägaga tjeng eshko li tjok lara, gueniyo bangkjrara lok ara, wotjlík lok ga «E kjlopswono beno shäng Jesús tjlökwo kjräga llëme» le. ²⁷ Gueniyo shäng eshko kjlara ko Bernabé. Ga Saulo söra jek Sbö tjlökwo roy lagaga Jesús äska löng li shwoy. Ga Saulo, e Jesús ñno irbo jek shängshko sorë li, e läywara ba kong, Jesús tjlëno ba kong li kura le eni, ga shäng Damasco kjokyo lishko ga tjlëno Jesús kjíshko ara, llëye bangkjrara llëme le Bernabéré ba kong lok eni bakoe. ²⁸ Eni ga Saulo beno sök ba tjok Jerusalén kjokyo, ga jëk shäng ba tjok, tjlëno Jesús kjíshko ara kjone pogo, llëye bangkjrara llëme. ²⁹ Tjlë ara, tjlökwo kjlopswë kar kar judíoga tjlë Grecia sopga tjlökwo wleniyo löng li tjok. Gueniyo zröya wlo le lok eni. ³⁰ Kuya Jesús tjlökwo kjrägarë ga söra jek Cesarea kjokyo, e irgo ga ichara lok jek Tarso kjokyo.

³¹ Eshko ga Jesús tjlökwo kjrägaga löng Judea kjokyo, Galilea kjokyo, Samaria kjokyo, e beno löng wopjlú, barwëba ara llëme. Ga tön jek këgong këgong, opping lok jek këgong këgong bakoe. Sbö bangkjre lok ara, ga epga kjimte Sbö Sëyarë ara bakoe.

Eneas poptara Pedrorë

³² Pjlara ga Pedro to shäng kjok shto oblë oblëshko ga jek Sbö nopga löng Lida kjokyo li ik. ³³ Eshko ga domer wlëna buk kjlara

ko Eneas, öötong lu pjloglo kjwong (8) ga dre kuga llëm, buk tëshko ba bukklo kjing go erä. ³⁴ İya Pedrorë ga tjlë ba kong ga «Eneas, pja popte Jesucristorë. Pja kojös, bop bukklo kjwe tözong» le. Jekdo eshko ga kojongö shäng erä. ³⁵ İya Lida sopga, Sarón sopgarë ga kjlopswono beno Tjlapga Jesús tjlökwo kjräga.

Dorcas woshrra Pedrorë iröng obi

³⁶⁻³⁸ Kjok buk kjrina Lida kjokyo soshko ko Jope. Eshko ga Jesús tjlökwo kjräga sök kjlara walë ko Tabita, lëy Grecia so tjlökwo go ga Dorcas. Walë li jëk to shäng llëbo shäryë oba kong pjlu iyado, oba song wleniyo kjimte ara bakoe. Pedro sök Lida kjokyoshko ga Dorcas shara swlorë, ga wolonoe. Ga shinmo doyo waraba pjir ga iaraba buk kjomo, kjër jong kjwara roshko. Kuya Jesús tjlökwo kjrägarë ga Pedro shäng soshko Lida kjokyo lëba ga domerga ichara lok do pjök ba rokë. Öötong löng ba shwoy ga tjlë ba kong ga «Pja jek borwa tjok malinge» le.

³⁹ Kuya ga to jek ba tjok. Öötong shäng eshko ga söra lok jem shinmo doyo buk lishko. Eshko ga syäpga kës li töno löng slar ëë, ga tek shrono löng Pedro zlong bäng. Dorcas sök së obishko ga shwong sera, twara ba kong lok li pina Pedro kong, İya wlo. ⁴⁰ Eshko ga löng eshko li ichara Pedrorë uunkong jek kjoko. E irgo ga kjök torgö sök, ga syöshtono Sbö kong. E irgo ga bojongö sök shinmo shwo lëkong, ga İya ga tjlë ga «Tabita, pja kojözong» le ba kong, ga buk li bokkwo roshwinoe. Pedro İya ga kojongö sök. ⁴¹ Eshko ga sök li orkwo shakza pjä, ga kojonga shäng. E irgo ga Jesús tjlökwo kjrägaga, syäpga li rokara, ga opzrëno jek löng kjër roy. Eshko ga Pedro tjlë ba kong ga «Tabita shäng së obi. İzİa» le. ⁴² Shinmo woshrra Pedrorë iröng obi roy shdëktong Jope kjokyo kjok kjwang jİkong, ga nopga ara mär beno löng Tjlapga Jesús go. ⁴³ Domer sök kjok eshko kjlara ko Simón, e llëbo shäryaga öng kwota go. Eshko ga Pedro beno sök Jope kjokyo dbar kop ara Simón ushko.

10

Pedro, Cornelio

¹ Cesarea kjokyoshko ga domer sök kjlara ko Cornelio, e ëngkjwaga kägäyo. Tjwe Italia kjokyo dwayo, parkë sök Cesarea kjokyo, ga ba ëngkjwagaga kowëba Italia sopga. ² Domer, e Sbö poshrëk shäng enido wleniyo, ba pjeyoga löng ba ushko li eni bakoe. Ga dbur twe ara judíoga song, llëye llëm wleniyo kong ba kjimtoklo, ga syöshtë Sbö kong ñyado. ³ Dbar kjwara dlo töy wleni ga ëbo ña wëlle gueniyo shji yoïno wleni. Eshko ga Sbö parkaga kjok dogo so weno shäng ba kong kjlara, ga tjlä ba kong ga «Cornelio» le.

⁴ Ñya ga beno shäng sëya llëm, ñya beno shäng drëng erä. Eshko ga tjlä ba kong ga «¿Llä?, Tjlapga.»

«Bop syökwo li kura Sbörë, ga bop dbur tworop oba song wleniyo kjimtoklo li ña. E kjishko ga Sbö beno wopjlú bop tjok. Llëye shäryorop uunkong li, e beno ba kong ba sëngglo wleni. ⁵⁻⁶ No ichos kjlara jek Jope kjokyo. Domer sök kjlara eshko ko Simón, kowëba Pedro bakoe. E sök Simón oblë, llëbo shäryaga öng kwota go wleniyo, e ushko. U li jong dlung kjako. Simón Pedro li rokos tek jushko bop shwoy» le ba kong, ⁷ ga to jek ey dwayo.

E irgo ga ba parkagaga rokara Corneliorë tek do pjök, ba ëngkjwaga kjlara tjok. Ba ëngkjwaga li Sbö bangkjre ara, ga parkë shäng Cornelio tjok ñyado. ⁸ Llëye shäryono ba tjok kës li lara ba kong pjir, ga ichara to jek Jope kjokyo.

⁹ Wëshko dlo dlw dik ga epga jek löng irbo bäng ääto Jope kjokyoshko ga Pedro jem sök ba u dbo kjing sdok li kjing go, syöshtë wlo le. ¹⁰ Eshko ga pjli ara, ië woydë, ga kong dli shäryëba u roshko wopro ga llëbo ña, gueniyo shji yoïno wleni. ¹¹ Eshko ga kjok dogo ñya jem drëng ga dëktong beno jong oojong, ga llëbo ter tjwe pjang kjok dogo dwayo so kjinyoklo kjoyo, kjarbo kjrochak kringgwo pkëng (4) beno pjang poglo kjoyo, lono ter pjang töshko. ¹² Roshko tjeng öng, äya kjloshko so, sënwa, llëbo uako wleniyo oblë oblë, llëbo uako llëm wleniyo oblë oblë bakoe. ¹³ Eni ga ëbo ybö kura pjlara, tjlä ba kong ga

«Pedro, pja kojözong. Kjwe zrös, ga uozong» le.

¹⁴ Kuya ga tjlä ga «Lläme, Tjlapga. Llëbo uako llëm wleniyo, e uotë llëme» le.

¹⁵ Eshko ga ybö li kura jek pjlara obi, tjlä ba kong ga «Lläye iara Sbörë beno pjlu ba kong wlo li, e owa lëp llëme» le.

¹⁶ Shäryono eni pjloglo mya. E irgo ga kjinyoklo kjoyo li poyono jem kjok dogo iröng obi.

¹⁷ Eshko ga Pedro beno sök wotjlik ara, woydë buke. Llëye ña, kura li llë loklo woyotjliya ara.

E wopro ga domerga ichara Corneliorë li öötong löng u li wlëk, ga kjimtaraba sira, ga wlënae. Öötong löng Simón ushko ga ¹⁸ tjläno lok dbo go, tjlä ga «Simón, ¿domer kowëba Pedro li sök jushkore?» le.

¹⁹ Eni ga Pedro shäng wotjlik llëbo ña, kura li kjiy obishko ga Sbö Sëya tjlä ba kong ga «Simón, tja kuzong. Domerga tjwe löng bop wlëk doglo mya. ²⁰ Pja kojös, pja oplös jer dew ba ik. Pja jek ba tjok, ga “Tja jek llëme” lëp llëm, epga ichaga tjarë kjishko» le.

²¹ Kuya ga jer oplono töshko, tjlä domerga shrono löng li kong ga «Wlëmi löng li tja. ¿Pjây to löng llë?»

²² «Tjawa ichaga ëngkjwaga kägäyo ko Corneliorë. Domer, e pjlo bek, Sbö poshrëk shäng enido wleniyo, roy pjlu judíoga kong, woyde lok pjlu tjë jikong. Kjupke ga Sbö parkaga kjok dogo so weno shäng ba kong kjlara, ga ichara bop wlëk, pja jek ba shwoy wlo, llëye lëp li kuya wlo» le ba kong.

²³ Kuya ga epga rokara jek kjër roshko, ga e shkëyo ga beno löng ba tjok eshko. Wëshko ga Pedro to jek ba tjok, ga Jesús tjlokwo kjragaga löng eshko Jope kjokyo li kjong kjong jek ba tjok bebi. ²⁴ Kjöshko ga jek öötong löng Cesarea kjokyo, koshe Corneliorë sök lishko. Eshko ga ba pjeyoga töna löng ba tjok, oba oblë ba miydë pjlu wleniyo mana beno löng ba tjok eshko bakoe. ²⁵ Pedro öötong shäng ba ushkoshko ga Cornelio opshik tek tjwe shäng ba wlokjre, ga kjök torgö, kujongö sök ba dre zlong, Pedro poshrëk wlo lara. ²⁶ Gueniyo Pedro tjlä ba kong ga «¡Pja kojözong! Tja no, so pja kjoyo eröe» le.

²⁷ Shäng'lan ba tjok wopro ga opzrëno jek ba tjok u roshko, ga ña ga oba tönö tjeng ara eshko. ²⁸ Eshko ga tjlë ba kong lok ga «Miydëmi pjlú ga tjawa judíoga borwa kjok llgwekklo go ga tjawa tön nopga judío llëm wleniyo tjok llëm, tjawa äär ba ushko llëm bakoe. Gueniyo ga tja pina Sbörë ga ëye iara beno pjlú ba kong wlo li, e owa lër llëme. ²⁹ E kjishko ga tja rokoromishko ga tja to tek maling bomi shwoy, llëye loror eshko llëme. Eni ga tja rokoromi llëno miydrer woydë» le.

³⁰ Kuya Corneliorë ga tjlë ba kong ga «Eeri ga öötong dbargwo pkëng (4), kjok eni ga tja sök syöshtë bor ushko,* shäryër dlo töy enido wleni. Eshko ga domer weno shäng kjlara bor bokshto, shwong kälä shjiye. ³¹ Ga tjlë bor kong ga “Bop syökwo li kura Sbörë, ga oba song wleniyo kjimtorop sorë li ña. ³² No ichos kjlara jek Joje kjokyo. Domer sök eshko kjlara ko Simón, kowëba Pedro bakoe. E sök Simón oblë, llëbo shäryaga öng kwota go wleniyo ushko. U li jong dlung kjako. Simón Pedro li rokos tek jushko bop shwoy” le.

³³ »Eni ga nopga ichoror jekdo bop wlojkrë, ga pja opshäryono pjlú, pja to tek. Eni ga tjawa löng jushko tje jikong Sbö bokso, llëye lara bop kong li lëp borwa kong, kurwa wlo» le.

³⁴ Kuya ga tjlë ba kong lok ga «Era miydrer kjwlë ga shji tjëyoga oblë oblë woyde Sbörë uunkong, shji ber tjeng dboy dboy ame. ³⁵ Eni ga nopga kjok shto oblë oblë so ë pogo ba bangkrë, llëbo pjlö bek li shäryë wleni ga wlojkrë Sbörë uunkong. ³⁶ Sbö tjlökwo ichono Israel tjëyoga kong, tjlë ga nopga uunkong pjluyo li, e Jesucristo, ga ba kjishko ga shji ber löng wlëp Sbö tjok ga pjlúe.

³⁷ »Llëye shäryono Judea kjokyo kjok kjwang jikong li, e miydrer pjire. Bäm go ga domer weno shäng kjlara Galilea kjokyo ko Juan, tjlë ga “Woyde Sbörë ga shji wëba jer di roshko” le eni. ³⁸ E irgo ga Jesús, Nazaret so li weno shäng Galilea kjokyo. Go Sbö Sëya ichara Sbörë shrono beno kësang ba

tjok, ga kong dbo twara kësange. Sbö shäng ba tjok kjishko ga to jek shäng llëbo pjlú shäryë, ga nopga tjeng Ä wloshko li poptara uunkong. ³⁹ Llëbo shäryara Jesúsdë ara Judea kjokyo, Jerusalén kjokyo bakoe. Ga tjawa beno löng e ñorwa jlöe laga.

»Llëbo shäryara kës li irgo ga löra ba pjang kjlës go, ga zrörabae. ⁴⁰ Gueniyo öötong dbargwo mya ga woshrara Sbörë iröng obi, ga pina borwa kong, ñnwa wlo. ⁴¹ Gueniyo ga pina oba uunkong kong llëm, ëye kjrara Sbörë ber e ñorwa jlöe laga li kong eröe. Woshrara Sbörë iröng obi irgo ga tjawa iono ba tjok.

⁴² »Tjawa ichara llëye ñorwa li roy lë oba kong, Jesús iara Sbörë beno nopga löng sëre, wolonore, e llgwega lë oba kong bakoe. ⁴³ Tek dënashko ga Sbö tjlökwo lagaga löng kës li tjlëno ba kjishko. Tjlë ga ëye mär ba go ga owa pjang ba go li löya Sbörë ber dret Jesús kjishko» le.

⁴⁴ Pedro shäng tjlë obishko ga nopga löng kës tjlökwo kuga li go Sbö Sëya shrono beno kësang ba tjok. ⁴⁵⁻⁴⁶ Eni ga tjlë löng kjok shto oblë oblë so tjlökwo, ga Sbö poshrëya lok ara. Kuya Jesús tjlökwo kjrägaga judíoga tek löng Pedro tjok lirë ga beno löng yëy le erä, ba Sëya twara Sbörë nopga judío llëm wleniyo kong bako kjishko.

⁴⁷ Eni ga Pedro tjlë judíoga li kong ga «Nopga kjwe go Sbö Sëya shrono ba kong, shrono bi kong dik bakoe. ¿Eni ga wëy ga ä laga erë?» le.

⁴⁸ Eni ga Jesús tjlökwo kjrägaga judío llëm wleniyo li rokara Pedrorë tek ba shwoy, we Jesucristo ko goshko wlo. Ga rokara lok Pedro kong ga ber sök ba tjok eshko dbar kjwöböso guing le.

11

Pedro lano Jesús tjlökwo kjrägaga löng Jerusalén kjokyo tjok

¹ Eshko ga nopga judío llëm wleniyo Sbö tjlökwo kjrono li roy öötong Sbö tjlökwo roy lagaga Jesús äska kong, Jesús tjlökwo kjragaga obi löng Judea kjokyo uunkong li kong bakoe. ² E irgo ga Pedro shrono shäng

* **10:30** Tek dënashko ga kjibokwo ëre jyä shiraba oblë oblë ara. Ga kjone kjone tjlë ga «Eeri ga öötong dbargwo pkëng (4), kjok eni ga tja sök syöshtë bor ushko, ga tja ië llëm Sbö kong, shäryër dlo töy enido wleni.»

iröng Jerusalén kjokyoshko ga Jesús tjlökwö kragaga judío wleniyo kjong kjong iirkë lok ara ba kong, ³ ga tjlë ba kong ga «¿Pja öör nopga judío llëm wleniyo shwoy llëno? ¿Pja iono ba tjok ega?» le.

⁴ Kuya ga llëye shäryono ba tjok tek dämärshko li lara ba kong pjire. Tjlë ba kong ga ⁵ «Tja sök Joep kjokyo obishko ga tja sök syöshtë wopro ga llëbo ñnor wëllë, gueniyo shji yöño wleni. Eshko ga kjok dogo ñn ga döktong beno jong oojong, ga llëbo ter tjwe pjang kjok dogo dwayo so kjinyoklo kjoyo, kjarbo kjrochak kring-gwo pkëng (4) beno pjang poglo kjoyo, lono ter pjang töshko, tja sök lishko. ⁶ Ga roñnor yötso, ga ñn ga roshko tjeng öng, äya kjlöshko so, sënwa, llëbo uako wleniyo oblë oblë, llëbo uako llëm wleniyo oblë oblë bakoe. ⁷ Eni ga ëbo ybö kuror pjlara, tjlë bor kong ga “Pedro, pja kojözong. Kjwe zrös, ga uozong” le.

⁸ »Kur ga tja tjlë ga “Llëme, Tjlapga. Llëbo uako llëm wleniyo, e uotë llëme” lër.

⁹ »Eshko ga ybö li kuror jek pjlara obi, tjlë bor kong ga “Llëye iara Sbörë beno pjlu ba kong wlo li, e owa lëp llëme” le.

¹⁰ »Shäryono eni pjloglo mya. E irgo ga kjinyoklo kjoyo li poyono jem kjok dogo iröng obi.

¹¹ »Jekdo eshko ga domerga shrono löng doglo mya eshko, ichara Cesarea kjokyo dwayo bor wlokrë. ¹² Eshko ga Sbö Sëya tjlë bor kong ga “Pja jek domerga shrono löng li tjok. Llëye woyotjlip guing llëme” le. Eni ga bi pjeyoga tjeng doglo tjer (6) ëre to jek bor tjok.

»Tjawa öötong löng Cesarea kjokyoshko ga domer wlënorwa sök kjlara ba ushko. ¹³ Ga domer li tjlë borwa kong ga “Sbö parkaga kjok dogo so weno shäng kjlara bor kong, ga tjlë bor kong ga ‘No ichos kjlara Joep kjokyo. Domer sök eshko kjlara ko Simón, kowëba Pedro bakoe. Rokos tek jushko bop shwoy. ¹⁴ Eshko ga tjlökwö le bomi kong, pja döya Sbörë e go wlo, bomi pjeyoga löng bomi ushko uunkong li döya wlo bakoe’ le bor kong eni” le.

¹⁵ »Tja shäng lan ba tjok lok kjwlë ga ba go Sbö Sëya shrono beno kësang ba tjok, shrono bi kong dämärshko dik bakoe.

¹⁶ Eshko ga tjlökwö lara Tjlapga Jesúsdë li woyoshrer kjwlë jä. Tjlëno ga “Juan, e no wono di goshko. Gueniyo dbar kjwöbö obi ga pjây go Sbö Sëya iche Sbörë tjwe ber kësang bomi tjok” lara eni. ¹⁷ Dämärshko ga shji mär Tjlapga Jesucristo go ëre kong ba Sëya twara Sbörë. Eshko ga twara nopga e kong eni bakoe. Eni kuzong ga eni llëme lër ga äe» le.

¹⁸ Kuya lok ga llëye lara ame. Ga Sbö poshrëra lok ara, tjlë ga «Nopga judío llëm wleniyo ëmdë ga kjimtara Sbörë. Llëbo owa shärye löng li, e owa jlöe lara, ga rayara, ga epga ber löng së ñyado Sbö tjok» le.

Jesús tjlökwö kragaga löng Antioquía kjokyo

¹⁹ Esteban zröraba irgo ga Jesús tjlökwö kragaga löng eshko, e irpjanaba bakoe. Ga epga töktong to Fenicia kjokyo, Chipre kjokyo, Antioquía kjokyo bakoe. Kjong kjong öötong löng kjok shto oblë oblëshko ga Jesús roy pjlu lara oba kong, gueniyo judioga kong eröe. ²⁰ Gueniyo Jesús tjlökwö kragaga Chipre so, Cirene so löng Jerusalén kjokyo kjong kjong lira töktong to jongya Antioquía kjokyo. Öötong löng eshko ga Tjlapga Jesús roy pjlu lara nopga judío llëm wleniyo kong bakoe. ²¹ Eshko ga ba tjlökwö lagaga li kjimtara Tjlapga Sbörë ara. Eni ga kjok eshko sopga ara, ba tjlökwö tek dënashko dwayo kole löng li, e rayara pjir, ga mär beno löng Tjlapga Jesús go shara.

²² Roy kuya tjlökwö kragaga löng Jerusalén kjokyo lirë ga Bernabé ichara lok to Antioquía kjokyo. ²³ Öötong shäng eshko ga ñya ga epga kjimte Sbörë shäng, ga beno shäng wopjlue. Eshko ga epga poshduna uunkong, tjlë ga «Pjây mär ber löng Tjlapga Jesús go eröe» le. ²⁴ Bernabé, e domer pjluë. E go Sbö Sëya jlökoyo, ga mär shäng Sbö go eröe. Eni ga nopga ara kjimtara mär Tjlapga Jesús go.

²⁵ E irgo ga Bernabé to jek shäng Tarso kjokyo, Saulo wlëk. ²⁶ Wlëdashko ga söra to Antioquía kjokyo, ga beno löng eshko lu pjlara. Eshkoshko ga Jesús tjlökwö kragaga

pina lok ara. Eshko ga Jesús tjlōkwo kjragaga kowēba Cristo nopga. Kowaraba eni bām go eshko Antioquía kjokyo.

²⁷ Eshko dbaryo ga Sbō tjlōkwo lagaga ba pjeyoga kong opshino kjlōbō to Jerusalén kjokyo dwayo jek öötong löng Antioquía kjokyo. ²⁸⁻³⁰ Kjlara ko Agabo. Eshko ga e kojono shäng, ga tjlē oba kong ga «Pjli tjwe ara kjok kjwang jikong» le. E miydara Sbō Sēya go.

Eni ga Jesús tjlōkwo kjragaga löng Antioquía kjokyo li wotjlino lok ba pjeyoga Jesús tjlōkwo kjraga löng Judea kjokyo li kjimtē. Tjlē lok eng kong ga «Llēye twēy ga bue ga twēy» le. Ga kjimtara lok eni. Dbur tōna li twara lok Bernabé, Saulo kong, ga söra lok, twara tjlapgaga Jesús tjlōkwo kjraga kägäyo löng Judea kjokyo li kong.

(Claudio sök pjlu kēsbangyo dbaryoshko ga pjli lara li shrono ara jlōe.)

12

Jesús tjlōkwo kjragaga shduna Herodesdē

¹ Eshko dbaryo ga Jerusalén so pjluo ko Herodes. Eshko ga Jesús tjlōkwo kjragaga kjong kjong irpjana, shdūya wlo. ² Ga nopga ichara Santiago zrök dröng go, ga zrōrae. Santiago, e Juan kjlarayo. ³ Roy kuya judiogarē ga beno löng wopjlue. E kjishko ga pjlung shosho suk pjir shäryak ba uukklo tjok llēm dbaryoshko ga nopga ichara Herodesdē Pedro shak bakoe. ⁴ Shara lok irgo ga ichara Herodesdē no shdūzlong uyo roshko. Ba dagaga löng eshko kjringgwo pkēng (4), kjrina kjrina noyo doglo pkēng (4). Herodes wotjlino ga söya, llgweya oba bokshto dbar shrēzlong irgo jā lara.

⁵ Eni ga Pedro buk kjērshko dak dak lē yōtso, gueniyo ga Jesús tjlōkwo kjragaga löng syōstē dbo ara Sbō kong Pedro kjishko.

Pedro shira Sbörē no shdūzlong uyo roshko dwayo

⁶ «Shir bong jā» lara Herodesdē li shkēyoshko ga Pedro buk pē no dagaga tjeng do pjök tjreko, orkwo kjrochak kar kar dröng sho go, ga no dagaga llamo li löng kēgong sit u bäng lishko ba dē. ⁷ Eshko ga

Tjlapga parkaga kjok dogo so weno shäng kjlara eshko, ga no shdūzlong uyo roshko iök weno pjang kwara shjiye. Eshko ga Pedro porwara, ga wollena, ga tjlē ba kong ga «Pja kojōs malinge» le. Jekdo eshko ga dröng sho ba pjrikklo lok ba orkwo go jek lön kjlulu erä. ⁸ Eshko ga tjlē ba kong obi ga «Bop shwong kop lēkong kjwe pjüzong. Bop drekwota kjwe zrēzong» le, ga shäryara eni. Eshko ga tjlē ba kong jek obi ga «Pja popgos bop shwong ter lēkong kjwe go, ga pja tek bor irgo» le.

⁹ Kuya ga opshino jek ba irgo, gueniyo wotjlil ga «¿Tja yoikdo?» le. ¹⁰ Gueniyo jek löng äär no dagaga löng bām lishko ga döktong lok jek, ga jek kwara obi ga döktong jek eni bakoe. E irgo ga äär jong no shdūzlong uyo u bäng bängzak jong dröng sho go lishko ga u bäng li döktong jek wles om go erä. Eni ga opshino jek lok kjoko. Jēktong lok wop tjokshko ga Pedro rayara Sbō parkaga lirē, ga beno shäng tjoksa.

¹¹ Eshko ga woshre kjlay, ga tjlē ga «Era miydēr jlōkoyo ga Tjlapga, ba parkaga kjok dogo so ichara bor kong, tja döya Herodes wloshko dwayo wlo, llēye shärye woydē judiogarē bor tjok li wen bor kong llēm wlo» le.

¹² Miydara pjir eni ga to jek María ushko, María, e Juan mekē, Juan, e kowēba Marcos bakoe. Eshko ga Jesús tjlōkwo kjragaga tōno löng syōstē arae. ¹³ Öötong shäng eshko ga u bäng bäng yora kjōw kjōw kjoko dwayo.

Kjoglo shäng parkē eshko kjlara ko Rode, e jek ba ik, e ē iya wlo le. ¹⁴ Kura ga Pedro ybō. Zok ga u bäng li döra ba kong, gueniyo woowa llēm kjishko ga jek llet kjēr roshko iröng ba rotē nopga tjeng syōstē li kong. Tjlē ba kong ga «¡Pedro shäng kjoko!» le.

¹⁵ Kuya lok ga tjlē ba kong ga «¿Pja skwēre llēro?»

«Llēme. jlōe» le ba kong eni.

Eni ga tjlē lok ba kong ga «E Pedro llēme. E ba daga Sbō parkaga kjok dogo so» le.

¹⁶ E wopro ga Pedro shäng u bäng bäng yok kjōw kjōw kjoko obi. Eni ga u bäng li döra lok, ga iya ga bē shäng, ga beno löng sēya llēme. ¹⁷ Gueniyo Pedro orkwo poyono, pjāy kjinkozong loklo wleni, ga shira Sbörē no shdūzlong uyo roshko dwayo sorē

li roy'lara ba kong pjire. Pjir ga tjlë ba kong lok ga «Llëye shäryono bor kong li roy lëmi Santiago* kong, bi pjeyoga Jesús tjlökwo kjraga llamo li kong bakoe» le. E irgo ga opshino to jek kjok shto oblë.

¹⁸ Wëshko kjok shröng ga no dagaga li shdöktong pjang träk llëm no shdüzlong uyo roshko. Tjlë lok ëng kong ga «¿Pedro li oto, kjwono llong?» le. ¹⁹ E irgo ga llëye weno Pedro kong li kjakrokara Herodesdë ba dagaga li kong. Kjakrokara pjir ga tjlë ba kong ga «Miydaga ber pjäydë» le, ga nopga ichara ba zrök uunkong.

E irgo ga Herodes opshino to Judea kjokyo dwayo jek öötong shäng Cesarea kjokyo, ga beno sök eshko dbar kjwöböso.

Herodes wolonoe

²⁰ Eshko dbaryo ga Tiro sopga, Sidón sopga, e mär löng dli tjwlëk Pjlu Herodes kjokyo li go eröe. Gueniyo Herodes iirkë sök ba kong ara. E kjishko ga epga wotjlino lok kjrinaso ëng tjok jek Herodes ik Cesarea kjokyo.

Domer shäng kjlara ko Blasto. E parkë sök Herodes dboryaga. Tiro sopga, Sidón sopga, e öör jong ba ikshko ga tjlë lok ba kong ga «Woydërwa ga Herodes ber wopjlu borwa tjok. E kjishko ga tjawa lan woydë ba tjok» le.

Kuya ga «Jölä» le ba kong, ²¹ ga dbar iara beno kjwara, Herodes iya lok wlo.

Dbar li öötongshko ga Herodes doyono sök ba pjlu shwongyo go, pjuna pjang ga sirkeno sök nopga bokshto ba pjlu sökklo kjing go, ga tjlëno arae. ²² Kuya lok ga öö le lok tjë jikong, tjlë lok ga «i Tjlë sök kjwe, domer li tjlëkdo llëme! i Kjwe sbö!» le. ²³ Eshko ga «Sbö poshrëmirë dey» lara ba kong lok llëm kjishko ga jekdo eshko ga Sbö parkaga kjok dogo so, Herodes iara beno sök swlo ara. Eni ga wolono to uaga shjuskrorë, ba shdungglo.

²⁴ E irgo ga Jesús tjlökwo kjragera tön jek këgong këgong, ga Sbö tjlökwo shdär jong llaw pogo.

Pablo, Bernabé, e kjrara Sbö Sëyarë, ba pak shäryë wlo

²⁵ Bernabé, Saulo, ba pak shäryara lok pjir Jerusalén kjokyo shko ga opshino to lok ey dwayo, öötong löng Antioquia kjokyo iröng obi, ga Juan söra lok jek ba tjok bakoe. Juan, e kowëba Marcos bakoe.

13

¹ Antioquia kjokyo ga Jesús tjlökwo kjragera löng eshko li tjrëko Sbö tjlökwo lagaga wleniyo löng kjlöbö, no pinggaga Sbö tjlökwo go wleniyo löng kjlöbö bakoe. Kjlara ko Bernabé; kjlara ko Simón, e kowëba Kjlo Sî; kjlara ko Lucio, e Cirene so; kjlara ko Manaén, e kuno shäng Galilea so pjluyo Herodes tjok; kjlara obi ko Saulo.

² Eni dbar kjwara ga Jesús tjlökwo kjragera li töno löng Sbö poshrëk, ië llëm ba kong bakoe. Eshko ga Sbö Sëya tjlë ba kong ga «Bernabé, Saulo, e rokoror pak shäryë bor kong wlo. Eni ga kjozi ber tjeng dboy bor kong, pak li shäryë lok wlo» le.

³ Kuya lok ga shäryara eni. Jek löng syöshtë obi, ga ië llëm bakoe. E irgo ga orkwo iono lok domerga do pjök li dlu kjing go, ber löng parkë Sbö kong li loklo, ga ichara lok to parkë Sbö kong.

Saulo, Bernabé, e löng dlung tjrëko ko Chipre

⁴ Eshko ga Saulo, Bernabé, e ichara Sbö Sëyarë jek äär jong Seleucia kjokyo, dlung kjako. Eshko ga opyono jek lok kjyong kësbang roy, jek öötong pjono löng dlung tjrëko ko Chipre. ⁵ Eshko ga kjyong tjozlong kjokyo buk kjrina ko Salamina. Eshko ga opshino kjyong roy dwayo, ga jek öötong löng judioga syö uyo lok eshko oblë oblë li roshko. Eshko ga Sbö tjlökwo lara lok oba kong. Juan jek shäng ba tjok bebi, ba kjimtaga wleni.

⁶⁻⁸ Eni ga jëktong löng eshko, öötong löng dlung tjrëko li worbo kalëkong ko Pafos. Kjok eshko ga judio wlëna sök kjlara ko Barjesús, lëy Grecia so tjlökwo go ga Elimas. Domer, e ybi. Tjlë ga «Tja Sbö tjlökwo laga» le, gueniyo ichaga Sbörë llëme. E sök enido kjok eshko sopga ichaga ko Sergio Paulo li shwoy. Tjlapga no ichaga li, e kjok miydë ara. Eni ga Bernabé, Saulo, e

* **12:17** Santiago le li, e Jesús lëng. E parkë sök Jesús tjlökwo kjragera löng Jerusalén kjokyo kägäyo.

rokara ba ushko, woyde ga Sbö tjlökwö 'le ba kong kuya wlo 'le. Eni ga epga öötong löng ba shwoy Sbö tjlökwö 'lë, gueniyo ybi 'li omwoyde llëme. «Llëye 'le löng 'li kup llëm dey» 'le tjlapga no ichaga kong ara, mär ber shäng Jesús go llëm wlo.

⁹ Eshko ga Saulo, e kowëba Pablo bako, e go Sbö Sëya jlökoyo. Eni ga ybi 'li iya beno shäng drëng ga ¹⁰ tjlë ba kong ga «Pja owa, pja jyö ara, pja so Ä kjoyo, pja llëbo pjlo bek 'li wloyo. ¿Sbö tjlökwö pjlu 'li kjlopswëp bop jyö go äär jong llonoro? ¹¹ E kjishko ga eeri ga pja shdüya Sbörë. Pja ber kjok igö ame, dlo kälä shjiy 'li ip llëm äär jong llono jä» 'le ba kong.

Jekdo eshko ga Elimas beno kjok igö llëme. E kjishko ga beno shäng no wlëk, wlosöya wlo 'le. ¹² Iya kjok eshko so ichaga lirë ga Sbö tjlökwö kjrara. Ga beno shäng yëy 'le erä, Sbö tjlökwö kura 'li kjishko.

Sbö tjlökwö lara Pablorë oba kong Antioquia kjokyo buk Pisidia kjokyo worbo go lishko

¹³ E irgo ga Pablo, ba yorkagaga jek löng ba tjok 'li, e opshino Pafos kjokyo dwayo, ga jek kjoyong go äär pjë pjang Perge kjokyo, e Panfilia kjokyo obi. Gueniyo Juanda sano to jek iröng Jerusalén kjokyo. ¹⁴ E irgo ga epga opshino to Perge kjokyo dwayo, jek öötong löng Antioquia kjokyo. (Antioquia kjokyo, e ber buk Pisidia kjokyo worbo go.) Eshko ga öötong woshtozlong dbaryo ga opzrëno jek lok judioga syö uyo jong eshko 'li roshko, ga sirkeno lok. ¹⁵ Eshko ga kjok llgwekklo tara Moisésde 'li, e laraba, kji-bokwo tara Sbö tjlökwö lagaga tek dënashko sorë 'li, e laraba bakoe. E irgo ga tjlapgaga löng judioga syö uyo 'li no ichono tjlë ba kong ga «Pjäy tjlökwö 'lë woyde borwa kjimtoklo wleni ga lëmi ga pjlu» 'le Pablo kong, ba yorkagaga löng 'li kong bakoe.

¹⁶ Eni ga Pablo kojono, orkwo poyono, pjäy kjinkozong loklo wleni, ga tjlë ga «Pjeyoga, lër bomi kong ga kuzia. Israel tjëyoga, tja kuzia. Judioga llëm gueniyo Sbö bangkjrë wleniyo, tja kuzi bakoe. ¹⁷ Dënashko ga bi tjlapgaga kjrara Israel tjëyo Sbö lirë, ber tjeng baiya wlo. Öötong

löng Egipto kjokyoshko ga kjimtara, iara beno tjëyo kësbanke. E irgo ga shira tek kjok eshko dwayo, ba dbo kësbanke go. ¹⁸ Löng kjok dogro no llëmshko 'lu pjloglo sak pkëng (40) wopro ga kjimtara ara. ¹⁹ E irgo ga öötong löng Canaan kjokyoshko ga kjimtara tjëyoga tjeng eshko kjrënggwo kjäk (7) 'li pjik, kjok 'li twe ber ba kong wlo. ²⁰ Llëye lër shäng ère luyo öötong sak dbaw pjloglo pkëng kjingsho sak shkëng (450).

»E irgo ga kong nopga iara beno löng ba ichaga wleniyo äär jong Sbö tjlökwö laga Samuel dbaryoshko. ²¹ Gueniyo ga pjlu rokara lok kjlara Samuel kong, ba llgwek wlo. Eni ga kong pjlu twara Sbörë beno kjlara ko Saül, e Cis wa, Benjamín tjëyo. Iara beno sök parkë 'lu pjloglo sak pkëng (40). ²² E irgo ga Saül kjara Sbörë, ga David iara beno sök ba shtoshko. E woydara Sbörë ara, tjlë ga «David, Isaí wa 'li in ga domer pjlu bor kong, llëye woydër ga shärye bor kong eni» 'le.

²³ »Lu kop ara irgo ga David tjëyo weno shäng kjlara ko Jesús. E ichara Sbörë, Israel tjëyoga dök, lara jlökoyo dënashko sorë 'li eni. ²⁴ Jesús wentë shäng oba bokshto llëm obishko ga Juan to shäng Sbö tjlökwö roy 'lë Israel tjëyoga uunkong kong. Tjlë ba kong ga «Llëbo owa shäryëmi löng 'li, e owa jlöe lozi, ga rayozí, ga pjäy wër jer di roshko» 'le. ²⁵ Ga Juan shinmotkë dbaryo döröshko ga tjlë ga «¿Pjäy wotjlik ga domer koshëmi löng ber bomi pjlu luyo wlo 'li tja lëmire? Tja llëme. Gueniyo ga no tjwe bor irgo kjlara. Era tjwlö ara bor kjinmo anmoyö. Bek wlo ga tja ba drepkwota dök wlo llëm, e tjwlö ara bor kjinmo anmoyö kjishko»* 'le.

²⁶ »Pjeyoga, pjäy Abraham tjëyoga, pjäy judio llëm gueniyo Sbö bangkjrë löng enido wleniyo, tjlökwö ère, e ber shji uunkong kong, shji döya Sbörë sorë, e miydëy wlo. ²⁷ Jerusalén sopga, Jesús, e è miydara lok llëme. Ba kägäyoga ëmdë ga ommyidono lok llëm bakoe. Woshtozlong dbaryo kjwobi go ga kjibokwo tara Sbö tjlökwö lagaga tek dënashko sorë 'li 'le lok, gueniyo llë loklo miyde lok llëme. Eni ga epga om go Jesús ichono shdungobashko ga llëye jyä tak dënashko 'li, e shäryono eni. ²⁸ Eshko ga

* **13:25** Drepkwota döga lanyo, e tak pjang Mateo 3.11 go.

llëbo wlëya lok Jesús rotë wlo, ber zrökko wlo lara, gueniyo llëye to wlëna llëme. Zok ga kjwe rayara to, gueniyo ga twara Pilato kong, iche zrökoba wlo. ²⁹ Eni ga llëye jyā tak pjang Sbō kjibokwo go ba kjishko li, e shäryara lok pjire. Ga wolono pjang kjlōs go irgo ga doyo lona ba tjlōkwo kragagarë ter töshko, ga iara lok beno buk sakshko. ³⁰ Gueniyo woshrra Sbörë iröng obi. ³¹ Zröydëba llëm obishko ga jek shäng Galilea kjokyo äär jong Jerusalén kjokyoshko ga ba tjlōkwo kragaga kjong kjong jek lōng ba tjok. Ga woshrra iröng obi irgo ga dbar kop ara ga Jesús weno shäng epga kong kop arae. Epga eerishko ga beno lōng e ina lok jlōe laga.

³²⁻³³ »Llëbo roy pjlu lërwa bomi kong. Llëye lara Sbörë jlōkoyo bi tjlapgaga tek dënashko so kong li, e shäryara pjir tjan. Jesús woshrra iröng obi, tak pjang Salmo pjök li go sorë li eni. Tjlëno beno eni: »“Pja bor wa.

Eeri ga ikoba wëlle ga tja bop data jlōkoyo.”†

³⁴ »Woshrra Sbörë iröng obi, doyo an llëm wlo, ber wolon ame wlo, lara Sbörë dënashko sorë li eni. Tjlëno beno eni:

»“Llëye loror David kong jlōkoyo li, e lër bop kong jlōkoyo bakoe.”‡

³⁵ »Sbō tjlōkwo tjlëno e kjishko obi. Tjlëno beno eni:

»“Bop Wa iak beno shäng dboy bop kong li doyo iëp an ber buk eshko llëme.”§

³⁶ »Jlōkoyo ga David sök së obishko ga parkono ara ba pjeyoga kjishko, woydara Sbörë sore li eni. E irgo ga wolono, ga doyo iaraba beno buk sakshko, ba kjokëga zlong bäng, ga ano pjire. ³⁷ Gueniyo ga Jesús woshrra Sbörë iröng obi lira doyo ano llëme.

³⁸ »Pjeyoga, tjlōkwo lërwa bomi kong li ëre: Owa pjang bi go li löya Sbörë ga pjlu, llëye shäryara Jesüsdë li kjishko. ³⁹ Eye mär Jesús go ga ie Sbörë ber shäng pjlo bek ba bokso. Shji ie kjok ilgwekklo tara Moisésdë lirë ber pjlo bek Sbō bokso ga äe. ⁴⁰ Pjây sjëk, llëye lara Sbō tjlōkwo lagaga tek dënashko sorë li wen bomi kong llëm wlo. Tjlëno beno eni:

⁴¹ »“Pjây Sbō tjlōkwo joywë ä, llëbo shäryër ga izi yötsoe.

¡Pjây sëya llëm, pjây wolon!

Pjây lōng së obishko ga llëbo shäryër kësbanke.

Lëba eni bomi kong wëlle ëmdë ga pjây wotjlik ga

‘E shäryaga Sbörë’ lëmi llëme’ ”»*le.

⁴² E irgo ga Pablo, Bernabé, e opshino jek judíoga syō uyo li roy dwayoshko ga nopga lōng li tjle ba kong ga «Woydërwa ga woshtozlong dbaryo tek këm kjwara go ga llëye loromi li lëmi borwa kong jek obi» le. ⁴³ Nopga lōng eshko li kjone kjone judío, llamo li wenoshko judío llëm wleniyo gueniyo kworkwono beno Sbō tjlōkwo kraga judíoga i dik. Ga opshino eshko dwayo pjirshko ga nopga to jek lōng Pablo, Bernabé tjok ara.

Eni ga Pablo, Bernabé, e tjle ba kong ga «Pjây mär ber lōng Sbō go, pjây kjimtara ara kjishko» le.

⁴⁴ Öötong woshtozlong dbaryo kjwara obishko ga kjok eshko sopga shrono lōng pjir sek, Tjlapga Jesús tjlōkwo le li kuk. ⁴⁵ Gueniyo ga iya judíoga lōng lirë ga oba shrono ara ga ymorkono lok ara, ga Pablo läywe lok owa, tjle oba kong ga «Llëye le shäng li, e eni llëme» le.

⁴⁶ Gueniyo ga Pablo, Bernabé, llëye bangkjre lok llëm, ga tjle ba kong ga «Tjawa iak lōng Sbō tjlōkwo ëre roy le bomi kong bäm go, pjây judíoga kong. Gueniyo pjây omkuk woydë sira llëm, pjây om go li opyë ber lōng së iyado Sbō tjok woydë llëm bakoe. Eni kuzong ga tjawa to jongya ba le nopga judío llëm wleniyo kong shara. ⁴⁷ Tjawa ichara Tjlapgarë ba tjlōkwo tak pjang li go eni. Tjlëno beno eni:

»“Pjây ioror beno iök shjiy wleni, nopga judío llëm wleniyo kong.

Nopga där sorë li tjlōkwoyo lëmi ba kong äär jong kjok kjwang jikong wlo”†le.

⁴⁸ Kuya nopga judío llëm wleniyo lōng lirë ga beno lōng wopjlúe. Tjlë lok ga «Sbō tjlōkwo ëre, e owa llëme» le. Eni ga eye

† 13:32-33 Salmo 2.7. ‡ 13:34 Isaías 55.3. § 13:35 Salmo 16.10. * 13:41 Habacuc 1.5. † 13:47 Isaías 49.6.

kjrara Sbörë ber'löng sê ÿyado ba tjok wlo ga tjlökwö'li kjrara.

⁴⁹ Eni ga Sbö tjlökwö shdöktong kjok eshko kjwang jikong.

⁵⁰ Gueniyo ga judíoga löng eshko li opy-ono beno löng Pablo, Bernabé, e wloyo, ga lanyotkara lok owa walëga tjwlö ara, judío llëm gueniyo Sbö bangkjrë löng enido wleniyo kong, domerga tjwlö ara kjok eshko li kong bakoe. E kjishko ga nopga tjwlö ara li iirkono ara, ga Pablo, Bernabé, e kroyoywara ara, ichara to kjok eshko dwayo.

⁵¹ Eni ga Pablo, Bernabé, e opshino kjok eshko dwayoshko ga ba dre pjlungyo löna lok beno tjeng eshko, e ba wloyoga ber löng shdungko loklo. E irgo ga to jek öötong löng Iconio kjokyo shara. ⁵² Gueniyo ga Jesús tjlökwö kfragaga beno löng Antioquia kjokyo li, e beno löng wopjlú, go Sbö Sëya jlökoyo bakoe.

14

Sbö tjlökwö lara Pablorë Iconio kjokyo

¹ Iconio kjokyo ga Pablo, Bernabé, e öötong löng judíoga syö uyo jong li roshko ga Sbö tjlökwö lara lok wolëso nopga löng eshko li kong. E kjishko ga judíoga, nopga judío llëm wleniyo, e omtjlökwö kjrono ara. ² Gueniyo ga judíoga kjong kjong omtjlökwö kjrë woydë llëm, ga Pablo, Bernabé, e lanyotkara lok owa nopga judío llëm wleniyo kong. Kuya lok ga iirkono ara. ³ Eni ga Pablo, Bernabé, e beno löng eshko dbar kop ara, ga Tjlapga Jesús tjlökwö roy lara ara. Llëye bangkjrara lok llëm, kjimte Tjlapgarë le kjishko. Ga kong dbo twara kësbang, llëbo ÿydëba llëm wleniyo shärye wlo. E go ga ikoba wëllë ga domerga li ichaga Tjlapgarë jlökoyo. ⁴ Gueniyo kjok eshko sopga ëng shdöno tjeng ktring pjök, kjrina löng judíoga tjok, kjrina obi löng Sbö tjlökwö roy lagaga Jesús äska tjok. ⁵ Eni ga nopga ara, judíoga, nopga judío llëm wleniyo, e wotjlino jong kjrinaso ba kägäyoga tjok. Tjlë lok ëng kong ga «Kjwepga kjwe shay, shpoy, löy ak go, zröy wlo» le lok eni. ⁶⁻⁷ Gueniyo ga miydara Pablo, Bernabé, ga töktong jek öötong löng Licaonia kjokyo. Kjok eshko ga jek löng Sbö tjlökwö roy pjlú

lë oba kong Litra kjokyo, Derbe kjokyo, kjok shto oblë oblë löng eshko bakoe.

Pablo löra Litra kjokyo ak go

⁸ Litra kjokyo ga domer sök kjlara jëk llëm wleniyo, weno buk eni. ⁹ Ga Pablo tjwe shäng eshkoshko ga llëye le li kuya sök. Ga ÿya Pablorë drëng ga miyde shäng ga domer li mär Jesús go, poptë ga pjlú wlo. ¹⁰ Eni ga tjlë sök li kong dbo go ga «iPja kojös ber shäng bop dre go beke!» le ba kong. Kuya domer lirë ga kojono maling, ga jëktong.

¹¹ ÿya nopga löng eshko lirë ga öö le, ga tjlë lok Licaonia so tjlökwö go ga «Domerga kjwe, e sböpga kjlopswono beno no töshko so dik, ter beno töshko bi shwoy» le. ¹² Eni ga Bernabé, e kowara lok beno Zeus, ba sbö kësbangyo li e. Ga Pablo tjlëno ba kong ara kjishko ga e kowara lok beno Hermes, e ba sbö Zeus tjlökwö laga kjishko. ¹³ Eshko ga Zeus syö uyo jong kjok eshko li bokshto ga no shäng kjlara syöshtaga Zeus kong. Ga söglä wlëngglä söra pjök mya, nana söra ara bakoe. Syöshtaga li, nopga löng kës li, e wotjlino ga öng li zröya, sho suya, pjë dret, Pablo, Bernabé, e poshrëkklo lara.

¹⁴ Miydara Sbö tjlökwö roy lagaga Jesús äska lirëshko ga ba shwong dwlëkza lok aas, nopga li slan wlo. Eni ga opzrëno jek zron jong nopga löng kës li tjreko, ga tjlëno lok dbo go. Tjlë ga ¹⁵ «¿Kjwe llë shäryomirë kjweniro? Tjawa no, so pjäy kjoyo eröe. Tjawa shrono löng Sbö tjlökwö roy pjlú laga bomi kong. Lërwa bomi kong ga bomi sböpga kjwe tjwlö llëme. Wëyë, pjäy kjlopswos ber Sbö Sök ÿyado li tjok. E kjopkwö shäryaga, kjok uunkong shäryaga, llëbo tjeng kës li shäryaga bakoe. ¹⁶ Tek dënashko ga oba kjok shto oblë oblë so judío llëm wleniyo, e iara Sbörë beno löng jëk irbo woyde kjone pogo li go. ¹⁷ Gueniyo ga llëbo pjlú shärye jong bomi kong ÿyado. Shunyo ichaga bomi kong li e. Bomi dwla wen pjlú laga li e. Pjäy dli ara, twe bomi kong kjishko. Pjäylöng wopjlú laga li e bakoe. Shärye jong eni, e Sbö jlökoyo miydëmi wlo» le.

¹⁸ Ga lara eni ëmdë ga nopga löng li, ba öng, e zröya woydë Pablo, Bernabé

poshrëkklo jek obi, gueniyo shäryara lok llëme.

¹⁹ Eshko ga judíoga Antioquía so, Iconio so, e shrono löng eshko kjlëbö ga lano nopga li kong ara, ga iara beno löng wotjlík oblë. E kjishko ga Pablo löra lok ak go, zröya wlo. Wotjlíno ga Pablo wolonoe lara lok, ga dopshira lok jek kjok eshko dwayo, iara lok beno buk kjoko shwo lëkong. ²⁰ Gueniyo ga Jesús tjlökwo kragaga löng li töno eshko, ga Pablo kopjrina pjiribrie. Ga buk li kojono, ga opzrëno jek kjok li roshko iröng obi.

Pablo, Bernabé, e jek löng Jesús tjlökwo kragaga ik obi

Wëshko ga opshino kjok eshko dwayo Bernabé tjok, ga to jek Derbe kjokyo. ²¹ Öötong löng eshko ga Sbö tjlökwo roy pjlu lara lok eshko. Ga tjlökwo li kjrara nopga löng eshko lirë ara, beno löng Jesús tjlökwo kragaga.

E irgo ga Sbö tjlökwo roy lagaga Jesús äska li jek sano iröng Listra kjokyo, irgo ga Iconio kjokyo, irgo ga Antioquía kjokyo. ²² Kjok kjinggwo mya lishko ga Jesús tjlökwo kragaga löng li kjimtara lok, dbo iara jek këgong. Tjlë lok ba kong ga «Pjây mär ber löng Sbö go eröe. Shji äär ber löng Sbö sök no pjluo iyado lishko wlo ga llëbo owa wen ara bi kong, e kuroy dâw guing» le. ²³ Ga kjok kjrina kjrina ga nopga kjrara löng kjong kjong, ber Jesús tjlökwo kragaga löng eshko li kägäyoga wlo. Ga syöshtono, iono llëm Sbö kong pjir ga rokara lok Tjlapga Jesucristo kong, tjlë ga «Nopga ëre mär bop go eröe. Iërwa ber tjeng bop wloshko, dëp wlo» le.

²⁴ E irgo ga jek Pisidia kjokyo go, ga öötong löng Panfilia kjokyo iröng obi.

²⁵ Eshko Perge kjokyo ga Sbö tjlökwo roy lara oba kong pjir ga jer öötong löng Atalía kjokyo. ²⁶ Eshko ga opyono kjong roy to jek Antioquía kjokyo buk Siria kjokyo obi lishko. Dämär ga epga ichara Jesús tjlökwo kragaga eshko so lirë to parkë Sbö kong kjok shto oblë oblë, ga syöyoshtara lok, tjlëno ga «Sbö, Pablo, Bernabé, e iërwa ber tjeng bop wloshko, dëp wlo» lara lok ga toe. Eni ga ba pak li shäryara pjirshko ga to jek iröng Antioquía kjokyo. ²⁷ Ga öötong löng eshko iröng obishko ga Jesús tjlökwo

kragaga löng eshko li töna löng ba tjok. Ga llëye shäryara Sbörë ba tjok li roy lara lok ba kong pjire. Sbö tjlökwo lara nopga judío llëm wleniyo kong, ga kjrara lok sorë li roy lara ba kong pjir bakoe. ²⁸ Eni ga Pablo, Bernabé, e beno löng dbar kop ara eshko Jesús tjlökwo kragaga li tjok.

15

Jesús tjlökwo kragaga kägäyoga lano ëng tjok Jerusalén kjokyo

¹ Eshkoshko ga Jesús tjlökwo kragaga kjong kjong tjwe Judea kjokyo dwayo, öötong löng eshko Antioquía kjokyo ga ba pjeyoga Jesús tjlökwo kragaga li piya öötong löng, tjlë ba kong ga «Bek wlo ga pjây Jesús tjlökwo kragaga doyo jyä të pjir, lara Moisésdë tek dënashko sorë li eni. Llëm ga pjây döya Sbörë llëme» le löng eni. ² Kuya Pablo, Bernabëre ga beno owa ba kong, ga ëng dboryono ara kar kar Judea sopga li tjok. E kjishko ga Pablo, Bernabé, Jesús tjlökwo kragaga kjong kjong, e kjrara Jesús tjlökwo kragaga llamo lirë iche jongya Jerusalén kjokyo, Sbö tjlökwo roy lagaga Jesús äska shwoy, tjlapgaga Jesús tjlökwo kragaga kägäyoga löng eshko li shwoy bako, llëbo li llgweya lok wlo.

³ Eni ga ichara Jesús tjlökwo kragaga löng Antioquía kjokyo lirë to jongya Jerusalén kjokyo. Ga jek löng Fenicia kjokyo go, Samaria kjokyo go bakoe. Eshko ga nopga judío llëm wleniyo öötong beno löng Jesús tjlökwo kragaga li roy lara lok ba pjeyoga Jesús tjlökwo kragaga eshko so kong, ga beno löng wopjlúe. ⁴ E irgo ga jek öötong löng Jerusalén kjokyo ga wlokrara Jesús tjlökwo kragaga eshko so, ba kägäyoga, Sbö tjlökwo roy lagaga Jesús äska lirë. Eni ga llëye shäryara Sbörë ba tjok li roy lara lok ba kong lok pjire.

⁵ Gueniyo ga Jesús tjlökwo kragaga li tjrëko ga fariseoga löng kjlëbö. Epga kjong kjong kojono löng, ga tjlë ga «Bek wlo ga nopga judío llëm wleniyo Jesús tjlökwo kjrë woydëshko ga doyo jyä tëy dey, ga ichëy kjok llgwekklo tara Moisésdë li sök» le.

⁶ Eni ga Sbö tjlökwo roy lagaga Jesús äska töno tjlapgaga Jesús tjlökwo kragaga kägäyoga tjok, llëbo le löng li llgweya lok

wlo. ⁷ Eni ga lano ëng tjok ara kar kar. E irgo ga Pedro kojono shäng, ga tjlë ga «Pjeyoga, miydëmi pjlú ga tja kjrara Sbörë tek dënashko bomi tjrëko, ba tjlökwo roy pjlú lë nopga judío llëm wleniyo kong, epga ëmdë ga omkuk ga tjlökwo kjre wlo. ⁸ Ga shji wotjlík bi pjlúshko sorë li miyde Sbörë pjire. E kjíshko ga nopga judío llëm wleniyo omtjlökwo kjronoshko ga Sbö Sëya twara ba kong, twara bi kong sorë ga eni, miydëy shji judíogarë e go wlo ga shäryaga Sbörë. ⁹ Nopga judío llëm wleniyo wotjlíno ga mär Sbö go erö ga owa pjang ba go li löna Sbörë beno dret, shäryara bi kong sorë ga eni. Eni ga epga iara beno tjwlö bishíya dik bakoe. ¹⁰ ¿Eni ga llëye woydëmi ga shärye Sbörë obi, tjlökwo ëre kjrëmi wloro? Nopga judío llëm wleniyo iëmi kjok llgwekklo tara Moisésdë li sök lëmi woydë, gueniyo shji ëmdë ga omsöno ma, bi tjlapgaga tek dënashko so omsöno ma bakoe. ¿Eni ga epga omsök sorëro? ¹¹ Eni llëme. Miydëy ga shji döya Tjlapga Jesúsde, shji kjimte woydë kjíshko eröe lëy, ga epga eni bakoe» le.

¹² E irgo ga Pablo, Bernabé, e tjlëno nopga löng li kong. Dbo twara Sbörë ba kong llëbo ÿdëba llëm wleniyo shärye lok nopga judío llëm wleniyo kong li roy lara lok ba kong pjire. E wopro ga kuya nopga lirë löng kjing erä.

¹³ Ga tjlëno lok pjirshko ga Santiago tjlë ga «Pjeyoga, tja kuzíä. ¹⁴ Simón* tjlëno bi kong ga nopga judío llëm wleniyo kjimtara Sbörë ara, ga epga tjrëko ga no kjone kjone kjrara beno ba nopga baíya. Shäryara bäm goshko sorë li roy lara Simóndë bi kong pjire. ¹⁵ Dënashko ga Sbö tjlökwo lagaga omíono eni. Tjlëno beno eni:

¹⁶ »«E irgo ga tja tjwe iröng obi, ga David tjëyo beno löng tjwlö llëm li, e iër ber löng ba shtoshko iröng obi, so u toklong beno buk töy kojöy jem, poshäryëy ber jong pjlú obi wleni.

¹⁷ Eni ga tja wlëya nopga judío llëm wleniyorë.

Nopga kjroror tjeng kjok kjwang jíkong li, tja wlëya, ga ber löng botoya bakoe. Tja Tjlapga Sbö. Tja omíë eni.

¹⁸ Loror beno eni tek dënashko.»†

¹⁹ »Eni ga bor kong ga nopga judío llëm wleniyo optwono Sbö kong li barwëy ame.

²⁰ Epga kong kjibokwo tëy kjwara dey. E go ga lëy ba kong ga dli llë twak sböpga jyäglo kong li uëy ame, öng zrök kjoytso skuya íli sho uëy ame, srëng llë uëy ame, ga shji orkwosmono ë tjok llëm ga shji pë ba tjok ame. ²¹ Tek dënashko ga kjok llgwekklo tara Moisésdë li, e lëba löng kjok shto oblë oblëshko enido. Ga woshtozlong dbaryo kjwobi go ga lëba löng judíoga syö uyo oblë oblë li roy» le.

Kjibokwo ichak nopga judío llëm wleniyo kong

²² Eni ga töno löng lan li, nopga kjrara do pjök, iche lok jek Antioquíä kjokyo Pablo, Bernabé tjok. Kjrara lok li beno Judas, Silas. (Judas, e kowëba Barsabás bakoe.) Domerga do pjök li tjlapgaga Jesús tjlökwo kjraga kägäyo wleniyo. ²³ Ga kjibokwo tara lok kjwara, ga twara ba kong, söya jek ba tjok wlo. Kjibokwo li tjlë eni:

«Miga pjeyoga. Nopga judío llëm wleniyo löng Antioquíä kjokyo, Siria kjokyo, Cilicia kjokyo, “¿Pjây yonde?” lërwa bomi kong. Kjibokwo ëre ichërwa jek bomi kong. Tjava Sbö tjlökwo roy lagaga Jesús äska, lanma tjlapgaga Jesús tjlökwo kjraga kägäyoga.

²⁴ »Roy kurorwa ga no kjong kjong jüshko so löng borwa tjrëko li öör löng bomi shwoy ga pjây barwara ara, ba tjlökwo lara li go, ga pjây beno löng woydë ara. Gueniyo epga ichaga tjawarë llëme.

²⁵⁻²⁶ E kjíshko ga domerga kjrororwa kjlöbö, ga ichororwa jek bomi ík. Bernabé, Pablo, e bi pjeyoga woydërwa ara wleniyo. Epga optwono beno löng parkë Tjlapga Jesucristo kjíshko, ga zrökobare, de zrökoba llëm, e miyde löng llëme. Epga ichororwa jek bomi ík. ²⁷ Ga Judas, Silas, e ichororwa jek ba tjok, llëye tak pjang kjibokwo ëre goshko li lanyotke lok om go bomi kong wlo.

²⁸ »Eni ga beno pjlú Sbö Sëya kong, borwa kong ga pjây ichërwa kjok llgwekklo tara Moisésdë li shäryë

* **15:14** Simón, e kowëba Pedro bakoe. † **15:18** Amós 9.11-12.

uunkong llëme. Llëye shäryëmi wlo li ëre dëe: ²⁹ Dli llë twak sböpga jyäglo kong li uëy llëm; öng zrök klyotso skuya i li sho uëy llëm; srëng llë uëy llëm; shji orkwosmono ë tjok llëm ga shji pë ba tjok llëm bakoe. Shäryëmi uunkong eni ga pjäy jëk löng pjlo beke.

»Ber eni.»

³⁰ Eni ga domerga kjrara li toe. Öötong löng Antioquía kjokyo ga ba pjeyoga Jesús tjlökwo kjraga li tona lok eshko, ga kjibokwo söra lok jek li twara ba kong. ³¹ Eshko ga kjibokwo li lara lok ëng kong, ga beno löng wopjlú, ga dbokjrano jek obi e go. ³² Judas, Silas, e Sbö tjlökwo lagaga. Eshko ga tjlëno nopga löng li kong ara, dbo iara lok ara bakoe. ³³⁻³⁴ Ga beno löng dbar kop ara eshko. E irgo ga opshino to jek ba ichagaga shwoy iröng obi. Brikshko ga «jölö» lara ba pjeyoga lirë ba kong. «Pjäy nom iröng wopjlú» lara lok ba kong bakoe.†

³⁵ Gueniyo ga Pablo, Bernabé, e beno löng eshko Antioquía kjokyo. Tjlapga Jesús tjlökwo le löng oba kong, ga oba piya löng ara. Jesús tjlökwo kjragera eshko so omshäryono kjlöbö eni bakoe.

Pablo, Bernabé, e opkiono dboy dboy

³⁶ Öötong dbar kop ara ga Pablo tjlë Bernabé kong ga «Shji to bi pjeyoga löng kjok shto oblë oblë ik iröng obi, shji öör Tjlapga Jesús tjlökwo le kjone dö ga eshko, löng sorë iy wlo» le.

³⁷ Kuya ga tjlë ba kong ga «jölö. Gueniyo Juan söy bi tjok bebi» le. (Juan, e kowëba Marcos bakoe.)

³⁸ Gueniyo ga Pablo kong ga pjlu anmoyö llëme. Epga löng Panfilia kjokyoshko ga rayara Marcosdë beno löng tjoksa, jëktong ba tjok ba pak shäryë ame.

³⁹ Eni ga ëng dboryono lok kar kar, ga beno löng wopjlú ëng tjok ame. E kjishko ga opkiono beno löng dboy dboy. Eshko ga Marcos söra Bernabéré jek ba tjok, jer dlung kjako, opyono klyong kësang roy, ga jongya jong Chipre kjokyo. ⁴⁰ Pablo lira, Silas söra jek ba tjok. Brik lokshko ga Jesús tjlökwo kjragera löng li syöshtono Sbö kong,

tjlë ga «Sbö, Pablo, Silas, e iërwa ber tjeng bop wloshko, dëp wlo» le. E irgo ga opshino toe. ⁴¹ Jek öötong löng kjok shto oblë oblë Siria kjokyo, Cilicia kjokyo. Eshko ga ba pjeyoga Jesús tjlökwo kjragera löng li dbo iara lok Sbö tjlökwo go arae.

16

Timoteo jek shäng parkë Pablo, Silas tjok

¹ Eshko ga Pablo wlo öötong löng Derbe kjokyo, e irgo ga Listra kjokyo. Eshko ga Jesús tjlökwo kjragera wlëna shäng kjlara ko Timoteo, e mekë judío, Jesús tjlökwo kjragera bako, gueniyo data judío llëm wleniyo, e Grecia so. ² Timoteo, e pjlu le Jesús tjlökwo kjragera löng Listra kjokyo, Iconio kjokyo lirë. ³ Eni ga woyde Pablörë ga Timoteo jek shäng parkë ba tjok. Gueniyo ga miyde judioga eshko so uunkong lirë ga Timoteo doyo jyä tak llëm, data Grecia so kjishko. E kjishko ga barwe judiogarë llëm wlo ga Timoteo doyo jyä tara Pablörë pjire.

⁴ E irgo ga jek löng kjok shto oblë oblëshko ga llëye lara Sbö tjlökwo roy lagaga Jesús äska, tjlapgaga Jesús tjlökwo kjragera kägäyoga löng Jerusalén kjokyorë li, e lara lok Jesús tjlökwo kjragera kong pjire. Ga tjlë lok ba kong ga «Tjlökwo lara lok li shäryë eni» le. ⁵ Eni ga Jesús tjlökwo kjragera mär beno löng Sbö go jek këgong, ga dbar kjwobi go ga tön jek këgong këgong.

Pablo domer Macedonia so ñno kjlara, shji yoño wleni

⁶ Eshko ga Pablo wlo wotjlino lok to Asia kjokyo, Sbö tjlökwo roy le eshko wlo lara. Gueniyo ichara Sbö Sëyarë jek eshko llëme. E kjishko ga jek Frigia kjokyo go, Galacia kjokyo go, ⁷ öötong löng Misia kjokyo gomyo. Eshko ga wotjlino lok to Bitinia kjokyo lara, gueniyo ichara Jesús Sëyarë jek eshko llëme. ⁸ E kjishko ga jekdo bek, slano Misia kjokyo llëm, jer öötong löng Troas kjokyo.

⁹ E shkëyo ga Pablo domer Macedonia so ñno shäng kjlara, shji yoño wleni. Ga domer li tjlë ba kong ga «Rokër bop kong sira ga pja tek Macedonia kjokyo, tjawa kjimtëp wlo»

† 15:33-34 Tek dënashko ga kjibokwo ëre jyä shiraba oblë oblë ara. Ga kjone kjone tjlë ga «Pjäy nom iröng wopjlú» lara lok ba kong bakoe. Gueniyo ga Silas wotjlík ber sök eshko le, ga benoe.»

le. ¹⁰ Ga ña Pablorë eni irgo ga tjawa* tjlä ëng kong ga «Shji roke Sbörë shäng eshko, ba tjläkwo roy pjlu lëy kjok eshko sopga kong» lërwa. E kjishko ga tjawa posharyono löng jek bek Macedonia kjokyo wlo lërwa.

Lidia Jesús tjläkwo kjrono

¹¹ Eni ga tjawa opyono kyyong kësbang roy, ga tjawa opshino Troas kjokyo dwayo, jek bek äär jong dlung tjreko ko Samotracia. Wëshko ga tjawa jek äär löng Neápolis kjokyo. ¹² E irgo ga tjawa jem Filipos kjokyo, e Macedonia kjokyo obi. Kjok eshko li ichaga Roma sopgarë, gueniyo Macedonia sopga kong ga kjok e tjwlo ara. Ga tjawa beno löng eshko dbar kjwöbösoe.

¹³ Öötong woshtozlong dbaryo ga tjawa opshino jek kjok eshko dwayo, tjawa äär löng di kjako, kjoko shwo lëkong. Eshko ga judíoga syöshtozlong shtoyo tjok kjwe lërwa, ga eni jlöe. Tjawa öötong löng eshkoshko ga wlënorwa ga walëga ëng tönö löng kjlöbö eshko. Eni ga tjawa sirkeno lano löng ba tjok. ¹⁴ Eshko ga walë sök kjlara ko Lidia, e Tiatura so, shwong ko dingding shwëshwë tjwlo ara wleniyo soynega. E judío llëm wleniyo, gueniyo Sbö poshrëya enido. Sök borwa kuk eshkoshko ga pjlu iara Sbörë pjang ba tjläkwo roy le Pablorë sök li kjre wlo. ¹⁵ E irgo ga wara jer di pjang eshko li roshko, ba pjeyoga löng ba ushko li tjok. E irgo ga tjlä borwa kong ga «Tja ñmi ga Tjlapga Jesús tjläkwo kjraga jlökoyo ga rokër bomi kong sira ga pjäy jek bor tjok, pjäy ber löng bor ushko wlo» le.

Tjawa rokara jlökoyo, ga jlö lororwa ba kong, ga tjawa beno löng ba ushko.

Pablo, Silas, e bängzaraba no shdüzlong uyo

¹⁶ Dbar kjwara ga tjawa jek löng syöshtozlong shtoyo wloshko ga kjoglo weno shäng kjlara, parkaga tjwlek shäng pjir wleniyo. Kjoglo li goshko Ä sëya kjlara. Sëya li dbo go ga llëbo wen llono li le oba kong enido, ga potjwlekoba ba sogoga kong arae. ¹⁷ Kjoglo li jek shäng borwa irgo, ga öö le, tjlä ë pogo kong ga «Domerga kjwe, e Sbö

Tjwlo Kësbangyo parkaga. Kjwepga jek löng pjäy döya Sbörë sorë laga» le. ¹⁸ Dbar kop ara ga shärye shäng eni. Eni ga dbar kjwara ga Pablo iirkono ba kong, ga bojono iröng, tjlä sëya pjang ba go li kong ga «Lër bop kong Jesucristo ko goshko ga pja opkjös kjoglo kjwe goshko dwayo» le.

Jekdo eshko ga kjoglo li rayara sëya lirë ga toe.

¹⁹ Gueniyo ga ñya kjoglo sogoga lirë ga beno dbur shak ba kjishko ame ga Pablo, Silas, e shara lok, söra jek dbo go öötong löng llëbo soynezlong, tjlapgaga kjok llgwegga wleniyo li bokshto. ²⁰ Eshko ga tjlä lok tjlapgaga li kong ga «Domerga ëre judíoga. Kjok ëreshko ga oba shdüya löng ara. ²¹ Shji pñya löng ba sdëkwo bañya go. Shji Roma sopga kong ga tjläkwo le löng bi kong li, e kolako llëm, e shäryako llëm bakoe» le.

²² Eni ga nopga löng eshko ara li jek uunkong ba wloyo, ga tjlapgaga li nopga ichono ba shwong skwë, shpoya lok kjor no shpokklo go. ²³ Eni ga shpora lok irgo ga söra lok, iara beno löng no shdüzlong uyo roshko. Eshko ga tjlapgaga li tjlä lok no daga shäng li kong ga «Bängzas, ga dos yötsoe» le. ²⁴ Kuya ga Pablo, Silas, e söra jek, zrëra öötong tjeng këgong rong anmoyö kjër äär pjirshko. Eshko ga kjordo zak jek lok këgong këgong ba dre bapkwö, ga ba dre li zrëra ber lok eshko, opshik llëm wlo.

²⁵ E shkëyo ga Pablo, Silas, e löng syöshtë, të Sbö kong, ga kuya nopga shdüng tjeng ba tjok eshko lirë löng. Öötong kjok rong dik ga ²⁶ yo iano kësbang eshko. Eni ga u li sokö iona beno tre tre erä. Jekdo eshko ga u bäng llë döktong, roshwino drete. Ga dröng sho no pjrikklo li döktong pjir bakoe.

²⁷ Eshko ga no daga li buk pë, ga wolleno buke. ñya ga u li u bäng bäng döktong beno lok oojong ga wotjlino ga nopga bängzak tjeng li töktong pjire lara. E kjishko ga ba dröng söya pjang ba kwota roy li shira, opzrök wlo lara. ²⁸ Gueniyo ga ñya Pablorë sök ga öö le ba kong, tjlä ga «¡Pja opzrök llëme!† ¡Tjawa löng uunkong jüshko!» le ba kong dbo go.

* **16:10** Kjibokwo ëre taga Lucasdë. Eshko jek lëkong ga Lucas jëk to shäng Pablo tjok. «Tjawa» le e kjishko. † **16:28** Eshko dbaryo ga nopga löng kjërshko, e töktong ey dwayoshko ga ba dagaga zrökoba. «¡Pja opzrök llëme!» lara Pablorë ba daga kong e kjishko.

²⁹ Kuya no daga lirë ga tjlë ga «lök shjiy tek sözong» le ba kjimtaga shäng li kong, ga kjrarae. Eshko ga opzrëno jek maling zron jong äär jong Pablo, Silas shwoy, ga kjök torgö sök ba dre zlong, der arae. ³⁰ E irgo ga kojono, ga Pablo, Silas, e shira tjeng lishko dwayo. Eni ga tjlë ba kong ga «Tjlapgaga, ¿tja orwë llong? ¿Tja där wlo ga llëye shäryër?»

³¹ «Pja mär Tjlapga Jesucristo go ga pja döya Sbörë, bop pjeyoga löng bop ushko uunkong li döya eni bakoe» le ba kong.

³² Eni ga Tjlapga Jesús tjlökwo lara lok ba kong, ba pjeyoga löng ba ushko uunkong li kong bakoe. ³³ Jekdo eshko ga söra no daga lirë jek di bäng buk eshko lishko, ga shpora lok bäng li, e kwoshkwara, kröna ba kong. E irgo ga no daga li wara jer di bäng buk li roshko, ba pjeyoga löng ba ushko li tjok bakoe. ³⁴ Eni ga Pablo, Silas, e söra jek ba ushko, ga sënae. Eshko ga no daga li beno sök woowa llëm, ba pjeyoga löng ba ushko uunkong tjok, beno löng mär Sbö go kjishko.

³⁵ Wëshko kjok shröng ga tjlapgaga kjok llgwega wleniyo li no dagaga ichono kjlëbö äär löng no daga sök no shdüzlong uyo li ik, Pablo, Silas, e döya wlo.

³⁶ Eni ga no daga li tjlë Pablo kong ga «Tjlapgaga kjok llgwega wleniyo li tjlökwo ichono bor kong, pjây dör wlo le. Eni ga pjây to ga bue. Pjây nom wopjlúe» le.

³⁷ Gueniyo ga Pablo tjlë no dagaga shrono tjeng li kong ga «Tjawa Roma so kjibokwo tjok. Woydara ga tjawa llgwera kjwe kjok llgwekklo Roma so i go. Gueniyo tjawa llgwera lok llëm ëmdë ga tjawa shpora lok ara nopga uunkong bokshto, ga tjawa bängzara lok no shdüzlong uyo roshko. ¿Eni ga tjawa shiya woydë lütshko ega? ¿Eni llëme! Tjawa shiya lok wlo, woyde ga tek shiga epgarë om go dey. Lëmi ba kong eni» le.

³⁸ Eni ga no dagaga li to öötong löng tjlapgaga li shwoy ga roy lara ba kong pjire. Kuya lok ga beno löng sëya llëm, Pablo, Silas, e kjibokwo tjok kjishko. ³⁹ Ga tjlapgaga li jek öötong löng Pablo, Silas shwoy ga tjlë ba kong ga «Tjawa jnemi kësban» le. Eni ga dörae. Eshko ga tjlë

ba kong obi ga «Rokërwa bomi kong sira ga pjây opshik borwa kjok ëreshko dwayo» le.

⁴⁰ Eni ga opshino lok no shdüzlong uyo roshko dwayo, ga jek öötong löng Lidia ushko. Eshko ga ba pjeyoga Jesús tjlökwo kjruga li pjloru uunkong, ga dbo iara bakoe. E irgo ga opshino to ey dwayo.

17

Tesalónica sopga woksera löng ara

¹ Ga Pablo, Silas, e jek äär löng Anfípolis kjokyo, e irgo ga Apolonia kjokyo. E irgo ga öötong löng Tesalónica kjokyo. Eshko ga judíoga syö uyo jong kwara. ² Ga Pablo sgara shäng woshtozlong dbaryo kwobi go ga opzrëk jek judíoga syö uyo roshko. Eni ga öör shäng eshko woshtozlong dbaryo li pjloglo mya, ga lano ara nopga löng li tjok. Sbö tjlökwo tak pjang li ³ pjllölgweya ba kong. Tjlë ba kong ga «Miydëy Sbö tjlökwo ëre go ga no pjluo iche lara Sbörë li shronoshko ga woyde ga shdungoba, wolon, ga woshre Sbörë iröng obi. Jesús roy loror bomi kong, ga shäryono ba kong eni. No pjluo lër shäng li e» le.

⁴ Eni ga judíoga kjong kjong omtjlökwo kjrono. Grecia sopga ara Sbö poshrëk löng enido wleniyo, walëga tjwlo ara wleniyo ara, e omshäryono eni bakoe. Ga tjlökwo kjruga uunkong li beno löng Pablo, Silas tjok.

⁵ Gueniyo ga iya judíoga omtjlökwo kjrono llëm wleniyo lirë ga ymorkono ara. Eni ga to löng irbo bäng go ga nopga owa oba barwë ä wleniyo, e töna kjlëböso, kjok eshko sopga shdöya wlo, ie ber löng wlëp llëm wlo. Ga wotjlino ga Pablo, Silas, e löng no sök kjlara ko Jasón li ushko lara. E kjishko ga öötong löng ba shwoy ga opzrëno jek dbo go ba u roshko, Pablo, Silas, e shaya, söya, twe nopga löng li kong wlo, shdüya wlo lara, ⁶ miga wlëna llëme. Eni ku-zong ga Jasón shara lok shara, ba pjeyoga Jesús tjlökwo kjruga kjlëbö li tjok. Ga söra lok dbo go, dopshiya lok i, öötong löng tjlapgaga kjok llgwega wleniyo li shwoy. Eshko ga öö le lok ara, tjlë ga «Domerga to löng kjok shto oblë oblë, nopga shdöya ber löng wlëp llëm wlo li, e shrono löng bi shwoy ëre bi barwaga. ⁷ Shronoshko

ga wlokrara Jasón jürë öötong löng ba ushko. Kjek ilgwekklo tara pjlu kësangyo sök Roma kjokyorë 'li, e bangkjre lok llëm, ie ber tjwölö llëm bakoe. To löng tjlä ga pjlu oblë tjok le. E kowe lok Jesús» le.

⁸ Eshko ga llëye lara lok li kjishko ga tjlapgaga, nopga löng eshko li, e woksera tjë jikong. ⁹ E kjishko ga Jasón, ba pjeyoga Jesús tjlokwo kjruga, e ichara lok oppotjwlek, e irgo ga rayara toe.

Berea sopga Jesucristo tjlokwo kjrono ara

¹⁰ E shkëyo ga Pablo, Silas, e ichara Jesús tjlokwo kjruga eshko so lirë opshik jek Berea kjokyo. Öötong löng eshko ga opzrëno jek judioga syö uyo jong eshko li roshko. ¹¹ Judioga löng Berea kjokyo li wotjlik owa judioga löng Tesalónica kjokyo li i dik llëme. Ga Jesús tjlokwo lara lok ba kong li kuya ga beno löng wopjlu, ga küywa lok obi. Eni ga dbar kjwobi go ga tjlokwo kura lok li ina lok Sbö tjlokwo kjibokwoyo go ara, llëye lara Pablo, Silasde li, e jlöre iya lok wlo. ¹² Eshko ga judioga omtjlokwo kjrono ara. Grecia sopga omtjlokwo kjrono kjlaraso llëm bako, walëga tjwölö ara wleniyo, domerga bakoe.

¹³ Gueniyo ga Sbö tjlokwo roy le Pablorë shäng Berea kjokyo li roy kura judioga löng Tesalónica kjokyo lirë, ga jek öötong löng eshko ga nopga löng eshko li shdöra lok ara, beno löng wlëp ame. ¹⁴ Jekdo eshko ga Pablo ichara ba pjeyoga Jesús tjlokwo kjruga lirë opshik maling, jongya dlung sor go, brik to kjok eshko dwayo wlo. Gueniyo Silas, Timoteo, e beno löng Berea kjokyo obi. ¹⁵ Eshko ga Pablo yorkagaga öör löng ba tjok Atenas kjokyo. Ga Pablo beno sök eshko. Eni ga ba yorkagaga li sano jem iröng Berea kjokyo. Brik lokshko ga Pablo tjlä ba kong ga «Pjäy tjlä Silas, Timoteo kong ga woydër ga tek tön bor tjok maling Atenas kjokyo jushko lëmi ba kong» le.

Pablo Sbö tjlokwo lono shäng Atenas kjokyo, tjlapgaga këskes ko Areópago kong

¹⁶ Ga Pablo beno sök eshko Silas, Timoteo, e koshë. E wopro ga iya to shäng ga Atenas sopga sböpga jyäglö shäryono träk llëm, ga wokserga shäng erä. ¹⁷ E kjishko ga öötong shäng judioga syö uyo jong eshko li

roshkoshko ga tjlokwo kjlopswë ara nopga löng eshko li tjok, judioga, nopga judio llëm wleniyo, gueniyo Sbö poshrëk löng enido wleniyo tjok. Ga dbar kjwobi go ga öötong shäng llëbo soynezzlong shtoyo ga tjlokwo kjlopswë ëbo tjwe ba shwoy li tjok. ¹⁸ Eshko ga nopga tjeng kkring pjök ko epicúreo, estoico. Epga tjlokwo kjlopswë kar kar ëng tjok ara, ba wotjlik om go li go. Ga Pablo tjlä li kuyashko ga tjlä lok kar kar ba tjok. Ga kjong kjong tjlä ëng kong ga «¿Domer tjlägwang kjok miydë llëm kjwe llë layde shäng?» le.

Eshko ga Pablo shäng Jesús roy pjlu le ba kong, Jesús, e wolono, ga woshrra Sbörë iröng obi le. E kjishko ga kjong kjong tjlä ga «Domer kjwe in ga to shäng sböpga shto oblë so roy shdök» le lok eni.

¹⁹ Eni ga söra lok öötong shäng tjlapgaga këskes ko Areópago li shwoy. Eshko ga tjlä lok ba kong ga «Tjlokwo lëp shäng borwa kong tjaglën li, e pïs yötso borwa kong sira, miydërwa wlo. ²⁰ Kurwa ga tjawa kong tjlokwo lëp llëbo oblë dö, ga llë loklo miydërwa woydë» le.

²¹ Eshko ga Atenas sopga, nopga shto oblë so löng eshko li, e sgara löng llëye lëba tjwe tjaglën li kuya wlo, lanyotke wlo eröe. Llëye oblë shärye lok llëme.

²² Eni ga Pablo kojono shäng eshko ba bokshto, ga tjlä ba kong ga «Tjlapgaga Atenas so, in jlökoyo ga bomi sböpga, e bangkjre äe. ²³ Tja jëktong bomi kjok jushko ga bomi sböpga poshrëzlong shtoyo lok li inor pjire. Kjrina jüni ga sbö poshrëkklo jong kjwara eshko, tak pjang ba poglo go tjlä ga «Sbö miydëy llëm obi li, e poshrëkklo.» Eni ga Sbö miydëmi löng llëm li, e poshrëmi löng tjän, e ë miydëmi löng llëm gueniyo. E kjishko ga tja shrono shäng ba roy laga bomi kong. ²⁴ E kjok ëre uunkong shäryaga, llëbo tjeng kës li shäryaga bakoe. E kjok dogo so, kjok ëre so, e Tjlapga. E sök u shäryak norë li roshko llëme. ²⁵ Shji löng së laga erë, shji tjwölö shrë laga erë, shji llëbo tjok kës li twaga erë bakoe. Eni ga e opkjimtoklo woydë llëme.

²⁶ »Dämärshko ga domer shäryara kjlaraso döe. Gueniyo ba tjëyo tek ber ba irgo

li wena träk llëm, shdöktong to kjok shto oblë oblë uunkong kjok kjwang jïkong. Tek dënashko ga tjëyoga oblë oblë ber löng dbar kjwobi, ber tjeng kjone, e lara pjir tjän. ²⁷ Shäryara eni, ber löng ba wlëk wlo. To jëk löng kuya i wleni ga wlëya kjwe, shäng bi soshko ëmdë. ²⁸ Ga shji mär löng ba go, shji jëk laga erë bakoe. Ga pjäy tjrëko tjëlkwö wolëso tagaga tjeng kjlëbë. Epga omïono eni bakoe. Tjlëno ga "Shji uunkong Sbö wapga" lara lok eni.

²⁹ »Shji Sbö wapga kuzong ga Sbö, e so sböpga jyäglo shäryak dbur sho shöylör go, dbur sho pjublün go, llëm ga ak sho go kjoyo, e lëy eni llëme. E so llëbo shäryak norë ba wotjlik li go kjoyo llëm bakoe.

³⁰⁻³¹ »Dënashko ga nopga llëbo shäryono bëy llëmshko ga shdüya Sbörë llëm, llëye miyde lok llëm kjïshko. Gueniyo dbar iara Sbörë beno kjwara, ber nopga löng kjok ëre kjing go kës li llgwezlong dbaryo wlo. Ga domer kjrara beno shäng kjlara, nopga llgweya bek wlo. E ë miydëy wlo ga e wolono, ga woshrrara Sbörë iröng obi. E kjïshko ga eerishko ga nopga löng kjone pogo, e woyde ga llëbo owa shärye löng li, e owa jlëe le, ga raye» le.

³² Ga domer wolono kjlara ga woshrono iröng obi le eni li kuya lok ga kjong kjong Pablo läywë owa, joywe jong erä. Gueniyo kjong kjong tjëlë ba kong ga «Pja woydërwa ga llëye lëp shäng li dbar oblëshko ga lëp borwa kong jek pjlara obi» le.

³³ Eni ga Pablo opshino eshko dwayo.

³⁴ Eshko ga kjong kjong jek Pablo tjok, ga beno löng Jesús tjëlkwö kjrägaga. Kjlara jüni ko Dionisio. Domer, e tjlapgaga kësks ko Areópago li kjlarayo. Jesús tjëlkwö kjraga kjlara obi, e walë shäng kjlara ko Dámaris.

18

Pablo Sbö tjëlkwö lono shäng Corinto kjokyo

¹ E irgo ga Pablo opshino to Atenas kjokyo dwayo, jek öötong shäng Corinto kjokyo.

² Eshko ga judío wlëna shäng kjlara ko Aquila, e Ponto so. Dënashko ga öötong sök Roma kjokyo, e Italia kjokyo obi. Eshko dbaryo ga pjlu kësbangyo ko Claudio li

tjëlkwö ichono, tjëlë ga «Judíoga löng jüshko Roma kjokyo kjlobi li opshik drete» le. E kjïshko ga eeri ga öötong dbar kjwöbö ga Aquila opshino jek Roma kjokyo dwayo, öötong sök Corinto kjokyo ba boy Priscila tjok. ³ Ba pak baiya lok, e u shäryaga öng kwota go, Pablo i dik. E kjïshko ga miydara Pblorë ga jek öötong shäng ba shwoy ga beno shäng ba ushko, ga parkë ba tjok bakoe. ⁴ Eni ga äär woshtozlong dbaryo kjwobi go ga Pablo opzrëk jek judíoga syö uyo jong eshko li roshko. Ga lan judíoga löng li tjok, nopga judío llëm wleniyo löng li tjok bako, tjëlkwö le shäng li, e jlëe le lok wlo.

⁵ Ga Silas, Timoteo, e tjwe Macedonia kjokyo dwayo öötong löng ba shwoy. Eshko jeklëkong ga Pablo opyono Jesús tjëlkwö roy lë dbar kjwobi go, opyono shäng e shäryë wlo erë. Tjlë judíoga kong ga «Bi pjluoyo iche le Sbörë li, e Jesús» le ba kong iyado. ⁶ Kuya judíogarë ga opyono beno löng ba wloyo, ga läywe lok owa arae. E kjïshko ga Pablo ba shwong pjloyono, pjloyo lon ber tjeng eshko wlo, e ba wloyoga ber löng shdungko wlo loklo. Ga tjëlë ba kong ga «Pjäy shdüya Sbörë laga ber pjäydë om go. Miydaga ber tjarë ame. Tja Sbö tjëlkwö roy lë pjäy judíoga kong ame. Tjëlkwö li lër nopga judío llëm wleniyo kong shara» le.

⁷ Eni ga Pablo opshino judíoga syö uyo li roshko dwayo. Eshko ga domer sök kjlara ko Ticio Justo, e judío llëm wleniyo, gueniyo Sbö poshrëya enido. Ba u jong judíoga syö uyo li zlong bäng. Eni ga Pablo beno sök ba tjok eshko. ⁸ Kjek eshko ga domer sök kjlara obi ko Crispo. Domer, e judíoga syö uyo jong eshko li kägäyo. Ga Tjlapga Jesús tjëlkwö kjrara, ba pjeyoga löng ba ushko uunkong li tjok. Corinto sopga omtjëlkwö kjrono ara bako, ga waraba jer di roshko uunkong.

⁹⁻¹⁰ Shkër kjwara ga Tjlapga Jesús tjëlëno Pablo kong shji yoïno wleni, tjëlë ga «Llëye bangkjrep llëme. Tja shäng bop tjok iyado. E kjïshko ga bor tjëlkwö roy lëp iyado, pja kjinkë llëme. Ga nopga kjok ëreshko botoya ara. E kjïshko ga pja barwaga erë llëm, pja kong llëbo owa shärye erë llëm bakoe» le.

¹¹ Eni ga Pablo beno shäng Corinto

kjokyo Sbö tjlökwölë nopga'li kong'lu pjlara kjingsho bëy.

¹² Corinto kjokyo, e Acaya kjokyo obi. Dbar eshko ga Galiön, e parkë sök Acaya so ichaga. Eshkoshko ga öötong shäng Corinto kjokyoshko ga judíoga ëng töno, ga Pablo shara lok, söra jek öötong löng no llgwezlong uyo. ¹³ Eshko ga tjlë lok tjlapga li kong ga «Domer ëre to shäng nopga ië Sbö poshrëk, ba wotjlík baíya li go. Gueniyo kuy ga le shäng li, e kjok llgwekklo tara Moisésdë li wloyo» le.

¹⁴ Eni ga dborye Pablorë lara, gueniyo Galiön tjlë judíoga li kong ga «Judíoga, tja barwëmi llëme. Eye rotoromi llëye shäryara owa anmoyö kjishko kjwe ga llgwer bomi kong kjluwe. ¹⁵ Gueniyo sömi tjwe shäng li tjlökwö le shäng li kjishko. Pjây lan tjlökwö llë kjishko, ko llë kjishko, bomi kjok llgwekklo li kjishko bakoe. Eni kuzong ga llgwezï pjâyde om go. Tja opyë woydë ber llëbo e llgwega bomi kong llëme» le. ¹⁶ E irgo ga ichara ba llgwezlong uyo roshko dwayo. ¹⁷ Eshko ga judíoga syö uyo jong li kägäyo shäng kjlara ko Sóstenes. E shara nopga judío llëm wleniyo löng lirë, ga shpora lok ara Galiön bokshto. Ga íya sök wlëp erä, e ba kong ga llëye llëme le.

Pablo jëk shäng kjok shto oblë oblë

¹⁸ Eshko ga Pablo beno sök Corinto kjokyo dbar kop ara obi. E irgo ga «Tja toe» lara Jesús tjlökwö kjrägaga löng eshko li kong, ga jer öötong shäng Cencrea kjokyo, Priscila, Aquila tjok. Eshko ga Pablo kä shtono beno pjret. Dämär ga käkzong shtë llëm dbar kjwöbö lara Sbö kong tjän, ga dbaryo li pjitonge. E irgo ga opyono lok kjoyong kësbang roy, jongya Siria kjokyo wlo le. ¹⁹ Ga öötong löng Éfeso kjokyoshko ga Priscila, Aquila, e rayara Pablorë beno eshko, ga toe. E irgo ga jek öötong shäng judíoga syö uyo roshko ga lano judíoga löng eshko li tjok. ²⁰ Eni ga tjlë lok ba kong ga «Woydërwa ga pja ber sök borwa tjok dbar kjwöböso guing» le, gueniyo woydara llëme.

²¹ Ga «Tja toe.* Gueniyo ga woyde Sbörë ga tja tjwe iröng bomi ík obi» le. E irgo ga opyono sök kjoyong kësbang roy, ga toe.

²² Jek öötong shäng Cesarea kjokyo ga jem Jerusalén kjokyo, Jesús tjlökwö kjragaga löng eshko li pjlok. E irgo ga opshino jer öötong shäng Antioquía kjokyo buk Siria kjokyo obi lishko ga ²³ beno sök eshko dbar kjwöböso. E irgo ga opshino jek obi, ga to shäng kjok kjrínashko kjrínashko Galacia kjokyo, Frigia kjokyo bakoe. Jesús tjlökwö kjrägaga kjimtara mär Sbö go jek këgong eni.

Apolos Sbö tjlökwö lono Éfeso kjokyo

²⁴ Eshkoshko ga domer öötong shäng kjlara Éfeso kjokyo ko Apolos. E judío, Alejandria so. Sbö tjlökwö tak pjang li miyde shäng arae. Ga domer li tjlë ga kuywoye. ²⁵ Ga oppino ara tjän, Tjlapga Jesús irbo li kjishko, ga tjlë shäng ga laywae. Oba pïya shängshko ga Jesús roy le ba kong yötsoe. Gueniyo miyde wlo li obie. Juan no wono di go sorë miydayde döe.

²⁶ Eni ga opzrëno jek judíoga syö uyo jong eshko li roshko, ga tjlëno oba kong, llëye bangkjrara llëme. Gueniyo kura Priscila, Aquilarë, ga mana lok ba ushko, lan ba tjok wlo, Sbö irbo li miyde pjlu anmoyö wlo.

²⁷⁻²⁸ E irgo ga Apolos to jek shäng Acaya kjokyo le, ga kura ba pjeyoga Jesús tjlökwö kjrägaga löng lirë. Eni ga kong kjibokwo tara lok kjwara, söya twe Jesús tjlökwö kjrägaga löng Acaya kjokyo li kong wlo, äär eshko ga wlokjre lok pjlu wlo le.

Jek öötong Acaya kjokyo ga tjlëno judíoga löng eshko Tjlapga Jesús tjlökwö woydë llëm wleniyo kong jlökoyo. Sbö tjlökwö tak pjang li go ga pina ba kong ga no pjluwo iche lara Sbörë li, e Jesús. Ga tjlökwö kjlopswë lok kar kar ëng tjokshko ga judíoga li zäya enidoe. Ga Sbö wopjlu li kjishko ga ba tjlökwö kjrägaga löng eshko li, e kjimtara tek dämär ba tjlökwö kjrë. Eshko ga epga kjimtara Apolosdë ara bakoe.

19

Pablo tjlökwö lono Éfeso kjokyo

* **18:21** Tek dënashko ga kjibokwo ëre jyä shiraba oblë oblë ara. Ga kjone kjone tjlë ga «Tja toe. Woyde ga tja jek äär Jerusalén kjokyo dbar shrëkklo dbaryo tjwe lishko.»

¹ Apolos sök Corinto kjokyo wopro ga Pablo jek shäng Galacia kjokyo, Frigia kjokyo bakoe. Eni ga öötong shäng Éfeso kjokyo. Eshko ga Jesús tjlökwo kjrägaga wlëna tjeng kjlöbö, ² ga tjlë ba kong ga «¿Sbö tjlökwo kjroromishko ga pjäy go Sbö Sëya, e shronore?»

«Llëme. Sbö Sëya, e ë laydëba borwa kong llëm obi» le lok ba kong.

³ Kuya ga tjlë ba kong ga «¿Eni ga pjäy warabashko ga e llë loklo?»

«E Juan tjlökwo kjrororwa li loklo» le lok ba kong.

⁴ Kuya ga tjlë ba kong ga «Juan no wono jlëe. Eye, llëbo owa shärye löng li, e owa jlëe lara, ga rayara ga wara jer di roshko. Gueniyo ga no tjwe ba irgo li lanyotkara Juandë oba kong, ga woyde ga shji mär ba go dey. Tjlëno shäng li, e Jesús layde» le.

⁵ Kuya lok ga epga wara jer di roshko Tjlapga Jesús ko go. ⁶⁻⁷ Domerga wara li doglo sak kjwara kjingsho pjök (12). E irgo ga orkwo iono ba dlu kjing go, ga epga go Sbö Sëya shrono beno kësbang ba tjok. Eni ga beno löng tjlë kjok shto oblë oblë so tjlökwo, ga Sbö tjlökwo roy lara lok oba kong.

⁸ Ga moglo mya ga Pablo jek ñyado judíoga syö uyo jong eshko li roshko. Eshko ga Sbö ber no pjluo sorë li roy le shäng ara, tjlökwo le shäng li, e jlëe lëba wlo. Tjlëshko ga llëye bangkjre llëme. ⁹ Gueniyo ga kjong kjong omtjlökwo kjrono llëm, llëye kuya lok woydë llëm kjishko. Ga Irbo Tjaglën li läywe lok owa oba bokshto. Eni ga Pablo opkjono jek ey dwayo, ga Jesús tjlökwo kjrägaga li söra jek oppizlong uyo jong kjwara roshko, u li sogo kö Tirano. Eshko dbar kjwobi go ga Sbö tjlökwo lanyotkara ba tjok ara. ¹⁰ Ga shäryara eni öötong lu pjloglo pjök. Eni ga Tjlapga Jesús tjlökwo shdöktong nopga löng Asia kjokyo uunkong kong, judíoga kong, nopga judío llëm wleniyo kong bakoe.

¹¹ Eshkoshko ga Pablo kong dbo twara Sbörë kësbang, llëbo ñydëba llëm wleniyo shärye kësbang wlo. ¹² Eni ga jangsher, shwong llë, e pjono ba go dö ëmdë ga sökoba, twëba swlopga kong ga poptë, twëba nopga goshko Ä sëyaga li kong ga sëya li to ba go dwayo bakoe.

¹³ Judíoga kjong kjong to löng kjok kjrínashko kjrínashko Ä sëyaga tjeng oba goshko li ichë ä wleniyo. Eshko ga Tjlapga Jesús koiarga lok pjang sëya li iche wlo bakoe lara. Ga tjlë ga «Pablo to shäng Jesús roy lë, ga lër bop kong Jesús ko goshko ga Ä sëya, pja opkjono no kjwe goshko dwayo» le jong eni.

¹⁴ Eshko ga domerga löng doglo kjäk (7), Esceva wapga. Esceva, e judío, syöshtaga kägäyo bakoe. Ba wapga doglo kjäk (7) li to löng Ä sëyaga ichë Jesús ko goshko bakoe.

¹⁵ Pjlara ga shäryara lok enishko ga Ä sëya li tjlë ba kong lok ga «Tja Jesús miydë, Pablo miydër bakoe. ¿Gueniyo ga pjäy ëro?» le.

¹⁶ Jekdo eshko ga domer goshko Ä sëya pjang li jek zrow pjä ba goshko lok erä. Ba dbo ara go ga tjeng doglo kjäk (7) li shpora ara, shwong llë dwlëra dret, sho llë dwlëra srëng ara, ga zana tjë jikong. Eni ga to töktong lok u li roshko dwayo, kjlop dret, ba llëmdoe.

¹⁷ Kuya Éfeso sopga uunkong, judíoga, nopga judío llëm wleniyo lirë ga beno löng sëya llëm, bangkjre arae. Eni ga Tjlapga Jesús ko li iara lok tjwlo ara.

¹⁸ Eshko ga Jesús tjlökwo kjrägaga ara tjwe löng llëbo owa shäryara lok tek dënashko li lë oba uunkong bokshto. ¹⁹ Ga epga ara parkono löng ybipga wleniyo li, ba oppingglo kjibokwo shoyo söya tjwe löng, ga sura iökshko dret oba bokshto. Ga ba kjibokwo sura lok kës li tjwlo iak dbur sho pjluölún kjwo sak dbäw dbäw pjloglo sak shkëng (50,000). ²⁰ Eni ga Tjlapga Jesús tjlökwo shdöktong llaw pogo, ga tjlökwo kjrëba jek këgong këgong.

²¹ E irgo ga llëbo shäryono kës li irgo ga Pablo wotjlík jek Macedonia kjokyo, Acaya kjokyo go jongya Jerusalén kjokyo wlo le. Ga wotjlík kjrína obi ga «Löng Jerusalén kjokyo li pjloror pjir ga tja jongya Roma kjokyo bakoe» le. ²² Eni ga ba kjimtagaga ichara do pjök jongya Macedonia kjokyo ba bäm go, epga Timoteo, Erasto. E wopro ga e beno sök eshko Asia kjokyo dbar kjwöböso obi.

Éfeso sopga woksera löng ara

23-29 Éfeso so sböpga kjlara ko Artemisa, ba syö uyo jong eshko. Eshko ga domer sök kjlara ko Demetrio, ba pak baíya, e llëbo jyäglo shäryaga dbur sho pjublún go. Domer, e Artemisa syö uyo li jyäglo shäryaga. E go ga dbur shak ara, ba parkagaga parkë löng ba tjok li tjok. Eshko dbaryo ga llëbo jyäglo shäryagaga uunkong li tona, ga tjlë ba kong ga «Pjeyoga, miydëmi pjlu ga shji mär bi pak ëre go. Eerishko ga Asia kjokyo kjok kjwang jikong ga bi sbö kësbang Artemisa li poshrëy löng iyado. Gueniyo ïmi löng, kumi löng ga Pablo to shäng tjlë oba kong ga sböpga jyäglo shäryaga norë li, e llëno llëme le. Eni ga nopga kjlopswë ara ba shwo lëkong, ga shärye eni li jushko dö llëm, Asia kjokyo uunkong seke. Llëbo ëre owa bi kong, bi pak ëre iëba ber tjwlö llëm ga jer bi shjiryo. Erö llëme. Eshko ga Artemisa syö uyo jong jushko li, e ber tjwlö llëm bakoe. Eni ga bi sbö om go li woydëba ame, ba tjwlö kësbang li iëba ber llëno ame» le.

Kuya lok ga iirkono ara, öö le lok arae. Tjlë lok dbo go ga «Éfeso so sbö Artemisa li, e tjwlö kësbang!» le. Eni ga Éfeso sopga woksera löng tjë jikong. Eshko ga Pablo yorkagaga wlëna löng do pjök ko Gayo, Aristarco, epga Macedonia so. Ga shara lok, dopshira, söra öötong löng no tönzlong uyo jong eshko lishko.

30 Eni ga roy kuya Pablorë ga jek opzrëk woydë eshko, lan nopga löng li tjok wlo lara, gueniyo ichara Jesús tjlokwo kragagarë llëme. 31 Eshko ga tjlapgaga tjwlö këskes Asia sopga kong wleniyo löng eshko kjlobö, epga Pablo pjeyoga wleni, ga tjlokwo ichara ba kong, to jek opzrëk eshko llëm wlo.

32 E wopro ga nopga öötong löng no tönzlong uyo li, e woksera löng träk llëme. Löng eshko ara tona löng llë kjy miyde löng llëme. Ga öö le lok ara, kjlara tjlë oblë, kjlara tjlë oblë bakoe.

33 Ga judío shäng kjlara eshko ko Alejandro. Domer, e ichara judioga löng lirë nopga löng kës li bokshto, ga llëye le wlo li lara lok ba kong. Eni ga Alejandro orkwo poyono, pjây kjinkozong loklo

wleni. 34 Gueniyo ga miydara lok ga e judío ga kuya woydë llëme. Ga öö le lok tjë jikong, tjlë ga «Éfeso so sbö Artemisa li, e tjwlö kësbang!» le jong eni wop ara, ga Alejandro to tjlëno nopga li kong llëme.

35 E irgo ga nopga löng kës li kjinkara no shäng kjlara tjlapgaga këskes dboryaga wleniyorë, ga tjlë ba kong ga «Pjeyoga Éfeso so. Shji iak beno löng bi sbö kësbang Artemisa li syö uyo daga, shji beno löng ba jyäglo ter lono kjok dogo dwayo li daga bakoe. Nopga kjok kjwang jikong so om-miydë pjlu ga eni. 36 E jyö laga ërë llëme. Eni ga pjây löng tjëkso guing. Llëbo shäryëmi ga woyotjlëmi llëm guing llëme. 37 Ga domerga söromi kjwe llëye owa shäryara syö uyo kjy llëm, llëye lara bi sbö kjishko llëm bakoe. ¿Eni ga tek söromi jushko ega?

38 »Eni ga Demetrio, ba parkagaga, ëye rote woydë wleni ga tjlapgaga no llgwega löng kjweshko, ïzïa. Woyde ga ba llgwezlong dbaryo ga koshe löng llgweya wlo. Eshko ga shji ëng rotë ga pjluë. 39 Ga pjây llëbo rokë woydë obi ga lëmi shji tona löng uunkong dbaryo bek lishko ga llgwey bomi kong eshko jã. 40 Llëbo shäryono jushko li, e tjwe bi kong owa kjwe. Shji oba iono ëngkjwë ara le bi ichagagarë kjwe. ¿“¿Oba shdöktong löng kjweni ega?” lara lok bi kong ga llë loydë ba kong eshko?» le.

41 Lara eni pjir ga nopga li ichara to pjire.

20

Pablo to shäng Macedonia kjokyo, Grecia kjokyo

1 Nopga shdöktong kës li slano pjir ga Jesús tjlokwo kragaga rokara Pablorë, poshdüya wlo. Poshduna pjir ga «Tja toe» le, ga to jek Macedonia kjokyo. 2 Öötong shäng eshko ga jek shäng Jesús tjlokwo kragaga löng li dbo ië kjok kjrinishko kjrinishko. E irgo ga to jek öötong shäng Grecia kjokyo, 3 ga beno sök eshko moglo mya.

E irgo ga opshik to jongya Siria kjokyo le. Brikdo, opyë kjang kësbang roy larashko ga roy kuya ga judioga wotjlëk ba zrök le lëba. E kjishko ga wotjlëk to iröng pjö lëkong Macedonia kjokyo go shara le. 4 Ba

yorkagaga jek lōng ba tjok li ëre: Sópater, e Pirro wa, Pirro, e Berea so; Aristarco, Segundo, epga Tesalónica so; Gayo, e Derbe so; Tíquico, Trófimo, epga Asia so; Timoteo bakoe. ⁵ Epga uunkong jek lōng borwa bām go, ga tjawa koshe öötong lōng Troas kjokyo. Gueniyo tjawa beno lōng Pablo tjok. ⁶ Tjawa beno lōng Filipos kjokyo äär jong pjlung shosho suk pjir shäryak ba uukklo tjok llēm dbaryo li pjitong guing. E irgo ga tjawa opshino jek Filipos kjokyo dwayo äär jong dlung kjako, ga tjawa opyono kjang kēsbang roy, ga tjawa jeke. Öötong dbargwo shkēng (5) ga epga dosharorwa öötong lōng Troas kjokyo. Ga tjawa beno lōng eshko dbargwo kjäk (7).

Dwlas wolono kjlara, ga woshara Pablorë irōng obi

⁷ Öötong dbar sondēshko ga tjawa tōno Jesús tjlōkwo kjrāgaga tjok, iē wlo. Ga Pablo tjlēno nopga lōng li kong. Ga opshik eshko dwayo wēshko le kjīshko ga beno shāng tjlē wop ara äär jong kjok ronge. ⁸⁻⁹ Ga tjawa tōno lōng lishko ga yongyo shäryak jem jong ēng kopshko llōgong llōgong äär jong kjrīng-gwo myashko, tjawa lōng li ey. Eshko ga iök borkek lok shjiy arae. Ga dwlas shāng kjlara eshko ko Eutico, ga sirkeno sök u bāng bāng go. Eshko ga Pablo tjlē shāng kjēr wopro ga Eutico sök ga poywō ara. Wop ara ga pono, ga lono jer jong kjokshko dwayo äär jong tōshko, ga wolonoe. ¹⁰ Eni ga Pablo oplono jer ba ik, ga opburgō dwlas li kjing go, ga popjlura. Eshko ga tjlē nopga lōng li kong ga «Pjāy woydē llēme. ¡Buk sē!» le.

¹¹ E irgo ga Pablo jem kjomo irōng obi, ga pjlung shosho suk pjir shdōra, ga uara tjlōkwo kjrāgaga lōng li tjok, ga beno shāng tjlōkwo lē ba kong obi äär jong kjok shrānto. E irgo ga toe. ¹² E irgo ga dwlas lira sōra lok jek ba ushko sē. E kjīshko ga ba pjeyoga beno lōng wopjlú anmoyō.

Pablo tjlōkwo lono tjlāpgaga Jesús tjlōkwo kjrāga kägāyo lōng Éfeso kjokyo li kong

¹³ E irgo ga Pablo beno shāng Troas kjokyo obi, ga tjawara opshino jek ba bām go, tjwe jong Asón kjokyo kjang kēsbang go. Woyde Pablorë ga jek pjō lēkong, ga

koshērwa lōng eshko. ¹⁴ Eni ga Pablo tjwe shāng eshko, ga tōno borwa tjok, ga opyono jek shāng kjang kēsbang roy borwa tjok. Eni ga tjawa jek äär lōng Mitilene kjokyo. ¹⁵⁻¹⁶ Wēshko ga tjawa opshino eshko dwayo, ga tjawa jek lōng Quío kjokyo, e bokshto. Wēshko ga tjawa jek äär lōng Samos kjokyo. Woyde Pablorë ga tjawa slan ber lōng Éfeso kjokyo llēme le, äär Jerusalén kjokyo judío dbar shrēzlong dbaryo kowe lok Pentecostés li bām go wlo. E kjīshko ga wēshko ga tjawa öötong lōng Mileto kjokyo.

¹⁷ Eshko ga no ichara Pablorë tjlāpgaga Jesús tjlōkwo kjrāga kägāyo lōng Éfeso kjokyo li rokē. ¹⁸ Eni ga öötong lōngshko ga Pablo tjlē ba kong ga «Dēnashko ga tja tek shrono shāng Asia kjokyo ēreshko ga tja beno shāng bomi tjok dbar kop ara. Llēye shäryoror eshko li miydēmi pjir tjan. ¹⁹ Eshkoshko ga judioga kjang kjang opyono beno lōng bor wloyo. E kjīshko ga llēbo weno bor kong owa ara, ga tja beno shāng woydē ara bakoe. Gueniyo tja beno shāng parkē Tjlāpga Jesús kong wotōy iyadoe. ²⁰ Tja Sbō tjlōkwo lono oba uunkong bokshto, ga pjāy pinor öör bomi ushko bakoe. Eshko ga tjlōkwo llē ber pjlú bomi kong wlo li, e loror bomi kong pjir, llēye bangkjrēr llēm wleni. ²¹ Eshko ga tja tjlēno shāng tjlōkwo kjarasō judioga kong, nopga judío llēm wleniyo kong bakoe. Tja tjlē ga “Llēbo owa shäryēmi lōng li, e owa jlōe lozī, ga rayozī, ga pjāy optwos Sbō kong dey, ga pjāy mār ber lōng bi Tjlāpga Jesús go” lēr shāng eni iyado.

²² »Ga eerishko ga tja jongya Jerusalén kjokyo, tja iche Sbō Sēyarē jek eshko kjīshko. Gueniyo llēye wen bor kong eshko li miydēr shāng llēme. ²³ Miydēr shāng li, e kjrinaso. Tja to shāng kjok shto oblē oblē lishko ga Sbō Sēya tjlē bor kong ga “Llono ga pja iēba ber shāng no shdūzlong uyo roshko, ga llēbo wen oblē oblē bop kong bakoe” le bor kong eni. ²⁴ Gueniyo bor kong ga tja wolonde, de llēm, e llēye llēme. Woydēr li, e kjrinaso. Pak twara Tjlāpga Jesúsde bor kong shäryēr wlo le li, tja wolonoshko ga e shäryoror pjire. Ga pak

li, e shji kjimte woydë Sbörë sorë li roy pjlú shdör oba kong.

²⁵ »Ga pjây kong Sbö ber no pjluyo sorë li roy loror bomi kong ara. Gueniyo lër bomi kong ga tja îmi ame. ²⁶⁻²⁷ Llëye woyde Sbörë li, e loror bomi kong dret, llëye bangkjrër llëm wleni. E kjîshko ga lër bomi kong ga pjây miydaga ber tjarë ame. ²⁸ Sbö tjlôkwo kragaga tjwlëna ba Wa srëng li go pjir, ga pjây iara ba Sëyarë beno lëng ba dë. E kjîshko ga pjây wlëp llëme. Pjây opdos yôtso. Jesús tjlôkwo kragaga dëmi, öng wlëp ushko so de ba dagarë wleni.

²⁹ »Miydër pjlú ga tja opshino kjok jûshko dwayoshko ga domerga owa tjwe opzrëk bomi tjrëko ara, ga Jesús tjlôkwo kragaga lëng li barwe ara, shjiti kjloy so iir ä wleniyo tjwe öng llë uë wleni. ³⁰ Ga kjone kjone lëng bomi tjrëko ëmdë ga opyë lëng jyörkë, ga Sbö tjlôkwo le lok bomi kong bëy llëm, Jesús tjlôkwo kragaga jyäpgwe jek ba shwo lëkong wlo le. ³¹ E kjîshko ga pjây sjëke. Woyoshrozî ga lu pjloglo mya ga pjây poshdunor boryo go shkë dba, pjây kjlarashko kjlarashko.

³² »Era eni, pjeyoga, eerishko ga pjây iër ber tjeng Sbö wloshko, pjây de wlo, ga shji kjimte Sbörë sorë tjlôkwoyo li, e ber pjang bomi daga bakoe. Pjây jëk tjlôkwo li go ga pjây opping ba miydë pjlú jek këgong këgong. Eni ga llëbo pjlú twe ba nopga baîya kong wlo li, e twe bomi kong bakoe.

³³ »Ga llëye oma î, e koînor llëm, dbur llëm, shwong llëm bakoe. ³⁴ Eni llëme. Miydëmi pjlú ga tja parkono bor orkwo om go goshko, llëbo woydër bor kong, bor yorkagaga kong li tjwlën wlo. ³⁵ Ga pjây pinor eni, woyde ga shji parkë eni, oblë lëng llëbo woydë li kjimtëy ga pjlú wlo. Tjlôkwo lara Tjlapga Jesúsde li, e woyoshrozîa. Tjlëno ga «Llëbo kjroroy ga shji wopjlúe. Gueniyo ga llëbo tworoy oblë kong ga shji wopjlú e kjinmo» lara eni» le.

³⁶ Lara eni pjir ga kjök torgö sök Jesús tjlôkwo kragaga kägäyoga lëng li tjok, ga syôshtono Sbö kong. ³⁷ Eni ga epga slatong lok uunkong, ga Pablo popjlura uunkong lirë, ga lô shira lok bakoe.* ³⁸ Eshko ga Pablo tjlëno ba kong ga «Tja toe. Tja îmi

ame» lara ba kong kjîshko ga epga woydono lok arae. E irgo ga tyara lok öör jek lëng kjyong kësbang buk lishko, to wlo.

21

Pablo to jek Jerusalén kjokyo

¹ «Tjawa toe» lororwa borwa pjeyoga kong pjir ga tjawa opyono kjyong kësbang roy jek bek jongya Cos kjokyo. Wëshko ga tjawa opshino eshko dwayo, ga tjawa jek lëng Rodas kjokyo, e irgo ga tjawa jek öötong lëng Pátara kjokyo. ² Eshko ga kjyong kësbang wlënorwa pjang kjlara brik pjang kjwlë to jongya Fenicia kjokyo wlo le, ga tjawa opyono ba roshko, ga tjawa jeke. ³ Tjawa jek lëng eni ga tjawa kjër pjola ga dlung tjrëko ko Chipre li înorwa, e ber buk orkwo mlëkong. Ga tjawa jek lëng Siria kjokyo, öötong tjyono lëng Tiro kjokyo, llëbo söya kjyong sogorë li shiya lok ber eshko wlo. ⁴ Eshko ga Jesús tjlôkwo kragaga wlënorwa lëng kjlëbö, ga tjawa beno lëng ba tjok eshko dbargwo kjäk (7). Eshko ga Sbö Sëya tjlë tjlôkwo kragaga li kong ga «Llëbo wen Pablo kong owa Jerusalén kjokyo» le. E irgo ga lano lok Pablo tjok, jem Jerusalén kjokyo llëm wlo.

⁵ Gueniyo ga jlö lara llëme. Öötong dbargwo kjäk (7) ga tjawa opshino to ey dwayo. Eshko ga epga, tjawa yorkara jer lëng dlung kjako, ba boyga, ba wapga tjok. Eshko ga tjawa kjök tono tjë jîkong, ga tjawa syôshtono Sbö kong. ⁶ «Tjawa toe» lororwa ëng kong pjir ga tjawa opyono kjyong roy, ga epga sano jek ba ushko iröng obi.

⁷ E irgo ga tjawa jek dlung kjing go Tiro kjokyo dwayo öötong lëng Tolemaida kjokyo. Eshko ga Jesús tjlôkwo kragaga lëng kjlëbö, ga «¿Pjây yonde?» lërwa ba kong. Eshko ga tjawa beno lëng ba tjok. ⁸ Wëshko ga tjawa opshino eshko dwayo, ga tjawa jek öötong lëng Cesarea kjokyo. Domer shäng kjlara eshko ko Felipe, e kowëba Jesús tjlôkwo roy pjlú laga lëba. Dli pjlorgaga ktrak doglo kjäk (7) dëdashko li, kjlara li e. Ga tjawa beno lëng ba tjok ba ushko. ⁹ Felipe wapga tjeng doglo pkëng (4), kjogloga. Olö ga tjlôkwo le Sbörë ba kong, ga le lok oblë kong eni.

* **20:37** Lô shik lanyo, e tak pjang Génesis 27.26 go.

¹⁰ Tjawa löng eshko dbar kjwöbö tjänshko ga domer tjwe shäng kjlara Judea kjokyo dwayo ko Agabo. E Sbö tjlökwö 'laga.

¹¹ Öötong shäng borwa shwoy ga Pablo dop pjrikklo 'li kjrara, ga oppjrino e go, ba orkwö go, ba dre go bakoe. Eshko ga tjlä ga «Sbö Sëya tjlä ga “Dop pjrikklo ëre sogo, e äär shäng Jerusalén kjokyo, ga pjriya judíoga löng eshko lirë jüni bakoe. Ga twe'lok tjlapgaga nopga judío llëm wleniyo kong, llgweya wlo” le eni» le.

¹² Kurwa ga tjawa tjlä Pablo kong ga «Pja jem Jerusalén kjokyo llëm dey» lërwa eni pjlaraso llëme. Cesarea sopga om'lono ba kong eni bakoe.

¹³ Gueniyo ga tjawa dboryara Pblorë. Tjlä ga «¿Pjây slar ega? ¿Tja iëmi woydëshko eni ega? Tjlapga Jesús kjîshko ga tja shäng pjrikoba kjok orë koshë. Gueniyo erö llëme. Tja shäng zrökoba Jerusalén kjokyo wlo bakoe» le.

¹⁴ Tjawa kole woydë llëm kuzong ga tjawa tjlä ba kong ga «Llëye woyde Tjlapgarë 'li, e ber eni» lërwa.

¹⁵ E irgo ga tjawa posharyono uunkong, ga tjawa opshino to jem Jerusalén kjokyo.

¹⁶⁻¹⁷ Eshko ga tjawa yorkaga Jesús tjlökwö kjragaga kjong kjong Cesarea so lirë. Ga tjawa öötong löng Jerusalén kjokyoshko ga tjawa söra 'lok domer shäng kjlara eshko ko Nasón 'li shwoy. Domer, e Chipre so, gueniyo sök Jerusalén kjokyo. Jesús tjlökwö kjragaga tek dämärshko 'li, kjlara 'li e. Ga tjawa beno löng ba ushko.

Pablo shäng Jerusalén kjokyo

Jerusalén kjokyo ga tjawa wlojrrara borwa pjeyoga Jesús tjlökwö kjraga löng lirë woowa llëme. ¹⁸ Wëshko ga Pablo jek Santiago îk, ga tjawa jek ba tjok bebi. Tjawa öötong löng eshko ga tjlapgaga Jesús tjlökwö kjraga kägäyo töno löng uunkong eshko, ¹⁹ ga «Miga» lara Pblorë ba kong. E irgo ga llëye shäryara Sbörë nopga judío llëm wleniyo kong ba kjîshko 'li, e lara ba kong pjire. Larashko ga llëbo shäryono chirawayo ëmdë 'li, e lara pjir bakoe.

²⁰ Kuya 'lok ga Sbö poshrëra 'lok ara. E irgo ga tjlä 'lok ba kong ga «Pablo, pja borwa kjlara. Tjlökwö lërwa woydë bop kong kjrina. Miydëp pjlu ga judíoga Jesús tjlökwö

kjragaga löng träk llëm, shtëy ga äär llëme. Ga epga uunkong tjlä ga “Kjok llgwekklo tara Moisésdë 'li, e tjwlö ara. E rayako llëme” le 'lok eni. ²¹ Ga roy kura 'lok ga pja to shäng om'lë oblë. Judíoga löng nopga judío llëm wleniyo tjreko 'li pim shäng “Llëye tara Moisésdë 'li, e rayëy ga pjluë” lëp to shäng eni ba kong. Ga pja tjlä ga “Bi wapga, e doyo jyä tëy llëm ga pjluë. Bi sdëkwö tek dënashko dwayo 'li, e shäryëy ame bakoe” lëp shäng eni.

²² »Eni ga pja shrono shäng jüshko, e roy kuya 'lok kjluwe. ¿Eni ga llëye shäryëy?

²³ Pjlu wlo ga llëye lërwa bop kong 'li shäryos dey. Shji löng jüshko ëre tjreko domerga tjeng doglo pkëng (4), dämär ga käkzong shtë llëm dbar kjwöbö lara 'lok Sbö kong, ga e dbaryo 'li pjir döröe. Shärye löng, tara Moisésdë sorë 'li eni. ²⁴ Woydërwa ga epga sös jek bop tjok. Ga pja opyë ba tjok, llëye shäryëy lara Moisésdë, shji äär Sbö poshrëk ba ushko ga pjlu wlo 'li, e shäryëp ba tjok eni eshko. Ga kâ shtaga potjwlëga ber pjarë, pjây uunkong kong. Eni ga pja iya nopga uunkongdë, ga miyde 'lok e go ga tjlökwö laraba kës bop kjîshko 'li, e jyö eröe. Pja ëmdë ga kjok llgwekklo tara Moisésdë 'li kolëp shäng bebi, miyde 'lok e go ga wëllëe.

²⁵ »Nopga judío llëm wleniyo Jesús tjlökwö kjraga lara, llëye shärye 'lok wlo 'li, e tororwa beno ba kong pjir tjän. Tjawa tjläno ba kong ga “Dli llë twak sböpga jyäglo kong 'li sho uëy llëm, öng zrök kjoytso skuya î 'li sho uëy llëm, srëng llë uëy llëm, ga shji orkwosmono ë tjok llëm ga shji pë ba tjok llëm bakoe” lororwa ba kong eni» le.

Pablo sharaba Sbö u zlong bäng

²⁶ Eni ga domerga doglo pkëng (4) lara 'li söra Pblorë jek ba tjok. Wëshko ga opyono shäng ba tjok, ga llëye shäryëy lara Moisésdë, shji äär Sbö poshrëk ba ushko ga pjlu wlo 'li, e shäryara ba tjok pjire. E irgo ga jek öötong shäng Sbö u zlong bäng, ga ba dbaryo pjir llono, Sbö sëngglo söya eshko wlo 'li söya llono, e lara tjlapgaga löng eshko 'li kong pjire.

²⁷ Eni ga dbargwo kjäk (7) koshe löng 'li pjitoe. Eshko ga Pablo öötong shäng Sbö u zlong bäng. Eshko ga judíoga löng kjlöbö

Asia so. Pablo ña lok ga öö le lok ara, ga nopga löng eshko li shdöra lok jong träk llëm, ga jek rish Pablo kjing go. ²⁸ Eshko ga tjëlë lok nopga li kong dbo go ga «¡Israel tjëyoga, tjawa kjimtozïa! Domer to shäng oba ping owa kjok shto oblë oblë li ëre. Llëye le to shäng li, e shji Israel tjëyoga ëre wloyo, kjok llgwekklo tara Moisésdë li wloyo, Sbö u ëre wloyo bakoe. ¡Erö llëme! Nopga söra tek shrono kjlöbö jüshko judío llëm wleniyo. ¡E go ga shto iak beno buk dboy Sbö kong ëre, e iara beno buk eni ame!» le.

²⁹ Lunashko ga Pablo ña lok shäng kjok shto oblë Trófimo tjok, e Éfeso so, e judío llëm wleniyo. Ga epga wotjlino lok ga söra Pablorë öötong löng Sbö u zlong bängdo lara. «Sbö u iara beno jong dboy ba kong ame» lara lok e kjïshko, miga eni llëme.

³⁰ Eni ga nopga shdöktong llaw pogo kjok eshko kwang jïkong, ga tjwe zron jong Sbö u zlong bäng. Ga Pablo shara lok, dopshira Sbö u jong lishko dwayo jek kjoko, ga Sbö u kjëryo bäng bängzara jek kjlöw erä. ³¹ Eshko ga Pablo zröyde lok. Eni ga roy sökoba jem äär ëngkwaga Roma so kägäyo kësbangyo li shwoy, tjëlë ba kong ga «Pja wlëp llëme. Jerusalén sogpa dew töshko shdöktong jong träk llëme» lëba eni.

³² Kuya ga ba ëngkwagaga töna ba kägäyoga tjok, ga jer lok zron jong nopga tjeng kës lishko. Ña nopga lirë ga Pablo shpora ame. ³³ Eshko ga tjlapga li jek öötong shäng Pablo shwoy ga shara. Eshko ga ba ëngkwagaga ichara ba pjrik, ba pjrikklo shäryak dröng sho go pjloglo pjök go, ga tjëlë nopga tjeng li kong ga «¿No kjwe ëro? ¿Llëye shäryara?» le.

³⁴ Gueniyo ga öö le lok ara, kjlara tjëlë oblë, kjlara tjëlë oblë bakoe. Eni ga nopga shdöktong löng kës li kuzong ga llëbo bëy li kjone dey miyde tjlapga lirë shäng llëme. E kjïshko ga tjëlë ba ëngkwagaga kong ga «Domer kjwe sözï jem kjomo, bi ëngkwaga shtoyo buk lishko» le.

³⁵⁻³⁶ Eni ga söra lok jek äär shäng tyozlong jem kjomo wlo lishko. Eshko ga nopga tjeng kës li iirkë ara anmoyö, jek löng ba irgo, öö le lok träk llëme. Tjëlë ga «¡Zrözïa!» le jong eni. E kjïshko ga Pablo jek om go ame,

shakza ëngkwagaga kjlöbö lirë pjä, ga söra lok jem pjang kjomo.

Pablo tjëlëno nopga tjeng ara li kong

³⁷ Eni ga Pablo zrëya lok jek löng lishko lishko ga Pablo tjëlë ëngkwaga kägäyo kësbangyo li kong ga «¿Tja tjëlë bop kong sira ga buere?» le ba kong, gueniyo lara tjlapga li tjlökwö go.

Kuya ga tjëlë ga «¿Pja tjëlë Grecia so tjlökwö pjloro? ³⁸ Kjupäbäshko ga Egipto so shrono shäng kjlara jüshko, ga nopga owa no zrök ä wleniyo, e töna doglo sak dbäw dbäw pjloglo pkëng (4,000). Ga epga söra jek kjok dogro no llëmshko, ëngkwë tjawa Roma so tjok wlo lara. E pjaro loror» le.

³⁹ Kuya ga «Llëme. Tja judío, tja Tarso so, kjok li tjwlö ara wleniyo, e Cilicia kjokyo obi. Rokër bop kong sira ga tja ichëp tjëlë nopga tjeng ëre kong» le.

⁴⁰ Kuya ga jlö lara.

Eni ga Pablo kojono shäng tyoklo jem li worbo pjirshko, ga orkwo poyono, pjäy kjinkozong loklo wleni. Kjinkono löng ga tjëlëno ba kong lok arameo tjlökwö go. Tjëlë ga

22

¹ «Pjeyoga, tjlapgaga, rokër bomi kong ga tja kuzïa, tja opwlikë wlo» le.

² Kuya lok ga Pablo tjëlë shäng arameo tjlökwö go kuzong ga beno löng kjing erä. Eshko ga Pablo tjëlë ga ³ «Tja ëre judío. Tja weno buk Tarso kjokyo, e Cilicia kjokyo obi, gueniyo ga tja kuno shäng ëreshko Jerusalén kjokyo. Ga tja oppino shäng Tjlapga Gamaliel tjok, tja pina bi kjok llgwekklo tak pjang dënashko li go, llëye kjak llëm, sök beke. Enido ga tja jek shäng Sbö tjok jölökoyo, pjäy omshäryë löng eerishko sorë ga tja omshäryë shäng eshko eni bakoe.

⁴ »Dënashko ga nopga jek löng Irbo Tjaglën go li, e irpjanor, zrör wlo, ga sharor, ichoror jek no shdüzlong uyo roshko, shdungoba wlo, domerga, walëga bakoe.

⁵ Syöshtaga kësbangyo, bi tjlapgaga kjok llgwega wleniyo kës-kës, e omïno. E jyö lëmi wleni ga jakrokozï ba kong. Tja kong kjibokwo twara lok, sör bi pjeyoga löng Damasco kjokyo li kong, nopga Irbo

Tjaglën'li söga wlënor'li shar ga pjlú wlo, tek sör ëreshko Jerusalén kjokyo, shdungoba wlo.

⁶ »Gueniyo ga tja öötong jek shäng ääto Damasco kjokyo lishko dlo dluw dik ga in ga iök shjiy ter tjwe kjok dogo dwayo, jek lletllet, ga tja kopjrina iök shjiy lirë beno pjang pjribrie. ⁷ Jekdo eshko ga tja dgonon jer töshko, ga kur ga ëbo tjlä ga "Saulo, Saulo, ¿tja irpjam ega?" le.

⁸ »Kur ga tja tjlä ga "Tjlapga, ¿pja ë?"

»"Tja Jesús, Nazaret so. Irpjam to shäng wle, e tja" le bor kong. ⁹ Bor yorkagaga jek löng bor tjok iök shjiy'li ina lok, gueniyo ëye tjläno bor kong ga kura lok llëme.

¹⁰ »Eshko ga tja tjlä ga "Tjlapga, ¿llëye shäryër ga pjlú?"

»"Pja kojözong. Pja jongya opzrëk jek Damasco kjokyo. Llëye shäryëp wlo li, e lëba bop kong eshko" le. ¹¹ Ga tja iara iök shjiy lirë beno kjok igö llëm kjishko ga tja shara bor yorkagagarë bor orkwo go, ga tja söra to öötong shäng Damasco kjokyo.

¹² »Domer sök kjlara eshko ko Ananías. Kjok ilgwekklo tara Moisésdë li söya shäng pjlo bek iyado. Roy pjlú judíoga löng eshko uunkong'li kong. Ga tjawa öötong löng kjok eshko ga domer li tek shäng bor ik. ¹³ Eni ga shrono shäng bor zlong bäng ga tjlä bor kong ga "Saulo, pja bor kjlara, pja bokkwo poptos iröng obi, pja kjok igö pjlú wlo" le. Jekdo eshko ga tja bokkwo poptono, ga domer li in ga bë shäng wëlle. ¹⁴ Eshko ga tjlä bor kong ga "Bi tjlapgaga tek dënashko so Sbö, pja kjrara, llëye woyde li miydëp wlo, No Pjlo Bek li ip wlo, llëye le om go li kup wlo bakoe. ¹⁵ Ga llëye inop, kurop'li, pja ber ba laga oba uunkong kong. ¹⁶ Era eni ga llëye koshëp ame. Pja kojözong. Pja nom, pja wëba jer di roshko wlo, ga pja syöshtos Tjlapga kong, owa pjang bop go li löya ber dret wlo" le.

¹⁷ »E irgo ga tja tek shrono shäng ëreshko Jerusalén kjokyo iröng obishko ga tja jek öör shäng Sbö u zlong bäng, syöshtë wlo. Eshko ga llëbo inor shji yoïno wleni. ¹⁸ Tjlapga Jesús inor ga tjlä bor kong ga "Pja opshis maling jüshko Jerusalén kjokyo dwayo. Pja tjlä bor kjishko kjok ëreshko ga tjläkwo kjrëba llëme" le.

¹⁹⁻²⁰ »Kur ga tja tjlä ba kong ga "Tjlapga, dënashko ga tja to shäng judíoga syö uyo kjwarashko kjwarashko, ga nopga mär löng bop go li, e sharor, söror, ioror beno tjeng no shdüzlöng uyo roshko, ga shpoga tjarë om go bakoe. Ga bop roy'läga Esteban lira zrökobashko ga tja shäng eshko. In shäng ga 'Zrözia' lër shäng eni, ga ba zrögaga li, ba shwong ter lëkong li skwarashko ga tja beno shäng shwong'li daga. Llëye shäryoror uunkong ëre, e miydëba löng pjire" lër.

²¹ »Gueniyo kuya ga tjlä bor kong ga "Pja nomo. Pja ichër to kjok pjola bor roy lë nopga judío llëm wleniyo kong" le bor kong" le.

²² Llëye le shäng li kura lok öötong eshko döe. Eshko ga öö le lok tjë jikong, tjlä ga «¡Domer kjwe zrözia! ¡Shäng kjok ëre kjing go ame dey!» le lok eni. ²³ Ga öö le lok jek këgong tjë jikong, ga ba shwong kop lëkong li skwara lok, ga dbuya llaw pogo, ga klung sho pjlungyo kjire, ga dbuya lok jem jong kjomo ëng kopshko.

Pablo shpoya no dagagarë lara, ga opw'likono

²⁴ Eshko ga ëngkjwagaga li ichara ba kägäyo kësbangyo lirë Pablo sök ëngkjwaga shtoyo li roshko, shpoya lok no shpokklo go wlo, nopga shdöktong llë kjishko le ba kong wlo.

²⁵ Eshko ga Pablo pjriya löng kjwleshko ga tjlä ba kong lok ga «¿No Roma so kjibokwo tjok li, e ilgwemirë llëm obishko ga shpomi ga pjlüre?» le.

²⁶ Kuya ba kägäyo lirë ga jek jong ba kägäyo kësbangyo li shwoy, ga tjlä ba kong ga «Domer kjwe Roma so kjibokwo tjok. ¿Eni ga kjwëp llong?» le.

²⁷ Kuya ga jek öötong shäng Pablo shwoy ga tjlä ba kong ga «¿Jlökoyo ga pja Roma so kjibokwo tjokde?»

«Ëng» le ba kong.

²⁸ Kuya ga tjlä ba kong ga «Tja Roma so kjibokwo shik wlo ga tja dbur zano ara» le ba kong.

Kuya ga tjlä ba kong ga «Tja data Roma so kjibokwo tjok. E kjishko ga tja eni tek buk chirawa obishko dwayo» le.

²⁹ Jekdo eshko ga epga löng ba shpok wlo lara li, e opkwono eshko dwayo. Ga miydara tjlapga lirëshko ga bangkjrara ara bako, Pablo kjrochara, shpoya wlo lara kjishko.

Pablo söra ba tjlapgaga bokshto

³⁰ Wëshko ga engkwaga kägäyo kësbangyo li wotjlík shäng ga «¿Pablo kjwe shdungko le judíogarë, gueniyo llë kjishko? Miydër woydë yõtsoe» le. E kjishko ga ba dröng sho ba pjrikklo li döra, ga judíoga syöshtaga kägäyoga, Judío Kjek Llgwegaga Këskësyo, e rokara tön eng tjok wlo. Töno lok ga Pablo shira, iara shäng ba bokshto.

23

¹ Eshko ga Judío Kjek Llgwegaga Këskësyo li iya Pablorë drëng, ga tjlë ba kong ga «Pjeyoga, tja parkono Sbö kong pjlu, ga tja opshäryë shäng pjlo bek Sbö bokso lër eni bor pjlushko» le.

² Kuya syöshtaga kësbangyo ko Ananías lirë ga tjlë ga «Pablo kjwe shpozì ba kjakshko» le oba löng ba soshko li kong.

³ Kuya Pablorë ga tjlë ba kong ga «¡Pja shpoya Sbörë! Pja so llëbo poglo poshtik pjublún, owa llëm, gueniyo roshko ong kjoyoe. “Tja domer pjluë” lëp shäng, gueniyo pja eni llëme. Pja sök kjweshko, tja llgwep kjok llgwekklo tara Moisésdë li go wlo lëp, gueniyo kjok llgwekklo li söp sök pjlo bek llëme. Söp kjwe pjlo bek ga pja no ichë bor kjak shpok llëme» le.

⁴ Kuya nopga tjeng Pablo zlong bäng lirë ga tjlë lok ba kong ga «¿Syöshtaga Sbö kong kësbangyo kjwe äyoshtëp kjweni ega?»

⁵ «Pjeyoga, kjwe syöshtaga Sbö kong kësbangyo, e miydoror llëme. Miydoror kjwe ga loror eni llëme. Sbö tjlökwo tak pjang eni: “Bi pjluo, bi llgwega, e läywëy owa wlo llëme”»* le.

⁶⁻⁸ Eshko ga miyde Pablorë ga kjok llgwegaga löng li, kjong kjong saduceoga, kjong kjong fariseoga. Saduceoga wotjlík ga shji wolono ga shji woshre ame le, Sbö parkaga kjok dogo so, e drete le, sëya llë drete le bakoe. Gueniyo fariseogara wotjlík oblë. Shji wolono ga dbar tjwe ga shji woshre Sbörë iröng obi le, Sbö parkaga

kjek dogo so tjok le, sëya tjok le bakoe. E kjishko ga Pablo tjlë ba kong dbo go ga «Pjeyoga, tja fariseo, tja data fariseo bakoe. Tja wotjlík ga shji wolono ga dbar tjwe ga shji woshre Sbörë iröng obi lër. Ga tja ioromi shäng bomi bokshto llgwemi wlo, tja wotjlík eni kjishko» le.

Lara eni pjir ga fariseoga, saduceoga löng eshko li, e tjlë lok eng tjok kar kar träk llëm, ga tjlapgaga li eng shdöno beno löng kkring pjök. ⁹ Ga nopga tjeng eshko li eng shdöno beno tjeng kkring pjök, ga öö le lok träk llëm bakoe. Fariseoga löng eshko li kjong kjong no pingga kjok llgwekklo tara Moisésdë li go. Epga kojono lok ga tjlë ga «Borwa kong ga domer kjwe llëbo owa shäryono llëme. Sëya llë, e tjlëno ba kong kjwe, llëm ga Sbö parkaga kjok dogo so li tjlëkdo ba kong kjwe» le.

¹⁰ Eshko ga nopga li shdöktong këgong anmoyö. E kjishko ga engkwaga kägäyo kësbangyo li ombangkjrano, wotjlík ga Pablo sho dwlëkoba sira sira kjwe le. Eni ga ba engkwagaga ichara tjë kara Pablo shik eshko dwayo, sëya äär ber sök engkwaga shtoyo lishko wlo.

¹¹ E shkëyo ga Tjlapga Jesús weno shäng Pablo kong, ga tjlë ba kong ga «Pablo, pja wokjang, llëye bangkjrep llëm shara. Tja roy läyworop oba kong jushko Jerusalén kjokyo sorë ga roy lëp oba kong Roma kjokyo eni bakoe» le.

Judíoga wotjlino lok Pablo zrök

¹² Wëshko kjok shröngto ga judíoga kjong kjong eng töno wotjlík kjrinaso, Pablo zrök wlo. Ga tjlë lok eng kong jlökoyo ga «Shji ië llëm, llëye iëy llëm, Pablo zröroy pjir guing. Llëm ga woydëy ga shji shdüya Sbörë» le lok eni. ¹³ Ba lagaga eni li, e doglo sak pkëng (40) kjingsho tjok.

¹⁴ Eni ga epga jek syöshtaga kägäyoga, judío tjlapgaga kjok llgwega wleniyo ik. Öötong löng ba shwoy ga tjlë lok ba kong ga «Tjawa tjlëno eng kong jlökoyo ga “Shji ië llëm, llëye iëy llëm, Pablo zröroy pjir guing. Llëm ga woydëy ga shji shdüya Sbörë” lororwa eni. ¹⁵ E kjishko ga pjäy, Judío Kjek Llgwegaga Këskësyo llamo li, rokozi engkwaga kägäyo kësbangyo li kong ga Pablo

* 23:5 Éxodo 22.28.

söya tjwe shäng, ga ie bomi bokshto, llëbo shäryara li kjakrokëmi ba kong yôtso wlo. Eni ga ter söyde, tjwayde na llëm obishko ga tjawa ber löng irbo ba koshë, zrörwa wlo» le.

¹⁶ Gueniyo ga Pablo dor, wa shäng kjlara, ga tjlökwö le löng li roy kura. E irgo ga jem opzrëno ëngkjwaga shtoyo lishko, ga jek öötong shäng Pablo iak shäng lishko, roy le ba kong wlo. ¹⁷ Kuya ga ëngkjwaga kägäyo rokara kjlara, ga tjlä ba kong ga «Dwlas ëre sös bor kong sira, bop kägäyo kësbangyo li shwoy. Tjlökwö le woydë ba kong» le.

¹⁸ Kuya ga söra jek ba kägäyo kësbangyo li shwoy, ga tjlä ba kong ga «Domer shdung shäng kjlara ko Pablo, rokara bor kong ga dwlas ëre sör bop bokshto, llëbo roy le bop kong wlo» le ëngkjwaga kägäyo lirë ba kong.

¹⁹ Kuya ga dwlas li shara ba orkwo go, ga söra jek tjoksa, ga tjlä ba kong ga «¿Llëye lëp woydë bor kong?»

²⁰ «Judíoga kjong kjong lano lok ëng tjok, ga wotjlino lok kjrinaso. Bong ga Pablo roke lok bop kong ga söp ba kong jongya ba llgwezlong tönö löng lishko, kong llëbo kjakroke lok yôtso anmoyö wlo le eni.

²¹ Gueniyo ga jlöe lëp llëme. Domerga tönö tjeng doglo sak pkëng (40) kjingsho tjok, ga opjneno löng ba koshë irbo le. Tjlëno ëng kong jlökoyo ga «Shji ië llëm, llëye iëy llëm, Pablo zröroy pjir guing. Llëm ga woydëy ga shji shdüya Sbörë» lara lok eni. Eni tjok ga posharyono löng pjir tjän, löng bop koshë dboryëp sorë koshayde eröe» le ba kong.

²² Kuya ga tjlä ba kong ga «Llëye lorop bor kong li lëp ë kong llëme» le, ga ichara toe.

Pablo icharaba Cesarea kjokyo

²³ Eshko ga ëngkjwaga kägäyoga rokara do pjök, ga tjlä ba kong ga «Pjäy posharyozong. Pjesit shkëyo ga pjäy to jongya Pablo sök Cesarea kjokyo. Ængkjwagaga jëk lok dre go wleniyo sömi jer bomi tjok doglo sak dbäw pjloglo pjök (200), ëngkjwagaga jëklöng kwomgla go wleniyo sömi doglo sak kjäk (70), ga ëngkjwagaga ëngkjwë könkowo go wleniyo sömi doglo sak dbäw pjloglo pjök (200) bakoe. ²⁴ Ga kwomgla wlëmi pjök mya, Pablo sök wlo. Ga sömi bor kong yôtso, äär shäng Cesarea kjokyo pjlu, së obi, kjok eshko so ichaga Félix li shwoy wlo» le.

²⁵ Ga kjibokwo tara ba kong kjwara, söya, twe Félix kong wlo. Kjibokwo li tjlä ga

²⁶ «Tjlapga no ichaga tjwlo ara wleniyo Félix:

»Miga, lër bop kong. Kjibokwo ëre taga tja Claudio Lisiasdë bop kong. ¿Pja yonde?

²⁷ »Domer jek shäng ëre shara judíogarë, zröya wlo lara. Gueniyo kuror ga e Roma so kjibokwo tjok. E kjishko ga tja öör jong bor ëngkjwagaga tjok, ga wlikoror, döror ba shjiryö. ²⁸ Eni ga rote lok llë kjiy miydër woydë kjishko ga söror jek ba Kjek llgwegaga Këskësyö tönö löng li shwoy, ga ioror shäng eshko ba bokshto. ²⁹ Miga rotara lok llëbo owa shäryara ba kjok llgwekklo baia kong kjishko döe. Gueniyo bi kong ga kur ga shdüy llë kjiy llëm, zrökko llëm, iako no shdüzlong uyo roshko llëm bakoe. ³⁰ Gueniyo ga judíoga kjlöbö wotjlík löng ba zrök le li roy söra ba bor kong. E kjishko ga ichër jek bop shwoy, llgwep wlo. Ga loror ba rotagaga li kong ga jek jongya bop shwoy bako, llëye lako ba kjishko li le lok bop kong wlo. Shji ber eni.»

³¹ Eni ga ëngkjwagaga li kong llëye shärye wlo li lara ba kägäyorë lok pjir ga toe. Pablo söra lok to jer shkëshko äär jong Antípatris kjokyo. ³² Wëshko ga ëngkjwagaga jëk löng dre go li sano tjwe löng ba ëngkjwaga shtoyo iröng obi, ga jëk löng kwomgla go li to jek Pablo tjok. ³³ Öötong löng Cesarea kjokyo ga kjibokwo söya tjeng li twara lok kjok eshko so ichaga li kong, ga Pablo twara beno ba kong bakoe. ³⁴ Eshko ga kjibokwo li ina pjir ga tjlä Pablo kong ga «¿Pja kjone so?»

«Tja Cilicia so» le ba kong.

³⁵ Eni ga tjlapga li tjlä ba kong ga «Pja llgwer ga pjlu, gueniyo bop rotagaga li shrono guing» le. Eni ga iara beno shäng dak dak lë, pjlu uyo shäryara pjlu Herodesdë dënashko li roshko.

24

Pablo opwlikono Félix bokshto

¹ Öötong dbargwo shkëng (5) ga syöshtaga kësbangyo ko Ananías li öötong shäng kjok eshko, judío tjlapgaga kjok llgwegaga wleniyo kjong kjong tjok. Ga domer jek

söra lok shäng kjlara obi ba tjok ko Tértulo. E Pablo rotaga, ba llamo löng li kjishko wlo le. Eni ga epga jek öötong löng no ichaga li shwoy, Pablo rotë wlo. ² Ga Pablo rokara tjlapga lirë, ga söya lok tjwe shäng ba bokshto. Eshko ga Tértulo omrotë, tjlä Félix kong ga «Tjlapga no ichaga, pja tjwölö kësänge. Eeri ga öötong lu pjloglo ara tjän ga tjawa löng wlëp, wopjlú bop kjishko, ga bop kjok miydë li kjishko ga llëbo shäryorop ara kjok ëreshko beno pjlu, owa llëme. ³ E kjishko ga tjawa löng wopjlú bop tjok. Enido kjone pogo ga pja roy läywe borwa pjeyogarë pjluë. ⁴ Gueniyo pja dbar jerwa ara llëm wlo ga rokërwa bop kong ga tjawa tjlä li kus sira.

⁵ »Domer kjwe miydororwa ga kjwe owa. To shäng kjok kjwang jikong judioga barwë ara, shdöya wlo le. Nopga löng kjok ëreshko kowëba nazarenoga, domer kjwe ba kägäyo. ⁶⁻⁸ Borwa Sbö u li ëmdë ga ie ber jong dboy Sbö kong ame wlo lara, ga sharorwa eshko e kjishko.* Eni ga jakrokos pjarë om go ba kong. Miydëp e go ga tjlokwo lërwa löng ba kjishko kës li, e jlöe le.

⁹ Eshko ga judioga löng li tjlä ga «Eni jlöe» le lok eni.

¹⁰ Eni ga tjlapga li orkwo pingö Pablo bët, pja tjlezong loklo wleni, ga Pablo tjlä ga «Miydër pjlu ga pja parkë sök jushko no llgwegga lu pjloglo ara tjän. E kjishko ga tja opwlikë bop bokshto wlëpe. ¹¹ Eni ga tja tjlä li jlöre miydëp woydë ga jakrokëp ë pogo kong om go ga pjluë. Eeri ga öötong dbargwo sak kjwara kjingsho pjök (12) ga tja öötong shäng Jerusalén kjokyo, Sbö poshrëk wlo. ¹² Eshko ga tja wlëna lok shäng tjlokwo kjlopswë kar kar ëbo tjok llëme. Eye shdöror llaw pogo llëme. Sbö u zlong bäng ga llëye shäryoror llëm, judioga syö uyo roshko llëm, shto oblë llëm bakoe. ¹³ Tja rote lok li llëbo wlëna jlökoyo bor shdungko wlo drete.

¹⁴ »Gueniyo lër jlökoyo ga nopga jek löng Irbo Tjaglën li go sorë ga tja omshäryë shäng eni. E kjishko ga bor rotagaga löng

kjwe tjlä ga tja jek shäng Sbö tjok bëy llëme le, gueniyo borwa tjlapgaga tek dënashko so Sbö li, e poshrër, kjok llgwekklo tara Moisésdë li, e jlöe lër uunkong baiya dik, ga kjibokwo tara Sbö tjlokwo lagagarë li, e jlöe lër bakoe. ¹⁵ Ga tja sök Sbö koshe ga shinmoga, e woshre iröng obi uunkong, pjlo bekde, de pjlo bek llëmde, gueniyo woshre iröng obi. Kjwepga kjwe löng omkoshe sorë ga tja omkoshe shäng eni bakoe. ¹⁶ E kjishko ga tja drön ara, tja ber pjlo bek Sbö bokso wlo, tja ber pjlo bek nopga bokso wlo bakoe.

¹⁷ »Lu to jek pjloböso ga tja öör jëktong shäng kjok shto oblë oblë ga tja jek öötong shäng iröng obi bor kjokshko, dbur twër oba song wleniyo kong wlo, Sbö sëngglo sör, twër ba kong ba ushko wlo bakoe loror. ¹⁸ Ga tja wlëna kjwepgarë eshkoshko ga llëye shäryërwa lara Moisésdë, tjawa äär Sbö poshrëk ba ushko ga pjlu wlo li, e shäryër pjir shäng kjwlëe. Eshko ga nopga jek löng bor tjok ara llëm, ga ëye ëng shdök löng llëm bakoe. ¹⁹ Eshko ga judioga Asia so löng kjlobö, ga llëye lër bop kong li, e ina lok pjire. Zok ga epga tjwayde löng jushko om go, opping na bop bokshto, tja rote wlo. Kuya ga llëbo shäryoror sit jlökoyo, tja rote wlo wleni ga le lok om go ga pjluë. ²⁰ Eni llëm ga shrono löng kjwe, tja shäng ba bokshto no llgwezzlong shtoyoshko ga llëye wlëna bor tjok, tja shdungko wleni ga le lok bop kong ga pjluë. ²¹ Gueniyo ga tja le lok li kjrinaso ga pjluë. Tja shäng ba bokshtoshko ga tja tjlä ba kong dbo go ga «Tja wotjlük ga shji wolono ga dbar tjwe ga shji woshre Sbörë iröng obi lër. Ga tja iak shäng bomi bokshto llgwemi wlo, tja wotjlük eni kjishko» lër ba kong eni eröe le.

²² Irbo Tjaglën le li miyde Félixde sök pjluë. Eshko ga tjlä ga «llgwer eniwa tjok llëme. Iër ber Tjlapga Lisias tjwe guing, ga llgwer eshko jä» le. ²³ E irgo ga tjlä ëngkwaga kägäyo shäng li kong ga «Pablo kjwe ios ber shäng jushko dak dak lë, gueniyo rayos shäng iguing. Ga ëbo tjwe ba ik ga som llëm, sëya, kjimte woydë ga wëyë»

* **24:6-8** Tek dënashko ga kjibokwo ëre jyä shiraba oblë oblë ara. Ga kjone kjone tjlä ga «... ga sharorwa eshko e kjishko. llgwerwa borwa kjok llgwekklo go lororwa, gueniyo ga ëngkwaga kägäyo kësangyo ko Lisias opzrëno jek eshko ga döra borwa shjiryo dbo go. Ga tjawa ichara tek bop shwoy ba rotë.»

le.

²⁴ Öötong dbar kjwöbö ga Félix äär shäng Pablo shwoy, ba boy Drusila tjok. Walë, e judío. Eshko ga Pablo rokara Félixde jek ba shwoy. Ga Pablo lano ba tjok, shji mär Cristo Jesús go sorë kjishko. ²⁵ Eshko ga Pablo tjëlë ba kong ga «Shji woyde Sbörë ga shji jek löng pjlo bek, llëbo shäryëy woydë owashko ga shji drön ëë, shäryëy llëm wlo. Ga llono ga shji llgweya Sbörë» le.

Lara eni li kuya Félixde ga beno shäng sëya llëm, woydë arae. Eni ga tjëlë ga «Ber eni guing. Pja nomo. Tja dbar tjok ga pja rokotë obi» le. ²⁶ E irgo ga Félix shäng Pablo koshe, kong dbur twe, raye wlo le. E kjishko ga roke enido, lan ba tjok wlo.

²⁷ Shärye beno shäng eni öötong lu pjloglo pjök. E irgo ga Félix opshino ba shto dwayo, ga äska beno sök Porcio Festo. Ga Félix ber pjlu judioga tjok wlo le ga Pablo iara beno shäng no shdüzlong uyo roshko.

25

Pablo opwlikono Festo bokshto

¹ Eshko ga Festo öötong beno sök kjok eshko so ichaga öötong dbargwo mya ga opshino Cesarea kjokyo dwayo jem öötong shäng Jerusalén kjokyo. ² Eshko ga syöshtaga kägäyoga, judioga oblë tjwlö ara wleniyo, e tönö Tjlapga Festo tjok, ga tjëlëno lok ara Pablo wloyo. ³ Tjëlë lok ba kong ga «Tjawa kjimtëp sira. Pablo ichëp tëm söya lok borwa kong Jerusalén kjokyo» le, gueniyo e wopro ga epga löng poshäre ba zrök irbo wlo le.

⁴ Kuya Festorë ga tjëlë ba kong ga «Llëme. Pablo, e iak beno shäng no shdüzlong uyo roshko Cesarea kjokyo, ga tja wotjlik ga tja jongya wop ä iröng eshko lër. ⁵ E kjishko ga bomi tjrëko ëreshko tjlapgaga tjwlö kësks wleniyo ichëmi jer bor tjok kjlöbö Cesarea kjokyo. Llëbo shäryara domer lirë owa ga rotëmi eshko ga pjlu» le.

⁶ Ga Festo beno shäng Jerusalén kjokyo judioga li tjrëko dbargwo kwong (8), sak kwara (10) dik. E irgo ga to jer iröng Cesarea kjokyo. Wëshko ga öötong sök no llgwezlong shtoyo lishko, ga no ichara jek Pablo wlokrë. ⁷ Eni ga Pablo opzrëk jek äär shäng tjlapga sök lishko ga judioga jer

öötong löng Jerusalén kjokyo dwayo li jek Pablo zlong bäng, ga tjëlëno lok ara llëbo owa kësbang, gueniyo llëye wlëna ba kong, ber shdungko wlo drete. ⁸ Eshko Pablo opwlikë wlo ga tjëlë ga «Llëye owa shäryoror llëme. Llëye shäryoror judioga kjok llgwekklo li wloyo llëm, llëye shäryoror Shö u li wloyo llëm, llëye shäryoror tjlapga pjlu kësbangyo sök Roma kjokyo li wloyo llëm bakoe» le.

⁹ Gueniyo Festo ber pjlu woydë judioga tjok kjishko ga tjëlë Pablo kong ga «¿Pja jem woydë Jerusalén kjokyo, pja llgwer eshko wlore?»

¹⁰ «Llëme. Tja shäng pjlu kësbangyo sök Roma kjokyo li no llgwezlong bokshto, tja llgweya wlo. Miydëp pjlu ga llëye shäryoror owa judioga kong llëme. ¹¹ Llëbo owa shäryoror, tja ber zrökko wlo wleni ga tja zrökko. Gueniyo tjlökwö le lok bor wloyo li, tja rote li jyö erö wleni ga tja twako ba kong wlo llëme. Ga rokër bop kong ga tja llgwega ber pjlu kësbangyo sök Roma kjokyo lirë om go» le.

¹² Eni ga Festo lano ba poshdunggaga löng li tjok. Lano pjir ga tjëlë Pablo kong ga «Rokorop bor kong ga pja llgwega ber pjlu kësbangyo sök Roma kjokyo lirë om go. E kjishko ga pja ichër jongya ba shwoy Roma kjokyo» le.

Festo lano Agripa tjok Pablo kjishko

¹³ Dbar kjwöböso ga shto oblë so pjluoyo ko Agripa öötong shäng Cesarea kjokyo Festo ik. Agripa dor Berenice, e jek shäng ba tjok bakoe. ¹⁴ Ga beno löng eshko dbar kjwöböso. Dbar kwara ga Festo tjëlëno ba kong Pablo kjishko. Tjëlë ga «Domer shäng ëreshko kjlara ko Pablo, iara Félixde beno shäng no shdüzlong uyo roshko. ¹⁵ Ga tja öör jem shäng Jerusalén kjokyoshko ga syöshtaga kägäyoga, judioga tjlapgaga kjok llgwega wleniyo, epga ba rotono bor kong ara. Woyde lok ga Pablo, e shdungko jlöe lër ba kong.

¹⁶ »Ga dboryoror. Tja tjëlëno ba kong ga «Tjawa Roma so, tjawa sgak löng ëye iërwa zrökoba wlo jekdo, ba rotaga li tjwe löng ëng bokshto llëm guing llëme. Woyde ga rote lok ëng bokshto, opwlikë wlo» loror.

¹⁷ »Eni ga epga öör löng jushko ga tja dbar zano llëme. Wëshko dö ga tja jem öötong

sök no llgwezlóng shtoyo lishko, ga nopga ichoror jek domer li wlokrë, ga söra lok jek öötong shäng eshko. ¹⁸ Gueniyo ga ba rotaga shrono löng li tjlëno ga llëye owa lara ba kjishko woyotjlïnor dik llëme. ¹⁹ Tjlëno lok ga ba kjok llgwekklo li söya shäng bëy llëme. Ga lano lok domer kjlara ko Jesús kjishko. Tjlëno lok ga domer li wolono, gueniyo Pablo tjlë ga shäng së obi le lok eni eröe. ²⁰ Eshko ga llëye shäryër ga pjlu li miydër sök llëme. E kjishko ga tja tjlë Pablo kong ga “¿Pja jem woydë Jerusalén kjokyo, pja llgwer eshko wlore?” lër.

²¹ »Gueniyo ga tjlë bor kong ga “Rokër bop kong sira ga tja ios ber sök na, tja llgweya pjlu kësbangyo sök Roma kjokyo lirë om go guing” le. E kjishko ga ioror beno shäng dak dak lë, ichër tjlapga pjlu li shwoy llono ga bue guing» le.

²² Kuya ga tjlë ba kong ga «Tja ëmdë ga domer li tjlë sorë kur woydë bakoe» le.

Kuya ga tjlë ba kong ga «Bong erö ga tjlë sorë li kuba» le.

Pablo tjlëno Pjlu Agripa bokshto

²³ Wëshko ga Agripa, Berenice, e opzrëno jek löng no llgwezlóng shtoyo roshko. Eshko ga shrëraba ara, romguë jong träk llëme. Löng eshko li tjlapgaga ëngkwaga kägäyo këskes wleniyo, domerga eshko so tjwlö këskes wleniyo bakoe. Öötong töno löng ga nopga ichara Festorë jek Pablo wlokrë, ga söra lok öötong shäng eshko.

²⁴ Eshko ga Festo tjlë ga «Pjlu Agripa, pjäy tjlapgaga töno löng bi tjok na, domer shäng kjwe izia. Woyde judioga kjlobirë ga domer kjwe ichër zrökoba wlo. Eni li woyde lok jushko Cesarea kjokyo, Jerusalén kjokyo bakoe. ²⁵ Gueniyo ga bor kong ga llëye owa shäryara, ber zrökko wlo llëme. Gueniyo tjlëno om go ga “Tja llgwega ber tjlapga pjlu kësbangyo sök Roma kjokyo lirë om go” lara. E kjishko ga ichër to eshko lër.

²⁶ »Woyde ga llëbo tër ba kjishko, ichër tjlapga pjlu kësbangyo li kong, gueniyo llëye lako ba wloyo bor kong drete. E kjishko ga rokoror tek shäng bop bokshto, Tjlapga Pjlu Agripa, pjäy uunkong bokshto bakoe. Eni ga jakrokoromi yötso pjir ga llëbo ber tër wlo ga tjlokwo tjok wlo. ²⁷ Bor kong ga no ichër to, llgweya tjlapga pjlu kësbangyo

lirë wlo ga woyde ga llë kjïy loroy ba kong yötso guing» le.

26

¹ Eshko ga Pjlu Agripa tjlë Pablo kong ga «Woydër ga pja tjlës bop kjishko om go shara» le.

Kuya ga orkwo poyono, pjäy kjinkozong loklo wleni, ga tjlë ga ² «Tjlapga Pjlu Agripa, tja shäng jushko bop bokshto, “Llëye lara judiogarë bor kjishko li, e eni llëme” lër bop kong miydëp wlo, ga tja wopjlue. ³ Tjawa judioga, tjawa llëbo shäryë sorë li miydëp sök pjlu. Tjawa ëng dboryë kar kar llë kjishko li miydëp pjlu bakoe. Eni ga miydër ga tja tjlë bop kong ga tja kup sök pjlu. E kjishko ga rokër bop kong ga tja kus sök wop tjok sira guing.

⁴ »Tja miyde judioga uunkongdë tek chirawashko dwayo. Tja shäng bor kjokshko, llëm ga Jerusalén kjokyoshko ga tja opshäryë sorë, e miyde lok pjlu. ⁵ Miyde lok pjir ga tja fariseo tek dëna tjän, ga le lok woydë wleni ga le ga pjlu. Ga tjawa fariseoga, judioga kjok llgwekklo li jnenwa yötso anmoyö, judioga llamo li kjinmo. ⁶ Tjlokwo lara Sbörë borwa tjlapgaga tek dënashko so kong jlökoyo li, e koshër sök iyado. Era eni tjok ga tja söra lok, tek shrono shäng, tja llgwekoba e kjishko wlo.

⁷ »Israel tjiyoga uunkong kjringgwo sak kjwara kjingsho pjök (12) li, tjlokwo lara li koshe löng iyado. E kjishko ga Sbö, e poshrëya shkë dba, ga parkë löng ba kong iyadoe. Ga tjlokwo koshe löng li, tja omkoshë shäng bakoe. ¡Tjlapga Pjlu Agripa, tja rote judiogarë löng e kjishko! ⁸ ¿Shji judioga wotjlík ga shji wolono ga shji woshre Sbörë iröng obi jlöe lëy llëm ega?

⁹ »Dënashko ga tja wotjlïno om go ga bek wlo ga tja parkë Jesús, Nazaret so li nopga wloyo loror. ¹⁰ Ga shäryoror eni eshko Jerusalén kjokyo. Tja ichaga syöshtaga kägäyogarë, ga Jesús tjlokwo kfragaga li ichoror no shdüzlóng uyo roshko arae. Ga zrökobashko ga tja tjlëno ga “Kjwe zrökko” loror bebi. ¹¹ Enido ga tja öör shäng ba wlëk judioga syö uyo lok oblë oblë li roshko. Wlënor ga shdun ara, Jesús läywe owa wlo lër. Ga tja iirkono ara ba kong lok, ga

irpjanor Jerusalén kjokyo lishko dö llëme. Irpjanor jek shäng kjok shto oblë oblë, oba tjëyo eniyo llëm wleniyoshko bakoe.

¹² »Shäryër shäng eni kuzong ga pjlara ga tja jek shäng jongya Damasco kjokyo, tja ichak syöshtaga kägäyogarë, pak twara lok bor kong li shäryër wlo. ¹³ Gueniyo dlo dluw dik ga in ga iök shjiy ter tjwe kjok dogo dwayo, kälä dbo dlo kjinmo, jek lletlet, ga tja kopjrina beno pjang pjribri bor yorkagaga jek löng li tjok. ¹⁴ Eshko ga tjawa dgoni jer löng töshko, ga kur ga ëbo tjëlë bor kong arameo tjëlökwo go ga “Saulo, Saulo, ¿tja irpjam ega? Pja opyë shäng bor wloyo ga pja opshdung shäng om goshko, e so öng llë, ba shpökklo dbo stek li te om go kjoyoe” le.

¹⁵ »Kur ga tja tjëlë ga “Tjlapga, ¿pja ë?”

»“Tja Jesús. Irpjam to shäng wle, e tja. ¹⁶ Pja kojözong. Tja weno shäng bop kong ëre, pja kjroror ber shäng bor parkaga wlo kjishko. Woydër ga llëye inop ëre, llëye pin bop kong li, e lëp oba kong. ¹⁷⁻¹⁸ Ga pja to shäng ba lëshko ga pja wlikër judíoga wloshko dwayo, nopga judío llëm wleniyo wloshko dwayo bakoe. Pja ichër jongya nopga judío llëm wleniyo kong jlökoyo. Woydër ga epga ber löng bokkwo roshwing pjir wleni, ga jëk löng kjok ro sī roshko wleni ame, jëk löng iök shjiy roshko wleni shara. Woydër ga löng Ä wloshko ame, ber löng Sbö wloshko shara. Woydër ga owa pjang ba go li lön ber dret, epga iër ber löng ba pjeyoga mär bor go erö li tjok wlo. Pja ichër jongya nopga judío llëm wleniyo kong, llëbo uunkong ëre shärye wlo” le bor kong.

¹⁹ »Tjlapga Pjlu Agripa, eni ga llëbo ichara Sbörë bor kong kjok dogo dwayo inor shji yoīno wleni li jlöe loror, ga koloror. ²⁰ Bäm go ga tjëlökwo ëre loror judíoga löng Damasco kjokyo li kong, e irgo ga judíoga löng Jerusalén kjokyo li kong, judíoga löng Judea kjokyo kjok kjwang jīkong li kong, nopga judío llëm wleniyo kong bakoe. Tja tjëlëno ba kong ga “Llëbo owa shäryëmi löng li, e owa jlöe lozī, ga rayozī, ga pjây optwos Sbö kong dey. E irgo ga llëbo shäryozī pjlo bek, pjây kjlopswono jlöe lëba wlo” loror.

²¹ »Tja shara judíogarë Sbö u zlong bäng, tja zröya lok wlo lara e kjishko. ²²⁻²³ Gueniyo tja kjimte Sbörë shäng. E kjishko ga tja beno shäng ba tjëlökwo lë nopga uunkong kong, tjwlö kësks li kong, tjwlö chila li kong bakoe. Llëye shäryë wlo lara Moisés, Sbö tjëlökwo lagagarë dëna tjan li, e shäryono eni jlöe lër oba kong. Tjëlëno lok ga “Llono ga no pjluoyo iche le Sbörë li shronoshko ga woyde ga shdungoba, wolon, ga woshre Sbörë iröng obi, shinmoga tjeng kës li bäm go. Shäryë eni, ga shji döya Sbörë sorë li roy shdöya ba pjeyoga judíoga kong, nopga judío llëm wleniyo kong bakoe. Shji jëk löng kjok ro sī roshko wleniyo kong ga roy ber iök shjiy wleni” le lok beno pjang ba kjibokwo go eni» le.

²⁴ Eshko ga Pablo tjëlë shäng opwlikë eni wopro ga tjëlökwo skokza Festorë, tjëlë ba kong dbo go ga «Pablo, ¿pja skwëre llëro? Pja oppino ara ga pja iara beno shäng skwë erä» le.

²⁵ Gueniyo kuya ga tjëlë ba kong ga «Tjlapga Festo, tja skwë llëme. Tjëlökwo lër li, e jlöe. Tja tjëlë li, e bek lotë. ²⁶ Tjlapga Pjlu Agripa sök kjwe. Tjëlökwo lër li, e miyde sök pjluë. E shäryak lütshko llëm, e wëllëe. E kjishko ga tja tjëlë shäng wlëp ba bokshto. Miydër pjlu ga sök kjwe ommydë pjluë» le. ²⁷ E irgo ga Pablo tjëlë tjlapga Agripa kong ga «Tjlapga pjlu, ¿woyotjlip ga llëye lara Sbö tjëlökwo lagagarë li, e jlöe lëpde? Miydër ga e jlöe lëp» le.

²⁸ Kuya ga tjëlë ba kong ga «¿Tja kjlopswëp ber Cristo tjëlökwo kjraga maling jüni lëpdo?»

²⁹ »Wop chirare, de wop arare, gueniyo rokër Sbö kong ga pja, nopga uunkong tja kuya löng jushko eerishko, pjây äär ber löng Cristo tjëlökwo kjraga botoya dik, gueniyo pjrik löng dröng sho bomi orkwo go jüni botoya dik llëme» le ba kong.

³⁰ Eni ga pjlu li kojono opshik kjoko wlo, kjok eshko so ichaga tjok, Berenice tjok, nopga sirkeno löng ba tjok li tjok bakoe. ³¹ Ga to opshino löng lan dboshko, tjëlë lok ëng kong ga «Domer kjwe llëye owa shäryara ber zrökko wlo llëm, shdungko shäng kjërshko ëmdë llëm bakoe» le lok eni.

³² Eshko ga Agripa tjlë Festo kong ga «Domer kjwe “Rokër ga tja llgwega ber pjluk kësbangyo sök Roma kjokyo lirë om go”lara llëm kjwe ga rayoroy ga pjlúe» le.

27

Pablo icharaba to jongya Roma kjokyo

¹ Woyotjlina tlapgaga lirë pjir ga tjawa iche jek jongya Italia kjokyo wlo leshko ga Pablo, e twara lok engkwagaga ara kägäyo kjlara kong, de wlo. Domer, e ko Julio. E engkwaga parkë löng pjluk kësbangyo sök Roma kjokyo li daga wleniyo. Ga kong nopga oblë shdung löng eshko, e twara lok, de wlo bakoe. ² Eshko ga kjoyong pjang kjlara kësbang jek äär Adramitio kjokyo dwayo brik pjang kjwlë jongya Asia kjoyong tjyozlong shtoyo kjrinashtoko kjrinashtoko le, ga tjawa opyono e roshko, ga tjawa opshino toe. Aristarco jek shäng borwa tjok bebi, e Tesalónica so. Tesalónica kjokyo, e Macedonia kjokyo obi. ³ Wëshko ga tjawa öötong löng kjoyong tjyozlong kjokyo ko Sidón. Eshko ga Pablo songe le Juliorë, ga rayara to ba pjeyoga wleni löng eshko li ik, kjimte lok wlo.

⁴ E irgo ga tjawa opshino to Sidón kjokyo dwayo. Eshko ga pjluk tjwe jong dbo ara dlung buk kës li shwo lëkong, ga tjawa bakwe jong iröng eröe. E kjishko ga tjawa to jek dipzono dlung tjreko ko Chipre, e pjlor dew lëkong pjluk ara llëmshko. ⁵ E irgo ga tjawa dipzono jek dlung buk Cilicia kjokyo, Panfilia kjokyo, e bokshtö, kjwo kalëkong, ga tjawa tjyono öötong löng Mira kjokyo, e Licia kjokyo obi. ⁶ Eshko ga kjoyong wlëna engkwaga kägäyo lirë pjang kjlara oblë kësbang jek äär Alejandría kjokyo dwayo, brik pjang kjwlë jongya Italia kjokyo le. Eni ga tjawa opyono e roshko ba tjok, tjawa jek këgong shara wlo.

⁷ Dbar kjwöböso ga pjluk ara kjishko ga tjawa jëktong kjoyong li go wor, ga pakyo ara, eni ga tjawa jek öötong löng Gnido kjokyo gomyo. Ga tjawa jek bek lororwa, gueniyo tjawa bakwe pjlukde ara obi kjishko ga tjawa dipzono jek dlung tjreko pjang kjrina obi ko Creta, e pjlor dew lëkong pjluk ara llëmshko, kjok ko Salmón li bokshtö. ⁸ Ga tjawa jek löng, gueniyo

dlung sor go soyo arae. Eni ga tjawa jek äär löng kjok buk kjrina kowëba Kjoyong Tjyozlong Shtoyo Pjlúshko, Lasea kjokyo buk ba soshko.

⁹ Eshko ga tjawa barwara pjlukde ara kuzong ga dbar to jek kop ara tjän. Shji ië llëm Sbö kong dbaryo shrëya judiogarë li, e to jek tjän, ga miydororwa e go ga kjok owa shunyo shrë ara dbaryo li döroë. Kjok eni ga dlung iirkë arae. E kjishko ga shji jek dlung kjing go ga shji sjëke. Eni ga nopga jek löng li poshduna Pblorë, tjlë ga ¹⁰ «Domerga, in ga shji jek löng ëre kong llëbo wen owa, shji kjoyong kësbang ëre jer bi shjiryo, bi llëbo tjeng kës wle tjok. Erö llëme. Shji ëmdë ga jer bakoe. Shji ber löng na dey» le.

¹¹⁻¹² Gueniyo ga kjoyong tjyozlong shtoyo eshko li, kjok owa dbaryo ga shji löng shtö eshko ga pjlú llëme. E kjishko ga kjoyong sogo li, ba kjoyong söga shäng li, e tjlë lok engkwaga kägäyo li kong ga «Shji jek dey» le. Nopga llamo löng kës li wotjlük jong e kjoyo bakoe. Tjlë lok ga «Shji opshik jushko dwayo dey. Tjlëy, shji jek Fenice kjokyo ga buere iy wlo. Eshko ga kjok owa dbaryo ga shji löng shtö eshko ga pjlúe» le. Fenice kjokyo, e kjoyong tjyozlong kjokyo buk Creta kjokyo obi. Eshko ga dlo jer shwo lëkong li iy ga wëllëe. Kuya Juliorë ga tjlökwo baïya lok li kolara, Pablo i lira kolara llëme.

Dlung kjing kjok owa, pjluk ara

¹³ Eshko ga pjluk li tjwe jong dlung buk kës shwo lëkong, gueniyo wore. E kjishko ga wotjlük lok ga «Shji to ga bue» le. Eni ga ba dröng sho kjoyong shakklo kësbang lona jer dlung roshko li shira lok tëm kjoyong li roshko iröng obi, ga tjawa opshino jek löng dlung tjreko Creta li kjako. ¹⁴ Gueniyo wop tjok ga pjluk tjwe jong kjrina obi, dlung tjreko li shwo lëkong shara, dbo ara anmoyö, pjluk li kowëba Nororiental, ¹⁵ ga tjawa bakwara arae. Eni ga kjoyong kësbang li bojonwa ber buk pjluk li shwo lëkong lërwa ga äe. E kjishko ga kjoyong li rayorowa söya pjluk lirë om go äär kjone ga eshko. ¹⁶ Ga tjawa söra to jek dlung tjreko buk chirawa ko Cauda pjlor dew lëkong. Eshko ga pjluk dbo ara llëme. E kjishko ga kjoyongwa chirawa söra pjang kjlara

li irgo kjro go, e poyonwa jem kjlara li roshko lërwa. Ga tjawa kong pak twara ara, gueniyo ga poyonorwae. ¹⁷ E irgo ga kjoyong kësbang li doyo pjirra domerga lirë lok tuk, war llëm wlo le. Eshko ga tjlë lok ëng kong ga «Shji söya pjluk kjwerë jek äär jong bo buk kjweshko ko Sirte lishko. Kjweshko ga kjone kjoneshko ga ro chira, ga shji kjoyong pjë, war bi shjiryo» le eni, ga bangkjrara lok arae. E kjïshko ga shwong kjoyo shtëgro ara pje lok pjang kjomo pjluk shakklo kjoyong jëk wlo li, e lona lok ter töshko, söya pjlukdë jek eshko llëm wlo, ga kjoyong li rayara lok söga pjlukdë om go shara.

¹⁸ Wëshko ga dlung kjing go li pjluk ara obi, tjawa bakwe dbo ara iyadoe. Eni ga kjoyong sögaga kjarga löng ba llëbo söya tjeng soynekklo kës li dbuk lok jer dlung roy. ¹⁹ Wëshko ga ba orkwo om go li goshko ga shwong kjoyo shtëgro ara li dbura lok jer dlung roy, kjoyung sho llë, kjor llë kjoyong shakklo llë li tjok bakoe. ²⁰ Dbar kop ara ga kjok owa owa, pjluk tira llëm dlung kjing go, dlung iirkë arae. E wopro ga dlo wen llëm, dbala ëmdë llëm bakoe. Eshko ga tjawa to jek löng kjone miydërwa sira llëm, ga tjawa där, e koshërwa ame, e woyo- jerorwa pjire.

²¹ Eshko ga tjawa löng ioydë llëm dbar kop ara tjän. Eni kuzong ga Pablo kojono shäng nopga löng li tjrëko, ga tjlë ga «Domerga, shji löng Creta kjokyo obishko ga tja koloromi kjwe ga shji to löng song jüni llëm, ga bomi llëbo jeno bomi shjiryo llëm bakoe. ²² Gueniyo eni tjok ga rokër bomi kong ga pjäy dbokjrozon. Eye löng jüshko ga wolon kjlara llëme. Gueniyo kjoyong kësbang ërera jer bi shjiryo. ²³ Sbö, e bor sogo, ga tja parkë shäng ba kong iyado. Luna shkëyo ga ba parkaga kjok dogo so ichara weno shäng bor kong kjlara, ²⁴ ga tjlë bor kong ga «Pablo, llëye bangkjrëp llëme. Pja jongya pjluk kësbangyo sök Roma kjokyo li bokshto, pja llgweya wlo. Bop kjïshko ga nopga löng kjoyong kësbang roshko kjlobi kjwe wolon llëm, döya Sbörë uunkong» le. ²⁵ E kjïshko ga pjäy

dbokjrozon. Sbö, e koshër ga shji kjimte jlökoyo, lara ba parkaga lirë bor kong sorë li eni. ²⁶ Gueniyo ga shji söya pjlukdë äär dlung tjrëko pjang kjrina, ga kjoyong ëre pjë dlar ber buk eshko» le.

²⁷ Eshko ga öötong dbar sak kjwara kjing-sho pkëng (14) ga tjawa bakwe pjlukdë jek löng dlung ko Adriático* li kjing go obi. E shkëyo kjok rong dik ga kjoyong sögaga li tjlë ëng kong ga «Shji ääto pjöshko dikjoyoe» le. ²⁸ Ga dlung li ro kjöm, e tjlina lok ba tjlïkklo go, ga beno ro wop orkwo jyäglo† pjluglo sak kjwong (80). Wop tjok obi ga tjlina lok jek obi, ga beno ro wop orkwo jyäglo pjluglo sak tjer (60). ²⁹ Eshko ga bangkjre lok ara, pjë ak go le, ga dröng sho kjoyong shakklo kës kës lona jer dlung roshko kjwo pkëng (4) kjoyong si lëkong, kjoyong li jëk ame wlo. Eni ga beno löng eshko syöshtë, epga kjok shrän löng së obi wlo le. ³⁰ Eni ga kjoyong sögaga li tök woydë kjoyong li roshko dwayo le, ga opyorgö löng kjoyong chirawa li löng jer dlung kjing kjoyong kësbang li ne lëkong. Shäryara eni, dröng sho kjoyong shakklo löya wlo lara, miga tök wlo le. ³¹ Gueniyo eshko ga Pablo tjlëno ëngkjwagaga löng li kong, ba kägäyo li kong bakoe. Tjlë ba kong ga «Kjwepga kjwe ber löng kjoyong kësbang ëre roshko llëm ga pjäy där llëme» le.

³² Eni ga kjoyong chirawa löya kjoyong sögarë löng li, e kjoyungyo zara ëngkjwagaga lirë tas tas, jer lono dlung kjing go, ga jeno.

³³⁻³⁴ E irgo ga kjok shränto ga Pablo tjlë nopga löng eshko uunkong kong ga «Öötong dbargwo sak kjwara kjingsho pkëng (14) tjän ga pjäy löng woydë, ga pjäy ioydë llëm bakoe. E kjïshko ga rokër bomi kong ga pjäy ios sira. Pjäy löng së wlo ga woyde ga pjäy ië. Eni ga pjäy wolon kjlara llëm, bomi käkzong ëmdë ga jer pjlara llëm bakoe» le.

³⁵ Lara eni pjir ga pjlung shosho suk pjir kjrara tjeng kjwara ba wloshko, ga syöshtono Sbö kong, tjlë ga «Dli ëre tworop borwa kong. Tjawa ber wopjlú bop tjok e kjïshko» le nopga tjeng kës li bokshto. Eni

* **27:27** Eshko dbaryo ga dlung kowëba Adriático li, e dlung kowëba Adriático eerishko li llëme. E oblë. † **27:28** Orkwo jyäglo pjlara, e centimetro sak pkëng kjingsho shkëng (45) dik.

ga tora bëy ga uarae. ³⁶ İya uunkong lirë ga wokjankono, ga iono lok bakoe. ³⁷ Tjawa lōng kjoyong'li roshko uunkong ga doglo sak dbāw ploglo pjök kjingsho sak kjäk kjing-sho tjer (276). ³⁸ Ga iono lok woydara bayo kjöm ga eni. E irgo ga pjlung shosho söya tjeng kjoyong roshko kës'li dbura jer dlung roy dret, kjoyong'li wënyë wlo'le.

³⁹ Kjoy shrāno pjir ga tjawa lōng kjokyo kjone miyde kjoyong sōgaga lirë llëme. Gueniyo İya lok ga bo jem buk eshko kjrina, la sho tjok. Eni ga wotjlīk lok ga «Kjoyong ère tjiyë këgo sit ga buere İy» le. ⁴⁰ Ga ba drōng sho kjoyong shakklo kës kës lona jer tjeng dlung roshko'li, e kjoyungyo zakza lok tas tas beno tjeng dlung roshko eshko. Ga ba kjlongkwang lok si lëkong ba llgwekklo'li kjoyungyo dōra bakoe. E irgo ga shwong kjoyo pjluk shakklo'li, e poyona lok kara ba kjoyong'li ne lëkong, bakwe pjlukde jek këgong pjōshko wlo lara. ⁴¹ Gueniyo to jek jong'la sho tōno tjeng dlung roshko'li bët ga kjoyong'li lliktong beno buk'la sho'li roshko. Eshko ga ne lëkong'li lliktong beno jong wir ame, ga si lëkong'li, e shpoya dlung pjlublunyorë ara, ga dloktong kjwangyo dboy dboy.

⁴² Eni ga ëngkwagaga li tjlë ëng kong ga «Nopga dëy, söy tjeng kjwe zrōy dret dey, llëm ga ichëy jek wë İ ga tōk lok drete» le.

⁴³ Gueniyo woyde ba kägäyo lirë ga Pablo zrōya llëme le, ga tjlë ëngkwagaga li kong ga «Wëyë, zrōy llëme. Èye wë pjlú ga optë jer dlung roy bām go, jek wë İ äär pjë jong pjōshko. ⁴⁴ Llamō lōng oblë jek kjorkwang kjoyong go, llëm ga kjoyong dloktong kjwangyo go bakoe» le.

Eni ga tjawa kayo dōktong pjir, öötong pjōshko beno lōng së uunkong.

28

Pablo shäng dlung tjrëko ko Malta

¹ Eshko ga tjawa kayo dōktong pjono lōng pjōshko uunkong irgo ga miydororwa ga dlung tjrëko'li ko Malta. ² Kjoy eshko'li noyo tjok, ga tjawa dara yōtso tjë jikong. Eshko ga shunyo shrë pjang ara, smo ara bakoe. Eni kuzong ga iök boktōna lok, ga tjawa rokara uunkong ba zlong bäng, iökkok eshko wlo.

³ Eshko ga Pablo lōng dogro tōno kjlōbö, ga dbuya shäng iök'li roshko. Eshko ga iök'li kjlik ara kjishko ga dgur brik buk eshko kjlara, ga Pablo uara ba orkwoshko, ga dgur'li beno pjang ling ba orkwo go. ⁴ İya kjoy eshko sopgarë ga tjlë lok ëng kong ga «Domer kjwe owa, no zrök ä wleniyo dikjoyoe. Dōktong tek dlung kjoy kjoy owashko dwayo ëmdë ga bi sbö shäng kjlara kowëy Kjoy llgwega Bek'li, domer kjwe woyde ber shäng së llëme» le. ⁵ Gueniyo ga dgur'li sringza Pblorë buk iök pjë jong ri ri'li roshko, ga llëye shäryono Pablo kong llëme. ⁶ Eshko ga lōng tjë jikong'li wotjlīno ga «Kjwe orkwo dguë jekdo, llëm ga jek buk rish wolon jekdoro» lara. Gueniyo koshe lōng kjër ga dguë sira llëme. İya lok ga llëye shäryë ba kong llëm ga wotjlīk lok oblë, tjlë lok ga «Bi sböpga kjlarayo'li kjwe» le.

⁷ Dlung tjrëko eshko so ichaga ko Publio. Ga tjawa tjiyono lōng lishko ga kjoy ber buk soshko kjrina baİya. Eni ga tjawa wlojrrara, dara yōtso ba ushko dbargwo mya. ⁸ Eshko ga Publio data buk swlo ara ba bukklo kjoy go, kjlik ara, roshkwë ara bakoe. Eni ga Pablo jek öötong shäng ba İk. Eshko ga syōshtono Sbö kong ba kjishko. E irgo ga orkwo iono ba kjoy go, ga poptara beno pjlúe. ⁹ Roy kuya swlopga tjeng dlung tjrëko oblërë ga shrono lōng Pablo shwoy uunkong, ga poptara pjire. ¹⁰ Eni ga kjoy eshko sopga beno lōng woowa llëm borwa kong. E kjishko ga tjawa kong llëbo twara arae. Ga tjawa brikshko ga llëbo woydororwa borwa kjimtoklo irbo wlo'li, e twara lok borwa kong pjire.

Pablo jek öötong shäng Roma kjokyo

¹¹ Eshko ga kjoyong kës bang pjang kjlara tek Alejandria kjokyo dwayo, pjang kjoy owa jek pjir'li koshë. Kjoyong'li poglo go ba sböpga do pjök'li jyäglo tak lok. Ba sböpga'li kowe lok Cástor, Pólux. Eshko ga tjawa lōng dlung tjrëko'li öötong moglo myashko ga tjawa opyono kjoyong'li roshko, ga tjawa opshino to dlung tjrëko'li dwayo. ¹² Ga tjawa jek öötong lōng kjoyong tjiyozlong kjokyo ko Siracusa, ga tjawa beno lōng eshko dbargwo mya. ¹³ E irgo ga tjawa jek lōng dlung sor go jek äär lōng Regio kjokyo.

Wēshko ga pjluk tjwe jong borwa irgo, ga tjawa opshino toe. E wēyo obi ga tjawa jek öötong löng Puteoli kjokyo. ¹⁴ Eni ga tjawa opshino kjong roshko dwayo. Eshko ga pjeyoga Jesús tjlökwo kjruga wlēnorwa löng kjlōbö, ga tjawa mana ber löng ba tjok sondē kjwara wlo le, ga tjawa beno löng. E irgo ga tjawa opshino to jek Roma kjokyo pjö lēkong.

¹⁵ Eshko ga tjawa roy kura pjeyoga Jesús tjlökwo kjruga löng Roma kjokyo lirē tjän. Eni kuzong ga kjone kjone opshino jer löng borwa koshē irbo. Kjong kjong jer löng borwa koshē llēbo soynezhong shtoyo ko Apio, kjong kjong jer löng kjok kjrina obi, oba pozlong uyo lok mya lishko. Ga jer löng borwa koshaga li iya Pablorē ga beno shäng wopjlū, dbokjrono jek obi, ga tjlē Sbō kong ga «Tjawa kjimtorop kēsbange. Tja wopjlū bop tjok» le. Ga epga jek iröng borwa tjok.

¹⁶ Tjawa öötong löng Roma kjokyo ga kjok llgwegaga löng eshko li, Pablo iara lok beno shäng no shdūzhong uyo roshko llēme. Kong u wlēna kjwara, iara beno sök eshko tjoksa, daga beno shäng ba tjok kjlara erä.

Pablo Sbō tjlökwo roy löno shäng Roma kjokyo

¹⁷ Öötong dbargwo mya ga judioga löng Roma kjokyo tjwlo kēskēs wleniyo li mana Pablorē tek ba shwoy. Ga tōno shrono löng ba shwoy ga Pablo tjlē ba kong ga «Pjeyoga, llēye shäryoror owa bi pjeyoga judioga kong llēm, bi tjlapgaga tek dēnashko so sdēkwo wloyo llēm bakoe. Gueniyo ga tja sharaba shäng Jerusalén kjokyo, ga tja twaraba beno tjeng Roma sopga wloshko, tja shdūya lok wlo. ¹⁸ Eshko ga tja kong llēbo kjakrokara lok ara, ga llēye wlēna bor tjok, tja ber zrōkko wlo llēme. E kjishko ga tja raye lok woydē. ¹⁹ Gueniyo ga woydara judioga lirē eni llēm, ga tjlēno lok ara bor wloyo. E kjishko ga tja llēye shäryēr wlo ame, ga rokoror Roma so li kong ga tja llgweya pjlū kēsbangyo sök Roma kjokyo lirē om go loror eni, ga tja ichara lok tek na e kjishko.

»Eni gueniyo ga tja tek shäng bor pjeyoga rotaga tjlapgaga li kong llēme. ²⁰ E kjishko

ga pjāy manor, pjāy in wlo, shji lan eng tjok wlo bakoe. Woydoror ga pjāy ommiydē pjlū ga no pjluyo iche le Sbörē koshēy shji Israel tjeyoga uunkongdē löng li, koshēr shäng li e. Tja pjrik shäng na dröng sho pjang ere go, tja parkē ba kong kjishko» le.

²¹ Kuya lok ga tjlē ba kong ga «Tjawa kong kjibokwo ichayde lok tek Judea kjokyo dwayo bop kjishko llēme. Pjeyoga judioga shrono tek ey dwayo emdē ga llēye layde owa bop kjishko borwa kong llēm bakoe.

²² Gueniyo miydērwa ga kjone pogo ga oba tjlē ara nopga tjlökwo kjruga löng bopoya dik li wloyo. E kjishko ga pja wotjlik llē miydērwa woydē» le.

²³ Eni ga dbar iara lok beno jong kjwara, tön eng tjok obi wlo le. Dbaryo öötong ga nopga tōno ara Pablo sök lishko. Kjok shröngteng äär jong kjok säng go ga Sbō ber no pjluyo sorē li roy lara ba kong ara. Ga llēye lara Moisés, Sbō tjlökwo lagagarē tek dēnashko li, e pjlollgwera ba kong, no pjluyo iche lara Sbörē li, e Jesús jlōe le lok wlo.

²⁴ Kuya lok ga kjong kjong Pablo tjlökwo kjrono, gueniyo llamora omtjlökwo kjrē woydē llēme. ²⁵ Eni ga woyotjlīya beno löng kjrinaso llēm kuzong ga opshik toe le löng. Eshko ga Pablo tjlēno ba kong, pjir wlo. Tjlē ga «Dēnashko ga tjlökwo lara Sbō Sēyarē ba tjlökwo laga tek dēnashko so Isaías kong, le bomi tjlapgaga löng li kong wlo. Ga tjlökwo lara pjlo beke. Tjlēno beno eni:

²⁶ »«Pja nom tjlē bor nopga ere kong ga 'Kumi löng kjēr ga llē loklo miydēmi löng llēme.

İmi löng kjēr ga llē İgōmi llēme' lēp ba kong eni.

²⁷ Nopga ere, llēye kuya woydē llēme.

Kwomgwo bäng bängzak lok tuke.

Bokkwo llino lok tuk bakoe.

Shäryara eni,

llēbo iya lok ba bokkwo go llēm wlo,

llēbo kuya lok ba kwamgwo go llēm

wlo,

opping lok sira llēm wlo,

optwē bor kong llēm wlo,

epga dör llēm wlo bakoe.»*

²⁸⁻²⁹ »E kjishko ga woydēr ga miydēmi pjlū ga no döya Sbörē li roy beno nopga

* 28:27 Isaías 6.9-10.

judío llēm wleniyo kong bako tjän, ga epga omkjre» le.†

³⁰ Eshko ga Pablo beno shäng eshko ba daga shäng li tjok lu pjloglo pjök ba u jong potjwlēya i li roshko. Nopga tjwe kjlobi ba ik ga wlokjre enidoe. ³¹ Ga Sbö ber no pjluvo sorē li roy lara oba kong ara, ga lara Tjlapga Jesucristo kjishko ara bakoe. Tjlēshko ga llēye bangkjre llēm, ga barwaga ērē llēm bakoe.

† **28:28-29** Tek dēnashko ga kjibokwo ēre jyā shiraba oblē oblē ara. Ga kjone kjone tjlē ga «... le. Kuya lok ga to lok pijir, jek lōng tjlē ara ēng kong irbo, tjlōkwo kjlopswē kar kare.»

Carta a los Romanos **Kjibokwo ëre tara Pablorë** **Roma sopga kong** **Kjibokwo ëre sorë**

Domer shäng kjlara ko Pablo. E Sbö tjlökwö laga Jesús äska wleniyo. Eshkoshko ga Jesús tjlökwö kjaragaga löng Roma kjokyo ara. Epga ara judío llëm wleniyo, gueniyo kjone kjone judío. Judíoga li wotjlíno ga epga kjrara Sbörë bäm go kjishko ga epga tjwlö ara, nopga judío llëm wleniyo li kjinmo. Eni ga Pablo jek woydë ba ik jlökoyo, gueniyo dbar jek eshko wlo wlëyde llëm obi. Eni ga kjibokwo ëre tara ba kong, llëbo li llgweya wlo, llëbo shäryara Jesucristorë ba kong li miyde pjlu wlo bakoe. Woyotjlíkoba ga kjibokwo ëre tara, sök no shdüzlong uyo roshko Corinto kjokyo lishko.

Roma kjokyo ga judíoga li wotjlíno ga epga äär ber pjlo bek Sbö bokso, kjok llgwekklo tara Moisésdë li söya bëy kjishko, gueniyo kjibokwo ëre go ga llëbo pina Pablorë ba kong ara. Judíoga, nopga judío llëm wleniyo, e tjwlö bek Sbö bokso. Nopga uunkong llëbo owa shäryono, ga beno löng shdüya Sbörë wlo. Gueniyo ëye mär Jesús go ga ie Sbörë ber pjlo bek ba bokso, ga ber shdungko ame. Shärye eni nopga uunkong kong, judíoga kong, nopga judío llëm wleniyo kong bakoe. Kjibokwo ëre go ga llëbo ëre pina ba kong eni.

¹ Kjibokwo ëre taga tja Pablorë. Tja Cristo Jesús parkaga. Tja rokara Sbörë, tja iara beno shäng ba tjlökwö roy pjlu laga Cristo Jesús äska. ² Dënashko ga tjlökwö pjlu ëre lara Sbörë ba tjlökwö lagaga kong jlökoyo, ga tara lok beno pjang ba kjibokwo go. ³ Tjlökwö ëre, e bi Tjlapga Jesucristo roy layde. E Sbö Wa weno no, David tjëyo bakoe. ⁴ Ga wolono irgo ga woshrra Sbörë iröng obi dbo ara go. E go ga shji pina Sbö Sëyarë ga e no erö llëm, e Sbö Wa bakoe.

⁵ Sbö wopjlu li kjishko ga tja rokara Jesucristorë beno ba tjlökwö roy laga ba äska, nopga judío llëm wleniyo rokër mär ber

löng ba go wlo, ba tjlökwö kole lok wlo, ba ko ie lok ber kësbang, tjwlö ara wlo bakoe.

⁶⁻⁷ Sbö nopga löng Roma kjokyo, kjibokwo ëre ichër jek bomi kong. Nopga rokara Sbörë ber Jesucristo i li pjäy bakoe. Pjäy woyde Sbörë ara.

Rokër bi Data Sbö kong, Tjlapga Jesucristo kong ga ba wopjlu li kjishko ga pjäy kjimte lok ara, pjäy ie ber löng wlëp bakoe.

Pablo syöshtono Sbö kong Roma sopga kjishko

⁸ Pjäy mär löng Jesucristo go li, e roy shdüktong kjok kjwang jikong. E kjishko ga Jesucristo ko go ga tja tjlë bor Sbö kong ga tja wopjlu ba tjok bomi kjishko lër eni.

⁹ Tja Sbö parkaga. Ba Wa roy pjlu lër shäng jlökoyo. Ga miyde Sbörë om go ga pjäy woyoshrër iyado, ¹⁰ tja syöshteshko ga rokër ba kong iyado ga tja äätë bomi kjokyo llëm obi ëmdë ga tja kjimte äär bomi ik eshko.

¹¹ Tja kjimtara Sbö Sëyarë ara, ga pjäy in woydë jlökoyo, pjäy kjimte eni bako wlo, pjäy dbokjrë e go wlo. ¹² Shji ëng kjimtë kar kar lotë bomi kong. Tja mär shäng Jesucristo go sorë li inomi ga pjäy dbokjrë e go. Pjäy mär löng ba go sorë li inor ga tja dbokjrë e go eni bakoe.

¹³ Pjeyoga Jesús tjlökwö kjaraga, tja jek bomi ik loror ara, nopga löng eshko li pin, Jesús tjlökwö kjre lok wlo, shäryër shäng nopga judío llëm wleniyo kong kjok shto oblë oblë sorë ga eni. Lër bomi kong, miydëmi wlo. Gueniyo tja jek bomi ik lërshko ga llëbo wen bor kong iyado.

¹⁴ Nopga tjlë Grecia so tjlökwore, de llëmde, nopga kjok miydë arare, de llëmde, e bor kong ga llëno llëme. Bek ga Sbö tjlökwö roy pjlu lër nopga judío llëm wleniyo löng kës li kong. ¹⁵ Tja jek woydë jlökoyo Roma kjokyo, Sbö tjlökwö roy pjlu lër bomi kong eshko wlo e kjishko.

¹⁶ Tjlökwö pjlu ëre lër wlo ga e lökyo bor kong llëme. E dbo ara. Eye omtjlökwö kjrono ga döya Sbörë. Shärye eni judíoga kong bäm go, e irgo ga nopga judío llëm wleniyo kong bakoe. Lër ga lökyo bor kong llëm e kjishko. ¹⁷ Miydëy tjlökwö pjlu ëre go ga shji ie Sbörë ber pjlo bek ba bokso, shji mär ba go kjishko, tak pjang ba tjlökwö go

sorë li eni. Tjlä ga «Ëye mär Sbö go ga era ber pjlo bek ba bokso.»*

Sbö iirkë ara nopga owa kong

18-19 Nopga owa to löng llëbo owa shäryë oblë oblë, tjlökwö bek li miydëba llëm wlo. Gueniyo Sbö sorë miydëy wlo li, e miydara lok pjir tjän, pina Sbörë ba kong kjishko. E kjishko ga Sbö sök kjok dogo li iirkë ba kong lok ara, ga shdüya kjangshko ga igöy wëlle. 20 Kjok ëre shäryara Sbörë tek lëkong ga Sbö igöy llëme. Llëbo shäryara li iyde döe. Sbö sök jlö, e sorë, ba dbo ara li pjir llëm, e miydëy pjlu e go, kjok ëre shäryara tek lëkong. E kjishko ga «Miydororwa llëme» le nopga lirë ga äe. 21 Sbö miydara lok ëmdë ga iara beno lok kësbang, tjwlo ara llëm, «Tjawa wopjlu bop tjok» lara lok ba kong llëm bakoe. Opyono beno löng llëbo llëno llëm li woyotjlik erö, beno löng wotjlik drete. 22 Epga kjok miydë ara le lok ëmdë ga beno löng kjok miydë llëme. 23 Sbö wolon llëm, e tjwlo ara bakoe. Eni ëmdë ga poshrëya lok woydë llëm, ga rayara lok. Llëbo wolon wlo li jyäglö shäryara lok, no jyäglö, sënwa jyäglö, öng jyäglö, äya kjloshko so jyäglö bako, ga beno löng ba poshrëk shara.

24 E kjishko ga epga rayara Sbörë beno löng ba wotjlik owa li tjok, llëbo lökyo ara li shärye lok ëng tjok wlo. 25 Tjlökwö bek li rayara, Sbö miyde lok woydë llëm kjishko. Tjlökwö bek llëm li kjayde lok shara. Llëbo shäryara Sbörë li poshrëyde lok, gueniyo Sbö ba shäryaga lira poshrëra lok llëme. Era poshrëkko iyado wlo. Ber eni.

26 E kjishko ga rayara Sbörë beno löng ba wotjlik owa, lökyo ara wleniyo li tjok. Walëga ëmdë ga domerga woyde ame, opyono beno löng llëbo shäryako llëm li shäryë ëng tjok shara. 27 Domerga eni bakoe. Walëga woyde lok ame, wotjlik pë domerga tjok erä. Llëbo shäryako llëm li shäryara ëng tjok. Eshko ga llëbo weno ba kong li beno ba shdunglo, llëbo owa shäryara li kjishko.

28 Sbö woyotjliya lok woydë llëm kjishko ga epga rayara beno löng llëbo shäryako llëm li shäryë erä. 29 Beno löng llëbo owa shäryë oblë oblë. Llëbo owa shärye, wotjlik

dbur töng ba kong erö, wotjlik owa oblë kong, no zröya, ëng dboryë kar kar iir go, jyörkë, oblë iywa shjiktëng, 30 oblë läywe owa, Sbö iywa shjiktëng, ëng äyoshtë, krë ara, llëbo owa wlëya oblë oblë, ba data, ba mekë kole llëm, 31 wotjlik llëm, llëye le li shärye llëm, oblë woyde llëm, oblë songe le llëm bakoe. 32 Sbö tjläno ga ëye opshäryë eni ga e zrökko. E miyde lok pjlu, gueniyo shärye löng eni wopjlu, oblë llëbo owa shäryë eni li iya lok ga löng wopjlu e kjishko bakoe.

2

Shji shdüya Sbörë beke

1 Gueniyo ga «No oblë llëbo owa shäryono» lëy ë kong llëme. «Miydororwa llëme» lëmi ga äe. «No oblë llëbo owa shäryono» lëmishko ga pjäy oprotë löng om go, pjäy löng omshäryë eni bako kjishko. 2 Miydëy ga ëye llëbo owa eniyo shäryono ga shdüya Sbörë beke. 3 Eni ga «No oblë llëbo owa shäryono» lëmi, gueniyo pjäy löng omshäryë eni bako wleni ga miydëmi pjlu ga pjäy shdüya Sbörë eni bakoe. 4 Miydëmi pjlu ga Sbö wopjlu ara anmoyö, shji shdüya maling llëm, iirkë bi kong maling llëm bakoe. Gueniyo llëbo owa shäryëmi löng li rayëmi llëm ga «E llëno llëme» lëmi llëme. Shji shdüya maling llëm, ba wopjlu li kjishko, gueniyo woyde ga llëbo owa shäryë löng li, e owa jlöe lëy, ga rayëy.

5 Gueniyo ga llëbo owa shäryëmi löng li rayëmi woydë llëm, llëye kumi woydë llëm kjishko. E kjishko ga Sbö iirkë bomi kong jëk këgong këgong, ga no llgwezlong dbaryoshko ga no llgweya beke. 6 Eshko ga no kjlara kjlara potjwlëya, llëbo shäryara dö li kjishko. 7 Ëye drön llëbo pjlu shäryë, ber tjwlo ara Sbö bokso wlo, äär ber löng së iyado ba tjok wlo ga ie Sbörë ber löng së iyado ba tjok. 8 Gueniyo ëye wotjlik ba kjishko dö, tjlökwö bek li kjre llëm, löng llëbo owa shäryë ga shdüya kjangë. 9 Ëye löng llëbo owa shäryë ga kong llëbo iche owa ara, ber löng song jlö wlo. Shärye eni judioga kong bäm go, e irgo ga nopga judio llëm wleniyo kong bakoe. 10 Gueniyo ëye löng llëbo pjlu shäryë ga llëbo pjlu twe ba

* 1:17 Habacuc 2.4.

kong, ie ber lōng tjwlō ara, ie ber lōng wlēp bakoe. Shārye eni judíoga kong bām go, e irgo ga nopga judío llēm wleniyo kong bakoe. ¹¹ Shārye eni, shji uunkong llgweya bek kjīshko.

¹² Ēye llēbo owa shāryono ga shdūya. Ēye kjok llgwekklo tara Moisésdē li miydonog ga llgweya, kjok llgwekklo li go. Ēye kjok llgwekklo li miydonog llēm ga llgweya, llēbo miydara li go. ¹³ Ēye ber pjlo bek Sbō bokso, kjok llgwekklo li miydara kjīshko llēme. Ēye omkolono ga era ie ber pjlo bek ba bokso. ¹⁴⁻¹⁵ (Nopga judío llēm wleniyo, kjok llgwekklo li miyde lok llēme. Gueniyo ga llēye shārye lōng li pjłúre, de oware, e miyde lok ga e owa. Eni ga llēbo shārye lok pjłú, tak pjang kjok llgwekklo li go sorē li enishko ga miydēy e go ga kjok llgwekklo li tak beno pjang ba pjlugwo wleni, ga woyotjlīya lōng om go.) ¹⁶ Llono ga Jesucristo iche Sbōrē nopga uunkong llgwek, llēbo woyotjlīna ba pjłúshko li kjīshko. Sbō tjłōkwo roy pjłú lēr oba kongshko ga lēr eni iyado.

Judíoga, kjok llgwekklo tara Moisésdē

¹⁷ Pjāy kjone kjone judíoga lēmi. Pjāy mār kjok llgwekklo tara Moisésdē li go, ga pjāy krē ara, pjāy Sbō nopga lēmi kjīshko. ¹⁸ Llēye woyde Sbōrē li miydēmi pjłú, llēye ber pjłú anmoyō li miydēmi pjłú bako, pjāy oppino kjok llgwekklo li go kjīshko lēmi. ¹⁹⁻²⁰ Tjłōkwo bek li, kjok miydē li, e tak pjang kjok llgwekklo li go. Eni ga pjāy wotjlīk ga kjok llgwekklo li miydēmi pjłú kjīshko ga pjāy nopga kjok ĩgō llēm wleniyo bapshiga lēmi, pjāy so iōk shjiy kjoyo, nopga to lōng kjok ro sī roy wleni li kong lēmi bakoe. Pjāy opyē woydē ber lōng nopga kjok miydē llēm li pingga, kjwozirga poshdungga bakoe. ²¹ ĴEni ga pjāy oba pingga, pjāy om go op-ping woydē llēm ega? «Shji lūrķē llēme» lēmi oblē kong, gueniyo pjāy om go lōng lūrķē. ²² «Shji pē oma boy oblē tjok llēme» lēmi oblē kong, gueniyo pjāy om go omshāryē eni. Sbōpga jyāglo, e ĩywomi shjiktēng lēmi, gueniyo llēbo lūyotķēmi sbōpga jyāglo li syō uyo roshko dwayo. ²³ Pjāy krē ara, kjok

llgwekklo li kjīshko, gueniyo kolēmi lōng llēme. Eni ga Sbō ĩēmi lōng tjwlō llēm, ²⁴ tak pjang ba tjłōkwo go sorē li eni. Tjlē ga «Bomi kjīshko ga Sbō ko li lāywe nopga judío llēm wleniyorē owa.»*

²⁵ Jłōkoyo ga Ēye kjok llgwekklo li kolē ga doyo jyā tak pjir li ba kong ga tjwlō tjok. Gueniyo Ēye omkolē llēm ga ba kong ga e tjwlō llēme. ²⁶⁻²⁷ Nopga doyo jyā tak llēm wleniyo lira, kjok llgwekklo li kolara wleni ga beno lōng doyo jyā tak pjir wleni Sbō bokso. Gueniyo pjāy kjok llgwekklo li miydaga, pjāy doyo jyā tak pjir bakoe. Eni ĩmdē ga kjok llgwekklo li koloromi llēm kuzong ga epga ber lōng bomi rotaga.

²⁸ ĴJudíoga jłōkoyo li Ē? Ēye dataga judío dō ga e judío jłōkoyo llēme. Ēye doyo jyā tak pjir dō ga e judío jłōkoyo llēm bakoe. ²⁹ Nopga wotjlīk bek ba pjłúshko li, judíoga jłōkoyo li epga. Ēye doyo jyā tak pjir, tak pjang kjok llgwekklo go sorē li eni ga e beno lōng jyā tak pjir jłōkoyo llēme. Ēye ber jyā tak pjir jłōkoyo wlo ga woyde ga jyā te Sbō Sēyarē ba pjłúshko wleni. Nopga eniyo poshrēga norē llēm, poshrēga Sbōrē.

3

¹ Eni ĩmdē ga Ēye judío, Ēye doyo jyā tak pjir, e llēno llēme lotē llēme. ² Sbō tjłōkwo onmo li iara beno tjeng ba wloshko. ³ Gueniyo kjone kjone Sbō rayono pjire. ĴE kjīshko ga llēye lara Sbōrē ba kong jłōkoyo li shārye eni llēme lēmire? ⁴ Eni llēme. Nopga uunkong jyōrkē wleni ĩmdē ga Sbōra tjlē bek ĩyado, tak pjang ba tjłōkwo go sorē li eni. Tjlē ga

«Pja rotēbashko ga tjłōkwo lorop ķēs li, e beke lēba eni.

Ēbo llgwepshko ga

llgwerop beke lēba eni bakoe.»*

⁵ No kjone kjone tjlē ga «Tjawa llēbo owa shāryono kjīshko ga ĩkoba wēlē e go ga Sbō, e pjlo beke. E kjīshko ga tjawa shdūya Sbōrē li owa» le lok eni. ⁶ Miga eni llēme. ĴSbō owa jłōkoyo kjwe ga nopga lōng kjok ĩre kjing go li llgweya sorēro? ⁷ No kjone kjone obi tjlē ga «Tjawa jyōrkono kjīshko ga ĩkoba wēlē e go ga Sbō, e tjlē beke. Eshko ga Sbō beno

* **2:24** Isaías 52.5; Ezequiel 36.22. * **3:4** Salmo 51.4.

kësbang, tjwlō ara. ¿Eni ga tjawa shdūya llēbo owa shāryororwa li kjīshko ega?» le lok eni. ⁸ Eni wleni kjwe ga «Llēbo owa shāryoydē dey, llēbo pjlū li wen wlo» lēy eni dey. No kjone kjone tjlē ga tjawa tjlēno eni le, miga e lorwarē eni llēme. Ēye tjlēno eni ga shdūya Sbörē beke.

Ēye sök pjlo bek llēme

⁹ ¿Eni ga shji judío kjīshko ga shji pjlū, oblē kjinmore? Eni llēme. Judíoga, nopga judío llēm wleniyo, e llēbo owa shāryono uunkong, lororwa sorē li eni, ¹⁰ tak pjang Sbō tjlōkwo go sorē li eni. Tjlēno beno eni:

«Ēye pjlo bek Sbō bokso kjlara llēm,

¹¹ Sbō tjlōkwo llē loklo miydaga erē llēm,

Sbō wlēga erē llēm bakoe.

¹² Sbō rayara nopga uunkongdē, beno lōng tjwlō llēme.

Llēbo pjlū li shāryaga erē llēme.»†

¹³ «Ega jyōrkē erā.

Ga tjlōkwo le lok li kjīshko ga nopga wolon.»‡

«Shji uara dgurdē ga shji wolon, ga tjlōkwo le lok li kjīshko ga nopga wolon bakoe.»§

¹⁴ «Tjlē owa ĩyado,

llēbo wen owa oblē kong wlo.»*

¹⁵ «Wotjlik no zrōk erā.

¹⁶ To lōng kjone pogo ga no kjone kjone pjiya, kjone kjone ie ber lōng woydē ara bakoe.

¹⁷ To lōng wlēp oblē tjok sorē miyde lok llēme.»†

¹⁸ «Sbō emdē ga bangkjre lok llēme.»‡

¹⁹ Miydēy ga kjok llgwekklo li twara Sbörē judíoga kong, kole lok wlo. Shāryara eni, nopga uunkong llgweyashko ga llēye le lok ba kong ga ä wlo. ²⁰ Kjok llgwekklo kēs li kolaga erē llēme. E kjīshko ga ēye ie Sbörē ber pjlo bek ba bokso, kjok llgwekklo li kjīshko llēme. Kjok llgwekklo li twara beno e kong wlo llēm, twara beno shji llēbo owa shāryē li miydoklo wlo erā.

Nopga ie Sbörē ber pjlo bek ba bokso, mär Jesucristo go kjīshko

²¹ Nopga ber pjlo bek Sbō bokso sorē li tara beno pjang kjok llgwekklo tara Moisésdē li go, kjibokwo tara Sbō tjlōkwo lagaga tek dēnashko sorē li go bakoe. Ga eerishko ga e pina Sbörē bi kong wēlēe. Nopga ber pjlo bek ba bokso, kjok llgwekklo li kjīshko llēme. ²² Nopga ie ber pjlo bek ba bokso, mär Jesucristo go kjīshko erā. Nopga uunkong dōya eni, judíoga, nopga judío llēm wleniyo bakoe. ²³ Nopga uunkong llēbo owa shāryono, llēye woyde Sbörē shārye wlo li shāryaga erē llēme. ²⁴ Gueniyo Sbō wopjlū li kjīshko ga nopga dōya ba shdungglo dbo dorko dwayo iguing, Cristo Jesús wolono ba kjīshko li kjīshko. Nopga ie ber pjlo bek ba bokso eni. ²⁵⁻²⁶ Jesucristo ichara wolon, owa pjang nopga go li lōya ber dret ga pjlū wlo, mär lōng srēng kwono li go kjīshko. E kjīshko ga beno lōng shdungkō ame. Shāryara eni, llēbo shārye bek ĩyado li pīya nopga kong wlo. Dēnashko ga nopga shduna llēbo owa shāryara li kjīshko llēm, iirkē maling llēm kjīshko. Gueniyo eerishko ga ēye mär Jesús go ga ie ber pjlo bek ba bokso. Miydēy e go ga llēbo uunkong shārye bek ĩyado.

²⁷⁻²⁸ ¿Eni ga shji krē llē kjīshko ga pjlū? Shji krē llē kjīshko ga äe. Miydēy pjlū ga nopga ber pjlo bek Sbō bokso, mär Jesús go kjīshko, kjok llgwekklo li kole kjīshko llēme. Eni ga shji krē llē kjīshko ga äe. ²⁹ ¿Ga Sbō, e judíoga Sbō eröre? Eni llēme. E nopga judío llēm wleniyo Sbō bakoe. ³⁰ Sbō sök kjlaraso eröre. Nopga doyo jyā tak pjir li ie ber pjlo bek ba bokso, mär lōng Jesús go kjīshko. Nopga doyo jyā tak llēm lira ie ber pjlo bek ba bokso, mär lōng Jesús go kjīshko bakoe. ³¹ ¿Eni ga pjāy wotjlik ga tjawa mär lōng Jesús goshko kuzong ga kjok llgwekklo li ber tjwlō ame lorwarē lōng eni lēmire? Eni llēme. Kjok llgwekklo li tjwlō ara lorwarē.

4

Abraham iara Sbörē beno pjlo bek ba bokso, mär ba go kjīshko

¹ ¿Era eni ga bi kjokē Abraham lira, llēbo weno ba kong dēnashko li, shji opping ba go llē? ² E beno pjlo bek Sbō bokso, llēbo

† 3:12 Salmo 14.1-3; Salmo 53.1-3; Ecclesiastés 7.20. ‡ 3:13 Salmo 5.9. § 3:13 Salmo 140.3. * 3:14 Salmo 10.7.

† 3:17 Isaías 59.7-8. ‡ 3:18 Salmo 36.1.

pjlú shäryara li kjishko kjwe ga krë ga pjlúe. Gueniyo krë Sbö bokso ga äe. ³ Sbö tjlökwo tak pjang eni: «Abraham iara Sbörë beno pjlo bek ba bokso, ba tjlökwo kjrara, ga mär beno shäng ba go li kjishko.»*

⁴ No kjlara parkë oblë kongshko ga park-aga li potjwlëya. Eshko ga e ba sëngglo lëy llëm, e pak shäryara ba kong li potjwlëyde. ⁵ Gueniyo nopga owa wleniyo ie Sbörë ber pjlo bek ba bokso, epga mär ba go kjishko, llëbo pjlú shäryara lok ba kong li kjishko llëme. ⁶ Bi tjlapga tek dënashko so David tjlëno eni bakoe. Tjlëno nopga iara Sbörë beno pjlo bek ba bokso kjishko. Epga iara beno pjlo bek ba bokso, llëbo pjlú shäryara lok kjishko llëme. Eni ga beno löng wopjlúe. Tjlëno beno eni:

⁷ «Ëye, owa pjang ba go li löna Sbörë beno dret, shdüya ame wlo ga era ber wopjlúe.

⁸ Ëye, llëbo owa shäryara li woyoshre Sbörë ame ga era ber wopjlú bakoe.»†

⁹ Abraham iara Sbörë beno pjlo bek ba bokso, mär ba go kjishko lororwa eni tjän. ¿Eni ga ba wopjlú li beno nopga doyo jyã tak pjir li kong eröre? Eni llëme. E beno nopga doyo jyã tak llëm li kong bakoe. ¹⁰ Abraham iara beno pjlo bek ba bokso, doyo jyã tak llëm obishko. ¹¹ Lu to jek ara irgo ga ichara Sbörë doyo jyã të, iara Sbörë beno pjlo bek ba bokso, mär ba go kjishko tjän li jyäglo. Eni ga beno nopga doyo jyã tak llëm mär Sbö go, ie ber pjlo bek ba bokso wlo li data wleni. ¹² Nopga doyo jyã tak pjir lira mär Sbö go, Abraham omshäryono doyo jyã tak llëm obishko dik wleni ga Abraham beno ba data wleni bakoe.

¹³ Sbö tjlëno Abraham kong jlökoyo, ba tjëyo tek ber ba irgo li kong ga kjok uunkong ëre tve ber ba kong lok lara eni. Tjlökwo li kjrara lok, ga mär beno löng Sbö go. E kjishko ga iara beno pjlo bek ba bokso. Tjlökwo li beno ba kong e kjishko, kjok llgwekklo tara Moisésdë li söra bëy kjishko llëme. ¹⁴ Eni ga shji iche mär kjok llgwekklo li go, tjlökwo lara jlökoyo li

kjrëy wlo kjwe ga shji mär Sbö go li tjwlö llëm, tjlökwo lara jlökoyo li tjwlö llëm bakoe. ¹⁵ Kjok llgwekklo, e kolako. Eni ga ëye kjok llgwekklo tjok wleni ga kole llëm ga shdüya Sbörë. Gueniyo ëye kjok llgwekklo llëm wleni ga shdüya llëm, llëbo kolako ba kong llëm kjishko.

¹⁶ Eni ga Sbö wopjlú li kjishko ga llëbo lara Abraham kong jlökoyo, Abraham mär ba go kjishko. Eni ga tjlökwo li ber nopga uunkong mär ba go Abraham dik li kong, kjok llgwekklo li kolagaga kong dö llëme. Eni ga Abraham beno nopga uunkong mär Sbö go baïya dik li data wleni, ¹⁷ tak pjang Sbö tjlökwo go sorë li eni. Tjlë ga «Pja ioror beno tjëyoga ara data.»‡ Tjlökwo ëre lara Sbörë ba kong jlökoyo, tjlökwo lara ba kong bäm go li kjrara, ga mär beno shäng ba go kjishko. Nopga wolono tjeng li woshre ga pjlúe. Eni ga ëye wentë llëm obi ga iche wen ga pjlú bakoe.

¹⁸ Llëbo lara Sbörë Abraham kong jlökoyo, gueniyo shärye sorë miyde Abrahamdë llëme. Eni ëmdë ga tjlökwo li kjrara, ga beno sök ba koshë. E kjishko ga beno tjëyoga ara data, lara ba kong sorë li eni. ¹⁹ Eshko ga lu pjloglo sak dbäw (100) dik kjishko ga miyde pjlú ga wapga ame. Ba boy Sara wapga ame li miyde pjlú bakoe. Eni ëmdë ga beno shäng mär Sbö go jlökoyo. ²⁰ Sbö tjlökwo li jyö lara llëm, shärye eni llëm kjwe lara llëm bakoe. Benó shäng mär ba go erä, ga poshrëra ara. ²¹ Eshko ga miyde pjlú ga Sbö dbo ara, llëye lara ba kong jlökoyo li shärye eni wlo. ²² Iara Sbörë beno pjlo bek ba bokso e kjishko, ²³ tak pjang ba tjlökwo go sorë li eni. Gueniyo tak pjang ba kong dö llëm, ²⁴ tak pjang bi kong bakoe. Shji uunkong mär löng Sbö go ëre ie ber pjlo bek ba bokso. Bi Tjlapga Jesús woshraga iröng obi li e. ²⁵ E ichara wolono, owa pjang bi go li potjwlëkklo, ga woshrara iröng obi, shji ie ber pjlo bek ba bokso wlo.

5

Shji löng wlëp Sbö tjok

¹ Eni ga shji mär Tjlapga Jesucristo go kjishko ga shji iara Sbörë beno pjlo bek

* 4:3 Génesis 15.6. † 4:8 Salmo 32.1-2. ‡ 4:17 Génesis 17.5.

ba bokso, ga shji iara Jesucristorë beno wlëp Sbö tjok shara. ² Shji mär löng Cristo go kjishko ga shji kjimte Sbörë ÿyado, ba wopjlú li kjishko. Ga shji äär ber löng baïya dik li koshëy löng wopjlúe. ³ Miydëy ga shji shdunqoba li ber bi kong pjlú, shji dbokjre wlo, shji ber löng wokjang wlo bakoe. E kjishko ga eerishko ga shji shdunqoba wleni ga shji löng wopjlúe. ⁴ Shäryoroy eni ga Sbö ber wopjlú bi tjok. E kjishko ga llëbo pjlú shärye bi kong li koshëy ber löng wopjlúe. ⁵ Ga shärye eni jlökoyo. Bi go ba Sëya ichara beno kësbang bi tjok, ga shji woyde Sbörë ara li pina bi kong wëlle. Miydëy e go ga llëbo pjlú koshëy löng li shärye eni jlökoyo.

⁶ Shji opdök om go ga äe. Gueniyo Cristo wolono bi kjishko, Sbö woydëy löng llëm obi gueniyo. ⁷ No optwë wolon oblë kjishko ga kjange. Kjone kjwe optwë eni, no pjlo bek wleniyo kjishko. ⁸ Gueniyo shji woyde Sbörë ara li pina bi kong eni: Shji löng llëbo owa shäryë obishko ga Cristo wolono bi kjishko.

⁹ Shji iara Sbörë beno pjlo bek ba bokso, Cristo wolono, srëng kwono li kjishko. Miydëy e go ga no llgwezlöng dbaryo ga Sbö iirkë bi kong llëm, ga shji shdüya eshko llëm bakoe. ¹⁰ Dënashko ga shji Sbö wloyoga obishko ga shji iara beno löng wlëp ba tjok, ba Wa wolono li kjishko. Ga ba Wa sök së obi kjishko ga shji döya bi shdunqglo doko, ga shji ie ber löng së ÿyado ba tjok. ¹¹ Gueniyo erö llëme. Shji iara Sbörë beno löng wlëp ba tjok, bi Tjlapga Jesucristo kjishko. Shji löng wopjlú e kjishko bakoe.

Adán, Jesucristo

¹² Dämärshko ga domer kjlaraso llëbo owa shäryono, ga beno shäng wolon wlo e kjishko. Eni ga nopga uunkong beno löng wolon wlo, uunkong li llëbo owa shäryono kjishko. ¹³ Kjok llgwekklo tara Moisésdë li twayde Sbörë nopga kong llëm obishko ga nopga löng llëbo owa shäryë tjan, gueniyo kjok llgwekklo llëmshko ga ëye ie Sbörë ber löng shdunqko, kjok llgwekklo li kolara llëm kjishko llëme. ¹⁴⁻¹⁵ Eni ëmdë ga Adán dbaryo äär jong Moisés dbaryoshko ga nopga wolono. Adán llëbo owa shäryono,

tjlökwo lara Sbörë ba kong li kolara llëm kjishko. Epgara llëbo owa shäryono, eshko ga kjok llgwekklo llëm gueniyo.

Adán llëbo owa shäryono, ga nopga uunkong beno löng wolon wlo, llëbo owa shäryara domer kjlarasorë li kjishko. Llëbo shäryara Jesucristorë li, e beno eni bakoe. Ba kjishko ga nopga döra Sbörë ara, ba wopjlú li kjishko, ga tjwlö shira llëme. Miydëy e go ga Sbö wopjlú li tjwlö ara, llëbo owa shäryara Adándë li kjinmo. ¹⁶ Llëbo owa shäryara domer kjlarasorë li kjishko ga nopga uunkong beno löng shdunqko. Gueniyo Sbö wopjlú li kjishko ga shji llëbo owa shäryono ara ëmdë ga shji iara beno pjlo bek ba bokso. ¹⁷ Domer kjlaraso llëbo owa shäryono li kjishko ga nopga uunkong beno löng wolon wlo. Gueniyo Sbö wopjlú li tjwlö ara e kjinmo. Jesucristo kjishko ga ëye iara beno pjlo bek ba bokso ga ie ber löng së ÿyado ba tjok, ga tjwlö shiya llëme.

¹⁸ Domer kjlaraso llëbo owa shäryono li kjishko ga nopga uunkong beno löng shdunqko. Eni ga domer kjlaraso llëbo pjlú shäryono li kjishko ga nopga uunkong ber löng së ÿyado Sbö tjok ga pjlú, ie Sbörë ber pjlo bek ba bokso li kjishko. ¹⁹ Domer kjlaraso Sbö kolono llëm kjishko ga nopga uunkong beno löng llëbo owa shäryaga erä. Eni ga domer kjlaraso Sbö kolono kjishko ga nopga ara iara beno pjlo bek ba bokso.

²⁰ Kjok llgwekklo tara Moisésdë li twara Sbörë nopga kong, llëbo owa shärye löng li miyde lok jek këgong wlo. Ìna lok e go ga llëbo owa shärye löng li kësbande. E go ga miydara lok ga Sbö wopjlú li kësbande bakoe. ²¹ Dënashko ga llëbo owa li, shji wlëna, iara beno löng wolon wlo. Gueniyo eerishko ga Sbö wopjlú li, shji wlëna, ga shji iara beno pjlo bek ba bokso bi Tjlapga Jesucristo kjishko. E kjishko ga shji iara beno löng së ÿyado ba tjok.

6

Shji wolono wleni, shji löng së jlökoyo bakoe

¹ ¿Eni ga llë loydë? ¿Shji llëbo owa shäryë jek këgong, Sbö wopjlú li ÿy jek këgong wlo loydëre? ² E loydë llëme. Ëye wolono ga ichëy llëbo shäryë ga äe. Shji ichë bi wotjlik

owa lirë ame eni wleni bakoe. ¿Eni ga shji ber lōng llëbo owa shäryë sorëro? ³ Shji waraba jer di roshko, shji tōno beno tjeng Cristo Jesús tjok kjishko. E shji wolono ba tjok wleni loklo. ¿E miydëmi llëmdo? ⁴ Cristo wolonoshko ga jnenaba buk sakshko. E irgo ga woshrra Data Sbörë irōng obi, ba dbo ara go. Ga shji waraba jer di roshko li, e shji wolono, jnenaba tjeng ba tjok bako wleni loklo. Shji opshik tēm di roy dwayo irōng obi li, e shji beno lōng tja glën wleni loklo bakoe.

⁵ Shji tōno beno tjeng ba tjok, shji wolono ba tjok wleni kjishko. Miydëy e go ga shji woshre Sbörë irōng obi ba tjok wleni bakoe. ⁶ Bi wotjlīk owa dēnashko li, e lōk beno pjang kjlōs go Cristo tjok wleni, shji iche llëbo owa shäryë ame wlo, shji ber tjeng ba dbo dorko ame wlo bakoe. ⁷ Shji wolono wlenishko ga shji beno ichaga llëbo owa lirë ame.

⁸ Shji wolono Cristo tjok wleni kuzong ga miydëy ga llono ga shji ber lōng sē ba tjok bakoe. ⁹ Miydëy ga Cristo woshrra Sbörë irōng obi kuzong ga wolon ame, beno shäng sē iyado wlo. ¹⁰ Wolono pjlaraso, owa pjang nopga uunkong go li potjwlëkklo, ga wolon ame. Beno sök sē, llëye woyde Sbörë li shäryë wlo.

¹¹ Pjây wotjlīs eni bakoe. Pjây wolono wleni, pjây iche bomi wotjlīk owa lirë ame wlo. Pjây lōng sē jlōkoyo, pjây tōno beno tjeng Cristo Jesús tjok kjishko, llëye woyde Sbörë li shäryëmi wlo. Pjây wotjlīs eni. ¹² E kjishko ga shji lōng sē obishko ga shji iche bi wotjlīk owa lirë ame, shji woyde bi doyorë llëbo owa shäryëshko ga shäryëy llëm wlo. ¹³ Bi doyo ichëy llëbo owa shäryë llëme. Pjây optwos Sbō kong dey. Pjây iara beno lōng sē jlōkoyo kuzong ga bomi doyo ichozī llëbo pjlu shäryë dey. ¹⁴ Pjây beno ichaga kjok llgwekklo tara Moisésdë lirë ame, pjây beno ichaga Sbō wopjlū lirë shara. E kjishko ga pjây ichaga ber bomi wotjlīk owa lirë ame.

Dēnashko ga shji lōng bi wotjlīk owa dbo dorko

¹⁵ Shji beno lōng ichaga kjok llgwekklo lirë ame, shji beno ichaga Sbō wopjlū lirë shara. ¿Enira shji ber lōng llëbo owa

shäryë ga pjluë? Eni llëme. ¹⁶ Shji opyë oblë kolëshko ga shji tjeng ba wloshko. ¿E miydëmi llëmdo? Eni ga shji opyë bi wotjlīk owa li kolë wleni ga shji iche wolon. Gueniyo shji opyë Sbō kolë wleni ga shji ie ber pjlo bek ba bokso. ¹⁷⁻¹⁸ Dēnashko ga pjây lōng bomi wotjlīk owa li kolë eröe. Eni ëmdë ga tjlōkwo kuromi li kjroromi, ga koloromi bakoe. Pjây dōktong llëbo owa shäryëmi lōng li dbo dorko dwayo, pjây beno lōng ichaga llëbo pjlu lirë shara. Tja wopjlū Sbō tjok e kjishko.

¹⁹ Tja tjlē shäng bomi tjok ëre llë loklo miydëmi maling llëm, bomi wotjlīk owa li kjishko. E kjishko ga tja tjlē shäng bomi kong llëbo jyäglō ëre go, miydëmi wëllë wlo. Dēnashko ga bomi doyo ichëmi lōng llëbo owa shäryë oblë oblë. E kjishko ga llëbo owa shäryoromi jek këgong këgong. Eerishko ga bomi doyo ichozī llëbo pjlu shäryë dey, pjây ber tjeng dboy Sbō kong wlo. ²⁰ Pjây lōng bomi wotjlīk owa li kolë obishko ga llëbo pjlu li woyotjlīnōmi llëme. ²¹ ¿Llëye pjlu shiromi e go? Eshko ga pjây iara beno lōng wolon wlo erä, ga eerishko ga e lökyo bomi kong ara. ²² Gueniyo pjây dōra Sbörë bomi wotjlīk owa li dbo dorko dwayo, pjây iara beno lōng ba kolë shara. ¿Llëye pjlu shimi lōng e go? Pjây äär ber lōng dboy Sbō kong, ga llono ga pjây ber lōng sē iyado ba tjok bakoe. ²³ Shji llëbo owa shäryë wleni ga shji potjwlëkklo tjok, shji wolon li e. Gueniyo shji tōno beno tjeng Cristo Jesús tjok wleni ga shji ie Sbörë ber lōng sē iyado ba tjok, ga tjwlō shiya llëme.

7

Ëye wolono ga ichaga kjok llgwekklorë ame

¹ Pjeyoga, kjok llgwekklo li sorë, e miydëmi pjluë. Ëye wolono ga iche kjok llgwekklo lirë llëm, nopga lōng sē li ichayde döe. ² Kjok llgwekklo buk kjrina, tjlē ga walë orkwosmok shäng pjir ga woyde ga ber sök ba lanma tjok iyado, raye llëme. Gueniyo ba lanma wolonoshko ga kjok llgwekklo li beno ba kong tjwlō ame. ³ Eni ga walë orkwosmok shäng pjir li lanma sök sē obishko ga orkwosmono domer oblë tjok wleni ga llëbo owa shäryayde

lëba eni. Gueniyo ba lanma wolonoshko ga kjok ilgwekklo li beno ba kong tjwlo ame, orkwosmok domer oblë tjok ga pjluë. Eshko ga llëbo owa shäryë llëme.

⁴ Pjeyoga, shji eni wleni bakoe. Shji wolono Cristo tjok wleni kuzong ga shji döktong, shji beno ichaga kjok ilgwekklo tara Moisésdë lirë ame. Cristo woshara Sbörë iröng obi, ga shji beno löng ichaga erë shara, shji ber löng llëbo pjlu shäryë Sbö kong wlo. ⁵ Dënashko ga shji ichaga bi wotjlík owa lirë. Ga kjok ilgwekklo li miydoroyshko ga shji wotjlíno llëbo owa tak pjang e go li shäryë jek këgong erä. Eshko ga shji löng wolon wlo e kjishko. ⁶ Gueniyo eerishko ga shji wolono löng wleni kuzong ga shji döktong kjok ilgwekklo li dbo dorko dwayo, shji ichaga erë ame. Ga shji beno löng së tja glën wleni, shji parkë Sbö kong oblë wlo. Shji ichaga kjok ilgwekklo tak pjang kjibokwo go tek dënashko lirë ame, shji beno löng ichaga Sbö Sëyarë shara.

Shji llëbo pjlu shäryë woydë, gueniyo llëbo owa shäryoydë döe

⁷ ¿Eni ga llë loydë? ¿Kjok ilgwekklo li owa loydëre? Eni llëme. Kjok ilgwekklo li miydoror llëm kjwe ga llëbo owa shäryoror shäng li owa miydoror llëme. Kjok ilgwekklo tak pjang kjrina tjle ga shji oma llëbo koik llëme.* E miydoror llëm kjwe ga llëbo koïnor shäng li owa miydoror llëme. ⁸ Gueniyo ga kjok ilgwekklo li miydororshko ga tja wotjlíno llëbo koik ara anmoyö. Gueniyo kjok ilgwekklo llëm kjwe ga shji iche bi wotjlík owa lirë llëbo shäryë eni llëme. ⁹ Dënashko ga kjok ilgwekklo li miydotë llëm obishko ga tja sök pjluë loror. Gueniyo miydororshko ga llëbo owa shäryoror shäng li owa igör wële, ga tja ber wolon wlo e kjishko li miydoror kjok ilgwekklo li go bakoe. ¹⁰ Kjok ilgwekklo li twak beno bi kong, shji ber löng së iyado sorë li miydoklo. Gueniyo shji iara beno löng wolon wlo shara.

¹¹ Kjok ilgwekklo li miydororshko ga tja jyäpgwara bor wotjlík owa lirë. Eshko ga tja wotjlíno llëbo owa shäryë ara anmoyö, ga tja wolon wlo e kjishko miydoror

kjok ilgwekklo li go. ¹² Eni ëmdë ga kjok ilgwekklo twara Sbörë bi kong li, e pjlu, pjlo beke. ¹³ ¿Eni ga tja beno shäng wolon wlo li laga kjok ilgwekklo pjlu lirë lotëre? Eni llëme. Tja beno shäng wolon wlo li laga llëbo owa shäryoror shäng lirë. Kjok ilgwekklo li beno ba miydoklo erä, llëbo owa shäryoror shäng li owa igör wële e go wlo.

¹⁴ Miydëy pjlu ga kjok ilgwekklo li twaga Sbörë. Gueniyo tjara no, tja shäng bor wotjlík owa li dbo dorko erä. ¹⁵ Llëbo shäryër shäng li sorë miydër shäng llëme. Llëbo shäryër woydë li shäryër llëme. Llëbo shäryër woydë llëm li shäryotë shäng döe. ¹⁶ Eni ga llëbo shäryër woydë llëm li shäryër shäng kuzong ga miydër e go ga kjok ilgwekklo li pjlu jlöe. ¹⁷ Eni ga llëbo shäryër shäng li shäryaga tjarë ame, shäryaga bor wotjlík owa lirë erä. ¹⁸ Miydër ga bor wotjlík owa li kjishko ga tja wotjlík bek sira ëmdë llëme. ¹⁹ Llëbo pjlu shäryër woydë li shäryër llëme. Llëbo owa shäryër woydë llëm li shäryotë döe. ²⁰ Eni ga llëbo shäryër woydë llëm li shäryër kuzong ga shäryaga tjarë ame, shäryaga bor wotjlík owa lirë erä.

²¹ Llëbo wen bor tjok li eni: Tja llëbo pjlu shäryë woydëshko ga llëbo owa wen tjwe laga bor wotjlík owarë li, e shäryotë döe.

²² Kjok ilgwekklo twara Sbörë li bor kong ga pjlu jlöe. ²³ Gueniyo bor wotjlík owa li ëngkjwë bor tjok wleni, tja shaya wlo wleni, llëbo pjlu shäryër woydë li shäryër llëm wlo. Eni ga tja beno shäng bor wotjlík owa li dbo dorko erä. ²⁴ Bor doyo ëre, tja iche wolon. Tja song jlöe. ¿Tja döga ërë? ²⁵ Tja döga bor Tjlapga Jesucristorë. Tja wopjlu Sbö tjok e kjishko.

Eni ga beno eni: Kjok ilgwekklo twara Sbörë li kolër woydë, gueniyo bor wotjlík owa li kjishko ga tja beno shäng llëbo owa shäryë eröe.

8

Shji mär Sbö Sëya go

¹ Eni ga ëye töno beno tjeng Cristo Jesús tjok ga beno löng shdungko ame.

² Dënashko ga tja ichaga bor wotjlík owa lirë, ga tja shäng wolon wlo. Gueniyo tja

* 7:7 Éxodo 20.17; Deuteronomio 5.21.

mär Cristo Jesús go kuzong ga ba Sëya twara bor kong, ga tja dëra bor wotjlik owa li dëo dorko dwayo, tja iara beno shäng së jlökoy shara. Eni ga tja shäng wolon wlo ame. ³ Shji döya kjok ilgwekklo tara Moisésdë lirë eni ga ä, shji iara bi wotjlik owa lirë ba kolë llëm kjishko. Gueniyo Sbë, ba Wa ichara weno so shji nopga owa ëre kjoyo, ber owa pjang bi go li potjwlëkklo wlo. Eni ga ba Wa li doyo shdunaba bi äska, shji döya wlo. ⁴ Shäryara eni ga bi shdungglo pjlo bek tak pjang kjok ilgwekklo go li potjwlëkklo, shji ber shdungko ame wlo. Eshko ga shji beno löng ba Sëya kolë shara, shji beno löng bi wotjlik owa li kolë ame.

⁵ Ëye ichaga ba wotjlik owa lirë ga llëye woyde om go li woyotjlïya. Gueniyo ëye ichaga Sbë Sëyarë ga llëye woyde Sbë Sëyarë li woyotjlïyde erä. ⁶ Ëye ichaga ba wotjlik owa lirë ga ber löng wolon wlo. Gueniyo ëye ichaga Sbë Sëyarë ga ber löng së jlökoy, ber löng wlëp bakoe. ⁷ Ëye ichaga ba wotjlik owa lirë ga e Sbë wloyo. Kjok ilgwekklo twara li kole llëm, kole ga ä, ⁸ ga llëbo pjlu shärye, Sbë ber wopjlu ba tjok wlo ga ä bakoe.

⁹ Gueniyo pjäy go Sbë Sëya wleni ga pjäy ichaga löng bomi wotjlik owa lirë ame, pjäy ichaga löng Sëya lirë shara. Ëye go Cristo Sëya llëm ga e Cristo i llëme. ¹⁰ Llono ga bomi doyo, e wolon, llëbo owa shäyromi kjishko. Gueniyo pjäy go Cristo wleni ga bomi sëya ber löng së iyado, pjäy iara Sbërë beno pjlo bek ba bokso kjishko. ¹¹ Jesús woshrrara Sbërë iröng obi, ga Sbë Sëya pjang bomi go. Eni ga ba Sëya iche, bomi doyo woshre iröng obi eni bakoe.

¹² Pjeyoga, shji ichaga bi wotjlik owa lirë ame. Llëye woyde li shäryë llëm ga pjluë. ¹³ Pjäy iche bomi wotjlik owa lirë wleni ga pjäy beno löng wolon wlo. Gueniyo pjäy iche Sbë Sëyarë wleni ga bomi wotjlik owa li rayëmi iyado, ga pjäy löng së jlökoy. ¹⁴ Ëye mär Sbë Sëya go ga e Sbë wapga. ¹⁵ Parkagaga tjwlëk löng pjir wleniyo, ba sogo bangkjre löng dete erä. Pjäy ie Sëya lirë Sbë bangkjre eni llëm, pjäy iara beno

ba wapga kjishko. Eni ga shji kjimte Sëya lirë tjle Sbë kong. Shji tjle ba kong ga «Abba.* Data» lëy eni. ¹⁶ Sbë Sëya om go li tjle bi kong ga shji Sbë wapga jlökoy le bi kong bi pjlushko. ¹⁷ Eni ga shji Sbë wapga kuzong ga llëye twe ba wapga kong li twe bi kong, twara Cristo kong sorë ga eni. Cristo shdunaba ara. E irgo ga iara Sbërë beno kësang, tjwlö ara. Shjira shdungoba ara eni bako wleni ga shji ie Sbërë ber kësang, tjwlö ara eni bakoe.

Llono ga llëbo shärye Sbërë bi kong

¹⁸ Llëye shärye Sbërë bi kong llono li tjwlö ara anmoyö. E kjishko ga llëye wen bi kong owa eerishko li, e llë llëm wleni. ¹⁹ Llono ga Sbë wapga jlökoy li piya wëlle. Llëbo shäryara Sbërë kjok ëre kjing go tjeng kës li löng ba koshë. ²⁰ Llëbo uunkong li shäryara Sbërë pjlu, llëbo shäryë wlo, ga shärye woydë eni jlökoy, gueniyo shärye ga ä, shduna Sbërë beno srer wlo kjishko. Gueniyo dbar iara beno kjwara, llëbo uunkong li ber pjlu iröng obi wlo. ²¹ Eshko ga Sbë wapga wolon ame, ga llëbo uunkong li ber srer ame wlo bakoe.

²² Walë wloshko chida tjeng döröshko ga bangyo ara, ga kjloshtë ara e kjishko. Miydëy ga eerishko ga llëbo uunkong shäryara Sbërë li löng kjloshtë eni wleni bakoe. ²³ Gueniyo song li llëbo shäryara li dö llëme. Shjira löng kjloshtë eni bakoe. Shji kong ba Sëya twara Sbërë. Miydëy e go ga llono ga shji ie ber ba wapga jlökoy, ga bi doyo ie ber tjaglën bakoe. Gueniyo e dbaryo li koshëy löng wopro ga shji kjloshtë ara. ²⁴⁻²⁵ Shji dëra Sbërë kuzong ga shji beno löng e dbaryo li koshë iyado. Llëbo koshëy löng li igöy llëme. Llëbo igöy wëlle ga koshëy löng llëm, tjeng bi tjok tjan kjishko. Gueniyo llëbo koshëy löng li igöy llëm obi ëmdë ga koshëy löng wopjluë.

²⁶ Shji dëo ara llëmshko ga shji kjimte Sbë Sëyarë. Shji syöshtë mae. E kjishko ga ba Sëya om go li kjloshtë Sbë kong bi kjishko, gueniyo llëye le li lëy bi tjlokwo go ga äe. ²⁷ Eni ëmdë ga llëye le li miyde Sbërë pjire. Shji wotjlik löng llë miyde Sbërë pjir, ga

* **8:15** Arameo tjlokwo abba, e datawa loklo.

llëye woyde le ba Sëyarë ba kong bi kjîshko li, e layde, llëye le li miyde pjir e kjîshko.

Shji woyde Sbörë ara

²⁸ Ëye Sbö woydë ara ga rokara Sbörë, llëbo shärye ba tjok wlo. E kjîshko ga miydëy pjlú ga llëbo wen ba kong kës li ie ber ba kong pjlúe. ²⁹ Kjek ëre shäryayde llëm obishko ga ëye mär ba go li miydara pjir tjän. Eshko ga epga äär ber löng ba Wa dik le. Shäryara eni, ba Wa ber tjwlö ara, ba pjeyoga ara li kjinmo wlo. ³⁰ Ga nopga äär ber löng eni lara li rokara. E irgo ga iara beno pjlo bek ba bokso, ga llono ga ie ber kësbang, tjwlö ara bakoe.

³¹ ¿Eni ga llë loydë obi? Sbö shäng bi tjok kuzong ga shji zangga ërë llëme. ³² Ba Wa ëmdë ga wlikara bi kong llëm, ichara wolono bi kjîshko. ¿Eni ga llëbo tjeng kës li twe bi kong llëmdo? ³³⁻³⁴ Shji kjrara, iara beno pjlo bek ba bokso kuzong ga shji rotaga ërë ame. Cristo Jesús wolono, ga woshrrara iröng obi, öötong beno sök Sbö orkwo këlkong. Bi wlikaga Sbö bokso li e. ³⁵ Shji woyde Cristorë ara iyado. Shji songshko ga shji woyde ara. Llëbo wen bi kong owashko ga shji woyde ara. Shji shdungobashko ga shji woyde ara. Shji pjli arashko ga shji woyde ara. Shji shwong llëmsko ga shji woyde ara. Shji wolontoshko ga shji woyde ara. Shji zröraba ëmdë ga shji woyde ara bako, ³⁶ tak pjang ba tjlökwö go sorë li eni. Tjlë ga

«Bop kjîshko ga tjawa zrökoba woydë iyado.

Tjawa beno löng so öng wlëp ushko so sökoba, zrökoba wlo kjoyoe.»†

³⁷ Gueniyo llëbo uunkong ëre wen bi kongshko ga zây iyado, shji kjimte bi woydaga lirë kjîshko. ³⁸ Miydër pjlú ga shji woyde Sbörë ara iyado. Shji songshko ga shji woyde ara, shji wolonoshko ga shji woyde ara bakoe. Slongga Sbö parkagaga kjok dogo sorë llëm, slongga sëyaga owarë llëm bakoe. Eerishko ga shji woyde ara, shji woyde ara iyado wlo bakoe. ³⁹ Slongga llëbo tjeng kjopkwö lirë llëm, slongga llëbo tjeng klung dorong lirë llëm, slongga llëbo tjeng kjone pogo lirë llëm bakoe. Shji woyde

Sbörë ara iyado, shji tona beno tjeng bi Tjlapga Cristo Jesús tjok kjîshko.

9

Nopga kjrara Sbörë sorë

¹ Tja tona beno Cristo tjok. E kjîshko ga tja tjlë beke. Sbö Sëya om go li tjlë bor kong bor pjlúshko ga tja shäng jyörkë llëme le. ²⁻³ Tja woydë ara bor pjlúshko iyado, bor pjeyoga judioga li kjîshko. Epga mär ber löng Cristo go wlo ga woyde ga tja ie Sbörë ber Cristo tjok ame, tja ie ber shdungko wleni ga bor kong ga pjlúe. ⁴ Epga Israel tjëyoga. Epga kjrara Sbörë beno ba wapga. Ba dbo kälä pina ba kong, tjlökwö twara ba kong, beno iyado wlo, kjok llgwekkö li twara ba kong, pina ba poshrëk ba ushko, llëbo lara ba kong jlökoyo ara bakoe. ⁵ Ba tjlapgaga tek dënashko so tjwlö ara anmoyö. Cristo tjlapgaga tek dënashko so li epga. Cristo, e Sbö. Uunkong pjluyo, poshrëkko iyado li e. Ber eni.

⁶ Gueniyo llëye lara Sbörë Israel tjëyoga kong jlökoyo li shärye eni llëme lotë llëme. Sbö kong ga Israel tjëyoga uunkong, e ba nopga dö llëme. ⁷ Abraham tjëyoga uunkong beno ba tjëyo jlökoyo dö llëm bakoe. Sbö tjlëno ba kong ga «Isaac tjëyo tek ber bop irgo li ber bop tjëyo jlökoyo eröe»* lara eni. ⁸ E kjîshko ga Abraham tjëyoga uunkong beno Sbö wapga dö llëm, ba wapga weno tjlökwö lara Sbörë jlökoyo li kjîshko eröe. ⁹ Sbö tjlökwö lono Abraham kong jlökoyoshko ga tjlë ba kong ga «Dbar llono loror li go ga pja in tjwe obi. Eshko ga bop boy Sara wloshko wa tjeng kjlara domer tjän»† le.

¹⁰ Ba wa lara li, e bi tjlapga Isaac. Lu to jek ara ga orkwosmono Rebeca tjok, ga wapga do pjök, kjlö. ¹¹⁻¹³ Weno bäm go li Esau, irgo Jacob. Gueniyo wentë lok llëm obishko ga Jacob kjrara Sbörë, llëbo shärye ba tjok wlo. Kjrara eni, llëbo pjlú shäryara kjîshko llëme. Eshko ga llëbo pjlú, llëbo owa, e shäryayde lok llëm obi. Gueniyo Sbö tjlë Rebeca kong ga «Bäm iyo li ichaga ber ba lëngdë»‡ le. Llëbo lara Sbörë obi li tak pjang

† 8:36 Salmo 44.22. * 9:7 Génesis 21.12. † 9:9 Génesis 18.10, 14. ‡ 9:11-13 Génesis 25.23. § 9:11-13 Malaquías 1.2-3.

ba tjlōkwo go eni: «Jacob woydoror ara. Gueniyo Esaúra İywor shjiktēng.»§

¹⁴ ¿Eni ga llē loydē? ¿Sbō, e llēbo shāryē bek llēme loydēre? Eni llēme. ¹⁵ Tjlēno Moisés kong ga

«Ëye songe lēr woydē ga e songe lotē erōe.

Ëye kjimtēr woydē ga e kjimtotē erōe.»*

¹⁶ Eni ga shji kjimte Sbörē, shji songe le woydē kjishko, e woydēy ara kjishko llēm, llēbo pjlu shāryoroy kjishko llēm bakoe.

¹⁷ Llēbo lara Sbörē Egipto so pjluo kong li tak pjang ba tjlōkwo go eni: «Pja ioror beno no pjluo, bor dbo kēsbang pin bop go wlo, tja ē miyde nopga lōng kjok kjwang jikong lirē wlo bakoe.»† ¹⁸ Miydēy e go ga Ëye songe le woydē ga songe le, Ëye ie woydē ber sōk Ëye kuya woydē llēm ga ie ber lōng eni bakoe.

¹⁹ Pjāy kjone kjone kjwe lōng wotjlīk ga «¿Eni ga llēye shāryēy li laga erē kuzong ga shji shdūya ega?» lēmi eni kjwe. ²⁰ Gueniyo pjeyoga, shji no erōe. ¿Llēbo shāryara Sbörē li owa lēy ba kong sorēro? No parkē llēbo shāryē klung shosho go ga «¿Tja shāryorop jūni ega?» le klung shosho lirē ba kong ga äe. ²¹ Klung shosho kjrinaso ëmdē ga sbi shārye kjwo pjok e go ga pjluē. Kjwara shārye wolēsowa, tjwlō ara, ie ber tjeng dboy wlo, kjwara obi shārye uriso, ber llē pogo wlo. Llēbo shārye e go, woyde sorē li eni ga pjluē.

²² Woyde Sbörē ga miydēba ga e iirkē ara nopga llēbo owa shāryono li kong, ga shdūya kjang, ba dbo ara go ga pjluē. Eni ëmdē ga nopga shdungko li shduna maling llēm, kura sōk kjing erä. ²³ Shāryara eni, ba dbo kālā pīya nopga songe lara li kong wlo. Epga kjrara dēnashko, llēbo pjlu shārye ba kong wlo. ²⁴ Shji rokara eni. Judíoga rokara dö llēm, nopga judío llēm wleniyo rokara bakoe. ²⁵ Kjibokwo tara Sbō tjlōkwo laga tek dēnashko so Oseasdē. Llēbo lara Tjlapgarē li tak pjang e go eni:

«Llono ga nopga botoya llēm lōng li iēr ber lōng bor nopga shara,

ga nopga woydoror llēm lōng li woydēr ara shara.»‡

²⁶ Sbō tjlōkwo tak pjang eni bakoe:

«Dēnashko ga Sbō tjlēno nopga kong ga “Pjāy bor nopga llēme” lara eni.

Gueniyo llono ga kjok eshko sopga kowe Sbō sōk sē li wapga shara.»§

²⁷ Dēnashko ga Isaías tjlēno Israel tjēyoga kjishko eni:

«Israel tjēyoga trāk llēm, la sho tjeng dlung kjako wleni ëmdē ga dār ber kjlōbō doē.

²⁸ No llgweya Tjlapgarēshko ga nopga lōng kjok ēre kjing go li shdūya pjir, jekdo, lara sorē li eni.»*

²⁹ Bām go ga Isaías tjlēno eni:

«Tjlapga, llēye shārye woydē li shārye ga pjluē.

Shji tjēyoga tek ber bi irgo li iara beno lōng sē kjlōbō llēm kjwe ga shji lōng Sodoma sopga dik, shji lōng Gomorra sopga dik bakoe.»†

Israel tjēyoga mār woydē Cristo go llēme

³⁰ ¿Eni ga llē loydē? Nopga judío llēm wleniyo wotjlīno llēbo pjlo bek li shāryē llēme. Eni ëmdē ga mār Cristo go kjishko ga iara Sbörē beno pjlo bek ba bokso.

³¹ Gueniyo Israel tjēyogara drōno ara, llēbo pjlo bek li shāryē wlo. Eni ëmdē ga öötong beno pjlo bek Sbō bokso llēme. ³² ¿Eni ega?

Äär ber pjlo bek Sbō bokso wlo ga llēbo pjlu tak pjang kjok llgwekklo tara Moisésdē go li shārye woydē, gueniyo mār woydē Cristo go llēme. Eni ga sabyono akkwo iara beno nopga sabyoklo li go wleni, ³³ tak pjang Sbō tjlōkwo go sorē li eni. Tjlē ga

«jīzīa! Akkwo iēr ber buk kjwara Sión‡ kjokyo,

nopga sabyē e go wlo.

Gueniyo Ëye mār ba go ga

llēye koshe li wlēya jlōkoyo.»§

10

¹ Pjeyoga, rokēr Sbō kong jlōkoyo ga Israel tjēyoga döya. Woydēr ara li e. ²⁻³ Miydēr pjlu ga epga drōn ara, parkē Sbō kong wlo.

* **9:15** Éxodo 33.19. † **9:17** Éxodo 9.16. ‡ **9:25** Oseas 2.23. § **9:26** Oseas 1.10. * **9:28** Isaías 10.22-23. † **9:29** Isaías 1.9. ‡ **9:33** Sión kjokyo, e kowēba Jerusalén bakoe. § **9:33** Isaías 8.14; 28.16.

Gueniyo shji iaga Sbörë ber pjlo bek ba bokso 'li miyde löng llëme. E kjishko ga mär woydë ba go llëm, äär woydë ber pjlo bek ba bokso om go erä. ⁴ Llëye woydara kjok llgwekklo 'lirë dö 'li, e shäryara Cristorë pjire. Eni ga shji äär ber pjlo bek Sbö bokso wlo ga woyde ga shji mär Cristo go erä.

⁵ Moisés tjälëno ga ëye äär woydë ber pjlo bek Sbö bokso wlo, ber löng së iyado ba tjok wlo kjok llgwekklo 'li kjishko ga woyde ga kjok llgwekklo 'li kole uunkong bek iyado* 'le. ⁶ Gueniyo shji mär Cristo go, shji ie Sbörë ber pjlo bek ba bokso wlo. Cristo öör kjok ëre kjing go tjan. E kjishko ga «Shji jem Cristo wlëk kjok dogoshko, ter söy iröng obi wlo» lëy llëme. ⁷ Cristo woshrra Sbörë iröng obi tjan. E kjishko ga «Shji jer Cristo wlëk shinmoga shtoyo, tëm söy iröng obi wlo» lëy llëm bakoe. ⁸ Moisés tjälëno ga «Sbö tjälkwo tjeng bop soshko, lëp shäng 'li e, woyotjlip shäng 'li e bakoe»† lara eni. Tjälkwo 'lara 'li, tjälkwo 'lërwa löng bomi kong 'li e. ⁹ «Jesús, e bor Tjlapga jlöe» lëmi bomi kjamo go, ga «E woshrra Sbörë iröng obi» lëmi bomi pjilushko wleni ga pjäy döya Sbörë jlökoyo. ¹⁰ Tjälkwo 'li kjrroy, ga 'loroy oblë kong wleni ga shji ie Sbörë ber pjlo bek ba bokso. Shji döya eni. ¹¹ Sbö tjälkwo tak pjang eni: «Ëye mär ba go ga llëye koshe 'li wlëya jlökoyo.»‡ ¹² Eerishko ga judíoga, nopga judío llëm wleniyo, e Tjlapga kjlaraso shara. Ga ëye kjloshtë ba kong ga kjimte ara. ¹³ Sbö tjälkwo tak pjang eni: «Ëye kjloshtë Tjlapga kong ga döya.»§

¹⁴ Gueniyo kjloshtë ba kong wlo ga woyde ga mär ba go guing. Mär ba go wlo ga woyde ga ba tjälkwo kura guing. Ba tjälkwo kuya wlo ga woyde ga ëye omlono ba kong guing. ¹⁵ Ëye omlë ba kong wlo ga woyde ga ichaga tjok guing, tak pjang Sbö tjälkwo go sorë 'li eni. Tjlë ga «Ëye tjwe Sbö tjälkwo roy pjilú lë ga e llëbo wolësowa.»*

¹⁶ Gueniyo ba tjälkwo roy pjilú 'li kjrara Israel tjëyoga uunkongdë llëme. Dënashko ga Isaías tjälëno eni: «Tjlapga, ¿tjawa tjälkwo kjrara ëro?»† ¹⁷ Eni ga shji mär ber löng

Cristo go wlo ga woyde ga ba tjälkwo kuroy guing. ¹⁸ Gueniyo llëbo kjakrokër kjrina. ¿Ba tjälkwo kura 'lok llëmde? Eni llëme. Sbö tjälkwo tak pjang eni:

«Tjälkwo 'li 'lara 'lok kjone pogo, shdöktong, öötong kjok kjwang jilkong.»‡

¹⁹ Eni ga llëbo kjakrokër jek kjrina obi.

¿Tjälkwo kura 'li llë 'loklo miydara 'lok llëmde? Dënashko ga Moisés tjälëno ga

«Nopga tjwölö llëm wleniyo kjimter ara, pjäy Israel tjëyoga ber löng ba ymoyotkë ara wlo.

Eni ga pjäy ber löng iirkë ara, nopga kjok miydë llëme lëmi löng 'li tjok.»§

²⁰ Ga dënashko ga Isaías tjälëno, llëye bangkjrara llëm wleni. Tjlë ga

«Tja wlëna nopga to löng bor wlëk llëm 'lirë. Tja oppino shäng nopga löng bor kjakrokë llëm 'li kong.»*

²¹ Gueniyo Sbö tjälëno Israel tjëyoga kjishko. Tjlë ga

«Epga koshër shäng iyado, wlokrër wlo, gueniyo llëye kuya woydë llëm, tja kole woydë llëm bakoe.»†

11

Sbö ba nopga rayono llëme

¹ ¿Eni ga Sbö ba nopga rayono lotëre? Eni llëme. Tja om go Abraham tjëyo, tja Israel tjëyo, tja Benjamín tjëyo bakoe.

² Kjok shäryayde llëm obishko ga ba nopga 'li kjrara. Ga epga rayara llëme. Dënashko ga Israel tjëyoga rotara Elíasdë Sbö kong. ¿Llëye 'lara 'li miydëmi llëmde? ³ Eshko ga tjälë ga «Tjlapga, öng sho sukklo bop poshrëkklo 'lok 'li shdöra 'lok pjir, bop tjälkwo 'lagaga löng 'li zröra 'lok pjir bakoe. Beno shäng së 'li tja erä, ga tja ëmdë ga zröya 'lok woydë bakoe»* 'le.

⁴ Kuya Sbörë ga tjälë ba kong ga «Beno pjarö llëme. Nopga botoya ioror beno tjeng doglo sak dbäw dbäw pjloglo kjäk (7,000). Epga Baal poshrëydë 'lok llëm obi»† 'le.

⁵ Eerishko ga eni bakoe. Nopga kjrara beno löng kjlëbö obi, ba wopjilú 'li kjishko.

* **10:5** Levítico 18.5. † **10:8** Deuteronomio 30.12-14. ‡ **10:11** Isaías 28.16. § **10:13** Joel 2.32. * **10:15** Isaías 52.7. † **10:16** Isaías 53.1. ‡ **10:18** Salmo 19.4. § **10:19** Deuteronomio 32.21. * **10:20** Isaías 65.1. † **10:21** Isaías 65.2. * **11:3** 1 Reyes 19.10, 14. † **11:4** 1 Reyes 19.18.

⁶ Kjrara ba wopjlú 'li kjĩshko, llẽbo pjłú shãryara kjĩshko llẽme. Eni kjwe ga ba wopjlú 'li beno llẽno llẽme.

⁷ Era eni ga llẽye woydara Israel tjẽyogarẽ 'li wlẽna lok llẽme. Wlẽga beno Israel tjẽyoga kjrara Sbõrẽ lirẽ erõe. Llamora iara Sbõrẽ beno lõng llẽye kuya woydẽ llẽm erã, ⁸ tak pjang ba tjłõkwo go sorẽ 'li eni. Tjłẽ ga

«Nopga iara Sbõrẽ beno lõng pẽ wleni, beno lõng llẽye ĩga llẽm wleni, beno lõng llẽye kuga llẽm wleni bakoe. Shãryara eni dẽnashko.

Eerishko ga shãrye jek eni obi.»‡

⁹ Dẽnashko ga David tjłẽno ba kjĩshko bakoe. Tjłẽ Sbõ kong ga

«Dłi shãrye lok ara 'li ios ber ba jyãpgwokłõ. Shãrye eni kuzong ga lõng wlẽp bop tjok'le, miga jeno lõng, beno lõng shdungko erã.

¹⁰ Epga ios ber lõng llẽye shãrye lõng 'li llẽ miyde lok llẽm wlo, ber lõng song ĩyado wlo.»§

Nopga judıo llẽm wleniyo õõtong beno tjeng Sbõ nopga wleni

¹¹ ¿Eni ga Israel tjẽyoga diktong, to jeno ĩyado wlo lotẽre? Eni llẽme. Llẽbo shãryara lok owa 'li kjĩshko ga nopga judıo llẽm wleniyo dõya Sbõrẽ shãng shara. Shãrye eni, Israel tjẽyoga ber lõng ba ymoyotkẽ ara wlo. ¹² Eni ga judıoga llẽbo owa shãryono, llẽbo jera lok ara. Gueniyo e beno llẽbo pjłú nopga judıo llẽm wleniyo kong, llẽbo wlẽna lok ara e kjĩshko. Eni ga judıoga 'li dõyashko ga e ber ba kong lok pjłú anmoyõ.

¹³ Nopga judıo llẽm wleniyo, llẽbo lër woydẽ bomi kong shara. Tja ichara Sbõrẽ ba tjłõkwo roy lẽ bomi kong Jesús ãska. Bor kong ga pak ěre tjwlõ ara. ¹⁴ Gueniyo woydër ga pjã ymoyotke bor pjeyogarẽ ara, epga kjone kjone dār wlo. ¹⁵ Bor nopga rayara Sbõrẽshko ga ãska pjã tjẽyoga oblẽ oblẽ wlokjrayde shara. Gueniyo llono ga epga wlokjre jek obi. Era ber shinmo woshrrara irõng obi wleni. ¹⁶ Pjlung shosho buk kjrina sho zoroy kjrina, ioroy beno tjeng dboy Sbõ kong wleni ga llamo beno buk dboy ba kong bakoe.

Kjor sleng tjeng dboy Sbõ kong wleni ga kjor 'li kowo tjeng dboy ba kong bakoe.

¹⁷ Sbõ nopga, e so kjor dgak jong kjlara ko olivo kjoyoe. Bãm go ga Abraham kjrara Sbõrẽ, iara beno kjor 'li sleng wleni. E irgo ga ba tjẽyo tek beno ba irgo 'li iara beno tjeng ba kowo wleni. Gueniyo kjone kjone kjara beno tjeng dboy, kjor kowo tora pjir wleni. Pjã nopga judıo llẽm wleniyo lıra so kjor kjlara ko olivo kjloshko so kjoyoe. Eni ěmdẽ ga pjã tõna beno tjeng ba nopga tjok, kjor kowo smona ba kjor jong 'li doyo go wleni. Eni ga pjã beno lõng mār ba sleng go wleni. ¹⁸ Gueniyo pjã krẽ e go llẽm, pjã tjwlõ ara nopga kjara 'li kjinmo lẽmi llẽm bakoe. Woyotjłizĩ ga kjor kowo 'li, e mār ba sleng go, ba sleng 'li mār ba kowo go llẽme.

¹⁹ ¿«Kjor kowo tjeng bãm go 'li kjara, tjawa smoya ber tjeng ba ãska wlo kjĩshko ga tjawa tjwlõ ara, judıoga kjinmo» lẽmire? Eni llẽme. ²⁰ Judıoga 'li kjara, mār ba go llẽm kjĩshko. Ga pjã mār ba go kjĩshko ga pjã tõna beno tjeng ba nopga tjok, kjara 'li ãska. Gueniyo pjã krẽ e go llẽm, Sbõ bangkjrozĩ dey. ²¹ Tjeng bãm go 'li kjara, mār ba go llẽm kjĩshko. Eni ga pjã mār ba go ame wleni ga pjã kje eni bakoe.

²² Sbõ wopjlú, gueniyo llẽbo owa shãryaga 'li shdũya kjange. Nopga mār ba go llẽm 'li shduna kjang, gueniyo shãng wopjlú bomi tjok, pjã mār ba go kjĩshko. Gueniyo pjã mār ba go ame wleni ga pjã shdũya bakoe. ²³ Erõ llẽme. Nopga mār lõng ba go llẽm 'li opyẽ ber lõng mār ba go irõng obi wleni ga epga tõya ba nopga tjok irõng obi, kjor kowo tora, smona irõng obi wleni. Shãrye Sbõrẽ eni ga pjłúe. ²⁴ Pjã so kjor kjlara ko olivo kjloshko so kjoyoe. Pjã smona kjor dgak jong kjlara ko olivo 'li doyo go wleni ga kjange. Gueniyo judıoga lıra so olivo 'li kowo kjoyoe. Kjone kjone tora 'li smoy irõng obi wlo ga kjang llẽme.

Israel tjẽyoga uunkong dār

²⁵ Pjeyoga, woydër ga llẽbo miydẽba llẽm wleniyo 'li miydẽmi pjłú, pjã krẽ llẽm wlo. Israel tjẽyoga kjone kjone lõng llẽye kuya woydẽ llẽm ãar jong nopga judıo llẽm wleniyo dār wlo 'li dõktong uunkong pjir

‡ 11:8 Deuteronomio 29.4, Isaías 29.10. § 11:10 Salmo 69.22-23.

guing. ²⁶ Israel tjëyoga uunkong dâr eshko jâ, tak pjang Sbö tjlôkwo go sorë li eni. Tjlë ga

«Bi döga li tjwe Siôn* kjokyo dwayo.

Eshko ga owa pjang Jacob tjëyoga go li löya ber drete.

²⁷ Sbö tjlë ga “Tjlôkwo tworor ba kong, beno iyado wlo li beno eni:

‘Owa pjang ba go li lön ber drete’ ”le.»†

²⁸ Eerishko ga Israel tjëyoga kjone kjone löng Sbö wloyo, ba tjlôkwo pjlú li kjre llëm kjishko. E kjishko ga ba tjlôkwo roy pjlú li ichara bomi kong shara. Eni ëmdë ga epga kjrara Sbörë dënashko kuzong ga woyde Sbörë ara, ba tjlapgaga tek dënashko so tjwlo ara anmoyö li kjishko. ²⁹ Llëye twara Sbörë ga döya iröng ame. Ëye rokara ga woyde ara iyado bakoe. ³⁰ Dënashko ga pjây Sbö kolono llëme. Gueniyo eerishko ga epga Sbö kolë llëm kjishko ga pjây songe le Sbörë shara. ³¹ Eerishko ga Sbö kolaga llëm li beno epga shara. Gueniyo llono ga epga songe le, pjây eerishko ga songe le sorë ga eni. ³² Nopga uunkong iara Sbörë beno löng ba wotjlik owa li tjok, uunkong li songe le ba wopjlú li kjishko wlo.

Sbö poshrëra Pablorë

³³ Sbö, e pjlú anmoyö. Ba kjok miydë li tjlëga ërë llëm, wotjlik llë miydaga ërë llëm, llëbo shärye sorë miydaga ërë llëm bakoe. ³⁴ Llëye woyotjlëya li miydaga ërë llëm, poshdungga ërë llëm bakoe. ³⁵ Pogo tjwlo ë kong llëm, kong llëye twaga ërë ba kong, äska twe ba kong iröng obi wlo llëm bakoe. ³⁶ Llëbo tjeng kës li shäryaga erë, e ba sogo bakoe. E kjishko ga bi llëbo tjeng kës li twaga erë bi kong. E poshrëkko iyado. Ber eni.

12

Shji optwë Sbö kong

¹ Pjeyoga, öng twëy Sbö kong ber ba poshrëkklo wloshko ga öng li zröy bäm go. Eni wleni ga shji songe le Sbörë kjishko ga rokër bomi kong jlökoyo ga pjây löng së obishko ga pjây optwos om go ba kong, llëye woyde shäryëmi wlo li, e shäryozia. Ga poshrëy, woyde sorë li eni. ² Shji opshäryë

löng nopga Sbö miydë llëm wleniyo dik ame. Pjây opyos, pjây kjlopswe Sbörë ber löng wotjlik oblë wlo dey. Eshko ga llëye woyde Sbörë li llë miydëmi ga pjlúe. Llëye woyde li, llëbo pjlú, pjlö bek li e.

³ Sbö wopjlú li kjishko ga tja kjimtara ara. E kjishko ga lër bomi kong ga pjây uunkong iara Sbörë beno löng mâr ba go. Eni ga pjây opwoyotjlis yötso, pjây tjwlo ara oblë kjinmo woyotjlëmi llëme. ⁴ Bi doyo, llëbo ara ëmdë ga e kjaraso döe. Eni ëmdë ga llëbo kjrina kjrina li pak shäryë oblë oblëe. ⁵ Cristo doyo, e eni bakoe. Shji ara ëmdë ga shji tona beno tjeng uunkong Cristo doyo kjaraso wleni. ⁶ Sbö wopjlú li kjishko ga shji kjlara kjlara kong kjok miydë twara oblë oblë, woydara sorë li eni. Eni ga pja kong kjok miydë twara ba tjlôkwo lëp wlo wleni ga tjlôkwo los eni, gueniyo pja mâr Sbö go bayo kjöm ga tjlôkwo lëp bayo eni bakoe. ⁷ Pja kong kjok miydë twara, oblë kjimtëp wlo wleni ga oblë kjimtozong. Pja kong kjok miydë twara oblë pim wlo wleni ga oblë pizong. ⁸ Pja kong kjok miydë twara oblë kjimtëp dbokjrë wlo wleni ga shäryos eni. Llëbo twëp nopga song wleniyo kong ba kjimtoklo wlo ga pjlú wleni ga shäryos shäng wopjlúe. Pja kong kjok miydë twara, oblë ichëp wlo wleni ga ichos yötso. Pja kong kjok miydë twara, oblë songe lëp wlo wleni ga shäryos shäng wopjlúe.

Shji ëng woydë ara kar kar

⁹ Pjây ëng woydos ara kar kar jlökoyo. Llëbo owa li rayozï, llëbo pjlú li shäryomirë dey. ¹⁰ Pjây ëng woydos ara kar kar, epenga dö wleni. Oblë iozï ber tjwlo ara, bomi kjinmo. ¹¹ Pjây drön ëë, parkë Tjlapga Jesús kong jlökoyo wlo iyado. ¹² Llëbo pjlú twe Sbörë bomi kong li koshozï löng wopjlúe. Llëbo wen bomi kong owashko ga kuzï löng kjange. Pjây syöshtos Sbö kong iyado. ¹³ Ìmi ga Sbö nopga löng song wleni ga kjimtozïa. Ëye tjwe bomi shwoyshko ga wlokjrozï löng wopjlú bakoe.

¹⁴ Ëye, pjây shdüya ga rokozï Sbö kong, kjimte wlo, shdüya wlo llëme. ¹⁵ Ëye wopjlú ga pjây wopjlú ba tjok. Ëye slar ëë ga pjây

* 11:26 Siôn kjokyo, e kowëba Jerusalén bakoe. † 11:27 Isaiás 59.20-21; 27.9; Jeremías 31.33-34.

slar ëë ba tjok. ¹⁶ Pjây ber lönng wlêp ëng tjok ïyado. Pjây krë llëm, pjây tjwlô ara, oblë kjinmo lëmi llëm, pjây jëk nopga tjwlô llëme lëba li tjok dey.

¹⁷ Ëye llëbo shäryono bomi kong owa ga kar llëbo owa shäryëmi ba kong llëme. Pjây drön llëbo pjlu shäryë nopga uunkong bokso. ¹⁸ Pjây drön ber lönng wlêp nopga uunkong tjok ïyado. ¹⁹ Pjeyoga, Sbô tjlôkwo tak pjang li goshko ga Tjlapga tjle ga

«Ëye llëbo owa shäryono ga

shdungga ber tjarë,

llgwega ber tjarë bakoe.»*

E kjishko ga ëye llëbo shäryono bomi kong owa ga kar llëbo owa shäryëmi ba kong llëm, iozï ber tjeng Tjlapga wloshko dey, shdungga ber erë wlo. ²⁰ Sbô tjlôkwo tak pjang eni:

«Bop moskwo pjirö wleni ga sës dli,

wodogro wleni ga sës di.

Shäryorop eni ga lökkjre e go.»†

²¹ Pjây wotjlik tjwe owa ga jlô lëmi llëm, llëbo owa zâzï llëbo pjlu go dey.

13

Shji tjlapgaga kjok llgwega wleniyo kolë

¹ Tjlapgaga kjok llgwega wleniyo kolozï uunkong. Epga iaga Sbörë beno bi ichaga, iaga ëye oblërë llëme. ² E kjishko ga ëye opyono beno ba wloyo ga opyono beno llëbo shäryara Sbörë li wloyo. Eni ga ba shdungglo li wlëya shäng ba kong om go. ³ Ëye lönng llëbo pjlu shäryë ga shdüya tjlapgagarë li bangkjre llëm, bangkjraga beno llëbo owa shäryaga lirë eröe. Eni ga tjlapgaga li bangkjre woydë llëm wleni ga llëbo pjlu shäryomirë dey. Eni ga ber lönng wopjlu bomi tjok erä. ⁴ Tjlapgaga li iaga Sbörë beno lönng llëbo pjlu shäryë bomi kong wlo. Gueniyo iara beno lönng nopga owa li llgwega bakoe. E kjishko ga pjây llëbo owa shäryë wleni ga pjây shdüya tjlapgagarë li bangkjroziä. ⁵ E kjishko ga woyde ga tjlapgaga kjok llgwega wleniyo li kolëy. Shäryëy eni, shji shdüya llëm wlo

dö llëm, miydëy ga e pjlu shäryoydë kjishko bakoe.

⁶ Tjlapgaga li beno lönng pak twara Sbörë ba kong li shäryë kuzong ga kä potjwlëkklo roke bomi kongshko ga tjwlëziä. ⁷ Pjây pogo tjwlô ë kong wleni ga tjwlëzi ba kong uunkong. Kä potjwlëkklo tjwe bomi kong sorë pogo ga tjwlëziä. Nopga bangkjrao li bangkjrozi, iozï ber tjwlô ara bakoe.

Shji oblë woydë ara

⁸ Shji iara Sbörë beno lönng oblë woydë ara wlo. E shji pogo tjwlô oblë kong wleni. Eni ga pjây pogo tjwlô ë kong ga tjwlëzi pjir, gueniyo oblë woydozi ïyado. Era tjwlëy pjir ga äe. Ëye shäng ba kjlara woydë ara ga tjlôkwo tak lok kjok llgwëkklo tara Moisésdë go li kole shäng jlôkoyo. ⁹ Tak lok li eni: «Shji pë oma boy oblë tjok llëme. Shji no zrök llëme. Llëbo koïy llëme.»* Llëbo oblë tjok obi. Gueniyo kjok llgwëkklo uunkong li ber kjrinaso wleni: «Pja opwoydë sorë ga bop kjlara, e woydos eni bakoe.»† ¹⁰ Ëye ba kjlara woydë ara ga llëbo owa shäryë ba kong llëme. E kjishko ga ëye shäng ba kjlara woydë ara ga kjok llgwëkklo li kole shäng jlôkoyo.

¹¹ Bi dözlönng dbaryo li dörö, tjlôkwo kjrëmi lönng kjwlë jä dik llëme. E kjishko ga llëbo lër shäng bomi kong li shäryozïä. Shji ber lönng wlêp ame. ¹² Kjok ro si dbaryo li† pjitoë. Kjok shrän dbaryo li§ döröe. E kjishko ga llëbo owa shäryë nopga kjok ëre sorë li shäryëy ame, llëbo pjlu shäryoydë dey. ¹³ Shji llëbo shäryë bëy erä. Shji llëbo owa shäryë ëng tjok llëm, shji nelôtke llëm, shji orkwosmono ë tjok llëm ga shji pë ba tjok llëm, shji wotjlik llëbo owa shäryë oblë tjok llëm, shji ëngkjwë ë tjok llëm, shji ymo ara llëm bakoe. ¹⁴ Woyde ga pjây ichaga ber Tjlapga Jesucristorë shara, ga llëye woyde bi wotjlik owarë li woyotjlïy ame.

14

Shji wotjlik ga llëbo shäryëy ga owa lëy ga shäryëy llëm dey

* **12:19** Deuteronomio 32.35. † **12:20** Proverbios 25.21-22. * **13:9** Éxodo 20.13-15, 17; Deuteronomio 5.17-19, 21. † **13:9** Levítico 19.18. ‡ **13:12** Kjok ro si dbaryo le li, e llëbo owa shäryëba ara dbaryo loklo. § **13:12** Kjok shrän dbaryo le li, e Jesús tjwe iröng obi dbaryo loklo.

¹ No kjone kjone mär Sbö go, gueniyo llëbo shärye ber pjlo bek Sbö bokso li miyde löng llëm obi. Nopga eniyo wlojrozï yötso, e llëbo owa shäryono lëy ë kong ame. ² Miyde no kjone kjonerë ga llëbo uunkong ue ga pjluë. Gueniyo kjone kjone obi wotjlík ga sjëng uë ga owa le. ³ Llëbo uunkong ue ga pjluë li miyde löng llëm ëmdë ga Sbö wopjlú ba tjok. E kjishko ga ëye ië llë pogo ga oblë li lāywe owa, ba dli li kjishko llëme. ⁴ Shji oblë parkaga lāywë llëme. Shji uunkong Sbö parkaga. Ëye parkono pjluë, de oware, e miydaga ber ba pjluorë. Ga ëye mär Sbö go ga kjimte Sbörë llëbo pjluë li shäryë.

⁵ No kjone kjone mär Sbö go, gueniyo wotjlík ga dbar kjwara tjwlö ara, dbar oblë kjinmo le. Kjone kjone obi wotjlík ga dbar kjwobi li, e kjoyo döe le. Woyde ga pjāy kjlara kjlara omwoyotjlík yötso, ga llëbo kup ga ber pjluë bop kong li shäryos eni. ⁶ Ëye dbar jnek ga shärye Tjlapga kong. Shji iëshko ga woyde ga shji löng wopjlú Tjlapga tjok bi dli kjishko. Shäryëy eni ga shäryëy löng Tjlapga kong. Shji sjëng uëre, de llëmdë, e llëno llëme. ⁷⁻⁸ Shji jëk sorë laga shjirë om go llëme. Shji löng sé obishko ga shji tjeng Tjlapga wloshko. Shji wolono ga shji tjeng ba wloshko bakoe. Eni ga shji löng sere, de shji wolonore, shji tjeng ba wloshko iyado. ⁹ Cristo wolono, ga woshrrara Sbörë iröng obi, e ber nopga löng sé li Tjlapga wlo, e ber nopga wolono löng li Tjlapga wlo bakoe.

¹⁰ ¿Eni ga bop kjlara llëbo owa shäryono lëp ega? ¿E lāywëp owa ega? Llono ga shji uunkong äär löng Sbö bokshto, shji llgweya wlo. ¹¹ Ba tjlokwo tak pjang eni:

«Tjlapga tjlä ga “Lër bomi kong jlökoyo bor ko go ga

llono ga nopga uunkong tjwe kjök tok bor bokshto.

Eshko ga Sbö poshrëya lok uunkong” le eni.»*

¹² E kjishko ga llono ga shji kjlara kjlara iche Sbörë ba dboryë, llëbo shäryoroy kës li kjishko.

¹³ E kjishko ga oblë llëbo owa shäryono lëy ë kong ame. Shji drön ëë, bi pjeyoga ichëy dir llëm wlo. ¹⁴ Tja mär Tjlapga Jesús go. E

kjishko ga miydër pjluë ga dli uunkong uëy ga pjluë. Gueniyo ëye wotjlík ga dli llë uako llëme le wleni ga dli li ber ba kong ue wlo ga owa.

¹⁵ Bop kjlara woydëp ara jlökoyo wleni ga barwëp, llëbo uëp li kjishko llëme. Cristo wolono ba kjishko bebi. E kjishko ga ichëp dir dli uëp li kjishko llëme. ¹⁶ Miydëp pjluë ga llëbo shäryëp ga pjluë ëmdë ga iya oblërë ga owa wleni ga shäryëp llëm dey. ¹⁷ Sbö, e bi pjluo. Gueniyo llëye uëy, llëye iëy, e ba kong ga llëno llëme. Woyde ga shji kjimte ba Sëyarë jëklöng pjlo bek, wlëp, wopjlú ëng tjok. Llëye woyde li e. ¹⁸ Ëye parkë Cristo kong eni ga Sbö ber wopjlú ba tjok, nopga ber wopjlú ba tjok bakoe.

¹⁹ E kjishko ga shji drön ëë, llëbo shäryë wlo, shji ber löng wlëp ëng tjok wlo, shji ëng kjimtë dbokjrë wlo bakoe. ²⁰ Llëbo uëy li kjishko ga llëbo shäryara Sbörë li pjiy woydë llëme. Dli uunkong uëy ga pjluë. Gueniyo oblë ichëy dir, llëye uëy li kjishko ga owa. ²¹ Bop pjeyo ichëp dir, sjëng uëp kjishko, kjillgwo bo dyo dbo ara iëp kjishko, llëbo shäryëp oblë kjishko wleni ga shäryëy llëm dey.

²² Eni ga pjāy kjlara kjlara omwoyotjlík sorë li miydaga ber pjāydë, e ga Sbörë eröe. Shji ëng lë kar kar, llëbo ëre kjishko llëme. Miydëy ga llëbo shäryëy ga pjluë li shäryoroy pjir ga «Tja llëbo owa shäryono» lëy llëm dey. Ëye omlë eni llëm ga era ber wopjlú. ²³ Gueniyo ëye wotjlík ga llëbo uako llëme le wleni ga ue llëm dey. Uara ga llëbo owa shäryayde, e owa le kjishko. Shji wotjlík ga llëbo shäryëy ga owa lëy wleni ga shäryëy llëm dey. Shäryoroy eni ga llëbo owa shäryoydë.

15

Llëbo ber pjluë bi kong li wlëydë llëme

¹ Llëbo shäryëy ber pjlo bek Sbö bokso li miydëy pjluë wleni ga woyde ga shji iirkë bi pjeyoga ommydoydë llëm obi li kong llëme. Llëbo ber bi kong pjluë li wlëydë llëm, ² llëbo ber pjluë bi pjeyoga kong li wlëydë dey, opping mär Sbö go jek këgong wlo.

³ Cristo ëmdë ga llëbo shäryono ber pjluë ba kong wlo llëm, tak pjang Sbö tjlokwo go sorë

* **14:11** Isaías 45.23.

li eni. Tjlë ga «Pja lăywaraba owashko ga tja lăywaraba wleni.»* ⁴ Llëbo uunkong tak pjang Sbö tjlökwo go dënashko li beno bi poshdungglo, shji opping ber lōng e go wlo, shji dbokjrë e go wlo. Eni ga llëbo wen bi kong owashko ga kuy kjang ga pjlu, llëbo tak pjang li koshëy lōng wopjlu kjishko.

⁵ Shji kjimte Sbörë dbokjrë jek këgong, llëbo wen bi kong owa li kuy kjang wlo. Rokër ba kong ga pjây mär lōng Cristo Jesús go wopro ga pjây kjimte wotjlîk kjrinaso, ⁶ pjây uunkong Sbö poshrëk no kjlaraso wleni wlo. Bi Tjlapga Jesucristo Data li e.

⁷ Pjây wlokjrara Cristorë sorë ga pjây ëng wlokjros kar kar eni bako, Sbö poshrëkoba wlo. ⁸ Cristo öör judioga kjimtë, ba parkaga tjwlëk shäng pjir wleniyo dik, tjlökwo bek lara Sbörë ba tjlapgaga tek dënashko so tjwlö ara kong jlökoyo li ber jlökoyo wlo. ⁹ Ga nopga judío llëm wleniyo songe lara bako, Sbö ie lok ber kësbang, tjwlö ara wlo, tak pjang Sbö tjlökwo go sorë li eni. Tjlë ga «Pja poshrër tjëyoga oblë oblë bokshto,

tja të bop kong bakoe.»†

¹⁰ Sbö tjlökwo tak pjang eni obi: «Sbö nopga lōng wopjlu, nopga judío llëm wleniyo, pjây ber lōng wopjlu bakoe.»‡

¹¹ Sbö tjlökwo tak pjang eni obi: «Nopga judío llëm wleniyo, Tjlapga poshrëzïa.

Tjëyoga oblë oblë,

pjây të ba kong, ba poshrëkklo.»§

¹² Ga Isaías tjlëno beno eni:

«Isaï tjëyo wen kjlara, ber tjëyoga oblë oblë ichaga.

Nopga judío llëm wleniyo mär ba go.»*

¹³ Shji kjimte Sbörë llëye lara li koshë lōng wopjlu. Rokër ba kong ga pjây mär ba go kuzong ga pjây kjimte ber wopjlu, wlëpe. Rokër ba kong obi ga pjây kjimte ba Sëyarë, llëye lara li koshë lōng wopjlu anmoyö wlo.

Pablo parkono nopga judío llëm wleniyo kong

¹⁴ Pjeyoga, miydër pjlu ga llëbo shäryëy ber pjlo bek Sbö bokso li miydëmi pjlu, shäryëmi pjlu, ga pjây ëng ping e go ga pjlu

bakoe. ¹⁵⁻¹⁶ Gueniyo kjibokwo ëre go, llëbo toror bomi kong oblë oblë kjang, woyojemi llëm wlo. Sbö wopjlu li kjishko ga tja iara beno Cristo Jesús parkaga nopga judío llëm wleniyo kong, Sbö tjlökwo roy pjlu lër ba kong wlo, epga twër ber Sbö kong, öng zröraba, sho suraba, pjono dret Sbö poshrëkklo wleni wlo, epga ie ba Sëyarë ber tjeng dboy ba kong wlo bakoe. Kjibokwo ëre toror bomi kong kjang e kjishko.

¹⁷ E kjishko ga tja shäng wopjlu Cristo Jesús tjok, pak shäryoror Sbö kong li beno pjlu kjishko. ¹⁸⁻¹⁹ Llëbo oblë lanyotkër llëme. Llëbo shäryara Cristorë bor go li lanyotkotë eröe. Tja ichara ba tjlökwo roy lë nopga judío llëm wleniyo kong. Ga tja kjimtara ba Sëyarë llëbo ÿdëba llëm wleniyo shäryë ba kong oblë oblë ara. Eni ga Cristo roy pjlu loror ba kong Jerusalén kjokyo dwayo äär jong Iliria kjokyo, ga tjlökwo li kjrara nopgarë ara, beno lōng Sbö kolë shara. ²⁰ Tek dënashko ga tjlökwo roy pjlu li lër woydë kjok shto oblë oblë, nopga omkuydë llëm obi lōng lishko. Oblë öör omle tjänshko ga tja äär woydë omle jek obi eshko llëme. ²¹ Shäryër woydë, tak pjang Sbö tjlökwo go sorë li eni. Tjlë ga

«Ba roy äär, äätë kjone llëm obi lishko.

Ëye ba roy kuydë llëm obi ga kuya.»†

²² Tja jek bomi ik loror ara, gueniyo tja jekdë llëm obi e kjishko.

Pablo jek woydë Roma kjokyo

²³ Tja jek bomi ik woyotjlîn sök lu kop ara tjän. Eerishko ga bor pak pjitong kjok ëreshko. ²⁴ Eni ga tja jek shäng España kjokyoshko ga pjây in äär woydë, tja ber sök bomi tjok dbar kjwöbö wlo, pjir ga tja kjimtëmi jek äär eshko wlo. ²⁵⁻²⁶ Gueniyo tja to Jerusalén kjokyo bäm go. Sbö tjlökwo kjrägaga lōng Macedonia kjokyo, Acaya kjokyo, e dbur tōno, iche Sbö nopga song wleniyo lōng Jerusalén kjokyo li kong wlo, ga jek sör ba kong. ²⁷ Shäryara lok eni ba woshko, miyde lok ga pogo tjwlö ba kong ara. Judioga Sbö tjlökwo roy shdöno nopga judío llëm wleniyo kong. E kjishko ga bek ga kar llëbo twe ba kong, ba kjimtoklo. ²⁸ Eni

* **15:3** Salmo 69.9. † **15:9** 2 Samuel 2.50; Salmo 18.49.

* **15:12** Isaías 11.10. † **15:21** Isaías 52.15.

‡ **15:10** Deuteronomio 32.43. § **15:11** Salmo 117.1.

ga dbur li ioror beno tjeng ba wloshko pjir ga tja jongya España kjokyo shara. Tja jek shäng eshkoshko ga pjây in äär. ²⁹ Miydër pjlú ga tja äär bomi shwoyshko ga shji kjimte Cristorë ara eshko.

³⁰ Pjeyoga, shji mär bi Tjlapga Jesucristo go, ga shji ie ba Sëyarë ëng woydë ara kar kar. Eni ga tja drön bor pak shäryë wopro ga rokër bomi kong ga pjây syöshtë Sbö kong bor kjishko jlökoyo. Enira tja kjimtëmi ba shäryë. ³¹ Rokozi ba kong ga tja döya Cristo tjlökwö kragaga llëm löng Jerusalén kjokyo li wloshko dwayo. Rokozi ba kong obi ga bi pjeyoga löng Jerusalén kjokyo li, llëbo söror ba kong li wlokre lok wopjlúe. ³² Woyde Sbörë eni wleni ga tja äär bomi ik wopjlú, tja woshtë bomi shwoy ga pjlú wlo. ³³ Rokër Sbö kong ga pjây ie ber löng wlëpe. Ber eni.

16

Kjibokwo pjrزلong

¹ Walë shäng kjlara ko Febe. E bi kjlara, ga parkë shäng Cristo tjlökwö kragaga löng Cencia kjokyo li kong. ² Rokër bomi kong ga e mär Tjlapga Jesús go kuzong ga wlokrezi löng wopjlúe. Woyde ga shäryë bi pjeyoga uunkong kong eni. Nopga ara kjimte shäng ara, tja kjimtara ara bakoe. E kjishko ga llëye woyde li twozi ba kong bakoe.

³ «¿Yonde?» lëmi Priscila, Aquila kong. Epga parkë löng Cristo Jesús kong bor tjok. ⁴ Zröraba ëy ëmdë ga tja kjimtara lok ara. Tja wopjlú ba tjok, gueniyo tjarö llëm, Cristo tjlökwö kragaga judío llëm wleniyo löng kës li wopjlú ba tjok bakoe. ⁵ «¿Yonde?» lëmi Cristo tjlökwö kragaga tön löng ba ushko li kong bakoe.

«¿Yonde?» lëmi bor kjlara Epeneto kong. Asia kjokyoshko ga tjlökwö kragaga bäm go li e.

⁶ «¿Yonde?» lëmi María kong. E parkono ara bomi kong.

⁷ «¿Yonde?» lëmi Andrónico, Junias kong. Tjawa epenga döe. Epga öör löng bor tjok kjërshko. Epga tönö beno tjeng Cristo tjok bor bäm go, ga Sbö tjlökwö roy lagaga Cristo äska li kong ga tjwlö ara anmoyö.

⁸ «¿Yonde?» lëmi Amplias kong. E mär Tjlapga Jesús go, ga woydër ara.

⁹ «¿Yonde?» lëmi Urbano kong. E parkë shäng Cristo kong bor tjok.

«¿Yonde?» lëmi bor kjlara Estaquis kong bakoe.

¹⁰ «¿Yonde?» lëmi Apeles kong. Llëbo weno ba kong owa ara Cristo kjishko ëmdë ga beno shäng mär ba go jlökoyo.

«¿Yonde?» lëmi Aristóbulo pjeyoga kong.

¹¹ «¿Yonde?» lëmi Herodiön kong. E judío, botoya dik.

«¿Yonde?» lëmi Narciso pjeyoga kong. Epga mär Tjlapga Jesús go jlökoyo.

¹² «¿Yonde?» lëmi Trifena, Trifosa kong. Walëga li parkë ara Tjlapga Jesús kong.

«¿Yonde?» lëmi bor kjlara Pérsida kong. Walë li parkë ara Tjlapga Jesús kong.

¹³ «¿Yonde?» lëmi Rufo kong. E tjwlö ara Cristo tjlökwö kragaga kong. «¿Yonde?» lëmi ba mekë kong bakoe. E bor mekë wleni.

¹⁴ «¿Yonde?» lëmi Asíncrito, Flegonte, Hermes, Patrobas, Hermas kong. «¿Yonde?» lëmi bi pjeyoga löng ba tjok li kong bakoe.

¹⁵ «¿Yonde?» lëmi Filólogo, Julia, Nereo kong. «¿Yonde?» lëmi Nereo dor Olimpo kong. «¿Yonde?» lëmi Sbö nopga löng ba tjok li kong bakoe.

¹⁶ Pjây ëng woydë ara kar kar kuzong ga «¿Yonde?» lëmi ëng kong wopjlúe.

«¿Pjây yonde?» le Cristo tjlökwö kragaga löng kës lirë bomi kong.

¹⁷ Pjeyoga, rokër bomi kong ga pjây sjëke. No kjone kjone to löng llëbo shäryë, pjây shdär ber dboy dboy wlo, pjây mär Cristo go ame wlo. Ba kong ga tjlökwö kjroromi li owa le. Pjây tön ba tjok llëme. ¹⁸ Epga parkë löng Tjlapga Cristo kong llëm, parkë löng ba kong lok om go erä. Nopga kjok miydë llëm wleniyo jyäpgwe ba tjlökwö wolëso li go. ¹⁹ Pjây Cristo kolë pjlú li roy kura nopga uunkongdë. Tja wopjlú e kjishko. Gueniyo woydër ga llëbo pjlú li miydëmi pjir, llëbo owa shäryëmi ame wlo.

²⁰ Shji ie Sbörë ber löng wlëpe. Ga wop ä ga Ä zäya, ga ie ber shäng bomi wloshko.

Rokër Tjlapga Jesús kong ga ba wopjlú li kjishko ga pjây kjimte ara.

²¹ «¿Pjây yonde?» le Timoteorë bomi kong. E parkë shäng bor tjok. «¿Pjây

yonde?» le Lucio, Jasón, Sosípaterdë bomi kong bakoe. Tjawa epenga döe.

²² Kjibokwo ëre taga tja Terciorë bor orkwo go.* Pjãý löng mär Tjlapga Jesús go li, «¿Pjãý yonde?» lër bomi kong.

²³⁻²⁴ «¿Pjãý yonde?» le Gayorë bomi kong. Tja wlokjrara wopjlú ba ushko, Cristo tjlokwo kragaga löng na kës li tjok.

«¿Pjãý yonde?» le Erastorë bomi kong. E parkë dbur jnega kjok ëreshko.

«¿Pjãý yonde?» le Cuartorë bomi kong bakoe.†

²⁵ Sbö, e poshrëkko. Pjãý ie ber löng wok-jang, Jesucristo roy pjlú loror bomi kong li go. Tek dënashko ga tjlokwo ëre miydaraba llëm, jnena Sbörë tjeng kjishko. ²⁶ Gueniyo eerishko ga miydëy pjire. Sbö sök ñyado. Ga tjlokwo ëre lara ba tjlokwo lagaga kong, ga ichara ba të, roy shdöya wlo, kuya tjëyoga uunkongdë wlo, tjlokwo li kjre lok wlo, Sbö kole lok wlo. ²⁷ Sbö kjok miydë ara, ëye äär bañya dik llëme. Ga Jesucristo kjishko ga e iëy ber kësbang, tjwlö ara ñyado. Ber eni.

* **16:22** Tjlokwo lara Pablorë Tercio kong. E irgo ga tara Terciorë kjibokwo go ba kong. † **16:23-24** Tek dënashko ga kjibokwo ëre jyã shiraba oblë oblë ara. Ga kjone kjone tjlä ga «... le Cuartorë bomi kong bakoe. Rokër Tjlapga Jesús kong ga ba wopjlú li kjishko ga pjãý kjimte ara.»

Primera Carta a los Corintios Kjibokwo ëre tara Pblorë Corinto sopga kong Kjibokwo ëre sorë

Domer shäng kjlara ko Pablo. E Sbö tjlökwö laga Jesús äska wleniyo. Corinto kjokyo, e Grecia kjokyo obi. Grecia kjokyoshko ga kjok tjwlo ara li, e Corinto kjokyo. Eshko ga nopga tjeng ara, doglo sak dbaw dbaw pjloglo sak dbaw pjloglo tjer kjingsho sak dbaw dbaw pjloglo sak shkeng (650,000) dik. Tjrëko parkagaga tjwleklong pjir wleniyo tjeng ara, doglo sak dbaw dbaw pjloglo sak dbaw pjloglo pkeng (400,000) dik. Jesús roy pjlú lara Pblorë bäm go eshko, tak pjang Hechos 18.1-17 go sorë li eni.

Walë shäng kjlara ko Cloé. Pjlara ga ba pjeyoga löng ba ushko kjlara öör Pablo ik Efeso kjokyo, ga Jesús tjlökwö kjaragaga löng Corinto kjokyo li engkjwë löng eng tjok sorë, llëbo owa shäryë löng sorë, e lara ba kong pjire. Pjlara obi ga Jesús tjlökwö kjaragaga löng Corinto kjokyo li kjibokwo ichono Pablo kong kjwara, llëbo oblë oblë jakroke ba kong wlo. Eni ga kjibokwo ëre tara Pblorë ba kong, llëbo llë llgweya wlo, epga poshdüya wlo bakoe.

Corinto sopga sböpga jyäglö poshrëk ara. Ba syö uyo lok lishko ga sjeng llë suya lok, ga ue lok eshko, ber ba poshrëkklo wlo. Gueniyo kjone kjone mär beno löng Jesús go shara. Eshko ga kjong kjong sjeng li uë woydë, gueniyo kjong kjong obi sjeng li uë woydë ame. E kjishko ga kjibokwo ëre go ga llëbo jyä tara Pblorë sjeng li kjishko.

Corinto kjokyo ga walëga löng ara sböpga jyäglö syö uyo lok li roshko, opsoynek domerga oblë oblë kong wleniyo, ga domerga jek eshko pë ba tjok wlo, ber ba sböpga jyäglö li poshrëkklo wlo. Eni ga domerga mär beno löng Jesús go li, llëbo pjlú shärye wlo li miyde löng llëme. E kjishko ga kjibokwo ëre go ga nopga orkwosmok löng pjir, nopga orkwosmoydë llëm obi, woyde ga jek löng sorë li jyä tara Pblorë.

Eshkoshko ga no kjone kjone tjwe tön Jesús tjlökwö kjaragaga li tjok, gueniyo Sbö läywe owa, Pablo läywe owa bakoe. E kjishko ga kjibokwo ëre go ga llëbo jyä tara Pblorë nopga eniyo li kjishko bakoe.

¹ Kjibokwo ëre taga tja Pblorë, bi kjlara Sóstenes tjok. Tja rokara Sbörë beno shäng ba tjlökwö roy laga Cristo Jesús äska.

² Sbö tjlökwö kjaragaga löng Corinto kjokyo, kjibokwo ëre ichër jek bomi kong. Pjäy tona Sbörë beno tjeng Cristo Jesús tjok kjishko ga pjäy rokara beno tjeng dboy ba kong, pjäy jek ber löng pjlo bek ba bokso wlo. Woyde ga nopga uunkong mär Jesucristo go li jek ber löng eni. Jesucristo, e bi Tjlapga, e ba Tjlapga bakoe.

³ Rokër bi Data Sbö kong, Tjlapga Jesucristo kong ga ba wopjlú li kjishko ga pjäy kjimte lok ara, pjäy ie ber löng wlëp bakoe.

Pablo wopjlú Sbö tjok

⁴ Sbö wopjlú li kjishko ga pjäy kjimtara ara, pjäy tona beno tjeng Cristo Jesús tjok kjishko. Tja wopjlú Sbö tjok iyado e kjishko.

⁵ Pjäy tona beno tjeng Cristo Jesús tjok kuzong ga llëbo pjlú shäryara Sbörë bomi kong oblë oblë. Pjäy iara beno löng ba tjlökwö miydë pjlú, pjäy iara beno löng ba lë nopga oblë oblë kong bakoe. ⁶ E kjishko ga miydëmi ga Cristo roy pjlú lororwa bomi kong li, e beke. ⁷ Tjlapga Jesucristo tjwe iröng obi li koshëmi löng wopjlú wopro ga kjok miydë twe Sbörë ba nopga kong oblë oblë li, e twara beno tjeng bomi kong pjir tjän. ⁸ Eni ga pjäy kjimte Sbörë ber löng wokjang iyado, Tjlapga Jesucristo tjwe iröng obishko ga pjäy pogo llëye dret ba bokso wlo. ⁹ Pjäy rokara Sbörë jek ber löng ba Wa Jesucristo, bi Tjlapga li tjok wlo. Ga llëye le Sbörë li shärye eni.

Jesús tjlökwö kjaragaga löng englë kar kar eng tjok

¹⁰ Pjeyoga, rokër bomi kong bi Tjlapga Jesucristo ko goshko ga pjäy löng bëy eng tjok, pjäy shdär dboy dboy llëm wlo, pjäy wotjlík kjrinaso wlo. ¹¹ Pjeyoga, pjäy roy kuror Cloé pjeyoga tjok ga pjäy löng englë kar kar eng tjok. ¹² Roy kuror ga pjäy kjone kjone tjlë ga «Tjawa Pablo i», kjone kjone

tjlë ga «Tjawa Apolos ï», kjone kjone tjlä ga «Tjawa Cefas* ï», kjone kjone tjlä ga «Tjawa Cristo ï» lëmi löng eni.

¹³ ¿Cristo, e dboy dboydo? ¿Tja Pablo zröraba pjang kjlös go bomi kjishkoro? ¿Pjây wak jer di roshko bor ko goro? ¹⁴⁻¹⁵ Crispo, Gayo, epgara waga tjarë. Pjây lamo waga tjarë llëme. Eni ga ëye wak bor ko go laga ërë llëme. Tja wopjlú Sbö tjok e kjishko. ¹⁶ (Estéfanos pjeyoga löng ba ushko lira woror, gueniyo no oblë wororde woyo bor kong llëme.) ¹⁷ Tja ichara Cristorë, ëye wër wlo llëme. Tja ichara ba tjlokwo roy pjlu lë. Ga ba tjlokwo li kjrëba wlo ga lër kjok miydë kjok ëre go li go llëme. Loror eni kjwe ga Cristo wolono pjang kjlös go li ber dbo llëm wleni.

Shji döra Sbörë Cristo go, Sbö kjok miydë kjishko

¹⁸ Nopga jeno löng li kong ga Cristo wolono pjang kjlös go li roy tjwlo llëme le. Gueniyo shji döra Sbörë löng li kong ga dbo ara, shji döra e go kjishko. ¹⁹ Sbö tjlokwo tak pjang eni:

«Nopga kjok miydë ara wleniyo le löng li, ba kjok miydë li iër ber tjwlo llëme.

Epga iër ber löng kjok miydë llëme.»†

²⁰ ¿Nopga kjok miydë ara wleniyo le li löng kjone? ¿No pinggaga wleniyo lëba li shäng kjone? ¿Nopga wotjlík rong wleniyo le li löng kjone? Kjok miydë kjok ëre kjing go li iara Sbörë beno tjwlo llëme. ²¹ Sbö, e kjok miydë ara. E kjishko ga kjok miydë kjok ëre kjing go li iara beno ba miydoklo llëme. Eye mär ba go ga döra ba tjlokwo pjlu li go, tjlokwo li tjwlo llëme lëba gueniyo.

²² Judíoga mär ber löng Sbö go wlo ga woyde lok ga llëbo ÿdëba llëm wleniyo shärye ba kong lok guing. Nopga judío llëm wleniyora mär ber löng ba go wlo ga woyde lok ga pïya tjlokwo wolëso go guing.

²³ Gueniyo tjlokwo lërwa löng li ëre: Cristo, e zröraba pjang kjlös go. Judíoga kong ga tjlokwo ëre lökyo ba kong ara, ga nopga judío llëm wleniyo kong ga tjwlo llëme le.

²⁴ Gueniyo kjong kjong rokara Sbörë beno baïya, judíoga, nopga judío llëm wleniyo bakoe. Epga kong ga tjlokwo ëre dbo ara,

miydë lok ga epga döra e go, Sbö kjok miydë ara kjishko. ²⁵ Llëbo shäryara Sbörë li, e tjwlo llëme lëba. Gueniyo e tjwlo ara, kjok miydë kjok ëre kjing go li kjinmo. Llëbo shäryara Sbörë li, e dbo llëme lëba. Gueniyo e dbo ara, llëye shärye nopgarë kës li kjinmo.

²⁶ Pjeyoga, pjây rokara Sbörëshko ga pjây löng sorë woyotjlizïa. Eshko ga nopga kong ga pjây kjok miydë ara kjlobö dö, pjây tjwlo ara kjlobö dö, pjây pjeyoga tjwlo ara kjlobö dö bakoe. ²⁷ Gueniyo nopga löng kjok miydë llëme lëba li kjrara Sbörë, nopga kjok miydë ara le li lökkjrë e go wlo; nopga dbo ara llëm li kjrara, nopga dbo ara li lökkjrë e go wlo; ²⁸ nopga ÿwaba shjiktëng, tjwlo llëme lëba li kjrara, nopga tjwlo ara li lökkjrë e go wlo bakoe. ²⁹ Shäryara eni, ëye krë ba bokshto llëm wlo. ³⁰ Pjây tona Sbörë om go beno tjeng Cristo Jesús tjok kjrinaso. Bi kong ga e dbo ara, miydë ga shji döra e go, Sbö kjok miydë ara kjishko. Ba kjishko ga shji iara Sbörë beno pjlo bek ba bokso, shji iara beno nopga baïya, shji döra bi shdungglo dbo dorko dwayo bakoe. ³¹ E kjishko ga tjlokwo tak pjang Sbö tjlokwo go li beno bi kong wëlle. Tjlokwo tak pjang li tjlä ga «Eye krë woydë ga krë Tjlapga kjishko dey.»‡

2

¹ Pjeyoga, tja öör Sbö tjlokwo roy lë bomi kongshko ga tja tjläno bomi kong tjlokwo rong go llëm, tja opyono shäng kjok miydë ara llëm bakoe. ² Tja shäng bomi tjokshko ga tja wotjlino Jesucristo zröraba pjang kjlös go li roy lë bomi kong eröe. Tja tjläno bomi kong llëbo oblë kjishko llëme. ³ Tja tjlä shäng bomi kongshko ga tja tjläno dbo ara go llëm, pjây bangkjröror ara, tja dete erä. ⁴ Eshko ga tja tjläno bomi kong nopga kjok miydë ara wleniyo tjlokwo go llëme. Tjlokwo li kjrëmi wlo ga tja tjläno ara bomi kong llëm bakoe. Tjlokwo loror li, e kjrörömi, pjây kjimtara Sbö Sëyarë ba dbo ara go kjishko. ⁵ Shäryöror eni, pjây mär ber löng Sbö dbo ara go wlo, pjây mär ber löng kjok miydë kjok ëre kjing go li go llëm wlo.

Kjok miydë ara twara Sbö Sëyarë

* 1:12 Cefas, e kowëba Simón Pedro bakoe. † 1:19 Isaías. 29.14. ‡ 1:31 Jeremías 9.24.

⁶ Gueniyo ga ëye mär Cristo go, ga wotjlik këkboga dik li kong ga tjawa tjle ba kong kjok miyde go. Gueniyo kjok miyde lërwa li, e nopga kjok ëre so i llëm, tjlapgaga i llëm bakoe. Llono ga epga ber tjwlo ame. ⁷ Kjok miyde lërwa li, e Sbö i, jnena tjeng dboy tek dämärshko dwayo. Eshko ga Sbö wotjlik ba kjok miyde li ping borwa kong eeri dbaryo, e ber pjlu borwa kong wlo le. ⁸ Tjlapgaga kjok ëre so, Sbö kjok miyde li lle loklo miyde lok llëme. Miydara kjwe ga Tjlapga Kësbang li zröra lok pjang kjlös go llëme. ⁹ Gueniyo Sbö tjlokwo tak pjang eni: «Ëye Sbö woyde ga kong llëbo shärye kësbange.

Llëbo eni li iydëba llëm,

kuydëba llëm,

woyotjliydëba llëm bakoe.»*

¹⁰ Gueniyo ba Sëya ichara Sbörë borwa kong, ga llëbo ëre pina borwa kong pjir, llëye woyotjliya Sbörë kës li miyde ba Sëyarë pjir kjishko. ¹¹ Ebo wotjlik lle, e miyde ba sëya om go lirë eröe. Ga Sbö wotjlik lle, e miyde ba Sëya om go lirë eni bakoe. ¹² Tjlokwo kjok ëre kjing go li wlokjrororwa llëme. Ba Sëya twara Sbörë borwa kong li wlokjrorwarë, llëbo twara Sbörë borwa kong kës li lle loklo miyderwa wlo. ¹³ Eni ga tjlokwo lërwa bomi kong li, e no i llëme. Tjlokwo pina Sbö Sëyarë borwa kong li lorwarë bomi kong. ¹⁴ Ëye go Sbö Sëya llëm ga llëye le Sbö Sëyarë li tjlokwo kjre llëm, e ba kong ga tjwlo llëm kjishko, ga lle loklo miyde llëm, kjimte Sbö Sëyarë llëm kjishko. ¹⁵ Ëye go Sbö Sëya ga llëbo uunkong llgweya ga pjluë. Ga epga llgweya nopga go Sbö Sëya llëm lirë ga äe. ¹⁶ Sbö tjlokwo tak pjang eni:

«Sbö wotjlik lle,

ëye ommiyde llëm,

“Llëbo shäryos eni” laga ëre ba kong llëme.»†

Gueniyo shjira wotjlik Cristo dik.

3

Shji shdär dboy dboy llëme

* **2:9** Isaías 64.4. † **2:16** Isaías 40.13. * **3:6** Dwla dgaga wleni le li, e tjlokwo roy pjlu li laga ba kong bäm go li loklo. † **3:6** Di sguingga dwla kjing go wleni le li, e tjlokwo roy pjlu li laga ba kong jek obi li loklo. ‡ **3:6** Dwla wengga wleni le li, e nopga iaga ber baïya li loklo.

¹ Pjeyoga, tja shäng bomi tjokshko ga tja tjle woyde bomi kong, tja tjle nopga jek löng Sbö Sëya go kong sorë ga eni. Gueniyo ga pjây jek löng nopga Sbö miyde llëm wleniyo dik kuzong ga tja tjle no bomi kong, dataga tjle ba wapga chilawa kong sorë ga eni. ² Chida, e sëyshko ga nä iayde erö, dli kjang ue ga ä kjishko. Eni wleni ga tja shäng bomi tjokshko ga pjây pinor wële, tjlokwo rong kugömi llëm kjishko. Gueniyo eerishko ga kugömi löng llëm obi. ³ Pjây jek löng nopga Sbö miyde llëm wleniyo dik obi. Pjây ymo ara ëng tjok, pjây ënglë kar kar bakoe. ¿Eni ga pjây nopga Sbö miyde llëm wleniyo dik llëmdo?

⁴ Pjây kjone kjone tjle ga «Tjawa Pablo i», kjone kjone tjle ga «Tjawa Apolos i» lëmi eni. Pjây tjle enishko ga pjây jek löng nopga Sbö miyde llëm wleniyo dik. ⁵ ¿Apolos, e ë? ¿Pablo, e ë? Tjawa Sbö parkaga döe. Borwa kjishko ga pjây oppino mär Cristo go. Tjawa ichara Tjlapgarë lle shäryë li, e shäryorwarë eröe. ⁶ Dwla dgaga wleni li* tja, di sguingga dwla kjing go wleni li† Apolos, gueniyo dwla wengga wleni li‡ Sbö. ⁷ Eni ga dwla dgaga li, di sguingga li, e tjwlo ara llëme. Tjwlo ara li, e Sbö, dwla wengga wleni li e. ⁸ Dwla dgaga li, di sguingga li, e tjwlo bek, ga potjwleäya Sbörë pak shäryara li kjishko. ⁹ Tjawa so Sbö parkagaga kjoyo, ga pjây so dwla dgoklo kjokyo kjoyoe.

Pjây so u shärye Sbörë shäng kjoyo bakoe. ¹⁰ Sbö wopjlu li kjishko ga tja iara beno u shäryaga wleni. Eni ga u shakklo shäryoror bäm goshko. Oblë shäng u ywë ba kjing go. Gueniyo ëye u ywë ga woyde ga shärye yötso. ¹¹ U shakklo iak buk li, e Jesucristo, ga ëye omkjlopswë ber oblë wlo ga äe. ¹² U shakklo ëre kjing go, kjone kjone u ywë llëbo srer llëm, suya llëm wleniyo go, dbur sho shöylör, dbur sho pjlu lün, akkwo wolësowa tjwlo ara wleni bakoe. Kjone kjone obi u ywë llëbo srer, suya wleniyo go, kjorkwang, kjlo sho, dwla kasho bakoe. ¹³ No llgwezlong dbaryoshko ga shäryara pjluë, de oware, e ber wëleë. Eshko ga ba

pak li tjǎya iök go. ¹⁴ Ëye ba pak shäryono li beno pǎlú ga potjwǎya Sbörë. ¹⁵ Ëye ba pak shäryono li sura pjir ga ba pak li jeno ba shjiryo, gueniyo era dār, no dōktong u pjono pjir roy dwayo wleni.

¹⁶ Pjāy go Sbō Sëya. Eni ga pjāy Sbō u wleni. ¿E miydëmi llëmdo? ¹⁷ Ëye Sbō u shdök ga pjiya Sbörë bakoe. Sbō u, e zrek, ga ba u le li, e pjāy om go.

¹⁸ Pjāy opjyāpgwë om go llëme. Pjāy kjone kjone kjok miydë kjok ëre kjing go lëmi wleni ga woyde ga opyë ber lōng kjok miydë llëm kjok ëre kjing go wleni, äär ber kjok miydë ara jlōkoyo wlo. ¹⁹ Sbō kong ga kjok miydë kjok ëre kjing go li, e tjwǎ llëm, tak pjang Sbō tjǎkwō go sorë li eni. Tjǎ ga «Ëye llëbo shäryë ba kjok miydë om go li goshko ga doshaya Sbörë e go.»[§] ²⁰ Sbō tjǎkwō tak pjang eni bakoe: «Nopga kjok miydë ara le li wotjǎk llë, e miyde Sbörë pjir, ga ba kong ga tjwǎ llëme.»^{*} ²¹ Llëbo uunkong twara Sbörë bomi kong pjir tjän. E kjishko ga ëye krë nopga kjok miydë ara kjishko ame. ²² Tja, Apolos, Cefas,[†] tjawa iara Sbörë beno lōng bomi kjimtaga. Llëbo tjeng kjok ëre kjing go kës li, e twara beno pǎlú bomi kong. Pjāy lōng sëre, de pjāy wolonore, llëbo uunkong shärye ber pǎlú bomi kong. Llëbo wen bomi kong eerishko li, bong kjönma li, llono li, e shärye uunkong ber pǎlú bomi kong bakoe. ²³ Pjāy Cristo ï, ga Cristo, e Sbō ï.

4

Sbō tjǎkwō roy laga Jesús äska li pakyo

¹ Eni ga tjawa Cristo parkaga lozǎa. Tjǎkwō jnek tjeng pjir li lara Sbörë borwa kong, ga tjawa iara beno lōng ba lë oba kong. ² Eni ga ëye kong pak twara ga woyde ga shärye yōtso, jlōkoyo, woyde pak twaga lirë sorë li eni. ³ Tja llgwega pjāydë, llëm ga tja llgwega nopgarë wleni ga e bor kong ga llëno llëme. Tja opllgwek om go llëm bakoe. ⁴ Llëbo pǎlú miydër li shäryër eni lër bor pǎlúshko. Gueniyo bor kong ga llëno llëm bakoe. Bor llgwega li, e Tjǎpaga Jesús eröe. ⁵ E kjishko ga no oblë llgwemi llëm, äär jong no llgwezlong dbaryoshko jǎ. Tjǎpaga li

tjwe irōng obi dbaryo li koshozǎ dey. Eshko dbaryo ga llëbo jnek tjeng kjok ro sǎ roy wleni li shiya äär ber wëleshko, no wotjǎk ba pǎlúshko llë li, e shiya ber eni bakoe. Eshko ga kjǎlara kjǎlara poshrëya Sbörë om go, ba pak shäryara sorë li kjishko.

⁶ Pjeyoga, «Llëbo shäryë llëbo tak lok li kjinmo llëme» lëba eni ïyado. Llëbo ëre lër bor kjishko, Apolos kjishko, ber pǎlú bomi kong wlo, pjāy opping tjǎkwō ëre shäryë pǎlú wlo. Eni ga bomi pingga, bomi kägäyo, e pǎlú, oblë kjinmo woyotjǎmi ame. Shji krë eni llëme. ⁷ ¿Pjāy tjwǎ ara, oblë kjinmo laga ërë? ¿Pjāy krë llëbo tjeng bomi tjok li kjishko ega? Llëbo kjroromi kës li, e twaga Sbörë om go bomi kong.

⁸ Pjāy wotjǎk ga llëbo uunkong tjeng bomi tjok tjän lëmi, llëye oblë woydëmi llëme. Pjāy wotjǎk ga pjāy lōng pǎlupga wleni tjän, gueniyo shji eni llëme. Woydër ga pjāy pǎlupga wleni jlōkoyo, tjawa ber eni bomi tjok bako wlo. ⁹ Bor kong ga tjawa Sbō tjǎkwō roy lagaga Jesús äska ëre kong shto wlëna Sbörë tjwǎ llëm wleni. Tjawa iara beno lōng zrökoba wlo, ga nopga uunkong tön lōng llëye wen borwa tjok li ïya lok wlo, Sbō parkagaga kjok dogo so tön lōng borwa ïk wlo eni bakoe. ¹⁰ Cristo tjǎkwō roy lërwa oba kong kjishko ga tjawa kǎ llëm wleni, tjawa dbo llëm bakoe lëba. Gueniyo pjāyda wotjǎk ga pjāy tōno beno tjeng Cristo tjok kuzong ga pjāy kjok miydë ara, dbo ara lëmi eni. Pjāy tjwǎ ara lëba, gueniyo tjawara ïywaba shjiktëng. ¹¹ Eerishko ga tjawa lōng song, tjawa pǎli kuk ara, tjawa wodogro, tjawa shwong llëm, tjawa shdungoba ara, tjawa u dret bakoe. ¹² Tjawa sjeno parkorbo borwa orkwo om go go. Tjawa lëba owashko ga kar dboryërwa pǎlú; tjawa shdungobashko ga kurwa kjingë; ¹³ tjawa lāywëba owashko ga kar dboryërwa yōtso. Eerishko ga tjawa oba kong ga tjwǎ llëm, shkimkwo sho wleni, llëbo owa dbukko wleni lëba.

¹⁴ Tjǎkwō ëre tër bomi kong, pjāy lökkjërë e go wlo llëme. E bomi poshdungglo, pjāy bor wapga woydër ara wleni kjishko. ¹⁵ Pjāy tōno beno tjeng Cristo Jesús tjok tjǎkwō

§ 3:19 Job 5.13. * 3:20 Salmo 94.11. † 3:22 Cefas, e kowëba Simón Pedro bakoe.

roy pjlú li loror bomi kong bām go kjīshko. E kjīshko ga pjāy Cristo tjlōkwo pinggaga doglo sak dbāw dbāw pjloglo sak kjwara (10,000) ěmdē ga pjāy dataga ara llēm, bomi data kjlaraso wleni li, e tja. ¹⁶ E kjīshko ga rokēr bomi kong ga pjāy opshāryos botoya dik. ¹⁷ Timoteo, e ichēr jek bomi shwoy, pjāy jēk sorē le bomi kong wlo. E bor wa wleni, e woydēr ara, e parkē shāng Tjlapga Jesús kong pjlú iyado. Tja jēk shāng Cristo Jesús tjok sorē ga woyoshre bomi kong. Tjlōkwo lēr shāng Jesús tjlōkwo kjragaga kong kjone pogo li, e le bomi kong bakoe.

¹⁸ Pjāy kjone kjone krē ara, pjāy ĩn āār ame lēmi kjīshko. ¹⁹ Gueniyo ga woyde Tjlapgarē wleni ga tja jek āār bomi ĩk wop āe. Eshko ga nopga krē ara li sorē ĩn wēlē, dbo twara Sbōrē ba kong jlōre, de tjlē sopga erā, e miydēr pjire. ²⁰ Ēye parkē ba pjluyo Sbō li kong ga woyde ga tjlē erā llēm, dbo twe ba kong llēye le li shārye eni wlo bakoe. ²¹ Ĵllēye woydēmi? Ĵwoydēmi ga tja jek bomi shdungware, de tja jek āār shāng wopjlú bomi tjok, pjāy poshrēr wlo?

5

Domer llēbo shāryono owa anmoyō

¹ Pjāy kjlara roy kuror ga ba mewa kjrono sök ba boy. Llēbo shāryara eni li, e owa anmoyō. Nopga Sbō miydē llēm wleniyo ěmdē ga āār llēbo owa shāryē eni llēme. ² Eni ěmdē ga pjāy lōng bomi krē tjok. Zok ga pjāy kjwe lōng woydēe. Woyde ga domer li ichoromi kjwe to bomi tjrēko dwayo. ³ Tja shāng bomi tjok llēm ěmdē ga pjāy woyotjlīn enido. E kjīshko ga llēbo lēr shāng bomi kong ēre, tja shāng bomi tjok om go wleni. Lēr bomi kong ga domer llēbo owa shāryono eni li, e shdūzīa. ⁴ Pjāy tōn Tjlapga Jesús ko goshko ga tja shāng bomi tjok wleni, ga Tjlapga Jesús dbo li tjeng bomi tjok bakoe. ⁵ Eshko ga domer li iozī ber tjeng Ā wloshko, ba doyo shdūya pjir wlo. Eni ga Tjlapga Jesús tjwe irōng obishko ga ba sēya dār kjwe.

⁶ Pjāy krē, e owa. «Pjlung shosho uukklo chira dō ěmdē ga pjlung shosho bayo kjōm pogo ga uuya pjire» lēba eni. E miydēmi

lōng pjir tjan. ⁷ Pjlung shosho uukklo kēguē li dbuya judiogarē, pjlung shosho shāryak ba uukklo tjok llēm wleniyo shārye wlo. Eni wleni ga domer owa li ichozī to bomi tjrēko dwayo, nopga to lōng llēbo owa shāryē baīya dik llēm wlo, pjāy iara Sbōrē ber lōng owa eni llēm kjīshko. Eni ga pjāy ber lōng pjlung shosho tja glēn, shāryak ba uukklo tjok llēm wleni. Cristo zrōraba bi kjīshko tjan, ōng wlēp ushko so llgwoklē zrōya judiogarē Israel tjēyoga dōktong tek Egipto kjokyo dwayo dbaryo shrēkklo kong wleni. ⁸ Ba dbar li shrēyashko ga pjlung shosho uukklo tjok li dbuya lok, āska shārye ba uukklo tjok llēm wlo. Eni wleni ga bi dōzlong dbaryo li shrēy wlo ga woyde ga llēbo owa shāryoroy dēnashko li shāryē ame, shji ber lōng wotjlīk bēy jlōkoyo wlo.

⁹ Shji orkwosmono ē tjok llēm ga shji pē ba tjok llēme. Pjāy opkjos nopga llēbo owa shāryē eni li shwoy dwayo. Toror bomi kong kjibokwo ichoror jek bomi kong bām go li go. ¹⁰ Gueniyo toror enishko ga nopga Sbō miydē llēm wleniyo lotē llēme. Shāryēmi eni wlo kjwe ga pjāy opshik kjok ēre kjing go dwayo kluwe, epga uunkong llēbo owa shāryē eni kjīshko. Epga wotjlīk dbur tōng ba kong erō, oblē jyāpgwe, llēbo lūyotke wlo, sbōpga jyāglo poshrēya lok bakoe. ¹¹ Tjlōkwo toror bomi kong li, e pjlo llgwēr woydē kjibokwo ēre go. Bomi pjeyo Jesús tjlōkwo kjraga jēk shāng owa eni ga pjāy opkjē ba shwoy dwayo. Kjone kjone pē no orkwosmono ba tjok llēm li tjok, wotjlīk dbur tōng ba kong erō, sbōpga jyāglo poshrēya, oblē lāywe owa, nelōtkē ā, oblē jyāpgwe, ba llēbo lūyotke wlo. Bomi pjeyo Jesús tjlōkwo kjraga jēk shāng owa eni ga pjāy iē ba tjok ěmdē llēme.

¹²⁻¹³ Nopga bi pjeyoga llēm wleniyo llgwey llēme. Ba llgwegā li, e Sbō. Gueniyo nopga jēk lōng bomi tjok eshko li llgwezīa. Sbō tjlōkwo tak pjang eni: «Domer owa shāng bomi tjrēko li ichozī toe.»*

6

Jesús tjlōkwo kjragaga ěng wlēk kar kar ěng tjok sorē

* 5:12-13 Deuteronomio 17.7; 19.9; 21.21, 24; 24.7.

¹ Pjây kjone kjone ëng wlêk kar kar ëng tjok wlenishko ga pjây llet ëng rotë kjok llgwegaga Sbô miydë llëm wleniyo shwoy llëme. Bek ga rotëmi Sbô nopga kong, llgweya lok wlo. ² Llono ga nopga Sbô miydë llëm wleniyo llgwegaga ber Sbô nopgarë. ¿E miydëmi llëmdo? ¿Eni ga llëbo chira bomi tjrëko li llgwemi om go ga ä sorëro? ³ Llono ga Sbô parkagaga kjok dogo so ëmdë ga llgwey bakoe. ¿E miydëmi llëmdo? Eni ga llëbo tjeng kjok ëre kjing go li llgwey ga maling anmoyô. ⁴ ¿E kjîshko ga pjây ëng wlêk kar kar ëng tjok wlenishko ga llgwemi ëng tjok ga ä wleni ga pjây wotjlik ga nopga Sbô miydë llëm wleniyo omllgwek ga pjlu lëmi? ⁵ Lër bomi kong eni, pjây lökkjrë e go wlo. ¿Shäng kjlara bomi tjrëko kjok miydë pjây llgweya wlo li dretto? ⁶ Gueniyo pjây ëngkjwë bomi pjeyoga tjok dö llëm, pjây ëng rotë to löng kjok llgwegaga Sbô miydë llëm wleniyo kong, oba uunkong bokshto.

⁷ Pjây ëng rotë äär löng tjlapgaga shwoy li, e lökyo ara. Pjlu wlo ga llëbo shäryara oblërë bomi kong owashko, pjây llëbo lüyotkara oblërëshko ga kumi ber löng kjing dey. ⁸ Gueniyo ga llëbo shäryëmi om go oblë kong owa, oblë llëbo lüyotkëmi bakoe. Ga pjây löng omshäryë eni bomi pjeyoga tjok.

⁹⁻¹⁰ Ëye llëbo shäryë oblë kong owa ga äär Sbô sök no pjluoyo iyado lishko llëme. ¿E miydëmi llëmdo? Nopga llëbo owa shäryë oblë oblë. Pë no orkwosmono ba tjok llëm li tjok, sböpga jyäglö poshrëya, orkwosmono pjir ëmdë ga pë oblë tjok, domer pë domer tjok, oblë llëbo lüyotke, wotjlik dbur töng ba kong erö, nelötkë ä, oblë läywe owa, oblë jyäpgwe, llëbo lüyotke wlo. Pjây jyäpgwëba ga jlö lëmi llëme. Ëye opshäryë eni ga äär Sbô sök no pjluoyo iyado lishko llëme. ¹¹ Dënashko ga pjây kjone kjone llëbo shäryono eni. Gueniyo pjây eni ame, owa pjang bomi go li löna Sbörë beno dret, ga pjây iara beno tjeng dboy ba kong. Pjây iara beno pjlo bek ba bokso, llëbo shäryara Tjlapga Jesucristorë bomi kong li kjîshko, Sbô Sëya dbo go.

Shji orkwosmono ë tjok llëm ga shji pë ba tjok llëme

* 6:16 Génesis 2.24.

¹² «Llëye shäryër woydë li shäryër ga pjluë» lëmi eni. Eni jlöe. Gueniyo llëbo uunkong shäryëy li ber pjlu bi kong llëme. Llëye shäryër woydë li shäryër ga pjluë. Gueniyo llëbo kjone kjone shäryër ga tja ber shäng ichaga erë. E kjîshko ga llëbo eniyo shäryër llëm, tja opichë om go ga pjlu wlo. ¹³ «Dli, e uëy wlo, jer äär bi böpkwo roshko wlo. Bi böpkwo, e dli kong bebi» lëmi eni. Eni jlöe. Gueniyo llono ga pjöyikong li pjir, shji böpkwo ame, dli ame bakoe. Gueniyo shji orkwosmono ë tjok llëm ga shji pë ba tjok llëme. Bi doyo, e e kong wlo llëme. Llëye woyde Tjlapgarë shäryëy wlo li, e shäryoydë bi doyo go erö dey. Bi doyo ichaga li e. ¹⁴ Tjlapga Jesús woshrrara Sbörë iröng obi ba dbo ara go, ga llono ga shji woshre eni bakoe. ¹⁵ Bom doyo, e Cristo i. ¿E miydëmi llëmdo? ¿Eni ga llëbo Cristo i li töy walë to shäng opsoynek domerga oblë oblë kong wleniyo ga pjluë? Llëme. ¹⁶ Ëye tön walë eniyo tjok ga ber shäng ba tjok kjlaraso wleni. Sbô tjlokwo tak pjang eni: «Pjöyikong li ber löng kjlaraso wleni.»* ¹⁷ Gueniyo ëye tön Tjlapga Jesús tjok ga ba sëya, Tjlapga li Sëya, e tön ber löng kjrinaso wleni.

¹⁸ E kjîshko ga shji orkwosmono ë tjok llëm ga shji pë ba tjok llëme. Llëbo owa shäryëy oblë ga e ber owa bi doyo kong llëme. Gueniyo ëye llëbo shäryë ba doyo kong owa eni ga llëbo shäryë ba doyo om go li kong owa. ¹⁹ Bom doyo, e Sbô Sëya u wleni, e ichara Sbörë beno pjang bomi go kjîshko. ¿E miydëmi llëmdo? Pjây opichë om go llëm, pjây ichaga Sbörë, ²⁰ pjây tjwlëna pjir kjîshko. E kjîshko ga llëye woyde Tjlapgarë shäryëmi wlo li, e shäryomirë bomi doyo go erö, Sbô ber kësbang, tjwlö ara wlo.

7

Shji orkwosmok wlo ga sorë

¹ Llëbo kjakrokoromi bor kong kjibokwo go li, e dboryër bomi kong shara. Pjlu wlo ga shji orkwosmok llëm dey. ² Gueniyo nopga ara pë no orkwosmono ba tjok llëm li tjok kuzong ga zok ga pjây domerga pë bomi boy onmo li tjok, pjây walëga pë bomi

lanma onmo li tjok eni bakoe. ³ Domerga orkwosmok löng pjir, pjây pê bomi boy tjok wlo. Walëga orkwosmok löng pjir, pjây pê bomi lanma tjok wlo. Pjây orkwosmok löng pjir kjîshko ga «Tja pê bop tjok llême» lëmi ëng kong llême. ⁴ Walë orkwosmok shäng pjir ga ba doyo, e baïya dö llëm, e ba lanma i bakoe. Domer orkwosmok shäng pjir ga ba doyo, e baïya dö llëm, e ba boy i bakoe. ⁵ «Tja pê bop tjok llême» lëmi ëng kong llême. Gueniyo pjây wotjlik bëy ëng kong ga «Shji pê ëng tjok llëm dbar kjwöbö, shji ber löng syöshhtë Sbö kong ïyado wlo» lëmi ëng kong ga pjluë. Gueniyo dbar ara llême. E irgo ga pjây pê ëng tjok jek obi, pjây tjilïya Ärë, llëbo owa shäryë wlo ga ä wlo. ⁶ Llëbo ëre shäryëmi woydë ga shäryëmi ga pjluë, gueniyo «Shäryozï eni» lotë llême. ⁷ Bor kong ga pjây uunkong orkwosmok llëm ga pjluë, gueniyo shji iara Sbörë llëbo shäryë oblë oblëe. Kjong kjong iara beno löng orkwosmok llëm wlo, kjong kjong iara beno löng orkwosmok wlo bakoe.

⁸ Pjây löng orkwosmoydë llëm obi, pjây syäpaga, pjây ber löng tjoksa botoya dik ga pjluë. ⁹ Gueniyo pjây wotjlik ëbo wlëk ïyado, pê ba tjok wlo wleni ga pjây orkwosmok ga pjluë, pjây wotjlik llëbo owa shäryë ïyado llëm wlo.

¹⁰ Pjây orkwosmok löng pjir, tjlökwö lara Tjlapga Jesúsdë bomi kjîshko. Walëga orkwosmok löng pjir, bomi lanma rayëmi llême. ¹¹ Rayoromi wleni ga pjây ber löng tjoksa, llëm ga pjây tön iröng bomi lanma rayoromi li tjok obi. Domerga orkwosmok löng pjir, bomi boy rayëmi llëm bakoe.

¹² Llëbo oblë lër bomi kong, gueniyo ëre laga tjarë om go bomi kong, e laga Tjlapga Jesúsdë llême. Domerga orkwosmok löng walë Jesús tjlökwö kjraga llëm wleniyo tjok, pjây raye woydë bomi boydë llëm ga e rayëmi llëm bakoe. ¹³ Ga walëga orkwosmok löng domer Jesús tjlökwö kjraga llëm wleniyo tjok, pjây raye woydë bomi lanmarë llëm ga e rayëmi llëm bakoe. ¹⁴ Shäryëmi eni ga ba boy kjîshko ga domer Jesús tjlökwö kjraga llëm wleniyo li de Sbörë, ba nopga de sorë ga eni, ga ba lanma kjîshko ga walë Jesús tjlökwö kjraga llëm wleniyo li de Sbörë eni bakoe. Eni ga bomi

wapga de Sbörë bakoe. Gueniyo shäryëmi eni llëm ga epga de llême.

¹⁵ Pjây orkwosmok löng Jesús tjlökwö kjraga llëm tjok, pjây raye woydë ga wëyë. Pjây rayara eni ga pjây pogo llëye dret Sbö bokso. Shji rokara Sbörë, shji ber löng wopjluë ëng tjok wlo. ¹⁶ Gueniyo pjây ber löng orkwosmok ba tjok ga pjluë ga shäryozï eni. Bom i kjîshko ga bom i kjlara li dâr kjwe.

¹⁷ Shji kjlara kjlara löng sorë li laga Sbörë. Pjây rokara Sbörëshko ga pjây löng sorë ga pjây ber löng eni. Lër eni Jesús tjlökwö kjragaga uunkong kong. ¹⁸ Domerga, pjây rokarashko ga pjây löng doyo jyâ tak pjir ga wëyë. Eshko ga pjây löng doyo jyâ tak llëm ga pjây doyo jyâ të llême. ¹⁹ Shji doyo jyâ tak pjirde, de llëmde, e tjwlö llême. Shji Sbö tjlökwö kolë li, tjwlö tjok li e.

²⁰ Pjây rokarashko ga pjây löng sorë ga pjây ber löng eni. ²¹ Eshko ga pjây parkagaga tjwlëk löng pjir wleniyo ga pjây woydë llême. Gueniyo pjây döya woydë bom i sgorë ga pjây to dey. ²² Pjây rokarashko ga pjây parkagaga tjwlëk löng pjir wleniyo ga Sbö bokso ga pjây beno Tjlapga Jesús kjlarayo shara, pjây sogo dret wleni. Pjây rokarashko ga pjây sogo dret ga pjây iara Sbörë beno Cristo i, eni ga eerishko ga pjây sogo tjok wleni. ²³ Pjây tjwlëna Sbörë tjwlö ara. E kjîshko ga pjây opyë ber ichaga no oblërë ame, pjây ichaga ber Sbörë döe. ²⁴ Pjeyoga, pjây rokarashko ga pjây löng sorë ga pjây ber löng eni.

²⁵ Pjây löng orkwosmoydë llëm obi kong, tjlökwö lara Tjlapga Jesúsdë bom i kjîshko llême. Gueniyo tja kjimte Tjlapga lirë kjîshko ga tjlökwö lër bom i kong ëre, e beke.

²⁶ Bor kong ga shji löng eerishko dbar owa kjîshko ga pjây löng sorë ga pjây ber löng eni dey. ²⁷ Pjây orkwosmok löng pjir ga pjây ëng rayë llême. Pjây löng orkwosmok llëm ga pjây boy wlëk llême. ²⁸ Gueniyo pjây orkwosmono wleni ga llëbo owa shäryoromi llême. Kjongloga orkwosmono wleni ga llëbo owa shäryara llëm bakoe. Gueniyo ëye orkwosmono ga kong llëbo owa wen ara kjok ëre kjing go. Lër bom i kong eni, pjây llono ga song llëm wlo.

²⁹ Pjeyoga, lër bom i kong eni, shji ber löng kjok ëre kjing go wlo dbar kjwöbö obi

erä kjishko. E kjishko ga pjây orkwosmok löng pjir ga pjây jêk löng nopga orkwosmok llêm wleniyo dik shara; ³⁰ pjây slar ëë llêbo kjishko ga pjây wotjlîk ara ba kjishko ame; pjây löng wopjlú llêbo kjishko ga pjây wotjlîk ara ba kjishko ame; pjây llêbo tjwlêno ga e ber bomi kong îyado wlo lêmi llêm bakoe. ³¹ Eni ga shji löng kjok ëre kjing go obishko ga llêbo tjeng kjok ëre kjing go li, e woyotjlîy ara llêm, kjok pjir lê kjishko.

³² Pjây kjimtêr woydê, pjây woydê ame wlo. Domer shâng tjoksa ga wotjlîk Tjlapga Jesús pak shâryê, ber pjlu ba tjok wlo.

³³ Gueniyo domer orkwosmok shâng pjir ga wotjlîk llêbo tjeng kjok ëre kjing go shâryê, ber pjlu ba boy tjok wlo. ³⁴ Eni ga wotjlîk kjing pjok. Walê shâng tjoksa ga wotjlîk Tjlapga Jesús pak shâryê, ba doyo, ba wotjlîk, e ber ba kong wlo. Gueniyo walê orkwosmok shâng pjir ga wotjlîk llêbo tjeng kjok ëre kjing go shâryê, ber pjlu ba lanma tjok wlo. ³⁵ Lêr bomi kong eni, ber pjlu bomi kong wlo, pjây orkwosmok ga äe lotê llême. Woydêr ga pjây jêk ber löng pjlo bek, pjây ber löng wotjlîk Tjlapga Jesús pak shâryê dœ.

³⁶ Domerga tjlokwo twono kjoglo kong orkwosmok wlo, pjây orkwosmok woydê ba tjok, kjoglo li luyo öötong orkwosmok wlo guing kjishko ga pjây orkwosmok ba tjok ga pjlu. Llêbo owa shâryomirê llême.

³⁷ Gueniyo pjây wotjlîk orkwosmok llême lêmi, woydêmi eni kjishko, pjây ichaga ërê llêm kjishko, ga pjây wotjlîk llêbo owa shâryê llêm ga pjây orkwosmok llêm ga pjlu. Llêbo pjlu shâryomirê. ³⁸ Eni ga pjây orkwosmok kjoglo tjok ga e pjlu. Gueniyo pjây orkwosmok ba tjok llêm ga e pjlu anmoyô.

³⁹ Walêga orkwosmok löng pjir, bomi lanma sök sê obishko ga rayêmi llême. Gueniyo wolono ga pjây orkwosmok domer oblê tjok ga pjlu, gueniyo woyde ga Tjlapga Jesús tjlokwo kjruga wleniyo.

⁴⁰ Gueniyo pjây orkwosmok ame ga pjây ber löng wopjlú anmoyô. Tja go Sbô Sêya. Tja wotjlîk eni e kjishko.

8

Sjêngna twaraba sböpga jyäglo kong

¹ Tjlokwo lêr bomi kong, öng zröraba, sho twaraba sböpga jyäglo kong ba poshrëkklo li kjishko. Llêbo ëre kjishko ga shji uunkong llêbo miydê sira. Ëye ommydê ara, oblê kjinmo le ga shâng krê erä. Pjlú wlo ga shji ëng woydê ara kar kar dey, shji uunkong dbokjrê e go wlo. ² Ëye kjok miydê le ga ba kjok miydê li äätê, woyde dik llêm obi. ³ Gueniyo ëye Sbô woydê ga miyde Sbörê pjlu.

⁴ ¿Eni ga öng sho twaraba sböpga jyäglo kong ba poshrëkklo li uëy ga pjlu? Miydêy pjlu ga sböpga jyäglo llê, e tjwlô llême. Sbô sök kjlaraso erê. ⁵ Sböpga löng ara kjok dogo, kjok ëre kjing go lêba. Kowêba ba tjlapga bakoe. ⁶ Gueniyo bi kong ga Sbô sök kjlaraso erê. Data Sbô li e. E llêbo uunkong shâryaga, ga shji löng sê parkê ba kong wlo. Shji Tjlapga kjlaraso bakoe. Jesucristo li e. E go ga llêbo tjeng kês li shâryara Sbörê.

⁷ Gueniyo e miyde Jesús tjlokwo kjruga uunkongdê llême. Dênashko ga kjone kjone sgara löng ba sböpga jyäglo li poshrêk. E kjishko ga öng sho li ue lokshko ga sböpga jyäglo li woyotjlîya, ga mär löng Cristo go ma obi kjishko ga wotjlîk ga öng sho li, e uako llême le. ⁸ Gueniyo shji wlokjre Sbörê llêye uëy li kjishko llême. Uoroy llêm ga shji beno owa Sbô bokso llêm, uoroy ga shji beno pjlu anmoyô ba bokso llêm bakoe.

⁹ Pjây döra Sbörê beno löng öng sho li uë ga pjlu. Eni ëmdê ga pjây sjêke. Llêye uëmi li kjishko ga bomi kjlara mär shâng Cristo go ma obi li ichêmi dir llême. ¹⁰ Pjây iê sböpga jyäglo syô uyo lishko ga pjây îya bomi kjlara lirê kjwe. Miydêmi pjlu ga öng sho li uëmi ga pjlu. Gueniyo bomi kjlara mär shâng Cristo go ma obi li ommydê llême. Eni ga pjây îna kjishko ga omshâryê eni bako kjwe.

¹¹ Cristo wolono ba kjishko. Gueniyo eshko ga Cristo rayara bomi kjlara lirê, llêbo shâryoromi li kjishko, miydêmi ga llêbo li shâryêmi ga pjlu gueniyo. ¹² Llêbo shâryêmi bomi pjeyoga mär löng Cristo go ma obi li kong owashko ga e shâryêmi löng Cristo kong wleni. ¹³ E kjishko ga llêbo uoror li kjishko ga bor kjlara li diktong wleni ga tja sjêng uë ame dey.

9

Sbö tjlōkwo roy laga Jesús āska li opshāryē sorē

¹ Tja Sbō tjlōkwo roy laga Jesús āska. Tja ichaga norē llēme. Bi Tjlapga Jesucristo īnor om go. Tja parkono ara ba kong kjīshko ga eerishko ga pjāy beno lōng mār ba go. ² Oblē kong ga tja Sbō tjlōkwo roy laga Jesús āska llēme le, gueniyo bomi kong ga tja eni. Pjāy mār lōng ba go. Miydēba e go ga tja Sbō tjlōkwo roy laga Jesús āska jlōe.

³ Tja lāywēba owashko ga dboryēr eni. ⁴ Tja, Bernabé, pak shāryērwa lōng li kjīshko ga pjāy ichērwa borwa sēng ga pjūe. ⁵ Sbō tjlōkwo roy lagaga Jesús āska llamo lōng li, Tjlapga Jesús lēmga, Cefas,* epga orkwos-mono lōng pjir, ga to lōng parkēshko ga ba boyga Jesús tjlōkwo kjruga wleniyo sōya to lōng ba tjok. Tjawa omshāryē eni ga pjū bakoe. ⁶ ¿Potjwlēk lōng llēm li ber tjawa dōre? ¿Tjawa iē wlo ga woydēmi ga tjawa pak shāryē oblēre?

⁷ Ēngkwagaga oppotjwlēk om go llēme. Ēye dwla dguē ga botjyēshko ga ba bo, e ue. Ēye ōng dē ga nā dyo llruya ga ie. ⁸ Wotjlīk ēre botoya dōe lēmi llēme. Kjuk llgwekklo tara Moisésdē li omlē eni bakoe. ⁹ Tjlēno beno eni: «Ōng llē sōk dwla kjwokāk† ga ne pjriy llēme.»‡ Tjlōkwo ēre lara Sbōrē ōng kjīshko dō llēme. ¹⁰ E lara borwa kjīshko bako, tjawa iē wlo bakoe. Ēye klung luryē, llēm ga dwla kjwokāk ga woyde ga bo koshe, mār ber lōng e go wlo. ¹¹ Eni ga tjlōkwo roy pjū li lororwa bomi kong, dwla dgororwa wleni. ¿Eni ga pjāy wotjlīk borwa kjimtē llēm ga pjū lēmire? ¹² No oblē llēbo rokē bomi kong ga pjū kuzong ga tjawa omrokē bomi kong ga pjū anmoyō.

Eni ēmdē ga llēbo rokororwa bomi kong llēme. Tjawa llēye dretshko ga kurorwa jek lōng kjing erā, pjāy wotjlīk owa Cristo roy pjū li kjīshko llēm wlo. ¹³ Ēye parkē Sbō u roy ga mār e goshko. Ēye parkē ōng sho sukklo jong lishko ga mār e go bakoe. ¿E miydēmi llēmdo? ¹⁴ Eni wleni ga Tjlapga Jesús tjlē ga ēye ba tjlōkwo roy pjū lē oba kong ga woyde ga mār ba go bakoe.

¹⁵ Eni gueniyo ga shāryotē eni llēme. Tjlōkwo ēre tēr bomi kong, pjāy woydēr ga tja kjimtēmi kjīshko llēme. Tjlōkwo roy pjū li lēr oba kong ga tjwlō shir llēme. Tja wopjlū e kjīshko. Shāryēr eni llēm ga āe. Tja wolon wēyē dey. ¹⁶ Tjlōkwo roy pjū li lēr oba kong, tja krē e kjīshko ga āe. Pak li, e twara Sbōrē bor kong shāryēr eni wlo. Shāryēr eni llēm ga tja song jlōe. ¹⁷ Shāryēr eni bor wotjlīk om go li go kjwe ga tja potjwlēkklo tjok. Gueniyo pak li shāryēr, tja ichaga Sbōrē e shāryē kjīshko. ¹⁸ ¿Eni ga bor potjwlēkklo li llē? Tjlōkwo roy pjū li lēr oba kong ga tjwlō shir llēme. Llēbo rokē bomi kong ga pjū, gueniyo shāryēr eni llēme. Tja wopjlū e kjīshko. Bor potjwlēkklo li e.

¹⁹ Tja ichaga ērē llēm, gueniyo tja opy-ono beno shāng nopga uunkong parkaga, nopga ara mār ber lōng Cristo go bor kjīshko wlo. ²⁰ Tja shāng judíoga tjrēkoshko ga tja opyē ber shāng judío wleni, epga mār ber lōng Cristo go wlo. Tja shāng nopga mār lōng kjok llgwekklo tara Moisésdē go li tjrēkoshko ga tja opyē ber shāng kjok llgwekklo li kolē eni bako wleni, miydēr ga tja ichaga erē llēm gueniyo. Shāryēr eni, epga mār ber lōng Cristo go wlo bakoe. ²¹ Tja shāng nopga kjok llgwekklo li miydē llēm wleniyo li tjrēkoshko ga tja opyē ber shāng kjok llgwekklo li woyojek wleni. Gueniyo kjok llgwekklo Sbō ī li woyojer jlōkoyo lotē llēme. Miydēr ga tja ichaga kjok llgwekklo Cristo ī lirē īyado. ²² Tja shāng nopga mār lōng Cristo go ma obi li tjrēkoshko ga tja opyē shāng baīya dik wleni, epga mār ber lōng Cristo go wlo bakoe. Nopga uunkong kong ga tja opyē ber lōng baīya dik wleni, kjone kjone dār wlo. ²³ Shāryēr eni, tjlōkwo roy pjū li kjīshko, llēbo wen pjū tjlōkwo kjīshko li ber bor kong bako wlo.

²⁴ Nopga zronshko ga zron lok jekdo uunkong, gueniyo ba potjwlēkklo li ber kjlaraso kong erōe. ¿E miydēmi llēmdo? Eni ga pjāy drōn ēē, pjāy jek lōng pjlo bek wlo, bomi potjwlēkklo li twe Sbōrē bomi kong wlo. ²⁵ Olō ga nopga tjōr, ēye ber kjang īya

* 9:5 Cefas, e kowēba Simón Pedro bakoe. † 9:9 Ōng jek sōk dwla kjwokākshko ga ne pjrikoba llēm, iē ga pjū wlo.

‡ 9:9 Deuteronomio 25.4.

lok wlo. Ēye tjör woydē eni ga opping ara, tjör pjlú wlo. Shärye lok eni, ba potjwlëkklo li shaya wlo, gueniyo ba potjwlëkklo li srer. Bi potjwlëkklo twe Sbörē bi kong lira srer llēm, ber ĩyadoe. ²⁶⁻²⁷ E kjishko ga tja jëk pjlō bek, tja äär woydē kjone li, tja äär eshko wlo. Nopga ëng yokshko ga olō ga yoya ga pjē llēme. Era tjwlō llēme. Llëbo shäryēr li ber tjwlō llēm eni llēm wlo ga tja drön ara, pak li shäryēr ber pjlú wlo. Bor doyo ēre ichēr bor kolē, tja ichaga erē llēm wlo. Shäryēr eni, tjlōkwo loror pjirshko ga pak shäryoror li tjwlō tjok wlo.

10

Shji jëk lōng Israel tjëyoga tek dēnashko so ĩ dik llēme

¹ Pjeyoga, bi tjlapgaga tek dēnashko so jëk to lōng pjāng sho li dorko, ga dipzono tek Dlung Srëzrën kjwo na lëkong. Woydēr ga e woyotjlizā. ² Epga wara pjāng sho li, dlung lirē wleni, ga beno lōng Moisés tjok eni. ³ Epga uunkong mār lōng dli ter shrono kjok do dwayo li go, ⁴ di ichara Sbörē tur ak roy dwayo li go bakoe. Gueniyo daga ak lirē llēm, daga to shäng ba tjok li, e Cristo om go lirē. ⁵ Eni ëmdē ga Sbō beno wopjlú epga ara tjok llēm, ga ba dboglo iara beno tjeng kjok dogro no llēm lishko llaw pogo.

⁶ Llëbo ēre shäryono beno bi kong, shji poshdūya wlo, llëbo owa li woyotjliy baīya dik llēm wlo. ⁷ Epga kjone kjone sböpga jyāglo poshrëno, tak pjang Sbō tjlōkwo go sorē li eni. Tjlē ga «Nopga li wloktong, ga iono ara. Pjir ga kojono lok, ga bërkonno, llëbo owa shäryono ara.»* Shji opshäryē eni baīya dik llēme. ⁸ Epga kjone kjone orkwosmono ē tjok llēm ëmdē ga pono ba tjok. E kjishko ga wolono doglo sak dbāw dbāw pjloglo sak pjök kjingsho sak dbāw pjloglo mya (23,000) dbar kjwaraso. Shji opshäryē eni baīya dik llēme. ⁹ Epga kjone kjone Tjlapga tjlino. E kjishko ga epga uara dgurdē, ga wolonoe. Shji opshäryē eni baīya dik llēme. ¹⁰ Epga kjone kjone Sbō lāywono owa. E kjishko ga ba parkaga kjok dogo so ichara ba zrök. Shji opshäryē eni baīya dik llēme.

* **10:7** Éxodo 32.6.

¹¹ Eerishko ga shji lōng dbar pjitosshko. Llëbo shäryono epga kong kës ēre beno bi kong, shji poshdūya wlo. ¹² Eni ga pjāy wotjlík ga pjāy kjang, pjāy dir ga äe lēmi wleni ga pjāy opdē ara, pjāy llëbo owa shäryē baīya dik llēm wlo. ¹³ Pjāy wotjlík llëbo owa shäryëshko ga e wen ē pogo kong eni, e woyotjlizā. Shji raye Sbörē llēme. Eshko ga pjāy ie ber lōng tjliya äär jong kumi ma go llēme. Wen bomi kong enishko ga pjāy kjimte, pjāy dār eshko dwayo ga pjlú wlo, llëbo owa shäryēmi llēm ga pjlú wlo bakoe.

Sböpga jyāglo sēngglo

¹⁴ E kjishko ga pjeyoga, shji sböpga jyāglo poshrëk llēme. ¹⁵ Tja tjlē bomi kong, pjāy lōng kjok miydē wleniyo. Llëbo lēr li enire, de eni llēmde, llgwezī pjāydē om go. ¹⁶ Tjlapga Jesús woyoshroklo dliyo li uëyshko ga shji tjlē Sbō kong ga shji wopjlú ba tjok, kjillgwo bo dyo dbo ara li kjishko. E irgo ga iëy, shji kjimtara Cristo srëngdē li loklo. Ga pjlung shosho suk pjir lira toy, ga uëy, shji kjimtara Cristo doyorē li loklo. ¹⁷ Shji lōng eshko ara, gueniyo shji doyo kjlaraso wleni, pjlung shosho suk pjir uëy li kjwaraso dö kjishko.

¹⁸ Israel tjëyoga öng zrök, sho suk Sbō kong li woyotjlizā. Öng sho li ue lok eshkoshko ga uunkong lōng eshko li lōng Sbō poshrëk, ga ber lōng no kjlaraso wleni e kjishko. ¹⁹⁻²⁰ Öng sho twaraba sböpga jyāglo kong li tjwlō tjok lotē llēme. Sböpga jyāglo li tjwlō tjok lotē llēm bakoe. Gueniyo nopga Sbō miydē llēm wleniyo sböpga jyāglo sēngshko ga ba sēngglo li ber Ä sëyaga poshrëkklo, e Sbō poshrëkklo llēme. Woydēr ga pjāy tön Ä sëyaga tjok llēme. ²¹ Ä sëyaga sēngglo li uëmi wleni ga Tjlapga Jesús woyoshroklo dliyo li uëmi ga äe. ²² Shji ymoyotke Tjlapgarē ara. Shäryoroy eni kjwe ga iirkē bi kong ara. ¿Shji dbo ara ba kjinmo lëmiro?

Llëye shäryëy woydē li shäryëy ga pjlúe

²³ «Llëye shäryëy woydē li shäryëy ga pjlúe» lēmi eni. Gueniyo llëbo uunkong shäryëy li ber pjlú bi kong llēme. Llëye

shäryëy woydë 'li shäryëy ga pjlúe. Gueniyo llëbo tjeng kës 'li, shji kjimte llëme. ²⁴ Llëbo ber pjlú bi kong 'li wlëydë llëme. Llëbo ber pjlú oblë kong 'li wlëydë dey.

²⁵⁻²⁶ Sbö tjlökwo tak pjang eni: «Llëbo tjeng kjok ëre kjing go kës 'li, e Tjlapga ï.»† E kjishko ga sjëngna tjeng ba soynezzlong uyo roshko 'li tjwlëmi, uëmi ga pjlúe. Llëbo shäryëmilöng oware, de pjlúre, e woyotjlími llëme. Tjwe kjone dwayo kjakrokëmi ë kong llëm bakoe.

²⁷ Sbö tjlökwo kfragaga llëm wleniyo, pjây maya jek ba shwoy le ga pjây jek ga pjlúe. Llëye twe bomi kong eshko 'li uëmi pjire. Llëbo shäryëmi löng oware, de pjlúre, e woyotjlími llëme. ²⁸ Gueniyo ga ëbo tjlë bomi kong ga «Sjëngna kjwe twaraba sböpga jyäglo kong» le bomi kong wleni ga uëmi llëm, ba laga 'li wotjlík ga sjëngna 'li uëy ga äe le kjwe kjishko. ²⁹ Bomi kong ga uëmi ga pjlú, gueniyo uëmi llëm, oblë 'li kjishko.

Gueniyo kjone kjone tjlë bor kong ga «Miydër ga llëbo shäryër ga pjlúe. ¿Eni ga shäryër llëm, oblë kjishko ega? ³⁰ ¿Tja tjlëno ga «Sbö, tja wopjlú bop tjok, dli ëre kjishko» loror pjir ga uër ga äe 'lëmi bor kong ega?» le bor kong eni. ³¹ Pjây ië, pjây di ië, llëye oblë shäryëmi dö ga shäryozí uunkong eni, Sbö iëba ber kësbang, tjwlö ara bomi kjishko wlo. ³² Shji oblë ichë dir llëme. Judíoga, nopga judío llëm wleniyo, Sbö tjlökwo kfragaga, e ichëy dir kjlara llëme. ³³ Tjara drön ëë, llëbo pjlú shäryë oba bokso wlo iyado, llëbo ber pjlú oblë kong wlo, epga dër wlo, llëbo ber pjlú bor kong wlo llëme.

11

¹ Cristo opshäryono sorë ga tja opshäryë eni bakoe. E kjishko ga tja opshäryë sorë ga pjây opshäryos eni bakoe.

Shji löng syöshtë Sbö kongshko ga shji opshäryë sorë

² Tja woyoshreëmi enido. Tjlökwo twara bor kong 'li pinor bomi kong, ga shäryëmi löng eni iyado. Pjây poshrër ara e kjishko.

³ Gueniyo llëbo lër bomi kong, miydëmi wlo. Sbö, e Cristo kägäyo. Cristo, e domerga uunkong kägäyo. Ga domerga kjlara kjlara, e ba boy kägäyo bakoe. ⁴ Domer kä kjingue

syöshtë Sbö kongshko, llëm ga Sbö tjlökwo roy'leshko ga e Cristo bangkjërë llëme loklo. ⁵ Walëra kä kjingue llëm syöshtë Sbö kongshko, llëm ga Sbö tjlökwo roy'leshko ga e ba kägäyo bangkjërë llëme loklo. Shärye eni wleni ga walë 'li lökkjërë ara, kä shtak dret wleni. ⁶ Kä kjingue woydë llëm ga ba käkzong shtëy ber dret dey. Shäryoroy eni ga lökkjërë ara kjishko ga ba kä 'li kjingue dey. ⁷ Gueniyo domer kä kjingue llëm dey, domer 'li shäryara Sbörë so e om go kjoyo kjishko. E kjishko ga Sbö ber kësbang, tjwlö ara domer 'li kjishko. Ga domer 'li ber kësbang, tjwlö ara ba boy 'li kjishko. ⁸ Domer shäryara Sbörëshko ga llëye shira walë doyo go dwayo, domer shäryoklo wlo llëme. Walëra shäryara Sbörëshko ga llëbo shira domer 'li doyo go, walë 'li shärye e go wlo. ⁹ Domer shäryara walë kjishko llëme. Walëra shäryara domer kjishko. ¹⁰ E kjishko ga walëga kä kjingue dey, ba kägäyo bangkjërë pjlúe loklo. E ber Sbö parkagaga kjok dogo so kong pjlú bakoe.

¹¹ Jesús tjlökwo kfragaga kong ga domerga, walëga, e iara Sbörë beno löng ëng kjimte wlo. ¹² Dënashko ga llëbo shira Sbörë domer 'li doyo go dwayo, ga walë 'li shäryara e go. Gueniyo eshko tek lëkong ga domerga uunkong wengga walëgarë. Eni ëmdë ga shji uunkong shäryaga Sbörë. ¹³ ¿Walë syöshtë Sbö kong ga kä kjingue llëm ga pjlúre, de owa? Miydaga pjâyde om go. ¹⁴ Miydëy pjlú ga tek dämärshko ga domerga käkzong ië pjang kur ee ga e lökyo ara. ¹⁵ Gueniyo walëgara käkzong kur ee ga ba kong ga tjwlö ara, e twara Sbörë ba kong, ba kä kjingoklo wlo kjishko. ¹⁶ Llëbo ëre shäryërwa, shärye Sbö tjlökwo kfragagarë kjok kjone pogo bako, sdëkwo oblëyo drete. E kjishko ga ëye ënglë kar kar tjlökwo ëre kjishko llëme.

Tjlapga Jesús woyoshroklo dliyo

¹⁷ Llëbo lër bomi kong obi, gueniyo pjây poshrër wlo llëme. Pjây tönshko ga llëbo shäryëmi eshko 'li ber bomi kong pjlú llëme. ¹⁸ Roy kuror ga pjây tönshko ga pjây opkjorgö löng dboy dboy. Kjoneshko ga jlöe lër. ¹⁹ Woyde ga pjây shdär dboy dboy. Eni

† 10:25-26 Salmo 24.1.

ga pjây kjone dey ber pjlo bek Sbö bokso ïkoba wëlle. ²⁰⁻²¹ Pjây tön iëshko ga pjây kjlara kjlara dli kjrë bäm go lëmi. Eni ga kjone kjone ber löng nelö erä, kjone kjone ber löng dli drete. ¿Shäryëmi eni ga Tjlapga Jesús woyoshroklo dliyo li uomirë lëmi? Eni llëme. ²² ¿Pjây ië bomi ushko ga äro? ¿Sbö tjlokwo kjrägaga oblë li bangkjrëmi llëm ega? ¿Ëye llëye dret wleniyo iëmi woydë ber löng lökshko eni ega? ¿Llëye lër bomi kong ga pjlu? Pjây poshrër ga äe.

²³ Bor sdëkwo ëre twara Tjlapga Jesúsde bor kong, ga loror bomi kong tjän: Tjlapga Jesús soynezhlong shkëyo ga pjlung shosho suk pjir kjrara kwara, ²⁴ ga tjle Sbö kong ga «Tjawa kong dli tworop ëre. Tjawa ber wopjlu bop tjok e kjishko» le. E irgo ga pjlung shosho suk pjir li tora, ga tjle löng li kong ga «Ëre bor sho wleni, twak bomi kong. Shäryëmi jüni, bor woyoshroklo» le. ²⁵ Iono lok pjir irgo ga di ioklo kjrara kwara, roy kjillgwo bo dyo dbo ara, ga tjle löng li kong ga «Tjlokwo twara Sbörë tjaqlën, beno iyado wlo. Shärye wlo ga bor srëng li kwon bomi kjishko. Kjillgwo bo dyo dbo ara ëre, e ba jyäglö. Iëmishko ga shäryëmi jüni, bor woyoshroklo» le. ²⁶ ¿Lara eni li llë loklo? Pjlung shosho suk pjir li uëmishko, kjillgwo bo dyo dbo ara li iëmishko ga Tjlapga Jesús wolono bomi kjishko li roy shdömi löng wleni, tjwe iröng obi guing.

²⁷ Gueniyo shäryëmi löng enishko ga ëye ië, gueniyo Tjlapga Jesús bangkjire llëm ga llëbo owa shäryayde, Tjlapga li doyo, ba srëng, e bangkjire llëm kjishko. ²⁸ E kjishko ga pjây pjlung shosho suk pjir li uoydë llëm obishko, pjây kjillgwo bo dyo dbo ara li ioydë llëm obishko ga woyde ga pjây opwoytjlik yötso bäm go guing. ²⁹ Ëye Tjlapga li doyo llë loklo miydë llëm ga ba woyoshroklo dliyo li ue llëm dey, kjillgwo bo dyo dbo ara li ie llëm dey bakoe. Uara eni wleni ga om go li opyono beno shäng shdungko. ³⁰ Pjây ara shduna Tjlapga lirë e kjishko. Pjây kjone kjone swlo ara, kjone kjone dbo llëm, kjone kjone wolono, Tjlapga Jesús woyoshroklo dliyo li uoromi owa kjishko. ³¹ Gueniyo shji om go opwoytjlik yötso bäm go guing ga shji shdüya

llëme. ³² Llono ga nopga Sbö miydë llëm wleniyo shdüya Tjlapga lirë. Shjira shdüya eerishko, shji ber löng shdüya ba tjok eshko llëm wlo.

³³ E kjishko ga pjeyoga, pjây tönshko ga woyde ga pjây ëng koshë uunkong guing ga pjây iokdo. ³⁴ Pjây kjone kjone pjiröshko ga pjây ië bomi ushko bäm go guing, pjây tönshko ga pjây shdüya Tjlapga Jesúsde llëm wlo.

Llëbo oblë llgwer, tja jek äar bomi ïkshko jä.

12

Kjok miydë twe Sbö Sëyarë bi kong

¹ Pjeyoga, kjok miydë twara Sbörë oblë oblë bomi kong. Woydër ga e sorë miydëmi pjluë. ² Dënashko ga Sbö miydomirë llëm obishko ga pjây icharaba sböpga jyäglö tjle llëm wleniyo poshrëk. ³ E kjishko ga lër bomi kong ga ëye tjle Sbö Sëya go ga Jesús läywe owa ga äe. Ga ëye tjlokwo lë Sbö Sëya go llëm ga «Jesús, e nopga uunkong Tjlapga» le ga äe.

⁴ Shji Sbö tjlokwo kjrägaga kong kjok miydë twara Sbö Sëyarë oblë oblë, gueniyo Sbö Sëya li, e kjaraso eröe. ⁵ Llëbo shäryëy Tjlapga Jesús kong oblë oblë, gueniyo Tjlapga li, e kjaraso eröe. ⁶ Pak shäryëy Sbö kong oblë oblë, gueniyo shji kjimtaga shäng kjaraso pak li shäryë, Sbö li e.

⁷ Shji kjlara kjlara kong kjok miydë twara Sbö Sëyarë bi kong oblë oblë, llëbo shäryëy ber pjlu shji uunkong kong wlo.

⁸ Kjone kjone kong kjok miydë twara, tjle oba kong, kukoba wëlle wlo. Kjone kjone kong kjok miydë twara, tjle kjok miydë go wlo. ⁹ Kjone kjone kong kjok miydë twara, mär Tjlapga Jesús go jlökoyo wlo. Kjone kjone kong kjok miydë twara, swlopga poptë wlo. ¹⁰ Kjone kjone kong kjok miydë twara, llëbo iydëba llëm wleniyo shäryë wlo. Kjone kjone kong kjok miydë twara, Sbö tjlokwo lë wlo. Kjone kjone kong kjok miydë twara, sëya llë pjluë, de oware miydë pjlu wlo. Kjone kjone kong kjok miydë twara, tjle kjok shto oblë oblë so tjlokwo go. Kjone kjone obi kong kjok miydë twara, tjlokwo laraba kjok shto oblë oblë so tjlokwo go li pjllölgwek ber

wëllë wlo. ¹¹ Llëbo uunkong ëre shärye Sbö Sëya kjlaraso lirë nopga kjlara kjlara kong, woyde sorë li eni.

¹² No doyo, e orkwo tjok, dre tjok, bokkwo tjok, kwomgwo tjok, llëbo ara obi bakoe. Eni ëmdë ga doyo li kjlaraso döe. Cristo doyo, e eni bakoe. ¹³ Shji judiögare, de llëmdë, shji parkagaga tjwlëk lōng pjir wleniyore, de llëmdë, shji uunkong go Sbö Sëya shrono beno kësbang bi tjok. Eni ga shji iara beno doyo kjlaraso wleni.

¹⁴ Bi doyo, e llëbo ara ëmdë ga e kjlaraso döe. ¹⁵ Bi dre tjlë ga «Tja orkwo llëm kuzong ga woydër ga tja ber doyo ëre tjok ame» le kjwe ga ber doyo li tjok llëm ga äe. ¹⁶ Bi kwomgwo tjlë ga «Tja bokkwo llëm kuzong ga woydër ga tja ber doyo ëre tjok ame» le kjwe ga ber doyo li tjok llëm ga ä bakoe. ¹⁷ ¿Bi doyo uunkong li bokkwo erö kjwe ga shji kjok kuk sorë? ¿Bi doyo uunkong li kwomgwo erö kjwe ga shji kjok lō shik sorë? ¹⁸ Bi doyo llëbo oblë oblë li iara Sbörë uunkong, woydara sorë li eni. ¹⁹ Bi doyo uunkong li llëbo kjrinaso dö kjwe ga e ber doyo llëme. ²⁰ Llëbo ara ëmdë ga bi doyo li, e kjrinaso döe.

²¹ «Pjây woydër llëme» le bi bokkworë bi orkwo kong ga äe. «Pjây woydër llëme» le bi kägärë bi dre kong ga ä bakoe. ²² Llëbo dbo llëm kjoyo li, shji kjimte ara. ²³ Llëbo tjwlō ara llëm kjoyo li doyë yōtso. Llëbo ikko llëm li dëy yōtso, ikoba llëm wlo. ²⁴ Gueniyo llëbo ikoba ga pjlu li kong llëbo shäryëy eni llëme. Eni ga bi doyo shäryara Sbörë, llëbo tjwlō ara llëm kjoyo li dëy yōtso wlo. ²⁵ E kjishko ga bi doyo llëbo oblë oblë li, e ëng kjimte kar kar wlo, e shdär ber tjeng dboy dboy wlo llëme. ²⁶ Llëbo kjone dey li bang ara wleni ga bang kuya bi doyo kës lirë. Llëbo ber pjlu llëbo kjone dey li kong wleni ga bi doyo kës li ber wopjlúe.

²⁷ Pjây uunkong Cristo doyo wleni. Pjây kjlobi ba doyo llëbo oblë oblë wleni. ²⁸ Shji Sbö tjlōkwo kjrägaga li tjrëko kjone kjone iara Sbörë bām go beno ba tjlōkwo roy laga Jesús äska. E irgo ga kjone kjone iara beno ba tjlōkwo laga. E irgo ga kjone kjone iara beno no pingga. Kjone kjone obi iara beno lōng llëbo ÿdëba llëm wleniyo shäryaga, swlo poptaga, no kjimtaga, no ichaga, kjok

shto oblë oblë so tjlōkwo laga bakoe. ²⁹ ¿Shji uunkong Sbö tjlōkwo roy laga Jesús äskare? ¿Shji uunkong Sbö tjlōkwo lagare? ¿Shji uunkong no pinggare? ¿Shji uunkong llëbo ÿdëba llëm wleniyo shäryagare? ³⁰ ¿Shji uunkong swlo poptagare? ¿Shji uunkong kjok shto oblë oblë so tjlōkwo lagare? ¿Shji uunkong llëbo lara kjok shto oblë oblë so tjlōkwo go li pjllōlgwegare? Llëme. ³¹ Gueniyo woydër ga kjok miydë tjwlō arayo li wlëmirë. Gueniyo llëbo kjrina obi tjwlō ara, kjok miydë tjeng kës ëre kjinmo. Era lër bomi kong, miydëmi wlo.

13

Oblë woydëy sorë

¹ Tja tjlë nopga tjlōkwo kkring kjwobi go ga pjlu, ga tja tjlë Sbö parkagaga kjok dogo so tjlōkwo go ga pjlu bako wleni ëmdë ga oblë woydër llëm ga tjlōkwo lër li ber tjwlō llëm, sbi llë toroy li pjlukyo wleni, pjankwo shporoy ëng go li pjlukyo wleni bakoe. ² Tja kong kjok miydë twara Sbö Sëyarë bor kong, Sbö tjlōkwo lër oba kong pjlu wlo, tjlōkwo tjeng kës pïyde Sbörë llëm obi li miydër shäng pjir, tja mär Cristo go jlōkoyo, ga dlup llë ichër jek kjok shto oblë ga pjlu wlo wleni ëmdë ga oblë woydër llëm ga tja tjwlō llëme. ³ Bor llëbo tjeng kës li tworor nopga song wleniyo kong, ga bor doyo ëre opyono beno sukoba wlo wleni ëmdë ga oblë woydër llëm ga tja potjwlëkklo drete.

⁴ Shji oblë woydë li eni. Llëbo shärye oblërë bi kongshko ga kuy klinge. Shji wopjlú oblë tjok. Shji wotjlik owa oblë kong ba llëbo kjishko llëme. Shji opposhrëk llëme. Shji krë llëme. ⁵ Shji tjlë iir go ë kong llëme. Shji wotjlik bi kjishko dö llëme. Shji iirkë maling llëme. Llëbo shäryara oblërë beno bi kong owashko li woyotjliy sök enido llëme. ⁶ Llëbo shäryëba owa oblë kong ga shji ber wopjlú e kjishko llëme. Shji ber wopjlú, llëbo shäryëba bek li kjishko döe. ⁷ Oblë dir ara ëmdë ga shji ber lōng pjlu ba tjok, shji wotjlik pjlu ba tjok, koshëy ÿyado llëbo pjlu shäryë wlo, rayëy llëm bakoe.

⁸ Shji oblë woydë li, e pjir llëme. Eerishko ga kjone kjone Sbö tjlōkwo laga, kjone kjone tjlë tjlōkwo miydë llëm li go, kjone

kjone tjlōkwo pŷyde nopga kong llēm li miydē pjlú bakoe. Gueniyo llono ga llēbo tjeng kēs ēre pjir. ⁹ Eerishko ga Sbō tjlōkwo miydēy uunkong llēm obi. E kjīshko ga ba tjlōkwo lagaga omlē uunkong ga āe. ¹⁰ Gueniyo llono ga ba tjlōkwo tjeng kēs li pŷya Sbōrē uunkong kong. Eshko ga ēye oblē ping ba tjlōkwo go ame.

¹¹ Tja chirawashko ga tja tjlē kjwozirwa dik, tja wotjlik kjwozirwa dik bakoe. Gueniyo tja ōōtong domershko ga llēbo kjwozirwa i li rayoror pjir, shāryēr ame.

¹² Shji opīk opīkklo goshko ga llēbo īgōy wēlē llēme.* Eerishko ga Sbō tjlōkwo woyotjlīyshko ga miydēy wēlē llēm eni bakoe. Gueniyo llono ga miydēy wēlē, shji lan oblē tjok ēng bokshto wleni. Eerishko ga llēbo miydēy ara llēme. Eshko ga miydēy uunkong, shji miyde Sbōrē sorē ga eni.

¹³ Eerishko ga llēbo shāryēy wlo li, e beno kjrīnggwo mya. Woyde ga shji mār Cristo go, e koshēy īyado, oblē woydēy bakoe. Gueniyo shji oblē woydē li, tjwlo arayo li e.

14

Sbō tjlōkwo roy lēy tjlōkwo miydē llēm wleniyo go, Sbō tjlōkwo roy lēy, kukoba wēlē wlo bakoe

¹ Pjāy drōn ēē, oblē woydē wlo īyado. E wopro ga kjok miydē twe Sbō Sēyarē bomi kong li wlēzī īyado, kjok miydē twe bomi kong ba tjlōkwo roy lēmi wlo li rokozi ba kong bām go. ² Ēye tjlē tjlōkwo miydē llēm wleniyo go ga tjlē shāng Sbō kong, tjlē shāng nopga kong llēme. E kjimte Sbō Sēyarē tjlōkwo miyde llēm li lē, gueniyo llēye le shāng li llē miydēba llēme. ³ Gueniyo ēye Sbō tjlōkwo roy lē ga tjlē shāng nopga kong, e ber pjlú ba kong lok wlo. Kuya lok ga dbokjrē e go, wosonkē llēm wlo. Eshko ga lōng wopjlú, tjlōkwo li kjīshko. ⁴ Ēye tjlē tjlōkwo miydē llēm wleniyo go ga llēbo pjlú shāryayde ba kong om go. Gueniyo ēye Sbō tjlōkwo lē ga llēbo pjlú shāryayde Sbō tjlōkwo kjrāgaga lōng kēs li kong.

⁵ Woydēr ga pjāy uunkong tjlē tjlōkwo miydē llēm wleniyo go. Gueniyo pjāy Sbō tjlōkwo lē li woydēr ara. Era tjwlo ara

anmoyō, kukoba wēlē kjīshko. Pjāy tjlē tjlōkwo miydē llēm wleniyo li tjwlo āār eni llēme. Gueniyo tjlōkwo lēmi lōng tjlōkwo miydē llēm wleniyo go li pjlollgweya oblērē, kukoba pjlú wlo ga era tjwlo ara anmoyō bakoe.

⁶ Pjeyoga, tja āār bomi shwoy tjlē tjlōkwo miydē llēm wleniyo go ēro wleni ga e llēno bomi kong? Ber pjlú bomi kong wlo ga pjāy pin tjlōkwo lara Sbōrē bor kong oblē oblē li goshko ga woyde ga lēr bomi kong, kugōmi wēlē wlo. ⁷ Tēkwo dboryoklo oblē oblē li eni bakoe. Dbonmo llē, kjorkwang shāryak jong kjiyo tjok tēy or go wleniyo llē, e tēbashko ga tēba wēlē llēm ga llē layde e go miydēba llēme. ⁸ Nopga ēngkjwē kjwlēshko ga wli bakwe bām go, gueniyo pjlukyo kugaba wēlē llēm wleni ga ēye poshāryē ēngkjwē wlo llēme. ⁹ Pjāy eni bakoe. Pjāy tjlē tjlōkwo kugaba wēlē li go llēm ga llē lomirē lōng li miydēba llēme. Lēmi lōng pjluk jong erā. ¹⁰ Kjuk ēre kjing go ga tjlōkwo oblē oblē ara jlōe. Ga kjrina kjrina li go ga nopga tjlē ēng kong, ēng kugō wēlē wlo. ¹¹ Eni ga ēye tjlē shāng li llē loklo miydēr llēm ga tjawa ber lōng ēng kong shto oblē so wleni, eshko ga tjawa pjeyo wleni llēme. ¹² E kjīshko ga kjok miydē twe Sbō Sēyarē li woydēmi ara bomi kong kuzong ga kjok miydē ber pjlú Sbō tjlōkwo kjrāgaga lōng kēs kong li, e wlēmire dey.

¹³ E kjīshko ga ēye tjlē tjlōkwo miydē llēm wleniyo goshko ga woyde ga roke Sbō kong ga kjimte tjlōkwo le li pjlollgwek, kukoba wēlē wlo. ¹⁴ Tja syōstē Sbō kong tjlōkwo miydē llēm wleniyo goshko ga tja syōstē shāng bor sēya go, gueniyo llēye lēr shāng li llē loklo miydēr llēme. ¹⁵ ĒEni ga llēye shāryēr? Olō ga tja syōstē Sbō kong bor sēya go, llēye lēr shāng li llē loklo miydēr llēm wleni. Olō ga tja syōstē bor wotjlik li go, llēye lēr shāng li llē loklo miydēr pjir wleni. Olō ga tja tē ba kong bor sēya go. Olō ga tja tē bor wotjlik li go. ¹⁶ Sbō poshrēmi lōng, llēbo shāryara bomi kong li kjīshkoshko ga pjāy tjlē bomi sēya go erō ga ēye tōn bop tjok ber wopjlú Sbō tjok, llēbo shāryara bop kong li kjīshko ga ā, llēye lēmi lōng li llē loklo

* **13:12** Eshko dbaryo ga nopga opīgō opīkklo go yōtso llēm, opīkklo li pjlú llēm kjīshko.

miyde llëm kjishko. ¹⁷ Eshko ga bop wopjlú Sbö tjok li pjlú, gueniyo oblë kong ga llëno llëme.

¹⁸ Tja tjlë tjlökwo miydë llëm wleniyo go ara, pjây uunkong kjinmo. Tja wopjlú Sbö tjok e kjishko. ¹⁹ Eni ëmdë ga tja shäng Sbö tjlökwo kfragaga tjokshko ga tjlökwo loror kjwo shkëng (5) kuya lok wëllë wleniyo li tjlwlo ara, tjlökwo loror kjwo sak dbäw dbäw pjloglo sak kwara (10,000) tjlökwo miydë llëm wleniyo go li kjinmo.

²⁰ Pjeyoga, kjwozirga wotjlik pjlú an-moyö llëm, gueniyo llëbo owa shärye lok ara llëm bakoe. Pjây wotjlik kjwozirga dik ame, pjây wotjlis tjlapgaga dik shara. Gueniyo pjây jëk kjwozirga dik ga pjlúe. ²¹ Tjlapga tjlëno li tak pjang Sbö tjlökwo go eni:

«Nopga ichër bor tjlökwo lë bor nopga kong, shto oblë so tjlökwo go.

Nopga shto oblë so ichër bor tjlökwo lë ba kong bakoe.

Eni ëmdë ga bor tjlökwo kjre lok llëme.»*

²² Eni ga nopga iche Sbörë ba tjlökwo lë tjlökwo miydë llëm wleniyo go. Era ber ba tjlökwo kfragaga li kong llëm, e ba tjlökwo kfragaga llëm li kong. Gueniyo nopga iche ba tjlökwo lë, kukoba wëllë wlo bakoe. Era ber ba tjlökwo kfragaga li kong, e ba tjlökwo kfragaga llëm li kong llëme. ²³ Shji tön lönng uunkong shtoyo kjrinasoshko ga shji uunkong tjlë lönng tjlökwo miydë llëm wleniyo go wleni ga ba tjlökwo kfraga llëm wleniyo, llëm ga ëbo ba tjlökwo miydë llëm wleniyo, e äär eshko ga tjlökwo lëmi lönng li llë loklo miyde llëm, ga «Nopga kjwe skwë» le jlöe. ²⁴ Gueniyo ba tjlökwo lëy lönng ëng kong, shji ëng kuk wëllë wlo ga ba tjlökwo kfraga llëm wleniyo, llëm ga ëbo ba tjlökwo miydë llëm wleniyo, e äär eshko ga tjlökwo lëy lönng li kuya wëllë, ga miyde e go ga llëbo owa shäryono, ga llono ga e shdüya Sbörë. ²⁵ Eshko ga wotjlik llë miydëba llëm li le pjire. Eni ga kjök tok, ga Sbö poshrëya sök, tjlë ga «Sbö shäng bomi tjok jlöe» le eni.

Shji tön lönng lishko ga llëbo shäryë sorë

* **14:21** Isaías 28.11-12.

²⁶ Pjeyoga, lër bomi kong ga pjây tön lönng lishko ga pjây tëshko, pjây ëng pingshko, Sbö tjlökwo roy lëmishko, pjây tjlë tjlökwo miydë llëm wleniyo goshko ga llëbo uunkong ëre shäryozï ber pjlú uunkong lönng li kong wlo. ²⁷ Pjây tjlë woydë tjlökwo miydë llëm wleniyo goshko ga woyde ga laga pjökde myarerë döe. Ga pjây tjlë jekdo uunkong llëm, pjây tjlë ëng irgo dey. Woyde ga pjolilgwega tjok bakoe. ²⁸ Pjolilgwega ërë llëm ga ëye tjlë tjlökwo miydë llëm wleniyo go nopga bokshto llëm, tjlë tjoksa Sbö kong erö dey.

²⁹ Pjây tön lönng lishko ga Sbö tjlökwo lagaga tjlë pjökde myare dö bakoe. Ga llëye le li woyotjlïmi pjây llamo lönng lirë yötso. ³⁰ Eshko ga llëbo le Sbörë no kjlara sök eshko li kong ga ëye shäng tjlë ga tjlë ame, ber sök kjing dey. ³¹ Woyde ga Sbö tjlökwo roy lëmishko ga pjây tjlë ëng irgo, pjây uunkong lönng li opping pjlú wlo, pjây dbokjrë tjlökwo li go wlo, pjây wosonkë llëm wlo. ³²⁻³³ Woyde Sbörë ga llëbo shäryëy sorë pogo llëm, woyde ga shäryëy yötso, bek, pjây ber lönng wlëp wlo. E kjishko ga ëye Sbö tjlökwo lë jlökoyo ga opichë om go ga pjlú, le jekdo sorë pogo llëm ga pjlúe.

Sbö tjlökwo kfragaga lönng kjök shto oblë oblë opshäryë sorë ga pjây opshäryos eni bakoe. ³⁴ Pjây tön lönng lishko ga woyde ga walëga ber lönng kjing, tjlë llëm, tak pjang kjök ilgwekklo tara Moisésdë li go sorë li eni. ³⁵ Llëbo miyde woydë ga kjakroke ba lanma kong äär ba ushko jã. Walëga tjlëno Sbö tjlökwo kfragaga tön lönng lishko ga e bek llëme.

³⁶ Sbö tjlökwo weno bomi shwoy bäm go llëm, kuga pjâyde erö llëm bakoe. ³⁷ Tjlökwo lër shäng bomi kong ëre, e laga Tjlapga lirë om go. Ëye Sbö tjlökwo laga le, llëm ga kjimtaga Sbö Sëyarë le ga miyde ga jlöe. ³⁸ Gueniyo tjlökwo lër shäng ëre kjre llëm ga llëye le li tjlökwo kjrëmi llëm bakoe.

³⁹ Eni ga pjeyoga, kjök miydë twe Sbö Sëyarë bomi kong ba tjlökwo lëmi wlo li wlëzïa. Ga ëye tjlë tjlökwo miydë llëm wleniyo go ga e owa lëmi llëme. ⁴⁰ Gueniyo llëye shäryëmi dö ga shäryozï yötso, beke.

15

Cristo tjlōkwo roy pjlú

1-2 Pjeyoga, Sbō tjlōkwo roy pjlú loror bomi kong dēnashko li woyoshrozia. Tjlōkwo kjrromi li ēre, pjāy mār lōng e go bakoe. Pjāy mār e go jlōkoyo, ga rayēmi llēm ga pjāy dār. Shāryēmi eni llēm ga tjlōkwo li kjrromi llēno llēme.

3 Tjlōkwo pina Sbōrē bor kong tjlwō arayo li, pjāy pinor e go. Tjlōkwo ēre eni: Cristo wolono llēbo owa shāyoroy li potjwlēkklo, tak pjang Sbō tjlōkwo go sorē li eni; 4 ba doyo jnenaba, ga öötong dbargwo mya ga woshrrara Sbōrē irōng obi, tak pjang Sbō tjlōkwo go sorē li eni; 5 e irgo ga weno shāng Cefas* kong, weno shāng ba oppinggaga doglo sak kjwara kjingsho pjök (12) li kong bakoe. 6 Dbar kjwara ga weno shāng ba tjlōkwo kjrragaga doglo sak dbāw pjloglo shkēng (500) kong. Eerishko ga epga ara lōng sē obi, gueniyo kjone kjone wolono tjan. 7 E irgo ga weno shāng Santiago kong, ga weno shāng Sbō tjlōkwo roy lagaga ba āska lōng kēs li kong bakoe.

8 Weno uunkong li kong irgo ga öötong dbar kop ara ga weno shāng bor kong shara. Eni ga tja so chida weno ba dbaryo go llēm kjoyoe. 9 Sbō tjlōkwo roy laga Jesús āska lōng kēs li tjlwō ara, bor kjinmo. Sbō tjlōkwo kjrragaga shdunor ara. E kjishko ga tja llēno llēm, tjlwō llēm, tja kowēba Sbō tjlōkwo roy laga Jesús āska wlo. 10 Gueniyo Sbō wopjlú li kjishko ga pak ēre twara bor kong, ga eerishko ga tja beno shāng ba shāryē. Tja parkono ara, epga kjinmo. E kjishko ga llēye shāryara bor kong li beno tjlwō ara. Gueniyo pak shāyoror om go llēm, tja kjimtaga Sbōrē, ba wopjlú li kjishko. 11 Eni ga tjlōkwo laga li tjare, de epgare, tjlōkwo lērwa lōng li e erōe. Ga tjlōkwo kjrromi li e bakoe.

No wolono tjeng li woshre Sbōrē irōng obi

12 ¿Eni ga Cristo woshrrara Sbōrē irōng obi roy lororwa bomi kong ga pjāy kjoneshko tjlē ga nopga wolono ga woshre llēme lēmi ega? 13 Nopga woshre llēm kjwe ga Cristo woshrrara llēm bakoe. 14 Ga Cristo woshrrara llēm kjwe ga tjlōkwo lērwa lōng

li tjlwō llēm, pjāy mār lōng Cristo go li tjlwō llēm bakoe. 15 Eni jlō kjwe ga pjāy pinorwa li, e jyō erā, Cristo woshrrara jlōe lērwa lōng li kjishko. Ga nopga wolono tjeng li woshre Sbōrē irōng obi llēm kjwe ga Cristo woshrrara roy lērwa bomi kong li, e jyō. 16 Nopga wolono tjeng li woshre Sbōrē irōng obi llēm kjwe ga Cristo woshrrara llēm bakoe. 17 Ga Cristo woshrrara llēm kjwe ga pjāy mār lōng Cristo go li tjlwō llēm, ga owa pjang bomi go li lōna Sbōrē llēm bakoe. 18 Eni jlō kjwe ga nopga tōno beno tjeng Cristo tjok tjeng li, e jeno lōnge. 19 Shji tōno beno tjeng Cristo tjok, shji kjimte kjok ēre kjing go wlo erō kjwe ga shji song jlō, nopga lōng kēs li kjinmo.

20 ¡Cristo woshrrara Sbōrē irōng obi jlōe! Miydēy e go ga llono ga nopga wolono tjeng li woshre irōng obi bakoe. 21 Shji wolon, domer kjlara kjishko. Eni wleni ga domer kjlara obi kjishko ga shji woshre Sbōrē irōng obi. 22 Shji Adán tjēyoga kjishko ga shji wolon. Eni wleni ga shji Cristo tjēyoga kjishko ga shji woshre Sbōrē ber lōng sē. 23 Gueniyo uunkong li woshre dbar kjwara llēme. Cristo woshrrara bām go. Miydēy e go ga tjwe irōng obishko ga nopga baīya li woshre eshko jā. 24 Eshko ga ba wloyoga kjlobi li zāya Cristorē pjir, sēya llē dbo ara wleniyo, oblē ichagaga wleniyo uunkong bakoe. Ga llēbo tjeng kēs li twe Data Sbō kong, iche wlo. Llēbo tjeng kēs li pjir eshko jā. 25 Llēbo tjeng kēs li iche Cristorē, ba wloyoga kēs li zana pjir guing. 26 Ba wloyo pjiya ber irōng li, wolon li e. Eshko ga ēye wolon ame. 27 Sbō tjlōkwo tak pjang eni: «Llēbo tjeng kēs li twara ba kong, iche wlo.»† Llēbo tjeng kēs li twaga Sbōrē om go Cristo kong, iche wlo. Gueniyo llēbo tjeng kēs le li, e Sbō om go layde llēme. 28 Eshko ga llēbo tjeng kēs beno tjeng Cristo wloshkoshko ga Cristo, ba Wa om go li opyē ber shāng ichaga Sbōrē. Eni ga Sbō, e ber shāng llēbo tjeng kēs li ichaga.

29 Kjone kjone wolono, wak llēm wleniyo, ga pjāy kjone kjone ēng wē jer di roshko ba āska. ¿Epga woshre Sbōrē irōng obi llēm kjwe ga shāryēmi eni ega? 30 ¿Eni jlō kjwe ga tjawa opyē lōng shto owashko

* 15:5 Cefas, e kowēba Simón Pedro bakoe. † 15:27 Salmo 8.6.

wleni dbar kjwobi go ega? ³¹ Pjeyoga, pjäy töno beno tjeng bi Tjlapga Cristo Jesús tjok kjishko ga tja wopjlúe. Miydëmi pjlu ga e jlöe. Lër bomi kong ga dbar kjwobi go ga tja zrökoba woydë, e jlö bakoe. ³² Tja shäng Éfeso kjokyoshko ga nopga opyono bor wloyo dbo ara go, so äya kjloshko so kjoyoe. ¿Nopga wolono tjeng li woshre Sbörë iröng obi llëm kjwe ga shäryër eni llëno? Eni jlö kjwe ga «Eeri ga shji ië ara, shji dyo ië ara bako, bong ga shji wolon kjishko.»[‡] ³³ Pjäy jyäpgwëbashko ga jlö lëmi llëme. Shji yorkaga owa ga bi sdëkwo pjlu li jer. ³⁴ Pjäy wotjlis bëy iröng obi. Pjäy llëbo owa shäryë ame bakoe. Pjäy kjone kjone Sbö miydë llëme. Lër bomi kong, pjäy lökkjrë e go wlo.

Shji woshrara Sbörë iröng obishko ga bi doyo ber sorë

³⁵ Pjäy kjone kjone tjlä ga «¿Shinmoga woshrara Sbörë iröng obi ga doyo ber sorë?» lëmi bor kong eni. ³⁶ Nopga kjok miydë llëm wleniyo li llëbo kjakrokoddo. Dwla dguëy ga sho kjer pjir guing ga wen tjaqlën eshko jã. Kjer llëm ga llëno llëme. ³⁷ Dwla llë dgoroy ga wen tëm li ber oblë, e so dwla li kjoyo ame. ³⁸ Dwla dgoroy li ie Sbörë wen, woyde sorë li eni. Dwlagwo kjrina kjrina doyo sorë ga shärye eni. ³⁹ No, öng, sënwa, mã, kjrina kjrina doyo oblë, llëbo uunkong doyo e so e kjoyo dö llëme. ⁴⁰ Llëbo kjok dogo so doyo tjok, llëbo kjok ëre so doyo tjok, gueniyo llëbo kjok dogo so doyo wolësowa li, llëbo kjok ëre so doyo wolësowa li, e oblë oblëe. ⁴¹ Dlo kãlä, mok kãlä, dbala kãlä, kjrina kjrina kãlä oblë oblëe. Dbala oblë oblë li kãlä oblë oblë bakoe.

⁴² Shji woshre Sbörë iröng obishko ga bi doyo twe bi kong li, e oblë eni bakoe. Eerishko ga bi doyo ëre wolon, e irgo ga sho an. Gueniyo eshko ga bi doyo wolon ame. ⁴³ Bi doyo ëre jnekoba klung roshkoshko ga tjwlö ara llëm, dbo ara llëm bakoe. Gueniyo woshre iröng obishko ga bi doyo tjwlö ara, dbo ara shara. ⁴⁴ Eerishko ga bi doyo ëre pjlu, shji ber löng kjok ëre kjing go wlo.

Gueniyo eshko ga bi doyo ber pjlu, shji löng kjok dogo wlo.

⁴⁵ Sbö tjlokwo tak pjang eni: «Domer bäm go ko Adán li, e iara Sbörë beno shäng së.»[§] Gueniyo shäng kjlara obi Adán dik, era sëya, ga shji ie ber löng së tjaqlën wleni. ⁴⁶ Bi doyo pjlu, shji löng kjok dogo wlo li, e weno bäm go llëme. Bi doyo pjlu, shji löng kjok ëre kjing go wlo lira weno bäm go. ⁴⁷ Domer bäm go li, e shäryak klung sho tjeng kjok ëre kjing go li go. Domer oblë lira kjok dogo so. ⁴⁸ Domer kjok ëre so bäm go li doyo sorë ga shji kjok ëre so löng kës li doyo so e kjoyo bakoe. Domer kjok dogo so lira, ba doyo sorë ga ëye kjok dogo so löng kës li doyo eni bakoe. ⁴⁹ Shji weno so domer kjok ëre so li kjoyo sorë ga llono ga shji wen so domer kjok dogo so li kjoyo eni bakoe.

⁵⁰ Pjeyoga, lër bomi kong ga bi doyo ëre pjir. E äär ber löng Sbö sök no pjluo iyado lishko wlo llëme. Llëbo pjir li äär ber llëbo pjir llëm li tjok llëme. ⁵¹ Llëbo miydëba llëm wleniyo lër bomi kong kjrina. Kuzi yötso. Shji wolon uunkong llëme. Gueniyo shji kjlopswe uunkong, ⁵² wop eni llëm, shji bokkwo smer wleni. Eshko dbaryo ga wli bakwaraba jek pjirshko ga wolono löng li woshre Sbörë ber löng iyado wlo, ga shji kjlopswe eshko jã. ⁵³ Bi doyo ëre pjir kjishko ga woyde ga kjlopswe ber pjir ame wlo. Bi doyo ëre wolon kjishko ga woyde ga kjlopswe ber wolon ame wlo. ⁵⁴ Eshko ga bi doyo ëre pjir wlo li kjlopswara beno pjir ame wlo, bi doyo ëre wolon wlo li kjlopswara beno wolon ame wloshko ga tjlokwo tak pjang Sbö tjlokwo go li shäryono eshko. Tjlä ga

«Wolon li, e pjira Sbörë.*

⁵⁵ Wolon, ëye zam ame.

Wolon, pja dbo ame.»[†]

⁵⁶ Shji wolon, llëbo owa shäryoroy li kjishko. Ga llëbo shäryoroy li owa, e miydëy kjok llgwekklo tara Moisésdë li go. ⁵⁷ Gueniyo shji mär Tjlapga Jesucristo go kjishko ga shji ie Sbörë ber wolon ame wlo. Shji wopjlú ba tjok e kjishko.

⁵⁸ Eni ga pjeyoga, pjäy wokjang, pjäy mär ber löng Tjlapga Jesús go iyado. Miydëmi

[‡] 15:32 Isaías 22.13. [§] 15:45 Génesis 2.7. * 15:54 Isaías 25.8. [†] 15:55 Oseas 13.14.

ga pak shäryëmi Tjlapga Jesús kong li tjwlo ara. E kjishko ga pjäy parkë ba kong jlökoyo iyado.

16

Dbur töng Sbö nopga kong

¹ Pjäy dbur töng, ichëmi jek Sbö nopga kong wloshko ga shäryozï, loror Jesús tjlokwo kragaga löng Galacia kjokyo kong sorë ga eni. ² Dbar sondë kjwobi go, pjäy tönshko ga pjäy kjlara kjlara dbur twë sira, jnemi wlo. Eye dbur shano ara ga dbur twe ara. Eye dbur shano sira ga dbur twe sira. Shäryozï eni, tja äärshko ga töng tjeng pjir tjän wlo. ³ Eni ga tja jek äär bomi shwoyshko ga nopga wlënomi löng li ichër jek Jerusalén kjokyo ba tje, ga kjibokwo twër ba kong lok, söya jek ba tjok wlo, epga ë miyde Jerusalén sopgarë wlo. ⁴ Woydëmi wleni ga tja jek ba tjok bakoe.

Pablo wotjlik to kjok shto oblë

⁵ Tja wotjlik jek äär Macedonia kjokyo. E irgo ga tja jek äär bomi shwoy, bomi ik wlo. ⁶ Tja ber sök bomi tjok dbar kjwöbö dikjoyoe. Tja opshik llëm, kjok owa dbaryo li jek guing kjwe. ⁷ Tja jek bomi ik jekdo ga pjäy in dbar kop ara ga äe. Tja iche Tjlapgarë wleni ga pjäy in woydë dbar kjwöbö, jëkko dö llëme. ⁸⁻⁹ Gueniyo na Éfeso kjokyo ga tja pak ara, Cristo tjlokwo kukoba woydë ara kjishko. Nopga ara wotjlik owa bor kong bakoe. E kjishko ga tja ber sök na, äär jong judío dbar shrëzlong dbaryo kowe lok Pentecostés* lishko.

¹⁰ Timoteo äär bomi ikshko ga wlokjrozï yötso, ber wopjlú wlo, e parkë Tjlapga Jesús kong botoya dik kjishko. ¹¹ Bangkjrozïa. Ga brikshko ga kjimtozï, tek shäng wopjlú bor shwoy wlo. E koshër shäng ëreshko, bi pjeyoga jëk löng ba yorkë li tjok bakoe.

¹² Bi kjlara Apolosda ichoror to jek bomi ik ba tjok lok loror, gueniyo jek woydë llëme. Gueniyo dbar tjokshko ga pjäy iyde kjwlë jã le.

Pablo lano pjeyoga oblë oblë kjishko

¹³ Pjäy sjëke. Pjäy mär Jesús go jlökoyo iyado. Pjäy opyos wokjang, pjäy wosonkë

llëme. ¹⁴ Llëye shäryëmi dö ga oblë woydozï ara.

¹⁵ Tjlapga Jesús tjlokwo roy loror Acaya kjokyoshko ga tjlokwo kragaga bäm go li beno Estéfanos, ba pjeyoga bakoe. Ga epga beno löng pjeyoga oblë mär Tjlapga Jesús go li kjimtë ara. E miydëmi pjluë. E kjishko ga rokër bomi kong ga ¹⁶ epga kolozïa. Oblëga parkë löng baïya dik li kolozï eni bakoe.

¹⁷ Estéfanos, Fortunato, Acaico, e shrono löng bor ik bomi äska. E kjishko ga tja wopjlú. ¹⁸ Löng bomi tjokshko ga pjäy dbokjrë ara ba kjishko. Löng bor tjok kjishko ga tja dbokjrono beno shäng wopjlú eni bakoe. Nopga eniyo, e poshrëkko.

Kjibokwo pjirzlong

¹⁹ Jesús tjlokwo kragaga löng Asia kjokyo li, «¿Pjäy yonde?» le bomi kong.

Aquila, Priscila, pjeyoga tön löng ba ushko li, «¿Pjäy yonde?» le bomi kong wopjlú Tjlapga Jesús ko go.

²⁰ Pjeyoga uunkong löng bor tjok li, «¿Pjäy yonde?» le bomi kong bakoe.

Pjäy ëng woydë ara kar kar kuzong ga «¿Yonde?» lëmi ëng kong wopjlú.

²¹ Tja Pablo, kjibokwo pjirzlong ëre tër bomi kong bor orkwo om go go shara.

²² Rokër Sbö kong ga ëye Tjlapga Jesús woydë llëm ga shdüya. iPja tjwë wop äe, Tjlapga!

²³ Rokër Tjlapga Jesús kong ga ba wopjlú li kjishko ga pjäy kjimte ara.

²⁴ Pjäy töno beno tjeng Cristo Jesús tjok, pjäy woydër ara uunkong. Ber eni.

* **16:8-9** Pentecostés lanyo, e tak pjang Hechos 2.1.

Segunda Carta a los Corintios Kjibokwo ëre tara Pablorë Corinto sopga kong Kjibokwo ëre sorë

Domer shäng kjlara ko Pablo. E Sbö tjlökwo laga Jesús äska wleniyo. Domer shäng kjlara obi ko Tito. E parkë shäng Sbö tjlökwo lë Pablo tjok. Pjlara ga öör jek shäng parkë Corinto kjokyo. E irgo ga to iröng Macedonia kjokyo, Pablo sök'lishko. Eshko ga llëbo owa shärye Jesús tjlökwo kragaga löng Corinto kjokyorë li roy lara ba kong pjire. Eni ga kjibokwo ëre tara Pablorë ba kong, llëbo llë lligweya wlo.

Corinto kjokyo ga no kjone kjone tjwe tön Jesús tjlökwo kragaga li tjok, ga tjlë lok ga «Tja Sbö tjlökwo roy laga Jesús äska» le, miga jyö erä. Epga opyono tjwlo ara Pablo kjinmo, ga Pablo läywara lok owa bakoe. Eni ga Jesús tjlökwo kragaga li jyäpgwara lok ara. E kjishko ga kjibokwo ëre go ga llëbo jyä tara Pablorë nopga eniyo li kjishko. Jesús tjlökwo kragaga li poshduna, wlona wopjlú go, epga jek ba jyäpgwagaga owa li tjok llëm wlo.

Dënashko ga Jesús tjlökwo kragaga löng eshko li kong dbur rokara Pablorë, Jesús tjlökwo kragaga löng Jerusalén kjokyo li kjimtoklo. Gueniyo ba jyäpgwagaga li tjlëno ga dbur li woyde Pablorë ba kong om go lara, miga jyö erä. Eni ga Pablo wotjlik jek eshko wop äe le, ga kjibokwo ëre go ga epga ichara dbur töng jek obi, söya jek Jerusalén kjokyo wlo.

¹ Kjibokwo ëre taga tja Pablorë, bi kjlara Timoteo tjok. Tja kjrara Sbörë beno ba tjlökwo roy laga Cristo Jesús äska.

Sbö tjlökwo kragaga löng Corinto kjokyo, löng Acaya kjokyo, kjibokwo ëre ichërwa jek bomi kong.

² Rokërwa bi Data Sbö kong, bi Tjlapga Jesucristo kong ga ba wopjlú li kjishko ga pjäy kjimte lok ara, pjäy ie ber löng wlëp bakoe.

Shji kjimte Sbörë, shji wosonkë llëm wlo

³ Sbö, bi Tjlapga Jesucristo Data li poshrëy ara. Shji songe laga li e. Bi kjimtaga li e bakoe. ⁴ Llëbo wen borwa kong owashko ga tjawa kjimte, tjawa wosonkë llëm wlo. Tjawa kjimtara eni kjishko ga llëbo wen oblë kong owashko ga kjimterwa eni bako, wosonkë llëm wlo. ⁵ Llëbo weno Cristo kong owa li wen borwa kong ara eni bakoe. Gueniyo tjawa kjimte ara bako, tjawa wosonkë llëm wlo. ⁶ Tjawa löng song ëreshko, pjäy kjimterwa ga pjlú wlo, pjäy där wlo. Ga tjawa kjimte Sbörë, tjawa wosonkë llëm wlo. Eni ga pjäy kjimterwa ga pjlú, pjäy wosonkë llëm wlo bakoe. Eni ga llëbo wen bomi kong owashko ga kumi kjang ga pjlú. ⁷ Miydërwa ga llëbo weno borwa kong owa li weno bomi kong eni bakoe. Ga pjäy kjimte Sbörë, tjawa kjimtara sorë ga eni. Eni ga miydërwa ga pjäy ber löng wopjlú.

⁸ Pjeyoga, woydërwa ga tjawa öör löng song Asia kjokyo sorë li miydëmi löng pjlú. Llëbo shäryaraba borwa kong owa ara an-moyö, kurwa mae. Tjawa wotjlino ga tjawa där ber löng së ame lororwa. ⁹ Tjawa zrökoba lororwa eni. Shäryono eni, tjawa opping mär om go ame wlo, tjawa mär ber löng Sbö go shara wlo. Shinmoga woshraga li e. ¹⁰ Eshko ga tjawa zrökoba lërwa löngshko ga tjawa döra Sbörë. Eni ga tjawa beno löng mär ba go. Miydërwa ga e ber borwa döga iyado. ¹¹ Rokërwa bomi kong ga pjäy syöshtë Sbö kong borwa kjishko, tjawa kjimtemi wlo. Eni ga Sbö wopjlú li kjishko ga tjawa kjimte, nopga ara syöshtono sorë li eni. Eshko ga nopga syöshtono ara li ber löng wopjlú ba tjok, borwa kjishko.

Llëbo shärye Pablorë lara li shäryara llëme

¹² Miydërwa ga tjawa jëktong pjlö bek nopga uunkong tjok, bomi tjok bakoe. Tjawa krë ara wopjlú e kjishko. Tjawa kjimtara Sbörë, ga tjawa tjlëno bek iyado, llëye jnenorwa ë kong llëme. Tjawa mär löng kjok miydë kjok ëre kjing go li go llëm, tjawa mär löng Sbö wopjlú li go.

¹³⁻¹⁴ Kjibokwo tërwa bomi kong wëllë, llë loklo miydëmi pjlú wlo. Eerishko ga tjawa sorë miydëmi sira erä, gueniyo woydërwa ga llono ga tjawa sorë miydëmi pjire. Eni

ga Tjlapga Jesucristo tjwe iröng obishko ga pjây krê borwa kjîshko ga pjlú, tjawa krê bomi kjîshko sorê ga eni.

¹⁵ Miydêr ga pjây löng wopjlú bor tjok lër. E kjîshko ga tja jek äär bomi îk pjloglo pjök loror, pjây ber wopjlú wlo. ¹⁶ Tja jek Macedonia kjokyoshko ga pjây îñ äär loror. Ga tja tek iröngshko ga pjây îñ obi loror. E irgo ga tja wotjlîno ga tja kjimtêmi jek Judea kjokyo wlo bakoe loror. ¹⁷ Gueniyo shäryoror eni llême. ¿Eni ga pjây wotjlîk ga shäryêr eni lororshko ga woyotjlînor yôtso llême lêmire? Nopga kjok êre so, «Tja llêbo shäryê» le oblê kong, gueniyo wotjlîk ba pjlúshko ga shärye eni llême. ¿Pjây wotjlîk ga tja eni lêmire? ¹⁸⁻¹⁹ Llêye lara Sbörê li shärye eni îyado. Miydêmi ga e jlôe. Ga tjawa omshäryê eni bakoe. Era jlô eni bakoe. Tja, Silvano, Timoteo, Sbô Wa Jesucristo li roy lororwa bomi kong, ga era, llêye lara li shärye eni îyado. E kjîshko ga «Shäryêrwa» lororwashko ga shäryêrwa eni. ²⁰ Llêbo lara Sbörê bi kong jlôkoyo kês li beno shäryaga Cristorê. E kjîshko ga shji tönshko ga «Llêbo lara li shäryara eni» lëy, Sbô poshrêy wlo. ²¹ Shji tönno beno tjeng Cristo tjok, ga rayêy llêm li, e laga Sbörê. Shji iara beno tjeng dboy ba kong. ²² Ba Sëya ichara bi go, ber kësbang bi tjok wlo. Shji jyâ tara eni, shji baîya li miydêy e go wlo. Ga miydêy e go ga llono ga llêbo pjlú twe bi kong lara kês li twe bi kong eni bakoe.

²³ Tja jek bomi shwoy Corinto kjokyo loror. Gueniyo tja to jek llêm, pjây wlon ara anmoyô llêm wlo. Miyde Sbörê pjir ga eni. Rokêr ba kong ga llêbo lër li eni llêm ga tja shdûya. ²⁴ Pjây mâr Cristo go sorê li laga tjawarê, e lorwarê llême. Miydêrwa ga pjây mâr löng ba go jlôkoyo. Tjawa bomi kjimtaga erô, pjây löng wopjlú wlo.

2

¹ Miydoror ga pjây îñ öör kjwe ga pjây ioror beno löng woydêe. Ga shäryêr bomi kong eni ame loror. Tja jek bomi shwoy llêm e kjîshko. ² ¿Pjây ioror beno woydê kjwe ga tja iaga êrê ber shäng wopjlú obi? Pjây ioror beno tjeng woydê li erôe. ³ Pjây îñ jek äärshko ga woydêr ga tja iêmi ber shäng wopjlúe. Eshko ga miydêr ga pjây

löng wopjlú bor wopjlú li kjîshko bakoe. Gueniyo pjây îñ äär ga tja iêmi woydê li woydoror eni llême. Kjibokwo toror bomi kong eni e kjîshko. ⁴ Miydoror pjlú ga kjibokwo li lêmishko ga pjây ber löng woydêe. E kjîshko ga têrshko ga tja woydê, tja wosong, tja slar êê bako, pjây iêr ber löng woydê li woydoror llêm kjîshko. Gueniyo toror eni, pjây woydêr ara li miydêmi e go wlo.

Ëye llêbo owa shäryono bi kong ga woyde ga owa li iëy ber tjwlô llême

⁵ No shäng kjlara, tja iara woydê sira. Gueniyo pjây uunkong iara woydê sira bakoe. «Sira» lër, ber ba kong kjang anmoyô llêm wlo. ⁶ Pjây ara omshduno. Erô ga bue, shdûy ame. ⁷ Eerishko ga owa shäryara li iozî ber tjwlô ame, woyojezîa. Eni ga ber shäng woydê ara anmoyô, llêbo owa shäryara li kjîshko llême. ⁸ Rokêr bomi kong ga woydêmi ara li pîzî ba kong obi.

⁹ Kjibokwo toror bomi kong eni, pjây tjîñ wlo, tja kolêmi äär jong ba dbo gore miydêr wlo. ¹⁰ Ëye llêbo owa shäryono ga owa li ioromi beno tjwlô llêmshko ga bor kong ga beno eni bakoe. Ga înor ga llêbo li owa jlôkoyo, ga ioror beno tjwlô llêmshko ga shäryoror Cristo bokso bomi kjîshko, ¹¹ shji jyâpgwe Ärê llêm wlo. Llêbo owa shärye woydê bi tjok li miydêy tjân.

Cristo tjlôkwo roy pjlú lagaga

¹² Tja jek öötong shäng Troas kjokyo, Cristo roy pjlú lëshko ga nopga löng eshko li iara Tjlapga Jesúsdê tjlôkwo li kuk woydê ara. ¹³ Eni êmdê ga tja shäng wlêp llêm, bor kjlara Tito shäng eshko llêm kjîshko. E kjîshko ga epga rayoror beno löng eshko, ga tja to jek Macedonia kjokyo ba wlêk shara.

¹⁴ Êngkwaga kägäyo, ba moskwoga zana pjirshko ga ba êngkwagaga li tōya uunkong, ga sōya jek ba irgo, oblê zana li shrêya lok wlo. Shjira sōya Cristorê kjone pogo, ba tjlôkwo roy pjlú lë oba kong, llêbo owa li zây pjir wlo wleni. Ba tjlôkwo roy pjlú li, e Sbô kong llêbo lō pjlêblê wleni. Tja wopjlú Sbô tjok e kjîshko. ¹⁵ Llêbo lō pjlêblê sukoba Sbô kongshko ga ba lō li dbo ara. Tjlôkwo roy pjlú li lëy oba kongshko ga shdâr kjone pogo, llêbo lō dbo ara wleni. Sbô kong ga

shji llëbo lõ pjlëblë wleni. Ga nopga dār wlo li, nopga pjir wlo li, lõ ère kuya lok wëlle. ¹⁶ Nopga pjir wlo lõng li kong ga lõ owa wleni, e ba zrëkklo kjishko. Nopga dār wlo lõng li kong ga lõ pjlëblë wleni, e ba dëkklo ber lõng sē wlo kjishko. Èye dbo ara, kjok miydë ara, pak ère shäryë pjlú wlo llëme. ¹⁷ Nopga ara to lõng tjlokwo li lë, dbur shak e go wlo. Tjawa omshäryë eni llëme. Tjawa Cristo parkaga kjishko ga tjawa ichara Sbörë pak ère shäryë Cristo dbo go, ga tjawa ÿya sök ÿyado. E kjishko ga tjawa tjlä beke.

3

Tjlokwo twara Sbörë tjaglën, beno ÿyado wlo

¹ Tjawa tjlä eni, tjawa krë e go wlo llëme. No kjone kjone to lõng tjlokwo roy lëshko ga kjibokwo söya tjeng ba tjok, jyā tara oblërë ba kong, ga äär kjone pogoshko ga pïya nopga kong, epga parkë pjlúe miyde lok e go wlo. ¿Woydëmi ga kjibokwo eniyo pinwa bomi kongdo? ¿Pjây wotjlik ga woydërwa ga kjibokwo eniyo twëmi borwa kong lëmiro? ² Eni llëme. Pjây om go beno borwa kong, so kjibokwo eniyo kjoyoe. Èye tjawa parkë sorë li miydë woydë ga pjây jëk lõng sorë li ÿga wëlle. Ga pjây woyotjlinwa ÿyado. ³ Èye kjibokwo tē woydë ga jyā te ba shtikklo go kjibokwo go, llëm ga jyā te ak kjwangyo go. Pjây kjimtara Cristorë ara borwa kjishko li miydëba wlo ga pjây iara beno so kjibokwo eniyo kjoyoe. Gueniyo jyā li tara ba shtikklo go llëm, tara ak kjwangyo go llëm bakoe. Pjây kjlopswara Sbö Sök ÿyado Sëya lirë beno oblë, pjây kjimtara li miydëba e go wlo. Jyā tara wleni lërwa li e.

⁴ Lërwa eni Sbö bokso ga pjlú, tjawa mär lõng Cristo go kjishko. ⁵ Pak ère shäryërwa tjawarë om go ga äe. Kjok miydë twaga Sbörë borwa kong kjishko ga shäryërwa ga pjlúe. ⁶ Tjawa iara Sbörë beno lõng tjlokwo twara tjaglën, beno ÿyado wlo li laga ba Sëya go, kjok llgwekklo go llëm, ga tjawa iara beno lõng ba shäryë pjlúe. Kjok llgwekklo li, shji shdüya, shji ber lõng zrëkklo wlo. Gueniyo Sbö Sëyara, shji ie ber lõng sē ÿyado.

⁷ Kjok llgwekklo tara Sbörë ak kjwangyo go li, shji shdüya, shji ber lõng zrëkklo wlo erä. Eni ëmdë ga twara Moisés kongshko ga Moisés bokkwo kälä dbo ara, ga ba bokkwo li ÿya Israel tjëyogarë ga äe. E irgo ga kälä dbo ara li jenoe. ⁸ Gueniyo tjlokwo lara jlökoyo tjaglën ba Sëya go li, era tjwlö ara anmoyö. ⁹ Llëbo, shji shdüya, shji ber lõng zrëkklo wlo li, e tjwlö ara. Gueniyo llëbo, shji ie ber pjlo bek Sbö bokso wlo li, era tjwlö ara anmoyö. ¹⁰ Ga llëbo oblë äär tjwlö ara eni llëme. Eni ga tjwlö ara anmoyö kjishko ga llëbo tjwlö ara dënashko li beno tjwlö llëm wleni. ¹¹ Llëbo twara dënashko li tjwlö ara, e pjir wlo gueniyo. Eni ga llëbo twara pjir llëm wlo li, era tjwlö ara anmoyö.

¹² Tjlokwo tjaglën li kjishko ga lërwa ga llëye bangkjrërwa llëme. ¹³ Dënashko ga Moisés tjlä Israel tjëyoga kongshko ga bokkwo kjinyë shwong go, ba bokkwo kälä dbo ara jer jek li ÿya lok llëm wlo. Tjawa omshäryë eni llëme. ¹⁴ Dënashko ga epga iara Sbörë beno lõng kjok llgwekklo li kuk woydë llëme. Eerishko ga llë loklo miyde lok llëm obi, lõng bokkwo kjingak pjir wleni. Ga ber lõn bokkwo kjingoklo li kjak llëm wleni obi, kjaga Cristorë erö kjishko. ¹⁵ Eerishko ga kjok llgwekklo li lëba ba kongshko ga lõng bokkwo kjingak pjir wleni obi, woyotjliya lok yötso ga äe. ¹⁶ Gueniyo èye mär Tjlapga Jesús go ga bokkwo kjingak pjir wleni li, e dār ber ÿga wëlle wleni shara. ¹⁷ Tjlapga li, Sbö Sëya, e kjlarasoe. Sbö Sëya, e bi döga. ¹⁸ Eni ga shji beno lõng bokkwo kjingak wleni ame. Ga dbar kjwobi go ga shji kjlopswe Tjlapga Sëyarë shäng, shji jëk ber lõng Tjlapga Jesús ÿ dik wlo. Eni ga shji ÿkoba ga Tjlapga li sorë, e miydëba bi go.

4

Tjawa tjwlö ara llëm, tjlokwo lira tjwlö ara

¹ Tjawa kjimtara Sbörë ara kjishko ga pak ère twara borwa kong, shäryërwa wlo. E kjishko ga tjawa wosonkë llëme. ² Llëye owa shäryak lütshko, lökyo buk wleniyo li shäryërwa llëme. Èye jyäpgwërwa llëm, Sbö tjlokwo roy lërwa bek, kukoba wëlle wlo

erä. Shäryërwa löng eni, tjawa ïkobashko ga llëbo owa shäryororwa lëba Sbö kong ga ä wlo. ³ Tjölkwö roy pjlú li lërwa löng li ber ë kong wëlle llëm wleni ga epga löng pjir wlo kjishko. ⁴ Cristo, e so Sbö kjoyo, e dbo kälä ara bakoe. E sorë miydëy ba roy pjlú li go. Eni ga ba roy pjlú li, e iök shjiy pjang kjok ro sï roy wleni. Gueniyo nopga pjir wlo li bokkwo kjingara kjok ëre so sbö lirë, Cristo roy pjlú li kuya lok wëlle llëm wlo. ⁵ Tjawa om go li roy lorwarë llëme. Jesucristo, e nopga uunkong Tjlapga lërwa bomi kong. Tjawa löng parkë bomi kong ba kjishko erä. ⁶ Kjok shäryara Sbörëshko ga iök ichara wen shjiy kjok ro sï roshko. Ga iök ichara wen shjiy bi pjlúshko eni wleni bako, Sbö dbo kälä ara li sorë miydëy Cristo go wlo.

⁷ Klung sbi buk kwara tjwöl ara llëm, roshko llëbo tjwöl ara. Tjawa so e kjoyoe. Tjawa tjwöl ara llëm, tjölkwö twara Sbörë borwa kong lërwa wlo li, era tjwöl ara. Llëye shäryërwa löng borwa dbo om go li go llëm, shäryërwa dbo twe Sbörë borwa kong li go erä. ⁸ Llëbo wen borwa kong owa ara, gueniyo tjawa to ber löng e tjok lorwarë llëme. Llëye shäryërwa miydërwa llëm, gueniyo tjawa wosonkë llëme. ⁹ Tjawa wloyoga ara, gueniyo tjawa yorkaga tjok. Tjawa shdungoba ara, gueniyo tjawa pjikoba llëme. ¹⁰⁻¹¹ Dbar kwobi go ga tjawa opyë ber zrökoba wlo, Jesús ï dik, miydëba e go wlo ga borwa kjimtaga ber löng së wlo li e. ¹² Tjawa zrökoba woydëshko ga tjawa parkë, pjäy ber löng së ïyado wlo.

¹³ Sbö tjölkwö tak pjang eni: «Tja mär Sbö go kjishko ga tja tjälëno.»* Ga tjölkwö lërwa, tjawa mär ba go kjishko eni bakoe. ¹⁴ Miydërwa ga Tjlapga Jesús woshrra Sbörë iröng obi. Ga llono ga tjawa woshre iröng obi bomi tjok eni bakoe. Eshko ga shji uunkong söya äär ber löng ba tjok. ¹⁵ Llëbo uunkong ëre shäryë, ber pjlú bomi kong wlo, Sbö wopjlú li kjishko ga nopga kjimte jek këgong këgong wlo bakoe. Eni ga epga ber löng wopjlú Sbö tjok, ga Sbö ie lok ber kësang, tjwöl ara bakoe.

¹⁶ E kjishko ga tjawa wosonkë llëme. Dbar kwobi go ga borwa doyo ëre dbo lon sira

sira, gueniyo borwa wotjlik lira dbokjrë jek këgong këgong. ¹⁷ Llëbo wen borwa kong owa eerishko li pjir. Borwa kong ga e kjang llëm, tjwöl ara llëm bakoe. Llono ga llëbo tjeng kës ëre kjishko ga tjawa kong llëbo twe Sbörë. Era pjir llëm, ga tjwöl ara, llëbo wen borwa kong eerishko li kjinmo anmoyö. ¹⁸ Llëbo ïgöy wëlle li pjir, gueniyo llëbo ïgöy llëm lira pjir llëme. E kjishko ga llëbo ïgöy wëlle li woyotjlinwa llëm, llëbo ïgöy llëm li woyotjlinwarë döe.

5

Bi doyo tjaglën

¹ Bi doyo ëre so ukwang kjoyo, e ber ïyado wlo llëm kjishko. Shji wolonoshko ga äska doyo twe Sbörë bi kong oblë kjok dogo. Era pjir llëm, shäryaga norë llëm bakoe. ² Shji löng së obishko ga woydëy ga bi doyo tjaglën li twe bi kong jekdo. ³ Doyo tjaglën li twe bi kongshko ga shji doyo tjok, shji ber löng shwong dret wleni llëme. ⁴ Shji löng bi doyo ëre go obishko ga shji löng song ïyado. Gueniyo bi doyo pjir wleniyo ëre rayëy woydë dö llëm, äska woydëy oblë, pjir llëm wleniyo. ⁵ Shji poshäryara Sbörë, doyo tjaglën ber bi kong pjlú wlo. Ga ba Sëya twara bi kong. Miydëy e go ga llono ga bi doyo tjaglën li twe bi kong eni bakoe.

⁶ Miydëy pjlú e go ga llono ga shji äär ber löng Tjlapga Jesús tjok kjok dogo, shji löng bi doyo ëre go obishko ga shji äätë löng ba tjok eshko llëm obi gueniyo. ⁷ Shji mär löng ba go, llëbo ïgöy wëlle li go llëme. ⁸ Shji löng wopjlú ba koshë. Shji wolon, shji to ber löng ba tjok ïyado wlo dey. ⁹ Gueniyo shji löng së obire, de shji wolonde, shji drön ara, llëbo woyde Tjlapga lirë shäryëy wlo li, e shäryë, e ber shäng wopjlú bi tjok wlo. ¹⁰ Llono ga shji uunkong roke Cristorë äär löng ba zlong bäng, ga shji jëktong kjok ëre kjing go sorë li llgweya. Eshko ga shji kjlara kjlara potjwölëya, llëbo shäryoroy pjluré, de oware li kjishko.

Shji iara Sbörë beno löng wlep ba tjok

¹¹ E kjishko ga Tjlapga Jesús bangkjrërwa ara. Eni kuzong ga tjawa parkë ara, ba tjölkwö kjrëba wlo. Tjawa sorë miyde Sbörë

* 4:13 Salmo 116:10.

pjlúe. Woydërwa ga tjawa sorë miydëmi bakoe. ¹² Lërwa bomi kong eni jek obi, pjây ber lönng wopjlú borwa tjok wlo llëme. Lërwa bomi kong, tjawa läywe nopga krë ä wleniyo lirë owashko ga dboryëmi ga pjlú wlo. Epga krë ara, llëbo ïgöy wëllë li kjîshko, gueniyo wotjlîk lok owa ba pjlúshko.

¹³ Pjây wotjlîk ga tjawa skwë wleni lëmi ga e Sbö kjîshko. Pjây wotjlîk ga tjawa wotjlîk pjlúe lëmi ga e bomi kjîshko.

¹⁴ Tjawa parkë eni kjluwe, miydërwa ga shji woydara Cristorë ara kjîshko. Miydërwa ga e wolono nopga uunkong kjîshko. Eni ga nopga uunkong li wolono ba tjok wleni.

¹⁵ E wolono nopga uunkong kjîshko, ëye lönng së ga llëbo shärye Cristo kong wlo, llëbo shärye ba kong om go wlo llëme. E wolono ba kjîshko, ga woshrra Sbörë irönng obi.

¹⁶ E kjîshko ga tjawa oblë woyotjlîk, nopga Sbö miydë llëm wleniyo omwoyotjlîk dik llëme. Dënashko ga Cristo woyotjlînorwa baïya dik. Eerishko ga woyotjlînwa eni ame. ¹⁷ E kjîshko ga ëye tönö beno tjeng Cristo tjok ga kjlopswara Sbörë beno lönng tjaqlën wleni. Wotjlîk lönng dënashko sorë li, e pjitonge. Benö lönng wotjlîk oblë shara. ¹⁸ Llëbo uunkong ëre shäryaga Sbörë. Shji iara beno lönng wlëp ba tjok Cristo kjîshko, ga tjawa ichara beno lönng ba roy shdök oblë kong, tjölkwö kjre lok wlo, ber lönng wlëp ba tjok bako wlo.

¹⁹ Cristo ichara Sbörë wolon, owa pjang nopga Sbö miydë llëm wleniyo go li löya ber dret wlo, epga ber lönng wlëp Sbö tjok wlo. Ga tjawa iara beno lönng tjölkwö ëre roy shdöga ²⁰ Cristo äska. Tjölkwö lërwa ë kongshko ga laga Sbörë om go wleni. Eni ga rokërwa bomi kong Cristo ko go ga pjây ber lönng wlëp Sbö tjok. ²¹ Cristo llëbo owa shäryono llëme. Gueniyo ichara Sbörë wolon, owa shäryoroy li potjwlëk e go wlo, shji ie ber pjlo bek ba bokso wlo.

6

¹ Tjawa parkë lönng Sbö kong kuzong ga rokërwa bomi kong ga pjây kjimtara Sbörë ba wopjlú kjîshko li iëmi ber tjwlö llëm wleni llëme. ² Sbö tjölkwö tak pjang li goshko ga Sbö tjälëno eni:

*

6:2 Isaías 49.8.

«Bomi kjimtozlong dbaryo li öötongshko ga pjây kuror.

Bomi dözlöng dbaryo li öötongshko ga pjây kjimtoror.»*

¡Bi kjimtozlong dbaryo le li eeri! ¡Bi dözlöng dbaryo le li eeri bakoe!

Llëbo weno Pablo kong owa ara

³ Llëbo shäryërwa kës li shäryërwa, ikoba ga pjlú wlo, tjölkwö lërwa lönng li owa lëba llëm wlo, tjawa parkë Sbö kong li owa lëba llëm wlo bakoe. ⁴ Tjawa drön parkë pjlú Sbö kong, tjawa ikoba ga pjlú wlo. Llëbo wen borwa kong owa ara ga kurwa kjinge.

⁵ Olö ga tjawa shpokoba, tjawa ichëba ber lönng kjërshko, oba ara iirkë borwa kong, tjawa zrökoba woydë bakoe. Tjawa parkë kjang, tjawa pë llëm, tjawa pjli kuk ara bakoe. ⁶ E wopro ga llëbo owa shäryërwa llëm, tjölkwö lërwa lönng li llë loklo miydërwa pjlú, tjawa iirkë maling llëm, tjawa wopjlú oblë tjok ïyado, tjawa go Sbö Sëya, oblë woydërwa ara jlökoyo, ⁷ tjawa tjälë bek, tjawa kong dbo twe Sbörë, tjawa jëk lönng pjlo bek ïyado, tjawa opwlikë bakoe. ⁸ Olö ga tjawa bangkjërëba, olö ga tjawa bangkjërëba llëme. Tjawa läywëba pjlú, tjawa läywëba owa bakoe. Tjölkwö bek lororwa ëmdë ga tjawa jyö äe lëba. ⁹ Tjawa miydëba lönng pjlú ëmdë ga tjawa ë lëba. Tjawa wolon to wleni ëmdë ga tjawa lönng së obi. Tjawa shpokoba ara ëmdë ga tjawa zröydëba llëm obi. ¹⁰ Tjawa lönng song kjoyo ëmdë ga tjawa lönng wopjlúe. Tjawa llëye llëm ëmdë ga oblë kjimtërwa ara, tjölkwö lërwa lönng li go. Tjawa llëye llëm kjoyo ëmdë ga llëbo tjwlö ara tjeng kës li tjeng borwa tjok.

¹¹ Pjeyoga Corinto so, tjawa tjälëno bomi kong jlökoyo. Pjây woydërwa ara.

¹² Pjây woydërwa pjlú ïyado, gueniyo tjawa woydëmi lönng llëm wleni. ¹³ Pjây woydororwa ara kuzong ga tjawa kar woydozi eni bakoe. Tja tjälë shäng bomi tjok, pjây bor wapga wleni.

Shji jëk Sbö tjölkwö kragaga llëm wleniyo tjok llëme

¹⁴ Shji jëk Sbö tjölkwö kragaga llëm wleniyo tjok llëme. ¿Llëbo pjlú shäryaga, llëbo owa shäryaga, e jëk ëng tjok pjlú sorë?

¿No jëk kjok shjiy roy, no jëk kjok ro sï roy, e jëk ëng tjok sorë? ¹⁵ ¿Cristo, Ä, e wotjlík kjrinaso sorë? ¿Sbö tjlökwo kjruga, Sbö tjlökwo kjruga llëm, e jëk ëng tjok pjlú sorë? ¹⁶ Sbö, sböpga jyäglö, e poshrëkoba shtoyo kjrinaso ga äe. Shji Sbö Sök İyado li u wleni. Sbö tjlökwo tak pjang li goshko ga Sbö tjlëno eni:

«Tja ber shäng ba tjok,

ga tja jëk shäng ba tjok bakoe.

Tja ber ba Sbö,

ga epga ber bor nopga bakoe.»†

¹⁷ «“E kjishko ga pjây ber löng ba tjok ame, pjây opkjös löng dboshko dey.

Llëbo porwako llëm wleniyo porwëmi llëm, enira pjây wlokrër” le Tjlapga Sbörë eni.»‡

¹⁸ «Tjlapga, llëye shärye woydë li shärye ga pjlúe. E tjlë ga

“Tja ber bomi data,

ga pjây ber bor wapga” le.»§

7

¹ Pjeyoga, tjlökwo ëre iara Sbörë beno bi kong. E kjishko ga llëbo owa shäryëy löng kës li rayëy pjire. Llëbo owa shäryëy bi doyo go ame, shji wotjlík owa ame bakoe. Sbö bangkrëy ara kjishko ga woyde ga shji jëk löng pjlo bek jlökoyo.

Pablo wopjlú, Sbö tjlökwo kjruga löng Corinto kjokyo li kjishko

² Tjawa woydozïa. Tjawa wotjlïno owa ë kong llëm, llëbo owa shäryororwa ë kong llëm, ëye jyäpgwororwa llëm bakoe. ³ Lër bomi kong eni, bomi wlongglo wlo llëme. Tjawa löng sëre, de tjawa wolonore, pjây woyotjlïnwa İyado, e İloror bomi kong pjir tjan. ⁴ Tja tjlë bomi kong jlökoyo. Tja wopjlú bomi tjok. Tja dbokjrë ara bomi kjishko. Tjawa löng song ëmdë ga tja shäng wopjlú anmoyö.

⁵ Tjawa shrono löng Macedonia kjokyo ga tjawa woshtono llëm, llëbo weno borwa kong owa ara kjishko. Llëbo shäryara borwa wloyogarë borwa kong owa, tjawa woydono ara borwa pjlúshko bakoe. ⁶ Gueniyo shji löng wosongshko ga shji kong dbo twe Sbörë. Ga tjawa kjimtara eni, Tito ichara

borwa shwoy, tjawa ber löng wosong ame wlo. ⁷ Shrono kjishko ga tjawa beno löng wopjlúe. Ga shäng bomi tjokshko ga e kjimtoromi ara li roy kurorwa, ga tjawa beno löng wopjlú anmoyö e kjishko. Tjlëno borwa kong ga tjawa İmi woydë, ga pjây löng woydë ara İyado bor kjishko le. E kjishko ga tja beno wopjlú jek këgong.

⁸⁻⁹ Kjibokwo ichoror jek bomi kong dënashkoshko ga pjây İloror beno löng woydë ara e go. E kjishko ga tja woydono ara bakoe. Gueniyo pjây woydë ara eshko li kjishko ga llëbo owa shäryëmi löng li, e owa jlöe İloromi, ga rayoromi pjir, woydara Sbörë sorë li eni. Eni ga e beno bomi kong owa llëme. E kjishko ga eerishko ga tja woydë ame, tja wopjlú shara. ¹⁰ Shji llëbo owa shäryonoshko ga woyde ga shji ie Sbörë ber löng woydë ara ba kjishko. Eni ga llëbo owa shäryëy löng li, e owa jlöe lëy, ga rayëy. Shäryoroy eni ga owa pjang bi go li löya Sbörë ber drete. Shji döya llëbo owa shäryëy löng li dbo dorko dwayo eni. Gueniyo nopga Sbö miydë llëm wleniyo woydë li, e llëno llëme. Llëye shärye ba kong pjlú llëm, epga wolon erä.

¹¹ Pjây iara Sbörë beno löng woydë ara li kjishko ga llëbo weno bomi kong pjlú oblë oblëe. Pjây beno löng wotjlík beke. Pjây jëk pjlo bek li pimi woydë ara Sbö kong. Llëbo owa li kjishko ga pjây İirkono ara, Sbö bangkroromi ara bakoe. İlgwemi ber bëy wlo İloromi. Llëbo tjeng kës ëre kjishko ga İn ga pjây llëbo owa shäryono llëme. ¹² Pjây kjlara llëbo shäryono oblë kong owa. Kji-bokwo toror bomi kongshko ga toror shäng llëbo owa shäryaga li wlongglo dö llëm, oblë li kjimtoklo dö llëm bakoe. Toror bomi kong, tjawa woyotjlïmi ara li miydëmi pjlú Sbö bokso wlo. ¹³ Llëbo uunkong shäryak beno pjlú kuzong ga tjawa dbokjrano ara.

Ga Tito kjimtoromi ara, ga beno wopjlúe. E kjishko ga tjawa dbokjrano jek këgong. ¹⁴ Dënashko ga tjlökwo İloror bomi kong kës li, e jlöe. Ga Tito jekdë bomi İk llëm obishko ga tja krono ara ba kong bomi kjishko, ga İna öör ga eni jlö bakoe. Tja beno wopjlú e kjishko. ¹⁵ Tito öötong bomi

† 6:16 Levítico 26.12, Jeremías 32.38, Ezequiel 37.27.

‡ 6:17 Isaías 52.11; Ezequiel 20.34, 41.

§ 6:18 2 Samuel

7.14.

shwoy ga wlokjroromi pjlú, bangkjrromi ara. Eshko ga llëbo lara bomi kong dö li koloromi pjire. E kjishko ga llëbo tjeng kës ère woyotjlíya ga pjây woyde jek këgong. ¹⁶ Miydër ga llëbo pjlú li shäryomirë. Tja wopjlú e kjishko.

8

Shji llëbo twë oblë kong

¹ Pjeyoga, Sbö wopjlú li kjishko ga ba tjlökwo kragaga löng Macedonia kjokyo li kjimtara ara. Lërwa woydë bomi kong, miydëmi wlo. ² Llëbo weno ba kong owa anmoyö ëmdë ga löng wopjlú iyado. Löng llëye llëm ëmdë ga llëbo twara lok Sbö tjlökwo kragaga oblë kong ara, löng llëbo ara wleni. ³ Miydër pjlú ga llëbo twara lok ara eni, woydara eni kjishko. Ga llëbo twe ga pjlú li twara pjir, ga twara e kjingsho bakoe. ⁴ Rokara borwa kong jlökoyo ga epga ichërwa llëbo twë Sbö tjlökwo kragaga löng Jerusalén kjokyo li kong. Ba kong lok ga llëbo twe oblë kong li, e tjwlö ara. ⁵ Bäm go ga wotjlík lok llëye woyde Tjlapgarë shärye wlo li, e shäryë le. Ga llëye lororwa ba kong shärye wlo li, e shäryara lok eni, woydara Sbörë sorë li eni. Llëbo shärye ara eni lororwa llëme.

⁶ Dënashko ga pjây ichara Titorë dbur töng, iche oblë kong wlo. E kjishko ga Tito ichororwa jek bomi shwoy, pjây kjimte llëbo pjlú shäryoromi sira dënashko li shäryë äär jong ba dbo go wlo. ⁷ Pjây llëbo kës li shäryë pjlú anmoyö. Pjây mär Sbö go pjlú, Sbö tjlökwo roy lëmi pjlú, pjây kjok miydë ara, oblë kjimtëmi woydë jlökoyo bakoe. Eni ga llëbo twozï oblë kong pjlú eni bakoe.

⁸ Shäryozï eni lotë bomi kong llëme. Sbö tjlökwo kragaga oblë omshäryono sorë li lotë bomi kong, oblë woydëmi jlökoyo baíya dik wlo. ⁹ Miydëmi pjlú ga Tjlapga Jesu-cristo wopjlú li kjishko ga llëbo uunkong baíya ëmdë ga e rayara beno, opyono beno shäng song bomi kjishko, pjây ber löng llëbo ara ba kjishko wlo.

¹⁰ Eeri ga öötong lu pjlara ga nopga wotjlíno llëbo twë oblë kong bäm go li pjây, ga llëbo tworomi eni eshko. E kjishko ga llëbo shäryëmi obi ga pjlúe lër bomi kong.

¹¹ Eshko ga llëbo woyotjlínomi, shäryoromi löng wopjlúe. Eerishko ga shäryozï eni äär jong ba dbo go bakoe. Pjây kjlara kjlara, llëbo twozï, äär bue kjone ga eshko. ¹² Eye llëbo twë woydë oblë kong ga Sbö wopjlú ba tjok, llëbo twe ga bue li sira dö gueniyo. Shji iche Sbörë llëbo bishíya llëm li twë oblë kong llëme.

¹³⁻¹⁴ Pjây ichër shäng llëbo twë oblë kong, pjây ber löng song guing llëme. Eerishko ga pjây llëbo ara kjishko ga epga kjimtëmi ga pjlúe. Llono ga pjây llëye dret ga pjây kjimte lok ga pjlú, eshko ga epga llëbo ara kjishko. Eni ga uunkong llëbo tjok iyado, ¹⁵ tak pjang Sbö tjlökwo go sorë li eni. Tjlë ga

«Eye dli töno bayo ara ga e beno obi llëm, eye omtöno chira ga e beno bek bakoe.»*

Tito ichara to jek Corinto kjokyo, pjeyoga do pjök tjok

¹⁶ Tito iara Sbörë bomi woyotjlík ara, botoya dik. Tja wopjlú Sbö tjok e kjishko.

¹⁷ Ichorwarë jek bomi ik llëm obishko ga jek woydë bomi ik le shäng tjän. Eni ga ichororwashko ga jölö le shäng wopjlúe.

¹⁸ Bi kjlara ichërwa jek ba tjok, bomi ik. Era parkë Sbö kong pjlúe. E kjishko ga Sbö tjlökwo kragaga löng kës li wopjlú ba tjok. ¹⁹ E kjrara Sbö tjlökwo kragaga löng lirë jek borwa tjok Jerusalén kjokyo wlo. Eshko ga llëbo töng tjeng twërwa ba kong wlo li sörwa jek ba kong. Woydërwa ga llëbo li kjreshko ga Tjlapga poshrëya lok ara, ga miyde lok ga epga kjimtëy woydë ara bakoe. ²⁰ Shäryërwa eni, tjawa lëba owa, dbur ara tönwa löng li kjishko llëm wlo.

²¹ Tjawa drön ara, llëbo shäryërwa ber bek Sbö bokso wlo dö llëm, shäryërwa ber bek nopga bokso wlo bakoe.

²² Bi kjlara ichërwa jek ba tjok obi. Era pak shäryono Sbö kong oblë oblë, ga inwa ga parkë woydë jlökoyo. Miyde ga oblë kjimtëmi woydë ara kuzong ga jek woydë bomi ik bakoe. ²³ Tito, era bor yorkaga, parkë shäng bor tjok, ber pjlú bomi kong wlo. Pjeyoga do pjök obi lira ichaga Sbö tjlökwo kragaga löng lirë, Cristo iëba ber kësang, tjwlö ara ba kjishko wlo.

* 8:15 Éxodo 16:18.

²⁴ Domerga mya li woydozĩ jlōkoyo, pjāy lāywororwa pjlú li, e eni jlōe le Sbō tjlōkwo kjrāgaga lōng kēs lirē wlo.

9

Shji llēbo twē oblē kong sorē

¹ Tjlōkwo tēr bomi kong, dbur tōmi lōng bi pjeyoga kong li kjīshko llēm ga pjlúe. ² Miydēr ga oblē kjimtēmi woydē jlōkoyo. Tja krono ara Macedonia sopga kong bomi kjīshko. Tja tjlē ba kong ga «Eeri ga ōōtong lu pjlara ga Acaya sopga wotjlīno llēbo twē oblē kong» lēr eni. Kuya lok ga kjone kjone wotjlīno lōng eni bakoe. ³ Gueniyo bi pjeyoga ichēr jek āār bomi shwoy, pjāy kjimte dbur tōng wlo. Eni ga tja āār eshkoshko ga pjāy poshāryono lōng pjir tjan, pjāy lāyworor sorē li eni. ⁴ Macedonia sopga jek bor tjok, ga pjāy wlēya lok lōng wlēp wleni ga tjawa ber lōng lōkshko, pjāy lāywororwa pjlú kjīshko. Eni wleni ga pjāy ber lōng lōkshko bakoe. ⁵ Shāryē eni llēm wlo ga rokoror bi pjeyoga kong ga jek bomi īk bām go, pjāy kjimte dbur twēmi li tōng, loromi jlōkoyo sorē li eni. Shāryoromi eni pjir ga tjawa āārshko ga dbur tōnomi tjeng pjir li twēmi om go borwa kong ga pjlú, pjāy ichaga ērē llēme.

⁶ Oba tjlē ga «Ēye dwla dgono ara ga bo kjrē ara. Ēye dwla dgono chira ga bo kjrē chira bakoe» lēba eni iyado. Tjlōkwo ēre woyoshrozĩa. ⁷ Woyde ga pjāy kjlara kjlara llēbo twē, woyotjlīmi bomi pjlúshko sorē li eni. Gueniyo shāryēmi, woydēmi llēm wleni llēm, pjāy ichēba kjīshko llēm bakoe. Ēye llēbo twē wopjlú ga woyde Sbōrē arae. ⁸ Sbō wopjlú li kjīshko ga pjāy kjimte llē pogo go ga pjlú, llēye pjir bomi kong llēm wlo. Ga llēbo twe bomi kong e kjinmo, oblē kjimtēmi e go ga pjlú wlo, ⁹ tak pjang ba tjlōkwo go sorē li eni. Tjlē ga «Nopga lōng song li kjimte, kong llēbo twe ara. Llēbo pjlú shāryara li, e ber iyado wlo.»*

¹⁰ Dwla dguēy wlo li, e twaga Sbōrē bi kong. Dli uēy wlo li, e twaga erē bakoe. Ga pjāy kong llēbo twe ara, oblē kjimtēmi

ga pjlú wlo, llēbo pjlú wen ara ba kjīshko wlo. ¹¹ Eni ga pjāy kong llēbo twe oblē oblē ara, oblē kjimtēmi wopjlú iyado wlo. Eshko ga llēbo twēmi li kjre bi pjeyogarēshko ga epga ber lōng wopjlú Sbō tjok ba kjīshko. ¹² Kjimtoromi enishko ga llēye woyde li ber ba kong. Gueniyo erō llēme. Nopga ara ber lōng wopjlú Sbō tjok bakoe. ¹³ Kjimtoromi enishko ga miyde nopgarē e go ga pjāy mār Cristo go jlōkoyo, ga Sbō poshrēya lok e kjīshko. Cristo roy pjlú li kjroromi. Ga oblē kjimtoromishko ga Cristo koloromi bakoe. ¹⁴ Eshko ga Sbō wopjlú li kjīshko ga epga kjimtara ara bomi kjīshko. E kjīshko ga ber lōng syōshtē Sbō kong bomi kjīshko wopjlúe. ¹⁵ Llēbo shāryara Sbōrē bi kong kēsbang anmoyō. Lēy ga tjlōkwoyo drete. Shji wopjlú ba tjok e kjīshko.

10

Pablo lano, e parkē sorē li kjīshko

¹ Pjāy kjone kjone tjlē ga tja shāng bomi tjokshko ga tja tjlē bomi kong yōtso, pjāy bangkjrēr ara wleni, ga tja shāng pjola ga tja tjlē bomi kong kjang, pjāy bangkjrēr llēm wleni lēmi eni. E kjīshko ga tja Pablo, pjāy kong llēbo lēr woydē sira yōtso, wopjlú, Cristo tjlēno sorē ga eni. ² Pjāy kjone kjone wotjlīk ga tjawa jek lōng nopga Sbō miydē llēm wleniyo dik lēmi. E kjīshko ga tja āārshko ga ēye wotjlīk eni ga wlon jlōkoyo kjluwe. Rokēr bomi kong ga tja iēmi bomi wlong eni llēme. ³ Tjawa lōng kjok ēre kjing go, gueniyo tjawa ēngkwē nopga kjok ēre so dik llēme. ⁴ Tjawa ēngkwē llēbo tjeng kjok ēre kjing go go llēme. Tjawa kong kjok miydē twe Sbōrē, llēbo owa dbo ara wleniyo li zanwa pjir e go wlo. ⁵ Nopga wotjlīk oblē oblē, shji ie ber lōng Sbō tjlōkwo miydē llēm wlo le li zanwa pjir Sbō kjok miydē li go. Nopga pinwa wotjlīk oblē, ber lōng Cristo kolē wlo shara. ⁶ Īnwa ga pjāy beno lōng Cristo kolē pjlúshko ga ēye beno Cristo tjlōkwo llē kolē llēm ga shdunwa eshko.

⁷ Pjāy llēbo llgwek, llēbo īgōmi wēlē li go erōe. Kjone kjone tjlē ga «Cristo nopga li tjawa erōe» le. Gueniyo tjawa Cristo ī bakoe. Woydēr ga e miyde lok pjlúe.

* 9:9 Salmo 112.9.

⁸ Tja kong dbo twara Sbörë, pjây ichër wlo. Tja krë ba kjîshko ara kjwe ga e lökyokjrër llême. Tja iara beno shäng bomi kjimtaga, pjây opping mâr ba go jlökoyo wlo, pjây dir wlo llême. ⁹ Kjibokwo ichoror bomi kong kjwobi li ichoror jek bomi shgawoklo wlo llême. ¹⁰ No kjone kjone tjlë ga tja tjlë kjang anmoyô bor kjibokwo go, gueniyo tja shäng bomi tjokshko ga tja tjlë ma, tjlökwo lër li llëno llëm wleni le. ¹¹ Ëye tjlë eni ga woyde ga löng sjëke. Tjawa löng pjola ga tjawa tjlëno ba kong borwa tjlökwo go sorë ga tjawa äär löng ba tjokshko ga tjawa tjlë ba kong eni bakoe.

¹² No kjone kjone opposhrëk om go äe. Tjawa tjwlô ara baïya dik lërwa llême. Gueniyo llëbo shärye lok kä llëm wleni, optjlik lok ba tjlïkklo shäryara om go li go, ga ëng tjlïk eni ëng tjok bakoe. ¹³ Tjawara opposhrëk om go llême. Tjawa krë, pak twara Sbörë borwa kong li kjîshko eröe. Ga tjawa öör Corinto kjokyo li ichaga erë. ¹⁴ Tjawa öör bomi ik llëm kjwe ga tjawa krë bomi kjîshko ga äe. Gueniyo tjawa öör Cristo roy pjlú lë bomi kong kuzong ga tjawa krë, pak shäryororwa bomi tjok li kjîshko ga llëbo owa shäryërwa löng llême.

¹⁵ Tjawa krë, pak shäryara oblërë li kjîshko llëm bakoe. Woydërwa ga pjây mâr Cristo go jek këgong këgongshko ga tjawa parkë bomi tjok jek këgong këgong eni bakoe. ¹⁶ Eni ga tjawa äär Sbö tjlökwo roy pjlú lë kjok shto oblë oblë, pjây löng lishko jek këgong obi, ëye äätë llëm obishko. Pak shäryara oblërë lishko ga tjawa krë woydë pak shäryororwa eshko li kjîshko llême. ¹⁷ Gueniyo ga «Ëye krë woydë ga krë Tjlapga kjîshko dey.»* ¹⁸ Shji ber pjlú wlo ga woyde ga shji poshrëga ber Tjlapgarë. Shji opposhrëk om go ga llëno llême. Ëye opposhrëk om go ga ber pjlú llême. Ëye poshrëga Tjlapgarë ga era ber pjlú jlöe. Nopga ber tjwlô ara wlo ga opposhrëk om go llëm, e poshrëga ber Tjlapgarë dey.

11

No kjone kjone tjlë ga «Tja Sbö tjlökwo roy laga Jesús äska» le, miga jyô erä

* 10:17 Jeremías 9.24.

¹ Tjlökwo lër shäng bomi kong li kuzi jek obi, kumi ga tja tjlë kä llëm wleni gueniyo. ² Pjây ymoyotkër ara, pjây ymoyotke Sbörë sorë ga eni. Kjoglo domer miydoydë llëm obi wleniyo twëba domer kjlara kong, orkwosmok ba tjok wloshko ga kjoglo li ber baïya eröe. Pjây twër woydë Cristo kong eni bakoe. ³ Dënashko ga Eva jyäpgwara dgur lirë. Ga bangkjrër ga pjây jyäpgwëba eni bako, pjây mâr ber löng Cristo go jlökoyo ame wlo lër. ⁴ Olö ga no äär bomi shwoy ga tjlökwo le bomi kong, lororwa bomi kong sorë li dik llême. Sëya oblë twe woydë bomi kong le. Tjlökwo oblë le bomi kong bakoe. Eshko ga tjlökwo li kjrëmi woydë jekdo, gueniyo tjlökwo kjrëmi llëm dey. ⁵ Epga wotjlik ga Sbö tjlökwo roy laga Jesús äska tjwlô arayo li epga om go le. Gueniyo lër bomi kong ga tjwlô ara bor kjinmo llême. ⁶ Miydër ga tja oppino tjlë pjlú wlo llême. Gueniyo tja kjok miydë ara. E inomi llëbo shäryororwa oblë oblë li go.

⁷ Sbö tjlökwo roy pjlú loror bomi kong, gueniyo tjwlô shiror llême. ¿Tja opyono beno tjwlô ara llëm, pjây iër ber löng tjwlô ara wlo eni li, e llëbo owa shäryotë lë mire? ⁸ Tja parkë shäng bomi tjokshko ga tja potjwlëga Sbö tjlökwo kragaga löng kjok shto oblë lirë. ⁹ Tja shäng bomi tjokshko ga tja llëye dretshko ga ëye barworor llëm, bi pjeyoga Macedonia so öör bor shwoy, ga llëye woydoror li twara lok bor kong. Eni ga llëye rokoror bomi kong llëm, ga rokër bomi kong llëm iyado. ¹⁰ Cristo tjlökwo bek li miydër pjlúe. Miydëmi löng pjlú ga e jlöe. Ga tja krë tjlökwo shiror llëm li kjîshko Acaya kjokyo kjok kjwang jikong, tja slongga erë llême. E jlö eni bakoe. ¹¹ Tja tjlë eni, pjây woydër llëm kjîshko lëmi llême. Miyde Sbörë ga pjây woydër ara.

¹² No kjone kjone tjlë ga pak shärye löng li tjwlô ara, pak shäryërwa löng li dik le. E kjîshko ga llëye shäryër shäng li shäryër shäng iyado eni, epga krë eni ga ä wlo. ¹³ Epga opkjlopswë ber löng so Sbö tjlökwo roy laga Jesús äska kjoyo, miga jyô erä. To löng jyörkë erä. Ikoba ga parkë löng Cristo kong wleni, miga jyörkokdo löng.

¹⁴ Gueniyo ga pjây opshgawë ba kjîshko llême. Ä om go 'li opkjlopswë ber shäng so Sbö parkaga kjok dogo so kâlâ lletlet kjoyo eni bakoe. ¹⁵ Eni ga ba parkagaga opkjlopswë ber löng so Sbö parkagaga pjlo bek wleniyo kjoyo eni bakoe. Shji opshgawë e kjîshko llême. Llonogaga epga shdüya Sbörë, llëbo shäryara kës 'li kjîshko.

Pablo krono, llëbo weno ba kong owa 'li kjîshko

¹⁶ Llëbo lër bomi kong obi, gueniyo tja kâ llême lëmi llême. Gueniyo woyotjlîmi eni wleni ga tja iozî ber shäng tjlë kâ llëm wleni, tja krë sira obi wlo. ¹⁷ Miydër ga tja krë eni ga tja tjlë shäng kâ llëm wleni, tja tjlë shäng Tjlapga Jesús dik llême. ¹⁸ Nopga ara krë eni, nopga Sbö miydë llëm wleniyo dik. Eni kuzong ga tja krë eni bakoe. ¹⁹ Pjây kjok miydë ara lëmi, gueniyo llëye 'le nopga kâ llëm wleniyorë 'li kumi kjing erä. ²⁰ Pjây ichëba parkë, bomi llëbo dökoba, pjây jyäpgwëba, oba opyë löng bomi bäm go, pjây wlongoba, pjây bokso shpokoba bakoe. Llëbo shäryë enishko ga kumi löng kjing erä. ²¹ Tjawara opshäryono bomi tjok kjang eni llême. ¿Pjây shdunorwa eni llëm kuzong ga pjây wotjlîk ga tjawa lökkjrë wlo lëmire?

Oblë krë llë kjîshko ga tja krë e kjîshko bako, tja tjlë kâ llëm wleni gueniyo. ²² Epga hebreoga 'le, ga tja bakoe. Epga Israel tjëyoga 'le, ga tja bakoe. Epga Abraham tjëyoga 'le, ga tja bakoe. ²³ Epga Cristo parkaga 'le, ga tja ba parkaga jlökoyo. (Tja tjlë eni ga tja skwë wleni.) Tja parkono ara, ba kjinmo lok. Tja iaraba shäng kjërshko pjloglo ara, ba kjinmo lok. Tja shporaba no shpokklo go dbo ara, ba kjinmo lok. Tja zrökoba woydë lëba ara. ²⁴ Tja shpora judiogarë no shpokklo go pjloglo shkëng (5) dbaryo oblë oblëe. Pjlara pjlara ga tja shpora öötong pjloglo sak mya kjingsho shkaw (39). ²⁵ Tja shporaba kjor go pjloglo mya, dbaryo oblë oblëe. Pjlara ga tja löraba ak go, tja zrökoba wlo lëba. Tja jek sök kjyong kësbang roshko ga tja piktong pjloglo mya, dbaryo oblë oblëe.

Tja beno buk dlung roshko shkër kjwara, dbar kjwara, tja shteno seke. ²⁶ Tja jëktong ara kjok shto oblë oblë. Tja jëktong shäng shto owashko ara. Tja di kës kës zono ara. Tja jëktong shäng lügwang löngshko. Tja zröya woydë bor nopgarë. Tja zröya woydë nopga judío llëm wleniyorë bakoe. Tja tjlökwo lono nopga arashko ga tja zrökoba woydë. Tja tjlökwo lono nopga ara llëmshko ga tja zrökoba woydë bakoe. Tja sök dlung kjing goshko ga tja wolono seke. No kjone kjone Sbö tjlökwo kjruga 'le, miga jyö. Epga ëmdë ga tja zröya lok woydë. ²⁷ Tja dröno shäng ara pak kjang shäryë. Tja pono llëm shkër kjwöboso. Tja pjli kuno ara, tja wodogro kuno ara, tja iono llëm dbar kop ara bakoe. Olö ga tja smo kuno, tja shwong dret kjîshko. ²⁸ Tja song, llëbo tjeng kës ëre kjîshko, gueniyo erö llême. Tja woydë ara, Sbö tjlökwo kjruga löng kjok shto oblë oblë 'li kjîshko 'lyado. ²⁹ Roy kuror ga nopga dbo llëm ga tja woydë ara ba kjîshko. Roy kuror ga nopga ichëba llëbo owa shäryë ga tja iirkë ara eshko.

³⁰ Woyde ga tja krë sira obi, gueniyo tja krë llëbo kjîshko, tja dbo ara llëm miydëmi wlo. ³¹ Tjlapga Jesús Sbö, ba Data 'li poshrëkko 'lyado wlo. Era ommydë ga tja jyörkë llême. ³² Pjlara ga tja shäng Damasco kjokyo. Eshko ga kjok eshko so ichaga 'li parkë sök Pjlu Aretas kong. Ga kjok eshko so ichaga 'li nopga ichono kjok 'li u bäng bäng no opshikklo dë, tja shaya lok wlo. ³³ Gueniyo tja lonaba jer shing roshko, kjok 'li kjëryo poglo go pjlor kalëkong. Tja dëktong ba wloshko dwayo eni.

12

Llëbo pina Sbörë Pablo kong, shji yoïno wleni

¹ Tja krë ga llëye shir e go llême. Eni ëmdë ga tja krë obi kjluwe. Llëye pina Tjlapga Jesús dë bor kong shji yoïno wleni 'li, e lër bomi kong shara. ²⁻³ Domer shäng kjlara, Cristo tjlökwo kjruga wleniyo.* Eeri ga öötong 'lu pjloglo sak kjwara kjingsho pkëng (14) ga e söra Sbörë jem öötong sök kjok dogo buk kjókshko anmoyö 'lishko.† Ba

* **12:2-3** Domer 'le Pblorë shäng 'li, e Pablo om go 'layde. † **12:2-3** Eshko ga epga tjlëno ga kjok dogo tjeng kjinggwö mya, ga domer 'li söra öötong kjok dogo buk kjókshko anmoyö 'lishko.

doyo söydere, de ba sëya döre, e miydër llême. Sböra ommiydë. Ga miydër ga ⁴söra öötong shäng kjok ko Paraíso†lishko. Eshko ga tjłkwo kura, lako nopga lōng kjok ëre kjing go kong llēm wleniyo. ⁵Tja krë ara domer lër shäng li kjışhko ga pjlú, gueniyo tja krë bor kjışhko om goshko ga tja krë llëbo kjışhko, tja dbo ara llēm miydëmi wlo eröe. ⁶Gueniyo tja krë llëbo weno bor kong li kjışhko kjwe ga tja tjłë shäng bomi kong kä llēm wleni llēm, tjłkwo lër shäng li bek kjışhko. Gueniyo tja krono eni kjwe ga tja tjwłō ara lëmi, llëbo loror bor kjışhko li kjışhko eröe. Woydër ga tja tjwłō ara lëmi, llëbo shäryoror, llëbo loror bomi tjrëko li kjışhko. E kjışhko ga tja krë eni llême.

⁷Gueniyo tja opposhrëk om go, llëbo pina Sbörë bor kong li kjışhko llēm wlo ga llëbo weno owa bor doyo ëre go, ichaga Äre wleni, beno bor barwoklo iyadoe. ⁸Tja kjloshtono Tjlapga kong pjloglo mya, llëbo owa li döya bor kong wlo. ⁹Kuya ga tjłë bor kong ga «Pja woydër ara. Era tjwłō ara. Gueniyo pja poptër llēm, pja dbo ara llēm wlo. Miydëp e go ga dbo twaga bop kong li tja» le bor kong eni. E kjışhko ga tja krë ara, tja dbo ara llēm li kjışhko, dbo twe Cristorë bor kong wlo. ¹⁰Eni ga tja wopjlú, tja dbo ara llēm kjışhko. Tja parkë Cristo kong kjışhko ga llëbo wen owa bor kong ara, tja lāywëba owa, tja shdungoba bakoe. Gueniyo tja dbo ameshko ga tja dbo ara anmoyō. E kjışhko ga llëbo wen owa bor kongshko ga tja wopjlúe.

Corinto sopga woyotjlina Pablorë ara

¹¹Tja tjłëno shäng kä llēm wleni, tja ichaga pjäydë ba shäryë kjışhko. No kjone kjone wotjlík ga Sbö tjłkwo roy laga Jesús äska tjwłō arayo li epga le. Gueniyo tjara tjwłō ara ba kjinmo lok, tja tjwłō llēm gueniyo. Tja lāywara lok owashko ga kuromi kjing erä. Zok ga tja wlikoromi kjwe. ¹²Ëye Sbö tjłkwo roy laga Jesús äska ga llëbo İydëba llēm wleniyo shäryë kësbang oblë oblë ara. Miydëba e go ga e Sbö tjłkwo roy laga Jesús äska jlöe. Ga tja shäng bomi tjokshko ga tja omshäryono eni, llëbo weno bor kong owa ara gueniyo. ¹³Llëbo

shäryoror bomi tjok kës li shäryoror Sbö tjłkwo kfragaga lōng kjok shto oblë oblë li tjok sorë ga eni. Llëbo oblë shäryoror bomi tjok kjrinaso, pjäy ichoror bor potjwłëk llême. Pjäy ioror beno tjwłō oblë li dorko e kjışhko lëmi wleni ga llëbo owa shäryoror ëre iozı ber tjwłō llēm bor kong.

¹⁴Tja wotjlík jek bomi İk pjłara obi. Ëre tjok ga pjloglo mya. Gueniyo tja to shäng bomi İk, bomi llëbo woydër kjışhko llême. Llëbo woydër li pjäy. E kjışhko ga llëbo rokër bomi kong sira llême. Bek wlo ga wapga, e dbur tōng ba dataga kong llēm, dataga, e dbur tōng ba wapga kong dey. ¹⁵E kjışhko ga llëbo botoya zan wopjlú bomi kjışhko, tja opzang shäng om go wopjlú bomi kjışhko bakoe. ¿Pjäy woydër ara eni ga tja woydëmi sira eräre? ¹⁶Miydëmi pjłú ga tja shäng bomi tjokshko ga pjäy kong llëbo rokoror sira llême. Eni ëmdë ga no kjone kjone wotjlík ga pjäy jyäpgworor e go le. ¹⁷Nopga ichoror bomi kong kjłöbö. ¿Pjäy wotjlík ga ichoror, llëbo rokë bomi kong wlo lëmire? Eni llême. ¹⁸Tito ichoror jek bomi shwoy bi kjłara obi tjok. Miydëmi pjłú ga pjäy kong llëye rokara llême. Tjawa pjöyİkong wotjlík kjrinaso, llëbo shäryërwa oblë oblë llême.

¹⁹¿Pjäy wotjlík ga tjawa tjłë eni, pjäy ber wopjlú borwa tjok wlo lëmire? Eni llême. Tjawa tōno beno tjeng Cristo tjok, ga tjawa tjłë lōng Sbö bokso. Pjeyoga, llëbo shäryërwa kës li shäryërwa, pjäy mār Cristo go jek këgong wlo. ²⁰Bangkjrër li tja äär bomi shwoyshko ga pjäy wlën lōng woydër dik llēm, ga tjawa İmi lōng woydëmi dik llēm bakoe. Bangkjrër li pjäy wlën lōng llëbo owa shäryë oblë oblë, pjäy ënglë kar kar, pjäy ymo ara ëng tjok, pjäy iirkë ëng tjok, pjäy tōn dboy dboy, oblë lāywëmi owa, oblë lāywëmi ara, pjäy krë ara, pjäy wlëp ëng tjok llēm bakoe. Pjäy wlën woydë lōng eni llême. ²¹Dëdashko ga pjäy kjone kjone orkwosmono ë tjok llēm ga pjäy pono ba tjok, ga llëbo shäryako llēm li shäryoromi oblë oblë bakoe. Bangkjrër li tja äär bomi shwoyshko ga pjäy wlën lōng llëbo owa eni li shäryë obi. Eni wleni ga tja slar ara, ga tja ie Sbörë ber lōkshko bomi kjışhko bakoe.

† 12:4 Sbö sök kjok dogo li kjokyo kowëba Paraíso.

13

Nopga poshduna Pablorë

¹ Pjây in jek ëre tjok ga pjloglo mya. Eye oblë rotëshko ga laga nopga pjökde, myarerë llëm ga tjlökwö kjrëy llëme.*
² Dënashko ga tja öör bomi ik pjlara. Tja jek öör bomi ik obishko ga pjây löng llëbo owa shäryë, pjây poshdunor pjire. Eerishko ga pjây uunkong poshdun jek eni obi. Tja jek äär bomi ik obi ga pjây wlen löng llëbo owa li shäryë obi wleni ga pjây songe lër ame.
³ Woydëmi ga llëbo shäryër bomi kong, Cristo tjlë bor kjishko miydëmi wëlë wlo loromi bor kong. Eni ga eshko ga tja tjlë bomi kong yötso ame, tja tjlë bomi kong dbo ara go shara. Shji shdüya Cristorëshko ga tjlë bi kong yötso llëm, tjlë dbo ara go erä. ⁴ Zröraba pjang kjlös goshko ga dbo llëm wleni, gueniyo iara Sbörë beno sök së, ba dbo ara go. Tjawara dbo llëm baiya dik bakoe. Gueniyo tjawa iara Sbörë beno löng së, ba dbo ara go, tjawa parkë ber löng bomi kong wlo.

⁵ Pjây opmiydos om go, pjây mär löng Cristo Jesús go jlökoyore miydëmi wlo. Imi ga Cristo shäng bomi tjok llëm wleni ga miydëmi e go ga pjây mär löng ba go llëme. ⁶ Woydër ga miydëmi ga Cristo shäng borwa tjok, ga tjawa mär löng ba go jlökoyo. ⁷ Rokërwa Sbö kong ga pjây kjimte llëbo owa shäryë llëm wlo. Rokërwa eni, tjawa ikoba pjlu wlo llëme. Rokërwa eni, pjây jek löng pjlo bek wlo, tjawa ikoba owa gueniyo. ⁸ Llëbo shäryërwa löng kës li shäryërwa, tjlökwö bek li ber kësbang, tjwlö ara wlo. Tjawa löng tjlökwö bek li wloyoga llëme. ⁹ Pjây mär löng Cristo go jlökoyoshko ga tjawa wopjlú, tjawa ikoba ga dbo llëm wleni gueniyo. Rokërwa Sbö kong iyado ga pjây ie jek löng pjlo bek. ¹⁰ Tjlökwo ëre tër, ichër jek bomi kong bäm go, tja äär bomi shwoyshko ga tja tjlë bomi kong kjang llëm wlo. Tja iara Sbörë beno shäng bomi kjimtaga, pjây opping mär ba go jlökoyo wlo, pjây dir wlo llëme.

Kjibokwo pjirzlong

* **13:1** Deuteronomio 19.15. † **13:13-14** Tek dënashko ga kjibokwo ëre jyä shiraba oblë oblë ara. Ga kjone kjone goshko ga 2 Corintios 13.12-13, jyä taraba beno 2 Corintios 13.12-14, gueniyo tjlökwö tak lok kjing pjök li go ga e llëbo kjrinaso loklo.

¹¹ Era eni ga pjeyoga, pjây ber löng wopjlú, pjây jek pjlo bek, pjây poshdunor li kolozi, pjây wotjlis kjrinaso, pjây ber löng wopjlú ëng tjok bakoe. Shäryëmi eni ga pjây kjimte Sbörë ber löng ëng woydë ara kar kar, pjây kjimte ber löng wopjlú ëng tjok bakoe.

¹² Pjây ëng woydë ara kar kar kuzong ga «¿Yonde?» lëmi ëng kong wopjlúe.

Bi pjeyoga uunkong löng bor tjok li, «¿Pjây yonde?» le bomi kong.

¹³⁻¹⁴ Rokër Tjlapga Jesucristo kong ga ba wopjlú li kjishko ga pjây kjimte ara. Rokër Sbö kong ga pjây woyde. Rokër Sbö Sëya kong ga pjây ie ber löng wopjlú ëng tjok bakoe.†

Carta a los Gálatas Kjibokwo ère tara Pablorè Galacia sopga kong Kjibokwo ère sorè

Domer shäng kjlara ko Pablo. E Sbö tjlökwo laga Jesús äska wleniyo. Galacia kjokyo ga Jesús tjlökwo kragaga löng li, epga judíoga llëm wleniyo uunkong seke. E kjishko ga löng mär Jesús go llëm obishko ga kjok llgwekklo tara Moisésdè li söya lok llëme. Eni ga Pablo öör eshko Jesús roy pjlú lè ba kongshko ga tjlëno ba kong ga èye dár kjok llgwekklo li söya bëy kjishko llëme lara eni.

Gueniyo Pablo opshino eshko dwayo irgo ga judíoga kjone kjone öötong löng eshko. Epga mär Jesús go le, miga jyö erä. Eshko ga Jesús tjlökwo kragaga li jyäpgwara lok tjlökwo bek llëm li go. Tjlëno ba kong ga epga dár wlo ga woyde ga epga mär Jesús go dö llëm, woyde ga kjok llgwekklo tara Moisésdè li söya lok bakoe lara lok eni. Eshko ga kjone kjone omtjlökwo kjrono. E kjishko ga kjibokwo ère go ga llëbo jyä tara Pablorè, nopga eniyo li kjishko, Jesús tjlökwo kragaga li jék löng ba tjlökwo bek llëm li go ame wlo.

¹ Kjibokwo ère taga tja Pablorè. Tja ichaga norè llëme. Tja kragaga Jesucristorè, ba woshraga Data Sbö lirè bako, ga tja ichara lok beno shäng ba tjlökwo roy laga Jesús äska.

² Jesús tjlökwo kragaga löng Galacia kjokyo, kjibokwo ère ichër jek bomi kong.

Pjeyoga tjlökwo kragaga löng na bor tjok li, «¿Pjäy yonde?» le bomi kong.

³ Rokër bi Data Sbö kong, Tjlapga Jesucristo kong ga ba wopjlú li kjishko ga pjäy kjimte lok ara, pjäy ie ber löng wlëp bakoe.

⁴ Jesucristo optwono wolono, owa pjang bi go li löya ber dret wlo, shji döya llëbo owa tjeng kjok ère kjing goshko li dbo dorko dwayo wlo, woydara Data Sbörè sorè li eni.

⁵ Data Sbö li, e poshrëy, iëy ber kësbang, tjwlo ara iyado wlo. Ber eni.

Tjlökwo pjlú kjrinaso

⁶⁻⁸ Dënashko ga Cristo roy pjlú lorowa bomi kong. Ga Sbö wopjlú li kjishko ga pjäy rokara, ga ba tjlökwo li kjrromi. Eni ga tja wotjlino ga pjäy jék löng e go loror. Gueniyo pjäy roy shrono owa, koshër sök dik llëme. Roy kuror ga pjäy Sbö rayono maling, ga tjlökwo oblë sömirë shara. Gueniyo tjlökwo pjlú jlökoyo li, e kjrinaso döe. Tjlökwo kjrromi kjupä li, e jyö erä. No kjone kjone omfono bomi kong, pjäy kâ llgwíya wlo. Cristo roy pjlú li kjlopswe lok woydè ber oblë. Rokër Sbö kong ga èye tjlökwo lè bomi kong, lororwa bomi kong dënashko dik llëm ga shdüya. Laga tjawarè, laga Sbö parkaga kjok dogo sorè eni wleni èmdè ga tjlökwo oblë laga li shdungga ber Sbörè iyado wlo. ⁹ Loror bomi kong tjän, gueniyo lër jek bomi kong obi. Rokër Sbö kong ga èye tjlökwo lè bomi kong, lororwa bomi kong dënashko dik llëm ga shdungga ber Sbörè iyado wlo.

¹⁰ Nopga ber wopjlú bor tjok li wlëntè llëme. Sbö ber wopjlú bor tjok li wlëntè eröe. Tja parkè nopga ber löng wopjlú bor tjok wlo kjwe ga tja Cristo parkaga llëme.

Pablo beno shäng Sbö tjlökwo roy laga Jesús äska sorè

¹¹ Pjeyoga, tjlökwo roy pjlú li loror bomi kong dënashko li, e laga norè bäm go llëme. Lër bomi kong, miydëmi wlo. ¹² E lara norè bor kong llëm, tja pingga norè llëm bakoe. E laga Jesucristorè om go bor kong.

¹³⁻¹⁵ Shäryono eni. Tja wentè llëm obishko ga tja kjrara Sbörè, ga tja rokara ber shäng ba parkaga wlo, ba wopjlú li kjishko. Gueniyo tja dëna shäng judíoga tjlökwo sökshko ga tja roy sorè miydoromi tjän. Eshko ga tja Jesús tjlökwo kragaga wloyo. Llëbo shäryoror ba kong lok ara, pjir ber dret wlo loror. Borwa tjlapgaga tek dënashko so tjlökwo li söror pjlú, owa llëm, bor pjeyoga luyo bor tjok bëy li kjinmo. Gueniyo eshko ga ¹⁶ ba Wa pina Sbörè bor kong, miydër wlo, roy lër nopga judío llëm wleniyo kong wlo. Eshko ga llëbo kjakrokroror nopga kong llëme. ¹⁷ Eshko ga Sbö tjlökwo roy laga Jesús äska löng Jerusalén kjokyo. Gueniyo parkè löng eni bor bäm go èmdè ga tja äätè lan ba tjok

eshko guing llëme. Tja jekdo Arabia kjokyo. E irgo ga tja tek Damasco kjokyo iröng obi.

¹⁸ Lu pjloglo mya irgo ga tja jek öötong shäng Jerusalén kjokyo Pedro* ïk, ga tja beno sök ba tjok eshko dbargwo sak kjwara kjingsho shkëng (15). ¹⁹ Tjlapga Jesús lëng Santiago li ïnor eshko bakoe. Gueniyo Sbö tjlokwo roy lagaga Jesús äska llamo li ïnor llëme. ²⁰ Lër bomi kong jlökoyo Sbö bokso ga tjlokwo ëre, e jlöe.

²¹ E irgo ga tja öör jong Siria kjokyo, Cilicia kjokyo bakoe. ²² Eshko dbaryo ga Jesús tjlokwo kjragera löng Judea kjokyo li, tja ïyde lok llëm obi. ²³ Tja roy kura lok eröe. No kjone kjone tjölöng ba kong ga «Bi irpjanga dënashko to shäng Jesús roy pjlu li pjik wlo lara. Gueniyo eerishko ga to shäng e roy shdök oba kong shara» le lok ba kong eni. ²⁴ Eshko ga Sbö poshrëra lok ara bor kjishko.

2

Pablo wlokjrara Sbö tjlokwo roy lagaga Jesús äska lirë

¹ Lu pjloglo sak kjwara kjingsho pkëng (14) irgo ga tja to jek Jerusalén kjokyo obi, Bernabé tjok, Tito tjok bakoe. ² Tja to jek eshko, lara Sbörë bor kong eni kjishko. Tja öötong shäng eshko ga tja tönö Jesús tjlokwo kjragera kägäyoga tjok dboshko, ga Jesús roy pjlu lër nopga judío llëm wleniyo kong sorë li loror ba kong pjire. Shäryoror eni, pak shäryër shäng li ber tjwlö llëm wlo llëme. ³ Tja lano ba tjok pjir ga ëye ichara lok doyo jyä të llëme. Tito, e judío llëm kjishko ga e doyo jyä tak llëme. Ga jek shäng bor tjok ëmdë ga ichara lok doyo jyä të llëm bakoe. ⁴ Gueniyo nopga löng eshko kjlöbö. Epga mär löng Jesús go le, gueniyo jyö erä. Löng borwa tjok lütshko, borwa ïk wlo. Shji tönö beno tjeng Cristo Jesús tjok kjishko ga shji döra, shji iara beno löng kjok llgwekklo tara Moisésdë li kolë ame wlo, gueniyo eshko ga tjawa iche woydë epgarë ber löng kjok llgwekklo li kolë iröng obi. Tjölë lok ga «Ëye mär woydë Jesús go ga woyde ga doyo jyä tak pjir guing» le lok eni. ⁵ Gueniyo ga

kolororwa sira llëme. Tjlokwo pjlu kjromi, sömi löng li, e beke. E kjlopswako llëme. Epga kolororwa llëm e kjishko.

⁶ Jesús tjlokwo kjragera kägäyoga löng eshko li tjwlö ara lëba. Gueniyo Sbö kong ga shji uunkong tjwlö beke. E kjishko ga epga tjwlö ara lëba ëmdë ga bor kong ga tjwlö oblë kjinmo llëme. Gueniyo epga ëmdë ga tjlokwo roy pjlu li lër shäng li kjingsho llëye iara lok llëme. ⁷⁻⁸ Dënashko ga Pedro ichara Sbörë ba tjlokwo roy pjlu lë judiöga kong Jesús äska, ga kjimtara ara. Ga tja shäng eshkoshko ga miydara lok ga tja kjrara Sbörë eni bako, ga tja ichara ba tjlokwo roy pjlu lë nopga judío llëm wleniyo kong, ga tja kjimte shäng ara bakoe. ⁹ Santiago, Pedro,* Juan, e löng eshko. Jesús tjlokwo kjragera kägäyoga tjwlö arayo lëba li epga. Tja, Bernabé, tjawa kjimtara Sbörë ara li miydara lokshko ga tjawa orkwo iona, tjawa beno löng wopjlu ëng tjok li loklo. Eshko ga tjawa beno löng tjlokwo lë nopga judío llëm wleniyo kong, ga epga beno löng tjlokwo lë judiöga kong. ¹⁰ Tjawa kong llëbo rokara kjrina döe. Woydara ga nopga song wleniyo kjimterwa. Gueniyo bor kong ga e kjang llëm, shäryër eni ïyado kjishko.

Pedro wlona Pblorë

¹¹ Pjlara ga Pedro öör na Antioquía kjokyo. Sök na obishko ga wlonor ara, llëbo shärye shäng owa kjishko. ¹²⁻¹³ Shronoshko ga ië nopga judío llëm wleniyo tjok, jyä tak lok llëm gueniyo. Era pjluë. Gueniyo e irgo ga nopga shrono löng Jerusalén kjokyo dwayo kjlöbö, ichaga Santiagorë. Jerusalén kjokyoshko ga judiöga löng kjlöbö, wotjlik ga ëye mär woydë Jesús go ga woyde ga doyo jyä tak pjir guing le lok eni. Eni ga bangkjre Pedrorë ga ië nopga judío llëm wleniyo tjok wleni ga roy söya nopga shrono löng lirë, nopga wotjlik eni wleniyo löng Jerusalén kjokyo li kong. E kjishko ga eshko jek lëkong ga opkjono nopga judío llëm wleniyo lishko dwayo, ga iono ba tjok ame. Opkjono eni li, e owa. Judiöga oblë löng li omshäryono lok owa eni bakoe. Bernabé ëmdë ga omshäryono baïya dik

* **1:18** Grecia so tjlokwo go ga tak beno pjang Cefas. Pedro kowëba eni bakoe. beno pjang Cefas. Pedro kowëba eni bakoe. Gálatas 2.11-14 eni bakoe.

* **2:9** Grecia so tjlokwo go ga tak

bakoe. ¹⁴ E kjĩshko ga ãn ga tjlõkwo pjłú li sōya lok bek llēm kuzong ga tja tjlēno Pedro kong nopga uunkong boksho. Tja tjlē ga «Pja judío, gueniyo pja jēk shāng nopga judío llēm wleniyo dik. ¿Eni ga nopga oblē judío llēm wleniyo ichēp woydē dbo go ber lōng judío wleni ega?

¹⁵ »Nopga judío llēm wleniyo jēk lōng llēbo owa shāryē. Gueniyo shji judioga jlōe. ¹⁶ Eni ēmdē ga miydoroy ga shji ber pjlo bek Sbō bokso, kjok llgwekklo li sōy kjĩshko llēme. Shji ber pjlo bek Sbō bokso wlo ga woyde ga shji mār Jesucristo go. Nopga judío llēm wleniyo mār lōng ba go tjan, gueniyo shji judioga ēmdē ga shji mār lōng ba go bako, shji ber pjlo bek Sbō bokso wlo. Ēye ie Sbōrē ber pjlo bek ba bokso, kjok llgwekklo li sōk kjĩshko llēme.

¹⁷ »Shji ber pjlo bek Sbō bokso, shji tōno beno tjeng Cristo tjok kjĩshko. Eni ga shji ber lōng kjok llgwekklo li sōk ame kuzong ga judioga kjone kjone wotjlīk ga shji beno lōng llēbo owa shāryē le lok eni. Gueniyo shji iche Cristorē llēbo owa shāryē, e lotē llēme. E eni llēme. ¹⁸ Bām goshko ga tja tjlēno ga shji ber pjlo bek Sbo bokso, kjok llgwekklo li sōy kjĩshko llēme loror. Gueniyo sōy, shji ber pjlo bek Sbō bokso wlo lēr bomi kong eeri kjwe ga llēbo owa shāryotē shāng. ¹⁹ Bor shdunglo tak pjang kjok llgwekklo go li, e potjwlēk pjir tjan. Tja zrōra kjok llgwekklo lirē wleni. E kjĩshko ga llēye shārye bor kong ga ā tjan. Tja jēk shāng Sbō tjok shara. ²⁰ Cristo zrōraba pjang kjlōs goshko ga tja wolono pjang ba tjok eshko wleni. Eni ga tja opichē om go ame. Cristo shrono bor go, ga tja wlosōga erē shara. Tja woydara Sbō Wa lirē ara, ga optwono wolono bor kjĩshko. Eni ga tja sōk kjok ēreshko obi ga tja mār ba go erōe. ²¹ Sbō wopjłú li kjĩshko ga Cristo ichara wolon bi kjĩshko. Gueniyo shji ber pjlo bek Sbō bokso, kjok llgwekklo li sōy kjĩshko kjwe ga Cristo wolono li tjwlō llēm, Sbō wopjłú li tjwlō llēm bakoe» lēr.

3

Shji dār, shji mār Sbō go kjĩshko dōe

¹ ¡Galacia sopga, pjāy kā kjange! ¿Pjāy iaga ēro? Loror bomi kong wēlē ga Jesucristo zrōraba pjang kjlōs go. ² Woydēr ga llēbo kjakrokēr bomi kong pjłara li dboryozī bor kong. ¿Bomi go Sbō Sēya shrono beno kēsbang bomi tjok li llē kjĩshko? ¿Kjok llgwekklo li sōromi kjĩshkore, de Jesús tjlōkwo kjroromi li kjĩshko? ³ ¿Pjāy kā kjangdo? Soyoromi jēk Sbō tjok, ba Sēya go. Gueniyo eerishko ga pjāy jēk woydē ba tjok bomi dbo om go li go. ⁴ Pjāy mār Jesús go kjĩshko ga llēbo weno bomi kong owa ara. ¿Eerishko ga beno llēno llēm wlore? ⁵ ¿Ba Sēya iche Sbōrē tjwe bomi go ber kēsbang bomi tjok wlo ega? ¿Llēbo ĩydēba llēm wleniyo shārye bomi tjrēko ega? ¿Kjok llgwekklo li sōromi kjĩshkore, de pjāy mār Jesús go li kjĩshko?

⁶ Abrahamda Sbō tjlōkwo kjrono, ga mār beno shāng ba go. E kjĩshko ga iara Sbōrē beno pjlo bek ba bokso.* ⁷ Eni ga shji ber Abraham tjēyoga jlōkoyo wlo ga woyde ga shji mār Sbō go eni bakoe. ⁸ Eerishko ga nopga judío llēm wleniyo mār Sbō go li, e ie Sbōrē ber pjlo bek ba bokso. Dēnashko ga tak pjang Sbō kjibokwoyo li go eni. Eshko ga ba tjlōkwo roy pjłú lara Sbōrē Abraham kong, tjlē ba kong ga «Tjēyoga kjimtēr uunkong bop kjĩshko»† le. ⁹ Abraham mār Sbō go, ga kjimtara. Eni ga ēye mār Sbō go ga kjimte eni bakoe.

¹⁰ Kjok llgwekklo li go Sbō tjlōkwo tak pjang eni: «Ēye kjok llgwekklo ēre sōk uunkong bēy ĩyado llēm ga e shdungko.»‡ Eni ga ēye dār woydē, kjok llgwekklo li sōya kjĩshko le ga e shdungko. ¹¹ Tjlōkwo tak pjang e go kjwara obi tjlē ga «Ēye mār Sbō go ga era ie ber pjlo bek ba bokso.»§ E kjĩshko ga ēye ie Sbōrē ber pjlo bek ba bokso, kjok llgwekklo li sōya kjĩshko llēme. ¹² Tjlōkwo tak pjang e go kjwara obi tjlē ga «Ēye mār woydē kjok llgwekklo ēre go ga e sōya bēy ĩyado dey.»* E kjĩshko ga ēye dār woydē, kjok llgwekklo li sōya kjĩshko le ga mār shāng Sbō go llēm, Sbō woyotjliya shāng llēm kjĩshko.

¹³ Sbō tjlōkwo tak pjang eni bakoe: «Ēye

* **3:6** Génesis 15.6. † **3:8** Génesis 12.3; 18.18; 22.18. ‡ **3:10** Deuteronomio 27.26. § **3:11** Habacuc 2.4. * **3:12** Levítico 18.5. † **3:13** Deuteronomio 21.23.

wolono pjang kjor go ga e shdungko.»†
Eni ga Cristo opyono, wolono pjang kjlōs
goshko ga bi shdungglo tak pjang kjok
lgwekklo go li beno pjang ba go. Eni ga
shji dōra bi shdungglo li dbo dorko dwayo.

¹⁴ Dēnashko ga Sbō tjlēno Abraham kong
jlōkoyo ga nopga judío llēm wleniyo kjimte
lara. Eni ga shji dōra Cristo Jesúsde, tjlōkwo
lara li ber jlōkoyo wlo. Eni ga shji mār ba go
kjishko ga ba Sēya iche lara Sbōrē bi kong
jlōkoyo li tjwe bi go ber kēsbang bi tjok ga
pjlúe.

*Tjlōkwo lara Sbōrē jlōkoyo li kjara kjok
lgwekklo lirē llēme*

¹⁵ Pjeyoga, tjlōkwo lēr bomi kong llēbo
jyāglo go. Domer shāng kjlara tjlōkwo twē
oblē kong, ber iyado wlo ga tjlōkwo li lōngga
ērē llēme. ¹⁶ Dēnashko ga Sbō tjlēno Abra-
ham kong, ba tjēyo tek ber ba irgo li kong
jlōkoyo. Tjlōkwo tak pjang Sbō kjibokwoyo
go li, e «ba tjēyoga» le llēme. Tak pjang
li, e «ba tjēyo» le. E no kjlaraso loklo, e
Cristo layde. ¹⁷ Tjlōkwo lēr shāng li ēre. Sbō
tjlōkwo lono Abraham kong, beno iyado wlo
bām goshko. Öötong lu pjloglo sak dbāw
pjloglo pkēng kjingsho sak myashko (430)
ga kjok lgwekklo li twara Moisés kong.
Gueniyo tjlōkwo twara bām go li kjara kjok
lgwekklo lirē llēme. E ie ber tjwlō llēm wlo
ga ae. ¹⁸ Shji kjimte Sbōrē, kjok lgwekklo li
sōy kjishko kjwe ga shji kjimte tjlōkwo twara
bi kong, beno iyado wlo li kjishko llēme.
Gueniyo Sbō wopjlú li kjishko ga tjlōkwo
twara Abraham kong, ga kjimtara iguing.

¹⁹ ¿Eni ga kjok lgwekklo li llēno? Twara
Sbōrē judíoga kong, llēbo shārye lok owa li
miydoklo, aār jong Abraham «tjēyo» tjwe
lara jlōkoyo li shrono guing. Ga kjok
lgwekklo li lara Sbōrē ba parkagaga kjok
dogo so kong. Ga epga omloño Moisés
kong. Ga Moisés omloño nopga kong.
Eni ga Moisés beno shāng Sbō tjlōkwo laga
nopga kong, beno shāng nopga tjlōkwo laga
Sbō kong bakoe. Kjok lgwekklo li weno
eni. ²⁰ No parkē eni ga kägāyo kjlaraso
llēm, e parkē shāng oblē oblē li tjlōkwo laga
kjishko. Gueniyo Sbō tjlōkwo lono Abraham
kong jlōkoyoshko ga laga erē shāng om go ba
kong.

*Shji parkagaga tjwlēk lōng pjir wleniyo
dik ame*

²¹ Kjok lgwekklo li, tjlōkwo lara Sbōrē
Abraham kong jlōkoyo li, e ber ēng wloyo
lotē llēme. Shji ie kjok lgwekklo llērē ber
lōng sē iyado Sbō tjok ga pjlú kjwe ga shji
beno pjlo bek Sbō bokso kjok lgwekklo
li kjishko tjan. ²² Gueniyo Sbō tjlōkwo tak
pjang li tjlē ga shji uunkong lōng bi wotjlik
owa li dbo dorko, nopga lōng kjērshko
wleni. Shāryara Sbōrē eni, tjlōkwo lara
Sbōrē jlōkoyo li tjwe ber ēye mār Jesucristo
go li kong wlo.

²³ Nopga mār Cristo go dbaryo äätē llēm
obishko ga tjawa ichaga kjok lgwekklo
lirē. Ga tjawa beno lōng ba dbo dorko,
Cristo tjwe guing. ²⁴ Shji dara kjok
lgwekklo lirē, aār jong Cristo shrono
guing, shji mār ba go wlo, shji ber pjlo bek
Sbō bokso e kjishko wlo. ²⁵ Eerishko ga shji
mār Cristo go kuzong ga shji daga beno
kjok lgwekklo lirē ame.

²⁶ Pjāy mār lōng Cristo Jesús go kuzong ga
pjāy uunkong Sbō wapga. ²⁷ Pjāy waraba
jer di roshko, pjāy tōno beno tjeng Cristo
tjok kuzong ga pjāy jēk ber lōng Cristo dik.
²⁸ Eni ga Sbō kong ga pja judíore, de pja
judío llēmde, e llēno llēm, pja parkagaga
tjwlēk shāng pjir wleniyore, de eni llēmde,
e llēno llēm, pja domerde, de walēre, e llēno
llēm bakoe. Pjāy tōno beno tjeng Cristo
Jesús tjok kuzong ga pjāy uunkong tjwlō
beke. ²⁹ Pjāy Cristo i ga pjāy Abraham
tjēyoga jlōkoyo. Ga tjlōkwo lara Sbōrē ba
kong jlōkoyo dēnashko li, e beno bomi kong
eni bakoe.

4

¹ Tjlōkwo lēr shāng li eni: Domer tjwlō ara
li wa, llēbo uunkong ba data i, e llono ga
ber baíya ēmdē ga kjwozir obishko ga tjwlō
parkaga tjwlēk shāng pjir wleniyo dik, aār
jong ba luyo go guing. ² E wopro ga nopga
iara ba datarē beno lōng ba dē, epga kole
wlo, aār dbar llono lara ba datarē guing.

³ Shji uunkong eni bakoe. Tjlōkwo bek li
miydoydē llēm obishko ga shji sgara lōng
llēbo shāryē, nopga Sbō miydē llēm wleniyo
dik, parkagaga tjwlēk lōng pjir wleniyo dik.
⁴ Gueniyo dbar öötongshko ga Sbō ba Wa
ichono, ga wena walērē. Eshko ga kjok

llgwekklo tara Moisésdë li shäryara ba Wa lirë uunkong bëy, ⁵ shji uunkong tjeng kjok llgwekklo dbo dorko li döya wlo, shji ber Sbö wapga wlo. ⁶ Ga pjây Sbö wapga kjîshko ga ba Wa Sëya li ichara beno bomi go, ber kësbang bomi tjok wlo. Ga Sbö kowëy bi Data ga pjîlú, ba Sëya kjîshko. ⁷ Eni ga pjây parkagaga tjwîlëk lóng pjir wleniyo dik ame, pjây Sbö wapga shara. E kjîshko ga llëbo twe Sbörë ba wapga kong li twe bomi kong bakoe.

Pablo woydë ara Galacia sopga kjîshko

⁸ Sbö miydomirë llëm obishko ga pjây parkagaga tjwîlëk lóng pjir wleniyo dik, pjây parkë lóng sböpga oblë kong, gueniyo sböpga oblë li, e sböpga jlökoyo llëme. ⁹ Gueniyo eerishko ga pjây Sbö miydë, pjây kar miyde Sbörë bakoe. Nopga Sbö miydë llëm wleniyo mär ba wotjîlik owa li go. ¿Enira pjây mär woydë nopga Sbö miydë llëm wleniyo wotjîlik owa, llëno llëm li go obi ega? ¿Pjây opyë woydë ber lóng parkagaga tjwîlëk lóng pjir wleniyo dik obire? ¹⁰ Oba sgara lóng dbar shrëk sorë ga pjây dbar shrëk woydë eni bakoe. Dbar llë, mok llë, lu llë, e shrëmi woydë, Sbö ber wopjîlú bomi tjok wlo lëmi. ¹¹ Bangkjrër ga pak shäryoror bomi tjok li, e beno llëno llëme lër.

¹² Pjeyoga, rokër bomi kong ga pjây opshäryos botoya dik, tja opshäryono bomipjôy dik sorë ga eni. Llëye owa shäryoromi bor kong llëme. ¹³ Miydëmi pjîlú ga tjîlökwo roy pjîlú li loror bomi kong bäm goshko ga tja öör eshko, tja swlo ara kjîshko. ¹⁴ Eshko ga tja swlo ara li, e beno bomi kong kjange. Eni ëmdë ga tja îywomi shjiktëng llëme. Tja tjîlökwo kjrromi, tjîlökwo li laga Sbö parkaga kjok dogo sorë wleni, laga Cristo Jesúsde om go wleni bakoe. ¹⁵ Eshko ga pjây wopjîlú erä. ¿Eerishko ga pjây oto? Miydër ga eshko dbaryo ga llëye woydër sorë ga shäryoromi bor kong. Pjây rokoror bomi bokkwo shik bor kjimtoklo loror bomi kong kjwe ga shäryoromi bor kong lóng wopjîlú. ¹⁶ ¿Eerishko ga pjây opyë woydë ber lóng bor moskwo, tjîlökwo bek li loror bomi kong kjîshko lëmiro?

¹⁷ Nopga lóng eshko kjîlëbë, woyde lok jlökoyo ga pjây tön lóng ba tjok, ba tjîlökwo

sömi jlökoyo wlo, gueniyo e ber bomi kong pjîlú llëme. Woyde ga tjawa rayëmi, pjây ber lóng ba woyotjîlik jlökoyo wlo shara. ¹⁸ Woydër ga tja shäng bomi tjokde, de llëmdë, pjây llëbo pjîlú shäryë lóng îyado. Pjây wotjîlik llëbo shäryë jlökoyo li, e pjîlú jlö, gueniyo llëbo pjîlú shäryëmi wlo eröe. ¹⁹ Pjây bor wapga wleni. Walë wloshko chida tjeng döröshko ga bangyo ara. Pjây bangyo bor kong ara eni bako, äär jong pjây lóng Cristo dik guing. ²⁰ Tja iana shäng eshko, tja tjîlë bomi kong yôtso wlo. Gueniyo llëye shäryër bomi tjok li miydër llëme.

Agar, Sara

²¹ Pjây mär woydë kjok llgwekklo go li, ¿llëye tak pjang ba go li miydëmi llëmdo? ²² Tak pjang eni: Abraham wapga do pjök, wa kjlara ba parkaga tjwîlëk shäng pjir wleniyo li tjok, wa kjlara obi ba boy tjok. ²³ Ba wa ba parkaga tjok li, e weno laga norë. Ba wa ba boy tjok li, e weno laga Sbörë, tjîlökwo lara jlökoyo li kjîshko.

²⁴ Ère llëbo jyäglö. Walëga do pjök ère, e tjîlökwo kjrning pjök li loklo. Agar, e kjok llgwekklo twak Sinaí dlupyoshko li loklo. Èye mär woydë kjok llgwekklo ère go ga ber lóng Agar tjëyoga tek beno ba irgo wleni. Epga, e parkagaga tjwîlëk lóng pjir wleniyo dik. ²⁵ Agar, e Sinaí dlupyo jong Arabia kjokyo li loklo bakoe. E nopga lóng Jerusalén kjokyo eerishko dbaryo li loklo bakoe. E kjîshko ga Agar, e ba mekë wleni. ²⁶ Gueniyo Jerusalén kjokyo buk kjok dogo kjrina obi. Kjok eshko sopga, e parkagaga tjwîlëk lóng pjir wleniyo dik llëme. Ga eshko sopga li, e shji. ²⁷ Sbö tjîlökwo tak pjang eni: «Llono ga walë rayak beno sök li wapga ara, walë beno shäng ba lanma tjok luyo ara li kjinmo.

E kjîshko ga walë kjrning, wapga llëm, pja wopjîlú.

Wloshko tjeng döröshko bang sorë miydëp llëm,

öö los, pja wopjîlú dey.»*

²⁸ Pjeyoga, Isaac weno li laga Sbörë, tjîlökwo lara jlökoyo li kjîshko. Pjây iara Sbörë beno baïya dik, tjîlökwo twara jlökoyo

* 4:27 Isaiás 54.1.

li kjishko eni bakoe. ²⁹ Dēnashko ga tjlōkwo lara Sbörē jlōkoyo li kjishko ga Isaac ichara Sbō Sēyarē wen. Gueniyo Agar wa li iirkono ara ba kong, ga shduna ara. Eerishko ga nopga mär lōng kjok llgwekklo go li iirkē bi kong ara, ga shji shdūya ara eni bakoe. ³⁰ Sbō tjlōkwo tak pjang eni: «Walē parkaga tjwlēk shāng pjir wleniyo li ichos to kjok shto oblē ba wa li tjok. Ba data wolonoshko ga ba llēbo tjeng kēs li ber ba wa jlōkoyo li kong erōe. Llēye ber ba parkaga li wa kong llēme.»† ³¹ Eni ga shji walē parkagaga tjwlēk lōng pjir wleniyo li wapga wleni llēm, shji domer boy li wapga wleni.

5

Shji dōra Cristorē

¹ Shji dōra Cristorē, kjok llgwekklo tara Moisésdē li kolēy ame wlo. E kjishko ga pjāy wokjang, pjāy opyē ber lōng parkagaga tjwlēk lōng pjir wleniyo dik ame.

² Tja Pablo, tja tjlōkwo kuziā. Pjāy doyo jyā tē, pjāy ber pjlo bek Sbō bokso wlo wleni ga Cristo beno bomi kong tjwlō llēme.

³ Lēr jek bomi kong obi ga domer llē doyo jyā tē, ber pjlo bek Sbō bokso wlo ga ber shāng kjok llgwekklo llamo li kolē wlo bakoe. ⁴ Pjāy mär kjok llgwekklo li go, pjāy ber pjlo bek Sbō bokso wlo wleni ga pjāy lōng Cristo tjok llēm, ga Sbō wopjlū li ber bomi kong tjwlō llēme. ⁵ Gueniyo shji mär Cristo go kuzong ga shji kjimte Sbō Sēyarē, shji ie ber pjlo bek Sbō bokso dbaryo li koshē lōng wopjlū wlo. ⁶ Shji tōno beno tjeng Cristo Jesús tjok li, e tjwlō ara bi kong. Ga shji mär ba go kjishko ga shji oblē woydē iyo. Gueniyo Sbō kong ga shji doyo jyā tē, de llēmde, e llēno llēme.

⁷ Bām go ga pjāy jek lōng Sbō tjok pjlūe. ¿Tjlōkwo bek li sōmi ame laga erē bomi kong? ⁸ Pjāy rokara Sbörē tjlōkwo pjlū li sök wlo. E kjishko ga bomi songga li ichaga erē llēme. ⁹ Oba tjlē ga «Pjlung shosho uukklo* chira dō emdē ga pjlung shosho bayo kjōm pogo ga uuya pjire» lēba eni. ¹⁰ Gueniyo miydēr pjlū ga pjāy Tjlapga Jesús i. E kjishko ga miydēr ga wop ā ga pjāy wotjlīk ber lōng

botoya dik irōng obi. Ga bomi jyāpgwaga to lōng li, e shdūya Sbörē, ē ga eni.

¹¹ Pjeyoga, shji doyo jyā tē, shji ber pjlo bek Sbō bokso wlo lēr shāng oba kong kjwe ga tja shdūya judiogarē llēme. Gueniyo shāryēr eni wleni kjwe ga Cristo wolono pjang kjlōs go bi kjishko li ber tjwlō llēme. ¹² Gueniyo bomi jyāpgwaga to lōng lira, woydēr ga doyo jyā tē dō llēme. Woydēr ga epga opkē lok om go dey.

¹³ Pjeyoga, pjāy rokara Sbörē ber lōng ichaga kjok llgwekklo tara Moisésdē lirē ame wlo. Gueniyo pjāy beno lōng kjok llgwekklo li kolē ame wlo emdē ga pjāy beno jek lōng bomi wotjlīk owa li go wlo llēm bakoe. Pjāy ēng woydos ara kar kar, pjāy ēng kjimtos bakoe. ¹⁴ Kjok llgwekklo uunkong li ber kjrinaso wleni: «Pja opwoydē sorē ga bop kjlara, e woydos eni bakoe.»† ¹⁵ Gueniyo pjāy sjēke. Shāryēmi lōng eni llēme. Pjāy lōng ēngkjwē ēng tjok kar kar erā. Shāryēmi lōng eni ga pjāy ēng pjik lōng om go erā.

Shji mär Sbō Sēya go

¹⁶ Eni ga lēr bomi kong ga pjāy mär Sbō Sēya go. Enira pjāy jek bomi wotjlīk owa li go llēme. ¹⁷ Bi wotjlīk owa li, e owa Sbō Sēya bokso. Ga bi wotjlīk owa li, e llēye woyde Sbō Sēyarē li wloyo wleni. Wotjlīk ktring pjok li, e oblē oblē, ēngkjwē ēng tjok wleni. E kjishko ga olō ga llēye shāryēmi woydē pjlū li, e shāryēmi ga āe. ¹⁸ Gueniyo pjāy mär Sbō Sēya go ga pjāy ichaga kjok llgwekklo lirē ame.

¹⁹ Nopga jek ba wotjlīk owa li goshko ga llēye shārye lōng li iğōy wēlēe. Pē no orkwosmono ba tjok llēm li tjok. Llēbo owa shāryako llēm li shārye. Wotjlīk llēbo owa shāryē oblē tjok erā. ²⁰ Sbōpga jyāglo, e poshrēya. Opping ybi, oblē ie wlo. Oblē iyo shjiktēng. Englē kar kar oblē tjok āe. Ymo ara. Iirkē malinge. Wotjlīk ba kjishko erōe. Engkjwē oblē tjok. Tōn dboy dboy. ²¹ Wotjlīk owa oblē kong ba llēbo kjishko. Nelōtkē, bērkē, llēbo owa shārye ara ēng tjok. Llēbo oblē, so e kjoyo li shārye bakoe. Loror bomi kong tjan, gueniyo lēr bomi

† 4:30 Génesis 21.10. * 5:9 Pjlung shosho uukklo le li, e tjlōkwo sōya lōng owa li loklo. † 5:14 Levítico 19.18.

kong jek obi ga ëye sgara shäng eni ga äär Sbö sök no pjluyo ïyado lishko llëme.

²² Gueniyo shji kjimte Sbö Sëyarëshko ga shji llëbo shäryë oblë. Shji oblë woydë ara. Shji wopjlúe. Shji wlëpe. Shji iirkë maling llëme. Shji wopjlú oblë tjok. Shji oblë kjimtë. Llëye loroy li shäryëy eni. ²³ Shji llëbo shäryë oblë kong yôtso. Shji llëbo shäryë ga woyotjlïy yôtso guing. Llëbo ëre shäryëy ga pjlú, llgwekklo drete. ²⁴ Ëye Cristo Jesús í ga e ichaga ba wotjlík owa lirë ame. Ba wotjlík owa li, e löra beno pjang kjlös go wleni. ²⁵ Shji iara Sbö Sëyarë beno löng së jlökoyo kuzong ga woyde ga shji mär ba go. ²⁶ Gueniyo shji krë llëm, shji ënglë kar kar llëm, shji wotjlík owa ëng tjok bi llëbo kjishko llëm bakoe.

6

Shji ëng kjimtë

¹ Pjeyoga, pjây mär löng Sbö Sëya go. Eni ga pjây kjlara llëbo owa shäryono ga poshdüzï yôtso. Gueniyo pjây sjëk, pjây dir baïya dik llëm wlo. ² Pjây kjlara ïmi ga song ga kjimtozïa. Eni ga pjây pina Cristorë sorë ga shäryëmi löng eni. ³ Ëye tja tjwlö ara, oblë kjinmo le, tjwlö ara llëm ëmdë ga opjyâpgwë shäng om go. ⁴ Pjây llëbo shäryono pjlúre, de oware, pjây kjlara kjlara opmiydos om go. Shäryoromi pjlú ga pjây ber wopjlú ga pjlúe. Gueniyo shäryoromi pjlú, oblë kjinmo lëmi llëme. ⁵ Pjây kjlara kjlara pak llë ga miydaga ber erë om go.

⁶ Ëye, shji pïya Sbö tjlokwo goshko ga woyde ga llëbo tjeng bi tjok li shdöy ba tjok.

⁷ Sbö jyâpgwëy ga äe. E kjishko ga pjây opjyâpgwë llëm bakoe. Llëye dgoroy ga e bo kjroydë. ⁸ Ëye jëk ba wotjlík owa li goshko ga ber shäng shdüya ïyado wlo. Ëye mär Sbö Sëya go ga ie Sbö Sëyarë ber shäng së ïyado Sbö tjok. ⁹ Eni ga shji sjen llëbo pjlú shäryë llëme. Shji wosonkë llëm, äär bi potjwlëkklo dbaryo lishko ga shji potjwlëya pjlúe. ¹⁰ E kjishko ga kuy ga shji oblë kjimtë ga bue ga kjimtëy dey. Ga Cristo tjlokwo kragaga löng li kjimtëy ara anmoyö.

Shji iara Sbörë beno tjaqlën wleni

¹¹ Tja Pablo, tjlokwo ëre tër bomi kong bor orkwo om go go shara. ïmi ga tjlokwo jyäglö ëre kjwo kësëse.

¹² Pjây tjlä ga pjây döya Sbörë, Cristo wolono pjang kjlös go li kjishko lëmi. Gueniyo ëye omlë eni ga shdungoba e kjishko. E kjishko ga bomi ichaga doyo jyä të li, pjây iche lok eni ga ikoba ga ber löng wopjlú ba tjok wlo, shdungoba eni llëm wlo. ¹³ Epga doyo jyä tak pjir ëmdë ga kjok llgwekklo tjeng kës li kole lok llëme. Gueniyo woyde lok ga epga kolëmi, ga pjây doyo jyä të ber löng baïya dik, epga krë ara bomi kjishko wlo. ¹⁴ Gueniyo tjara krë llë kjishko llëme. Tja krë Tjlapga Jesucristo zröraba pjang kjlös go li kjishko eröe. Ba kjishko ga llëbo tjeng kjok ëre kjing go tjwlö bor kong ame, ga nopga kjok ëre so kong ga tja tjwlö llëm bakoe.

¹⁵ Sbö kong ga shji doyo jyä tak pjirde, de llëmde, e llëno llëme. Shji kjlopswara beno tjaqlën wleni li, tjwlö ara li e.

¹⁶ Tjlokwo lër shäng bomi kong ëre sömi wleni ga pjây kjrara Sbörë beno ba nopga, judíoga kjrara dënashko wleni. Eni ga rokër Sbö kong ga pjây uunkong eni li songe le ïyado, pjây ie ber löng wlëp bakoe.

¹⁷ Era eni ga tjara doyo bäng lok, tja shporaba ara, Jesús kjishko. E kjishko ga woydër ga eeri jek lëkong ga ëye llëbo shäryë tjwe bor barwoklo ame.

¹⁸ Pjeyoga, rokër Tjlapga Jesucristo kong ga ba wopjlú li kjishko ga pjây kjimte ara. Ber eni.

Carta a los Efesios Kjibokwo ère tara Pablorë

Éfeso sopga kong Kjibokwo ère sorë

Domer shäng kjlara ko Pablo. E Sbö tjlökwö laga Jesús äska wleniyo. Éfeso kjokyo, e tjwlö ara. Eshko ga sböpga jyäglo syö uyo lok ara. Tjwlö arayo li, e ba sbö ko Artemisa li syö uyo, tak pjang Hechos 19.23-41 go sorë li eni. Dënashko ga Pablo to shäng Jesús roy pjlu lë kjok shto oblë oblëshko ga öötong shäng eshko, tak pjang Hechos 18.18 go sorë li eni. Gueniyo beno shäng eshko dbar kop ara llëme. E irgo ga jek öötong shäng eshko obi, ga beno shäng nopga li ping Sbö tjlökwö go lu pjloglo mya, tak pjang Hechos 19 go sorë li eni.

Kjibokwo ère go ga Sbö wopjlu li kjishko ga llëbo shäryara pjlu bi kong oblë oblë sorë li tara ba kong. Woyde ga Sbö iëy ber kësbang, tjwlö ara sorë li tara ba kong. Judíoga, nopga judío llëm wleniyo, e iara Sbörë beno tjëyo kjrinaso, ga woyde ga ber löng wlëp ëng tjok shara, ber löng ëng kjimté kar kar bakoe, e tara ba kong bakoe.

Kjibokwo ère tara ba kongshko ga sök kjërshko Roma kjokyo, Jesús roy pjlu lara kjishko, tak pjang Hechos 28.16-31 go sorë li eni.

¹ Kjibokwo ère taga tja Pablorë. Tja kjrara Sbörë beno ba tjlökwö roy laga Cristo Jesús äska.

Sbö nopga töno beno tjeng Cristo Jesús tjok löng Éfeso kjokyo, kjibokwo ère ichër jek bomi kong.

² Rokër bi Data Sbö kong, Tjlapga Jesucristo kong ga ba wopjlu li kjishko ga pjäy kjimte lok ara, pjäy ie ber löng wlëp bakoe.

Sbö poshrëy ara, ba wopjlu li kjishko

³ Sbö, Tjlapga Jesucristo Data li poshrëy ara. Shji töna beno tjeng Cristo tjok kjishko ga shji kjimtara ara, llëbo twe ba nopga kong ba kjimtoklo wlo li twara bi kong uunkong bakoe. ⁴ Shji kjimtara eni. Kjok shäryayde llëm obishko ga shji töno beno tjeng Cristo tjok ère kjrara Sbörë, shji ber

tjeng baïya wlo, shji pogo llëye dret ba bokso wlo bakoe. Shji woyde Sbörë ara kjishko ga ⁵ dënashko ga wotjlik ga shji ie Jesucristorë ber löng ba wapga wlo le, woydara ber eni kjishko. ⁶ Ba Wa woyde ara li twara bi kong. Eni ga ba wopjlu li pina bi kong, ñy wëllë wlo, ga poshrëy ara.

⁷ Sbö wopjlu ara anmoyö. Ba wopjlu li kjishko ga Cristo wolono, srëng kwono. E kjishko ga shji döra bi shdungglo dbo dorko dwayo, owa pjang bi go li löna beno dret bakoe. ⁸ Shji kong kjok miydë twara ara, ba tjlökwö miydëy wëllë wlo. Shäryara eni ba wopjlu li kjishko. ⁹ Dënashko ga Sbö wotjlik llëbo shäryë Cristo tjok le, woydara ber eni kjishko, gueniyo ëye ommyidono llëme. Gueniyo e pina bi kong pjir tjän, ¹⁰ e dbaryo öötongshko ga llëbo uunkong lara li shärye ber eni wlo. Eshko ga Cristo ie ber sök llëbo tjeng kës li ichaga, llëbo tjeng kjok dogo, llëbo tjeng kjok ère kjing go bakoe.

¹¹ Llëye woyotjlina Sbörë shärye wlo li, e shärye uunkong eni. Ga dënashko ga wotjlik llëbo shäryë bi kong le. Eni ga shji kjrara, töna beno tjeng Cristo tjok, ¹² ga shji löng Cristo koshaga bäm go li, shji kjimtara ara, shji ikoba wlo, Sbö poshrëkoba ba dbo kälä kjishko wlo. ¹³ Shji döya Sbörë sorë roy pjlu li, tjlökwö bek li e. Ga kuromishko ga tjlökwö kjrromi, ga pjäy töno beno tjeng Cristo tjok. Cristo kjishko ga pjäy go ba Sëya iche ber bomi tjok lara jlökoyo li, e shrono beno kësbang bomi tjok. Eni ga pjäy jyä tara beno löng wleni. Miydëy e go ga pjäy beno Sbö i. ¹⁴ Ba Sëya twara bi kong kjishko ga miydëy e go ga llëye pjlu shärye bi kong lara li, e shärye eni jlökoyo, nopga baïya li döra pjir guing. Eshko ga Sbö poshrëy ara, ba dbo kälä kjishko.

Pablo syöshtono Sbö kong

¹⁵ Pjäy roy kuror ga pjäy mär löng Tjlapga Jesús go, ga Sbö nopga uunkong woydëmi löng ara bakoe. E kjishko ga ¹⁶ tja syöshtë Sbö kong bomi kjishkoshko ga tja wopjlu ba tjok enido. ¹⁷ Data Kësbangyo li, e Tjlapga Jesucristo Sbö. Ga rokër ba kong ga pjäy kong kjok miydë twe ara, ga e opping shäng bomi kong bako, e miydëmi jek këgong wlo. ¹⁸ Pjäy kjrara Sbörë, llëbo pjlu twe bomi

kong kësbang wlo. Eni ga rokër ba kong obi ga pjây kong kjok miydë twe äär bomi pjlúshko wlo, llëbo pjlú koshëmi lōng twe ba nopga kong li llë miydëmi wëllë wlo, ¹⁹ Sbō dbo ara li miydëmi wëllë wlo bakoe. Ba dbo ara li, e pjir llëm, ëye äär baïya dik llëm bakoe. Ga shji mār lōng Cristo go ëre kjimte ba dbo go. ²⁰ E go ga Cristo bukshinmoga tjrëkoshko ga woshrrara irōng obi, ga sōra öötong sök ba orkwo këllëkong kjok dogo. ²¹ Eshko ga iara beno tjlwō ara, sëya llë dbo ara wleniyo kjinmo, oblë ichagaga wleniyo kjinmo, llëbo uunkong kjinmo, iara beno eni eerishko dbaryo wlo, ïyado wlo bakoe. ²² Llëbo uunkong iara beno tjeng ba wloshko, ga iara beno sök ba tjlōkwo kfragaga lōng kës li ichaga. ²³ Epga, e ba doyo wleni. Epga lōng së ba kjishko. Llëbo tjeng kës së li laga erë.

2

Shji wolono lōng wlenishko ga shji iara Sbörë beno lōng së jlōkoyo

¹ Nopga judío llëm wleniyo, dënashko ga pjây wolono lōng wleni, llëbo owa shäryëmi lōng li kjishko. ² Eshko ga nopga Sbō miydë llëm wleniyo lōng llëbo owa shäryë sorë ga pjây omshäryë lōng eni bakoe. Llëye le Äre li kolomirë. Sëyaga owa jëk lōng kjok ëre kjing goshko ichaga erë, nopga to lōng Sbō kolë llëm li ichaga erë bakoe. ³ Dënashko ga shji uunkong omshäryono eni. Eshko ga shji wotjlík owa erä, shji jëk lōng bi wotjlík owa li go bakoe. E kjishko ga Sbō iirkono ara bi tjok, ga shji lōng shdüya wlo, nopga oblë owa li shdüya sorë ga eni.

⁴ Gueniyo shji songe le Sbörë, shji woyde ara anmoyō bakoe. ⁵ E kjishko ga shji wolono lōng wleni, llëbo owa shäryë lōng li kjishkoshko ga shji iara beno lōng së jlōkoyo, ga shji iara beno lōng mār Cristo go shara. Ba wopjlú li kjishko ga shji dōra eni. ⁶ Cristo Jesús woshrrara irōng obi, ga sōra öötong sök ba tjok kjok dogo. Shji tōna beno tjeng Cristo tjok kjishko ga shji woshrrara eni wleni, ga shji sōra öötong lōng ba tjok kjok dogo eni wleni bakoe. ⁷ Shäryara eni Cristo Jesús kjishko, llono ga ba wopjlú kësbang li pïya oba kong ïyado wlo. ⁸ Ba wopjlú li

kjishko ga pjây dōra, pjây mār lōng Cristo Jesús go kjishko. Pjây dōra li, e bomi sëngglo, e wlënomi om go llëme. ⁹ Shäryara eni, llëbo pjlú shäryoromi kjishko llëm, ëye opposhrëk e kjishko llëm wlo. ¹⁰ Shji eerishko ga sorë, shji shäryara Sbörë yōtso beno lōng eni kjishko. Shäryara eni, shji tōna beno tjeng Cristo Jesús tjok kjishko, llëbo pjlú lara dënashko shäryë wlo li, e shäryë eni wlo.

Shji tjëyo kjrinaso, shji tōno beno tjeng Cristo tjok kjishko

¹¹ E kjishko ga pjây nopga judío llëm wleniyo, pjây dëna ga sorë woyoshrozïa. Eshko ga pjây kowe judiógarë «nopga jyā tak llëm wleniyo» le. Epgara opkowë lok «nopga jyā tak pjir wleniyo» le, gueniyo jyā taga norë ba doyoshko erä. ¹² Woyoshrozï ga dënashko ga pjây lōng Cristo tjok llëme. Tjlōkwo twara Sbörë Israel tjëyoga kong, beno ïyado wlo, gueniyo pjây Israel tjëyoga llëm kuzong ga e beno bomi kong llëm, pjây shto oblë so wleni erä. Eshko ga Sbō miydëmi lōng llëm, pjây dōya li koshëmi lōng llëm bakoe. ¹³ Pjây lōng pjola wleni. Gueniyo eerishko ga pjây tōno beno tjeng Cristo Jesús tjok kjishko ga pjây sōra tek ba soshko wleni shara, Cristo wolono, srëng kwono li kjishko.

¹⁴ Dënashko ga judióga, nopga judío llëm wleniyo, e lōng dboy dboy. E ëng ïywō lok shjiktëng erä. Gueniyo shji iara Cristorë beno tjeng wlëp ëng tjok, shji iara beno lōng tjëyo kjrinaso shara. ¹⁵ Kjok llgwekklo tara Moisésdë li goshko ga llëbo shäryako ara. Gueniyo Cristo wolono kjishko ga kjok llgwekklo li kjara, ga shji iara beno lōng ichaga erë ame. Shäryara eni, tjëyoga kjrëng pjök li tōya, ber ba tjok kjrinaso wlo. Shji iara beno tjeng wlëp ëng tjok eni. ¹⁶ Wolono pjang kjlōs go kjishko ga tjëyoga kjrëng pjök li iara beno tjeng tjëyo kjrinaso, ga iara beno lōng wlëp Sbō tjok, ëng ïywō lok shjiktëng ame wlo. ¹⁷ Cristo öör ëreshko ga tjlëno uunkong kong ga shji ber lōng wlëp Sbō tjok ga pjlúe lara. Lara eni judióga, Sbō miydë pjlú wleniyo li kong, nopga judío llëm, Sbō miydë llëm wleniyo li kong bakoe. ¹⁸ Eni ga ba kjishko ga eerishko ga shji

kjimte Sbö Sëya kjlaraso lirë uunkong äär Data Sbö shwoy ga pjlúe.

¹⁹ E kjishko ga pjây nopga judío llëm wleniyo, pjây shto oblë so wleni ame. Pjây beno lönng Sbö nopga jlökoyo, pjây ba wapga bakoe. ²⁰⁻²² Shji u shäryë akkwo goshko ga woydara ga akkwo tjeng ara. Akkwo iëy töshko bäm go kjwara, ber ba shakklo wlo. E irgo ga akkwo iëy ba kjing go jem jong ëng kjing go. Sbö nopga, e u wleni. Akkwo ba shakklo kjangyo, iak beno buk bäm go li, e Cristo Jesús om go li loklo. Akkwo oblë oblë iak beno tjeng ba shakklo li, e Sbö tjlökwö roy lagaga Jesús äska li loklo, Sbö tjlökwö lagaga li loklo bakoe. Ga pjây mär lönng Cristo go kuzong ga pjây uunkong tönng tjeng ba tjlökwö kragaga oblë tjok, akkwo jem tjeng ëng kjing go wleni. Shji uunkong tönng tjeng Cristo tjok, shji ber Sbö u wleni wlo, ba Sëya ber sök u li roshko iyado wlo.

3

Pablo ichara Sbörë ba tjlökwö roy pjlú lë nopga judío llëm wleniyo kong

¹ E kjishko ga tja Pablo, tja sök kjërshko, Cristo Jesús tjlökwö roy pjlú lër pjây nopga judío llëm wleniyo kong kjishko. ² Miydëmi ga Sbö wopjlú li kjishko ga tja ichara ba tjlökwö roy pjlú lë bomi kong. ³ Tjlökwö li miydëba llëm, gueniyo lara bor kong, toror bomi kong kjibokwo ëre go sira sorë ga eni. ⁴⁻⁵ Eni ga kjibokwo ëre lëmishko ga miydëmi e go ga Cristo, e sorë miydëba llëm ëmdë ga lara Sbörë bor kong, ga miydër pjir tjän. Dënashko ga e lara ë kong llëme. Gueniyo eerishko ga ba tjlökwö roy lagaga Jesús äska li, ba tjlökwö lagaga li, epga iara beno tjeng dboy ba kong. Ga ba Sëya ichara ba tjlökwö roy pjlú lë ba kong lok. ⁶ Ba tjlökwö pjlú miydëba llëm li ëre: Eeri jek lëkong ga judíoga kjimte Sbörë erö ame; ëye tönno beno tjeng Cristo Jesús tjok ga kjimte Sbörë, judíoga, nopga judío llëm wleniyo bakoe; eni ga uunkong li beno lönng tjëyo kjrinaso, doyo kjlaraso wleni, llëbo twe lara Sbörë ba nopga kong jlökoyo li beno uunkong li kong kjishko.

⁷ Sbö wopjlú li kjishko ga tja ichara ba tjlökwö roy pjlú lë oba kong, ga tja kjimte ara ba shäryë ba dbo ara go. ⁸ Tja tjwölö

Sbö nopga lönng kës li dorko. Eni ëmdë ga ba wopjlú li kjishko ga tja ichara ba tjlökwö roy pjlú lë nopga judío llëm wleniyo kong. Tja tjlä ba kong ga epga mär lönng Cristo go wleni ga llëbo twe Sbörë ba kong ara, pjir llëme lër ba kong eni. ⁹ Dämär ga llëbo uunkong shäryara Sbörë. Eshko ga wotjlík llëbo shäryë le, gueniyo lara ë kong llëme. Gueniyo eerishko ga tja ichara ba lë oba kong, shärye sorë miydëba wëllë wlo. ¹⁰ Woydara ga llëye shärye Jesús tjlökwö kragaga kong li, e iya sëya llë dbo ara wleniyo, oblë ichagaga wleniyorë, ga miyde lok e go ga Sbö kjok miydë ara anmoyö. ¹¹ Ère shäryara Sbörë bi Tjlapga Cristo Jesús tjok, woyotjlína kjok shäryayde llëm obishko sorë li eni. ¹² Shji tóna Sbörë beno tjeng Cristo tjok, ga shji mär beno lönng ba go. E kjishko ga shji äär Sbö shwoy ga wlëp, llëye bangkjrëy llëme. ¹³ E kjishko ga rokër bomi kong ga tja shdungoba shäng song bomi kjishko ëmdë ga pjây wosonkë llëme. Llëbo wen bor kong jüshko li, e ber bomi kong pjlú wlo.

Pablo syöshtono Sbö kong Éfeso sopga kjishko

¹⁴ E kjishko ga tja kjök tok, syöshtë Data Sbö kong. ¹⁵ E ba nopga lönng kës kjok dogo li Data, ba nopga lönng kës kjok ëre kjing go li Data bakoe. ¹⁶ E llëbo tjeng ara, twe ba nopga kong wlo. Eni ga rokër ba kong ga ba Sëya iche bomi kjimte ba dbo kësbang go, pjây ber lönng wokjang wlo, ¹⁷ Cristo ber sök bomi tjok iyado wlo, pjây mär lönng ba go kjishko. Rokër ba kong obi ga pjây kjimte ëng woydë ara kar kar jlökoyo iyado, ¹⁸ shji woyde Cristorë kjöme li miydëmi wlo, ba tjlökwö kragaga lönng kës li tjok. Jlökyo ga shji woyde ara anmoyö. ¹⁹ E tjliy ga äär llëm ëmdë ga rokër ba kong ga e pïya bomi kong, miydëmi wlo, llëye shäryëmi dölishko ga pjây wotjlík äär Sbö dik wlo.

²⁰ Sbö dbo ara kjishko ga llëbo woyotjlíy, rokëy ba kong li shärye ga pjlú, ga shärye e kjinmo anmoyö ga pjlú bakoe. Ga shji kjimte ba dbo ara ëre go. ²¹ Llëbo shärye ara Cristo tjlökwö kragaga go, Cristo Jesús go bakoe. E kjishko ga iëy ber kësbang, tjwölö ara iyado wlo. Ber eni.

4

Shji ie Cristorë ber doyo kjlaraso wleni

¹ Tja sök kjërshko Tjlapga Jesús kjishko. Pjây rokara Sbörë beno ba nopga. Era tjwlô ara. Eni ga rokër bomi kong ga pjây jêk pjlo beke. ² Pjây ber lönng wotöye. Pjây tjlê ëng tjok yôtso. Pjây iirkë maling llême. Llêbo shärye oblërë llê pogoshko ga pjây ber lönng wlêp, wopjlú ba tjok erä. ³ Pjây drön ëë, jêk lönng ëng tjok wlêp, pjây wotjlík ber lönng kjrinaso wlo, pjây iara Sbö Sëyarë wotjlík sorë ga eni. ⁴ Shji Cristo tjlökwo kjrägaga lönng kës ëre doyo kjlaraso wleni, shji Sëya kjlaraso bakoe. Shji rokara Sbörë uunkong, ga llêbo koshëy lönng li kjrinaso. ⁵ Shji Tjlapga kjlaraso. Tjlökwo söy lönng li kjrinaso. Shji wara jer di roshkoshko ga e beno llêbo kjrinaso loklo. ⁶ Shji Sbö kjlaraso. Shji data kjlaraso. Shji iche, kjimte uunkong, ga shäng bi tjok iyado.

⁷ Cristo wopjlú li kjishko ga shji kjlara kjlara kong kjok miydë twara oblë oblë, pak twe bi kong li shäryëy pjlu wlo. ⁸ E kjishko ga Sbö tjlökwo tak pjang eni:

«To jem kjókshkoshko ga
ba wloyoga zana li shara, söra jem ba
tjok ba irgo,
ga oblëra kong llêbo twara ara.»*

⁹ ¿«To jem» le li, e llê loklo? To ter öör shäng bäm go kjok ëre kjing go li loklo. ¹⁰ Cristo to ter bäm go. E irgo ga to jem kjok dogo, beno sök shtoyo tjwlô ara, kjok shto oblë oblë kjinmo, llêbo uunkong ichë wlo. ¹¹ Shji kong pak twara om go, shäryëy wlo. Shji kjone kjone iara beno lönng Sbö tjlökwo roy laga Jesús äska, shji kjone kjone iara beno lönng Sbö tjlökwo laga, shji kjone kjone iara beno lönng Sbö tjlökwo roy pjlu shdöga, shji kjone kjone iara beno lönng ba nopga daga, ba pingga bakoe. ¹² Shji iara beno lönng ba nopga lönng kës li kjimtaga, pak twe ba kong li shärye lok pjlu wlo, dbokjrë lok jek këgong këgong wlo. ¹³ Woyde ga shji uunkong Sbö Wa miydë pjlu, ga shji mär ber lönng ba go, shäryoroy eni pjirshko ga shji ber lönng wotjlík kjrinaso wlo, shji ber lönng wotjlík këkboga dik wlo, shji äär ber lönng Cristo dik wlo.

* 4:8 Salmo 68.18.

¹⁴ Eshko ga shji wotjlík kjwozirga dik ame. Shji jyäpgwëba tjlökwo oblë oblë go ame, kjyong iöya dlung kjing go bakwe pjlukdë llaw pogo wleni, no kjone kjone wotjlík ara, shji jyäpgwe wlo le gueniyo. ¹⁵ Tjlökwo bek li lëy wopjlú go dey. Eni ga shji äär ber Cristo dik, bi kägäyo li e, ¹⁶ ga shji uunkong ba doyo wleni. Doyo dboglo smok lok ëng go ba kgyungyo go, ber doyo kjlaraso wlo, ga shji töya Cristorë ber doyo kjlaraso wleni eni bakoe. Eni ga shji ëng woydë ara kar kar, ga shji kong pak twara kjlara kjlara li shäryëy ga pjluë.

Shji töno beno tjeng Cristo tjok kjishko ga shji jêk lönng tjaglën wleni

¹⁷ Eni ga pjây ichër Tjlapga Jesús ko go ga pjây jêk lönng owa, nopga Sbö miydë llëm wleniyo dik ame. Epga jêk lönng ba wotjlík tjwlô llëm, llëno llëm li go erä. ¹⁸ Epga Sbö miydë llëm, llëye kuya woydë llëm kjishko. E kjishko ga tjlökwo bek li llê loklo miyde lok llëm, ga epga ie Sbörë ber lönng së jlökoyo llëm bakoe. ¹⁹ Opyono beno jêk lönng ba wotjlík owa li go erä, ga llëye lökyo ba kong ame. Llêbo owa shärye lok oblë oblëshko ga lönng wopjlú erä, ga shärye woydë eni jek obi.

²⁰ Gueniyo pjây Cristo tjlökwo roy kunoshko ga pjây oppino jêk eni llême. ²¹ Cristo tjlökwo roy bek li kuromi, ga pjây mär beno lönng ba go. E kjishko ga miydër ga pjây oppino jêk, woyde Cristorë sorë li eni. ²² Dënashko ga pjây jêk lönng bomi wotjlík owa li go. Bomi wotjlík eshko li, e owa. Pjây jyäpgwara ara, llêbo owa shäryëmi wlo. Gueniyo pjây oppino ba rayë, ²³ pjây kjlopswe Sbörë ber lönng wotjlík oblë wlo, ²⁴ pjây ie ber lönng tjaglën wleni wlo. Llêbo pjlu shäryaga iyado li, e Sbö. Ga pjây kjlopswara beno jêk lönng eni, baïya dik.

²⁵ Eni ga shji uunkong doyo kjlaraso wleni kjishko ga shji jyörkë ame, pjây tjlê bëy ëng kong dey. ²⁶ Shji iirkonoshko ga llëye owa shäryëy llême. Shji pë jek lönng bi iir li tjok llëm, ²⁷ shji jyäpgwe Äre llëm wlo. ²⁸ Eëy lürkë ä ga lürkë ame, parkë ba orkwo go dey, oblëga song li kjimte ga pjlu wlo.

²⁹ Tjłkwo owa lëy ëng kong llëme. Tjłkwo pjlú lomirë dey, oblë kjimtoklo, kuya ga ber pjlú ba kong wlo. ³⁰ Pjây jyâ tara Sbö Sëyarë wleni beno Sbö i, äär jong bi dözlöng dbaryoshko jã. E kjishko ga Sbö Sëya iëy ber shäng woydë llëme. ³¹ Shji wotjlik owa oblë kong ame, shji iirkë ara oblë kong ame, llëbo lëy oblë kong iir go ame, shji ëngkjwë oblë tjok ame, oblë lãywëy owa ame, shji oblë iywö shjiktëng ame bakoe. ³² Pjây pjlú ëng tjok. Oblë songe lozïa. Llëbo shärye oblërë owa bomi kongshko ga owa li iozï ber tjwlö llëm, owa pjang bomi go li löna Sbörë Cristo kjishko sorë ga eni.

5

Shji jëk pjlo bek

¹ Pjây Sbö wapga, ga pjây woyde ara. E kjishko ga pjây opshäryos baïya dik. ² Shji woydara Cristorë ara, ga optwono wolono bi kjishko, öng wlëp ushko so zrökoba, sho sukoba Sbö poshrëkklo li lö pjlëblë ba kong wleni. Woyde ga pjây ëng woydos ara kar kar eni bakoe.

³⁻⁵ Shji orkwosmono ë tjok llëm ga shji pë ba tjok llëm, llëbo shäryako llëm li shäryëy llëm bakoe. Shji wotjlik dbur töng bi kong erö llëm, e llëbo jyäglö poshrëy löng wleni. Pjây Sbö nopga kjishko ga llëbo eniyo shäryëmi sira ëmdë llëme. Llëbo lako llëm lëy ë kong llëm, llëbo tjwlö llëm lëy ë kong llëm, shji tjör ëng tjok tjłkwo owa go llëm bakoe. Pjây löng wopjlú Sbö tjok li lanyotkomirë oblë kong dey. Llono ga Cristo, Sbö, epga ber löng no pjluyoga iyado. Eshko ga llëbo twe Sbörë ba nopga kong. Gueniyo ëye opshäryë owa eni ga äär eshko llëme.

⁶ Pjây jyäpgwëba tjłkwo tjwlö llëm go llëme. Llono ga nopga llëbo owa shäryono eni li shdüya Sbörë, kolara lok llëm kjishko. ⁷ E kjishko ga pjây tön nopga eniyo tjok llëme.

⁸ Dënashko ga pjây jëk löng kjok ro sï roy* wleni. Gueniyo eerishko ga pjây mär löng Tjlapga Jesús go kuzong ga pjây jëk löng kjok shjiy roy† wleni shara. E kjishko ga pjây jëk löng, woyde Sbörë sorë li eni. ⁹ Eye

iök shjiy ëre tjok ga jëk pjlú oblë tjok, jëk pjlo bek, ga tjłeshko ga tjłkwo bek li layde.

¹⁰ Ga pjây opping llëye woyde Tjlapgarë shäryëmi wlo li go. ¹¹ Shji jëk oba jëk löng kjok ro sï roy wleni llëme. Llëye shärye lok li, e llëno llëme. Eni ga llëbo shärye löng li owa lozï ba kong dey, miyde lok wlo. ¹² Sbö kole lok llëme. Llëbo owa shärye löng lütshko li lanyotkëy ëmdë ga lökyo ara. ¹³ Gueniyo iök pïy llëbo owa li go ga e ber wëlle. ¹⁴ Eshko ga iğöy wëlle, iök shjiy li kjishko. E kjishko ga oba tjłë ga

«Pja buk pë,

pja wollenzong,

pja kojös shinmoga tjeng li tjrëko dwayo.

Eshko ga pja ie Cristorë ber sök kjok shjiy roy» lëba eni.

¹⁵ Pjây drön jëk löng nopga kjok miydë ara wleniyo dik, nopga kjok miydë llëm wleniyo dik llëme. ¹⁶ Shji löng dbar owa. E kjishko ga llëye wen tjwe bomi kong shäryëmi pjlú wloshko ga shäryozïa. ¹⁷ Shji llëbo shäryë nopga kjok miydë llëm wleniyo dik llëme. Pjây oppis llëye woyde Tjlapgarë li shäryë. ¹⁸ Shji nelötkë llëme. Shji nelötkë ga shji iche llëbo owa shäryë. Pjây ichaga ber Sbö Sëya pjang bomi go lirë dey. ¹⁹ Pjây tos ëng tjok Sbö kong tükwo oblë oblë go. Ga Tjlapga poshrëzï bomi tükwo li go. ²⁰ Pjây ber löng wopjlú Data Sbö tjok llëbo uunkong kjishko. Lozï ba kong iyado, Tjlapga Jesucristo ko go.

Nopga orkwosmok löng pjir ga jëk ëng tjok sorë

²¹ Cristo bangkjrëmi kjishko ga pjây ëng kolozong.

²²⁻²³ Cristo beno ba tjłkwo kragaga uunkong kägäyo, ba döga bakoe. Domergara beno ba boyga kägäyo eni bakoe. E kjishko ga walëga orkwosmok löng pjir, bomi lanmaga kolozï, Tjlapga Jesús kolëmi löng wleni. ²⁴ Cristo kole ba tjłkwo kragagarë sorë ga bomi lanmaga kolozï iyado eni bakoe.

²⁵ Domerga orkwosmok löng pjir, bomi boyga woydozï ara, ba tjłkwo kragaga woyde Cristorë sorë ga eni. Ba tjłkwo

* 5:8 Jëk löng kjok ro sï roy le li, e tjłkwo pjlú miyde löng llëm li loklo. † 5:8 Jëk löng kjok shjiy roy le li, e tjłkwo pjlú miyde löng li loklo.

kjragaga woydara ara, ga optwono wolono ba kjishko, ²⁶ ie ber lōng dboy ba kong wlo. Ba tjlōkwo li go ga epga iara beno pjlo bek Sbō bokso wlo, ²⁷ ber lōng ba nopga kālā shjiy wleni wlo, ber tjeng baīya wlo, pogo llēye dret ba bokso wlo bakoe. ²⁸ Eni wleni ga domerga, bomi boyga woydozī ara, pjāy opwoydē sorē ga eni. Ēye ba boy woydē ara ga e opwoydē om go wleni. ²⁹⁻³⁰ Ēye ba doyo om go li iywō shjiktēng llēme. Opsēng, opdē. Shji Cristo tjlōkwo kjragaga, shji ba doyo wleni. E kjishko ga shji de Cristorē eni bakoe. ³¹ E kjishko ga domer ba data, ba mekē rayē, ga orkwosmok walē tjok, ga ber lōng kjlaraso wleni. ‡ ³² Ēre llē loklo miydēy wēlē llēme. Lēr eni li, Cristo, ba tjlōkwo kjragaga, e lotē. ³³ Eni ga domerga orkwosmok lōng pjir, bomi boyga woydozī ara, pjāy opwoydē sorē ga eni. Walēga orkwosmok lōng pjir, bomi lanmaga bangkjroziā.

6

Dataga, mekēga, wapga, e jēk ēng tjok sorē

¹ Wapga, pjāy mār Tjlapga Jesús go kuzong ga bomi dataga, bomi mekēga, e koloziā. ²⁻³ Sbō tjlōkwo tak pjang eni: «Bomi dataga, bomi mekēga, e bangkjrozi, iozi ber tjwlō ara, llēbo jek pjlu bomi kong wlo, lu īmi kop ara kjok ēre kjing go wlo bakoe.»* Eni ga kjok llgwekklo ēre koloroy wleni ga llēbo pjlu shārye Sbōrē bi kong lara jlōkoyo. Llēbo lara jlōkoyo eni eshko kjwlē jā.

⁴ Dataga, pjāy llēbo shāryē bomi wapga kong ber lōng iirkē wlo llēme. Poshdūzi, pīzi jēk lōng, woyde Tjlapga Jesúsde sorē li eni.

Parkaga sogoga, parkagaga tjwlēk lōng pjir wleniyo, e jēk ēng tjok sorē

⁵ Parkagaga tjwlēk lōng pjir wleniyo, bomi sogoga kjok ēre so, e koloziā. Bangkjrozi lōng wopjlu, pjāy parkē lōng Cristo kong wleni. ⁶ Pjāy iya lōngshkoshko ga epga kolēmi pjlu, ber lōng wopjlu bomi tjok wlo. Gueniyo kolēmi eshko dō llēme. Pjāy parkos ba kong pjlu iyo, pjāy Cristo parkagaga tjwlēk lōng pjir wleniyo dik. Llēye woyde Sbōrē shāryēmi wlo li shāryozī wopjlu. ⁷ Pjāy parkos lōng wopjlu

bomi sogoga kong, bomi dbo kēs li go, pjāy parkē lōng Tjlapga Jesús kong wleni, pjāy parkē lōng nopga kong wleni llēme.

⁸ Miydēmi pjlu ga ēye llēbo pjlu shāryono ga potjwlēngga Tjlapgarē, parkagaga tjwlēk lōng pjir wleniyo ēmdē ga potjwlēya.

⁹ Parkagaga sogoga, pjāy opshāryē bomi parkagaga tjok eni bakoe. Kroyoywēy llēme. Miydēmi pjlu ga pjāy, bomi parkagaga, pjāy kagāyo sōk kjlaraso kjok dogo, ga shji uunkong llgweya beke.

Llēbo twe Sbōrē bi kong ara, bi opwlikoklo wleni

¹⁰ Era eni ga pjeyoga, pjāy mār ber lōng Tjlapga Jesús go iyo, pjāy mār ber lōng ba dbo ara go iyo bakoe. ¹¹ Ēngkwagaga opwlikē ba opwlikoklo go sorē ga pjāy opwlikos llēbo twe Sbōrē bomi kong kēs li go eni, pjāy jyāpgwe Äreshko ga kumi kjang wlo, jlō lēmi ba kong llēm wlo bakoe.

¹² Shji lōng dbonik nopga tjok llēm, shji lōng dbonik sēya llē dbo ara wleniyo tjok, oblē ichagaga wleniyo tjok, nopga owa lōng kjok ēre kjing go ichagaga wleniyo tjok bakoe. ¹³ E kjishko ga pjāy opwlikos llēbo twe Sbōrē bomi kong kēs li go, dbar owa li tjweshko ga pjāy tōk llēm wlo, pjāy ber lōng wokjang āär jong dbar owa li pjitong guing.

¹⁴ Eni ga pjāy wokjange. Sbō tjlōkwo bek li sōzi, e bomi dop pjrikklo wleni. Pjāy jēk pjlo bek, e bomi worbu wlikoklo wleni.

¹⁵ Sbō tjlōkwo pjlu li, shji ie ber lōng wlēp Sbō tjok. Pjāy poshāryos e go, tjlōkwo roy pjlu li lē oba kong wlo, e bomi drepkwota wleni. ¹⁶ Pjāy mār ber lōng Tjlapga Jesús go, e bomi kōnkowo shtokjoklo wleni. Pjāy löya Äre ba kōnkowo dbo go iōk ri ri li goshko ga shtokjēmi e go, pjē bomi go llēm wlo.

¹⁷ Miyozi ga pjāy dōra Sbōrē ba dbo ara go, e bomi kā wlikoklo wleni. Sbō tjlōkwo shazi bomi wloshko, e bomi drōng twara Sbō Sēyarē bomi kong wleni.

¹⁸ Ga pjāy syōshtos, kjloshtos Sbō kong iyo, pjāy piya Sbō Sēyarē sorē li eni. Pjāy sjēke. Pjāy syōshtos Sbō nopga kjishko iyo.

¹⁹ Pjāy syōshtos bor kjishko bako, tja tjlēshko ga tja kong tjlōkwo lē Sbōrē bor kong lēr wlo, Sbō tjlōkwo pjlu miydēba llēm li roy lēr

‡ 5:31 Génesis 2.24. * 6:2-3 Deuteronomio 5.16.

oba kongshko ga llëye bangkjrër llëm wlo bakoe. ²⁰ Tja ichara Sbörë ba tjlökwo roy pjlú'le oba kong ba äska. Eerishko ga tja sök kjërshko e kjïshko. Pjây syöshtos bor kjïshko, ba tjlökwo roy lërshko ga llëye bangkjrër llëm wlo.

Kjibokwo pjirzlong

²¹⁻²² Bor kjlara Tíquico, e parkë shäng Tjlapga Jesús kong bor tjok pjlú ãyado. E woydër ara, ga ichër jek bomi shwoy, tja sök na sorë 'li roy sök bomi kong wlo, löng bor tjok na 'li roy sök bomi kong wlo bako, pjây wosonkë llëm wlo.

²³ Pjeyoga, tja syöshtë Data Sbö, Tjlapga Jesucristo Data 'li kong ga pjây ie ber löng wlëp, pjây kjimte ëng woydë ara kar kar, pjây kjimte mär ber löng Cristo go ãyado bakoe. ²⁴ Rokër Sbö kong ga ba wopjlú 'li kjïshko ga pjây Tjlapga Jesucristo woydë jlökoyo 'li kjimte ãyado.

Carta a los Filipenses Kjibokwo ëre tara Pablorë Filipos sopga kong Kjibokwo ëre sorë

Domer shäng kjlara ko Pablo. E Sbö tjlökwö laga Jesús äska wleniyo. Dënashko ga Pablo öötong shäng Filipos kjokyo Silas, Timoteo tjok, Jesús roy pjlú læ. Eshko ga nopga ara omtjlökwö kjrono, tak pjang Hechos 16.12-40 go sorë li eni. Pjlara ga Pablo sök kjërshko Roma kjokyo, Jesús roy pjlú lara kjishko. Epga ommydonoshko ga llëbo ichara lok ba kjimtoklo, dbur bakoe. Ichara lok domer kjlara ko Epafrodito tjok. E kjishko ga kjibokwo ëre tara Pablorë, e beno wopjlú ba kong li loklo.

Eshkoshko ga Jesús tjlökwö kjragaga löng Filipos kjokyo li shdungoba ara. Eni ga kjibokwo ëre go ga Pablo shdungoba ara ëmdë ga shäng wopjlú li roy jyä tara, epga dbokjrë e go wlo. Ga epga ichara ber löng wotöshko, ga ëng kjimte kar kar bakoe.

Eshko dbaryo ga judíoga kjone kjone to löng tjlë ga shji där wlo ga woyde ga shji mär Jesús go dö llëm, woyde ga kjok llgwekklo tara Moisésdë li söy bakoe le löng eni, miga jyö erä. E kjishko ga kjibokwo ëre go ga Jesús tjlökwö kjragaga li ichara Pablorë ber löng sjëk, nopga eniyo tjok.

Kjibokwo ëre tara ba kongshko ga sök no shdüzlong uyo roshko Roma kjokyo, Jesús roy pjlú lara kjishko, tak pjang Hechos 28.16-31 go sorë li eni.

¹ Kjibokwo ëre taga tja Pablorë, Timoteo tjok. Tjawa Cristo Jesús parkaga.

Sbö nopga tönö beno tjeng Cristo Jesús tjok löng Filipos kjokyo, kjibokwo ëre ichërwa jek bomi kong, bomi kägäyoga kong, ëye parkë löng bomi tjok li kong bakoe.

² Rokër bi Data Sbö kong, Tjlapga Jesu-cristo kong ga ba wopjlú li kjishko ga pjäy kjimte lok ara, pjäy ie ber löng wlëp bakoe.

Pablo syöshtono Sbö kong Filipos sopga kjishko

³⁻⁵ Tja öör Jesús roy pjlú læ bomi kong dämärshko tek lëkong ga pjäy löng parkë Jesús kong bor tjok pjlú iyado. E kjishko ga pjäy woyotjlínshko ga tja wopjlú Sbö tjok, ga tja syöshtë ba kong bomi kjishko wopjlúe. ⁶ Sbö tjlökwö pjlú li kjroromishko ga llëbo pjlú shäryara Sbörë bomi pjlúshko, ga miydër ga shärye jek këgong, äär jong Cristo Jesús tjwe iröng obi guing.

⁷ Sbö wopjlú li kjishko ga «Jesús roy pjlú li, e jlöe» lër to shäng tjlapgaga kësks bok-shtoshko ga pjäy iara Sbörë beno löng bor kjimtaga. Ga tja bängzak shäng ëreshko orkwo kjrochak pjir dröng sho goshko ga pjäy löng bor kjimte obi. E kjishko ga pjäy uunkong woydër ara. Eni kuzong ga tja wopjlú bomi kjishko li, e pjlúe. ⁸ Pjäy uunkong in woydë ara, e miyde Sbörë pjire. Pjäy woydër ara, shji woyde Cristo Jesúsde sorë ga eni.

⁹ Tja syöshtë Sbö kong bomi kjishkoshko ga rokër ba kong ga pjäy kjimte dbar kj-wobi go oblë woydë jek këgong këgong. Rokër ba kong obi ga pjäy opping jek këgong këgong ba kjok miydë li go, ba wotjlík pjlú li go bako, ¹⁰ llëbo pjlú anmoyö li shäryëmi iyado wlo. Eni ga pjäy ber löng pjlo bek, pogo llëye dret Sbö bokso, äär jong Cristo tjwe iröng obi guing. ¹¹ Ga rokër ba kong ga pjäy kjimte Jesucristorë jek löng pjlo bek iyado, pjäy ikoba wlo, Sbö poshrëkoba bomi kjishko wlo, Sbö iëba ber tjwlö ara anmoyö bomi kjishko wlo bakoe.

Pablo sök kjërshko, Cristo tjlökwö roy pjlú le kjishko

¹² Pjeyoga, llëye weno bor kong dö li, e shäryono Jesús roy pjlú shdär jek këgong wlo. E lër bomi kong, miydëmi wlo.

¹³ Eerishko ga no dagaga parkë löng no llgwezlong uyo ëreshko, nopga oblë oblë, miyde lok ga tja iak shäng kjërshko orkwo kjrochak pjir dröng sho go, Cristo kjishko.

¹⁴ Bi pjeyoga llamo löng kës li, tja roy kuya lok ga opyono mär löng Sbö tjlökwö roy læ jlökoyo, llëye bangkjre lok ame.

¹⁵⁻¹⁷ No kjong kjong Cristo roy læ wopjlú go. Shärye lok eni, tja woyde ara kjishko. Miyde lok ga tja iak shäng ëreshko, «Cristo tjlökwö roy pjlú li, e jlöe» lër oba kong wlo. Gueniyo kjong kjongda omlë, gueniyo

wotjlik lōng oblē. Shārye lōng eni, tja woyde llēm kjishko, aār ber tjwlō ara bor kjinmo wlo. Woyde lok ga songyo kjrēr ara anmoyō ēreshko le. Miydēr ga eni. ¹⁸⁻¹⁹ Gueniyo ga e llēye llēme. Cristo roy, e le lōng enido. Wotjlik pjlūre, de oware, gueniyo Cristo royle lōng enido. Tja wopjlū e kjishko.

Llēbo weno bor kong owa ara ēre kjishko ga pjāy syōstē lōng Sbō kong bor kjishko ara, ga tja kjimte Jesucristo Sēyarē ara bakoe. E kjishko ga miydēr ga tja dār, ga tja ber shāng wopjlū ara anmoyō e kjishko. ²⁰ Bor kong ga Cristo tjōkwo lökyokjrēr kjwe ga tja ber lōk ara eshko. Woydēr eni llēme. Gueniyo miydēr ga tja sgara shāng tjlē Cristo kjishko sorē ga tja tjlē eni iyado, ikoba ga Cristo, e tjwlō ara lēba wlo. Woydēr ga tja sōk sēre, de tja zrōrabare, lēba eni iyado. ²¹ Bor kong ga tja beno shāng ga tja shāng llēbo shāryē Cristo kong wlo erōe. Ga tja wolono ga bor kong ga pjlū anmoyō. ²² Eni gueniyo ga tja sōk kjok ēre kjing go obishko ga nopga kjimtēr jek kēgong ga pjlūe. ¿Woydēr kjone dey yalē? Miydēr llēme. ²³ Bor kong ga pjlūyo kjone dey lēr ga kjange. Tja wotjlik kjrina ga tja wolon dey, tja to ber sōk Cristo tjok wlo, e bor kong ga pjlū anmoyō. ²⁴ Gueniyo tja wotjlik kjrina obi ga ber pjlū bomi kong wlo ga tja ber sōk kjok ēre kjing go obi dey. ²⁵ Miydēr pjlū ga eni. E kjishko ga miydēr ga tja ber sōk bomi tjok obi, pjāy kjimtēr mār ber lōng Cristo go jek kēgong wlo. Eshko ga pjāy ber lōng wopjlū ara anmoyō. ²⁶ Ga tja sōk bomi tjok obishko ga pjāy lōng wopjlū Cristo Jesús tjok bor kjishko.

²⁷ Llēbo wen bor kong sorē pogo ga Cristo roy pjlū li kjrōromi kuzong ga woydēr ga pjāy jēk pjlo bek e go, Cristo roy pjlū li tjwlō ara lēba wlo. Eni ga tja aār bomi ikde, de pjāy roy kur erōre, miydēr ga pjāy lōng wotjlik kjrinaso, pjāy lōng parkē uunkong no kjaraso wleni, Cristo roy shdār oba uunkong kong wlo. ²⁸⁻²⁹ Llēbo shāryara Sbōrē bomi kong pjlūe. Pjāy iara beno lōng mār Cristo go. Gueniyo erō llēme. Pjāy iara beno shdungoba song ba kjishko bakoe. Era llēbo pjlū bomi kong bakoe. E kjishko ga bomi wloyoga, e bangkjrēmi sira

llēme. E goshko ga miyde lok ga to jeno wlo, ga pjāyda dār wlo. E laga Sbōrē eni. ³⁰ Dēnashko ga tja shdunaba sorē li īnomi wēlēe. Eerishko ga roy kumi lōng ga tja shdungoba shāng e kjoyo obi. Ga miydēr ga shāryēba lōng bomi kong eni bakoe.

2

¹ Eni ga pjāy tōno tjeng Cristo tjok kuzong ga pjāy kong dbo twe iyado. Pjāy woyde ara kjishko ga pjāy woydē llēme. Sbō Sēya tjeng bomi tjok iyado. Pjāy songe le Sbōrē bakoe. ² Eni kuzong ga llēye lēr bomi kong li shāryozīa. Pjāy wotjlīs jong kjrinaso, llēye woyotjlīmi kēs li shāryēmi ga pjlū wlo. Pjāy ēng woydos ara kar kar, pjāy ber lōng ēng tjok wopjlū wlo. Shāryoromi eni ga tja ber wopjlū kēsbang eshko. ³ Pjāy llēbo shāryē, pjāy aār ber tjwlō ara wlo lēmi llēme. Pjāy opyē tjwlō ara oblē kjinmo llēme. Oblē iozī ber tjwlō ara bomi kjinmo dey. Pjāy ber wotōshko. ⁴ Pjāy llēbo wlēk pjlū bomi kong dō llēme. Wlēzī ber pjlū oblē kong bakoe. ⁵ Cristo Jesús, e wotjlik sorē ga pjāy wotjlik eni bakoe.

⁶ Kjok shāryayde Sbōrē llēm obishko ga e Sbō jlōkoyo, tjwlō baīya dik bakoe. Gueniyo ga «Tja ber sōk jūshko tjwlō ara iyado wlo» lara llēme.

⁷ Opyono beno shāng tjwlō llēm, parkaga tjwlēk shāng pjir wleniyo dik, weno no, so shji kjoyoe.

⁸ Eshko ga opyono beno shāng wotōshko anmoyō.

Ba Data kolara kjishko ga opyono beno wolon pjang kjlōs go, nopga owa wleni.

⁹ E kjishko ga iara Sbōrē beno tjwlō ara anmoyō, oblēga kēs li kjinmo.

¹⁰ Shāryara eni, uunkong kjōk tok ba kong wlo, ēye lōng kjok dogo, ēye lōng kjok ēre kjing go, ēye lōng klung ēre dorko bakoe.

¹¹ Eshko ga «Jesucristo, e bi pjluyo jlōe» le lok uunkong. Eni ga Data Sbō ber tjwlō ara bakoe.

Shji llēbo shāryē pjlūe

12-13 Pjeyoga, Sbö, e drön ëë bomi tjok, llëye le li shäryëmi eni wlo. Tja shäng bomi tjokshko ga tja koloromi pjluë. Era eerishko ga tja shäng pjola ga woyde ga pjây drön ëë, Sbö kolë, bangkjërë iyado wlo. Pjây döra llëbo pjluë ëre kong wlo.

14-16 Llëye shäryëmi dö ga shäryozï löng wopjlúe. Shji kjloshtë llëm, shji ëng dboryë kar kar llëm bakoe. Eni ga pjây löng pjlo bek, pogo llëye dret Sbö bokso. Pjây Sbö wapga tjän, pjây löng nopga owa jëk löng pjlo bek llëm li tjrëko gueniyo. E kjishko ga pjây llëbo owa shäryë llëme. Eni ga shji ber löng së jlökoyo sorë tjlokwoyo li lëmi nopga kongshko ga pjây iya lok ga oblë, dbala lok shjiy kjok ro si roshko wleni. Eni ga Cristo tjwe iröng obishko ga tja wopjlú bomi kjishko, pak shäryoror li beno tjwlo ara kjishko. 17 Pjây mär löng Jesús go kjishko ga pjây shdungoba löng songe. Ga miydër ga tja kjwe zrökoba, tjlokwo loror bomi kong kjishko. Eni ëmdë ga tja wopjlúe. Tja wopjlú bomi kjishko bakoe. 18 Pjlú wlo ga llëye wen bomi kongshko ga pjây löng wopjlúe. Ga pjây ber wopjlú bor kjishko bakoe.

Timoteo, Epafrodito

19 Pjây roy miydër woydë, tja ber wopjlú wlo. E kjishko ga tja kjimte Tjlapga Jesúsde ga Timoteo, e ichër jek maling bomi ik, pjây roy söya bor kong wlo lër. 20 Llëbo ber pjluë bomi kong sorë li woyotjlíya shäng jlökoyo iyado botoya dik. Eye oblë, pjây woyotjlíya eni llëme. 21 Llamo löng ëreshkora, llëbo baíya woyotjlíyde. Llëbo Jesucristo i, e woyotjlíya löng llëme. 22 Gueniyo Timoteora parkë shäng bor tjok Jesús roy pjluë lë oba kong, wapga parkë löng ba data tjok sorë ga eni. E miydoromi tjän. 23 Eni ga ichër woydë jek bomi ik, tja därde, de tja där llëm, e miydoror guing. 24 Ga miydër ga tja kjimte Tjlapgarë wop ä ga jek bomi ik bakoe lër.

25 Bi kjlara Epafrodito, e ichoromi tek bor kong, tja kjimte bomi äska wlo. E parkono shäng bor tjok pjluë, dröno ara bor kjimtë Cristo roy lë. Gueniyo pjluë wlo ga ichër jek woydë bomi shwoy iröng obi. 26 Pjây iya woydë arae. Miyde ga swlo ara roy kuromi, ga woydë ara e kjishko. 27 Öör buk swlo ara jlöe. Wolono seke.

Gueniyo songe lara Sbörë, ga kjimtara. Llëye shäryara ba kongli beno bor kong pjluë bakoe. Tja song iyado. E wolono kjwe ga tja beno sök woydë ara eshko. 28 E kjishko ga ichër jek woydë bomi shwoy maling, inomishko ga pjây ber löng wopjlú obi wlo, tja sök woydë ba kjishko ame wlo. 29-30 Tja kjimtëmi om go ga ä kjishko ga shrono shäng na bor kjimtë bomi äska. Parkë shäng Cristo kong ëreshkoshko ga wolono seke. E kjishko ga jek öötong shäng bomi shwoyshko ga wlokjrozï löng wopjlú, bomi kjlara wleni. Eye parkë baíya dik ga bangkjrozï bakoe.

3

Shji mär Cristo Jesús go

1 Era eni ga pjeyoga, pjây löng mär Tjlapga Jesús go kuzong ga pjây ber löng wopjlú e go. Tjlokwo toror bomi kongli tër bomi kong jek obi. Tja kwleya ba të llëme. E ber bomi wlikoklo wleni.

2 Pjây sjëk, nopga owa löng llëbo owa shäryë wleniyo tjok. Epga so shjiti kjloshko so kjoyoe. To löng tjle ga «Woyde ga shji opsho zë, shji ber jyä tak pjir Sbö i wlo» le lok eni. 3 Miga jyö erä. Jyä tak pjir Sbö i jlökoyo li shji. Shji kjimte ba Sëyarë ba poshrëk. Shji töno beno tjeng Cristo Jesús tjok. Shji mär llëbo shäryë om go li go llëme. Shji jyä tak pjir Sbö i jlökoyo e kjishko.

4 Shji där llëbo shäryë li go kjwe ga där bäm go li tja. Tja llëbo pjluë shäryono ara anmoyö, oblë kjinmo. 5 Tja buk chirawa öötong dbar kwongshko (8) ga tja doyo jyä taraba pjire. Tja Israel tjëyo, tja Benjamín tjëyo bakoe. Tja hebreo jlökoyo tek dämär dwayo. Dënashko ga tja fariseo. E kjishko ga tja jëk to shäng pjlo bek kjok llgwekklo tara Moisésde li go. 6 Tja parkë woydë Sbö kong jlökoyo. E kjishko ga Jesús tjlokwo kragaga irpjanor, shdunor ara. Kjok llgwekklo li, e söror beke. Tja llëbo owa shäryono lëba ga äe.

Shji Cristo miydë woydë pjluë

7 Dënashko ga tja mär llëbo tjeng kës ëre go. Gueniyo eerishko ga tja mär shäng Cristo go shara. E kjishko ga bor kong ga llëbo ëre tjwlo drete. 8 Cristo Jesús, e bor Tjlapga. E miydër woydë pjluë. Tjwlo ara anmoyö li e. Llëbo oblë kës li, e ber

bor kong ga tjwlō drete. Cristo kjīshko ga llēbo kēs'li, e rayoror pjir, bor kong ga ioror beno tjwlō ame, llēbo dburoy wleni. Woydēr ara'li, e Cristo. ⁹ Woydēr ga tja ber baīya. Tja ber pjlo bek Sbō bokso wlo ga woyde ga tja jēk pjlo bek kjok llgwekklo tara Moisésdē'li go llēme. Woyde ga tja mār Cristo go dey. Eni ga tja ie Sbörē ber pjlo bek ba bokso. ¹⁰ Cristo, e miydēr woydē pjluē. Cristo woshrra Sbörē irōng obishko ga ba dbo ara pina bi kong wēlēe. Ba dbo'li miydēr woydē bakoe. Cristo shdunaba ara, ga zrōrabae. Woydēr ga tja shdungoba eni bako, ga tja wolon woydē baīya dik bebi. ¹¹ Woydēr eni, llono ga nopga woshre Sbörē irōng obishko ga tja woshre ba tjok bako wlo.

¹² Tjllōkwo loror kēs'ere wlēnor pjir, e lotē llēme. Tja iara Sbörē beno pjlo bek tjān, e lotē llēm bakoe. Gueniyo tja jeke. Tja kjrara Cristo Jesúsde, e miydēr pjlu wlo. E kjīshko ga tja drōn ara, e miydēr wlo. ¹³ Pjeyoga, tja öötong tjān, e lotē llēme. Gueniyo tja wotjlīno to katōe. Llēye shāryono tjān'li, e woyotjlīn ame, llēbo wen tjwe'li woyotjlīntē. ¹⁴ Tja tōna Sbörē beno tjeng Cristo tjok ga tja rokara jem sök ba tjok īyado wlo, llēbo twe ber bor kong wlo. E kjīshko ga tja drōn ara, kjrēr wlo.

¹⁵ Woyde ga shji wotjlīk kēkboga dik. Pjāy kjone kjone wotjlīk oblē sira wleni ga pjlu'li pīya Sbörē bomi kong, miydēmi wlo. ¹⁶ Llēye shāryēy kjone pogo ga woyde ga shji jēk lōng tjllōkwo bek miydoroy tjān'li go.

¹⁷ Pjeyoga, tja omshāryē shāng sorē ga pjāy omshāryos uunkong eni bakoe. No kjone kjone lōng bomi tjreko omshāryē lōng pjlu borwatoy dik. Pjāy omshāryos baīya dik bakoe. ¹⁸ Tjllōkwo loror bomi kong ara tjān'li, e lēr bomi kong jek pjlara obi, ga tja slar ēēe. Nopga ara omshāryē pjlu llēme. Cristo wolono pjang kjlōs go'li, ba kong ga tjwlō llēme'le lok wleni. ¹⁹ E beno tjeng shdungko īyado wlo. Wotjlīk Sbō llēme. Wotjlīk llēbo tjeng kjok ēre kjing go erōe. Wotjlīk lōng llēbo ber pjlu ba doyo kong'li shāryayde. Zok ga llēbo owa shāryara'li, e kjwe lökyokjre ara, gueniyo eni llēme. Roy shdōya lok wopjlūe.

²⁰ Gueniyo ga shjira kjok ēre so ame. Shji iara Sbörē beno lōng kjok dogo so tjān, llono ga shji āār ber lōng ba tjok eshko wlo. Bi dōga tjwe eshko dwayo'li koshojdē lōng. Tjlapga Cristo Jesús'li e. ²¹ E dbo ara, llēbo tjeng kēs'li iche ga pjlu wlo. Ga ba dbo go ga bi doyo tjwlō llēm ēre kjlopswe ber wolēso, baīya dik, e sök kjok dogo doyo sorē ga eni.

4

¹ Era eni ga pjeyoga, pjāy wokjang, pjāy lōng Tjlapga Jesús tjok īyado. Pjāy woydēr ara. Pjāy īn woydē ara. Tja iēmi ber wopjlūe. Pjāy beno bor potjwlēkklo wleni, tja parkono Sbō kong ara kjīshko.

Pablo lano pjeyoga oblē oblē kjīshko

² Walēga tjeng eshko do pjōk ko Evodia, Sīntique. Rokēr ba kong ga tōno beno tjeng Tjlapga Jesús tjok kuzong ga jēklōng wopjlū ēng tjok, epenga dō wleni. ³ Pja bor kjlara, ga woydēr ga pja ber shāng ba kjimtaga. Epga parkono lōng Jesús roy pjlu shdōk bor tjok pjluē. Clemente, bi pjeyoga oblē, epga parkono lōng bor tjok eni bakoe. Ēye ber lōng sē īyado Sbō tjok wlo ga ba ko, e tak pjang Sbō kjibokwoyo go. Ga pjāy ko tak lok e go bakoe.

⁴ Pjāy lōng mār Tjlapga Jesús go kuzong ga pjāy ber lōng wopjlūe. Lēr jek obi ga pjāy ber lōng wopjlūe. ⁵ Llēbo shāryozī oblē kong yōtso, pjāy lōng wopjlū oba kong lēba wlo. Tjlapga Jesús, e tjwe dōrōe. ⁶ Shji woydē llē kjīy llēme. Pjāy sorēborē ga pjāy syōshtos Sbō kong, «Tjawa kjimtozong» lozī ba kong. Ga pjāy syōshtēshko ga «Tjawa wopjlū bop tjok» lozī ba kong eni bakoe. ⁷ Eni ga pjāy tōno beno tjeng Cristo Jesús tjok kuzong ga pjāy ie Sbörē ber lōng wlēp, pjāy woydē ame wlo. Shji nopga kong ga shārye eni'li, e llēbo kēs'bang, e shay uunkong ber tjeng bi kārōy ga āe.

⁸ Era eni ga pjeyoga, llēbo bek'li, e woyotjlīzī erōe. Bangkjirako'li, bek'li, owa llēm'li, wolēso'li, woydako'li, roy pjlu'li, e woyotjlīmirē. ⁹ Llēye loror bomi kong kuromi'li, e shāryozī eni. Llēye shāryoror īnōmi sorē ga pjāy omshāryos eni bakoe. Eni ga pjāy ie Sbörē ber lōng wlēpe.

Pablo wopjlú, llëbo twara lok ba kong li kjishko

¹⁰ Tja kong llëbo shäryëmi kjwlë já. E go ga miydër ga tja woyotjlími löngë. E kjishko ga tja iara Tjlapga Jesúsde beno sök wopjlúe. Tja woyojeromie lër llëme. Miydër ga tja woyotjlími löng ñyado. Tja kjimtëmi loromi ara, gueniyo tja kjimtëmi ga ä öötong dbar kop ara. ¹¹ Lër bomi kong eni, llëbo woydër obi kjishko llëme. Tja sorë pogo ga tja oppino sök wopjlúe. ¹² Shji llëye dret ga e sorë miydër. Shji llëbo ara ga e sorë miydër bakoe. Tja dli arare, de tja pjli ara, tja llëbo arare, de tja llëye dret, eshko ga tja oppino sök wopjlú ñyado. ¹³ Tja kjimte Tjlapga Jesúsde kjishko ga llëbo uunkong eniyo shäryër ga pjluë.

¹⁴ Eni gueniyo ga tja songshko ga tja kjimtoromi li, e pjluë. ¹⁵ Jesús roy pjlu lër soyër shäng pjây Filipos sopga kongshko ga tja opshino jek bomi kjokyo Macedonia dwayo. Eshko ga dbur ichoromi bor kjimtoklo. Tjlökwo kragaga shto oblë so lira, tja kjimtara kjlara llëme. E miydoromi tjän. ¹⁶ Tja sök Tesalónica kjokyo ëmdë ga dbur ichoromi bor kjimtoklo pjlaraso llëme. ¹⁷ Tja wotjlík llëbo ichoromi li kjrë erö llëme. Woydër ga pjây kong llëbo twe Sbörë ara e kjishko. ¹⁸ Llëbo ichoromi Epafrodito tjok li, e kjröror pjir tjän. E tjok ga öötong woydoror li kjinmo, llëye woydër ame. Llëbo ichoromi li, e beno Sbö kong pjlu, lö pjleblë, öng zröraba, sho suraba, pjono dret, ba poshrëkklo wleni. ¹⁹ Bor Sbö, e llëbo ara. Eni ga llëye woydëmi li, e twe bomi kong pjir, pjây töno beno tjeng Cristo Jesús tjok kjishko. ²⁰ Bi Sbö, e bi Data. E poshrëy, iëy ber kësbang, tjwlö ara ñyado wlo. Ber eni.

Kjibokwo pjirzlong

²¹ «¿Yonde?» lëmi Sbö nopga töno beno tjeng Cristo Jesús tjok löng li kong.

Pjeyoga löng bor tjok ëreshko li, «¿Pjây yonde?» le bomi kong.

²² Jesús tjlokwo kragaga löng kës li, «¿Pjây yonde?» le bomi kong.

Tjlokwo kragaga parkë löng pjlu kësbangyo ushko li, «¿Pjây yonde?» le bomi kong bakoe.

²³ Rokër Tjlapga Jesucristo kong ga ba wopjlú li kjishko ga pjây kjimte ara. Ber eni.

Carta a los Colosenses Kjibokwo ëre tara Pablorë Colosas sopga kong Kjibokwo ëre sorë

Domer shäng kjlara ko Pablo. E Sbö tjlökwö 'laga Jesús äska wleniyo. Domer shäng kjlara obi ko Epafras. Dënashko ga Jesús roy pjlú lara Colosas kjokyo. Pablo om go 'li tjlökwö 'lono eshko llëme.

Gueniyo 'lu to jek ara irgo ga Pablo sök kjërshko Roma kjokyo, Jesús roy pjlú lara kjok shto oblë oblë kjishko, tak pjang Hechos 28.16-31 go sorë 'li eni. Ga Epafras öör eshko ba ik, ga llëbo owa shärye Jesús tjlökwö kragaga löng Colosas kjokyo 'lirë 'li lara ba kong pjire. Tjlë ba kong ga no kjone kjone to löng tjlë ga kjok uunkong shäryara Sbörë Jesús go llëm; Jesús tjwlö ara llëm; tjwlö arayo 'li, e judío sdëkwö 'le löng eni 'le, miga jyö erä.

E kjishko ga kjibokwo ëre tara Pablorë, Jesús roy pjlú 'li wlikoklo. Jesús iara Sbörë beno tjwlö ara, llëbo tjeng kës 'li kjinmo 'li tara ba kong. Ëye dër kjok llgwekklo kjok ëre so 'li go ga äe tara ba kong. Woyde Sbörë ga shji jek ba bokso sorë 'li tara ba kong bakoe.

¹ Kjibokwo ëre taga tja Pablorë, bi kjlara Timoteo tjok. Tja kjrara Sbörë beno ba tjlökwö roy 'laga Cristo Jesús äska.

² Pjeyoga Cristo tjlökwö kragaga löng Colosas kjokyo, kjibokwo ëre ichërwa jek bomi kong. Pjây Sbö nopga.

Rokërwa bi Data Sbö kong ga ba wopjlú 'li kjishko ga pjây kjimte ara, pjây ie ber löng wlëp bakoe.

Pablo syöshono Sbö kong Colosas sopga kjishko

³⁻⁵ Dënashko ga tjlökwö bek 'li kuromi, ga kjrromi. Sbö tjlökwö roy pjlú 'li e. Eerishko ga pjây roy kurorwa ga pjây mär löng Cristo Jesús go, Sbö nopga uunkong woydëmi ara bakoe. Shäryëmi löng eni, bomi potjwlëkklo jnek tjeng kjok dogo twe Tjlapgarë bomi kong 'le 'li kjishko. E kjishko ga tjawa syöshtë

Sbö kongshko ga tjawa wopjlú ba tjok bomi kjishko. Sbö, e bi Tjlapga Jesucristo Data.

⁶ Dënashko ga llëye shäryara Sbörë bi kong ba wopjlú kjishko 'li roy öötong bomi kong. Eerishko ga Sbö tjlökwö bek 'li shdöktong jek këgong, kjok kjwang jikong. Kuya nopgarë ga tjlökwö kjre, ga epga kjlopswe ber jek löng oblë, pjây omshäryono sorë ga eni.

⁷ Tjlökwö 'laga bomi kong bäm go 'li, e borwa kjlara Epafras. E woydërwa ara. E parkë shäng Cristo kong borwa tjok, pjây kjimte wlo. ⁸ Pjây kjimte Sbö Sëyarë ëng woydë ara kar kar 'li roy söga borwa kong 'li e.

⁹ E kjishko ga pjây roy kurorwa tek lëkong ga tjawa beno löng syöshtë bomi kjishko iyado. Rokërwa Sbö kong ga ba kjok miydë 'li twe ba Sëyarë bomi kong, llëye woyde shäryëmi 'li miydëmi wëllë wlo. ¹⁰ Rokërwa ba kong eni, llëbo pjlú shäryëmi iyado wlo, e miydëmi jek këgong këgong wlo bakoe. Eni ga Tjlapga Jesús ber wopjlú bomi kong, pjây jek nopga baïya dik kjishko. ¹¹ Dbo ara 'li, e Sbö eröe. Eni ga rokërwa ba kong ga pjây kjimte ara, llëbo wen tjwe bomi kong owashko ga Cristo rayëmi llëm wlo, pjây ber löng wotöy, wopjlú wlo. ¹² Sbö sök no pjluyo iyado lishko ga kjok shjiy ara anmoyö. Ga pjây iara Data Sbörë beno löng llëbo twe ba nopga kong eshko 'li kjrë wlo. Woydërwa ga pjây ber löng wopjlú ba tjok e kjishko. ¹³ Shji löng kjok ro sï roy wleni obishko ga shji döra Ä wloshko dwayo. Ga ba Wa woyde ara 'li, e iara beno shäng bi pjluyo shara. ¹⁴ Ba kjishko ga shji döktong bi shdungglo dbo dorko dwayo, owa pjang bi go 'li löna beno dret bakoe.

Cristo tjwlö ara anmoyö

¹⁵ Sbö, e igöy llëme.

Gueniyo Cristora inoy,
ga e so Sbö kjoyoe.

Kjok shäryayde Sbörë llëm obishko ga
Cristo sök tjän.

Llëbo shäryara Sbörë kës 'li,
e iara beno tjeng ba wloshko.

¹⁶ Ba go ga llëbo uunkong shäryara Sbörë.

Llëbo tjeng kjok dogo,
llëbo tjeng kjok ëre kjing go,

llëbo wëllë,
llëbo igöy llëm,

sëya llë dbo ara wleniyo,
oblë ichagaga wleniyo,
e shäryara ba go uunkong,
ga uunkong li twara beno ba kong
bakoe.

¹⁷ Llëbo shäryak llëm obishko ga e sök tjän.
Llëbo tjeng kës li mär ber tjeng ba go.
Cristo llëm ga e tjeng ame.

¹⁸ Ba tjëlkwö kragaga, e ba doyo wleni,
ga ba kägäyo li e.

Epga iaga ber löng sëlölkwö li e.
E woshrono iröng obi,
nopga wolono oblë li bäm go.

E kjishko ga beno tjwölö ara,
llëbo oblë kjinmo.

¹⁹ Woydara Sbörë ga
e om go ber pjang Cristo go jölkwö.

²⁰ E ichara Sbörë
srëng kwong pjang kjlös go,
llëbo uunkong ber tjeng wlep Sbö tjok
wlo,
ber tjeng bëy ba tjok iröng obi wlo,
llëbo tjeng kjok dogo,
llëbo tjeng kjok ëre kjing go bakoe.

²¹ Dënashko ga pjây löng bëy Sbö tjok
llëme. Eshko ga llëbo owa shäryëmi löng
ara kjishko ga pjây ba moskwoga wleni.

²² Gueniyo Cristo wolono jölkwö kjishko ga
pjây iara Sbörë beno tjeng bëy ba tjok iröng
obi, pjây ie ber löng pjlo bek, pogo llëye ber
dret ba bokso wlo. ²³ Gueniyo woyde ga
pjây mär ber löng Cristo go. Tjëlkwö pjöl
kjrromi li, e jyö lëmi sira llëme. Tjëlkwö
pjöl ëre roy shdöktong kjok kjwang jikong.
Tjëlkwö lër shäng li e.

*Pablo parkono Jesús tjëlkwö kragaga
kong*

²⁴ Llëbo weno bor kong owa bomi kjishko.
Tja wopjöl e kjishko. Cristo Jesús tjëlkwö
kragaga, e ba doyo wleni, ga Cristo shdun-
aba ara ba kjishko. Eerishko ga tjara shdun-
goba shara, ga tja wopjöl e kjishko. ²⁵ Tja
iara Sbörë beno shäng parkë bomi kong,
ba tjëlkwö kragaga oblë li kong bakoe. Tja
ichara beno shäng ba tjëlkwö kës li lë bomi
kong. ²⁶ Tjëlkwö ëre jnena Sbörë tjeng tek
dënashko dwayo, gueniyo eerishko ga lara
ba nopga baïya löng li kong. ²⁷ Shäryara
eni, woydara ga tjëlkwö pjöl, owa llëm
jnekteng li miydëmi pjây nopga judío llëm

wleniyo lirë wlo. Tjëlkwö li eni: Cristo ber
shäng bomi tjok ga pjöl, ga llëbo twe ba
nopga kong lara Sbörë li, e ber bomi kong
bakoe.

²⁸ Cristo roy lërwa nopga kong, ga epga
poshdunwa, pinwa, borwa kjok miydë
tjeng kës li go. Shäryërwa eni, nopga töno
beno tjeng Cristo tjok li jëk bëy wlo, ïya
Sbörë löng pjlo bek wlo. ²⁹ Tja parkë ara e
kjishko. Tja drön ara, e shäryër wlo, dbo twe
Cristorë bor kong kës li go.

2

¹ Tja shäng parkë kjang bomi kjishko,
Laodicea sopga kjishko, nopga oblë tja ïyde
lok llëm wleniyo kjishko bakoe. Lër bomi
kong eni, miydëmi wlo. ² Tja parkë eni,
epga dbokjrë wlo, ëng woydë ara kar kar
ïyado wlo bakoe. Woydër ga tjëlkwö li llë
loklo miyde lok pjir, e jyö le lok llëm wlo,
Cristo miyde pjöl wlo. Tjëlkwö jnena Sbörë
tek dënashko dwayo li e. ³ Sbö kjok miydë
li tjwölö ara. E miyde lok Cristo go eröe.
⁴ Lër bomi kong eni, tjëlkwö wolëso wleniyo
lëba bomi kongshko ga pjây jyäpgwëba e go
llëm wlo. ⁵ Tja shäng bomi tjok eshko llëm,
gueniyo pjây woyotjlin ïyado. Roy kuror
ga pjây uunkong wotjlik no kjaraso wleni,
pjây mär löng Cristo go jölkwö bakoe. Tja
wopjöl e kjishko.

Shji mär löng Cristo go

⁶ Cristo Jesús wlokjrromishko ga e
ioromi beno shäng bomi Tjlapga. Eni
kuzong ga woyde ga pjây mär ber löng ba
go ïyado. ⁷ Pjây mär ber löng mämä ba go
jölkwö, pjây oppino sorë ga eni, ga pjây
mär ba go jek këgong këgong. Pjây ber löng
wopjöl Sbö tjok ïyado bakoe.

⁸ Kjone kjone mär löng tjëlkwö oblë oblë
go. Tjëlkwö li, nopga kjok ëre so sgara
beno löng mär ba go, gueniyo e jyö, e
läga Cristorë llëme. Pjây sjëktjëlkwö eniyo
lagaga li tjok, pjây jyäpgwe lok llëm wlo,
pjây iche ber löng ba tjëlkwö baïya li go llëm
wlo.

⁹ Cristo go Sbö beno pjang kësbang ba
tjok, ïgöy wëllë wlo. ¹⁰ Ga pjây Cristo
nopga kuzong ga llëye woydëmi dö li twara
beno tjeng bomi kong pjir tjän. E sëya
llë dbo ara wleniyo kägäyo, oblë ichagaga

wleniyo kägäyo bakoe. ¹¹ Pjây töno beno tjeng Cristo tjok kuzong ga pjây jyã tak löng pjire. Nopga doyo jyã tëshko ga ba sho li ze lok tas sira. Gueniyo pjâyda jyã tak eni llëme. Pjây jyã te Cristorë wlo ga bomi wotjlik owa li kjara pjire. ¹² Pjây waraba jer di roshkoshko ga pjây wolono to Cristo tjok wleni. Cristo woshrra Sbörë iröng obi, ba dbo ara go. Ga pjây mär Sbö dbo ara go kjishko ga pjây opshik tëm di roy dwayoshko ga pjây woshrra iröng obi Cristo tjok wleni bakoe. ¹³ Bomi wotjlik owa li kjayde Cristorë llëm obishko ga pjây wolono löng wleni, bomi owa li tjok. Gueniyo eshko ga pjây iara Sbörë beno löng Cristo tjok, së wleni. Eshko ga owa pjang bi go li löna beno drete.

¹⁴ Dënashko ga shji pogo tjwlo ara, llëbo owa shäryoroy li kjishko. Gueniyo e kjara Sbörë bi kong, löra beno pjang kjlös go wleni. ¹⁵ Cristo wolono pjang kjlös goshko ga sëya llë dbo ara wleniyo, oblë ichagaga wleniyo, ba dbo li döra Sbörë pjire. Epga zana beno löng song, oba uunkong boksho.

¹⁶ Eni ga llëbo uako, iako llëm lëba bomi kong ga jlö lëmi llëme. Pjây ichëba dbar llë shrëk Sbö kong ga jlö lëmi llëm, mok mite dbaryo, woshtozlong dbaryo ëmdë ga jlö lëmi llëm bakoe. ¹⁷ Cristo tjwayde llëm obishko ga llëbo uunkong ëre tjwlo ara, beno ëye tjwe le li jyäglö kjishko. Gueniyo Cristo shrono öör tjän kuzong ga kjok llgwekklo uunkong ëre beno tjwlo ame.

¹⁸ Kjone kjone to löng tjlä ga «Woyde ga shji opyë löng wotöshko, Sbö parkagaga kjok dogo so poshrëk wlo. Llëm ga shji llëbo owa shäryono» le löng eni. Gueniyo jlö lëmi llëme. Ba wotjlik owa li kjishko ga krë lok ara, tjlä ga «Sbö tjlokwo lono borwa kong» le, ga mär löng e go. Miga jyö erä. ¹⁹ Epga mär löng Cristo go llëme. Bi doyo iche bi kägärë sorë ga shji Cristo tjlokwo kjragaga iche Cristorë eni bakoe. Eni ga shji no kjaraso wleni. Shji mär löng ba go, ga shji kong dbo twe Sbörë, llëye woyde li shäryëy wlo.

Shji ie Cristorë ber löng së jlökoyo

²⁰ Pjây wolono Cristo tjok wleni kjishko ga pjây beno löng ichaga kjok llgwekklo

kjok ëre so lirë ame. ¿Eni ga pjây jëk löng kjok llgwekklo li kolë wleni ega? ²¹ Kjok llgwekklo tak lok li tjlä ga «Llëbo kjwe kjrëy bi wloshko llëme. Llëbo kjwe uëy llëme. Llëbo kjwe porwëy llëme.» ²² Llëbo tjeng kës ëre pjir drete. Ga kjok llgwekklo uunkong ëre laga norë eröe. ²³ Shji jëk löng bi wotjlik owa li go llëm wlo ga shji iche kjok llgwekklo ërerë drön ara, shji iche ber löng wotöshko wleni, gueniyo shji wotöshko jlökoyo llëm, bi doyo, e shdüya ara bakoe. E kjishko ga kuy ga kjok llgwekklo ëre lagaga kjok miydë ara. Miga shji kjimte kjok llgwekklorë bi wotjlik owa li rayë llëme.

3

¹ Eerishko ga Cristo sirkeno sök kjok dogo Sbö orkwo këlkong. Eni ga pjây woshrra Sbörë Cristo tjok wleni kjishko ga woyde ga pjây ber löng llëbo kjok dogo so woyotjlik eröe. ² Llëbo tjeng kjok ëre kjing go li woyotjlîmi ame. Llëbo kjok dogo so li woyotjlîmirë eröe. ³ Pjây wolono Cristo tjok wleni kjishko ga pjây de Sbörë, pjây ber löng së jlökoyo Cristo tjok wlo. ⁴ Ga pjây ie Cristorë ber löng së jlökoyo kjishko ga wen tjwe ba dbo kälä goshko ga pjây wen ba tjok eshko bakoe.

⁵ E kjishko ga bomi wotjlik owa kës li rayozä. Pjây jëk e go ame. Shji orkwosmono ë tjok llëm ga shji pë ba tjok llëme. Llëbo shäryako llëm li shäryëy llëme. Shji wotjlik llëbo owa shäryë oblë tjok llëme. Shji wotjlik dbur töng bi kong erö llëm, e shöpga jyäglö poshrëy löng wleni kjishko. ⁶ Eye sgara shäng llëbo shäryë eni ga shäng Sbö kolë llëm, ga llono ga shdüya Sbörë kjange. ⁷ Dënashko ga pjây omshäryono eni bakoe. ⁸ Gueniyo eerishko ga llëbo kës ëre rayozä pjire. Shji iirkë ame. Llëbo owa shäryëy oblë kong ame. Oblë läywëy owa ame. Tjlokwo lako llëm li lëy ame. ⁹ Shji jyörkë ëng kong ame bakoe. Shji jëk bi wotjlik owa dënashko li go ame kjishko ga llëbo kës ëre shäryëy ame. ¹⁰ Pjây kjlopswara Sbörë beno löng wotjlik oblë, ga dbar jek ga pjây kjlopswe jek këgong këgong ber baïya dik wlo, e miydëmi pjlu anmoyö wlo. ¹¹ Eerishko ga pja judiore, de pja judio llëmde, e llëno llëme. Pja doyo jyã tak pjirde,

de llëmde, e llëno llëme. Pja shto oblë sore, pja kjok miydë ara llëmde, e llëno llëme. Pja parkaga tjwlëk shäng pjir wleniyore, de eni llëmde, e llëno llëm bakoe. Tjwlö tjok li, e Cristo eröe. Ga tjwe ber pjang bi go uunkong.

¹² Pjây woyde Sbörë ara, ga pjây kjrara beno ba nopga baïya. E kjîshko ga woyde ga oblë songe lëmi, pjây wopjlú oblë tjok, pjây wotöy, pjây wotjlik oblë kjîshko îyado, pjây iirkë maling llëm bakoe. ¹³ Pjây ëng wlëk kar kar llëm, pjây wlëp ëng tjok dey. Llëbo shäryara oblërë bomi kong owashko ga iozî ber eni dey. Owa pjang bomi go li lona Sbörë sorë ga oblë kong shäryozi eni bakoe. ¹⁴ Ga pjây ëng woydos ara kar kar jlökoyo. Tjwlö arayo li e. Shäryëmi eni ga pjây ber lönng no kjlaraso wleni.

¹⁵ Pjây rokara Sbörë ber ëng tjok wopjlú wlo, pjây ber no kjlaraso wleni wlo. E kjîshko ga pjây mär ber lönng Cristo go, shäryëmi eni wlo. Ga pjây lönng wopjlú Sbö tjok îyado. ¹⁶ Cristo tjlökwo pjlú li woyotjlizî îyado. Pjây ëng pîs e go. Pjây ëng poshdûs bomi kjok miydë kës li go. Pjây tos lönng wopjlú Sbö kong. Poshrëzi tækwo oblë oblë go. ¹⁷ Llëye lëmi, llëye shäryëmi dö ga shäryozi Tjlapga Jesús ko go, ga pjây lönng wopjlú Data Sbö tjok îyado ba kjîshko.

Shji jëk oblë tjok sorë

¹⁸ Walëga orkwosmok lönng pjir, bomi lanmaga kolozî, pjây Tjlapga Jesús tjlökwo kjrara kjîshko.

¹⁹ Domerga orkwosmok lönng pjir, bomi boyga woydozi. Pjây kjang ba tjok llëme.

²⁰ Kjwozirga, bomi dataga, bomi mekëga, e kolozî îyado. Eni ga Tjlapga ber sök wopjlúe.

²¹ Dataga, pjây tjlä bomi wapga kong yötso, iirkë lok llëm wlo, wosonkë llëm wlo bakoe.

²² Parkagaga tjwlëk lönng pjir wleniyo, bomi sogoga kjok ëre so, e kolozî îyado. Pjây îya lönngde, de llëmde, pjây parkos ba kong jlökoyo, Tjlapga Jesús bangkjreëmi kjîshko, bomi sogoga ber lönng wopjlú bomi tjok wlo llëme. ²³⁻²⁴ Miydëmi pjlú ga pjây potjwlëga Tjlapgarë. Llëbo twe ba nopga kong kjok dogo li twe ber bomi kong bakoe. E kjîshko ga llëye shäryëmi dö ga shäryozi yötso,

shäryëmi lönng Cristo kong wleni, shäryëmi lönng nopga kong wleni llëme. ²⁵ Gueniyo nopga uunkong llgweya Sbörë beke. E kjîshko ga ëye llëbo owa shäryono ga shdüya, llëbo owa shäryara li kjîshko.

4

¹ Parkaga sogoga, pjây kägäyo sök kjlara kjok dogo, e woyotjlizîa. E kjîshko ga pjây opshäryos bëy bomi parkagaga tjok.

² Pjây uunkong syöshtë Sbö kong îyado, pjây sjen llëme. Pjây lönng sjëk îyado. Pjây lönng wopjlú Sbö tjok îyado. ³ Pjây syöshtë borwa kjîshko bako, Cristo tjlökwo jnek tjeng pjir li shdörwa jek këgong wlo. Tja sök kjërshko e kjîshko. ⁴ Woyde ga tjlökwo li lër yötso, kukoba wëlle wlo. E kjîshko ga rokozi Sbö kong ga tja kjimte ba lë eni.

⁵ Pjây lönng tjlökwo kjrara ga llëm li tjokshko ga pjây opshäryos bëy, Sbö tjlökwo roy pjlú lëmi ba kong ga pjlúshko ga lozi îyado, pjây dbar jek llëme. ⁶ Woyde ga pjây lan ba tjok yötso, kuya lok ga ber wopjlú wlo. Woyde ga llëye kjakroke bomi kong dö ga dboryëmi sorë miydëmi lönng pjir tjän.

Kjibokwo pjirzlong

⁷⁻⁸ Bi kjlara Tíquico, e parkë shäng Tjlapga Jesús kong bor tjok pjlú îyado. E woydër ara. E ichër jek bomi shwoy bor roy sök bomi kong, pjây ber lönng wopjlú wlo, pjây wosonkë llëm wlo. ⁹ Bi kjlara Onésimo, e bi kjlara jlökoyo. E woydër ara. E bomi kjok eshko so bakoe. E ichër jek Tíquico yorkë. Llëbo jëk jong na sorë lāywe bomi kong drete.

¹⁰ Aristarco shäng na kjërshko bor tjok bakoe. «¿Pjây yonde?» le bomi kong. Bernabé kjlarayo ko Marcos, «¿Pjây yonde?» le bomi kong. Jek äär bomi shwoy ga wlokjrozî yötso, e loror bomi kong tjän.

¹¹ «¿Pjây yonde?» le Jesúsde bomi kong. Jesús, e ko Justo bakoe. Tja parkë shäng Sbö ber no pjluyo sorë li roy lë oba kong. Bor kjimtagaga lönng li tjrëko, judíoga lönng domerga doglo mya ëre döe.

¹² «¿Pjây yonde?» le Epafrasde bomi kong. E bomi kjok eshko so. E parkë Cristo Jesús kong. E syöshtë Sbö kong bomi kjîshko jlökoyo îyado, pjây mär Sbö go jlökoyo wlo, llëye woyde Sbörë li miydëmi pjlú wlo,

shäryëmi eni ïyado wlo bakoe. ¹³ Ìnor om go ga parkë bomi kong kjang ïyado, parkë Laodicea sopga, Hierápolis sopga kong eni bakoe.

¹⁴ Lucas, no dwlomnega woydër ara 'li, «¿Pjây yonde?» 'le bomi kong. Demas omlë bomi kong eni bakoe.

¹⁵ «¿Yonde?» 'lëmi Laodicea sopga kong, Ninfa* kong, Jesús tjlőkwo kragaga tön'löng ba ushko 'li kong bakoe.

¹⁶ Kjibokwo ëre 'loromi pjirshko ga ichëmi jek Jesús tjlőkwo kragaga löng Laodicea kjokyo kong, 'le 'lok eshko bako wlo. Ga kjibokwo ichoror jek ba kong 'li 'lëmi pjâyde bakoe.

¹⁷ Pjây tjlë Arquipo kong ga «Pak twara Tjlapgarë bop kong 'li shäryos pjire» 'lëmi ba kong eni.

¹⁸ Tja Pablo, kjibokwo pjirzlong ëre tër bomi kong bor orkwo om go go shara.

Tja sök kjërshko woyojemi llëme.

Rokër Sbö kong ga ba wopjlú 'li kjïshko ga pjây kjimte ara.

* 4:15 Ninfa, e walë.

Primera Carta a los Tesalonicenses Kjibokwo ëre tara Pablorë Tesalónica sopga kong Kjibokwo ëre sorë

Domer shäng kjlara ko Pablo. E Sbö tjlökwö laga Jesús äska wleniyo. Dënashko ga öör Jesús roy pjlú lë Tesalónica kjokyo. E irgo ga jek öör eshko pjlara obi. Eshko ga Silvano, Timoteo, e söra jek ba tjok. Gueniyo nopga Sbö miydë llëm wleniyo iirkono ara ba kong, ga Pablo töktong ey dwayo.

Jesús tjlökwö kfragaga löng Tesalónica kjokyo li shdunaba ara. E kjishko ga Pablo jek woydë ba ik obi, gueniyo to jek ame. Eni ga kjibokwo ëre tara, twara Timoteo kong, ga ichara jek ba sök epga kong, epga dbokjrë e go wlo.

Llëbo shäryara Sbörë epga kong pjlú, ga Pablo beno wopjlú e kjishko li tara ba kong. Epga shdunoba ara ëmdë ga Sbö shäng ba tjok li tara ba kong. Dënashko ga Pablo jëktong shäng ba tjok sorë li tara ba kong. Epga ichara mär Jesús go jek këgong këgong. Epga ichara Jesús tjwe iröng obi dbaryo li koshë wopjlú bakoe.

¹ Kjibokwo ëre taga tja Pablorë, Silvano,* Timoteo tjok.

Jesús tjlökwö kfragaga löng Tesalónica kjokyo, kjibokwo ëre ichërwa jek bomi kong. Pjäy Data Sbö nopga, pjäy Tjlapga Jesucristo nopga bakoe.

Rokër Data Sbö kong ga ba wopjlú li kjishko ga pjäy kjimte ara, pjäy ie ber löng wlëp bakoe.

Llëbo shäryara Tesalónica sopgarë pjlú Sbö kong ara

²⁻³ Pjäy mär Tjlapga Jesucristo go kjishko ga pjäy parkë pjlú Sbö kong. Oblë woydëmi ara kjishko ga llëbo pjlú shäryëmi ba kong. Bi Tjlapga Jesucristo, e koshëmi löng wopjlú iyado kjishko ga llëbo wen tjwe bomi kong owashko ga pjäy wosonkë llëm, pjäy pak shäryë pjlú iyado. E kjishko ga tjawa wopjlú

Sbö tjok iyado. Tjawa syöshtëshko ga tjawa syöshtë bomi kjishko, ga llëye pjlú shäryëmi löng li, e lërwa Data Sbö kong.

⁴⁻⁵ Pjeyoga, pjäy woyde Sbörë ara. Jesucristo tjlökwö roy pjlú lororwa bomi kongshko ga kuromi dö llëm, Sbö dbo ara li inomi bako, ga pjäy kjimtara Sbö Sëyarë tjlökwö li kjrë jlökoyo. Miydërwa e go ga pjäy kjruga Sbörë om go. Tjawa löng bomi tjokshko ga tjawa opshäryono bomi kong sorë li, e miydëmi löng pjlú. ⁶ E irgo ga llëbo weno bomi kong owashko ga pjäy kjimtara Sbö Sëyarë beno löng wopjlú. Eni ga tjawa opshäryono sorë li, Tjlapga Jesús opshäryono sorë li, pjäy omshäryono eni bakoe.

⁷ Eni ga llëye shäryoromi pjlú li, e beno pjlú Jesús tjlökwö kfragaga löng Macedonia kjokyo li kong, löng Acaya kjokyo li kong, omshäryë lok eni bako wlo. ⁸ Bomi kjishko ga Tjlapga Jesús tjlökwö roy shdöktong Macedonia kjokyo, Acaya kjokyo, gueniyo eshko dö llëme. Pjäy mär Sbö go sorë li roy shdöktong kjok kjwang jikong. E kjishko ga pjäy roy lërwa ë kong ame ga pjlú, kura lok tjän kjishko. ⁹⁻¹⁰ Lanyotkëba löng om go ara. Tjawa öötong löng bomi shwoyshko ga tjawa wlokjrromi löng wopjlú. Eshko ga bomi sböpga jyäglö tjeng li rayoromi pjir, ga pjäy optwono Sbö sök së jlökoyo li kong, pjäy parkë ber löng ba kong shara wlo. Jesús, e Sbö Wa woshrra Sbörë iröng obi. E bi döga, no shdüzlöng dbaryoshko ga shji shdüya Sbörë llëm wlo. Ga Jesús ter tjwe kjok dogo dwayo iröng obi li, e koshomirë löng. Pjäy roy lëba löng eni.

2

Pablo parkono Tesalónica kjokyo sorë

¹ Pjeyoga, miydëmi pjlú ga tjawa jek öör tjeng bomi ik li beno pjlú, owa llëme.

² Miydëmi pjir ga tjawa äätë bomi shwoy llëm obishko ga tjawa löng Filipos kjokyo. Eshko ga tjawa laraba owa ara, llëbo weno borwa kong owa bakoe. Eni ëmdë ga tjawa kjimtara Sbörë ba tjlökwö roy pjlú lë bomi kong, tjawa wloyoga löng ara gueniyo.

³ Tjawa tjlökwö lono pjlo bek eröe. Tjawa diktong löng llëme. Tjawa wotjlino llëbo

* **1:1** Silvano, e kowëba Silas bakoe.

owa shäryë ë tjok llëme. Ëye jyäpgwërwa wlo lororwa llëm bakoe. ⁴ Dënashko ga tjawa tjlîna Sbörë, ga tjawa iara beno lönng ba tjlökwo roy pjlú laga oba kong. Tjawa tjlëno, nopga ber lönng wopjlú borwa tjok wlo llëme. Tjawa tjlëno, Sbö ber wopjlú borwa tjok wlo, shji wotjlîk lönng llë ïya sök wëïë kjîshko.

⁵ Miydëmi pjlú ga tjlökwo wolëso ber pjlú oba kong wlo li lorwarë llëme. Miyde Sbörë om go ga tjawa opshäryono nopga to lönng dbur tönng ba kong erö wlo wleniyo dik llëm bakoe. ⁶⁻⁷ Tjawa to lönng poshrëmi wlo llëm, poshrëya oblërë wlo llëm bakoe. Tjawa Sbö tjlökwo roy lagaga Cristo äska. E kjîshko ga pjây kjwe ichororwa borwa kjimtë dbo go ga pjlúe. Gueniyo tjawa opshäryono eni llëme. Tjawa opyono beno lönng wotöy bomi tjok, mekëga ba wapga dë wleni. ⁸ Pjây woydërwa ara. Sbö tjlökwo roy pjlú lororwa bomi kong wopjlúe. Gueniyo erö llëme. Tjawa wopjlú bomi tjok kjîshko ga tjawa opyono beno lönng llë pogo shäryë bomi kong wlo. ⁹ Pjeyoga, tjawa lönng Sbö tjlökwo roy pjlú lë bomi kongshko ga ëye kong pak twërwa woydë llëme. E kjîshko ga tjawa parkono shkë dba, tjawa dröno dâw, dli llë wlëk borwa kong wlo. ¿E woyo bomi kong llëmdo?

¹⁰ Pjây omîno lönng, ga Sbö omîno bakoe. Tjawa lönng pjây Jesús tjlökwo kragaga tjokshko ga tjawa jëk lönng pjlo bek, tjawa pogo llëye dret Sbö bokso, nopga bokso bakoe. ¹¹ Miydëmi pjlú ga dataga opshäryë ba wapga tjok sorë ga tjawa opshäryono pjây kjlara kjlara tjok eni bakoe. ¹² Pjây poshdunorwa, pjây dbokjrë wlo, pjây wosonkë llëm wlo bakoe. Sbö, e tjwlö ara, ga pjây roke ber lönng ba tjok, sök no pjluyo ïyado lishko. E kjîshko ga pjây lönng pjlo beke lororwa bomi kong, Sbö ber sök wopjlú bomi tjok wlo.

¹³ Sbö tjlökwo roy pjlú li, e nopga i llëme. E Sbö i. Ga kuromishko ga tjlökwo li kjroromi jlökoyo eni. E kjîshko ga tjawa wopjlú Sbö tjok ïyado. Tjlökwo li kjroromi kjîshko ga pjây kjlopswara beno wotjlîk oblë. ¹⁴ Pjây shduna bomi pjeyoga eshko so lirë. Sbö tjlökwo kragaga tönno beno tjeng Cristo Jesús tjok lönng Judea kjokyo

li shdungga ba pjeyoga judioga obi lirë eni bakoe. ¹⁵ Judioga ëre, e Tjlapga Jesús zröga, Sbö tjlökwo lagaga tek dënashko so li zröga bakoe. Tjawara ichara lok to kjok shto oblë. Sbö wopjlú ba tjok lok llëme. Epga lönng nopga uunkong wloyo. ¹⁶ Tjawa tjlë woydë nopga judio llëm wleniyo kong, döya Sbörë wloshko ga tjawa ichara lok ba shäryë llëme. Eni ga llëbo owa shäryë lok jek këgong këgong. E kjîshko ga Sbö iirkë ara ba kong, ga epga shdüya döröe.

Pablo jek woydë Tesalónica kjokyo obi

¹⁷ Pjeyoga, tjawa opshino jek bomi zlong bäng dwayo dbar kjwöbö ga shji ëng ik llëm, gueniyo pjây woyotjlînwara ara. Ga pjây ïnwara woydë ara kjîshko ga tjawa dröno ara jek bomi ik wlo. ¹⁸ Tjawa wotjlîno jek bomi ik lororwa. Tja Pablo, tja jek bomi ik loror pjlöböso, gueniyo tja sona Äre. ¹⁹ Tjawa lönng Tjlapga Jesús tjwe iröng obi li koshë lönng wopjlúe. Eshko ga tjawa lan wopjlú bomi kjîshko ba tjok, tjlökwo lororwa bomi kong li kjroromi jlökoyo kjîshko. ²⁰ Jlökoyo ga bomi kjîshko ga tjawa lönng wopjlú, woowa llëme.

3

Timoteo öör ba ik

¹⁻² Eni ga pjây roy tjwe koshërwa woydë ameshko ga Timoteo ichororwa jek bomi ik, ga tjawara beno tjeng Atenas kjokyo tjoksa. Timoteo, e bi kjlara, e parkë shäng Sbö kong, Cristo roy pjlú lë oba kong borwa tjok. Ichororwa jek bomi kjimtë, pjây mär Jesús go jek këgong wlo, ³ llëbo tjwe kjang bomi kongshko ga pjây wotjlîk Jesús rayë llëm wlo. Shji shdungoba song eni, e miydëmi lönng pjlúe. ⁴ Tjawa lönng bomi tjok obishko ga llëbo wen tjwe bi kong owa ara lororwa bomi kong. Ga miydëmi ga shäryono eni. ⁵ E kjîshko ga llëye koshoror ame, ga tja no ichono bomi ik, pjây mär lönng Jesús gore ïya wlo. Pjây woyotjlînwara ara, pjây jyäpgwara Äre ga pak shäryororwa li beno tjwlö ame, e bangkjrotë.

⁶ Gueniyo ga Timoteo tek shrono shäng iröng obishko ga pjây roy söra pjlúe. Pjây mär lönng Jesús go ïyado le. Pjây ëng woydë ara kar kar le. Tjawa woyotjlîmi, woydëmi

lông ñyado'le. Tjawa ñmi woydë ara, pjây ñnwa woydë sorë ga eni'le bakoe.

⁷ Pjeyoga, llëbo wen borwa kong owa ara. Gueniyo ga tjawa ber lõng wopjlú, pjây mâr lõng Jesús go'li roy shrono borwa kong kjishko. ⁸ Pjây mâr lõng Tjlapga Jesús go jlókoyo'li roy kurorwa. E kjishko ga tjawa beno lõng wopjlú anmoyö. ⁹ Tjawa wopjlú Sbö tjok ara bomi kjishko. Tjawa syöshtë Sbö kong bomi kjishkoshko ga tjawa wopjlú erä. ¹⁰ Shkë dba ga rokërwa ba kong ga tjawa kjimte äär bomi ñk obi wlo, pjây kjimterwa mâr Jesús go jek këgong wlo bakoe.

¹¹⁻¹³ Woydërwa ga bi Data Sbö, bi Tjlapga Jesús, tjawa kjimte äär bomi ñk wlo. Rokërwa Tjlapga kong ga pjây kjimte ëng woydë ara kar kar jek këgong, pjây kjimte oblë woydë ara, pjây woydërwa sorë ga eni, pjây ie ber lõng wokjang jek këgong, pjây jëk lõng pjlo bek wlo, Tjlapga Jesús tjwe iröng ba nopga iak beno tjeng dboy Sbö kong'li tjokshko ga pjây pogo llëye dret bi Data Sbö bokso wlo. Rokërwa uunkong eni.

4

Shji jëk sorë, Sbö ber wopjlú bi tjok wlo

¹ Era eni ga pjeyoga, tjawa ichara Tjlapga Jesúsde tjlokwo'le bomi kong kjrina obi. Dënashko ga pjây pinorwa jëk sorë, Sbö ber wopjlú bomi tjok wlo, ga shäryëmi lõng eni. Gueniyo ga rokërwa bomi kong ga shäryëmi eni jek këgong këgong anmoyö. ² Miydëmi pjlu ga tjlokwo'lororwa bomi kongshko ga tjawa ichaga Tjlapga Jesúsde.

³ Llëye woyde Sbörë'li, e eni: Pjây jëk lõng pjlo bek ba bokso ñyado; shji orkwosmono ë tjok llëm ga shji pë ba tjok llëme; ⁴ llëbo owa shäryë bi doyo om go'li go llëme; pjây opdë yötso, pjlo bek dey; ⁵ nopga Sbö miydë llëm wleniyo söya ba wotjlík owa lirë, llëbo owa shäryë ba doyo go, gueniyo shji omshäryë baïya dik llëme. ⁶ Shji shdüya Sbörë jlókoyo llëbo ëre kjishko. E'lororwa bomi kong tjan. E kjishko ga llëbo shäryë eni oblë kong llëm, ëye jyäpgwë, llëbo owa shäryë wlo llëm bakoe. ⁷ Shji rokara Sbörë, shji ber lõng llëbo bëy shäryë wlo, shji ber lõng llëbo owa shäryë wlo llëme. ⁸ Eni ga ëye tjlokwo ëre kjrë woydë llëm ga llëbo owa shäryë shäng

nopga kong llëm, shäryë shäng Sbö kong. Sbö Sëya twaga bomi kong'li, Sbö'li e.

⁹ Pjây pina Sbörë om go ëng woydë ara kar kar, epenga dö wleni. Eni kuzong ga llëbo tërwa bomi kong kjibokwo go e kjishko llëno llëme. ¹⁰ Shäryëmi lõng eni pjeyoga lõng Macedonia kjokyo uunkong'li tjok. Pjeyoga, rokërwa bomi kong ga shäryözi eni jek këgong këgong anmoyö. ¹¹⁻¹² Pjây parkos wlëp bomi orkwo om go go, oblë barwëmi llëm wlo. Pjây mâr oblë go llëm, pjây mâr bomi pak om go'li go shara, lororwa bomi kong sorë'li eni. Shäryözi eni, pjây bangkjre nopga oblërë wlo.

Tjlapga Jesús tjwe iröng obi dbaryo

¹³ Pjeyoga, no shinmotkono irgo ga llëye wen ba tjok dö'li woydërwa ga miydëmi. Ëye wolonoshko ga pjây ber lõng woydë, nopga llëbo koshë lõng llëm wleniyo dik llëme. ¹⁴ Miydëy pjlu ga Jesús wolono, ga woshrra Sbörë iröng obi. E kjishko ga miydëy ga ëye mâr lõng Jesús go ga wolono ga woshre Sbörë Jesús tjok eni bakoe.

¹⁵ E kjishko ga lërwa bomi kong ga Tjlapga Jesús tjwe iröng obishko ga shji lõng së obi'li jem wolono tjeng'li bäm go llëme. Tjlokwo ëre laga Tjlapga Jesúsde. ¹⁶ Eshko ga Tjlapga Jesús om go'li ter tjwe kjok dogo dwayo, ga öö'le jlókoyo, bi ichoklo. Eshko ga ba parkaga kjok dogo so kägäyo'li tjlä. Sbö wli, e pjlukyo kuy bakoe. Eshko ga ëye töno beno tjeng Cristo tjok, ga wolono tjeng ga woshre bäm go. ¹⁷ E irgo ga shji beno lõng së'li, shji söya jem ba tjok pjäng sho roshko, ga shji ëng dowlëk Tjlapga'li tjok eshko. Eshko jek lëkong ga shji ber lõng ba tjok. ¹⁸ Tjlokwo ëre lözi ëng kong, pjây wokjang wlo.

5

¹ Pjeyoga, llëbo ëre shäryë llono, kjok orë, e tërwa bomi kong llëno llëme. ² Miydëmi pjlu ga Tjlapga Jesús, e tjwe, koshëy lõng llëmshko, oba tjwe lürkë shkë wleni. ³ «Shji lõng pjlu» lëbashko ga ba pjikklo'li tjwe eshko, walë wloshko döro ga shara swlorë wleni. Eshko ga ëye dâr kjlara llëme.

⁴ Pjeyoga, nopga tjwe llëbo lüyotkëshko ga shji wlëya lõng «¡Llë!» lëy. Gueniyo pjây lõng kjok ro sï roy wleni llëme. E

kjishko ga Tjlapga li tjweshko ga pjây wlëya l'ong «!lë!» lëmi eni llëme. ⁵ Pjây dba so, shji shkë so llëme. ⁶ E kjishko ga e woyotjlîmi l'ong iyado. Nopga oblë omwoyotjlîk llëm, l'ong pë wleni. Gueniyo pjây opshäryë eni llëme. Woyde ga shji l'ong sjëk iyado. Llëbo shäryëyshko ga woyde ga woyotjlîy yôtso guing. ⁷ Eye pë ga pë shkë. Eye nelôtke ä ga nelôtke shkë. ⁸ Gueniyo shji dba so ëre, woyde ga shji llëbo shäryë ga woyotjlîy yôtso guing. Shji mär Jesús go, nopga woydëy ara bakoe. Shäryëy eni, shji opwlikë wlo, ëngkjwagaga opwlikë ba worbu wlikoklo go wleni. Shji döya Sbörë llono, e koshoydë. Shäryëy eni, shji opwlikë wlo, ëngkjwagaga opwlikë ba kä wlikoklo go wleni.

⁹ Shji kjrara Sbörë, shji döya Tjlapga Jesucristorë wlo, shji shdüya wlo llëme. ¹⁰ Jesucristo wolono bi kjishko. E kjishko ga tjwe iröng obishko ga shji wolono tjeng li, shji l'ong së obi li, shji söya uunkong ber tjeng ba tjok iyado wlo. ¹¹ E kjishko ga pjây ëng kjimtos kar kar, pjây wokjankë jek këgong këgong wlo, tek shäryëmi l'ong sorë ga eni.

Jesús tjlökwo kfragaga jëk ëng tjok sorë

¹²⁻¹³ Pjeyoga, nopga kjrara Tjlapga Jesúsdë parkë bomi tjrëko wlo. Epga, e bomi kägäyo, bomi poshdungga bakoe. L'ong parkë ara. E kjishko ga bangkjrozî, tjwlo ara lozî, woydozî ara bakoe. Pjây l'ong wopjlú ëng tjok kar kare. ¹⁴ Rokërwa bomi kong ga nopga parkë woydë llëm l'ong li poshdüzî jlökoyo. Nopga kjimtako li kjimtozîa. Nopga wosong li kjimtozî, wokjankë wlo. Pjây kwleya oblë kjimtë maling llëme. ¹⁵ Pjây sjëke. Llëbo owa shäryëba bomi kongshko ga pjây omshäryë ba kong eni llëme. Pjây llëbo shäryos pjlu ëng kong iyado, shäryozî oblë kong eni bakoe.

¹⁶ Pjây l'ong wopjlú iyado. ¹⁷ Pjây syöshtë Sbö kong kjok orë pogo. ¹⁸ Pjây wopjlú Sbö tjok llëbo uunkong kjishko. Woyde Sbörë ga ëye t'ono beno tjeng Cristo Jesús tjok ga omshäryë eni.

¹⁹ Sbö Sëya pak li, e s'oy llëme. ²⁰ «Tjlökwo lara Sbö Sëyarë bor kong li lër bomi kong» le ërëshko ga kuy llëme lëy llëme. ²¹ E kuzî,

woyotjlîzî yôtso dey. E irgo ga tjlökwo li bek wleni ga e kjromirë, ²² gueniyo tjlökwo li owa wleni ga e kjrëy llëme.

²³ Shji l'ong wlëp'aga Sbörë. Ga woydërwa ga pjây ie Sbörë om go ber tjeng dboy ba kong, pjây jëk l'ong pjlo bek ba bokso wlo. Ga bomi sëya, bomi wotjlîk, bomi doyo, e de yôtso, bi Tjlapga Jesucristo tjwe iröng obi dbaryoshko ga pjây pogo llëye dret ba bokso wlo. ²⁴ Pjây rokara Sbörë, ga pjây raye llëme. Shärye eni e kjishko.

Kjibokwo pjirzlong

²⁵ Pjeyoga, pjây syöshtë Sbö kong borwa kjishko.

²⁶ Pjây woydërwa ara. Eni ga «¿Yonde?» lëmi ëng kong wopjlúe.

²⁷ Rokër bomi kong ga kjibokwo ëre lëmi pjeyoga uunkong kong. Woyde Tjlapga Jesúsdë eni.

²⁸ Rokër Tjlapga Jesucristo kong ga ba wopjlú li kjishko ga pjây kjimte ara.

Segunda Carta a los Tesalonicenses Kjibokwo ëre tara Pablorë Tesalónica sopga kong Kjibokwo ëre sorë

Domer shäng kjlara ko Pablo. E Sbö tjlökwo laga Jesús äska wleniyo. Jesús wolono, ga woshrara Sbörë iröng obi irgo ga to jem kjok dogo. Eshko ga tjlë ba tjlökwo kragaga kong ga llono ga tjwe iröng obi le. Tesalónica kjokyo ga no kjone kjone to löng tjlë ga Jesús shrono shäng iröng obi tjän, e kjishko epga parkë ame ga pjluë le eni. Kuya lok ga Jesús tjlökwo kragaga löng eshko li kjone kjone omtjlökwo kjrono, ga parkono lok ame.

E kjishko ga kjibokwo ëre tara Pablorë ba kong, llëbo ëre llgweya wlo, Jesús tjwe iröng obi sorë li miyde lok wlo. Jesús tjwayde iröng llëm obi li tara ba kong. Bäm go ga domer tjwe kjlara obi Ä dbo li tjok, ga nopga jyäpgwe ara li tara ba kong. Jesús tjwe iröng obishko ga ëye mär löng Jesús go llëm li shdüya kjang li tara ba kong. Ga epga ichara ber löng parkë, Jesús shrono iröng obi guing.

Dënashko ga kjibokwo ichara Pablorë epga kong kwara. Ère tjok ga kwjo pjök.

¹ Kjibokwo ëre taga tja Pablorë, Silvano,* Timoteo tjok.

Jesús tjlökwo kragaga löng Tesalónica kjokyo, kjibokwo ëre ichërwa jek bomi kong. Pjäy Data Sbö nopga, pjäy Tjlapga Jesucristo nopga bakoe.

² Rokërwa Data Sbö kong, Tjlapga Jesucristo kong ga ba wopjlú li kjishko ga pjäy kjimte lok ara, pjäy ie ber löng wlëp bakoe.

Tjlapga Jesús tjwe iröng obi dbaryo

³⁻⁴ Pjeyoga, pjäy mär Jesucristo go jek këgong, pjäy uunkong ëng woydë ara kar kar jek këgong bakoe. E kjishko ga bëy wlo ga tjawa wopjlú Sbö tjok iyado. Llëbo wen tjwe bomi kong owa ara. Pjäy shdungoba ara. Gueniyo ga pjäy mär ber löng Jesús

go iyado, ba tjlökwo rayëmi llëme. E kjishko ga tjawa lan Sbö tjlökwo kragaga tjok kjok shto oblë oblëshko ga pjäy lanyotkërwa wopjlúe.

⁵ Pjäy shdungoba eni kjishko ga miydëy ga Sbö tjwe no llgweya li, e pjlo beke. Nopga llgweyashko ga pjäy ie Sbörë ber löng ba nopga iyado wlo. ⁶ Bek ga bomi shdunggaga löng li shdüya, ⁷ ga pjäy shdung löng li ie woshtë, tjawa bakoe. Ère shärye Tjlapga Jesúsdë wen iök pjë jong ri ri roshko ba parkagaga kjok dogo so dbo ara wleniyo tjok jä. ⁸ Tjwe ëye Sbö miydë woydë llëm li, Tjlapga Jesucristo tjlökwo pjlu li kjrono llëm li, e shdunga. ⁹ Epga, e shdüya iyado, dbuya to pjola Tjlapga Jesús bokshto dwayo. Ba dbo kälä ìga lok ame. ¹⁰ Tjlapga li tjwe dbaryo lishko ga e poshrëya ba nopga baïyarë. Eshko ga yëy le lok ba tjlökwo kragaga uunkongdë, pjäy omle eni bako, tjlökwo lororwa bomi kong li kjroromi kjishko.

¹¹ Eni ga tjawa syöshtë iyado bomi kjishko. Pjäy rokara Sbörë ber ba nopga wlo, ga rokërwa ba kong ga pjäy kjimte jek pjlo bek, e ber wopjlú bomi tjok wlo. Pjäy mär Jesús go. E kjishko ga pjäy pak pjlu shäryë woydë Sbö kong. Eni ga rokërwa ba kong ga pjäy kong dbo twe, bomi pak pjlu li shäryëmi wlo. ¹² Pjäy jek pjlo bek eni ga bi Tjlapga Jesús ko iëba ber kësang, tjwlö ara bomi kjishko. Ga pjäy ie ber tjwlö ara bakoe. Llëbo uunkong ëre shäryë bi Sbö wopjlú li kjishko, Tjlapga Jesucristo wopjlú li kjishko bakoe.

2

Llëbo owa li sogo

¹⁻² Pjeyoga, Tjlapga Jesucristo tjwe iröng obi, shji töya ber löng ba tjok wlo. Gueniyo kjone kjone tjlë ga «Tjlapga li shrono iröng tjän» le. Laga Sbö Sëyarë le bomi kong, laga tjawarë le bomi kong, kjibokwo ichaga tjawarë le bomi kong bakoe. Gueniyo jlö lëmi llëm, pjäy opshgawë e go llëm bakoe.

³ Pjäy jyäpgwëba llë kjïy llëme. Bäm go ga nopga opyë ber Sbö wloyo. E irgo ga Jesús tjwe iröng obi dbaryo li äätë llëm obishko ga llëbo owa sogo li wen tjwe

* 1:1 Silvano, e kowëba Silas bakoe.

eshko. Weno shäng jer wlo li e. ⁴ E opyë ber Sbö wloyo, llëbo poshrëkoba Sbö wleni li moskwo bakoe. Woyde ga e poshrëydëba dëe. Eshko ga opzrëk jek äär ber sök Sbö u jong Jerusalén kjokyo li roshko, ga tjlë oba kong ga «Sbö li tja» le.

⁵ Tja shäng bomi tjok obishko ga llëbo ëre loror bomi kong. ¿E woyo bomi kong llëmdo? ⁶ Dbar iara Sbörë, llëbo owa sogo li wen wlo. Gueniyo shaga shäng kjlara, ba dbar li äätë llëm obi wopro ga tjwe llëm wlo. Ba shaga li ë miydëmi tjän. ⁷ Sbö moskwoga löng parkë ara tjän, gueniyo ga llëbo owa sogo li wen tjwe llëm, ba shaga li kjara Sbörë guing. ⁸ Eni ga llëbo owa sogo li wen eshko jä. Gueniyo Tjlapga Jesús tjwe iröng obishko ga ba kjamo pjlukyo go dö ga e pjiya ber drete. Ikoba e goshko ga ba dbo li kësang anmoyö.

⁹ Llëbo owa sogo li tjweshko ga kong dbo twaga Ärë. Llëbo ÿdëba llëm wleniyo shärye oblë oblë. Ga oba jyäpgwe e go. ¹⁰⁻¹² Owa shärye llë pogo, nopga pjir tjeng li jyäpgwe e go wlo. Nopga li pjir, tjlökwö bek li woydara llëm kjishko. Tjlökwö li kjrara kjwe ga döktong e go. Gueniyo tjlökwö bek li kjrara llëme. Llëbo owa shäryara löng wopjlúe. E kjishko ga raye Sbörë ga jyäpgwe llëbo owa lirë, tjlökwö bek llëm li kjre lok wlo, epga ber shdungko wlo.

Shji löng wokjang ÿyado

¹³⁻¹⁴ Pjeyoga, pjäy woyde Sbörë ara. Pjäy kjrara tek dämärshko, pjäy döya wlo. Ga Jesús tjlökwö roy pjlu lororwa bomi kong. E go ga pjäy rokara Sbörë, ga tjlökwö bek li kjroromi, ga pjäy iara Sbö Sëyarë jëk löng pjlo bek Sbö bokso. Pjäy döra eni, bi Tjlapga Jesucristo tjwlo ara li ber bomi kong bako wlo. E kjishko ga bëy wlo ga tjawa wopjlú Sbö tjok ÿyado. ¹⁵ Eni ga pjeyoga, pjäy löng wokjang ÿyado. Tjlökwö lororwa bomi kong li, tjlökwö tororwa, ichororwa jek bomi kong li, e woyojemi llëme.

¹⁶ Bi Tjlapga Jesucristo, bi Data Sbö, shji woyde lok ara. Ba wopjlú li kjishko ga shji ie lok dbokjrë ÿyado, shji wosonkë llëm wlo, shji ie ber löng ba koshe wopjlú wlo bakoe. ¹⁷ Eni ga woydërwa ga pjäy ie lok dbokjrë, pjäy wosonkë llëm wlo, ba tjlökwö roy pjlu

llëmi ÿyado wlo, llëbo pjlu li shäryëmi ÿyado wlo bakoe.

3

«Pjäy syöshtë borwa kong» lara Pablorë

¹ Era eni ga pjeyoga, pjäy syöshtë Sbö kong borwa kjishko, Tjlapga Jesús tjlökwö roy shdär kjone pogo wlo, tjlökwö li kjrëba wopjlú wlo bako, pjäy omkjrono sorë ga eni. ² Nopga mär Jesús go uunkong llëme. Kjone kjone owa, wotjlik llëbo shäryë borwa kong owa. E kjishko ga pjäy syöshtë borwa kjishko, tjawa döya Sbörë ba wloshko dwayo wlo. ³ Gueniyo Tjlapga li, llëye le li shärye eni. Ga pjäy ie ber löng wokjang ÿyado, pjäy wlike, pjäy lon ber tjeng Ä wloshko llëm wlo. ⁴ Miydërwa ga pjäy kjimte Tjlapga lirë shäng, tjlökwö lororwa bomi kong li shäryëmi löng ÿyado, ga rayëmi llëme. ⁵ Woydërwa ga pjäy kjimte Tjlapga lirë oblë woydë ara wlo, shji woyde Sbörë sorë ga eni, ga pjäy kjimte, llëbo wen bomi kong owashko ga pjäy wokjang wlo, Cristo i dik.

Shji shmi ara llëme

⁶ Pjeyoga, kjone kjone shmi ara löng bomi tjreko, tjlökwö pinorwa bomi kong li kole löng llëme. Bi Tjlapga Jesucristo ko goshko ga lërwa bomi kong jlökyo ga pjäy jëk lok ba tjok llëme. ⁷ Tjawa löng bomi tjokshko ga tjawa jëktong sorë li miydëmi pjluë. Bëy wlo ga pjäy jëk eni bakoe. Tjawa löng bomi tjokshko ga tjawa shmirkono llëme. ⁸ Eye dli uororwa iguing llëme. Tjawa parkono shkë dba, ëye barwërwa llëm wlo. ⁹ Pjäy ichororwa borwa kjimte dbo go kjwe ga pjluë. Gueniyo shäryororwa eni llëm, tjawa ïmi wlo, pjäy omshäryë eni bako wlo. ¹⁰ Tjawa löng bomi tjokshko ga tjawa tjle bomi kong ga «Eye parkë llëm ga ië llëm bakoe» lërwa eni. ¹¹ Gueniyo roy kurorwa ga pjäy kjone kjone shmi ara, parkë llëm, oblë lanyotke erä. ¹² Tjlapga Jesucristo ko goshko ga nopga lërwa löng li ichërwa parkë, ba dli tjwleäy lok e go wlo.

¹³ Pjeyoga, pjäy kwleya llëbo pjlu shäryë llëme. ¹⁴ Eye kjibokwo tororwa bomi kong ëre kolë llëm ga pjäy jëk lok ba tjok ame, epga lökkjrë e go wlo. ¹⁵ Gueniyo iëmi ber

bomi moskwo llëm, poshdũzĩ bomi kjlara wleni.

Kjibokwo pjirzlong

¹⁶ Shji lōng wlēp laga Tjlapgarë. Eni ga woydërwa ga Tjlapga om go'li ber'lōng bomi tjok iyado, ga pjāy ie ber'lōng wlēp, llë pogo wen tjwe bomi kong gueniyo.

¹⁷ Tja Pablo, kjibokwo pjirzlong ëre tër bomi kong bor orkwo om go go shara. Kjibokwo ichër ë kongshko ga tja sgara ba të jũni.

¹⁸ Rokër Tjlapga Jesucristo kong ga ba wopjlú li kjĩshko ga pjāy uunkong kjimte ara.

Primera Carta a Timoteo Kjibokwo ëre tara Pablorë Timoteo kong Kjibokwo ëre sorë

Domer shäng kjlara ko Pablo. E Sbö tjlökwö 'laga Jesús äska wleniyo. Domer shäng kjlara obi ko Timoteo. E data Grecia so, mekë judío. Dëna mite obishko ga sök Listra kjokyo. Eshko ga Jesús roy pjlu 'lara Pablorëshko ga tjlökwö kjrara. E irgo ga e kjrara Pablorë beno shäng parkë ba tjok, tak pjang Hechos 16.1-4 go sorë 'li eni. E irgo ga parkono ara Jesús roy pjlu 'lë kjok shto oblë oblë.

Pjlara ga parkë shäng Éfeso kjokyo, Jesús tjlökwö kjragera löng eshko 'li kägäyo. Sök eshkosho ga kjibokwo ëre tara Pablorë ba kong. Woyde ga Jesús tjlökwö kjragera kägäyoga parkë sorë 'li tara ba kong. Nopga wlëy pak oblë oblë shäryë sorë 'li tara ba kong. Llëbo owa shäryë Jesús tjlökwö kjragera löng eshkorë 'li llgweya sorë 'li tara ba kong bakoe.

¹ Kjibokwo ëre taga tja Pablorë. Sbö, e bi döga. Koshëy löng 'li, e Cristo Jesús. Tja kjrara, ichara lok ber ba tjlökwö roy 'laga Cristo Jesús äska.

² Timoteo, kjibokwo ëre ichër jek bop kong. Pja mär Cristo Jesús go, pinor bop kong sorë 'li eni. E kjishko ga pja bor wa wleni.

Rokër Data Sbö kong, bi Tjlapga Cristo Jesús kong ga ba wopjlu 'li kjishko ga pja kjimte lok ara, pja songe 'le iyado, pja ie lok ber shäng wlëp bakoe.

Nopga oba ping tjlökwö bek llëm 'li go wleniyo

³⁻⁴ Éfeso kjokyo ga kjong kjong löng oba ping tjlökwö bek llëm 'li go. Tja jek öör Macedonia kjokyosho ga pja rokoror ber sök Éfeso kjokyo wlo. Pja ichoror tjlä nopga löng eshko 'li kong ga «Tjölkwö bek llëm 'li lëy ame. Llëbo weno tjlapgaga tek dënashko so kong 'li lëy ame. E jyö bakoe. Ga pjäy kjlara kjlara tjëyo kjone dey 'li, lëy ga pjir llëme. E kjishko ga e lanyotkëy ame. E lanyotkoromi

ga oba ënglë kar kar erä. Woyde Sbörë ga shji mär ba go shara, shji ber löng ba pak 'li shäryë wlo.»

⁵ Pja ichoror eni, shji Jesús tjlökwö kjragera ëng woydë ara kar kar wlo. Shji ëng woydë wlo ga woyde ga llëye owa woyotjlly llëm, llëbo pjlu miydëy 'li shäryëy eni, shji mär Jesús go jlökyo bakoe. ⁶ Kjong kjong omshäryë löng ame. Llëbo tjwlo llëm 'li lanyotke beno löng eröe. ⁷ Opyë woydë ber löng no pingga kjok llgwekklo tara Moisésdë 'li go. Le löng jlo wleni, gueniyo jlökyo ga llëye 'le löng 'li, e llë loklo miydë löng llëme.

⁸ Miydëy pjlu ga kjok llgwekklo 'li, e pjluë. Gueniyo llëno wlo, woyde ga miydëy pjlu guing. ⁹ Kjok llgwekklo 'li, e twara Sbörë beno oba jëk löng pjlo bëy 'li llgwekklo llëm, e twara beno oba jëk löng llëbo owa shäryë 'li llgwekklo. E beno ëye kjok llgwekklo kolë llëm 'li llgwekklo, ëye llëbo owa shäryako llëm 'li miydë pjlu gueniyo shärye enido 'li llgwekklo, ëye, ba kong ga Sbö tjwlo llëm 'li llgwekklo, ëye owa shäryë enido 'li llgwekklo, ëye Sbö kolë llëm 'li llgwekklo, ëye Sbö bangkjre llëm 'li llgwekklo, ëye ba data, ba mekë zrök 'li llgwekklo, ëye no oblë zrök 'li llgwekklo, ¹⁰ ëye pë no orkwosmono ba tjok llëm tjok 'li llgwekklo, domer pë domer oblë tjok 'li llgwekklo, ëye no shak ga soyneya oblë kong ä 'li llgwekklo, ëye jyörkë ä 'li llgwekklo, ëye tjlä jlökyo gueniyo oblë jyöyotke shdungoba wlo ä 'li llgwekklo bakoe. Shärye enishko ga tjlökwö bek 'li shäryayde löng llëme. ¹¹ Tja kjrara, ichara Sbörë ba tjlökwö roy pjlu 'lë oba kong. Sbö, e wopjluë.

Pablo kjimtara Tjlapgarë ara

¹²⁻¹³ Dënashko ga Sbö läywër shäng owa, ba tjlökwö kjragera irpjan shäng, llëbo owa shäryër ba kong wlo. Gueniyo eshko ga tja songe lara Sbörë, llëye shäryër shäng 'li owa miydoror shäng llëm kjishko, ba tjlökwö kjrotë llëm obi kjishko bakoe. Eni ëmdë ga tja ina bi pjluo Cristo Jesúsde ga parkaga pjlu wleniyo, ga tja iara beno shäng ba parkaga shara, tja kong dbo twara shäryër wlo. E kjishko ga tja wopjlu ba tjok. ¹⁴ Tjlapga wopjlu 'li kjishko ga tja kjimtara ara anmoyö. Tja tona beno tjeng Cristo

Jesús tjok kjishko ga tja iara beno shäng mär ba go, ga tja iara oblë woydë ara baïya dik.

¹⁵ «Cristo Jesús öör kjok ëre kjing go nopga owa li döga» lëba eni iyadoe. E eni jlöe. Tjlokwo ëre kjrako. Tjara llëbo owa shäryono ara, oba uunkong kjinmo. ¹⁶ Tja owa anmoyö kjishko ga tja songe lara Sbörë, ga tja kjimtara, ïya nopga mär löng ba go lirë wlo. E go ga miyde lok ga Jesucristo, e iirkë bi kong maling llëm, ga ëye omtjlokwo kjrë ga kjimte, ga ie ber löng së iyado ba tjok bakoe. ¹⁷ E kjishko ga Sbö, e poshrëy, iëy ber kësbang, tjwlö ara iyado. Bi pjluo sök iyado, wolon llëm, ïgöy llëm, Sbö kjlaraso li e. Ber eni.

¹⁸ Timoteo, pja bor wa wleni. Dënashko ga pja parkë Sbö kong sorë lara Sbörë bi pjeyoga kjone kjone kong, ga epga omfono bi kong. Tjlokwo lër bop kong shäryëp wlo li ëre, e lër bop kong, pak lara lok tek dënashko li shäryëp pjlu anmoyö wlo. ¹⁹ Eni ga pja mär shäng Jesús go jlökoyo, ga llëbo pjlu miydep li shäryëp eni. Kjone kjone omshäryono eni llëme. E kjishko ga epga jëk Sbö tjok ame. ²⁰ Himeneo omshäryono eni, Alejandro bakoe. E kjishko ga ioror beno tjeng Ä wloshko. E goshko ga opping bi Sbö, e läywe owa ame wlo.

2

Shji syöshtë sorë

¹ Bäm go ga rokër bop kong ga pja syöshtos Sbö kong nopga uunkong kjishko. Rokos ba kong ga epga kjimte wlo. Ga llëbo pjlu shäryara li kjishko ga pja tjle ba kong ga «Tja wopjlu bop tjok» lëp ba kong eni. ² Pja syöshtë pjluo ga kjishko, no ichagaga kjishko bako, shji ber löng wlëp wlo, shji barwe lok llëm wlo bakoe. Eni ga Sbö poshrëy ga pjlu, llëye woyde Sbörë li shäryëy ga pjlu bakoe. ³ Shji syöshtë eni, e pjluë. Shäryëy eni ga Sbö bi döga ber wopjlu bi tjok. ⁴ Woyde ga nopga där uunkong. Woyde ga tjlokwo bek li miyde lok wële bakoe. Tjlokwo bek li, e eni: ⁵ Sbö, e kjlaraso; bi iaga ber löng wlëp Sbö tjok li, e kjlaraso bakoe; domer Cristo Jesús li e; ⁶ e optwono wolono, ber nopga uunkong potjwlëkklo wlo, epga där wlo. Tjlokwo ëre dbaryo iara Sbörë beno li öötong tjän. ⁷ E kjishko ga tja ichara ba roy

shdök, tja iara beno shäng ba tjlokwo roy laga Jesús äska. Tja shäng jyörkë llëme. Tja tjle shäng beke. Tja ichara tjlokwo bek li roy lë nopga judío llëm wleniyo kong, shji mär Jesús go sorë li lër ba kong bakoe.

⁸ Woydër ga nopga löng kjok kjwang jikong syöshtë Sbö kong. Gueniyo ga orkwo poyong syöshtë wloshko ga woydër ga wotjlik bëy, iirkë ë kong llëm, ëng dboryë kar kar iir go llëm bakoe.

⁹ Walëga, e woydër ga shwong pjung pjlo bek, yötso. Wotjlik doyë, opyë shäng oba bokso wolësowa anmoyö, ïya domergarë wlo ga owa. Opyë ber wolësowa wlo le ga käkzong poshäre ara anmoyö, dbur sho shöylör pje ara, shwong tjwlö ara wleniyo pjüya ga owa. ¹⁰ Opyë ber wolësowa wlo ga woydër ga llëbo pjlu shäryayde dey. Walëga Sbö poshrëga le ga woyde ga wotjlik eni.

¹¹ Eye shäng Sbö tjlokwo roy lëshko ga woyde ga kuya walëgarë löng kjing, dboryë lok llëme. ¹² Nopga ëng töno löng Sbö tjlokwo roy lë ëng kongshko ga walëga ichër domerga ping llëme. Domerga ichaga ber walërë llëme. E kjishko ga woydër ga kuya walëgarë löng kjing erä. ¹³ Adán, e shäryara Sbörë bäm go. Eva, e shäryara ba irgo. ¹⁴ Jyäpgwara Äre li, e Adán llëme. Evara jyäpgwara, ga llëbo owa shäryara. ¹⁵ Gueniyo walëga, e döya wlo jlöe. Gueniyo ga iara beno wapga weng wlo, wapga dë wlo. Woyde ga mär Sbö go, oba woydë pjlu, jëk löng pjlo bek Sbö bokso, ikoba pjlu wlo. Shäryë lok enira där.

3

Jesús tjlokwo kjruga kägäyoga

¹ Oba tjle ga «Eye wotjlik opyë ber sök Jesús tjlokwo kjruga kägäyo ga wotjlik llëbo shäryë pjluë» lëba eni. E eni jlöe. Tjlokwo ëre kjrako. ² Eni ga eye pak ëre shäryë wlo ga woyde ga e llëbo owa shäryono lëba ga äe. Woyde ga boy kjlaraso. Woyde ga llëbo shäryë ga woyotjlüya yötso guing, jëk shäng yötso, pjlo bek, bangkjrëba wlo. Woyde ga ëbo tjwe ba shwoy ga wlokre sök wopjlu iyado. Woyde ga oba ping pjlu wleniyo. ³ Woyde ga nelötkë ä wleniyo llëm, ëngkjwë ä wleniyo llëm bakoe. Woyde ga shäng

wopjlú wleniyo, ãng dboryë oblë tjok ä wleniyo llëm, dbur sïyo llëm wleniyo bakoe.

⁴ Woyde ga ba pjeyoga löng ushko 'li de sök pjlo bek. Woyde ga e köle, bangkjre ba wapgarë pjluë. ⁵ ¿Shärye ba ushko eni llëm ga Sbö tjlokwo kjrägaga de sorëro?

⁶ Jesús tjlokwo kjrägaga löng kjwlë já wleniyora, e iëy ber no kägäyo wlo llëme. Llëm ga ioroy wleni ga wotjlík owa kjwe, «Tja tjwlö ara» le ba pjluško Ä dik, ga ber shdungko bakoe.

⁷ Woyde Ärë ga Sbö tjlokwo iëba ber tjwlö llëme. E kjishko ga woyde Sbörë ga tjlokwo kjräga kägäyo 'li, e bangkjre tjlokwo kjrägaga llëm wleniyo lirë bako, lanyotke lok owa ga ä wlo, Sbö tjlokwo iëba ber tjwlö ara wlo.

Jesús tjlokwo kjräga kägäyo kjimtaga

⁸ Woyde ga Jesús tjlokwo kjräga kägäyo 'li kjimtagaga ber löng eni bakoe. Woyde ga jëk löng pjlo bek, bangkjreba wlo. Woyde ga tjlä bëy wleniyo, nelötkë ä wleniyo llëm, dbur shak jyö go ä wleniyo llëm bakoe.

⁹ Woyde ga tjlokwo pina Sbörë bi kong 'li, e söya lok jlökoyo, jëk e go. Woyde ga llëbo pjlu miyde 'li shärye eni iyado bakoe.

¹⁰ Woyde ga tjliý bäm go guing. Inoy ga llëye owa shärye llëm ga ber tjlokwo kjräga kägäyo kjimtaga eshko já.

¹¹ Woyde ga walëga ber löng eni bakoe. Woyde ga jëk löng pjlo bek, bangkjreba wlo. Woyde ga no läywe owa ä wleniyo llëme. Woyde ga llëbo shärye ga woyotjlíya yötso guing wleniyo. Woyde ga llëye le ë kong ga shärye eni wleniyo bakoe.

¹² Tjlokwo kjräga kägäyo kjimtaga 'li, e woyde ga boy kjlaraso. Woyde ga ba wapga, ba pjeyoga löng ba ushko 'li, e de sök pjlo bek. ¹³ Llëbo pjlu shäryara ba pakshko ga iëba ber tjwlö ara. Eni ga shji mär Cristo Jesús go sorë le oba kong, ga llëye bangkjre llëme.

Jesús tjlokwo, e tjwlö ara anmoyö

¹⁴⁻¹⁵ Tja wotjlík jek bop ik maling, gueniyo tja jek llono miydër llëme. E kjishko ga tja jek äär maling llëm wleni ga kjibokwo ëre tër, ichër jek bop kong, woyde Sbörë ga ba wapga jëk sorë 'li miydëp kjibokwo ëre go wlo. Shji Jesús tjlokwo

kjrägaga, shji Sbö wapga. Sbö sök iyado. Ga ba tjlokwo bek 'li, e twara beno bi kong, söy wlo, e jlöe lëy oblë kong wlo bakoe.

¹⁶ Ba tjlokwo jnena Sbörë 'li, e pina bi kong. Tjlokwo ëre tjwlö ara anmoyö jlökoyo. Ère eni:

Jesucristo, e weno shäng kjok ëre kjing go so no kjoyoe.

E beno pjlo bek Sbö bokso 'li pina Sbö Sëyarë oba kong.

E ina Sbö parkagaga kjok dogo sorë.

Roy laraba tjëyoga oblë oblë kong kjok kjwang jikong.

Tjlokwo kjararaba kjok ëre kjing go.

Ga söra Sbörë to jem kjok dogo.

4

Tjlokwo bek llëme

¹ Sbö Sëya tjlä bi kong wëllë ga «Dbar tjwe kjwara ga kjone kjone, tjlokwo pimi löng 'li, e söya lok ame. Eshko ga jyäpgwe Ä sëyagarë, ga sëya 'li tjlokwo kjayde shara» le. ² Tjlokwo owa 'li, e laga nopga jyö ä wleniyorë. Llëbo owa shärye lokshko ga bangyo ba kong ame. ³ Epga tjlä ga «Shji orkwosmok ga owa» le eni, «Dli, e uako uunkong llëme» le eni bakoe. Eshko ga jyörkonoe. Dli llë pogo, e iara Sbörë beno uëy wlo. Ga shji tjlokwo bek 'li kjräga, dli llë uëyshko ga woyde Sbörë ga shji syöshtë ba kong, tjlä ba kong ga «Tjawa kong dli tworop ëre. Tjawa ber wopjlú bop tjok e kjishko» lëy eni. ⁴⁻⁵ Llëbo uunkong shäryara Sbörë 'li, e pjlu, Sbö tjlokwo tak beno pjang eni kjishko, dli 'li syöyoshtoroy kjishko bakoe. Eni kuzong ga «E uako llëme» lëy llëme. Woyde Sbörë ga uëy, shji wopjlú ba tjok dli 'li kjishko.

Timoteo poshduna Pablorë

⁶ Bi pjeyoga Jesús tjlokwo kjräga 'li, e pīs tjlokwo ëre go. Eni ga pja ber Cristo Jesús parkaga pjlu wleniyo, ga pja opping jek këgong këgong tjlokwo bek söp shäng 'li goshko. ⁷ Llëbo weno tjlapgaga tek dëdashko so kong, shji kjimte Sbö kolë llëm wleniyo, tjwlö llëm wleniyo, e läywëba bop kongshko ga tjlokwo kup llëme. Pja drön ëë, pja opsguë jëk shäng pjlo bek Sbö bokso wlo dey. ⁸ Shji drön ëë, bi doyo iëy ber

kjlo kjang wlo, e ber bi kong pjlú jlókoyo. Eni gueniyo ga shji jék shäng pjlo bek Sbö bokso, e tjwlö e kjinmo anmoyö. Shäryëy eni ga shji kjimte kjok ëre kjing goshko, ga shji to ber löng Sbö tjokshko ga shji kjimte eshko bakoe. ⁹ Lëba eni li, e eni jlöe. Tjlökwo ëre kjrako. ¹⁰ E kjishko ga shji parkë drön ara. Sbö sök iyado, no döga li e, ga ëye mär ba go ga döya uunkong. E kjishko ga shji löng ba koshe.

¹¹ Pja to shäng oba ping tjlokwo ëre go, ga ichos ba shäryë. ¹² «Pja mite jä. Tjlökwo lëp borwa kong llëm e kjishko» lëba bop kongshko ga kolëp llëme. Pja tjlokwo lëp pjlú, pja jék pjlo bek, oblë woydos pjlú, pja mär Sbö go, llëbo owa shäryëp llëm bakoe. Shäryos eni, iya Jesús tjlokwo kjragera löng lirë wlo, epga omshäryë bopoya dik wlo. ¹³ Tja äätë llëm obi wopro ga pja ber shäng Sbö tjlokwo buk li lë oba kong, oba pim tjlokwo li go, dbokjrë wlo, ga poshdum bakoe. ¹⁴ Dënashko ga pja parkë Sbö kong sorë li lara Sbörë bi pjeyoga kjone kjone kong, ga epga omlobo borwa kong. E irgo ga tjlappaga Jesús tjlokwo kjragera kägäyo orkwo iono lok bop dlu kjing go, pja ber shäng dboy Sbö kong wlo, ga pja kong kjok miydë twara Sbörë, pak li shäryëp ba kong wlo. Eni ga kjok miydë twara bop kong li go ga pak twara bop kong li shäryos iyado.

¹⁵ Tjlökwo ëre woyotjlip ara, shäryëp yötso, pja jék shäng ba shäryë jek këgong këgong ikoba uunkong wlo. ¹⁶ Pja jék pjlo bek, oba pim tjlokwo bek li go eröe. Pja opdos yötso, e shäryëp wlo, ga rayëp llëme. Enira pja där, oba bop kuga li, e där bakoe.

5

Shji opshäryë ëng tjok sorë

¹ Tjlapga këkboga, e llëbo owa shäryono ga wlöy kjang llëm, poshdüs yötso dey, bop data wleni. Domerga luyo bop dorko anmoyöra, pja opshäryë bop lëmgä tjok sorë ga pja opshäryos ba tjok eni bakoe. ² Walëga këkbogara, pja opshäryë bop mekë tjok sorë ga pja opshäryos ba tjok eni bakoe. Walëga luyo bop dorko anmoyöra, pja opshäryë bop dorga tjok sorë ga pja opshäryos ba tjok eni bakoe. Pja wotjlík llëbo owa shäryë ba tjok sira llëme.

³ Syäpgara, kjimtaga ërë llëm wleniyo ga kjimtozong. ⁴ Gueniyo ga wapga, tjërgera tjok wleni ga kjimtaga ber epgarë. Sbö bokso ga bek li e. Epga, e kuna tek chilawa dwayo öötong këskëse. Era ba mekë, ba tjëtë beno syä li, e kjimtaga ber epgarë shara. ⁵ Syä jlókoyo, kjimtaga ërë llëm wleniyo ga e mär ber Sbö go eröe. Ber shäng syöshtë ba kong shkë dba, kjimte wlo.

⁶ Gueniyo syä, e wotjlík Sbö llëm, to shäng llëye wen ba pjlúshko li shäryë wleni ga e tjwlö ame, no wolono buk wleni. Era kjimtako llëme.

⁷ Tjlökwo ëre los Jesús tjlokwo kjragera kong, llëbo shäryara lok owa lëba ga ä wlo.

⁸ Eye ba pjeyoga löng ba ushko li kjimtë llëm ga tjlokwo kjragera li, e shäryë shäng llëme. Sbö tjlokwo kjragera llëm löng li ëmdë ga ba pjeyoga, e kjimte.

⁹⁻¹⁰ Jesús tjlokwo kjragera kjimtëy wlo li, e ko tëy kjibokwo go. Syäpga, e ko tëy kjibokwo e go wlo ga woyde ga lu pjloglo sak tjer (60) jem lëkong eröe. Woyde ga öör sök ba lanma tjok pjlo beke. Woyde ga llëbo pjlú shäryë oblë kong ara, ba wapga kuna pjlo bek, ëye tjwe ba shwoy ga wlokjre sök wopjlú, Jesús tjlokwo kjragera äär ba ushko ga dreglo shkwe ber wopjlú wlo, no song wleniyo kjimte, parkë oblë kong ara bakoe. Woyde ga miydëba e go. Syäpga eniyo ko toydë pjang kjibokwo li go.

¹¹⁻¹² Gueniyo ga syäpga mite obira ko tako pjang kjibokwo li go wlo llëme. Ko tëyshko ga tjle ga «Tja orkwosmok ame. Tja parkë ber shäng Cristo kong eröe» le jlókoyo. Gueniyo e irgo ga orkwosmok woydë obi. Eshko ga tjlokwo lara Cristo kong jlókoyo li, e shäryë lok ame. E shäryë eni ga e llëbo owa shäryayde. ¹³ E shäryayde dö llëme. Opsguë löng shmirkë ara, to löng sjok sjok oba löng sorë ik, oba läywe, tjlokwo lako llëm li le bakoe. ¹⁴ E kjishko ga woydër ga syäpga mite obi li orkwosmok dey. Woydër ga wapga tjok, ga ber löng ba ushko, ba wapga dë, läywe bi wloyogarë llëm wlo. ¹⁵ Eerishko ga syäpga kjong kjong Jesús tjlokwo rayono tjän, beno jék löng Ä tjok. Tjlökwo ërë lër bop kong e kjishko.

¹⁶ Eni ga walëga Jesús tjlokwo kjragera, ba pjeyoga syäpga tjok wleni ga woyde ga

kjimte om go, pak li ber Jesús tjlōkwo kjragaga oblē li kong llēm wlo, syāpga kjimtaga erē llēm lōng li kjimte lok ga pjlú wlo.

17-18 Sbō tjlōkwo tak pjang li tjlē ga «Sōgla parkoklo wleniyo, e ichēy dwla kjwokākshko ga kjamo kjrochako llēm, dwla li ue ga pjlú wlo.»* Tjlē obi ga «Ēye parkē ga e potjwlēkko.»† E kjīshko ga tjlapgaga Jesús tjlōkwo kjraga kägāyo parkē pjlú wleni ga woyde ga bangkjreba pjlú, potjwlēkoba pjlú bakoe. Oba pingga Sbō tjlōkwo go, oba poshdungga, e woyde ga bangkjreba, potjwlēkoba pjlú, oblē oblē li kjinmo.

19 Jesús tjlōkwo kjraga kägāyoga li rotēbashko ga rotaga no kjlaraso dōrē wleni ga tjlōkwo kjrēp llēme. Woyde ga no sōya ba rotaga lirē pjōk mya ba tjok, «E ĩnorwa om go jlōkoyo» le lok wlo. Eni ga shdum ga pjlúe. 20 Eshko ga llēbo owa shāryono jlōkoyo wleni ga woyde ga wlongko oba bokso, bangkjreba wlo, omshāryē lok eni llēm wlo.

21 Ēye llēbo owa shāryono ga woydēr ga llgwes yōtso, beke. «Kjwe woydēr ara kjīshko ga shdun llēme» lēy bi pjlúshko llēme. «Kjwe woydēr llēm kjīshko ga shdun ara» lēy llēm bakoe. Sbō, Cristo Jesús, Sbō parkagaga kjok dogo so, e lōng bop ĩga.

22 Jesús tjlōkwo kjraga kägāyo kjrēpshko ga shāryēp maling llēme. Jēk shāng pjlo bekde ĩp yōtso guing. Llēm ga shāng llēbo owa shāryē wleni ga owa shārye shāng li ber pjlú bop kong lēba eni. Ga pja om go li llēbo owa shāryē llēme. 23 Gueniyo ga pja bōgwo bang ara wop sit wop sit kjīshko ga di iopdē dō llēm, kjillgwo bo dyo dbo ara iopdē sira bakoe.

24 Kjone kjone llēbo owa shāryono li miydēy jekdo. Gueniyo kjone kjone eni llēme. Miydēy llēm, jēk sorē ĩnoy yōtso guing. 25 Llēbo pjlú shāryēy li, e eni bakoe. Olō ga ĩkoba wēlē jekdo. Olō ga ĩgaba llēm, gueniyo dbar tjwe kjwara ga miydēba eshko jā.

6

1 Ēye parkagaga tjwlēk lōng pjir wleniyo ga woyde ga ba sogo bangkjre jlōkoyo ĩyado, Sbō lāywēba llēm wlo, tjlōkwo lēy lōng li

lāywēba llēm wlo bakoe. 2 Ba sogo, e Jesús tjlōkwo kjraga wleni ga woyde ga bangkjre, parkē ba kong pjlú anmoyō, ba sogo kjimte shāng li, e ba pjeyo Jesús tjlōkwo kjraga woyde ara wleniyo kjīshko. Tjlōkwo lēp nopga kong wlo, shārye lok wlo li e.

Llēbo tjwlō ara

3 Tjlōkwo lara bi Tjlapga Jesucristorē shāryēy wlo li, e beke. Shji jēk pjlo bek Sbō bokso sorē li miydēy e go. Ēye oba ping tjlōkwo oblē bek llēm wleniyo go ga 4 krē ā wleniyo, llēye miyde llēme. Llēbo tjwlō llēm wleniyo le ěng kong kar kar ā, go swlo wleni. Tjlē eni kjīshko ga wotjlīk owa oblē kong ba llēbo kjīshko, ěng dboryē kar kar iir go, ěng lāywē owa, «Kjlara kjwe owa» le ba pjlúshko ĩyado. 5 Epga ěngkjwē ěng tjok li pjir llēm, wotjlīk owa kjīshko. Tjlōkwo bek li miyde ame. Oba pīya lok Sbō tjlōkwo go, dbur shak e go wlo erōe.

6-7 Shji jēk pjlo bek Sbō bokso li, e tjwlō ara jlōkoyo. Gueniyo woyde ga shji lōng wopjlú bi llēbo tjeng li tjok bakoe. Shji weno bukshko ga llēye sōroy tek bi tjok llēme. Shji wolonoshko ga llēye sōy jek bi tjok llēm bakoe. E kjīshko ga woyde ga shji lōng wopjlú bi llēbo tjeng li tjok. 8 Eni ga shji shwong tjok, shji dli tjok wleni ga woyde ga shji lōng wopjlúe. 9 Gueniyo ēye opyē woydē dbur ara ga llēbo owa shārye. Op-srek lōng ara ba wotjlīk owa li go, gueniyo miyde lōng llēme. Eshko ga beno lōng song erā, to pjir wlo. 10 Ēye dbur woydē ara anmoyō ga dbur wlēk wlo ga llēbo owa shārye llē pogo. Kjone kjone wotjlīk dbur wlēk erā kjīshko ga beno lōng mār Sbō go ame, beno lōng song erā.

Pablo tjlēno Timoteo kong, Timoteo dbokjrē wlo

11 Gueniyo pja Sbō ĩ kuzong ga pja opkwos llēbo owa lēr shāng bop kong li dwayo. Llēbo pjlú li shāryopdē dey. Pja jēk shāng pjlo bek Sbō bokso. Pja mār Sbō go. No oblē woydos ara. Llēbo wen tjwe bop kong owashko ga pja wosonkē llēme. Pja llēbo shāryē oblē kong yōtso. 12 Pja drōn ēē, pja mār Sbō go wlo, lorop nopga ara kong dēnashko sorē li eni, pja ber shāng sē ĩyado

* 5:17-18 Deuteronomio 25.4. † 5:17-18 Lucas 10.7.

Sbö tjok wlo. Pja rokara Sbörë e kong wlo.
¹³ Rokër bop kong ga tjlökwo los bor kong
 jlökoyo. Miydaga ber Sbörë, shji löng sê, llë
 pogo löng sê, e laga erë. Miydaga ber Cristo
 Jesúsdë bako, era tjlökwo lono pjlú, Poncio
 Pilato bokshto. ¹⁴ Llëye loror bop kong li
 shäryos uunkong eni, äär jong bi Tjlapga
 Jesucristo tjwe iröng obi guing. ¹⁵ Dbaryo
 li wlëna Sbörë om go, ga öötongshko ga tjwe
 eshko jä, ichak Sbörë.
 Sbö, e wopjlúe.

Kjok ëre uunkong ichaga li e eröe.
 Pjilupga uunkong pjluyo li e.

No kägäyoga uunkong kägäyo li e
¹⁶ Wolon llëm sök iyado li e eröe.

Iök jong kjwara shjiy, kälä lletllet wleniyo,
 ëye äär eshko ga äe.

Sbö sök iök shjiy li roshko.

Ëye omïydë llëm,

ïgöy llëm bakoe.

Poshrëkko iyado li e.

Dbo ara iyado li e.

Ber eni.

¹⁷⁻¹⁹ No kjone kjone dbur ara kjok
 ëreshko. Pja tjle ba kong ga «Bomi dbur
 kjishko ga pjây tjwlö ara, oblë kjinmo lëmi
 llëme. Dbur, e iyado llëm kjishko ga pjây mär
 bomi dbur go dö llëme. Gueniyo Sbö, e sök
 iyado, llëbo twe bi kong ara, shji ber löng
 wopjlú wlo. E kjishko ga pjây mär ba go erö
 dey. Llëbo pjlú shäryozä. Shäryoromi eni li,
 e tjwlö ara, bomi dbur kjinmo. Oblë ïmi ga
 song ga bomi llëbo shdözä ba tjok wopjlúe.
 Eni ga llëbo tjwlö ara li ber bomi kong kjok
 dogo, ga pjây ie Sbörë ber löng sê iyado ba
 tjok» lëp ba kong eni.

Kjibokwo pjirzlong

²⁰ Timoteo, pja iara Sbörë beno shäng ba
 tjlökwo roy lë oba kong wlo. Eni ga shäryos
 yötso. Llëbo tjwlö llëm lanyotkëba löng li, e
 jyö erä. Tjlë löng jlö wleni, gueniyo jlökoyo
 ga kjok miyde lok sira llëme. Ba tjlökwo li
 kup llëme. ²¹ No kjone kjone, tjlökwo ëre
 kjrara, ga beno löng mär Sbö go ame.

Rokër Sbö kong ga ba wopjlú li kjishko ga
 pja kjimte ara.

Segunda Carta a Timoteo

Kjibokwo ëre tara Pablorë

Timoteo kong

Kjibokwo ëre sorë

Domer shäng kjlara ko Pablo. E Sbö tjlökwö laga Jesús äska wleniyo. Domer shäng kjlara obi ko Timoteo. E data Grecia so, mekë judío. Dëna mite obishko ga sök Listra kjokyo. Eshko ga Jesús roy pjlú lara Pablorëshko ga tjlökwö kjrara. E irgo ga e kjrara Pablorë beno shäng parkë ba tjok, tak pjang Hechos 16.1-4 go sorë li eni. E irgo ga parkono ara Jesús roy pjlú lë kjok shto oblë oblë.

Pjlara ga Pablo iaraba beno shäng kjërshko Roma kjokyo, Jesús roy pjlú lara kjishko. E irgo ga döraba ey dwayo. Lu to jek ara irgo ga iaraba beno shäng no shdüzlong uyo roshko Roma kjokyo jek obi. Eshko ga shdunaba ara, iaraba beno shäng shto owa anmoyöshko. Shto eshko shrër, smo ara bakoe. Eshko ga miyde ga wolon döröe. E kjishko ga kjibokwo ëre tara Timoteo kong.

Pablo woydë ara, e rayara nopga ararë kjishko, ga woyde ga Timoteo tek ba ik maling li tara ba kong. Eshko dbaryo ga pjlú kësbangyo sök Roma kjokyo li ko Nero. Jesús tjlökwö kjrägaga shduna ara kjone pogo. E kjishko ga Timoteo ichara Pablorë ber shäng mär Jesús tjlökwö go jlökoyo, ga nopga ping e go iyado bako, shdungoba ara e kjishko gueniyo.

Dënashko ga kjibokwo ichara Pablorë ba kong kjwara. Ère tjok ga kjwo pjök.

¹ Kjibokwo ëre taga tja Pablorë. Tja kjrara Sbörë beno shäng ba tjlökwö roylaga Cristo Jesús äska, shji töno beno tjeng Cristo Jesús tjok ga shji ie Sbörë ber löng së iyado ba tjok li roy lë oba kong wlo.

² Timoteo, kjibokwo ëre ichër jek bop kong. Pja bor wa wleni.

Rokër Data Sbö kong, bi Tjlapga Cristo Jesús kong ga ba wopjlú li kjishko ga pja kjimte lok ara, pja songe le iyado, pja ie lok ber shäng wlëp bakoe.

Tjlapga Jesús lökyokjrëy llëme

³ Tja parkë Sbö kong jlökoyo, bor tjlapgaga tek dënashko so omshäryono dik. Llëbo pjlú miydër li shäryër eni lër bor pjlúshko. Shkë dba ga tja syöshtë ba kong bop kjishko. ⁴ Pja slatong boryo kwono li, e woyoshrër iyado, ga pja in woydë jlökoyo, tja ber wopjlú wlo. ⁵ Woyoshrër ga pja mär Sbö go. Bop tjëtë Loida, bop mekë Eunice, e opyono löng mär Sbö go bäm go, ga miydër ga pja mär ba go jlökoyo bakoe.

⁶ Dënashko ga tja orkwö iono bop dlu kjing go, pja ber shäng dboy Sbö kong wlo, ga kjok miydë twara bop kong eshko. Eni ga kjok miydë li go ga pak twara bop kong li shäryos iyado, pja kjok miydë jek këgong wlo, iök bakworoy pjë jong ri ri jek këgong wlo wleni. ⁷ Bi go Sbö Sëya twara beno kësbang bi tjok, llëye bangkjrëy llëm wlo. Twara bi kong, shji dbo ara wlo, shji ëng woydë ara kar kar wlo, shji wotjlík pjlo bek wlo bakoe. ⁸ E kjishko ga pja tjëlë oba kong bi Tjlapga Jesús kjishkoshko ga lökyokjrëp llëme. Tja shäng kjërshko ëre ba kjishko ëmdë ga tja lökyokjrëp llëm bakoe. Woyde ga shäryër sorë ga Sbö dbo ara go ga pja omshäryë eni bako, llëbo wen bop kong owa gueniyo. ⁹ Shji döra Sbörë, ga shji rokara jëk löng pjlo bek ba bokso wlo. Shäryara eni, llëbo shäryoroy li kjishko llëm, shäryara eni, woydara eni kjishko. Ba wopjlú li kjishko ga kjok shäryayde llëm obishko ga wotjlino Cristo Jesús ichë bi kong. ¹⁰ Dbar eerishko ga ba wopjlú li pina bi kong, bi döga Cristo Jesús goshko. Wolon li pjira Jesúsde. Shji ber löng së iyado ba tjok sorë, e pina bi kong ba tjlökwö pjlú li go, ga beno wëlëe.

¹¹ Tja kjrara beno shäng tjlökwö pjlú ëre roy lë Jesús äska wlo, oba ping wlo bakoe. ¹² Eerishko ga tja shäng song, llëbo ëre kjishko. Gueniyo ga Jesús, e miydër shäng pjlú, tja mär shäng ba go bakoe. Ga miydër ga e dbo ara, llëye iara beno tjeng bor wloshko li de äär jong ba dbaryoshko wlo. E kjishko ga tja shäng song ëmdë ga lökyokjrëy llëme.

¹³ Tjlökwö li lëp oba kong pjlo bek wlo ga los ba kong, loror bop kong sorë li eni. Pja töno beno tjeng Cristo Jesús tjok. Pja jëk ba tjok kjishko ga oba woydëp ara iyado.

¹⁴ Tjłökwö pjlú li iara Sbörë beno tjeng bop wloshko. Dëp yõtso. Pja go Sbö Sëya, ga pja kjimte tjłökwö li dë.

¹⁵ Miydëp pjlú ga Jesús tjłökwö kjragaga lōng Asia kjokyo li, tja rayara to lok pjire. Tjreko to jek Figelo, Hermógenes.

¹⁶⁻¹⁷ Gueniyo Tjlapga Onesíforora, tja İya öör ara, tja kjimtara dbokjrë ara. Tja sök kjërshko ga tja lökyokjre llëme. Shrono Roma kjokyoshko ga woshtono llëm, tja wlëna guing. E kjışhko ga ba pjeyoga kjimtaga ber Tjlapga Jesúsdë İyado. ¹⁸ Ga Tjlapga li dbaryo tjweshko ga songe laga ber erë om go eshko. Shji kjimtara Efeso kjokyo kjöme, e miydëp tjän.

2

Shji parkë Cristo Jesús kong, ëngkwaga pjlú wleni

¹ Pja bor wa wleni. Sbö wopjlú li pina bi kong, shji tōna beno tjeng Cristo Jesús tjokshko. Eni ga pja dbokjrozong. ² Dënashko ga tjłökwö loror bop kong oba ara bokso. Eerishko ga tjłökwö li los oblë kong, nopga wotjlík bek, oba ping pjlú wleniyo kong.

³ Pja Cristo Jesús parkaga. E kjışhko ga llëbo wen tjwe bop kong owashko ga kus kjing, ëngkwaga pjlú wleni. ⁴ Əngkwagaga tōn oblë tjok pak llë shäryë wlo llëme. Ba kägäyo tjłökwö söyde dö, ber wopjlú ba tjok wlo. ⁵ Eni wleni ga ëye tjör ga llgwëkklo buk li söya bek llëm ga ba potjwlëkklo wlëya lok ba kong llëme. ⁶ Əye parkë ga ba dwla dgara li bo tjokshko ga bo kjruga erë bām go. ⁷ Tjłökwö lër shäng bop kong li woyotjlís, ga pja kjimte Tjlapga Jesúsdë llë loklo miydëp uunkong wëlle.

⁸ Jesucristo woshrra Sbörë irōng obi. Era Pjlu David tjëyo. Tjłökwö ëre woyoshros İyado. Tjłökwö roy pjlú lër shäng li e. ⁹ Tjłökwö ëre kjışhko ga llëbo wen tjwe bor kong owa ara. Tja sharaba shäng kjërshko, orkwö kjrochak pjir drōng sho go, no llëbo owa shäryono wleni. Gueniyo Sbö tjłökwö lira shaga erë eni llëme. ¹⁰ E kjışhko ga kur jek shäng eni, ber pjlú nopga kjrara Sbörë ber baİya wlo li kong wlo, döya ber lōng wopjlú, së İyado Cristo Jesús tjok wlo.

¹¹⁻¹³ Oba tjłë ga

«Shji wolono ba tjok ga
shji ber lōng së İyado ba tjok.

Llëbo owa li kuroy kjang ga
kjok iche sök dbaryoshko ga shji shto
ba shwoy eshko tjok.

E ë miydëy llëme lëy ga
shji ë miyde llëme le eni eshko bakoe.

Llëye lëy li shäryoroy llëm ga
era, llëye lara li shärye eni,
e opkjłopswë llëm kjışhko» lëba eni.

E eni jlōe. Tjłökwö ëre kjrako.

Shji parkë Sbö kong sorë

¹⁴ Tjłökwö lër shäng bop kong li woyoshros oblë kong. Los ba kong Sbö bokso ga «Tjłökwö tjwlō llëm wleniyo lëmi ëng kong kar kar llëme. Kuya oblërë ga ber ba kong owae» los ba kong eni. ¹⁵ Pja parkos Sbö kong jlökoyo, tjłökwö bek li roy los bek, llono ga pja äär shäng Sbö boksoshko ga ber wopjlú bop tjok wlo, llëye lökyotkëp eshko llëm wlo bakoe. ¹⁶ Tjłökwö tjwlō llëm wleniyo le nopga Sbö miydë llëm wleniyorë li, e lëy ë kong llëme. Əye omlë ga owa li wlëya jek këgong këgong. ¹⁷ Shji sho kjoneshko srëng jëk ameshko ga sho li an jek këgong këgong. Jesús tjłökwö kjragaga tjreko ga tjłökwö owa eni li shdär jek këgong këgong swlo eni wleni bakoe. Himeneo, Fileto, e llëbo shäryono eni. ¹⁸ Tjłökwö bek li söya lok ame, to lōng tjłë ga «Shji woshrra Sbörë pjir tjän. Shji woshre jek obi ame» le lok eni. Oba jyäpgwe to lōng tjłökwö e go, mär ber lōng Jesús go ame wlo. ¹⁹ Gueniyo Sbö pak shäryono li beno kjang, u shakklo kjang, wir llëm wleni. Tjłökwö tak pjang e go li eni. Tjłökwö tak pjang kjwara tjłë ga «Sbö, nopga baİya kjone dey, e miyde pjire.»* Tjłökwö tak pjang kjwara obi tjłë ga «Əye mär woydë Tjlapga Jesús go ga llëbo owa li raye, shärye ame dey.»†

²⁰ U jong kjwara kësbang ga roshko llëbo shäryak dbur sho shöylör, pjublún go dö llëme. E roshko llëbo shäryak kjorkwang go, llëbo shäryak klung shosho go bakoe. Llëbo tjwlō ara shäryëyshko ga shäryëy llëbo tjwlō ara go. Llëbo tjwlō ara llëm lira, llë

* 2:19 Números 16.5. † 2:19 Isaías 52.11

pogo shäryëy e go. ²¹ Shji Jesús tjlökwo kjragaga eni bakoe. Shji uunkong llëbo owa li rayono pjir llëme. Gueniyo ëye omrayono, shärye ame ga e beno shäng tjwlö ara, iak beno shäng dboy Tjlapga Jesús kong, iche Tjlapga lirë llëbo tjwlö ara shäryë ga pjlu wlo.

²² Kjwozirga mikboga wotjlík llëbo owa shäryë sorë ga pja wotjlík eni ame. Llëbo bëy li shäryopdë dey. Tjlökwo lorop ë kong ga shäryos eni iyado. Oblë woydos ara. Pja ber shäng wlëp nopga uunkong tjok.

²³ Nopga ënglë kar kar llëbo tjwlö llëm kjishko ga pja opzrëk eshko llëme. Shji ie ber löng ënglë kar kar eröe. ²⁴ Shji Tjlapga Jesús parkaga, shji ëngkjwë ë tjok wlo llëme. Shji pjlu oba uunkong tjok dey. Woyde ga shji tjlë kukoba wëllë wlo, shji iirkë maling llëm bakoe.

²⁵⁻²⁶ Bi wloyoga shara Äre beno löng kjërshko wleni. Epga iche ba kolë erä. E kjishko ga epga poshdüyshko ga shäryëy yötso. Woydëy ga epga kjlopswaga ber Sbörë, tjlökwo bek li miyde lok wlo. Eni ga epga wotjlík bëy kjwe, ga där Ä wloshko dwayo.

3

Kjok pjir lëshko

¹ Kjok pjir lëshko ga llëbo wen tjwe kjange. Lër bop kong, miydëp wlo. ² Nopga wotjlík llëbo pjlu shäryë ba kong om go erö, oblë kong llëme. Wotjlík dbur eröe. Krë ara. Llëbo pjlu shäryara li lanyotke ë pogo kong om go erä. Oblë le owa äe. Ba data, ba mekë kole llëme. Llëbo pjlu shäryak ba kong li woyotjlíya llëme. Sbö, e ba kong ga tjwlö llëme. ³ Wopjlu ë tjok llëme. Eye songe le llëme. Oblë läywe owa äe. Wotjlík tjwe owa ga shärye eni, shärye llëm ga äe. Llëbo shärye oblë kong owa äe. Llëbo pjlu lira ba kong ga owa erä. ⁴ Jëk löng oba tjok pjlu jlö wleni, ba moskwo gueniyo. Llëbo shärye ga woyotjlíya guing llëme. Opkuk ga tjwlö ara le. Sbö wlëyde kjwe, gueniyo llëbo ber pjlu ba kong li wlëyde erä. ⁵ Llëbo pjlu shärye ara, ga Sbö tjlökwo söya löng jlökoyo lëba. Gueniyo wotjlík ga Sbö dbo ara, epga kjimte jëk löng pjlo bek wlo llëme le. Pja jëk nopga eniyo tjok llëme.

⁶⁻⁷ Walëga kjone kjone kjok miydë ara llëme. Llëbo owa shäryara li woyotjlíya kjër, gueniyo wotjlík tjwe owa ga shärye eni, shärye llëm ga äe. Tjlökwo roy pjlu li kuya enido, gueniyo jlöe le llëme. Nopga owa lër shäng bop kong li to löng u kjwara kjwara, walëga eniyo jyäpgwë. ⁸ Dënashko ga domerga löng do pjök ko Janes, Jambres. Epga opyono löng Moisés wloyo. Nopga owa lër shäng bop kong li opyono löng tjlökwo bek li wloyo eni bakoe. Epga wotjlík owa erä. Mär Jesús go le, gueniyo jyö erä. ⁹ Gueniyo ba jyö li miydëba döröe. E kjishko ga oba jyäpgwe kjër llëm, Moisés wloyoga do pjök li dik.

Timoteo poshdungglo

¹⁰ Gueniyo ga tjlökwo lër shäng li miydëp pjir tjän. Tja sorë, llëye shäryër woydë, tja mär Jesús go sorë, e miydëp uunkong. Tja iirkë maling llëm, oba woydër ara, llëbo wen tjwe bor kong owashko ga tja wosonkë llëm, e miydëp bakoe. ¹¹ Llëbo weno bor kong owa sorë, tja song, e miydëp pjire. Llëbo weno bor kong eni Antioquia kjokyo, Iconio kjokyo, Listra kjokyo bakoe. Gueniyo tja kjimtara Tjlapga Jesúsde, tja döra eshko dwayo. ¹² Eye ber löng Cristo Jesús tjok woydë jlökoyo, jëk löng pjlo bek Sbö bokso wlo ga shdungoba songe. ¹³ Gueniyo nopga owa li, jyö ä löng li, e jëk owa jek këgong këgong. Oba jyäpgwe ä, ga epga jyäpgwëba bakoe.

¹⁴⁻¹⁵ Pjara shäng kjange. Miydëp ga tjlökwo pingga bop kong li, tjawa jyörkë llëm, ga tjlökwo li bëy jlöe lëp jlökoyo. Tek chirawashko dwayo ga pja oppino ara Sbö tjlökwo bek tak pjang kjibokwo go li go. Miydëy e go ga shji där wlo ga shji mär Cristo Jesús go dey. E kjishko ga pja jëk shäng tjlökwo li go iyado. ¹⁶ Tjlökwo tak pjang Sbö kjibokwo go li, e twara beno ba tjlökwo kjragaga uunkong kong. Tjlökwo li beno bi kong, bi pingglo, bi poshdungglo, bi llgwekklo, shji jëk pjlo bek wlo, ¹⁷ Sbö tjlökwo kjragaga opping ara e go wlo, llëbo pjlu oblë oblë shärye ga pjlu wlo.

4

¹ Llono ga Cristo Jesús tjwe ber bi pjluoy, nopga löng së li, no wolono löng li, e

llgwega. Eni ga tjlōkwo lēr bop kong jlōkoyo ba bokso, Sbō bokso bako, shāryēp wlo. ² Sbō tjlōkwo to lēba. Woydēbare, de llēmde, los ba kong iyado, pja slan llēme. Ēye wotjlīk owa ga poshdūs, jēk bēy wlo, dbokjrē e go wlo. Tjlōkwo li los yōtso iyado, pja sjen ba lē llēme.

³ Dbar tjwe kjwara ga tjlōkwo bek li kuya woydē ērē ame. Eshko ga no pinggaga wen lōng ara, ga tjlōkwo kuya woydē nopgarē li, e le lok ba kong eni. Eni ga nopga āār ara ba tjlōkwo li kuk. ⁴ Tjlōkwo bek li kuya lok ame. Llēbo tjwlō llēm li kuyde shara. ⁵ Gueniyo pja wotjlīk bēy iyado. Llēbo wen tjwe bop kong owa arashko ga kus kjing erōe. Pja to shāng tjlōkwo roy pjlū li lē, nopga tjlōkwo kjroydē llēm obi lōng li kong erōe. Bop pak li shāryos uunkong yōtso.

⁶ Bor pak shāryoror ara li, e ba pjitoē. Tja wolon dbaryo li dōrōe. ⁷ Bor dbo kēs li go ga pak twara Sbōrē bor kong li shāryoror jlōkoyo. Shāryoror pjir, öötong ba dbo go. Tjlōkwo pjlū li doror yōtso. ⁸ Tja shāng Tjlapga Jesús, no llgwega pjlo bek li koshē shāng woowa llēme. Miydēr ga tjweshko ga parkaga pjlo bek potjwlēngglo li twe bor kong, nopga uunkong lōng ba koshē wopjlū li kong bakoe.

Nopga oblē oblē

⁹ Pja tek sorē yalē, gueniyo pja tek bor ik wop āe. ¹⁰ Demas, llēbo tjeng kjok ēre kjing go li woyde ara kjīshko ga tja tōywara to Tesalónica kjokyo. Crescente to Galacia kjokyo. Tito to Dalmacia kjokyo. ¹¹ Beno shāng bor tjok li Lucas erōe. Marcos, tja kjimte bor pak shāryē ga pjlūe. Wlēp ga tek sōp bop tjok. ¹² Tíquico ichoror jek Éfeso kjokyo. ¹³ Bor shwong kop lēkong li ioror beno buk Troas kjokyo, Carpo ushko. Pja tekshko ga tek sōp bor kong. Bor kjibokwo tek sōp bor kong bakoe. Shāryak tjeng öng kwota go li woydēr ara.

¹⁴ Domer shāng kjlara ko Alejandro. E llēbo shāryaga drōng shosho go. Llēbo shāryara bor kong owa ara. Gueniyo potjwlēga ber Tjlapga Jesúsde. ¹⁵ E opyono beno shāng tjlōkwo lēy lōng li wloyo. E kjīshko ga pja sjēk ba tjok bakoe.

¹⁶ Tja sōraba, öötong shāng tjlapgaga shwoy jūshko bām goshko ga tja kjimtara ērē llēme. Jesús tjlōkwo kjpgaga lōng eshko li, tja tōywara uunkong. Gueniyo woydēr ga llēye owa shārye Tjlapga Jesúsde ba kong llēme. ¹⁷ Eshko ga tja kjimtara Tjlapga lirē om go. Ba tjlōkwo kēs li kuya nopga judío llēm wleniyo lirē wlo ga tja kjimtara ba lē ba kong. Ga tja dōra ey dwayo, tja zrōraba llēme. ¹⁸ Eni ga llēbo owa tjwe bor kongshko ga tja kjimte, tja dōya, tja sōya āār sōk kjok dogo, pjlū sōk iyado lishko. E iēy ber kēsbang, tjwlō ara iyado wlo. Ber eni.

Kjibokwo pjirzlong

¹⁹ «¿Yonde?» lēp Prisca, Aquila kong, Onesíforo pjeyoga kong bakoe.

²⁰ Erasto beno shāng Corinto kjokyo.

Trófimo swlo ara, ga ioror beno buk Mileto kjokyo.

²¹ Pja tek sorē yalē, gueniyo pja tek bor ik kjok owa dbaryo āātē llēm obishko.

Eubulo, Pudente, Lino, Claudia, Jesús tjlōkwo kjpgaga lōng uunkong li, «¿Pja yonde?» le lok bop kong.

²² Rokēr Tjlapga Jesús kong ga ber shāng bop tjok iyado, ga ba wopjlū li kjīshko ga pja kjimte ara.

Carta a Tito

Kjibokwo ëre tara Pablorë

Tito kong

Kjibokwo ëre sorë

Domer shäng kjlara ko Pablo. E Sbö tjlökwö 'laga Jesús äska wleniyo. Domer shäng kjlara obi ko Tito. Dënashko ga Jesús roy pjlu lara Pablorë ba kong, ga tjlökwö kjrara, ga beno shäng parkë ba tjok, tjlökwö li lë.

Pjlara ga parkono ëng tjok dlung tjrëko ko Creta lishko. E irgo ga Pablo briktong ey dwayoshko ga Tito iara beno shäng parkë eshko ba äska. Eshko dbaryo ga Creta sopga ara llëbo owa shäryono ara.

E irgo ga kjibokwo ëre tara Pablorë Tito kong. Nopga wlëy pak oblë oblë shäryë sorë li tara ba kong. Tjlökwö bek llëm lagaga tjwe löng ara li tara ba kong. Llëye shäryëy ba tjok ga pjlu li tara ba kong bakoe.

¹ Kjibokwo ëre taga tja Pablorë. Tja Sbö parkaga. Tja kjrara beno ba tjlökwö roy 'laga Jesucristo äska. Tja ichara ba tjlökwö roy lë, nopga kjrara ber baïya wlo li opping mär ber löng Jesús go wlo, ba tjlökwö bek söy löng li, e miyde lok pjlu wlo bakoe. ²⁻³ Kjek ëre dämär, llëye llëm obishko ga tjlökwö lara Sbörë bi kong jlkoyo, tjle ga llono ga shji ber löng së iyado ba tjok ga pjlu le. Sbö, e jyörkë llëme. Ga tjlökwö ëre roy wen oba kong dbaryo iara li öötong tjän, ga tja iara bi döga Sbörë beno shäng ba lë, miydëba wlo.

⁴ Tito, kjibokwo ëre ichër jek bop kong. Tjlökwö li loror bop kong, ga pja mär Jesucristo go, tja mär ba go dik. E kjishko ga pja bor wa wleni.

Rokër Data Sbö kong, bi döga Cristo Jesús kong ga ba wopjlu li kjishko ga pja kjimte lok ara, pja ie lok ber shäng wlëp bakoe.

Tito iara beno shäng pak shäryë Creta kjokyo

⁵ Pja ioror beno shäng dlung tjrëko ko Cretashko ga woydoror ga pja ber shäng llëbo beno eshko shäryak llëm obi li shäryë. Woydoror ga kjok kjrina kjrina ga nopga

wlëp kjlöbö kjlöbö, ber löng parkë Jesús tjlökwö kjragera löng kjok kjrina kjrina li kägäyo. Noyo woyde sorë li loror bop kong pjir tjän. ⁶ Woyde ga pogo llëye dret Sbö bokso, nopga bokso bakoe. Woyde ga boy kjlaraso. Woyde ga ba wapga Sbö tjlökwö kjrono bakoe. Woyde ga ba wapga jëk löng pjlo bek, kä llëm wleniyo llëm, lëba llëm wlo. ⁷ Jesús tjlökwö kjragera kägäyo li, e iaga Sbörë ba pak baïya shäryë. E kjishko ga woyde ga pogo llëye dret Sbö bokso. Woyde ga krë ä wleniyo llëm, ëye kuya woydë llëm wleniyo llëm bakoe. Woyde ga iirkë maling wleniyo llëm, nelötkë ä wleniyo llëm, ëngkwë ä wleniyo llëm, dbur shak jyö go ä wleniyo llëm bakoe. ⁸ Woyde ga llëbo pjlu shäryë dëy. Woyde ga ëye tjwe ba shwoy ga wlokre sök wopjlu iyado. Woyde ga llëbo shäryono pjlu ga ber sök wopjluë. Woyde ga llëbo shäryë ga woyotjlïya yötso guing. Woyde ga jëk shäng pjlo bek Sbö bokso. Woyde ga wotjlik owa tjwe ba kongshko ga shäryë llëme. ⁹ Woyde ga tjlökwö bek li kura sorë ga oblë pïya eni bako, epga dbokjrë e go wlo, tjlökwö li wlike ba wloyoga kong ga pjlu wlo bakoe.

Jesús tjlökwö kjragera kägäyoga woyde pjlu wleniyo ega

¹⁰ Eshko ga nopga ëye kole woydë llëm wleniyo arae. Tjlë lok ara, gueniyo llë loklo llëm, oba jyäpgwoklo erä. Epga li tjrëko ga judioga löng ara, wotjlik ga ëye mär woydë Jesús go ga woyde ga doyo jyä tak pjir guing le wleniyo. ¹¹ Tjlökwö le löng li, e bek llëm, e jyö erä. To löng dbur shak e go wlo eröe. U kjone kjone ga nopga omkuno, ga tjlökwö bek li söya lok ame e kjishko. E kjishko ga tjlökwö owa ëre lagaga li, e kjamo kjinkako.

¹² Dënashko ga no shäng kjlara eshko, kjok miydë ara. Ba pjeyoga lanyotkara, tjle ga «Creta sopga, e jyörkë ä wleniyo, glö ä wleniyo, shmi ä wleniyo, to löng llëye woyotjlïya dö li shäryë, äya kjloshko so wleni» le eni. ¹³ Lara li beke. E kjishko ga poshdüs jlkoyo iyado, tjlökwö bek li söya lok jlkoyo wlo. ¹⁴ Eni ga llëbo dënashko so bek llëm li läywe judiogarë löng li, e tjlökwö kjre lok llëm, ga nopga Sbö tjlökwö kuk woydë llëm li, e kole lok llëm bakoe.

¹⁵ Nopga wotjlík bëy li kong ga llëbo uunkong ber ba kong pjlúe. Gueniyo nopga wotjlík bëy llëm, mâr Jesús go llëm li kong ga llëye pjlú drete. Wotjlík lok owa erä, ga llëbo owa shäryeshko ga bangyo ba kong llëme. ¹⁶ «Tja Sbö miydë» le, gueniyo miydëy llëbo shärye li go ga e jyö. Oba iýwa lok shjiktëng, Sbö kole llëm, llëbo pjlú shärye ga äe.

2

Tito ichara oba ping

¹ Pjara, tjlokwo bek li lopdë oba kong eröe.

² Domerga këkboga pimshko ga pja tjlä ba kong ga «Pjäy llëbo shäryë ga woyotjlizi yötso guing. Pjäy jëk yötso pjlo bek, pjäy bangkjreba wlo. Tjlokwo bek li sözi jlökoyo. Oblë woydozi ara. Llëbo wen tjwe bomi kongshko ga pjäy wosonkë llëme» lëp ba kong eni.

³⁻⁵ Walëga këkboga pimshko ga pja tjlä ba kong ga «Pjäy opshäryë walëga Sbö bangkjre wleniyo dik. Oblë läywëy owa ë kong llëme. Shji wo pjang nelötkë wlo llëm bakoe. Shäryëmi eni, llëbo pjlú li pimi oblë kong wlo. Eni ga walëga mikboga li pimi ba lanma, ba wapga woydë ara, llëbo shäryë ga woyotjlizi yötso guing, llëbo pjlú shäryë dö, ba u dë pjlú, jëk löng wopjlú oba tjok, ba lanma kolë pjlú, Sbö tjlokwo läywëba owa ba kjishko llëm wlo. Pimi eni» lëp ba kong eni.

⁶ Domerga sbë obi pimshko ga pja tjlä ba kong ga «Pjäy llëbo shäryë ga woyotjlizi yötso guing» lëp ba kong eni bakoe.

⁷ Ga pja om gora, llë pogo shäryëpshko ga pja opshäryë pjlo bek iýado, ikoba wlo, opshäryë bopoya dik wlo. Oba pimshko ga tjlokwo lëp ba kong yötso, beke. ⁸ Woyde ga pja tjlä bëy, tjlokwo li owa lëba ga ä wlo. Eni ga bop wloyoga, llëye wlëya pja rote wlo ga ä, ga lökkjre eshko.

⁹⁻¹⁰ Parkagaga tjwlëk löng pjir wleniyo pimshko ga pja tjlä ba kong ga «Bomi sogoga kolozí iýado, ber löng wopjlú bomi tjok wlo. Epga dboryëy llëme. Llëbo bi sogo i li lüyotkëy llëm, llëbo pjlo bek li shäryomirë dey, «Kjwe parkë pjlúe» le bomi pjlyorë wlo. Eni ga Sbö bi döga, e tjlokwo bangkjreba» lëp ba kong eni.

¹¹ Sbö wopjlú li kjishko ga llëbo shäryara shji nopga uunkong kong, shji döya wlo.

¹² Ba wopjlú li kjishko ga shji oppino llëbo owa li rayë, llëbo tjeng kjok ëre kjing go li woydë llëm bakoe. Woyde ga shji löng kjok ëre kjing go obishko ga shji jëk löng pjlo bek Sbö bokso, ga llëbo shäryëy ga woyotjlizi yötso guing. ¹³ E wopro ga Jesucristo, e wen tjwe iröng obi li koshëy löng wopjlúe. Eshko ga tjwe ba dbo ara li kälä goshko. E bi döga, bi Sbö bakoe. ¹⁴ E shäng kjok ëre kjing go obishko ga optwono wolono bi kjishko, shji döya llëbo owa shäryëy löng li dbo dorko dwayo wlo. Ga owa pjang bi go li löna beno dret, shji ber tjeng ba wloshko wlo, shji ber nopga baiya wlo, shji ber pjlo bek ba bokso wlo, shji llëbo pjlú shäryë woydë iýado wlo bakoe.

¹⁵ Oba pïs tjlokwo lër shäng bop kong ëre go. «Shäryozí eni» los ba kong. Eye omshäryë eni llëm ga poshdüzong. Pja tjläs ba kong jlökoyo, pja bangkjre lok wlo. Pja tjwlö llëme le ëborë bop kong ga jlö lëp llëm.

3

Shji jëk sorë

¹⁻² Pja tjlä Jesús tjlokwo kjpgaga uunkong kong ga «Bi pjlopuga, e bangkjirako, tjlapgaga kjok ilgwega wleniyo, e bangkjirako bakoe. Llëye le lok bomi kong li kolëmia. Pjäy löng llëbo pjlú shäryë kjok orë pogo wlo. Oblë läywëy owa ë kong llëme. Shji ëngkjwë oblë tjok llëme. Pjäy wotjlík oblë tjok pjlú dey. Pjäy löng wotöshko iýado oba uunkong kong» lëp ba kong eni iýado.

³ Dënashko ga shji ëmdë ga kä llëm baiya dik bakoe. Sbö koloroy llëme. Shji jeno lönge. Eshko ga shji wotjlík llëbo owa shäryë llë pogoshko ga shji llet löng e shäryë. Shkë dba ga shji llëbo owa shäryë eröe. Shji wotjlík owa oblë kong ba llëbo kjishko. Shji iýwaba shjiktëng, shji ëng iýwö shjiktëng bakoe.

⁴ Gueniyo eshko ga Sbö bi döga, ba wopjlú li pina bi kong, ga iý ga shji woyde ara. ⁵⁻⁶ Jesucristo, e bi döga. Ba kjishko ga bi go ba Sëya ichara Sbörë, ber kësbang bi tjok wlo. Eni ga shji döra, gueniyo llëbo pjlú shäryoroy kjishko llëme. Shji songe le, ga shji döra e kjishko. Owa pjang bi go

li löna beno drete. Ga shji kjlopswara ba Sëyarë beno tjaqlën, shji weno eshko kjwlë jã wleni. ⁷ Sbö wopjlú li kjishko ga shji iara beno pjlo bek ba bokso. Shäryara eni, shji ie ber löng së iyado ba tjok wlo. Koshëy löng li e. ⁸ Tjlökwo lër shäng bop kong ëre, e eni jlõe. E kjrako. Ga woydër ga tjlokwo ëre lëp oba kong iyado, nopga mär löng Sbö go li llëbo pjlu shäryë iyado wlo. Tjlökwo ëre, e pjlu, oba uunkong kjimtoklo.

⁹ Gueniyo ga shji ënglë kar kar oblë tjok llëbo tjwlö llëm kjishko llëme. Kjone kjone ënglë kar kar llëbo weno tjlapgaga tek dënashko so kong li kjishko, kjok llgwekklo tara Moisésdë li kjishko, llëbo oblë oblë kjishko bakoe. Gueniyo pja opzrëk eshko llëme. E tjwlö llëm, ëye kjimte e go llëm bakoe. ¹⁰ Jesús tjlokwo kjruga shäng kjlara tjle oblë kong kar kar ëng shdök wlo wleni ga poshdum pjlara, pjloglo pjök. E irgo ga jlö le llëm wleni ga wlokjrëp tjwe bomi tjok ame. ¹¹ Miydëy e go ga wotjlík llëbo owa shäryë. Llëye shärye shäng li go ga miydëy ga e shdungko.

Kjibokwo pjirzlong

¹² Tja wotjlík jek Nicópolis kjokyo, tja ber sök eshko kjok owa dbaryoshko wlo lër. Artemas ichër jek bop wlokjrë, llëm ga Tíquico. Äär shäng bop shwoy ga woydër ga pja tek ba tjok bor ik eshko malinge.

¹³ Bi pjeyoga löng eshko do pjök. Kjlara ko Zenas, e parkë no wlikaga kjok llgwekklo go. Kjlara obi ko Apolos. Opshik toe le wleni ga kjimtozong. Llëye woyde dö li wlës ba kong.

¹⁴ Woyde ga bi pjeyoga opping llëbo pjlu shäryë, oblë kjimtë, epga ber löng tjwlö tjok wlo.

¹⁵ Nopga löng bor tjok jushko uunkong, «¿Pja yonde?» le lok bop kong. Bi pjeyoga tjlokwo kjruga löng eshko li kong, «¿Pjã yonde?» lërwa ba kong bakoe.

Rokër Sbö kong ga ba wopjlú li kjishko ga pja kjimte ara.

Carta a Filemón Kjibokwo ëre tara Pablorë Filemón kong Kjibokwo ëre sorë

Domer shäng kjlara ko Pablo. E Sbö tjlökwö laga Jesús äska wleniyo. Domer shäng kjlara obi ko Filemón. Dënashko ga Jesús roy pjlú lara Pablorë ba kong, ga tjlökwö kjrara. E kjishko epga jëk löng ëng tjok pjlú iyado.

Domer shäng kjlara ko Onésimo. E Filemón parkaga tjwlek shäng pjir wleniyo. Pjlara ga ba sogo li llëbo lüyotkara, ga töktong ey dwayo, jek öötong shäng Roma kjokyo. (Eshko dbaryo ga ëye llëbo lüyotkono ga wlëkoba ga zrökoba jekdo.) Eshko dbaryo ga Pablo sök kjërshko Roma kjokyo, Jesús roy pjlú lara kjishko, tak pjang Hechos 28.16-31 go sorë li eni. Eshko ga Jesús roy pjlú lara Onésimo kong, ga tjlökwö kjrara. Eni ga jek woydë iröng ba sogo li shwoy, llëbo shäryara owa li llgweya ba tjok wlo.

E kjishko ga kjibokwo ëre tara Pablorë Onésimo kong, söya jek ba sogo li kong wlo, wlëpyotke wlo. Llëbo pjlú shäryara Jesúsde Filemón kong ara, owa pjang ba go li löna beno dret li lara ba kong. Eni ga ichara llëbo owa shäryara ba parkagarë ba kong li ie ber tjwlo llëm, ga ber shäng wopjlú ba tjok shara.

¹ Kjibokwo ëre taga tja Pablorë, bi kjlara Timoteo tjok. Tja sök kjërshko. Tja bängzak shäng jüshko, Cristo Jesús tjlökwö kjishko.

Filemón, pja parkë shäng borwa tjok, ga pja woydërwa ara. Kjibokwo ëre ichërwa jek bop kong, ² borwa dor Apia kong, borwa kjlara Arquipo kong, Jesús tjlökwö kjrägaga tön löng bop ushko li kong bakoe. Arquipo parkë shäng Jesús kong borwa tjok.

³ Rokër bi Data Sbö kong, Tjlapga Jesucristo kong ga ba wopjlú li kjishko ga pjây kjimte lok ara, pjây ie ber löng wlëp bakoe.

Nopga woydara Filemóndë ara

* **1:10** Grecia so tjlökwö Onésimo, e tjwlo ara loklo.

⁴⁻⁵ Filemón, pja roy kuror ga pja mär shäng Tjlapga Jesús go, ba tjlökwö kjrägaga woydëp ara bakoe. E kjishko ga tja syöshtë Sbö kongshko ga pja woyotjlín ga tja wopjlú bor Sbö tjok bop kjishko. ⁶ Rokër Sbö kong ga pja kjimte jëk pjlú tjlökwö kjrägaga li tjok jek këgong, llëbo pjlú twe Cristorë bi kong li miydëp uunkong wlo. ⁷ Pja bor kjlara. Tjlökwö kjrägaga li kjimtëp ara, ga epga löng wopjlú bop kjishko. E kjishko ga tja wopjlú, woowa llëme.

Pablo tjlëno Onésimo kjishko

⁸⁻⁹ E kjishko ga llëbo rokër bop kong. Tja kong dbo twara Cristorë kjishko ga pja ichër ba shäryë dbo goshko ga pjlúe. Gueniyo ga shji ëng woydë ara kar kar kuzong ga pja ichër woydë eni llëme. Tja tjlabla tjan, ga tja bängzak shäng kjërshko, Cristo Jesús tjlökwö kjishko. ¹⁰ Eni ga llëbo rokër bop kong Onésimo* kjishko. Tja sök kjërshko, orkwo kjrochak pjir dröng sho goshko wopro ga e Jesús tjlökwö kjrono, ga beno bor wa wleni e kjishko. ¹¹ Dënashko ga sök bop tjokshko ga e bop kong ga llëno llëme. Gueniyo eerishko ga e beno tjwlo ara bop kong shara, tjwlo ara bor kong bakoe.

¹² E ichër jek bop kong iröng obi, woydër ara bor wa wleni gueniyo. ¹³ Tja bängzak shäng Jesucristo tjlökwö roy pjlú li kjishko. Eni ga pja shäng jüshko kjwe ga miydër ga tja kjimtëp. E kjishko ga woydoror ga e ber sök bor tjok bop äska. ¹⁴ Gueniyo ga shäryër eni llëme. E bopoya kjishko ga llëbo shäryër woydë ba tjok llëm, kjakrokër bop kong guing. Tja kjimtëpshko ga woydër ga shäryëp bop woshko, pja ichoror ba shäryë dbo go kjishko llëme.

¹⁵ Tja wotjlík ga töktong bop ushko dwayo dbar kjwöbö ga pjlúe lër. Eerishko ga äär iröng ber sök bop tjok iyado wlo shara. ¹⁶ Ber bop parkaga tjwlek shäng pjir wleniyo dö ame, ber bop kjlara, woydëp ara wleniyo bakoe. Tja omwoydë ara, gueniyo ga woydër ga pja omwoydë e kjinmo. Ber bop parkaga dö ame, ber bop kjlara bako, mär shäng Tjlapga Jesús go kjishko. Woydër ga pja omwoydë ara e kjishko.

¹⁷ Eni ga bop kong ga tja bop kjlara lëp wleni ga Onésimo wlokjrëp, tja wlokjrorop wleni. ¹⁸ Llëbo shäryara bop kong owa, pogo tjwlō bop kong wleni ga ba tjwlō li rokëp ba kong llëm, rokëp bor kong dey. ¹⁹ Tja Pablo, tjlōkwo ëre tër bop kong bor orkwo om go go shara. Pogo tjwlō bop kong kjöme li tjwlëngga tjarë bop kong. Pja dōktong, tjlōkwo loror bop kong li kjishko. E kjishko ga pja pogo tjwlō bor kong ara bakoe. Gueniyo woyoshrër woydë bop kong llëme. ²⁰ Pja bor kjlara. Ga shji tōno beno tjeng Cristo tjok kjishko ga llëye rokër bop kong li shäryos bor kong eni. Eni ga tja ber wopjlú eshko. ²¹ Miydër ga llëye rokër bop kong li, e shäryëp eni. Miydër ga shäryëp e kjinmo bakoe. Kjibokwo ëre tër bop kong e kjishko.

²² Llëbo rokër bop kong kjrina obi. Pja syōshtë Sbō kong ga tja kjimte äär eshko irōng obi. Ga tja kong shto wlëp kjrina, tja äärshko ga tja ber sök kjone shtoyo tjok wlo.

Kjibokwo pjirzlong

²³ Bor kjlara Epafras, «¿Pja yonde?» le bop kong. E shdung shäng bor tjok ëreshko, Cristo Jesús tjlōkwo kjishko. ²⁴ Marcos, Aristarco, Demas, Lucas, «¿Pja yonde?» le lok bop kong bakoe. Tja kjimte lok bor pak shäryë.

²⁵ Rokër Tjlapga Jesucristo kong ga ba wopjlú li kjishko ga pja kjimte ara.

Carta a los Hebreos Kjibokwo ëre tak hebreoga kong Kjibokwo ëre sorë

Kjibokwo ëre tak beno pjang hebreoga mär Jesús go 'li kong. Hebreoga 'li, e kowëba Israel tjëyoga, e kowëba judíoga bakoe. Epga tjëyo kjrinaso, gueniyo kowëba oblë oblë eni.

Kjibokwo ëre taga ërë miydëy llëme. Kjone kjone tjlë ga taga Pablorë 'le. Kjone kjone tjlë ga taga Bernabérë 'le. Kjone kjone obi tjlë ga taga Apolosdë 'le. Gueniyo taga ërë miydëy yötso llëme.

Eshko dbaryo ga hebreoga mär löng Jesús go 'li shdungoba ara. E kjishko ga kjone kjone Jesús rayë woydë, mär ber löng kjok llgwekklo tara Moisésdë 'li go iröng obi wlo. No kjone kjone to löng tjlë ga ëye döya Jesúsde ga ä, ga woyde ga raye 'le. E kjishko ga kjibokwo ëre taraba, epga dbokjrë e go wlo.

Dënashko ga Sbö tjlëno nopga kong ba tjlökwo lagaga go, ba parkagaga kjok dogo so go bako, gueniyo eshko dbaryo ga tjlëno ba Wa Jesús go 'li taraba ba kong. Dënashko ga Sbö tjlë ba nopga kong ga llono ga tjlökwo twe ba kong tja glën, ber pjlú, tjlökwo bäm go 'li kjinmo 'le, ga shäryara eni Jesús go 'li taraba ba kong. Owa pjang bi go 'li löya Sbörë kjok llgwekklo tara Moisésdë 'li kjishko llëm, gueniyo Jesús wolono pjaraso, owa pjang bi go kës 'li löya Sbörë ber dret wlo, ga shji ie ber löng pjlö bek ba bokso e kjishko ga pjlú 'li taraba ba kong. Llëbo shäryara Jesúsde bi kong 'li kjishko ga shji äär Sbö bokshto kjok dogo ba pjlú wlo 'li taraba ba kong. Eni ga epga icharaba mär Jesús go jllökoyo, llëbo wen ba kong owa gueniyo.

Sbö Wa, e tjwlo ara, Sbö parkagaga kjok dogo so kjinmo

¹ Dënashko ga Sbö tjlëno ba tjlökwo lagaga oblë oblë kong, 'le lok bi tjlapgaga kong wlo. Tjlëno eni kop ara, ga tjlëno oblë oblë

bakoe. ² Gueniyo ga dbar pjir lë dbaryo eerishko ga ba Wa ichara tjlëno bi kong om go shara. Ba Wa 'li go ga kjok shäryara Sbörë uunkong, ga llono ga llëbo tjeng kës 'li ber baña. ³ Ba dbo kãã, e so Sbö 'i kjoyo, e so e kjoyo kjishko. Llëbo kës tjeng ba wloshko, ga iche ba tjlökwo dbo ara 'li go, srer llëm wlo. E wolono, llëbo owa shäryara nopgarë 'li potjwlëkklo. E irgo ga öötong beno sök Sbö orkwo këlëkong kjok dogo. ⁴ Eni ga öötong sök tjwlo ara, Sbö parkagaga kjok dogo so kjinmo, ga ba ko tjwlo ara ba kjinmo bakoe.

⁵ Miydëy eni, llëbo lara Sbörë ba kong 'li kjishko. Tjlëno ga «Pja bor Wa;

eeri ga tja öötong beno sök bop Data.»* Lara eni ba Wa kong, gueniyo lara ba parkagaga kjok dogo so kong eni llëme. Ga tjlëno obi ga

«Tja ber sök ba Data;

era ber sök bor Wa.»†

⁶ Ga ba Wa 'li ichara kjok ëre kjing goshko ga tjlë ga

«Bor parkagaga kjok dogo so, bor Wa, e poshrëzï uunkong.»‡

⁷ Ga tjlëno ba parkagaga kjok dogo so kjishko. Tjlëno ga

«Ba parkagaga kjok dogo so, e shäryara beno so pjluk kjoyo, so iök kjoyo bakoe.»§

⁸ Gueniyo tjlëno ba Wa kong ga

«Pja Sbö, pja ber sök no pjluyo ñyado wlo, ga kjok llgwep beke.

⁹ Llëbo pjlú shäryëbashko ga pja wopjlú eshko.

Gueniyo llëbo owa shäryëbashko ga pja woydë ara eshko.

E kjishko ga pja ioror beno sök wopjlú, bop pjeyoga löng kës 'li kjinmo.

Tja bop Sbö jllökoyo.»*

¹⁰ Ga tjlëno ba kong obi ga

«Tjlapga, kjok ëre dämärshko ga kjok uunkong shäryaga pjarë, kjopkwo, klung bakoe.

¹¹⁻¹² Llëbo kës ëre pjir, gueniyo pjara ber sök ñyado.

* 1:5 Salmo 2.7. † 1:5 2 Samuel 7.14; 1 Crónicas 17.13. Salmo 45.6-7.

‡ 1:6 Deuteronomio 32.43. § 1:7 Salmo 104.4. * 1:9

Shwong këguëshko ga dbuy,
 llëno ame kjishko.
 Pja opshäryë llëbo kës ëre tjok eni wleni.
 Gueniyo pjara kjlopswë llëm,
 pja ber sök ÿyado.»†
 13 Ga tjlëno ba kong obi ga
 «Pja tek wlar ber sök bor orkwo këlëkong,
 äär jong bop moskwoga zanor pjir gu-
 ing,
 eshko ga iër ber tjeng bop wloshko.»‡
 Lara eni ba Wa kong, gueniyo lara ba park-
 agaga kjok dogo so kong eni llëme. 14 Epga
 sëyaga to löng parkë Sbö kong eröe. Ga epga
 iche nopga där wlo li kjimtë.

2

Sbö tjlökwo woyotjlÿ yõtso

1 Woyde ga Sbö tjlökwo kuroy li woy-
 otjlÿ yõtso, shji opkwë sira sira ey dwayo
 llëm wlo. 2 Dënashko ga Sbö tjlökwo söra
 ba parkagaga kjok dogo sorë bi tjlapgaga
 kong, ga llëye lara ba kong li, e kolako.
 Eye omkolono llëm ga shduna Sbörë beke.
 3 Shji där sorë tjlökwoyo lira, e kësbang,
 wolësoe. ¿Eni ga e kjrëy llëm ga shji shdüya
 eni llëm sorëro? Tjlökwo ëre laga Tjlapga
 Jesúsdë bäm go. E irgo ga ba tjlökwo kugaga
 omfono bi kong eni bakoe. Miydëy e go
 ga e beke. 4 Ga llëbo ÿdëba llëm wleniyo
 shäryara Sbörë bi kong oblë oblë, ga ba Sëya
 ichara kjok miydë twë bi kong, woydara
 Sbörë sorë li eni. Shäryara eni, miydëy e go
 wlo ga tjlökwo li beke.

Jesús opyono beno so ba pjeyoga kjoyoe

5 Llono ga dbar tjwe kjwara oblë li
 lörwarë bomi kong. Eshko ga ba parkagaga
 kjok dogo so ie Sbörë kjok llgwek llëme.
 6 Llëbo tak pjang Sbö tjlökwo go, dbar lërwa
 löng li kjishko. Tjlë ga
 «No* tjlwlo ara llëme.
 ¿Eni ga woyotjlÿ ara ega?
 ¿Tjlwlo ara lëp ega?
 7 Bäm go ga iorop beno tjlwlo
 bop parkagaga kjok dogo so dorko.
 E irgo ga iorop beno kësbang, tjlwlo ara,
 8 iorop beno shäng llëbo tjeng kës li
 ichaga bakoe.»†

Miydëy e go ga llono ga llëbo tjeng kës li iche
 no lirë. Gueniyo eerishko ga llëbo iche llëm
 wleniyo tjok obi. 9 Llëye weno Jesús tjok li
 miydëy pjlúe. Bäm go ga iara Sbörë beno
 tjlwlo ba parkagaga kjok dogo so dorko. Ga
 Sbö wopjlú li kjishko ga ichara wolon bi
 kjishko. Ga wolono kjishko ga iara beno
 kësbang, tjlwlo ara.

10 Ba go ga llëbo tjeng kës li shäryara
 Sbörë, ga beno tjeng ba kong uunkong.
 Llëbo owa ichara wen ba kong ara. E
 poshäryara ber nopga ara döga wlo eni. Sbö
 omshäryono eni, woydara eni kjishko, ga
 shäryara beke. 11 Jesús, nopga iara beno
 tjeng dboy Sbö kong li, e Data kjlaraso. E
 kjishko ga epga lökyokjre Jesúsdë llëm, kowe
 ba pjeyoga. 12 Tjlëno Sbö kong ga
 «Bop roy lër bor pjeyoga kong.

Pja poshrër ara, epga tön löng lishko.»‡

13 Ga tjlëno obi ga

«Tja mär Sbö go.»§

Ga tjlëno obi ga

«Tja shäng bor wapga twara Sbörë bor kong
 li tjok.»*

14 Iara beno ba wapga li, e nopga, ga
 nopga ichaga wolon li, e Ä, ga uunkong
 tjeng Ä wloshko e kjishko. E kjishko ga
 Jesús öötong beno shäng no, ga wolonoe.
 Shäryara eni, Ä zäya wlo, 15 nopga döya
 Ä wloshko dwayo wlo bako, ber löng ba
 wolon li bangkjre ame wlo. 16 Jlökyo ga e
 shrono shäng Sbö parkagaga kjok dogo so li
 kjimtaga wlo llëm, shrono shäng Abraham
 tjeyoga kjimtaga. 17 E kjishko ga iara Sbörë
 beno shäng ba pjeyoga dik, llëbo wen ba
 kong lok kës li wen ba kong eni wlo, epga
 sorë miyde pjir wlo. Eni ga songe le ga
 pjlú, ga parkë syöshtaga kësbangyo wleni ba
 kjishko ga pjlú bako, e äär ber llëbo owa
 shäryara li potjwlëkklo wlo. 18 Ga öör shäng
 song, tjlina Äre ara, llëbo owa shäryë wlo
 lara kuzong ga nopga tjlÿ Äre enishko ga
 epga kjimte ga pjlúe.

3

Jesús tjlwlo ara, Moisés kjinmo

† 1:11-12 Salmo 102.25-27. ‡ 1:13 Salmo 110.1. * 2:6 No le li, e Jesús loklo. † 2:8 Salmo 8.4-6. ‡ 2:12 Salmo 22.22. § 2:13 Isaías 8.17. * 2:13 Isaías 8.18.

¹ E kjîshko ga pjeyoga, pjây rokara Sbörë, iara beno tjeng dboy ba kong'li, Jesús woyotjîlîzî iyado. Ichara Sbörë ba tjîlkwo roy lê bi kong'li e. Syôshtaga Sbö kong bi kjîshko kësbangyo 'li e bakoe. Shji mär ba go lëy eni. ² Jesús iara Sbörë beno shäng parkë ba kong, ga parkono pjlú, Moisés parkono pjlú Sbö nopga kong sorë ga eni. ³ Gueniyo Jesús, e tjwlô ara, Moisés kjinmo, domer u shäryaga tjwlô ara, u shäryara 'li kjinmo wleni. ⁴ U tjeng kës'li shäryaga tjok, gueniyo llëbo tjeng kës'li shäryaga Sbörë. ⁵ Moisés parkono Sbö nopga kong pjlú, parkaga tjwlêk shäng pjir wleniyo dik. Eni ga llëye shäryara 'li beno llëbo wen llono 'li jyäglo. ⁶ Gueniyo Cristo, e Sbö Wa, ga parkë shäng Sbö nopga ichaga. Tjawa tjê ga shji mär ba go, ga koshëy iyado lëy eni. Shäryëy eni jlökoyo wleni ga shji ber ba nopga, so u shäryara 'li kjoyoe.

Woyde ga shji mär Sbö go äär jong ba dbo go

⁷⁻⁸ E kjîshko ga Sbö Sëya tjê ga «Eeri ga Sbö tjîlkwo kumi wleni ga kjrozîa. Bomi tjlapgaga tek dënashko so, Sbö kolara lok llëm, llëye kuya woydë llëm bakoe. Pjây opshäryë baïya dik llëme. Epga löng kjok dogro no llëmshkoshko ga Sbö tjîlîna lok.

⁹ Llëbo shäryara Sbörë kës'li îna lok öötong'lu pjloglo sak pkëng (40).

Eni ëmdë ga Sbö tjîlîna lok ara.

¹⁰ E kjîshko ga Sbö iirkono ara ba kong, ga tjê ga «Jeno löng iyado, jêk lok woydë bor tjok llëme» le.

¹¹ E kjîshko ga Sbö iirkono ara ba kong, ga tjê jlökoyo ga «Epga äär löng bor woshtozlong kjokyo llëme» le.*

¹² ¡Pjeyoga, pjây sjêke! Sbö, e sök iyado. Eni ga llëbo owa iëmi äär ber tjeng bomi pjlúshko llëm, Sbö rayëmi llëm wlo. ¹³ Dbar kjwobi go ga pjây ëng kjimtos dbokjrë dey. Dbar kowëy «eeri» 'li pjang obishko ga pjây opshäryos eni, pjây jyäpgwe llëbo owa lirë llëm wlo, Sbö rayëmi llëm wlo. ¹⁴ Shji mär löng Cristo go bäm go sorë ga woyde ga shji

mär ber löng ba go eni äär jong ba dbo go. Shäryoroy eni ga shji äär ber löng ba tjok iyado, ¹⁵ tak pjang Sbö tjîlkwo go sorë 'li eni. Tjîlëno beno eni:

«Eeri ga Sbö tjîlkwo kumi wleni ga kjrozîa.

Bomi tjlapgaga tek dënashko so, Sbö kolara lok llëm, llëye kuya woydë llëm bakoe.

Pjây opshäryë baïya dik llëme.»†

¹⁶ ¿Nopga öör löng Sbö tjîlkwo kuno, gueniyo kolara lok llëm 'li ë? Nopga shira Moisésdë tek Egipto kjokyo dwayo 'li epga om go. ¹⁷ ¿Sbö iirkono öötong'lu pjloglo sak pkëng (40) 'li ë kong? Nopga llëbo owa shäryono, ga wolono tjeng kjok dogro no llëmshko 'li kong. ¹⁸ «¿Epga äär löng bor woshtozlong kjokyo llëme» lara Sbörë jlökoyoshko ga ë layde shäng? Nopga ba tjîlkwo kolono llëm 'li layde. ¹⁹ Miydëy e go ga epga öötong lok llëm, epga mär Sbö go llëm kjîshko.

4

Sbö nopga äär ber löng ba woshtozlong kjokyo

¹ Tjîlkwo lara Sbörë ba kong lok jlökoyo 'li beno bi kong bakoe. Shjira ie woydë äär ber löng ba woshtozlong kjokyo bakoe. E kjîshko ga shji sjêk, shji äär ber löng eshko wlo. ² Sbö tjîlkwo pjlú 'li kuroy wëllë, epga omkuno dik, gueniyo mär Sbö go llëm kuzong ga beno ba kong ga llëno llëme. ³⁻⁵ Shji äär ba woshtozlong kjokyo wlo ga woyde ga shji mär ba go, lara Sbörë sorë 'li eni. Tjîlëno beno eni:

«E kjîshko ga Sbö iirkono ara ba kong, ga tjê jlökoyo ga «Epga äär löng bor woshtozlong kjokyo llëme» le.»*

Gueniyo llëbo tak pjang Sbö tjîlkwo go. Tjê ga «Dbar kjäk (7) ga ba pak shäryara pjirshko ga woshtonoe.»† E irgo ga tjê ga «Epga äär löng bor woshtozlong kjokyo llëme» le. Miydëy e go ga kjok shäryara Sbörë pjirshko ga woshtozlong kjokyo lara 'li, e shäryak pjir tjän.

⁶ Miydëy e go ga no kjone kjone äär ba woshtozlong kjokyo ga pjlúe. Gueniyo

* 3:11 Salmo 95.7-11. † 3:15 Salmo 95.7-8. * 4:3-5 Salmo 95.11. † 4:3-5 Génesis 2.2.

nopga Sbö tjlökwö pjlú li kuno bäm go li öötong eshko llëm, kolara lok llëm kjishko. ⁷ E kjishko ga lu kop ara irgo ga Sbö tjlëno David kong. Eshko ga dbar iara beno kjwara obi, ga kowara «eri». Eshko ga tjlökwö lara jlökoyo loror bomi kong tjän li, e lara nopga löng eshko li kong jek obi. Tjlë ga

«Eeri ga Sbö tjlökwö kumi wleni ga kjrozä.

Pjäy opyë ber löng llëye kumi woydë llëm wleni llëme»[†] le.

⁸ Epga iara Josuére beno löng woshtë jlökoyo kjwe ga dbar iara Sböre kjwara obi llëme. ⁹ Miydëy e go ga llono ga ba nopga kong dbar twe Sböre kjwara obi, woshtë jlökoyo wlo, Sbö woshtono dbar kjäk (7) lishko sorë ga eni. ¹⁰ Eshko dbaryo ga ëye öötong löng eshko ga parkë ame, ber löng woshtë jlökoyo, Sbö woshtono sorë ga eni. ¹¹ E kjishko ga shji drön ëë, shji äär eshko wlo. Llëm ga shji kjone kjone Sbö kolë llëm, Israel tjëyoga dik, ga shji äär eshko llëme.

¹² Sbö tjlökwö, e së, dbo ara bakoe. Shji oblë shorkek dröng kowo stek kar kar wleni go ga dröng li opzrëk rongë. Sbö tjlökwö li, e so dröng e kjoyoe. Opzrëk rong, kjlay bi pjlúshko. E go ga shji wotjlík pjlúre, de owa, e miydëy wëlle. ¹³ Llëbo jney, ïga Sböre llëm wlo ga äe. Llëbo uunkong ïya wëlle, ga llono ga shji iche ba dboryë, llëbo shäryoroy kës li kjishko.

Jesús, e syöshtaga Sbö kong bi kjishko kësbangyo

¹⁴ Jesús, e Sbö Wa. E öötong sök kjok dogo. Syöshtaga Sbö kong bi kjishko kësbangyo li e. E kjishko ga shji mär ba go lëy kuzong ga woyde ga shji mär ber löng ba go jlökoyo. ¹⁵ E tjlina Äre ara, llëbo owa shäryë wlo lara, shji tjlíya Äre sorë ga eni. Gueniyo era llëbo owa shäryono llëme. E kjishko ga shji sorë li miyde shäng pjlú, ga shji dbo ara llëmshko, shji songshko ga shji songe le ga pjlúe. ¹⁶ E kjishko ga shji jek äär Sbö boksho lan ba tjok wlo, llëye bangkjréy llëm wleni, shji woyde ara kjishko. Eni ga shji songshko ga shji songe le, ga shji kjimte ba wopjlú li kjishko.

5

¹ Syöshtagaga Sbö kong Israel tjëyoga kjishko këskesyo kjrara Sböre kjlobi nopga li tjrëko dwayo, parkë Sbö tjok, nopga li kong wlo, öng zröya, sho suya, llëbo owa shäryara nopgarë li kjishko wlo bakoe. ² Nopga li kjok miydë ara llëm, ga olö ga llëbo shärye lok owa, dbo ara llëm kjishko. Eshko ga songe le syöshtagaga lirë ga pjlú, epga dbo ara llëm eni bako kjishko. ³ E kjishko ga öng zröya, sho suya, llëbo owa shäryara nopgarë li kjishko dö llëm, shärye eni, llëbo owa shäryara epgarë om go li kjishko bakoe.

⁴ Pak ëre tjwlö ara. Gueniyo ëye opyë pak ëre shäryë om go llëme. Woyde ga rokaga Sböre, Aarón rokara sorë ga eni. ⁵ Cristo opyono pak tjwlö ara ëre shäryë om go llëm bakoe. Sbö tjlëno ba kong ga «Pja bor Wa;

eeri ga tja öötong beno sök bop Data.»^{*}

⁶ Ga tjlëno ba kong obi ga

«Pja ber shäng syöshtaga ïyado wlo, Melquisedec dik.»[†]

⁷ Jesús shäng kjok ëre kjing go obishko ga miyde ga Sbö dbo ara, e döya eshko dwayo wlo, wolon llëm wlo. E kjishko ga kjloshtono ba kong jlökoyo, slatong ara boryo go. Ga Sbö bangkjrrara ara kuzong ga llëye lara li kura. ⁸ Gueniyo e Sbö Wa ëmdë ga llëbo weno ba kong owa ara kjishko ga oppino Sbö kolë jlökoyo. ⁹ Ga llëye woydara Sböre shärye wlo li shäryara uunkong pjirshko ga öötong beno sök ba kolagaga uunkong li döga, epga ber löng së ïyado wlo, ¹⁰ ga iara Sböre beno shäng syöshtaga kësbangyo, Melquisedec dik.

Shji Sbö rayë llëme

¹¹ Llëbo lërwa woydë bomi kong ara ëre kjishko, gueniyo lërwa wlo ga kjang, pjäy kã kjang kjishko. ¹² Pjäy mär löng Jesús go dbar kop ara tjän. Pjäy oppino pjlú kjwe ga eerishko ga pjäy opyono beno löng no pingga. Gueniyo Sbö tjlökwö kjrëmi löng li llë loklo miydëmi löng llëm obi. Woydëmi ga pjäy pïya oblërë tjlökwö wëlle go eröe. Kjwozirga löng nä ië wleniyo, e dli uë woydë llëme. Pjäy so e kjoyo, tjlökwö kjang li kumi woydë llëm kjishko. ¹³ Nopga so kjwozirga

[‡] 4:7 Salmo 95.7-8. ^{*} 5:5 Salmo 2.7. [†] 5:6 Salmo 110.4.

lõng nä ië kjoyo li, e jëk lõng pjlo bek sorë li miydayde lok llëm obi. ¹⁴ Gueniyo tjłkwo kjang li, e dli wleni, ga nopga so këkboga kjoyo li, e opping ara e go, ga llëbo pjłue, de owa, e miyde lõng pjłue.

6

¹⁻² Bäm go ga tjłkwo laraba bomi kong ara. Cristo tjłkwo wëlle li laraba bomi kong. Llëbo owa shäryë lõng li, e rayë sorë, shji wolon llëm wlo, e laraba bomi kong. Shji mär Sbö go sorë, e laraba bomi kong. Shji wë sorë, e laraba bomi kong. Shji orkwo ië ëng kjing go sorë, e laraba bomi kong. Nopga wolono lõng li woshre iröng obi sorë, e laraba bomi kong. Llono ga nopga shdüya Sbörë iyado wlo sorë, e laraba bomi kong bakoe. Tjłkwo uunkong ëre laraba bomi kong pjir tjän. Gueniyo woyde ga e lanyotkëy ame, shji opping tjłkwo kjang li go dey, nopga wotjlik këkboga dik wleni. ³ Woyde Sbörë wleni ga shäryë eni.

⁴⁻⁶ Eye tjłkwo li kjrono, ga rayara ga rokëy iröng obi ber lõng Sbö tjok ga äe. Llëbo owa shärye lõng li, e owa jlöe le ame, ga raye ame bakoe. Llëbo twara Sbörë ba kong li kjrara lok tjän. Epga ëng dowlëno Sbö Sëya tjok. Miydara lok pjir tjän ga Sbö tjłkwo, e pjłue. Sbö Wa tjwe iröng obi dbo ara go sorë, e miydara lok pjir bakoe. Eni ga Sbö Wa li rayarashko ga e zröra lok lõk pjang kjlös go jek obi wleni, ga iara lok beno shäng joywëba wlo bakoe.

⁷ Kjek buk kjrina. Shunyo shrë ba kjing goshko ga di li shura klung sho lirë, ga dwla botjyono pjłú, nopga parkë lõng eshko li kongshko ga Sbö ber wopjłú kjok li tjok.

⁸ Gueniyo e wen shkë sho, kjlo sho oblë oblë llëno llëm wleniyo ga Sbö ber wopjłú ba tjok llëme. Llono ga e sukoba pjire.*

⁹ Pjeyoga, tjawa lan bomi tjok eni ëmdë ga miydërwa ga pjäy opshäryë owa eni llëme. Eye dëktong ga woyde ga llëbo shärye pjłue. Ga miydërwa ga pjäy omshäryë eni.

¹⁰ Sbö woydëmi ara kjishko ga ba nopga kjimtoromi ara, ga shäryëmi lõng eni obi.

* **6:8** Kjek le li, e nopga loklo. Shunyo le li, e llëbo shärye Sbörë nopga kong pjłú li loklo. Eni ga llëbo shärye Sbörë nopga kong pjłushko ga shji llëbo shäryë ba tjok pjłú ga Sbö ber wopjłú bi tjok. Gueniyo shji llëbo shäryë ba tjok owa ga Sbö ber wopjłú bi tjok llëm, ga shji shdüya. † **6:14** Génesis 22.17.

Sbö wotjlik bek iyado, ga llëbo shäryëmi lõng li woyojeya llëme. ¹¹ Woydërwa ga pjäy omshäryë eni jlökoyo, äär jong llëbo koshëmi lõng li shäryono pjir guing. ¹² Woydërwa ga pjäy opyë lõng shmi jong wleni llëme. Eye kwleya mär Sbö go llëm ga llëbo twe Sbörë ba nopga kong lara li kjre lok jlökoyo. Woydërwa ga pjäy omshäryë eni bakoe.

Tjłkwo lara Sbörë jlökoyo li, e shäryë eni

¹³ Eye tjwłö ara Sbö kjinmo llëme. E kjishko ga Sbö tjłëno Abraham kong jlökoyo dënashko ga tjłkwo li lara ba ko om go li go. ¹⁴ Eshko ga tjłë ga «Pja kjimtër ara. Bop tjëyo tek ber bop irgo li iër ber shdär träk llëme»† le. ¹⁵ Kuya ga beno shäng ba koshë wopjłú, ga llëye lara li kjrara beno ba kong. ¹⁶ Nopga tjłkwo le oblë kong jlökoyoshko ga tjłkwo le oblë tjwłö ara ba kjinmo li ko goshko, ber ba miydaga wlo. Shäryara eni ga jlöe lëba. ¹⁷ Eni ga Sbö tjłëno jlökoyoshko ga woydara ga miydëba ga tjłkwo li shärye jlökoyo, ga kjlopswe llëme. E kjishko ga tjłkwo li lara ba ko om go li go. ¹⁸ Sbö jyörkë llëme. Llëye le jlökoyo li, e shärye kjluwe. Llëye le ba ko go li, e shärye kjluwe bakoe. Ga shji töktong ba shwoy, ga rokoroy ba kong ga shji döya. Eni ga miydëy ga llëye lara li shärye eni kuzong ga shji beno lõng wopjłue. ¹⁹⁻²⁰ Eni ga miydëy pjłú ga llëye koshëy lõng li, e shäryë eni. E kjishko ga shji wotjlik oblë oblë llëm, shji wotjlik ber lõng kjrinaso eröe. Shji mär ber lõng Jesús go. E öötong sök Sbö bokshto kjok dogo bi bäm go, ga beno shäng syöshtaga kësangyo iyado bi kjishko, Melquisedec dik.

7

Syöshtaga Sbö kong ko Melquisedec

¹ Melquisedec, e dënashko ga Salem so pjłuyo, syöshtaga Sbö Tjwłö Kësangyo kong ba pjeyoga kjishko bakoe. Pjlara ga Abraham öör shäng ëngkjwë pjłupga oblë tjok, ga zanae. E irgo ga jek shäng irbo, to ba ushko wlo ga wlokrara Melquisedecde, ga tjłëno beno pjłú ba kong. ² Eshko ga llëbo wlëna

Abrahamdë kës li shtara äär ba sakyo (10) go, ba sakyo (10) go, shira kjrina kjrina, ga twara ba kong. Melquisedec, e no pjluyo, llëbo pjlo bek shäryaga li loklo. Ga Salem, e wlëp loklo. Eni ga kowëba Salem so pjluyo li, e beno no pjluyo, nopga iaga ber löng wlëp loklo. ³ Data ë, mekë ë, kjokëga ë, e miydëy llëme. Weno buk llonoshko, wolono llonoshko, e miydëy llëm bakoe. Eni ga beno syöshtaga ñyado, Sbö Wa dik.

⁴ E tjwlö kjöm li woyotjñizä. Abraham, e bi tjlapga tek dënashko so tjwlö ara anmoyö ëmdë ga pjlupga zanashko ga llëbo wlëna kës li twara ba kong kjrina. ⁵ Syöshtagaga Leví tjëyo lira, llëbo tak pjang kjok llgwekklo tara Moisésdë li go ba kjishko. Tjlë ga Abraham tjëyoga llëbo wlëkshko ga woyde ga shte lok, ga äär ba sakyo (10) go, ba sakyo (10) go ga shiya kjrina kjrina, ga twe ba kong lok, uunkong li pjeyoga dö gueniyo. ⁶ Gueniyo domer li, e Leví tjëyo llëme. Ga Sbö tjläno jlökoyo li, e beno Abraham kong. Eni ëmdë ga llëbo wlëna Abrahamdë li, e twara ba kong kjrina, ga kar tjläno beno pjlu ba kong. ⁷ Miydëy ga ëye tjläno beno pjlu oblë kong ga e tjwlö ara ba kjinmo.

⁸ Llëbo twëba syöshtagaga Leví tjëyo kong eni. Gueniyo miydëy ga llono ga epga wolon. Domer kong llëbo twara Abrahamdë li, era wolono sorë, llonoshko, e tak pjang Sbö tjläkwo go llëme. E kjishko e sök së obi wleni. ⁹⁻¹⁰ Tjwlö shigaga li, e Leví tjëyoga, ga Leví, e Abraham tjëyo. Abraham wlokjrara domer lirëshko ga Abraham wapga llëm obi. Eshko ga Leví, ba tjëyoga kës, e tjeng Abraham tjok obi wleni. E kjishko ga llëbo twara Abrahamdë ba kongshko ga epga omtwono ba kong wleni bakoe.

Jesús, e Melquisedec dik

¹¹ Kjok llgwekklo twara Sbörë nopga li kongshko ga Leví tjëyoga iara beno löng syöshtaga ba kong nopga li kjishko. Eshko ga domer iara beno syöshtaga kësbangyo bäm go li, e Aarón. Gueniyo ëye ie syöshtaga eniyorë ber pjlo bek Sbö bokso ga äe. E kjishko ga syöshtaga woydara oblë wleniyo, gueniyo Aarón dik llëm, Melquisedec dik

shara. ¹² Eni ga syöshtaga bäm go wleniyo li kje Sbörë, äska ie ber oblë wleniyo wlo ga woydara ga kjok llgwekklo bäm go wleniyo li kje bako, ga äska ie ber oblë wleniyo. ¹³⁻¹⁴ Syöshtaga oblë wleniyo tak pjang Sbö tjläkwo go ëre, e bi Tjlapga Jesús. Gueniyo era Leví tjëyo llëme. Miydëy pjlu ga e Judá tjëyo, ga epga iara Moisésdë parkë syöshtaga Sbö kong öng sho sukklo jong lishko llëme.

¹⁵ Syöshtaga weno shäng kjlara oblë wleniyo, Melquisedec dik. Uunkong ëre miydëy wëë e kjishko. ¹⁶ Kjok llgwekklo li tjlä ga ëye äär ber shäng syöshtaga wlo ga woyde ga e Leví tjëyo. Gueniyo Jesús öötong shäng syöshtaga e kjishko llëme. E öötong shäng syöshtaga, e wolon ame kjishko, ¹⁷ tak pjang Sbö tjläkwo go sorë li eni. Tjlëno beno eni:

«Pja ber shäng syöshtaga ñyado wlo,

Melquisedec dik.»*

¹⁸⁻¹⁹ Kjok llgwekklo tek dënashko so li, ëye ie ber pjlo bek Sbö bokso ga äe. E llëno llëm wleni. E kjishko ga iara Sbörë beno tjwlö ame, äska iara beno oblë, pjlu ba kjinmo. Ère go ga eerishko ga shji äär ber löng Sbö bokshto, lan ba tjok wlo ga pjlu.

²⁰ Sbö om go tjläno jlökoyo, Jesús kjishko. Tjlëno eni, syöshtaga tek dënashko so li kjishko llëme. ²¹ Jesús iara beno shäng syöshtaga lishko ga tjlä ga

«Tjlapga tjläno jlökoyo,

ga opkjlopswë ber wotjlik oblë llëme.

Tjlë ga

“Pja ber shäng syöshtaga ñyado wlo” le.»

²² Miydëy e go ga tjläkwo tjaglën ëre ie Jesúsde ber pjlu, tjläkwo bäm go li kjinmo.

²³ Syöshtagaga tek dënashko so li arae. Èye parkë ber löng ñyado wlo ga ä, epga uunkong wolon kjishko. ²⁴⁻²⁵ Gueniyo Jesúsda sök ñyado, ga ber shäng syöshtë Sbö kong, nopga mär ba go äär Sbö bokshto wlo li kjishko ñyado. E kjishko ga epga döya ber löng ñyado wlo ga pjlu.

²⁶ Syöshtaga kësbangyo woydëy wleniyo li e. E jëk shäng pjlo bek ñyado, pogo llëye dret Sbö bokso, nopga owa dik llëme. Ga iara Sbörë beno shäng dboy ba kong, söra öötong sök kjok dogo, iara beno tjwlö ara,

* 7:17 Salmo 110.4.

llëbo tjeng kës li kjinmo. ²⁷ E syöshtagaga kësksyo oblë dik llëme. Tek bäm goshko ga öng zröya dbar kjwobi go, ga sho suya, pjë drete. Bäm go ga shärye eni, owa shäryara om go li potjwlëkklo. E irgo ga shärye eni, owa shäryara nopgarë li potjwlëkklo bakoe. Jesúda opshäryë eni llëme. E optwono pjlaraso, beno llëbo owa shäryara nopgarë kës li potjwlëkklo. ²⁸ Domerga iara kjok ilgwekklo lirë beno löng syöshtagaga kësksyo li, e dbo ara llëm, jëk löng pjlo bek ga äe. Gueniyo kjok ilgwekklo li twara Sbörë irgo ga tjlökwö lara oblë jlökoyo. E go ga ba Wa iara beno shäng syöshtaga kësbangyo ñyado wlo. Era öötong beno pjlo bek ñyado.

8

Syöshtaga kësbangyo oblë wleniyo, tjlökwö oblë wleniyo

¹ Llëye lër shäng bomi kong li eni. Shji syöshtaga kësbangyo sök kjlara. E öötong sirkeno sök kjok dogo, Sbö orkwo këlkong, shtoyo tjwlö ara anmoyö lishko, ² ga parkë shäng Sbö u jong eshko li roshko. U li shäryaga Tjlapgarë, shäryaga norë llëme.

³ Syöshtagaga kësksyo uunkong iara beno löng llëbo twe Sbö kong, öng sho suya ba kong bakoe. E kjishko ga woydara ga llëbo twe Jesúsdë Sbö kong bakoe. ⁴ Kjok ëre kjing goshko ga syöshtagaga tjok, ga parkë löng llëbo twë Sbö kong, tak pjang kjok ilgwekklo go sorë li eni. E kjishko ga Jesús sök kjok ëre kjing go obi kjwe ga e ber syöshtaga llëme. ⁵ Syöshtagaga li parkë löng Sbö u jong kjok ëre kjing go li roshko. E so ba u jong kjok dogo li kjoyo, gueniyo äär eni llëm, e ba jyäglö erä. E kjishko ga Sbö u shäryak öng kwota go li shärye Moisésdë shäng kjwlëshko ga Sbö tjlä ba kong ga «Shäryos yötso. Llëbo jyäglö pinor bop kong dlup go sorë ga shäryos eni»* le. ⁶ Gueniyo pak twara Jesús kong li, e tjwlö ara, pak shärye syöshtagarë li kjinmo. E parkë syöshtaga, tjlökwö twara Sbörë tjaglën, beno ñyado wlo li kjishko. Ga tjlökwö ëre tjwlö ara, tjlökwö twara bäm go li kjinmo.

* **8:5** Éxodo 25.40. † **8:12** Jeremías 31.31-34.

⁷ Tjlökwo twara Sbörë bäm go li, llëbo uunkong shäryara pjlu kjwe ga tjlökwö woyde oblë llëme. ⁸ Gueniyo ñna Sbörë ga nopga li pjlu llëme. Tjlë ga

«Tjlapga tjlä ga

“Dbar tjwe kjwara ga

Israel tjëyoga kong,

Judá tjëyoga kong,

tjlökwo twër kjrina obi tjaglën.

⁹ Dënashko ga ba tjlapgaga,

e orkwo sharor wleni,

ga shiror tek Egipto kjokyo dwayo.

Eshko ga tjlökwö tworor ba kong, beno

ñyado wlo,

gueniyo kolara lok llëme.

E kjishko ga tja opkjono ba shwoy

dwayo.

E kjishko ga tjlökwö twër tjaglën li,

e ber tjlökwö tworor ba kong dënashko

li dik llëme” le.

Tjlapga tjlä obi ga

¹⁰ “Tjlökwo tworor, beno ñyado wlo bäm go li, e pjir.

E irgo ga tjlökwö twër Israel tjëyoga kong, ber ñyado wlo li eni.

Bor kjok ilgwekklo li tër ber pjang ba wotjlik li go,

tër ber pjang ba pjlugwo go bakoe.

Tja ber ba Sbö,

ga epga ber bor nopga bakoe.

¹¹ Eshko ga tja miyde nopga uunkongdë, nopga tjwlö chira äär jong nopga tjwlö ara go.

E kjishko ga ëye oblë ping bor tjlökwö go ame,

ëye ba kjlara ichë bor miydë ame bakoe.

¹² Eshko ga owa pjang ba go li lön ber dret, ga owa li woyoshrër ame” le.»†

¹³ Tjlökwo ëre kowara tjaglën kuzong ga miydëy e go ga tjlökwö bäm go li iara beno tjwlö ame. Ga llëye këguë, tjwlö llëm ga wop ä ga jeno pjire.

9

Sbö u jong kjok ëre kjing go

¹ Tjlökwo twara Sbörë, beno ñyado wlo bäm go li kjibokwoyo goshko ga tjlökwö tak lok oblë oblë, beno Sbö poshrëya sorë li miydoklo, ba u kjok ëre kjing go shärye

sorë li miydoklo bakoe. ² Eni ga Sbö u shäryara lok kjwara öng kwota go. Roshko kjër jong kjwara, e kowara lok shto zrek. Eshko ga iök shjiy bapkwö jong kjwara, ga pjlung shosho suk pjir iak beno tjeng dboy Sbö kong li tjeng ba ioklo jong li kjing go bakoe. ³ U li roshko shwong iak pjang kara kësbanke. E pjlor kalëkong kjër jong kjwara obi, e kowara lok shto zrek anmoyö. ⁴ Eshko ga llëbo lö pjlebë sukklo jong kjwara, shäryak dbur sho shöylör go. Sbö tjlokwo woyoshroklo bapkwö poglo shtik dbur sho shöylör go li jong eshko bakoe. Roshko *maná* tjeng sira, ba bapkwö shäryak dbur sho shöylör go li roy, Aarón kjorkung pönglä weno pjlara li buk eshko, ak kjwangyo goshko tjlokwo twara Sbörë tak lok li tjeng eshko bakoe. ⁵ Tjlokwo woyoshroklo bapkwö li kjing go Sbö parkagaga kjok dogo so sjägä tjok wleniyo li jyäglo tjeng do pjök, ba sjägä jyäglo li tjeng tjlokwo woyoshroklo bapkwö kjing dokklo li kopshko, owa pjang nopga go li löya Sbörë lishko. Eni tjok ga llëye lër e kjishko wlo ame.

⁶ Llëbo uunkong ëre shäryara lok pjir irgo ga dbar kjwobi go ga syöshtagaga Sbö kong nopga kjishko li, ba pak li shärye dloyo öötongshko ga opzrëk jek kjër jong bäm go li roshko. ⁷ Gueniyo ëye opzrëk jek kjër jong këm kjwara obi li roshko llëm, syöshtaga kësbangyo li eröe. Lu pjlobi go ga opzrëk jek eshko pjlaraso döe. Ga opzrëk wlo ga öng srëng söya tjeng ba tjok, llëbo owa shäryara om go li potjwlëkklo, llëbo owa shäryara nopgarë miyde löng llëm wleniyo li potjwlëkklo bakoe.

⁸ Llëbo uunkong ëre shäryara lok eni, tjlokwo twara Sbörë ba kong bäm go li kjishko. Ëre go ga shji pïya Sbö Sëyarë ga tjlokwo bäm go li pjang obishko, Sbö u li jong obishko ga ëye opzrëk jek shto zrek anmoyö lishko ga äe. ⁹ Eerishko ga miydey e go ga öng llë tworoy, sho suroy Sbö kong eni ga shji opyë ber löng wotjlik pjlo bek ba bokso e go wlo llëme. ¹⁰ Tjlokwo tak lok bäm ëre go ga nopga oppino ië sorë, wë sorë, äär Sbö poshrëk ba ushko ga pjlu wlo. Gueniyo tjlokwo li beno tjwlö tjok, äär jong tjlokwo

tjaglën li tjweshko jä.

Cristo srëng

¹¹ Gueniyo ga Cristo öör tjän, ga öötong beno shäng syöshtaga kësbangyo bi kjishko. Llëbo pjlu tjeng eerishko kës li söga erë. E parkë Sbö u jong pjlo bek, pjlu anmoyö lishko. Sbö u ëre shäryaga norë llëm, e kjok ëre so llëm bakoe. ¹² Cristo opzrëno jek eshkoshko ga öng srëng söra llëm, shwling ushko so srëng söra llëm, sögla wlënggla srëng söra llëm bakoe. Ba srëng onmo lira söra jek ba tjok, ga opzrëno jek shto zrek anmoyö jong eshko li roshko pjlaraso, ber sök eshko iyado wlo. Shji döra bi shdungglo dbo dorko dwayo iyado wlo eni. ¹³ Dënashko ga öng zröraba, sho suraba Sbö kong, llëbo owa shäryara li potjwlëkklo, ga shwling ushko so srëng, sögla srëng, sögla sho pjono dret, ba pjlungyo, e sguinaba nopga pogo llëbo owa li kjing go, ië ber löng äär Sbö poshrëk ga pjlu wlo. ¹⁴ Cristora pogo llëye dret Sbö bokso. Ga Sbö Sëya dbo go ga optwono Sbö kong, wolono, srëng kwono bi kjishko, owa pjang bi go li löya ber dret wlo. Dënashko ga shji löng wolon wlo, llëbo owa shäryoroy li kjishko. Gueniyo shäryara eni, shji ber löng parkë Sbö Sök Iyado li kong wlo. ¹⁵ Tjlokwo tjaglën li shäryaga beno Cristorë e kjishko. E wolono, nopga rokara Sbörë li döya ba shdungglo tak pjang tjlokwo bäm go li dbo dorko dwayo wlo, llëbo pjlu twe Sbörë ba nopga kong ber iyado wlo lara jlökoyo li kjre lok wlo.

¹⁶⁻¹⁷ Shji löng së obishko ga shji kjibokwo të, ber shji wolonoshko ga bi llëbo li ber ë kong li miydoklo wlo. Tjlokwo tjaglën ëre, e so kjibokwo e kjoyoe. Kjibokwo li tjwlö tjok wlo ga woyde ga ba taga wolono guing. Shäng së obishko ga kjibokwo li tjwlö llëme. ¹⁸ E kjishko ga tjlokwo twara Sbörë bäm go li, e tjwlö tjok wlo ga woydara ga öng llë zrökoba, srëng li kwongoba wlo. ¹⁹ Tjlokwo uunkong tara kjok ilgwekklo kjibokwoyo go li lara Moisésdë nopga kong pjirshko ga sögla wlënggla srëng kjrara sira, shwling ushko so srëng kjrara sira, ga pjöyikong li rorwara di tjok. E irgo ga kjor so shkwë sho kjoyo kowo kjrara kjlobö, pjirira öng wlëp

ushko so zok p̄jlo srëzrën go, pöra srëng ror-wak di tjok li go, ga sguina kjok ilgwekklo kjibokwoyo li kjing go, nopga uunkong li kjing go bakoe. ²⁰ Eshko ga tjlë ga «Tjłkwo ëre lara Sbörë, beno iyado wlo, shäryëmi wlo. Srëng ëre kjışhko ga tjlökwo li ber tjwłö tjok»*le. ²¹ Srëng li sguina Sbö u jong eshko li kjing go, ba llëkso bokso tjeng eshko kës li kjing go bakoe. ²² Srëng kwono llëm ga owa pjang nopga go li lōya Sbörë llëme. E kjışhko ga epga ichara kjok ilgwekklo lirë llëbo ie ber tjeng dboy Sbö kong wlo ga woyde ga shärye srëng go. Epga ichara ba shäryë eni llëbo uunkong tjok seke.

²³ Llëbo uunkong ëre, e llëbo tjeng kjok dogo li jyäglo. E kjışhko ga woydara ga ie ber tjeng dboy Sbö kong eni. Gueniyo llëbo tjeng kjok dogo li ber tjeng dboy Sbö kong wlo ga woyde ga shärye llëbo tjwłö ara, öng kjinmo li go. ²⁴ Sbö u jong kjok ëre kjing go li, e Sbö u jlökoyo li jyäglo, e shäryaga norë bakoe. Cristo opzrëno e roshko llëm, opzrëno jek Sbö u jong kjok dogo li roshko, ga beno shäng eshko Sbö bokshto, shji kjimte wlo. ²⁵ Lu p̄jlobi ga syöshtagaga kësksyo opzrëk jek shto zrek anmoyō li roshko, ga öng srëng sōya jek ba tjok. Cristora opzrëno jek p̄jlaraso döe. ²⁶ Eni llëm kjwe ga woyde ga zrökoba kop ara, kjok ëre shäryara Sbörë tek lëkong. Gueniyo weno shäng p̄jlaraso iyado wlo, optwono wolono, owa pjang nopga go li lōya ber dret wlo. ²⁷ Shji nopga wolon p̄jlaraso wlo. E irgo ga shji ilgweya Sbörë wlo. ²⁸ Eni wleni ga Cristo wolono p̄jlaraso, owa pjang nopga go li lōya ber dret wlo. Ga llono ga wen jek p̄jlara obi, gueniyo tjwe shäng owa pjang nopga go li lōngga llëm, tjwe shäng ba koshagaga lōng li döga shara.

10

Cristo wolono p̄jlaraso, nopga uunkong kjışhko

¹ Kjok ilgwekklo tara Moisésdë li, e llëbo wen tjwe p̄jlú li jyäglo eröe. Llëbo wen tjwe p̄jlú li, e oblë. E kjışhko ga lu p̄jlobi go ga nopga öng zrök, sho suk, pjë dret Sbö poshrëkklo, tak pjang kjok ilgwekklo

go sorë li eni ëmdë ga ëye ie ber p̄jlo bek Sbö bokso ga äe. ² Epga, owa pjang ba go li lōna Sbörë beno dret iyado wlo kjwe ga beno lōng pogo llëye dret Sbö bokso. Eni kjwe ga öng zrōya, sho suya ame ga p̄jlue. ³⁻⁴ Miga owa pjang oba go li lōya Sbörë ber dret, sōgla ilgwoклë srëng kjışhko llëm, shwling ushko so srëng kjışhko llëm bakoe. E kjışhko ga öng zrōya, sho suya lu p̄jlobi go. E ber epga pogo llëbo owa tjok li miydoklo.

⁵ E kjışhko ga Cristo shrono shäng kjok ëre kjing goshko ga tjlë Sbö kong ga

«Öng zröraba, sho suraba bop kong li woydorop llëm,

llëbo twaraba bop kong li woydorop llëm bakoe.

E äska doyo poshāyorop bor kong.

⁶ Öng zröraba, sho suraba, pjono dret bop poshrëkklo li,

öng zröraba, sho suraba, llëbo owa

shāyaraba li potjwlëkklo li,

e beno p̄jlú bop kong llëme.

⁷ E kjışhko ga tja tjlë ga «Sbö, tja shäng na, ga tja shrono shäng llëye woydëp ga shäryër li, e shäryaga, tak pjang bor kjışhko bop kjibokwo go sorë li eni» lër eni» le.*

⁸ Bäm go ga tjlë ga «Öng zröraba, sho suraba bop kong li, llëbo twaraba bop kong li, öng zröraba, sho suraba, pjono dret bop poshrëkklo li, öng zröraba, sho suraba, llëbo owa shāyaraba li potjwlëkklo li, e woydorop llëm, beno p̄jlú bop kong llëm bakoe» le eni. Tjlëno eni, epga ichara kjok ilgwekklo lirë ba shäryë eni gueniyo.

⁹ E irgo ga tjlë ga «Tja shäng na, ga tja shrono shäng llëye woydëp ga shäryër li, e shäryaga» le eni. Eni ga tjlökwo twara Sbörë bäm go li kjara, äska tjlökwo tjaqlën li shärye wlo. ¹⁰ Eni ga Jesucristo wolono p̄jlaraso nopga uunkong kjışhko, woydara Sbörë sorë li eni. Ga shji iara Sbörë beno tjeng dboy ba kong e kjışhko.

¹¹ Syöshtagaga Sbö kong li, ba pak li shärye lok dbar kjwobi go, öng zrōya, sho suya Sbö kong, owa pjang nopga go li lōya Sbörë e kjışhko llëm gueniyo. ¹² Gueniyo syöshtaga bi kong lira wolono p̄jlaraso,

* 9:20 Éxodo 24.8. * 10:7 Salmo 40.6-8.

owa pjang nopga go li lõya ber dret wlo pjireshko ga oõtong sirkeno sök Sbõ orkwo këlkong. ¹³ Eshko tek lëkong ga beno sök ba moskwoga zana Sbörë pji guing, ga twara beno ba kong iche wlo li koshë. ¹⁴ Wolono pjaraso kuzong ga nopga ie ber tjeng dboy Sbõ kong li iara beno pjlo bek Sbõ bokso ñyado wlo.

¹⁵ Sbõ Sëya tjlëno bi kong ëre kjishko bakoe. Tjlë ga

¹⁶ «Tjlokwo tworor, beno ñyado wlo bäm go li, e pji.

E irgo ga tjlökwo lër ba kong jlökoyo li eni.

Bor kjok llgwekklo li tër ber pjang ba pjlugwo go,

tër ber pjang ba wotjlik li go bakoe» le.†

¹⁷ Ga tjlë obi ga

«Llëbo owa shäryara lok li, e woyoshër ame» le.‡

¹⁸ Eni ga owa pjang bi go li lõna Sbörë beno dret eni kuzong ga öng zröy, sho suy, llëbo owa shäryoroy li potjwlëkklo ame.

Shji mär Sbõ go ñyado wlo

¹⁹ Eni ga pjeyoga, Jesús srëng li kjishko ga shji opzrëk jek shto zrek anmoyõ lishko ga pjlú, llëye bangkjërë llëme. ²⁰ E wolono li, e irbo tja glën wleni, ga e go ga shji jek äär Sbõ sök lishko ga pjlú, shwong pjang kësbang li pjlör kalëkong.

²¹ Cristo oõtong beno shäng syöshtaga kësbangyo, shji Sbõ nopga kjishko. ²² Shji iara beno pjlo bek Sbõ bokso, bi wotjlik owa li kjing go srëng sguing wleni, bi doyo wak pji di drëpdre go wleni bakoe. E kjishko ga shji to Sbõ shwoy, shji mär ba go jlökoyo. ²³ Tjlokwo laga bi kong jlökoyo li, llëye le li shärye eni. E kjishko ga woyde ga llëye koshëy lönng li lëy ga miydëy ga eni jlökoyo. ²⁴ Shji ëng kjimtë kar kar, shji oblë woydë ara wlo, shji llëbo pjlú shäryë wlo bakoe. ²⁵ No kjone kjone tön ëng tjok ame. Shjira omshäryë eni llëm, shji tön ëng tjok, shji ëng kjimtë dbokjrë wlo dey. Ñy ga Tjlapga Jesús tjwe iröng obi dbaryo li dörö ga woyde ga shäryëy eni jek këgong këgong.

²⁶ Tjlokwo bek li miydoroy pji ga shji jëk lönng llëbo owa shäryë obi wleni ga llëbo zröy ber llëbo owa shäryoroy li potjwlëkklo wlo oblë drete. ²⁷ Shäryoroy eni wleni ga miydëy ga shji ber lönng llgweya, shdûya Sbörë iök pjë jong ri ri li go, ba wloyoga tjok li koshë erä. ²⁸⁻²⁹ Dënashko ga ëye, kjok llgwekklo tara Moisésdë li kole woydë llëm ga ñga pjökde, myare dö ga zröya lok jekdo, songe le llëme. Ba shdungglo li kjange. Gueniyo ëye, Sbõ Wa tjlökwo li kole woydë llëm, e wolono, srëng kwono li iara beno tjwlö llëm, ga Sbõ Sëya wotjlino ba kjimtë lara, gueniyo kar läywara owa ga ba shdungglo li ber kjang e kjinmo. ³⁰ Miydëy ga Sbõ tjlëno ga «Ëye llëbo owa shäryono ga llgwega ber tjarë, shdunga ber tjarë bakoe.» § Ga tjlëno obi ga «Tjlapga, e ber ba nopga bañya li llgwega.» * ³¹ Sbõ sök ñyado. Ëye lon ba wloshko, shdûya wlo ga e ba kong ga llëbo pjlú llëme.

³² Tjlokwo kuromi, kjroromi kjwlëshko ga llëbo weno bomi kong owa kës li, e woyoshroziä. Eshko ga kuromi kjange.

³³ Olö ga pjây läywaraba owa nopga uunkong bokshto, pjây shdunaba ara eni bakoe. Ga bomi pjeyoga kong llëbo shäryaraba eni li ñnoma ga pjây tönö ba tjok, llëye bangkjroromi llëme. ³⁴ Sbõ nopga lönng kjërshko li† songe loromi. Bomi llëbo döraba bomi shjiryoshko ga kuromi lönng wopjlú, miydoromi ga pjây llëbo tjeng kjok dogo pjlú anmoyõ, pji llëm wleniyo kjishko.

³⁵ Eni ga pjây wosonkë llëm, pjây mär Sbõ go ñyado dey. Shäryoromi eni ga pjây potjwlëya ara. ³⁶ Llëye wen bomi kong owa ga kumi kjange. Eni ga llëye woyde Sbörë li shäryoromi eni ga llëye twe ba nopga kong lara li, e kjrëmi jlökoyo, ³⁷ tak pjang ba tjlökwo go sorë li eni. Tjlëno beno eni:

«Ëye tjwe le ga tjwe jlökoyo, tjwe döröe.

³⁸ Ëye mär bor go ga era ber pjlo bek bor bokso.

Gueniyo mär bor go ame wleni ga tja ber shäng wopjlú ba tjok llëme.»‡

† 10:16 Jeremías 31.33. ‡ 10:17 Jeremías 31.34. § 10:30 Deuteronomio 32.35. * 10:30 Deuteronomio 32.36; Salmo 135.14. † 10:34 Sbõ nopga lönng kjërshko le li, e Sbõ nopga lönng kjërshko mär Jesús go kjishko li loklo. ‡ 10:38 Habacuc 2.3-4.

³⁹ No kjone kjone mär ba go ame, ga llono ga pjir. Shji baïya dik llëme. Shji mär ber löng ba go, ga llono ga shji där.

11

Shji mär Sbö go

¹ Shji mär Sbö goshko ga llëye ãgöy llëm li, e koshëy, ga miydëy ga llono ga shäryë eni jlökoyo lëy. ² Bi tjlapgaga tek dënashko so mär ba go kjishko ga Sbö beno wopjlú ba tjok.

³ Shji mär Sbö go kjishko ga miydëy ga kjok shäryara uunkong ba tjlökwo go, llëbo ãy löng li shäryara llëbo ãgöy llëm li go.

⁴ Dënashko ga Abel mär Sbö go kjishko ga llëbo sura ba kong pjlu, llëbo sura Caíndë li kjinmo. Mär ba go kjishko ga beno pjlo bek ba bokso, ga Sbö beno wopjlú ba tjok, llëbo sura li tjok bakoe. Ga wolono ëmdë ga mär ba go kjishko ga shji opping ba go ga pjlu obi.

⁵ Dënashko ga Enoc mär Sbö go kjishko ga to söra kjok ëre kjing go dwayo, wolono llëme. Wlënaba llëm, söra kjishko. Söyde llëm obishko ga llëbo shäryara beno pjlu Sbö kong. ⁶ Ëye mär Sbö go llëm ga llëbo shärye ber pjlu ba kong ga äe. Ëye äär Sbö shwoy wlo ga woyde ga woyotjlïya ga sök jlöe le guing, woyde ga woyotjlïya ga ëye omwlëk ga potjwlëya jlöe le guing bakoe.

⁷ Dënashko ga Noé mär Sbö go kjishko ga Sbö tjlëno ba kong llëbo ãyde llëm obi li kjishkoshko ga tjlökwo kjrara, Sbö bangkjrara, ga kjoyong shäryara kësbang, ba pjeyoga dökklo. Eni ga nopga löng kjok ëre kjing go li iara beno löng shdüya Sbörë wlo, gueniyo Noéra iara beno pjlo bek ba bokso.

⁸ Dënashko ga Abraham mär Sbö go kjishko ga ichara to kjok shto oblë twe ber ba kong lishkoshko ga kolara, ga to kjone miydara llëm ëmdë ga opshino jeke. ⁹⁻¹⁰ Ga mär Sbö go kjishko ga öötong beno sök kjok twe ba kong lara lishko, no shto oblë so wleni. Kjok buk kjrina kjok dogo, shäryaga Sbörë ber ãyado wlo. Kjok li koshara Abrahamdë, äär ber sök eshko wlo. E kjishko ga sök kjok ëre kjing go obishko ga beno sök kjok shto oblë oblë u shäryak öng kwota go roshko. Ba wa Isaac, ba tjër Jacob, e

omshäryono eni bako, tjlökwo lara Sbörë Abraham kong jlökoyo li twara ba kong lok eni bako kjishko. ¹¹ Ga Abraham mär Sbö go kjishko ga tjlablashko ga ba boy Sara kjrang ëmdë ga wa buk kjlara. Wa twe ba kong lara Sbörë ba kong jlökoyoshko ga tjlökwo kjrara domer lirë, miydara ga llëye le li shärye eni ãyado kjishko. ¹² Eni ga luyo ara, wolon to ëmdë ga ba tjëyo tek beno ba irgo li shdöktong träk llëm, dbala lok kjopkwo go wleni, la sho tjeng dlung kjako wleni bakoe.

¹³ Nopga uunkong ëre wolonoshko ga llëbo twe Sbörë ba kong le jlökoyo li kjrara lok llëme. Gueniyo mär Sbö go kjishko ga ãna lok pjola dwayo wleni, ga beno löng wopjlú e kjishko. Löng kjok ëre kjing go obishko ga tjlë oba kong ga epga om go li shto oblë so wleni, kjok ëre so llëme le löng eni. ¹⁴ Miydëy e go ga to löng kjok wlëk, ber baïya jlökoyo wlo. ¹⁵ Tek opshino kjokyo baïya li woyotjlïyde löng kjwe ga san jek iröng obi ga pjluë. ¹⁶ Gueniyo kjok buk kjrina kjok dogo pjlu anmoyö wleniyo li wlëyde löng. E kjishko ga kjok shäryara Sbörë ba kong eni, ga «Pja borwa Sbö» le lok ba kongshko ga lökyokjre Sbörë llëme.

¹⁷⁻¹⁸ Abraham mär ba go jlökoyore miyde Sbörë wlo ga ichara ba wa kjlaraso li zrök, sho suk ba kong, ba tjlïkklo. Bäm go ga Sbö tjlë ba kong jlökoyo ga «Isaac tjëyo tek ber ba irgo li ber bop tjëyo jlökoyo eröe»* le. Eni ëmdë ga mär Sbö go kjishko ga wotjlïno ba zrök lara. ¹⁹ Wotjlïk ga woshre Sbörë iröng obi ga pjluë le, ga wlokrara iröng obi, wolono, woshrara iröng obi wleni.

²⁰ Dënashko ga Isaac mär Sbö go kjishko ga tjlëno beno pjlu ba wapga Jacob, Esaú kong, llëye wen ba kong llono li kjishko.

²¹ Dënashko ga Jacob mär Sbö go kjishko ga wolon döröshko ga tjlëno beno pjlu José wapga kong. Eshko ga kojono shäng ba kjorkung go, ga Sbö poshrëra.

²² Dënashko ga José mär Sbö go kjishko ga wolon döröshko ga Israel tjëyoga ichara beno ba doyo sök ba tjok, epga opshik jek Egipto kjokyo dwayo dbaryo lishko.

²³ Dënashko ga Moisés data, mekë, e mär Sbö go kjishko ga chida li jnena öötong

* 11:17-18 Génesis 21.12.

moglo mya. Īna lok ga wolēsowa, ga tjlōkwo lara pjlurē li bangkjrara lok llēme.

²⁴ Moisés mār Sbō go kjīshko ga öötong kēguē ga kuna pjlū wa walē lirē emdē ga woydara ga kowēba ba wa llēme.

²⁵ Woydara ga ber shāng wopjlū dbar kjwōbō, llēbo owa shāryara kjīshko llēme.

Eni ga opyono beno shāng shdungoba Sbō nopga tjok shara. ²⁶ Beno shāng potjwlēya Sbōrē li koshē. E kjīshko ga ba kong ga shdungoba Cristo kjīshko li tjwlō ara, llēbo tjwlō ara tjeng Egipto kjokyo kēs li kjinmo.

²⁷ Mār Sbō go kjīshko ga to Egipto kjokyo dwayo, pjlū iirkē ba kong li bangkjrara llēme. Eshko ga miyde ga Sbō ĩgōy llēm li jēk shāng ba tjok. E kjīshko ga sano irōng llēme.

²⁸ Mār Sbō go kjīshko ga Israel tjēyoga dōktong tek Egipto kjokyo dwayo dbaryo shrēkklo li shāryara, ga nopga ichara öng wlēp ushko so zrōk, ga srēng sguing u bāng bāng worbo shakklo li go, Israel wapga domerga bām ĩyo li zrōya no pjiga lirē llēm wlo.

²⁹ Dēnashko ga Israel tjēyoga mār Sbō go kjīshko ga dipzono tek Dlung Srēzrēn kjwo na lēkong, jēk lōng kjok dogro kjing go wleni. Gueniyo Egipto sopga omshāryē eni wlo larashko ga shteno lok drete. ³⁰ Ga Israel tjēyoga mār Sbō go kjīshko ga dbar kjwobi go ga Jericó kjokyo kopjrina lok pjribri shtōk öötong dbargwo kjāk (7). E irgo ga kjok li kjēryo shāryak ak go li dloktong, sho ter lōno tōshko.

³¹ Eshko ga walē shāng kjlara ko Rajab, to shāng opsoynek domerga oblē oblē kong wleniyo. Mār Sbō go kjīshko ga kjok ĩgaga öötong ba shwoy li wlokrara. E kjīshko ga nopga Sbō kolono llēm li zrōrabashko ga era zrōraba llēme.

³² ¿Llēye lēr obi ga pjlū? Dbar tjok obi kjwe ga Gedeón, Barac, Sansón, Jefté, David, Samuel, Sbō tjlōkwo lagaga, e lanyotkēr bomi kong bakoe. ³³ Mār Sbō go kjīshko ga llēbo shāryara ba kong oblē oblē. Kjone kjone ěngkwono pjlupga dbo ara wleniyo tjok, ga zanae. Kjone kjone nopga ichono pjlo bek. Kjone kjone, llēbo twe Sbōrē ba kong lara jlōkoyo li kjrara. Kjone kjone dbong kjamo llino. ³⁴ Kjone kjone, iōk pjē jong trāk llēm ga sjēra. Kjone kjone

zrōkoba drōng go lēbashko ga dōktonge. Kjone kjone dbo llēm ga öötong beno dbo ara. Kjone kjone ěngkwēshko ga dbokjrano ara. Kjone kjone, ěngkwagaga shto oblē so zana songe. ³⁵ Walēga kjone kjone, ba pjeyoga wolono li woshrono irōng obi.

Kjone kjone shdunaba ara, ga zrōraba, gueniyo opdōk woydē llēm, llono ga woshre Sbōrē irōng obi li ber pjlū anmoyō ba kong wlo. ³⁶ Kjone kjone lāywaraba owa, shporaba no shpōkklo go bakoe. Kjone kjone pjiriraba drōng sho go, iaraba beno lōng kjērshko. ³⁷ Kjone kjone zrōraba ak go. Kjone kjone zaraba tas do worbēshko. Kjone kjone zrōraba drōng go. Kjone kjone to lōng llaw pogo, doyono öng kwota go, dbur llēm, shdunaba ara, wosong ĩyado.

³⁸ Nopga eniyo tjwlō ara, nopga Sbō miydē llēm wleniyo li kjinmo anmoyō. To lōng kjok dogro no llēmshko, dlup go bakoe. Beno lōng guēng jong öōng roshko, klung öōng roshko bakoe.

³⁹ Nopga uunkong ěre mār Sbō go kjīshko ga Sbō beno wopjlū ba tjok, gueniyo llēbo twe Sbōrē ba kong lara jlōkoyo li kjrara llēme. ⁴⁰ Shāryono eni, woydara Sbōrē ga llēbo ber bi kong pjlū anmoyō kjīshko. Epga ie woydē ber pjlo bek ba bokso, gueniyo ie woydē ber eni bi tjok bakoe.

³⁹ Nopga uunkong ěre mār Sbō go kjīshko ga Sbō beno wopjlū ba tjok, gueniyo llēbo twe Sbōrē ba kong lara jlōkoyo li kjrara llēme. ⁴⁰ Shāryono eni, woydara Sbōrē ga llēbo ber bi kong pjlū anmoyō kjīshko. Epga ie woydē ber pjlo bek ba bokso, gueniyo ie woydē ber eni bi tjok bakoe.

12

Sbō, ba wapga llgweya

¹ Epga mār Sbō go kjīshko ga pak twara ba kong li shāryara lok pjire. Shji opping mār Sbō go ba kjīshko ga pjlūe. E kjīshko ga pak twara bi kong li shāryēy āar jong ba dbo go, shji sjen llēme. Llēbo lok bi go kwīng ara, bi sēngglo wleni li dōy, ga rayēy. Llēbo owa, shji iche jēk pjlū llēm li rayēy bakoe. ² Jesús woyotjlīydē erōe. Bi iaga ber lōng mār Sbō go li e, ga shji mār ber lōng ba go ĩyado ba kjīshko bakoe. Lōk pjang kjlōs goshko ga kura kjingē. Wolon eni li lōkyo ara emdē ga lōkyotkara llēme. Llono ga ber shāng wopjlū sorē li woyotjlīyde pjang erōe. E irgo ga öötong sirkeno sōk Sbō tjok, ba orkwo kēlēkong. ³ Llēbo shāryara nopga owarē ba kong ara ga kura kjingē. Eni ga e woyotjlīzī ĩyado, pjāy sjen llēm wlo, pjāy wosonkē llēm wlo bakoe.

⁴ Pjây drön löng ara, pjây opkjê llëbo owa lishko dwayo wlo, gueniyo pjây zröydeba e kjishko llëm obi. ⁵⁻⁶ Gueniyo tjlokwo lara Sbörë beno ba wapga kong kjrina. E woyo-jeromi tjän. Tjlëno beno eni:

«Pja bor wa.

Ëye woyde Tjlapgarë ara ga llgweya, opping wlo.

Ëye kjrara beno ba wa wleni ga shdüya. E kjishko ga pja llgweyashko ga ios ber tjwlö ara, pja opping wlo.

Pja wlöyashko ga

pja wosonkë llëme.»*

⁷ Wapga uunkong llgweya ba datarë, opping wlo. Eni ga llëbo wen bomi kong owashko ga miydozi ga pjây llgweya Sbörë shäng, pjây opping wlo. Shärye bomi kong eni, pjây ba wapga kjishko. ⁸ Ba wapga llgweya uunkong. Eni ga pjây llgweya llëm wleni ga pjây ba wapga jlökoyo llëme. ⁹ Bi dataga löng kjok ëre kjing go li, shji llgweya, ga bangkjrëy e kjishko. Eni ga shji llgweya bi Data, bi iaga beno löng së jlökoyo lirëshko ga woyde ga kolëy. ¹⁰ Shji llgwera bi dataga löng kjok ëre kjing go lirë dbar kjwöbö, woydara ga ber pjlu bi kong kjishko. Gueniyo shji llgweya Sbörëshko ga era pjlu bi kong iyado, shji äär ber löng pjlo bek baïya dik wlo. ¹¹ Shji llgwekobashko ga shji löng wopjlu llëm, shji löng woowa. Gueniyo shji oppino e go wleni ga shji ie ber löng jek pjlo bek, wlëp bakoe.

¹² E kjishko ga pjây opyos wokjang, pjây so no jek ga dre dbo llëm, kjrëk kjrëk erä li kjoyo llëm wlo. ¹³ Pjây wotjlik jek pjlo bek erä, nopga mär Sbö go jlökoyo llëm li opping jek pjlo bek wlo, e raye llëm wlo.

Sbö tjlokwo kuy yötso

¹⁴ Pjây drön ëë, pjây ber löng wlëp nopga uunkong tjok wlo. Pjây jek pjlo bek erä. Llëm ga Tjlapga ïmi llëme. ¹⁵ Sbö wopjlu li wlokjrozï pjây uunkongdë, rayëmi llëme. Pjây kjlara wotjlik owa wleni ga nopga ara iche wotjlik owa eni bako ga pjluë. Pjây sjëk, e shäryë eni llëm wlo. ¹⁶ Shji orkwos-mono ë tjok llëm ga shji pë ba tjok llëme. Sbö bangkjrozïa. Shji opshäryë Esau dik llëm bakoe. Dënashko ga Sbö bangkjrara

llëm kuzong ga ba wa këguëyo shtoyo li soynena dli kjrina kjishko. ¹⁷ Miydëmi pjlu ga e irgo ga woydara ga ba data tjle ber pjlu ba kong, gueniyo jlö lara llëme. Slatong ara ëmdë ga llëye shäryara li kjlopswe obi ga äe.

¹⁸ Pjây öötong löng Sbö shwoy, Israel tjëyoga dik llëme. Epga öötong löng dlup jong kjwara lishko. Dlup li porwako llëm, pjë jong ri ri bakoe. Eshko ga kjok ro yët, pjluk ara bakoe. ¹⁹⁻²⁰ Wli pjlukyo kura lok. Eshko ga Sbö tjle ba kong lok ga «Ëye dlup jong ëre porwono ga e zrökko jekdo ak go, öng llë ëmdë ga omporwono ga e zrökko eni bakoe»†le. Kuya lok ga bangkjrara lok ara, tjlokwo beno ba kong kjang anmoyö kjishko. E kjishko ga kjloshtono lok ara, llëye le ba kong ame wlo. ²¹ Moisés ëmdë ga llëye ïna li bangkjrara ara bakoe. Tjle ga «Bangkjrër shäng dete erä»‡le.

²² Gueniyo kjok buk kjrina kjok dogo ko Jerusalén, e buk Siön dlupyo jong eshko li go. Kjok ëre, e Sbö Sök Iyado li i. Eshko ga ba parkagaga kjok dogo so tönö löng träk llëm, wopjluë. Pjâyda öötong löng kjok eshko wleni. ²³ Jesús tjlokwo kjrägaga woyde Sbörë ara wleniyo löng eshko uunkong, ko tak lok kjok dogo li epga. Ga pjây tönö beno tjeng ba tjok lok eshko Sbö bokshto wleni. Nopga uunkong llgweya li e. Nopga jëktong löng pjlo bek dënashko li iara Sbörë beno pjlo bek ba bokso, ga ba sëya li löng eshko. Ga pjây tönö beno tjeng ba tjok wleni. ²⁴ Pjây öötong löng Jesús shwoy wleni bakoe. Tjlokwo tjaglën shäryaga li e. Ba srëng kwona li kjrromi, owa pjang bomi go li löya Sbörë ber dret e kjishko wlo. Srëng ëre tjwlö ara, Abel i li kjinmo.

²⁵ Pjây sjëke. Sbö tjle bomi kongshko ga kuzi yötso. Dënashko ga tjleño Israel tjëyoga kong kjok ëre kjing go dwayoshko ga kura lok llëm kuzong ga epga shduna. Eni ga tjle bi kong kjok dogo dwayoshko ga kuy llëm wleni ga jlökoyo ga shji shdüya bakoe. ²⁶ Tjlëno dënashkoshko ga klung iano jek dete erä. Gueniyo eerishko ga tjle bi kong jlökoyo ga «Llono ga klung iër ian jek obi, kjopkwo iër ian eni bakoe» le. ²⁷ Miydëy e go ga kjok shäryara kës li, e kje eshko,

* 12:5-6 Proverbios 3.11-12. † 12:19-20 Éxodo 19.12-13. ‡ 12:21 Deuteronomio 9.19.

gueniyo llëbo wir llëm li, era ber ÿyadoo.

²⁸ Sbö sök no pjluyo ÿyado kjokyo li, e wir llëme. Ga llono ga shji äär ber löng eshko ÿyado wlo. E kjishko ga shji wopjlú ba tjok dey, ga woyde ga poshrëy, bangkjrëy, woyde sorë li eni. ²⁹ «Bi Sbö, e iök kjok pjikklo wleni.»§

13

Kjibokwo pjirzlong

¹ Pjây ëng woydos ara kar kar, epenga dö wleni ÿyado. ² Nopga miydëmi llëm wleniyo äär bomi shwoyshko ga wlokjrozï löng wopjlúe. No kjone kjone omshäryono Sbö parkagaga kjok dogo so kong eni, miydara lok llëm gueniyo. ³ Nopga löng kjërshko li* woyoshrozï, pjây löng ba tjok eshko wleni. Nopga shdungoba löng li woyoshrozï, pjây shdungoba löng ba tjok wleni.

⁴ Pjây orkwosmok löng pjir, tjlökwo loromi ëng kong jlökoyo li bangkjrözïa. Pjây pë bomi lanma, bomi boy tjok eröe. Ëye pë no orkwosmono ba tjok llëm li tjok ga shdüya Sbörë.

⁵ Sbö tjläno bi kong ga

«Pjây rayër llëm,

pjây kjimtër ÿyado»†le.

E kjishko ga shji dbur woydë ara llëm, pjây wopjlú tjeng li tjok dey. ⁶ Eni ga shji tjlä ga «Tjlapga, e bor kjimtaga.

E kjishko ga

llëye shärye nopgarë bor kong li,
e bangkjrër llëme»‡lëy eni.

⁷ Sbö tjlökwo roy lara bomi kägäyogarë bomi kong. E kjishko ga epga woyoshrozïa. Epga jëktong löng mär Sbö go sorë li, e woyotjlüzï, ga pjây omshäryos eni bakoe.

⁸ Jesucristo, e dënashko sorë ga eerishko ga eni, ga ber eni ÿyado. ⁹ E kjishko ga tjlökwo oblë lëba bomi kongshko ga jlö lëmi llëme. Shji dbo ara wlo ga woyde ga shji mär Sbö wopjlú li go, shji mär kjok llgwekklo, shji iche dli oblë oblë uë llëm li go llëme. Era llëno llëme. ¹⁰ Syöshtagaga Sbö kong ba pjeyoga kjishko parkë löng Sbö u jong li, öng zröya, sho suya Sbö kongshko ga sjëngna li ue lok ga pjlúe. Jesús, e bi kong öng zröraba,

sho suraba Sbö kong wleni, gueniyo e ber syöshtagaga li kong llëme.

¹¹ Syöshtaga kësbangyo opzrëk jek shto zrek anmoyö roshkoshko ga öng zröra li srëng söya jek ba tjok, llëbo owa shäryara nopgarë li potjwlëkklo, gueniyo öng doyo beno tjeng li sökoba pjola, sukoba u llëmshko. ¹² Eni wleni ga Jesús, e söraba jek kjok eshko li kjoko shwo lëkong, ga shdunaba, zröraba u llëmshko bako, nopga ie ber löng pjlo bek Sbö bokso ba srëng go wlo. ¹³ Ëye wolono eni ga lökyo ara lëba. Woyde ga shji to jek ba shwoy, shji läywëba owa e kjishko gueniyo. ¹⁴ Kjok ëre kjing go ga shji kjok buk ÿyado wlo drete. Gueniyo shji löng kjok eniyo tjwe li koshë.

¹⁵ E kjishko ga shji kjimtaga ber Jesúsde, Sbö poshrëy ÿyado wlo, shji mär Cristo go lëy ÿyado wlo bakoe. E ba kong ga öng zröroy, sho suroy, pjono dret ba poshrëkklo wleni. ¹⁶ Gueniyo llëbo pjlú shäryozï ÿyado, oblë kjimtozï bomi llëbo li go ÿyado bakoe. Shäryoroy eni li, e Sbö kong ga öng zröroy, sho suroy, pjono dret ba poshrëkklo wleni.

¹⁷ Sbö tjlökwo kjraga kägäyoga, e kolozïa. Epga iara Sbörë beno löng bomi daga, ga llono ga iche ba dboryë, llëbo shäryara kës li kjishko. Epga kolozï, ba pak li shärye lok wopjlú wlo. Eni llëm ga ba pak li ber kjang ba kong, ga era ber pjlú bomi kong llëme.

¹⁸ Pjây syöshtos Sbö kong borwa kjishko. Miydërwa pjlú ga tjawa opshäryë löng pjlo bek Sbö bokso lërwa eni borwa pjlúshko, ga tjawa drön ara, llëbo pjlú miydërwa li shäryërwa eni ÿyado wlo. ¹⁹ Rokër bomi kong ga pjây syöshtos Sbö kong, tja kjimte jek bomi ik wop ä iröng obi wlo.

²⁰ Bi Tjlapga Jesucristo wolonoshko ga woshrra Sbörë iröng obi, ga ba srëng kwona li go ga tjlökwo shäryara kjrina, ber ÿyado wlo. Öng wlëp ushko so daga kësbang li e. Shji iaga ber löng wlëp li e bakoe. Eni ga rokër ba kong ga ²¹ llëbo twe bomi kong uunkong, llëye woyde ga shäryëmi wlo li shäryëmi ga pjlú wlo. Rokër ba kong obi ga Jesucristo kjishko ga llëye shärye woydë borwa tjok li, e shärye eni. Jesucristo, e

§ 12:29 Deuteronomio 4.24. * 13:3 Nopga löng kjërshko le li, e nopga löng eshko mär Jesús go kjishko li loklo.

† 13:5 Deuteronomio 31.6. ‡ 13:6 Salmo 118.6-7.

poshrëy, iëy ber kësbang, tjwlõ ara ãyado wlo. Ber eni.

²² Pjeyoga, kjibokwo toror bomi kong ëre, pjãý dbokjrë e go wlo, ga kjibokwo ëre tjlõkwoyo ara llëme. Eni ga rokër bomi kong ga tjlõkwo kjrozã.

²³ Bi kjlara Timoteo, e döktong kjërshko dwayo tjän. Lër bomi kong miydëmi wlo. Tjwe iröng maling ga sör jek bor tjok bomi ãk.

²⁴ «¿Yonde?» lëmi bomi kägäyoga kong. «¿Yonde?» lëmi Sbö nopga uunkong kong bakoe.

«¿Pjãý yonde?» le Italia sopga lirë bomi kong.

²⁵ Rokër Sbö kong ga ba wopjlú li kjïshko ga pjãý kjimte ara.

Carta de Santiago

Kjibokwo ëre tara Santiagorë

Kjibokwo ëre sorë

Domer shäng kjlara ko Santiago. Woy-otjlikoba ga e Jesús lëng lëba. E sök Jerusalën kjokyo, ga parkono shäng Jesús tjlokwo kragaga kës li kägäyo. Sbö tjlokwo lagaga Jesús äska li tön löng ëng tjokshko ga Santi-ago beno ba kägäyo, tak pjang Hechos 15 go sorë li eni.

Eshko dbaryo ga judioga ara löng ba kjok baïya lishko llëm, öötong beno löng kjok shto oblë oblë shara. Kjibokwo ëre tara Santiagorë ba kong lok.

Shji löng së obishko ga shji mär Jesús go li kjishko ga shji shdungoba iyado li tara ba kong. Shji ie Sbörë ber löng shdungoba wlo, shji äär jëk löng pjlo bek ba bokso wlo li tara ba kong. Eni ga woyde ga llëbo wen bi kong owashko ga shji opshgawë e go llëm li tara ba kong bakoe.

Shji mär Jesús go jlökoyore miydëy sorë li tara ba kong. Woyde ga shji tjlä yötso li tara ba kong. Sbö bokso ga nopga uunkong tjwlö bek, eni ga woyde ga nopga dbur arare, de llëmde, shji jëk löng pjlu nopga uunkong tjok li tara ba kong bakoe.

¹ Kjibokwo ëre taga tja Santiagorë. Tja Sbö parkaga, Tjlapga Jesucristo parkaga bakoe.

Israel tjëyoga ktringgwo sak kjwara kjingsho pjök (12) Jesús tjlokwo kragaga shdöktong löng kjok kjwang jikong, kjibokwo ëre ichër jek bomi kong. Miga lër bomi kong.

Llëbo wen bi kong owa ara, shji tjlikoba ara

² Pjeyoga, llëbo wen bomi kong owa oblë oblë Tjlapga Jesús kjishkoshko ga pjäy wopjlú ara anmoyö. ³ Miydëmi pjlu ga pjäy tjlikoba, pjäy mär löng Tjlapga li go jlökoyo miydëba e go wlo. Shäryë enishko ga pjäy opping llëbo owa kuk kjange. ⁴ Pjäy oppino llëbo owa kuk kjang pjir ga pjäy äär ber löng mär Sbö go, woyde sorë li eni. Eshko ga llëye woydëmi ame.

⁵ Pjäy kjok miydë woydë wleni ga rokozi Sbö kong, ga twe bomi kong. Shji kjimte woydë jlökoyo, ga kjok miydë rokëy ba kongshko ga shji wlöya llëme. ⁶ Gueniyo llëbo rokëmi ba kongshko ga woyotjlizi jlökoyo ga pjäy kjimte, pjäy kjimte llëme lëmi llëme. Eye llëbo rokë Tjlapga kong, ga wotjlik ga kjimte llëme le wleni ga e iöya bakwe pjlukdë llaw pogo dlung kjing go wleni. ⁷ Eye wotjlik eni ga kjimte Tjlapgarë llëme. ⁸ Nopga eniyo wotjlik oblë oblë iyado, llëye woyde li miyde löng llëme.

⁹ Sbö nopga llëbo ara llëm wleniyo, woyde ga löng wopjlú, Sbö kong ga tjwlö ara kjishko. ¹⁰ Sbö nopga löng dbur ara wleniyo, woyde ga löng wotöshko, llono ga löng ame kjishko, kjlo sho longgwo wleni. ¹¹ Dlo wen tëm kjlirkë dbo arashko ga kjlo sho zröngtëng, longgwo lon dret, ber wolësowa ame. Eni wleni ga nopga dbur ara wleniyo löng parkë dbur shak wopro ga wolon, ga ber llëye ame.

¹² Eye, llëbo owa wen ba kong kuya kjang ga era ber wopjlú, llëbo owa li kura jek pjir ga ie Sbörë ber sök së iyado ba tjok kjishko. Sbö tjläno jlökoyo ga eye omwoydë ga ie ber sök eni lara.

¹³ Shji wotjlik tjwe llëbo owa shäryë lëyshko ga shji tjlingga Sbörë lëy llëme. Sbö wotjlik llëbo owa shäryë llëm, ga eye tjliya eni llëm bakoe. ¹⁴ Shji tjliya, llëbo owa shäryë lëyshko ga shji tjlingga bi wotjlik owa lirë. ¹⁵ Eni ga shji wotjlik owa kuzong ga llëbo owa li shäryëy. E irgo ga llëbo owa shäryëy jek këgong këgong. Pjirshko ga shji wolon, llëbo owa li kjishko.

¹⁶ Pjeyoga, pjäy jyäpgwëba lëba ga jlö lëmi llëme. ¹⁷ Llëbo pjlu li, llëbo pjlo bek li, e twaga Data Sbörë bi kong uunkong. Iök lok kjopkwo go kës li shäryaga erë. Iök li kälä kjlopswë ber oblë oblë iyado. Gueniyo Sböra kjlopswë llëme. ¹⁸ Shji iara beno löng së jlökoyo, ba tjlokwo bek li go. Llëbo tjeng kës shäryara li tjrëko ga kjrara bäm go li shji, shji ber ba nopga baïya wlo. E irgo ga oblë kjayde shara.

Tjlokwo kuy, ga kolëy

¹⁹⁻²⁰ Pjeyoga, tja kuzia. Eye tjlä bomi kong ga kuzi yötso. Pjäy tjläshko ga woyotjlizi

yõtso guing. Shji iirkëshko ga llëye woyde Sbörë li shäryëy löng llëme. E kjishko ga shji iirkë maling llëme. ²¹ E kjishko ga llëbo owa tjeng kës li rayozïa. Llëbo pjlú llëm shäryëba ara li shäryëy ame. Tjlokwo lara Sbörë bomi kong, pjäy döya wlo li, e kjrozï wotöy dey.

²² Gueniyo tjlokwo li kumi dö llëm, kolozï bako, pjäy opjyäpgwë llëm wlo. ²³⁻²⁴ Domer shäng kjlara, opïk kjok ïkklo go. Gueniyo ga opïno pjir ga to ey dwayo, ga bokkwo sorë woyo ba kong ame. Ëye, tjlokwo li kuya ga kole llëm ga e so domer e kjoyoe. ²⁵ Tjlokwo bek li, shji döya. Ga ëye opping ba go, llëye kuya li kole, ga woyotjlïya ïyado ga era kjimte Sbörë e kjishko.

²⁶ Ëye Sbö bangkjre, Sbö tjlokwo sök le, gueniyo tjle owa wleniyo ga opjyäpgwë shäng om go. Sbö poshrëya le li tjwlö llëme. ²⁷ Shji Sbö bangkjre woydë jlökoyo ga shji woyde bi Data Sbörë jëk löng pjlo beke. Woyde ga llupsënga, syäpga löng song wleniyo li kjimtëy, ga shji opdë yõtso, llëbo owa shärye nopga Sbö miydë llëm wleniyorë li shäryëy llëm wlo.

2

No kjone kjone tjwlö ara, oblë kjinmo lëy llëme

¹ Pjeyoga, pjäy mär löng Jesucristo, bi Tjlapga tjwlö ara anmoyö li go kuzong ga pjäy wotjlïk ga no kjone kjone tjwlö ara, oblë kjinmo lëmi llëm dey. ² Pjäy töno löng wlenishko ga ïmi ga nopga tjwe löng do pjök, kjlara sakkwo goshko sakkwo ioklo shäryak dbur sho shöylör go, doyono shäng shwong wolëso go, kjlara obi song wleniyo, doyono shäng shwong owa go. ³ Eni wlenishko ga kjlara dbur ara li wlokjrëmi pjlú, «Pja sök na shto pjlú ëre go» lëmi ba kong, gueniyo pjäy tjle kjlara song li kong ga «Pja ber sök kjweshko kjoko» lëmi ba kong, llëm ga «Pja sök töshko kjweshko» lëmi ba kong eni. ⁴ Shäyromi eni wleni ga kjlara li woydëmi löng pjlú, oblë li kjinmo, woyotjlïmi löng owa, bomi wotjlïk owa li go.

⁵ Pjeyoga, tja kuzïa. Nopga song wleniyo kjok ëre kjing go li kjrara Sbörë, mär ber löng ba go wlo, äär ber löng no pjluyo sök

ïyado lishko wlo, llëbo twe lara ba woyda-gaga kong jlökoyo li kjre lok wlo bakoe. ¿E eni llëmdo? Shji mär ba go li, e tjwlö ara, shji dbur ara li kjinmo. ⁶ Gueniyo nopga song wleniyo iëmi löng tjwlö llëme. ¿Bomi bokrotkaga, bomi rotaga, bomi söga äär no llgwezlong shtoyo bomi llëbo döya wlo li, e nopga dbur ara wleniyorë llëmdo? ⁷ Pjäy Cristo ï, ga ba ko tjwlö ara, gueniyo läywe lok owa erä.

⁸ Bi pjluyo Sbö, ba tjlokwo tak pjang eni: «Pja opwoydë sorë ga bop kjlara, e woydos eni bakoe.»* Kjok llgwekklo tjwlö kësbang li e. Pjäy omshäryë eni ga pjäy jëk löng pjlo beke. ⁹ Gueniyo pjäy wotjlïk ga no kjone kjone tjwlö ara, oblë kjinmo lëmi wleni ga llëbo owa shäryomirë löng, ga kjok llgwekklo buk li sömi löng llëme. ¹⁰ Ëye kjok llgwekklo li kolë uunkong, gueniyo diktong kjwara go wleni ga shdüya Sbörë, e diktong shäng uunkong go wleni. ¹¹ Sbö tjleño ga «Shji pë oma boy oblë tjok llëme»† lara, «Shji no zrök llëme»‡ lara bakoe. Eni ga no zröromi wleni ga pjäy pono oma boy oblë tjok llëm ëmdë ga Sbö kjok llgwekklo li koloromi llëme.

¹² Tjlokwo bek li, shji döya. Ga pjäy llgweya Sbörë ba tjlokwo bek li go. Eni ga pjäy tjle pjlo bek, pjäy opshäryos pjlo bek bakoe. ¹³ Shäryozï eni, ëye, oblë songe le llëm ga no llgwezlong dbaryo ga songe le Sbörë ba kong llëm bako kjishko. Ëye, oblë songe le ga eshko ga sök wlëpe.

Shji mär Cristo go, shji llëbo pjlú shäryë

¹⁴ Pjeyoga, ¿ëbo mär Cristo go jlökoyo le, gueniyo llëbo pjlú shärye llëm ga e llënorö? ¿Wotjlïk eni ga där lëmiro? ¹⁵ ¿ïmi ga bomi pjeyo shäng kjlara, shwong llëm, dli llëm wlenishko ga ¹⁶ pjäy tjle ba kong ga «Pja nom sök wopjlú bop ushko. Pja ber sök kjlikjli, pja ië pjlú bakoe» lëmi ba kong, gueniyo sënömi llëm ga e llënorö? ¹⁷ Eni wleni ga «Tja mär Cristo go jlökoyo» lëmi, gueniyo llëbo pjlú shäryëmi llëm ga e llëno llëme.

¹⁸ No kjone kjone tjle ga «Kjlara mär Cristo go, kjlara llëbo shäryë pjlúe» le eni. Tja tjle ba kong lok ga «Tja llëbo pjlú shäryë.

* 2:8 Levítico 19.18. † 2:11 Éxodo 20.14; Deuteronomio 5.18. ‡ 2:11 Éxodo 20.13; Deuteronomio 5.17.

¿Pja llëbo pjlú shäryë llëm ga pja mär Cristo go jlökoyo 'li miydër sorë? Tjara mär Cristo go jlökoyo 'li miydëp, llëbo pjlú shäryër shäng 'li go» lër ba kong eni. ¹⁹ Miydëp ga Sbö, e kjarasoe lëp eni. Eni ga pjlúe. Gueniyo Ä sëyagara ommydë bako, ga Sbö bangkjre lok dete erä.

²⁰ Pja kjok miydë llëme. Ebo mär Cristo go jlökoyo 'le, gueniyo llëbo pjlú shärye llëm ga e llëno llëme lër shäng bop kong. ¿Woydëp ga llëbo lër bop kong jek obi, tjlökwo ëre kjrëp wlore? ²¹ Dënashko ga bi kjokë Abraham, ba wa Isaac shara, zröya, sho suya Sbö poshrëkklo wlo lara. Sbö kolara eni kjishko ga e iara Sbörë beno pjlo bek ba bokso. ²² Miydëp e go ga Abraham mär shäng Sbö go jlökoyo lara dö llëm, llëbo pjlú shäryara bakoe. Ga llëbo shäryara 'li kjishko ga beno shäng mär Sbö go jlökoyo. ²³ Eni ga Sbö tjlökwo tak pjang 'li beno jlöe. Tjlë ga «Sbö tjlökwo kjrara Abrahamdë, ga mär beno shäng ba go. E kjishko ga iara Sbörë beno pjlo bek ba bokso.» S Ga Abraham kowara Sbörë ba kjarayo. ²⁴ Miydëp e go ga shji ie Sbörë ber pjlo bek ba bokso, shji mär Cristo go lëy 'li kjishko dö llëm, shärye eni, llëbo pjlú shäryëy bako 'li kjishko.

²⁵ Eni wleni ga dënashko ga walë shäng kjlara ko Rajab, to shäng opsoynek domerga oblë oblë kong wleniyo. Nopga kjok ïga wleniyo 'li shrono löng ba ushkoshko ga wlokrara, ga ichara to jek irbo oblë go, shakoba llëm wlo. E kjishko ga iara Sbörë beno pjlo bek ba bokso. ²⁶ Shji doyo tjok, gueniyo shji sëya dret ga shji löng së llëm, shji wolonoe. Eni wleni ga shji mär Cristo go jlökoyo lëy, gueniyo llëbo pjlú shäryëy llëm wleni ga e llëno llëme.

3

Bi kjoyorkwo

¹ Pjeyoga, no pinggaga llgweya Sbörë kjang, oblë kjinmo. E kjishko ga pjây ara wotjlik äär ber no pingga llëme. ² Shji uunkong dir llëbo oblë oblë go. Gueniyo ëye dir ba tjlë 'li go llëm ga era pjlo bek, opdë dir llëm wlo ga pjlúe.

³ Kwomgla, e kjamo pjriy pjir, shji kole wlo. Eni ga söy llaw pogo ga pjlúe. ⁴ Kjoyong

këskës jëk tjeng dlung kjing go 'li woyotjlizïa. Këskës, bakwe pjlukdë dbo ara ëmdë ga söya ba sögarë llaw pogo, ba llgwekklo chirawa 'li go. ⁵ Bi kjoyorkwo ëre eni bakoe. Chirawa ëmdë ga shji krë ara e go. Iök sëya woyotjlizïa. Chirawa ëmdë ga kjok buk kësbang suya pjir ga pjlúe. ⁶ Bi kjoyorkwo ëre iök sëya wleni. Llëbo owa 'le oblë oblë. Bi doyo uunkong srer, tjlökwo 'le bi kjoyorkworë 'li go. Shji sreya pjir, iök ichara Äre, shji suya wlo wleni.

⁷ Äya kjloshko so oblë oblë wlëpyotkëy, ber löng tjëkso wlo ga pjlú, sënwa llë, dgur llë, llëbo dlung roy so bakoe. ⁸ Gueniyo bi kjoyorkwora iëy ber tjëkso ga äe. E llëbo owa slöy ga ä wleni, dgur kowo dyo owa, bi zrökklo wleni.

⁹ Sbö, e bi Tjlapga, bi Data bakoe. No shäryara so e kjoyoe. Ga bi kjoyorkwo 'li go ga Sbö poshrëy, gueniyo nopga läywëy owa e go bakoe. ¹⁰ Tjlökwo pjlú, tjlökwo owa, e tur kjamoyo kjwaraso go. Pjeyoga, e pjlú llëme. ¹¹ ¿Di pjlëblë, di kë ara, e tur tjwe di bokkwo kjwaraso go llëm llëmdo? ¹² Kjoy ko *higuera*, e botjyë *olivo* llëm, kjillgwo botjyë *higuera* llëm, ga di pjlëblë shjiy di bäng buk pjlek roy dwayo llëm bakoe.

Kjoy miydë kjing pjök

¹³ Pjây kjok miydë ara, wotjlik pjlú wleniyo lëmi ga pjây eni miydëba wlo ga pjây jëk pjlo bek, llëbo shäryëmi wotöy, woyotjlimi bomi kjok miydë 'li go guing.

¹⁴ Gueniyo pjây wotjlik owa oblë kong ba llëbo kjishko, pjây wotjlik ber löng bäm go wleni ga pjây kjok miydë llëm, pjây krë llë go wlo llëm bakoe. ¹⁵ Eë wotjlik eni ga ba kjok miydë 'li twaga Sbörë llëm, e kjok ëre so i, twaga Äre om go ba kong. ¹⁶ Nopga wotjlik owa oblë kong ba llëbo kjishko wleniyo löng lishko ga llëbo owa shärye lok oblë oblëe. Nopga wotjlik ber löng bäm go wleniyo löng lishko ga nopga ëngkjwë ëng tjok ara.

¹⁷ Gueniyo kjok miydë twe Sbörë bi kong 'li, e eni llëme. Eë kong kjok miydë eniyo twe Sbörë ga era jëk shäng pjlo beke. E ëngkjwë llëm, wotjlik oblë kong pjlú, oblë kole, oblë songe 'le, llëbo pjlú shärye oblë

kong ara, no kjone kjone tjwlō ara, oblē kjinmo le llēm, wotjlik bek iyado bakoe. ¹⁸ Nopga wotjlik ber lōng wlēp ēng tjok le ga eshko ga jēk lōng pjlo bek erä.

4

Shji Sbō kolē

¹ ¿Pjāy ēnglē kar kar, pjāy ēngkwē ēng tjok kar kar ega miydēmi llēmdo? ¿Shāryēmi eni, pjāy ie bomi wotjlik owa lirē llēbo oblē oblē woydē ber bomi kong, pjāy ber lōng wopjlū wlo kjishko llēmdo? ² Llēye woydēmi ber bomi kong li wlēmi llēme. E kjishko ga oblē zrōmi, ba llēbo li kjrēmi ber bomi kong wlo. Llēbo oma ī, e koīmi. E kjishko ga pjāy ēnglē kar kar, pjāy ēngkwē ēng tjok kar kar, ba llēbo li kjrēmi ber bomi kong wlo. Pjāy llēbo dret, rokēmi Sbō kong llēm kjishko. ³ Ga llēbo rokēmi ba kongshko ga rokēmi bomi wotjlik owa li go, ber bomi kong pjlu wlo erä. E kjishko ga llēbo tve bomi kong llēme.

⁴ Pjāy so domer orkwosmok shāng pjir, gueniyo jēk shāng walē oblē tjok kjoyoe. ¿Pjāy tōn nopga Sbō miydē llēm wleniyo tjokshko ga pjāy ber lōng Sbō moskwo miydēmi llēmdo? Ēye wotjlik jēk nopga owa wleniyo dik ga opyono beno lōng Sbō moskwo. ⁵ Sbō tjlokwo tak pjang li tjlē ga Sēya twara Sbōrē beno pjang bi go li, shji ymoyotke ara, woyde ga shji jēk Sbō tjok jlōkoyo. ¿Tara pjang eni li tjwlō llēme lēmiro? ⁶ Gueniyo ba wopjlū li kjishko ga shji kjimte ara anmoyō. E kjishko ga Sbō tjlokwo tak pjang li tjlē ga

«Ēye krē ä ga Sbō wotjlik owa ba kong.

Ēye wotōy ga kjimte ara, ba wopjlū li kjishko.»*

⁷ Eni ga pjāy optwos Sbō kong, ga koloziā. Jlō lēmi Ā kong llēm, ga e tōk pjolae. ⁸ Pjāy jēk lōng Sbō tjok ga Sbō jēk shāng bomi tjok bakoe. Pjāy llēbo owa shāryaga, llēbo owa shāryēmi lōng li rayozīa. Pjāy wotjlik lōng ktring pjok wleni ga bomi wotjlik owa li rayozī, pjāy ber lōng wotjlik bek wlo erōe. ⁹ Pjāy woydos, pjāy slarzung, pjāy kjloshtos bakoe. Pjāy jar ame, pjāy ber lōng slar ēē shara. Pjāy wopjlū ame, pjāy ber lōng

woydē shara. ¹⁰ Pjāy opyos ber lōng wotōy Tjlapga bokso. Eni ga pjāy ie ber tjwlō ara.

¹¹ Pjeyoga, shji ēnglē owa ēng kong kar kar llēme. Bomi kjlara lāyworomi owa, llēm ga e owa loromi wleni ga Sbō kjok llgwekklo li owa loromi wleni. Eshko ga kjok llgwekklo li kolēmi lōng ame, pjāy opyono beno lōng tjwlō ara, kjok llgwekklo li kjinmo, kjok llgwekklo li pjlu, de oware īga wleni. ¹² Kjok llgwekklo twaga li kjlaraso. No llgweaga li kjlaraso bakoe. Bi dōga, bi shdungga li e. Bomi kjlara pjlu, de oware laga ber pjāydē llēme.

Shji krē llēme

¹³ Tja kuziā. Pjāy kjone kjone tjlē ga «Eeri, bong ga shji to kjok shto oblē. Shji ber lōng eshko lu pjlara llēbo soynek, dbur shak ara wlo» lēmi eni. ¹⁴ Gueniyo llēye wen tjwe bomi kong bong li llē miydēmi lōng llēme. Pjāng sho lon tjwe tōy ga wop sira ga beno drete. Pjāy lōng sē li, pjāy so pjāng sho e kjoyoe. ¹⁵ Bek wlo ga pjāy tjlē ga «Woyde Tjlapgarēra, shji ber lōng wopjlū, llēbo shāryēy oblē oblē bakoe» lēmi eni dey. ¹⁶ Gueniyo pjāy krē ä iyado. Ēye krē ga llēbo owa shāryayde. ¹⁷ Ēye, llēbo pjlu shāryako li miyde, gueniyo shārye llēm ga llēbo owa shāryayde lōng.

5

Nopga dbur ara wleniyo llēbo owa shāryono

¹ Nopga dbur ara wleniyo, tja kuziā. Pjāy slarzung, pjāy kjloshtos, llēbo wen tjwe bomi kong owa kjishko. ² Eshko ga bomi llēbo tjeng kēs li sreno pjir, bomi shwong llē uara ba sēyarē drete. ³ Bomi dbur sho shōylōr, pjlu, e dyano tjeng. E īya Sbōrē, ga miyde e go ga ēye kjimtoromi bomi dbur li go llēme. E kjishko ga pjāy suya iōk go, e bomi shdungglo wlo. ⁴ Nopga parkono bomi kong bomi kjokshko li potjwlēnomi llēme. E kjishko ga kjloshtono lok Tjlapga kong bomi kjishko, ga kurae. Tjlapga, llēye shārye woydē li shārye ga pjlu. ⁵ Kjok ēre kjing go ga pjāy lōng owa llēm, llē pogo shāryoromi pjir, woydoromi sorē li eni. Ōng sōk shoryē li, e zrōkoba

* 4:6 Proverbios 3.34.

wlo li miyde sök llëme. Pjây löng eni bakoe. Llëye wen tjwe bomi kong 'li woyotjlîmi löng llëme. ⁶ Nopga pjlo bek 'li shdunomi, zröromi ara, ga opwlikono lok llëme.

Llëbo owa wen tjwe bi kongshko ga kuy wlêpe

⁷ Eni ga pjeyoga, Tjlapga Jesús tjwe iröng obi dbaryo 'li koshëmi löng wopro ga pjây ber löng wlêp, pjây woydë llëme. Dwla dgaga, ba dwla dgara pjirshko ga shunyo dbaryo 'li koshe sök wlêp, dwla 'li botjyë wlo. ⁸ Pjây ber löng wlêp eni bakoe. Pjây opyos wokjang, wosonkë llëm, Tjlapga 'li tjwe iröng obi dbaryo 'li dörö kjîshko. ⁹ Pjeyoga, pjây ëng lâywë owa ëng kong kar kar llëm, llëm ga pjây shdûya Tjlapga lirë. Bi llgwega shäng u bäng bäng tjän.

¹⁰ Pjeyoga, Sbö tjlökwo lagaga tek dënashko so 'li woyotjlîzîa. Tjlëno lok oba kong Tjlapga ko go, ga llëbo weno ba kong owa ara ba kjîshko, gueniyo kura lok löng wlêp, woydono lok llëme. ¹¹ No kjone kjone, kong llëbo weno owa ara, ga kura lok löng wlêpe. Epga kjimtara Sbörë ara lëy eni. Job, e woyotjlîzîa. Dënashko ga llëbo weno ba kong owa ara, ga kura sök wlêpe. E irgo ga kjimtara Tjlapgarë ara 'li miydëmi pjluë. Tjlapga, shji woyde ara, shji songe le ara bakoe.

¹² Pjeyoga, llëbo lër bomi kong tjwlo ara. Shji tjlë jlökoyo ë ko go llëme. Shji tjlë jlökoyo kjok dogo so ko goshko llëm, kjok ëre so ko go llëm bakoe. Pjây tjlëshko ga «Ëng» loromi ga shäryozi eni, «Llëme» loromi ga shäryozi eni bako, pjây shdûya Sbörë llëm wlo.

Shji song wleni ga shji syöshtë Sbö kong sorë

¹³ Pjây kjone kjone löng woydë ga pjây syöshtos Sbö kong. Pjây kjone kjone löng wopjlú ga pjây tos, Sbö poshrëk wlo. ¹⁴ Pjây kjone kjone swlo ara ga tjlapgaga Jesús tjlökwo kjruga kägäyoga rokozi, syöshtë Sbö kong bomi kjîshko wlo, pjây poshtiya lok kjoyo go Tjlapga ko go wlo bakoe. ¹⁵ Ga wotjlîk ga swlo 'li popte Tjlapgarë le lok jlökoyo ga swlo 'li popte, ga owa pjang ba go 'li löya ber dret bakoe. ¹⁶ E kjîshko ga pjây llëbo owa shäryono ga lozi ëng kong, ga pjây syöshtos ëng kjîshko, pjây popte Sbörë

wlo. Ëbo pjlo bek 'li syöshtokdo Sbö kong ga llëbo rokara 'li shärye Sbörë ba dbo ara go. ¹⁷ Dënashko ga domer shäng kjlara ko Elías, e so shji kjoyoe. E syöshtono Sbö kong jlökoyo, shunyo shrë llëm wlo, ga shunyo shrono llëm öötong lu pjloglo mya kjingsho bëye. ¹⁸ E irgo ga syöshtono jek obi, ga shunyo shrono jek iröng obi, ga dwla llë lok klung kjing go 'li botjyono jek obi.

¹⁹ Pjeyoga, ëye diktong, tjlökwo bek 'li rayara ga woyde ga sömi tjwe iröng obi. ²⁰ Eshko ga ba kjimtaga 'li, e llëbo shäryono ba kong kësbang, wolon ame wlo, ga owa pjang ba go kës 'li löya Sbörë ber drete.

Primera carta de Pedro Kjibokwo ère tara Pedrorë Kjibokwo ère sorë

Domer shäng kjlara ko Pedro. E kowëba Simón bakoe. Dënashko ga e Jesús oppingga. Jesús oppinggaga doglo sak kjwara kjingsho pjök (12) tjwlo arayo li e. Jesús wolono, ga woshrara Sbörë iröng obi irgo ga Pedro beno shäng Sbö tjlokwo laga Jesús äska wleniyo shara.

Kjibokwo ère tara Jesús tjlokwo kfragaga löng kjok shto oblë oblë Asia kjokyo li kong. (Eeri ga kjok eshko li ko Turquía.)

Eshko dbaryo ga Jesús tjlokwo kfragaga shdungoba ara. E kjishko ga kjibokwo ère tara Pedrorë, epga kjimte jëk pjlo bek wlo, epga shdungoba ara gueniyo. Epga kjrara Sbörë om go, eni ga woyde ga epga wotjlík ba doyo om go li go llëm, woyde ga ber löng shdungoba wlo iyado dey, Jesús shdunaba sorë ga eni li tara ba kong. Shji shdungoba enishko ga miydëy e go ga shji Sbö nopga jlökoye tara ba kong bakoe.

¹ Kjibokwo ère taga tja Pedrorë. Tja Sbö tjlokwo roy laga Jesucristo äska.

Nopga kjrara Sbörë ber baïya wlo, kjibokwo ère ichër jek bomi kong. Pjây kjok ère so ame, pjây shdöktong beno löng kjok shto oblë oblë, Ponto kjokyo, Galacia kjokyo, Capadocia kjokyo, Asia kjokyo, Bitinia kjokyo bakoe. ² Dënashko ga Data Sbö wotjlík bomi ië ber ba nopga baïya wlo le. E irgo ga pjây kjrara, ga pjây iara ba Sëyarë beno tjeng dboy ba kong. Pjây beno löng Jesucristo kolë, ga pjây döra ba srëng kwona li go.

Rokër Sbö kong ga ba wopjlú li kjishko ga pjây kjimte ara, pjây ie ber löng wlëp bakoe.

Sbö poshrëy, llëbo shäryara bi kong kësang li kjishko

³⁻⁴ Sbö, bi Tjlapga Jesucristo Data li poshrëy ara. Shji songe lara kjishko ga Jesucristo wolono, ga woshrara Sbörë iröng obi, shji wen ber tjaglën wleni ba kjishko wlo, shji ber löng llëbo jnena Sbörë tjeng kjok dogo twe bi kong wlo li koshë löng wopjlú wlo. Llëbo ère pjir llëm, srer llëm, an llëm

bakoe. Poshrëy ara e kjishko. ⁵ Shji mär Sbö go kjishko ga shji de ba dbo ara go, äär jong kjok pjir dbaryo lishko jä. Eshko dbaryo ga pjây döya, woyotjlina dënashko sorë li eni.

⁶ E kjishko ga eerishko ga llëbo owa wen tjwe bomi kong dbar kjwöbö wlo ëmdë ga pjây löng wopjlú ara anmoyö. Llëbo owa li, e bomi tjlikklo erä. ⁷ Dbur sho shöylör iëy iök roy, e roshko llëbo oblë tjok li pjë dret wlo, ber dbur sho erö wlo. Eni ëmdë ga llono ga dbur sho li pjë dret bakoe. Pjây mär Sbö go li, e tjwlo ara, dbur sho shöylör kjinmo. Ga llëbo owa wen tjwe bomi kong, pjây mär ber löng Sbö go jlökoyore miyde Sbörë wlo. Eni ga Jesucristo tjweshko ga pjây roy ber pjlu, ga pjây ie Sbörë ber tjwlo ara. ⁸⁻⁹ Jesucristo woydëmi ara, ñnomi llëm gueniyo. Eerishko ga ñmi löng llëm ëmdë ga pjây mär löng ba go, pjây döya wlo. Ga pjây döya shäng. E kjishko ga pjây wopjlú ara anmoyö, bomi wopjlú li sorë lëy ga äär llëme.

¹⁰ Dënashko ga Sbö tjlokwo lagaga, llëbo pjlu shärye Sbörë bomi kong ba wopjlú kjishko li roy lara lok oba kong. Ga tjlokwo lagaga li oppino lok ara, shji där ber löng iyado sorë li miyde lok wlo. ¹¹ Cristo Sëya ichak beno pjang ba go, ga llëbo owa wen tjwe Cristo kong li roy lara ba kong lok. Gueniyo shäryë llono, sorë, e miydara lok llëm, llëye tjwe pjlu anmoyö e irgo li miydara lok llëm bakoe. E kjishko ga oppino ara, e miyde lok wlo. ¹² Gueniyo Sbö tjleno ba kong lok ga tjlokwo pjlu le löng li, e nopga löng eshko dbaryo kong llëm, e ber shji löng eerishko dbaryo li kong. Ga Sbö Sëya ichak kjok dogo dwayo li nopga ichono bomi shwoy, tjlokwo pjlu tara lok beno pjang li roy lë bomi kong, ga kuromi. Sbö parkagaga kjok dogo so ëmdë ga ommydë lok woydë bakoe.

Shji ber pjlo beke

¹³ E kjishko ga pjây sjëk, pjây wotjlis bëy, pjây llëbo shäryë ga woyotjlizi yötso guing. Jesucristo tjweshko ga llëbo pjlu shärye Sbörë bomi kong ba wopjlú li kjishko. E koshomirë eröe. ¹⁴ Sbö miydomirë llëm obishko ga pjây jëk löng bomi wotjlík owa li go. Gueniyo shäryëmi ame, Sbö kolozï shara, wapga ba data kolë pjlu wleni.

¹⁵ Pjây kjrara Sbörë beno ba nopga baïya. Eni ga Sbö, e pjlo bek kuzong ga woyde ga pjây ber löng pjlo bek baïya dik bakoe. ¹⁶ Ba tjlökwo tak pjang eni: «Pjây ber löng pjlo bek, tja pjlo bek kjishko.»*

¹⁷ Sbö, e bomi Data lëmi, gueniyo shji uunkong ilgweya beke. E kjishko ga pjây löng shto oblë so wleni kjok ëre kjing go obishko ga Sbö bangkjrozï ÿyado.

¹⁸ Dënashko ga pjây jëk löng llëno llëm wleni, pjây pina bomi datagarë sorë li eni. Gueniyo pjây tjwlëna, döra Sbörë. Pjây tjwlëna dbur sho shöylör go llëm, dbur sho pjublún go llëm bakoe. Llëbo ëre ber ÿyado wlo llëme. ¹⁹ Pjây tjwlëna Cristo srëng tjwlö ara li go. E so öng wlëp ushko so ilgwoklë poglo go llëye llëm wleniyo kjoyoe. ²⁰ Kjok ëre shäryayde llëm obishko ga e kjrara Sbörë, ga eerishko ga öör wolono bomi kjishko. ²¹ Ba kjishko ga pjây mär löng Sbö go. E woshrra Sbörë iröng obi, ga iara beno kësang, tjwlö ara. E kjishko ga pjây mär Sbö go, ga koshëmi löng wopjlúe.

²² Tjlökwo bek li kolëmi löng kjishko ga llëbo owa shäryëmi löng dënashko li rayoromi pjire. Pjây beno löng bomi pjeyoga woydë jlökoyo shara. E kjishko ga pjây ëng woydos ara kar kar jlökoyo. ²³ Pjây weno bukshko ga pjây wolon wlo, bomi dataga i dik. Sbö tjlökwo, era së, pjir llëme. Kjrromi kjishko ga pjây weno tjaglën wleni, ga pjây iara beno löng wolon wlo ame, pjây beno löng së ÿyado wlo shara. ²⁴ Sbö tjlökwo tak pjang eni:

«Kjlo sho dan dogro,
ga nana longgwo lon pjire.
Nopga uunkong wolon,
kjlo sho wleni.
Nopga tjwlö ara li pjir,
nana longgwo wleni.

²⁵ Gueniyo Tjlapga tjlökwo,
e pjir llëm, pjang ÿyado.»†
Tjlökwo pjlu lak bomi kong li ëre.

2

¹ E kjishko ga llëbo owa shäryëmi löng oblë kong li, e rayozï uunkong. Oblë jyäpgwëy

ame. Shji llëbo pjlu shäryë, shji ikoba wlo dö ame, llëbo pjlu li shäryozï, woyotjlïmi bomi pjlu shko eni kjishko shara. Shji wotjlïk owa oblë kong ba llëbo kjishko ame. Oblë läywëy owa ame bakoe. ² Chida wen buk kjwlë ga nä ië woydë sorë ga Sbö tjlökwo wlëzï eni bakoe. Eni ga pjây döya Sbörë sorë li miydëmi jek këgong këgong. ³ Miydoromi pjlu ga Tjlapga wopjlú bomi tjok li, e pjlu anmoyö.

Akkwo u shakklo

⁴⁻⁵ Shji u shäryë akkwo go ga akkwoyo iëy töshko bäm go, ber ba shakklo wlo. E irgo ga akkwo iëy ba kjing go jem jong ëng kjing go. Sbö shäng u shäryë wleni. Pjây jëk löng Jesucristo tjok. Era so ak iak beno buk bäm go u shakklo kjangyo wleni li kjoyo, gueniyo e sök së. E woydara nopga ararë llëm, gueniyo kjrara Sbörë beno ba kong tjwlö ara anmoyö. Ga pjây mär löng Jesucristo go kjishko ga pjây iara Sbörë beno löng syöshtagaga tjeng dboy ba kong wleni, pjây ber löng syöshtë ba kong wlo. Pjây so akkwo iak jem jong ëng kjing go li kjoyo, gueniyo pjây löng së bakoe. ⁶ Sbö tjlökwo tak pjang eni:

«Akkwo iër buk kwara Sión* kjokyo li ÿzïa.

E tjwlö ara anmoyö.

Kjrromi, ioror beno buk u shakklo bäm go li e.

Ëye mär ba go ga

llëye koshe li wlëya jlökoyo.»†

⁷ Pjây mär löng ak lër shäng li go. Bomikong ga tjwlö ara anmoyö. Gueniyo llëbo tak pjang Sbö tjlökwo go, ëye mär ba go llëm li kjishko. Tjlëno beno eni:

«Akkwo woydara u shäryagagarë llëm li,
e iak beno buk bäm go, u shakklo kjangyo wleni.»‡

⁸ Ga tjllë obi ga

«Ak li, e no llrinyoklo, no sabyoklo bakoe.»§
Epga sabyë, tjlökwo roy pjlu li kole lok llëm kjishko, lara Sbörë dënashko ba kjishko sorë li eni.

Nopga kjrara Sbörë beno baïya

⁹ Dënashko ga pjây jëk löng kjok ro sï roy* wleni, gueniyo pjây kjrara Sbörë beno

* 1:16 Levítico 11.44-45; 19.2; 20.7. † 1:25 Isaías 40.6-8.

Isaías 28.16. ‡ 2:7 Salmo 118.22. § 2:8 Isaías 8.14.

* 2:6 Sión kjokyo, e kowëba Jerusalén bakoe. † 2:6

* 2:9 Kjok ro sï le li, e llëbo owa loklo.

ba nopga baŷya, syōshtagaga tjeng dboy ba kong wleni, llēbo pjlú shāryara li roy lēmi wlo. Pjāy jēk beno lōng kjok shjiy roy† wleni shara.

¹⁰ «Dēnashko ga pjāy tjēyo kjrinaso llēm, gueniyo eerishko ga pjāy Sbō i shara. Dēnashko ga pjāy songe lara llēm, pjāy kjim-tara llēm, gueniyo eerishko ga pjāy songe le, pjāy kjimte bakoe.»‡

¹¹ Pjeyoga, pjāy lōng shto oblē so wleni kjok ēre kjing go. E kjishko ga rokēr bomi kong ga pjāy wotjlīk tjwe owa ga shāryēmi llēme. Wotjlīk owa li, e bomi wloyo. ¹² Pjāy jēk lōng pjlo bek nopga Sbō miydē llēm wleniyo bokso. Eni ga pjāy rote lok ara ēmdē ga llēbo pjlú shāryēmi lōng li ŷya lok, ga Sbō tjweshko ga e poshrēya lok ara bomi kjishko.

Kjok llgwegaga kolozīa

¹³ Tjlapga kjishko ga kjok llgwegaga kjok ēre kjing go lōng kēs li kolozīa. Bomi pjluyo kolozīa. ¹⁴ No ichagaga bomi kjokshko li kolozī bakoe. Epga parkē lōng nopga llēbo owa shāryē li shdunga, nopga llēbo pjlú shāryē li poshrēga bakoe. ¹⁵ Woyde Sbōrē ga pjāy llēbo pjlú shāryē, Sbō tjlōkwo li llēno llēme le nopga wotjlīk llēm wleniyorē ame wlo. ¹⁶ Dēnashko ga pjāy parkagaga tjwlēk lōng pjir wleniyo dik. Gueniyo pjāy dōra Sbōrē kjok llgwekklo tara Moisésdē li dbo dorko dwayo. Eni ga pjāy jēk lōng nopga ichaga ērē llēm wleni, gueniyo pjāy llēbo owa shāryē e kjishko llēme. Pjāy jēk lōng nopga ichaga Sbōrē wleni dey. ¹⁷ Nopga uunkong bangkjrozi beke. Bomi pjeyoga Jesús tjlōkwo kjruga woydozi ara. Sbō bangkjrozi. Bomi pjluyo bangkjrozi bakoe.

¹⁸ Parkagaga tjwlēk lōng pjir wleniyo, bomi sogoga kolozī, bangkjrozi bakoe. Wotjlīk bomi tjok pjlūre, de oware, e kolozī, bangkjrozi bakoe. ¹⁹ Shji shdungoba llē kjīy llēm, ga kuy kjing Sbō kjishko ga Sbō ber wopjlú bi tjok eshko. ²⁰ Pjāy shdun-goba llēbo owa shāryoromi kjishko, ga kumi kjing ga e llēno llēme. Gueniyo pjāy shdun-goba llēbo pjlú shāryoromi kjishko, ga kumi kjing ga Sbō ber wopjlú bomi tjok eshko.

²¹ Pjāy rokara Sbōrē e kong wlo. Cristo, e shdunaba bomi kjishko, ga woyde ga pjāy omshāryē baŷya dik eni bakoe. ²² E llēbo owa shāryono llēm, e jyōrkono ē kong llēm bakoe. ²³ Äyoshtēba owashko ga dboryara llēme. Shdunobashko ga kroyoywara llēm bakoe. Opyono beno tjeng Sbō wloshko, era kjok llgwek beke. ²⁴ Cristo om go li doyo lōraba pjang kjlōs goshko ga owa shāryoroy li, e beno pjang ba go. Shāryara eni, shji ber lōng llēbo owa shāryē ame wlo. Woydara ga shji ber lōng sē tjaqlēn wleni, shji jēk lōng llēbo pjlú shāryē wlo shara. Shpok bāng beno lok ba go li kjishko ga shji poptara beno lōng swlo ame. ²⁵ Dēnashko ga pjāy uunkong jeno lōng, ōng ushko so jeno sök dik. Gueniyo eerishko ga pjāy to tek irōng bomi daga, bomi wlikaga li shwo lēkong.

3

Shji orkwosmok lōng pjir ga shji jēk ēng tjok sorē

¹⁻² Walēga orkwosmok lōng pjir, bomi lanmaga kolozī eni bakoe. Kjone kjone lōng tjlōkwo kjroydē llēm obi wleni ga ŷya lok ga bangkjre mi pjlú, llēbo uunkong shāryēmi pjlú bakoe. Eni ga tjlōkwo li kjre bebi kjwe, tjlōkwo li lēmi ba kong guing llēme. ³ Woydēmi ga pjāy opyē wolēsowa wleni ga pjāy kākzong poshāryē oblē oblē llēm, pjāy doyē shwong tjwlō ara go llēm, pjāy doyē llēbo wolēsowa shāryak dbur sho shōylōr go llēm bakoe. ⁴ Pjāy wolēsowa Sbō bokso ŷyado wlo ga woyde ga pjāy wlēp, wotōye. Llēbo wolēsowa eni li wen tēm bomi pjlūshko dwayo, e pjir llēm, ga Sbō kong ga tjwlō ara. ⁵ Dēnashko ga walēga mār lōng Sbō go li ber wolēsowa wlo ga omshāryono eni bakoe. Ba lanmaga kolara lok. ⁶ Sarara, ba lanma Abraham kolara, ga kowara ba tjlapga. Eni ga pjāy jēk pjlo bek, llēye bangkjre mi llēm ga pjāy ba wapga wleni.

⁷ Domerga orkwosmok lōng pjir, pjāy wotjlīk bomi boyga tjok pjlú eni bakoe. Epga bangkjrozi, pjāy dbo ara ba kjinmo kjishko. Sbō wopjlú li kjishko ga pjāy iara beno lōng sē jlōkoyo, bomi boyga tjok. E

† 2:9 Kjok shjiy li, e llēbo pjlú loklo. ‡ 2:10 Oseas 1.6, 9; 2.23.

kjishko ga epga bangkjrozĩa. Shäryozĩ eni, bomi syõ li kuya Sbörë wlo.

Shji jëk ëng tok sorë

⁸ Era eni ga pjây jëk lōng wopjlú ëng tjok, pjây wotjlīs jong kjwaraso wleni. Oblë songe lozĩ ëng kong, pjây ëng woydos ara kar kar epenga dö wleni, pjây wotjlīs ëng tjok pjlú, pjây wotöy ëng tjok bakoe. ⁹ Llëbo owa shäryaraba bomi kongshko ga pjây kar omshäryë eni llëme. Pjây lanyotkaraba owashko ga pjây kar omlanyotkë eni llëm bakoe. Eshko ga kong llëbo pjlú shäryozĩ dey. Pjây rokara Sbörë e kong wlo, llëbo pjlú shärye bomi kong wlo. ¹⁰ Sbö tjlökwō tak pjang eni:

«Woydëmi ga pjây lōng wopjlú dbar kjwobi go ga

pjây opdë llëbo owa lë llëm,

pjây jyörkë llëm bakoe;

¹¹ llëbo owa shäryëmi ame,

llëbo pjlú shäryomirë shara;

pjây drön ëë, pjây ber lōng wopjlú oblë tjok wlo.

¹² Eye jëk pjlo bek ga

īya Sbörë sök wopjlú,

ba syõ li kuya bakoe.

Gueniyo eye jëk owa ga

Sbö wotjlík owa ba kong.»*

¹³ ¿Pjây drön ara, llëbo pjlú shäryëmi wlo erä ga llëbo owa shäryëba bomi kong llëm llëmdo? ¹⁴ Gueniyo pjây shdungoba llëbo pjlú shäryoromi kjishko ëmdë ga pjây kjimte Sbörë. Pjây kroyoywëbashko ga bangkjrëmi llëm, pjây woydë e kjishko llëm bakoe.

¹⁵ Cristo bangkjromirë bomi pjlúshko dey, e bomi Tjlapga kjishko.

Pjây poshäryos, pjây lōng sjëk īyado, pjây lōng llë koshë lëba bomi kongshko ga dboryëmi ga pjlú wlo. Eshko ga epga bangkjrozĩ, dboryozĩ wotöye. ¹⁶ Llëbo pjlú miydëmi li shäryozĩ eni. Eni ga eye, pjây lāywe owa, pjây tōno beno tjeng Cristo tjok kjishko ga lökkjrë lok om go, llëbo lara lok owa li kjishko. ¹⁷ Shji shdungoba woyde Sbörë wleni ga woyde ga shji shdungoba llëbo pjlú shäryoroy kjishko, llëbo owa shäryoroy kjishko llëme. ¹⁸ Cristo wolono pjlaraso, beno owa pjang shji uunkong go li potjwlëkklo. Kjlara pjlo bek li wolono,

oblë pjlo bek llëm li kjishko, pjây söya äär Sbö shwoy wlo. Ba doyo li zröraba, gueniyo woshrara Sbö Sëyarë irōng obi, ¹⁹ ga kjim-tara tjlökwō lë sëyaga lōng kjërshko li kong. ²⁰ Dënashko ga Noé shäng kjoyong kësbang li shäryëshko ga koshe Sbörë sök wopjlúe. Eshkoshko ga sëyaga lira Sbö kolono llëme. Nopga döktong shtena dirë llëm li beno doglo kjwong (8) erä. ²¹ Di li, e shji we jer di roshko li loklo. Shji we, shji wotjlīno jëk lōng pjlo bek Sbö bokso lëy wlo, shji doyo ber drëpdrë wlo llëme. Eni ga shji döya Sbörë, Jesucristo woshrara irōng obi kjishko. ²² Era to jem kjok dogo, öötong sök Sbö orkwō këlkong. Ga Sbö parkagaga kjok dogo so, sëya llë dbo ara wleniyo, oblë ichagaga wleniyo, e beno tjeng uunkong ba wloshko.

4

Shji llëbo shäryë Cristo dik

¹ Miydëy pjlú ga llëbo weno Cristo kong owa kjok ëre kjing go, ga bangyo kura ara. E kjishko ga pjây opyos wokjang, pjây wotjlík baīya dik bakoe. Eye shdunaba ga wotjlík llëbo owa shäryë ame, ² jëk lōng ba wotjlík owa li go ame, ber lōng wotjlík llëye shärye woydë Sbörë li shäryë erä. ³ Nopga Sbö miydë llëm wleniyo llëbo owa shäryë ara. Wotjlík llëbo owa shäryë oblë tjok erä, llëbo owa shärye lok woydë oblë oblë, nelötkë, bërckë, llëbo owa shärye ara ëng tjok, sböpga jyäglo zrëyo buk li poshrëya lok bakoe. Pjây omshäryono eni tek dëna tjan, gueniyo shäryëmi lōng eni ame. ⁴ Eerishko ga epga wotjlík lok ga pjây opzrëk llëbo owa shäryë ba tjok llëm ega le, ga pjây lāywe lok owa e kjishko. ⁵ Gueniyo Sbö poshäryak sök pjir, llono ga epga iche ba dboryë, llëye shäryara kës li kjishko wlo. Nopga lōng së li, nopga wolono lōng li, e llgwega erë. ⁶ E kjishko ga Sbö tjlökwō roy pjlú laraba nopga wolono lōng li kong, lōng së obishko. Eni ga eye omtjlökwō kjrono ga ba doyo wolono ëmdë ga llgwera Sbörë pjirshko ga ba sëyara ber lōng īyado, Sbö ī dik.

⁷ Llëbo tjeng kës pjir dbaryo li äätoe. E kjishko ga pjây sjëk, pjây wotjlík llë pogo

* 3:12 Salmo 34.12-16.

llëm, pjây wotjlîk bek erö, pjây syöshtë ga pjlú wlo.

⁸ Llëbo lër bomi kong tjwlö ara. Oblë woydëy ara ga llëbo shärye bi kong owashko ga owa li iëy ber tjwlö llëm ga pjlúe. E kjîshko ga pjây ëng woydos ara anmoyö.

⁹ Pjây ëng wlokjros kar kar bomi ushko löng wopjlú, ga pjây kjloshtë e kjîshko llëme.

¹⁰ Pjây kjlara kjlara kong kjok miydë twara Sbörë, pak oblë oblë shäryëmi ba kong wlo. Eni ga kjok miydë twara bomi kong li go ga pjây ëng kjimtos kar kar, Sbö wopjlú li ikoba wëllë wlo. ¹¹ Ëye beno shäng tjlë wlo ga woyde ga Sbö tjlökwo layde. Ëye beno oblë kjimtë wlo ga oblë kjimte dbo twara Sbörë li go dey. Llëye shäryëmi dö ga shäryozî, Sbö poshrëya nopga mär löng Jesucristo go lirë wlo. E poshrëkko ïyado. E dbo ara ïyado. Ber eni.

Shji mär Cristo go kjîshko ga llëbo owa wen tjwe bi kong

¹² Pjeyoga, llëbo owa wen tjwe bomi kong arashko ga pjây opshgawë e go llëm, e llëbo ïmirë llëm wleni lëmi llëm bakoe. E bomi tjlîkklo eröe. ¹³ Dënashko ga llëbo weno Cristo kong owa ara. Eni ga llëbo wen tjwe bomi kong baïya dikshko ga woyde ga pjây löng wopjlúe. Gueniyo Cristo tjwe iröng obishko ga pjây wopjlú ara anmoyö, ba dbo kälä pïya nopga uunkong kong kjîshko.

¹⁴ Pjây läywëba owa Cristo kjîshko wleni ga pjây ber wopjlú, Sbö Sëya pjlú li shäng bomi tjok kjîshko. ¹⁵ Ëye oblë zröno, lûrkono, llëbo owa shäryono oblë kong, llëbo ba tjok llëm ga opzrëno eshko ga e shdungko. Gueniyo pjây opshäryë eni llëme. ¹⁶ Pjây shdungoba, pjây mär Cristo go kjîshko ga llëye lökyokjrëmi llëm, Sbö poshrëmi dey, pjây nopga baïya kjîshko. ¹⁷ No llgwezlong dbaryo li öötongshko ga Sbö nopga llgweya bäm go. ¿Shji llgweya bäm go eni ga ëye Sbö tjlökwo pjlú li kjrono llëm ga pjir sorë lëba?

¹⁸ Sbö tjlökwo tak pjang eni:

«No pïlo bek ëmdë ga dâr llëm seke.

¿Era llëye shäryë nopga owa li tjok?»*

¹⁹ Llëye le Sbörë li shärye eni ïyado. Eni ga pjây shdungoba, woyde Sbörë ber eni

kjîshko ga pjây mär ber löng bomi shäryaga li go, llëbo pjlú li shäryozî ïyado bakoe.

5

Tjlapgaga Jesús tjlökwo kjraga kägäyo

¹ Tjlapgaga Jesús tjlökwo kjraga kägäyo, pjây poshdun shara. Tja Jesús tjlökwo kjraga kägäyo bomipjöy dik. Llëbo weno Cristo kong owa li, e ïnor. Ga tjwe iröng obishko ga ba dbo kälä pïya nopga kong li, e ber bor kong bakoe. Eni ga llëbo rokër bomi kong. ² Sbö nopga tjeng bomi wloshko li, e so öng wlëp ushko so kjoyoe. Eni ga epga dozî yötso. Shäryozî löng wopjlú, bomi woshko, woyde Sbörë ga shäryëmi eni kjîshko. Shäryëy, shji ichëba guing llëm, shji dbur shak wlo erö llëm bakoe. ³ Nopga ichëy dbo go llëme. Llëbo shäryozî pïlo bek ba bokso, epga omshäryë eni bako wlo. ⁴ Eni ga no daga kägäyo li tjweshko ga bomi sëngglo tjwlö ara srer llëm wleniyo li twe bomi kong.

Dwlasga, kjogloga

⁵ Dwlasga, kjogloga, bomi kägäyoga koloziä.

«Ëye krë ä ga Sbö wotjlîk owa ba kong.

Ëye wotöy ga era kjimte wopjlúe.»*

E kjîshko ga pjây uunkong ber löng wotöy ëng kong ïyado. ⁶ Sbö dbo ara. E kjîshko ga pjây opyos ber löng wotöy ba bokso, llono ga pjây ie ber löng tjwlö ara wlo. ⁷ Pjây de Sbörë. E kjîshko ga bomi woydë kës li iozî ber tjeng ba wloshko.

⁸ Pjây sjëke. Llëbo shäryëmi ga woyotjlîzî yötso guing. Ä, bomi moskwo li to shäng kjone pogo dbong to sök pjirö, dli shak, ue wlo wleni. Pjây wlëya woydë to shäng eni le. ⁹ Miydëmi pjlú ga llëbo owa wen tjwe bomi kong li, e wen tjwe bomi pjeyoga löng kjok kjwang jikong li kong eni bakoe. E kjîshko ga pjây drön ëë, jlö lëmi Ä kong llëm wlo, pjây mär Jesús go jlökoyo wlo.

¹⁰ Pjây rokara Sbörë ber löng së ïyado ba tjok wlo, pjây töno beno tjeng Cristo tjok kjîshko. Eni ga llëbo weno bomi kong owa dbar kjwöbö li pjirshko ga pjây ie ber löng pïlo bek, wokjang, dbo ara, llëye

* 4:18 Proverbios 11.31. * 5:5 Proverbios 3.34.

bangkjrëmi llëm bakoe. ¹¹ E dbo ara ñyado. Ber eni.

Kjibokwo pjirzlong

¹² Domer sök kjlara jũshko ko Silvano,[†] e bor kjlarayo parkë pjłú wleniyo. Tja kjimtaga erë kjibokwo ère të. Toror sira dö, gueniyo ichër jek bomi kong, pjăy dbokjrë e go wlo, pjăy wosonkë llëm wlo, pjăy woyde Sbörë sorë li miydëmi pjłú wlo bakoe. Pjăy măr ber lōng tjłōkwo ère go jlōkoyo.

¹³ Jesús tjłōkwo kfragaga lōng Babilonia kjokyo li, «¿Pjăy yonde?» le bomi kong. Epga kjrara Sbörë bomipjōy dik.

«¿Pjăy yonde?» le Marcosdë bomi kong bakoe. E bor kong ga bor wa wleni.

¹⁴ Pjăy ëng woydë ara kar kar kuzong ga «¿Yonde?» lëmi ëng kong wopjlúe. Rokër Sbō kong ga pjăy tōno beno tjeng Cristo tjok li ie ber lōng wlēpe.

[†] 5:12 Silvano, e kowëba Silas bakoe.

Segunda Carta de Pedro Kjibokwo ëre tara Pedrorë Kjibokwo ëre sorë

Domer shäng kjlara ko Pedro. E kowëba Simón bakoe. Dënashko ga e Jesús oppingga. Jesús oppinggaga doglo sak kjwara kjingsho pjök (12) tjwlö arayo li e. Jesús wolono, ga woshrra Sbörë iröng obi irgo ga Pedro beno shäng Sbö tjlökwö laga Jesús äska wleniyo shara.

Kjibokwo ëre tarashko ga miyde ga e wolon dörö, tak pjang 2 Pedro 1.12-15 go sorë li eni. E kjishko ga kjibokwo ëre tara Jesús tjlökwö kragaga shdung löng li kong. Woydara ga Jesús tjlökwö bek li woyotjlíya lok iyado, epga mär ber löng Jesús go wlo, epga jék löng pjlo bek wlo bakoe. No kjone kjone to löng tjlökwö bek llëm li lë, Jesús tjlökwö kragaga li jyāpgwe e go wlo li tara ba kong. Llëye shäryëy ba tjok li tara ba kong. Llono ga epga shdüya Sbörë li tara ba kong. Llëye wen kjok pjir lëshko li tara ba kong bakoe.

¹ Kjibokwo ëre taga tja Simón Pedrorë. Tja parkë Sbö tjlökwö roy laga Jesucristo äska. Bi Sbö, bi döga Jesucristo li, e pjlo beke. E kjishko ga tjawa Sbö tjlökwö roy lagaga iara lok beno löng mär ba go. Era tjwlö ara.

Nopga mär löng ba go borwatoy dik, kjibokwo ëre ichër jék bomi kong.

² Sbö, bi Tjlapga Jesucristo, e miydëmi pjlu kuzong ga rokër ba kong lok ga ba wopjlu li kjishko ga pjäy kjimte lok ara, pjäy ie ber löng wlëp bakoe.

Shji jék pjlo beke

³ Sbö, e pjlu, kësbang, tjwlö ara bakoe. Eni ga shji rokara ber löng së iyado wlo, shji jék löng pjlo bek wlo bakoe. Shäryëy eni wlo ga ba dbo ara go ga shji ichara beno löng ba miydë pjlu. Llëye woydëy oblë llëme. ⁴ Eni ga tjläno bi kong jlökoyo ga llëbo twe bi kong kësbang, tjwlö ara. E go ga pjäy wotjlík löng pjlo bek Sbö dik ga pjlu, pjäy wotjlík

löng nopga Sbö miydë llëm wleniyo to löng ichaga ba wotjlík owa lirë dik ame.

⁵ E kjishko ga pjäy mär ba go dö llëm, pjäy jék pjlo bek bakoe. Gueniyo erö llëm, pjäy oppis llëye woyde Sbörë li go bakoe. ⁶ Gueniyo erö llëm, llëye shäryëmi wlo ga woyotjlizi yötso guing. Gueniyo erö llëm, llëbo wen bomi kong owashko ga kuzi kjange. Gueniyo erö llëm, llëye woyde Sbörë shäryëmi wlo li, e shäryozia. ⁷ Gueniyo erö llëm, pjäy jék löng eng tjok epenga dö wleni. Gueniyo erö llëm, bomi pjeyoga oblë woydozi ara bakoe. ⁸ Shäryëmi eni jék këgong këgong ga bi Tjlapga Jesucristo miydëmi pjlu li ber bomi kong tjwlö ara, pjäy llëno llëme lëba ga äe. ⁹ Gueniyo ëye llëbo lër bomi kong ëre shäryë llëm ga e no kjok igö yötso llëm wleni, e no kjok igö llëm wleni bakoe. Owa pjang ba go tek dënashko li löna Sbörë ba kong beno dret li, e woyojerae.

¹⁰ E kjishko ga pjeyoga, pjäy drön ëë, jék löng pjlo bek wlo, pjäy rokara, kjrara Sbörë li miydëba e go wlo. Shäryëmi eni ga pjäy dir llëm, Sbö rayëmi llëm, ¹¹ ga llono ga pjäy äär bi Tjlapga, bi döga Jesucristo li sök no pjluo iyado lishko ga pjäy wlokjre wopjluë.

Sbö tjlökwö weno sorë

¹² E kjishko ga tjlökwö bek ëre woyoshrër bomi kong iyado, e kuromi, ga sömi löng pjlu gueniyo. ¹³ Tja sök së obishko ga e woyoshrër bomi kong iyado. Miydër ga bor pak li e. ¹⁴ Gueniyo tja wolon döröe. Lara Tjlapga Jesucristorë bor kong eni tjan. ¹⁵ E kjishko ga llëbo shäryër shäng ara, tja wolono irgo ga pjäy ber löng tjlökwö ëre woyotjlík iyado wlo.

¹⁶ Tjlapga Jesucristo dbo ara, ga llono ga tjwe iröng obi. E lororwa bomi kong eni, ñnorwa om go ga e kësbang, tjwlö ara kjishko. Tjölkwö ëre shirorwa borwa woshko llëme. ¹⁷ E iaga Data Sbörë beno kësbang, tjwlö ara. Tjläno ba kjishko ga «Bor Wa li kjwe. Woydër ara. Tja wopjlu ba tjok»* lara eni. ¹⁸ Sbö tjläno eni li kurorwa ter kjok dogo dwayo. Eshko ga tjawa löng Tjlapga li tjok dlup jong zrek lishko.

* 1:17 Mateo 17.5; Marcos 9.7; Lucas 9.35.

¹⁹ Miydëy e go ga tjlōkwo lara Sbō tjlōkwo lagagarë dēnashko li, e jlōe. Klok ro sīshko ga shji iōk borkek shjiy, äär jong klok shrōng jā, Dbar Kloklo wenshko. Tjlōkwo tara lok li, e beno bi kong iōk shjiy eni wleni bako, äär jong Cristo tjwe irōng obishko jā. E kjīshko ga tjlōkwo li woyotjlīzī yōtso. ²⁰ Miydozī ga tjlōkwo tara Sbō tjlōkwo lagagarë beno lok Sbō kjibokwo go kēs li, e laga epgarë om go llēme. ²¹ Llēbo tara lok li shira ba woshko llēm bakoe. Tjlōkwo lara Sbōrē ba kong ba Sēya go li, e tayde lok erōe.

2

Nopga, «Tja Sbō tjlōkwo laga» le, gueniyo ichaga Sbōrē llēm wleniyo

¹ Dēnashko ga Israel tjēyoga tjrēko, no kjone kjone to lōng tjlē ga «Tja Sbō tjlōkwo laga» le, gueniyo ichaga Sbōrē llēm. Eerishko ga no kjone kjone omshāryē eni bakoe. Oba pīya lōng lūtshko, ba wotjlīk owa li go jlō wleni, miga jyō. Epga tjwllēna, dōra Tjlapga Jesūdē pjir ēmdē ga opyono beno lōng ba moskwo. Shārye lok eni, nopga mār Jesús go ame wlo. E kjīshko ga wop ä ga shdūya Sbōrē. ² Nopga ara llēbo owa shāryako llēm wleniyo shāryē baīya dik. E kjīshko ga tjlōkwo bek li lāywēba owa. ³ Epga wotjlīk lōng dbur tōng ba kong erōe. E kjīshko ga pjāy jyāpgwe lok tjlōkwo shiya ba woshko li go. Gueniyo epga shdūya sorē li lara Sbōrē tek dēnashko pjir tjan. Ga llono ga shdūya jlōkoyo.

⁴ Sbō parkagaga klok dogo so llēbo owa shāryono kjīshko ga shduna Sbōrē, dbura jer iōk pjē jong ri ri sjer llēm shtoyo li roshko, pjirira drōng sho go, beno lōng klok ro sī roy, ba llgwezlong dbaryo tjwe li koshē. ⁵ Dēnashko ga nopga llēbo owa shāryono kjīshko ga shduna, pira di go drete. Gueniyo Noé, era Sbō tjlōkwo bek li laga. E kjīshko ga dōra beno ba pjeyoga doglo kjāk (7) li tjok. ⁶ Sodoma sopga, Gomorra sopga, e llēbo owa shāryono kjīshko ga shduna, ba klok li sura iōk go, pjono beno pjlung sho erä. ⁷⁻⁸ Gueniyo Lot, era pjlo bek. E kjīshko ga dōra. Sök nopga Sbō kolē llēm wleniyo li tjrēko obishko ga llēbo shārye lok owa li ina, kura sök dbar kjwobi go, ga wosonkono sök ara e kjīshko.

⁹ Miydëy e go ga llēbo wen nopga pjlo bek li kong owashko ga dōya Sbōrē ga pjluē. Gueniyo nopga owa li shdūya lōng iyado, äär jong ba llgwezlong dbaryo lishko. ¹⁰ Eje jēk lōng ba wotjlīk owa li go, ga Sbō kole llēm ga shdūya eni bakoe.

Nopga eniyo llēbo owa shāryēshko ga llēye bangkjre lok llēme. Epga krē ara bakoe. Ba kong ga klok dogo sopga lāywe owa li, e llēye llēme. ¹¹ Sbō parkagaga klok dogo so tjwllō ara, dbo ara, no kjinmo. Eni ēmdē ga klok dogo sopga oblē li lāywe Sbō bokshto eni llēme. ¹² Nopga eniyo omlāywē owashko ga llēye lāywe lōng li, e llē miyde lōng llēme. Epga so öng llē kjoyo, llēbo shārye ga woyotjlīya llēme. Wotjlīk tjwe llē ga shāryayde erōe. Ga llono ga pjir öng dik bakoe. ¹³ Llēbo shāryara oblē kong owa li kjīshko ga kar shdūya Sbōrē eni bakoe.

Lōng wopjlū wlo ga woyde ga wotjlīk tjwe llē li shāryē. Ikoba wēlē ēmdē ga llēbo owa shārye lok dbashko, ga lökyokjre llēme. Ga woyde lok ga pjāy omshāryē eni ba tjok bakoe. Epga bomi kong ga llēbo owa wleni, iē lok bomi tjok li ber lökyo ara bakoe. ¹⁴ Walē ē pogo iya ga wotjlīk pē ba tjok erä. Sjen llēbo owa shāryē llēme. Nopga mār Sbō go jlōkoyo llēm ga jyāpgwe ara. Wotjlīk dbur tōng ba kong erō bakoe. Epga shdungko jlōkoyo. ¹⁵⁻¹⁶ Dēnashko ga domer shäng kjlara ko Balán, e Bosor wa. Balán, e wotjlīno dbur shak llēbo owa li go erä. Pjlara ga to shäng llēbo owa shāryē wloshko ga wlona Sbōrē, öng so kwomgla kjoyo dre tōshko tjlē llēm wleniyo, e ichara kjlara tjlē ba kong no dik, llēbo owa li shārye ame wlo. Eerishko ga nopga owa lēr shäng li, irbo pjlo bek li rayara, beno jēk lōng Balán irbo owa li go shara.

¹⁷ Epga so di bäng dano pjir kjoyo, so pjäng sho bakwe pjlukdē llaw pogo kjoyo bakoe. Ga llono ga pjir ber lōng klok ro sī anmoyō li roshko. ¹⁸ Epga tjlēshko ga llēye le li tjwllō ara le, gueniyo tjwllō llēm, llēno llēme. Ga nopga wotjlīk llēbo owa shāryē ame le kjwlē wleni li jyāpgwe, jēk ber lōng ba wotjlīk owa li go wlo. ¹⁹ «Pjāy dōktonge. Llēye shāryēmi woydē li shāryēmi ga pjluē» le lok ba kong. Gueniyo epga om go tjeng llēbo owa shārye lōng li dbo dorko.

Shji ichaga llërë ga shji ber l'öng parkagaga tjw'lek l'öng pjir wleniyo ba kong.

²⁰ Ëye bi döga Tjlapga Jesucristo miydë llëm ga e songe. Gueniyo miydarashko ga e döktonge. Eshko ga beno l'öng llëbo owa shäryë ame. Gueniyo opyë llëbo owa shäryë obi wleni ga ber tjeng llëbo owa shäryë l'öng li dbo dorko iröng obi. Eshko ga ber l'öng song anmoyö. ²¹ Irbo pjlo bek twara Sbörë ba kong, jëk ba go wlo li miydara, rayara kuzong ga e beno song jlöe. Miydara llëm kjwe dey. ²² Epga beno l'öng llëbo tak pjang Sbö tjlokwo go wleni. Tjlëno beno eni:

«Shjiti yarwono sök ga
döni ga tek tjwe ba uë iröng obi.*
Köchi wak sök drëpdrë ga
opdik buk tjä tjä di shäng roy jek obi.»

3

Tjlapga Jesús dbaryo döröe

¹ Pjeyoga, kjibokwo tär bomi kong ëre tjok ga kjwo pjök tjän. E goshko ga pjäy poshdun wotjlik bëy wlo. ² Tjlokwo tara Sbö tjlokwo lagagarë dënashko li beno buk bomi kong. Ga tjlokwo lara bi Tjlapga, bi döga Jesús lirë, e lororwa tjawa Sbö tjlokwo roy lagaga Jesús äskarë bomi kong bakoe. Woydër ga tjlokwo uunkong ëre woyoshrozï iyado.

³ Woydër ga llëbo ëre miydëmi bäm goshko. Kjok pjir lëshko ga nopga Sbö tjlokwo joywë ä wleniyo wen tjwe, ga jëk l'öng ba wotjlik owa li go. ⁴ Eshko ga tjlä ga «¿Cristo tjwe iröng obi lara llëmdo? ¿Eni ga tjwayde llëm ega? Borwa tjlapgaga tek dënashko so wolono pjir, ga kjok ëre shäryak dämärshko tek lëkong ga llëye kjlopswoydë llëme» le. ⁵ Gueniyo llëye shäryara Sbörë dämärshko li miyde woydë llëme. Eshko ga kjopkwo shäryara, ga kjok dogro ichara wen tëm dlung roy dwayo, beno buk dlung li tjrëko. Uunkong ëre shäryara ba tjlokwo go. ⁶ E irgo ga kjok buk eshko li pira di go drete. ⁷ Ga Sbö tjlä ga kjopkwo pjang eerishko li, kjok ëre, e ber, äär jong no l'gwezlong dbaryo lishko. Eshko ga suya iök go, ga nopga owa li pjiya dret bakoe.

* 2:22 Proverbios 26.11.

⁸ Pjeyoga, Tjlapga kong ga dbar kjwara, e lu kop sak dbäw dbäw (1,000) wleni, ga lu kop sak dbäw dbäw (1,000), e ba kong ga dbar kjwara wleni bakoe. E woyojemi llëme. ⁹ Tjlapga Jesús tjlëno bi kong jlökoyo ga llono ga tjwe iröng obi. Gueniyo no kjone kjone wotjlik ga tjwe wor anmoyö le. Shji songe le, ga woyde ga shji uunkong, llëbo owa shäryë l'öng li, e owa jlöe lëy, ga rayëy, ëye pjir llëm wlo. E wopro ga sök bi koshë wopjlue. Tjwe maling llëm e kjishko.

¹⁰ Tjlapga Jesús, e tjwe, koshëy l'öng llëmshko, oba tjwe lürkë wleni. Eshko ga llëbo kuy pjlok ara kjok dogo, ga llëbo tjeng kës kjopkwo go li suya iökdë dret, ber ïgöy ame. Llëbo tjeng kjok ëre kjing go li suya dret eni bako, kjok ëre kës li tjok.

¹¹ Llëbo uunkong pjir ber eni. E kjishko ga woyde ga pjäy jëk pjlo bek, woyde Sbörë sorë li eni. ¹² Eerishko ga pjäy l'öng Tjlapga Jesús tjwe dbaryo iara Sbörë li koshë. Woyde ga pjäy drön llëbo shäryë, tjwe maling wlo. Eshko ga kjopkwo, llëbo tjeng kës kjopkwo go, e suya iökdë drete. ¹³ Gueniyo kjopkwo shärye tjaqlën, kjok shärye tjaqlën bako, lara Sbörë bi kong jlökoyo sorë li eni. Eshko ga llëbo pjlo bek erä. E koshoydë l'öng wopjlue.

¹⁴ E kjishko ga pjeyoga, llëbo ëre koshëmi l'öng wopro ga pjäy drön jëk pjlo bek, pjäy pogo llëye dret Sbö bokso wlo. Pjäy jëk l'öng ëng tjok wlëp bakoe. ¹⁵ Woyoshrozï ga shji koshe Tjlapgarë sök wopjlü, shji döya wlo. Bi kjlara Pablo omtono bomi kong eni bako, kjok miydë twara Sbörë ba kong li go. ¹⁶ Ga tjlokwo tara bomi kong sorë ga tara nopga oblë oblë kong eni bako, kjibokwo tara kjwobi li go. Gueniyo tjlokwo tara kjone kjone llë loklo miydëy wlo ga kjange. No kjone kjone kjok miydë ara llëm, mär Sbö go jlökoyo llëm bakoe. Eni ëmdë ga tjlokwo li llë loklo miyde lok pjluë le, gueniyo llë loklo le li eni llëme. Shärye Sbö tjlokwo oblë oblë tjok eni bakoe. E kjishko ga epga oppjik lok om go.

¹⁷ E kjishko ga pjeyoga, nopga eniyo sorë miydëmi l'öng pjir tjän kuzong ga pjäy sjëk ba tjok, pjäy jyäpgwe nopga Sbö kolë llëm wleniyo lirë llëm wlo, pjäy jëk l'öng ba

wotjl̄ik owa li go llēm wlo, tjlōkwo bek li rayēmi llēm wlo bakoe. ¹⁸ Woyde ga pjāy kjimte bi Tjlapga, bi dōga Jesucristo lirē jek kēgong, ba wopjlú li kjīshko. Woyde ga e miydēmi jek kēgong bakoe. E iēy ber kēsbang, tjwlō ara ãyado wlo. Ber eni.

Primera Carta de Juan

Kjibokwo ëre tara Juandë

Kjibokwo ëre sorë

Domer shäng kjlara ko Juan. Dënashko ga e Jesús oppingga. Jesús wolono, ga woshrara Sbörë iröng obi irgo ga Juan beno shäng Sbö tjlokwo laga Jesús äska wleniyo shara.

Kjibokwo ëre tara Jesús tjlokwo kfragaga löng kjok shto oblë oblë Asia kjokyo li kong. (Eeri ga kjok eshko li ko Turquía.) Kjibokwo ëre tarashko ga e tjlabla tjän.

Shji woyde Sbörë ara li tara ba kong. Shji ëng woydë ara kar kar wleni ga miydëy e go ga shji Sbö nopga jlökoyo, eni ga woyde ga shji ëng woydë eni iyado li tara ba kong. Cristo wloyoga to löng tjlokwo bek llëm li lë, Jesús tjlokwo kfragaga li jyäpgwe e go wlo li tara ba kong. Ëye tjlä Sbö Sëya gore, de llëm, e miydëy sorë li tara ba kong bakoe.

Tjlokwo li weno borwa kong

¹ Shäng kjlara ko Tjlokwo.* Kjibokwo ëre tërwa bomi kong ba kjishko. Kjok ëre dämär, llëye llëm obishko ga sök tjän. Bi iaga ber löng së jlökoyo li e. E kurorwa wëlä, ñorwa borwa bokkwo go, porwororwa borwa orkwo go bakoe. E roy lorwarë bomi kong. ² E weno borwa kong, ga llëye ñorwa li lorwarë bomi kong. Eni ga lërwa bomi kong ga Sök Iyado li e. Dënashko ga sök Data Sbö tjok, gueniyo weno borwa kong dbar kjwöbö. ³ Tjawa jëklöng wlëp Data Sbö tjok, ba Wa Jesucristo tjok bakoe. Eni ga llëye ñorwa, kurorwa li lërwa bomi kong, pjäy jëklöng wlëp borwa tjok eni bako wlo. ⁴ Ga tjlokwo ëre tërwa bomi kong, tjawa ber löng wopjlú anmoyö wlo.

Shji jëk pjlo bek, Sbö dik

⁵ Jesucristo tjlokwo lono borwa kong, ga llëye lara li ëre: Sbö, e pjlu, pjlo bek, llëye owa drete. ⁶ Shji löng wlëp ba tjok lëy, gueniyo shji jëklöng pjlo bek llëm ga shji löng jyörkë, ga shji mär löng tjlokwo bek li go llëme. ⁷ Gueniyo shji jëklöng pjlo bek

baïya dik ga shji löng wlëp ëng tjok, ga owa pjang bi go kës li löya Sbörë ber dret, ba Wa Jesucristo srëng kwono li kjishko.

⁸ Shji llëbo owa shäryono llëme lëy wleni ga shji opjyäpgwë löng om go, ga tjlokwo bek li miydëy löng llëme. ⁹ Gueniyo Sbö, e pjlo bek, llëye lara li shärye eni iyado. Eni ga llëbo owa shäryoroy li owa jlöe loroy, ga rayoroy wleni ga owa pjang bi go li löya ber dret, ga shji ie ber pjlo bek ba bokso.

¹⁰ Gueniyo shji llëbo owa shäryono llëme lëy wleni ga Sbö, e jyö äe löydë, ga ba tjlokwo li miydëy löng llëme.

2

¹ Pjäy bor wapga wleni, tjlokwo ëre tër bomi kong, pjäy llëbo owa shäryë llëm wlo. Gueniyo shji kjlara llëbo owa shäryono wleni ga shji wlike Jesucristorë. E pjlo bek iyado, ga lan Data Sbö tjok bi kjishko. ² E wolono, owa pjang bi go li löya Sbörë ber dret ga pjlu wlo, owa pjang nopga löng kjok ëre kjing go uunkong go li löya ber dret ga pjlu wlo bako, shji ber löng shdungko ame wlo.

Tjlokwo tjaqlën wleni

³ ¿Sbö miydëy pjluë miydëy sorë? Tjlokwo lara bi kong shäryëy wlo li shäryoroy eni ga miydëy e go ga e miydëy pjluë. ⁴ Gueniyo ëye Sbö miydë pjluë le, gueniyo kole llëm ga shäng jyörkë, ga tjlokwo bek li miyde shäng llëme. ⁵ Gueniyo ëye Sbö tjlokwo kolë ga Sbö woyde jlökoyo. Shji mär ba go jlökoyore miydëy eni: ⁶ Ëye tönö ba tjok le ga woyde ga jëk pjlo bek, Jesucristo jëktong sorë ga eni.

⁷ Pjeyoga, tjlokwo tër shäng bomi kong shäryëmi wlo ëre, e tjlokwo tjaqlën totë llëme. Dämärshko ga tjlokwo ëre twaraba bomi kong, ga kuromi tjän. ⁸ Gueniyo eerishko ga beno tjaqlën wleni. Cristo jëktong pjlo bek, ga pjäy jëklöng pjlo bek bakoe. E go ga tjlokwo ëre llë loklo miydëba wëläe.

⁹ Ëye jëklöng shäng kjok shjiy roy wleni le, gueniyo oblë iywa shjiktëng ga jëklöng shäng kjok ro sï roy wleni obi. ¹⁰ Gueniyo ëye ba kjlara woydë ara ga jëklöng shäng kjok shjiy roy wleni, ëye iche dir llëm bakoe. ¹¹ Gueniyo

* 1:1 Tjlokwo le li, e Jesucristo loklo.

ëye ba kjlara ïywõ shjiktëng ga jëk shäng kjok ro sî roy wleni, ga llëye ïga llëme. E kjishko ga jongya kjone miyde shäng llëme.

¹² Pjây bor wapga wleni,
owa pjang bomi go li löna Sbörë beno dret,
llëye shäryara Jesucristorë li kjishko.
Kjibokwo ëre tër bomi kong e kjishko.

¹³ Pjây këkboga,
kjok ëre shäryayde Sbörë llëm obishko
ga Jesucristo sök tjän,
ga pjây ommydë eni tjän.
Kjibokwo ëre tër bomi kong e kjishko.

Pjây dwlasga,
Ä zanomie.
Kjibokwo ëre tër bomi kong e kjishko.

¹⁴ Pjây bor wapga wleni,
Data Sbö miydoromi.
Kjibokwo ëre tër bomi kong e kjishko.

Pjây këkboga,
sök së tek dämärshko dwayo li miydoromi.
Kjibokwo ëre tër bomi kong e kjishko.

Pjây dwlasga,
pjây wokjang,
Sbö tjlökwö miydëmi löng,
Ä zanomi bakoe.

Kjibokwo ëre tër bomi kong e kjishko.

¹⁵ Llëbo tjeng kjok ëre kjing go Sbö wloyo wleniyo, e woydako llëme. Ëye omwoydë ara ga Data Sbö, e woyde llëme. ¹⁶ Llëbo eniyo, e laga Data Sbörë llëme. No wotjlîk owa, llëbo ïna pjlu li woyde ber ba kong, no krë ara ba llëbo kjishko bakoe. ¹⁷ Llëbo uunkong eniyo li pjir, ba woydaga li tjok. Gueniyo ëye Sbö kolë ga ber sök së ïyado.

Cristo wloyoga

¹⁸ Pjây bor wapga wleni, kjok pjir dbaryo li döröe. Cristo wloyo tjwe kjlara li roy kuromi, ga Cristo wloyoga oblë weno löng ara tjän. Miydëy e go ga kjok pjir dbaryo li döröe. ¹⁹ Dënashko ga epga löng bi tjok, gueniyo tjlökwö li kjrara lok jlökoyo llëm, e rayarae. Tjlökwö li kjrara lok jlökoyo kjwe ga beno löng bi tjok. Gueniyo e rayara kuzong ga miydëy e go ga tek dënashko ga tjlökwö li kjrara lok jlökoyo llëme.

²⁰ Jesucristo, e iak beno shäng dboy Sbö kong. Ga pjây go ba Sëya ichara beno kësbang bomi tjok, ga tjlökwö bek li miydëmi

löng pjluë. ²¹ Tjlökwö miydëmi llëm wleniyo totë bomi kong llëme. Tjlökwö bek li miydoromi tjän, ga miydëmi ga tjlökwö bek lishko ga jyö eshko drete. Tjlökwö ëre tër bomi kong e kjishko. ²² Ëye jyörkë ga ïgöy wëllëe. Ëye no pjluo iche le Sbörë li, e Jesús llëme le oba kong ga jyörkaga li e. Nopga eniyo mär löng Data Sbö go llëm, mär löng ba Wa go llëm bakoe. E kjishko ga epga Cristo wloyo. ²³ Ëye tjläno ba Wa kjishko eni ga sök Data Sbö tjok llëme. Ëye mär ba Wa go le oba kong ga era sök Data Sbö tjok.

²⁴ Tjlökwö kuromi dämärshko li woyotjlîzï ïyado. Shäyromi eni ga pjây mär löng Sbö Wa go, Data Sbö go bakoe. ²⁵ Ga llono ga shji ie Sbö Warë ber löng së ïyado Sbö tjok, lara jlökoyo sorë li eni.

²⁶ Tjlökwö ëre tër bomi kong, nopga to löng bomi jyäpgwë le li kjishko. ²⁷ Gueniyo pjâyda go Sbö Sëya ichara beno kësbang bomi tjok, ga shäng bomi tjok ïyado. Tjlökwö bek laga li e, ga pjây pïya llë pogo go. E kjishko ga pjây pingga woydë oblë ame. Eni ga pjây mär ber löng Jesucristo go, pjây pina ba Sëyarë sorë li eni.

Sbö wapga

²⁸ Pjây bor wapga wleni, pjây mär ber löng ba go ïyado, wen tjwe iröng obishko ga shji löng wlëp ba tjok wlo, shji ber lökshko llëm wlo bakoe.

²⁹ E pjlo bek li miydëmi wleni ga miydozï ga nopga jëk pjlo bek kës li, e Sbö wapga.

3

¹ Shji kowe Data Sbörë ba wapga, ga shji ba wapga jlökoyo. Miydëy e go ga shji woyde ara anmoyõ. Gueniyo nopga Sbö miydë llëm wleniyo, shji Sbö wapga li miyde lok llëme. ² Pjeyoga, shji Sbö wapga shara, llono ga shji sorë miydëy llëm obi gueniyo. Gueniyo Jesucristo wen tjweshko ga e sorë ïy wëllë eshko. Eni ga shji ber baïya dik shara. ³ Ëye löng ba koshë eni ga eerishko ga jëk woydë pjlo bek, baïya dik.

⁴ Sbö tjlökwö kolëy llëmshko ga shji löng llëbo owa shäryë. E kjishko ga ëye llëbo owa shäryë ga Sbö tjlökwö kole shäng llëme.

⁵ Gueniyo miydëmi pjlu ga Jesucristo öör kjok ëre kjing go, owa pjang bi go li löya ber

dret wlo. Ga llëye owa shäryara llëme. ⁶ Ëye mär ba go ga llëbo owa shärye enido llëme. Ëye llëbo owa shäryë enido ga Jesucristo miyde l'öng llëm, kar miyde llëm bakoe.

⁷ Pjây bor wapga wleni, pjây jyâpgwëba llëme. Jesucristo llëbo shäryë pjlo bek ïyado. E kjîshko ga ëye llëbo shäryë pjlo bek ga e pjlo bek, baïya dik. ⁸ Gueniyo Ära llëbo owa shäryë ïyado tek dämärshko dwayo. E kjîshko ga ëye llëbo owa shäryë ga e Ä ï. Sbö Wa öör kjok ëre kjing go, llëbo shärye Äre li pjiga. ⁹ Ëye Sbö wa ga llëbo owa shärye enido ame, e iara Sbörë beno shäng së jlökoyo baïya dik kjîshko. Eni ga e Sbö wa kjîshko ga llëbo owa shärye enido ga äe. ¹⁰ Ëye Sbö ware, de Ä wa, e miydëy eni: Ëye llëbo shäryë pjlo bek llëm ga e Sbö wa llëm; ëye ba kjlara woydë llëm ga e Sbö wa llëm bakoe.

Shji ëng woydë ara kar kar

¹¹ Tjlökwo kuromi tek dämärshko dwayo li ëre: Bek ga shji ëng woydë ara kar kare. ¹² Dënashko ga domer shäng kjlara ko Caïn, e Ä ï. Caïn li llëbo owa shäryono, gueniyo ba lëngda llëbo shäryono pjlo bek. Ba lëng li zröra e kjîshko. Shji opshäryë baïya dik llëme. ¹³ Pjeyoga, nopga Sbö miydë llëm wleniyo, pjây ïywa lok shjiktëngshko ga pjây opshgawë e go llëme. ¹⁴ Dënashko ga shji wolono l'öng wleni, gueniyo eerishko ga shji l'öng së jlökoyo. Miydëy ga shji eni, bi pjeyoga woydëy ara kjîshko. ¹⁵ Ëye ba kjlara ïywö shjiktëng ga e no zröga wleni. Ga miydëmi pjlu ga ëye no zrök ga äär ber l'öng së ïyado Sbö tjok llëme.

¹⁶ Shji oblë woydë sorë li miydoroy Jesucristo go. E optwono wolono bi kjîshko. Bek ga shji optwë wolon bi kjlara kjîshko eni bakoe. ¹⁷ Shji llëbo ara, ga bi kjlara llëbo dret wleni ga woyde ga songe lëy, ga kjimtëy. Shäryoroy eni llëm ga Sbö woydëy llëme. ¹⁸ Pjây bor wapga wleni, shji oblë woydë ara lëy dö llëm, oblë kjimtozï wopjlú go dey, shji kjimte Sbörë sorë ga eni. ¹⁹⁻²⁰ Shäryëy eni ga miydëy e go ga shji mär l'öng Sbö tjlokwo bek li go. Sbö tjwlö ara, bi wotjlîk li kjinmo, ga shji miyde pjire. E kjîshko ga shji llëbo owa shäryono lëy bi

pjlúshko ëmdë ga miydëy ga shji l'öng wlpë ba tjok.

²¹ Pjeyoga, shji l'öng llëbo owa shäryë llëme lëy bi pjlúshko ga shji l'öng wlpë ba tjok. ²² Eshko ga llëye rokëy ba kong dö ga twe bi kong pjir, ba tjlokwo kolëy l'öng pjlu kjîshko, llëye woyde li shäryëy l'öng eni kjîshko bakoe. ²³ Ba tjlokwo lara bi kong shäryëy wlo li ëre: Shji mär ba Wa Jesucristo go, ga kolëy bakoe; shji ichara erë ëng woydë ara kar kare. ²⁴ Ëye ba tjlokwo kolë ga mär ba go jlökoyo, ga Sbö shäng ba tjok bakoe. Shji go ba Sëya ichara beno kësbang bi tjok. Miydëy e go ga shäng bi tjok jlökoyo.

4

Nopga tjlä Sbö Sëya gore, de sëya oblë go, e miydëy sorë

¹ Pjeyoga, nopga ara to l'öng tjlä ga «Tjawa tjlä Sbö Sëya go» le lok eni. Gueniyo nopga ara eniyo ichaga Sbörë llëme. E kjîshko ga epga uunkong li tjlokwo kjrëy llëm, woyde ga e tjliy bäm go guing. ² Ëye tjlä Sbö Sëya go jlöre miydëy eni: Ëye tjlä ga Jesucristo öör kjok ëre kjing go no wleni le ga e ichaga Sbörë; ³ ëye omläywë eni llëm ga e ichaga Sbörë llëm, e ichaga Cristo wloyo lirë. Cristo wloyo, e tjwe li roy kuromi tjän, ga eerishko ga shrono shäng kjok ëre kjing go.

⁴ Pjây bor wapga wleni, pjây Sbö ï, ga pjang bomi go li dbo ara, Cristo wloyo shäng kjok ëre kjing go li kjinmo. E kjîshko ga Sbö wloyoga tjeng kës li zanomie. ⁵ Epga kjok ëre so, ga tjlä nopga Sbö miydë llëm wleniyo dik e kjîshko, ga nopga Sbö miydë llëm wleniyo omkuk l'öng wopjlúe. ⁶ Gueniyo shjira Sbö ï, ga ëye Sbö miydë ga shji kuya l'öng wopjlú, gueniyo ëye Sbö ï llëm ga shji kuya llëme. Ëye tjlä Sbö Sëya bek li gore, de jyö sogo li go, e miydëy e go.

Shji woyde Sbörë ara, shji oblë woydë ara bakoe

⁷⁻⁸ Pjeyoga, bi kjimtaga oblë woydë ara wlo li, e Sbö. E kjîshko ga bek ga shji ëng woydë ara kar kare. No woydaga jlökoyo li, e Sbö. Miydëy e go ga ëye oblë woydë ara ga e Sbö wa, ga Sbö miyde bakoe. Ëye oblë woydë llëm ga Sbö miyde llëme. ⁹ Shji

woydara Sbörë eni: Ba Wa kjlaraso ichara öör kjok ëre kjing go bi kjimtë, shji ber löng së jlökoyo ba kjishko wlo. ¹⁰ Shji woydara Sbörë ara anmoyö. Ba Wa ichara, optwono wolono, owa pjang bi go li löya ber dret ga pjlú wlo, shji ber löng shdungko ame wlo. Shji Sbö woydë ara li äär e go llëme.

¹¹ Pjeyoga, shji woydara Sbörë ara eni kuzong ga bek ga shji ëng woydë ara kar kar bakoe. ¹² Ëye Sbö ïno llëme. Gueniyo shji ëng woydë ara kar kar ga Sbö shäng bi tjok. Eni ga shji Sbö woydë jlökoyo li ikoba wëlle.

¹³ Shji go ba Sëya ichara beno kësang bi tjok. Miydëy e go ga shji mär löng ba go jlökoyo, e shäng bi tjok bakoe. ¹⁴ Data Sbö, ba Wa ichara öör kjok ëre kjing go, ber no döga wlo. Tjawa omïno, ga llëye ïnorwa li lorwarë löng oba kong. ¹⁵ Jesús, e Sbö Wa. Ëye tjlokwo ëre kjrono ga mär shäng Sbö go, ga Sbö shäng ba tjok bakoe. ¹⁶ Eni ga miydëy ga shji woyde Sbörë ara jlökoyo, shji mär löng ba go bakoe.

No woydaga jlökoyo li, e Sbö. Ëye oblë woydë ara ga mär shäng Sbö go, Sbö shäng ba tjok bakoe. ¹⁷ Shji oblë woydë jlökoyo, shji opshäryë Jesucristo dik kjok ëre kjing go wleni ga no llgwezlong dbaryoshko ga shji ber löng wlëp, llëye bangkjrëy llëme. ¹⁸ Shji oblë woydë eni ga llëye bangkjrëy llëme. Shji shdüya Sbörë li bangkjrëy wleni ga miydëy e go ga shji löng oblë woydë jlökoyo llëme.

¹⁹ Shji woydara Sbörë ara bäm go. E kjishko ga Sbö woydëy ara, oblë woydëy ara bakoe. ²⁰ Ëye tjlä ga «Tja Sbö woydë ara» le, gueniyo ba kjlara iywa shjiktëng ga shäng jyörkë. Ba kjlara li ïga wëlle, gueniyo Sböra ïga llëme. ¿Eni ga ba kjlara li woyde llëm ga Sbö woyde sorëro? ²¹ Ba tjlokwo lara bi kong shäryëy wlo li ëre: Sbö woydozi ara, bomi kjlara woydozi eni bakoe.

5

Shji mär Sbö Wa go

¹ Ëye, no pjluyo iche lara Sbörë li, e Jesús le ga e Sbö wapga jlökoyo. Ëye Data Sbö woydë ara ga ba wapga woyde eni bakoe.

² ¿Gueniyo ba wapga woydëy ara li miydëy

sorë? Shji Sbö woydë ara, ga ba tjlokwo kolëy. Miydëy e go ga ba wapga woydëy ara bakoe. ³ Shji Sbö woydë jlökoyo wleni ga ba tjlokwo kolëy. Ga ba tjlokwo, e kjang bi kong llëme. ⁴ Sbö wapga uunkong li, llëbo owa shärye nopga Sbö miydë llëm wleniyorë li, e zana lok pjire. Shji mär Jesús go ga owa li zäy. ⁵ ¿Llëbo owa li zangga ërë? Ëye, Jesús, e Sbö Wa jlöe le ga llëbo owa li zangga beno epgarë döe.

⁶ Jesucristo öör shäng kjok ëre kjing go. E wara Juandë di go, ga wolonoshko ga srëng kwono. Miydëy e go ga e Sbö Wa. E waraba dö llëm, e srëng kwono bakoe. Jesús, e ë le Sbö Sëyarë bi kong bako, ga tjlokwo bek li layde döe. ⁷⁻⁸ Eni ga Jesús, e Sbö Wa jlöe miydëy llëbo kjrënggwo mya go: Sbö Sëya go, di li go, srëng li go bakoe. ⁹ Tjlokwo le nopgarë bi kongshko ga tjlokwo kjrëy, tjwlö ara bi kong kjishko. Gueniyo tjlokwo le Sbörë li tjwlö ara e kjinmo. Ga ba Wa roy laga li, e Sbö om go. ¹⁰ Ëye mär Sbö Wa go ga tjlokwo lara Sbörë li kjrara jlökoyo. Ëye mär ba go llëm ga Sbö jyö äe layde, ba Wa roy lara li tjlokwo kjrara llëm kjishko. ¹¹ Llëye le Sbörë li ëre: Shji kong ba Wa twara, shji ie ber löng së iyado ba tjok wlo le eni. ¹² Eni ga ëye mär ba Wa go ga sök së jlökoyo. Ëye mär ba go llëm ga wolono shäng wleni.

Kjibokwo pjirzlong

¹³ Pjäy mär löng Sbö Wa go, kjibokwo ëre tër bomi kong, pjäy iara Sbörë beno löng së iyado ba tjok li miydëmi pjlú wlo. ¹⁴⁻¹⁵ Eni ga llëbo woyde Sbörë wleniyo rokëy ba kongshko ga miydëy ga shji kuya. Ga miydëy ga shji kuya wleni ga llëbo rokoroy ba kong li shärye bi kong eni. E kjishko ga rokëy ba kongshko ga llëye bangkjrëy llëme.

¹⁶ Ëye ba kjlara ik shäng llëbo owa shäryë ga woyde ga syöshtë Sbö kong ba kjlara li kjishko. Llëbo owa lër shäng li, shji ie ber shdungko iyado wlo llëm wleniyo lotë. Llëbo owa, shji ie ber shdungko iyado wlo wleniyo tjok. Ëye llëbo owa eniyo shäryono ga shji syöshtë ba kjishko llëme. ¹⁷ Llëbo owa shäryoroy llë pogo ga e owa. Gueniyo llëbo owa, shji ie ber shdungko iyado wlo llëm wleniyo tjok.

¹⁸ Ëye Sbö wa ga llëbo owa shärye enido ame. E de Sbö Warë. E kjïshko ga llëye shärye Äre ba kong ga äe. ¹⁹ Miydëy ga shji Sbö wapga. Miydëy ga nopga Sbö miydë llëm wleniyo li ichaga Äre. ²⁰ Miydëy ga Sbö Wa öör shäng kjok ëre kjing go, ga shji kong kjok miydë twara, Sbö bek'li miydëy pjlú wlo. Shji mär'löng Sbö bek'li go, ba Wa Jesucristo go bakoe. Sbö bek'li e. Bi iaga ber'löng së ïyado ba tjok'li e bakoe.

²¹ Pjây bor wapga wleni, shji sböpga jyäglö poshrëk llëme.

Segunda Carta de Juan

Kjibokwo ëre tara Juandë

Kjibokwo ëre sorë

Domer shäng kjlara ko Juan. Dënashko ga e Jesús oppingga. Jesús wolono, ga woshrrara Sbörë iröng obi irgo ga Juan beno shäng Sbö tjlökwö 'laga Jesús äska wleniyo shara. Kjibokwo ëre tarashko ga e tjlabla tjän.

Eshko dbaryo ga no kjone kjone to löng tjlökwö bek llëm 'li lë, Jesús tjlökwö kfragaga 'li jyäpgwe e go wlo. E kjishko ga kjibokwo ëre tara Juandë, Jesús tjlökwö kfragaga 'li ber löng sjëk ba tjok wlo.

1-2 Kjibokwo ëre taga tja bomi tjlapgarë.

Sbö tjlökwö kfragaga, kjibokwo ëre ichër jek bomi kong. Pjây kjrara Sbörë. Tjlökwö bek 'li kjrroy beno tjeng bi pjlushko, ga ber tjeng eshko iyado. E kjishko ga pjây woydër ara, pjây woyde tjlökwö bek miydagaga löng lirë eni bakoe.

³ Rokër Data Sbö kong, ba Wa Jesucristo kong ga ba wopjlú 'li kjishko ga shji mär Sbö tjlökwö bek 'li go, ga shji ëng woydë ara kar kar wopro ga shji kjimte lok ara, shji songe 'le iyado, shji ie lok ber löng wlëp bakoe.

Shji ëng woydë ara kar kar

⁴ Roy kuror ga pjây jëk löng tjlökwö bek 'li go, shji ichara Data Sbörë sorë 'li eni. E kjishko ga tja wopjlú anmoyö. ⁵ Eni ga pjeyoga, tjlökwö tër shäng bomi kong shäryëmi wlo ëre, e tjlökwö tjaglën totë llëme. Dämärshko ga tjlökwö ëre twaraba bi kong. Lër bomi kong ga pjây ëng woydos ara kar kare. ⁶ Ga shji ëng woydë wlo ga woyde ga tjlökwö lara Sbörë bi kong shäryëy wlo 'li shäryëy eni iyado. Shji ëng woydë laga Sbörë bi kong tek dämärshko dwayo.

⁷ Nopga ara to löng kjok ëre kjing go oba jyäpgwë. Tjlë ga «Jesucristo shrono kjok ëre kjing go no wleni llëme» 'le löng eni. Eye tjlä eni ga e Cristo wloyo. ⁸ Pjây pak shäryono ara, ga pjây potjwlëkklo tjok. Gueniyo pjây sjëk, pjây jyäpgwe lok llëm wlo, bomi potjwlëkklo 'li jer llëm wlo.

⁹ Eye oblë ping woydë, shji pina Cristorë sorë 'li kjinmo 'le wleni ga shäng mär Sbö go llëme. Eye jëk shäng tjlökwö pina ba kong 'li go ga mär shäng Data Sbö go, ba Wa go bakoe. ¹⁰ Eye äär bomi shwoy ga Cristo tjlökwö bek ëre 'le bomi kong llëm ga wlokjrëmi bomi ushko llëm, «Miga» 'le bomi kongshko ga «Kjobe» lëmi ba kong ëmdë llëm bakoe. ¹¹ Eye omwlokjröno ga shäng ba pak owa 'li shäryë ba tjok wleni.

Kjibokwo pjirzlong

¹² Tja llëbo 'lë woydë ara bomi kong, gueniyo tër woydë kjibokwo go llëme. Pjây 'in woydë, shji lan ëng tjok wlo, shji ber löng wopjlú anmoyö wlo.

¹³ Bomi pjeyoga Jesús tjlökwö kfraga, kjrara Sbörë wleniyo 'li, «¿Pjây yonde?» 'le bomi kong.

Tercera Carta de Juan Kjibokwo ëre tara Juandë Kjibokwo ëre sorë

Domer shäng kjlara ko Juan. Dënashko ga e Jesús oppingga. Jesús wolono, ga woshrrara Sbörë iröng obi irgo ga Juan beno shäng Sbö tjlokwo laga Jesús äska wleniyo shara. Kjibokwo ëre tarashko ga e tjlabla tjän.

Domer shäng kjlara obi ko Gayo. Pjlara ga nopga ichara Juandë Jesús roy pjlú lë ba kong. Gueniyo domer shäng kjlara eshko ko Diótfes, e domer tjwlö ara wleniyo. E kjishko ga nopga ichara Juandë li wlokjre woydë llëme. E kjishko ga kjibokwo ëre tara Juandë Gayo kong, ber shäng sjëk Diótfes tjok wlo. Gueniyo nopga ichara li wlokjrara Gayorë wopjlú kuzong ga Juan beno shäng wopjlú ba tjok, ga woyde ga wlokjre eni jek obi li tara ba kong.

¹ Kjibokwo ëre taga tja bomi tjlapgarë.

Gayo, kjibokwo ëre ichër jek bop kong. Pja bor kjlara, pja woydër ara jlökoyo.

² Pja bor kjlara. Miydër pjlú ga pja jëk shäng pjlú Sbö tjok. Eni ga rokër Sbö kong ga pja kjimte, bop doyo ber pjlú eni bako wlo. ³ Pja roy söra bi pjeyoga kjone kjonerë bor kong. Kuror ga pja mär shäng Jesús go jlökoyo, pja jëk shäng tjlokwo bek li go bakoe. E kjishko ga tja wopjlú anmoyö.

⁴ Roy kur ga bor wapga wleni jëk löng tjlokwo bek li goshko ga tja wopjlú anmoyö.

⁵ Pja bor kjlara. Tjlapga Jesús tjlokwo kragaga kjimtëp enido, pjeyoga miydëp llëm ëmdë ga kjimtëp bakoe. ⁶ Epga kjimtorop sorë li lara lok Jesús tjlokwo kragaga löng li kong. Epga äär eshko obishko ga kjimtos jek eni obi, woyde Sbörë sorë li eni.

⁷ To löng Jesucristo pak shäryë, kjimtara nopga Sbö miydë llëm wleniyo lirë llëme.

⁸ E kjishko ga woyde ga bi pjeyoga eniyo tjwe bi shwoy ga wlokjrëy löng wopjlú, tjlokwo bek li shdär jek këgong wlo.

⁹ Kjibokwo ichoror jek Jesús tjlokwo kragaga löng li kong kwara. Gueniyo domer shäng kjlara eshko ko Diótfes. Tjawa kole woydë llëm, nopga oblë ichë ä kjishko.

¹⁰ Tjawa jyöyotke ara. Bi pjeyoga wlokjre woydë llëm bakoe. Eye omwlokjrono ga iche tön tjlokwo kragaga löng li tjok ame. E kjishko ga tja jek äär eshko ga wlon kjluwe.

¹¹ Pja bor kjlara. Ip ga no oblë llëbo owa shäryë ga pja omshäryë eni llëme. Llëbo pjlú shäryopdë eröe. Eye llëbo pjlú shäryë ga e Sbö i. Eye llëbo owa shäryë ga Sbö miydë llëme. ¹² Domer shäng kjlara ko Demetrio. Era pjlúe le nopga uunkongdë eni. Tjawa omle eni bakoe. Miydëp pjlú ga tjawa tjle beke. Ga miydër pjlú ga tjlokwo le shäng li, e beke.

Kjibokwo pjirzlong

¹³ Tja llëbo lë woydë ara bop kong, gueniyo tër woydë kjibokwo go llëme. ¹⁴ Pja in woydë wop ä, shji lan ëng tjok wlo.

¹⁵ Rokër Sbö kong ga pja ie ber sök wlëpe. Bop pjeyoga löng jushko li, «¿Pja yonde?» le lok bop kong.

Bop pjeyoga löng eshko bop tjok li, «¿Yonde?» lëp kjlara kjlara kong bakoe.

Carta de Judas

Kjibokwo ëre tara Judasdë

Kjibokwo ëre sorë

Domer shäng kjlara ko Judas. Kjone kjone tjlë ga e Jesús oppingga tak pjang Lucas 6.16 go, Hechos 1.13 go bakoe'le. Kjone kjone obi tjlë ga e Jesús lëng, Santiago dik, tak pjang Mateo 13.55 go, Marcos 6.3 go bakoe'le. Gueniyo miydey pjlú ga kjibokwo ëre taga, e Judas Iscariote llëme.

Eshko dbaryo ga no kjone kjone to lëng tjlökwo bek llëm li lë, Jesús tjlökwo kragaga li jyäpgwe e go wlo. E kjishko ga kjibokwo ëre tara Judasdë, Jesús tjlökwo kragaga li ber lëng sjëk ba tjok wlo.

¹ Kjibokwo ëre taga tja Judasdë. Tja Jesu-cristo parkaga. Tja Santiago lëng.

Nopga rokara Sbörë lëng li, kjibokwo ëre ichër jek bomi kong. Pjây woyde Data Sbörë ara, ga pjây de Jesucristorë.

² Rokër Sbö kong ga pjây songe le iyado, pjây ie ber lëng wlëp, pjây woyde ara bakoe.

Nopga wotjlik owa wleniyo

³⁻⁴ Pjeyoga, woydoror ga shji dëra Sbörë beno lëng sorë li roy lër bomi kong kjibokwo ëre go. Gueniyo kur ga tjlökwo ichër jek bomi kong oblë kjluwe. No kjone kjone wotjlik ga owa pjang bi go li löya Sbörë ber dret ba wopjlú li kjishko kuzong ga shji llëbo owa shäryë ga pjlúe le. Epga opyono beno lëng bi Tjlapga, bi pjluyo Jesucristo li wloyo. Nopga eniyo, e shdungko. E tak beno pjang Sbö tjlökwo go eni dëna tjan. Ga eerishko ga nopga eniyo kjone kjone opzrëno lëng bomi tjrëko, pjây jyäpgwe wlo le. E kjishko ga rokër bomi kong ga tjlökwo roy pjlú li wlikozia. E twaga Sbörë beno ba nopga kong pjaraso, ber iyado wlo.

⁵ Llëbo kjone kjone woyoshrër woydë bomi kong, e miydey lëng pjir gueniyo. Dënashko ga Israel tjëyoga shira Tjlapgarë tek Egipto kjokyo dwayo irgoshko ga kjone kjone mär ba go llëm li pjira drete. ⁶ Dënashko ga ba parkagaga kjok dogo so kong pak twara Sbörë oblë oblë. Gueniyo

kjone kjone omrayono. E kjishko ga pjirra Sbörë dröngsho go, iara beno lëng kjok ro sï roy, äär jong ba llgwezlong dbaryo lishko. ⁷ Dënashko ga Sodoma sopga, Gomorra sopga, kjok shto oblë oblë lëng ba soshko sopga, e pono no orkwosmono ba tjok llëm li tjok ara, ga llëbo shäryako llëm li shäryara lok oblë oblë bakoe. E kjishko ga shduna Sbörë iök go, beno nopga owa shdüya iök pjë jong ri ri sjer llëm shtoyo li go iyado wlo li miydoklo.

⁸ Nopga owa lëng bomi tjrëko li, e llëbo shäryë eni bakoe. Llëbo shäryë lëng owa ba doyo go, lara Sbörë ba kong yoshko le kjishko. Wotjlik lok ga ichaga ërë llëme le, ga kjok dogo sopga läywe lok owa bakoe. ⁹ Sbö parkaga kjok dogo so kägäyo Miguel ëmdë ga ënglono kar kar Ä tjok, Moisés doyo li kjishkoshko ga Ä läywara owa sira ëmdë llëme. Eshko ga tjlë ba kong ga «Pja wlongga ber Tjlapgarë» le ba kong eni eröe. ¹⁰ Gueniyo nopga ërera, llëbo läywe lok owa oblë oblë, gueniyo llëye läywe lëng li, e llë miyde lëng llëme. Epga so öng llë kjoyo, llëbo shäryë ga woyotjlüya llëme. Wotjlik tjwe llë li shäryayde eröe. Ga ba pjikklo li e.

¹¹ Epga opshäryë owa, Caín dik.* Llëbo shäryë llë pogo, dbur shak wlo, Balán dik.† Ga Sbö kole lok llëm kjishko ga llono ga pjir, Coré dik.‡ §E kjishko ga epga song jlöe!

¹² Pjây tön, ië ëng tjok, pjây wopjlú Sbö tjok kjishkoshko ga llëbo shäryë lok owa li lökyokjre lok llëm, gueniyo bomi kong ga llëbo owa wleni, e ber lökyo ara bomi kong bakoe. Epga opwoyotjlik lëng om go erö, öng daga opsëng om go erö wleni. Llëbo le lok ara, gueniyo llëbo pjlú shäryë lok llëm, pjäng sho roshko di llëm, bakwe pjlukdë llaw pogo wleni. Eye kjimte llëme. Kjor bo kjrozlong dbaryo ga kjor llë botjyono llëm ga e llëno llëm, kjëtong jong wleni. Eshko ga shiy ba sleng tjok. Enira kjëtong jlökoyo. Nopga ëre so e kjoyo bakoe. Eye kjimte llëme. ¹³ Epga so dlung iöya dbo ara kjoyo, llëbo owa shäryë li igöy wëllë, dlung bung sho wleni. Epga so dbala jëk ba irbo bäng llëm kjoyoe. Epga lëng shdungko kjok ro sï anmoyö li roy iyado wlo.

* **1:11** Génesis 4.1-16. † **1:11** Números 22.2-24.25. ‡ **1:11** Números 16.1-50.

¹⁴ Dēnashko ga domer shäng kjlara ko Enoc. E tjok ga Adán tjëyoga tek beno ba irgo li öötong ktringgwo tjer (6).[§] Eshko dbaryo ga Enoc tjlëno nopga ëre kjishko. Tjlë ga «Tja kuzĩa! Llono ga Tjlapga Jesús tjwe ba parkagaga kjok dogo so ara tjok, shtëy ga äär llëme. ¹⁵ E tjwe nopga uunkong llgwega, nopga owa li shdungga, llëbo owa shäryara kës li kjishko, tjlökwo lara lok owa ba kjishko kës li kjishko bakoe» le. ¹⁶ Nopga ëre kjloshtë llë pogo kjishko, llë pogo läywe owa bakoe. Jëklöng ba wotjlík owa li go erä. Krë lok ara om goshko, ga oblë jyäpgwe lok tjlökwo wolëso go, llëye woyde li wlëya wlo.

pjluyo kësbang, tjwlö ara, dbo ara ñyado. Ber eni.

Pjây sjëke

¹⁷ Pjeyoga, llëye lara Sbö tjlökwo roy lagaga bi Tjlapga Jesucristo äskarë bomi kongli, e woyoshrozĩa. ¹⁸ Tjlëno lok ga «Kjok pjir lëshko ga nopga Sbö tjlökwo joywë ä wleniyo wen tjwe, ga jëklöng ba wotjlík owa li go» lara lok eni. ¹⁹ Nopga eniyo löng bomi tjrëko, bomi shdögaga ber löng dboy dboy wlo li epga. Epga go Sbö Sëya llëm, jëklöng ba wotjlík owa li go erä.

²⁰ Gueniyo pjeyoga, pjây ëng kjimtos mär Sbö go jek këgong këgong. Pjây syöshtë Sbö kongshko ga pjây kjimtaga ber ba Sëyarë.

²¹ Pjây woyde Sbörë ara, ga pjây songe le bi Tjlapga Jesucristorë bakoe. E kjishko ga llono ga pjây ie Sbörë ber löng së ñyado ba tjok. E koshëmi löng wopro ga tjlökwo ëre woyoshrozĩa. ²² Ëye, tjlökwo kjrëy wlo li kjone dey miyde llëm ga e songe lozĩa.

²³ Ëye, tjlökwo bek llëm li kjre woydë kjwlë ga dözi, nopga tek shiy iök roy dwayo wleni. Llamoga songe lozi, gueniyo pjây sjëk, pjây opshäryë baĩa dik llëm wlo. Woyotjlizi ga llëbo owa shäryara li kjishko ga ba shwong ëmdë ga beno owa, porwako llëm wleni.

Kjibokwo pjirzlong

²⁴⁻²⁵ Sbö bi döga, e eröe. Pjây kjimte dir llëm wlo ga pjlúe. Pjây ie äär ber löng ba bokshto ga pjlú bakoe. Eshko ga pjây pogo llëye dret, pjây wopjlú anmoyö bakoe. Bi Tjlapga Jesucristo kjishko ga e iëy ber bi

§ 1:14 Enoc, e Jared wa. Jared, e Malalel wa. Malalel, e Cainán wa. Cainán, e Enós wa. Enós, e Set wa. Set, e Adán wa, tak pjang Génesis 5.3-18 go sorë li eni.

Apocalipsis

Llëbo ëre pina Jesucristorë Juan kong, shji yo ñno wleni Kjibokwo ëre sorë

Domer shäng kjlara ko Juan. Dënashko ga e Jesús oppingga. Jesús wolono, ga woshrrara Sbörë iröng obi irgo ga Juan beno shäng Sbö tjlökwö 'laga Jesús äska wleniyo shara.

Eshko dbaryo ga Juan iaraba beno shäng ðlung tjrëko ko Patmos lishko, ba shdungglo, Jesús roy pjlú lara kjishko. Pjlara ga Jesucristo weno ba kong. Eshko ga llëbo pina ba kong, shji yo ñno wleni, ga ichara ba të, llëbo li miyde nopga uunkongdë wlo.

Bäm go ga ichara kjibokwo të Jesús tjlökwö kfragaga kkringgwö kjäk (7) tjeng kjok shto oblë oblë Asia kjokyo li kong. (Eeri ga kjok eshko li ko Turquía.)

E irgo ga llëbo wen llono li pina ba kong. Nopga owa li shdüya Sbörë sorë li pina ba kong. Ä ëngkjwë Sbö nopga tjok sorë li pina ba kong. E zäya Jesúsdë sorë li pina ba kong. Llono ga nopga uunkong ber löng sorë li pina ba kong bakoe.

Llëbo ñna Juandë kës ëre tara beno Jesús tjlökwö kfragaga kong.

¹ Llëbo ëre pina Sbörë Jesucristo kong, pñya ba parkagaga kong wlo, llëbo wen dörö li miyde lok wlo. Eni ga tja Juan kong ga ba parkaga kjok dogo so ichara Jesucristorë ter shrono shäng bor kong, llëbo ëre pñya bor kong wlo. ² Llëbo ñnor li tër uunkong bomi kong, Sbö tjlökwö roy lara Jesucristorë bor kong li tër bomi kong bako, ber ba miydoklo wlo. ³ Ëye kjibokwo ëre lë oblë kong ga ber wopjlúe. Ëye tjlökwö ëre kuk, ga kole ga ber wopjlú bako, dbar lër shäng li dörö kjishko.

⁴⁻⁵ Kjibokwo ëre taga tja Juandë.

* **1:4-5** Sök Ìyado le li, e Data Sbö loklo. † **1:4-5** Sëyaga doglo kjäk (7) le li, e Sbö Sëya dbo oblë oblë li loklo. ‡ **1:8** Grecia so tjlökwö go ga tjlökwö toklo ko Alfa, e ba bäm Ìyo, tjlökwö toklo ko A wleni. § **1:8** Grecia so tjlökwö go ga tjlökwö toklo ko Omega, e ba pjirshko, tjlökwö toklo ko Z wleni. * **1:10** Tjlapga Jesús Dbaryo le li, e dbar sondëshko loklo, e woshrrara Sbörë e dbaryo kjishko.

Jesús tjlökwö kfragaga kkringgwö kjäk (7) tjeng kjok shto oblë oblë Asia kjokyo, kjibokwo ëre ichër jek bomi kong.

Rokër Sök Ìyado li* kong, sëyaga doglo kjäk (7) tjeng ba pñlu sökklo jong li bokshto li† kong, Jesucristo kong ga ba wopjlú li kjishko ga pjäy kjimte lok ara, pjäy ie ber löng wlëp bakoe. Jesucristo, e Sbö tjlökwö kura li laga jlkoyo, woshrrara bäm go li e, pjlupga löng kjok ëre kjing go ichaga li e bakoe. Shji woyde ara, owa pjang bi go li löna beno dret, ba srëng kwona li go, ⁶ ga shji iara beno löng syöshtagaga parkë löng Sbö, ba Data, borwa pjluyo li kong. E kjishko ga Cristo iëy ber kësbang, tjwlo ara, dbo ara Ìyado wlo. Ber eni.

⁷ Tja kuziä. Llono ga Cristo ter pjäng sho roshko, ñga uunkongdë, ba shorkegaga löng dënashko li omik bakoe.

Eshko ga tjëyoga löng kës li ber löng woydë ara ba kjishko.

Ber eni.

⁸ Tjlapga Sbö tjlë ga «Tja so tjlökwö toklo ko Alfa‡ kjoyo, tja so tjlökwö toklo ko Omega§ kjoyo bakoe. Llëye llëm obishko ga tja sök tjän. Llëbo uunkong pjitong dret ga tja sök obi. Sök Ìyado li tja. Llëye shäryër woydë li shäryër ga pjlúe» le.

Domer weno shäng kjlara, so no to ter kjok dogo dwayo li kjoyoe

⁹ Tja Juan, tja bomi kjlara Jesús tjlökwö kfraga. Shji mär bi pjluyo Jesús go kjishko ga shji shdunggoba, gueniyo kuy kjangë. Sbö tjlökwö roy lara Jesúsdë bor kong li lër shäng oba kong kjishko ga tja icharaba beno sök ðlung tjrëko ko Patmos lishko.

¹⁰ Pjlara ga Tjlapga Jesús dbaryo* ga tja go Sbö Sëya jlkoyo. Eshko ga ybö kuror bor irgo pjlara dbo ara, pjluk wli bakworoy wleni. ¹¹ Tjlë bor kong ga «Llëye ñp li tos ber pjang kjibokwo go. E irgo ga ichos jek Jesús tjlökwö kfragaga kkringgwö kjäk (7) tjeng kjok shto oblë oblë Asia kjokyo

li kong. Ichos jek Éfeso kjokyo, Esmirna kjokyo, Pérgamo kjokyo, Tiatira kjokyo, Sardis kjokyo, Filadelfia kjokyo, Laodicea kjokyo bakoe» le.

¹² Eshko ga tja bojongö ñn iröng, ëye ybö kuror tjlë'li ë miydër wlo. Eshko ga ñn ga iök shjiy bapkwö shäryak dbur sho shöylör go tjeng kjwo kjäk (7), ¹³ tjrëko shäng kjlara so no to ter kjok dogo dwayo'li kjoyo, doyono shäng shwong kur may äär ba kju kjing go, dop pjrikklo shäryak dbur sho shöylör go pjang ba pjlu kjing go. ¹⁴ Ba kägä, ba käkzong, e kjwo pjublún so pjäng sho kjoyoe. Ba bok roy so iök lok ri ri kjoyoe. ¹⁵ Ba dre so dröng sho so klung sho kjoyo'li iak jong iök pjë jong ri ri roshko'li kjoyoe. Ba ybö dbo ara, di kës pjublunyo dik. ¹⁶ Orkwo këlëkong dbala tjeng kjwo kjäk (7). Dröng tur jong ba kjak roy kjwangna, kowo stek kar kar. Ba bokkwö kälä lletllet, dlo wleni.

¹⁷ Ñn jek drëng ga tja jek rish buk ba dre zlong, shji wolono buk wleni. Gueniyo eshko ga tja porwara ba orkwo këlëkong go, ga tjlë bor kong ga «Llëye bangkjrep llëme. Llëye llëm obishko ga tja sök tjän. Llëbo uunkong pjitong dret ga tja sök obi. ¹⁸ Sök Ñyado'li tja. Tja wolono, gueniyo tja sök së Ñyado wlo. Shinmoga shtoyo u bäng bäng dökklo tjeng bor wloshko, epga woshrer iröng obi ga pjluë.

¹⁹ »Llëye ñnop'li tozong. Eni tjok ga llëye shäryë'li tos, llëye wen tek iröng'li tos bakoe. ²⁰ Dbala ñnop tjeng kjwo kjäk (7) bor orkwo këlëkong ëre, iök shjiy bapkwö shäryak dbur sho shöylör go tjeng kjwo kjäk (7) ëre, e llë loklo lër bop kong. Iök shjiy bapkwö kjwo kjäk (7) ëre, e bor tjlökwö kjruga kjrिंगgwo kjäk (7) tjeng kjok shto oblë oblë'li jyäglö. Dbala kjwo kjäk (7) ëre, e roy sögaga kjok dogo so doglo kjäk (7), parkë löng bor tjlökwö kjruga kjrिंगgwo kjäk (7) kong'li jyäglö bakoe.

2

Kjibokwo tak pjang Jesús tjlökwö kjruga löng Éfeso kjokyo'li kong

¹ »Roy söga kjok dogo so shäng kjlara, bor tjlökwö kjruga löng Éfeso kjokyo'li kong. Kong kjibokwo tos kjarwa, söya jek ba kong wlo. Kjibokwo'li tos eni:

»«Shäng kjlara, orkwo këlëkong dbala tjeng kjwo kjäk (7), jek shäng iök shjiy bapkwö shäryak dbur sho shöylör go tjeng kjwo kjäk (7) li tjrëko. E tjlë bomi kong ga ² 'Pjäy jek löng sorë, e miydër. Pjäy parkë bor kong kjang, llëbo weno bomi kong owashko ga kumi kjang bakoe. No kjone kjone tjlëno ga «Tja Sbö tjlökwö roy laga Jesús äska» lara eni. Eshko ga tjlñomi yötso, ga miydoromi ga jyö erä. Eshko ga ioromi beno jek löng bomi tjok ame. ³ Bor kjishko ga llëbo weno bomi kong owa ara, gueniyo kuromi kjang, pjäy wosonkono llëm bakoe.

⁴ »'Gueniyo bor kong ga pjäy löng llëbo shäryë owa kjrina. Pjäy mär löng bor go kjwlëshko ga pjäy ëng woydono ara kar kare. Gueniyo pjäy opshäryë eni ame. ⁵ Pjäy opshäryono dämärshko sorë li woyotjlizä. Llëbo shäryëmi löng owa li, e owa jlöe lozi, ga rayozä, ga llëbo shäryoromi dämärshko, Sbö tjlökwö kjromi kjwlëshko'li shäryozä eni iröng obi. Shäryëmi eni llëm ga tja jek bomi iök shjiy bapkwö jong'li kjë bomi shjiryo. ⁶ Gueniyo llëbo ber pjlu bomi kong, llëbo owa shärye nicolaítagarë löng'li Ñywor shjiktëng, ga pjäy omiywö shjiktëng eni bakoe.

⁷ »'Ëye kwomgwo tjok ga woyde ga tjlökwö le Sbö Sëyarë bor tjlökwö kjruga kong'li kuya yötso. Sbö kjok bukshko ga kjor jong kjlara, ba bo uoroy ga shji wolon llëme. Ga ëye llëbo owa'li zano ga ichër kjor bo'li uë'le.»

Kjibokwo tak pjang Jesús tjlökwö kjruga löng Esmirna kjokyo'li kong

⁸ »Roy söga shäng kjlara obi, bor tjlökwö kjruga löng Esmirna kjokyo'li kong. Kong kjibokwo tos kjarwa, söya jek ba kong wlo. Kjibokwo'li tos eni:

»«Shäng kjlara, llëye llëm obishko ga sök tjän, llëbo uunkong pjitong dret ga sök obi. Era wolono, ga woshrono iröng

obi. E tjlē bomi kong ga ⁹ 'Pjāy shdun-goba sorē, e miydēr. Pjāy song jlōe. Gueniyo jlōkoyo ga pjāy song llēm, pjāy llēbo ara wleni. Pjāy jyōyotke nopgarē sorē li miydēr. Epga tjlē ga "Tjawa judioga" le, miga jyō, epga Ä nopga erä. ¹⁰ Llēbo wen tjwe bomi kong owa li bangkjrēmi llēme. Lēr bomi kong ga pjāy kjong kjong ie Ärē om go ber lōng no shdūzlong uyo roshko, pjāy tjlīya wlo, llēbo owa shāryēmi wlo le, ga pjāy shdūya song äär jong dbar sak kjwara (10). Gueniyo tja rayēmi llēm, äär jong pjāy wolono guing. Shāryoromi eni ga pjāy iēr ber lōng sē iyado Sbō tjok.

¹¹ " 'Ēye kwomgwo tjok ga woyde ga tjlōkwo le Sbō Sēyarē bor tjlōkwo kjrāgaga kong li kuya yōtso. Ēye llēbo owa li zano ga nopga wolono tjeng li wolon jek obi wlenishko ga llēye wen ba kong llēme' le."

Kjibokwo tak pjang Jesús tjlōkwo kjrāgaga lōng Pérgamo kjokyo li kong

¹² »Roy sōga shāng kjlara obi, bor tjlōkwo kjrāgaga lōng Pérgamo kjokyo li kong. Kong kjibokwo tos kjwara, sōya jek ba kong wlo. Kjibokwo li tos eni:

»"Shāng kjlara, drōng tjeng kjwangna, kowo stek kar kar. E tjlē bomi kong ga ¹³ 'Miydēr ga pjāy lōng lishko ga nopga pjluyo li Ä erä. Eni emdē ga pjāy mär lōng bor go iyado. Dēnashko ga domer shāng kjlara eshko ko Antipas. E parkono bor kong pjlúe. E zrōraba bomi tjrēkoshko ga tja rayoromi llēme.

¹⁴ " 'Gueniyo bor kong ga pjāy lōng llēbo shāryē owa. Dēnashko ga Balac pina Baländē Israel tjēyoga jyāpgwē ara. Epga ichara ōng sho twaraba sbōpga jyāglo kong li uē. Epga ichara pē no orkwosmono ba tjok llēm li tjok. Pjāy kjone kjone jēk lōng tjlōkwo ēre go. ¹⁵ Pjāy kjone kjone jēk lōng tjlōkwo owa le nicolaitagarē li go bakoe. ¹⁶ E kjīshko ga llēbo owa shāryēmi lōng li, e owa jlōe lozī, ga rayozīa. Llēm ga tja jek bomi shwoy, ga tja ēngkwē bomi tjok, drōng tur jong bor kjak roy li go.

¹⁷ " 'Ēye kwomgwo tjok ga woyde ga tjlōkwo le Sbō Sēyarē bor tjlōkwo kjrāgaga kong li kuya yōtso. Ēye llēbo owa li zano ga kong dli ter kjok dogo dwayo miydēba kjok ēre kjing go llēm wleniyo li* twēr ber ba kong. Kong akkwo kjwo pjlublún twēr kjwara bako, goshko ko jyā tak pjang tja glēn, miydaga ēre llēm, miyde ba kjrāga lirē erōe' le."

Kjibokwo tak pjang Jesús tjlōkwo kjrāgaga lōng Tiatira kjokyo li kong

¹⁸ »Roy sōga shāng kjlara obi, bor tjlōkwo kjrāgaga lōng Tiatira kjokyo li kong. Kong kjibokwo tos kjwara, sōya jek ba kong wlo. Kjibokwo li tos eni:

»"Sbō Wa, ba bok roy so iōk lok ri ri kjoyo, ga ba dre so drōng sho so klung sho kjoyo krung beno shjiy kjoyo bakoe. E tjlē bomi kong ga ¹⁹ 'Pjāy jēk lōng sorē, e miydēr. Pjāy ēng woydē ara, pjāy mär bor go, pjāy parkē bor kong pjlú, llēbo wen bomi kong owashko ga kumi kjang bakoe. Miydēr ga eerishko ga pjāy lōng llēbo pjlú shāryē ara, pjāy mär bor go bām go li kjinmo bakoe.

²⁰ " 'Gueniyo bor kong ga pjāy lōng llēbo shāryē owa kjrina. Walē shāng kjlara ko Jezabel. E tjlē ga "Tja Sbō tjlōkwo laga" le, gueniyo jyō erä. Tjlōkwo le shāng li go ga bor parkagaga jyāpgwe ara. Epga iche pē no orkwosmono ba tjok llēm li tjok. Epga iche ōng sho twaraba sbōpga jyāglo kong li uē bakoe. Eni emdē ga e slomi llēme. ²¹ Kong dbar tworor kop ara, llēbo owa shārye shāng li, e owa jlōe le wlo, gueniyo raye woydē llēme. ²² E kjīshko ga iēr ber buk swlo ara, ba bukklo kjing go. Ēye pē ba tjok, ga llēbo owa shārye lōng li raye llēm ga shdun ara bakoe. ²³ Walē li wapga zrōr drete. Eshko ga bor tjlōkwo kjrāgaga lōng kēs li ommydē ga wotjlīk llē li, llēye woyde lōng li, e miydēr pjlú, ga pjāy kjlara kjlara potjwlēn, llēbo shāryoromi li kjīshko.

²⁴ " 'Gueniyo pjāy kjone kjone jēk lōng Jezabel tjlōkwo li go llēme. Pjāy oppino kjok miydē Ä i miydēba llēm wleniyo lēba

* **2:17** Dli ter kjok dogo dwayo le li, ko maná.

li go llëm bakoe. Pjâyda ichër llëbo oblë shäryë llëme. ²⁵ Pjây mär ber lönng tjlökwö kjroromi li go erä.

²⁶ »'Ëye llëbo owa li zano, ga tja kolara äär jong ba dbo go ga kong dbo twër, tjëyoga uunkong iche wlo, ²⁷ dbo twara bor Datarë bor kong sorë ga eni. Ga "epga iche kjang; köle lok llëm ga shdüya ara, klung sbi dloroy pjäs wleni."† ²⁸ Ga kong dbala ko Dbar Kjoklo li twër ber ba kong bakoe. ²⁹ Ëye kwomgwo tjok ga woyde ga tjlökwö le Sbö Sëyarë bor tjlökwö kjpgaga kong li kuya yötso'le."

3

Kjibokwo tak pjang Jesús tjlökwö kjragaga lönng Sardis kjokyo li kong

¹ »Roy söga shäng kjlara obi, bor tjlökwö kjragaga lönng Sardis kjokyo li kong. Kong kjibokwo tos kjwara, söya jek ba kong wlo. Kjibokwo li tos eni:

»"Shäng kjlara, wloshko tjeng Sbö Sëyaga doglo kjäk (7),* dbala kjwo kjäk (7) bakoe. E tjlä bomi kong ga 'Pjây jëk lönng sorë, e miydër. Pjây lönng së lëba, gueniyo pjây wolono lönng wleni. ² i Pjây wollenzong! Pjây dbo beno sira dö, ga jetoe. E kjishko ga pjây dbokjrozong. In ga pjây jëk lönng pjlo bek bor Sbö bokso llëme. ³ Tjlökwö kuromi, kjroromi li, e woyoshrozï, kolozï iröng obi. Llëbo owa shäryëmi lönng li, e owa jlöe lozï, ga rayozïa. Pjây wollen llëm ga tja koshëmi lönng llëmshko ga tja jek bomi shwoy, no lü ä wleni.

⁴ »'Pjây kjlöbö, bomi shwong shtimirë wliwli wleni llëm obi. Pjâyda omshäryono eni kjishko ga pjây iër ber jëk lönng bor tjok, doyë shwong ko pjublün go. ⁵ Ëye llëbo owa li zano ga doyë shwong ko pjublün go, baiya dik. Ëye ber sök së iyado Sbö tjok wlo ga ba ko, e tak pjang Sbö kjibokwoyo li go. Ga ëye llëbo owa li zano ga ba ko lön kjibokwo li go dwayo llëme. Ba kjishko ga tja tjlä bor Data, ba parkagaga kjok dogo so kong ga "Kjwe botoya" lër ba kong lok eni. ⁶ Ëye kwomgwo tjok

ga woyde ga tjlökwö le Sbö Sëyarë bor tjlökwö kjpgaga kong li kuya yötso'le."

Kjibokwo tak pjang Jesús tjlökwö kjragaga lönng Filadelfia kjokyo li kong

⁷ »Roy söga shäng kjlara obi, bor tjlökwö kjragaga lönng Filadelfia kjokyo li kong. Kong kjibokwo tos kjwara, söya jek ba kong wlo. Kjibokwo li tos eni:

»"Shäng kjlara, e eröe. Tjlökwö bek laga li e bakoe. Pjlu David u bäng bäng dökklo tjeng ba wloshko. U bäng bäng döra ga bängzaga ërë llëm, u bäng bäng bängzara ga döga ërë llëm bakoe. E tjlä bomi kong ga ⁸ 'Pjây jëk lönng sorë, e miydër. İzïa. U bäng bäng döror jong bomi bokshto, bängzaga ërë llëme. Miydër ga pjây dbo ara llëm, gueniyo bor tjlökwö koloromi, tja rayoromi llëm bakoe. ⁹ Pjây lönng lishko ga nopga lönng kjlöbö, tjlä ga "Tjawa judiöga" le, miga jyö, epga Ä nopga erä. Llono ga epga ichër kjök tjok bomi bokshto, ga tjlä lok bomi kong ga "Nopga woyde Jesúsde ara li pjây" le bomi kong eshko. ¹⁰ Dbar tjwe kjwara ga llëbo wen nopga lönng kjok kjwang jikong li kong owa, epga tjlin wlo. Dënashko ga tja tjläno bomi kong ga "Llëbo wen bomi kong owashko ga kuzï kjang, tja rayëmi llëme" loror bomi kong eni, ga tjlökwö li koloromi. E kjishko ga dbar owa li tjweshko ga pjây dër yötso, pjây där wlo.

¹¹ »'Tja äär malinge. Llëye tjeng bomi tjok li jnezï, bomi potjwlëkklo li döga ërë bomi shjiryo llëm wlo. ¹² Ëye llëbo owa li zano ga iër ber shäng Sbö u shwleyo wleni, ga ber shäng eni iyado. E go ga bor Sbö ko li tër, bor Sbö kjokyo ko li tër, bor ko li tër bakoe.† Ba kjokyo li, Jerusalén kjokyo tjaglën li e. E ter kjok dogo dwayo. ¹³ Ëye kwomgwo tjok ga woyde ga tjlökwö le Sbö Sëyarë bor tjlökwö kjragaga kong li kuya yötso'le."

Kjibokwo tak pjang Jesús tjlökwö kjragaga lönng Laodicea kjokyo li kong

¹⁴ »Roy söga shäng kjlara obi, bor tjlökwö kjragaga lönng Laodicea kjokyo li kong.

† 2:27 Salmo 2.9. * 3:1 Sbö Sëyaga doglo kjäk (7) le li, e Sbö Sëya dbo oblë oblë li loklo. † 3:12 Sbö ko li tak lok ba go, epga baiya kjishko.

Kong kjibokwo tos kjwara, söya jek ba kong wlo. Kjibokwo li tos eni:

»“Shäng kjlara, ‘Ber eni’ laga li e. Llëye le li shärye eni iyado. Llëye ina li le jlökoyo. Llëbo shäryara Sbörë kës ichaga li e bakoe. E tjlä bomi kong ga ¹⁵ ‘Pjäy jek löng sorë, e miydër. Pjäy zengteng anmoyö wleni llëm, pjäy kjlik ara anmoyö wleni llëm bakoe. Woydër ga pjäy kjlik wleni, llëm ga pjäy zengteng wleni. ¹⁶ Gueniyo pjäy kjlikjli wleni erö kjishko ga pjäy tjwër bor kjak roy dwayo wleni.† ¹⁷ Pjäy tjlä ga “Tjawa dbur sho ara. Llëbo wlënorwa ara. Llëye oblë woydërwa llëme” lëmi eni. Gueniyo pjäy song jlö, pjäy llëye dret, pjäy kjok igö llëm, pjäy shwong llëm bakoe. ¿Pjäy opkugö löng llënde? ¹⁸ E kjishko ga lër bomi kong ga dbur sho shöylör suk pjir beno pjlu wleniyo tjwlëzi bor kong, ber bomi kong wlo, pjäy ber löng dbur ara jlökoyo wlo. Shwong ko pjluublün tjwlëzi bor kong, ber bomi kong wlo, pjäy doyë e go wlo, pjäy löng kjlop dret li lökyo jnemi e go wlo. Ga bokkwo dwloyo tjwlëzi bor kong, ber bomi kong wlo, pjäy kjok igö pjlu wlo.

¹⁹” ‘Eye woydër li jek owashko ga wlon, ga poshdun, opyë jek pjlo bek iröng wlo. Eni ga llëbo owa shäryëmi löng li, e owa jlöe lozi, ga rayozia. ²⁰ Kuzia. Tja shäng na bomi u bäng bäng bomi rokë, tja iëmi opzrëk jek bomi tjok wlo. Eye, tja kura, ga u bäng bäng li döra bor kong ga tja opzrëk jek ber sök ba tjok, ga tjawa ië eng tjok.

²¹” ‘Llëbo owa li zanor, ga tja öötong sök bor Data tjok, ba pjlu sökklo kjing go. Eye llëbo owa li zano ga kong dbo twër äär ber sök bor tjok, bor pjlu sökklo kjing go eni bako wlo. ²² Eye kwomgwo tjok ga woyde ga tjlokwo le Sbö Sëyarë bor tjlokwo kragaga kong li kuya yötso’ le.”»

4

Pjlu sökklo jong kjwara kjok dogo

¹ E irgo ga ñnor jek obi, ga ñn ga u bäng jong ojong kjwara kjok dogo. Ga ybö kuror

pjlara pjlu wli bakworoy wleni li tjläno bor kong obi. Tjlä ga «Pja tëmö. Llëye wen ëre irgo li pin bop kong» le. ² Jekdo eshko ga tja go Sbö Sëya jlökoyo. Eshko ga pjlu sökklo ñn jong kjwara kjok dogo, kjing go ëbo sök kjlara. ³ Sök li so akkwo wolësowa ko *jaspe*, *cornalina*, e kjoyoe. Sökklo li sor go, donku pjang pjribri, kälä kësang, akkwo wolësowa ko *esmeralda* kjoyoe. ⁴ Sökklo li sor go, pjluPGA sökklo lok sak pjök kjingsho pkëng (24), tjlapga kjok llgwegaga wleniyo sök kjlara kjlara sökklo li kjing go, doyono sök shwong pjluublün go, pjlu dlu ioklo shäryak dbur sho shöylör go jong ba dlu kjing go. ⁵ Sökklo jong roworbëshko li roy dwayo, llgwöleng tur jong lletlet llaw pogo, kjrik ri ri le ara bakoe. Sökklo li bokshto ga iök pjë lok ri ri ba bapkwö roy kjwo kjäk (7). Sbö Sëyaga doglo kjäk (7) li* e. ⁶ Ga llëbo ñn buk sökklo li bokshto oblë, so dlung shäryak batlë sho go kjoyo, roigöy wëlle.

Sökklo li worbo go pjlor kar kar, äya löng së wleniyo tjeng kjlara kjlara. Doglo pkëng (4) li bokkwo lok llaw pogo, bäm lë, iröng lë bakoe. ⁷ Kjlara so dbong kjoyo, kjlara so söglä kjoyo, kjlara bokkwo so no kjoyo, kjlara so döbung dbuk pjang kjoyoe. ⁸ Kjlara kjlara sjägä lok ko tjer (6), ga bokkwo lok llaw pogo, sjägä li dorko bakoe. Shkë dba ga tjlä löng iyado. Tjlä ga

«Tjlapga Sbö, llëye shäryëp woydë li shäryëp ga pjluë.

Pja eröe. Pja eröe. Pja eröe.

Pja sök iyado» le lok eni.

⁹ Sök pjlu sökklo kjing go li sök iyado. E poshrëya äya löng së lirë ara, e ie lok ber kësang, tjwlö ara. Ga tjlä lok ba kong ga «Tjawa wopjlü bop tjok iyado» le eni. Le lok enishko ga ¹⁰ tjlapgaga kjok llgwegaga wleniyo doglo sak pjök kjingsho pkëng (24) löng li kjök tok sök li bokshto. Ga poshrëya lok eni wopro ga ba pjluPGA dlu ioklo ie ba sökklo li bokshto, ga tjlä lok ga

¹¹ «Borwa Tjlapga, borwa Sbö,

† 3:16 Eshko dbaryo ga di bäng tjeng kjlik ara anmoyö, ga nopga dwlomnek di kjlik li go. Di bäng tjeng obi zengteng anmoyö, ga di eniyo li ie lok, ber löng wopjlü wlo. Gueniyo di bäng tjeng kjlikjli llë, e ba kong ga llëno llëme. * 4:5 Sbö Sëyaga doglo kjäk (7) le li, e Sbö Sëya dbo oblë oblë li loklo.

llëbo tjeng kës li shäryaga pjarë,
woydorop eni kjishko.
Ga beno löng sê li laga pjarë bakoe.
E kjishko ga pja tjwlô ara,
pja iërwa ber kësang, tjwlô ara wlo,
pja bangkjrërwa wlo,
dbo ara li ber bop kong wlo bakoe» le
lok eni.

5

Öng Wlëp Ushko So Llgwoklë, kjibokwo

¹ Eshko ga ïn ga sök pïlu sökklo kjing go
li orkwo këlkong kjibokwo tjeng kjwara,
tak pjir kjwo kar kare. Kjibokwo li dira
pjir, ga kjarbo smona kjibokwo smokklo go
kjwo kjäk (7), roshwing llëm wlo. ² Ga ïn
ga Sbö parkaga kjok dogo so shäng kjlara,
dbo ara wleniyo. E tjläno dbo go, tjlä ga
«ÿEye tjwlô ara, kjibokwo smokklo iak lok
kjibokwo kjarbo go li döya wlo, kjibokwo
li roshwïya wlo?» le. ³⁻⁴ Gueniyo ëye tjwlô
ara, kjibokwo li roshwïya, ÿya wlo dret, ëye
sök kjok dogo eniyo llëm, ëye sök kjok ëre
kjing go eniyo llëm, ëye sök klung ëre dorko
eniyo llëm bakoe. E kjishko ga tja slar ëëe.
⁵ Gueniyo tjlapgaga kjok llgwega wleniyo
kjlara tjlä bor kong ga «Pja slar ame. Judá
tjëyo li dbongyo sök kjwe ÿzong. Kjwe David
tjëyo. Llëbo owa li zana pjire. E kjishko ga
kjibokwo smokklo iak lok kjibokwo kjarbo
kjwe döya ga pïlú, kjibokwo kjwe roshwïya
ga pïlú bakoe» le.

⁶ Eshko ga ïn ga Öng Wlëp Ushko So
Llgwoklë li kojono sök pïlu sökklo lishko,
äya löng sê doglo pkëng (4) li, tjlapgaga kjok
llgwega wleniyo löng li, e tjrëko. Ga ïn ga
zröraba kjoyoe. Öng li sjö kjwang kjäk (7),
bokkwo kjwo kjäk (7), e Sbö Sëyaga doglo
kjäk (7),* ichak kjok kjwang jïkong li loklo.

⁷ Eshko ga jek pïlu sökklo li zlong, ga sök
pïlu sökklo kjing go li, kjibokwo tjeng ba
orkwo këlkong li kjrara Öng lirë ey dwayo.

⁸ Kjararashko ga äya löng sê doglo pkëng (4)
li, tjlapgaga kjok llgwega wleniyo doglo
sak pjök kjingsho pkëng (24) li, e kjök tono
tjeng Öng li bokshto. Kjlara kjlara wloshko
kjorkwang shäryak jong kjiyo tjok tÿe or

go wleniyo tjeng kjwara, wloshko di ioklo
shäryak dbur sho shöylör go tjeng kjwöbö,
roshko llëbo lö pjlëblëe. Llëbo lö pjlëblë li,
e Sbö nopga syö li loklo. ⁹⁻¹⁰ Eshko ga tono
lok tÿeko tjaglën, tÿekwoy eni:

«Pja zröraba,
ga bop srëng kwonop li go ga nopga
tjwlënop Sbö kong.
Nopga tjwlënop li tjëyoga oblë oblë
uunkong, tjlä tjlökwoblë oblë oblë
uunkong, kjok shto oblë oblë
uunkong sopga bakoe.

Nopga li iorop beno löng syöshtagaga parkë
löng Sbö, borwa pïluyo li kong,
ga ber löng nopga löng kjok ëre kjing go
li ichaga ÿyado wlo.

E kjishko ga pja tjwlô ara,
kjibokwo kjwe kjrëp wlo,
kjibokwo smokklo iak lok ba kjarbo go
li döp wlo bakoe» le.

¹¹ Eshko ga ïnor jek obi, ga ïn ga Sbö park-
agaga kjok dogo so löng träk llëm, shtÿe ga
äär llëm wleni. Löng pïlu sökklo li, äya löng
sê li, tjlapgaga li, e pïlor kalëkong pjribrie.

¹² Ga tjläno lok dbo ara. Tjlä ga

«ÿÖng zröraba kjwe tjwlô ara,
dbo ara li ber ba kong wlo,
llëbo tjwlô ara tjeng kës li ber ba kong
wlo,
kjok miydë ara li ber ba kong wlo,
bangkjrëba wlo,
iëba ber kësang, tjwlô ara wlo,
poshrëkoba wlo bakoe!» le.

¹³ Eshko ga llëbo tjeng kës shäryara Sbörë
kjok dogo, kjok ëre kjing go, klung ëre
dorko, dlung tjrëko, e tjläno lok uunkong
bakoe. Tjlä ga

«ÿSök pïlu sökklo kjing go kjwe, Öng kjwe,
e poshrërwa ÿyado,
bangkjrërwa ÿyado,
iërwa ber löng kësës, tjwlô ara ÿyado,
dbo ara li ber ba kong ÿyado bakoe!» le.

¹⁴ Ga äya löng sê doglo pkëng (4) li tjlä ga
«Ber eni» le, ga tjlapgaga li kjök tono, ga sök
pïlu sökklo kjing go li, Öng li, e poshrëra lok.

* 5:6 Sbö Sëyaga doglo kjäk (7) le li, e Sbö Sëya dbo oblë oblë li loklo.

6

Kjibokwo smokklo iak lok kjibokwo kjarbo go

¹ E irgo ga ñn ga Öng Wlêp Ushko So Llgwoklê li, kjibokwo smokklo iak lok kjibokwo go kjwo kjäk (7) li döra kjarwa. Ga kur ga äya löng sê li kjlara tjlêno dbo go, kjrik wleni. Tjlê ga «Pja tegö!» le. ² Ga ñnor jek obi, ga ñn ga kwomgla sök kjlara kjlo pjublún. Kjlara sök ba kjing go wloshko sböng tjeng kjwangna. Ga kong pjlu dlu ioklo twaraba kjarwa. E irgo ga jek sök kwomgla li kjing go, oba zang wlo le wleni.

³ E irgo ga kjibokwo smokklo döra Öng lirê kjarwa obi. Eshko ga kur ga äya löng sê li kjlara obi tjlê ga «Pja tegö!» le. ⁴ Eshko ga kwomgla wen sök kjlara obi, kjlo srêzrên. Kjlara sök ba kjing go. Ga kong dröng twaraba kjwangna kësbanje. Ga kong dbo twaraba llêbo wlêp kjok êre kjing go li pjiya wlo, nopga ber löng êng zrök wlo.

⁵ E irgo ga kjibokwo smokklo döra Öng lirê kjarwa obi, e tjok ga öötong kjwo mya. Eshko ga kur ga äya löng sê li kjlara obi tjlê ga «Pja tegö!» le. Ga ñnor jek obi, ga ñn ga kwomgla wen sök kjlara obi, kjlo sî. Kjlara sök ba kjing go, wloshko llêbo tjlîkklo tjeng kjarwa. ⁶ Ga kur ga ëbo tjlêno äya löng sê doglo pkêng (4) löng lishko dwayo. Tjlê ga «Nopga iëy ber löng parkê dbar kjarwa, dwla kjarina bayo gök tjung wleni* äska dö, llêm ga dwla kjarina obi bayo gök tjung wleni kjwo mya äska döe. Gueniyo kjoy, kjllgwo bo dyo, e iëy srer llême» le.

⁷ E irgo ga kjibokwo smokklo döra Öng lirê kjarwa obi. Eshko ga kur ga äya löng sê li kjlara obi tjlê ga «Pja tegö!» le. ⁸ Ga ñnor jek obi, ga ñn ga kwomgla wen sök kjlara obi, kjlo shwêshwê. Kjlara sök ba kjing go ko Shinmo Kägäyo, ga kjlara obi jek shäng ba irgo ko Shinmo Shtoyo. Kjok kjwang jîkong li shdöktong beno kringgwo pkêng (4), ga epga kong dbo twaraba nopga löng kjok kjarina li zrök pjir wlo. Ga zröra dröng go, pjli go, swlo go, äya kjloshko so go bakoe.

⁹ E irgo ga kjibokwo smokklo döra Öng lirê kjarwa obi, e tjok ga öötong kjwo

shkëng (5). Eshko ga ñn ga shinmoga sêya löng llêbo lö pjleblê sukklo jong eshko li dirko. Epga löng sê obishko ga Sbö tjlökwo kjarra lok, ga lara oba kong, ga zröraba e kjîshko. ¹⁰ Eshko ga epga tjlêno dbo go. Tjlê ga «Tjlapga, llêye shäryêp woydê li shäryêp ga pjluê. Pja eröe. Pja pjlo bek bakoe. ¿Äär jong llono ga nopga löng kjok kjing go li shdum, tjawa zröra lok li kjîshko?» le. ¹¹ Eshko ga kjlara kjlara kong shwong twaraba ko pjublún, ga ëbo tjlê ba kong lok ga «Koshozi sira obi, bomi pjeyoga Sbö parkagaga zrökoba bomipjôy dik wlo li, e zröraba pjir guing» le.

¹² E irgo ga kjibokwo smokklo döra Öng lirê kjarwa obi. Eshko ga ñnor jek obi, ga ñn ga yo tjwe pjang kësbanje kjarina, dlo kworkwono beno pjang yêt, shwong ko yêt wleni, mokkworkwono beno pjang srêzrên, srêng wleni, ¹³ dbala lono ter lok kjok êre kjing go, kjor ko *higuera* bakwara pjlukdêshko ga bo lono wleni, ¹⁴ kjok dogo jek jêktêng erä, kjibokwo diroy wleni, ga dlup llê, di tjrêko llê, dlung tjrêko llê, e opkwono lok kjok shto oblê uunkong.

¹⁵ Eshko ga pjupga löng kjok êre kjing go, nopga tjwlo ara wleniyo, êngkjwaga kägäyoga, nopga uunkong parkagaga tjwlek löng pjir wleniyore, de llême, e töktong löng uunkong guêng lok ööng roshko, ak kêskes tjeng dlup dirko bakoe. ¹⁶ Ga tjlê löng dlup kong, ak kong ga «Pjäy tarzong borwa kjing go. Tjawa jnezî bomi dorko, tjawa wlêya sök pjlu sökklo kjing go lirê llêm wlo, tjawa shdüya Öng lirê ba iir ara li go llêm wlo bakoe. ¹⁷ Borwa shdüzlöng dbaryo laraba li öötonge. Eye omkuk kjang ga äe» le löng eni.

7

Nopga doglo sak dbäw dbäw pjloglo sak dbäw kjingsho sak dbäw dbäw pjloglo sak pkêng kjingsho sak dbäw dbäw pjloglo pkêng (144,000) iak lok llêbo jyäglo go

¹ E irgo ga ñn ga Sbö parkagaga kjok dogo so tjeng doglo pkêng (4), kojono löng kjok pjir worbo kringgwo pkêng (4) lishko, ga pjluk tek eshko dwayo li bänkira, kjok

* 6:6 Göc tjung wleni, e bayo litro kjarwa dik.

llë, dlung llë, kjor llë, e pjiya llëm wlo.
² Epga kong dbo twaraba, kjok ëre pjiya wlo, dlung bakoe. Ga ïn ga Sbö parkaga kjok dogo so kjlara obi tek tjwe shäng dlo wen tëm shwo lëkong dwayo, wloshko Sbö Sök ïyado li jyäglo. Ga tjlëno parkagaga doglo pkëng (4) löng li kong. Tjlë ga ³ «Kjok llë, dlung llë, kjor llë, e pjimi llëm, äär jong llëbo jyäglo ioroy Sbö parkagaga löng kës li bokdo go guing» le. ⁴ Eshko ga kur ga Israel tjëyoga iak lok llëbo jyäglo go li doglo sak dbäw dbäw pjloglo sak dbäw kjingsho sak dbäw dbäw pjloglo sak pkëng kjingsho sak dbäw dbäw pjloglo pkëng (144,000).

⁵ Judá tjëyoga iak lok doglo sak dbäw dbäw pjloglo sak kjwara kjingsho sak dbäw dbäw pjloglo pjök (12,000).

Rubén tjëyoga iak lok doglo sak dbäw dbäw pjloglo sak kjwara kjingsho sak dbäw dbäw pjloglo pjök (12,000).

Gad tjëyoga iak lok doglo sak dbäw dbäw pjloglo sak kjwara kjingsho sak dbäw dbäw pjloglo pjök (12,000).

⁶ Aser tjëyoga iak lok doglo sak dbäw dbäw pjloglo sak kjwara kjingsho sak dbäw dbäw pjloglo pjök (12,000).

Neftalí tjëyoga iak lok doglo sak dbäw dbäw pjloglo sak kjwara kjingsho sak dbäw dbäw pjloglo pjök (12,000).

Manasés tjëyoga iak lok doglo sak dbäw dbäw pjloglo sak kjwara kjingsho sak dbäw dbäw pjloglo pjök (12,000).

⁷ Simeón tjëyoga iak lok doglo sak dbäw dbäw pjloglo sak kjwara kjingsho sak dbäw dbäw pjloglo pjök (12,000).

Leví tjëyoga iak lok doglo sak dbäw dbäw pjloglo sak kjwara kjingsho sak dbäw dbäw pjloglo pjök (12,000).

Isacar tjëyoga iak lok doglo sak dbäw dbäw pjloglo sak kjwara kjingsho sak dbäw dbäw pjloglo pjök (12,000).

⁸ Zabulón tjëyoga iak lok doglo sak dbäw dbäw pjloglo sak kjwara kjingsho sak dbäw dbäw pjloglo pjök (12,000).

José tjëyoga iak lok doglo sak dbäw dbäw pjloglo sak kjwara kjingsho sak dbäw dbäw pjloglo pjök (12,000).

Benjamín tjëyoga iak lok doglo sak dbäw dbäw pjloglo sak kjwara kjingsho sak dbäw dbäw pjloglo pjök (12,000).

Nopga ara doyono löng shwong ko pjublún

⁹ E irgo ga ïnor jek obi, ga ïn eshko pjlu sökklo li, Öng li, e bokshto ga nopga löng träk llëm, shtëy ga äär llëm wleni. Tjëyoga oblë oblë uunkong löng eshko. Nopga kjok oblë oblë uunkong so löng eshko. Nopga tjlë tjlökwo oblë oblë uunkong löng eshko bakoe. Doyono löng shwong pjublún go, kjlara kjlara wloshko mek korga. ¹⁰ Ga tjlëno dbo go. Tjlë ga

«¡Borwa Sbö, e sök pjlu sökklo kjwe kjing go!
 ¡No döga li kjwe!

¡No döga li Öng kjwe bakoe!» le.

¹¹ Sbö parkagaga kjok dogo so kojono löng pjlu sökklo li, äya löng së doglo pkëng (4) li, tjlapgaga li, e pjlor kalëkong pjribri li, e kujono bokdo kjlay klung go, ga Sbö poshrëra lok. ¹² Tjlë ga

«¡Ber eni!

¡Borwa Sbö,

e poshrërwa ïyado,

e iërwa ber kësbang, tjwlo ara ïyado,

kjok miydë ara li ber ba kong ïyado,

“Tjawa wopjlú ba tjok” lërwa ïyado,

dbo ara li ber ba kong ïyado bakoe!

¡Ber eni!» le.

¹³ Eshko ga tjlapgaga löng li kjlara tjlë bor kong ga «¿Löng shwong ko pjublún kjwe ë, kjone so, e miydëpde?»

¹⁴ «Tjlapga, kjwepga ë miydër llëme» lër ba kong.

Kuya ga tjlë bor kong ga «Kjwepga to jek löng song jlö, llëbo weno owa kësbang dbaryo, gueniyo ba shwong, e kwoshk-wara Öng kjwe srëng li go beno pjublúne.

¹⁵ E kjishko ga löng Sbö pjlu sökklo kjwe bokshto, ga beno löng parkë ba u roy shkë dbae. Ga kjwepga daga beno Sbörë om go. ¹⁶ Beno löng pjli kuk ame, wodogro ame, suya dlorë ame, barwe kjok kjlikdë ame bakoe. ¹⁷ Öng sök pjlu sökklo jong

kjweshko go kjwe ber ba daga, kjwepga söya äär di shji ie ber löng së jlökoyo wleniyo buk lishko. Ga ba boryo kröya Sbörë, ber löng slar ame wlo» le.

8

Llëbo lö pjleblë bapkwö

¹ E irgo ga kjibokwo smokklo döra Öng lirë kjwara obi, e tjok ga öötong kjwo kjäk (7). Eshko ga kjok dogo beno kjing wop tjoke.

² E irgo ga ïn ga Sbö parkagaga kjok dogo so doglo kjäk (7) löng Sbö bokshto li kong wli twaraba kjwara kjwarae. ³ Eshko ga Sbö parkaga kjok dogo so tek shäng kjlara obi, wloshko llëbo lö pjläblë bap-kwo shäryak dbur sho shöylör go, ga öötong shäng llëbo lö pjläblë sukklo shäryak dbur sho shöylör go jong li zlong. Eshko ga kong llëbo lö pjläblë twaraba ara, suya Sbö nopga syö li tjok, llëbo lö pjläblë sukklo jong pjlu sökklo bokshto li kjing go wlo. ⁴ Ga llëbo lö pjläblë li yö jem pjang Sbö parkaga li orkwo dwayo Sbö bokshto, Sbö nopga syö li tjok.

⁵ Eshko ga iök sëya kjrara Sbö parkaga lirë kjwöbö, llëbo lö pjläblë sukklo li dwayo, ga iara llëbo bapkwo li roy, beno tjunge. E irgo ga iök sëya tjeng ba bapkwo roy li dbura jer kjok ëre kjing go. Eshko ga kjrik ri ri le ara, llgwöng tur jong lletllet llaw pogo, yo iano bakoe.

Wli

⁶ E irgo ga Sbö parkagaga doglo kjäk (7) li poshäryono löng pjir, ba wli li bakwë wlo.

⁷ Sbö parkaga bäm li, ba wli bakwara, ga iök lono ter kjok ëre kjing go, di zeng kjwolong tjok, srëng tjok bakoe. Ga kjok kjwang jikong li shdöktong beno kjinggwo mya, ga kjok kjrina li sura pjir, kjor llë, kjlo sho llë tjeng eshko li tjok.

⁸ E irgo ga Sbö parkaga kjlara obi, ba wli bakwara, ga llëbo so dlup kësang pjë jong ri ri kjoyo, e dburaba jer dlung roshko. Ga dlung kjwang jikong li shdöktong beno kjinggwo mya, ga dlung kjrina li kworkwono beno srëng eröe. ⁹ Ga llëbo tjeng së ba roy li kjëtong dret, kjoyong jëk tjeng ba kjing go li pjitong dret bakoe.

¹⁰ E irgo ga Sbö parkaga kjlara obi, ba wli bakwara, e tjok ga öötong pjloglo mya. Eshko ga di llë, di bäng llë, e shdöktong beno kjinggwo mya, ga dbala lono kjwara kësang, iök ri ri wleni, di kjrina li kjing go. ¹¹ Dbala li ko Këä, ga di kjrina li iara beno tjeng këä. Di sreno li kjishko ga nopga wolono arae.

¹² E irgo ga Sbö parkaga kjlara obi, ba wli bakwara, ga dlo kälä shdöktong beno kjinggwo mya, ga kjrina li kworkwono beno yët, mok kälä shdöktong beno kjinggwo mya, ga kjrina li kworkwono beno yët, dbala kälä shdöktong beno kjinggwo mya, ga kjrina li kworkwono beno yët bakoe. E kjishko ga dba li shdöktong beno kjinggwo mya, ga dbar kjwobi go ga kjrina li beno kjok ro yët, shkë li shdöktong beno kjinggwo mya bako, ga shkër kjwobi go ga kjrina li beno kjok ro yët bakoe.

¹³ Eshko ga ïnor jek obi, ga ïn ga döbung kuror dbuk pjang kjwara kjok dogo, tjläno pjang dbo go. Tjlä ga «¡Pjäy nopga löng kjok kjing go, Sbö parkagaga kjok dogo so doglo mya obi löng ba wli bakwë wlo! ¡E kjishko ga pjäy song jlö, pjäy song jlö, pjäy song jlöel!» le.

9

¹ E irgo ga Sbö parkaga kjlara obi, ba wli bakwara, e tjok ga öötong pjloglo shkëng (5). Eshko ga ïn ga dbala lono ter kjwara kjok dogo dwayo, kjok ëre kjing go. Dbala li kong u bäng bäng dökklo twaraba kjwara, pjläbgwo jong rong anmoyö li dökklo. ² Ga pjläbgwo li kop dörashko ga yö tëm tur jong ba roy dwayo, llëbo sukklo kësang anmoyö wleni. ³ Eshko ga yö jem pjang li roshko dwayo sekwa ter tur jong träk llëm, shdöktong kjok kjwang jikong, ga kong dbo twaraba nopga ue wlo, no ue dyërë wleni. ⁴ Gueniyo ichara kjlo sho llë, kjor korga llë, llëbo kësang llë, e uë llëme. Ichara nopga Sbö jyäglö lok ba bokdo go llëm wleniyo li uë eröe. ⁵ Gueniyo ichara beno löng nopga li zrök llëm, beno löng ba shdung ara, äär jong moglo shkëng (5). Ue lokshko ga kuya ga uara dyërë wleni. ⁶ Eshko dbaryo ga nopga löng li wolon woydë, gueniyo wolon llëme. Wolon woydë ara ëmdë ga wolon ga äe.

⁷ Sekwa lër li, e so kwomgla doyak pjir, jongya ëngkwë wlo li kjoyoe. Ba kä kjing go llëbo pjang so pjlunga dlu ioklo shäryak dbur sho shöylör go li kjoyo, ba bokkwo so no bokkwo kjoyo, ⁸ ba käkzong so walë käkzong kjoyo, ba kowo so dbong kowo kjoyo bakoe. ⁹ Ba worbu wlikoklo

so worbu wlikoklo shäryak dröng sho go kjoyo, ba sjägä, e pjluk so jëkklo ara dopshira kwomglarë jëk löng ëngkwë wlo li kjoyo, ¹⁰ ba pjlak, e dbo go jong swlet, so dyë shju kjoyo, ga ba pjlak li go ga nopga shduna ara, äär jong moglo shkëng (5). ¹¹ Sekwa li pjluyo sök kjlara. Hebreo tjlokwo go ko Abadón. Grecia so tjlokwo go ko Apolión.* E Ä parkaga, parkë shäng pjlëbgwo jong rong anmoyō li daga.

¹² Llëbo owa anmoyō bām li jek tjän. Gueniyo beno kjing pjök obi.

¹³ E irgo ga Sbō parkaga kjlara obi, ba wli bakwara. Llëbo lõ pjlëbë sukklo shäryak dbur sho shōylör go jong Sbō bokshto li goshko sjö iak lok kwang pkëng (4). Eshko ga ybō kuror pjlara sjö lok li go dwayo. ¹⁴ Tjlë parkaga wli bakwaga li kong ga «Sbō parkagaga kjok dogo so tjeng doglo pkëng (4), pjrik löng di kësang ko Éufrates pjangshko li, e döba» le. ¹⁵ Sbō parkagaga tjeng doglo pkëng (4) li, e iak beno pjrik löng eshko, ba dlöyo, dbaryo, mokyō, luyo li öötong guing, nopga zrök ara eshko wlo. Ga nopga löng kjok ëre kjing go li shdöktong beno kjinggwo mya. Ga parkagaga tjeng doglo pkëng (4) li döktong, ga nopga kjrina li zröra lok drete.

¹⁶ Eshko ga ëngkwagaga jëk löng kwomgla söga ara. Kur ga doglo sak dbäw dbäw pjloglo sak dbäw dbäw pjloglo sak dbäw pjloglo pjök (200,000,000). ¹⁷ Kwomgla, ba söga, e ñor, shji yoïno wleni li, ga so eni. Ba worbu wlikoklo kjwo srëzrën, ding ding, shōylör bakoe. Kwomgla kägä li so dbong kägä kjoyoe. Iök tur jong ba kjak roy dwayo, yō tjok, akkwo ko *azufre* tjok bakoe. ¹⁸ Ga nopga löng kjok ëre kjing go li shdöktong beno kjinggwo mya. Ga kjrina li wolono dret, llëbo tur ba kjak roy ëre kjishko. ¹⁹ Kwomgla li dbo ara tjeng ba kjakshko, ba pjlakshko bakoe. Ba pjlak li kägä tjok, so dgur kjoyo, ga nopga shduna lok ara e go.

²⁰ Nopga zröra llëbo owa lirë llëm, beno löng së li, llëbo owa shärye löng li rayara lok llëm, beno löng Ä sëyaga poshrëk,

llëbo jyäglö oblë oblë li poshrëk bakoe. Llëbo jyäglö li shäryak dbur sho shōylör go, dbur sho pjlublün go, dröng sho so klung sho kjoyo go, ak go, kjorkwang go bako, gueniyo kjok ïga lok llëm, kjok kuga lok llëm, jëk llëm bakoe. ²¹ Enido ga nopga li beno löng llëbo owa shäryë oblë oblë, oba zröya, oba ie ybi go, pë no orkwosmono ba tjok llëm li tjok, lürkë bakoe. Llëbo owa shäryara kës ëre, e rayara lok llëme.

10

Sbō parkaga kjok dogo so, wloshko kibokwo chirawa

¹ E irgo ga ñn ga Sbō parkaga kjok dogo so dbo ara wleniyo ter pjang kjlara obi kjok dogo dwayo, doyono pjäng sho go wleni, donku pjang ba dlu kjing bakoe. Ba bokkwo so dlo kjoyo, ba dre so iök kjoyo. ² Wloshko tjeng kibokwo kwara chirawa, roshwing pjir ba orkwo kjing go. Ba dre këlkong iara dlung kjing, ga mlëkong iara klung kjing. ³ Eshko ga öö le dbo go, dbong kjluno wleni. Lara pjirshko ga kjrik kwang kjäk (7) li dloktong, ri ri le kwangnashko kwangnashko. ⁴ Tjlokwo lara kjrik kwang kjäk (7) lirë tër wlo loror, gueniyo kur ga ybō ter kjok dogo dwayo pjlara, tjlä bor kong ga «Jnes ber tjeng bop pjlúshko. Tëy llëme» le.

⁵ Eshko ga Sbō parkaga kojono shäng dlung kjing, klung kjing li, orkwo këlkong poyono jem kjok dogo, ⁶⁻⁷ ga tjläno jlökoyo. Tjlë ga «jläye koshëy ame! Llëye shäryë wlo li, e laga Sbörë, ga lara ba tjlokwo lagaga kong dëdashko. Maling ga Sbō parkaga kjok dogo so kjlara obi li, ba wli bakwe. Ga llëbo lara Sbörë kës li, e shäryë eshko» le. Tjlëno enishko ga tjläno jlökoyo, Sök ñyado li ko go. Kjok dogo, klung ëre, dlung, e shäryaga li e, llëbo tjeng kës eshko li tjok.

⁸ E irgo ga kur ga ybō ter kjok dogo dwayo pjlara jek obi, tjlä bor kong ga «Pja nom, ga kibokwo roshwing pjir tjeng Sbō parkaga kojono shäng dlung kjing, klung kjing wloshko li kjrëba» le.

⁹ Eni ga tja jek öötong Sbō parkaga li zlong, ga kibokwo li rokoror ba kong.

* **9:11** Hebreo tjlokwo Abadón, Grecia so tjlokwo Apolión, e no pjiga loklo.

Kuya ga tjlë bor kong ga «Kjrozong. Uo-zong. Zrërop bop kjak roy ga kup ga pjlëblë, or dyo dik, gueniyo jer öötong bop bögwö roshko ga bop bögwö li ie ber kë ara» le.

¹⁰ Eni ga kjrörör ba wloshko dwayo, ga uoror. Tjeng bor kjak royshko ga pjlëblë, or dyo dik, gueniyo jer öötong bor bögwö roshko ga bor bögwö li iara beno kë ara.

¹¹ Eshko ga ëbo tjlë bor kong ga «Llëbo wen tjëyoga oblë oblë tjok li, llëbo wen kjok shto oblë oblë sopga tjok li, llëbo wen nopga tjlë tjlökwo oblë oblë tjok li, llëbo wen pjlupga oblë oblë tjok li, e los jek obi» le.

11

Sbö tjlökwo lagaga do pjök

¹ Eshko ga tja kong kjorkwang twara ëborë kjlara, llëbo tjlëkklo wleni, ga tjlë bor kong ga «Pja kojös, pja nom Sbö u tjlëk, öng sho sukklo jong ba zlong bäng li tjok, ga löng ba poshrëk eshko li shtëp bakoe.

² Gueniyo ba u bäng kjako li tjlip llëm, e twak beno tjeng nopga judío llëm wleniyo li kong. Sbö kjokyo Jerusalén, e twak beno tjeng ba wloshko, epga jek löng, tek löng e roshko moglo sak pkëng kjingsho pjök (42) wlo. ³ Eshkoshko ga nopga ichër do pjök, bor tjlökwo roy lë oba kong dbargwo sak dbäw dbäw kjingsho sak dbäw pjloglo pjök kjingsho sak tjer (1,260) wlo. Ga shärye lok eni, doyono löng sopokklo shwongyo go» le.

⁴ Kjok ëre Tjlapgayo li bokshto ga kyor lok do pjök ko olivo, iök shjiy bapkwö lok do pjök bakoe. Kyor li, iök bapkwö li, e nopga do pjök li jyäglö. ⁵ Eye tjwe ba shdung lëshko ga iök to tur nopga do pjök li kjak roy dwayo, ga ba wloyoga tjwe löng li pjiya drete. Eye ba shdung woydë ga wolon eni kjluwe. ⁶ Epga kong dbo twaraba, shunyo slong, äär jong Sbö tjlökwo lara pjir guing. Ga kong dbo twaraba obi, di kjlopswë ber srëng wlo, swlo oblë oblë ichë tjwe kjok ëre kjing go wlo bakoe.

⁷ Sbö tjlökwo lara lok pjir irgo ga äya owa sök pjlëbgwo jong rong anmoyö lishko li shrono shäng ëngkwono ba tjok, ga epga zröra. ⁸ E irgo ga ba doyo beno tjeng kjok tjwlö ara li irbo bäng go, Tjlapga Jesús

zröraba pjang kjlös go dënashko kjokyo lishko. Kjok eshko li, e so Sodoma kjokyo, Egipto kjokyo, e kjoyoe. ⁹ Ga nopga tjwe shinmoga tjeng li ik ara, tjëyoga oblë oblë uunkong, nopga tjlë tjlökwo oblë oblë uunkong, kjok shto oblë oblë uunkong sopga bakoe. Öör löng eni äär jong dbargwo mya kjingsho bëy, gueniyo eye wotjlino ba doyo tjeng li jnek llëme. ¹⁰ Eshkoshko ga nopga löng kjok ëre kjing go beno löng wopjlu, ga llëbo twara lok ëng kong, ba sëngglö, shinmoga wolono dbaryo li shrëk wlo. Shäryara lok eni, löng së obishko ga nopga li shduna Sbö tjlökwo lagaga lirë ara kjishko.

¹¹ Gueniyo öötong dbargwo mya kjingsho bëyshko ga woshrrara Sbörë iröng obi, ga kojongö löng. Iya nopga löng lirë ga bangkjre lok ara anmoyö. ¹² Eshko ga ybö kura nopga do pjök lirë ter kjok dogo dwayo pjlara, tjlëno dbo go. Tjlë ba kong ga «Pjäy tëmö» le. Ga Iya ba wloyogarë löng wopro ga to jem kjok dogo, pjäng sho roshko.

¹³ Jekdo eshko ga yo to jem kësbang. Kjok eshko li shdöktong beno ktringgwo sak kjwara (10), ga kjrina lishko ga u lok li toktong pjir, ga nopga wolono doglo sak dbäw dbäw pjloglo kjäk (7,000). Benö löng së li, Sbö sök kjok dogo li bangkjrara lok ara, ga iara lok beno kësbang, tjwlö ara bakoe.

¹⁴ Llëbo owa anmoyö pjök li jek tjän. Gueniyo kjrina obi li tjwe döröe.

Wli kjwara obi

¹⁵ E irgo ga Sbö parkaga kjlara obi, ba wli bakwara, e tjok ga öötong pjloglo kjäk (7). Eshko ga ëbo tjlëno lok dbo ara kjok dogo. Tjlë ga

«Bi Tjlapga, ba Cristo,

e öötong beno löng nopga löng kjok kjing go li pjluyoga,
ga iche lok iyado» le.

¹⁶ E irgo ga tjlapgaga kjok llgwega wleniyo doglo sak pjök kjingsho pkëng (24) löng Sbö bokshto, ba pjlu sökklo kjwara kjwara kjing go li kjök tono, ga Sbö poshrëra lok, ¹⁷ tjlë ga

«Tjlapga Sbö,

llëye shäryëp woydë 'li shäryëp ga pjlúe.
Pja sök iyado.

Bop dbo ara go ga pja öötong sök nopga löng
kës 'li ichaga.

Tjawa wopjlu bop tjok e kjishko.

¹⁸ Tjeyoga löng kës 'li iirkono ara bop kong-
shko ga

pja iirkono ara ba kong'lok bakoe.

Shinmoga llgwezlong dbaryo 'li öötonge.

Bop parkagaga, bop tjlokwo 'lagaga, ba
potjwlëzlong dbaryo 'li öötong bakoe.

Bop nopga tjwlö ara, tjwlö chira, bop
ko bangkragaga löng kës,
epga potjwlëp pjire.

Ga kjok pjiga 'li pjip drete» le.

¹⁹ Eshko ga Sbö u jong kjok dogo 'li u
bäng roshwinaba jong oojong, ga roshko
ba tjlokwo woyoshroklo bapkwö buk'li inor.
Eshko ga llgwöleng tur jong lletilet llaw
pogo, kjrik ri ri 'le ara, yo ian pjang, di zeng
shrono ter kjwolöng ara bakoe.

12

Walë, äya so Ööka kjoyo

¹ E irgo ga llëbo jyäglö weno pjang
kësbang kjok dogo. Walë shäng kjlara
eshko, doyono shäng dlo go wleni, mok
pjang ba dre dirko, ga dbala tjeng ba
kä kjing kjwo sak kjwara kjingsho pjök
(12), pjlü dlu ioklo wleni. ² Walë 'li shäng
kjlaraso llëm, ga ay 'le ara, chida buk dörö
kjishko. ³ Eshko ga llëbo jyäglö weno pjang
kjrina obi. Äya kësbang sök kjlara kjlo
srëzrën, so Ööka kjoyoe. Äya 'li kägä kjwo
kjäk (7), pjlü dlu ioklo iak jong kjwara
kjwara 'li kjing go, sjö kjwang sak kjwara
(10) bakoe. ⁴ Dbala shdöktong beno kkring-
gwo mya. Ga kjrara kjrina ba pjlak go, ga
dbura ter 'lok kjok ëre kjing go. Eshko ga
öötong sök walë 'li bokshto, chida 'li wen
bukshko ga ue jekdo wlo 'le.

⁵ E irgo ga chida buk kjlara domer. Llono
ga tjeyoga löng kës 'li iche kjange. Gueniyo
eshko ga chida 'li kjara Sbörë ey dwayo,
ga söra jek öötong kjok dogo beno sök ba
tjok. ⁶ Walë lira töktong jek öötong sök
kjok shäryara Sbörë ba kong kjok dogro
no llëmshko lishko, ga dara Sbörë eshko

dbargwo sak dbäw dbäw kjingsho sak dbäw
pjloglo pjök kjingsho sak tjer (1,260).

Miguel ëngkwono äya so Ööka kjoyo 'li tjok

⁷ E irgo ga Sbö parkaga kjok dogo so ko
Miguel, e töno ba pjeyoga Sbö parkaga kjok
dogo so tjok, ga ëngkwono 'lok äya 'li tjok, äya
pjeyoga kjok dogo so 'li tjok bakoe. ⁸ Ga äya
'li jenoe. E kjishko ga epga beno löng eshko
kjok dogo ame. ⁹ Äya 'li dburaba ter kjok ëre
kjing go, ba pjeyoga kjok dogo so 'li tjok. Äya
'li, dgur dënashko 'li e. E kowëba Ä. Nopga
Sbö miydë llëm wleniyo jyäpgwaga 'li e.

¹⁰ Eshko ga kur ga ëbo tjläno dbo go kjok
dogo. Tjlë ga

«Eeri ga ba nopga döra Sbörë pjire.

Bi pjeyoga rotaga shkë dba bi Sbö bokshto
'li,

e dburaba jer kjok ëre kjing go.

E go ga Sbö dbo ara, Cristo dbo ara,
e iy wëlle.

Ga Sbö beno sök bi pjluyo.

¹¹ Ä zana bi pjeyogarë pjir,

Öng Wlëp Ushko So llgwoklë srëng 'li
go,

Sbö tjlokwo 'lara 'lok 'li go bakoe.

“Tjawa mär Öng 'li go” 'le 'lok,
ga wolon 'li bangkjre 'lok llëme.

¹² E kjishko ga pjäy löng kjok dogo,
pjäy wopjlúe.

Gueniyo pjäy löng kjok kjing go,
pjäy löng dlung roy,
pjäy song jlöe.

Ä to jer öötong shäng bomi shwoy,
ga iirkë ara,

dbar ba kong beno sira dö kjishko.

Pjäy löng song jlö e kjishko» le.

¹³ Äya so Ööka kjoyo 'li lono ter kjok ëre
kjing go eni. Miydarashko ga to shäng
chida 'li mekë irpjang. ¹⁴ Gueniyo walë
'li kong, sjägä twara Sbörë ko pjök, këskës,
döbung sjägä wleni. E irgo ga sjägä 'li go ga
dbuktong to, öötong sök kjok shäryara Sbörë
ba kong kjok dogro no llëmshko lishko,
shaya dgur lirë ga ä lishko, ga dara Sbörë
eshko, lu pjloglo sak mya kjingsho bëy.

¹⁵ E irgo ga di ichara dgur lirë tur ba kjak
roy dwayo, di kës wleni, walë 'li söya di lirë
wlo 'le. ¹⁶ Gueniyo walë 'li kjimtara klung
lirë, jyä dloktong, ga di jer 'li dwara pjire.

¹⁷ E kjishko ga äya li iirkono ara walë li kong, ga to ëngkjwë ba tjëyoga tek beno ba irgo li tjok. Nopga Sbö tjlökwö kolaga mär löng Jesús go li epga. ¹⁸ Äya lira beno sök dlung sor go erä.

13

Äya weno tēm dlung roy dwayo kjlara

¹ E irgo ga ñn ga äya wen tēm sök kjlara obi, dlung roy dwayo. Äya li kägä kjwo kjäk (7), sjö kjwang sak kjwara (10), pjlungga dlu ioklo iak jong kjwangna kjwangna li kjing go. Ko jyā tak pjang kägä kjwara kjwara li go, Sbö läywoklö owa wleni. ² Äya li so dbong kjoyo, ba dre so äya kjloshko so sok kësbang zok ara li dre kjoyo, ba kjak so dbong kjak kjoyo bakoe. Eshko ga iara Äya so Ööka kjoyo lirë beno sök ba pjlu sökklö kjing go, ga kong dbo twara, oba iche wlo. ³ Ñn ga äya li kägä kjwara zak jong ba skato, gueniyo pjano iröng. İya nopga löng kjok ëre kjing go lirë ga yëy le lok erä, ga uunkong töno lok ba tjok. ⁴ Äya so Ööka kjoyo li poshrëra lok, dbo twara Äya li kong kjishko. Äya weno tēm dlung roy dwayo li poshrëra lok bakoe. Tjlë lok ga «¿Ëye äär äya kjwe dikdo? ¿Ëye äya kjwe zangdo?» le lok eni.

⁵ Äya li iara Äre krë ara wlo, tjlë tjlökwö Sbö läywoklö owa wleni wlo, oba ichë moglo sak pkëng kjingsho pjök (42) wlo bakoe. ⁶ Eshkoshko ga Sbö läywara owa jlökyo, Sbö ko, ba u, nopga löng kjok dogo, e läywara owa uunkong. ⁷ E kong dbo twara Äre to ëngkjwë Sbö nopga tjok wlo, ga epga zanae. Ga kong dbo twara Sbörë, kjok shto oblë oblë uunkong sopga, tjëyoga oblë oblë uunkong, nopga tjlë tjlökwö oblë oblë uunkong, e iche wlo. ⁸ Nopga löng kjok ëre kjing go kës ko tak pjang Öng Wlëp Ushko So llgwoklë zröraba li kjibokwoyo go llëm wleniyo, Äya li poshrëra lok. Kjok shäryayde Sbörë llëm obishko ga ëye ber sök së İyado Sbö tjok wlo ga ba ko, e tak lok kjibokwo ëre go tjän.

⁹ Ëye kwomgwo tjok ga woyde ga kuya yötso.

¹⁰ Ëye shakoba, sökoba kjok shto oblë wlo ga

shakoba, sökoba kjok shto oblë.

Ëye zrökoba dröng go wlo ga
zrökoba dröng go.

Miydëy tjlökwö ëre go ga llëbo wen Sbö nopga kong owa ëmdë ga woyde ga kuya kjang, Sbö raye llëm bakoe.

Äya weno tēm klung roy dwayo kjlara

¹¹ E irgo ga ñn ga äya wen tēm sök kjlara, klung roy dwayo. Äya li sjö kjwang pjök, so öng wlëp ushko so llgwoklë sjö kjoyo, gueniyo tjlë äya so Ööka kjoyo li dik. ¹² Era parkono Äya zak pjano li dbo go, ga nopga löng kjok ëre kjing go kës li iara ba poshrëk. ¹³ Eshko ga llëbo İydëba llëm wleniyo shäryara kësbang oblë oblë ara, kjrina li, iök ichara ter kjok dogo dwayo shrono kjok ëre kjing go oba bok-shto. ¹⁴ Llëbo eni li shäryara äya bäm İyo li kong. E go ga nopga löng kjok kjing go li jyäpgwara uunkong. Ga epga iara äya bäm İyo li jyäglö shäryë kjlara, ie lok ber kësbang, tjwlö ara wlo. Äya bäm İyo li kjupäshko ga zaraba dröng go, gueniyo wolono llëm, pjano iröng obi. ¹⁵ Äya weno tēm klung roy dwayo li kong dbo twaraba, äya jyäglö shäryara nopgarë li iche tjlë wlo. Eshko ga ëye äya jyäglö li poshrëra llëm ga ichara zrökoba wlo. ¹⁶ Ga nopga iara uunkong llëbo jyäglö ie ba bokdo go, llëm ga ba orkwo këlëkong go. Nopga tjwlö ara wleniyo, nopga tjwlö chira wleniyo, nopga dbur ara wleniyo, nopga song wleniyo, parkagaga tjwlëk löng pjir wleniyo, nopga eni llëm wleniyo, e iara uunkong ba shäryë eni. ¹⁷ Eni ga ëye llëbo jyäglö li iak lok llëm ga llëye tjwlëya ga ä, llëye soyneya ga ä bakoe. Llëbo jyäglö li, e äya ko li loklo, ba ko li shtoroy ga äär bayo kjöm li loklo bakoe.

¹⁸ Ba ko li shtëy ga äär bayo kjöm li miydëy wlo ga woyde ga shji kjok miydë ara. Ëye kjok miydë ara ga shte ga pjlu, ga äär ber sak dbäw pjloglo tjer kjingsho sak tjer kjingsho tjer (666). Era domer kjlara li loklo.

14

Öng Wlêp Ushko So Ilgwoklê, nopga doglo sak dbâw dbâw pjloglo sak dbâw kjingsho sak dbâw dbâw pjloglo sak pkëng kjingsho sak dbâw dbâw pjloglo pkëng (144,000)

¹ E irgo ga ïnor jek obi, ga ïn ga Öng Wlêp Ushko So Ilgwoklê li sök Siôn dlupyo go bor bokshto. Eshko ga yorkaga nopga doglo sak dbâw dbâw pjloglo sak dbâw kjingsho sak dbâw dbâw pjloglo sak pkëng kjingsho sak dbâw dbâw pjloglo pkëng (144,000), uunkong li bokdo go Öng li ko jyâ tak pjang, Öng Data li ko jyâ tak pjang bakoe.

² Eshko ga kur ga llêbo ter pjluk jong kjok dogo dwayo, pjluk li so di kës pjluublunyo li pjlukyo kjoyo, so kjirik ri ri li pjlukyo kjoyo, so kjorkwang shäryak jong kjiyo tjok tÿy or go wleniyo tÿba löng li kjoyo bakoe. ³ Ga nopga löng li tono lok tÿkwo tjaglën, pjlu sökklo jong kjok dogo li bokshto, äya löng sÿ doglo pkëng (4) li bokshto, tjlapgaga kjok ilgwega wleniyo li bokshto bakoe. Gueniyo nopga doglo sak dbâw dbâw pjloglo sak dbâw kjingsho sak dbâw dbâw pjloglo sak pkëng kjingsho sak dbâw dbâw pjloglo pkëng (144,000) li tokdo eröe. Nopga döktong löng kjok ëre kjing go li epga. Æye oblê tÿ ba tÿkwo li go ga äe. ⁴⁻⁵ Epga llêbo owa shäryono walëga tjok llëm, jyörkono llëm bakoe. Beno löng pogo llëye dret Sbö bokso erä. Ga to löng Öng li irgo, jek kjone lishko. Epga döraba nopga löng kës li tjrëko dwayo, ga twaraba Sbö kong, Öng li kong, ba sëngglo, bo kwirkono bäm ïyo li kjararaba, twaraba ba kong wleni.

Sbö parkagaga kjok dogo so doglo mya

⁶ Eshko ga ïn ga Sbö parkaga kjok dogo so dbuk pjang kjlara, tjlokwo pjlu ber ïyado wlo li söya tjeng nopga löng kjok ëre kjing go kës li kong, kjok shto oblê oblê uunkong sopga kong, tjÿyoga oblê oblê uunkong kong, nopga tjlê tjlokwo oblê oblê uunkong kong bakoe. ⁷ Tjlêno pjang dbo go. Tjlê ga «Nopga ilgweya Sbörë dbaryo li öötonge. E kjishko ga Sbö bangkjrozï, iozï ber kësbang, tjwlö ara, poshrëzï bakoe. Kjok uunkong shäryaga li e, kjopkwo, kjok ëre, dlung, di wen lok kjone pogo bakoe» le.

⁸ Eshko ga Sbö parkaga kjok dogo so wen pjang ba irgo kjlara, tjlê ga «ÿE pji-tonge! ÿBabilonia kjokyo tjwlö ara li pji-tonge! Tjÿyoga oblê oblê pinggaga llêbo owa shäryë oblê oblê li e. Epga ichara Sbö rayë bakoe. E pjitong e kjishko» le.

⁹ Eshko ga Sbö parkaga kjok dogo so wen pjang ba irgo kjlara obi. Tjlêno pjang dbo go. Tjlê ga «ÿÿe äya li poshrëk, ÿÿe ba jyäglö li poshrëk, ÿÿe bokdo go, llëm ga orkwo go ba jyäglö li jyâ tak pjang ga ¹⁰ Sbö iirkono ara ba kong. E kjishko ga ÿÿe Sbö iono ber iirshko ga shdüya sorë ga epga shdüya eni bakoe. Epga suya akkwo ko *azufre* pjë jong ri ri li tjok, Sbö parkagaga kjok dogo so bokshto, Öng li bokshto bakoe. ¹¹ Epga shdüya eni ÿyado, ba iök li sjer llëm shkë jïk, dba jïk. Shäryë eni, äya li poshrëra lok kjishko, ba jyäglö li poshrëra lok kjishko, bokdo go, llëm ga orkwo go ba jyäglö li jyâ tak pjang kjishko bakoe» le.

¹² Miydÿy tjlokwo ëre go ga llêbo wen Sbö nopga, ba kolagaga li kong owa ëmdë ga woyde ga kuya kjang, Jesús raye llëm bakoe.

¹³ Eshko ga kur ga ybö ter kjok dogo dwayo pjlara, tjlê ga «Tjlokwo ëre tozong. Eeri jek lëkong ga ÿÿe mär beno löng Tjlapga Jesús go wolonoshko guing ga ber wopjlúe» le.

Kuya Sbö Sëyarë ga tjlê ga «ÿng, eni. Epga sjeno parkorbo, ga potjwlëya Sbörë ba pak li kjishko» le.

Dwla bo skozlong dbaryo, kjillgwo bo skozlong dbaryo

¹⁴ Eshko ga ïnor jek obi, ga ïn ga pjäng sho wen pjang kjrina pjluublün, kjing go sök kjlara so no to ter kjok dogo dwayo li kjoyo, dlu kjing go pjlu dlu ioklo pjang kjwara shäryak dbur sho shöylör go, wloshko dröng tjeng kjwangna zöngë. ¹⁵ Eshko ga Sbö parkaga kjok dogo so opshino shäng kjlara, Sbö u jong li roy dwayo, ga tjlêno sök pjäng sho kjing go li kong dbo go. Tjlê ga «Dwla bo kwirkono tjän, ga dwla bo skozlong dbaryo öötonge. E kjishko ga bop dröng kjwe sös, ga pja nom dwla bo tjeng li skok» le. ¹⁶ Kuya ga ba dröng li go ga dwla

bo tjeng kjok ëre kjing go kës li zakza tas erä.

¹⁷ Eshko ga Sbö parkaga kjok dogo so opshino shäng kjlara obi, Sbö u jong kjok dogo li roy dwayo, wloshko dröng tjeng kjwangna zöng bakoe. ¹⁸ E irgo ga Sbö parkaga kjok dogo so wen shäng kjlara obi. E parkë shäng iök pjë jong ri ri llëbo lõ pjlëblë sukklo kjing go li dë, sjer llëm wlo. Eshko ga tek shäng öng sukklo jong li shwoy dwayo, ga tjlëno wloshko dröng tjeng li kong dbo go. Tjlë ga «Kjillgwo bo kwirkono tjän. E kjishko ga bop dröng kjwe sös, ga pja nom jer kjok kjing go, kjillgwo bo tjeng li töng» le. ¹⁹ Kuya ga ba dröng li go ga kjillgwo bo tjeng kjok ëre kjing go kës li zakza tas, ga dbukza jer kjillgwo bo llruzlong shtoyo li roshko. E no shdüzlong shtoyo li loklo, ëye Sbö iono iirshko ga shdüya tjeng lishko. ²⁰ Kjillgwo bo llruzlong shtoyo li jong kjok eshko li worbo go. Eni ga kjillgwo bo li llrura eshko, ga ba srëng li tur jer jong e roy dwayo di kësbang wleni, öötong kjlay kwomgla kjëngso go, äär jong pjolae. Shji äär ba pjarbo wlo ga woyde ga shji jëk dbargwo sak kjwara (10) dik.*

15

Sbö parkagaga kjok dogo so doglo kjäk (7), no shdungglo kringgwo kjäk (7)

¹ E irgo ga in ga llëbo jyäglö wen pjang kësbang kjok dogo kjrina obi. Sbö parkagaga kjok dogo so tjeng doglo kjäk (7), no shdungglo söya tjeng kringgwo kjäk (7) ba tjok. Sbö iir li pjir e go. ² Eshko ga llëbo in buk so dlung shäryak batlë sho go kjoyo, roshko iök. Dlung li sor go nopga kojono tjeng ara, äya li zana lok, ba jyäglö li zana lok, ba ko li shtoroy ga öötong kjöm li zana lok bakoe. Kong kjorkwang shäryak jong kjiyo tjok tëy or go wleniyo twara Sbörë kjwara kjwara tjän, ga beno tjeng ba wloshko. ³ Eshko ga tono lok Sbö parkaga tek dënashko so Moisés li tækwo, Öng li tækwo bako, tækwoyo eni:

«Tjlapga Sbö,

llëye shäryëp woydë li shäryëp ga pjlúe.

Bop pak shäryorop li,
e kësbang, wolëso.

Llëbo bek li,
e shäryopdë.

Tjëyoga kës pjluyo iyado li pja eröe.

⁴ Tjlapga, ëye, pja bangkjre llëmyo drete.

Ëye, bop ko ie ber kësbang, tjwlö ara llëmyo drete.

Pja eröe.

Ëye oblë eniyo drete.

Bop pak pjlo bek li beno wëllë,

tjëyoga tjeng kës li äär bop poshrëk e kjishko.»

⁵ E irgo ga inor jek obi, ga in kjok dogo ga Sbö u jong eshko li jong oojong. ⁶ Ga Sbö parkagaga kjok dogo so opshino tek ba roy dwayo doglo kjäk (7), no shdungglo söya tjeng kringgwo kjäk (7) ba tjok. Doyono löng shwong ko pjlublün, drëpdre, pjlú, tjwlö ara wleniyo go, dop pjrikklo shäryak dbur sho shöylör go pjang ba pjlú kjing go.

⁷ Eshko ga äya löng së doglo pkëng (4) kjlara, epga kong di ioklo twara kjwara kjwara, shäryak dbur sho shöylör go, roshko Sbö Sök Iyado li iir. ⁸ Ga Sbö u jong li dlino jong yö sho go, Sbö dbo kälä tjeng eshko kjishko. Eni ga ëye opzrëk jek ba roy ga ä, äär jong no shdungglo kringgwo kjäk (7) söya Sbö parkagaga doglo kjäk (7) lirë tjeng ba tjok li shäryono pjir guing.

16

Di ioklo kjwo kjäk (7) roshko Sbö iir

¹ Eshko ga ybö kuror tek Sbö u jong li roy dwayo pjlara, tjlëno Sbö parkagaga doglo kjäk (7) li kong. Tjlë ga «Pjäy nom Sbö iir tjeng di ioklo kjwo kjäk (7) roshko kjwe kwong kjok kjing go» le. ² Kuya lok ga Sbö parkaga bäm iyo li, llëbo tjeng ba di ioklo roshko li kwona ter kjok ëre kjing go, ga nopga jyä tak lok äya jyäglö go, äya poshrëgaga löng li, e poglo go üta weno ara, bang ara.

³ E irgo ga Sbö parkaga kjlara obi, llëbo tjeng ba di ioklo roshko li kwona ter dlung kjing, ga dlung dyo li kworkwono beno

* **14:20** Shji jëk dbargwo sak kjwara dik le li, e kilómetro kringgwo sak dbaw pjlögo mya (300) loklo.

oblë, so shinmoga srëngyo kjoyo, ga llëbo tjeng kës dlung roy li kjëtong drete.

⁴ E irgo ga Sbö parkaga kjlara obi, llëbo tjeng ba di ioklo roshko li kwona ter di llë, diwa llë, e kjing, e tjok ga öötong pjloglo mya. Eshko ga di li kworkwono beno srëng. ⁵⁻⁶ Eshko ga Sbö parkaga kjok dogo so kuror kjlara. Di llë ichaga li e. Tjlë ga «Sbö, pja sök iyado.

Pja eröe.

Nopga löng li,

bop nopga srëng li shira,

bop tjlokwo lagaga srëng li shira bakoe.

E kjishko ga

iorop beno löng srëng ië, ba shdungglo.

Kjok llgwerop eni li,

e beke» le.

⁷ Eshko ga kur ga llëbo lö pjleblë sukklo jong li öö le, tjle ga

«Eng, Tjlapga Sbö,

llëye shäryëp woydë li shäryëp ga pjluë.

Kjok llgwerop sorë li,

e beke» le.

⁸ E irgo ga Sbö parkaga kjlara obi, llëbo tjeng ba di ioklo roshko li kwona jek dlo kjing, ga dlo li kong dbo twara, nopga löng li suya ba kälä dbo ara li go wlo. ⁹ Eshko ga nopga löng li sura dlo kälä lirë ara. Eni ëmdë ga llëbo owa shärye löng li rayara lok llëm, Sbö iara beno kësbang, tjwlö ara llëm bakoe. Llëbo owa li ichara Sbörë ba kong kuzong ga beno löng Sbö ko li läywë owa erä.

¹⁰ E irgo ga Sbö parkaga kjlara obi, llëbo tjeng ba di ioklo roshko li kwona ter äya pjlu sökklo jong li kjing go, e tjok ga öötong pjloglo shkëng (5). Eshko ga äya li kjokyo ro zoktong beno yët erä. Nopga löng li bang ara kuzong ga beno löng ba kjoyorkwo uë. ¹¹ Eni ëmdë ga llëbo owa shärye löng li rayara lok llëm, beno löng Sbö sök kjok dogo li läywë owa erä, ba bang ara li kjishko, ba üta li kjishko bakoe.

¹² E irgo ga Sbö parkaga kjlara obi, llëbo tjeng ba di ioklo roshko li kwona jer Éufrates diyo li kjing, ga di li dano beno dogro, pjluPGA tek dlo wen tëm shwo lëkong dwayo li jek dipzë ba ëngkwagaga tjok di

kar ga pjlu wlo. ¹³ Eshko ga in ga sëyaga owa wen tjeng doglo mya, so kjläk kjoyoe. Kjlara opshino tek äya so Ööka kjoyo li kjak roy dwayo, kjlara opshino tek ba pjeyo äya owa li kjak roy dwayo, kjlara opshino tek äya dboryaga owa wleniyo li kjak roy dwayo bakoe. ¹⁴ Eshko ga sëyaga owa li to löng llëbo iydëba llëm wleniyo shäryë oblë. Ga pjluPGA löng kjok kjwang jikong li töna lok, ëngkwë Sbö tjok, no llgwezlong dbaryo lishko. Sbö, llëye shärye woydë li shärye ga pjluë.

¹⁵ Cristo tjlokwo woyoshrozä. Tjlëno ga «Pjäy sjëke! Tja tjwe, oba tjwe lürkë ä wleni. Eye sök bor koshë jlökoyo, sök së, ba shwong shäryak tjeng pjir ba tjok wleni ga ber wopjlu eshko. Eshko ga to shäng kjwor wleni llëm, llëye lökyotke llëm bakoe» lara eni.

¹⁶ Eni ga pjluPGA li töna lok pjir, söra lok öötong löng kjok kjrinishko. Hebreo tjlokwo go ga kjok eshko li ko Armagedón.

¹⁷ E irgo ga Sbö parkaga kjlara obi, llëbo tjeng ba di ioklo roshko li kwona jek aan, pjluPG jek pjang li kjing, e tjok ga öötong pjloglo kjäk (7). Ga ëbo tjlePG dbo go pjlu sökklo jong Sbö u jong li roy dwayo. Tjlë ga «Uunkong li shäryono pjire» le. ¹⁸ Eshko ga llgwllëng tur jong lletllet llaw pogo, kjrik ri ri le ara, yo ian pjang kësbang, dbo ara bakoe. Nopga iara Sbörë beno tjeng kjok ëre kjing go tek lëkong ga yo iydë eni llëme.

¹⁹ Babilonia kjokyo tjwlö ara li, e shdöktong beno kjringswo mya, ga tjëyoga oblë oblë li kjokyo pjitong dret bakoe. Babilonia soga shduna Sbörë ba iir ara li go eni, llëbo owa shäryara lok ara li kjishko. ²⁰ Dlung tjreko llë, di tjreko llë, dlup llë, e jer piktong drete.

²¹ Ga di zeng shrono ter kjwolong nopga beno löng li kjing go. Kjwara kjwara kwing ara kwing dunggwo kjwo sak dbäw (100) wleni dik.* Eshko ga nopga löng li shduna Sbörë kjang anmoyö eni kuzong ga Sbö läywe lok owa erä.

17

Walë owa kjlara, äya kjlara

* **16:21** Dunggwo kjwo sak dbäw (100) dik, e kwing libra sak dbäw (100) wleni dik.

¹⁻² Eshko ga Sbö parkagaga kjok dogo so doglo kjäk (7), wloshko tjeng di ioklo kjlara tek shrono shäng bor zlong, ga tjlä bor kong ga «Kjok buk kjrina, di arashko. Walë sök kjlara eshko, to shäng opsoynek domerga oblë oblë kong wleniyo. Pjlupga löng kjok ëre kjing go li pono ba tjok, ga ba nopga tjeng kës li ichara llëbo owa shäryë oblë oblë, ichara Sbö rayë bakoe. Eni ga pja tek bor tjok, walë li shdüya Sbörë li ip wlo» le.

³ Eshko ga tja go Sbö Sëya jlökoyo, ga tja söra parkaga lirë jek kjok dogro no llëmshko. Eshko ga in ga walë sök kjlara, äya sök kjlara li kjing go. Äya li kjlo srëzrën, kägä kjwo kjäk (7), sjö kjwang sak kjwara (10) bakoe. Ba doyo li go, ko jyä tak lok oblë oblë llaw pogo, Sbö läywoklo owa wleni. ⁴ Walë li doyono sök shwong ko dingding shwëshwë go, shwong ko srëzrën go bakoe. Shwong li go, llëbo wolësowa smok lok ara, dbur sho shöylör, akkwo wolësowa tjwlö ara wleniyo oblë oblë bakoe. Wloshko di ioklo tjeng kjwara, shäryak dbur sho shöylör go, llëbo owa shäryara li, llëbo shäryako llëm shäryara li, e tjeng ba roshko. ⁵ Llëbo jyä tak pjang ba bokdo go, gueniyo llë loklo miydëba llëme. Tak pjang eni: «Babilonia kjokyo tjwlö ara li tja. Walëga to löng opsoynek domerga oblë oblë kong wleniyo pingga li tja. Nopga ichaga llëbo shäryako llëm shäryë li tja bakoe.» ⁶ In ga walë li sök nelö, srëng iono ara kjishko. Sbö nopga to löng Jesús roy lë oba kong zröra li, e srëngyo iayde. In ga yëy lër erä.

⁷ Eshko ga Sbö parkaga li tjlä bor kong ga «¿Pja opshgawë ega? Walë jek sök äya kjing go li llë loklo lër bop kong. Äya kägä kjwo kjäk (7), sjö kjwang sak kjwara (10), e llë loklo lër bop kong bakoe. ⁸ Äya inop li dënashko ga sök së, gueniyo eeri ga sök ame. Gueniyo llono ga wen tëm pjlëbgwo jong rong anmoyö li roy dwayo, ga to jongya shdüya, pjiya Sbörë wlo. E kjishko ga nopga löng kjok ëre kjing go ko tak pjang Sbö kjibokwoyo go llëm wleniyo kës li, äya li iya lok ga yëy le lok erä. Kjok shäryayde Sbörë llëm obishko ga ëye ber sök së iyado Sbö tjok wlo ga ba ko, e tak pjang kjibokwo ëre go tjän.

⁹ »Llëbo ëre llë loklo miydëy wlo ga woyde ga shji kjok miydë ara. Äya kägä kjwo kjäk (7) li, e dlup lok kjwo kjäk (7) loklo, ga walë li sök ba kjing go. ¹⁰ Ba kägä kjwo kjäk (7) li, e pjlupga doglo kjäk (7) loklo bakoe. Pjlupga shkëng (5) jüni wolono tjän, kjlara sök eerishko, ga kjlara obi tjwayde llëm obi. Shrono ga ber sök wop sira döe. ¹¹ Äya dënashko ga sök së, gueniyo eeri ga sök ame li, e pjlupga kjlara obi loklo, e tjok ga äär doglo kjwong (8). Pjlupga doglo kjäk (7) kjlara woshrono iröng obi li e, gueniyo to jongya shdüya, pjiya Sbörë wlo bakoe.

¹² »Sjö kjwang sak kjwara (10) inop li, e pjlupga doglo sak kjwara (10) wentë llëm obi li loklo. Llono ga kong dbo twëba, parkë ber löng no pjluyoga äya li tjok wop sira bakoe. ¹³ Eshkoshko ga wotjlik lok kjrinaso, ga ba dbo li twe lok äya li kong, ba nopga tjeng kës li iche wlo. ¹⁴ Ga ëngkjwë lok Öng Wlëp Ushko So Llgwoklë li tjok. Gueniyo Öng li, no kägäyoga uunkong kägäyo li e, pjlupga uunkong pjluyo li e bakoe. E kjishko ga epga zäya. Ba nopga rokara, kjrara, mär löng ba go iyado li löng ba tjok eshko.

¹⁵ »Walë to shäng opsoynek domerga oblë oblë tjok wleniyo li inop sök di arashko. Di li, e tjëyoga oblë oblë li loklo, nopga tjlä tjlökwö oblë oblë li loklo bakoe. ¹⁶ Sjö kjwang sak kjwara (10) lok äya go li, walë owa li iya lok shjiktëng, shdüya lok ara, ga ie lok ber shäng kjwor. E irgo ga sho ue lok, ga doyo suya lok iök go. ¹⁷ Epga wotjlino kjrinaso li, ba dbo twara äya kong li, e laga Sbörë, lara eni tek dënashko kjishko. Ga shärye lok eni, äär jong llëye lara Sbörë li shäryono pjir guing.

¹⁸ »Walë inop li, e kjok tjwlö ara loklo, pjlupga löng kjok ëre kjing go ichaga sök lishko» le.

18

Babilonia kjokyo pjitonge

¹ E irgo ga in ga Sbö parkaga kjok dogo so ter shäng kjlara obi, kjok dogo dwayo. E dbo ara, ga kjok ëre kjing iara ba kälä ara lirë beno buk shjiye. ²⁻³ Eshko ga tjläno dbo go. Tjlä ga

«¡E pjitonge!
 ¡Babilonia kjokyo tjwlō ara'li pjitonge!
 Tjēyoga oblē oblē, llēbo owa oblē oblē pina
 ba kong'li,
 e shāryara lok pjir,
 Sbō rayara lok bakoe.
 Pjlupga lōng kjok ēre kjing go kjlobi'li,
 e pono ba tjok wleni.
 Llēbo soynega kjok ēre so'li,
 e dbur shano ara,
 kjok eshko sopga dbur zano ara
 kjīshko.
 E kjīshko ga kjok eshko'li kworkwono beno
 buk Ä sēyaga shtoyo shara,
 sēyaga owa oblē oblē lōng eshko.
 Sēnwa owa, woydēy llēm wleniyo,
 e usho shāryē lok eshko bakoe»* le.
 4 Eshko ga kur ga ybō ter kjok dogo
 dwayo pjlara, tjlē ga
 «Bor nopga, pjāy opshis kjok kjweshko
 dwayo,
 llēbo owa shārye nopga lōng kjweshkorē
 li shāryēmi llēm wlo,
 kjwepga shdūya Sbōrēshko ga pjāy
 shdūya eni llēm bako wlo.
 5 Nopga lōng kjweshko'li go owa ara,
 kjlay kjok dogo.
 Kjwepga shdūya Sbōrē ara,
 llēbo owa shāryara kēs'li kjīshko» le.
 6 Eshko ga ybō'li tjlēno nopga shdunggaga
 li kong. Tjlē ga
 «Nopga kjwe llēbo shāryono oblē kong owa
 sorē ga
 shāryozī ba kong eni pjloglo pjök.
 Oblē shduna sorē ga
 nopga kjwe shdūzī eni pjloglo pjök
 bakoe.
 7 Llēbo shāryara ba kong om go ara, dbur
 zano ara,
 ber lōng wopjlú wlo.
 Eni ga llēbo shāryozī ba kong owa bayo eni,
 ber lōng woydē ara wlo.
 Eerishko ga to lōng krē ara. Tjlē ga
 «Tjawa pjlú boy wleni, tjawa äär ber
 syā wleni llēm,
 llēye wen borwa kong owa wlo drete»
 le.
 8 Eni kuzong ga dbar kjwara ga llēbo wen
 ba kong owa oblē oblē,

kjone kjone wolon,
 kjone kjone slar ara,
 kjone kjone pjli kuk ara bakoe.
 Epga shdūya Tjlapga Sbōrē, ba dbo ara go,
 ga ba kjok buk kēs'li suya iök go, ber
 dret wlo» le.
 9 Pjlupga lōng kjok ēre kjing go pono walē
 li tjok wleni'li, llēbo shāryara ba kong om go
 ara, dbur zano lok ara bakoe. Shāryara lok
 eni, ber lōng wopjlú baīya dik wlo. Eni ga
 kjok'li pjē jong rī rishko ga ba yō sho jem
 li īya lok ga slar ara, kjloshtë ara ba kjīshko.
 10 Eshko ga walē'li shdūya Sbōrē ara eni li
 īya ga bangkjre lok ara. Ber lōng kjloshtë
 ara pjolae. Tjlē lok ga
 «¡Babilonia sopga, pjāy tjwlō ara, dbo ara,
 gueniyo pjāy shduna ara, ga pjāy pji-
 tong malinge!
 ¡Pjāy song jlōe!
 ¡Pjāy song jlōe!» le lok eni.
 11 Eshko ga llēbo soynegaga kjok ēre so
 li slar ara, kjloshtë ara, llēbo tjwlēkoba
 eshko ame kjīshko. 12 Dbur sho shōylōr,
 dbur sho pjublún, akkwo wolēsowa tjwlō
 ara wleniyo oblē oblē, e tjwlēkoba eshko
 ame. Shwong ko pjublún, pjlu tjwlō ara
 wleniyo, shwong ko dingding shwēshwē,
 shwong pjlu wleniyo ko *seda*, shwong ko
 srēzrēn, e tjwlēkoba eshko ame. Kjork-
 wang lō pjlēblē wleniyo oblē oblē, llēbo
 wolēsowa oblē oblē shāryak llēbo ko *marfil*
 go, shāryak kjorkwang tjwlō ara wleniyo
 go, shāryak drōng sho so klung sho kjoyo go,
 shāryak drōng sho go, shāryak ak ko *mármol*
 go, e tjwlēkoba eshko ame. 13 Dli mokyo
 oblē oblē, llēbo lō pjlēblē suy wlo, dwlo
 poshtikklo lō pjlēblē oblē oblē, poshtikklo
 lō pjlēblē wleniyo oblē oblē, kjillgwo bo
 dyo dbo ara, kjoyo pjlu wleniyo, pjlung
 shosho pjlu wleniyo, e tjwlēkoba eshko
 ame. Sōglā, ōng wlēp ushko so, kwomgla,
 jēkklo dopshiga kwomglarē wleniyo, park-
 agaga tjwlēk lōng pjir wleniyo, nopga oblē
 oblē, e tjwlēkoba eshko ame.
 14 Eshko ga llēbo soynegaga li tjlē lok ga
 «¡Babilonia sopga,
 llēbo woydoromi ara'li,

* 18:2-3 Tek dēnashko ga kjibokwo ēre jyā shiraba oblē oblē ara. Ga kjone kjone tjlē ga «... e usho shāryē lok eshko, ga āya owa, woydēy llēm wleniyo, e lōng eshko bakoe.»

e pjitong drete.
 Llëbo oblë oblë tjwlō ara bomi kong'li,
 e pjitong dret bakoe.
 ¡Pjây song jlōe!
 ¡Pjây song jlōe!» le lok eni.
¹⁵ Eshko ga epga shdūya Sbörë ara eni li
 iya llëbo ëre soynegaga lōng lirë ga bangkjre
 lok ara. Ber lōng slar ara, kjloshtë ara
 pjolae. ¹⁶⁻¹⁷ Tjlë lok ga
 «¡Babilonia sopga,
 pjây doyono lōng shwong ko pjlublún,
 pjlú tjwlō ara wleniyo go,
 shwong ko dingding shwëshwë go
 shwong ko srëzrën go bakoe!
 ¡Pjây obrikkwo wolësowa oblë oblë
 shäryak dbur sho shōylör go,
 shäryak akkwo wolësowa tjwlō ara
 wleniyo oblë oblë go bakoe!
 Gueniyo llëbo tjwlō ara tjeng kës li pjitong
 malinge!
 ¡Pjây song jlōe!
 ¡Pjây song jlōe!» le lok eni.
 Eshko ga kyyong kës kës sōgaga, ba
 kägäyoga, nopga jëk lōng kyyong kës kës go,
 e ber lōng pjola bakoe. ¹⁸ Ga kjok li pjë jong
 ri rishko ga ba yō sho jem li iya lok ga slar
 ara ba kjishko. Tjlë lok ga «Kjok oblë äär
 tjwlō ara, kjok kjweni dik llëme» le lok eni.
¹⁹ Eshko ga klung sho iara ba kã kjing go,
 lōng woydë ara li loklo, ga slar ara, kjloshtë
 ara. Tjlë lok ga
 «Babilonia sopga,
 pjây dbur ara kjishko ga
 kyyong kës kës sogoga kës li dbur shano
 ara.
 ¡Gueniyo pjây pjitong malinge!
 ¡Pjây song jlōe!
 ¡Pjây song jlōe!
²⁰ ¡Gueniyo kjok dogo so,
 Sbō nopga,
 Sbō tjlōkwo roy lagaga Jesús äska,
 Sbō tjlōkwo lagaga,
 pjây shduna lok ara kuzong ga
 epga shduna Sbörë ara bakoe!
 ¡Pjây lōng wopjlú e kjishko!» le.
²¹ Eshko ga Sbō parkaga kjok dogo so dbo
 ara wleniyo kjlara apkwo kjrono kjwara
 kës bang, bayo dwla kjwokäkklo apkwoyo
 wleni, ga dbura jer dlung roy, ga tjlä ga
 «Apkwo dburor li piktong dret,

beno ïgöy ame.
 Babilonia kjokyo li pjir dret,
 ber ïgöy ame eni bakoe.
²² Kjorkwang shäryak jong kjiyo tjok tēy or
 go wleniyo, dbonmo, wli,
 e tēba eshko ame,
 ga ēye tē eshko ame bakoe.
 Eye parkë eshko ame,
 ga oba parkë lōng li pjlukyo kuy eshko
 ame bakoe.
²³ Iök shjiy eshko ame,
 ēye orkwosmok eshko ame bakoe.
 Dënashko ga llëbo soynegaga kjok eshko so
 li tjwlō ara.
 Ga tjëyoga oblë oblë jyäpgwara ba nop-
 garë ba ybi sho li go.
²⁴ Sbō tjlōkwo lagaga, Sbō nopga, nopga
 oblë,
 e zröraba ara kjok eshko» le.

19

Shji Tjlapga poshrëk ara

¹⁻² E irgo ga kur ga nopga träk llëm, öö le
 ara kjok dogo. Tjlë lok ga
 «¡Shji Tjlapga poshrëk ara!
 Walë to shäng opsoynek domerga oblë oblë
 kong wleniyo li,
 nopga lōng kjok kjing go li ichara llëbo
 owa shäryë oblë oblë,
 ichara Sbō rayë bakoe.
 Sbō nopga zröra ara kjishko ga
 walë li shduna Sbörë.
 Kjok llgwera sorë li,
 e beke.
 Bi Sbō,
 e kës bang, tjwlō ara, dbo ara bakoe.
 Bi döga kjlaraso li e» le.
³ Ga öö le lok obi, tjlä ga
 «¡Shji Tjlapga poshrëk ara!
 Walë li doyo pjë ber buk ïyado,
 pjë yōyo jem jong li slan llëme» le.
⁴ Eshko ga tjlapgaga kjok llgwega
 wleniyo doglo sak pjök kjingsho pkëng (24)
 li, e kjök tono, ga Sbō sök pjlú sökklo kjing
 go li poshrëra. Tjlë lok ga
 «¡Ber eni!
 ¡Shji Tjlapga poshrëk ara!» le.
⁵ Eshko ga ëbo tjläno pjlú sökklo jong
 lishko dwayo. Tjlë ga
 «¡Sbō parkagaga,

Sbö bangkjrägaga,
pjây tjlwô arare, de llëmde, e llëno
llëme.

Bi Sbô poshrëzî pjây uunkongdë!» le.

⁶ Eshko ga kur ga nopga träk llëm, öö le
ara, pjluk li so di kës pjublunyo li pjlukyo
kjoyo, so kjrik ri ri li pjlukyo kjoyo bakoe.
Tjlë lok ga

«iShji Tjlapga poshrëk ara!

Bi Tjlapga Sbô,

llëye shärye woydë li shärye ga pjluë.

Öötong sök nopga uunkong pjluo tjan.

⁷ Shji wopjlu e kjishko,

iëy ber kësbang, tjlwô ara bakoe.

Öng Wlëp Ushko So Llgwoklë orkwos-
mozlong dbaryo li öötong,

ba boy posharyono pjir,

sök ba koshe.

⁸ Kong shwong twara Sbörë doye e go wlo.

Shwong li ko pjublun, pjlu tjlwô ara,
drëpdre, stek wleniyo» le.

(Shwong le li, e llëbo pjlo bek sharyara Sbô
nopgarë oblë oblë li loklo.)

⁹ Eshko ga Sbô parkaga kjok dogo so li tjlë
bor kong ga «Tjlökwo ëre tozong. Eye mana
Sbörë tek Öng Wlëp Ushko So Llgwoklë ork-
wosmozlong dliyo li uë ga ber wopjluë» le.
Ga tjlë obi ga «Tjlökwo ëre lara Sbörë li, e
beke» le.

¹⁰ Kur ga tja kjök tonono parkaga li bokshto,
ga poshrër loror. Gueniyo tjlë bor kong
ga «iKjwe shäryëp llëme! iTja parkaga Sbô
kong eröe! iPja, bop pjeyoga mär löng Jesús
tjlökwo go li, pjây eni bakoe! iEye Jesús
tjlökwo roy lë ga e Sbô tjlökwo laga! iE
kjishko ga Sbô poshrëpdë dey!» le.

*Kjlara sök kwomgla kjlo pjublun kjing
go*

¹¹ Eshko ga kjok dogo roshwino beno
jong ojong, ga in ga kwomgla sök kjlara
kjlo pjublun. Kjing go sök kjlara. Llëye le
li shärye eni iyado lëba, tjlökwo bek laga li e
lëba bakoe. Kjok llgweya bek, ga ëngkjwë
ba wloyoga tjok bek bakoe. ¹² Ba bokkwo
so iök pjë lok ri ri kjoyo, ba kä kjing go
pjilupga dlu ioklo lok ara. Ko jyâ tak pjang
ba go kjwara, miydaga erë om go eröe.

¹³ Doyono sök shwong pöraba srëng go pjir
li go. E ko Sbô Tjlökwo. ¹⁴ Engkwagaga

kjok dogo so uunkong li jek löng kwomgla
kjlo pjublun kjing go ba irgo, doyono
löng shwong ko pjublun, pjlu tjlwô ara,
drëpdre, stek wleniyo go. ¹⁵ Dröng tur jong
sök kwomgla kjing go li kjak roy kwangna,
kowo stek, tjëyoga oblë oblë tjeng kës li
pjiya e go wlo. Llëye shärye woydë Sbörë
li shärye ga pjlu, ga iirkono ara nopga löng
li kong. E kjishko ga domer li ichara ba
shdung kjang, shji kjillgwo bo shglëroy bi
dre go wleni. Jlökoyo ga epga iche kjange.
¹⁶ Ko jyâ tak pjang kjrina, ba shwong pjang
li go, ba kworbo do li go bakoe. Ko li
tak pjang eni «Pjilupga Uunkong Pjluyo, No
Kägäyoga Uunkong Kägäyo.»

¹⁷ Eshko ga in ga Sbô parkaga kjok dogo
so shäng kojong kjlara, dlo kjing go. Ga
tjlëno sënwa sjëng uaga dbuk lok kjok dogo
kës li kong dbo go. Tjlë ga «Pjây tönzong,
Sbô dliyo kësbang li uëmi wlo. ¹⁸ Eshko ga
pjilupga doyo sho, ëngkwaga kägäyoga doyo
sho, nopga tjlwô ara wleniyo doyo sho,
kwomgla doyo sho, ba sögaga doyo sho, e
uëmi ga pjlu, nopga uunkong tjlwëk löng
pjir wleniyore, de llëmde, tjlwô arare, de
chirare, uunkong li doyo sho uëmi ga pjluë»
le.

¹⁹ Eshko ga in ga pjilupga löng kjok ëre
kjing go, ba ëngkwagaga kës li tona lok äya
owa li tjok, ëngkjwë sök kwomgla kjing go li
tjok wlo, ëngkjwë ba ëngkwagaga jek löng ba
tjok li tjok wlo bakoe. ²⁰ Eshko ga äya owa li
shara ba wloyoga lirë, ga dbura jer akkwo
ko *azufre* pjë jong ri ri shtoyo li roshko,
ba dboryaga owa wleniyo li tjok. Shto, e
kësbang, so dlung kjoyoe. Kjupäbäshko ga
ba dboryaga li, llëbo iydëba llëm wleniyo
shäryara oblë oblë ba kong, ga nopga jyâ
tak lok äya jyäglö go, äya poshrëgaga löng
li, e jyäpgwara e go. ²¹ Ga ëngkjwë löngshko
ga nopga tönö tjeng äya owa tjok li, e zröra
dret, dröng tur jong sök kwomgla kjing go
li kjak roy li go. Eni ga sënwa li lono ba sho
beno tjeng li uë, beno löng bökö tjung ara,
no sho li go.

20

Lu pjloglo sak dbäw dbäw (1,000)

¹ Eshko ga in ga Sbô parkaga kjok dogo
so to ter kjok dogo dwayo kjlara, wloshko

tieng pjlëbgwo jong rong anmoyō li dökklo, no shakklo shäryak dröng sho go tieng pjlara kësbang bakoe. ²⁻³ Ga äya so Öoka kjoyo li shara, ga pjrira, ber buk eni lu pjlöglö sak dbäw dbäw (1,000) wlo. E irgo ga dbura jer pjlëbgwo jong rong anmoyō li roshko, kjing bängzara yōtso, tjëyoga oblë oblë jyäpgwe llëm, äär jong lu pjlöglö sak dbäw dbäw (1,000) wlo. Eshko ga döya jek pjlara obi, wop sira wlo. Äya li, e Ä om go.

⁴ Eshko ga in ga nopga sirkeno tieng kjlëbö, pjlö sökklo tieng li kjing go. Epga kong dbo twara Sbörë nopga llgwek wlo. Dënashko ga nopga kä zaraba ara, Jesús roy lara kjishko, Sbö tjlokwo roy lara kjishko bakoe. Äya owa li poshrëra lok llëm, ba jyäglö li poshrëra lok llëm, bokdo, orkwo, e tak lok ba jyäglö go llëm bakoe. Nopga eniyo li sëyaga inor tieng eshko, nopga sirkeno tieng li shwoy. Eshko ga woshrra Sbörë iröng obi, ga beno löng nopga ichë Cristo tjok lu pjlöglö sak dbäw dbäw (1,000).

⁵ Nopga woshrra Sbörë bäm go li epga. Llamo woshrra llëm, äär jong lu pjlöglö sak dbäw dbäw (1,000) li pjitong guing.

⁶ Woshrra Sbörë bäm go li ber wopjlü, iak beno tieng dboy Sbö kong bakoe. Nopga wolono tieng li wolon jek obishko ga llëye wen ba kong llëm, ber löng syöshtaga Sbö kong, Cristo kong, ga nopga iche ba tjok lu pjlöglö sak dbäw dbäw (1,000) bakoe.

Ä zanabae

⁷ Äär lu pjlöglö sak dbäw dbäw (1,000) lishko ga Ä döra ba shdüzlong shtoyo jong li dwayo, ⁸ ga opshino to shäng oba jyäpgwë kjok kjwang jikong, töya ëngkjwë wlo. Tjëyoga jyäpgwara li ko Gog, Magog bakoe. Epga träk llëm, la sho tieng dlung kjako wleni. ⁹ Eshko ga töno löng kjok kjwang jikong dwayo, ga Sbö nopga löng li kjokyo kopjrina lok pjiribrie. Kjok woyde Sbörë ara li eshko.* Gueniyo ga iök ichara Sbörë lon kjok dogo dwayo, ga epga pjira drete. ¹⁰ Eshko ga Ä, nopga jyäpgwaga li shara, dbura jer akkwo ko *azufre* pjë jong ri ri shtoyo li roy, ba pjeyoga äya owa li, ba dboryaga li, e dbura beno tieng dënashko

lishko. Shto, e kësbang, so dlung kjoyoe. Ga mya jikong li shdüya ber löng eshko shkë dba, iyado wlo.

Nopga llgweraba löng pjlö sökklo jong kjwara kësbang, pjublün li bokshto

¹¹ Eshko ga in ga pjlö sökklo jong kjwara kësbang, pjublün, kjing go ëbo sök kjlara. Eshko ga kjok uunkong töktong ba bokshto dwayo, kjok dogo, klung bakoe. Beno igöy ame. ¹² Ga in ga nopga wolono tieng kës li löng pjlö sökklo jong li bokshto, nopga tjwlö ara, nopga tjwlö chira bakoe. Eshko ga kjibokwo tieng li roshwinaba. E irgo ga kjibokwo roshwinaba kjwara obi. Eye ber sök së iyado Sbö tjok wlo ga ba ko, e tak pjang kjibokwo e go. Ga nopga wolono tieng li llgweraba, llëbo shäryara dö, tara beno tieng kjibokwo tieng kës roshko li kjishko. ¹³ Nopga wolono beno tieng dlung roy ga löng eshko. Nopga wolono beno tieng sakshko ga löng eshko. Nopga wolono beno tieng shinmoga shtoyo ga löng eshko. Ga kjlara kjlara llgweraba, llëbo shäryara dö li kjishko. ¹⁴⁻¹⁵ Eye ber sök së iyado Sbö tjok wlo ga ba ko, e tak pjang Sbö kjibokwoyoy li go. Gueniyo eye ko wlënaba tak pjang e go llëm ga dburaba jer beno tieng iök pjë jong ri ri shtoyo li roy, shinmoga shtoyo li tjok. Shto, e kësbang, so dlung kjoyoe. Nopga wolono tieng li wolon jek obi wleni eshko.

21

Jerusalén kjokyo tjaglën

¹ E irgo ga in ga kjopkwo pjang tjaglën, klung buk tjaglën bakoe. Kjopkwo këguë li, klung këguë li, dlung këguë li, e jeno uunkong, llëbo këguë li beno ame. ² Ga in ga kjok ter pjang kjrina, Sbö sök kjok dogo lishko dwayo. Kjok li ko Jerusalén, e shäryak tjaglën, kjok iak beno buk dboy Sbö kong li e. Kjok li shäryak wolësowa, walë posharyono orkwosmok döro wlo wleni.

³ Eshko ga ybö kuror tek pjlö sökklo jong lishko dwayo pjlara, tjlä ga «Sbö ber sök nopga löng lishko shara. E ber sök ba tjok, ga epga ber ba nopga. Sbö om go li ber sök ba tjok, ga ber ba Sbö. ⁴ Ba boryo kröya

* 20:9 Kjok woyde Sbörë ara le li, e Jerusalén kjokyo loklo.

Sbörë, ber'löng slar ame wlo. Eshko ga llëbo këguë 'li pjitong kjishko ga ëye wolon ame, slar ame, poglo bang ame bakoe» le.

⁵ Eshko ga sök pjlü sökklo kjing go 'li tjlë bor kong ga «llëbo kës shäryër shäng ëre tjaqlën eröe. Tjlökwo loror 'li, e bek, nopga mär ba go ga pjlúe. E kjishko ga tozong. ⁶ ¡Uunkong 'li shäryono pjire! Tja so tjlökwo toklo ko *Alfa** kjoyo, tja so tjlökwo toklo ko *Omega*† kjoyo bakoe. Sök bäm go 'li tja. Pjirshko ga ber sök 'li tja bakoe. Di ichër tur di bokkwo roy dwayo, ëye omiono ga ber sök së ïyado bor tjok. Ëye di ëre ië woydë ga kong twër, ga tjwlö shir llëme. ⁷ Ëye llëbo owa 'li zano ga llëbo kës ëre ber ba kong, ga tja ber ba Sbö, e ber bor wa bakoe.

⁸ »Gueniyo nopga kjok bangkjrë wleniyo, nopga mär bor go llëm wleniyo, nopga llëbo shäryako llëm 'li shäryë wleniyo, nopga oblë zrök wleniyo, nopga pë no orkwosmono ba tjok llëm 'li tjok wleniyo, nopga parkë ybi wleniyo, nopga llëbo jyäglo poshrëk wleniyo, nopga lürkë ä wleniyo, era dbukoba jer ber'löng akkwo ko *azufre* pjë jong ri ri shtoyo 'li roshko. Shto e kësbang, so dlung kjoyoe. Nopga wolono tjeng 'li wolon jek obi wleni eshko» le.

⁹ Eshko ga Sbö parkagaga kjok dogo so doglo kjäk (7), wloshko tjeng di ioklo, roshko no shdungglo tjeng kjringsho kjäk (7) kjlara 'li tek shrono shäng bor zlong, ga tjlë bor kong ga «Pja tek bor tjok, ga walë orkwosmok Öng Wlëp Ushko So Llgwoklë tjok wlo 'li pin bop kong» le. ¹⁰ Eshko ga tja go Sbö Sëya jlökoyo, ga tja söra parkaga lirë jem dlup jong kësbang, kjókshko 'li kjing go. Eshko ga kjok pina bor kong kjrina, ter pjang Sbö sök kjok dogo lishko dwayo. Kjok 'li ko Jerusalén. Kjok iak beno buk dboy Sbö kong 'li e. ¹¹ Sbö sök eshko kjishko ga kjok 'li kälä bolo ara, so akkwo wolësowa tjwlö ara wleniyo kälä kjoyo, so akkwo ko *jaspe* kälä kjoyo, roïgöy wëllë, so batlë sho kjoyoe. ¹²⁻¹³ Kjëryo shäryak pjribri kjókshko, kjër 'li shklukyo kjringsho pkëng (4), ga

kjër 'li pjlor kar kar, u bäng bäng lok kjwo mya mya, uunkong ga kjwo sak kwara kjingsho pjök (12). U bäng bäng daga Sbö parkaga kjok dogo sorë kjlara kjlarae. U bäng bäng kwara kwara 'li go Israel tjëyoga doglo sak kwara kjingsho pjök (12) 'li ko jyä tjang pjang kjrina kjrina eshko. ¹⁴ Kjok 'li shakklo kjwo sak kwara kjingsho pjök (12), kwara kwara 'li go Sbö tjlökwo roy laga Jesús äska doglo sak kwara kjingsho pjök (12) 'li ko jyä tak pjang kjrina kjrina eshko.

¹⁵ Parkaga lan shäng bor tjok 'li, wloshko llëbo tjlökklo shäryak dbur sho shöylör go tjeng kwangna, kjok 'li, u bäng bäng 'li, kjër 'li, e tjlüya e go wlo. ¹⁶ Kjok 'li tjlüya ga pjlor kar kar bam beke. Ga tjlüna llëbo tjlökklo 'li go ga beno kësbang anmoyö. Shji jëk shkluk kjrina dwayo äar shkluk kalëkong wlo ga woyde ga shji jëk dbargwo sak kjäk kjingsho shkëng (75) wleni dik.‡ Ga jem kjomo lëkong ga wop eni bakoe. ¹⁷ Kjër 'li tjlüna, llëbo tjlüna norë wleni ga shtëgro orkwo jyäglo§ pjloglo sak dbäw kjingsho sak pkëng kjingsho pkëng (144). ¹⁸ Kjër 'li shäryak akkwo ko *jaspe* go. Kjok 'li shäryak dbur sho shöylör go, ga roïgöy wëllë, so batlë sho kjoyoe. ¹⁹ Kjok 'li shakklo shäryak lok akkwo wolësowa tjwlö ara wleniyo oblë oblë go. Ba shakklo bäm 'li shäryak akkwo ko *jaspe* go. Irgo shakklo shäryak akkwo ko *zafiro* go. Irgo shakklo shäryak akkwo ko *ágata* go. Irgo shakklo shäryak akkwo ko *esmeralda* go. ²⁰ Irgo shakklo shäryak akkwo ko *ónice* go. Irgo shakklo shäryak akkwo ko *cornalina* go. Irgo shakklo shäryak akkwo ko *crisólito* go. Irgo shakklo shäryak akkwo ko *berilo* go. Irgo shakklo shäryak akkwo ko *topacio* go. Irgo shakklo shäryak akkwo ko *crisoprasso* go. Irgo shakklo shäryak akkwo ko *jacinto* go. Irgo shakklo shäryak akkwo ko *amatista* go. ²¹ U bäng bäng kjwo sak kwara kjingsho pjök (12) 'li kjarashko kjarashko shäryak akkwo kwara kwara go. Akkwo 'li wolësowa tjwlö ara wleniyo ko *perla*. Irbo kësbang jek buk kjok roshko 'li

* **21:6** Grecia so tjlökwo go ga tjlökwo toklo ko Alfa, e ba bäm ïyo, A wleni. † **21:6** Grecia so tjlökwo go ga tjlökwo toklo ko Omega, e ba pjirshko, Z wleni. ‡ **21:16** Shji jëk dbargwo sak kjäk kjingsho shkëng (75) wleni dik le 'li, e kilómetro kjringsho sak dbäw dbäw pjloglo pjök kjingsho sak dbäw pjloglo pjök (2,200) loklo. § **21:17** Orkwo jyäglo pjlara, e centímetro sak pkëng kjingsho shkëng (45) dik.

shäryak dbur sho shöylör go, roïgöy wëlle, so batlë sho kjoyoe.

²² Tjlapga Sbö, llëye shärye woydë 'li shärye ga pjlúe. Kjek eshko ga ba u, e poshrëkoba eshko wlo ñnor llëm, sök om go eshko kjishko, Öng Wlëp Ushko So Llgwoklë 'li sök eshko kjishko bakoe. ²³ Kjek eshko ga dlo kälä shjiy 'li, mok kälä shjiy 'li, e woyde llëme. Kjek 'li ber shjiy, Sbö dbo kälä shjiy 'li go, Öng 'li dbo kälä shjiy 'li go bakoe. ²⁴ Ga tjëyoga oblë oblë löng kjok ëre kjing go 'li jëk löng iök shjiy 'li go, ga ba pjluyoga, ba llëbo tjwlö ara 'li tek söya, ie lok ber eshko wlo. ²⁵ Dba ga kjok eshko 'li u bäng bäng lok ojong iyado, ga eshko ga shkë dret, kjok shjiy iyado. ²⁶ Tjëyoga oblë oblë, ba llëbo tjwlö ara 'li tek söya, ie lok ber eshko wlo. ²⁷ Ga llëye ber Sbö bokshto ga ä 'li, e äär eshko llëm, ëye wotjlík owa wleniyo llëm, ëye jyörkë ä wleniyo llëm bakoe. Nopga ko tak lok Öng 'li kjibokwoyo go 'li, epga äär eshko eröe. Ëye ber sök së iyado Sbö tjok wlo ga ba ko, e tak pjang kjibokwo ëre go.

22

Di pjang pjlara, di li, shji ie ber löng së iyado

¹ E irgo ga Sbö parkaga kjok dogo so 'li, tja kong di pina pjlara, di 'li ioroy ga shji ber löng së iyado Sbö tjok. Di 'li tur ter Sbö, Öng Wlëp Ushko So Llgwoklë, e löng lishko dwayo, ² ga jer buk irbo kësbang jek buk kjok roshko 'li tjrëko. Di pjang 'li kjwo kar kar, kjor jong kjlara, ba bo uoroy ga shji wolon llëme. Lu pjlöbi go ga kjor 'li botjyë pjlöglo sak kjwara kjingsho pjök (12), mok kjlarashko kjlarashko botjyë iyado. Kjek 'li korga, e tjëyoga oblë oblë 'li dwlomnekklo.

³ Eshko ga ëye ie Sbörë ber shdungko ame. Sbö sök eshko, Öng 'li sök eshko bakoe. Ga poshrëya ba parkagaga löng lirë iyado.

⁴ Sbö bokkwo iya lok om go, ga Sbö ko 'li tak pjang uunkong 'li bokdo go. ⁵ Eshko ga shkë drete. Iök shjiy woyde lok llëm, dlo woyde lok llëm bakoe. Kjek shjiy laga ber Sbörë om go. Ga ber löng nopga ichaga iyado.

Jesús tjwe maling iröng obi

⁶ Eshko ga Sbö parkaga 'li tjlä bor kong ga «Tjläkwo loror 'li, e bek, nopga mär ba go ga pjlúe. Dënashko ga Sbö tjläno ba tjläkwo lagaga kong om go. Ga ba parkaga ëre ichara, llëbo wen dörö 'li pin ba parkagaga löng 'li kong wlo» le.

⁷ Eshko ga Jesús tjlä bor kong ga «¡Tja kuzong! Tja tjwe maling iröng obi. Ëye tjläkwo tak pjang kjibokwo ëre go 'li kolë ga era ber wopjlúe» le.

Kjibokwo pjirzlong

⁸ Tja Juan, llëbo uunkong ëre ñnor, kuror tjarë om go. Llëbo uunkong ëre ñnor, kuror pjir ga tja kjök tono Sbö parkaga 'li bokshto, ga poshrër loror.

⁹ Gueniyo tjlä bor kong ga «¡Kjwe shäryëp llëme! ¡Tja parkaga Sbö kong eröe! ¡Pja, bop pjeyoga Sbö tjläkwo laga 'li, bop pjeyoga kjibokwo ëre kolaga 'li, pjây eni bakoe! ¡Sbö poshrëpdë dey!» le.

¹⁰ Eshko ga tjlä bor kong ga «Tjläkwo tak pjang kjibokwo ëre go 'li dbaryo äätoe. E kjishko ga tjläkwo 'li jnep ber lütshko llëme.

¹¹ Ëye löng llëbo owa shäryë ga owa 'li shärye eni jek këgong; ëye löng llëbo shäryako llëm 'li shäryë ga owa 'li shärye eni jek këgong; ëye löng llëbo pjlú shäryë ga pjlú 'li shärye eni jek këgong; ëye iak beno tjeng dboy Sbö kong ga ber eni jek këgong bakoe» le.

¹² Eshko ga Jesús tjlä bor kong ga «¡Tja kuzong! Tja tjwe maling iröng obi. Bor nopga potjwlëkklo tek sör bor tjok, ga kjlara kjlara 'li potjwlën eshko, llëbo shäryara dö 'li kjishko. ¹³ Tja so tjläkwo toklo ko Alfa* kjoyo, tja so tjläkwo toklo ko Omega† kjoyo bakoe. Sök bäm go 'li tja. Pjirshko ga ber sök 'li tja bakoe.

¹⁴ »Kjek tja glën lishko ga kjor jong kjlara, ba bo uoroy ga shji wolon llëme. Ëye shwong kwoshkwono beno drëpdre wleni ga ie Sbörë ber wopjlú, kong dbo twe opzrëk kjok eshko wlo, kjor bo 'li ue wlo bakoe. ¹⁵ Gueniyo nopga owa lira ber löng kjoko. Nopga parkë ybi wleniyo, nopga pë no orkwosmono ba tjok llëm 'li tjok wleniyo, nopga oblë zrök wleniyo, nopga

* **22:13** Grecia so tjläkwo go ga tjläkwo toklo ko Alfa, e ba bäm iyo, A wleni. † **22:13** Grecia so tjläkwo go ga tjläkwo toklo ko Omega, e ba pjirshko, Z wleni.

llëbo jyãglo poshrëk wleniyo, nopga lûrkë ä wleniyo, epga ber löng kjoko erä.

¹⁶ »Tja Jesús, bor parkaga kjok dogo so ichoror, tjlokwo ëre lë bop kong wlo, roy shdöp bor tjlokwo kragaga löng kës li kong wlo. David tjëyo tjwlo arayo li tja. Dbala ko Dbar Kjoklo li kãã bolo ara, tja so e kjoyoe» le.

¹⁷ Sbö Sëya, Öng boy, e tjle ba kong ga «¡Pja tegö!» le.

Ëye omkuno ga tjle ba kong ga «¡Pja tegö!» le.

Di buk pjlara, di ioroy ga shji wolon llëme. Ëye wodogro wleni ga tjwe di li ië ga pjlú, ga tjwlo shiya ërë llëme.

¹⁸ Ëye tjlokwo tak pjang kjibokwo ëre kuk ga kong llëbo lër wëlle, miyde lok wlo. Tja

tjle ba kong ga «Ëye kjibokwo ëre kjingsho tjlokwo iono obi ga llëbo owa wen nopga owa kong tak lok kjibokwo ëre go li kjingsho ie Sbörë obi ba kong bakoe. ¹⁹ Tjlokwo tak pjang kjibokwo ëre go kjrina, tjle ga kjor jong kjlara Sbö kjokshko, ba bo uoroy ga shji wolono llëme le eni. Ëye kjibokwo ëre tjlokwo löno kjwara dö ëmdë ga kong dbo twe Sbörë, kjor bo li ue wlo llëme» lër ba kong eni.

²⁰ Tjlokwo ëre laga tjle ga «Ëng, tja tjwe maling iröng obi» le.

Ber eni, Tjlapga Jesús. Pja tegö.

²¹ Rokër Tjlapga Jesús kong ga ba wopjlú li kjishko ga Sbö nopga kjimte ara. Ber eni.